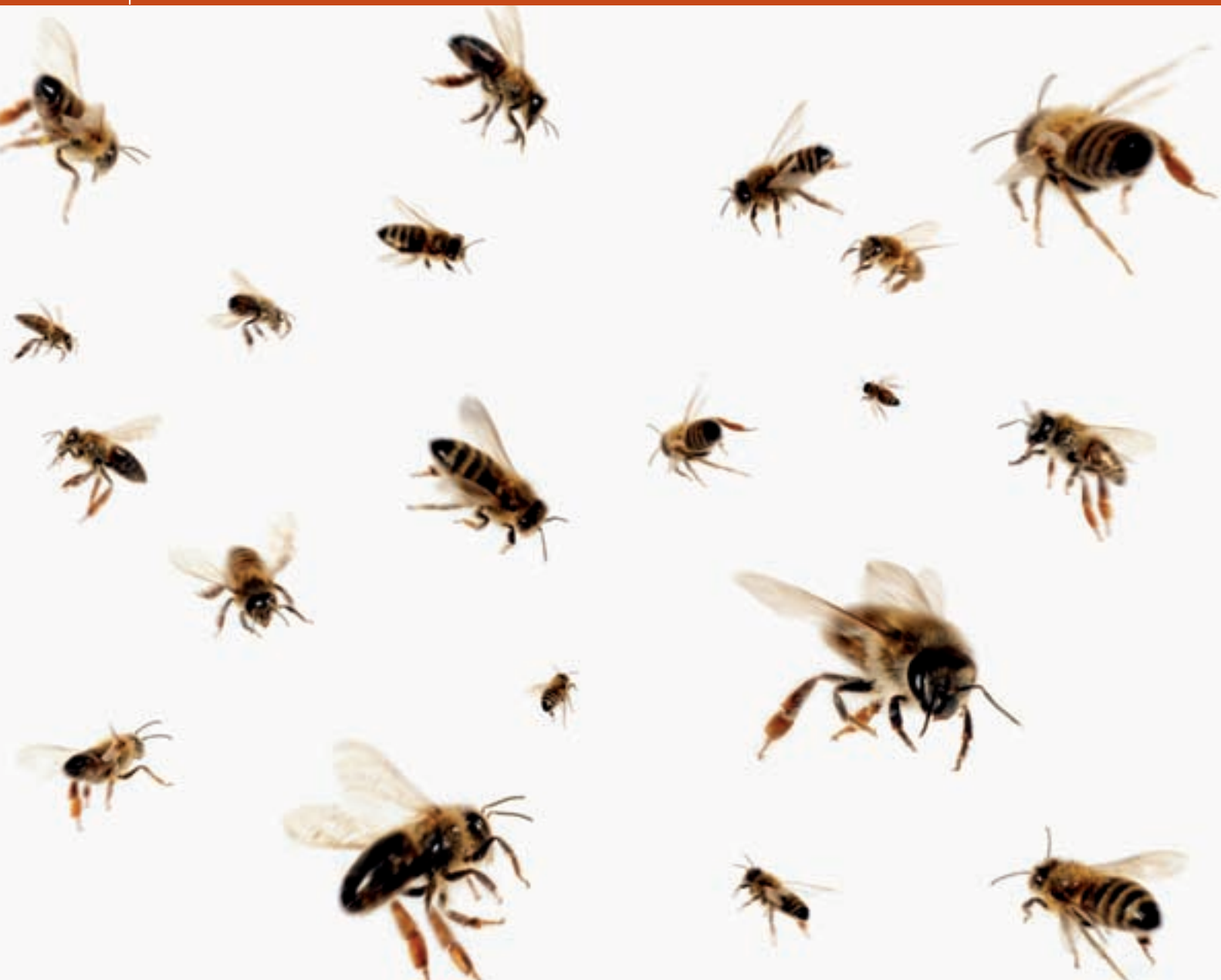

2009

EESTI STATISTIKA AASTARAAMAT
STATISTICAL YEARBOOK OF ESTONIA

EESTI STATISTIKA
STATISTICS ESTONIA

2009

EESTI STATISTIKA AASTARAAMAT
STATISTICAL YEARBOOK OF ESTONIA

TALLINN 2009

Märkide seletus

Explanation of symbols

...	andmeid ei ole saadud või need on avaldamiseks ebakindlad / <i>data not available</i>
..	mõiste pole rakendatav / <i>category not applicable</i>
-	nähtust ei esinenud / <i>magnitude nil</i>
x	andmete avaldamist ei võimalda andmekaitse / <i>data are confidential</i>
0/0,0	näitaja väärtus väiksem kui pool kasutatud mõõtühikust / <i>magnitude less than half of the unit employed</i>
M/M	mehed/ <i>males</i>
N/F	naised/ <i>females</i>
K/T	kokku/ <i>total</i>
EL	Euroopa Liit
EU	<i>European Union</i>
EL-27	Euroopa Liidu 27 liikmesriiki
EU-27	<i>27 Member States of the European Union</i>
EL-25	Euroopa Liidu 25 liikmesriiki
EU-25	<i>25 Member States of the European Union</i>
EMTAK	Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator (põhineb Euroopa Ühenduse majandustegevusalade statistilisel klassifikaatoril NACE)
EMTAK	<i>Estonian Classification of Economic Activities (based on NACE — the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community)</i>

Väärtuste koondandmed võivad ümardamise tõttu erineda liidetavate väärtuste summast.
Due to rounding the totals of values may not equal the exact sum of the values.

Ülevaadetes on kasutatud Eurostati andmebaasi andmeid.
Overviews are based on the data of Eurostat database.

Toimetanud Kairit Pöder
Inglise keel: Elina Härsing, Heli Taaraste
Küljendus ja trükiettevalmistus: Oliver Lillma
Kaanekujundus: Maris Valk
Kaardid: Ülle Valgma

*Edited by Kairit Pöder
English by Elina Härsing, Heli Taaraste
Layout & Prepress by Oliver Lillma
Cover design by Maris Valk
Maps by Ülle Valgma*

Kirjastanud Statistikaamet,
Endla 15, 15174 Tallinn
Trükkinud Ofset OÜ,
Paldiski mnt 25, 10612 Tallinn

*Published by Statistics Estonia,
15 Endla St, 15174 Tallinn
Printed by Ofset Ltd,
25 Paldiski Rd, 10612 Tallinn*

Juuli 2009 / *July 2009*

ISSN 1406-1783
ISBN 978-9985-74-452-9 (trükis / *hard copy*)
ISBN 978-9985-74-453-6 (CD-ROM)

Autoriõigus/*Copyright*: Statistikaamet, 2009
Kaanefoto / *Cover photograph*: Scanpix

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.
When using or quoting the data included in this issue, please indicate the source.

HEA LUGEJA!

Käesolev Eesti statistika aastaraamat võtab arvudes kokku suurema osa riigi elust 2008. aastal ning paneb viimased andmed kõrvuti juba varem avaldatuga. Kuigi üha rohkem avaldatakse ja kasutatakse andmeid Internetis, oleme traditsioonilisele aastaraamatule siiski truuks jäänud.

Aegridade pikkused erinevad, sest eri valdkondade uuringud on alanud eri aegadel. Aastaraamat esitab valdavalt viimase nelja-viie aasta andmeid, pikemad aegread on lisatud raamatuga kaasas olevale CD-ROM-ile. Paljud andmed 2008. aasta kohta, varasematest rääkimata, on juba avaldatud ning eri allikates kättesaadavad. Aastaraamat on paljusid eluvaldkondi hõlmav ülevaade ja kokkuvõte ning tal on suur tähtsus ka ajaloo talletamise jaoks.

Raamatu ülesehitus on seegi kord traditsiooniline ning algab sotsiaal- ja majandusülevaatega. Eespool on keskkonda ja rahvastikku puudutavad peatükid, millele järgnevad majandusteemad. Iga peatükk algab sisukorraga, mille järel on valdkonna ülevaade, tabelid ja joonised ning lõpuks metoodika ja kirjandus.

Euroopa Liidu, ÜRO ja OECD statistilise andmestiku jaoks on tähtis iga liikmesriigi panus. Tänu ühistele jõupingutustele saame esitada andmeid rahvusvahelises võrdluses. Nagu varasematel aastatel on selle tarvis ka käesolevas raamatus eraldi osa.

Head süvenemist!

Juuni 2009

Priit Potisepp
Peadirektor

DEAR READER,

The present Statistical Yearbook of Estonia provides numerical data on Estonia for the year 2008, as well as new data in comparison with the previous years. Although more and more data are published and used on the Internet, we still keep to the traditional yearbook.

The lengths of time series are different, because the surveys of various subject areas have begun at different periods. The yearbook provides data for the last four or five years, longer time series have been presented on the CD-ROM. Some data for the year 2008, not to mention the previous years, have already been published and available in different sources. The yearbook is an overview including many subject areas and it has an important role in documenting historical events.

The structure of the yearbook is traditional and starts with social and economic overview. Chapters about the environment and population are hereinbefore, followed by economic topics. Each chapter starts with contents, followed by the overview of the subject area, tables and figures, methodology and publications.

The contribution of each Member State is important for the data of the European Union, United Nations and OECD. Thanks to joint effort we can present the data in international comparison. As in previous years, there is a separate chapter for this purpose in the yearbook.

Enjoy the book!

June 2009

Priit Potisepp
Director General

SISUKORD

Märkide seletus.....	2
Eessõna.....	3
Üldandmeid.....	7
Sotsiaal- ja majandusülevaade.....	21
KESKKOND	31
RAHVASTIK	45
SOTSIAALELU	
Haridus.....	69
Kultuur.....	93
Õigus.....	109
Sotsiaalne tõrjutus.....	123
Tervishoid.....	137
Sotsiaalne kaitse.....	151
Tööturg.....	169
MAJANDUS	
Palk.....	191
Hinnad.....	195
Sisemajanduse koguprodukt.....	203
Finantsvahendus.....	217
Valitsemissektori rahandus.....	225
Ettevõtete majandusnäitajad.....	237
Majandusüksused.....	251
Väliskaubandus.....	267
Sisekaubandus.....	293
Teenindus.....	301
Põllumajandus.....	307
Jahindus, kalandus ja metsamajandus.....	315
Tööstus.....	323
Energeetika.....	345
Ehitus.....	353
Elamumajandus.....	363
Kinnisvara.....	367
Transport.....	373
Side.....	387
Infotehnoloogia.....	393
Turism ja majutus.....	401
Teadus- ja arendustegevus.....	409
Riikide võrdlus.....	421
Mõisted.....	453
Sisujuht.....	478

CONTENTS

<i>Explanation of symbols</i>	2
<i>Preface</i>	4
<i>General data</i>	8
<i>Social and economic overview</i>	26
ENVIRONMENT	31
POPULATION	45
SOCIAL LIFE	
<i>Education</i>	69
<i>Culture</i>	93
<i>Justice</i>	109
<i>Social exclusion</i>	123
<i>Public health</i>	137
<i>Social protection</i>	151
<i>Labour market</i>	169
ECONOMY	
<i>Wages and salaries</i>	191
<i>Prices</i>	195
<i>Gross domestic product</i>	203
<i>Financial intermediation</i>	217
<i>Government finance</i>	225
<i>Financial statistics of enterprises</i>	237
<i>Economic units</i>	251
<i>Foreign trade</i>	267
<i>Internal trade</i>	293
<i>Service activities</i>	301
<i>Agriculture</i>	307
<i>Hunting, fishing and forestry</i>	315
<i>Industry</i>	323
<i>Energy</i>	345
<i>Construction</i>	353
<i>Housing</i>	363
<i>Real estate</i>	367
<i>Transport</i>	373
<i>Communications</i>	387
<i>Information technology</i>	393
<i>Tourism and accommodation</i>	401
<i>Research and development</i>	409
<i>Comparison of countries</i>	421
<i>Definitions</i>	465
<i>Index</i>	490

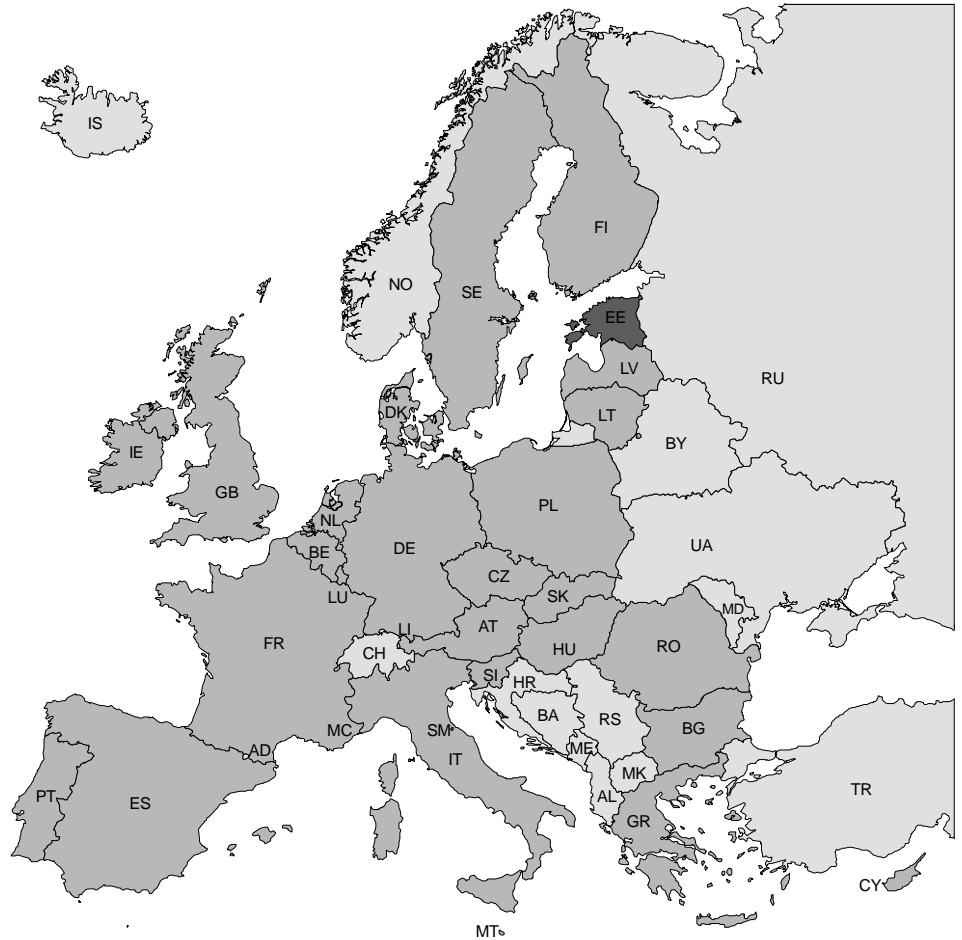
ÜLDANDMEID

Riigi ametlik nimi	Eesti Vabariik	
Iseseisvuspäev	24. veebruar (1918)	
Riigikord	parlamentaarne vabariik	
Pealinn	Tallinn	
Riigikeel	eesti keel	
Rahaühik	Eesti kroon (1 kroon = 100 senti) Kroon võeti kasutusele 20. juunil 1992, 1. jaanuaril 1999 fikseeris Eesti Pank Eesti krooni kursi euro suhtes: 1 euro = 15,6466 krooni.	
Rahvaarv	1 340 415 (1. jaanuar 2009)	
Rahvastiku tihedus	31 elanikku 1 km ² kohta (aluseks Eesti maismaapindala)	
Pindala	45 227 km ²	
Haldusjaotus, 1. jaanuar 2009	15 maakonda 227 omavalitsusega haldusüksust, neist linnu 33, valdu 194 14 vallasisest linna	
Saarte arv	1521	
Suurimad saared	Saaremaa, 2671 km ² Hiiumaa, 989 km ² Muhu, 198 km ²	
Pikimad jõed	Võhandu, 162 km Pärnu, 144 km Põltsamaa, 135 km	
Suurimad järved	Peipsi, 3555 km ² (koos Venemaale kuuluva osaga) Võrtsjärv, 271 km ² Narva veehoidla, 191 km ² (koos Venemaale kuuluva osaga)	
Kõrgeim punkt	Suur Munamägi, 318 m	
Keskmine õhutemperatuur 2008. aastal	aastakeskmine	+7,4 °C
	jaanuaris	-0,4 °C
	juulis	+16,8 °C

GENERAL DATA

Official name of the state	<i>Republic of Estonia</i>	
Independence Day	<i>24 February (1918)</i>	
Polity	<i>parliamentary republic</i>	
Capital city	<i>Tallinn</i>	
Official language	<i>Estonian</i>	
National currency	<i>Estonian kroon (1 kroon = 100 sents)</i> <i>Estonian national currency, the kroon, was introduced on 20 June 1992. On 1 January 1999, the Bank of Estonia fixed the exchange rate between the Estonian kroon and the euro: 1 EUR = 15.6466 EEK.</i>	
Population	<i>1,340,415 (as of 1 January 2009)</i>	
Population density	<i>31 inhabitants per km² (based on the mainland area of Estonia)</i>	
Total area	<i>45,227 km²</i>	
Administrative division, as of 1 January 2009	<i>15 counties, 227 administrative units with local governments, including 33 cities, 194 rural municipalities, 14 cities without municipal status</i>	
Number of islands	<i>1,521</i>	
Largest islands	<i>Saaremaa, 2,671 km²</i> <i>Hiiumaa, 989 km²</i> <i>Muhu, 198 km²</i>	
Longest rivers	<i>Võhandu, 162 km</i> <i>Pärnu, 144 km</i> <i>Põltsamaa, 135 km</i>	
Largest lakes	<i>Peipus, 3,555 km² (including the part belonging to Russia)</i> <i>Võrtsjärv, 271 km²</i> <i>Narva reservoir, 191 km² (including the part belonging to Russia)</i>	
Highest point	<i>Suur Munamägi, 318 m</i>	
Average daily temperature in 2008	<i>annual mean</i>	<i>+7.4 °C</i>
	<i>in January</i>	<i>-0.4 °C</i>
	<i>in July</i>	<i>+16.8 °C</i>

Eesti asukoht Euroopas
Location of Estonia in Europe

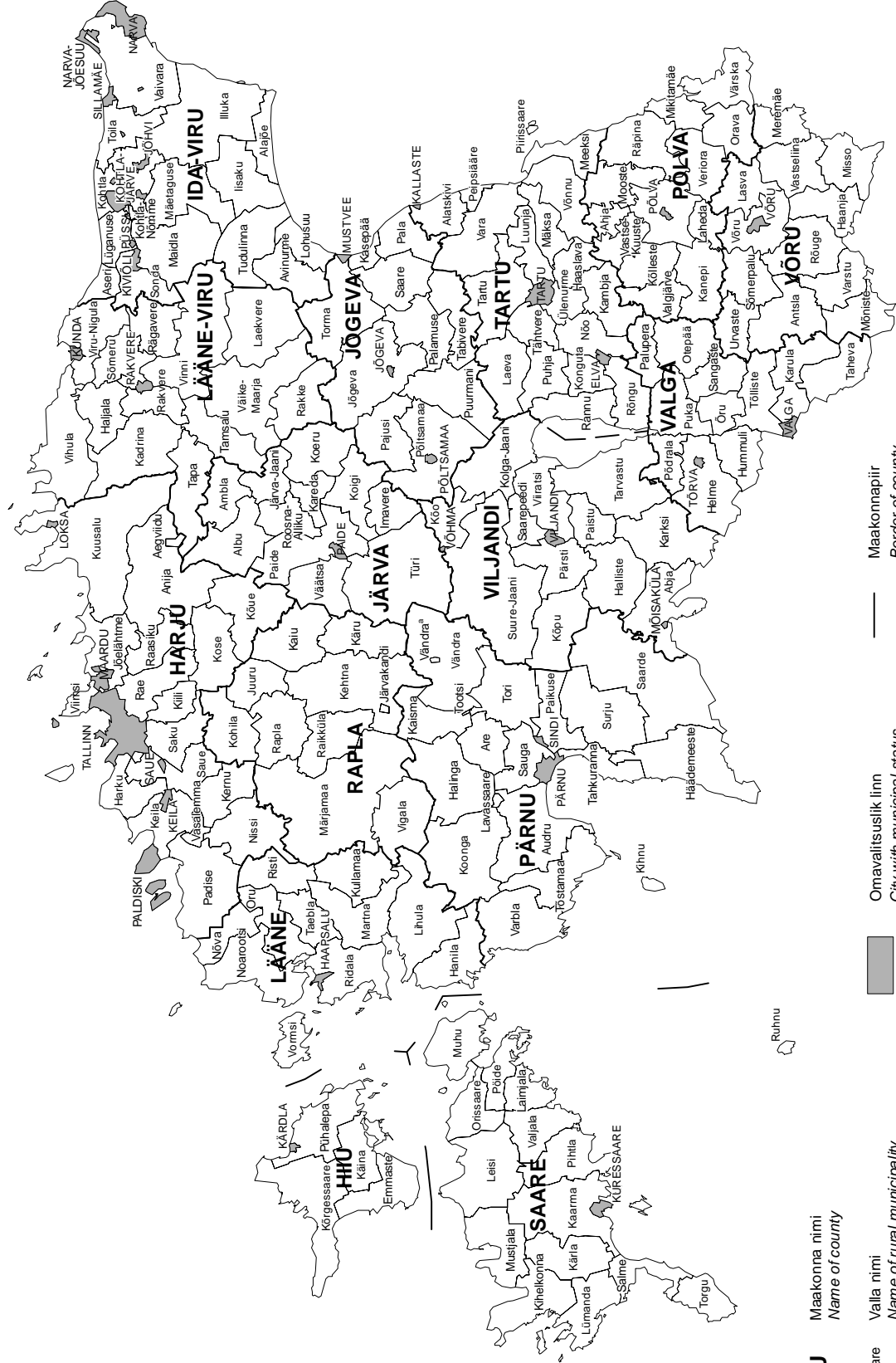

- Eesti (EL-is) / Estonia (in EU)
- EL-i liikmesriik (EL-27) / EU Member State (EU-27)
- EL-i mittekuuluv riik / Non-EU Member State

500 km

<p>AD – Andorra / <i>Andorra</i>
 AL – Albaania / <i>Albania</i>
 AT – Austria / <i>Austria</i>
 BA – Bosnia ja Hertsegoviina /
 <i>Bosnia and Herzegovina</i>
 BE – Belgia / <i>Belgium</i>
 BG – Bulgaaria / <i>Bulgaria</i>
 BY – Valgevene / <i>Belarus</i>
 CH – Šveits / <i>Switzerland</i>
 CZ – Tšehhi / <i>Czech Republic</i>
 CY – Küpros / <i>Cyprus</i>
 DE – Saksamaa / <i>Germany</i>
 DK – Taani / <i>Denmark</i>
 EE – Eesti / <i>Estonia</i>
 ES – Hispaania / <i>Spain</i>
 FI – Soome / <i>Finland</i>
 FR – Prantsusmaa / <i>France</i>
 GB – Suurbritannia / <i>United Kingdom</i>
 GR – Kreeka / <i>Greece</i>
 HR – Horvaatia / <i>Croatia</i>
 HU – Ungari / <i>Hungary</i>
 IE – Iirimaa / <i>Ireland</i>
 IS – Island / <i>Iceland</i></p> | <p>IT – Itaalia / <i>Italy</i>
 LI – Liechtenstein / <i>Liechtenstein</i>
 LT – Leedu / <i>Lithuania</i>
 LU – Luksemburg / <i>Luxembourg</i>
 LV – Lätia / <i>Latvia</i>
 MC – Monaco / <i>Monaco</i>
 MD – Moldova / <i>Moldova</i>
 ME – Montenegro / <i>Montenegro</i>
 MK – Makedoonia / <i>Macedonia</i>
 MT – Malta / <i>Malta</i>
 NL – Holland / <i>Netherlands</i>
 NO – Norra / <i>Norway</i>
 PL – Poola / <i>Poland</i>
 PT – Portugal / <i>Portugal</i>
 RO – Rumeenia / <i>Romania</i>
 RS – Serbia / <i>Serbia</i>
 RU – Venemaa / <i>Russia</i>
 SE – Rootsi / <i>Sweden</i>
 SI – Sloveenia / <i>Slovenia</i>
 SK – Slovakkia / <i>Slovakia</i>
 SM – San Marino / <i>San Marino</i>
 TR – Türgi / <i>Turkey</i>
 UA – Ukraina / <i>Ukraine</i></p> |
|--|---|

Eesti haldusjaotus, 1.01.2009
Administrative division of Estonia, 1.01.2009

50 km

HIJU Maakonna nimi
Name of county

Orissaare Vala nimi
Name of rural municipality

VILJANDI Omavalitsusliku linna nimi
Name of city with municipal status

Omavalitsuslik linn
City with municipal status

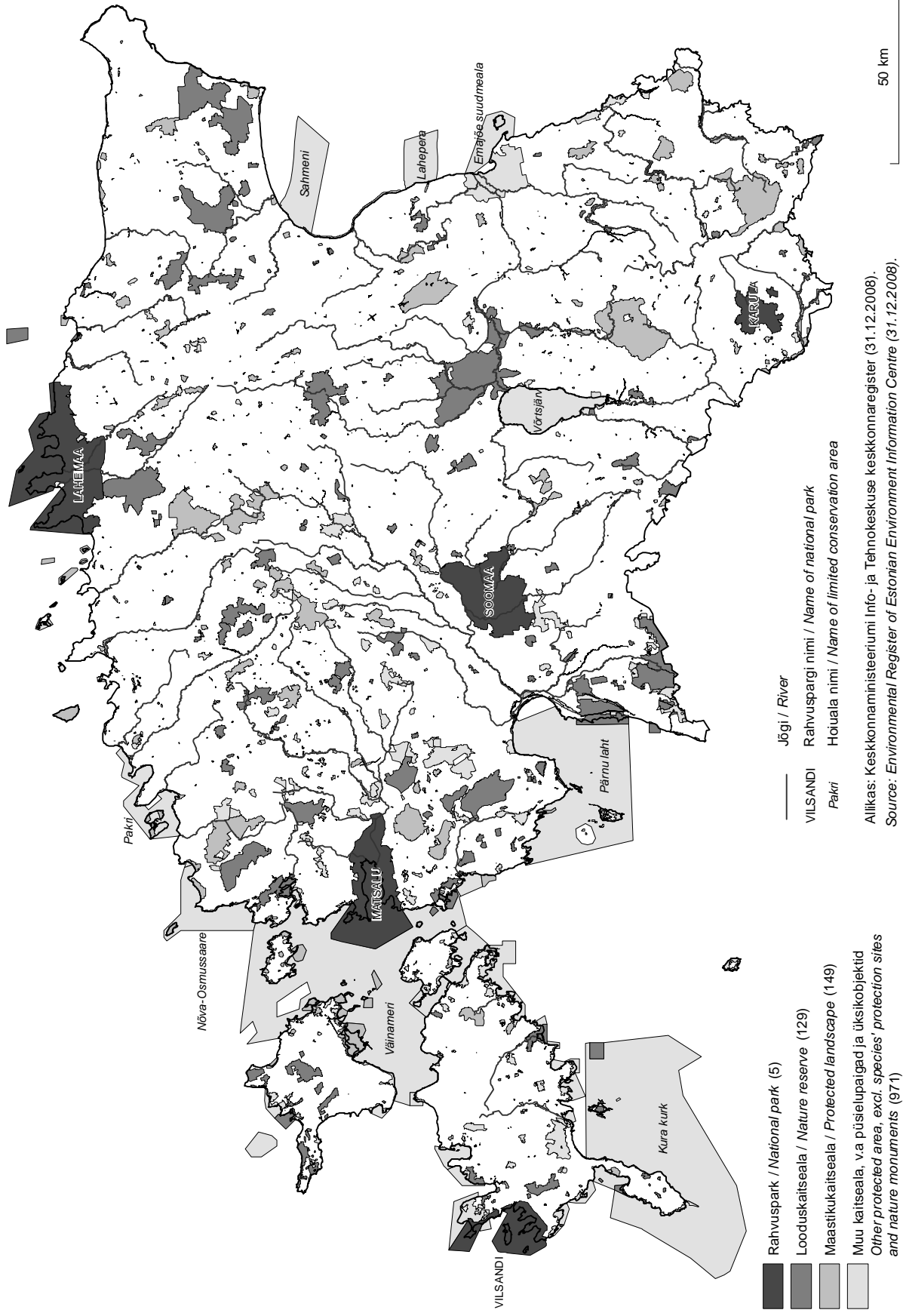
Vald (alev)
Rural municipality (town)

Maakonnapiir
Border of county

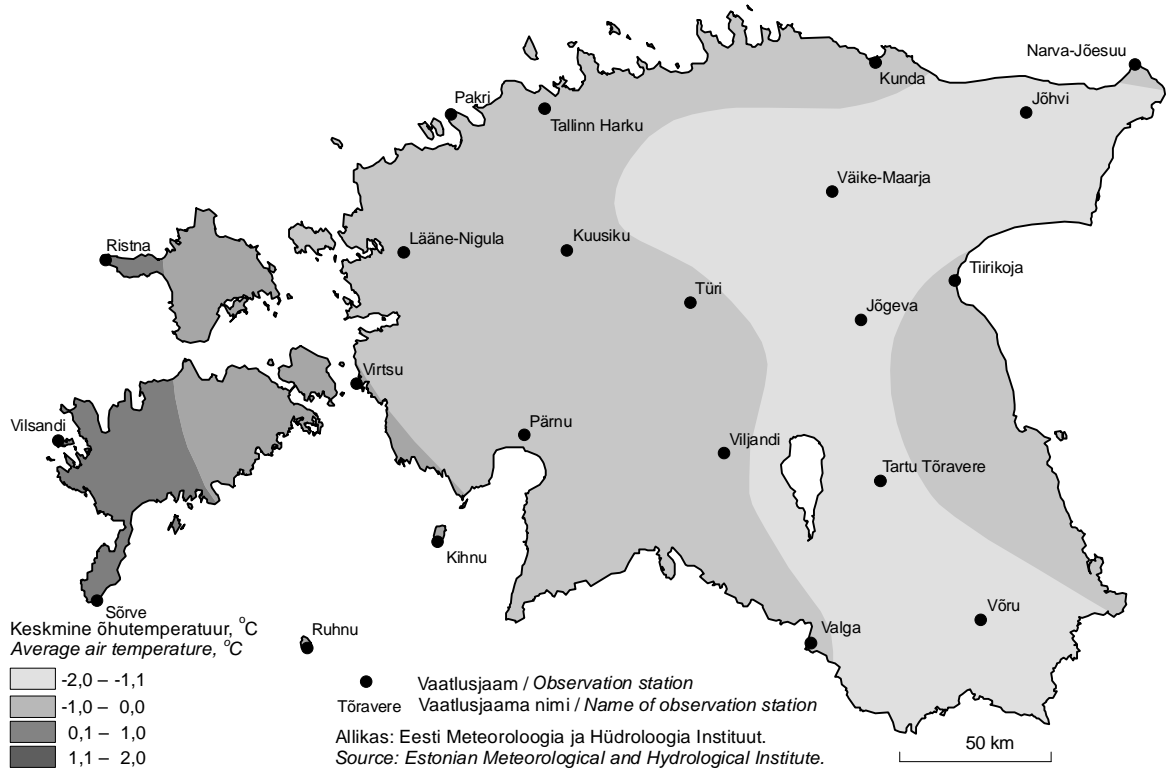
Vallapiir
Border of rural municipality

50 km

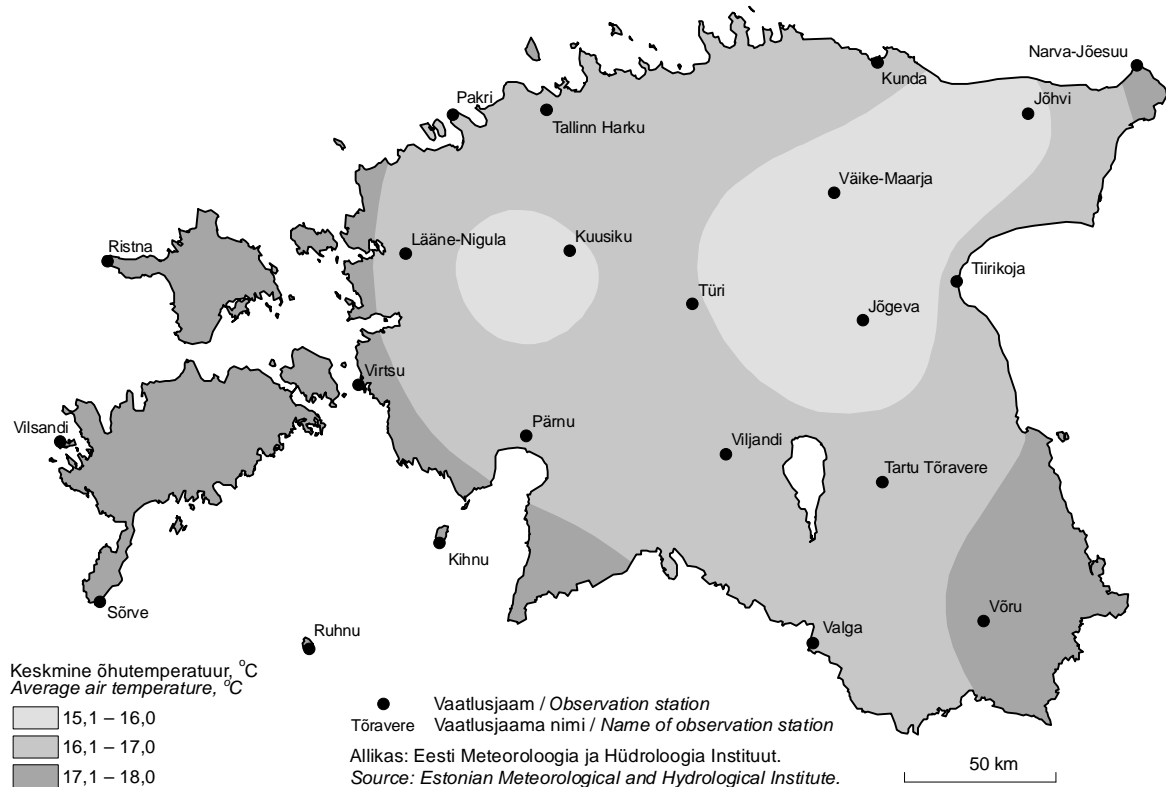
Kaitsealad, 31.12.2008
Nature protection areas, 31.12.2008

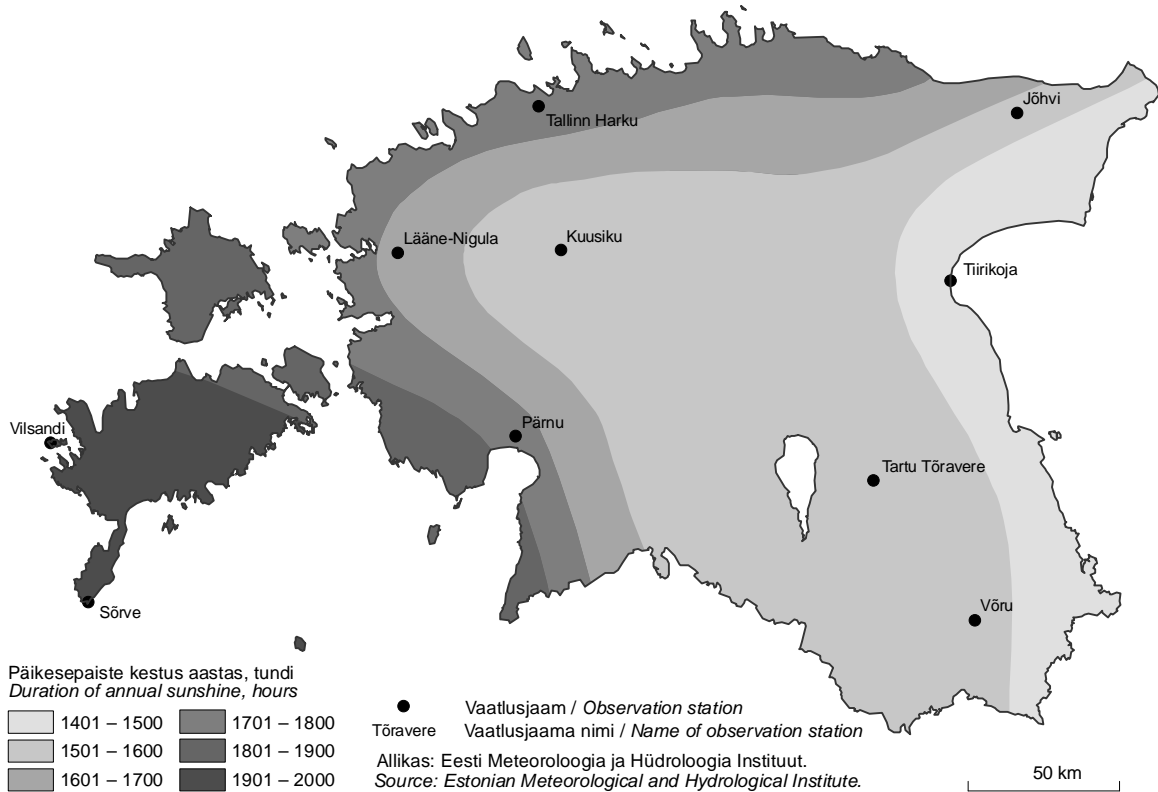
Jaauari keskmine õhutemperatuur, 2008
Average air temperature of January, 2008

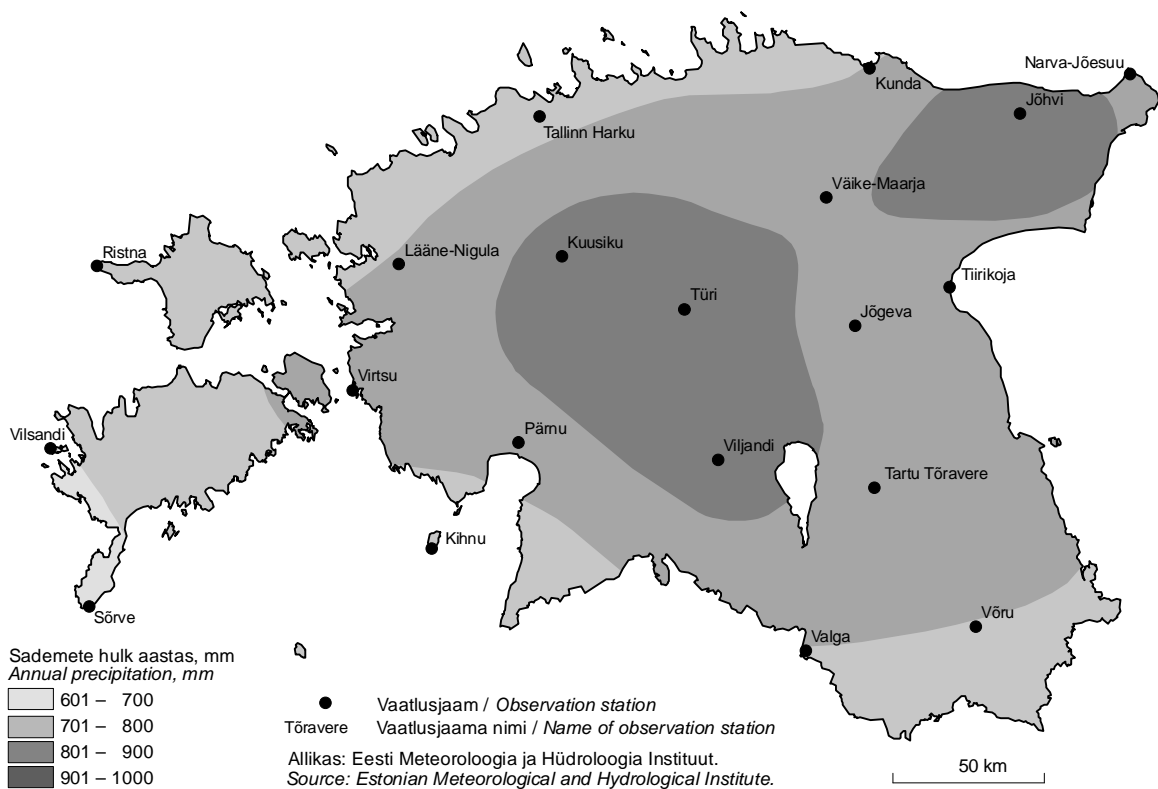
Juuli keskmine õhutemperatuur, 2008
Average air temperature of July, 2008

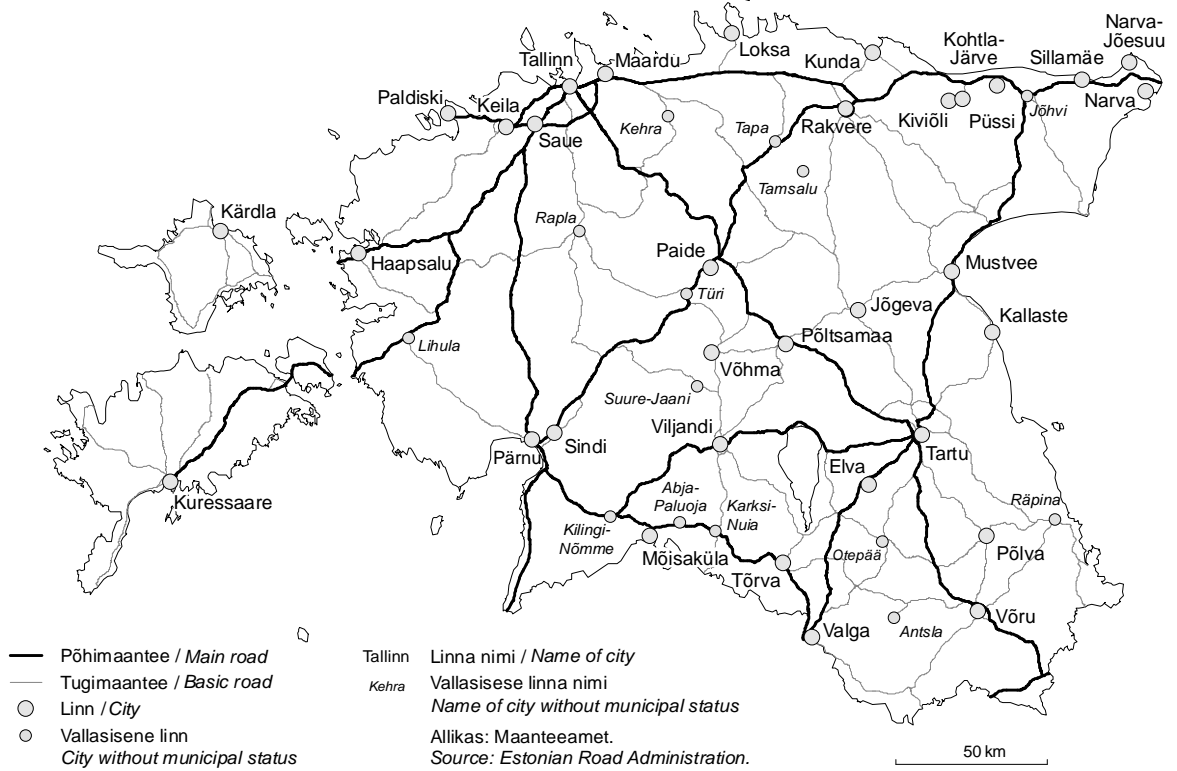
Päikesepaiste, 2008
Sunshine, 2008

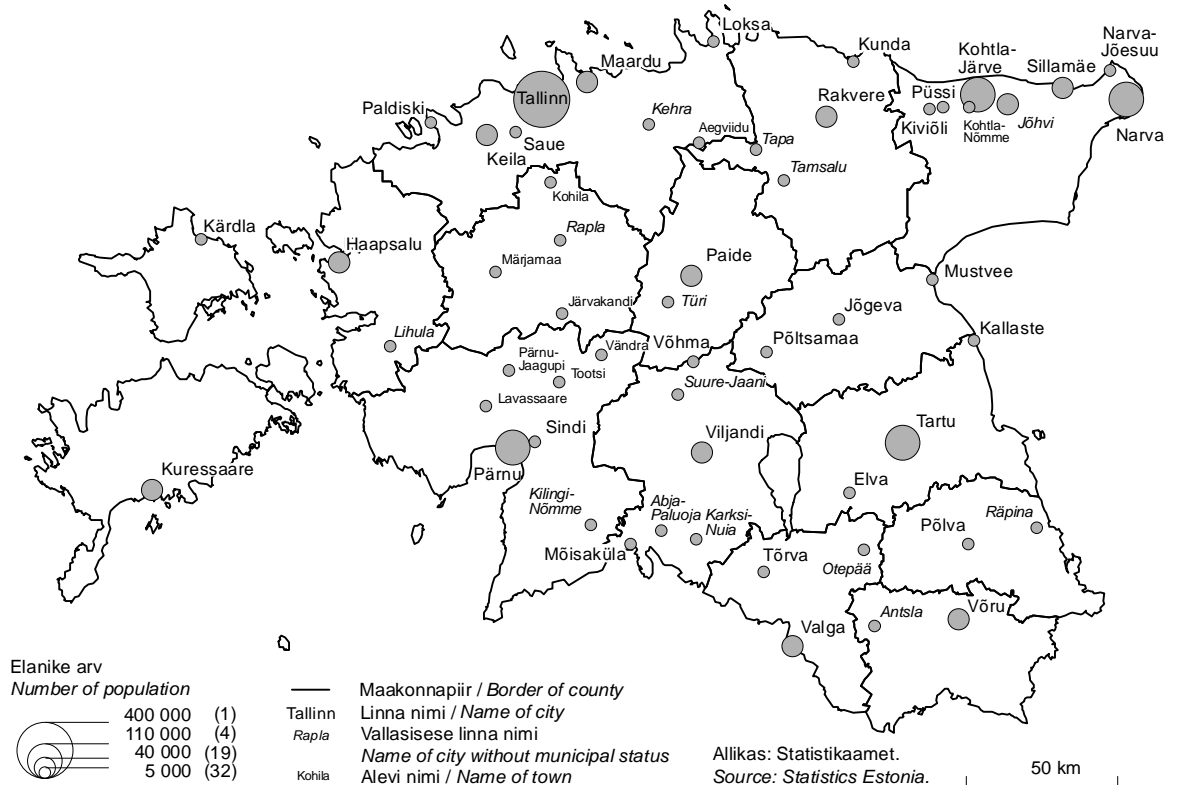
Sademed, 2008
Precipitation, 2008

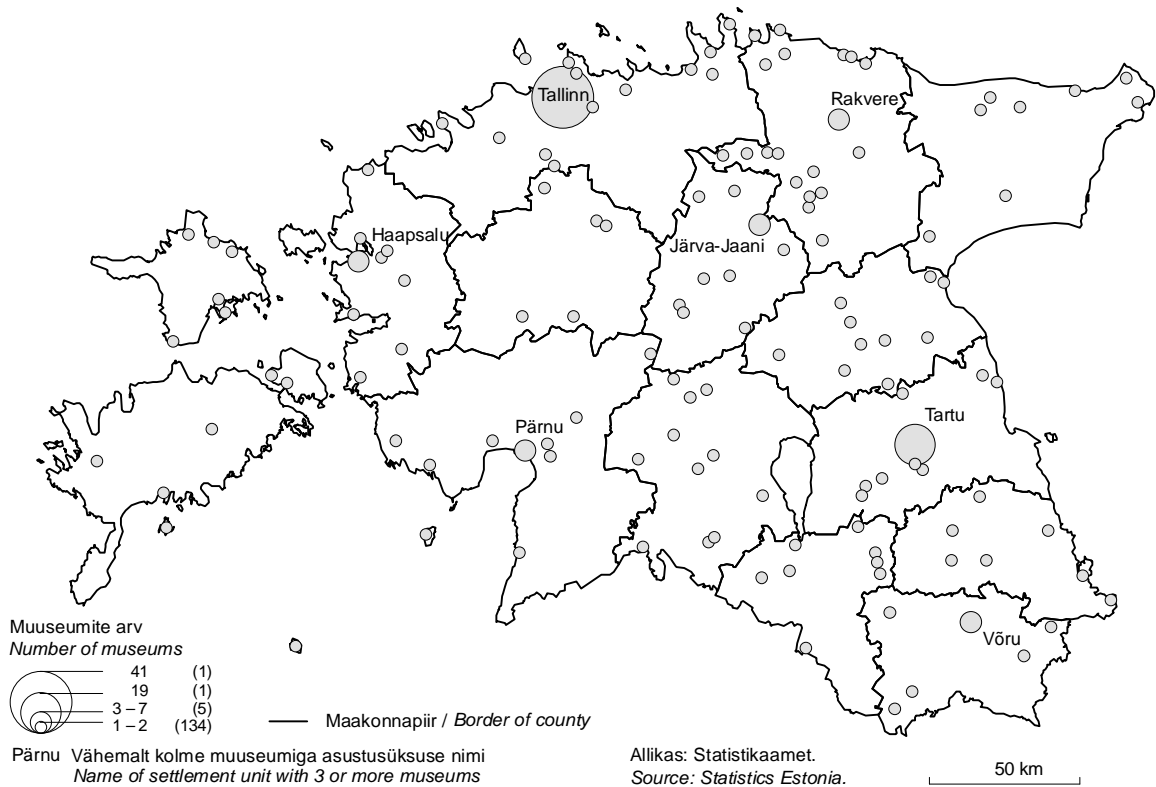
Põhi- ja tugimaanteed, 2009
Main and basic roads, 2009

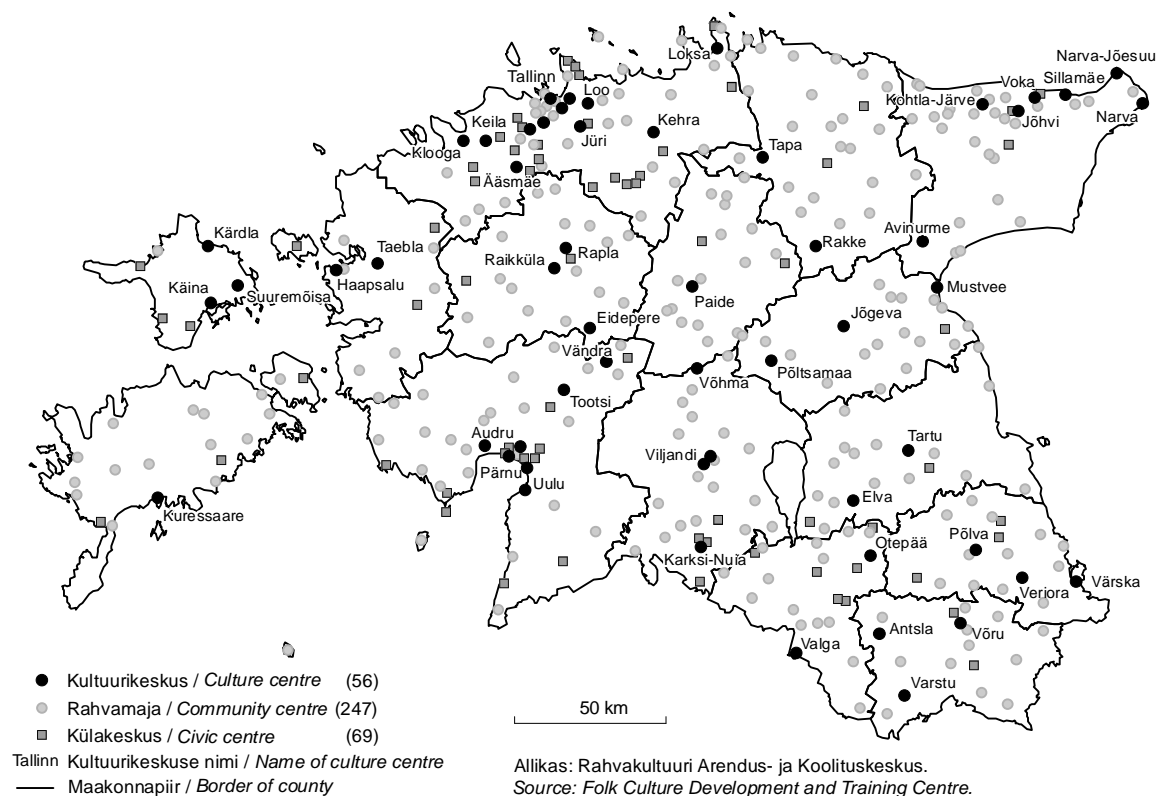
Linnaliste asulate elanike arv, 1.01.2009
Population of urban settlements, 1.01.2009

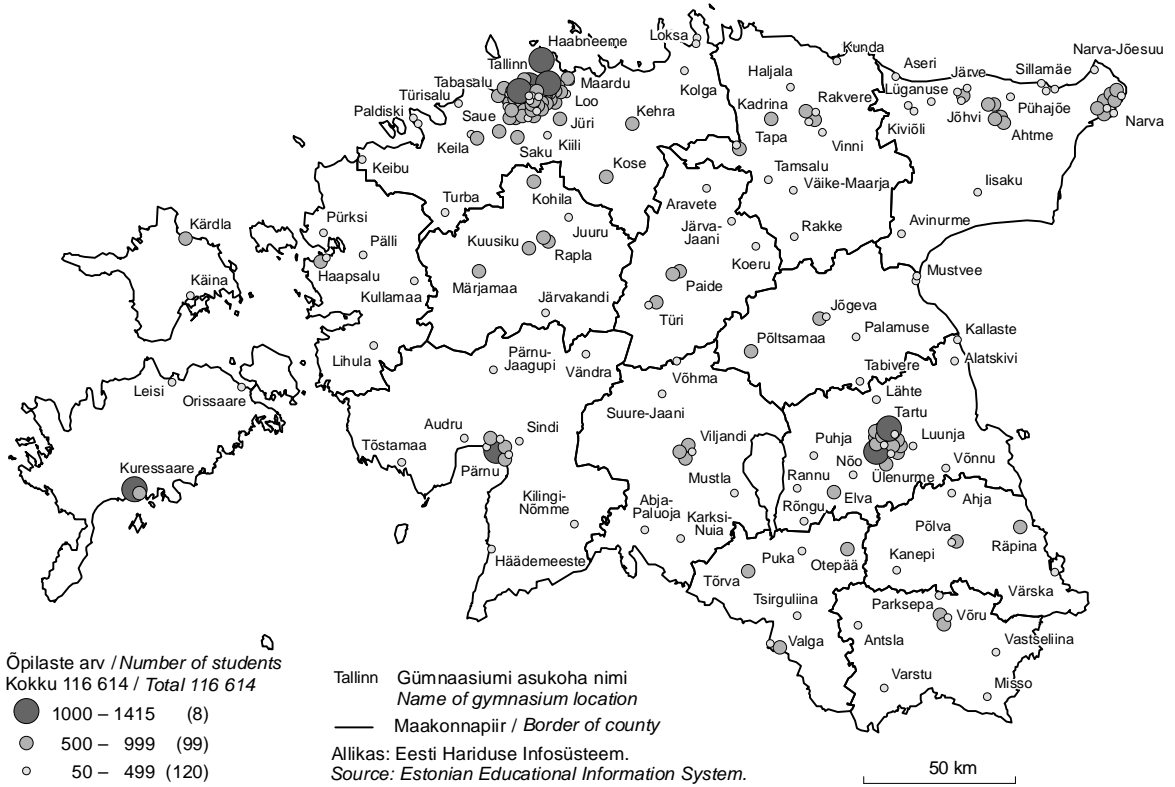
Muuseumid, 2008
Museums, 2008

Rahvakultuurikeskused, 2008
Folk culture centres, 2008

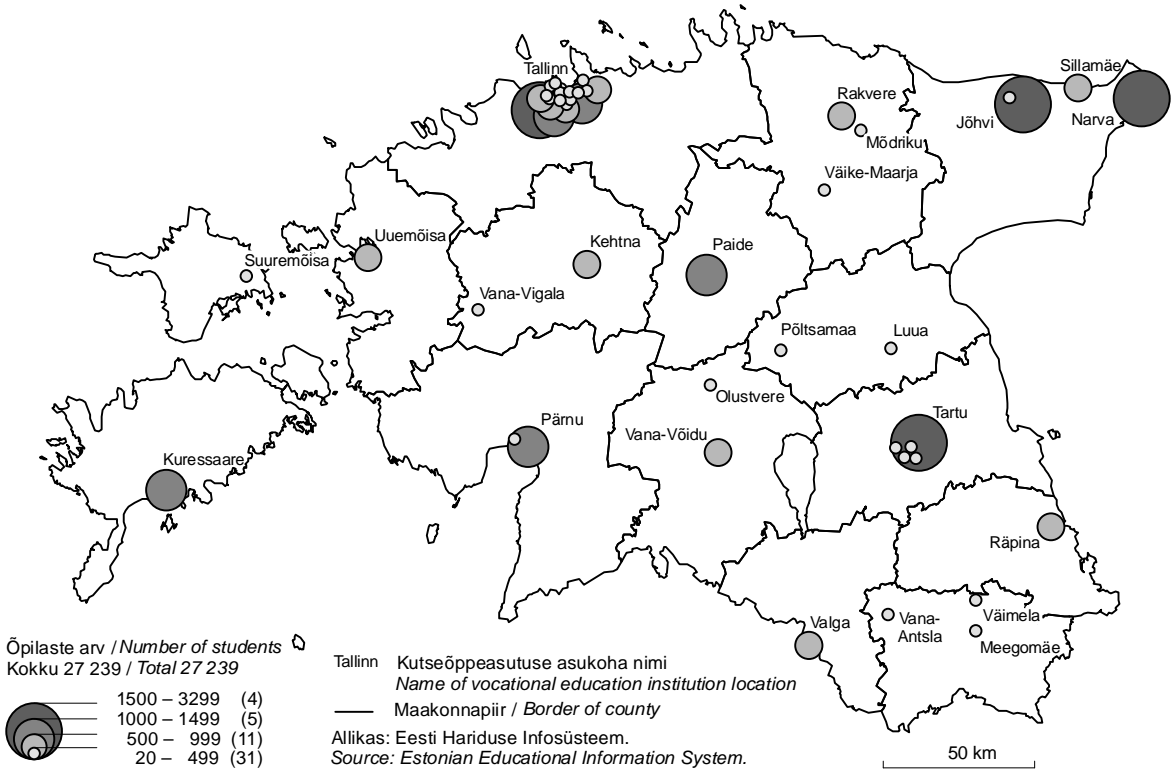
Keskkoolid ja gümnaasiumid^a õpilaste arvu järgi, 2008
Secondary schools and gymnasiums^a by number of students, 2008

^a K.a. erivajadustega laste koolid, v.a täiskasvanute gümnaasiumid.

^a Schools for children with special needs are included, secondary schools for adults are excluded.

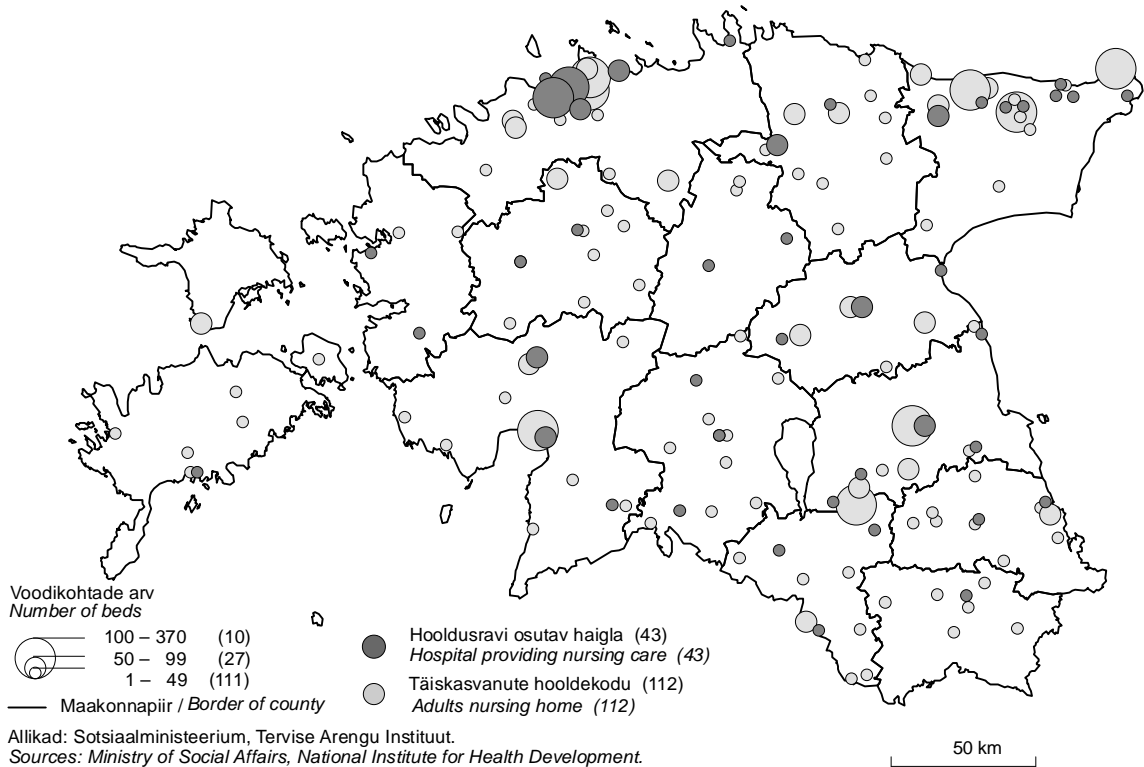
Kutseõppeasutused^a õpilaste arvu järgi, 2008
Vocational education institutions^a by number of students, 2008

^a Filiaalidega kooli puhul on kaardil vaid peahoone asukoht.

^a In case of affiliated schools, only the location of the respective main building is shown on the map.

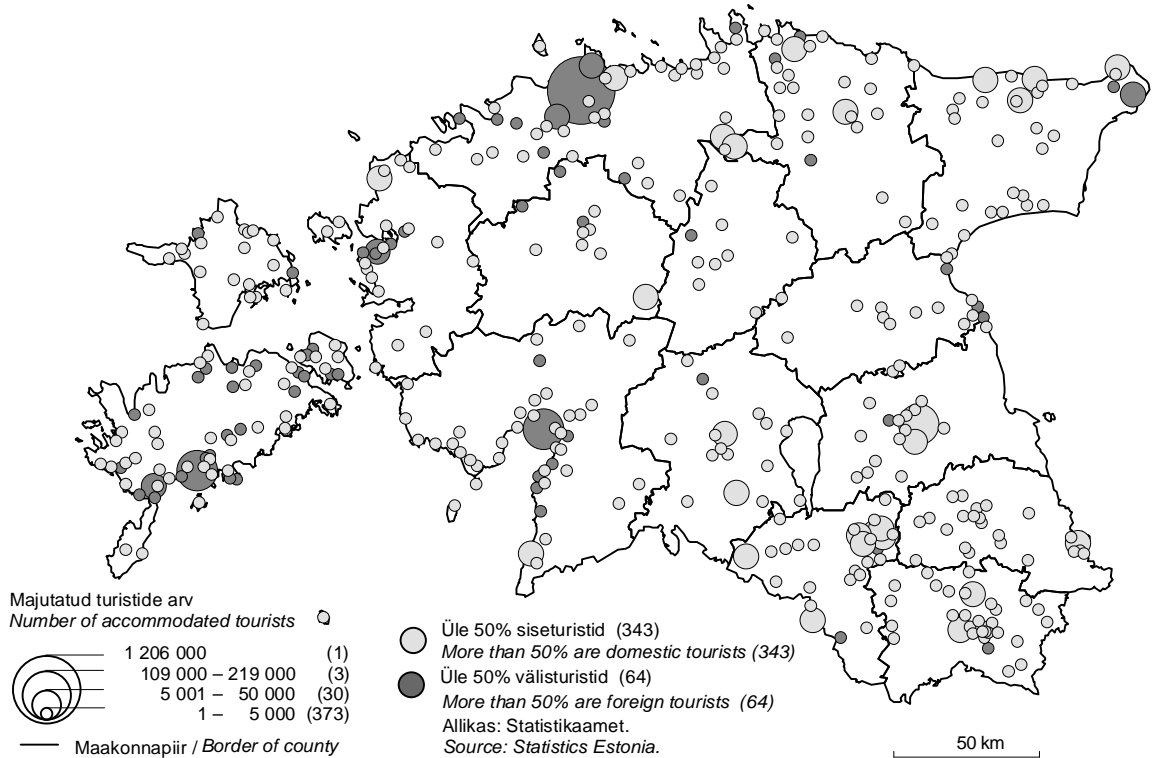
Hooldusravi osutavad haiglad ja täiskasvanute hooldekodud, 2007, 2008^a
Hospitals providing nursing care and adults nursing homes, 2007, 2008^a

^a Hooldusravi osutavad haiglad, 31.12.2007; täiskasvanute hooldekodud, 31.12.2008.

^a *Hospitals providing nursing care as of 31.12.2007; adults nursing homes as of 31.12.2008.*

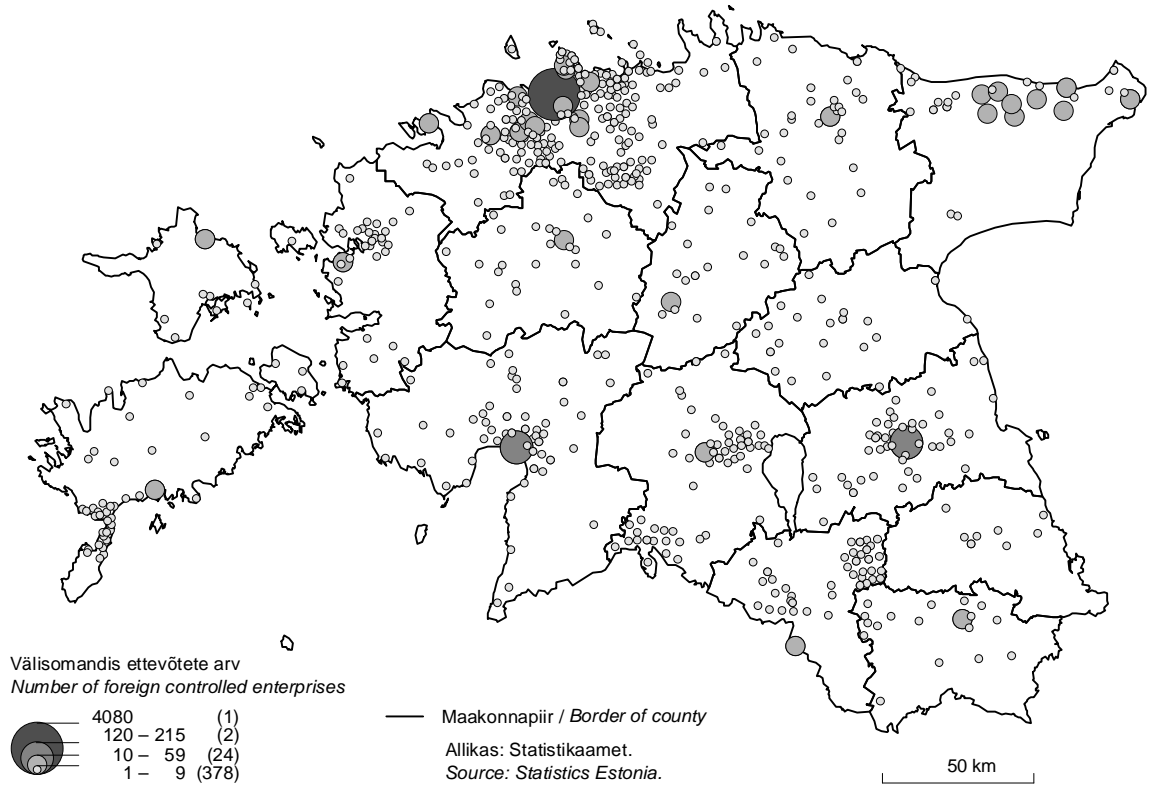
Majutustevõtetes majutatud turistid^a, 2008
Tourists accommodated in accommodation establishments^a, 2008

^a Majutustevõtted on rühmitatud asustusüksuste kaupa.

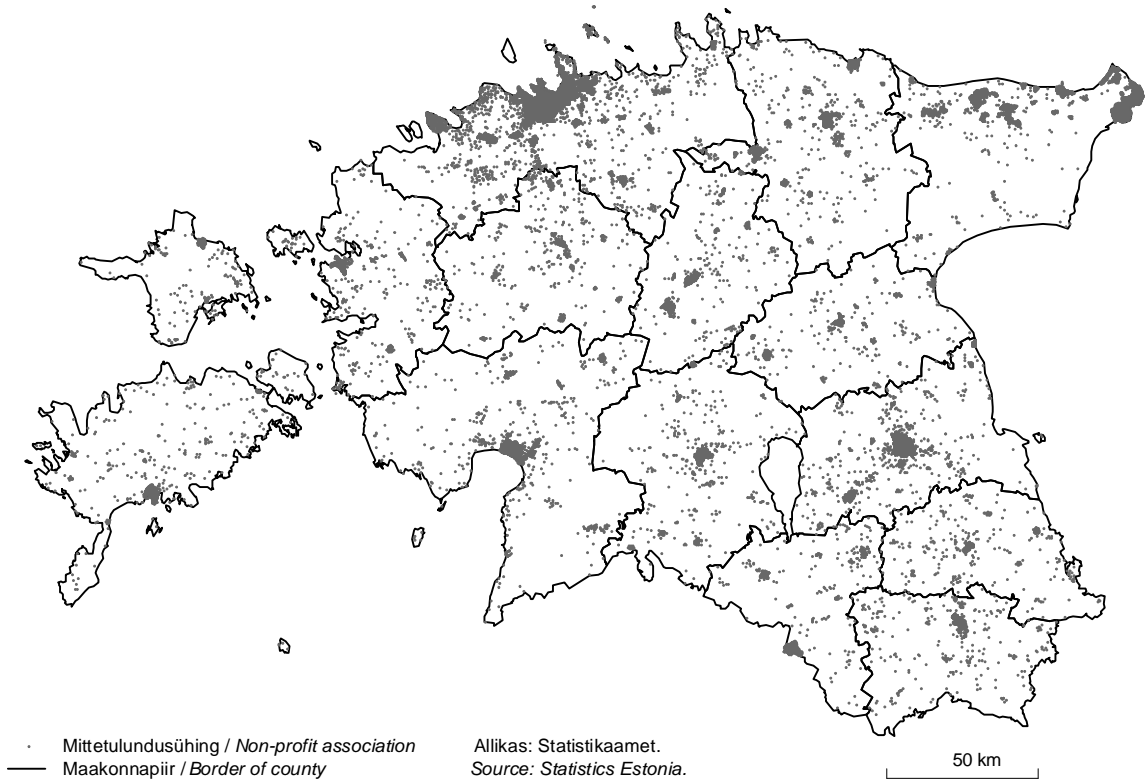
^a *Accommodation establishments are grouped by settlements.*

Välisomandis ettevõtted^a, 2008
Foreign controlled enterprises^a, 2008

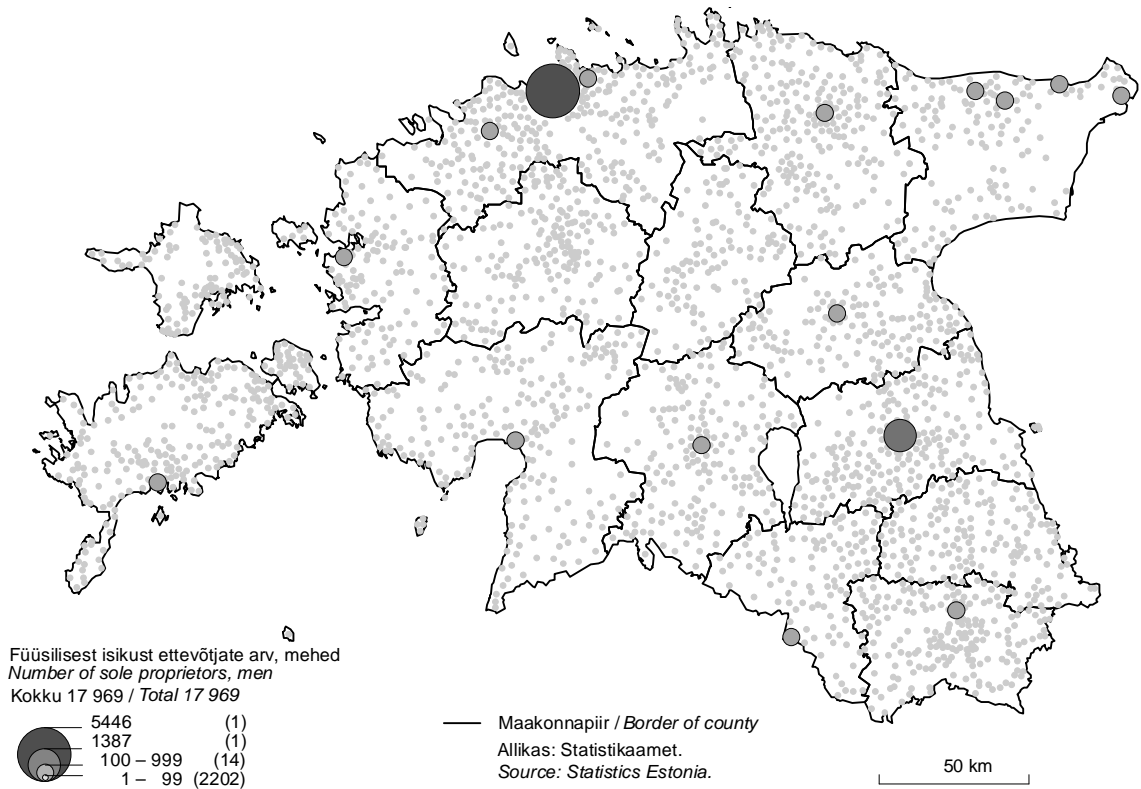
^a Ettevõtted on rühmitatud asustusüksuste kaupa.
^a Enterprises are grouped by settlements.

Mittetulundusühingud, 2008
Non-profit associations, 2008

Füüsilisest isikust ettevõtjad^a, 2008

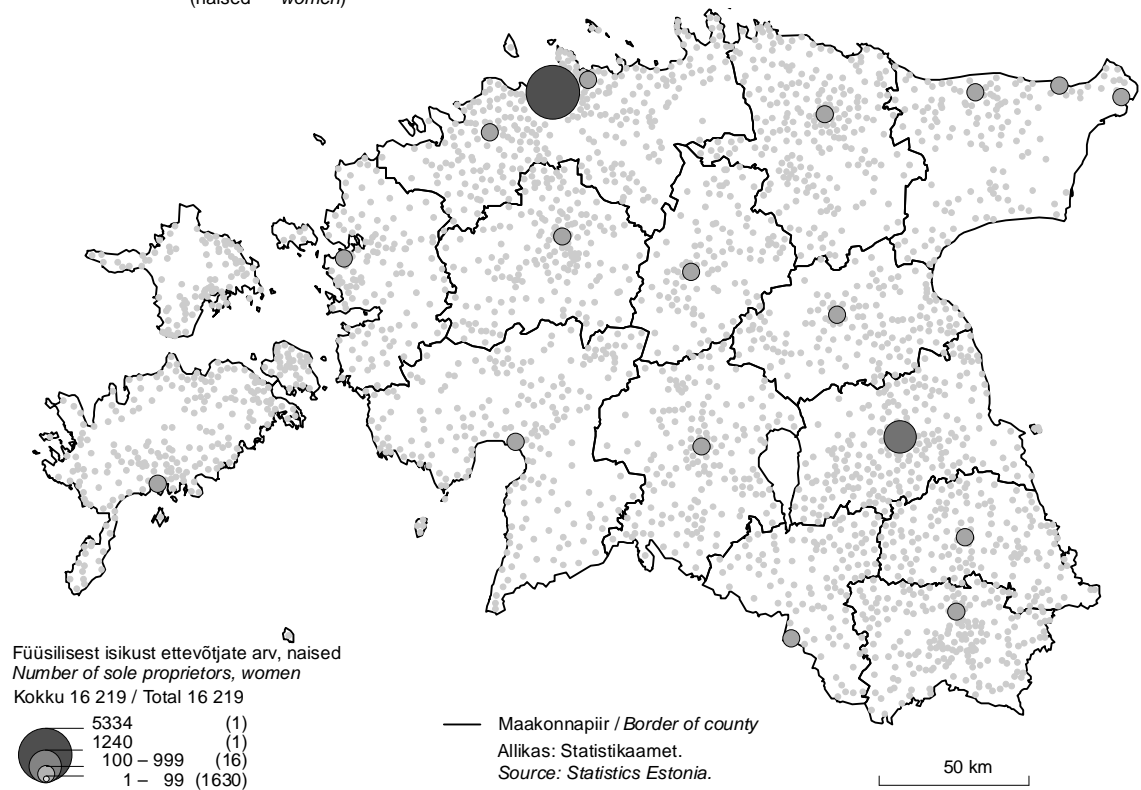
Sole proprietors^a, 2008
(mehed — men)

^a Ettevõtjad on rühmitatud asustusüksuste kaupa.
^a Sole proprietors are grouped by settlements.

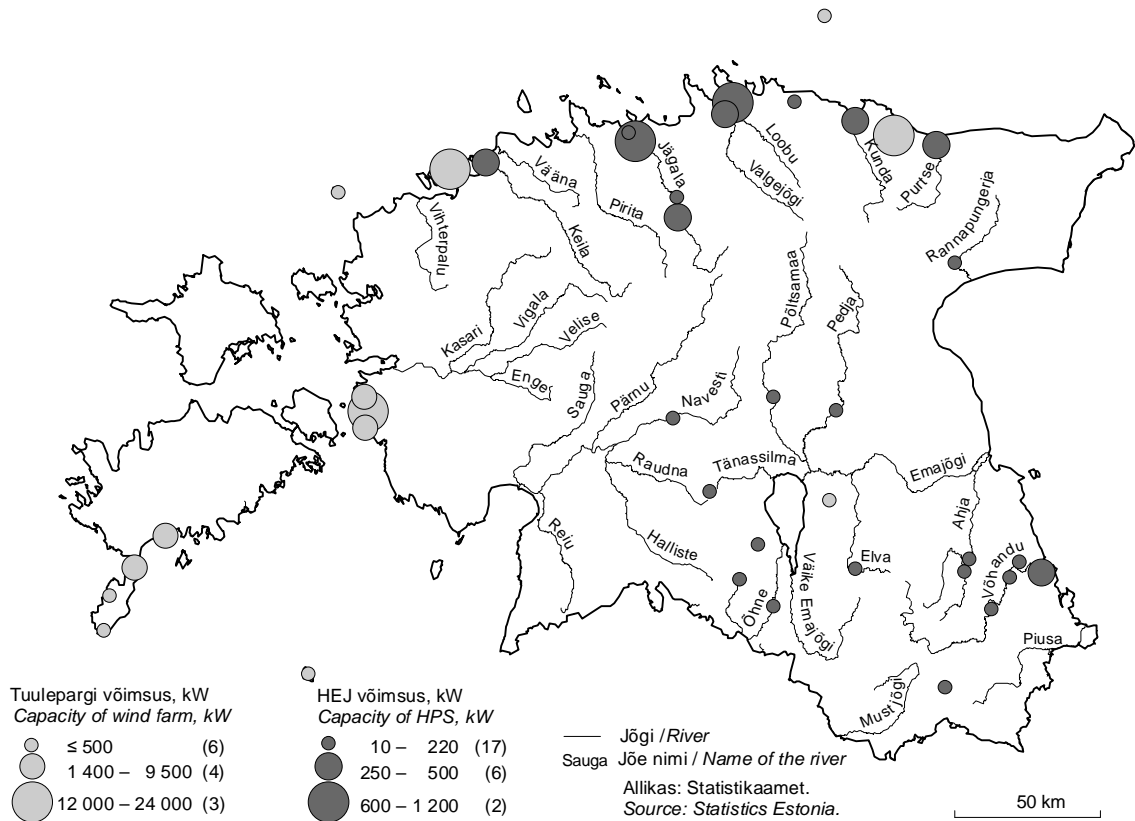
Füüsilisest isikust ettevõtjad^a, 2008

Sole proprietors^a, 2008
(naised — women)

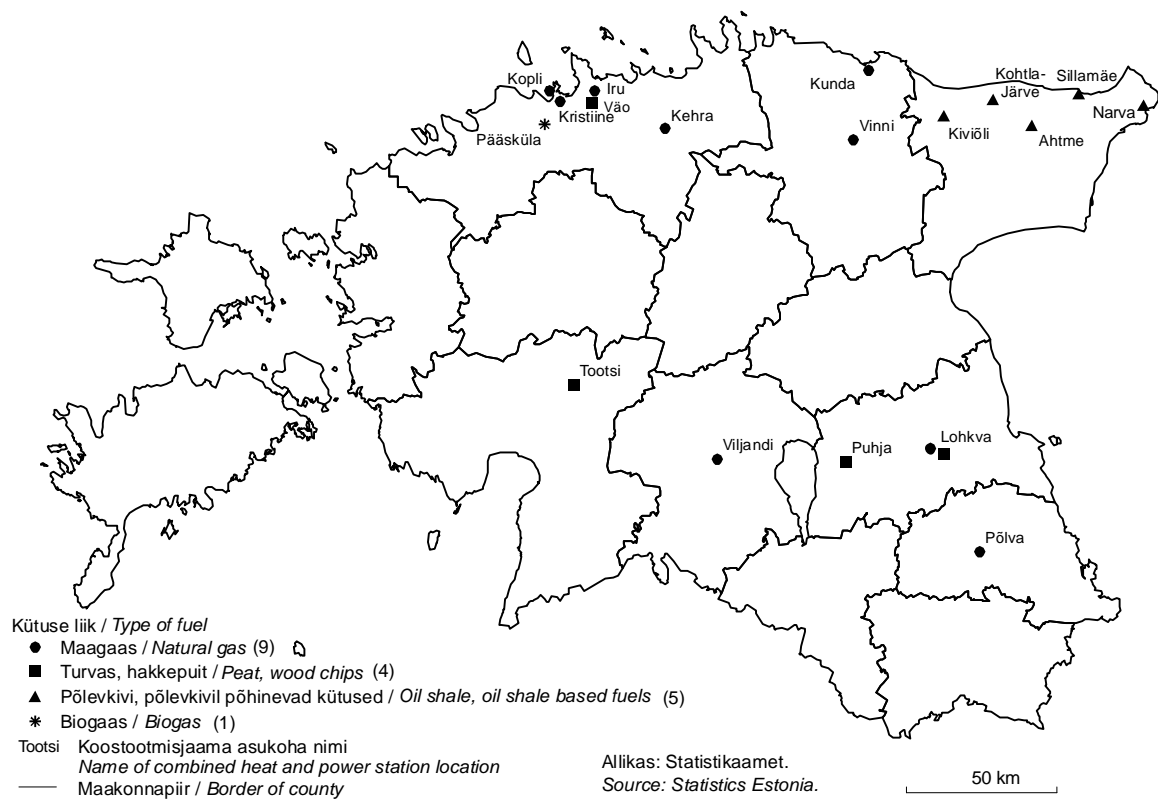

^a Ettevõtjad on rühmitatud asustusüksuste kaupa.
^a Sole proprietors are grouped by settlements.

Hüdroelektrijaamad ja tuulepargid, 1.01.2009
 Hydroelectric power stations and wind farms, 1.01.2009

Elektri- ja soojusenergia koostootmisjaamad, 1.01.2009
 Combined heat and power stations, 1.01.2009

SOTSIAAL- JA MAJANDUSÜLEVAADE

Siim Krusell, Mari Pärnamäe

Pärast 1990. aastate lõpu majandusraskusi toibus Eesti kiiresti. SKP kasv hoogustus Euroopa Liiduga ühinemise järel veelgi, ulatudes 2005. aastal üle 10%. Kahekohalised kasvunäitajad püsisid üle aasta. Majandusedu võimaldas eelkõige odav laenu raha — Euroopa keskpank hoidis baasintressimäära madalana ja et usaldus Eesti majanduse vastu oli hea, said emapangad riskimarginaale alandada. See lõi soodsad eeldused laenude kiireks kasvuks koos kinnisvarabuumiga. Aastatel 2000–2007 suurenes eraisikute laenujääk üle kümne korra^a. Ettevõtetel jätkus ressursi tegevuse laiendamiseks ja lisandväärtus kasvas jõudsalt. Soodsas majanduskliimas suurenes kiiresti ka kodumajapidamiste sissetulek, mis omakorda soodustas sisenõudluse kasvu.

2008. aastal kahanes Eesti SKP 3,6%

Suuresti laenu raha tekitatud sisenõudlusele põhinev majanduskasv aga ei olnud jätkusuutlik ja kümme aastat pärast viimast kriisi on Eesti majandus taas languses. Kui 2008. aasta alguses oodati veel nn pehmet maandumist, siis juba II kvartalist hakkas Eesti SKP võrreldes eelmise aasta sama perioodiga järsult vähenema. Hinnamõjusid arvestades kahanes Eesti SKP aastaga 3,6%.

2008. aastal oli majanduskeskkonna jahenemine iseloomulik enamikule arenenud riikidele. Maailma majanduskliima indikaator langes sügiseks 18 aasta madalamaile tasemele — alanes hinnang hetkeolukorrale ja nõrgenesid tulevikuootused^b. Peagu kõigis Euroopa riikides, USA-s ja Jaapanis pöördus majanduskasv aasta viimases veerandis negatiivseks.

Eesti majandus hakkas jahtuma juba 2007. aasta teisel poolel sisenõudluse kasvu aeglustumisega, langusesse jõudis see aga aasta hiljem. Suures osas väliskapitalile kuuluvad pangad muutusid laenude väljastamisel konservatiivsemaks ja tõstsid riskimarginaale, sest mure majanduse edasise käekäigu pärast Balti riikides suurenes. Vähenes usaldus Eesti majanduse vastu ja laenuvõimaluste halvenemine hoolimata Euribori langetamisest muutsid ettevõtted ettevaatlikumaks ning investeerimisplaanid tuli ümber hinnata. Kõige suurem langus toimuski ettevõtete kapitali kogumahutuses, mis 2008. aasta IV kvartalis vähenes võrreldes eelmise aasta sama perioodiga ligi veerandi.

Samad põhjused mõjutasid ka kodumajapidamisi, kus erinevalt varasemast aastast suudeti tarbimiskulutuste mahu kasvu positiivsena hoida vaid I kvartalis. Karmistunud laenu tingimuste tõttu vähenes aktiivsus eluasemeturul tunduvalt. Eratarbimiskulutuste vähenemine aasta alguses toimus eelkõige psühholoogilistel põhjustel, olles seotud pigem kindlustunde puudumisega tuleviku suhtes kui ostujõu halvenemisega. Inflatsiooniga korrigeeritud palga reaalkasv oli kuni IV kvartalini aeglustuv, kuid siiski positiivne, ning ka tööhõive määr hakkas langema alles aasta viimases veerandis.

Tootlikkuse näitajad halvenesid

Tööjõukulude kiire kasvu tõttu vähenesid ettevõtete töökulude tootlikkuse näitajad eelmise aastaga võrreldes. Tootlikkust ületav palgakasv avaldab survet inflatsioonile, suurendades nõudlust turul ja vähendades ettevõtete kasumlikkust, mida omakorda kompenseeritakse hinnatõusuga. Tööviljakus lisandväärtuse alusel ühe hõivatu kohta kasvas 2005.–2006. aastal keskmise tööjõukuluga enam-vähem sama palju, kuid 2007. aastal oli kasv kümne protsendipunkti võrra aeglasem. 2008. aastal kasvas keskmine tööjõukulu veel 10%, kuid tööviljakus kahanes 15%. Palgakasvu vähenemine 2008. aasta lõpus aitab parandada tasakaalu tootlikkuse ja tööjõukulude vahel ning vähendada seeläbi survet inflatsioonile.

Tarbijahinnaindeksi aastane kasv vähenes ja pöördus langusesse

Majanduslikku ebastabiilsust lisas kõrge inflatsioon 2008. aasta alguses — jaanuari tarbijahinnaindeks kasvas võrreldes detsembriga 2,2%. Peale inflatsiooni tekitab majandusele kahju ka teadmatus hinnatõusu ulatuse kohta tulevikus. Tarbijahinnaindeksi aastane muutus oli kõrgel tasemel kuni IV kvartalini, hakates seejärel langema. Aasta alguses oli hinnatõusus oluline roll suurendatud aktsiisimääradel, mis mõjutasid eluaseme-teenuste, toidu, mootorikütuste, alkoholi ja tubakatoodete hindu. Aasta teisel poolel aitas tõusu pidurdada toiduhindade kasvu aeglustumine ning naftahinna järsk langus maailmaturul.

Pärast Euroopa Liiduga ühinemist kiirenes Eesti ekspordimahu kasv, ulatudes 2005. aastal üle 20%. Ekspordi kasv püsis 2006. aasta keskpaigani kõrge tänu soodsatele tingimustele

^a Majandusnäitajate statistikabelid. Eesti Pank.

[www] <http://www.eestipank.info/pub/et/dokumendid/statistika/> (17.06.2009)

^b Maailma majanduskliima aegread. Münchener Majandusuuringute Instituut.

[www] http://www.cesifo-group.de/portal/page/portal/ifoHome/a-winfo/d6zeitreihen/15reihen/_reihenwes (17.06.2009)

sihtturgudel ja konkurentsivõimelistele hindadele. Et import kasvas samuti jõudsalt, kandus kaubanduspartnerite kõrgem hinnatase järk-järgult üle ka Eestisse. Ülemaailmne majanduskliima jahenemine 2008. aastal mõjutas ka Eesti väliskaubandust ning kaupade ja teenuste eksport võrreldes 2007. aastaga kahanes. Olukorda pingestas rahvusvaheline finantskriis. Välisnõudluse vähenemise tõttu sattus 2008. aasta lõpus suurde langusesse Eesti tööstussektor. Töötleva tööstuse tootmiskaht, mis hoolimata hinnatõusust ja väikesest sisenõudlusest suutis esimesed kolm kvartalit hoida 2007. aastaga enam-vähem sama taset, kahanes IV kvartalis eksporttellimuste puuduse tõttu 17,6%. Samal ajal vähenes madala sisenõudluse tõttu ka nõudlus importkaupade järele, mistõttu Eesti jooksevkonto puudujäägi negatiivne saldo paranes.

Toodangu müügiraskused nii sise- kui ka välisturul tekitasid 2008. aastal probleeme enamikus tegevusalades. Tihe konkurents sundis ettevõtteid leppima väiksema kasumiga. Madalseisus kinnisvaraturg viis langusesse nii ehitus- kui ka kinnisvarasektori, pärssis puit-, kummi- ja plasttoodete tootmist ning sisustus- ja viimistluskaupade jaemüüki. 2008. aastal vähenesid nii kinnisvaratehingute arv kui ka keskmised müügihinnad. Ehituse lisandväärtus, mille panus SKP kasvu oli veel 2006. aastal 1,2 protsendipunkti, langes 2008. aasta lõpuks tugevasse miinusesse.

2008. aasta riigieelarve jäi defitsiiti

Majanduse kiire kasv koos probleemitu maksude laekumisega aastatel 2002–2007 võimaldas valitsusel koostada ülejäägiga eelarved. 2008. aasta majanduslanguse tingimustes prognoositud eelarvetulude maht aga ei realiseerunud. Aastase eelarvedefitsiidi suuruseks jäi esialgsel andmetel 2,96% SKP-st, mahtudes napilt Maastrichti eelarve kriteeriumi piiridesse. Eelarve puudujäägis ei olnud möödunud aastal siiski midagi erakordset — vaid seitsmes EL-i liikmesriigis ületasid valitsemissektori tulud kulusid. Valitsemissektori võlatase oli 4,8% SKP-st, olles küll 1,3 protsendipunkti võrra kõrgem kui 2007. aastal, kuid jäädes endiselt EL-i madalaimaks näitajaks.

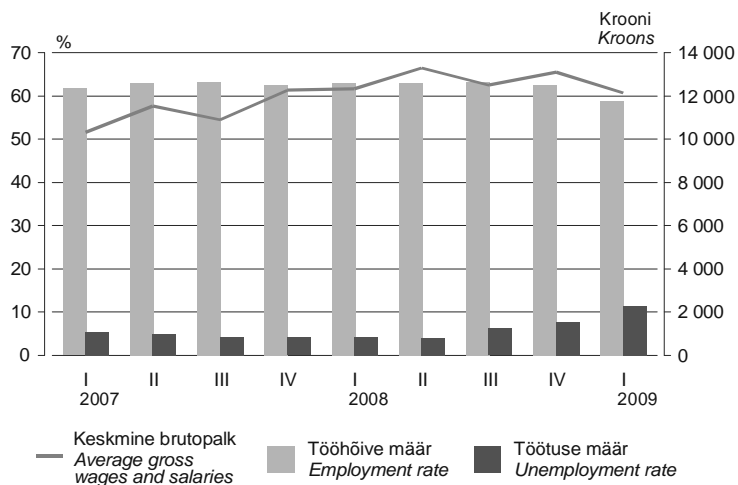
2008. aasta kujunes pöördeliseks nii Eestis kui ka mujal maailmas. Olles harjunud kiire majanduskasvu ja sellest tulenevate hüvedega (sissetulekute ja tööhõive suurenemine, ettevõtete kasvav kasum jne), tuli ka Eestil silmitsi seista kahaneva lisandväärtusega. Mööda ei saa vaadata olukorrast tööturul, kus aasta lõpuks hõivemäär langes ning töötus suurenes. Siiski võib nendes negatiivsetes ilmingutes näha ka tasakaalustumisprotsesse. Jooksevkonto puudujääk vähenes — paranes Eesti säästude ja investeringute vahe ning selle suhe SKP-sse. Tootlikkust ületav palgakasv aeglustus, vähendades survet inflatsioonile ja parandades ettevõtete konkurentsivõimet. Pidurdus inflatsioon ja Eesti koguvälisvõla kasv, mis veel mõni aasta tagasi suurenes üle kümnendiku aastas.

Sotsiaalvaldkonnas olulisimad muutused tööturul

Sotsiaalvaldkonna puhul võib 2008. aastat arvestades keskseks pidada tööturul toimuvat. 2008. aasta alguses ei olnud muutunud majanduskliimast tulenenud mõjud peamiste tööturunäitajate kaudu ilmne järele. Tööhõive kasvas veel isegi 2008. aasta III kvartalis, kuid samal ajal oli juba suurenenud ka töötus. IV kvartalis langes nii tööhõive määr kui ka kasvasid jõudsalt töötusnäitajad ning see jätkus 2009. aasta I kvartalis. 2008. aasta IV kvartalis ilmsid ka esimesed palgalanguse märgid ja keskmine brutopalk langes 2009. aasta I kvartalis tagasi 2007. aasta IV kvartali tasemele. Töötuse määr tõusis 2009. aasta I kvartalis 11,4%-ni ning tööhõive määr langes 58,9%-ni. Möödunud aastal suurenes töötus kõigis vanuserühmades, kõige rohkem aga noorte hulgas. 15–24-aastaste töötuse määr tõusis 12%-ni, aasta varem oli töötuid noori 10% kõigist töötutest. Noortel oli töö leidmisega rohkem raskusi, sest viimastel aastatel valitsenud tööjõupuudus hakkas 2008. aastal majanduslanguse tõttu asenduma hoopis tööpuudusega. Peale selle on tööturule tulemas arvukas laulva revolutsiooni aegne põlvkond (1980. aastate lõpus sündimus kasvas). Töövõimaluste vähenemise tõttu kasvas 2008. aastal nii madalama kui ka kõrgema haridusega inimeste töötus. Märkimisväärselt raskem oli tööd leida siiski neil, kellel on ainult üldharidus või ei ole sedagi.

Keskmine brutopalk, töötuse ning tööhõive määr, 2007–2009

Average monthly wages and salaries, unemployment and employment rate, 2007–2009

Töövõljalikus hõivatatu kohta, mis varem oli pidevalt kasvanud, kahanes Eestis 2008. aastal 61,6%-ni EL-i keskmisest (EL = 100). 2007. aastal oli töövõljalikus hõivatatu kohta 67,6% EL-27 keskmisest.

Mõne valdkonnani jõuavad tööturu muutused kiiremini, teisteni mõningase viitega ja see kehtib omakorda ka tööturunäitajatele mõju avaldavate valdkondade puhul. Vastastikuse seose puhul võib tekkida küsimus, kumb valdkond avaldab sel juhul teise muutumisele rohkem mõju, kuid enamjaolt on see siiski hõlpsasti järeldatav.

Töötuse kasvu pidurdumiseks loob pikemas perspektiivis eeldused tööjõu haridustase, töötuse järsk kasv aga toob kaasa haridussüsteemi rahastamise probleemid.

Eesti rahvastiku haridustase üle Euroopa Liidu keskmise

Haridusvaldkonda silmas pidades on eeldused tööturu olukorra paranemiseks olemas, sest Eesti rahvastik on endiselt kõrge haridustasemega. Vähemalt keskkõrgharidusega inimeste osatähtsus ületab EL-i keskmist ja ka kõrghariduse omandanute osatähtsus on üle keskmise. 2008. aastaks kasvas kõrgharidusega inimeste arv rahvastikus (15–74-aastased) 14 000 võrra, ulatudes 207 000 inimeseni. Kõrgharidust omandavate inimeste arv 10 000 elaniku kohta oli aastatel 2004–2008 üle kahe korra suurem kui kutsehariduses õppijate arv ning see vahe on selle aja jooksul isegi pisut suurenenud. Kutseharidust omandas 2008. aastal 203 inimest ning kõrgharidust 510 inimest 10 000 elaniku kohta. Need näitajad erinevad enamiku vanade Euroopa riikide jaotusest ning eelkõige peaks püüdlema häid erioskusi andva kutsehariduse osatähtsuse suurendamise poole. Kutseharidust omandas 2008. aastal 12 402 õpilast ehk üle tuhande rohkem kui 2007. aastal (11 314). Suurem osa õpilasi — üle neljasaja — lisandus tehnikaalasi õppima. Kui bakalaureuseõppesse vastuvõetute arv 2008. aastal võrreldes eelmise aastaga pisut kahanes, siis vastuvõtt nendele aladele, kus struktuurse tööpuuduse tingimustes on olnud tööjõupuudus, näiteks loodus- ja bioteadustes, matemaatikas ning arvutiteadustes, suurenes veidi.

Teadus- ja arendustegevuse kulutused suurenesid endiselt

Nii nagu haridus on investering tuleviku ka teadus- ja arendustegevus. Teadus- ja arendustegevuse kulutused on viimase kümne aasta jooksul pidevalt kasvanud ning 2007. aastaks olid teadus- ja arendustegevuse kulutused üle kahe ja poole miljardi krooni. Sealjuures suurenesid jõudsalt nii ettevõtete kui ka riigi kulutused, kusjuures ettevõtete kulutused kasvasid kiiremini. Teaduse ja arenduse intensiivsus ehk teadus- ja arendustegevuse kogukulutuste suhe SKP-sse kasvas Eestis aastatel 2001–2007 keskmiselt 8% aastas, olles kiirem kui enamikus EL-i riikides. Samal ajal aga võib öelda, et kiire kasv ei ole veel taganud samasugust kulutuste suhet SKP-sse, kui on näiteks Lääne-Euroopa riikides.

Ettevõtted kulutasid arvutite ning nendega seotud tegevuste arenduseks 2007. aastal üle 360 miljoni krooni. See on teiste valdkondadega võrreldes märkimisväärne summa ja annab oma osa arvutite ja Interneti laiaulatuslikule tavakasutusele. Interneti olemasolu loob võimalused nii enesetäienduseks kui ka vajaliku info saamiseks, mistõttu arvuti ja Internetiühenduse kasutamise võimaluste olemasolu võib pidada üheks eelduseks, et tulla tööturul hästi toime või vajaduse korral saada või luua iseendale uus töökoht.

2008. aasta I kvartalis kasutas nii nagu varasemal aastalgi 16–74-aastastest elanikest arvutit ja Interneti kaks kolmandikku. Arvuti ja Interneti kasutajaid oli rohkem nooremate inimeste hulgas. 2008. aasta I kvartalis oli kodus Interneti-ühendus 58%-l leibkondadest, 2007. aastal 53%-l. Infotehnoloogia valdkonna areng oli seega ka 2008. aastal positiivne, kuid see, et veidi rohkem kui poolel leibkondadel on Interneti-ühendus, ei ole kindlasti lõplik eesmärk.

Töötajate konkurentsivõimet suurendab kõrge haridustase, kuid et tagada ühiskonna jätkusuutlikkus, on tööga hõivatute piisavalt suur osatähtsus rahvastikus sama oluline. Lühemas perspektiivis võib hõivatute osatähtsuse muutumist mõjutada sisse- ja väljaränne, pikemas perspektiivis loomulik iive.

Rahvaarv vähenes endiselt, kuid jätkus sündide arvu suurenemine

Eestist rändas aastatel 2000–2007 teistesse riikidesse elama 26 518 inimest — ligikaudu 2% kogu Eesti rahvastikust. Samas ei ole mehhanismi, mis kindlustaks, et välismaale elama asumine kajastuks ka rändeandmetes, mistõttu võib välismaale püsivalt suundunute tegelik arv olla suurem. Ajavahemikul 2003–2008 töötas välismaal üle 60 000 Eesti resident, kellest enamik on Eestisse tagasi tulnud. 2008. aastal jätkus rahvaarvu kahanemine, mille põhjustasid negatiivne rändesaldo ja loomulik iive. Elanike arv vähenes 2008. aastal loomuliku iibe tõttu 647 inimese võrra. Samas jätkus sündide arvu suurenemine — 2008. aastal oli kokku 16 028 sündi ning summaarne sündimuskordaja jõudis 1,66-ni. Surmade arv kahanes 16 675-ni. Loomulik iive oli seega küll negatiivne, kuid üle paljude aastate oli sündide ja surmade vahe alla tuhande.

Töötuse kasv ning tööhõive ja palgamäärade vähenemine toob kaasa maksulaekumise olulise vähenemise. Sotsiaalset kaitset pakkuvate sotsiaalsete siirete iseloom ja maht sõltuvad aga otseselt riigieelarves olevatest rahalistest vahenditest. 2008. aastal ei jõudnud majandus ja tööturunäitajate halvenemine sotsiaalse kaitsega seotud näitajaid veel väga palju mõjutada.

Möödunud aastal jätkus keskmise kuu- ja vanaduspensioni kasv. 2009. aasta alguseks oli keskmine kuupension 3919 krooni ja keskmine vanaduspension 4356 krooni. Kui peretoetuste kogumaht oli 2008. aastal 3,58 miljardit krooni, siis vanemahüvitisele kulus sellest 1,87 miljardit ehk 52%. 2004. aastal, kui vanemahüvitis kehtestati, oli selle osatähtsus kaks korda väiksem — 21%. Võrreldes 2007. aastaga suurenes peretoetuste kogumaht märkimisväärselt. Peretoetuste kogumaht 2007. aastal oli 2,79 miljardit krooni, millest vanemahüvitisele kulus 40%, ehk 1,11 miljardit krooni.

Ka tervishoiu ei ilmnunud eriti negatiivseid trende, kuid praegu saab tervishoiuandmeid kajastada 2007. aasta kohta, kui maksulaekumised ei olnud veel eriti vähenenud ja seega ei olnud ka suurt survet näiteks haiglate rahastamisele.

Haiglate ja ravivoodite arv on püsinud stabiilsena alates 2002. aastast. 2007. aastal oli Eestis 57 haiglat ning nendes oli kokku 7473 ravivoodit. Arstide (v.a hambaarstid) üldarv vähenes 1990. aastatel märgatavalt, kuid hakkas 2002. aastast jälle suurenema. Arste oli 2007. aasta lõpus 4504, neist perearste 854 (19%). 1997. aastal alguse saanud perearstisüsteem oli 2000. aastaks laienenud üle kogu Eesti, kuid ka pärast seda on perearstide arv igal aastal kasvanud. 2007. aastal oli Eestis üks perearst 1570 elaniku kohta.

Vaesus suurim üks elavate pensioniealiste seas

Ka sotsiaalse tõrjutuse näitajate kohta ei ole 2008. aasta andmeid. Andmed käsitlevad 2006. aastat, kui Eesti SKP kasvas jõudsalt. Sotsiaalse tõrjutuse üks keskseid mõisteid on suhteline vaesus. Vaene on isik, kelle ekvivalentsissetulek on väiksem kui 60% riigi elanike mediaanekvivalentsissetulekust. Leibkonnatüübiti oli vaesus suurim üks elavate pensioniealiste seas, neist enamik olid naised. Vaesus suurenes ka üksikvanemaga peredes — 2006. aastal elas neist suhtelises vaesuses 44% ehk kolm protsenti rohkem kui 2005. aastal. Sissetulekud suurenesid 2005. ja 2006. aastal umbes 20% aastas ning see vähendas vaesust eelkõige töötavate inimeste ja nende laste seas. Töötamine vähendab vaesusriski tunduvalt: 2006. aastal oli töötavate inimeste vaesuse määr mittetöötavate omast üle nelja korra madalam (vastavalt 8% ja 36%), kusjuures vaesus suurenes aastaga kõigi tööga mittehõivatud inimeste seas. Kõige halvemas olukorras olid töötud: kuus töötut kümnest elas allpool vaesuspiiri. Ülalpeetavate lastega minimaalse tööintensiivsusega leibkondadest oli vaeseid 84%. Suhtelises vaesuses elavate inimeste määr EL-is oli 2006. aastal riigiti 10–21% riigi rahvastikust. Eestis oli vaeste osatähtsus 19% ehk kolm protsendipunkti EL-i keskmisest rohkem. Et hinnata sotsiaalkulutuste mõju vaesuse vähendamisele, võrreldakse vaesuse määrasid enne ja pärast sotsiaalseid siirdeid.

2006. aastal oli suhtelise vaesuse määr Eestis enne sotsiaalseid siirdeid (v.a pensionid) 25%, s.t sotsiaaltoetused (v.a pensionid) vähendasid suhtelise vaesuse määra kuue protsendipunkti võrra. Sotsiaaltoetuste mõju vaesuse vähendamisel oli EL-i riikidest suurim Rootsis ja Ungaris, kus vaesuse määra vahe enne ja pärast siirdeid oli 17 protsendipunkti.

Kuigi 2006. aasta sotsiaalset tõrjutust puudutavad näitajad ei võimalda mõõta praeguseid protsesse, on töötute väga suur vaesusrisk tähelepanuväärne. Töökoha kaotamine ja ebaedu uue töökoha leidmisel tähendab suuri probleeme toimetulekul ning sissetuleku langemist alla vaesuspiiri. Seega on praegu töötuse kiire kasvu tõttu oht vaeseks jääda paljudel inimestel.

Kultuuritarbimist ei ole majanduse ja tööturu negatiivne areng eriti palju mõjutanud, kuid selle esimesi märke on siiski juba näha. Kui varasematel aastatel on raamatukogude lugejate ja laenutuste arv pidevalt kahanenud, siis möödunud aastal jäi lugejate arv varasema aastaga samale tasemele ja laenutuste arv koguni suurenes veidi. Lugejate ja laenutuste arvu vähenemine, mis varem oli ilmselt põhjustatud sellest, et raamatukoguteenuste kättesaadavus Interneti kaudu muutus üha paremaks, peatus tõenäoliselt majandusliku olukorra survele. Et raamatukoguteenused on tasuta, nähakse selles kindlasti üht alternatiivi raamatute ostmisele ja võimalust kokku hoida.

Muuseumides käidi 2008. aastal jällegi pisut rohkem kui aasta varem: 2008. aastal käis muuseumides umbes kaks miljonit inimest. Muuseumide piletitulu oli 27% suurem kui 2007. aastal. Raamatuid ja brošüüre ilmus ühtekokku 4685 nimetust — kui aastatel 2004–2006 ilmus neid stabiilselt umbes 4000, siis 2007. ja 2008. aastal suurenes nende arv vastavalt 270 ja 375 väljaande võrra.

Muuseumis käimisel ja SKP kasvu või kahanemise näitajatel ei ole esmapilgul silmanähtavat seost, kuid lõpuks jõuab SKP vähenemine tööturul toimuvate protsesside kaudu siiski selleni, et muuseumides hakatakse vähem käima.

2008. aastal majanduslanguse mõjud suuremat osa sotsiaalvaldkonnast veel ei puudutanud. Tõenäoliselt kandub suurem osa negatiivseid mõjusid 2009. aastasse ja avaldub ka 2010. aastal. Samal ajal võib eeldada, et majandusraskused, mis omakorda on juba jõudnud tööturule, loovad pikemas perspektiivis kaudselt sunnitud efektiivsuse tõusu kaudu sotsiaalvaldkondadele jätkusuutlikuma aluse.

SOCIAL AND ECONOMIC OVERVIEW

Siim Krusell, Mari Pärnamäe

Estonia recovered fast after the economic difficulties of the late nineties. The growth rate of GDP accelerated after the accession to the European Union, rising over 10% in 2005. Double-digit growth rates persisted for over a year. Above all, economic success was made possible by cheap loans — the European Central Bank kept the base interest rate at a low level while financial headquarters could afford to lower risk margins due to trust in Estonia's economic outlook. The situation was favorable for loan stock to increase with the expanding real-estate boom. During 2000–2007 the loan stock of households increased more than ten times^a. Enterprises could spare resources for expansion and their value added thrived. In prosperous economic climate the income of households increased fast which also contributed to the growth of domestic demand.

Estonian GDP decreased by 3.6% in 2008

Economic growth, brought on largely by loan money, proved to be fleeting and ten years after the last crises Estonian economy is once again in recession. At the beginning of 2008 we were expected to endure “soft landing” but already in the 2nd quarter the GDP started to descend compared to the same period in 2007. During 2008 Estonian GDP decreased by 3.6% in real terms.

Economic cooling was global in 2008, affecting the majority of developed countries. By autumn 2008 worlds' economic climate indicator fell to the lowest level of the 18 years — assessment of the current situation and future expectations worsened^b. In most European countries as well as in the USA and Japan there were negative GDP growth rates in the last quarter of 2008.

Local economy started to cool down already in the second half of 2007 due to the deceleration of domestic demand, although recession was reached only a year later. Commercial banks that are largely based on foreign capital became more conservative in lending money and raised their risk margins because of increasing concerns about the Baltic region. Low trust in Estonian economy and worsened loan terms (despite decreasing EURIBOR) made businesses more cautious and many investment plans had to be reassessed. The biggest recession occurred in capital formation of enterprises in the 4th quarter of 2008, which decreased by a quarter of its volume compared to the year before.

The same reasons influenced households, who managed to retain the same level in their final consumption expenditures as a year before only in the 1st quarter of 2008. Since it was harder to get a housing loan, activity in the housing market decreased significantly. The decrease in private consumption in the first half of the year was primarily due to psychological reasons, being associated with a lack of confidence in the future rather than deterioration of purchasing power. Adjusted with inflation, the growth of real wages was decelerating but still positive up to the 4th quarter, and the employment rate started to decline only in the last quarter of the year.

Productivity indicators deteriorated

As a result of the rapid increase in labour costs, figures of the productivity of labour costs in enterprises started to decrease compared to the previous year. Excessive wage growth puts pressure upon inflation by increasing the demand on the market and reducing profitability of enterprises, which in turn is compensated by the price increase. During 2005–2006 the labour productivity per employed person (on the basis of value added) increased more or less at a similar rate as the average labour costs, but already in 2007 the latter figure grew slower by 10 percentage points. In 2008, the average labour costs increased by 10%, while the labour productivity decreased by 15%. Excessive wage growth puts pressure upon inflation by increasing the demand on the market and reducing profitability of enterprises, which in turn is compensated by the price increase. The decrease in the wage growth at the end of 2008 helps to improve the balance between productivity and labour costs, and thereby reduce the pressure on inflation.

^a More requested datasheets. Bank of Estonia. [www] <http://www.eestipank.info/pub/en/dokumendid/statistika/> (17.06.2009)

^b Long-time series of the Ifo World Economic Climate. CES ifo Group Munich. [www] http://www.cesifo-group.de/portal/page/portal/ifoHome/a-winfo/d6zeitreihen/15reihen/_reihenwes (17.06.2009)

Annual growth rate of consumer price index decreased and turned negative

Economic instability was added by high inflation at the beginning of 2008 — January's consumer price index (CPI) rose by 2.2% compared to December. In addition to price increase itself, further economic loss is created by uncertainty with the scope of future price movements. CPI's annual growth rate remained at a high level until the 4th quarter, starting to decline thereafter. Prices rose at the beginning of the year largely due to increased excise taxes, which affected housing, food, fuels, alcohol and tobacco prices. In the second half of 2008 the growth was curbed by the deceleration of global food prices and the steep decrease in oil prices.

After accession to the European Union, Estonia's export growth rate accelerated, amounting to more than 20% in 2005. Export growth remained high until mid-2006 due to favourable conditions on markets of destination, and competitive prices. As a result of a rapid growth in imports, higher price-levels gradually passed over to Estonia. The cooling of global economic climate in 2008 influenced significantly Estonian foreign trade indicators — exports of goods and services decreased compared to 2007. The situation was strained by international financial crisis. At the end of 2008 there was a large decline in industrial sector output due to a reduction of external demand. Manufacturing, which maintained its production capacity in the first three quarters compared to 2007, decreased by 17.6% in the 4th quarter due to fewer export orders. At the same time the demand for imported goods decreased on account of lower domestic demand, and thus improving the balance of Estonia's current account.

Sales difficulties on both internal and external markets caused problems in most economic activities in 2008. Tense competition has forced companies to accept lower profit. Problems on the real estate market led to a downfall in both construction and real estate sector, inhibited production of wood, rubber and plastic products and retail trade with furnishing and finishing goods. In 2008 there was a decline in the number of real estate transactions as well as in the average prices.

In 2008 the government budget resulted in deficit

Economic growth, together with smooth tax receipts over the period 2002–2007 enabled the government to draw up a budget in surplus. In 2008 however the projected revenues were not realised because of economic conditions. According to preliminary data the annual budget deficit was 2.96% of GDP — barely fitting to the limits of the Maastricht budget criterion. The budget deficit last year was not, however, something extraordinary — government revenues exceeded the costs in only seven EU Member States. Government debt was 4.8% of GDP, and while increasing 1.3 percentage points compared to 2007, it still remained the lowest rate in the EU.

The year 2008 was a turning point in Estonia and elsewhere. Being accustomed to the rapid economic growth and the resulting benefits (an increase in income and employment, growing corporate profits, etc.), Estonia had to start dealing with decreasing value added. One cannot ignore the situation on the labour market, where employment rate fell by the end of the year. However, these negative phenomena can also be seen as an equilibration processes. The current account deficit decreased, which means that there was an improvement in the difference between savings and investments, and its ratio to GDP. Excess wages growth slowed down, reducing the pressure on inflation and improving the competitiveness of businesses. There was also a deceleration in the inflation and growth rate of the total foreign debt, which only a few years ago grew more than a tenth a year.

In social area the most essential changes occurred on the labour market

In social area in 2008 the most crucial changes occurred on the labour market. At the beginning of 2008 the changes caused by general economic situation had not yet appeared on the labour market. The growth of employment continued even in the 3rd quarter of 2008, but at the same time unemployment was already increasing. In the 4th quarter employment rate started to decrease and in the 1st quarter of 2009 the values of both indicators (unemployment rate and employment rate) continued to fall. In the 4th quarter of 2008 the growth of wages and salaries stopped and started to decline and the average gross wages and salaries fell in the 1st quarter of 2009 to the level of the 4th quarter of 2007. In the 1st quarter of 2009, the unemployment rate rose to 11.4% and employment rate fell to 58.9%. In 2008, the unemployment increased in all age groups, most among the youth. The

unemployment rate of persons aged 15–24 rose to 12%. A year earlier it was 10%. In 2008 the young people had more difficulties to find a job because last years' lack of labour force was going to be replaced by lack of work in conditions of declining economy, especially as the numerous generation of singing revolution of Estonia (at the end of the 1980s birth rates increased) is entering the labour market now. Due to decreasing employment possibilities the unemployment increased in 2008 among persons with low educational level as well as among persons with high educational level. Persons who have only general education had remarkably more problems with finding a job.

Labour productivity per person employed which had increased for several years decreased in Estonia in 2008 to 61.6% of the EU average (EU = 100). In 2007 labour productivity per person was 67.6% of the EU average.

Changes and influences on the labour market reach other fields but at different time, this also applies to other fields which are influencing the labour market. In case of mutual relation it is unclear what field has stronger influence but in most cases it is easily discovered, which field is stronger.

Educational level is a cure for unemployment in longer perspective but the rapid growth of unemployment causes problems of financing the educational system.

Educational level among Estonian population is above the average of the European Union

Population in Estonia is as usual well educated. The percentage of persons who have at least secondary education is higher than the average of the EU and the same applies to persons who have attained tertiary education. In 2008, the number of persons who had tertiary education grew to 207,000 (in age group 15–74) and it increased by 14,000 compared to the previous year. In 2004–2008, the number of persons per 10,000 inhabitants who were currently studying on tertiary level was more than twice higher than the number of persons studying in vocational level. In 2008, 203 persons per 10,000 inhabitants were acquiring vocational education and 510 — higher education. These indicators differ from those of "old" EU countries and it would be a wise decision to develop more vocational education to reach the same levels as in older EU countries. In 2008, 12,402 persons were acquiring vocational education — over a thousand more than in 2007 (11,314). The majority of them (over 400) studied technical fields. The lack of employees in technical fields in general is one of the reasons of structural unemployment and in vocational field there was some growth of enrolment to the mentioned areas (technical disciplines) on bachelor level.

Research and development expenditures continued to increase

As education also the research and development are investments in the future. During the last ten years the expenditure on research and development have been growing and in 2007 more than two and a half billion kroons were invested in research and development. In 2001–2007 the ratio of the total R&D expenditure in the GDP for Estonia was 8% per year, the growth was faster than in most European countries.

Enterprises spent more than 360 million kroons to develop computers and relating areas in 2007. In the 1st quarter of 2008, 58% of Estonian households had access to the Internet at home, in 2007 — 53%. In the 1st quarter of 2008, two thirds of Estonian population aged 16–74 used computers and the Internet, as in the previous year.

High educational level will increase the capabilities for competition, but the number of employed persons also plays an important role in ensuring the sustainable development of society. In shorter perspective the change in the number of employed persons can be influenced by immigration and emigration, in longer perspective — by natural increase.

The population number continued to decrease, but the number of births increased

While immigration has grown steadily over the years, emigration has been rather irregular, with large variations between individual years. 26,518 persons or 2% of the Estonian population, moved to live in other countries during 2000–2007. At the same time there is no mechanism to ensure the number of emigrants being reflected in migration data, therefore the number of persons having moved permanently abroad may be bigger. In 2003–2008, over 60,000 Estonian residents worked abroad, the majority of which have come back to Estonia. In 2008 the decrease in the population number continued. In 2008, the population number declined by 647 persons because of natural increase. At the same time the number of births continued to increase — in 2008 births numbered 16,028 and the total fertility rate

rose to 1.66. The natural increase was negative, but the difference between the number of births and deaths was below thousand over many years.

In 2008 the monthly average pensions and old-age pensions continued to grow. At the beginning of 2009 the average monthly pension was 3,919 kroons and the average old-age pension 4,356 kroons. In 2008, the total amount of family benefits was 3.58 billion kroons, of which parental benefits accounted for 52% (1.87 billion kroons). In 2004, the share of parental benefits was two times smaller — 21%. Compared to 2007, the total amount of family benefits increased significantly. In 2007 the total amount of family benefits was 2.79 billion kroons, of which parental benefits accounted for 40% (1.11 billion kroons).

Health care did not witness any negative trends either. The number of hospitals and hospital beds has stayed stable since 2002. At the end of the year, there were 7,473 hospital beds in hospitals for inpatient health care services and this number has been stable since 2002.

In 1990s, the total number of physicians (excluding dentists) decreased notably, but started to increase from 2002. In 2007, there were 57 hospitals with 7,473 hospital beds in Estonia. In the 1990s the number of doctors (except dentists) decreased significantly, but started to increase again since 2002. At the end of 2007, there were 4,504 practising physicians, 854 (19.%) of whom were family doctors. The system of family doctors which had started in 1997 had been put into practice all over Estonia by the year 2000, but also after that the number of family doctors has increased every year. In 2007, there was one family doctor per 1,570 inhabitants in Estonia.

One of the central concepts of social exclusion is relative poverty. Relative poverty is calculated using the equalised disposable income per household member — i.e. household incomes divided by the sum of equivalence scales. A person is considered to be at-risk-of-poverty if his/her equalised disposable income falls below 60% of the national median equalised disposable income.

Poverty rate was the highest among single person households over the retirement age

When examining at-risk-of-poverty by household types, one can observe the highest poverty rates among single person households over the retirement age, most of which belong to women. Poverty also spread among single parents with dependent children — 44% of such households lived at-risk-of-poverty in 2006, an increase of 3% compared to the previous year. In 2005 and 2006 disposable incomes grew at a rate of 20% a year, reducing poverty mostly among the employed and their households.

Working significantly reduces the risk of falling into poverty. In 2006, the at-risk-of-poverty rate was four times lower among the employed compared to those not at work (8% and 36%, respectively). The group in the worst position were the unemployed: six out of ten in this group lived with an income below the poverty threshold. 84% of households with minimal work intensity and dependent children lived at-risk-of-poverty, a decrease of 3% compared to 2005.

At-risk-of-poverty rate in the European Union in 2006 stayed between 10% and 21%. The share of the poor in Estonia was 19%, three percentage points more than the average of the EU. To estimate the influence of social protection expenditure in reducing poverty, the poverty rates before and after transfers were compared. In 2006, Estonia's at-risk-of-poverty rate before social transfers (excl. pensions) was 25%, i.e. social benefits (excl. pensions) reduced the overall at-risk-of-poverty rate by six percentage points. The influence of social benefits to reduce the poverty was the highest among the EU countries in Sweden and Hungary where the difference between at-risk-of-poverty rate before and after social transfers was 17 percentage points.

Although the number of library users and loans has shown a steady declining trend during the past few years, in 2008 the decrease in the number of users has slowed down (in 2006 the decrease was 6.5% compared to the previous year, in 2008 — 1.2%) and the number of loans shows even a slight increase (8% during the year). The decrease, which earlier reflected the growing use of the Internet library services, stopped probably due to the worsening of the economic situation. As library services are free of charge the citizens see in it the possibility to save money.

Museums had slightly more visitors in 2008 than in the previous year and the income from tickets was 27% higher. In 2008, five books and 17 magazines were printed per each inhabitant of Estonia. The total number of issued books and pamphlets was 4,658. If in 2004–2006 approximately 4,000 titles of books and pamphlets were published, then in 2007 and 2008 their number increased correspondingly by 270 and 375 per year.

In 2008 the impacts of economic recession did not concern the social area very much. Probably the majority of negative impacts will appear in 2009 and 2010. At the same time it can be presumed that economic difficulties that have reached the labour market already will establish more sustainable basis for social areas.

KESKKOND

Kersti Salu

Tabel 1	Kaitsealad, 2008.....	34
Tabel 2	Maavarade kaevandamine, 2003–2007.....	35
Joonis 1	Olmejäätmete teke, 2003–2007 ja 2010. aasta eesmärk.....	35
Tabel 3	Jäätmete teke, 2006–2007.....	36
Tabel 4	Paiksete saasteallikate tekitatud õhusaaste hulk, 2003–2007.....	37
Joonis 2	Paiksete saasteallikate, sealhulgas põlevkivienergeetika ja põlevkiviõli tootmise sektorite tekitatud õhusaaste hulk, 2007.....	37
Tabel 5	Liiklusvahendite tekitatud õhusaaste hulk, 2003–2006.....	37
Joonis 3	Paiksete saasteallikate ja liiklusvahendite tekitatud õhusaaste hulk, 2002–2006.....	38
Tabel 6	Keskkonnamaksud ja -tasud, 2007.....	38
Tabel 7	Ettevõtete investeeringud keskkonnakaitsevahenditesse ja tootmisprotsessi muutmiseks tegevusala järgi, 2007.....	39
Joonis 4	Ettevõtete investeeringud keskkonnakaitsevahenditesse ja tootmisprotsessi muutmiseks, 2003–2007.....	39
Joonis 5	Ettevõtete keskkonnakaitseinvesteeringud, 2003–2007.....	40
Tabel 8	Taimekaitsevahendite kasutamine põllumajanduslikes majapidamistes, 2003–2007.....	40
Tabel 9	Veevõtt, 2003–2007.....	40
Tabel 10	Veekasutus, 2003–2007.....	41
Tabel 11	Veeheide, 2003–2007.....	41
Tabel 12	Pinnaveekogudesse juhitud puhastamist vajava vee reostuskoormus, 2003–2007.....	41
Tabel 13	Heitvee orgaaniliste reoainete reostuskoormus (BHT ₇) valgala järgi, 2003–2007.....	42
Tabel 14	Jäätmete kogumine ja taaskasutamine, 2003–2007.....	42
Tabel 15	Jäätmete töötlemine kõrvaldamiseks, 2007.....	42
Tabel 16	Jäätmete töötlemine taaskasutamiseks või energia tootmiseks, 2007.....	43

ENVIRONMENT

Table 1	Protected areas, 2008.....	34
Table 2	Extraction of mineral resources, 2003–2007.....	35
Figure 1	Generation of municipal waste, 2003–2007 and the target for 2010.....	35
Table 3	Generation of waste, 2006–2007.....	36
Table 4	Pollution of air from stationary sources, 2003–2007.....	37
Figure 2	Pollution of air from stationary sources, incl. sectors of oil shale energy and shale oil production, 2007.....	37
Table 5	Pollution of air from mobile sources, 2003–2006.....	37
Figure 3	Pollution of air from stationary and mobile sources, 2002–2006.....	38
Table 6	Environmental taxes and charges, 2007.....	38
Table 7	Enterprises' environmental protection investments in end-of-pipe installations and integrated technologies by economic activity, 2007.....	39
Figure 4	Enterprises' investments in end-of-pipe installations and integrated technologies, 2003–2007.....	39
Figure 5	Environmental protection investments of enterprises, 2003–2007.....	40
Table 8	Use of pesticides in agricultural holdings, 2003–2007.....	40
Table 9	Water extraction, 2003–2007.....	40
Table 10	Water use, 2003–2007.....	41
Table 11	Water discharge, 2003–2007.....	41
Table 12	Pollution load of the water discharged into surface water bodies and needing purification, 2003–2007.....	41
Table 13	Pollution load of organic substances (BOD ₇) of discharged wastewater by catchment area, 2003–2007.....	42
Table 14	Waste collection and recycling, 2003–2007.....	42
Table 15	Treatment of waste for waste disposal, 2007.....	42
Table 16	Treatment of waste for recovery or energy production, 2007.....	43

Ülevaade

Kui istuda lennukis ja üle Eestimaa lennates pilk alla heita, jäävad silma metsaalad ning nendega vahelduv põllumosaiik. Metsaga on kaetud veidi alla poole (48%) Eestist ehk teisisõnu — metsad (puistud) hõlmavad kaks miljonit hektarit maad. Eesti loodus on paljude liikide elupaik ja kasvukoht ning elupaikasad tuleb väärtlikuks pidada ja hoida pidevalt, mitte alles siis, kui need on hävinud. Eripäraste maastike, elupaikade ja loodusobjektide hoidmiseks on loodud kaitsealasid. 2008. aasta 31. detsembri seisuga oli Eestis kokku 3442 kaitstavat loodusobjekti, sealhulgas viis rahvusparki, 129 looduskaitseala ja 149 maastikukaitseala. Kaitsekorrage alad hõlmasid Eesti territooriumist 18%.

Keskonnaseisund sõltub keskkonnasurve suurusest ja ulatusest. Eraldi tasub tähelepanu osutada põlevkivienergeetikasektorist pärinevale keskkonnasaastele, sest see hõlmab suure osa kogu Eesti tööstuses ja majapidamistes tekkinud saastest. Peatükis käsitletakse energeetikasektori tekitatud keskkonnasurvest tulenevaid negatiivseid keskkonnamõjusid, mis on seotud põlevkivi kaevandamise ja põletamisega ning ka põlevkiviõli tootmisega. Põlevkiviõli tootmine on hõlmatud energeetikasektorisse sellepärast, et põlevkiviõli kasutatakse vedelkütusena elektrienergia tootmiseks. Samas tuleb tõdeda, et elektritootmises ei ole kõik-võidavad-lahendusi. Elektri tootmisel eri energiaallikatest seistakse silmitsi mitmesuguste negatiivsete keskkonnamõjudega.

Tootes elektrienergiat põlevkivist, kaasneb sellega suur ressursikasutus. 2007. aastal kaevandati maapõuest ligi 14 miljonit tonni põlevkivi. See oli viimase kümne aasta suurim kaevandatud põlevkivikogus ja selle põhjustas elektrienergia tootmise suurenemine. Põlevkivi kaevandamise käigus pumbatakse välja suurel hulgal kaevandustesse ja karjääridesse kogunenud põhja- ja sademevett (kaevandus- ja karjäärivett). 2007. aastal pumbati põlevkivikaevandustest ja -karjääridest välja 184 miljonit kuupmeetrit vett.

Kaevandatud põlevkivikogustest saavad pärast elektrienergia tootmist jäätmel. 2007. aastal hoogustunud elektrienergiatootmine tõi endaga kaasa ka suurema põlevkivijäätmete tekke. Põlevkivi kaevandamisel tekkis 2007. aastal 6,8 miljonit tonni kaevandamisjätmeid ja aherainet — 13% rohkem kui 2006. aastal. Põlevkivi põletamisel tekkivad lend- ja koldetuhk on aluselised ühendid, mistõttu need kuuluvad ohtlike jäätmete hulka. 2007. aastal tekkis põlevkivituhka kokku 6,9 miljonit tonni (üle viiendiku rohkem kui 2006. aastal). Põlevkiviõli tootmisel tekivad ohtlikest jäätmetest põlevkivipoolkoks ja põlevkivi utmise jäätmel. Põlevkivipoolkoks on tugevalt aluselise reaktsiooniga ja on täheldatud, et värske põlevkivipoolkoks mõjub toksiliselt vee-elustikule. 2007. aastal tekkis põlevkivipoolkoksi veidi alla miljoni tonni ja põlevkivi utmise jäätmel 29 000 tonni. Põlevkivienergeetika ja -tööstuse sektorist pärinevaid jäätmel on 69% kõigist Eestis tekkivatest jäätmel, sealhulgas Eestis tekkivatest ohtlikest jäätmel 92%.

Põlevkivi põletamisel paiskub õhku suurtes kogustes heitgaase. 2007. aastal paiskus põlevkivi põletamisel õhku 12 miljonit tonni kasvuhooneefekti tekitavat süsihappegaasi. Happevihmasid põhjustavat vääveldioksiidi ja lämmastikdioksiidi lendus põlevkivi põletamise käigus õhku vastavalt 69 000 tonni ja 11 000 tonni, vingugaasi eraldus 13 000 tonni.

Kodumajapidamiste ja ülejäänud tööstuse põhjustatud keskkonnasurve vaadates tuleb silmas pidada, et 2007. aastasse jäi majanduskasvust tingitud tarbimise suurenemine. Ehituse hoogustumisega kasvas ehitusmaavarade kaevandamine: 2007. aastal kaevandati ehitusmaterjale kokku üle 8 miljoni tonni ehk 18% rohkem kui aasta varem.

Põlevkivijäätmel järel oli jäätmekoguse suuruse poolest järgmine jäätmel ehitus- ja lammutuspraht, mida tekkis 2007. aastal 2,3 miljonit tonni (3% vähem kui 2006. aastal). Olmejäätmeid tekkis 2007. aastal 645 000 tonni (8% rohkem kui 2006. aastal). Kui jagada olmejäätmete teke elanike arvuga, selgub, et 2007. aastal tekitas üks elanik keskmiselt 481 kilogrammi olmejäätmeid ehk 1,3 kilogrammi päevas.

Keskonnasaastumise ja -kasutusega kaasnevad sellised kulud, mis ei sisaldu toodete ja teenuste hindades (nn väliskulud). Saastunud keskkond mõjutab inimeste tervist, mille taastamine tulevikus nõuab suuremaid kulutusi. Keskkonnamaksud ja -tasud on majandushoovad, mille kehtestamise eesmärk on muuta saasteainete, jäätmel ja loodusvarade maksustamise kaudu väliskulud tootjale sisekuludeks. See tähendab, et keskkonnamaksude ja -tasudega kallinevad suure keskkonnamõjuga toodete ja teenuste hinnad ning konkurentsieelise saavad keskkonnasõbralikumad tooted ja teenused. Euroopa Liidus

Suur osa Eesti keskkonnasurve on seotud põlevkivi-energeetika ja -tööstusega

Keskkonnasurve suurendas ka tarbimise kasvu

2007. aastal kulus keskkonnamaksudeks 5,3 miljardit krooni

kasutatava keskkonnamaksude definitsiooni järgi käsitletakse keskkonnamaksudena keskkonnatasusid, raskeveokimaksu, sõidukite registreerimismaksu ning pakendi-, kütuse- ja elektriaktsiisi. 2007. aastal olid keskkonnamaksud Eestis 5,3 miljardit krooni, millest 70% hõlmas kütuseaktsiisi (3,7 miljardit krooni).

2007. aastal olid ettevõtete keskkonnamaksude investeeringud 1,8 miljardit krooni

Üha suurenevad keskkonnamaksud ja -tasud peaksid motiveerima tootjaid kasutusele võtma vähem saastavaid ja väiksema jäämetekkega tehnoloogiaid. 2007. aastal investeerisid ettevõtted keskkonnamaksusse kokku 1,8 miljardit krooni. Sellest suurem osa (1,4 miljardit krooni) investeeriti keskkonnasaastet käitlevatesse seadmetesse ja meetmetesse. Viiendik (363 miljonit krooni) kogu keskkonnamaksude investeeringutest tehti selleks, et muuta tootmisprotsess vähem saastavaks. Just need tulevikku suunatud investeeringud aitavad saastet efektiivsemalt vähendada, sest näiteks keskkonnasõbralikumale kütusele või vähem jäämeid tekitavale tehnoloogiale üle minnes tekib juba iseenesest vähem heitmeid ja jäämeid. Investeeringud aga keskkonnamaksude vahenditega, likvideeritakse tagajärgi ehk käideldakse juba tekkinud saastet.

Overview

When flying over Estonia by plane, one can see a mosaic of forest areas and fields. About 48% of the territory of Estonia is covered with forests, it means that about two million hectares of land is under forests (forest stands). The nature of Estonia is a habitat for many plant and animal species. These habitats must be valued and protected constantly, not only when they have already been destroyed. Nature protection areas have been established for conservation of landscapes, habitats and natural objects. As of 31 December 2008, there were 3,442 protected natural objects, including five national parks, 129 nature reserves and 149 protected landscapes. 18% of the territory of Estonia was under nature conservation.

Environmental condition depends on size and range of environmental pressure. Special attention must be paid to pollution coming from oil shale energy sector, because this pollution accounts for the biggest share of all pollution coming from enterprises and households in Estonia. Negative environmental impacts from sectors of oil shale extraction, burning and shale oil production are covered in this chapter. Shale oil production is included in energy sector because shale oil is also used as liquid fuel for electricity production. But we have to consider that in energy production there is no "win-win" solutions. There are different negative environmental impacts in producing energy from all kinds of energy sources.

The majority of environmental pressure in Estonia originates from the sectors of oil shale energy production and shale oil production

A big amount of natural resources are used in extraction of oil shale. About 14 million tons of oil shale were extracted in 2007. This amount of oil shale was the biggest extracted oil shale quantity over the 10 years and was caused by the increase of electricity production. A great volume of water abstraction (mining water) comes with oil shale extraction. 184 million cubic metres of mining water was abstracted from oil shale mines and quarries.

Extracted amount of oil shale becomes waste after electricity production. The increase of electricity production in 2007 generated more oil shale waste. 6.8 million tons of waste resulting from oil shale extraction was generated in 2007 — 13% more than in 2006. Oil shale bottom ash and oil shale fly ash generated from oil shale burning process are hazardous wastes, because both of these compounds are alkaline. In 2007, 6.9 million tons of oil shale ashes were generated (over a fifth more than in 2006). Oil shale semi-coke is strongly alkaline compound, and "new" semi-coke has a toxic effect for water biota. Hazardous wastes — oil shale semi-coke and oil shale retorting waste — are generated from shale oil production. Less than million tons of oil shale semi-coke and 29,000 tons of oil shale retorting waste were generated in 2007. Wastes from the sectors of oil shale energy production and shale oil production account for 69% of total wastes generated in Estonia and 92% of total hazardous wastes generated in Estonia.

Burning process of oil shale emits exhaust gases into ambient air. 12 million tons of greenhouse gas carbon dioxide was emitted into air from oil shale burning process in 2007. 69,000 tons of sulphur dioxide and 11,000 tons of nitrogen dioxide was emitted from oil shale burning process. Both these gases are causing acid rains. 13,000 tons of carbon monoxide was emitted in oil shale burning process.

Environmental pressure from other economy increased due to increase of consumption

While observing the environmental pressure caused by households and other industry, it must be kept in mind that in 2007 there was an economic growth in Estonia, which led to an increase of consumption. In 2007, extraction of natural resources used in construction sector grew, because the construction sector's activity increased. In 2007, over 8 million tons of natural resources used in construction sector were extracted — 18% more than a year before.

Construction and demolition waste was the second biggest type of waste generated (2.3 million tons — 3% less than in 2006). 645,000 tons of municipal waste was generated in 2007, 8% more than a year before. If the municipal waste generation is divided by the number of persons, then one person in Estonia generated on an average 481 kilogrammes of municipal waste in 2007, which makes 1.3 kilogrammes per day.

Environmental taxes made up 5.3 billion kroons in 2007

Pollution and environmental use generate costs, which do not contain in prices of goods and services (the so-called external costs). Polluted environment affects human health and there is a need for bigger costs for health improvement in the future. Environmental taxes and charges are economic instruments, which internalise external costs for producer through taxation of pollutants, waste and natural resources. It means that products and services with bigger environmental burden are becoming more expensive through environmental taxes and charges and hence the advantage is given to less polluting products and services. Environmental charges, heavy goods vehicles tax, state fee for registration of vehicles, packaging excise duty, fuel excise duty, electricity excise duty are considered as environmental taxes by the definition of environmental taxes used in the European Union. In 2007, environmental taxes made up 5.3 billion kroons in Estonia, of which fuel excise duty accounted for 70% (3.7 billion kroons).

Enterprises invested into environmental protection 1.8 billion kroons in 2007

Rise in environmental taxes should motivate producers to take into use less polluting and less waste generating technologies. In 2007, enterprises invested into environmental protection 1.8 billion kroons. The majority of it (1.4 billion kroons) was invested for pollution treatment machinery and equipment. One fifth of the total sum of environmental protection investments (363 million kroons) was directed into integrated less polluting technologies. These investments into integrated technologies prevent pollution, for example the use of environmental-friendly fuel generates less pollution or the use of integrated technologies generates less pollutants and wastes. Investments into pollution treatment equipment and machinery are made to eliminate the existing pollution, which is a consequence of polluting technologies.

Tabel 1 **Kaitsealad, 2008**
Table 1 *Protected areas, 2008*
(aasta lõpus — at the end of the year)

Kaitseala tüüp	Arv	Kaitseala üldpindala ^a , 1000 ha	Type of protected area
	Number	Total protected area ^a , 1000 ha	
Rahvuspark	5	197	National park
Looduskaitseala	129	258	Nature reserve
Maastikukaitseala	149	191	Protected landscape
Uuendamata kaitsekorraga kaitseala	117	32	Protected area with unrevised protection rules
Kaitsealune park, arboreetum	548	5	Protected park, arboretum
Hoiuala	343	748	Limited-conservation area
Püsielupaik	949	88	Species' protection site
Kaitstav looduse üksikobjekt	1 197	1	Protected nature monument
Kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstav loodusobjekt	5	2	Natural object protected at the municipal level

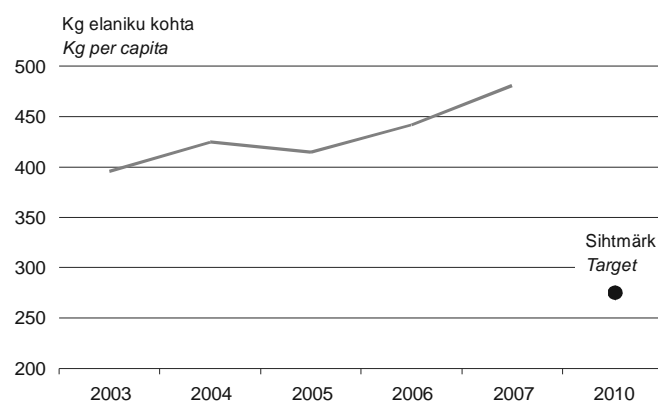
^a K.a akvatoorium.

^a Including water areas.

Tabel 2 **Maavarade kaevandamine, 2003–2007**
Table 2 *Extraction of mineral resources, 2003–2007*

Maavara	2003	2004	2005	2006	2007	Mineral resource
Põlevkivi, tuhat tonni	12 608	11 736	12 349	11 977	13 992	Oil shale, thousand tons
Tsemendi tooraine						Raw materials for cement
lubjakivi, 1000 m ³	372	431	335	344	485	limestone, 1000 m ³
savi, 1000 m ³	27	32	37	139	37	clay, 1000 m ³
Tehnoloogiline liiv, 1000 m ³	41	50	54	51	54	Technological sand, 1000 m ³
Ehitusliiv, 1000 m ³	3 715	2 257	2 070	2 949	3 399	Construction sand, 1000 m ³
Kruus, 1000 m ³	753	874	1 157	1 265	1 836	Gravel, 1000 m ³
Tehnoloogiline lubjakivi, 1000 m ³	63	94	86	84	136	Technological limestone, 1000 m ³
Keraamiline savi, 1000 m ³	135	137	152	149	152	Ceramic clay, 1000 m ³
Ehituslubjakivi, 1000 m ³	1 255	1 547	1 922	2 344	2 739	Construction limestone, 1000 m ³
Tehnoloogiline dolomiit, 1000 m ³	151	172	155	128	155	Technological dolomite, 1000 m ³
Viimistlusdolomiit, 1000 m ³	3,2	1,3	2,0	2,0	2,0	Decorative dolomite, 1000 m ³
Ehitusdolomiit, 1000 m ³	291	323	260	378	433	Construction dolomite, 1000 m ³
Turvas, tuhat tonni	1 012	764	1 074	1 257	901	Peat, thousand tons
Meremuda, tuhat tonni	1,4	1,3	0,7	0,8	0,4	Sea mud, thousand tons
Järvemuda, tuhat tonni	0,0	0,7	0,0	0,7	0,0	Sapropel, thousand tons

Joonis 1 **Olmejäätmete teke, 2003–2007 ja 2010. aasta eesmärk**
Figure 1 *Generation of municipal waste, 2003–2007 and the target for 2010*

Tabel 3 **Jäätmeteke, 2006–2007**
 Table 3 *Generation of waste, 2006–2007*
 (tonni — tons)

Jäätme liik	2006	2007	Kind of waste
Termilistes protsessides tekkinud jäätmed	5 421 760	7 053 690	Waste from thermal processes
põlevkivi koldetuht	2 173 480	2 902 380	oil shale bottom ash
põlevkivi lendtuht	3 189 829	4 047 475	oil shale fly ash
Maavarade ja maa-ainese uuringutel, kaevandamisel ning füüsikalise-keemilisel töötlemisel tekkinud jäätmed	5 934 630	6 838 120	Waste resulting from exploration, mining, dressing and further treatment of minerals and quarrying
mittemaaksete maavarade kaevandamisjäätmed	5 917 935	6 775 340	waste from mineral non-metalliferous excavation
Ehitus- ja lammutusjäätmed	2 395 303	2 324 179	Construction and demolition waste
pinnas, kivid ja süvenduspinnas	1 275 808	1 420 936	soil, stones and dredging spoil
metallid	461 683	393 650	metals
Nafta ja õli rafineerimisel ning põlevkivi utmisel tekkinud jäätmed	1 001 916	1 402 910	Waste from petroleum refining and fractioning and oil shale
põlevkivipoolkoks	922 422	981 094	oil shale semi-coke
Olmejäätmed	593 267	644 881	Municipal waste
Jäätmekäitlusettevõtete, ettevõtteväliste reoveepuhastite ja veevärgijäätmed	496 330	306 304	Waste from waste treatment facilities, off-site waste water treatment plants and water industry
Puidu töötlemisel, plaatide ja mööbli, tselluloosi, paberi ja kartongi tootmisel tekkinud jäätmed	2 806 944	1 467 898	Waste from wood processing, manufacture of furniture, pulp, paper and paperboard
Põllumajandus-, aiandus-, jahindus-, kalapüügi- ja vesiviljelussaaduste toorme- tootmisjäätmed, toiduvalmistamis- ja töötlemisjäätmed	441 426	317 123	Waste from agricultural, horticultural, hunting, fishing and aquaculture primary production, food preparation
Õli- ja vedelkütuse jäätmed	51 281	48 156	Oil and liquid fuel waste
Nimistus mujal määramata jäätmed	724 696	659 915	Waste not otherwise specified on the list
Metallide ja plastide mehaanilisel vormimisel ja pinnatöötlusel tekkinud jäätmed	40 816	50 783	Waste from mechanic shaping and surface treatment of metals and plastics
Anorgaanilistes keemiaprotsessides tekkinud jäätmed	4 256	3 779	Waste from inorganic chemical processes
Pakendid; nimistus mujal määramata absorbendid, puhastuskaltsud, filtrimaterjalid ja kaitseriietus	91 442	108 996	Packaging; absorbents, wiping cloths, filter materials and protective clothing
Inimeste ja loomade tervishoiujäätmed	902	1 508	Waste from human or animal health care
Naha- ja tekstiilitööstuse jäätmed	2 579	2 011	Waste from leather and textile industries
Orgaanilistes keemiaprotsessides tekkinud jäätmed	2 641	3 395	Waste from organic chemical processes
Pinnakatete, liimide, hermeetikute ja trükivärvide valmistamisel ja kasutamisel tekkinud jäätmed	1 428	1 754	Waste from the manufacture, formulation, supply and use of coatings (paints, varnishes and vitreous enamels), adhesives, sealants and printing inks
Metallide ja muude materjalide pinnatöötlusel ja pindamisel ning värviliste metallide hüdrometallurgias tekkinud jäätmed	546	892	Waste from metal treatment and coating of metals and from non-ferrous hydro-metallurgy
Fotograafia-tööstusjäätmed	230	263	Waste from the photographic industry
Orgaaniliste lahustite, külmutusagensi- ja aerosooli-kandegaasijäätmed	95	68	Waste from organic solvents, refrigerants, and aerosol carrier gases
KOKKU	20 012 488	21 236 625	TOTAL

Tabel 4 Paiksete saasteallikate^a tekitatud õhusaaste hulk, 2003–2007
 Table 4 Pollution of air from stationary sources^a, 2003–2007
 (tuhat tonni — thousand tons)

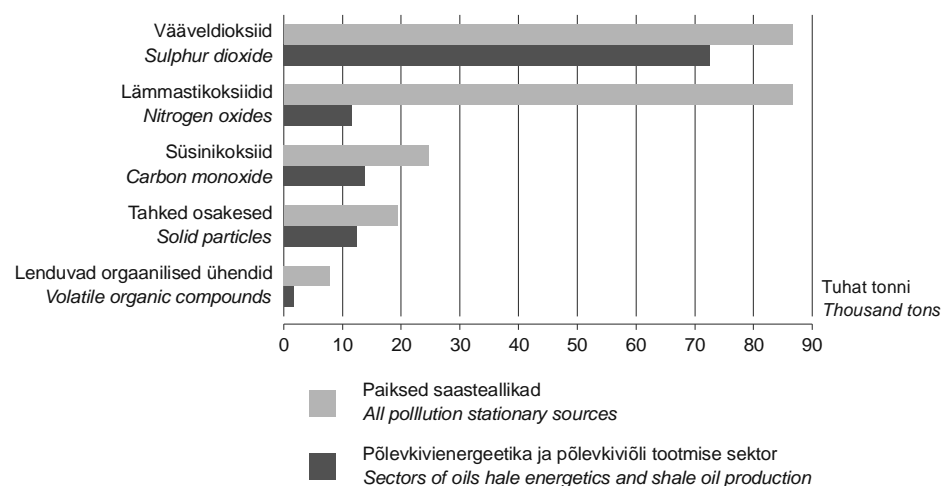
Õhusaasteaine	2003	2004	2005	2006	2007	Air pollutant
Tahked osakesed	31,3	25,8	18,2	12,4	19,4	Solid particles
Vääveldioksiid	98,1	85,4	73,9	68,2	86,6	Sulphur dioxide
Süsinikoksiid	24,7	23,4	24,7	21,1	24,7	Carbon monoxide
Lämmastikoksiidid	18,0	16,1	14,1	13,1	86,6	Nitrogen oxides
Lenduvad orgaanilised ühendid	8,8	9,4	8,9	8,7	7,8	Volatile organic compounds

^a Õhusaasteainete emissioon nendest paiksetest saasteallikatest, mille valdajale on väljastatud õhusaaste luba.

^a The data cover the air emission from stationary sources, whose owners have the licence for air pollution.

Joonis 2 Paiksete saasteallikate^a, sealhulgas põlevkivienergeetika ja põlevkiviõli tootmise sektorite tekitatud õhusaaste hulk, 2007
 Figure 2 Pollution of air from stationary sources^a, incl. sectors of oil shale energy and shale oil production, 2007

Figure 2 Pollution of air from stationary sources^a, incl. sectors of oil shale energy and shale oil production, 2007

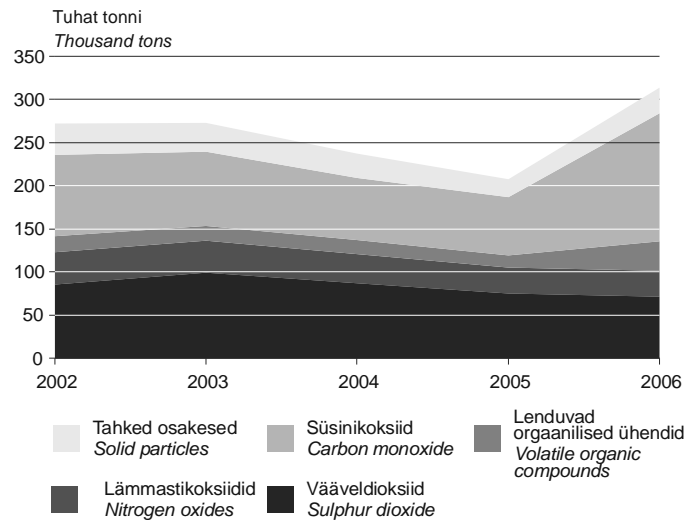
^a Õhusaasteainete emissioon nendest paiksetest saasteallikatest, mille valdajale on väljastatud õhusaaste luba.

^a The data cover the emission of air pollutants from stationary sources, whose owners have the licence for air pollution.

Tabel 5 Liiklusvahendite tekitatud õhusaaste hulk, 2003–2006
 Table 5 Pollution of air from mobile sources, 2003–2006
 (tuhat tonni — thousand tons)

Õhusaasteaine	2003	2004	2005	2006	Air pollutant
Tahked osakesed	2,4	2,4	2,4	2,4	Solid particles
Väaveldioksiid	1,5	1,4	1,3	1,3	Sulphur dioxide
Süsinikoksiid	61,1	48,6	42,7	44,7	Carbon monoxide
Lämmastikoksiidid	19,0	18,1	15,7	14,9	Nitrogen oxides
Lenduvad orgaanilised ühendid	8,0	6,8	5,3	5,4	Volatile organic compounds

Joonis 3 Paiksete saasteallikate^a ja liiklusvahendite tekitatud õhusaaste hulk, 2002–2006
 Figure 3 Pollution of air from stationary^a and mobile sources, 2002–2006

^a Õhusaasteainete emissioon nendest paiksetest saasteallikatest, mille valdajale on väljastatud õhusaaste luba.

^a The data cover the emission of air pollutants from stationary sources, whose owners have the licence for air pollution.

Tabel 6 Keskkonnamaksud ja -tasud, 2007
 Table 6 Environmental taxes and charges, 2007
 (tuhat krooni — thousand kroons)

Keskkonnamaksu liik		Type of environmental taxes
Kütuseaktsiis	3 676 033	Fuel excise duty
Saastetasu jäätmete kõrvaldamise eest	380 809	Waste disposal charge
Maavara kaevandamisõiguse tasu	306 177	Mineral resources extraction charge
Saastetasu saasteainete heitmisel välisõhku	298 115	Air pollution charge
Kasvava metsa raieõiguse tasu	214 443	Forest stand cutting charge
Vee erikasutusõiguse tasu	148 964	Water abstraction charge
Riigilõiv mootorsõiduki registreerimise eest	99 017	State fee for registration of motor vehicles
Raskeveokimaks	68 055	Heavy goods vehicle tax
Saastetasu saasteainete heitmisel veekogudesse, põhjavette ja pinnasesse	60 700	Water pollution charge
Kalapüügiõiguse tasu	17 839	Fishing charge
Jahipiirkonna kasutusõiguse tasu	6 630	Hunting charge
Riigilõiv õhusõidukite registreerimise eest	3 027	State fee for registration of aircraft
Riigilõiv laevade registreerimise eest	1 405	State fee for registration of vessels
Pakendiaktsiis	790	Packaging excise duty
KOKKU	5 282 004	TOTAL

Tabel 7 **Ettevõtete investeeringud keskkonnakaitsevahenditesse ja tootmisprotsessi muutmiseks tegevusala (EMTAK 2003) järgi, 2007**

Table 7 *Enterprises' environmental protection investments in end-of-pipe installations and integrated technologies by economic activity (EMTAK 2003), 2007*
(tuhat krooni — thousand kroons)

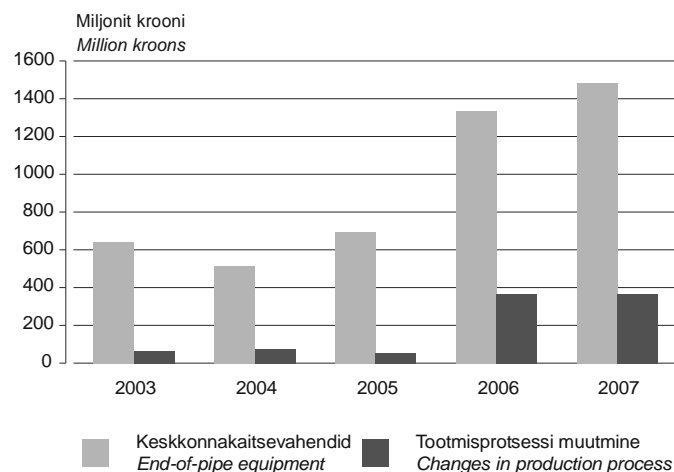
Tegevusala	Keskkonnakaitsevahendid <i>End-of-pipe installations</i>	Tootmisprotsessi muutmine <i>Integrated technologies</i>	Kokku <i>Total</i>	<i>Economic activity</i>
Töötlev tööstus ^a	104 218	321 707	425 925	<i>Manufacturing^a</i>
Heitvee kogumine ja puhastamine	713 869	0	713 869	<i>Wastewater collection and purification</i>
Elektri-, gaasi-, auru- ja kuumaveearustus	230 054	35 919	265 973	<i>Electricity, gas, steam and hot water supply</i>
Jäätmekäitlus; tänavate korrashoid	169 649	0	169 649	<i>Waste management and street care</i>
Põllumajandus	6 519	0	6 519	<i>Agriculture</i>
Keskkonnakahjustuste analüüs	8 090	0	8 090	<i>Analysis of environmental damages</i>
Veondusega seotud tegevusalad; reisibürood	33 994	3 994	37 988	<i>Supporting transport activities; travel agencies</i>
Looduskaitsealade tegevus	3 540	0	3 540	<i>Activity of natural parks</i>
Jäätmete ringlussevõtt	26 038	0	26 038	<i>Recycling</i>
Keskkonnakaitse kui ettevõtte kõrvaltegevus	131 406	0	131 406	<i>Secondary activities of environmental protection</i>
Jäätmete ja jääkide huljimüük	18 905	0	18 905	<i>Wholesale of wastes and residuals</i>
Mäetööstus	9 429	0	9 429	<i>Mining</i>
Metsamajandus	0	0	0	<i>Forestry</i>
Ehitus	19 261	106	19 367	<i>Construction</i>
Mootorsõidukite müük, hooldus ja remont; kütuse müük	2 775	0	2 775	<i>Sale, maintenance and repair of motor vehicles; sale of fuel</i>
Transport	3 649	1 087	4 736	<i>Transport</i>
Kalapüük	0	0	0	<i>Fishing</i>
KOKKU	1 311 747	362 813	1 844 209	TOTAL

^a V.a ettevõtted, mille tegevusala on jäätmete ringlussevõtt.

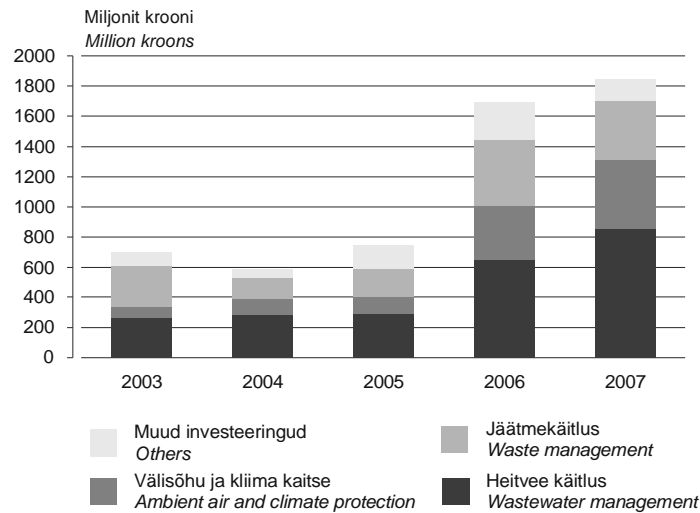
^a Excl. enterprises with waste recycling activity.

Joonis 4 **Ettevõtete investeeringud keskkonnakaitsevahenditesse ja tootmisprotsessi muutmiseks, 2003–2007**

Figure 4 *Enterprises' investments in end-of-pipe installations and integrated technologies, 2003–2007*

Joonis 5 **Ettevõtete keskkonnakaitseinvesteeringud, 2003–2007**
 Figure 5 *Environmental protection investments of enterprises, 2003–2007*

Tabel 8 **Taimkaitsevahendite kasutamine põllumajanduslikes majapidamistes, 2003–2007**
 Table 8 *Use of pesticides in agricultural holdings, 2003–2007*
 (tonni toimeainet^a — tons of active substance^a)

Taimkaitsevahend	2003	2004	2005	2006	2007	Pesticide
Putukatõrjevahendid	5,6	1,5	3,6	26,6	57,3	Insecticides
Seenhaiguste tõrjevahendid	24,1	20,9	36,0	59,2	103,3	Fungicides
Umbrohtõrjevahendid	268,4	196,6	276,5	632,6	657,8	Herbicides
Puhtimispreparaadid	5,4	8,9	1,3	15,7	22,4	Seed treatment preparations
Kasvuregulaatorid	17,8	16,6	31,2	40,4	56,8	Retardants
Desikandid	0,0	0,1	0,2	0,3	0,4	Desiccants

^a Taimkahjustajat, taime või taimset saadust üldiselt või spetsiifiliselt mõjutav aine.
^a Substance in pesticide product, which has the influence on pests or weeds.

Tabel 9 **Veevõtt, 2003–2007^a**
 Table 9 *Water extraction, 2003–2007^a*
 (miljonit kuupmeetrit — million cubic metres)

Veevõtuallikas	2003	2004	2005	2006	2007	Source of water extraction
Pinnavesi	1 331	1 439	1 304	1 358	1 586	Surface water
Põhjavesi	267	310	274	244	248	Ground water
Merevesi	22	23	6	4	4	Sea water
KOKKU	1 620	1 772	1 584	1 602	1 838	TOTAL

^a Loaga veevõtjate veevõtt. Pinnavee kasutuse luba tuleb taotleda, kui veevõtt ööpäevas on suurem kui 30 m³, ja põhjavee kasutuse luba juhul, kui veevõtt on suurem kui 5 m³.
^a Water extraction of enterprises who have licenses for water extraction. Licenses are needed for the extraction of over 5 m³ of ground water per day and for the extraction of over 30 m³ of surface water per day.

Tabel 10 **Veekasutus, 2003–2007**
 Table 10 **Water use, 2003–2007**
 (miljonit kuupmeetrit — million cubic metres)

Kasutusvaldkond	2003	2004	2005	2006	2007	Area of use
Olme	42	41	52	42	44	Domestic sector
Tööstus	43	45	44	44	35	Industry
Energeetika	1 232	1 323	1 258	1 454	1 535	Energy supply
Põllumajandus ^a	4	4	4	5	4	Agriculture ^a
Kalakasvatus, muu	70	91	7 ^b	6 ^b	16 ^b	Aquaculture, other
KOKKU	1 391	1 504	1 366	1 551	1 635	TOTAL

^a K.a maaelanike majandus- ja joogivesi ning tootmisvajaduseks kasutatud vesi.

^b V.a kalakasvatus.

^a Including domestic and industrial water use in rural areas.

^b Excl. fish farming.

Tabel 11 **Veeheide, 2003–2007^a**
 Table 11 **Water discharge, 2003–2007^a**
 (miljonit kuupmeetrit — million cubic metres)

	2003	2004	2005	2006	2007	
Veekogudesse	1 626	1 721	1 618	1 615	1 879	Into surface water bodies
Pinnasesse ja põhjavette	1	2	2	0	1	Into the soil and ground water
Veeheide kokku	1 627	1 723	1 620	1 615	1 880	Total water discharge
puhastamist vajav	303	356	326	264	301	needing purification
puhastatud	301	354	324	263	300	purified
puhastamata	2	2	2	1	1	unpurified

^a Nende ettevõtete andmed, kellel on luba juhtida heitvesi veekogudesse ja pinnasesse.

^a The data cover enterprises which have licenses for wastewater discharge into water bodies and soil.

Tabel 12 **Pinnaveekogudesse juhitud puhastamist vajava vee reostuskoormus, 2003–2007**
 Table 12 **Pollution load of the water discharged into surface water bodies and needing purification, 2003–2007**
 (tonni — tons)

Veesaasteaine	2003	2004	2005	2006	2007	
Orgaanilised reoained, BHT ₇ ^a	1 657	1 561	1 399	1 366	1 160	Organic substances, BOD ₇ ^a
Heljum	2 670	2 971	2 636	2 727	3 185	Suspended solids
Üldlämmastik	2 348	2 242	1 771	1 621	1 646	Total nitrogen
Üldfosfor	175	170	146	146	138	Total phosphorus
Naftasaadused	55	65	79	40	...	Oil products

^a Hapniku kogus, mis on vajalik orgaaniliste ainete bioloogiliseks lagunemiseks seitsme päeva jooksul.

^a The quantity of oxygen consumed in the biological decomposition of organic substances within seven days.

Tabel 13 **Heitvee orgaaniliste reoainete reostuskoormus (BHT₇^a) valgala järgi, 2003–2007**
 Table 13 **Pollution load of organic substances (BOD₇^a) of discharged wastewater by catchment area, 2003–2007**
 (tonni — tons)

Valgala	2003	2004	2005	2006	2007	Catchment area
Soome laht	1 455	1 360	1 215	1 009	1 046	Gulf of Finland
Väinameri	35	31	36	31	46	Väinameri
Liivi laht	144	150	130	117	84	Gulf of Riga
Läti ja Venemaa jõed	1	2	2	3	2	Rivers in Latvia and Russia
Läänemere avaosa	5	5	1	...	1	Open area of the Baltic Sea
Pinnas ja põhjavesi	17	14	15	Soil and ground water

^a Hapniku kogus, mis on vajalik orgaaniliste ainete bioloogiliseks lagunemiseks seitsme päeva jooksul.

^a The quantity of oxygen consumed in the biological decomposition of organic substances within seven days.

Tabel 14 **Jäätmete kogumine ja taaskasutamine, 2003–2007**
 Table 14 **Waste collection and recycling, 2003–2007**
 (tonni — tons)

Jäätme liik	2003	2004	2005	2006	2007	Kind of waste
Paber, kartong ja pabertooted						Paper, paperboard and paper products
Kogumine	38 945	44 590	47 167	47 391	58 771	Collection
Taaskasutamine	12 817	14 861	7 205	6 504	8 804	Recovery operations
Klaas						Glass
Kogumine	16 172	17 499	22 250	26 127	34 162	Collection
Taaskasutamine	11 457	17 470	14 001	15 341	10 700	Recovery operations
Plast						Plastics
Kogumine	6 646	8 000	12 959	18 275	18 587	Collection
Taaskasutamine	2 528	3 709	5 869	10 907	12 831	Recovery operations
Tekstiil						Textile
Kogumine	1 152	4 719	2 305	2 956	2 041	Collection
Taaskasutamine	-	351	52	433	118	Recovery operations
Raud						Ferrous metals
Kogumine	425 216	557 757	502 159	562 457	506 870	Collection
Taaskasutamine	80 641	113 958	116 283	113 556	117 310	Recovery operations
Plii						Lead
Kogumine	159	237	193	263	360	Collection
Taaskasutamine	-	18	56	84	175	Recovery operations

Tabel 15 **Jäätmete töötlemine kõrvaldamiseks, 2007**
 Table 15 **Treatment of waste for waste disposal, 2007**
 (tonni — tons)

Menetlus		Treatment
Maapealne või maa-alune ladestamine (sh prügilad)	12 070 628	Deposit into or onto land (incl. landfill)
Füüsikaline-keemiline töötlus	72 234	Physico-chemical treatment
Vedelate või püdelate jäätmete paigutamine maapealsetesse kaevanditesse, basseinidesse, paistiikidesse jne	46 769	Placement of liquid or sludge discards into pits, pounds or naturally occurring repositories, etc.
Põletamine	21	Thermal treatment
Bioloogiline töötlus	608	Biological treatment
Paigutamine tarindprügilatesse	41 002	Special engineered landfills

Tabel 16 **Jäätmete töötlemine taaskasutamiseks või energia tootmiseks, 2007**
 Table 16 *Treatment of waste for recovery or energy production, 2007*
 (tonni — tons)

Menetlus		Treatment
Pinnasetöötlus põllumajanduses või keskkonnaseisundi parandamiseks	1 394 878	Land treatment for agricultural purposes or for improvement of state of environment
Muude anorgaaniliste ainete ringlussevõtt või taastväärtustamine	3 462 124	Recovery of other inorganic waste
Kasutamine kütusena või muu energiaallikana	329 057	Use as a fuel or other means to generate energy
Metallide ja metallühendite ringlussevõtt või taastväärtustamine	19 258	Recovery and recycling of metals and metal compounds
Muude orgaaniliste ainete ringlussevõtt või taastväärtustamine (sh kompostimine)	1 225 213	Recovery of other organic waste (including composting)
Õlide taasrafineerimine või korduvkasutamine	759	Waste oil recovery and reuse
Lahustite regenererimine	35	Regeneration of solvents

Metoodika

Keskonnastatistika hõlmab nii keskkonnaseisundit (nt õhk, vesi, looduslik mitmekesisus) kui ka inimtegevuse mõju (nt saasteained, jäätmed).

Keskonnastatistika tootmiseks kasutab Statistikaamet põhiliselt teiste riigiasutuste kogutud andmeid, kuid on ka valdkondi, kus andmeid kogub Statistikaamet ise (nt keskkonnakaitsekulutused). Keskonnakaitsekulutuste andmed saab Statistikaamet ettevõtelt ja riigiasutustelt. Nii kogutakse andmeid ka taimekaitsevahendite kasutamise kohta.

Päris palju keskkonnaandmeid saadakse olulise keskkonnamõjuga ettevõtelt. Sellistele ettevõtetele väljastatakse keskkonnaluba, mille alusel nad võivad ammutada keskkonnast loodusressurssi või heita keskkonda etteantud normi piires heitgaase, -vett ja jäätmeid. Õhusaaste, heitvee ja jäätmete tekke ning veekasutuse andmeid kogub Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskus, kust Statistikaamet saab andmeid ka liigilise mitmekesisuse ja kaitsealade kohta. Maavarade üle peab arvet samuti Keskkonnaministeerium.

Keskonnamaksude 2007. aasta andmetes on kasutatud Keskkonnaministeeriumi keskkonnatasude andmeid, Maksu- ja Tolliameti kütuse- ja pakendiaktsiisi ning raskeveokimaksu andmeid ning sõidukite registreerimise riigilõiv on peamiselt hinnatud transpordistatistika pealt.

Methodology

Environment statistics cover the environmental state (e.g. water and air pollution status, biodiversity) as well as the impact of human activities (air and water pollutants and waste).

For the production of environment statistics, Statistics Estonia mainly uses the data collected by other government institutions. But there are also areas the data of which are collected by Statistics Estonia itself (e.g. environmental expenditures). Statistics Estonia collects data about environmental expenditures from enterprises and also government institutions. Statistical data for pesticide use are also collected by Statistics Estonia.

Quite a lot of environment-related data are obtained from the enterprises with high environmental pressure. Pollution licenses are issued to these enterprises. On the basis of these licenses, enterprises have the right to extract mineral resources, discharge wastewater to environment, generate air pollution and waste. The respective basic environmental data are collected by the Estonian Environment Information Centre of the Ministry of the Environment. From there Statistics Estonia also obtains the data on the

biodiversity and protected areas. Data about the use of mineral resources are also managed by the Ministry of the Environment.

Environmental charges data for 2007 are collected from the Ministry of the Environment, data on fuel excise duty, packaging excise duty and heavy goods vehicle tax are collected from the Estonian Tax and Customs Board and state fee for registration of vehicles is mostly estimated on the basis of transport statistics.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kuukiri. 2008. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 1, 10.

Keskkond. 2007. *Environment*. (2008). Tallinn: Statistikaamet.

Keskkond arvudes. 2007. *Environment in Figures*. (2008). Tallinn: Statistikaamet.

RAHVASTIK

Vassili Levenko, Tiiu-Liisa Rummo-Laes

Tabel 1	Rahvaarv aasta alguses, 2005–2009	50
Tabel 2	Aastakeskmine rahvaarv, 2004–2008.....	50
Joonis 1	Noored ja vanad rahvastikus, 1990–2008	50
Joonis 2	Rahvastiku vanuspüramiid, 2009	51
Tabel 3	Rahvastiku rahvuskoosseis, 1989, 2000, 2008.....	51
Tabel 4	Rahvastik kodakondsuse järgi, 2000	52
Tabel 5	Rahvastik sünniriigi järgi, 1989, 2000	52
Tabel 6	Siseränne, 2004–2007.....	52
Joonis 3	Välisränne, 2004–2007.....	53
Tabel 7	Sünnid, surmad ja loomulik iive, 2004–2008	53
Tabel 8	Sünnid, surmad ja loomulik iive (eestlased), 2004–2008.....	53
Joonis 4	Sünnid ja surmad, 1990–2008.....	53
Tabel 9	Sündimuse näitajad, 2004–2008	54
Tabel 10	Sünnituste arv ja mitmikesünnitused, 2004–2008.....	54
Tabel 11	Elussündinud soo järgi, 2004–2008.....	54
Tabel 12	Elussündinud soo ja ema rahvuse järgi, 2004–2008	54
Tabel 13	Elussündinud ema vanuse järgi, 2004–2008	54
Tabel 14	Sündimuse vanuskordajad, 2004–2008.....	55
Joonis 5	Ema keskmine vanus lapse sünnil, 1990–2008.....	55
Tabel 15	Elussündinud sünnijärjekorra järgi, 2004–2008	55
Tabel 16	Elussündinud sünnijärjekorra järgi (eestlased), 2004–2008.	56
Tabel 17	Abielust elussündinud sünnijärjekorra järgi, 2004–2008.....	56
Tabel 18	Abielust elussündinud sünnijärjekorra järgi (eestlased), 2004–2008	56
Tabel 19	Elussündinud sünnijärjekorra ja ema vanuse järgi, 2004–2008.....	57
Tabel 20	Abielust ja väljaspool abielu elussündinud ema vanuse järgi, 2004–2008.....	57
Joonis 6	Abielust ja väljaspool abielu elussündinud, 1990–2008.....	58
Tabel 21	Elussündinud ema hariduse järgi, 2004–2008	58
Tabel 22	Elussündinud ema sotsiaal-majandusliku seisundi järgi, 2004–2008	58
Tabel 23	Abordid, 2004–2008	58
Joonis 7	Elussünde ja aborte tuhande 15–49-aastase naise kohta, 1990–2008	59
Tabel 24	Oodatav eluiga, 2003–2007.....	59
Tabel 25	Perinataalsurmad, 2004–2008.....	59
Tabel 26	Imikusuremus, 2004–2008	60
Joonis 8	Perinataal- ja imikusuremus, 1992–2008.....	60
Tabel 27	Surnud soo ja rahvuse järgi, 2004–2008	60
Tabel 28	Surnud vanuse järgi, 2004–2008.....	61
Tabel 29	Surnud vanuse järgi (mehed), 2004–2008.....	61
Tabel 30	Surnud vanuse järgi (naised), 2004–2008.....	62
Tabel 31	Suremuse vanuskordajad, 2004–2008	62
Tabel 32	Suremuse vanuskordajad (mehed), 2004–2008.....	63
Tabel 33	Suremuse vanuskordajad (naised), 2004–2008.	63
Tabel 34	Surnud ja standarditud suremuskordaja (SSK) soo ja surmapõhjuse järgi, 2007, 2008	64
Joonis 9	Abielud ja lahutused 1000 elaniku kohta, 1990–2008.....	65
Tabel 35	Abielud, 2004–2008.....	65
Tabel 36	Lahutused, 2004–2008	65
Tabel 37	Abiellunud soo ja vanuse järgi, 2004–2008	66
Tabel 38	Lahutused ühiste alaealiste laste järgi, 2004–2008	66
Tabel 39	Lahutused abielu kestuse järgi, 2004–2008	66
Tabel 40	Lahutanud soo ja vanuse järgi, 2004–2008	66

POPULATION

Table 1	Population at the beginning of the year, 2005–2009.....	50
Table 2	Mean annual population, 2004–2008.....	50
Figure 1	Young and old people in the population, 1990–2008.....	50
Figure 2	Population age-pyramid, 2009.....	51
Table 3	Ethnic composition of the population, 1989, 2000, 2008.....	51
Table 4	Population by citizenship, 2000.....	52
Table 5	Population by country of birth, 1989, 2000.....	52
Table 6	Internal migration, 2004–2007.....	52
Figure 3	External migration, 2004–2007.....	53
Table 7	Births, deaths and natural increase, 2004–2008.....	53
Table 8	Births, deaths and natural increase (Estonians), 2004–2008.....	53
Figure 4	Births and deaths, 1990–2008.....	53
Table 9	Fertility indicators, 2004–2008.....	54
Table 10	Number of deliveries and multiple births, 2004–2008.....	54
Table 11	Live births by sex, 2004–2008.....	54
Table 12	Live births by sex and mother's ethnic nationality, 2004–2008.....	54
Table 13	Live births by mother's age, 2004–2008.....	54
Table 14	Age-specific fertility rates, 2004–2008.....	55
Figure 5	Mean age of mother at childbirth, 1990–2008.....	55
Table 15	Live births by birth order, 2004–2008.....	55
Table 16	Live births by birth order (Estonians), 2004–2008.....	56
Table 17	Legitimate live births by birth order, 2004–2008.....	56
Table 18	Legitimate live births by birth order (Estonians), 2004–2008.....	56
Table 19	Live births by birth order and mother's age, 2004–2008.....	57
Table 20	Live births by legitimacy and by mother's age, 2004–2008.....	57
Figure 6	Live births from marriage and outside marriage, 1990–2008.....	58
Table 21	Live births by mother's education, 2004–2008.....	58
Table 22	Live births by mother's socio-economic status, 2004–2008.....	58
Table 23	Abortions, 2004–2008.....	58
Figure 7	Live births and abortions per thousand women aged 15–49, 1990–2008.....	59
Table 24	Life expectancy at certain age, 2003–2007.....	59
Table 25	Perinatal deaths, 2004–2008.....	59
Table 26	Infant mortality, 2004–2008.....	60
Figure 8	Perinatal and infant mortality, 1992–2008.....	60
Table 27	Deaths by sex and ethnic nationality, 2004–2008.....	60
Table 28	Deaths by age, 2004–2008.....	61
Table 29	Deaths by age (males), 2004–2008.....	61
Table 30	Deaths by age (females), 2004–2008.....	62
Table 31	Age-specific mortality rates, 2004–2008.....	62
Table 32	Age-specific mortality rates (males), 2004–2008.....	63
Table 33	Age-specific mortality rates (females), 2004–2008.....	63
Table 34	Deaths and age-standardised mortality rates (ASMR) by sex and cause of death, 2007, 2008.....	64
Figure 9	Marriages and divorces per 1,000 inhabitants, 1990–2008.....	65
Table 35	Marriages, 2004–2008.....	65
Table 36	Divorces, 2004–2008.....	65
Table 37	Newly married persons by sex and age, 2004–2008.....	66
Table 38	Divorces by number of common children under 18 years of age, 2004–2008.....	66
Table 39	Divorces by duration of marriage, 2004–2008.....	66
Table 40	Newly divorced persons by sex and age, 2004–2008.....	66

Ülevaade

Peatükk esitab rahvaarvu ja rahvastikusündmuse kirjeldavaid tabeleid ja jooniseid. Ülevaade antakse nii rahvaarvust, rändest, sündidest, abortidest, surmadest, abieludest kui ka lahutustest. Ülevaate eesmärk on kirjeldada loetletud näitajate põhjal rahvastiku olukorda ja trende.

Eestlaste iive on positiivne

2008. aastal jätkusid juba mõnda aega kestnud suundumused. Rahvaarv küll endiselt vähenes, kuid tänu sündide arvu suurenemisele ja eriti 2008. aastal tunduvalt vähenenud suremusele on rahvaarvu kahanemine märgatavalt aeglustunud. 1. jaanuaril 2009 oli Eesti arvestuslik rahvaarv 1 340 415 inimest. Elanike arv vähenes 2008. aastal loomuliku iibe tõttu 647 inimese võrra. Eestlaste loomulik iive oli 2008. aastal üle hulga aja positiivne (595) eelkõige seetõttu, et surmade arv vähenes.

Intensiivistunud on eeslinnastumine

Siserändajaid ehk elukoha vahetajaid Eestis oli 2007. aastal 37 822. Pärast 2000. aastat on hakatud veidi rohkem linnast maale liikuma, eriti aastatel 2004–2007. See muutus on tingitud eeslinnastumise intensiivistumisest uuritava ajavahemikul, kui ränne suurematest linnadest nende lähitagamaale, eriti Tallinna tagamaale, märgatavalt suurenes.

Eestist rändab välja rohkem inimesi, kui siia saabub

Eestist lahkujate arv on üldjuhul suurem kui Eestisse saabujate arv. Eestisse saabus 2007. aastal 3741 inimest ja Eestist välja rändas 4384 inimest. Kui sisseränne on suurenenud ühtlaselt, siis väljaränne on aastaid olnud ebaühtlane ning erinevused aastati suured. Eestist rändas aastatel 2000–2007 teistesse riikidesse elama 26 518 inimest — ligikaudu 2% kogu Eesti rahvastikust. Eestlaste peamine väljarände sihtriik aastatel 2000–2007 oli Soome, järgnesid Venemaa ja Saksamaa. Ka Eestisse sisse rändab enim inimesi Soomest ja Venemaalt.

Sündide arv kasvas veidi

2008. aastal oli elussünde 253 võrra ehk 1,6% rohkem kui aasta varem. Eestlaste hulgas oli elussünde 383 võrra ehk 3,4% rohkem, mitte-eestlaste sündide arv vähenes. Summaarne sündimuskordaja (keskmine sünnitatud laste arv naise kohta sama aasta sündimustaseme juures) tõusis 2008. aastal 1,66-ni, rahvastiku taastootmiseks peaks selle väärtus aga olema vähemalt 2,1.

Sündivatest lastest on esiklapsi alla poole (2008. aastal 47,5%). Viimastel aastatel on nende osatähtsus teiste ja kolmandate laste arvu kasvu mõjul ühtlaselt vähenenud. 2008. aastal kasvas teisena sündinud laste arv 2% ja kolmandana sündinuid oli 1,6% rohkem kui aasta varem.

Naise keskmine vanus esiklapse sünnil on alates 1990. aastate algusest püsivalt kasvanud, jõudes 2008. aastal 25,8 aastani. Esimese lapse soetamise hilisem aeg lükkab edasi ka teise, kolmanda jne lapse sünni. Kui üheksakümnendate alguses oli tüüpilisim sünnitaja alla 25-aastane (1992. aastal umbes 55% sünnitajatest), siis 2008. aastal sünnitasid alla 25-aastased alla 29% kõigist sündinud lastest. Vastupidine trend on toimunud üle 30-aastaste seas — 1992. aastal sünnitasid kolmekümnesed ja vanemad napilt viiendiku sündinud lastest, 2008. aastal juba ligi 40%.

Abielusündimuse osatähtsus aga vähenes 2008. aastal 40,9%-ni. Eestlaste abielusündimuse osatähtsus vähenes 33,9%-ni. Esimestest lastest sündis abielus emadele 30,8%, teise lapse sündides olid abielus juba 47,2% ja kolmanda lapse sündides 55,8% emadest.

Abortide arv väheneb

Abortide arv on vähenenud juba 1990. aastate keskepaigast. 2008. aastal kahanes legaalselt indutseeritud (naise soovil ja meditsiinilistel näidustustel tehtud) abortide arv varasema aastaga võrreldes üle 5%. Tuhande viljakas eas naise kohta tehti 25,1 aborti. Abortide suhtarv 100 elussünni kohta vähenes 52,5-ni.

Pikenev eluiga ja taasiseseisvumisjärgsete aastate väike sündimus on kaasa toonud rahvastiku vananemise, samal ajal ei ole aga vanemaealiste osatähtsus viimastel aastatel enam nii kiiresti suurenenud. Vanemaealisi (vähemalt 65-aastaseid) oli 2009. aasta algul 17% rahvastikust, sama palju oli neid ka 2007. aastal.

Surmade arv kahanes tunduvalt

Surmajuhtumeid oli 2008. aastal 16 675 — 734 juhtumit vähem kui aasta varem. Põhiliselt vähenes just meeste surmade arv. Nii meeste kui ka naiste seas olid peamised surmapõhjused vereringeelundite haigused ja pahaloomulised kasvaja. Meeste kolmas peamine surmapõhjus on õnnetusjuhtum, mürgistus või trauma — 2008. aastal kaotas nende juhtumite tõttu elu 1056 meest, naise 3,5 korda vähem (302). Naistel oli 2008. aastal

sageduselt kolmas surmapõhjus seedeelundite haigus — 304 korral. 2008. aastal oli üks surnultsünd vähem ja üks imikusurm rohkem kui 2007. aastal. Imikusuremuskordaja oli nii nagu 2007. aastalgi 5,0.

Abiellumiste arv vähenes järsult

Kui 2006. aastal suurenes abielude arv tunduvalt ja nende arv püsis suur ka 2007. aastal, siis 2008. aastal vähenes see arv järsult. 2008. aastal sõlmiti 6127 abielu — ligi 13% vähem kui 2007. aastal. Tuhande elaniku kohta sõlmiti 4,6 abielu — sama palju kui 2005. aastal. Ehkki abiellumiste arv oli 2008. aastal tunduvalt väiksem kui kahel varasemal aastal, on üldtrend olnud alates 1996. aastast siiski suhteliselt stabiilne ning 2006. ja 2007. aastat võib pidada pigem erandlikeks buumiaastateks. 2008. aastal vähenes võrdsest nii esmas- kui ka korduvabiellumiste arv; korduvabielusid oli nagu eelmiselgi aastal meestel 29% ja naistel 27% abiellumiste koguarvust.

Lahutuste arv oli viimase 40 aasta väiksem

Ka lahutuste arv vähenes: 2008. aastal lahutati 3501 abielu ehk 308 (8%) vähem kui aasta varem. Selline lahutuste koguarv ja ka lahutuste arv tuhande elaniku kohta (2,6) on viimase 40 aasta madalaim ja on samal tasemel mis 1965. aastal. Korduvabielude lahutamise osatähtsus oli nii meeste kui ka naiste puhul 21% ning erinevalt 2007. aastast meestel ja naistel peagu võrdne. 27% lahutatud abieludest olid kestnud vähemalt 20 aastat.

Jätkub abiellumise nihkumine hilisemasse ikka. 2008. aastal oli nii mehe kui ka naise keskmine vanus esmasabiellumisel 0,2 aastat kõrgem kui aasta varem, jõudes seega meestel vanuseni 29,6 ja naistel 27,2 aastat.

Endiselt abiellutakse eelkõige suvekuudel: juunis, juulis ja augustis sõlmiti 2008. aasta abieludest 46%. Abiellumisaja valikut mõjutas ka nn maagiline kuupäev 08.08.2008: kui tavaliselt on populaarseim abiellumiskuu olnud juuli, siis 2008. aastal sõlmiti ligi 20% kogu aasta abieludest augustis (juulis 15,5%). Kõige vähem abiellutakse jaanuaris ja veebruaris. Lahutused seevastu jagunevad kuude kaupa suhteliselt ühtlaselt.

Enidselt väheneb nende paaride lahutuste osatähtsus, kellel on ühiseid alaealisi lapsi. Kui veel 2001. aastal oli lahutanute hulgas ühiste alaealiste lastega paare üle 60%, siis 2007. aastal oli neid 53% ja 2008. aastal 51%. Seega on vähemalt üks alaealine laps veidi rohkem kui pooltel lahutanud paaridest. Abiellujate hulgas on seevastu järjest rohkem ühiste lastega paare — 2008. aastal oli ühine laps 28%-l abiellunutest, sealjuures 8%-l oli ühiseid lapsi vähemalt kaks.

Overview

The chapter provides tables and figures describing population number and vital events. An overview is provided on the population number, migration, births, abortions, deaths, marriages and divorces. The purpose of the review is to describe the population situation and trends on the basis of the listed parameters.

The natural increase of Estonians is positive

In 2008, the tendencies, which have been in progress for a while already continued. The number of population continued to decline, however, due to the increasing number of births and especially due to a big decrease of mortality in 2008 the decrease in population number has slowed down. As of 1 January 2009, the estimated population number of Estonia was 1,340,415 persons. In 2008, the population number declined by 647 persons because of natural increase. In 2008 the natural increase of Estonians was over the long time positive (595) due to the decreasing mortality rate.

Urban sprawl is intensifying

In 2007, there were 37,822 in-migrants in Estonia. After 2000, the migration from cities to rural areas has become more noticeable, particularly in 2004–2007. This change has been caused by a more intensive suburbanisation process during the period under observation, when migration from larger cities to their hinterlands considerably increased, especially to the hinterland of Tallinn.

The total number of emigrants from Estonia is higher than the respective number of immigrants

The total number of emigrants from Estonia is larger than the number of immigrants. In 2007, 3,741 persons came to Estonia and 4,384 persons emigrated from Estonia. While immigration has grown steadily over the years, emigration has been rather irregular, with large variations between individual years. 26,518 persons or 2% of the Estonian population moved to reside in other countries during 2000–2007. In 2000–2007, the main country of destination for Estonians was Finland, followed by Russia and Germany. The immigration is also the biggest from Finland and Russia.

The number of births slightly increased

Compared to 2007, the number of live births increased by 253 (1.6%). Among Estonians the number of live births grew by 383 (3.4%), among non-Estonians the number of live births decreased. The total fertility rate (the average number of children per woman at the current year's fertility level) increased to 1.66 in 2008. But for the population reproduction, the value of this indicator should be at least 2.1.

Slightly less than half of the children born (47.5% in 2008) are first born, the percentage of them has uniformly declined, however, in the last years due to the increase in the number of the second and third born children. In 2008 compared to 2007, the number of second born children increased by 2%, of third born children by 1.6%.

The average age of woman on her first birth has increased steadily since the beginning of the 1990s, reaching the age of 25.8 in 2008. But delaying the birth of the first child will also postpone the second and third birth. When at the beginning of the 1990s the average age of a woman at childbirth was less than 25 (in 1992, about 55% of the women at childbirth), but in 2008, women under 25 gave birth to less than 29% of all children born. Among women aged over 30 the opposite trend has occurred — in 1992 women of at least 30 years of age gave birth to barely one fifth of the children born, in 2008 to almost 40% already.

The proportion of marital births decreased to 40.9% in 2008. Among Estonians the proportion of marital births decreased to 33.9%. 30.8% of the first-born children were born to married parents. With regard to second births, 47.2% of the birth-giving mothers were married, and with regard to third births — 55.8% of birth-giving mothers were married.

The number of abortions is decreasing

The number of abortions has been decreasing since the middle of the 1990s. In 2008 compared to 2007, the number of legally induced abortions (includes legal and therapeutic abortions) decreased over 5%. 25.1 abortions were induced per 1,000 women of fertile age. The number of abortions per 100 live births decreased to 52.5.

The increasing life expectancy and low fertility during the years after regaining independence have brought along the ageing of population, but during recent years the ageing of population has stopped. The share of the elderly (at least 65 years of age) in population was 17 % at the beginning of 2009, it was on the same level also in 2007.

The number of deaths decreased significantly

In 2008, the number of deaths was 16,675 or 734 deaths less than in 2007. Mainly the number of deaths of males decreased. For both males and females the main causes of death were the diseases of circulatory system and malignant neoplasms. For males, injuries and poisonings are the third main cause of death. 1,056 men lost their lives because of these causes in 2008, but for women this indicator was 3.5 times smaller (302). For women the diseases of the digestive organs was the third cause of death in 2008 (304 cases). In 2008 compared to 2007, there was one stillbirth less and one infant death more. The infant mortality rate was 5.0 as in 2007.

The number of marriages declined steeply

As in 2006 there was a boom in the marriages and the number of marriages stayed high also in 2007, it declined significantly in 2008. In 2008, 6,127 marriages were contracted, about 13% less than a year before. 4.6 marriages were contracted per 1,000 inhabitants, about as much as in 2005. Although the number of marriages was significantly smaller in 2008 compared to 2007 and 2006, the general trend has been relatively stable since 1996 and the years 2006 and 2007 can be considered as exceptional boom-years. The number of both first marriages and re-marriages declined equally and the share of re-marriages in the total number of marriages was 29% for males and 27% for females.

The number of divorces was the lowest during the last 40 years

The number of divorces also declined. In 2008, 3,501 marriages were divorced, which is 308 divorces (8%) less than a year before. Such an amount of divorces as well as the amount of divorces per 1,000 inhabitants (crude divorce rate) is the lowest during the last 40 years and is about on the level of the year 1965. The share of divorces among re-marriages was 21% and unlike the previous year, it was practically the same for males and females. 27% of divorced marriages had lasted for more than 20 years.

The mean age at marriage keeps rising. Compared to 2007, the mean age at first marriage was 0.2 years higher both for males and females and reached 29.6 years for males and 27.2 years for females.

As previously, summer months are the prime time for contracting marriages. In 2008, 46% of marriages were registered in June, July, and August. The "magic dates" — in 2008 it was 08.08.2008 had an impact on the increase in the number of marriages: usually the most popular month for marriage is July, but in 2008 almost 20% of the marriages were contracted in August (15.5% in July). The smallest number of marriages are registered in

January and February. On the other hand, divorces divide more or less equally over the year.

The share of divorces, in case of which the couple has common under-age children, keeps declining. As in 2001 more than 60% of divorced couples had common under-age children, then in 2007 the corresponding indicator was 53% and in 2008 — 51%. Therefore more than a half of divorced couples have at least one under-age child. At the same time, there are more marriages, in case of which the persons going to marry have common children. In 2008, 28% of newly married couples had a common child, 8% of couples had more than one common child.

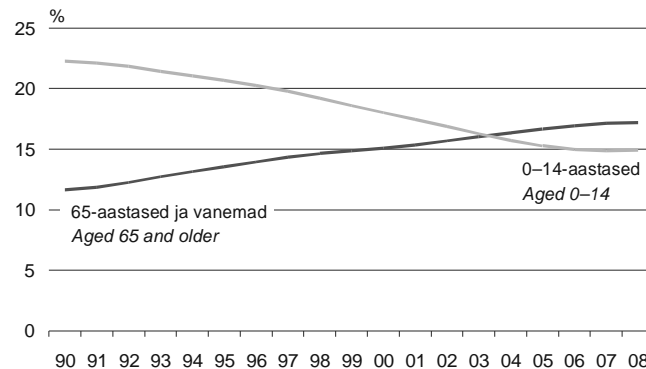
Tabel 1 Rahvaarv aasta alguses, 2005–2009
Table 1 Population at the beginning of the year, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Mehed	620 600	619 299	618 245	617 410	617 299	Males
Naised	726 910	725 385	724 164	723 525	723 116	Females
Kokku	1 347 510	1 344 684	1 342 409	1 340 935	1 340 415	Total

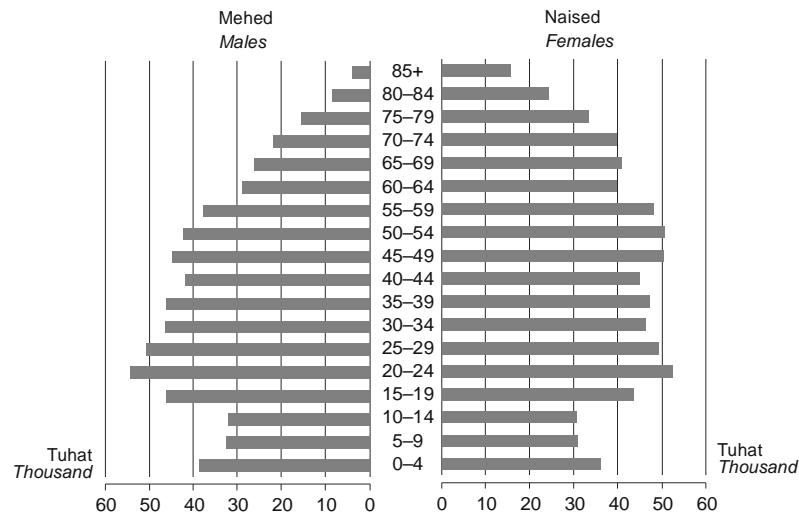
Tabel 2 Aastakeskmise rahvaarv, 2004–2008
Table 2 Mean annual population, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Mehed	621 525	619 949	618 772	617 828	617 354	Males
Naised	727 765	726 148	724 775	723 844	723 321	Females
Kokku	1 349 290	1 346 097	1 343 547	1 341 672	1 340 675	Total

Joonis 1 Noored ja vanad rahvastikus, 1990–2008
Figure 1 Young and old people in the population, 1990–2008
 (aastakeskmise rahvaarv — mean annual population)

Joonis 2 **Rahvastiku vanuspüramiid, 2009**
 Figure 2 **Population age-pyramid, 2009**
 (aasta alguses — at the beginning of the year)

Tabel 3 **Rahvastiku rahvuskoosseis, 1989, 2000, 2008**
 Table 3 **Ethnic composition of the population, 1989, 2000, 2008**
 (aasta alguses — at the beginning of the year)

Rahvus	1989 ^a		2000 ^a		2008 ^b		Ethnic nationality
	arv	10 000 elaniku kohta	arv	10 000 elaniku kohta	arv	10 000 elaniku kohta	
	number	per 10,000 population	number	per 10,000 population	number	per 10,000 population	
Eestlased	963 281	6 153	930 219	6 790	920 885	6 868	Estonians
Venelased	474 834	3 033	351 178	2 563	343 568	2 562	Russians
Ukrainlased	48 271	308	29 012	212	28 003	209	Ukrainians
Valge-venelased	27 711	177	17 241	126	15 925	119	Belorussians
Soomlased	16 622	106	11 837	86	10 890	81	Finns
Juudid	4 613	29	2 145	16	1 870	14	Jews
Tatarlased	4 058	26	2 582	19	2 473	18	Tatars
Sakslased	3 466	22	1 870	14	1 910	14	Germans
Lätlased	3 135	20	2 330	17	2 211	17	Latvians
Poolakad	3 008	19	2 193	16	2 056	15	Poles
Leedulased	2 568	17	2 116	15	2 070	15	Lithuanians
Muu	14 095	90	9 410	69	9 074	68	Other
Teadmata	-	-	7 919	58	-	-	Unknown
KOKKU	1 565 662	10 000	1 370 052	10 000	1 340 935	10 000	TOTAL

^a Rahvaloenduse andmed.

^b Teadmata rahvusest elanikud on jaotatud rahvuste vahel proportsionaalselt.

^a Data of the Population Censuses.

^b Population of unknown ethnic nationality is distributed proportionally.

Tabel 4 **Rahvastik kodakondsuse järgi, 2000^a**
Table 4 *Population by citizenship, 2000^a*

Kodakondsus	Arv	10 000 elaniku kohta	Country of citizenship
	Number	Per 10,000 population	
Eesti	1 095 557	7 996	Estonia
Vene	86 059	628	Russia
Ukraina	2 864	21	Ukraine
Valgevene	1 438	10	Belarus
Läti	1 412	10	Latvia
Leedu	1 105	8	Lithuania
Soome	926	7	Finland
Saksamaa	146	1	Germany
Ameerika Ühendriigid	145	1	United States
Rootsi	134	1	Sweden
Muu	756	6	Other
Mitme riigi kodakondsus	209	2	Citizenship of several countries
Määramata	170 349	1 243	Unspecified
Teadmata	8 952	65	Unknown
KOKKU	1 370 052	10 000	TOTAL

^a Rahvaloenduse andmed.

^a Data of the Population Census.

Tabel 5 **Rahvastik sünniriigi järgi, 1989, 2000^a**
Table 5 *Population by country of birth, 1989, 2000^a*

Riik	1989		2000		Country
	arv	10 000 elaniku kohta	arv	10 000 elaniku kohta	
	number	Per 10,000 population	number	Per 10,000 population	
Eesti	1 154 585	7 374	1 107 226	8 082	Estonia
Venemaa	300 430	1 919	190 599	1 391	Russia
Ukraina	46 322	296	25 185	184	Ukraine
Valgevene	25 299	162	14 883	109	Belarus
Läti	6 467	41	4 326	32	Latvia
Kazahstan	8 072	52	3 841	28	Kazakhstan
Leedu	3 386	22	2 101	15	Lithuania
Gruusia	2 328	15	1 586	12	Georgia
Aserbaidžaan	2 343	15	1 449	11	Azerbaijan
Usbekistan	2 771	18	1 091	8	Uzbekistan
Muu	13 659	87	17 765	130	Other
KOKKU	1 565 662	10 000	1 370 052	10 000	TOTAL

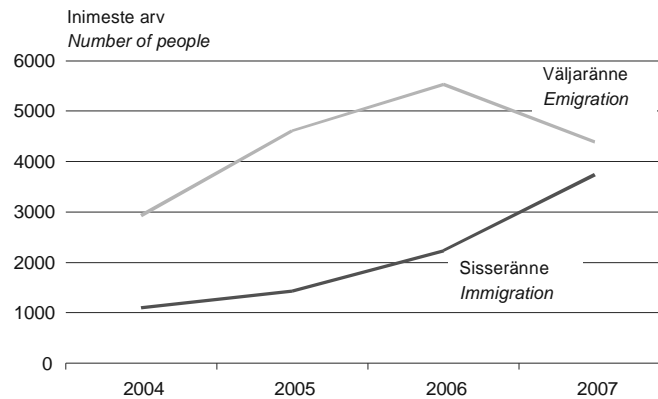
^a Rahvaloenduse andmed.

^a Data of the Population Census.

Tabel 6 **Siseränne, 2004–2007**
Table 6 *Internal migration, 2004–2007*

	2004	2005	2006	2007	
Mehed	17 446	17 366	16 977	17 336	Males
Naised	21 937	20 886	20 388	20 486	Females
Kokku	39 383	38 252	37 365	37 822	Total

Joonis 3 **Välisränne, 2004–2007**
 Figure 3 *External migration, 2004–2007*

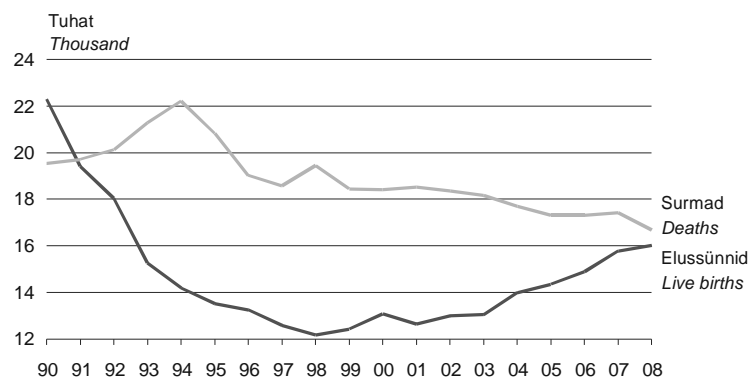
Tabel 7 **Sünnid, surmad ja loomulik iive, 2004–2008**
 Table 7 *Births, deaths and natural increase, 2004–2008*

	2004	2005	2006	2007	2008	
Elussünnid	13 992	14 350	14 877	15 775	16 028	Live births
Surmad	17 685	17 316	17 316	17 409	16 675	Deaths
Loomulik iive	-3 693	-2 966	-2 439	-1 634	-647	Natural increase
Sündimuse üldkordaja	10,4	10,7	11,1	11,8	12	Crude birth rate
Suremuse üldkordaja	13,1	12,9	12,9	13,0	12,4	Crude death rate
Loomuliku iibe kordaja	-2,7	-2,2	-1,8	-1,2	-0,5	Rate of natural increase

Tabel 8 **Sünnid, surmad ja loomulik iive (eestlased), 2004–2008**
 Table 8 *Births, deaths and natural increase (Estonians), 2004–2008*

	2004	2005	2006	2007	2008	
Elussünnid	9 968	10 236	10 678	11 195	11 578	Live births
Surmad	11 567	11 298	11 502	11 372	10 983	Deaths
Loomulik iive	-1 599	-1 062	-824	-177	595	Natural increase
Sündimuse üldkordaja	10,8	11,1	11,6	12,2	...	Crude birth rate
Suremuse üldkordaja	12,5	12,2	12,5	12,3	...	Crude death rate
Loomuliku iibe kordaja	-1,7	-1,1	-0,9	-0,2	...	Rate of natural increase

Joonis 4 **Sünnid ja surmad, 1990–2008**
 Figure 4 *Births and deaths, 1990–2008*

Tabel 9 Sündimuse näitajad, 2004–2008
Table 9 Fertility indicators, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Summaarne sündimuskordaja	1,47	1,50	1,55	1,64	1,66	Total fertility rate
Taaste brutokordaja	0,714	0,716	0,740	0,794	0,801	Gross reproduction rate
Emade keskmine vanus						Mean age of mother
lapsel sünnil	27,88	28,19	28,37	28,53	28,80	at childbirth
esimese lapse sünnil	24,97	25,20	25,36	25,42	25,77	at birth of the first child

Tabel 10 Sünnituste arv ja mitmikesünnitused, 2004–2008^a
Table 10 Number of deliveries and multiple births, 2004–2008^a

	2004	2005	2006	2007	2008	
Üksikud	13 718	14 060	14 550	15 428	15 556	Single
Kaksikud	167	186	187	191	256	Twins
Kolmikud	1	2	3	10	8	Triplets
Kokku	13 886	14 248	14 740	15 629	15 820	Total
Mitmikesünnitusi 10 000 sünnituse kohta	121,0	131,9	128,9	128,6	166,9	Multiple births per 10,000 deliveries

^a K.a surnultsünnid.

^a Including stillbirths.

Tabel 11 Elussündinud soo järgi, 2004–2008
Table 11 Live births by sex, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Poisid	7 176	7 486	7 756	8 100	8 259	Boys
Tüdrukud	6 816	6 864	7 121	7 675	7 769	Girls
Kokku	13 992	14 350	14 877	15 775	16 028	Total
Poisse 1000 tüdruku kohta	1 053	1 091	1 089	1 055	1 063	Boys per 1,000 girls

Tabel 12 Elussündinud soo ja ema rahvuse järgi, 2004–2008
Table 12 Live births by sex and mother's ethnic nationality, 2004–2008

Emade rahvus, lapsel sugu	2004	2005	2006	2007	2008	Mother's ethnic nationality, sex of the child
Eestlased	9 968	10 236	10 678	11 195	11 578	Estonians
poisid	5 165	5 354	5 590	5 730	5 945	boys
tüdrukud	4 803	4 882	5 088	5 465	5 633	girls
Teised rahvused	4 022	4 112	4 199	4 573	4 448	Other ethnic nationalities
poisid	2 009	2 131	2 166	2 368	2 313	boys
tüdrukud	2 013	1 981	2 033	2 205	2 135	girls
Rahvus teadmata	2	2	-	7	2	Ethnic nationality unknown
poisid	2	1	-	2	1	boys
tüdrukud	-	1	-	5	1	girls
Eestlaste osatähtsus	71,2	71,3	71,8	71,0	72,2	Share of Estonians

Tabel 13 Elussündinud ema vanuse järgi, 2004–2008
Table 13 Live births by mother's age, 2004–2008

Emade vanus	2004	2005	2006	2007	2008	Mother's age
Kuni 16	23	25	25	27	26	Until 16
16–19	1 103	1 091	1 085	1 145	1 019	16–19
20–24	3 753	3 583	3 556	3 720	3 566	20–24
25–29	4 403	4 542	4 799	4 930	5 066	25–29
30–34	3 103	3 315	3 463	3 739	3 961	30–34
35–39	1 339	1 501	1 625	1 847	1 980	35–39
40–44	256	282	309	354	386	40–44
45+	11	11	15	13	24	45+
Teadmata	1	-	-	-	-	Unknown
Kokku	13 992	14 350	14 877	15 775	16 028	Total

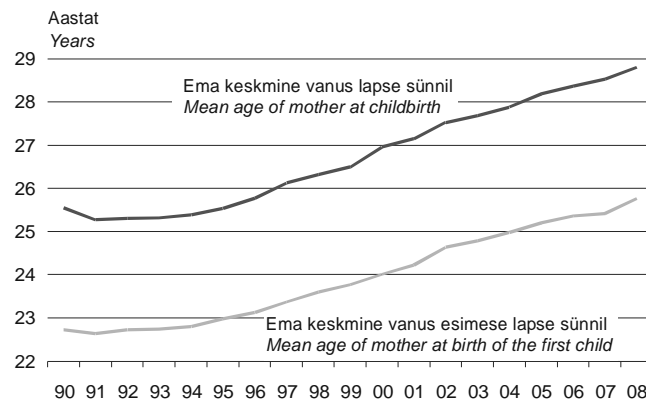
Tabel 14 Sündimuse vanuskordajad, 2004–2008^a
 Table 14 Age-specific fertility rates, 2004–2008^a

Emaväanne Mother's age	2004	2005	2006	2007	2008
15–19	21,5	21,5	21,9	24,1	23,0
20–24	75,1	70,4	69,1	71,7	68,2
25–29	95,0	97,6	102,2	103,6	104,3
30–34	65,7	70,7	74,5	80,9	85,8
35–39	29,6	33,0	35,2	39,4	42,0
40–44	5,1	5,7	6,5	7,7	8,5
45–49	0,2	0,2	0,3	0,3	0,5
15–49	40,8	41,9	43,7	46,6	47,8

^a Elussünde 1000 vastavas vanuses naise kohta.

^a Live births per 1,000 females at the specified age.

Joonis 5 Emaväanne lapse sündimisel, 1990–2008
 Figure 5 Mean age of mother at childbirth, 1990–2008

Tabel 15 Elussündinud sünnijärjekorra järgi, 2004–2008
 Table 15 Live births by birth order, 2004–2008

Sünnijärjekord Birth order	2004	2005	2006	2007	2008	Birth order
1. laps 1st child	6 900	6 945	7 175	7 519	7 609	1st child
2. laps 2nd child	4 525	4 825	5 119	5 417	5 524	2nd child
3. laps 3rd child	1 715	1 738	1 796	1 997	2 029	3rd child
4. laps 4th child	496	494	447	505	535	4th child
5. laps 5th child	187	170	186	195	168	5th child
6. laps 6th child	87	82	68	59	82	6th child
7. laps 7th child	35	47	44	33	41	7th child
8. laps 8th child	24	22	17	25	19	8th child
9. laps 9th child	11	10	9	15	14	9th child
Vähemalt At least	12	17	16	10	7	10th child
10. laps 10th child						
Teadmata Unknown	-	-	-	-	-	Unknown
Kokku Total	13 992	14 350	14 877	15 775	16 028	Total

Tabel 16 **Elussündinud sünnijärjekorra järgi (eestlased), 2004–2008**
 Table 16 *Live births by birth order (Estonians), 2004–2008*

Sünnijärjekord	2004	2005	2006	2007	2008	Birth order
1. laps	4 776	4 791	5 012	5 164	5 324	1st child
2. laps	3 137	3 400	3 626	3 787	3 967	2nd child
3. laps	1 366	1 385	1 406	1 566	1 600	3rd child
4. laps	394	384	368	416	421	4th child
5. laps	159	135	147	156	141	5th child
6. laps	72	66	56	43	62	6th child
7. laps	30	35	31	28	35	7th child
8. laps	18	19	14	19	11	8th child
9. laps	8	8	6	9	12	9th child
Vähemalt 10. laps	8	13	12	7	5	At least 10th child
Teadmata	-	-	-	-	-	Unknown
Kokku	9 968	10 236	10 678	11 195	11 578	Total

Tabel 17 **Abielust elussündinud sünnijärjekorra järgi, 2004–2008**
 Table 17 *Legitimate live births by birth order, 2004–2008*

Sünnijärjekord	2004	2005	2006	2007	2008	Birth order
1. laps	2 139	2 125	2 199	2 338	2 342	1st child
2. laps	2 286	2 406	2 519	2 698	2 608	2nd child
3. laps	985	968	1 074	1 099	1 132	3rd child
4. laps	272	269	247	292	307	4th child
5. laps	104	84	93	106	84	5th child
6. laps	45	47	31	29	40	6th child
7. laps	21	28	26	20	22	7th child
8. laps	12	12	9	17	14	8th child
9. laps	7	5	5	9	7	9th child
Vähemalt 10. laps	10	10	9	8	5	At least 10th child
Kokku	5 881	5 954	6 212	6 616	6 561	Total

Tabel 18 **Abielust elussündinud sünnijärjekorra järgi (eestlased), 2004–2008**
 Table 18 *Legitimate live births by birth order (Estonians), 2004–2008*

Sünnijärjekord	2004	2005	2006	2007	2008	Birth order
1. laps	1 147	1 102	1 099	1 126	1 142	1st child
2. laps	1 392	1 518	1 553	1 603	1 580	2nd child
3. laps	753	746	811	811	840	3rd child
4. laps	201	208	209	232	226	4th child
5. laps	86	62	70	84	68	5th child
6. laps	35	33	22	18	30	6th child
7. laps	18	19	16	15	18	7th child
8. laps	10	9	8	11	8	8th child
9. laps	4	3	3	4	6	9th child
Vähemalt 10. laps	7	6	6	5	3	At least 10th child
Kokku	3 653	3 706	3 797	3 909	3 921	Total

Tabel 19 Elussündinud sünnijärjekorra ja ema vanuse järgi, 2004–2008
 Table 19 Live births by birth order and mother's age, 2004–2008

	Ema vanus									Kokku Total	% kõigist sündidest % of all births
	Mother's age										
	-16	16–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45+	teadmata unknown		
Esimese lapsena sündinud — First live births											
2004	23	1 022	2 814	2 106	719	186	29	-	1	6 900	49,3
2005	25	1 018	2 671	2 231	759	212	27	2	-	6 945	48,4
2006	25	1 015	2 668	2 380	834	222	31	-	-	7 175	48,2
2007	27	1 063	2 800	2 429	916	245	38	1	-	7 519	47,7
2008	26	921	2 688	2 584	1 062	282	40	6	-	7 609	47,5
Teise lapsena sündinud — Second live births											
2004	-	76	780	1 729	1 448	436	55	1	-	4 525	32,3
2005	-	69	770	1 818	1 578	524	64	2	-	4 825	33,6
2006	-	68	772	1 912	1 698	589	76	4	-	5 119	34,4
2007	-	77	775	2 012	1 803	660	86	4	-	5 417	34,3
2008	-	91	757	1 954	1 907	714	95	6	-	5 524	34,4
Kolmanda lapsena sündinud — Third live births											
2004	-	5	124	409	671	442	63	1	-	1 715	12,3
2005	-	4	112	354	706	466	94	2	-	1 738	12,1
2006	-	2	94	380	711	503	102	4	-	1 796	12,1
2007	-	5	119	377	740	637	117	2	-	1 997	12,7
2008	-	7	106	394	744	639	133	6	-	2 029	12,7
Vähemalt neljanda lapsena sündinud — Fourth or more live births											
2004	-	-	35	159	265	275	109	9	-	852	6,1
2005	-	-	30	139	272	299	97	5	-	842	5,9
2006	-	-	22	127	220	311	100	7	-	787	5,3
2007	-	-	26	112	280	305	113	6	-	842	5,3
2008	-	-	15	134	248	345	118	6	-	866	5,4

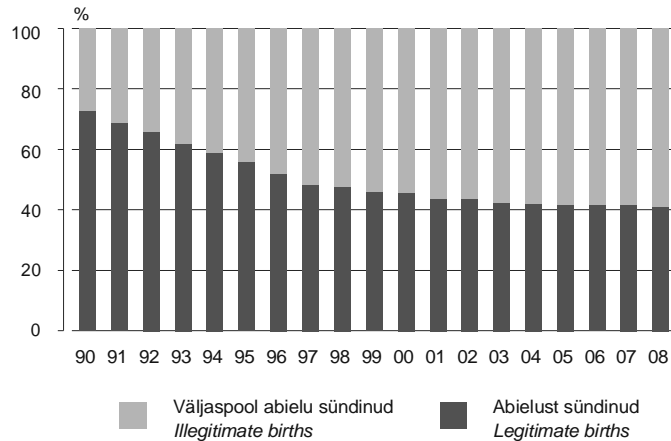
 Tabel 20 Abielust ja väljaspool abielu elussündinud ema vanuse järgi, 2004–2008
 Table 20 Live births by legitimacy and by mother's age, 2004–2008

	Ema vanus									Kokku Total	% kõigist sündidest % of all births
	Mother's age										
	-16	16–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45+	teadmata unknown		
Registreeritud abielust sündinud lapsed — Legitimate births											
2004	-	160	1 209	2 046	1 594	721	146	5	-	5 881	42,0
2005	-	167	1 145	2 020	1 705	751	160	6	-	5 954	41,5
2006	1	149	1 151	2 113	1 782	842	171	3	-	6 212	41,8
2007	1	165	1 228	2 153	1 894	976	188	11	-	6 616	41,9
2008	2	153	1 075	2 155	1 919	1 034	206	17	-	6 561	40,9
Väljaspool abielu sündinud lapsed — Illegitimate births											
isa tuvastatud^a — father identified^b											
2004	14	584	1 933	1 935	1 255	473	81	5	-	6 280	44,9
2005	10	597	1 908	2 152	1 370	615	94	5	-	6 751	47,0
2006	11	650	1 997	2 381	1 487	652	111	9	-	7 298	49,0
2007	11	712	2 128	2 494	1 659	754	146	1	-	7 905	50,1
2008	10	666	2 144	2 642	1 829	832	150	6	-	8 279	51,7
isa tuvastamata — father not identified											
2004	9	359	611	422	254	145	29	1	1	1 831	13,1
2005	15	327	530	370	240	135	28	-	-	1 645	11,5
2006	13	286	408	305	194	131	27	3	-	1 367	9,2
2007	15	268	364	283	186	117	20	1	-	1 245	8,0
2008	14	200	347	269	213	114	30	1	-	1 188	7,4

^a Isa tuvastatus on isa andmete sünniakti kandmise alus. Isa on tuvastamata, kui sünd on registreeritud ema avalduse põhjal ja sünniaktis ei ole isa kohta andmeid. Isa on tuvastatud, kui sünd on registreeritud abielutunnistuse, isaduse tuvastamise kohtuotsuse, vanemate ühise või isa sellekohase avalduse alusel.

^b Identification of father serves as the basis for entering the father's data in the birth certificate. The father is not identified if the birth was registered by the application of the mother and the data about the father is missing in the birth certificate. The father is identified if the birth was registered on the basis of the marriage certificate, the co-application of parents, the application of the father or the judgement about the identification of paternity.

Joonis 6 **Abielust ja väljaspool abielu elussündinud, 1990–2008**
 Figure 6 *Live births from marriage and outside marriage, 1990–2008*

Tabel 21 **Elussündinud ema hariduse järgi, 2004–2008**
 Table 21 *Live births by mother's education, 2004–2008*

Emal haridus-tase	2004	2005	2006	2007	2008	Mother's educational level
Alg- või põhiharidus	2 575	2 583	2 578	3 213	2 839	Primary or basic education
Keskharidus	8 024	7 929	7 875	7 658	7 764	Secondary education
Kõrgharidus	3 392	3 837	4 423	4 903	5 419	Higher education
Teadmata	1	1	1	1	6	Unknown
Kokku	13 992	14 350	14 877	15 775	16 028	Total

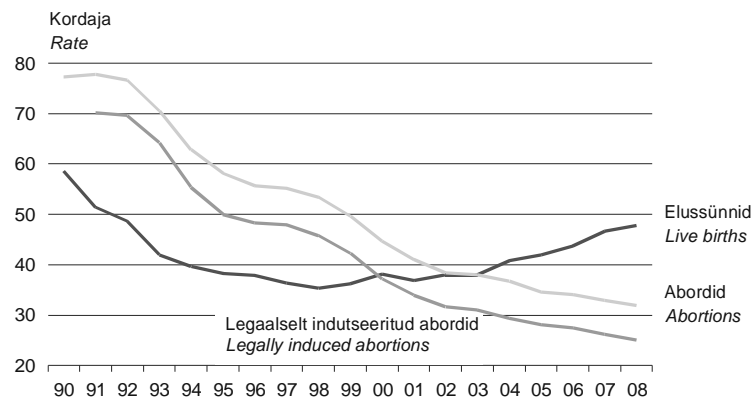
Tabel 22 **Elussündinud ema sotsiaal-majandusliku seisundi järgi, 2004–2008**
 Table 22 *Live births by mother's socio-economic status, 2004–2008*

Sotsiaal-majanduslik seisund	2004	2005	2006	2007	2008	Socio-economic status
Töötav	9 271	10 210	10 927	11 878	12 274	Employed
Töötu	623	625	517	465	463	Unemployed
(Üli)õpilane	1 041	962	1 054	508	965	Student
Töövõimetu	54	46	40	37	28	Disabled
Muu mitteaktiivne	2 999	2 505	2 336	2 879	2 291	Other inactive
Teadmata	4	2	3	8	7	Unknown
Kokku	13 992	14 350	14 877	15 775	16 028	Total

Tabel 23 **Abordid, 2004–2008**
 Table 23 *Abortions, 2004–2008*

	2004	2005	2006	2007	2008	
Kokku	12 625	11 835	11 625	11 123	10 699	Total
1000 15–49-aastase naise kohta	36,8	34,6	34,1	32,9	31,9	per 1,000 women aged 15–49
100 elussünni kohta	90,2	82,5	78,1	70,5	66,8	per 100 live births
Legaalselt indutseeritud abordid	10 074	9 610	9 378	8 883	8 409	Legally induced abortions
1000 15–49-aastase naise kohta	29,4	28,1	27,5	26,2	25,1	per 1,000 women aged 15–49
100 elussünni kohta	72,0	67,0	63,0	56,3	52,5	per 100 live births

Joonis 7 **Elussünde ja aborte tuhande 15–49-aastase naise kohta, 1990–2008**
 Figure 7 *Live births and abortions per thousand women aged 15–49, 1990–2008*

Tabel 24 **Oodatav eluiga, 2003–2007**
 Table 24 *Life expectancy at certain age, 2003–2007*

	2003	2004	2005	2006	2007	
Meeste vanus						Age of males
0	66,0	66,3	67,3	67,4	67,1	0
1	65,6	65,7	66,7	66,7	66,5	1
15	51,9	51,9	52,9	53,0	52,8	15
45	25,5	25,6	26,2	26,3	26,2	45
60	15,4	15,4	15,9	16,0	15,9	60
Naiste vanus						Age of females
0	76,9	77,8	78,1	78,5	78,7	0
1	76,3	77,3	77,5	77,7	78,1	1
15	62,6	63,5	63,9	63,9	64,4	15
45	33,9	34,6	35,0	35,0	35,5	45
60	21,1	21,7	22,1	22,1	22,5	60

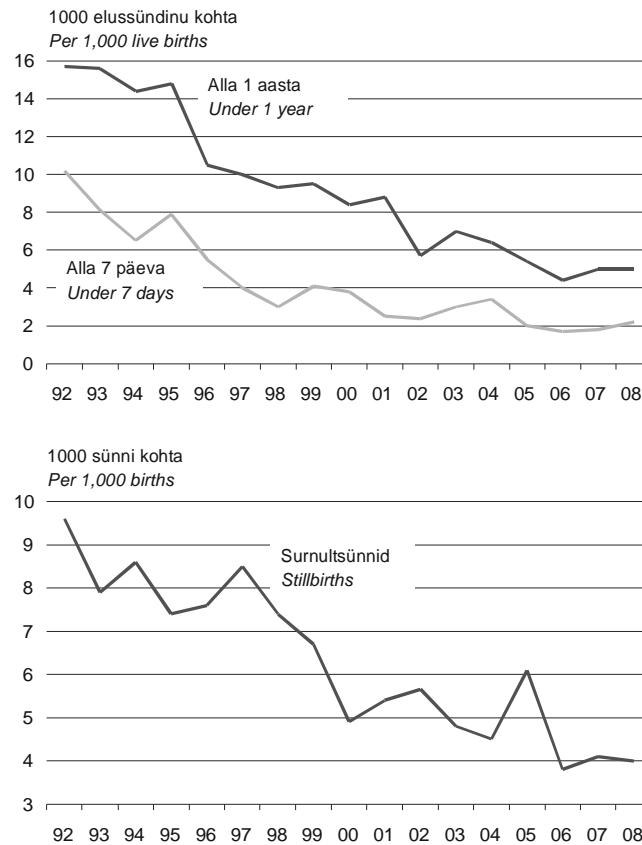
Tabel 25 **Perinataalsurmad, 2004–2008**
 Table 25 *Perinatal deaths, 2004–2008*

	2004	2005	2006	2007	2008	
Hilised lootesurmad (surnultsünnid)	63	88	56	65	64	Late foetal deaths (stillbirths)
poisid	25	49	30	37	33	boys
tüdrukud	38	39	26	28	31	girls
1000 sündinu kohta	4,5	6,1	3,8	4,1	4	per 1,000 births
Varajased neonataalsurmad (0–6 päeva vanuses)	47	29	25	29	35	Early neonatal deaths (0–6 days of age)
poisid	21	18	14	14	22	boys
tüdrukud	26	12	11	15	13	girls
1000 elussündinu kohta	3,4	2,0	1,7	1,8	2,2	per 1,000 live births

Tabel 26 **Imikusuremus, 2004–2008**
Table 26 *Infant mortality, 2004–2008*

	2004	2005	2006	2007	2008	
Alla ühe aasta vanuselt surnud	90	78	66	79	80	Deaths under one year of age
poisid	47	43	44	42	46	boys
tüdrukud	43	35	22	37	34	girls
Imikusuremuskordaja	6,4	5,4	4,4	5,0	5,0	Infant mortality rate
poisid	6,6	5,7	5,7	5,2	5,6	boys
tüdrukud	6,3	5,1	3,1	4,8	4,4	girls

Joonis 8 **Perinataal- ja imikusuremus, 1992–2008**
Figure 8 *Perinatal and infant mortality, 1992–2008*

Tabel 27 **Surnud soo ja rahvuse järgi, 2004–2008**
Table 27 *Deaths by sex and ethnic nationality, 2004–2008*

Rahvus, sugu	2004	2005	2006	2007	2008	Ethnic nationality, sex
Kõik rahvused	17 685	17 316	17 316	17 409	16 675	All ethnic nationalities
mehed	9 067	8 834	8 853	8 985	8 403	males
naised	8 618	8 482	8 463	8 424	8 272	females
Meeste osatähtsus surnute üldarvus	51,3	51,0	51,1	51,6	50,4	Share of males in total number of deaths
Eestlased	11 567	11 298	11 502	11 372	10 983	Estonians
mehed	5 825	5 644	5 808	5 757	5 472	males
naised	5 742	5 654	5 694	5 615	5 511	females
Eestlaste osatähtsus surnute üldarvus ^a	65,4	65,2	66,4	65,3	65,9	Share of Estonians in total number of deaths ^a

^a Arvutamisel ei ole arvesse võetud teadmata rahvusega inimesi.

^a When calculating the proportion of Estonians, persons of unknown ethnic nationality have not been taken into account.

Tabel 28 **Surnud vanuse järgi, 2004–2008**
 Table 28 *Deaths by age, 2004–2008*

Vanuserühm <i>Age group</i>	2004	2005	2006	2007	2008
0–4	107	102	85	97	96
5–9	11	18	13	11	9
10–14	16	13	14	17	16
15–19	79	65	75	53	58
20–24	134	126	132	161	129
25–29	148	145	150	185	135
30–34	199	157	171	160	158
35–39	232	227	200	216	178
40–44	432	398	353	334	273
45–49	692	609	569	616	498
50–54	926	911	915	859	774
55–59	1 037	1 096	1 148	1 156	1 060
60–64	1 426	1 227	1 254	1 141	1 171
65–69	1 877	1 815	1 823	1 877	1 613
70–74	2 257	2 132	2 046	2 097	2 007
75–79	2 652	2 675	2 712	2 673	2 607
80–84	2 324	2 421	2 591	2 697	2 700
85+	3 098	3 131	3 038	3 031	3 184
Teadmata <i>Unknown</i>	38	48	27	28	9
KOKKU <i>TOTAL</i>	17 685	17 316	17 316	17 409	16 675

Tabel 29 **Surnud vanuse järgi (mehed), 2004–2008**
 Table 29 *Deaths by age (males), 2004–2008*

Vanuserühm <i>Age group</i>	2004	2005	2006	2007	2008
0–4	55	53	55	54	56
5–9	7	11	7	7	8
10–14	10	7	9	9	10
15–19	68	47	58	42	40
20–24	106	100	105	129	102
25–29	128	127	122	157	110
30–34	161	117	137	124	127
35–39	195	172	155	172	140
40–44	330	301	272	259	205
45–49	522	450	429	453	371
50–54	681	657	660	627	554
55–59	700	756	795	835	757
60–64	1 011	873	839	801	795
65–69	1 217	1 176	1 173	1 239	1 054
70–74	1 283	1 225	1 189	1 184	1 186
75–79	1 118	1 243	1 269	1 295	1 227
80–84	723	734	822	873	943
85+	718	743	733	701	712
Teadmata <i>Unknown</i>	34	42	24	24	6
KOKKU <i>TOTAL</i>	9 067	8 834	8 853	8 985	8 403

Tabel 30 **Surnud vanuse järgi (naised), 2004–2008**
 Table 30 *Deaths by age (females), 2004–2008*

Vanuserühm <i>Age group</i>	2004	2005	2006	2007	2008
0–4	52	49	30	43	40
5–9	4	7	6	4	1
10–14	6	6	5	8	6
15–19	11	18	17	11	18
20–24	28	26	27	32	27
25–29	20	18	28	28	25
30–34	38	40	34	36	31
35–39	37	55	45	44	38
40–44	102	97	81	75	68
45–49	170	159	140	163	127
50–54	245	254	255	232	220
55–59	337	340	353	321	303
60–64	415	354	415	340	376
65–69	660	639	650	638	559
70–74	974	907	857	913	821
75–79	1 534	1 432	1 443	1 378	1 380
80–84	1 601	1 687	1 769	1 824	1 757
85+	2 380	2 388	2 305	2 330	2 472
Teadmata <i>Unknown</i>	4	6	3	4	3
KOKKU TOTAL	8 618	8 482	8 463	8 424	8 272

Tabel 31 **Suremuse vanuskordajad, 2004–2008**
 Table 31 *Age-specific mortality rates, 2004–2008*

Vanuserühm <i>Age group</i>	2004	2005	2006	2007	2008
0–4	1,66	1,55	1,26	1,38	1,31
5–9	0,18	0,29	0,21	0,18	0,14
10–14	0,19	0,17	0,19	0,25	0,25
15–19	0,74	0,61	0,72	0,53	0,62
20–24	1,32	1,22	1,26	1,53	1,21
25–29	1,58	1,54	1,57	1,91	1,37
30–34	2,12	1,68	1,84	1,73	1,71
35–39	2,64	2,56	2,22	2,35	1,91
40–44	4,48	4,23	3,87	3,77	3,14
45–49	7,18	6,32	5,90	6,38	5,20
50–54	10,21	10,00	9,98	9,37	8,40
55–59	13,53	13,49	13,63	13,51	12,34
60–64	19,82	18,17	19,48	17,92	17,64
65–69	25,96	24,70	24,62	25,69	23,30
70–74	37,47	36,14	34,94	35,50	33,14
75–79	56,62	55,53	55,12	53,72	52,77
80–84	91,31	88,19	88,82	87,97	84,18
85+	197,25	200,20	188,27	175,57	170,47
KOKKU TOTAL	13,11	12,86	12,89	12,98	12,44

Tabel 32 **Suremuse vanuskordajad (mehed), 2004–2008**
 Table 32 *Age-specific mortality rates (males), 2004–2008*

Vanuserühm <i>Age group</i>	2004	2005	2006	2007	2008
0–4	1,67	1,57	1,58	1,49	1,48
5–9	0,22	0,35	0,22	0,22	0,25
10–14	0,23	0,18	0,24	0,26	0,31
15–19	1,24	0,86	1,08	0,82	0,83
20–24	2,05	1,90	1,98	2,41	1,88
25–29	2,71	2,66	2,52	3,20	2,20
30–34	3,45	2,51	2,96	2,68	2,74
35–39	4,56	3,99	3,52	3,81	3,05
40–44	7,15	6,68	6,21	6,08	4,90
45–49	11,60	9,98	9,50	10,01	8,24
50–54	16,52	15,87	15,84	15,03	13,20
55–59	20,79	21,19	21,50	22,22	20,07
60–64	33,48	30,80	31,06	29,96	28,55
65–69	43,27	41,22	40,84	43,68	39,11
70–74	59,54	58,24	57,05	56,31	55,12
75–79	79,44	83,48	81,89	82,42	78,66
80–84	120,10	113,62	118,43	115,72	115,41
85+	219,50	228,83	221,82	201,15	189,49
KOKKU	14,59	14,25	14,31	14,54	13,61
TOTAL					

Tabel 33 **Suremuse vanuskordajad (naised), 2004–2008**
 Table 33 *Age-specific mortality rates (females), 2004–2008*

Vanuserühm <i>Age group</i>	2004	2005	2006	2007	2008
0–4	1,66	1,53	0,91	1,26	1,13
5–9	0,13	0,24	0,20	0,13	0,03
10–14	0,14	0,16	0,14	0,24	0,19
15–19	0,21	0,35	0,33	0,23	0,40
20–24	0,56	0,51	0,52	0,62	0,52
25–29	0,43	0,39	0,60	0,59	0,51
30–34	0,80	0,85	0,73	0,78	0,67
35–39	0,82	1,21	0,98	0,94	0,81
40–44	2,03	1,98	1,71	1,63	1,51
45–49	3,31	3,10	2,73	3,18	2,51
50–54	4,96	5,11	5,10	4,64	4,38
55–59	7,84	7,46	7,47	6,69	6,29
60–64	9,94	9,03	11,11	9,20	9,76
65–69	14,94	14,22	14,34	14,27	13,22
70–74	25,17	23,89	22,72	24,00	21,03
75–79	46,82	43,03	42,81	40,48	40,83
80–84	82,39	80,36	79,57	78,92	73,50
85+	191,40	192,70	179,63	169,10	165,68
KOKKU	11,84	11,68	11,68	11,64	11,44
TOTAL					

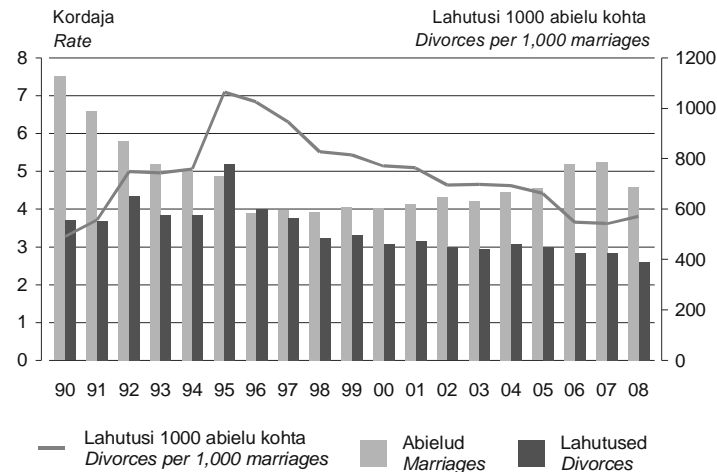
Tabel 34 **Surnud ja standarditud suremuskordaja (SSK) soo ja surmapõhjuse^a järgi, 2007, 2008**
 Table 34 *Deaths and age-standardised mortality rates (ASMR) by sex and cause of death^a, 2007, 2008*

Surmapõhjus RHK-10 järgi <i>Cause of death by ICD-10</i>	Sugu <i>Sex</i>	2007		2008	
		arv <i>number</i>	SSK ASMR	arv <i>number</i>	SSK ASMR
Kõik põhjused <i>All causes</i>	K/T	17 409	958,94	16 675	893,14
(A00–Y89)	M/M	8 985	1 438,29	8 403	1 323,27
	N/F	8 424	644,85	8 272	612,67
Teatavad nakkus- ja parasiithaigused <i>Certain infectious and parasitic diseases</i>	K/T	140	9,45	122	8,12
(A00–B99)	M/M	98	15,25	87	13,36
	N/F	42	4,92	35	3,69
Kasvajad <i>Neoplasms</i>	K/T	3 576	195,52	3 585	192,47
(C00–D48)	M/M	1 963	302,29	1 927	293,46
	N/F	1 613	136,63	1 658	137,35
Pahaloomulised kasvajad <i>Malignant neoplasms</i>	K/T	3 525	192,87	3 543	190,33
(C00–C97)	M/M	1 943	299,23	1 906	290,05
	N/F	1 582	134,03	1 637	135,78
Sisesekreetsiooni- ja ainevahetushaigused <i>Endocrine, nutritional and metabolic diseases and immunity disorders</i>	K/T	285	15,17	262	13,85
(E00–E90)	M/M	118	18,27	93	14,10
	N/F	167	12,73	169	12,87
Vere- ja vereloomeelundite haigused <i>Diseases of blood and blood-forming organs</i>	K/T	17	0,89	14	0,85
(D50–D90)	M/M	6	0,87	5	1,01
	N/F	11	0,85	9	0,63
Psüühika- ja käitumishäired <i>Mental and behavioural disorders</i>	K/T	253	17,69	192	12,54
(F01–F99)	M/M	190	31,90	132	21,09
	N/F	63	7,01	60	6,03
Närvisüsteemi- ja tundeelundite haigused <i>Diseases of the nervous system and sense organs</i>	K/T	276	16,34	234	14,09
(G00–H95)	M/M	136	21,75	120	18,54
	N/F	140	12,28	114	10,64
Vereringeelundite haigused <i>Diseases of the circulatory system</i>	K/T	9 057	463,80	9 074	451,43
(I00–I99)	M/M	4 066	657,36	3 964	634,45
	N/F	4 991	343,25	5 110	336,97
Hingamiselundite haigused <i>Diseases of the respiratory system</i>	K/T	477	26,96	489	26,51
(J00–J99)	M/M	336	54,09	336	52,47
	N/F	141	11,13	153	12,26
Seedeelundite haigused <i>Diseases of the digestive organs</i>	K/T	725	45,13	725	44,54
(K00–K93)	M/M	418	66,47	421	66,22
	N/F	307	29,85	304	28,83
Kuse- ja suguelundite haigused <i>Diseases of the genito-urinary system</i>	K/T	158	8,05	136	6,70
(N00–N99)	M/M	69	12,19	68	11,31
	N/F	89	6,46	68	4,67
Rasedus, sünnitus ja sünnitusjärgne aeg <i>Pregnancy, childbirth and the puerperium</i>	K/T	0	0,00	0	0,00
(O00–O99)	N/F	0	0,00	0	0,00
Naha- ja nahaaluskoehaigused <i>Diseases of the skin and subcutaneous tissue</i>	K/T	16	0,93	15	0,91
(L00–L99)	M/M	3	0,47	8	1,23
	N/F	13	1,16	7	0,68
Lihaskonna ja sidekoehaigused <i>Diseases of the musculo-skeletal system and connective tissue</i>	K/T	55	3,05	68	3,59
(M00–M99)	M/M	16	2,75	20	3,27
	N/F	39	3,04	48	3,85
Kaasasündinud vääraarendid <i>Congenital anomalies</i>	K/T	43	3,93	43	3,70
(Q00–Q99)	M/M	25	4,51	24	4,24
	N/F	18	3,41	19	3,23
Perinataalperioodi patoloogia <i>Certain conditions originating in the perinatal period</i>	K/T	36	3,77	32	3,23
(P05–P96)	M/M	18	3,65	18	3,54
	N/F	18	3,91	14	2,91
Sümptomid ja ebatäpsed seisundid <i>Symptoms, signs and ill-defined conditions</i>	K/T	683	37,81	326	17,88
(R00–R99)	M/M	254	47,26	124	20,90
	N/F	429	29,98	202	13,65
Õnnetusjuhtumid, mürgistused ja traumad <i>Injuries and poisonings</i>	K/T	1 612	110,44	1 358	92,74
(V01–Y89)	M/M	1 269	199,23	1 056	164,08
	N/F	343	38,22	302	34,42

^a Surma algpõhjus, mille Maailma Tervishoiuorganisatsioon (WHO) on määratlenud kui a) haiguse või vigastuse, mis algatas vahetult surmale viivate haigusseisundite jada või b) õnnetuse või vägivalda asjaolu, mis tekitasid surmava vigastuse.

^a A primary cause of death. The WHO definition is used.

Joonis 9 **Abielud ja lahutused 1000 elaniku kohta, 1990–2008^a**
 Figure 9 **Marriages and divorces per 1,000 inhabitants, 1990–2008^a**

^a Varasemates aastaraamatutes olid kasutusel mõisted "abielumuse üldkordaja" ja "lahutumuse üldkordaja".

^a Terms used in previous yearbooks were "crude marriage rate" and "crude divorce rate."

Tabel 35 **Abielud, 2004–2008**
 Table 35 **Marriages, 2004–2008**

	2004	2005	2006	2007	2008	
Esmasabiellunud						First marriages
mehed	4 189	4 234	4 843	4 966	4 353	males
naised	4 257	4 384	4 979	5 103	4 459	females
Korduvabiellunud						Remarriages
mehed	1 820	1 887	2 111	2 056	1 773	males
naised	1 752	1 737	1 975	1 919	1 668	females
Kokku	6 009	6 121	6 954	7 022	6 127	Total
Korduvabiellunute osatähtsus						Share of remarriages
mehed	30,3	30,8	30,4	29,3	28,9	males
naised	29,2	28,4	28,4	27,3	27,2	females
Keskmine esmasabiellumisvanus ^a						Mean age at first marriage ^a
mehed	28,7	28,8	29,0	29,4	29,6	males
naised	26,1	26,3	26,5	27,0	27,2	females

^a Hõlmab isikuid vanuses 15–49 ja arvutatakse vastavalt vanuserühmade osatähtsusele aastakeskmises rahvastikus.

^a Includes persons at the age of 15–49 and is calculated according to the respective shares of age groups in the mean annual population.

Tabel 36 **Lahutused, 2004–2008**
 Table 36 **Divorces, 2004–2008**

	2004	2005	2006	2007	2008	
Esmasabieliu						First marriage
mehed	3 325	3 207	3 030	2 973	2 745	males
naised	3 375	3 272	3 030	3 039	2 749	females
Korduvabieliu						Remarriage
mehed	820	837	772	815	745	males
naised	773	775	772	758	742	females
Teadmata, mitmes abielu						Unknown which marriage in number
mehed	13	10	9	21	11	males
naised	10	7	9	12	10	females
Kokku	4 158	4 054	3 811	3 809	3 501	Total
Korduvabieliu lahutanute osatähtsus						Share of repeatedly divorced persons
mehed	19,7	20,6	20,3	21,4	21,3	males
naised	18,6	19,1	20,3	19,9	21,2	females

Tabel 37 **Abiellunud soo ja vanuse järgi, 2004–2008**
Table 37 *Newly married persons by sex and age, 2004–2008*

	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60+	Kokku Total
Mehed — Males											
2004	90	1 102	1 720	1 255	662	408	291	178	147	156	6 009
2005	65	1 111	1 813	1 172	712	438	316	205	140	149	6 121
2006	100	1 250	1 920	1 413	873	485	361	243	155	154	6 954
2007	82	1 121	1 968	1 485	924	531	363	263	135	150	7 022
2008	60	954	1 721	1 254	799	469	350	220	149	151	6 127
Naised — Females											
2004	388	1 737	1 626	925	474	305	220	172	80	82	6 009
2005	369	1 772	1 679	889	527	327	216	163	91	88	6 121
2006	417	1 929	1 879	1 110	632	348	266	190	96	87	6 954
2007	367	1 851	1 992	1 187	662	367	286	178	107	75	7 022
2008	312	1 536	1 716	1 036	608	354	252	144	84	85	6 127

Tabel 38 **Lahutused ühiste alaealiste laste järgi, 2004–2008**
Table 38 *Divorces by number of common children under 18 years of age, 2004–2008*

Ühiste laste arv	2004	2005	2006	2007	2008	Number of common children
0	1 758	1 771	1 755	1 805	1 710	0
1	1 595	1 499	1 354	1 316	1 183	1
2	667	653	567	570	516	2
3+	138	131	135	118	92	3+
Kokku	4 158	4 054	3 811	3 809	3 501	Total

Tabel 39 **Lahutused abielu kestuse järgi, 2004–2008**
Table 39 *Divorces by duration of marriage, 2004–2008*

Abielu kestus aastates	2004	2005	2006	2007	2008	Duration of marriage in years
<1	91	87	92	96	90	<1
1	165	197	201	243	231	1
2	232	222	218	244	226	2
3	248	235	218	224	227	3
4	209	233	214	219	190	4
5–9	801	763	729	705	688	5–9
10–14	802	699	605	523	421	10–14
15–19	690	694	590	557	483	15–19
20+	920	924	944	998	945	20+
Kokku	4 158	4 054	3 811	3 809	3 501	Total

Tabel 40 **Lahutanud soo ja vanuse järgi, 2004–2008**
Table 40 *Newly divorced persons by sex and age, 2004–2008*

	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60+	Kokku Total
Mehed — Males											
2004	2	165	511	795	782	729	530	324	168	152	4 158
2005	4	129	528	671	736	697	579	347	195	166	4 054
2006	1	124	454	675	733	573	516	373	203	157	3 811
2007	3	133	461	607	648	640	584	347	180	205	3 809
2008	2	129	399	586	578	588	516	327	224	150	3 501
Naised — Females											
2004	19	357	665	847	665	626	480	244	142	113	4 158
2005	17	330	623	743	684	621	477	291	146	122	4 054
2006	18	323	558	694	667	533	455	299	145	119	3 811
2007	23	345	589	618	611	553	485	284	162	139	3 809
2008	27	286	534	571	554	529	430	279	168	123	3 501

Metoodika

Rahvastikuarvestuse aluseks on 2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse tulemused, mida täiendatakse igal aastal sünni- ja surmajuhtumite andmetega. Elukoha registreerimise ebatäpsuse tõttu ei kasutata rahvastikuarvestuses 2000. aastast rändeandmeid.

Rändestatistika põhineb rahvastikuregistri ning Kodakondsus- ja Migratsiooniameti (KMA) andmetel. Rahvastikuregistrist saadakse igal kuul kõikide nende inimeste andmed, kes registreerisid uue elukoha. Elukohtadest moodustatakse rändesündmused, mida täiendatakse KMA andmetega. 2000.–2007. aasta rände andmeid on täiendatud KMA elukohtade andmetega.

Sünni-, surma-, abielu- ja lahusstatistika hõlmab perekonnaseisuasutustes registreeritud Eesti elanike sündmusi.

Andmete aastatötluse alus on sündmuse toimumise kuupäev.

Sündide andmed hõlmavad ainult elussünde, s.t surnultsünnid ja imikusurmad esitatakse eraldi. Elussünni määratluse muutus 1992. aastal mõjutas hiliste lootesurmade (surnultsündide) ja varajaste neonataalsurmade andmeid, mistõttu ei ole 1990. ja 1991. aasta andmed hilisematega täiesti võrreldavad. Sünnituste andmed hõlmavad nii elus- kui ka surnultsünde.

1997. aastast kodeeritakse surmapõhjused rahvusvahelise haiguste klassifikatsiooni kümenda väljaande (RHK-10) järgi.

Abielu- ja lahusstatistika hõlmab kõigi Eestis registreeritud abielude ja lahutuste andmeid, kui mehe või naise elukoht on Eesti. Alates 2001. aasta 1. detsembrist on õigus koostada abieluakte ja anda välja abielutunnistusi ka vaimulikel. Kohtulike lahutuste puhul saadakse lahutuste statistilised lehed kohtutelt.

1994. aastast pärinevad abordistatistika andmed Sotsiaalministeeriumi raseduskatkestuse andmekogust. Andmekogumise alusdokument on raseduse katkestamise meditsiiniline kaart ehk abordikaart.

Methodology

The population account is based on the results of the 2000 Population and Housing Census, which were supplemented each year by the data of registered vital events — births and deaths. Since 2002, migration data are not used in the estimation of the population because of the low quality of registration of the place of residence.

Migration statistics are based on the data of the Population Register and the Citizenship and Migration Board. Each month Statistics Estonia receives the data for those persons who have registered a new residence in the previous month from the Population Register. Migration events, which are supplemented with the data from CMB, are compiled of people's residences. The migration data for 2000–2007 were supplemented with the CMB residence data.

Birth, death, marriage and divorce statistics include the vital events of Estonian inhabitants registered in the vital statistics offices.

The yearly data processing is based on the date of the event.

The birth tables include data only on live births. The data on stillbirths and infant deaths are presented separately from live births. The change in the definition of the live birth since 1992 influenced the number of stillbirths and perinatal deaths. That is the reason why the data for 1990 and 1991 are not completely comparable with those of the later years. The data on deliveries include both live and stillbirths.

Since 1997 the causes of death are coded by the International Classification of Diseases (ICD-10).

Marriage and divorce statistics are collected about all legal marriages and divorces registered in Estonia, in case the husband's or wife's place of residence is Estonia. Since 1 December 2001 ministers of religion also have licenses to contract marriages and to issue marriage certificates. The judicial divorces are registered officially in courts.

From 1994, the register data from the Abortion Register at the Ministry of Social Affairs are used for abortion statistics. The medical record or the abortion record will be the source document for data collection.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kuukiri. 2008. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 1–6.

Linnad ja vallad arvudes. 2007. *Cities and Rural Municipalities in Figures*. (2007).
Tallinn: Statistikaamet.

Rahvastik. 2005–2006. *Population*. (2007). Tallinn: Statistikaamet.

Ränne. *Migration*. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

HARIDUS

Rain Leoma, Marve Randlepp

Tabel 1	Alusharidus, 2004–2008	71
Tabel 2	Koolieelsed lasteasutused, 2008	72
Tabel 3	Koolieelsete lasteasutuste lapsed vanuse ja soo järgi, 2008	72
Tabel 4	Koolieelsete lasteasutuste laste vanuseline määr, 2008	72
Tabel 5	Haridusasutustes õppijate vanuseline määr, 2008	73
Tabel 6	Õppijad haridusastme ja õppevormi/-koormuse järgi, 2004–2008	73
Tabel 7	Õppijaid 10 000 elaniku kohta, 2004–2008	74
Tabel 8	Naisõppurid haridusastme ja õppevormi/-koormuse järgi, 2005–2008	75
Tabel 9	Hariduse omandanud, 2004–2008	76
Tabel 10	Üldhariduse päevaõpe, 2004–2008	76
Tabel 11	Üldhariduse õhtu- ja kaugõpe, 2004–2008	77
Joonis 1	Õpingute jätkamine pärast üldharidusliku põhikooli lõpetamist, 1992–2008	77
Joonis 2	Õpingute jätkamine pärast üldharidusliku keskkooli lõpetamist, 1992–2008	77
Tabel 12	Üldhariduse pedagoogid vanuse ja soo järgi, 2008	78
Tabel 13	Kutseharidus, 2004–2008	78
Tabel 14	Kutsehariduse vastuvõtt koolitusala järgi, 2004–2008	79
Tabel 15	Kutsehariduse lõpetanud koolitusala järgi, 2004–2008	79
Tabel 16	Kutseõppeasutuste pedagoogid vanuse ja soo järgi, 2008	79
Tabel 17	Kõrgharidus, 2004–2008	80
Tabel 18	Ülikoolide õppijad, vastuvõetud ja lõpetanud, 2004–2008	81
Tabel 19	Riiklike rakenduskõrgkoolide õppijad, vastuvõetud ja lõpetanud, 2004–2008	82
Tabel 20	Erarakenduskõrgkoolide õppijad, vastuvõetud ja lõpetanud, 2004–2008	82
Tabel 21	Kutseõppeasutuste õppijad, vastuvõetud ja lõpetanud kõrghariduse õppekavadel, 2004–2008	83
Tabel 22	Kõrghariduse vastuvõtt koolitusala järgi, 2006–2008	83
Tabel 23	Kõrghariduse omandanud koolitusala järgi, 2006–2008	85
Joonis 3	Vastuvõetud üliõpilased soo järgi, 2008/2009	87
Joonis 4	Üliõpilased õppekeele järgi, 2008/2009	87
Tabel 24	Üliõpilased koolitusala järgi, 2006–2008	88
Joonis 5	Lõpetanud üliõpilased, 2008	90
Tabel 25	Oodatav keskmine õpiaeg aastates, 2008/2009	90

EDUCATION

Table 1	<i>Preprimary education, 2004–2008</i>	71
Table 2	<i>Preschool institutions, 2008</i>	72
Table 3	<i>Children in preschool institutions by age and sex, 2008</i>	72
Table 4	<i>Enrolment ratio in preschool institutions, 2008</i>	72
Table 5	<i>Net enrolment rate for educational institutions, 2008</i>	73
Table 6	<i>Enrolment by educational level and type/load of study, 2004–2008</i>	73
Table 7	<i>Pupils and students enrolled per 10,000 inhabitants, 2004–2008</i>	74
Table 8	<i>Female pupils and students by educational level and type/load of study, 2005–2008</i>	75
Table 9	<i>Number of graduates, 2004–2008</i>	76
Table 10	<i>Diurnal general education, 2004–2008</i>	76
Table 11	<i>Evening and correspondence general education, 2004–2008</i>	77
Figure 1	<i>Continuation of education by general basic school graduates, 1992–2008</i>	77
Figure 2	<i>Continuation of education by general secondary school graduates, 1992–2008</i>	77
Table 12	<i>Pedagogues of general education by age and sex, 2008</i>	78
Table 13	<i>Vocational education, 2004–2008</i>	78
Table 14	<i>Admittance at vocational education by field of study, 2004–2008</i>	79

Table 15	Graduates at vocational education by field of study, 2004–2008.....	79
Table 16	Pedagogues of vocational institutions by age and sex, 2008	79
Table 17	Higher education, 2004–2008.....	80
Table 18	Enrolment, admittance and graduates of universities, 2004–2008	81
Table 19	Enrolment, admittance and graduates of state professional higher schools, 2004–2008.....	82
Table 20	Enrolment, admittance and graduates of private professional higher schools, 20043–2008.....	82
Table 21	Enrolment, admittance and graduates of vocational education institutions at higher education programmes, 2004–2008	83
Table 22	Admittance at higher education by field of study, 2006–2008	83
Table 23	Higher education graduates by field of study, 2006–2008.....	85
Figure 3	Admitted students by sex, 2008/2009	87
Figure 4	Students by language of instruction, 2008/2009	87
Table 24	Students by field of study, 2006–2008.....	88
Figure 5	Graduate students, 2008	90
Table 25	School life expectancy in years, 2008/2009.....	90

Ülevaade

Peatükk esitab haridusasutuste, õppijate arvu, vastuvõtu ja lõpetanute statistikat eri haridusastmetel peamiselt 2004.–2008. aasta kohta.

Kooliteed alustas 180 last vähem kui aasta varem

Ehkki esimesse klassi minevate õpilaste arv hakkas viimastel aastatel uuesti suurenema, alustas 2008. aastal kooliteed 12 426 last ehk 180 last vähem kui aasta varem, kuid siiski 400 last rohkem kui 2006. aastal. 2008. aastal vähenes just eesti õppekeelega klassides õppivate laste arv. Muu õppekeelega klassides jäi õpilaste arv samasse suurusjärku nagu 2007. aastal.

Põhiharidust päevaõppes omandas 2008. aastal umbes 116 000 õpilast — ligikaudu 11 000 vähem kui kaks aastat tagasi. 2008. aastal jätkus mõni aasta tagasi alanud gümnaasiumiastme õpilaste arvu vähenemine, mis oli tingitud sellest, et gümnaasiumi lõpetas rohkem õpilasi, kui asus 10. klassi õppima. Aastaga kahanes õpilaste arv umbes 2500 võrra.

Gümnaasiumiastme lõpetajate arv on viimastel aastatel olnud stabiilne, kuid lähiaastatel on oodata selle mõningast vähenemist gümnaasiumiõpilaste arvu kahanemise tõttu. 2007/2008. õppeaastal lõpetas gümnaasiumi umbes 10 800 õpilast, peagu sama palju oli lõpetajaid ka 2004/2005. õppeaastal. Põhikooliastmes oli lõpetajaid ligikaudu 16 000 — umbes 3000 vähem kui 2004/2005. õppeaastal.

Kutseharidust omandavate õpilaste arv vähenes aastaga vaid 150 inimese võrra

Viimasel kolmel aastal kutseõppes toimunud õpilaste arvu vähenemine on praeguseks aeglustunud. Kui 2007. aastal oli kutseõpilasi ligikaudu 1300 võrra vähem kui 2006. aastal, siis 2008. aastaks vähenes õpilaste arv umbes 150 võrra. Kahjuks ei ole kutseõpilaste arvu vähenemise lõppu näha, sest põhikooli lõpetajate vähenemise tõttu kahaneb ka kutseõppijate arv. Nii potsentsiaalsete õpilaste väiksema arvu kui ka gümnaasiumide väiksema täitumuse tõttu võib eeldada, et nõrgematel õpilastel, kes varem poleks saanud gümnaasiumisse õppima asuda, on nüüd samad valikuvõimalused mis teistel õpilastel — jätkata õpinguid gümnaasiumis või kutsekoolis. Kutseharidust omandas 2008. aastal ligikaudu 27 250 õpilast, neist 400 defineerimata baasharidusega, 18 150 põhihariduse baasil ja 8700 keskhariduse baasil.

Kui bakalaureuseõppe üliõpilaste arv aastaga natuke vähenes (umbes 400 võrra), siis teistes haridusastmetes see veidi suurenes. Bakalaureuseõppe üliõpilaste arv on vähenenud alates 2005. aastast, kahanedes 2008. aastaks umbes 4700 õpilase võrra. Arvata-vasti kahaneb bakalaureuseõppe üliõpilaste arv lähiaastatel veelgi, sest 1990. aastate väikese sündimuse tõttu väheneb ka keskhariduse omandajate arv. Sama on eeldatavasti oodata ka rakenduskõrgharidus- ning integreeritud bakalaureuse- ja magistriõppes. Magistriõppes ei ole praegu sellist langust veel näha, sest magistriastmesse jõudmiseks kulub 1990. aastate alguses sündinutel mõni aasta rohkem kui kõrghariduse esimesele tasemele jõudmiseks. Doktorioõpet mõjutab põlvkondade suurus vähem kui teisi haridusastmeid,

seepärast ei ole praegu teada, kas 1990. aastate väike sündimus hakkab tulevikus ka doktorantide arvu mõjutama.

Overview

180 children less were enrolled in the first grade this year than in the previous year

The chapter presents statistics on the educational institutions, enrolment, admittance and number of graduates at different educational levels mainly for the years 2004–2008.

Although the number of students enrolled in the first grade started to increase in recent years, in 2008 12,426 children started school or 180 children less than a year before, but still 400 children more than in 2006. In 2008 the number of children whose language of instruction was Estonian decreased most. The number of students with other languages of instruction remained the same as in 2007.

About 116,000 children were enrolled in the full-time basic education — about 11,000 less than in 2006. In 2008 the decline of students enrolled in secondary education continued. The number of students decreased by about 2,500 during the year.

The number of graduates from secondary education has been stable in recent years. But it will start to decline in the future due to the decrease in the number of gymnasium students. In 2007/2008 about 10,800 students graduated gymnasium, the number of graduates was almost the same in 2004/2005 school year. In basic education the number of graduates was about 16,000 — about 3,000 less than in 2004/2005.

The number of students in vocational education decreased only by 150 during the year

The decrease in the number of students in vocational education during the last three years has slowed down by now. When in 2007 compared to 2006 the number of students enrolled to vocational education decreased by 1,300, then in 2008 the number of students decreased by about 150. This small decrease will probably turn to a larger decline during the next few years — mostly do to the fact that the number of graduates from basic education is declining. The second reason is that now weaker students who graduated from the basic education have more options as fewer students will enrol in secondary education. About 27,250 students are enrolled in vocational education, of which 400 are studying in courses with not-defined basic education, 18,150 after basic education and 8,700 after secondary education.

The number of students enrolled in bachelor courses has declined since 2005, By the year 2008 the number of students decreased by about 4,700 students. Probably the number of students enrolled in bachelor courses will decline more in the upcoming years. In master courses such decrease cannot be predicted, as it will take longer for the generation with low birth-rates to reach the master's level. It is possible that in doctoral courses no such fall will occur or it will be relatively smaller as doctoral courses are influenced less by the birth-rate of a generation of students graduating from the master's level.

Tabel 1 **Alusharidus, 2004–2008**
Table 1 **Preprimary education, 2004–2008**
(aasta lõpus — at end-year)

	2004	2005	2006 ^a	2007 ^a	2008	
Koolieelsed lasteasutused	600	609	620	624	637	Preschool institutions
Lapsed lasteasutustes, tuhat	52,9	54,5	57,0	58,9	62,1	Children in child care institutions, thousands
linnas	39,5	40,5	42,2	43,3	45,3	in urban areas
maal	13,4	14,0	14,8	15,6	16,8	in rural areas
Lasteasutuste laste kogumäär 1–6-aastaste vanuserühmas, %	70	71	72	73	74	Gross enrolment rate for age group 1–6 years, %
Lasteasutuste laste vanuseline määr 3–6-aastaste vanuserühmas, %	85	86	88	89	90	Net enrolment rate for age group 3–6 years, %
Lapsi lasteasutuste 100 koha kohta	103	104	105	104	105	Children per 100 places in child care institutions
linnas	105	106	107	107	106	in urban areas
maal	98	98	99	97	100	in rural areas

^a Andmeid on korrigeeritud.

^a The data have been revised.

Tabel 2 **Koolieelsed lasteasutused, 2008**
 Table 2 *Preschool institutions, 2008*

Tüüp	Arv Number	Kohad Places	Lapsed Children	Type
Lastesõim	8	305	378	Nursery-school
Lasteaed	526	55 213	57 857	Kindergarten
Erilasteaed	4	164	174	Kindergarten for children with special needs
Lasteaed- algkool	55	2 493	2 521	Kindergarten- primary school
Lasteaed- põhikool	44	1 247	1 186	Kindergarten- basic school

Tabel 3 **Koolieelsete lasteasutuste lapsed vanuse ja soo järgi, 2008**
 Table 3 *Children in preschool institutions by age and sex, 2008*

Vanus, aastat Age, years	Kokku Total	Tüdrukud Girls	Poisid Boys
0	52	27	25
1	2 033	980	1 053
2	9 059	4 372	4 687
3	12 496	6 011	6 485
4	12 645	6 175	6 470
5	11 914	5 892	6 022
6	11 620	5 709	5 911
7	2 285	933	1 352
8	12	4	8

Tabel 4 **Koolieelsete lasteasutuste laste vanuseline määr, 2008**
 Table 4 *Enrolment ratio in preschool institutions, 2008*
 (protsenti — percentages)

Vanus, aastat	Kokku Total	Tüdrukud Girls	Poisid Boys	Age, years
1	12,95	12,83	13,06	1
2	61,22	61,65	60,83	2
3	87,64	88,03	87,27	3
4	91,06	91,29	90,83	4
5	92,16	92,51	91,81	5
6	90,08	90,05	90,12	6
7	18,28	15,44	20,94	7
3–6-aastaste laste- asutuses viibimise oodatav aeg, aastat	3,61	3,62	3,60	<i>Expected years of schooling at preprimary level for 3–6-year-olds</i>

Tabel 5 Haridusasutustes õppijate vanuseline määr, 2008^a
 Table 5 Net enrolment rate for educational institutions, 2008^a
 (õppeaasta alguses, protsenti — at the beginning of the academic year, percentages)

Vanus, aastat	Kokku Total	Mehed Males	Naised Females	Age, years
6	14,33	11,65	17,13	6
7	94,41	94,10	94,76	7
8	98,96	98,30	99,67	8
9	98,94	99,31	98,54	9
10	98,04	98,41	97,66	10
11	98,51	98,87	98,13	11
12	99,41	98,85	99,99	12
13	98,73	98,93	98,53	13
14	97,74	96,73	98,80	14
15	99,64	100,57	98,66	15
16	96,07	95,98	96,16	16
17	90,98	89,44	92,59	17
18	83,90	80,52	87,48	18
19	60,60	53,57	68,00	19
20	53,48	42,50	64,92	20
21	46,53	37,26	56,27	21
22	39,46	32,08	47,15	22
23	30,94	25,83	36,17	23
24	22,56	19,40	25,78	24
25	17,76	15,14	20,44	25
Tasemete vanuseline määr vastavates vanuserühmades				Net enrolment rate in age groups corresponding to levels
7–12 — esimene tase	98,03	97,94	98,13	primary level — 7–12
13–15 — teise taseme alumine aste	98,74	98,81	98,66	lower secondary level — 13–15
16–18 — teise taseme ülemine aste	89,93	88,15	91,81	upper secondary level — 16–18
19–22 — kolmas tase	50,11	41,45	59,19	tertiary level — 19–22

^a Kasutatud on 2000. aasta rahvaloendusel põhinevat rahvaarvu, mille alakaetus vanuserühmades võib olla keskmiselt 1,2% — seetõttu ulatub õpilaste määr mõnes vanusegrupis üle 100%.

^a The population number based on the 2000 Population Census has been used, the undercoverage of which in the age groups can be 1.2% on average. Therefore, for some age groups the rate exceeds 100%.

Tabel 6 Õppijad haridusastme ja õppevormi/-koormuse järgi, 2004–2008
 Table 6 Enrolment by educational level and type/load of study, 2004–2008
 (õppeaasta alguses, tuhat — at the beginning of the academic year, thousands)

Haridusaste, õppevorm/-koormus	2004	2005	2006	2007	2008	Educational level, type/load of study
Üldharidus	190,9	181,0	171,0	162,0	154,5	General education
põhiharidus ^a	148,8	138,8	129,4	122,8	117,5	basic education ^a
päevaõppes	147,2	137,1	127,9	121,4	116,3	diurnal
õhtu- ja kaugõppes	1,6	1,7	1,5	1,4	1,3	evening and correspondence
keskharidus ^a	42,1	42,1	41,6	39,2	36,9	secondary education ^a
päevaõppes	36,8	36,7	36,1	33,7	31,3	diurnal
õhtu- ja kaugõppes	5,2	5,4	5,5	5,5	5,7	evening and correspondence
Kutseharidus	29,9	29,0	28,7	27,4	27,2	Vocational education
defineerimata baasharidusega kutseõpe	0,3	0,0	0,2	0,3	0,4	vocational courses with non-defined basic education
täiskoormusega õppes	0,3	0,0	0,2	0,3	0,3	full-time
osakoormusega õppes	-	-	-	-	0,1	part-time
põhiharidusel baseeruv kutseõpe	18,9	18,9	19,0	18,5	18,2	vocational courses after basic education
täiskoormusega õppes	18,9	18,9	19,0	18,4	18,1	full-time
osakoormusega õppes	-	0,0	0,0	0,1	0,1	part-time
keskharidusel baseeruv kutseõpe	10,8	10,1	9,5	8,6	8,7	vocational courses after secondary education
täiskoormusega õppes	8,8	8,9	8,5	7,9	8,1	full-time
osakoormusega õppes	1,9	1,2	1,0	0,7	0,6	part-time

^a 1989. aastast jagunevad klassid järgmiselt: põhiharidus — I–IX, keskharidus — X–XII.

^a From 1989 the division of grades is: basic education — grades 1–9, secondary education — grades 10–12.

Tabel 6 **Õppijad haridusastme ja õppevormi/-koormuse järgi, 2004–2008**
 Table 6 *Enrolment by educational level and type/load of study, 2004–2008*
 (õppeaasta alguses, tuhat — at the beginning of the academic year, thousands)

Haridusaste, õppevormi/-koormus	2004	2005	2006	2007	2008	Järg — Cont. Educational level, type/load of study
Kõrgharidus	67,7	68,3	68,8	68,2	68,4	Higher education
rakenduskõrg-haridusõpe	19,2	20,9	22,4	22,9	23,0	professional higher education courses
statsionaarses õppes	15,4	2,9	1,2	0,5	0,2	stationary
kaugõppes	3,8	0,7	0,4	0,2	0,1	correspondence
täiskoormusega õppes	..	16,7	19,7	20,3	20,4	full-time
osakoormusega õppes	..	0,7	1,1	1,9	2,3	part-time
kutsekõrg-haridusõpe	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	vocational higher education courses
statsionaarses õppes	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	stationary
kaugõppes	0,0	0,0	0,0	0,0	-	correspondence
täiskoormusega õppes	..	-	-	-	-	full-time
osakoormusega õppes	..	0,0	0,0	-	-	part-time
diplomiõpe	4,7	2,4	1,2	diploma courses
statsionaarses õppes	3,4	1,7	0,8	stationary
kaugõppes	1,3	0,6	0,3	correspondence
täiskoormusega õppes	..	0,0	0,0	full-time
osakoormusega õppes	..	0,0	0,0	part-time
bakalaureuseõpe	30,9	29,8	28,6	27,9	27,5	bachelor courses
statsionaarses õppes	24,9	7,3	3,7	1,4	0,6	stationary
kaugõppes	6,0	2,3	1,5	0,8	0,4	correspondence
täiskoormusega õppes	..	18,7	21,2	22,6	22,8	full-time
osakoormusega õppes	..	1,5	2,3	3,1	3,7	part-time
integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	3,1	3,5	3,7	3,9	4,1	integrated bachelor and master courses
statsionaarses õppes	2,7	1,2	0,9	0,5	0,2	stationary
kaugõppes	0,5	0,1	0,1	0,1	0,0	correspondence
täiskoormusega õppes	..	2,1	2,6	3,1	3,6	full-time
osakoormusega õppes	..	0,1	0,1	0,2	0,3	part-time
magistriõpe	7,8	9,7	10,7	11,1	11,3	master courses
statsionaarses õppes	6,1	1,2	0,7	0,4	0,2	stationary
kaugõppes	1,6	0,3	0,2	0,1	0,0	correspondence
täiskoormusega õppes	..	7,6	9,0	9,3	9,4	full-time
osakoormusega õppes	..	0,6	0,8	1,3	1,7	part-time
doktoriõpe	1,8	2,0	2,1	2,4	2,5	doctoral courses
statsionaarses õppes	1,8	0,8	0,5	0,3	0,2	stationary
kaugõppes	0,0	-	-	-	-	correspondence
täiskoormusega õppes	..	1,2	1,5	1,9	2,0	full-time
osakoormusega õppes	..	0,0	0,1	0,2	0,2	part-time
KOKKU	288,6	278,3	268,4	257,5	250,1	TOTAL

Tabel 7 **Õppijaid 10 000 elaniku kohta, 2004–2008**
 Table 7 *Pupils and students enrolled per 10,000 inhabitants, 2004–2008*
 (õppeaasta alguses — at the beginning of the academic year)

Haridusaste	2004	2005	2006	2007	2008	Educational level
Üldharidus	1 416	1 345	1 272	1 207	1 152	General education
põhiharidus	1 104	1 032	962	915	877	basic education
keskharidus	312	313	310	292	276	secondary education
Kutseharidus	222	216	213	204	203	Vocational education
defineerimata baasharidusega kutseõpe	2	0	1	2	3	vocational courses with non-defined basic education
põhiharidusel baseeruv kutseõpe	140	140	141	138	135	vocational courses after basic education
keskharidusel baseeruv kutseõpe	80	75	71	64	65	vocational courses after secondary education
Kõrgharidus	502	507	512	508	510	Higher education
rakenduskõrg-haridusõpe	142	155	167	171	172	professional higher education courses
kutsekõrg-haridusõpe	2	1	1	0	0	vocational higher education courses
diplomiõpe	35	18	9	diploma courses
bakalaureuseõpe	229	221	213	208	205	bachelor courses
integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	23	26	27	29	30	integrated bachelor and master courses
magistriõpe	58	72	79	82	84	master courses
doktoriõpe	13	15	16	18	18	doctoral courses
KOKKU	2 140	2 068	1 997	1 919	1 866	TOTAL

Tabel 8 Naisõppurid haridusastme ja õppevormi-koormuse järgi, 2005–2008
Table 8 Female pupils and students by educational level and type/load of study, 2005–2008

Haridusaste, õppevorm/-koormus	Arv, tuhat Number, thousands				Osatähtsus õppijate hulgas Share of female pupils and students				Educational level, Type/load of study
	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008	
Üldharidus	91,2	86,5	82,0	78,0	50,4	50,5	50,6	50,5	General education
põhiharidus	66,3	61,9	58,9	56,4	47,7	47,9	48,0	48,0	basic education
päevaõppes	65,7	61,4	58,4	55,9	47,9	48,0	48,1	48,1	diurnal
õhtu- ja kaugõppes	0,6	0,5	0,5	0,5	34,7	35,0	36,8	37,8	evening and correspondence
keskharidus	24,9	24,6	23,1	21,6	59,1	59,0	58,9	58,3	secondary education
päevaõppes	21,6	21,2	19,7	18,1	58,8	58,7	58,3	57,7	diurnal
õhtu- ja kaugõppes	3,3	3,4	3,5	3,5	61,5	61,4	62,7	61,7	evening and correspondence
Kutseharidus	13,0	12,8	12,2	12,1	44,7	44,6	44,6	44,3	Vocational education
defineerimata baasharidusega kutseõpe	-	0,0	0,0	0,1	-	5,9	9,8	13,0	vocational courses with non-defined basic education
täiskoormusega õppes	-	0,0	0,0	0,1	-	5,9	9,8	15,3	full-time
osakoormusega õppes	-	-	-	0,0	-	-	-	3,8	part-time
põhiharidusel baseeruv kutseõpe	6,4	6,4	6,4	6,3	33,8	33,9	34,5	34,7	vocational courses after basic education
täiskoormusega õppes	6,4	6,4	6,4	6,3	33,8	33,8	34,6	34,8	full-time
osakoormusega õppes	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0	42,6	21,6	30,7	part-time
keskharidusel baseeruv kutseõpe	6,6	6,3	5,8	5,7	65,3	66,9	67,5	65,7	vocational courses after secondary education
täiskoormusega õppes	5,8	5,6	5,2	5,2	64,7	66,2	66,1	64,4	full-time
osakoormusega õppes	0,8	0,7	0,6	0,5	69,7	73,1	83,4	82,9	part-time
Kõrgharidus	42,0	42,0	42,1	42,4	61,6	61,1	61,7	61,9	Higher education
rakendus kõrgharidusõpe	13,1	13,8	14,2	14,2	62,7	61,4	62,0	61,5	professional higher education courses
statsionaarses õppes	1,7	0,6	0,3	0,1	58,4	46,4	47,4	45,7	stationary
kaugõppes	0,4	0,2	0,1	0,1	57,9	49,0	51,9	46,5	correspondence
täiskoormusega õppes	10,7	12,5	12,8	12,1	64,5	63,3	63,3	61,3	full-time
osakoormusega õppes	0,3	0,5	1,0	1,2	42,9	48,8	53,2	53,2	part-time
kutsekõrgharidusõpe	0,1	0,0	0,0	0,0	52,9	45,1	55,0	100,0	vocational higher education courses
statsionaarses õppes	0,1	0,0	0,0	0,0	60,0	51,1	58,8	100,0	stationary
kaugõppes	0,0	0,0	0,0	-	26,3	36,8	33,3	-	correspondence
täiskoormusega õppes	-	-	-	-	-	-	-	-	full-time
osakoormusega õppes	0,0	0,0	-	-	28,6	28,6	-	-	part-time
diplomiõpe	1,3	0,6	54,4	53,6	diploma courses
statsionaarses õppes	0,9	0,4	52,5	51,6	stationary
kaugõppes	0,4	0,2	59,5	57,5	correspondence
täiskoormusega õppes	0,0	0,0	56,5	72,2	full-time
osakoormusega õppes	0,0	0,0	50,0	53,6	part-time
bakalaureuseõpe	18,0	17,1	17,0	16,8	60,4	59,7	60,7	61,2	bachelor courses
statsionaarses õppes	4,0	1,8	0,7	0,4	54,8	50,2	50,2	57,9	stationary
kaugõppes	1,5	0,9	0,5	0,3	64,3	60,8	59,4	64,2	correspondence
täiskoormusega õppes	11,7	13,2	14,3	14,5	62,9	62,4	63,2	63,4	full-time
osakoormusega õppes	0,8	1,1	1,5	1,8	50,5	49,3	48,0	48,1	part-time
integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	2,1	2,1	2,2	2,3	62,1	58,8	57,2	55,5	integrated bachelor and master courses
statsionaarses õppes	0,8	0,5	0,3	0,1	66,9	63,2	56,5	50,7	stationary
kaugõppes	0,1	0,1	0,0	0,0	88,4	85,9	74,0	66,7	correspondence
täiskoormusega õppes	1,2	1,5	1,8	2,1	59,1	57,8	58,7	58,0	full-time
osakoormusega õppes	0,0	0,0	0,1	0,1	40,5	32,4	28,6	23,0	part-time
magistriõpe	6,4	7,1	7,4	7,7	66,2	66,8	66,5	67,8	master courses
statsionaarses õppes	0,8	0,5	0,3	0,1	68,3	71,4	71,7	75,6	stationary
kaugõppes	0,2	0,1	0,1	0,0	78,5	85,1	86,5	88,6	correspondence
täiskoormusega õppes	5,0	6,0	6,3	6,6	66,3	67,4	67,7	69,5	full-time
osakoormusega õppes	0,3	0,5	0,7	1,0	55,4	53,9	55,8	57,4	part-time
doktoriõpe	1,0	1,2	1,3	1,4	53,5	54,9	55,6	56,7	doctoral courses
statsionaarses õppes	0,4	0,3	0,2	0,1	55,9	56,0	55,8	61,5	stationary
kaugõppes	0,0	-	-	-	-	-	-	-	correspondence
täiskoormusega õppes	0,6	0,8	1,0	1,2	52,6	54,9	56,5	57,3	full-time
osakoormusega õppes	0,0	0,1	0,1	0,1	35,5	49,6	46,4	46,7	part-time

Tabel 9 **Hariduse omandanud, 2004–2008**
 Table 9 *Number of graduates, 2004–2008*
 (õppeaasta jooksul — during the academic year)

Haridusaste, õppevorm	2004	2005	2006	2007	2008	Educational level, type of study
Põhiharidus	20 469	19 758	19 212	17 812	16 461	Basic education
päevaõppes	19 971	19 291	18 646	17 337	16 082	diurnal
õhtu- või kaugõppes	498	467	566	475	379	evening or correspondence
Üldkeskharidus	11 362	11 958	12 192	12 457	12 027	General secondary education
päevaõppes	10 306	10 780	10 942	11 239	10 816	diurnal
õhtu- või kaugõppes	1 056	1 178	1 250	1 218	1 211	evening or correspondence
Kutseharidus	7 049	7 548	7 218	7 729	7 269	Vocational education
defineerimata baas- haridusega kutseõpe	248	9	11	82	102	vocational courses with non- defined basic education
põhiharidusel baseeruv kutseõpe	3 026	3 696	3 724	4 166	4 110	vocational courses after basic education
keskharidusel baseeruv kutseõpe	3 775	3 843	3 483	3 481	3 054	vocational courses after secondary education
Kõrgharidus	10 176	11 786	11 546	12 612	11 345	Higher education
rakendus- kõrgharidus	1 768	2 461	3 589	3 943	3 863	professional higher education courses
kutsekõrg- haridus	394	93	23	13	6	vocational higher education courses
diplomiõpe	2 320	1 772	651	554	..	diploma courses
bakalaureuseõpe	3 786	5 549	5 290	5 462	4 591	bachelor courses
integreeritud baka- laureuse- ja magistriõpe	286	252	315	358	404	integrated bachelor and master courses
magistriõpe	1 472	1 535	1 535	2 129	2 320	master courses
doktoriõpe	150	124	143	153	161	doctoral courses

Tabel 10 **Üldhariduse päevaõpe, 2004–2008**
 Table 10 *Diurnal general education, 2004–2008*
 (õppeaasta alguses — at the beginning of the academic year)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Üldhariduskoolid						General education schools
Algkoolid	96	91	84	81	78	Primary schools
Põhikoolid	227	225	223	221	220	Basic schools
Kesk- ja gümnaasiumid	234	236	232	226	223	Secondary schools and gymnasiums
Erivajadustega laste koolid	46	46	46	45	45	Schools for children with special needs
algkoolid	2	2	1	1	1	primary schools
põhikoolid	40	40	41	40	40	basic schools
keskkoolid ja gümnaasiumid	4	4	4	4	4	secondary schools and gymnasiums
KOKKU	603	598	585	573	566	TOTAL
erakoolid	26	32	31	29	34	private schools
Muud üldharidus- klassidega õppeasutused	1	1	1	1	1	Other educational institutions having general education classes
Õpilased, tuhat						Pupils, thousands
Põhikooli alumisel astmel ^a	85,5	79,6	76,0	74,6	73,6	At lower level of basic school ^b
I klassis	12,4	12,0	12,1	12,6	12,4	in grade 1
Põhikooli ülemisel astmel ^a	61,7	57,5	51,9	46,7	42,7	At higher level of basic school ^b
Gümnaasiumiastmel ^a	36,8	36,7	36,1	33,7	31,3	At gymnasium level ^b
KOKKU	184,0	173,8	164,0	155,0	147,5	TOTAL
erakoolides	3,9	4,4	4,5	4,7	5,7	in private schools
erivajadustega laste koolides ja klassides	5,6	4,8	4,5	4,2	4,0	in schools and classes for children with special needs
Lõpetanud, tuhat						Graduates, thousands
põhikooliastmel	20,0	19,3	18,6	17,3	16,1	at basic school level
gümnaasiumiastmel	10,3	10,8	10,9	11,2	10,8	at secondary school level

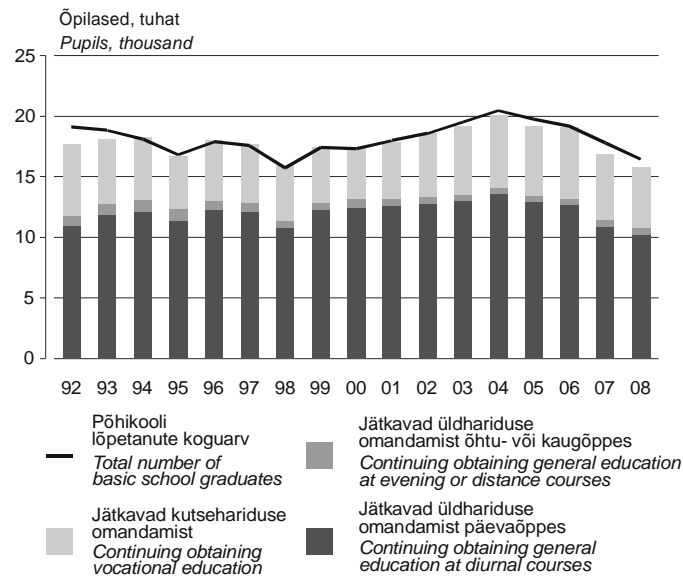
^a 1989. aastast on põhikooli alumine aste I–VI klass, põhikooli ülemine aste VII–IX klass ja gümnaasiumiaste X–XII klass.

^b From 1989: lower level of basic school — grades 1–6; higher level of basic school — grades 7–9; gymnasium level — grades 10–12.

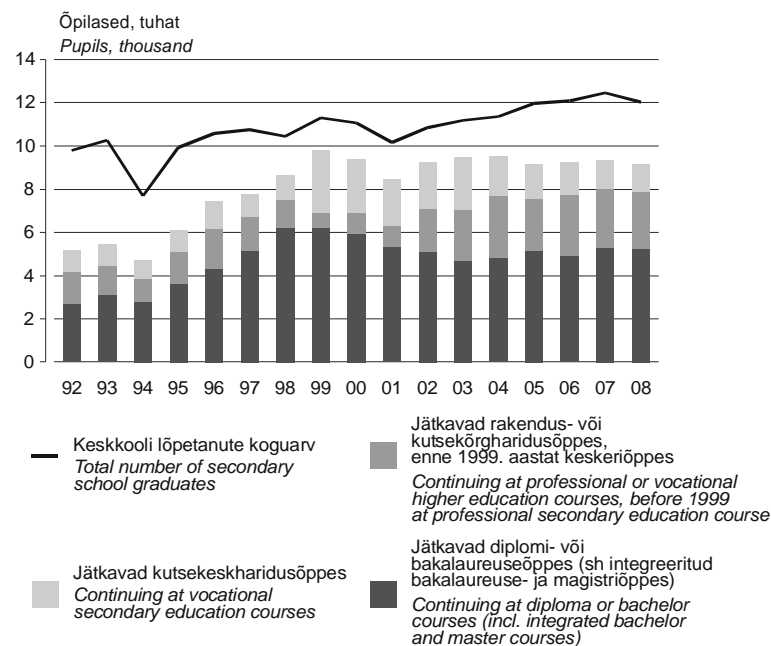
Tabel 11 **Üldhariduse õhtu- ja kaugõpe, 2004–2008**
 Table 11 *Evening and correspondence general education, 2004–2008*
 (õppeaasta alguses — at the beginning of the academic year)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Täiskasvanute gümnaasiumid	16	16	16	16	16	Evening schools
Õhtu- ja kaug-õppeosakonnad üldhariduskoolide juures	21	19	19	17	19	Evening and correspondence departments in general education schools
Õpilased	6 890	7 141	6 970	6 890	6 962	Pupils
gümnaasiumiastmel	5 249	5 419	5 512	5 518	5 682	at gymnasium level
Lõpetanud						Graduates
põhikooliastmel	498	467	561	475	379	at basic school level
gümnaasiumiastmel	1 056	1 178	1 186	1 218	1 211	at secondary school level

Joonis 1 **Õpingute jätkamine pärast üldharidusliku põhikooli lõpetamist, 1992–2008**
 Figure 1 *Continuation of education by general basic school graduates, 1992–2008*

Joonis 2 **Õpingute jätkamine pärast üldharidusliku keskkooli lõpetamist, 1992–2008**
 Figure 2 *Continuation of education by general secondary school graduates, 1992–2008*

Tabel 12 **Üldhariduse pedagoogid vanuse ja soo järgi, 2008**
 Table 12 *Pedagogues of general education by age and sex, 2008*

Vanuserühm	Kokku Total	Naised Females	Mehed Males	Age group
Alla 25	356	280	76	Younger than 25
25–29	1 090	884	206	25–29
30–39	2 960	2 541	419	30–39
40–49	4 428	3 905	523	40–49
50–55	2 502	2 166	336	50–55
Üle 55	3 346	2 805	541	56 and older

Tabel 13 **Kutseharidus, 2004–2008**
 Table 13 *Vocational education, 2004–2008*
 (õppeaasta alguses — at the beginning of the academic year)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Õppeasutused	68	61	54	53	51	<i>Educational institutions</i>
üldharidus- või kõrgkoolid	-	4	6	6	6	<i>general or higher educational institutions</i>
eraõppeasutused	16	14	11	12	11	<i>private educational institutions</i>
Õppijad	29 915	29 013	28 651	27 381	27 239	<i>Students</i>
defineerimata baasharidusega kutseõppes	267	28	169	307	414	<i>vocational courses with non-defined basic education</i>
täiskoormusega õppes	267	28	169	307	334	<i>full-time students</i>
osakoormusega õppes	-	-	-	-	80	<i>part-time students</i>
põhiharidusel baseeruv kutseõppes	18 886	18 884	19 004	18 454	18 153	<i>vocational courses after basic education</i>
täiskoormusega õppes	18 886	18 882	18 957	18 380	18 078	<i>full-time students</i>
osakoormusega õppes	-	2	47	74	75	<i>part-time students</i>
keskharidusel baseeruv kutseõppes	10 762	10 101	9 478	8 620	8 672	<i>vocational courses after secondary education</i>
täiskoormusega õppes	8 847	8 913	8 485	7 921	8 064	<i>full-time students</i>
osakoormusega õppes	1 915	1 188	993	699	608	<i>part-time students</i>
Õppijad era- õppeasutustes	1 135	1 187	1 041	1 148	1 150	<i>Students in private educational institutions</i>
Lõpetanud	7 049	7 548	7 218	7 729	7 269	<i>Graduates</i>
defineerimata baasharidusega kutseõppes	248	9	11	82	102	<i>vocational courses with non-defined basic education</i>
põhiharidusel baseeruv kutseõppes	3 026	3 696	3 724	4 166	4 110	<i>vocational courses after basic education</i>
keskharidusel baseeruv kutseõppes	3 775	3 843	3 483	3 481	3 057	<i>vocational courses after secondary education</i>

Tabel 14 **Kutsehariduse vastuvõtt koolitusala järgi, 2004–2008**
 Table 14 **Admittance at vocational education by field of study, 2004–2008**
 (õppeaasta alguseks — by the beginning of the academic year)

Koolitusala	2004	2005	2006	2007	2008	Field of study
Kunstid	389	427	305	348	470	Arts
Humanitaaria	11	-	-	-	-	Humanities
Ärindus ja haldus	1 908	1 711	1 589	1 643	1 704	Business and administration
Arvutiteadused	680	549	543	658	763	Computing
Tehnikaalad	3 495	2 938	2 799	2 644	2 835	Engineering and engineering trades
Tootmine ja töötlemine	1 399	1 141	1 009	829	913	Manufacturing and processing
Arhitektuur ja ehitus	1 505	1 597	1 883	1 694	1 360	Architecture and building
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	802	644	658	672	657	Agriculture, forestry and fishery
Tervis	261	255	207	182	98	Health
Sotsiaalteenused	155	111	147	138	170	Social services
Isikuteenindus	2 220	2 038	1 990	1 898	2 073	Personal services
Transporditeenused	253	242	366	306	277	Transport services
Keskkonnakaitse	119	100	74	63	75	Environmental protection
Turvamine	420	182	198	239	347	Security services
KOKKU	13 617	11 935	11 768	11 314	11 742	TOTAL

Tabel 15 **Kutsehariduse lõpetanud koolitusala järgi, 2004–2008**
 Table 15 **Graduates at vocational education by field of study, 2004–2008**
 (õppeaasta jooksul — during the academic year)

Koolitusala	2004	2005	2006	2007	2008	Field of study
Kunstid	173	210	234	258	245	Arts
Humanitaaria	6	12	-	-	-	Humanities
Ärindus ja haldus	1 307	1 085	1 048	1 037	908	Business and administration
Arvutiteadused	476	491	344	285	188	Computing
Tehnikaalad	1 561	1 493	1 564	1 698	1 662	Engineering and engineering trades
Tootmine ja töötlemine	950	1 010	819	754	634	Manufacturing and processing
Arhitektuur ja ehitus	756	806	801	1 008	1 048	Architecture and building
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	293	291	371	499	518	Agriculture, forestry and fishery
Tervis	75	124	196	156	130	Health
Sotsiaalteenused	80	92	106	108	131	Social services
Isikuteenindus	818	1 337	1 241	1 364	1 341	Personal services
Transporditeenused	221	147	177	166	162	Transport services
Keskkonnakaitse	59	53	62	64	52	Environmental protection
Turvamine	274	397	255	332	250	Security services
KOKKU	7 049	7 548	7 218	7 729	7 269	TOTAL

Tabel 16 **Kutseõppeasutuste pedagoogid vanuse ja soo järgi, 2008**
 Table 16 **Pedagogues of vocational institutions by age and sex, 2008**

Vanuserühm	Kokku Total	Naised Females	Mehed Males	Age group
Alla 25	31	17	14	Younger than 25
25–29	122	84	38	25–29
30–39	420	283	137	30–39
40–49	603	448	155	40–49
50–55	421	276	145	50–55
Üle 55	674	383	291	56 and older

Tabel 17 **Kõrgharidus, 2004–2008**
 Table 17 *Higher education, 2004–2008*
 (õppeaasta alguses — at the beginning of the academic year)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Õppeasutused	46	39	35	35	34	<i>Educational institutions</i>
ülikoolid	12	11	11	11	10	<i>universities</i>
avalik-õiguslikud	6	6	6	6	6	<i>public</i>
eraülikoolid	6	5	5	5	4	<i>private</i>
rakendus kõrgkoolid	24	21	20	21	21	<i>professional higher schools</i>
riiklikud	7	8	9	10	10	<i>state</i>
erakõrgkoolid	17	13	11	11	11	<i>private</i>
kutseõppeasutused	10	7	4	3	3	<i>vocational education institutions</i>
Õppijad	67 728	68 286	68 767	68 168	68 399	<i>Enrolment</i>
rakendus kõrgharidusõppes	19 214	20 911	22 433	22 918	23 015	<i>professional higher education courses</i>
statsionaarses õppes	15 427	2 906	1 218	542	223	<i>stationary</i>
kaugõppes	3 787	655	363	239	114	<i>correspondence</i>
täiskoormusega õppes	..	16 684	19 724	20 256	20 423	<i>full-time</i>
osakoormusega õppes	..	666	1 128	1 881	2 255	<i>part-time</i>
kutsekõrgharidusõppes	258	121	72	20	4	<i>vocational higher education courses</i>
statsionaarses õppes	210	95	46	17	4	<i>stationary</i>
kaugõppes	48	19	19	3	-	<i>correspondence</i>
täiskoormusega õppes	..	-	-	-	-	<i>full-time</i>
osakoormusega õppes	..	7	7	-	-	<i>part-time</i>
diplomiõppes	4 706	2 384	1 154	<i>diploma courses</i>
statsionaarses õppes	3 387	1 695	783	<i>stationary</i>
kaugõppes	1 319	629	325	<i>correspondence</i>
täiskoormusega õppes	..	46	18	<i>full-time</i>
osakoormusega õppes	..	14	28	<i>part-time</i>
bakalaureuseõppes	30 895	29 773	28 628	27 926	27 511	<i>bachelor courses</i>
statsionaarses õppes	24 930	7 325	3 661	1 403	606	<i>stationary</i>
kaugõppes	5 965	2 299	1 528	828	425	<i>correspondence</i>
täiskoormusega õppes	..	18 651	21 167	22 618	22 808	<i>full-time</i>
osakoormusega õppes	..	1 498	2 272	3 077	3 672	<i>part-time</i>
integreeritud baka- laureuse- ja magistriõppes	3 111	3 463	3 684	3 853	4 079	<i>integrated bachelor and master courses</i>
statsionaarses õppes	2 658	1 158	861	490	215	<i>stationary</i>
kaugõppes	453	121	99	50	39	<i>correspondence</i>
täiskoormusega õppes	..	2 053	2 579	3 128	3 573	<i>full-time</i>
osakoormusega õppes	..	131	145	185	252	<i>part-time</i>
magistriõppes	7 776	9 663	10 654	11 070	11 325	<i>master courses</i>
statsionaarses õppes	6 141	1 172	668	389	160	<i>stationary</i>
kaugõppes	1 635	256	161	74	35	<i>correspondence</i>
täiskoormusega õppes	..	7 620	8 985	9 288	9 427	<i>full-time</i>
osakoormusega õppes	..	615	840	1 319	1 703	<i>part-time</i>
doktoriõppes	1 768	1 971	2 142	2 381	2 465	<i>doctoral courses</i>
statsionaarses õppes	1 767	767	532	337	182	<i>stationary</i>
kaugõppes	1	-	-	-	-	<i>correspondence</i>
täiskoormusega õppes	..	1 159	1 487	1 861	2 073	<i>full-time</i>
osakoormusega õppes	..	45	123	183	210	<i>part-time</i>
Vastuvõetud	18 923	19 620	18 597	19 482	19 292	<i>Admittance</i>
rakendus kõrgharidusõppes	7 080	6 530	6 503	6 384	6 192	<i>professional higher education courses</i>
statsionaarses õppes	5 618	<i>stationary</i>
kaugõppes	1 462	<i>correspondence</i>
täiskoormusega õppes	..	6 415	6 327	6 210	6 085	<i>full-time</i>
osakoormusega õppes	..	115	176	174	107	<i>part-time</i>
bakalaureuseõppes	7 738	7 619	7 336	8 030	7 855	<i>bachelor courses</i>
statsionaarses õppes	6 242	<i>stationary</i>
kaugõppes	1 496	<i>correspondence</i>
täiskoormusega õppes	..	7 554	7 192	7 875	7 678	<i>full-time</i>
osakoormusega õppes	..	65	144	155	177	<i>part-time</i>
integreeritud baka- laureuse- ja magistriõppes	811	834	815	883	915	<i>integrated bachelor and master courses</i>
statsionaarses õppes	693	<i>stationary</i>
kaugõppes	118	<i>correspondence</i>
täiskoormusega õppes	..	822	796	870	897	<i>full-time</i>
osakoormusega õppes	..	12	19	13	18	<i>part-time</i>
magistriõppes	2 866	4 197	3 499	3 644	3 858	<i>master courses</i>
statsionaarses õppes	2 003	<i>stationary</i>
kaugõppes	863	<i>correspondence</i>
täiskoormusega õppes	..	4 150	3 414	3 506	3 724	<i>full-time</i>
osakoormusega õppes	..	47	85	138	134	<i>part-time</i>
doktoriõppes	428	440	444	541	472	<i>doctoral courses</i>
statsionaarses õppes	428	<i>stationary</i>
kaugõppes	-	<i>correspondence</i>
täiskoormusega õppes	..	430	401	487	450	<i>full-time</i>
osakoormusega õppes	..	10	43	54	22	<i>part-time</i>

Tabel 17 **Kõrgharidus, 2004–2008**
 Table 17 *Higher education, 2004–2008*
 (õppeaasta alguses — at the beginning of the academic year)

Järg — Cont.

	2004	2005	2006	2007	2008	
Lõpetanud	10 176	11 786	11 546	12 612	11 345	Graduates
rakendus- kõrgharidusõppes	1 768	2 461	3 589	3 943	3 863	professional higher education courses
statsionaarses õppes	1 321	1 607	1 402	425	135	stationary
kaugõppes	447	140	261	134	72	correspondence
täiskoormusega õppes	..	711	1 888	3 237	3 401	full-time
osakoormusega õppes	..	3	38	147	255	part-time
kutsekõrgharidusõppes	394	93	23	13	6	vocational higher education courses
statsionaarses õppes	315	68	20	8	5	stationary
kaugõppes	79	9	3	5	1	correspondence
täiskoormusega õppes	..	1	-	-	-	full-time
osakoormusega õppes	..	15	-	-	-	part-time
diplomiõppes	2 320	1 772	651	554	..	diploma courses
statsionaarses õppes	1 757	1 090	438	287	..	stationary
kaugõppes	563	565	202	209	..	correspondence
täiskoormusega õppes	..	99	6	27	..	full-time
osakoormusega õppes	..	18	5	31	..	part-time
bakalaureuseõppes	3 786	5 549	5 290	5 462	4 591	bachelor courses
statsionaarses õppes	3 361	4 523	2 468	1 313	339	stationary
kaugõppes	425	779	761	922	281	correspondence
täiskoormusega õppes	..	182	1 959	3 103	3 737	full-time
osakoormusega õppes	..	65	102	124	234	part-time
integreeritud baka- laureuse- ja magistriõppes	286	252	315	358	404	integrated bachelor and master courses
statsionaarses õppes	209	205	244	299	215	stationary
kaugõppes	77	29	28	50	17	correspondence
täiskoormusega õppes	..	7	20	8	163	full-time
osakoormusega õppes	..	11	23	1	9	part-time
magistriõppes	1 472	1 535	1 535	2 129	2 320	master courses
statsionaarses õppes	1 286	511	211	114	80	stationary
kaugõppes	186	167	173	133	93	correspondence
täiskoormusega õppes	..	757	1 062	1 737	1 872	full-time
osakoormusega õppes	..	100	89	145	275	part-time
doktoriõppes	150	124	143	153	161	doctoral courses
statsionaarses õppes	146	94	106	79	54	stationary
kaugõppes	4	24	28	36	30	correspondence
täiskoormusega õppes	..	6	9	36	74	full-time
osakoormusega õppes	..	-	-	2	3	part-time

Tabel 18 **Ülikoolide õppijad, vastuvõetud ja lõpetanud, 2004–2008**
 Table 18 *Enrolment, admittance and graduates of universities, 2004–2008*
 (õppeaasta alguses — at the beginning of the academic year)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Õppijad	47 923	49 333	49 152	48 841	49 170	Enrolment
rakendus- kõrgharidusõppes	1 669	3 082	3 433	3 704	3 897	at professional higher education courses
diplomiõppes	2 704	1 391	677	at diploma courses
bakalaureuseõppes	30 895	29 773	28 628	27 926	27 511	at bachelor courses
integreeritud bakalaureuse- ja magistriõppes	3 111	3 463	3 684	3 853	4 079	at integrated bachelor and master courses
magistriõppes	7 776	9 653	10 588	10 977	11 218	at master courses
doktoriõppes	1 768	1 971	2 142	2 381	2 465	at doctoral courses
Vastuvõetud	12 464	14 221	13 101	14 149	14 212	Admittance
rakendus- kõrgharidusõppes	621	1 141	1 063	1 090	1 155	to professional higher education courses
diplomiõppes	to diploma courses
bakalaureuseõppes	7 738	7 619	7 336	8 030	7 855	to bachelor courses
integreeritud bakalaureuse- ja magistriõppes	811	834	815	883	915	to integrated bachelor and master courses
magistriõppes	2 866	4 187	3 443	3 605	3 815	to master courses
doktoriõppes	428	440	444	541	472	to doctoral courses
Lõpetanud	7 017	8 497	8 073	9 003	7 948	Graduates
rakendus- kõrgharidusõppes	7	78	421	474	495	from professional higher education courses
diplomiõppes	1 316	959	369	433	..	from diploma courses
bakalaureuseõppes	3 786	5 549	5 290	5 462	4 591	from bachelor courses
integreeritud bakalaureuse- ja magistriõppes	286	252	315	358	404	from integrated bachelor and master courses
magistriõppes	1 472	1 535	1 535	2 123	2 297	from master courses
doktoriõppes	150	124	143	153	161	from doctoral courses

Tabel 19 **Riiklike rakenduskõrgkoolide õppijad, vastuvõetud ja lõpetanud, 2004–2008**
 Table 19 *Enrolment, admittance and graduates of state professional higher schools, 2004–2008*
 (õppeaasta alguses — at the beginning of the academic year)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Õppijad	5 140	7 142	8 612	9 249	9 262	<i>Enrolment</i>
rakenduskõrg- haridusõppes	4 173	6 651	8 330	9 186	9 185	<i>at professional higher education courses</i>
kutsekõrg- haridusõppes	99	45	33	5	3	<i>at vocational higher education courses</i>
diplomiõppes	868	436	206	<i>at diploma courses</i>
magistriõppes	-	10	43	58	74	<i>at master courses</i>
Vastuvõetud	1 459	1 988	2 369	2 606	2 620	<i>Admittance</i>
rakenduskõrg- haridusõppes	1 459	1 978	2 336	2 580	2 586	<i>to professional higher education courses</i>
magistriõppes	-	10	33	26	34	<i>to master courses</i>
Lõpetanud	612	1 209	1 574	2 096	1 938	<i>Graduates</i>
rakenduskõrg- haridusõppes	72	841	1 484	2 018	1 924	<i>from professional higher education courses</i>
kutsekõrg- haridusõppes	97	52	14	7	-	<i>from vocational higher education courses</i>
diplomiõppes	443	316	76	65	..	<i>from diploma courses</i>
magistriõppes	-	-	-	6	14	<i>from master courses</i>

Tabel 20 **Erarakenduskõrgkoolide õppijad, vastuvõetud ja lõpetanud, 2004–2008^a**
 Table 20 *Enrolment, admittance and graduates of private professional higher schools, 2004–2008^a*
 (õppeaasta alguses — at the beginning of the academic year)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Õppijad	7 399	7 452	8 190	8 271	8 190	<i>Enrolment</i>
rakenduskõrg- haridusõppes	6 179	6 846	7 861	8 222	8 157	<i>at professional higher education courses</i>
kutsekõrg- haridusõppes	86	49	35	14	-	<i>at vocational higher education courses</i>
diplomiõppes	1 134	557	271	<i>at diploma courses</i>
magistriõppes	-	-	23	35	33	<i>at master courses</i>
Vastuvõetud	2 516	2 109	2 474	2 281	1 995	<i>Admittance</i>
rakenduskõrg- haridusõppes	2 516	2 109	2 451	2 268	1 986	<i>to professional higher education courses</i>
magistriõppes	-	-	23	13	9	<i>to master courses</i>
Lõpetanud	804	874	1 100	1 055	1 024	<i>Graduates</i>
rakenduskõrg- haridusõppes	189	357	890	994	1 009	<i>from professional higher education courses</i>
kutsekõrg- haridusõppes	54	20	4	5	6	<i>from vocational higher education courses</i>
diplomiõppes	561	497	206	56	..	<i>from diploma courses</i>
magistriõppes	-	-	-	-	9	<i>at master courses</i>

^a Andmed esitatakse alates litsentsi saamise õppeaastast. Alates ülikooli staatuse saamise õppeaastast on andmed esitatud tabelis 18.

^a The data are presented from the academic year when the institution was licensed. Starting from the academic year the institution was granted a status of university, the data are presented in Table 18.

Tabel 21 **Kutseõppeasutuste õppijad, vastuvõetud ja lõpetanud kõrghariduse õppekavadel, 2004–2008**

Table 21 *Enrolment, admittance and graduates of vocational education institutions at higher education programmes, 2004–2008*
(õppeaasta alguses — at the beginning of the academic year)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Õppijad	7 266	4 359	2 813	1 807	1 777	<i>Enrolment</i>
rakenduskõrg- haridusõppes	7 193	4 332	2 809	1 806	1 776	<i>at professional higher education courses</i>
kutsekõrg- haridusõppes	73	27	4	1	1	<i>at vocational higher education courses</i>
Vastuvõetud	2 484	1 302	653	446	465	<i>Admittance</i>
rakenduskõrg- haridusõppes	2 484	1 302	653	446	465	<i>to professional higher education courses</i>
kutsekõrg- haridusõppes	<i>to vocational higher education courses</i>
Lõpetanud	1 743	1 206	799	458	435	<i>Graduates</i>
rakenduskõrg- haridusõppes	1 500	1 185	794	457	435	<i>from professional higher education courses</i>
kutsekõrg- haridusõppes	243	21	5	1	-	<i>from vocational higher education courses</i>

Tabel 22 **Kõrghariduse vastuvõtt koolitusala järgi, 2006–2008**

Table 22 *Admittance at higher education by field of study, 2006–2008*
(õppeaasta alguses — at the beginning of the academic year)

Koolitusala	2006	2007	2008	2006	2007	2008	Field of study
				Bakalaureuseõpe			
				<i>Professional higher education courses</i>			
				<i>Bachelor courses</i>			
Õpetajakoolitus ja kasvatusteadus	168	176	166	493	649	640	<i>Teacher training and education science</i>
Kunstid	234	254	307	571	610	607	<i>Arts</i>
Humanitaaria	68	51	32	815	988	886	<i>Humanities</i>
Sotsiaal- ja käitumisteadused	446	236	82	790	771	802	<i>Social and behavioural sciences</i>
Ajakirjandus ja infolevi	60	67	63	210	249	256	<i>Journalism and information</i>
Ärindus ja haldus	2 091	2 250	2 019	1 218	1 359	1 324	<i>Business and administration</i>
Õigus	373	215	278	626	711	594	<i>Law</i>
Bioteadused	-	-	-	208	215	236	<i>Life sciences</i>
Füüsikalised loodusteadused	30	23	39	118	187	199	<i>Physical sciences</i>
Matemaatika ja statistika	-	-	-	69	62	83	<i>Mathematics and statistics</i>
Arvutiteadused	435	435	446	568	492	510	<i>Computing</i>
Tehnikaalad	374	428	493	509	445	432	<i>Engineering and engineering trades</i>
Tootmine ja töötlemine	138	143	141	155	218	206	<i>Manufacturing and processing</i>
Arhitektuur ja ehitus	351	322	288	110	117	64	<i>Architecture and building</i>
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	15	26	27	223	243	228	<i>Agriculture, forestry and fishery</i>
Veterinaaria	-	-	-	-	-	-	<i>Veterinary medicine</i>
Tervis	670	759	745	22	54	60	<i>Health</i>
Sotsiaalteenused	296	293	314	64	67	67	<i>Social services</i>
Isikuteenindus	243	240	232	176	186	246	<i>Personal services</i>
Transporditeenused	222	211	246	33	48	40	<i>Transport services</i>
Keskkonnakaitse	81	63	64	358	359	375	<i>Environmental protection</i>
Turvamine	208	192	210	-	-	-	<i>Security services</i>
KOKKU	6 503	6 384	6 192	7 336	8 030	7 855	<i>TOTAL</i>

Tabel 22 **Kõrghariduse vastuvõtt koolitusala järgi, 2006–2008**
 Table 22 *Admittance at higher education by field of study, 2006–2008*
 (õppeaasta alguses — at the beginning of the academic year)

Järg — Cont.

Koolitusala	2006	2007	2008	2006	2007	2008	Field of study
	Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe <i>Integrated bachelor and master courses</i>			Magistriõpe <i>Master courses</i>			
Õpetajakoolitus ja kasvatusteadus	86	128	165	521	483	531	Teacher training and education science
Kunstid	-	-	-	158	143	169	Arts
Humanitaaria	-	-	-	243	257	261	Humanities
Sotsiaal- ja käitumisteadused	-	-	-	234	227	284	Social and behavioural sciences
Ajakirjandus ja infolevi	-	-	-	65	80	95	Journalism and information
Ärindus ja haldus	-	-	-	804	905	871	Business and administration
Õigus	-	-	-	243	224	317	Law
Bioteadused	-	-	-	101	101	132	Life sciences
Füüsikalised loodusteadused	-	-	-	72	106	85	Physical sciences
Matemaatika ja statistika	-	-	-	18	25	30	Mathematics and statistics
Arvutiteadused	-	-	-	243	236	213	Computing
Tehnikaalad	-	-	-	223	203	210	Engineering and engineering trades
Tootmine ja töötlemine	-	-	-	91	121	132	Manufacturing and processing
Arhitektuur ja ehitus	438	448	458	49	99	86	Architecture and building
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	-	-	-	104	89	78	Agriculture, forestry and fishery
Veterinaaria	50	58	53	-	-	-	Veterinary medicine
Tervis	241	249	239	35	59	59	Health
Sotsiaalteenused	-	-	-	105	93	82	Social services
Isikuteenindus	-	-	-	26	43	33	Personal services
Transporditeenused	-	-	-	47	24	32	Transport services
Keskkonnakaitse	-	-	-	106	111	145	Environmental protection
Turvamine	-	-	-	11	15	13	Security services
KOKKU	815	883	915	3 449	3 644	3 858	TOTAL
Koolitusala	2006	2007	2008	Doktoriõpe <i>Doctoral courses</i>			Field of study
Õpetajakoolitus ja kasvatusteadus	17	16	17				Teacher training and education science
Kunstid	11	11	11				Arts
Humanitaaria	68	109	72				Humanities
Sotsiaal- ja käitumisteadused	60	55	58				Social and behavioural sciences
Ajakirjandus ja infolevi	5	9	9				Journalism and information
Ärindus ja haldus	10	17	14				Business and administration
Õigus	13	16	15				Law
Bioteadused	66	53	44				Life sciences
Füüsikalised loodusteadused	46	46	44				Physical sciences
Matemaatika ja statistika	5	8	3				Mathematics and statistics
Arvutiteadused	27	34	31				Computing
Tehnikaalad	56	99	79				Engineering and engineering trades
Tootmine ja töötlemine	-	-	-				Manufacturing and processing
Arhitektuur ja ehitus	13	12	13				Architecture and building
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	15	18	17				Agriculture, forestry and fishery
Veterinaaria	4	4	3				Veterinary medicine
Tervis	23	23	25				Health
Sotsiaalteenused	-	-	4				Social services
Isikuteenindus	5	5	6				Personal services
Transporditeenused	-	-	-				Transport services
Keskkonnakaitse	-	6	7				Environmental protection
Turvamine	-	-	-				Security services
KOKKU	444	541	472				TOTAL

Tabel 23 **Kõrghariduse omandanud koolitusala järgi, 2006–2008**
 Table 23 *Higher education graduates by field of study, 2006–2008*
 (õppeaasta jooksul — during the academic year)

Koolitusala	2006	2007	2008	2006	2007	2008	Field of study
	Rakendus- kõrgharidusõpe <i>Professional higher education courses</i>			Kutse- kõrgharidusõpe <i>Vocational higher education courses</i>			
Õpetajakoolitus ja kasvatusteadus	150	136	155	-	-	-	Teacher training and education science
Kunstid	106	88	110	-	-	-	Arts
Humanitaaria	36	21	20	-	-	-	Humanities
Sotsiaal- ja käitumisteadused	155	187	179	-	-	-	Social and behavioural sciences
Ajakirjandus ja infolevi	33	61	57	-	-	-	Journalism and information
Ärindus ja haldus	1 104	1 131	1 269	7	2	2	Business and administration
Õigus	127	184	177	1	1	-	Law
Bioteadused	-	-	-	-	-	-	Life sciences
Füüsikalised loodusteadused	16	14	15	-	-	-	Physical sciences
Matemaatika ja statistika	-	-	-	-	-	-	Mathematics and statistics
Arvutiteadused	171	181	147	1	3	4	Computing
Tehnikaalad	171	204	186	3	4	-	Engineering and engineering trades
Tootmine ja töötlemine	105	103	77	-	-	-	Manufacturing and processing
Arhitektuur ja ehitus	80	104	102	1	-	-	Architecture and building
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	10	10	13	-	-	-	Agriculture, forestry and fishery
Veterinaaria	-	-	-	-	-	-	Veterinary medicine
Tervis	566	668	478	4	3	-	Health
Sotsiaalteenused	317	258	264	1	-	-	Social services
Isikuteenindus	84	124	134	-	-	-	Personal services
Transporditeenused	112	160	165	-	-	-	Transport services
Keskkonnakaitse	50	68	88	-	-	-	Environmental protection
Turvamine	196	241	227	5	-	-	Security services
KOKKU	3 589	3 943	3 863	23	13	6	TOTAL
	Diplomiõpe <i>Diploma courses</i>			Bakalaureuseõpe <i>Bachelor courses</i>			
Õpetajakoolitus ja kasvatusteadus	118	132	..	585	572	419	Teacher training and education science
Kunstid	6	2	..	367	288	310	Arts
Humanitaaria	26	13	..	588	691	572	Humanities
Sotsiaal- ja käitumisteadused	56	12	..	467	545	519	Social and behavioural sciences
Ajakirjandus ja infolevi	4	12	..	139	134	114	Journalism and information
Ärindus ja haldus	178	171	..	911	881	789	Business and administration
Õigus	65	7	..	349	436	296	Law
Bioteadused	2	1	..	147	146	180	Life sciences
Füüsikalised loodusteadused	2	3	..	114	169	101	Physical sciences
Matemaatika ja statistika	-	-	..	48	49	66	Mathematics and statistics
Arvutiteadused	42	64	..	285	310	233	Computing
Tehnikaalad	29	40	..	357	340	223	Engineering and engineering trades
Tootmine ja töötlemine	22	17	..	91	102	123	Manufacturing and processing
Arhitektuur ja ehitus	29	29	..	138	104	51	Architecture and building

Tabel 23 **Kõrghariduse omandanud koolitusala järgi, 2006–2008**
 Table 23 *Higher education graduates by field of study, 2006–2008*
 (õppeaasta jooksul — during the academic year)

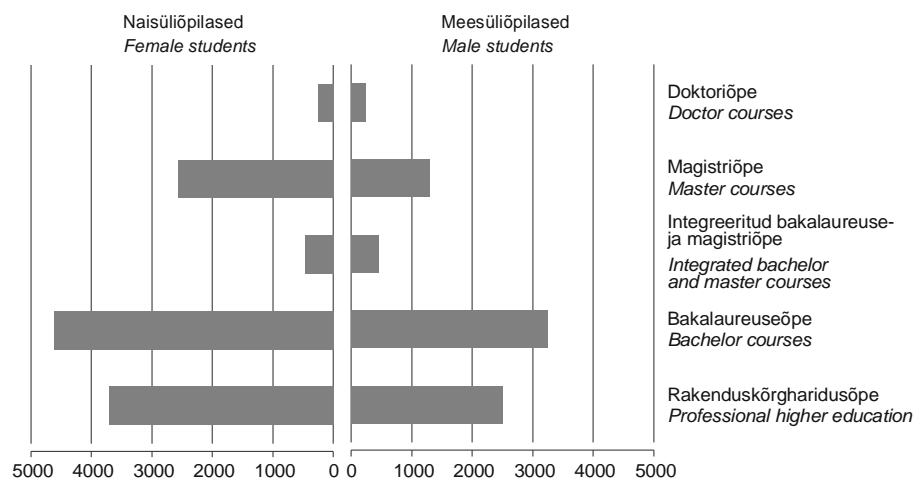
							Järg — Cont.
Koolitusala	2006	2007	2008	2006	2007	2008	Field of study
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	-	-	..	185	177	155	Agriculture, forestry and fishery
Veterinaaria	-	-	..	-	-	-	Veterinary medicine
Tervis	-	3	..	45	45	56	Health
Sotsiaalteenused	6	5	..	75	94	41	Social services
Isikuteenindus	34	20	..	161	147	116	Personal services
Transporditeenused	30	22	..	70	48	44	Transport services
Keskkonnakaitse	-	-	..	168	184	183	Environmental protection
Turvamine	2	1	..	-	-	-	Security services
KOKKU	651	554	..	5 290	5 462	4 591	TOTAL
	Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe <i>Integrated bachelor and master courses</i>			Magistriõpe <i>Master courses</i>			
Õpetajakoolitus ja kasvatusteadus	89	113	71	236	389	296	Teacher training and education science
Kunstid	-	-	-	44	66	81	Arts
Humanitaaria	-	-	-	123	110	134	Humanities
Sotsiaal- ja käitumisteadused	-	-	-	118	124	148	Social and behavioural sciences
Ajakirjandus ja infolevi	-	-	-	21	29	38	Journalism and information
Ärindus ja haldus	-	-	-	408	477	515	Business and administration
Õigus	-	-	-	65	115	188	Law
Bioteadused	-	-	-	78	128	102	Life sciences
Füüsikalised loodusteadused	-	-	-	61	73	56	Physical sciences
Matemaatika ja statistika	-	-	-	11	12	28	Mathematics and statistics
Arvutiteadused	-	-	-	60	115	155	Computing
Tehnikaalad	-	-	-	43	125	139	Engineering and engineering trades
Tootmine ja töötlemine	-	-	-	19	55	71	Manufacturing and processing
Arhitektuur ja ehitus	5	53	113	38	45	69	Architecture and building
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	-	-	-	31	54	70	Agriculture, forestry and fishery
Veterinaaria	19	11	21	-	3	3	Veterinary medicine
Tervis	202	181	199	18	29	29	Health
Sotsiaalteenused	-	-	-	86	72	78	Social services
Isikuteenindus	-	-	-	31	13	20	Personal services
Transporditeenused	-	-	-	3	9	21	Transport services
Keskkonnakaitse	-	-	-	41	80	68	Environmental protection
Turvamine	-	-	-	-	6	11	Security services
KOKKU	315	358	404	1 535	2 129	2 320	TOTAL
Koolitusala	2006	2007	2008				Field of study
	Doktoriõpe <i>Doctoral courses</i>						
Õpetajakoolitus ja kasvatusteadus	2	8		5			Teacher training and education science
Kunstid	4	4		3			Arts
Humanitaaria	22	29		23			Humanities
Sotsiaal- ja käitumisteadused	13	7		11			Social and behavioural sciences
Ajakirjandus ja infolevi	1	1		1			Journalism and information
Ärindus ja haldus	2	2		-			Business and administration
Õigus	2	2		6			Law
Bioteadused	14	17		23			Life sciences
Füüsikalised loodusteadused	20	29		23			Physical sciences
Matemaatika ja statistika	8	3		1			Mathematics and statistics
Arvutiteadused	5	6		8			Computing

Tabel 23 **Kõrghariduse omandanud koolitusala järgi, 2006–2008**
 Table 23 *Higher education graduates by field of study, 2006–2008*
 (õppeaasta jooksul — during the academic year)

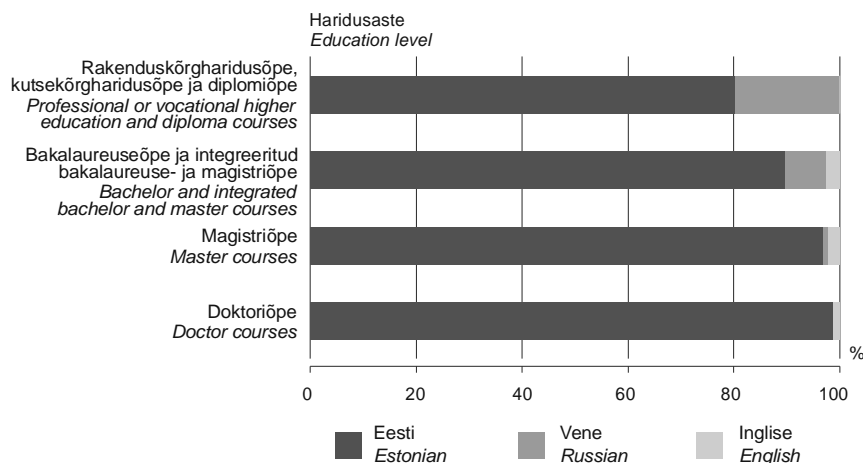
Koolitusala	2006	2007	2008	Field of study
Doktoriõpe Doctoral courses				
Tehnikaalad	12	15	25	Engineering and engineering trades
Tootmine ja töötlemine	4	-	2	Manufacturing and processing
Arhitektuur ja ehitus	1	3	7	Architecture and building
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	4	5	5	Agriculture, forestry and fishery
Veterinaaria	1	-	1	Veterinary medicine
Tervis	18	19	9	Health
Sotsiaalteenused	1	1	-	Social services
Isikuteenindus	5	1	5	Personal services
Transporditeenused	-	-	-	Transport services
Keskkonnakaitse	4	1	3	Environmental protection
Turvamine	-	-	-	Security services
KOKKU	143	153	161	TOTAL

Järg — Cont.

Joonis 3 **Vastuvõetud üliõpilased soo järgi, 2008/2009**
 Figure 3 *Admitted students by sex, 2008/2009*
 (õppeaasta alguses — at the beginning of the academic year)

Joonis 4 **Üliõpilased õppekeele järgi, 2008/2009**
 Figure 4 *Students by language of instruction, 2008/2009*
 (õppeaasta alguses — at the beginning of the academic year)

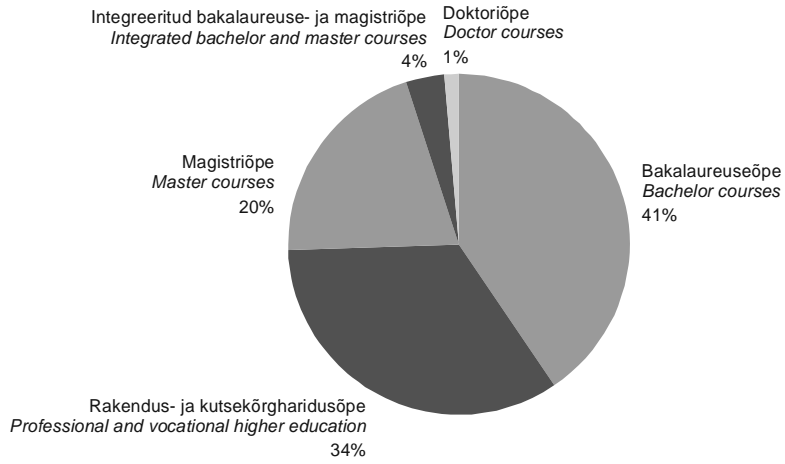
Tabel 24 Üliõpilased koolitusala järgi, 2006–2008
 Table 24 Students by field of study, 2006–2008
 (õppeaasta alguses — at the beginning of the academic year)

Koolitusala	2006	2007	2008	2006	2007	2008	Field of study
	Rakendus- kõrgharidusõpe <i>Professional higher education courses</i>			Kutse- kõrgharidusõpe <i>Vocational higher education courses</i>			
Õpetajakoolitus ja kasvatusteadus	401	427	427	1	-	-	Teacher training and education science
Kunstid	749	874	999	-	-	-	Arts
Humanitaaria	258	284	248	-	-	-	Humanities
Sotsiaal- ja käitumisteadused	1 353	1 184	451	1	-	-	Social and behavioural sciences
Ajakirjandus ja infolevi	317	316	295	-	-	-	Journalism and information
Ärindus ja haldus	7 256	7 835	8 474	21	8	-	Business and administration
Õigus	1 245	1 153	1 117	2	1	1	Law
Bioteadused	-	-	-	-	-	-	Life sciences
Füüsilised loodusteadused	107	105	114	-	-	-	Physical sciences
Matemaatika ja statistika	-	-	-	-	-	-	Mathematics and statistics
Arvutiteadused	1 247	1 292	1 366	15	6	-	Computing
Tehnikaalad	1 368	1 426	1 554	9	-	-	Engineering and engineering trades
Tootmine ja töötlemine	511	510	495	-	-	-	Manufacturing and processing
Arhitektuur ja ehitus	1 012	1 128	1 189	6	-	-	Architecture and building
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	76	84	78	-	-	-	Agriculture, forestry and fishery
Veterinaaria	-	-	-	-	-	-	Veterinary medicine
Tervis	2 302	2 258	2 376	9	5	3	Health
Sotsiaalteenused	1 213	1 149	1 129	1	-	-	Social services
Isikuteenindus	779	802	743	-	-	-	Personal services
Transporditeenused	1 000	997	989	7	-	-	Transport services
Keskkonnakaitse	356	315	276	-	-	-	Environmental protection
Turvamine	883	779	695	-	-	-	Security services
KOKKU	22 433	22 918	23 015	72	20	4	TOTAL
	Diplomiõpe <i>Diploma courses</i>			Bakalaureuseõpe <i>Bachelor courses</i>			
Õpetajakoolitus ja kasvatusteadus	169	2 173	2 119	2 184	Teacher training and education science
Kunstid	7	1 919	2 118	2 213	Arts
Humanitaaria	52	3 381	3 320	3 194	Humanities
Sotsiaal- ja käitumisteadused	55	3 145	3 063	2 936	Social and behavioural sciences
Ajakirjandus ja infolevi	2	676	725	780	Journalism and information
Ärindus ja haldus	405	5 369	5 292	5 154	Business and administration
Õigus	54	2 429	2 477	2 451	Law
Bioteadused	9	747	739	722	Life sciences
Füüsilised loodusteadused	3	529	563	566	Physical sciences
Matemaatika ja statistika	-	278	249	235	Mathematics and statistics
Arvutiteadused	74	1 905	1 694	1 578	Computing
Tehnikaalad	95	1 877	1 450	1 370	Engineering and engineering trades
Tootmine ja töötlemine	33	566	704	656	Manufacturing and processing
Arhitektuur ja ehitus	87	391	337	314	Architecture and building
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	-	913	796	759	Agriculture, forestry and fishery
Veterinaaria	-	-	-	-	Veterinary medicine
Tervis	7	147	158	149	Health
Sotsiaalteenused	9	269	218	229	Social services
Isikuteenindus	33	708	648	737	Personal services
Transporditeenused	53	181	160	139	Transport services
Keskkonnakaitse	-	1 025	1 096	1 145	Environmental protection
Turvamine	7	-	-	-	Security services
KOKKU	1 154	28 628	27 926	27 511	TOTAL

Tabel 24 Üliõpilased koolitusala järgi, 2006–2008
 Table 24 Students by field of study, 2006–2008
 (õppeaasta alguses — at the beginning of the academic year)

Koolitusala	2006			2007			2008			Field of study
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	
	Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe <i>Integrated bachelor and master courses</i>						Magistriõpe <i>Master courses</i>			
Õpetajakoolitus ja kasvatusteadus	593	578	639	1 347	1 344	1 445				Teacher training and education science
Kunstid	-	-	-	408	449	465				Arts
Humanitaaria	-	-	-	724	784	804				Humanities
Sotsiaal- ja käitumisteadused	-	-	-	832	818	808				Social and behavioural sciences
Ajakirjandus ja infolevi	-	-	-	201	215	238				Journalism and information
Ärindus ja haldus	-	-	-	2 819	3 043	3 079				Business and administration
Õigus	-	-	-	675	743	819				Law
Bioteadused	-	-	-	314	274	300				Life sciences
Füüsikalised loodusteadused	-	-	-	249	272	276				Physical sciences
Matemaatika ja statistika	-	-	-	75	74	67				Mathematics and statistics
Arvutiteadused	-	-	-	683	674	632				Computing
Tehnikaalad	-	-	-	686	614	601				Engineering and engineering trades
Tootmine ja töötlemine	-	-	-	253	325	361				Manufacturing and processing
Arhitektuur ja ehitus	1 551	1 704	1 870	253	275	233				Architecture and building
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	-	-	-	281	271	228				Agriculture, forestry and fishery
Veterinaaria	286	308	321	11	7	0				Veterinary medicine
Tervis	1 254	1 263	1 249	115	134	157				Health
Sotsiaalteenused	-	-	-	256	247	254				Social services
Isikuteenindus	-	-	-	81	94	95				Personal services
Transporditeenused	-	-	-	85	87	96				Transport services
Keskkonnakaitse	-	-	-	285	298	339				Environmental protection
Turvamine	-	-	-	21	28	28				Security services
KOKKU	3 684	3 853	4 079	10 654	11 070	11 325				TOTAL
Koolitusala	2006			2007			2008			Field of study
	Doktoriõpe <i>Doctoral courses</i>									
Õpetajakoolitus ja kasvatusteadus	83			83			92			Teacher training and education science
Kunstid	66			68			66			Arts
Humanitaaria	306			384			405			Humanities
Sotsiaal- ja käitumisteadused	300			315			290			Social and behavioural sciences
Ajakirjandus ja infolevi	39			45			50			Journalism and information
Ärindus ja haldus	87			88			85			Business and administration
Õigus	56			72			80			Law
Bioteadused	223			228			232			Life sciences
Füüsikalised loodusteadused	216			224			228			Physical sciences
Matemaatika ja statistika	27			33			34			Mathematics and statistics
Arvutiteadused	128			138			145			Computing
Tehnikaalad	257			325			365			Engineering and engineering trades
Tootmine ja töötlemine	4			2			-			Manufacturing and processing
Arhitektuur ja ehitus	59			68			69			Architecture and building
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	90			87			93			Agriculture, forestry and fishery
Veterinaaria	23			23			25			Veterinary medicine
Tervis	121			128			133			Health
Sotsiaalteenused	13			11			12			Social services
Isikuteenindus	18			23			25			Personal services
Transporditeenused	-			-			-			Transport services
Keskkonnakaitse	26			36			36			Environmental protection
Turvamine	-			-			-			Security services
KOKKU	2 142			2 381			2 465			TOTAL

Joonis 5 **Lõpetanud üliõpilased, 2008**
 Figure 5 **Graduate students, 2008**
 (õppeaasta jooksul — during the academic year)

Tabel 25 **Oodatav keskmine õpiaeg aastates, 2008/2009^a**
 Table 25 **School life expectancy in years, 2008/2009^a**

Vanus Age	Kokku Total	Mehed Males	Naised Females
6–23	14,01	13,53	14,51
6–25	14,41	13,87	14,97
6–40	15,56	14,67	16,47

^a V.a alusharidus.

^a Excl. preprimary education.

Metoodika

Haridusandmed on kogunud ja töödeldud Haridus- ja Teadusministeerium ning Statistikaamet. Andmed on kogutud kõikselt, s.t hõlmatud on kõik vastava koollusloaga õppeasutused, olenemata omandivormist.

Alates 2005/2006. õppeaastast koostatakse haridusstatistika Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) andmete alusel (alusharidus alates 2008/2009. õppeaastast). EHIS on riiklik register, mis koondab haridussüsteemi andmeid.

2001. aastast on kasutusel varasemast detailsem rahvusvahelise ühtse haridusliigituse (ISCED — *International Standard Classification of Education*) 1997. aasta versiooni koollus-alad. Kõik rahvaarvuga seotud 1995.–2001. aasta näitajad on ümber arvutatud 2000. aasta rahvaloenduse alusel korrigeeritud rahvastiku vanusjaotuse põhjal.

Tabelis on esitatud Eesti õppekavade vastavus rahvusvahelise ühtse haridusliigituse tasemetele. 1999. aastal lisandus Eesti õigusaktide muutuste tõttu liigitusse nii kutsekeskhariduse kui ka kutsekõrghariduse ning 2002. aastal rakenduskõrghariduse aste. Ka rahvusvahelisse liigitusse tuli ISCED eelmise versiooniga (1976) võrreldes teise ja kolmanda taseme vahele uus kategooria — 4. aste.

EESTI ÕPPEKAVADE LIIGITUS	ISCED-97 TASEMEKATEGOORIAD
0-aste — alusharidus	Esimesele tasemele eelnev haridus, 0-aste
1. aste — põhikooli I–VI klass	Esimese taseme haridus, 1. aste
2. aste — põhikooli VII–IX klass	Teise taseme alumise astme haridus, 2. aste
3. aste — kutseõpe erivajadustega ja põhihariduseta noortele	Teise taseme alumise astme haridus, 2. aste
3. aste — gümnaasium (X–XII klass)	Teise taseme ülemise astme haridus, 3. aste
3. aste — kutsekeskharidusõpe ja kutseõpe põhiharidusega noortele	Teise taseme ülemise astme haridus, 3. aste
3. aste — kutsekeskharidusõpe ja kutseõpe keskharidusega noortele	Teise taseme järgne, kolmanda taseme eelne haridus, 4. aste
4. aste — keskeriõpe põhiharidusega noortele	Teise taseme ülemise astme haridus, 3. aste
4. aste — keskeriõpe keskharidusega noortele	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
5. aste — rakenduskõrgharidusõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
5. aste — kutsekõrgharidusõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
5. aste — diplomiope	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
6. aste — bakalaureuseõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
7. aste — magistriõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
8. aste — doktoriõpe	Kolmanda taseme haridus, 6. aste

Methodology

The statistical data on education have been collected and processed by Statistics Estonia and the Ministry of Education and Research. The data are based on total surveys, i.e. the survey population of education statistics includes all educational institutions who have an activity license for providing education regardless of their form of ownership.

In 2004, the Ministry of Education and Research initiated a project to bring different partners together and to combine the collection and analysis of various educational data in one system called EHIS (Eesti Hariduse Infosüsteem) — the Estonian Educational Information System. A special unit was formed in the National Examination and Qualification Centre to administer this new system. The new resource has been used by Statistics Estonia since 2005/2006 (preprimary education since 2008/2009).

Compared to the yearbooks published in 2001 and earlier, the content of the chapter has two basic changes due to which the value of some indicators for previous years has changed. First, more detailed classification of study fields is used according to the ISCED

(International Standard Classification of Education) 1997 version. Secondly, the values of indicators connected with the population figures for the years 1995–2001 have been recalculated using the revised age distribution of the population based on the 2000 Population Census.

To allow international comparability of the published data, the correspondence of the level categories of the Estonian Classification of Education to those of the international standard classification has been given. In 1999, as a result of changes made in legislation, new level categories — vocational secondary education courses and professional higher education courses — were added, in 2002 — applied higher education courses. A new level category — post-secondary non-tertiary — was added to ISCED compared to the previous version (1976).

ESTONIAN CLASSIFICATION	ISCED LEVELS
0 — preprimary education	Level 0 — preprimary education
1 — grades 1–6 of basic school	Level 1 — primary education or first stage of basic education
2 — grades 7–9 of basic school	Level 2 — lower secondary or second stage of basic education
3 — vocational courses for youth with special needs or without basic education	Level 2 — lower secondary or second stage of basic education
3 — gymnasium (grades 10–12)	Level 3 — (upper) secondary education
3 — vocational secondary education and vocational courses for youth with basic education	Level 3 — (upper) secondary education
3 — vocational secondary education and vocational courses for youth with secondary education	Level 4 — post-secondary non-tertiary education
4 — professional secondary education courses for youth with basic education	Level 3 — (upper) secondary education
4 — professional secondary education courses for youth with secondary education	Level 5 — first stage of tertiary education
5 — professional higher education courses	Level 5 — first stage of tertiary education
5 — vocational higher education courses	Level 5 — first stage of tertiary education
5 — diploma courses	Level 5 — first stage of tertiary education
6 — bachelor courses	Level 5 — first stage of tertiary education
7 — master courses	Level 5 — first stage of tertiary education
8 — doctoral courses	Level 6 — second stage of tertiary education

Kirjandust Publications

Kutseharidus. 1996–2006. *Vocational Education*. (2007). Tallinn: Statistikaamet.

KULTUUR

Kutt Kommel, Marve Randlepp

Tabel 1	Rahvaraamatukogud, 2004–2008.....	96
Tabel 2	Eriala- ja teadusraamatukogud, 2004–2008.....	97
Tabel 3	Kooliraamatukogud, 2003/04–2007/08.....	97
Tabel 4	Muuseumid, 2004–2008.....	97
Tabel 5	Muuseumid omaniku liigi järgi, 2008.....	98
Tabel 6	Filmitoodang, 2008.....	98
Tabel 7	Kinofilmide toodang, 2004–2008.....	98
Tabel 8	Täispikkade mängufilmide import, 2004–2008.....	99
Tabel 9	Täispikkade mängufilmide levi, 2004–2008.....	99
Tabel 10	Teatrietendused sihtgrupi järgi, 2007.....	99
Tabel 11	Teatrietendused liigi järgi, 2007.....	100
Joonis 1	Kino- ja teatripileti keskmine hind, 1994–2008.....	100
Tabel 12	Riiklikud ja linnateatrid, 2003–2007.....	100
Tabel 13	Riiklike ja linnateatrite etendused liigi järgi, 2007.....	101
Tabel 14	Riiklike ja linnateatrite etendused sihtgrupi järgi, 2007.....	101
Joonis 2	Kino-, muuseumi- ja teatrikülastused, 1992–2008.....	101
Joonis 3	Raamatud ja brošüürid, 1992–2008.....	102
Tabel 15	Trükitoodang, 2004–2008.....	102
Tabel 16	Televisioon, 2004–2008.....	103
Tabel 17	Üleriigiliste TV-ringhäälinguajaamade saated, 2006–2008.....	103
Tabel 18	Raadio, 2004–2008.....	104
Tabel 19	Raadiosaated, 2008.....	104
Tabel 20	Olümpiaalasad harrastanud spordiala järgi, 2003–2007.....	105
Tabel 21	Olümpiaalasad harrastanud naised spordiala järgi, 2003–2007.....	106

CULTURE

Table 1	Public libraries, 2004–2008.....	96
Table 2	Specialized and scientific libraries, 2004–2008.....	97
Table 3	School libraries, 2003/04–2007/08.....	97
Table 4	Museums, 2004–2008.....	97
Table 5	Museums by type of owner, 2008.....	98
Table 6	Production of films, 2008.....	98
Table 7	Production of movies, 2004–2008.....	98
Table 8	Imports of long feature films, 2004–2008.....	99
Table 9	Distribution of long feature films, 2004–2008.....	99
Table 10	Theatre performances by target group, 2007.....	99
Table 11	Theatre performances by type, 2007.....	100
Figure 1	Mean price of cinema and theatre tickets, 1994–2008.....	100
Table 12	State and town theatres, 2003–2007.....	100
Table 13	State and town theatre performances by type, 2007.....	101
Table 14	State and town theatre performances by target group, 2007.....	101
Figure 2	Attendance of cinemas, museums and theatres, 1992–2008.....	101
Figure 3	Books and pamphlets, 1992–2008.....	102
Table 15	Printed matter, 2004–2008.....	102
Table 16	Television, 2004–2008.....	103
Table 17	Broadcasts of national TV-broadcasters, 2006–2008.....	103
Table 18	Radio, 2004–2008.....	104
Table 19	Radio broadcasts, 2008.....	104
Table 20	Participants in Olympic sports by field of sports, 2003–2007.....	105
Table 21	Female participants in Olympic sports by field of sports, 2003–2007.....	106

Ülevaade

Peatükk esitab raamatukogude, muuseumide, filmitootmise ja -levi, teatrite, trükitoodangu, raadio ja televisiooni ning spordiklubide statistikat. Keskendutakse 2008. aastale, mida võrreldakse nelja-viie varasemaga.

Laenutuste arv raamatukogudes on suurenenud

Kui raamatukogude lugejate ja laenutuste arv varasematel aastatel pidevalt kahanes, siis 2008. aastal lugejate arvu vähenemine pidurdus (2006. aastal kahanes see varasema aastaga võrreldes 6,5%, 2008. aastal 1,2%), laenutuste arv aga koguni kasvas veidi (aastaga 8%). Lugejate ja laenutuste arvu vähenemine, mis oli varem põhjustatud ilmselt sellest, et raamatukoguteenused olid Interneti kaudu üha paremini kättesaadavad, peatus tõenäoliselt majandusliku olukorra surve. Raamatukoguteenused on tasuta, seepärast nähakse nendes üht võimalust kokku hoida.

Kõige suurema kasutajaskonnaga on rahvaraamatukogud, kus 2008. aastal oli 376 000 registreeritud lugejat, kes laenutasid aastas keskmiselt 30 raamatut või muud teavikut (arvesse on võetud ka laenutähtaja pikendamised). Raamatukogude arv 2008. aastal ei muutunud. Pisut vähem kui 2500 elaniku kohta oli keskmiselt üks rahvaraamatukogu, peale selle veel kooli-, eriala- ja teadusraamatukogud. Lugejaarvuteid oli rahvaraamatukogudes 1695 — ligi viis korda rohkem kui 2000. aastal. Alates 2006. aastast on kõikides rahvaraamatukogudes ligipääs Internetile.

Muuseumides käis üle kahe miljoni inimese

2008. aastal käis muuseumides veidi üle kahe miljoni inimese, tuhande elaniku kohta oli muuseumiskäike 1536 ehk ligikaudu kolm külastust kahe elaniku kohta.

2008. aastal oli Eestis 224 muuseumi. Muuseumide põhifondis oli 9,4 miljonit säilikut, millest 2% olid eksponeeritud. Põhifond on viimase kümne aastaga suurenenud ligi nelja miljoni säiliku võrra. Muuseumides töötas põhikohaga 1595 inimest, peale selle 208 töövõtulepinguga ja 400 vabatahtlikuna. Põhikohaga töötajate arv on viimase kümne aastaga 9% kasvanud. 2008. aastal oli põhikohaga töötajatest 45%-l kõrgharidus, teaduskraadiga juhtiv- ja teadustöötajaid oli neist 12%.

Muuseumide tulu oli mullu 575 miljonit krooni, millest 339 miljonit tuli riigieelarvest ja 70 miljonit kohalike omavalitsuste eelarvest; 20 miljonit saadi annetustest ja fondidest ning 38 miljonit piletitulust. Muuseumide piletitulu oli 27% suurem kui 2007. aastal. 36 miljonit krooni teeniti muudelt tasulistelt teenustelt (nt renditulu, giiditeenus jm). Muuseumide kulutused olid 488 miljonit krooni, millest 2% kulus uute säilikute soetamiseks ja 49% tööjõukuludeks. Muuseumid investeerisid 2008. aastal 146 miljonit krooni.

Möödunud aastal valmis Eestis viis pikka mängufilmi. Peale selle tehti veel 17 muud täispikka filmi, millest 16 olid dokumentaalfilmid ja üks õppefilm. Lühikesi, alla 52-minutilisi filme valmis 60, neist 10 olid mängufilmid, 26 dokumentaalfilmid, 7 animafilmid ning ülejäänud õppe- või mainefilmid. Kokku valmis Eestis 2008. aastal 82 filmi.

Kodumaiste filmide vaatajate arv ja piletitulu on viimase viie aastaga viis korda kasvanud

Kinos näidatavate kodumaiste filmide osatähtsus oli pärast taasiseseisvumist keskmiselt 1,5%, kuid viimastel aastatel on see märgatavalt suurenenud. Eesti kinodes näidati 2008. aastal kokku 265 filmi, neist 20 (8%) olid ka siin tehtud. Eesti filmide vaatajate osatähtsus kinoskäijate seas on viimase viie aastaga suurenenud 4%-st 13%-ni.

Ka kodumaiste filmide vaatajate arv ja piletitulu suurenes endiselt. Viimase viie aastaga on Eesti filmide vaatajate arv kinodes kasvanud 47 000-st 223 000-ni ja nende filmide pealt teenitud piletitulu 2,6 miljonist ligi 14 miljoni kroonini, mis tähendab mõlema puhul umbes viiekordset kasvu. Kokku käis 2008. aastal kinos üle 1,5 miljoni inimese.

Suurenes raamatute ja perioodikaväljaannete arv

2008. aastal trükiti iga Eesti elaniku kohta viis raamatut ja 17 ajakirja. Raamatuid ja brošüüre ilmus ühtekokku 4685 nimetust. Kui aastatel 2004–2006 ilmus neid stabiilselt umbes 4000, siis 2007. ja 2008. aastal suurenes nende arv aastaga vastavalt 270 ja 375 väljaande võrra. Kogutrükia arv vähenes aga 8,9 miljonist 2007. aastal 7,3 miljonini ehk 2006. aastaga samale tasemele. Lasteraamatute nimetuste arv on alates 2004. aastast suurenenud. 2008. aastal oli neid peagu 650 ja neid trükiti kokku üle 1,5 miljoni eksemplari. 2008. aastal anti välja 332 ajakirja ja 155 ajalehte (sh 17 päevalehte) — nende kogutrükia arv oli ligi 32 miljonit eksemplari.

Juurde tuli seitse tasuta levivat digitaaltelekanalit

Õhu kaudu levivate analoogtelekanalite arv oli 2008. aastal sama mis aasta varem — eetris oli neli telejaama (kolm üleriigilist ja üks kohalik). Õhu kaudu levivaid tasuta digitaaltelekanaleid oli aasta lõpus seitse, neist kolm kattusid analoogtelekanalitega.

2008. aastal nii nagu eelmiselgi oli raadiojaamu 34 (sh viis Eesti Rahvusringhäälingu programmi). Neljandik raadiojaamadest olid venekeelsed ja ka venekeelsete saadete osatähtsus on veidi (1,6%) suurenenud.

Kultuuristatistika näitab, et majanduslangusest hoolimata huvi kultuuri vastu vähehaaval suureneb ja kultuurisündmustel käiakse üha rohkem.

Overview

The chapter presents statistics on libraries, museums, theatres, film production and distribution, mass media, publishing production and sports clubs. The chapter focuses on the year 2008, which is compared with the four or five previous years.

The number of library loans has increased

Although the number of library users and loans has shown a steady declining trend during the past few years, in 2008 the decrease in the number of users has slowed down (in 2006 the decrease was 6.5% compared to the previous year, in 2008 — 1.2%) and the number of loans shows even a slight increase (8% during the year). The decrease, which earlier reflected the growing use of the Internet library services, stopped probably thanks to the worsening of the economic situation. As library services are free of charge the citizens see in it the possibility to save money.

Public libraries are most widely used, they had 376,000 registered users in 2008 who borrowed on an average 30 items per year (extensions of loan dates have also been taken into account). The number of public libraries did not change in 2008. There was on an average one public library for approximately 2,500 inhabitants, in addition also school, specialized and scientific libraries. Compared to 2000, the number of computer workstations for users in public libraries has grown five times, totalling 1,695. Since 2006, there is public access to the Internet in each library.

More than two million museum admissions

Slightly over two million persons visited museums in 2008, there were 1,536 museum visits per thousand inhabitants, i.e. about three visits per two inhabitants.

There were 224 museums in Estonia in 2008. There were 9.4 million museum pieces in the main collection of museums, 2% of them were exhibited. During the last decade, the main collection has increased by about four million museum pieces.

About 1,595 full-time employees worked in museums, in addition 208 were working with temporary contract and 400 worked as volunteers. During the last decade, the number of full-time employees has increased by 9%. In 2008, 45% of full-time museum employees had higher education, 12% of them were senior officials or research staff with academic degree.

Last year, the income of museums was 575 million kroons, of which 339 million kroons were covered from the state budget and 70 million kroons from the budgets of local governments. 20 million kroons were donated or received from foundations, and 38 million kroons from the sale of tickets. 36 million kroons were received from other fee-charging services (e.g. income from rent, guide services, etc.). The expenditures of museums amounted to 488 million kroons, of which 2% were spent on the completion of collections and 49% on labour. Museums invested 146 million kroons in 2008.

In 2008, five long feature films were made in Estonia. In addition, 17 other full-length films were made, including 16 documentaries and one educational film. 60 short films (with the duration less than 52 minutes) were made, of which 10 were feature films, 26 documentaries, 7 animations and the rest either educational or promotional films. In total, 82 films were made in Estonia in 2008.

The number of visitors of the domestic films as well as its gross box income have increased five times during the last five years

The share of domestic films in cinema has been on an average 1.5% after the restoration of independence in Estonia, but it has significantly increased during the last few years. In total 265 different films were shown in Estonian cinemas, of which 20 (8%) were made in Estonia. The share of attendees of domestic films has grown from 4% to 13% during the last five years.

The attendance of domestic films and also their gross box income shows a continuous growing trend. During the last five years the attendance of Estonian films has grown from 47,000 to 223,000 cinema visits and the gross box income of these films has increased from 2.6 million to 14 million kroons per year, which means that both of them have grown approximately five times. In total 1.5 million cinema visits were made in Estonia in 2008.

The number of books and periodicals increased

In 2008, five books and 17 magazines were printed per each inhabitant of Estonia. The total number of issued books and pamphlets was 4,658. If in 2004–2006 approximately 4,000 titles of books and pamphlets were published, then in 2007 and 2008 their number increased correspondingly by 270 and 375 per year. But the total issue decreased from 8.9 million books in 2007 to 7.3 million in 2008 or to the same level as in 2006. The number of titles of children's books has increased continuously since 2004, reaching 650 in 2008. More than 1.5 million children's books were printed in 2008. 332 magazines and 155 newspapers (incl. 17 dailies) were issued in 2008 — the total number of the respective prints was almost 32 million.

Seven free of charge aerially distributed digital TV channels started to work

In 2008, the number of aerially distributed mainland TV channels remained the same as in the previous year — four television broadcasters (three national and one local). At the end of the year there were seven aerially distributed free of charge digital TV channels, of which 3 overlapped with analog channels.

In 2008, the number of radio stations remained the same as in 2007 — there were 34 of them (incl. five Estonian Public Broadcasting programmes). A quarter of radio stations were Russian language based and the share of broadcastings in Russian has slightly increased (1.6%).

Cultural statistics show that in spite of economic recession people's interest in culture and participation in cultural events is still slightly increasing. .

Tabel 1 **Rahvaraamatukogud, 2004–2008**
Table 1 **Public libraries, 2004–2008**

	2004	2005	2006	2007	2008	
Raamatukogud	564	562	568	566	566	Libraries
maal	476	474	471	470	455	in rural areas
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	11 316	11 306	11 322	11 360	11 464	Total stock, thousand library units
maal	5 738	5 826	5 639	5 526	5 569	in rural areas
Fondi suurus keskmiselt raamatukogu kohta, tuhat arvestusüksust	20,1	20,1	19,9	20,1	20,3	Average stock per library, thousand library units
maal	12,1	12,3	12,0	11,8	12,2	in rural areas
Lugejad, tuhat	439,8	439,7	411,3	381,0	376,4	Registered users, thousands
maal	145,4	145,6	131,3	125,0	124,9	in rural areas
Lugejaid keskmiselt raamatukogu kohta	780	782	724	673	665	Average number of users per library
maal	305	307	279	267	274	in rural areas
Laenutused, tuhat arvestusüksust	12 655	11 679	10 717	10 437	11 281	Library units lent, thousands
maal	4 532	4 140	3 630	3 360	3 586	in rural areas
Laenutusi keskmiselt lugeja kohta, arvestusüksust	28,8	26,6	26,1	27,4	30,0	Average number of library units lent per user
maal	31,2	28,4	27,7	26,8	28,7	in rural areas
Raamatukogutöötajad	1 678	1 665	1 678	1 678	1 689	Employees in libraries
maal	706	716	686	668	668	in rural areas

Tabel 2 **Eriala- ja teadusraamatukogud, 2004–2008**
Table 2 *Specialized and scientific libraries, 2004–2008*

	2004	2005	2006	2007	2008	
Raamatukogud	75	70	60	55	55	Libraries
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	62 082	62 211	63 763	65 573	67 357	Total stock, thousand library units
Lugejad, tuhat	177,2	165,5	164,4	203,2	206,6	Registered users, thousands
Laenutused, tuhat arvestusüksust	2 198,0	2 702,6	2 270,9	2 323,0	2 390,2	Library units lent, thousand library units
Laenutusi keskmiselt lugeja kohta, arvestusüksust	12,4	16,3	13,8	11,4	11,6	Average number of library units lent per user
Raamatukogutöötajad	1 154	1 089	1 050	1 043	1 053	Employees in libraries

Tabel 3 **Kooliraamatukogud, 2003/04–2007/08**
Table 3 *School libraries, 2003/04–2007/08*

	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	
Raamatukogud	512	474	451	438	420	Libraries
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	10 606,6	9 915,2	9 537,6	9 010,7	8 833,7	Total stock, thousand library units
õpikukogu	5 264,9	4 788,5	4 655,0	4 357,5	4 218,7	textbooks
Lugejad, tuhat	194,4	187,5	174,2	165,2	161,8	Registered users, thousands
Laenutused, tuhat arvestusüksust	2 959,7	2 552,9	2 539,3	2 190,8	2 079,5	Library units lent, thousand library units
Laenutusi keskmiselt lugeja kohta, arvestusüksust	15,2	13,6	14,6	13,3	13,9	Average number of library units lent per user
Raamatukoguhoidjad	649	605	587	559	532	Librarians in libraries

Tabel 4 **Muuseumid, 2004–2008^a**
Table 4 *Museums, 2004–2008^a*

	2004	2005	2006	2007 ^b	2008	
Muuseumid	210	209	209	217	224	Museums
arheoloogia- ja ajaloomuuseumid	38	39	40	52	49	archaeology and history museums
koduloomuuseumid	80	81	81	83	90	local lore museums
loodusmuuseumid	4	4	3	2	2	natural history museums
kunstimuuseumid	15	15	16	16	18	art museums
etnograafia- ja antropoloogiamuuseumid	6	6	7	9	9	ethnography and anthropology museums
teised muuseumid	67	64	62	55	56	other museums
Põhifond, miljonit säilikut	8,1	8,4	9,1	9,3	9,4	Main collection, million museum pieces
Külastajad, tuhat	1 726	1 762	1 883	1 907	2 059	Attendance, thousands
Muuseumikülastusi 1000 elaniku kohta	1 280	1 309	1 402	1 421	1 536	Attendance per 1,000 inhabitants
Näitused	1 392	1 378	1 411	1 518	1 503	Exhibitions
Töötajad	1 852	1 960	1 860	1 881	1 995	Employees
palgalised	1 519	1 576	1 549	1 499	1 595	salaried employees

^a Muuseumid koos eraldi asuvate filiaalidega, v.a ühiskondlikul alusel töötavad koolimuuseumid.

^b Andmeid on korrigeeritud.

^a Museums with their separate branches; school museums working on a voluntary basis are not included.

^b The data have been updated.

Tabel 5 Muuseumid omaniku liigi järgi, 2008^a
Table 5 Museums by type of owner, 2008^a

	Riik <i>State</i>	Kohalik omavalitsus <i>Local government</i>	Eraõiguslik isik <i>Person in private law</i>	Kokku <i>Total</i>	
Muuseumid	80	83	61	224	<i>Museums</i>
arheoloogia- ja ajaloomuuseumid	23	16	10	49	<i>archaeology and history museums</i>
koduloomuuseumid	20	46	24	90	<i>local lore museums</i>
loodusmuuseumid	2	-	-	2	<i>natural history museums</i>
kunstimuuseumid	12	2	4	18	<i>art museums</i>
etnograafia- ja antropoloogia- muuseumid	6	1	2	9	<i>ethnography and anthropology museums</i>
teised muuseumid	17	18	21	56	<i>other museums</i>
Põhifond, miljonit säilikut	8,58	0,70	0,15	9,42	<i>Main collection, million museum pieces</i>
Külastajad, tuhat	1 416	457	185	2 059	<i>Attendance, thousands</i>
Muuseumikülastusi 1000 elaniku kohta	1 056	341	138	1 536	<i>Attendance per 1,000 inhabitants</i>
Näitused	804	549	150	1 503	<i>Exhibitions</i>
väljaspool püsiekspositsiooni	250	79	51	380	<i>other than permanent exposition</i>
Töötajad	1 223	543	229	1 995	<i>Employees</i>
palgalised	1 180	380	35	1 595	<i>salaried employees</i>

^a Muuseumid koos eraldi asuvate filiaalidega, v.a ühiskondlikul alusel töötavad koolimuuseumid.

^a Museums with their separate branches; school museums working on a voluntary basis are not included.

Tabel 6 Filmitoodang, 2008
Table 6 Production of films, 2008

Liik	Kokku	Mängufilmid	Dokumentaalfilmid	Animafilmid	Type
	<i>Total</i>	<i>Feature films</i>	<i>Documen- taries</i>	<i>Animated cartoons</i>	
Täispikad filmid	22	5	16	-	<i>Full-length films</i>
kinofilmid	9	4	5	-	<i>movies</i>
videofilmid	13	1	11	-	<i>videofilms</i>
Lühifilmid	60	10	26	7	<i>Short films</i>
kinofilmid	16	6	2	7	<i>movies</i>
videofilmid	44	4	24	-	<i>videofilms</i>

Tabel 7 Kinofilmide toodang, 2004–2008
Table 7 Production of movies, 2004–2008

Liik	2004	2005	2006	2007 ^a	2008	Type
Täispikad filmid	6	10	9	14	9	<i>Full-length films</i>
mängufilmid	3	4	6	5	4	<i>feature films</i>
Lühifilmid	74	8	11	17	16	<i>Short films</i>
mängu- ja animafilmid	6	6	9	12	13	<i>feature films and animated cartoons</i>

^a Andmeid on korrigeeritud.

^a The data have been updated.

Tabel 8 **Täispikkade mängufilmide import, 2004–2008**
Table 8 *Imports of long feature films, 2004–2008*

Filmitootja	2004	2005	2006	2007	2008	Country of origin
Ameerika Ühendriigid	85	94	105	95	96	United States
SRÜ	2	7	10	7	9	CIS
Euroopa riigid	24	34	40	50	35	European countries
Muud riigid	6	6	10	3	2	Other countries
KOKKU	117	141	165	155	142	TOTAL

Tabel 9 **Täispikkade mängufilmide levi, 2004–2008**
Table 9 *Distribution of long feature films, 2004–2008*

	2004	2005	2006	2007	2008	
Eesti ^a	2	7	17	28	20	Estonia ^a
Ameerika Ühendriigid	138	153	169	145	173	United States
SRÜ	3	7	10	7	9	CIS
Euroopa riigid	30	37	49	62	56	European countries
Muud riigid	8	6	11	3	7	Other countries
KOKKU	181	210	256	245	265	TOTAL
Vaatajad, tuhat	1 150,8	1 120,0	1 572,3	1 607,6	1 702,3	Attendance, thousands
Vaatajaid 100 elaniku kohta	85	83	117	120	127	Attendance per 100 inhabitants
Keskmine piletihind, krooni	63	68	66	68	69	Mean ticket price, kroons

^a Alates 2005. aastast on arvestatud ka filmitootjate levitatud filme.

^a Since 2005 also films distributed by producing companies are included.

Tabel 10 **Teatrietendused sihtgrupi järgi, 2007^a**
Table 10 *Theatre performances by target group, 2007^a*

	Kokku Total	Lapsed Children	Noored Youth	Täiskasvanud Adults	
Lavastused	414	92	46	276	Production
uuslavastused	164	30	17	117	new
Etendused	4 765	1 233	440	3 092	Performances
külastetendused	1 308	430	139	739	guest performances
Teatriskäike 1000 elaniku kohta	762	177	68	516	Attendance per 1,000 inhabitants

^a Kultuuriministeeriumilt tegevustoetust saavate teatrite andmed.

^a Data cover the theatres receiving support from the Ministry of Culture.

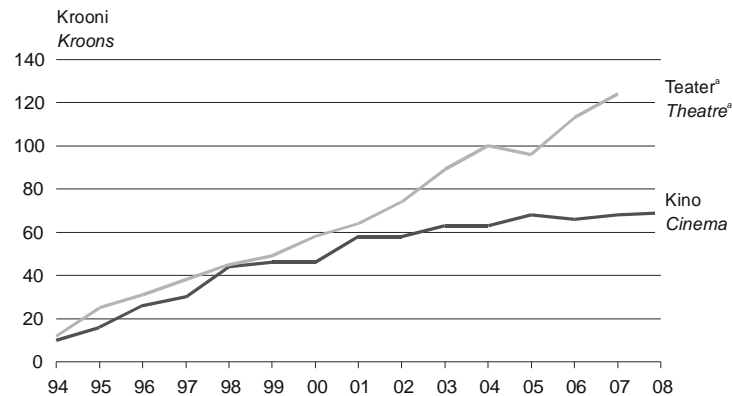
Tabel 11 **Teatrietendused liigi järgi, 2007^a**
 Table 11 **Theatre performances by type, 2007^a**

Liik	Lavastused		Etendused		Vaatajad, tuhat	Type
	Production	uus-lavastused new	Performances	külalis-etendused guest performances		
Sõnalavastus	214	84	2 919	701	569	Drama
Muusikalavastus	33	11	304	34	148	Music
oper	20	8	130	11	69	opera
operett	3	0	42	7	24	operetta
muusikal	5	1	84	2	43	musical
Tantsulavastus	56	27	299	100	54	Dance
Lastelavastus	86	24	1 143	418	228	Plays for children
nukulavastus	29	5	368	130	29	puppet theatre
Muu	25	18	100	55	23	Other
KOKKU	414	164	4 765	1 308	1 022	TOTAL

^a Kultuuriministeeriumilt tegevustoetust saavate teatrite andmed.

^a Data cover the theatres receiving support from the Ministry of Culture.

Joonis 1 **Kino- ja teatripileti keskmine hind, 1994–2008**
 Figure 1 **Mean price of cinema and theatre tickets, 1994–2008**

^a Riiklikud ja linnateatrid.

^a State and town theatres.

Tabel 12 **Riiklikud ja linnateatrid, 2003–2007**
 Table 12 **State and town theatres, 2003–2007**

	2003	2004	2005	2006	2007 ^a	
Teatrid	11	11	11	11	12	Theatres
Lavastused jm üritused	402	Production and other events
lavastused	270	257	244	272	279	production
Etendused	3 424	3 171	3 201	3 228	3 303	Performances
külalisetendused	1 066	815	642	439	441	guest performances
Vaatajad, tuhat	936,9	820,5	716,3	747,2	811,7	Attendance, thousands
Keskmine piletihind, krooni	89	100	96	113	124	Mean ticket price, kroons
Teatriskäike 1000 elaniku kohta	692	609	532	556	605	Attendance per 1,000 inhabitants

^a Andmeid on korrigeeritud.

^a The data have been updated.

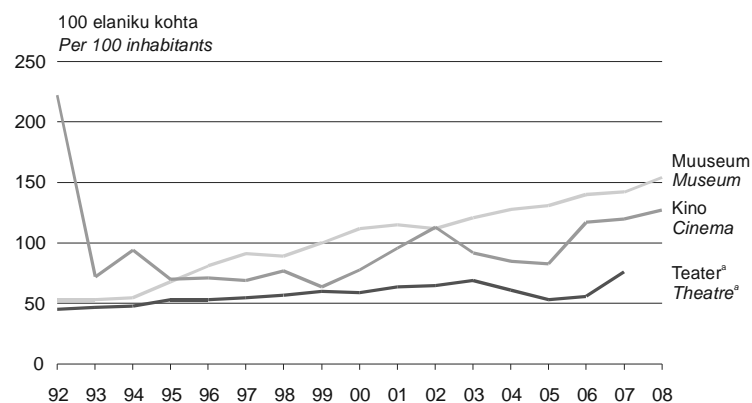
Tabel 13 Riiklike ja linnateatrite etendused liigi järgi, 2007
Table 13 State and town theatre performances by type, 2007

Liik	Lavastused		Etendused		Vaatajad, tuhat Attendance, thousands	Type
	Production	uuslavastused	Performances	külastus-		
		new		guest performances		
Sõnalavastus	161	64	2 166	322	437	Drama
Muusikalavastus	28	8	274	32	140	Music
ooper	18	6	119	11	64	opera
operett	3	0	42	7	24	operetta
muusikal	5	1	84	2	43	musicals
Tantsulavastus	21	10	134	11	43	Dance
Lastelavastus	52	14	700	74	188	Plays for children
nukulavastus	18	3	236	26	19	puppet theatre
Muu	17	14	29	2	4	Other
KOKKU	279	110	3 303	441	812	TOTAL

Tabel 14 Riiklike ja linnateatrite etendused sihtgrupi järgi, 2007
Table 14 State and town theatre performances by target group, 2007

Sihtgrupp	Lavastused		Etendused		Target group
	Production	uuslavastused	Performances	külastus-	
		new		guest performances	
Lapsed	57	19	765	83	Children
Noored	28	9	289	55	Youth
Täiskasvanud	194	82	2 249	303	Adults
KOKKU	279	110	3 303	441	TOTAL

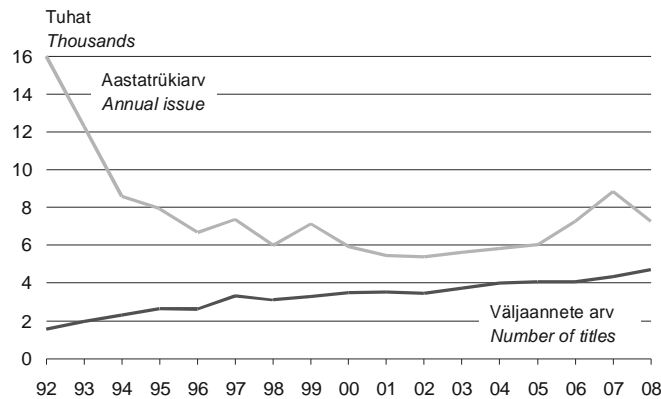
Joonis 2 Kino-, muuseumi- ja teatrikülastused, 1992–2008
Figure 2 Attendance of cinemas, museums and theatres, 1992–2008

^a Riiklikud ja linnateatrid.

^a State and town theatres.

Joonis 3 Raamatud ja brošüürid, 1992–2008
Figure 3 Books and pamphlets, 1992–2008

Tabel 15 Trükitoodang, 2004–2008
Table 15 Printed matter, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	
Raamatud ja brošüürid						
Books and pamphlets						
Nimetused	3 994	4 060	4 040	4 310	4 685	Titles
eesti keeles	3 069	3 142	3 185	3 419	3 818	in Estonian
lasteraamatud	392	411	543	570	647	children's books
kooliõpikud	288	305	237	274	212	school textbooks
Aastatrükiarv, miljonit eksemplari	5,8	6,0	7,3	8,9	7,3	Annual issue, million copies
eesti keeles	4,7	5,0	6,0	6,7	6,3	in Estonian
lasteraamatud	0,8	0,9	1,2	1,3	1,5	children's books
kooliõpikud	1,1	1,2	0,8	0,8	0,6	school textbooks
Esiväljaannete nimetused	3 690	3 733	3 692	3 973	4 355	Titles of first editions
lasteraamatud	363	392	515	546	618	children's books
kooliõpikud	192	193	160	178	150	school textbooks
Esiväljaannete aastatrükiarv, miljonit eksemplari	5,1	5,2	6,2	8,2	6,5	Annual issue of first editions, million copies
Ilmunud väljaandeid elaniku kohta, eksemplari	4,3	4,5	5,4	6,6	5,4	Number of issued copies per inhabitant
Perioodikaväljaanded						
Periodicals						
Nimetused	1 171	1 190	1 158	1 183	1 254	Titles
eesti keeles	958	986	954	982	1 041	in Estonian
ajakirjad	310	313	312	317	332	magazines
eesti keeles	245	253	251	256	267	in Estonian
Aastatrükiarv, miljonit eksemplari	23,5	25,3	28,6	31,8	31,7	Annual issue, million copies
eesti keeles	21,4	22,0	25,0	27,3	27,4	in Estonian
Ilmunud väljaandeid elaniku kohta	17,4	18,8	21,3	23,7	23,6	Number of issued copies per inhabitant
Ajalehed						
Newspapers						
Nimetused	133	138	143	148	155	Titles
eesti keeles	98	102	105	108	116	in Estonian
päevalehed	13	15	16	16	17	daily newspapers
eesti keeles	9	10	11	11	11	in Estonian

Tabel 16 **Televisioon, 2004–2008^a**
Table 16 *Television, 2004–2008^a*

	2004	2005	2006	2007	2008	
Ringhäälingujaamad	3	3	3	3	15	Broadcasters
omaniku liigi järgi						by type of ownership
avalik-õiguslik	1	1	1	1	2	public
eraõiguslik	2	2	2	2	13	private
Saadete üldmaht, tundi	20 743	21 498	23 401	24 077	71 385	Total duration of broadcasting, hours
Reklaami, saadete tutvustuse ja otsepakkumise osatähtsus	12,3	13,5	12,5	12,6	9,8	Share of advertising, presentations of programmes and teleshopping
Reklaami osatähtsus	6,7	8,3	7,8	7,8	6,8	Share of advertising
Teksti-TV, tundi	100	6 523	1 767	1 798	10 180	Text-TV, hours
Töötajad	495	524	525	568	796	Employees
loomingulised	186	186	186	197	269	programme staff
tehnilised	194	196	180	190	252	technical staff

^a 2004–2007 üleriigilised tasuta levivad telejaamad, alates 2008. aastast kõik telejaamad.

^a 2004–2007 national TV stations transmitting programmes free-of-charge, since 2008 all TV stations.

Tabel 17 **Üleriigiliste TV-ringhäälingujaamade saated, 2006–2008^a**
Table 17 *Broadcasts of national TV-broadcasters, 2006–2008^a*

	2006		2007 ^b		2008		
	minutit	%	minutit	%	minutit	%	
	minutes		minutes		minutes		
Keskmine ööpäevane saatemaht ringhäälingujaama kohta ^c	1 122	100,0	1 153	100,0	880	100,0	Mean daily duration of broadcasting per broadcaster ^c
omasaated	174	15,5	200	17,3	381	43,3	own production
kordussaated	491	43,8	481	41,7	305	34,7	repeat transmissions
lastesaated	74	6,6	85	7,4	40	4,5	for children
noortesaated	109	9,7	103	8,9	135	15,4	for youth
Liigi järgi							By type
uudised	76	6,8	75	6,5	84	9,6	news
publitsistikasaated	37	3,3	40	3,5	35	4,0	informative
haridussaated	1	0,1	1	0,1	4	0,5	educational
elusaated	89	7,9	106	9,2	71	8,1	of human interest
kultuuri- ja teadussaated	36	3,2	48	4,2	23	2,6	culture and science
ususaated	4	0,3	3	0,3	1	0,1	religious
muusika	18	1,6	15	1,3	137	15,5	music
sport	39	3,5	29	2,5	89	10,1	sports
infomeelelahutus	84	7,5	57	4,9	20	2,3	infotainment
meelelahutussaated	106	9,4	105	9,1	95	10,8	light entertainment
telemängud	8	0,7	3	0,3	3	0,4	TV-games
televõistlused	14	1,3	6	0,5	3	0,4	TV-contests
lavastuslikud saated	613	54,7	674	58,5	308	35,0	fiction
filmid	185	16,5	179	15,5	101	11,4	movies
seriaalid	314	28,0	381	33,0	137	15,6	series
multifilmid	62	5,5	71	6,2	27	3,1	animated cartoons
muu	18	1,6	0	0,0	12	1,4	other

^a 2006–2007 üleriigilised tasuta levivad telejaamad, alates 2008. aastast kõik telejaamad.

^b Andmeid on korrigeeritud.

^c V.a reklaam, otsepakkumine ja saadete tutvustus.

^a 2006–2007 national TV stations transmitting programmes free-of-charge, since 2008 all TV stations.

^b The data have been updated.

^c Excl. advertising, presentations of programmes and teleshopping.

Tabel 18 Raadio, 2004–2008
Table 18 Radio, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007 ^a	2008	
Ringhäälingu-programmid	31	32	32	34	34	Broadcasters
omaniku liigi järgi						by type of ownership
avalik-õiguslik	5	5	5	5	5	public
eraõiguslik	26	27	27	29	29	private
leviala järgi						by coverage
üleriigiline	4	4	4	4	4	national
piirkondlik	15	16	16	16	16	regional
kohalik	11	11	11	13	13	local
rahvusvaheline	1	1	1	1	1	international
Saadete üldmaht, tundi	227 653	259 756	277 195	276 603	287 337	Total duration of broadcasting, hours
Saadete üldmaht, %						Total duration of broadcasting, %
eesti keeles	68,7	72,5	75,2	73,5	71,9	in Estonian
vene keeles	21,3	24,0	22,0	24,2	25,8	in Russian
Reklaami osatähtsus	2,9	2,6	2,6	2,6	3,0	Share of advertising
Töötajad ^b	402	432	432	302	296	Employees ^b
loomingulised	183	206	217	184	179	programme staff
tehnilised	95	94	86	44	51	technical staff

^a Andmeid on korrigeeritud.

^b 2004. aastast vaid töölepinguga töötajad.

^a The data have been updated.

^b Since 2004, only employees working under employment contract.

Tabel 19 Raadiosaated, 2008
Table 19 Radio broadcasts, 2008

	Eesti Rahvusringhääling (ühe programmi kohta) <i>Estonian Public Broadcasting (per programme)</i>		Ülejäänud ringhäälingujaamad <i>Other broadcasters</i>		
	minutit <i>minutes</i>	%	minutit <i>minutes</i>	%	
Keskmine ööpäevane saatemahnt ringhäälingujaama kohta	1 440	100,0	1 376	100,0	Mean daily duration of broadcasting per broadcaster
omasaated	1 230	85,4	1 340	97,3	own production
kordussaated	129	8,9	77	5,6	repeat transmissions
lastesaated	15	1,0	7	0,5	for children
noortesaated	241	16,7	7	0,5	for youth
Liigi järgi					By type
uudised	264	18,3	56	4,1	news
publitsistikasaated	127	8,8	27	2,0	informative
haridussaated	17	1,2	7	0,5	educational
kultuurisaated	133	9,2	26	1,9	cultural
ettelugemised	19	1,3	9	0,7	readings
teadussaated	5	0,4	1	0,1	science
ususaated	3	0,2	71	5,2	religious
muusikasaated	722	50,2	951	69,1	music
spordisaated	12	0,9	4	0,3	sports
spordivõistlused	4	0,3	1	0,1	sports events
kuuldemängud	4	0,3	9	0,6	radio-plays
meelelahutus-saadet	108	7,5	164	11,9	entertainment
raadiomängud	8	0,5	35	2,6	radio-games
muu meelelahutus	101	7,0	112	8,1	other entertainment
muud saated	44	3,1	11	0,8	other programmes
reklaam	-	-	49	3,5	advertising

Tabel 20 **Olümpiaalasisid harrastanud spordiala järgi, 2003–2007**
 Table 20 *Participants in Olympic sports by field of sports, 2003–2007*

Spordiala	2003	2004	2005	2006	2007	Field of sports
Suveolümpiaalad						Summer Olympic sports
Aerutamine	487	631	502	712	689	Canoeing
Džuudo	2 921	3 163	3 111	3 119	3 277	Judo
Iluvõimlemine	1 089	1 105	1 353	1 077	1 856	Rhythmic gymnastics
Jahilaskmine	78	175	253	261	223	Running target shooting
Jalgpall	10 383	13 562	12 540	13 413	13 359	Football (soccer)
Jalgrattasport	1 588	1 610	1 460	1 826	2 046	Cycling
Kergejõustik	7 887	8 802	8 820	8 680	7 712	Athletics
Korvpall	9 162	10 895	10 549	10 275	10 007	Basketball
Kujundujumine	-	-	-	-	-	Synchronized swimming
Käsipall	1 863	2 139	1 943	1 768	1 726	Handball
Laskmine	973	1 466	1 560	1 537	1 132	Shooting
Lauatennis	1 504	1 672	1 797	2 108	1 830	Table tennis
Maadlus	1 851	1 900	1 987	1 823	1 910	Wrestling
Maahoki	-	60	20	20	20	Field hockey
Moodne viievõistlus	118	140	129	86	79	Modern pentathlon
Poks	1 673	1 627	1 671	1 777	1 570	Boxing
Purjelauasõit	77	49	73	95	39	Windsurfing
Purjetamine	1 465	1 301	1 308	1 440	1 235	Sailing
Rannavõrkpall	363	659	630	739	509	Beach volleyball
Ratsutamine	907	1 052	1 134	1 223	1 367	Equestrian
Riistvõimlemine	-	-	-	-	-	Artistic gymnastics
Sulgpall	765	1 113	1 241	1 062	1 474	Badminton
Sõudmine	626	647	683	698	713	Rowing
Taekwondo	354	674	753	490	561	Taekwondo
Tennis	3 008	3 618	3 860	4 265	4 615	Tennis
Triatlon	262	315	355	373	271	Triathlon
Tõstmine	301	352	338	378	409	Weightlifting
Ujumine	3 776	5 809	7 906	8 872	10 947	Swimming
Vehklemine	595	677	574	717	575	Fencing
Veepall	-	-	-	-	-	Water polo
Vettehüpped	-	-	-	-	-	Diving
Vibusport	258	208	289	300	344	Archery
Võrkpall	6 039	7 019	7 143	7 780	6 704	Volleyball
Taliolümpiaalad						Winter Olympic sports
Bobisõit	-	-	-	-	-	Bobsleigh
Freestyle-suusatamine	-	-	-	-	-	Freestyle skiing
Iluisutamine	589	630	743	1 487	692	Figure skating
Jäähoki	1 296	1 348	1 482	1 726	1 431	Ice hockey
Jääkeegel	6	28	44	31	48	Curling
Kahevõistlus	192	149	83	102	89	Nordic combined
Kelgutamine	72	-	-	-	-	Luge/Skeleton
Laskesuusatamine	319	270	376	206	313	Biathlon
Lumelauasport	90	154	130	37	31	Snowboarding
Mäesuusatamine	64	187	220	256	361	Alpine skiing
Suusahüpped	54	103	94	109	84	Ski jumping
Murdmaasuusatamine	3 343	3 327	3 547	4 004	3 202	Cross-country skiing
Kiirusutamine	-	-	41	63	52	Speed skating / Short track speed skating

Tabel 21 **Olümpiaalasisid harrastanud naised spordiala järgi, 2003–2007**
 Table 21 *Female participants in Olympic sports by field of sports, 2003–2007*

Spordiala	2003	2004	2005	2006	2007	Field of sports
Suveolümpiaalad						
						Summer Olympic sports
Aerutamine	160	206	186	224	251	Canoeing
Džuudo	313	361	383	414	339	Judo
Iluvõimlemine	753	528	864	1 057	1 778	Rhythmic gymnastics
Jahilaskmine	-	1	3	2	2	Running target shooting
Jalgpall	478	751	848	1 317	1 102	Football (soccer)
Jalgrattasport	254	227	240	362	425	Cycling
Kergejõustik	3 091	3 586	3 617	3 758	3 283	Athletics
Korvpall	1 600	1 997	1 916	1 676	1 904	Basketball
Kujundujumine	-	-	-	-	-	Synchronized swimming
Käsipall	504	457	526	468	453	Handball
Laskmine	245	333	440	463	413	Shooting
Lauatennis	427	465	505	598	545	Table tennis
Maadlus	57	80	88	91	120	Wrestling
Maahoki	-	20	-	-	-	Field hockey
Moodne viievõistlus	38	39	42	20	25	Modern pentathlon
Poks	75	90	96	101	85	Boxing
Purjelauasõit	4	5	11	13	7	Windsurfing
Purjetamine	218	181	146	162	192	Sailing
Rannavõrkpall	77	151	216	226	145	Beach volleyball
Ratsutamine	732	846	851	970	1 127	Equestrian
Riistvõimlemine	-	-	-	-	-	Artistic gymnastics
Sulgpall	357	586	622	548	784	Badminton
Sõudmine	174	173	189	215	246	Rowing
Taekwondo	98	141	206	107	117	Taekwondo
Tennis	1 403	1 618	1 538	1 926	2 387	Tennis
Triatlon	65	93	113	110	71	Triathlon
Tõstmine	19	27	29	23	32	Weightlifting
Ujumine	1 536	2 422	3 340	4 091	5 088	Swimming
Vehklemine	238	268	255	312	249	Fencing
Veepall	-	-	-	-	-	Water polo
Vettehüpped	-	-	-	-	-	Diving
Vibusport	75	60	79	94	94	Archery
Võrkpall	2 330	2 866	2 887	3 054	2 662	Volleyball
Taliolümpiaalad						
						Winter Olympic sports
Bobisõit	-	-	-	-	-	Bobsleigh
Freestyle-suusatamine	-	-	-	-	-	Freestyle skiing
Iluuisutamine	484	497	547	1 242	610	Figure skating
Jäähoki	38	91	102	193	149	Ice hockey
Jääkeegel	-	12	14	13	13	Curling
Kahevõistlus	3	3	1	2	2	Nordic combined
Kelgutamine	9	-	-	-	-	Luge/Skeleton
Laskesuusatamine	92	85	127	74	83	Biathlon
Lumelauasport	18	40	34	9	6	Snowboarding
Mäesuusatamine	18	44	61	93	126	Alpine skiing
Suusahüpped	-	4	2	9	3	Ski jumping
Murdmaasuusatamine	1 034	1 091	1 222	1 444	1 117	Cross-country skiing
Kiiruisutamine	-	-	22	27	18	Speed skating / Short track speed skating

Metoodika

Kultuuristatistika tegemiseks küsitletakse kõiki raamatukogusid, muuseume, filmiimpordi- ja filmileviettevõtteid ning filme tootvaid ettevõtteid, teatreid, ringhäälinguajaamu ja spordiklubisid.

Raamatukogude ja trükiste koondandmed pärinevad Rahvusraamatukogust. Trükiste arv saadakse sudeksemplaride alusel.

Alates 2004. aastast kogub Kultuuriministeeriumilt tegevustoetust saavate teatrite andmeid Statistikaameti asemel Eesti Teatri Agentuur (2007. aastani Eesti Teatriliidu Teabekeskus). Riiklikud ja linnateatrid on järgmised: Rahvusoper Estonia, Eesti Riiklik Nukuteater, Pärnu Teater Endla, Teater Vanemuine, Teater NO99, Teater Ugala, Eesti Draamateater, Rakvere Teater, Vene Teater, Kuressaare Linnateater ja Tallinna Linnateater. Erateatriorganisatsioonid on Drugoi Teatr, Emajõe Suveteater, nukuteater Lepatriinu, pärimusteater Loomine, Nargen Opera, R.A.A.A.M, Salong-Teater, stuudioteater Ilmarine, Theatrum, Tuuleveski, Vana Baskini Teater, VAT Teater, Von Krahli Teater, Võru Teatriateljee, Kanuti Gildi SAAL, Sõltumatu Tantsu Ühendus ja Valgete Ööde Festival. Seega oli 2007. aastal 28 riigitoetust saavat teatrit.

Kuni 2007. aastani on televisiooni hulka arvatud kodumaised õhu kaudu levivad analoog-telekanalid, alates 2008. aastast on sinna lisatud ka kodumaised kaabli kaudu levivad kanalid ja õhu kaudu levivad digitaaltelekanalid, mis osaliselt kattuvad.

Arvutustes on kasutatud aastakeskmist rahvaarvu.

Methodology

For producing statistics on culture, all libraries, museums, film distribution and film production companies, theatres, broadcasting stations and sports clubs are enumerated completely.

Aggregate data on libraries and printed matter have been received from the National Library. The number of printed matter is based on compulsory copies.

Since 2004, data on theatres have been received from the Estonian Theatre Agency (until 2007 the Estonian Theatre Information Centre) instead of Statistics Estonia. The data cover theatre companies receiving state support. State and town theatres: Estonian National Opera, Estonian State Puppet Theatre, Theatre Endla in Pärnu, Theatre Vanemuine in Tartu, Theatre NO99, Theatre Ugala in Viljandi, Estonian Drama Theatre, Rakvere Theatre, Russian Theatre in Tallinn, Tallinn City Theatre, Kuressaare Town Theatre. Private theatrical organisations are Drugoi Teatr, Emajõe Suveteater, Puppet Theatre Lepatriinu, Folk Theatre Loomine, Nargen Opera, R.A.A.A.M, Salong-Teater, Drama Studio Ilmarine, Theatrum, Tuuleveski, Vana Baskini Teater, VAT Theatre, Von Krahl's Theatre, Võru Teatriateljee, Kanuti Gildi SAAL, Independent Association of Dance, Valgete Ööde Festival. Thus, 28 theatres were supported by the state in 2007.

Until 2007 television included only national aerially distributed TV programmes, since 2008 it also includes programmes which are distributed via cable networks and digital programmes which are distributed aerially, some of them partly overlap.

In calculations, the mean annual population number has been used.

Kirjandust
Publications

Estonia, Latvia and Lithuania in Figures 2008. (2008). Tallinn: Statistics Estonia.

Kultuur. 1997–2007. *Culture. (2009). Tallinn: Statistikaamet.*

Kultuuris osalemine. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Linnad ja vallad arvudes. 2008. *Cities and Rural Municipalities in Figures. (2008). Tallinn: Statistikaamet.*

Maakonnad arvudes. 2003–2007. *Counties in Figures. (2008). Tallinn: Statistikaamet.*

Sotsiaalelu arvudes. 2007. *Social Life in Figures. (2008). Tallinn: Statistikaamet.*

ÕIGUS

Kutt Kommel, Maria Orešina

Tabel 1	Registreeritud kuriteod astme/liigi ja aasta järgi, 2004–2008.....	112
Tabel 2	Lõpetatud kriminaalmenetlused, 2007–2008.....	113
Tabel 3	Kriminaalmenetluse lõpetamine, 2006–2008.....	114
Joonis 1	Kriminaalmenetluse lõpetamine, 2006–2008.....	114
Joonis 2	Lõpetatud kriminaalmenetlused, lõpliku menetlusotsusega ja lahendatud kuriteod (I aste), 2006–2008.....	115
Joonis 3	Lõpetatud kriminaalmenetlused, lõpliku menetlusotsusega ja lahendatud kuriteod (II aste), 2006–2008.....	115
Tabel 4	Kohtusse saadetud isikud ja kuriteod, 2006–2008.....	116
Joonis 4	Kohtusse saadetud I ja II astme kuriteod, 2006–2008.....	116
Tabel 5	Lõpliku menetlusotsusega ja lahendatud kuriteod, 2006–2008.....	117
Tabel 6	Riigikohtu töö, 2004–2008.....	117
Tabel 7	Vanglaasutustes viibivad isikud, 2004–2008.....	118
Tabel 8	Kinnipeetavate liikumine vanglaasutustes, 2004–2008.....	119
Joonis 5	Vanglaasutustes viibivaid isikuid 100 000 elaniku kohta, 2003–2007.....	119
Tabel 9	Kriminaalhooldusalused, 2004–2008.....	120

JUSTICE

Table 1	Recorded offences by degree/type and by year, 2004–2008.....	112
Table 2	Terminated proceedings in offences, 2007–2008.....	113
Table 3	Persons with regard to whom the proceedings were terminated, 2006–2008.....	114
Figure 1	Persons with regard to whom the proceedings were terminated, 2006–2008.....	114
Figure 2	Terminated proceedings in offences, offences with final procedural decision and cleared offences (1st degree), 2006–2008.....	115
Figure 3	Terminated proceedings in offences, offences with final procedural decision and cleared offences (2nd degree), 2006–2008.....	115
Table 4	Persons and offences sent to court, 2006–2008.....	116
Figure 4	1st and 2nd degree offences sent to court, 2006–2008.....	116
Table 5	Offences with final procedural decision and cleared offences, 2006–2008.....	117
Table 6	Indicators of work of the Supreme Court, 2004–2008.....	117
Table 7	Persons incarcerated in penal institutions, 2004–2008.....	118
Table 8	Movement of incarcerated persons in penal institutions, 2004–2008.....	119
Figure 5	Incarcerated persons in penal institutions per 100,000 inhabitants, 2003–2007.....	119
Table 9	Offenders under probation, 2004–2008.....	120

Ülevaade

Peatükk esitab õigusstatistikat 2004.–2008. aasta kohta.

2008. aastal registreeriti 50 977 kuritegu ehk keskmiselt üks kuritegu iga 26 inimese kohta. Esimese astme kuritegusid oli neist 2965 — 7% vähem kui aasta varem. Kahanes nii tapmiste (2007. aastal 90 juhtumit, 2008. aastal 88) kui ka mõrvade (2007. aastal 20 juhtumit, 2008. aastal 16) üldarv.

Vähenenud on intellektuaalse omandi vastased kuriteod

Varavastaste kuritegude arv, mis viimastel aastatel on olnud jätkuvas langustrendis, kasvas 27 600-st 2007. aastal 28 262-ni 2008. aastal. Omastamiste, kelmuste ja väljapressimiste arv vähenes aastaga keskmiselt 14%, varguste arv on samal ajal veidi (3,5%) suurenenud. Märgatavalt (33%) on vähenenud intellektuaalse omandi vastased kuriteod. Suurenenud on ka ametikuritegude arv (25%) ja majanduskuritegude arv (40%). Mootorsõiduki juhtimine jooes seisundis on aga 16% vähenenud.

Lõpliku menetlusotsusega kuritegusid oli 52 220 ja lahendatud kuritegusid 26 660, millest kohtusse saadeti 22 551 kriminaalasja 13 800 süüdistatavaga. 2008. aastal lõpetati 26 669 kriminaalasja. Lõpetatud kriminaalajade arv oli üldjoontes sama ja kohtusse saadetud asjade arv 17% suurem kui aasta varem.

Riigikohtus võeti 2008. aastal vastu 2227 avaldust ja kaebust. Neist lahendati 91 kriminaal-asjades esitatud kaebust ja protesti, vaadati läbi 92 haldusasja ning lahendati 145 läbi-vaadatud tsiviilasja. Põhiseaduslikkuse järelevalve taotlusi vaadati läbi 23.

Vangistusse määratakse enamasti korduvalt karistatud isikuid. Vanglas viibis 2008. aasta lõpu seisuga 3656 inimest (sh 990 eeluurimise all), korduvalt süüdimõistetuid oli neist 1870. Vähemalt neljandat korda süüdimõistetuid oli 18%.

100 000 elaniku kohta 273 kinnipeetavat

Kinnipeetute arv 100 000 elaniku kohta on oluline näitaja riikide võrdluses. Eestis on nende arv vähenenud 2004. aasta 338-st 2008. aasta 273-ni. 2007. aastal vähenes nende arv koguni 20%, kuid 2008. aastal suurenes taas 6%. Süüdimõistetuid oli vanglaasutustes 2666 — 803 vähem kui 2004. aastal. Eeluurimis- ja kohtualuseid oli 990 ehk 106 vähem kui 2004. aastal. Vanglaasutustes viibis 2008. aasta lõpus kokku 3656 isikut. Kuni 25-aastaseid oli süüdimõistetute hulgas 569, 25–50-aastaseid 1848 ja üle 50-aastaseid 249. Isikuvastaste kuritegude eest süüdi mõistetud isikuid oli 35% kõigist süüdimõistetutest — 7% vähem kui aasta varem.

Eurostati andmetel on vanades Euroopa riikides 100 000 elaniku kohta enamasti alla 100 kinnipeetava, üle 100 on neid Austrias, Hollandis, Hispaanias ja Suurbritannias. Ida-Euroopa riikides on neid 200 piires.

Kriminaalhooldusel oli 2008. aastal 8363 isikut, neist 542 naist ja 346 alaealist. Korduvalt oli karistatud 54% isikutest, 48% kriminaalhooldusalustest töötas.

Overview

The chapter presents crime statistics for the years 2004–2008.

In 2008, the total number of recorded criminal offences was 50,977, which is on an average one crime per 26 persons. Out of the criminal offences 2,965 were the first-degree offences (7% less than in 2007). The number of manslaughters (90 cases in 2007, 88 cases in 2008) and the total number of murders (20 cases in 2007, 16 cases in 2008) has decreased.

The number of offences against intellectual property has decreased

The number of offences against property which has been in a decreasing trend during last years increased from 27,600 in 2007 to 28,262 in 2008. The number of embezzlements, frauds and extortions has decreased 14% on an average, at the same time the number of larcenies has slightly increased (3.5%). The number of offences against intellectual property, has significantly decreased (33). The number of offences related to office and economic offences has increased (25% and 40%, respectively). The driving while intoxicated has decreased 16%.

The number of final procedural decision offences was 52,220 and that of cleared offences 26,660, of which 22,551 criminal cases with 13,800 accused persons were sent to court. 26,669 proceedings in offences were terminated. The number of terminated proceedings in

offences has remained almost the same and the number of criminal cases sent to court has increased 17%.

In 2008 the Supreme Court of Estonia received 2,227 applications and complaints in total. 91 examinations of complaints and protests in criminal cases were settled with judgment, 92 administrative cases were examined and 145 examinations of civil complaints were settled with judgment. The number of reviewed petitions on constitutional reviews was 23.

3,656 persons were incarcerated in penal institutions as of the end of 2008 (incl. 990 under investigation) — 1,870 of them were convicted more than once, 18% were convicted at least for the fourth time. The persons incarcerated in penal institutions are mostly offenders, convicted more than once.

**273 imprisoned
persons per
100,000 inhabitants**

The number of persons incarcerated in penal institutions per 100,000 inhabitants is an important indicator in the comparison of countries. In Estonia, this indicator has continuously decreased from 338 in 2004 to 273 in 2008. The number of convicted offenders in penal institutions was 2,666 — 803 persons less than in 2004. Persons under investigation and prosecution numbered 990, which is 106 persons less than in 2004. At the end of 2008, the total number of persons in penal institutions was 3,656. 569 convicted persons were up to 25 years of age, 1,848 were aged 25–50 and 249 were aged over 50. 35% were convicted for offences against the person — 7% less than a year ago.

According to the data of Eurostat, in old European countries the level of prison population per 100,000 inhabitants is generally under 100 persons. The respective indicator is above 100 incarcerated persons in Austria, Netherlands, Spain and United Kingdom. In East European countries the number of incarcerated persons is around 200. In Estonia the number of incarcerated persons is 273.

In 2008, 8,363 persons stayed under probation, of which 542 were females and 346 were juveniles. 54% of offenders under probation had been previously sentenced. 48% of offenders under probation were employed.

Tabel 1 **Registreeritud kuriteod astme/liigi ja aasta järgi, 2004–2008^a**
 Table 1 *Recorded offences by degree/type and by year, 2004-2008^a*

	2004	2005	2006	2007	2008	
Kuriteod kokku	57 168	55 586	51 834	50 375	50 977	Offences total
I astme kuriteod	3 371	2 982	2 688	2 681	2 965	1st degree offences
II astme kuriteod	53 797	52 604	49 146	47 694	48 012	2nd degree offences
Inimsuse ja rahvusvahelise julgeoleku vastane kuritegu	4	1	3	4	0	Offences against humanity and international security
Isikuvastane kuritegu	4 402	5 031	5 055	6 004	6 540	Offences against person
tapmine	104	137	107	90	88	manslaughter
mõrv	23	19	12	20	16	murder
raske tervisekahjustuse tekitamine	327	132	141	145	140	causing serious damage to health
kehaline väärkohtlemine	1 329	3 456	3 700	4 570	5 174	psysical abuse
pantvangi võtmine	1	2	1	2	2	hostage taking
vägistamine	162	179	153	122	160	rape
Politiiliste ja kodanikuõiguste vastane süütegu	10	13	9	27	7	Offences against political and civil rights
Perekonna- ja alaealiste vastane süütegu	266	498	400	376	446	Offences against family and minors
Rahvatervisevastane kuritegu	1 062	1 213	1 006	1 489	1 600	Offences against public health
narkootikumidega seotud kuritegu	1 044	1 190	981	1 449	1 558	offences relating to narcotics
Varavastane kuritegu	40 067	36 661	32 550	27 600	28 262	Offences against property
vargus	32 331	30 452	26 615	21 685	22 471	larceny
röövimine	1 677	1 326	1 005	887	909	robbery
omastamine	1 351	1 294	1 350	967	818	embezzlement
kelmus	2 069	2 127	1 968	2 481	2 222	fraud
väljapressimine	206	170	180	147	131	extortion
asja omavoliiline kasutamine	1 657	514	441	436	444	unauthorised use of a thing
Intellektuaalse omandi vastane kuritegu	85	116	95	81	61	Offences against intellectual property
Riigivastane kuritegu	15	13	9	73	29	Offences against the state
Avaliku rahu vastane kuritegu	3 387	3 316	2 943	4 366	4 565	Offences against public peace
Ametikuritegu	439	477	511	232	310	Offences related to office
Õigusemõistmisvastane kuritegu	1 161	1 601	2 107	1 941	1 527	Offences against administration of justice
Avaliku usalduse vastane kuritegu	1 668	1 647	1 606	2 168	1 991	Offences against public trust
maksevahendi ja väärtpaberi võltsimine	47	40	65	16	27	counterfeiting of payment means or securities
võltsitud maksevahendi ja väärtpaberi kasutamine	584	545	469	478	454	use of counterfeit payment means or securities
Keskkonnavastane kuritegu	244	186	149	55	35	Offences against environment
Majanduskuritegu	480	473	486	465	779	Economic offences
Üldohtlik kuritegu	434	460	431	351	449	Offences dangerous to public
tulirelva, selle olulise osa ja laskemoona ebaseaduslik käitlemine	289	303	243	189	203	unlawful handling of firearms or essential components thereof or ammunition
Liikluskuritegu	3 437	3 868	4 464	5 127	4 359	Traffic offences
mootorsõiduki juhtimine joobeseisundis	3 069	3 541	4 150	4 835	4 179	driving while intoxicated
Kaitseteenistusega seotud kuritegu	7	12	10	15	17	Offences relating to service in Defence Forces

^a Metoodika ja andmeallika muutumise tõttu ei ole andmed võrreldavad varem avaldatud aegridadega. Andmeallikas on E-toimik.

^a The data are not comparable with time series published previously due to the change of methodology and data source. The data source is e-File.

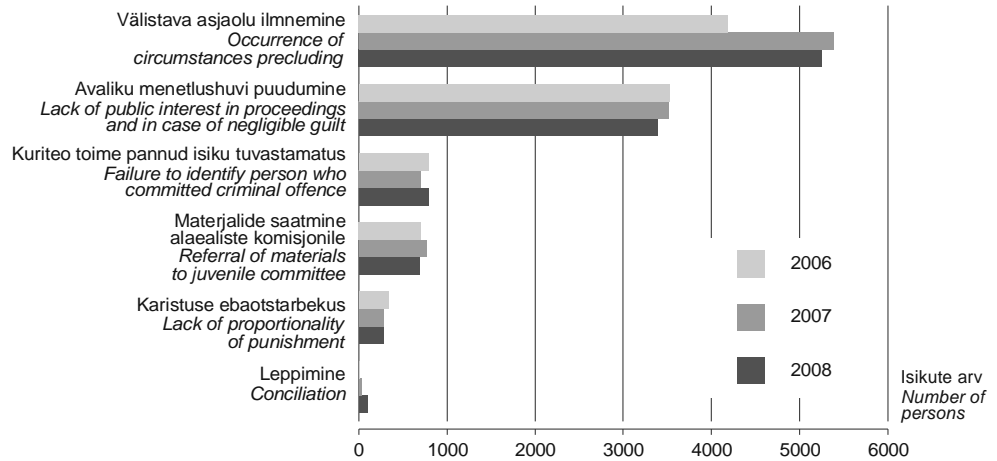
Tabel 2 **Lõpetatud kriminaalmenetlused, 2007–2008**
Table 2 *Terminated proceedings in offences, 2007–2008*

Aste	2007	2008	Degree
I ja II aste			1st and 2nd degree
Menetluse lõpetamise alused kokku	29 807	29 669	<i>The bases for termination the proceedings total</i>
Välistava asjaolu ilmnemine	8 747	9 457	<i>Occurrence of circumstances precluding</i>
Kuriteo toime pannud isiku tuvastamatus	16 700	16 103	<i>Failure to identify the person who committed the criminal offence</i>
Materjali saatmine alaealiste komisjonile	610	549	<i>Referral of materials to juvenile committee</i>
Avaliku menetlushuvi puudumine	3 430	3 167	<i>Lack of public interest in proceedings and in case of negligible guilt</i>
Karistuse ebaotstarbekus	289	285	<i>Lack of proportionality of punishment</i>
Leppimine	31	99	<i>Conciliation</i>
Välisriigi kodaniku toime pandud kuritegu või välisriigis toime pandud kuritegu	..	1	<i>Criminal offences committed by foreign citizens or in foreign states</i>
Isikult saadud abi tõendamiseseme asjaolude väljaselgitamisel	..	8	<i>Assistance received from person upon ascertaining facts relating to subject of proof</i>
I aste			1st degree
Menetluse lõpetamise alused kokku	1 266	1 298	<i>The bases for termination the proceedings total</i>
Välistava asjaolu ilmnemine	490	566	<i>Occurrence of circumstances precluding</i>
Kuriteo toime pannud isiku tuvastamatus	726	695	<i>Failure to identify the person who committed the criminal offence</i>
Materjali saatmine alaealiste komisjonile	9	14	<i>Referral of materials to juvenile committee</i>
Avaliku menetlushuvi puudumine	36	12	<i>Lack of public interest in proceedings and in case of negligible guilt</i>
Karistuse ebaotstarbekus	5	3	<i>Lack of proportionality of punishment</i>
Leppimine	0	0	<i>Conciliation</i>
Välisriigi kodaniku toime pandud kuritegu või välisriigis toime pandud kuritegu	..	0	<i>Criminal offences committed by foreign citizens or in foreign states</i>
Isikult saadud abi tõendamiseseme asjaolude väljaselgitamisel	..	8	<i>Assistance received from person upon ascertaining facts relating to subject of proof</i>
II aste			2nd degree
Menetluse lõpetamise alused kokku	28 541	28 371	<i>The bases for termination the proceedings total</i>
Välistava asjaolu ilmnemine	8 257	8 891	<i>Occurrence of circumstances precluding</i>
Kuriteo toime pannud isiku tuvastamatus	15 974	15 408	<i>Failure to identify the person who committed the criminal offence</i>
Materjali saatmine alaealiste komisjonile	601	535	<i>Referral of materials to juvenile committee</i>
Avaliku menetlushuvi puudumine	3 394	3 155	<i>Lack of public interest in proceedings and in case of negligible guilt</i>
Karistuse ebaotstarbekus	284	282	<i>Lack of proportionality of punishment</i>
Leppimine	31	99	<i>Conciliation</i>
Välisriigi kodaniku toime pandud kuritegu või välisriigis toime pandud kuritegu	..	1	<i>Criminal offences committed by foreign citizens or in foreign states</i>
Isikult saadud abi tõendamiseseme asjaolude väljaselgitamisel	..	0	<i>Assistance received from person upon ascertaining facts relating to subject of proof</i>

Tabel 3 **Kriminaalmenetluse lõpetamine, 2006–2008**
 Table 3 *Persons with regard to whom the proceedings were terminated, 2006-2008*

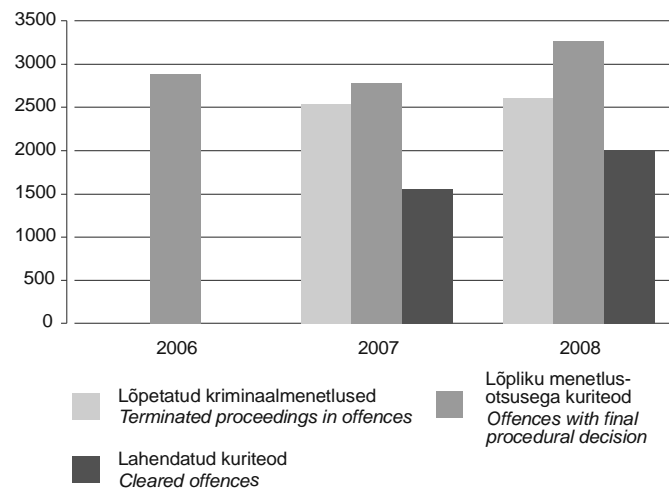
Menetluse lõpetamise alus	2006		2007		2008		Base for termination
	Isikute arv <i>Number of persons</i>	sh alaealised <i>number of juveniles</i>	Isikute arv <i>Number of persons</i>	sh alaealised <i>number of juveniles</i>	Isikute arv <i>Number of persons</i>	sh alaealised <i>number of juveniles</i>	
Kokku	9 518	1 825	10 657	2 055	10 483	2 043	<i>The bases for termination the proceedings total</i>
Välistava asjaolu ilmnemine	4 186	466	5 382	623	5 252	703	<i>Occurrence of circumstances precluding</i>
Kuriteo toime pannud isiku tuvastamatus	786	67	703	58	787	83	<i>Failure to identify person who committed criminal offence</i>
Materjalide saatmine alaealiste komisjonile	699	840	759	759	686	686	<i>Referral of materials to juvenile committee</i>
Avaliku menetlushuvi puudumine	3 520	360	3 513	496	3 383	518	<i>Lack of public interest in proceedings and in case of negligible guilt</i>
Karistuse ebaotstarbekus	327	92	278	61	281	48	<i>Lack of proportionality of punishment</i>
Leppimine	0	0	22	0	91	4	<i>Conciliation</i>
Välisriigi kodaniku toime pandud kuritegu või välisriigis toime pandud kuritegu	0	0	0	0	0	0	<i>Criminal offences committed by foreign citizens or in foreign states</i>
Isikult saadud abi tõendamiseseme asjaolude väljaselgitamisel	0	0	0	0	3	1	<i>Assistance received from person upon ascertaining facts relating to subject of proof</i>

Joonis 1 **Kriminaalmenetluse lõpetamine, 2006–2008**
 Figure 1 *Persons with regard to whom the proceedings were terminated, 2006-2008*

Joonis 2 **Lõpetatud kriminaalmenetlused, lõpliku menetlusotsusega ja lahendatud kuriteod (I aste), 2006–2008^a**

Figure 2 *Terminated proceedings in offences, offences with final procedural decision and cleared offences (1st degree), 2006–2008^a*

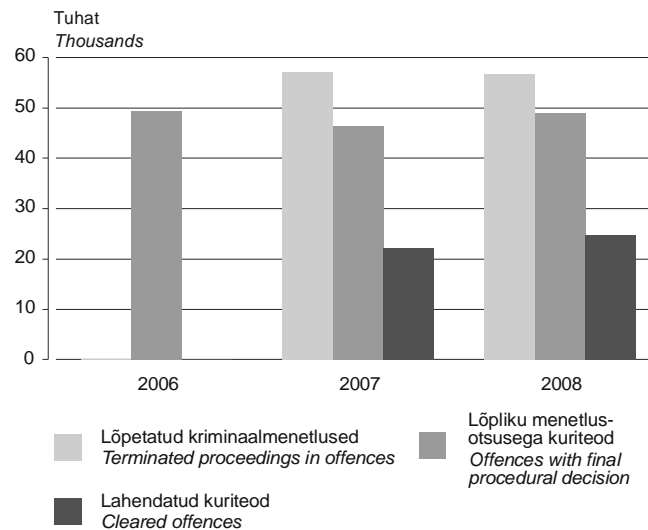

^a Andmed ei ole võrreldavad varem avaldatud aegriididega meetoodika ja andmeallika muutumise tõttu. Andmeallikas on E-toimik.

^a The data are not comparable with time series published previously due to the change of methodology and data source. The data source is e-File.

Joonis 3 **Lõpetatud kriminaalmenetlused, lõpliku menetlusotsusega ja lahendatud kuriteod (II aste), 2006–2008**

Figure 3 *Terminated proceedings in offences, offences with final procedural decision and cleared offences (2nd degree), 2006–2008*

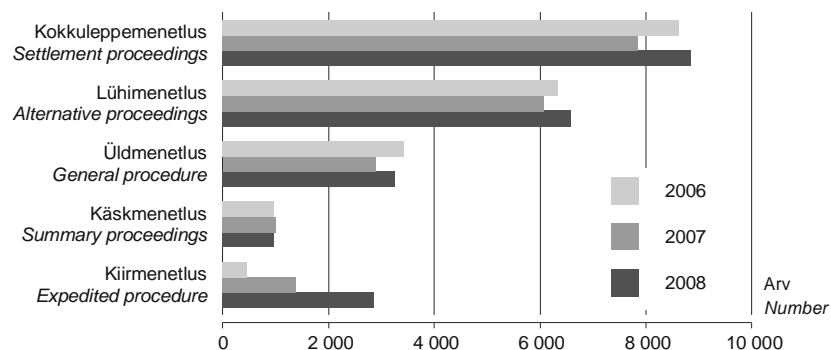
^a Andmed ei ole võrreldavad varem avaldatud aegriididega meetoodika ja andmeallika muutumise tõttu. Andmeallikas on E-toimik.

^a The data are not comparable with time series published previously due to the change of methodology and data source. The data source is e-File.

Tabel 4 **Kohtusse saadetud isikud ja kuriteod, 2006–2008**
 Table 4 *Persons and offences sent to court, 2006-2008*

	2006	2007	2008	
Menetlused kokku				Proceedings total
isikute arv	10 726	11 803	13 800	number of persons
alaealiste arv	1 040	807	1 030	number of juveniles
I ja II aste	19 790	19 202	22 551	1st and 2nd degree
I aste	..	1 511	1 967	1st degree
II aste	..	17 691	20 584	2nd degree
Kiirmenetlus				expedited procedure
isikute arv	366	1 158	2 456	number of persons
alaealiste arv	4	1	0	number of juveniles
I ja II aste	457	1 373	2 852	1st and 2nd degree
I aste	..	0	1	1st degree
II aste	..	1 373	2 851	2nd degree
Kokkuleppemenetlus				Settlement proceedings
isikute arv	4 807	5 084	4 996	number of persons
alaealiste arv	514	456	597	number of juveniles
I ja II aste	8 615	7 830	8 841	1st and 2nd degree
I aste	..	535	772	1st degree
II aste	..	7 295	8 069	2nd degree
Käskmenetlus				Summary proceedings
isikute arv	801	825	850	number of persons
alaealiste arv	14	11	10	number of juveniles
I ja II aste	960	998	962	1st and 2nd degree
I aste	..	1	1	1st degree
II aste	..	997	961	2nd degree
Lühimenetlus				Alternative proceedings
isikute arv	2 911	3 147	3 727	number of persons
alaealiste arv	255	229	303	number of juveniles
I ja II aste	6 341	6 059	6 579	1st and 2nd degree
I aste	..	321	410	1st degree
II aste	..	5 738	6 169	2nd degree
Üldmenetlus				General procedure
isikute arv	1 786	1 547	1 715	number of persons
alaealiste arv	253	110	120	number of juveniles
I ja II aste	3 417	2 872	3 236	1st and 2nd degree
I aste	..	642	776	1st degree
II aste	..	2 230	2 460	2nd degree
Psühhiaatrilise sundravi menetlus				Proceeding in compulsory psychiatric treatment
isikute arv	55	42	56	number of persons
alaealiste arv	0	0	0	number of juveniles
I ja II aste	..	70	81	1st and 2nd degree
I aste	..	12	7	1st degree
II aste	..	58	74	2nd degree

Joonis 4 **Kohtusse saadetud I ja II astme kuriteod, 2006–2008**
 Figure 4 *1st and 2nd degree offences sent to court, 2006–2008*

Tabel 5 **Lõpliku menetlusotsusega ja lahendatud kuriteod, 2006–2008**
 Table 5 *Offences with final procedural decision and cleared offences, 2006–2008*

	2006	2007	2008	
Lõpliku menetlusotsusega kuriteod				<i>Final procedural decision offences</i>
I ja II aste	52 127	49 009	52 220	<i>1st and 2nd degree</i>
I aste	2 883	2 777	3 265	<i>1st degree</i>
II aste	49 244	46 232	48 955	<i>2nd degree</i>
Lahendatud kuriteod				<i>Cleared offences</i>
I ja II aste	..	23 562	26 660	<i>1st and 2nd degree</i>
I aste	..	1 561	2 004	<i>1st degree</i>
II aste	..	22 001	24 656	<i>2nd degree</i>

Tabel 6 **Riigikohtu töö, 2004–2008**
 Table 6 *Indicators of work of the Supreme Court, 2004–2008*

	2004	2005	2006	2007	2008	
Läbivaadatud põhiseaduslikkuse järelevalve taotlused	23	37	17	23	23	<i>Reviewed petitions on constitutional review</i>
Avaldused ja kaebused	2 140	2 006	1 982	2 055	2 227	<i>Applications and complaints</i>
kuriteo- ja väärteoasjad	631	661	595	563	649	<i>criminal cases</i>
haldusasjad	635	567	566	745	716	<i>administrative cases</i>
tsiviilasjad	667	778	820	747	862	<i>civil cases</i>
Menetlusloast keeldutud	1 406	1 377	1 090	1 115	1 156	<i>Leave for proceedings not given</i>
kuriteo- ja väärteoasjad	427	421	303	237	304	<i>criminal cases</i>
haldusasjad	371	397	379	490	455	<i>administrative cases</i>
tsiviilasjad	464	559	408	388	397	<i>civil cases</i>
Kriminaalasjade esitatud kaebuste ja protestide läbivaatamine						<i>Examination of complaints and protests in criminal cases</i>
menetletud	169	156	134	107	96	<i>proceeded</i>
lahendatud	..	160	132	110	91	<i>settled with judgment</i>
rahuldatud	..	108	96	79	67	<i>satisfied</i>
Haldusajade läbivaatamine						<i>Examination of administrative cases</i>
läbi vaadatud	85	85	96	93	92	<i>examined</i>
rahuldatud	63	69	80	83	83	<i>satisfied</i>
Tsiviilasjade läbivaatamine						<i>Examination of civil complaints</i>
lahendatud	158	184	153	162	145	<i>settled with judgment</i>
rahuldatud	118	148	124	127	124	<i>satisfied</i>
I või II astme kohtu lahend tühistatud või muudetud	189	271	262	268	251	<i>Judgment of the court of 1st or 2nd instance quashed or changed</i>
kriminaalasjad	50	63	60	67	52	<i>criminal cases</i>
haldusasjad	68	67	79	80	77	<i>administrative cases</i>
tsiviilasjad	71	141	123	121	122	<i>civil cases</i>

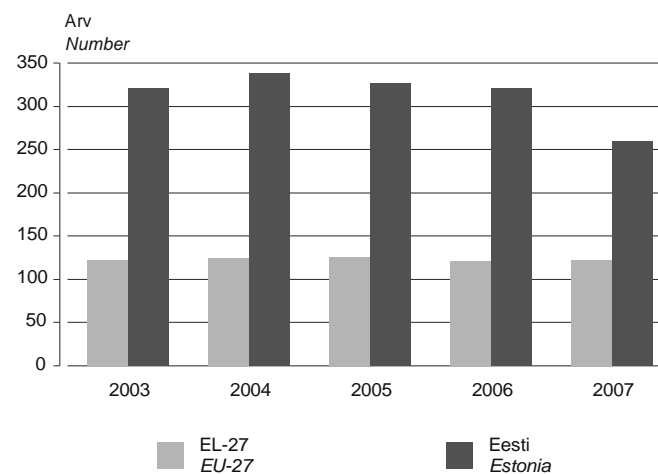
Tabel 7 **Vanglaasutustes viibivad isikud, 2004–2008**
 Table 7 *Persons incarcerated in penal institutions, 2004–2008*
 (aasta lõpus — at the end of the year)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Vanglaasutustes viibivad isikud	4 565	4 410	4 310	3 456	3 656	Persons incarcerated in penal institutions
Eeluurimis- ja kohtualused	1 096	1 024	1 045	916	990	<i>Persons under investigation and prosecution</i>
Süüdimõistetud	3 469	3 386	3 265	2 540	2 666	<i>Convicted offenders</i>
naised	155	141	137	103	120	<i>females</i>
eestlased	1 524	1 538	1 464	1 081	1 152	<i>Estonians</i>
eluaegse vanglakaristusega	32	33	33	35	36	<i>persons imprisoned for life</i>
Süüdimõistetud vanuserühma järgi						Convicted offenders by age group
13–14	1	0	0	0	0	<i>13–14</i>
15–17	56	37	41	31	33	<i>15–17</i>
18–21	435	377	370	259	242	<i>18–21</i>
22–24	486	462	438	309	294	<i>22–24</i>
25–29	790	754	727	522	573	<i>25–29</i>
30–39	1 006	1 022	970	828	856	<i>30–39</i>
40–49	474	469	474	367	419	<i>40–49</i>
50–59	181	224	212	186	202	<i>50–59</i>
60 ja vanemad	42	41	42	37	47	<i>60 and older</i>
Süüdimõistetud karistusaja järgi						Convicted offenders by period of sentence
Kuni 1 aasta	425	328	367	240	355	<i>Less than 1 year</i>
1 kuni alla 2 aasta	518	425	411	293	366	<i>1 to less than 2 years</i>
2 kuni alla 3 aasta	453	463	402	311	235	<i>2 to less than 3 years</i>
3 kuni alla 5 aasta	696	812	826	637	654	<i>3 to less than 5 years</i>
5 kuni alla 10 aasta	910	948	857	664	648	<i>5 to less than 10 years</i>
10 kuni alla 15 aasta	330	314	272	248	255	<i>10 to less than 15 years</i>
15–30 aastat	106	63	97	112	117	<i>15–30 years</i>
Eluaegse vanglakaristusega	32	33	33	35	36	<i>Persons imprisoned for life</i>
Süüdimõistetud vabadusekaotuste arvu järgi						Convicted offenders by number of imprisonments
Esimest korda	770	477	424	1 059	796	<i>First time</i>
Teist korda	689	643	666	772	915	<i>Second time</i>
Kolmandat korda	522	600	588	383	468	<i>Third time</i>
Vähemalt neljandat korda	1 488	1 666	1 587	326	487	<i>At least fourth time</i>
Süüdimõistetud kuriteo liigi järgi						Convicted offenders by type of offence
Isikuvastased kuriteod	1 228	1 474	1 075	1 016	946	<i>Offences against a person</i>
tahtlik tapmine ja tapmiskatse	828	787	735	613	620	<i>murder and attempted murder</i>
tahtlik raske kehavigastuse tekitamine	158	304	151	101	60	<i>wilful infliction of severe bodily injuries</i>
vägistamine ja vägistamiskatse	128	179	101	108	94	<i>rape and attempted rape</i>
Narkootikumidega seotud süüteo	291	353	314	330	406	<i>Offences relating to narcotics</i>
Varavastased kuriteod	3 448	3 542	1 508	952	992	<i>Offences against property</i>
vargus	1 468	1 913	669	431	468	<i>theft</i>
röövimine	780	982	594	398	402	<i>robbery</i>
Õigusemõistmisvastased kuriteod	338	407	13	1	21	<i>Offences against prosecution</i>
Avaliku korra ja ühiskondliku julgeoleku vastased kuriteod	426	586	22	6	25	<i>Offences against public order and public security</i>

Tabel 8 **Kinnipeetavate liikumine vanglaasutustes, 2004–2008**
 Table 8 *Movement of incarcerated persons in penal institutions, 2004–2008*

	2004	2005	2006	2007	2008	
Süüdimõistetud						Convicted offenders
Vabastatud	1 996	2 371	2 183	2 562	2 029	Released
tähtaja lõppemisel	1 571	1 533	1 376	1 148	1 045	at the end of sentence period
tingimisi enne tähtaega või karistuse kergendamise tõttu	415	563	581	1 225	807	conditionally before the end of sentence period or due to mitigation
armuandmise korras	4	6	5	2	0	due to pardoning
ravimatu haiguse tõttu	1	2	6	7	1	due to incurable illness
muudel põhjustel	5	2	6	24	18	for other reasons
Surnud	10	6	16	9	2	Deceased
Eeluurimis- ja kohtualused						Persons under investigation and prosecution
Uued vahialused	2 867	2 646	2 648	3 831	2 712	Newly taken into custody
naised	320	185	325	898	233	females
alaealised	263	304	441	191	100	juveniles
Vabastatud	1 996	3 836	3 667	3 503	3 297	Released
tökendi muutumisel	177	253	158	214	154	due to change of restraint
kriminaalasja kohtueelse lõpetamise tõttu	67	3	15	11	8	due to pre-court closing of criminal case
muudel põhjustel	425	614	72	89	111	for other reasons
Surnud	10	3	5	5	2	Deceased

Joonis 5 **Vanglaasutustes viibivaid isikuid^a 100 000 elaniku kohta, 2003–2007**
 Figure 5 *Incarcerated persons in penal institutions^a per 100,000 inhabitants, 2003–2007*

^a Süüdimõistetud ning eeluurimis- ja kohtualused.
^a Convicted offenders and persons under investigation and prosecution.

Tabel 9 **Kriminaalhooldusalused, 2004–2008**
 Table 9 *Offenders under probation, 2004–2008*
 (aasta lõpus — at the end of the year)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Kriminaalhooldusalused	8 084	7 885	7 879	8 497	8 363	Offenders under probation
Naised	656	571	616	624	542	<i>Females</i>
Alaealised	459	384	375	304	346	<i>Juveniles</i>
tütarlapsed	48	30	57	37	39	<i>girls</i>
Eesti kodakondsusega	6 088	5 977	5 929	6 284	6 259	<i>Estonian citizens</i>
Eestlased	4 983	4 863	4 832	5 000	4 962	<i>Estonians</i>
Katseaja järgi						By probation period
Kuni 1 aasta	515	567	618	1 042	1 073	<i>Less than 1 year</i>
1 kuni alla 2 aasta	5 715	5 458	5 624	5 991	5 874	<i>1 to less than 2 years</i>
2 kuni alla 3 aasta	1 784	1 777	1 539	1 347	1 283	<i>2 to less than 3 years</i>
Üle 3 aasta	67	77	89	108	133	<i>Over 3 years</i>
Teadmata	-	6	9	9	0	<i>Unknown</i>
Vanuserühma järgi						By age group
18–20	1 128	1 000	954	943	974	<i>18–20</i>
21–24	1 493	1 439	1 377	1 524	1 455	<i>21–24</i>
25–29	1 518	1 477	1 463	1 542	1 476	<i>25–29</i>
30–39	1 889	1 889	1 839	2 154	2 111	<i>30–39</i>
40–49	1 320	1 175	1 233	1 309	1 281	<i>40–49</i>
50–59	384	426	520	572	583	<i>50–59</i>
60–64	58	50	64	73	84	<i>60–64</i>
65 ja vanemad	35	45	54	40	50	<i>65 and older</i>
Teadmata	-	-	-	3	3	<i>Unknown</i>
Sotsiaalse seisundi järgi						By social status
Töötav	3 371	3 671	4 130	4 555	4 042	<i>Employed</i>
Õppiv	850	684	572	445	582	<i>Studying</i>
Pensionil	342	386	442	421	432	<i>Retired</i>
Sõjaväeteenistuses	13	8	11	3	4	<i>In military service</i>
Registreeritud töötuna	749	645	424	534	705	<i>Registered as unemployed</i>
Juhutöödel	1 427	1 421	1 435	1 376	1 405	<i>At odd jobs</i>
Ei tööta ega õpi	798	667	486	554	672	<i>Neither employed nor studying</i>
Määramata	64	367	341	574	488	<i>Not specified</i>
Kriminaalkaristuste arvu järgi						By number of criminal convictions
Esimest korda	3 575	3 385	3 503	3 224	2 989	<i>First time</i>
Teist korda	1 635	1 605	1 506	1 621	1 650	<i>Second time</i>
Kolmandat korda	1 053	971	960	1 062	1 083	<i>Third time</i>
Vähemalt neljandat korda	1 665	1 705	1 647	1 995	2 012	<i>At least fourth time</i>
Teadmata	156	0	209	612	629	<i>Unknown</i>
Toimepandud kuriteo järgi						By offence
Isikuvastased kuriteod	478	742	1 023	1 240	1 350	<i>Offences against the person</i>
Varavastased kuriteod	4 596	4 134	3 611	3 195	2 469	<i>Offences against property</i>
Ettekanded kriminaalhooldusaluste kohta						Reports on offenders under probation
Korralised	16 776	17 817	11 809	8 986	7 052	<i>Regular</i>
Erakorralised	953	971	1 023	1 371	1 390	<i>Extraordinary</i>

Metoodika

Registreeritud kuritegude, nende avastamise, eeluurimise peatamise ja kuriteo toime pannud isikute andmed saadakse Politseiametilt keskandmebaasi väljavõtena. 2002. aastani hõlmasid andmed ka kaitsepolitseis, 1998. aastast Kaitsejõudude Peastaabis ning 1999. aastast Maksu- ja Tolliametis, Piirivalveametis ja Tööinspektsioonis registreeritud kuritegusid.

1. septembril 2002 jõustus Eestis uus karistusseadustik. Seetõttu ei ole kõikide kuritegude puhul võimalik võrrelda 2002. aasta andmeid varasematega. Samuti muutusid kuritegude raskusastmete definitsioonid. Esimese astme kuriteo eest on nüüd raskeima karistusena ette nähtud vähemalt viieaastane vangistus, kriminaalkodeksis oli alampiir kaheksa aastat. 2003. aastast on mõiste haldusõiguse rikkumised asemel kasutusel väärteoasjad.

2002. aasta kriminaalkodeksi ja karistusseadustiku järgsed võrreldavad andmed on tinglikult summeeritud, vastupidisel juhul ei ole andmeid esitatud.

2004. aastal toimus prokuratuuri otseselt puudutava kriminaalmenetluse vallas kaks suurt reformi: muudeti prokuratuuriseadust ja asendati kriminaalmenetluse koodeks kriminaalmenetluse seadustikuga. Seetõttu ei saa prokuratuuri tööd kajastavaid andmeid varasemate aastatega võrrelda.

Kuriteo toimepanija on teada vaid avastatud kuritegude puhul. 1999. aastani avaldas Politseiamet avastatud kuritegudena ainult samal aastal sooritatud ja avastatud kuriteod, 1999. aastast aga ka need, mis on toime pandud varasematel aastatel ja avastatud käimasoleval aastal.

Justiitsministeeriumi kohtute osakonnalt on saadud esimese astme kohtute kriminaal-, tsiviil-, haldus- ja väärteoasjade ning teise astme kohtute töö koondandmed, samuti kõigi astmete kohtutes jõustunud kohtuotsusega kriminaalvastutusele võetud isikutele kohaldatud karistumäärade ja süüdimõistetute koondandmed (sh süüdimõistetute arv paragrahvide kaupa ja alaealiste süüdimõistetute andmed).

Info aasta jooksul vanglates viibinud isikute kohta pärineb Justiitsministeeriumi karistuse täideviimise talituselt ja kriminaalhooldusaluste andmed Justiitsministeeriumi taasühiskonnastamise talituselt.

Riigikohtult on saadud andmed nende töö kohta ning Maksu- ja Tolliametilt tollieeskirja rikkumise kohta.

Alates 2009. aastast avaldab Statistikaamet kuritegevuse statistikat E-toimiku agregeeritud andmete alusel — kriminaalmenetluse kohta tagasiulatuvalt 2006. aastast ja registreeritud kuritegevuse kohta 2003. aastast. Metoodika ja andmeallika muutumise tõttu ei ole andmed võrreldavad varem avaldatud aegriididega. Õigusstatistikat mõjutavad otseselt teatavate seaduste muudatused. Pidevalt on täiustatud nii kriminaalkodeksit kui ka teisi seadusi ning seda tuleb esitatud andmeid analüüsides arvestada.

Kriminaalmenetluse lühiajastatistika avaldab Justiitsministeerium.

Methodology

Statistics Estonia receives data on recorded criminal offences, their clearance and suspension of pre-trial investigation together with the data on offenders from the Police Board as an excerpt from their central database. Until 2002 the data also included offences recorded at the Security Police Board, from 1998 also those recorded by the General Staff of the Defence Forces, and from 1999 those recorded by the Tax and Customs Board, the Border Guard Administration and the Labour Inspectorate.

The new Penal Code entered into force on 1 September 2002. Therefore, the data on some types of criminal offences are not comparable with previous ones. Also the definitions of the degrees of criminal offences were changed. The maximum punishment prescribed for a criminal offence in the first degree is imprisonment for a term of at least five years; in the Criminal Code the corresponding term was eight years. Starting from 2003 the term 'administrative offence case' has been replaced by the term 'misdemeanour matter'.

The data, in case of which the Criminal Code and the Penal Code are homologous, are conventionally summed up in the 2002 review, if this was not the case the category is shown as not applicable.

In 2004 there were two important reforms concerning criminal procedure — the Prosecutor's Office Act was changed and the former Code of Criminal Procedure was replaced with the new Code of Criminal Procedure. That is the reason why some data on the work of the Prosecutor's Office are not comparable with the data for the previous years.

An offender is known only for cleared offences. Until 1999 among cleared offences only offences committed and cleared during the same year were shown by the Police Board. From 1999 offences committed in earlier years and cleared in the surveyed year were added.

The Department of Courts of the Ministry of Justice presents consolidated data on the total number of administrative, civil and criminal cases heard in courts of the first and second instances together with the consolidated data on persons definitively sentenced for criminal offences in all courts (incl. the number of persons sentenced by type of offence and type of punishment imposed and data on juveniles).

Information on persons incarcerated in prisons is received from the Prisons Department of the Ministry of Justice, and data on offenders under probation is received from the Rehabilitation Division of the Prisons Department of the Ministry of Justice.

The Supreme Court has presented the data on their activities, and the Tax and Customs Board has presented the data on violations of customs rules.

Since 2009, Statistics Estonia publishes crime statistics based on the aggregated data of e-File. The data are not comparable with time series published previously due to the change of methodology and data source. Changes in legislation directly influence crime statistics. The Criminal Code and other acts are continuously being improved. When analysing the presented data this should be taken into consideration.

The short-term criminal proceedings statistics are published by the Ministry of Justice.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kuukiri. 2008. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 5.

Maakonnad arvudes. 2003–2007. *Counties in Figures*. (2008). Tallinn: Statistikaamet.

Maakonnad arvudes. 2004–2008. *Counties in Figures*. (2009). Tallinn: Statistikaamet (ilmub augustis — *to be published in August*).

SOTSIAALNE TÕRJUTUS

Nele Peil

Tabel 1	Aasta ekvivalentnetosissetulek ja suhtelise vaesuse piir, 2003–2006	129
Tabel 2	Suhtelise vaesuse määr suhtelise vaesuse piiri ja soo järgi, 2003–2006	129
Tabel 3	Suhtelise vaesuse määr vanuse ja soo järgi, 2003–2006	129
Tabel 4	Suhtelise vaesuse määr peamise hõiveseisundi ja soo järgi, 2003–2006	130
Tabel 5	Suhtelise vaesuse süvik vanuse ja soo järgi, 2003–2006	130
Joonis 1	Suhtelise vaesuse süvik vanuse ja soo järgi, 2003–2006	130
Tabel 6	Suhtelise vaesuse määr leibkonna tüübi järgi, 2003–2006	131
Tabel 7	Suhtelise vaesuse määr leibkonna töointensiivsuse järgi, 2004–2005	131
Tabel 8	Pikaajalised töötud soo järgi, 2004–2008	131
Tabel 9	Pikaajalise töötuse määr soo järgi, 2004–2008	132
Tabel 10	Väga pikaajalise töötuse määr soo järgi, 2004–2008	132
Tabel 11	Suhtelise vaesuse määr enne sotsiaalseid siirdeid (sh pensionid) vanuse ja soo järgi, 2003–2006	132
Tabel 12	Suhtelise vaesuse määr enne sotsiaalseid siirdeid (v.a pensionid) vanuse ja soo järgi, 2003–2006	132
Tabel 13	Ajas ankurdatud vaesuse määr vanuse ja soo järgi, 2003–2006	133
Tabel 14	Leibkonnaliikmete sissetuleku ebavõrdsuse näitajad, 2003–2006	133
Tabel 15	Madala haridusega rahvastik vanuse ja soo järgi, 2004–2007	133
Tabel 16	Vähemalt 16-aastaste suhtelise vaesuse määr haridustaseme järgi, 2003–2006	133
Tabel 17	Halva või väga halva tervisega isikud sissetulekuvintili, vanuse ja soo järgi, 2007	134
Tabel 18	Suhtelise vaesuse määr maakonna järgi, 2004–2006	134
Tabel 19	Suhtelise vaesuse süvik rahvuse järgi, 2004–2006	134
Tabel 20	Suhtelise vaesuse süvik kodakondsuse järgi, 2004–2006	134
Tabel 21	Leibkonnaliikmete sissetuleku ebavõrdsuse näitajad rahvuse järgi, 2004–2006	135
Tabel 22	Leibkonnaliikmete sissetuleku ebavõrdsuse näitajad kodakondsuse järgi, 2004–2006	135

SOCIAL EXCLUSION

Table 1	Equalised yearly disposable income and at-risk-of-poverty threshold, 2003–2006	129
Table 2	At-risk-of-poverty rate by at-risk-of-poverty threshold and sex, 2003–2006	129
Table 3	At-risk-of-poverty rate by age and sex, 2003–2006	129
Table 4	At-risk-of-poverty rate by most frequent labour status and sex, 2003–2006	130
Table 5	Relative median at-risk-of-poverty gap by age and sex, 2003–2006	130
Figure 1	Relative median at-risk-of-poverty gap by age and sex, 2003–2006	130
Table 6	At-risk-of-poverty rate by household type, 2003–2006	131
Table 7	At-risk-of-poverty rate by work intensity of household, 2004–2006	131
Table 8	Long-term unemployed by sex, 2004–2008	131
Table 9	Long-term unemployment rate by sex, 2004–2008	132
Table 10	Very long-term unemployment rate by sex, 2004–2008	132
Table 11	At-risk-of-poverty rate before social transfers (including pensions) by age and sex, 2003–2006	132
Table 12	At-risk-of-poverty rate before social transfers (excluding pensions) by age and sex, 2003–2006	132
Table 13	At-risk-of-poverty rate anchored in time by age and sex, 2003–2006	133
Table 14	Indicators of income inequality of household members, 2003–2006	133
Table 15	Population with low level of education by age and sex, 2004–2007	133
Table 16	At-risk-of-poverty rate of people aged 16 or over by educational level, 2003–2006	133
Table 17	Persons with poor or very poor health by income quintile, age and sex, 2007	134
Table 18	At-risk-of-poverty rate by county, 2004–2006	134
Table 19	Relative median at-risk-of-poverty gap by ethnic nationality, 2004–2006	134
Table 20	Relative median at-risk-of-poverty gap by citizenship, 2004–2006	134
Table 21	Indicators of income inequality of household members by ethnic nationality, 2004–2006	135
Table 22	Indicators of income inequality of household members by citizenship, 2004–2006	135

Ülevaade

Sotsiaalseks tõrjutuseks nimetatakse olukorda, kus inimene ei saa puuduliku hariduse, madala sissetuleku, töötuse või kehva tervise tõttu ühiskonnaelust täisväärtuslikult osa võtta. Et indiviidi panus jääb seetõttu tema potentsiaalset väiksemaks, ei kaota sotsiaalse tõrjutuse korral ainult inimene, vaid kogu ühiskond.

Sotsiaalsed tõrjutust mõõdavad Laekeni indikaatorid

Sotsiaalse tõrjutuse taseme mõõtmiseks lepiti 2001. aastal Euroopa Liidu Nõukogus kokku 18 ühtlustatud indikaatorit ehk Laekeni indikaatorit. Laekeni indikaatoritega mõõdetakse sotsiaalse tõrjutuse eri tahke ja hinnatakse, milliste sotsiaalmajanduslike tunnustega inimesed elavad sotsiaalses tõrjutuses enam kui teised. Laekeni indikaatoreid avaldavad kõik Euroopa Liidu (EL) liikmesriigid, seetõttu võimaldavad need Eesti sotsiaalse tõrjutuse näitajaid ülejäänud Euroopa omadega adekvaatselt võrrelda ning seeläbi meil toimuvaid arenguid Euroopa kontekstis analüüsida.

2006. aastal oli suhtelise vaesuse piir 3480 krooni kuus

Sotsiaalse tõrjutuse üks keskseid mõisteid on suhteline vaesus. Suhtelise vaesuse defineerimisel lähtutakse leibkonnaliikme ekvivalentnetosissetulekust — leibkonna sissetulekust, mis on jagatud tarbimiskaalude summaga. Vaene on isik, kelle ekvivalentssissetulek on väiksem kui 60% riigi elanike mediaanekvivalentssissetulekust. Tarbimiskaalud on sissetuleku arvutamisel kasutusel selleks, et arvestada ühistarbimisest tekkivat säästu: näiteks maksab kolmeliikmeline leibkond eluaseme eest isiku kohta vähem kui üheliikmeline leibkond samasuguses eluruumis. Esimese täiskasvanud liikme tarbimiskaal on 1, iga järgmise täiskasvanu oma 0,5 ja ülalpeetaval lapsel 0,3. Kõik sissetulekut puudutavad Laekeni indikaatorid on üles ehitatud selliselt arvutatud ekvivalentssissetulekule. 2006. aastal oli mediaanekvivalentnetosissetulek 5800 krooni kuus ehk vaene oli niisugune üheliikmeline leibkond, kelle ekvivalentnetosissetulek oli alla 3480 krooni kuus.

Sissetulekud suurenesid 2005. ja 2006. aastal umbes 20% aastas ning see vähendas vaesust eelkõige töötavate inimeste ja nende laste seas. Sotsiaaltoetused ei suurenenud nii palju kui palgad, mistõttu pensionärid, töötud ja pered, kelle sissetulek sõltub suurel määral sotsiaaltoetustest, muutusid suhteliselt vaesemaks kui teised. Vanaduspensionäride suhteline vaesus suurenes 2006. aastal 8,2%, mittetöötavatel ja töötutel 2–4%.

Pensionäre on vaesuses enim, kuid nende vaesus on keskmisest vähem sügav

Pensionäride vaesusnäitajate suure tõusu (8% aastas) mõistmiseks on vajalik vaadata nende vaesuse sügavust ehk seda, kui kaugel on pensionäride mediaansissetulek vaesuspiirist. 2006. aastal oli pensionäride keskmine sissetulek vaesuspiirist 14,2% madalam — see on kõigist vanuserühmadest väikseim näitaja (vt joonis 1). Sealjuures olid pensioniealised 2006. aastal suurim suhtelises vaesuses elav vanuserühm — kui 2005. aastal elas suhtelises vaesuses veerand 65-aastastest, siis 2006. aastal kolmandik. Kuigi pensionäre on vaesuses palju, järeldeb vaesuse süviku indikaatorist, et nende vaesus ei ole nii sügav kui teistel vanuserühmadel. Keskmine pension on suhtelise vaesuse piirile väga lähedal. Seetõttu võivad väikesed pensionitõusud hulganisti pensionäre näiliselt vaesusest välja tuua ja töötavate leibkondade väikesed palgatõusud hulganisti pensionäre vaesusse viia, kuigi nende tegelik olukord ei pruugi eriti muutudagi. Niisugune kõikumiskaldumus mõjutab ka teisi indikaatoreid, kus pensioniealised on oluline mõjurühm — eelkõige naiste ja üksi elavate inimeste vaesuse näitajaid.

Leibkonnatüübiti on vaesus suurim üksi elavate pensioniealiste seas, neist enamik on naised. Et naiste eluiga on pikem kui meestel, elab põhiosa vähemalt 65-aastastest naistest vanaduspõlves üksinda. Üksi elamine aga suurendab vaesusrisiki. Ligi pooled üksi elavatest eestimaalastest (49%) elasid 2006. aastal allpool vaesuspiiri, 2005. aastal oli see näitaja 42%.

Vaesusrisiki suurendavad kolme ja enama lapse saamine ning üksikvanemaks jäämine

Vaesus suurenes ka üksikvanemaga peredes — 2006. aastal elas neist suhtelises vaesuses 44% ehk kolm protsenti rohkem kui 2005. aastal. Seevastu vähemalt kahe täiskasvanuga peredes laste arvust olenemata vaesus vähenes. Ühe või kahe lapse saamine vaesusrisiki väga palju ei suurenda, täiskasvanutest elukaaslaste ja ühe või kahe ülalpeetava lapsega perede hulgas oli suhteliselt vaeseid umbes 12%. Ülalpeetavate lasteta tööealiste paaride seas on vaesus suurem ja püsib stabiilselt 14% ümber. Vaesusrisik suureneb peredes, kus on vähemalt kolm ülalpeetavat last. Vähemalt kolme ülalpeetava lapsega leibkondades vähenes vaesus 2005. aastaga võrreldes küll kaks protsenti, kuid suhtelisse vaesusse jäi elama siiski viiendik paljulapselistest peredest. Üksikvanemate ja vähemalt kolme ülalpeetava lapsega leibkondade suuremat vaesusrisiki põhjustab töötajate ja ülalpeetavate

keskmisest halvem suhe. Üksikvanemal on tööd ja pereelu ühitada märksa keerulisem kui paaril.

Leibkonnad saavad oma sissetuleku peamiselt palgatööst ja siiretest. Seega saab vaesuse määra vähendada põhiliselt kahel viisil: suurendada palgatööst saadavat tulu, sh tõsta tööhõive määra, ning suurendada toetusi, hüvitisi ja pensione.

Suurim vaesusrisk on tööpuudus

Töötamine vähendab vaesusrisiki tunduvalt. 2006. aastal oli vaesuse määr töötavate inimeste hulgas mittetöötavate näitajast üle nelja korra madalam (vastavalt 8% ja 36%), kusjuures vaesus suurenes aastaga kõigi tööga mittehõivatud inimeste seas. Kõige halvemas olukorras olid töötud: kuus töötut kümnest elas allpool vaesuspiiri. Ülalpeetavate lastega minimaalse töointensiivsusega leibkondadest oli vaeseid 84% ehk kolm protsenti vähem kui 2005. aastal. Ülalpeetavate lasteta töötutest leibkondadest elas vaesuses 62% ehk kolm protsenti rohkem kui aasta varem.

Töötus hakkas pärast majandusbuumi raugemist kasvama 2008. aasta kolmandas kvartalis. Siiski toimus 2008. aastal kokkuvõttes hüppeline langus nii meeste kui ka naiste pikaajalises töötuses — vaid 1,7% tööjõust olid pikaajalised töötud (vähemalt aasta töötähtaeg) ja 0,9% väga pikaajalised töötud (vähemalt kaks aastat töötähtaeg).

Vaesust saab vähendada ka siirete suurendamisega. Eesti sotsiaalkaitsekulutused on EL-is ühed väiksemad, seega on meil ümberjagatavat raha mõnevõrra vähem. EL-i keskmisele jäi Eesti oma sotsiaalkaitsekulutustega elaniku kohta 2006. aastal alla kolm, tugevamatele heaoluriikidele koguni kuus korda. Eesti sotsiaaltoetused on üldiselt väikesed ja enamjaolt universaalsed (suuremad erandid on vanemahüvitis ja töötuskindlustushüvitis) — toetust antakse võrdselt nii rikastele kui ka vaestele.

Toetused aitavad vaesusest välja 18% eestimaalastest

Vaesuse määra võrdlemisel enne ja pärast sotsiaalseid siirdeid (sh pensionid) selgub, et siirded vähendavad aastate jooksul vaesust stabiilselt umbes 18%-l rahvastikust — pärast siirdeid elas 2006. aastal suhtelises vaesuses 19% rahvastikust, enne siirdeid oli see näitaja 37%. Kui pensionitulu siirete all arvestamata jätta, elaks Eestis ilma sotsiaaltoetusteta vaesuses veerand kõigist inimestest — see tähendab, et muud sotsiaaltoetused toovad vaesusest välja 6% rahvastikust.

Ajas ankurdatud vaesuse määra vaadates selgub, et inimeste realsissetulek on suurenenud. Inflatsiooni võrra korrigeeritud 2003. aasta suhtelise vaesuse piiri alusel arvatud vaesuse määr oli 2006. aastal 5%. Teisisõnu, kui suhtelise vaesuse piir oluks 1930 krooni kuus (2003. aasta näitaja), elanuks 2006. aastal suhtelises vaesuses 5% eestlastest. Sissetulekud on seega küll tunduvalt suurenenud, kuid ebavõrdsus ei ole märgatavalt kahanenud. Kõrgeimas tulukvintilis olevate inimeste sissetulek on püsivalt ligi 5,5 korda kõrgem kui madalaima tulukvintili inimestel — selle näitajaga on Eesti Euroopa kaheksa ebavõrdseima riigi seas.

Viiendik vähemalt 25-aastastest elanikest on põhihariduse või sellest madalama haridusega

Peale materiaalse vaesuse ja tööhõive võivad sotsiaalset tõrjutust põhjustada ka vähene haridus ja kehv tervis. Mida kõrgem on haridus, seda suurem on sissetulek, seda parem on sotsiaalne staatus ja seda rohkem on inimesel võimalik ühiskonnaelus osaleda. Madala haridusega rahvastiku osatähtsus ei ole Eestis viimastel aastatel kahjuks märkimisväärselt vähenenud. Endiselt on viiendik (2006. aastal 18%) rahvastikust põhihariduse või sellest veel madalama haridusega. See protsent küll väheneb tasapisi üle 65-aastaste inimeste suremise tõttu — neist on põhihariduse või sellest madalam haridusega 40%-l —, kuid pealekasvavate põlvkondade madal haridustase siiski püsib.

Ka sissetulek ja tervis on tugevasti seotud: mida suurem on sissetulek, seda paremaks hinnatakse oma tervist. Kui madalaimasse sissetulekukvintili kuulujatest pidas 2006. aastal oma tervist halvaks või väga halvaks üle veerandi (27%), siis kõrgeimas tulukvintilis arvas sama vaid 3,5%.

Maakondade kaupa vaadelduna on vaesust enim keskustest kaugel asuvatel ja äärealadel — Põlva, Jõgeva, Valga ja Ida-Viru maakonnas —, kus suhtelises vaesuses elab ligi kolmandik elanikest. Enamikus maakondades on vaesuse määr umbes 20–25%. Rikkaimad maakonnad on põhilised keskused Harju- (11%) ja Tartumaa (15%).

Eestlaste ja mitte-eestlaste vaesuse sügavus on peagu identne — suhteliselt vaeste mediaansissetulek on kummaski rühmas vaesuspiirist 20% madalam. Erinevused ilmnevad kodakondsust vaadeldes: Eesti kodakondsusega ja mõne muu riigi kodanikel on vaesuse

süvik püsivalt 20% juures, kuid kodakondsuseta isikute vaesus on pisut sügavam — 24% kaugusel vaesuspiirist. Küll aga erinevad eestlased ja mitte-eestlased ning kodanikud ja mittekodanikud sissetulekute ebavõrdsuse näitajate poolest — mitte-eestlaste sissetulekud on märksa võrdsema jaotusega. Eriti hästi paistavad võrdsuse poolest silma muu riigi kodakondsusega isikud — nad ei ole Eesti kodanikest vaesemad, aga selle rühma rikkad ja vaesed on üksteise suhtes võrdsemad.

Overview

Social exclusion is understood as a situation in which a person is unable to fully participate in societal life due to a deficient education, low income, unemployment or poor health. Social exclusion entails negative consequences not only for the excluded individual but for society at large because of the decrease in the individual's potential contribution to society.

Social exclusion is measured by the Laeken indicators

To provide a common measuring-stick for the level of social exclusion, the Council of the European Union agreed on the use of 18 harmonized indicators, known as the Laeken indicators in 2001. The Laeken indicators measure different facets of social exclusion and appraise which socio-economic characteristics are more common amongst people that live in such exclusion. Since all European Union (EU) Member States publish Laeken indicators for their country, these figures allow for a contextual interpretation of the developments in Estonian social exclusion data with that of the rest of Europe.

In 2006 the at-risk-of-poverty threshold was 3,480 kroons a month

One of the central concepts of social exclusion is relative poverty. Relative poverty is calculated using equalized disposable incomes of household members — i.e. household incomes divided by the sum of equivalence scales. A person is considered to be at-risk-of-poverty if his/her equalized disposable income falls below 60% of the national median equalized disposable income. Equivalence scales are used in income calculations for the purpose of accounting for savings from communal consumption: for instance a household with three members would spend less on housing per member than a single household in similar lodgings. The equalized weight for the first adult in the household is 1, for each subsequent adult — 0.5 and for a dependent child — 0.3. The Laeken indicators that touch upon income are calculated based on equalized income calculated following the abovementioned logic. In 2006, the median equalized disposable income in Estonia was 5,800 kroons a month, meaning that a single household was considered to be at-risk-of-poverty if its disposable income fell below 3,480 kroons a month.

In 2005 and 2006 disposable incomes grew at a rate of 20% a year, reducing poverty mostly among the employed and their households. Social transfers did not follow step with the rapid wage increases, resulting in the retired, the unemployed and other families dependent on social benefits becoming relatively poorer. The at-risk-of-poverty rate of old-age pensioners went up 8.2% in 2006, the at-risk-of-poverty rates of those not at work or unemployed rose 2–4%.

Retired people are the largest social group in poverty but their poverty is less deep than average

To understand the significant increase in the relative poverty rate of the retired (8%) in 2006, it serves to have a look at the at-risk-of-poverty gap, i.e. to see how far the median income of the retired is from the poverty threshold. The median income of the over 65-year-olds was 14.2% lower than the at-risk-of-poverty threshold in 2006, the smallest gap among all age groups. (Figure 1). At the same time, the retired were the largest age group living at-risk-of-poverty — over a third of all over 65-year-olds were living in relative poverty in 2006, compared to a quarter in 2005. Although there are many retired people living in relative poverty, the poverty gap indicates that their poverty is not as deep as that of other age groups. The average old-age pension is very close to the at-risk-of-poverty threshold. This means that small increases in pensions can seemingly bring large numbers of the retired out of poverty while small increases in wages can cast them just as significantly into poverty — all this while their actual condition need not change much at all. This inclination to fluctuate also influences other Laeken indicators with pensioners as a significant sub-group — in particular the poverty rates of women and single person households.

When examining at-risk-of-poverty by household types, one can observe the highest poverty rates among single person households over the retirement age, most of which belong to women. As women's life expectancy is considerably higher than men's in Estonia, most women over the age of 65 live alone. Living alone increases the risk of falling into poverty.

Almost half (49%) of all Estonians living alone were at-risk-of-poverty in 2006, in 2005 the corresponding indicator was 42%.

Having three or more children or becoming a single parent increase the risk of poverty

Poverty also spread among single parents with dependent children — 44% of such households lived at-risk-of-poverty in 2006, an increase of 3% compared to the previous year. On the other hand, poverty levels decreased in households with at least two adults, irrespective of the number of children. Having one or two children does not increase a household's risk of becoming relatively poor — in households of couples and one or two dependent children the at-risk-of-poverty rates are around 12%, while households with no children but two members of working age have a rather stable poverty rate of 14%. The risk of falling into poverty goes up starting with the third child. In households with three and more children poverty rates did drop 2% when compared to 2005 data, but a fifth of all such families remained in relative poverty. The greater risk of poverty among single parents and households with at least three dependent children is related to the below-average ratio of employees and dependents. For a single parent, it is more complicated to balance work and family life than for a household with two adults and children.

Households obtain their income mostly from employment and social transfers. Hence there are two main ways of lowering poverty rates: increasing incomes from paid labour, incl. elevating employment rate; and raising social benefits, allowances and pensions.

The greatest poverty risk is unemployment

Working significantly reduces the risk of falling into poverty. In 2006, the at-risk-of-poverty rate was four times lower among the employed compared to those not at work (8% and 36%, respectively). Moreover, poverty rate went up among all groups of people not at work during the year. The group in the worst position were the unemployed: six out of ten in this group lived with an income below the poverty threshold. 84% of households with minimal work intensity and dependent children lived at-risk-of-poverty, a decrease of 3% compared to 2005. 62% of households with minimal work intensity but no dependent children lived at-risk-of-poverty, an increase of 3% when compared to 2005.

As the economic boom subsided, unemployment began to grow in the 3rd quarter of 2008. Overall, 2008 could still boast a sharp fall in long-term unemployment among both men and women — only 1.7% of the labour force were long-term unemployed (without work for at least a year) and 0.9% very long-term unemployed (without work for at least two years).

Poverty can also be reduced by increasing social transfers. Estonia's expenditures on social protection are among the lowest in the European Union, which leaves us with fewer finances to redistribute. Estonian social protection expenditures per capita were three times lower than the EU average in 2006, and six times lower than those of established welfare states according to Eurostat. Estonian social benefits tend to be modest and mostly universal in nature (the parental benefit and the unemployment insurance benefit serving as major exceptions) — both rich and poor receive equal amounts when meeting the eligibility criteria.

18% of Estonians come out of poverty with the help of social transfers

Comparing at-risk-of-poverty rates before and after social transfers (incl. pensions), it can be seen that transfers keep around 18% of the population out of relative poverty every year. After social transfers 19% of the population lived at-risk-of-poverty in 2006, before any social transfers this indicator was 37%. Excluding income received from pensions, a quarter of the population would live in relative poverty in Estonia, i.e. social benefits other than pensions bring about 6% of the population out of relative poverty.

Examination of the at-the-risk-of-poverty rate anchored in time reveals that the real income of people has increased. The at-risk-of-poverty rate, calculated on the basis of the at-risk-of-poverty threshold of 2003 and adjusted for inflation, was 5% in 2006. In other words, if the at-risk-of-poverty threshold had been 1,930 kroons a month (the indicator from 2003), 5% of Estonians would have lived in relative poverty in 2006. Incomes have indeed increased, but inequity levels show no significant decline. The income of people in the highest income quintile is persistently 5.5 times higher than that of the lowest income quintile — this indicator places Estonia among the eight most unequal countries in Europe.

A fifth of all over 25-year-olds have a basic or lower education

In addition to material poverty and employment, a low level of education or poor health may also cause social exclusion. The higher one's education, the larger one's income tend to be, which brings along an increased social status and more opportunities to participate in social life. The proportion of people with a low education has regrettably not diminished to any considerable extent in Estonia over the past few years. A fifth of the population (18% in

2006) still have basic or even lower education. The percentage is slowly decreasing on account of the over 65-year olds, of whom 40% have a basic or even lower education, but the oncoming generations show no signs of exiting standard education with decreasing low education levels.

There is also a strong correlation between a person's income and subjective health: the higher the income, the better the respondent's assessment of his/her health. In 2006, over a quarter (27%) of the people in the lowest income quintile considered their health to be poor or very poor, while only 3.5% of the highest income quintile thought the same of theirs.

By counties, poverty rates were highest far from the counties' centres and in the outskirts in Põlva, Jõgeva, Valga and Ida-Viru counties, where almost a third of the population lived in relative poverty. Most counties have poverty rates around 20–25% with the richest counties being the centres, Harju county with 11% and Tartu county with 15%.

The depth of poverty among Estonians and non-Estonians is basically identical — the median income of the relatively poor in both groups is about 20% lower than the at-risk-of-poverty threshold. Differences emerge when comparing the at-risk-of-poverty gap with citizenship. Estonian citizens and citizens of other countries still have their at-risk-of-poverty gap at 20%, but people with unspecified citizenship live in slightly deeper poverty — their median income is 24% lower than the poverty gap. Ethnic background does come into play alongside citizenship with indicators of income inequality — non-Estonians and non-citizens have significantly higher income equality. People with citizenship of another country stand out in particular — they are not on average poorer than Estonian citizens but the rich and the poor of this group have incomes closer to each other than those of the natives.

Tabel 1 **Aasta ekvivalentnetosissetulek ja suhtelise vaesuse piir, 2003–2006**
 Table 1 *Equalised yearly disposable income and at-risk-of-poverty threshold, 2003–2006*
 (krooni — kroons)

	2003	2004	2005	2006	
Keskmine aasta ekvivalentnetosissetulek	47 543	56 790	68 135	82 988	Mean equalised yearly disposable income
Aasta mediaanekvivalentnetosissetulek	38 727	46 635	56 921	69 581	Median equalised yearly disposable income
Suhtelise vaesuse piir	23 236	27 981	34 153	41 749	At-risk-of-poverty threshold
Suhtelise vaesuse piir, kui leibkonnas on 2 täiskasvanut ja 2 last	48 796	58 760	71 720	87 672	At-risk-of-poverty threshold for a household of 2 adults and 2 children

Tabel 2 **Suhtelise vaesuse määr suhtelise vaesuse piiri ja soo järgi, 2003–2006**
 Table 2 *At-risk-of-poverty rate by at-risk-of-poverty threshold and sex, 2003–2006*
 (protsenti — percentages)

Vaesuse piir, sugu	2003	2004	2005	2006	At-risk-of-poverty threshold, sex
40% mediaansissetulekust	6,5	7,1	5,8	6,2	40% of median income
mehed	6,3	7,7	6,1	6,3	males
naised	6,7	6,5	5,6	6,0	females
50% mediaansissetulekust	11,2	11,3	10,8	11,0	50% of median income
mehed	10,9	11,7	10,6	10,3	males
naised	11,5	10,9	11,0	11,7	females
60% mediaansissetulekust	18,3	18,3	18,3	19,4	60% of median income
mehed	17,0	17,4	16,3	16,7	males
naised	19,5	19,2	20,0	21,6	females
70% mediaansissetulekust	26,1	26,2	26,3	27,1	70% of median income
mehed	23,6	23,9	23,5	23,5	males
naised	28,1	28,1	28,8	30,1	females

Tabel 3 **Suhtelise vaesuse määr vanuse ja soo järgi, 2003–2006**
 Table 3 *At-risk-of-poverty rate by age and sex, 2003–2006*
 (protsenti — percentages)

Vanuserühm, sugu	2003	2004	2005	2006	Age group, sex
0–15	19,8	21,5	19,8	17,3	0–15
mehed	20,2	22,5	20,8	17,1	males
naised	19,3	20,4	18,8	17,4	females
16–24	21,1	18,2	18,0	18,6	16–24
mehed	18,8	18,7	17,3	18,8	males
naised	23,6	17,6	18,7	18,3	females
25–49	18,3	16,2	14,3	13,8	25–49
mehed	17,5	15,5	13,1	12,9	males
naised	19,1	16,8	15,4	14,5	females
50–64	16,1	18,0	18,6	19,9	50–64
mehed	17,9	19,9	19,4	19,7	males
naised	14,7	16,5	18,0	20,0	females
65 ja vanemad	16,7	20,3	25,1	33,1	65 and older
mehed	7,0	9,6	13,7	20,7	males
naised	22,0	25,5	30,8	39,2	females
0–64	18,7	18,0	16,9	16,6	0–64
mehed	18,5	18,4	16,7	16,2	males
naised	18,9	17,5	17,2	17,0	females
16–64	18,4	17,1	16,2	16,4	16–64
mehed	17,9	17,3	15,6	15,9	males
naised	18,8	16,9	16,8	16,9	females
16 ja vanemad	18,0	17,7	18,0	19,8	16 and older
mehed	16,2	16,2	15,3	16,6	males
naised	19,5	18,9	20,2	22,3	females
Kokku	18,3	18,3	18,3	19,4	Total
mehed	17,0	17,4	16,3	16,7	males
naised	19,5	19,2	20,0	21,6	females

Tabel 4 **Suhtelise vaesuse määr peamise hõiveseisundi^a ja soo järgi, 2003–2006**
 Table 4 **At-risk-of-poverty rate by most frequent labour status^a and sex, 2003–2006**
 (protsenti — percentages)

Hõiveseisund, sugu	2003	2004	2005	2006	Labour status, sex
Töötavad	9,6	7,5	7,5	7,7	Employed
mehed	9,4	6,9	6,3	6,4	males
naised	9,9	8,1	8,8	9,0	females
Palgatöötajad	9,1	5,4	5,7	6,2	Wage employees
mehed	8,4	4,3	4,0	4,3	males
naised	9,7	6,5	7,3	8,1	females
Ettevõtjad	...	31,1	31,1	28,2	Self-employed
mehed	...	30,4	28,1	27,2	males
naised	...	32,6	37,1	30,5	females
Mittetöötavad	27,1	29,7	31,6	35,9	Not at work
mehed	25,6	29,4	30,4	35,0	males
naised	28,1	29,9	32,3	36,4	females
Töötud	49,0	60,0	59,5	61,7	Unemployed
mehed	49,4	61,4	64,8	64,4	males
naised	48,6	57,5	51,8	56,0	females
Vanaduspensionärid	19,4	22,8	28,7	36,9	Retired
mehed	14,5	10,8	17,4	25,2	males
naised	22,2	28,0	33,7	42,1	females
Muud mitteaktiivsed	30,9	29,2	28,8	30,1	Other inactive
mehed	30,2	31,6	31,0	35,0	males
naised	31,4	27,6	27,3	27,0	females

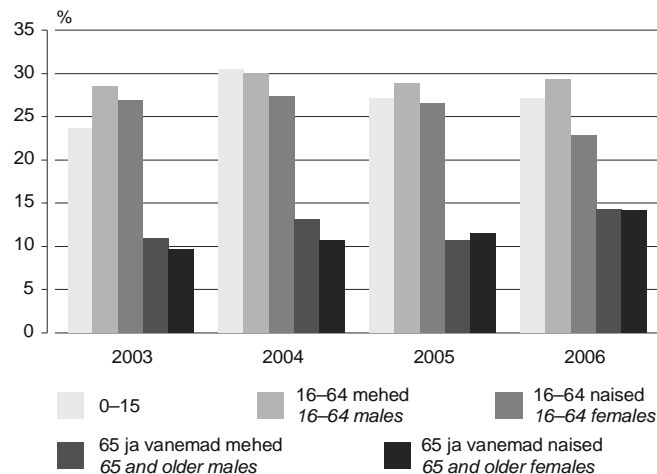
^a Isiku hõiveseisund rohkem kui kuuel kuul aastas.

^a Labour status which characterised a person for more than 6 months a year.

Tabel 5 **Suhtelise vaesuse süvik vanuse ja soo järgi, 2003–2006**
 Table 5 **Relative median at-risk-of-poverty gap by age and sex, 2003–2006**
 (protsenti — percentages)

Vanuserühm, sugu	2003	2004	2005	2006	Age group, sex
0–15	23,6	30,5	27,1	27,1	0–15
mehed	33,4	30,5	28,2	25,1	males
naised	31,0	30,3	25,2	29,5	females
16 ja vanemad	23,9	22,4	21,4	19,4	16 and older
mehed	26,8	28,2	25,2	23,4	males
naised	22,1	19,2	18,9	17,3	females
16–64	27,5	28,5	27,9	25,8	16–64
mehed	28,5	30,0	28,9	29,3	males
naised	26,9	27,4	26,5	22,9	females
65 ja vanemad	10,7	11,0	11,2	14,2	65 and older
mehed	10,9	13,2	10,7	14,3	males
naised	9,6	10,7	11,5	14,2	females
Kokku	23,7	24,0	22,1	20,2	Total
mehed	24,4	28,6	26,5	24,2	males
naised	22,5	20,8	20,1	18,5	females

Joonis 1 **Suhtelise vaesuse süvik vanuse ja soo järgi, 2003–2006**
 Figure 1 **Relative median at-risk-of-poverty gap by age and sex, 2003–2006**

Tabel 6 **Suhtelise vaesuse määr leibkonna tüübi järgi, 2003–2006**
 Table 6 *At-risk-of-poverty rate by household type, 2003–2006*
 (protsenti isikutest — percentage of all persons)

Leibkonna tüüp	2003	2004	2005	2006	Household type
Kõik ülalpeetavate lasteta leibkonnad	17,2	18,9	20,1	23,1	All households without dependent children
Üheliikmeline leibkond	33,2	36,4	42,5	49,0	One-person household
mehed	29,4	34,8	37,0	41,6	males
naised	34,8	37,2	45,4	52,9	females
Üksik alla 65-aastane	31,7	32,5	34,1	32,8	Single person aged under 65
Üksik vähemalt 65-aastane	35,0	40,9	52,8	68,5	Single person aged over 64
Paar, kellest vähemalt üks alla 65-aastane	13,4	14,8	14,0	14,4	Couple aged 64 and less without children
Vähemalt 65-aastaste paar	9,3	10,6	7,6	10,9	Couple without children, at least one partner is aged over 64
Muu ülalpeetavate lasteta leibkond	10,7	7,8	7,0	7,5	Other household without dependent children
Kõik ülalpeetavate lastega leibkonnad	19,2	17,8	16,9	16,2	All households with dependent children
Vähemalt ühe ülalpeetava lapsega üksikvanem	32,8	39,8	40,8	43,9	Single parent with dependent child(ren)
Ühe ülalpeetava lapsega paar	14,9	13,2	13,5	11,5	Couple with one dependent child
Kahe ülalpeetava lapsega paar	18,1	12,3	12,0	11,9	Couple with two dependent children
Vähemalt kolme ülalpeetava lapsega paar	24,4	25,1	23,5	21,4	Couple with at least three dependent children
Muu ülalpeetavate lastega leibkond	16,2	13,0	11,4	10,5	Other household with dependent children

Tabel 7 **Suhtelise vaesuse määr leibkonna töointensiivsuse järgi, 2004–2006**
 Table 7 *At-risk-of-poverty rate by work intensity of household, 2004–2006*
 (protsenti isikutest — percentage of all persons)

	2004	2005	2006	
Töö intensiivsus ülalpeetavate lasteta leibkonnas				Work intensity of household without dependent children
minimaalne	57,1	58,1	61,8	minimum
mõningane	12,0	14,1	15,5	partial
maksimaalne	4,7	4,7	4,7	maximum
Töö intensiivsus ülalpeetavate lastega leibkonnas				Work intensity of household with dependent children
minimaalne	81,2	87,2	84,2	minimum
väike	56,1	51,3	48,2	low
suur	14,9	15,9	15,4	high
maksimaalne	6,8	7,7	8,7	maximum

Tabel 8 **Pikaajalised töötud^a soo järgi, 2004–2008**
 Table 8 *Long-term unemployed^a by sex, 2004–2008*
 (protsenti töötutest — percentage of the unemployed)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Kokku	52,2	53,4	48,2	49,5	30,9	Total
mehed	54,2	48,2	50,6	52,8	35,3	males
naised	49,7	59,9	45,6	44,7	25,9	females

^a Vähemalt aasta töötanud.

^a Unemployed at least for a year.

Tabel 9 **Pikaajalise töötuse määr^a soo järgi, 2004–2008**
 Table 9 *Long-term unemployment rate^a by sex, 2004–2008*
 (protsenti — percentages)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Kokku	5,0	4,2	2,8	2,3	1,7	<i>Total</i>
mehed	5,6	4,2	3,1	2,9	2,0	<i>males</i>
naised	4,4	4,2	2,6	1,7	1,4	<i>females</i>

^a Vähemalt aasta töötä olnud töötute osatähtsus tööjõus.

^a *The share of people who have been unemployed at least for a year of the total labour force.*

Tabel 10 **Väga pikaajalise töötuse määr^a soo järgi, 2004–2008**
 Table 10 *Very long-term unemployment rate^a by sex, 2004–2008*
 (protsenti — percentages)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Kokku	3,3	2,8	1,7	1,3	0,9	<i>Total</i>
mehed	3,5	2,8	1,9	1,6	1,0	<i>males</i>
naised	3,0	2,7	1,4	0,9	0,8	<i>females</i>

^a Vähemalt kaks aastat töötä olnud töötute osatähtsus tööjõus.

^a *The share of people who have been unemployed at least for two years of the total labour force.*

Tabel 11 **Suhtelise vaesuse määr enne sotsiaalseid siirdeid (sh pensionid) vanuse ja soo järgi, 2003–2006**
 Table 11 *At-risk-of-poverty rate before social transfers (including pensions) by age and sex, 2003–2006*
 (protsenti — percentages)

Vanuserühm, sugu	2003	2004	2005	2006	Age group, sex
0–15	30,8	35,0	33,7	30,7	<i>0–15</i>
16 ja vanemad	42,8	39,8	38,8	38,7	<i>16 and older</i>
mehed	39,3	36,2	35,2	34,2	<i>males</i>
naised	45,7	42,7	41,8	42,4	<i>females</i>
16–64	31,7	29,2	28,1	27,5	<i>16–64</i>
mehed	30,0	28,3	27,1	25,9	<i>males</i>
naised	33,2	30,1	28,9	28,9	<i>females</i>
65 ja vanemad	86,6	82,6	82,1	83,1	<i>65 and older</i>
mehed	87,6	82,8	81,9	81,7	<i>males</i>
naised	86,0	82,6	82,2	83,9	<i>females</i>
Kokku	40,6	39,0	38,0	37,4	<i>Total</i>
mehed	37,4	36,3	35,2	33,5	<i>males</i>
naised	43,3	41,3	40,3	40,7	<i>females</i>

Tabel 12 **Suhtelise vaesuse määr enne sotsiaalseid siirdeid (v.a pensionid) vanuse ja soo järgi, 2003–2006**
 Table 12 *At-risk-of-poverty rate before social transfers (excluding pensions) by age and sex, 2003–2006*
 (protsenti — percentages)

Vanuserühm, sugu	2003	2004	2005	2006	Age group, sex
0–15	28,3	31,8	30,6	28,0	<i>0–15</i>
16 ja vanemad	24,0	22,7	23,4	24,6	<i>16 and older</i>
mehed	22,2	20,7	21,0	21,4	<i>males</i>
naised	25,5	24,2	25,4	27,2	<i>females</i>
16–64	24,5	22,7	22,3	21,8	<i>16–64</i>
mehed	24,3	20,7	21,9	21,2	<i>males</i>
naised	24,7	23,1	22,8	22,4	<i>females</i>
65 ja vanemad	22,1	22,4	27,9	35,5	<i>65 and older</i>
mehed	11,3	11,2	15,9	22,8	<i>males</i>
naised	28,0	27,9	33,8	41,8	<i>females</i>
Kokku	24,8	24,2	24,6	25,2	<i>Total</i>
mehed	23,2	23,2	23,0	22,7	<i>males</i>
naised	26,1	25,1	26,0	27,3	<i>females</i>

Tabel 13 **Ajas ankurdatud vaesuse määr vanuse ja soo järgi, 2003–2006**
 Table 13 *At-risk-of-poverty rate anchored in time by age and sex, 2003–2006*
 (protsenti — percentages)

Vanuserühm, sugu	2003	2004	2005	2006	Age group, sex
0–15	15,7	13,1	8,7	6,3	0–15
mehed	16,3	13,8	9,2	5,9	males
naised	15,2	12,4	8,1	6,7	females
16 ja vanemad	13,8	8,9	6,3	4,9	16 and older
mehed	13,2	9,4	6,3	5,3	males
naised	14,3	8,5	6,3	4,6	females
65 ja vanemad	8,6	4,1	2,7	2,3	65 and older
mehed	4,4	males
naised	10,9	4,9	3,5	3,0	females
Kokku	14,2	9,6	6,7	5,1	Total
mehed	13,8	10,2	6,9	5,4	males
naised	14,5	9,1	6,5	4,9	females

Tabel 14 **Leibkonnaliikmete sissetuleku ebavõrdsuse näitajad, 2003–2006**
 Table 14 *Indicators of income inequality of household members, 2003–2006*

	2003	2004	2005	2006	
Gini koefitsient ^a	0,344	0,341	0,331	0,334	Gini coefficient ^a
Kvintilide suhte kordaja ^b	5,9	5,9	5,5	5,5	Quintile share ratio ^b

^a Näitaja varieerub 0-st 1-ni — mida suurem on selle väärtus, seda ebavõrdsem on tulude jaotus. Kui koefitsient on 1, saab üks inimene kogu sissetuleku, kui 0, jaotuvad tulud ühiskonnas kõigi vahel võrdselt.

^b Kõrgeimasse ja madalaimasse kvintiili kuuluvate isikute summaarsete aasta ekvivalentnetosissetulekute jagatis.

^a Coefficient varies from 0 to 1. The higher value the Gini coefficient gets, the more unequally the income is distributed. By value 1, one person gets the whole income, by 0 the income of all income recipients in the society is equal.

^b The sum of equalised yearly disposable income of the highest quintile divided by the sum of equalised yearly disposable income of the lowest quintile.

Tabel 15 **Madala haridusega rahvastik^a vanuse ja soo järgi, 2004–2007**
 Table 15 *Population with low level of education^a by age and sex, 2004–2007*
 (protsenti — percentages)

Vanuserühm, sugu	2004	2005	2006	2007	Age group, sex
25 ja vanemad	20,8	19,8	19,3	18,2	25 and older
mehed	19,3	18,2	18,5	17,4	males
naised	22,0	21,1	19,9	18,7	females
25–49	8,9	8,9	9,5	9,2	25–49
mehed	11,0	10,7	12,0	12,0	males
naised	7,0	7,2	7,2	6,6	females
50–64	17,7	15,5	14,5	14,2	50–64
mehed	19,3	17,4	16,5	15,3	males
naised	16,5	14,0	13,0	13,2	females
65 ja vanemad	50,0	47,6	44,8	40,8	65 and older
mehed	45,5	42,6	41,1	36,6	males
naised	52,2	50,2	46,6	42,9	females

^a Põhihariduse või madalama haridusega vähemalt 25-aastased.

^a Persons aged 25 or more with basic education or less.

Tabel 16 **Vähemalt 16-aastaste suhtelise vaesuse määr haridustaseme järgi, 2003–2006**
 Table 16 *At-risk-of-poverty rate of people aged 16 or over by educational level, 2003–2006*
 (protsenti — percentages)

	2003	2004	2005	2006	
Kokku	19,1	17,7	18,0	19,8	Total
Esimese taseme haridus või madalam	35,8	34,0	37,1	43,0	Below upper secondary education
Teise taseme haridus	20,3	19,2	19,4	21,8	Upper secondary education
Kolmanda taseme haridus	11,4	9,6	10,3	10,0	Tertiary education

Tabel 17 Halva või väga halva tervisega isikud sissetulekukvintiili, vanuse ja soo järgi, 2007
 Table 17 Persons with poor or very poor health by income quintile, age and sex, 2007
 (protsenti — percentages)

Vanuserühm, sugu	Madalaim kvintiil Lowest quintile	Kõrgeim kvintiil Highest quintile	Age group, sex
16–64	17,1	2,7	16–64
mehed	16,9	2,8	males
naised	17,2	2,6	females
65 ja vanemad	47,4	15,9	65 and older
mehed	45,1	...	males
naised	48,1	21,4	females
Kokku	27,5	3,5	16 and older
mehed	22,4	3,2	males
naised	30,5	3,8	females

Tabel 18 Suhtelise vaesuse määr maakonna järgi, 2004–2006
 Table 18 At-risk-of-poverty rate by county, 2004–2006
 (protsenti — percentages)

Maakond	2004	2005	2006	County
Harju	10,9	11,9	11,1	Harju
Tallinn	10,8	12,3	11,1	Tallinn
Hiiu	22,4	27,3	24,0	Hiiu
Ida-Viru	25,2	27,9	32,6	Ida-Viru
Jõgeva	36,2	34,0	30,2	Jõgeva
Järva	26,0	23,0	23,7	Järva
Lääne	22,9	21,9	21,1	Lääne
Lääne-Viru	23,1	24,6	23,8	Lääne-Viru
Põlva	27,0	29,0	33,2	Põlva
Pärnu	18,7	17,0	20,5	Pärnu
Rapla	23,2	19,6	19,5	Rapla
Saare	20,5	22,1	24,1	Saare
Tartu	17,4	12,8	15,3	Tartu
Valga	26,4	28,4	29,8	Valga
Viljandi	23,9	22,8	26,6	Viljandi
Võru	23,7	22,8	26,3	Võru
Kogu Eesti	18,3	18,3	19,4	Whole country

Tabel 19 Suhtelise vaesuse süvik rahvuse järgi, 2004–2006
 Table 19 Relative median at-risk-of-poverty gap by ethnic nationality, 2004–2006
 (protsenti — percentages)

	2004	2005	2006	
Eestlased ja mitte-eestlased	24,0	22,1	20,2	Estonians and non-Estonians
Eestlased	24,0	21,7	20,2	Estonians
Mitte-eestlased	23,7	24,5	20,3	Non-Estonians

Tabel 20 Suhtelise vaesuse süvik kodakondsuse järgi, 2004–2006
 Table 20 Relative median at-risk-of-poverty gap by citizenship, 2004–2006
 (protsenti — percentages)

Vanuserühm, sugu	2004	2005	2006	
Kokku	24,0	22,1	20,2	Total
Eesti kodakondsus	24,3	21,9	20,2	Estonian citizenship
Mõne muu riigi kodakondsus	21,6	18,5	18,9	Other citizenship
Kodakondsuseta	24,8	29,7	23,9	Unspecified citizenship

Tabel 21 **Leibkonnaliikmete sissetuleku ebavõrdsuse näitajad rahvuse järgi, 2004–2006**
 Table 21 *Indicators of income inequality of household members by ethnic nationality, 2004–2006*

	2004	2005	2006	
Gini koefitsient ^a	0,341	0,331	0,334	<i>Gini coefficient^a</i>
Eestlased	0,354	0,34	0,35	<i>Estonians</i>
Mitte-eestlased	0,296	0,302	0,278	<i>Non-Estonians</i>
Kvintilide suhte kordaja ^b	5,9	5,5	5,5	<i>Quintile share ratio^b</i>
Eestlased	6,4	5,7	6,0	<i>Estonians</i>
Mitte-eestlased	4,7	4,8	4,3	<i>Non-Estonians</i>

^a Näitaja varieerub 0-st 1-ni — mida suurem on selle väärtus, seda ebavõrdsem on tulude jaotus. Kui koefitsient on 1, saab üks inimene kogu sissetuleku, kui 0, jaotuvad tulud ühiskonnas kõigi vahel võrdselt.

^b Kõrgeimasse ja madalaimasse kvintiili kuuluvate isikute summaarsete aasta ekvivalentnetosissetulekute jagatis.

^a *Coefficient varies from 0 to 1. The higher value the Gini coefficient gets, the more unequally the income is distributed. By value 1, one person gets the whole income, by 0 the income of all income recipients in the society is equal.*

^b *The sum of equalised yearly disposable income of the highest quintile divided by the sum of equalised yearly disposable income of the lowest quintile.*

Tabel 22 **Leibkonnaliikmete sissetuleku ebavõrdsuse näitajad kodakondsuse järgi, 2004–2006**
 Table 22 *Indicators of income inequality of household members by citizenship, 2004–2006*

	2004	2005	2006	
Gini koefitsient ^a	0,341	0,331	0,334	<i>Gini coefficient^a</i>
Eesti kodakondsus	0,346	0,333	0,34	<i>Estonian citizenship</i>
Mõne muu riigi kodakondsus	0,275	0,307	0,266	<i>Other citizenship</i>
Kodakondsuseta	0,308	0,297	0,266	<i>Unspecified citizenship</i>
Kvintilide suhte kordaja ^b	5,9	5,5	5,5	<i>Quintile share ratio^b</i>
Eesti kodakondsus	6,1	5,6	5,7	<i>Estonian citizenship</i>
Mõne muu riigi kodakondsus	4,1	4,6	3,8	<i>Other citizenship</i>
Kodakondsuseta	5,3	5,0	4,2	<i>Unspecified citizenship</i>

^a Näitaja varieerub 0-st 1-ni — mida suurem on selle väärtus, seda ebavõrdsem on tulude jaotus. Kui koefitsient on 1, saab üks inimene kogu sissetuleku, kui 0, jaotuvad tulud ühiskonnas kõigi vahel võrdselt.

^b Kõrgeimasse ja madalaimasse kvintiili kuuluvate isikute summaarsete aasta ekvivalentnetosissetulekute jagatis.

^a *Coefficient varies from 0 to 1. The higher value the Gini coefficient gets, the more unequally the income is distributed. By value 1, one person gets the whole income, by 0 the income of all income recipients in the society is equal.*

^b *The sum of equalised yearly disposable income of the highest quintile divided by the sum of equalised yearly disposable income of the lowest quintile.*

Metoodika

Alates 2004. aastast on vaesuse ja ebavõrdsuse näitajad, madala haridusega rahvastiku osatähtsus ning terviseseisund sissetuleku järgi leitud Eesti sotsiaaluuringu (ESU) baasil. 2003. aasta ja varasemad vaesuse ja ebavõrdsuse näitajad on arvatud leibkonna eelarve uuringu (LEU) andmete põhjal. Töötuse näitajad on leitud Eesti tööjõu-uuringu (ETU) andmetele tuginedes. ETU meetodikat kirjeldab täpsemalt tööturu peatükk.

ESU (inglise keeles EU-SILC — *European Union Statistics on Income and Living Conditions*) on isiku-uuring, mille eesmärk on usaldusväärselt hinnata leibkondade ja isikute sissetulekute jaotust, elamistingimusi ning sotsiaalset tõrjutust. Uuringusse on kaasatud kõik EL-i liikmesriigid, Norra ja Island. Uuringu aluseks on esinduslikud valimid, mis võimaldavad usaldusväärset analüüsi nii riigi kui Euroopa Liidu tasemel.

Kuigi uuring põhineb ühistel alustel (Euroopa Komisjoni määrused uuringute võrreldavuse tagamiseks), on liikmesriikidel võimalik valida oma uuringule sobiv disain ja korraldus. Eesmärkidest lähtuvalt on analüüsi jaoks vaja andmeid nii hetkeseisus (ristlääbilõikelise analüüsi) kui ka aastate jooksul toimunud muutuste kajastamiseks. Seetõttu küsitletakse valimisse kaasatud leibkondi ja nende liikmeid nelja järjestikuse aasta jooksul.

Statistikaamet korraldab sotsiaaluuringut alates 2004. aastast, aastatel 2002–2003 toimusid prooviuuringud. Kõik hinnangud on arvatud piirkonna kogurahvastiku jaoks. Vastavad mahud isikute üldkogumi ja osakogumite tarvis on leitud arvestusliku rahvaarvu baasil.

Methodology

From 2004 onwards the poverty and inequality indicators as well as the share of population with a low level of education and health status by income are calculated on the basis of the Estonian Social Survey (ESS). The poverty and inequality measures up to 2003 (incl.) are drawn from the Household Budget Survey (HBS). The unemployment indicators have been calculated on the basis of the Labour Force Survey (LFS). The methodology description for the HBS and the LFS can be found in the chapters titled “Household Budget” and “Labour Market”, respectively.

The Estonian Social Survey, abbreviated as ESS (known internationally as a sub-branch of EU-SILC — the European Union Statistics on Income and Living Conditions) is a sample survey designed to obtain comparative and reliable statistics on income distribution, living conditions and social exclusion of households and individuals. All EU Member States, Norway and Iceland are involved in the survey. The survey data are based on nationally representative probability samples to permit a detailed analysis by population subgroups at the state as well as EU level.

Regulations to ensure the overall comparability of national surveys are declared by the European Commission. The Member States, however, have some flexibility in the design of EU-SILC. Depending on the aims, data are required in both cross-sectional (pertaining to a given time in a certain time period) and longitudinal (pertaining to individual-level changes over time) dimensions. Therefore, households and their members are surveyed on an annual basis during four consecutive years.

Statistics Estonia has been running the social survey since 2004; pilot surveys were organized during the period of 2002–2003. All published estimates have been calculated for the total population of a region. The sample sizes have been determined on the basis of the estimated total population.

Kirjandust Publications

Sotsiaalne ebavõrdsus. *Social Inequality*. (2007). Tallinn: Statistikaamet.

TERVISHOID

Kalev Noorkõiv

Tabel 1	Statsionaarsed tervishoiuasutused, 2003–2007	141
Tabel 2	Tervishoiutöötajad, 2003–2007	141
Tabel 3	Elanikke tervishoiutöötaja kohta, 2003–2007	141
Tabel 4	Ambulatoorne ja statsionaarne arstiabi, 2003–2007	142
Tabel 5	Vereteenistus, 2003–2007	142
Joonis 1	Veredoonorid, 2000–2007	142
Tabel 6	Kiirabi, 2003–2007	143
Tabel 7	Taastusravikeskused, 2004–2008	143
Tabel 8	Esmashaigestumine nakkushaigustesse, 2003–2007	144
Tabel 9	Nakkushaiguste esmashaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta, 2003–2007	144
Tabel 10	Aktiivne tuberkuloos, 2003–2007	145
Tabel 11	Uued aktiivse tuberkuloosi haigusjuhud haige soo ja vanuse järgi, 2003–2007	145
Tabel 12	Aktiivse tuberkuloosi haigestumuskordajad 100 000 elaniku kohta haige soo ja vanuse järgi, 2003–2007	146
Joonis 2	Aktiivse tuberkuloosi haigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta, 1970–2007	146
Joonis 3	HIV-nakkuse esmashaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta, 1999–2007	147
Tabel 13	Pahaloomulised kasvaja, 2002–2006	147
Joonis 4	Pahaloomuliste kasvajate esmashaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta, 1995–2006	147
Tabel 14	Psüühika- ja käitumishäired, 2003–2007	148
Joonis 5	Psüühika- ja käitumishäireid 100 000 elaniku kohta, 1991–2007	148

PUBLIC HEALTH

Table 1	<i>Inpatient health care institutions, 2003–2007</i>	141
Table 2	<i>Health care personnel, 2003–2007</i>	141
Table 3	<i>Inhabitants per one health care worker, 2003–2007</i>	141
Table 4	<i>Outpatient and inpatient medical care, 2003–2007</i>	142
Table 5	<i>Blood service, 2003–2007</i>	142
Figure 1	<i>Blood donors, 2000–2007</i>	142
Table 6	<i>Emergency care, 2003–2007</i>	143
Table 7	<i>Health resorts, 2004–2008</i>	143
Table 8	<i>New cases of infectious diseases, 2003–2007</i>	144
Table 9	<i>Incidence rate of infectious diseases per 100,000 inhabitants, 2003–2007</i>	144
Table 10	<i>Active tuberculosis, 2003–2007</i>	145
Table 11	<i>New cases of active tuberculosis by sex and age of the patient, 2003–2007</i>	145
Table 12	<i>Incidence rates of active tuberculosis by sex and age of the patient per 100,000 inhabitants, 2003–2007</i>	146
Figure 2	<i>Incidence rate of active tuberculosis per 100,000 inhabitants, 1970–2007</i>	146
Figure 3	<i>Incidence rate of HIV infection status per 100,000 inhabitants, 1999–2007</i>	147
Table 13	<i>Malignant neoplasms (cancer), 2002–2006</i>	147
Figure 4	<i>Incidence rate of malignant neoplasms per 100,000 inhabitants, 1995–2006</i>	147
Table 14	<i>Mental and behavioural disorders, 2003–2007</i>	148
Figure 5	<i>Mental and behavioural disorders per 100,000 inhabitants, 1991–2007</i>	148

Ülevaade

Peatükk esitab tervishoiutöötajate, haiglate ja taastusravikeskuste, ambulatoorse ja statsionaarse arstiabi ning haigestumuse statistikat peamiselt aastate 2003–2007 kohta.

Üldhaiglad kujundati ümber hooldusravihaiglateks

2007. aasta lõpus oli Eestis 57 statsionaarset arstiabi osutavat haiglat, aasta varem oli neid 55. Taasiseseisvusaastatel on haiglate arv vähenenud rohkem üle kahe korra — peamiselt väikehaiglate sulgemise ja haiglate ühendamise tõttu. 2002. aastaks haiglate arv haiglavõrgu reformi tulemusena stabiliseerus, kuid reorganiseerimine jätkus. Aastatel 2002–2007 hakati üldhaiglaid ümber kujundama hooldusravihaiglateks: üldhaiglate arv vähenes 24-st 11-ni, hooldusravihaiglate arv aga suurenes 10-st 21-ni ja lisandus kuus kohalikku haiglat.

Tervishoiusüsteemi ümberkorralduste tõttu on ka ravivoodite arv järjepidevalt kahanenud: praegu on voodikohti üle kahe korra vähem kui 1990. aastate alguses. Ehkki 2006. aastal ravivoodite arv suurenes, vähenes see 2007. aastal jälle. Aasta lõpuks oli haiglates 7473 voodikohta.

Hoolimata ravivoodite arvu kahekordsest vähenemisest on haiglaravil olnud inimeste arv tuhande elaniku kohta jäänud peagu samaks, sest Eesti rahvaarv on samuti pidevalt kahanenud ja voodikohti on hakatud intensiivsemalt kasutama. Aastatel 1990–2007 lühenes patsiendi keskmine haiglaravi kestus rohkem kui poole võrra — 17 päevast kaheksa päevani. Samal ajal kahekordistus haigete arv ravivoodi kohta (voodikäive). 2007. aastal oli statsionaarne haiglavoodi kasutusel keskmiselt 269 päeva ja selles raviti 34 haiget.

Arstide arv suurenes veelgi

Arstide (v.a hambaarstid) üldarv vähenes 1990. aastatel märgatavalt, kuid hakkas 2002. aastast suurenema. Arste oli 2007. aasta lõpus 4504, neist perearste 854 (19%). 1997. aastal alguse saanud perearstisüsteem oli 2000. aastaks laienenud üle kogu Eesti, kuid ka pärast seda on perearstide arv igal aastal kasvanud. 2007. aastal oli Eestis üks perearst 1570 elaniku kohta.

Õendustöötajaid (õde, ämmaemand) ja teisi meditsiinikooli lõpetanud tervishoiutöötajaid (laborant, hooldustöötaja jt) oli 2007. aasta lõpus 10 664. Nende arv on 1990. aastate algusega võrreldes tunduvalt vähenenud. 2006. ja 2007. aastal aga nii õdede kui ka teiste eriharidusega meditsiinitöötajate arv eelmiste aastatega võrreldes mõnevõrra suurenes.

2007. aasta lõpus töötas Eestis 10 000 elaniku kohta 34 arsti (sh kuus perearsti), üheksa hambaarsti ja 67 õendustöötajat.

Suurenes ambulatoorsete vastuvõttude arv

2007. aastal oli 270 000 (3,2%) ambulatoorset vastuvõttu rohkem kui 2006. aastal. Ambulatoorsetel vastuvõtul käidi keskmiselt 6,5 korda, sellest kolm korda perearsti juures. Endiselt vähenes perearsti koduvisiitide arv — 2006. aastal oli koduvisiite 14,4% vähem. Aastas tehti vaid üks arsti koduvisiit kümne inimese kohta. Hambaarsti juures käis Eesti elanik keskmiselt 1,2 korda. Vastuvõtte oli 2007. aastal 3,5% vähem kui aasta varem. Hambaarste oli 2007. aastal 1137.

Taastusravikeskustes vähem välismaalasi

Taastusravikeskusi oli 2008. aastal 15 — üks vähem kui aasta varem. Esimest korda pärast 1994. aastat käis taastusravikeskustes rohkem eestlasi kui välismaalasi.

Paljudele nakkushaigustele on iseloomulik, et haigestumus erineb aastati. Puukentsefaliiti oli 2007. aastal 1,2 korda vähem kui aasta varem, kuid puukborrelioosi oli 1,5 korda rohkem. Salmonelloosi oli 2006. aastaga võrreldes 5,5% vähem. Viirushepatiiti haigestumist registreeriti 2007. aastal 269 korral. 2001. aastaga võrreldes on viirushepatiidi juhtude arv vähenenud neli korda.

Suurenes meeste haigestumus aktiivsesse tuberkuloosi

Võrreldes 1990. aastate keskpaigaga, kui aktiivse tuberkuloosi juhtude arv oli üle 2000, on haigestumus vähenenud viis korda. 2007. aasta lõpus oli arvel 372 tuberkuloosigaiget — 4,1% vähem kui aasta varem. Meeste hulgas oli aktiivsesse tuberkuloosi esmashaigestumus siiski 16,6% suurem kui 2006. aastal. Eestis haigestuvad mehed tuberkuloosi kaks korda sagedamini kui naised, suurimasse riskirühma kuuluvad 45–54-aastased mehed.

2007. aastal registreeriti 633 uut HIV-i nakatunut. Aidsi registreeriti 2007. aastal 57 juhtu.

Pahaloomuliste kasvajate esmashaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta suurenes 2006. aastal nii meeste (15%) kui ka naiste (6%) seas.

2007. aastal suurenes psühhiaatri diagnoositud psüühika- ja käitumishäirete haigusjuhtude arv 100 000 elaniku kohta 1%, kuid esmaste psüühika- ja käitumishäirete arv siiski vähenes.

Siinjuures peab arvestama, et peale psühhiaatrite diagnoosivad ligikaudu poole psüühika- ja käitumishäirete esmasjuhtudest teised arstid (peamiselt perearstid), aga seda peatükis ei kajastata.

Overview

The chapter presents statistics on medical staff, hospitals and health resorts as well as outpatient and stationary medical service and morbidity mainly for the years 2003–2007.

General hospitals were reorganised into nursing care hospitals

At the end of the 2007, 57 hospitals provided inpatient health care services in Estonia. A year earlier, there were 55 of them. During the years of independence, the number of hospitals has decreased by more than a half — mainly due to closing small hospitals and joining some hospitals. By 2002, the number of hospitals stabilised due to the hospital network reform, but the reorganisation process continued. The reorganisation of general hospitals into nursing care hospitals started in 2002–2007: the number of general hospitals decreased from 24 to 11, and the number of nursing care hospitals increased from 10 to 21, and six local hospitals were added.

Due to the reorganisation of health care system, the number of hospital beds has continually decreased: compared to the beginning of the 1990s, the number of hospital beds has decreased more than two times. However in 2006, the number of hospital beds increased, but in 2007 it decreased again. At the end of the year, there were 7,473 hospital beds in hospitals for inpatient health care services.

Despite the twofold decrease in the number of hospital beds, the number of hospitalised persons per 1,000 inhabitants has remained almost unchanged, since the population of Estonia has also constantly decreased and the use of hospital beds has intensified. In 1990–2007, the average length of stay at hospitals decreased by more than a half — from 17 days to eight. At the same time, the number of inpatients per hospital bed doubled (bed turnover). In 2007, a hospital bed was in use on average on 269 days with 34 patients treated.

The number of physicians continued to increase

In the 1990s, the total number of physicians (excluding dentists) decreased notably, but started to increase from 2002. At the end of 2007, there were 4,504 practising physicians, 854 (19%) of whom were family doctors. The GP reform, which had started in 1997, had been put into practice all over Estonia by the year 2000, but also after that, the number of family doctors has increased every year. In 2007, there was one family doctor per 1,570 inhabitants in Estonia.

At the end of 2007, there were 10,664 people working as nursing staff (nurses and midwives) and other graduates of medical schools working as health care personnel (clinical laboratory assistants, caring personnel, etc.). The number of them has increased considerably compared to the beginning of the 1990s. In 2006 and 2007, the number of nurses as well as other medium level medical personnel slightly increased in comparison to the previous year.

At the end of 2006, there were 34 practising physicians (including six family doctors), nine dentists and 67 nursing personnel per 10,000 inhabitants in Estonia.

The number of outpatient visits increased

In 2007 compared to the previous year, the number of outpatient visits increased by 270,000 (3.2%). There were on average 6.5 outpatient visits per inhabitant, three of which were to family doctors. As before, the number of family doctors' home visits decreased — 14.4% compared to 2006. Only one home visit was made per ten persons in a year. An average Estonian inhabitant visited the dentist on average 1.2 times. The number of dentist visits increased 3.5% in 2007 compared to the previous year. The number of dentists was 1,137 in 2007.

Less foreigners in health resorts

In 2008 compared to 2007, the number of health resorts decreased by one, amounting to 15. For the first time since 1994 more Estonians than tourists visited health resorts.

It is characteristic of a lot of infectious diseases that the morbidity fluctuates by years. In 2007 compared to 2006, the incidence rate of tick-borne encephalitis decreased 1.2 times. But the incidence rate of Lyme disease increased 1.5 times. In 2007 compared to 2006, the incidence rate of Salmonella infections decreased 5.5%. 269 cases of viral

The number of cases of active tuberculosis among males has increased

hepatitis were registered in 2007. Compared to 2001, the incidence of viral hepatitis has decreased four times.

In comparison to the mid-1990s, when the number of active tuberculosis cases was more than 2,000, the number of TB cases has decreased five times. At the end of 2007, 372 people were suffering from tuberculosis — 4.1% less than a year earlier. But the number of new cases of active tuberculosis among males increased 16.6% in 2007 compared to 2006. In Estonia, the frequency of new cases of active tuberculosis is two times higher among males than among females, males aged 45–54 constitute the highest risk groups.

In 2007, 633 new cases of HIV infections were diagnosed. 57 AIDS cases were registered in 2007.

The incidence rate of malignant neoplasms per 100,000 inhabitants increased among males (15%) and among females (6%) in 2006.

In 2007, the cases of mental and behavioural disorders per 100,000 inhabitants diagnosed by psychiatrists increased 1%, but the number of new cases of mental and behavioural disorders decreased. Hereby, it should be considered that almost half of the new cases of mental and behavioural disorders are registered by non-psychiatrists (mostly by family doctors). Those cases of incidence are not included in the present chapter.

Tabel 1 **Statsionaarsed tervishoiuasutused, 2003–2007**
 Table 1 *Inpatient health care institutions, 2003–2007*
 (aasta lõpus — at the end-year)

	2003	2004	2005	2006	2007	
Haiglad	49	51	54	55	57	Hospitals
Ravivoodid	8 017	7 850	7 374	7 588	7 473	Hospital beds
Ravivoodeid 10 000 elaniku kohta	59,3	58,3	54,8	56,5	55,7	Hospital beds per 10,000 inhabitants
Ravivoodid päevastatsionaaris ^a	375	334	358	361	416	Day-care beds ^a

^a Päevastatsionaari ravivoodeid ei arvestata haiglavoodite üldarvus.

^a Day-care beds are excluded from the total number of hospital beds.

Tabel 2 **Tervishoiutöötajad, 2003–2007**
 Table 2 *Health care personnel, 2003–2007*
 (aasta lõpus — at the end-year)

	2003	2004	2005	2006	2007	
Arstid	4 277	4 312	4 294	4 393	4 504	Physicians
perearstid	803	818	845	853	854	family doctors
Hambaarstid	1 127	1 166	1 202	1 196	1 137	Dentists
Õendustöötajad ja teised meditsiinikooli lõpetanud	10 268	10 016	10 106	10 251	10 664	Nursing staff and other graduates of medical schools
õendustöötajad	8 815	8 676	8 845	8 803	9 042	nursing staff
Proviisorid	776	845	851	869	873	Pharmacists
Tervishoiutöötajaid 10 000 elaniku kohta						Health care personnel per 10,000 inhabitants
Arstid	31,7	32,0	31,9	32,7	33,6	Physicians
perearstid	5,9	6,1	6,3	6,4	6,4	family doctors
Hambaarstid	8,3	8,7	8,9	8,9	8,5	Dentists
Õendustöötajad ja teised meditsiinikooli lõpetanud	76,0	74,4	75,2	76,4	79,5	Nursing staff and other graduates of medical schools
õendustöötajad	65,2	64,4	65,8	65,6	67,4	nursing staff
Proviisorid	5,7	6,3	6,3	6,5	6,5	Pharmacists

Tabel 3 **Elanikke tervishoiutöötaja kohta, 2003–2007**
 Table 3 *Inhabitants per one health care worker, 2003–2007*
 (aasta lõpus — at the end-year)

	2003	2004	2005	2006	2007	
Arstid	316	313	313	306	298	Physicians
Perearstid	1 683	1 647	1 591	1 574	1 570	Family doctors
Hambaarstid	1 199	1 156	1 119	1 122	1 179	Dentists
Õendustöötajad ja teised meditsiinikooli lõpetanud	132	135	133	131	126	Nursing staff and other graduates of medical schools

Tabel 4 **Ambulatoorne ja statsionaarne arstiabi, 2003–2007**
 Table 4 *Outpatient and inpatient medical care, 2003–2007*

	2003	2004	2005	2006	2007	
Arsti ambulatoorsed vastuvõttud, tuhat	8 112	8 303	8 408	8 496	8 766	Outpatient visits, thousands
elaniku kohta	6,0	6,2	6,2	6,3	6,5	per inhabitant
Perearsti vastuvõttud, tuhat	3 873	3 935	4 043	4 289	4 446	Visits to family doctor, thousands
elaniku kohta	2,9	2,9	3,0	3,2	3,3	per inhabitant
Arsti koduvisiidid, tuhat	223	178	158	143	128	Home visits, thousands
elaniku kohta	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	per inhabitant
Perearsti koduvisiidid, tuhat	209	162	148	139	119	Home visits of family doctor, thousands
elaniku kohta	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	per inhabitant
Hambaarsti vastuvõttud, tuhat	1 631	1 658	1 634	1 679	1 620	Visits to dentist, thousands
elaniku kohta	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	per inhabitant
Hospitaliseeritud haiged, tuhat	260,1	258,8	246,5	252,9	253,8	Inpatients, thousands
1000 elaniku kohta	192,2	191,8	183,1	188,2	189,1	per 1,000 inhabitants
Keskmine ravi kestus statsionaaris ^a , päeva	8,2	8,0	7,9	7,8	8,0	Average length of stay at hospitals per inpatient ^a , days
Voodikoormus, päeva	262,7	265,0	263,5	263,7	269,4	Bed occupancy, days
Voodihõive, %	72,0	72,6	72,2	72,3	73,8	Bed occupancy rate, %
Voodikäive	36,1	37,7	38,4	33,8	33,7	Bed turnover

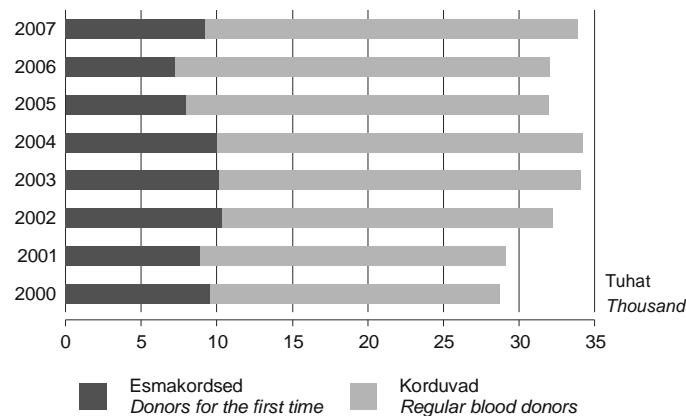
^a Aruandeaasta keskmine voodipäevade arv kõigi haigla statsionaarist lahkunute kohta (sh teise haiglasse üleviidud ja surnud), sõltumata haiglaravi põhjusest.

^a The average number of hospital bed-days of all discharged patients (including those transferred to another hospital and the dead) within the accounting period, independent of the cause of hospital care.

Tabel 5 **Vereteenistus, 2003–2007**
 Table 5 *Blood service, 2003–2007*

	2003	2004	2005	2006	2007	
Veredoonorid	34 012	34 142	31 963	32 016	33 801	Blood donors
esmakordsed	10 122	9 997	7 990	7 219	9 237	for the first time
Plasmadoonorid	3	-	3	-	-	Plasma donors
Vereandmise korrad	57 347	57 797	53 307	54 701	55 827	Blood donations

Joonis 1 **Veredoonorid, 2000–2007**
 Figure 1 *Blood donors, 2000–2007*

Tabel 6 **Kiirabi, 2003–2007**
Table 6 *Emergency care, 2003–2007*

	2003	2004	2005	2006	2007	
Kiirabiasutused ja -osakonnad	25	26	25	24	24	<i>Emergency aid stations and wards</i>
Kiirabitöötajad	1 091	1 082	1 017	962	1 096	<i>Emergency personnel</i>
arstid	120	115	87	81	83	<i>physicians</i>
õendustöötajad	489	468	458	450	522	<i>nursing staff</i>
Kiirabi väljakutsed	260 482	252 980	243 745	246 629	253 039	<i>Emergency calls</i>
täidetud	253 811	246 611	237 613	239 762	245 096	<i>fulfilled</i>
Abi saanud inimesed	254 301	241 673	232 601	234 514	239 565	<i>Persons who received aid</i>
ambulaatorne abi	21 216	9 157	7 720	7 679	9 211	<i>outpatient aid</i>
1000 elaniku kohta	187,9	179,1	172,8	174,5	178,6	<i>per 1,000 inhabitants</i>

Tabel 7 **Taastusravikeskused, 2004–2008**
Table 7 *Health resorts, 2004–2008*

	2004	2005	2006 ^a	2007	2008	
Taastusravi-keskused	16	16	18	16	15	<i>Health resorts</i>
lasteasutused	1	-	-	-	-	<i>for children</i>
Kohad (aastakeskmise)	3 695	4 095	3 299	4 275	3 790	<i>Beds (yearly average)</i>
lasteasutused	55	-	-	-	-	<i>for children</i>
Arstid	69	68	76	56	48	<i>Physicians</i>
Majutatud	247 562	268 489	300 904	288 884	241 796	<i>Persons accommodated</i>
Eesti elanikud	86 352	87 803	137 069	136 236	121 991	<i>residents of Estonia</i>
välismaalased	161 210	180 686	163 835	152 648	119 805	<i>foreigners</i>
välismaalaste osatähtsus	65,1	67,3	54,4	52,8	49,5	<i>share of foreigners</i>
Majutatud ravi eesmärgil	160 229	174 698	189 596	181 385	145 411	<i>Persons accommodated with the aim of getting treatment</i>
Eesti elanikud	35 298	45 301	78 251	77 391	65 627	<i>residents of Estonia</i>
välismaalased	124 931	129 395	111 345	103 994	79 784	<i>foreigners</i>
Majutatud ravi eesmärgita	87 333	93 796	111 308	107 499	96 385	<i>Persons accommodated without the aim of getting treatment</i>
Eesti elanikud	37 438	42 942	58 818	58 845	56 364	<i>residents of Estonia</i>
välismaalased	49 895	50 854	52 490	48 654	40 021	<i>foreigners</i>
Voodipäevad	1 027 941	1 045 821	1 120 056	1 000 025	832 260	<i>Bed days</i>
ravi eesmärgil	824 977	845 833	869 116	763 936	640 729	<i>with the aim of getting treatment</i>
Eesti elanikud	204 699	165 149	284 934	247 344	209 696	<i>residents of Estonia</i>
välismaalased	620 278	680 684	584 182	516 592	431 033	<i>foreigners</i>
ravi eesmärgita	203 512	201 534	250 940	236 089	191 531	<i>without the aim of getting treatment</i>
Eesti elanikud	70 635	68 298	118 987	94 970	91 255	<i>residents of Estonia</i>
välismaalased	132 877	133 236	131 953	141 119	100 276	<i>foreigners</i>
Voodikoormus, päeva	278	255	340	234	220	<i>Bed occupancy, days</i>

Tabel 8 Esmashaigestumine nakkushaigustesse, 2003–2007
Table 8 New cases of infectious diseases, 2003–2007

Nakkushaigus	2003	2004	2005	2006	2007	Infectious disease
Vaktsiinivõidatavad haigused						
<i>Diseases preventable by vaccinations</i>						
Teetanus	1	-	-	-	-	Tetanus
Difteeria	-	-	-	-	-	Diphtheria
Läkakõha	623	455	63	153	409	Whooping cough
Puukentsefaliit	237	182	164	171	140	Tick-borne encephalitis
Leetrid	-	-	2	27	1	Measles
Punetised	48	22	6	5	10	German measles
Mumps	35	132	29	17	18	Mumps
Gripp	7 194	1 400	603	693	2 832	Influenza
Viirushepatiitidid	542	469	316	275	269	Viral hepatitis
Toidu ja vee kaudu levivad ja keskkonnast tulenevad haigused						
<i>Food- and water-borne diseases and diseases of environmental origin</i>						
Salmonelloosid	184	135	312	453	428	Salmonella infections
Šigelloosid	142	149	98	53	114	Shigellosis
Rotaviirus-enteriit	971	895	780	1 353	1 015	Rotaviral enteritis
Õhu kaudu levivad haigused						
<i>Air-borne diseases</i>						
Tuberkuloos	490	477	424	373	408	Tuberculosis
Sarlakid	401	254	198	174	346	Scarlatina
Tuulerõuged	5 053	6 873	6 428	6 679	7 795	Chickenpox
Ülemiste hingamisteede ägedad nakkused	245 585	226 646	226 204	247 192	248 855	Acute upper respiratory infections
Muud nakkushaigused						
<i>Other infectious diseases</i>						
Puukborrelioos	562	480	281	482	721	Lyme disease
Sügelised	3 139	3 005	2 432	1 867	1 621	Scabies
Loomahammustused	4 436	3 763	3 334	2 948	2 588	Bites by animals
Peamiselt sugulisel teel levivad haigused						
<i>Predominantly sexually transmitted diseases</i>						
Süüfilis	212	152	125	125	76	Syphilis
Gonokokknakkus	457	484	298	256	172	Gonococcal infection
HIV-nakkus	828	743	621	668	633	HIV infection status
HIV-tõbi (aids)	10	27	30	34	57	HIV disease (AIDS)

Tabel 9 Nakkushaiguste esmashaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta, 2003–2007
Table 9 Incidence rate of infectious diseases per 100,000 inhabitants, 2003–2007

Nakkushaigus	2003	2004	2005	2006	2007	Infectious disease
Vaktsiinivõidatavad haigused						
<i>Diseases preventable by vaccinations</i>						
Teetanus	0,1	-	-	-	-	Tetanus
Difteeria	-	-	-	-	-	Diphtheria
Läkakõha	46,0	33,7	4,7	11,4	30,5	Whooping cough
Puukentsefaliit	17,5	13,5	12,2	12,7	10,4	Tick-borne encephalitis
Leetrid	-	-	0,1	2,0	0,1	Measles
Punetised	3,5	1,6	0,4	0,4	0,7	German measles
Mumps	2,6	9,8	2,2	1,3	1,3	Mumps
Gripp	531,5	103,8	44,8	51,6	211,1	Influenza
Viirushepatiitidid	40,0	34,8	23,5	20,5	20,0	Viral hepatitis
Toidu ja vee kaudu levivad ja keskkonnast tulenevad haigused						
<i>Food- and water-borne diseases and diseases of environmental origin</i>						
Salmonelloosid	13,6	10,0	23,2	33,7	31,9	Salmonella infections
Šigelloosid	10,5	11,0	7,3	3,9	8,5	Shigellosis
Rotaviirus-enteriit	71,7	66,3	57,9	100,7	75,7	Rotaviral enteritis
Õhu kaudu levivad haigused						
<i>Air-borne diseases</i>						
Tuberkuloos	36,2	35,4	31,5	27,8	30,4	Tuberculosis
Sarlakid	29,6	18,8	14,7	13,0	25,8	Scarlatina
Tuulerõuged	373,3	509,4	477,5	497,1	581,0	Chickenpox
Ülemiste hingamisteede ägedad nakkused	18 143,7	16 797,4	16 804,4	18 398,5	18 548,1	Acute upper respiratory infections
Muud nakkushaigused						
<i>Other infectious diseases</i>						
Puukborrelioos	41,5	35,6	20,9	35,9	53,7	Lyme disease
Sügelised	231,9	222,7	180,7	139,0	120,8	Scabies
Loomahammustused	327,7	278,9	247,7	219,4	192,9	Bites by animals
Peamiselt sugulisel teel levivad haigused						
<i>Predominantly sexually transmitted diseases</i>						
Süüfilis	15,7	11,3	9,3	9,3	5,7	Syphilis
Gonokokknakkus	33,8	35,9	22,1	19,1	12,8	Gonococcal infection
HIV-nakkus	61,2	55,1	46,1	49,7	47,2	HIV infection status
HIV-tõbi (aids)	0,7	2,0	2,2	2,5	4,2	HIV disease (AIDS)

Tabel 10 **Aktiivne tuberkuloos, 2003–2007**
Table 10 *Active tuberculosis, 2003–2007*

	2003	2004	2005	2006	2007	
Uued haigusjuhud	490	477	424	373	408	<i>New cases</i>
mehed	338	330	274	253	295	<i>males</i>
naised	152	147	150	120	113	<i>females</i>
Haigestumuskindaja 100 000 elaniku kohta	36,2	35,4	31,5	27,8	30,4	<i>Incidence rate per 100,000 inhabitants</i>
mehed	54,2	53,1	44,2	40,9	47,7	<i>males</i>
naised	20,8	20,2	20,7	16,6	15,6	<i>females</i>
Levijuhud aasta lõpus	550	532	439	388	372	<i>Persons infected at end-year</i>
mehed	384	383	301	281	279	<i>males</i>
naised	166	149	138	107	93	<i>females</i>
Levimus ^a aasta lõpus 100 000 elaniku kohta	40,7	39,8	32,6	28,9	27,7	<i>Point prevalence rate^a at end-year per 100,000 inhabitants</i>
mehed	61,7	61,7	48,6	45,5	45,2	<i>males</i>
naised	22,8	20,5	19,0	14,8	12,9	<i>females</i>

^a Protseess, mis näitab uute (ehk esmasjuhtude) ja vanade haigusjuhtude esinemust rahvastikus mingil ajamomendil.

^a A measure of the total number of existing cases of disease or condition at a specified point in time.

Tabel 11 **Uued aktiivse tuberkuloosi haigusjuhud haige soo ja vanuse järgi, 2003–2007**
Table 11 *New cases of active tuberculosis by sex and age of the patient, 2003–2007*

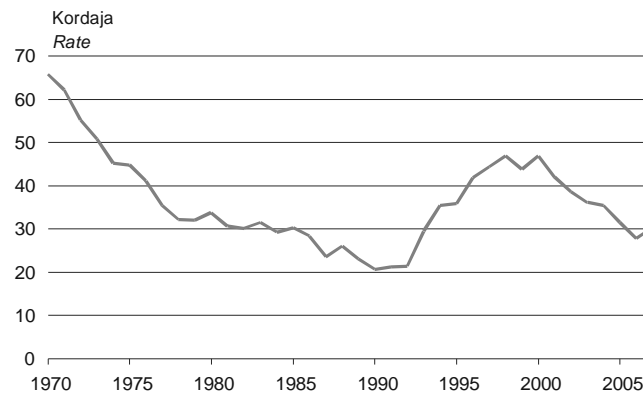
Sugu, vanuserühm	2003	2004	2005	2006	2007	Sex, age group
Mehed						Males
0–4	-	-	-	-	-	0–4
5–14	-	-	-	5	-	5–14
15–19	4	4	7	6	6	15–19
20–24	19	11	9	13	10	20–24
25–34	60	54	54	42	60	25–34
35–44	82	90	57	61	62	35–44
45–54	84	94	75	73	75	45–54
55–64	57	42	46	34	46	55–64
65–74	26	27	18	13	30	65–74
75+	6	8	8	6	6	75+
KOKKU	338	330	274	253	295	TOTAL
Naised						Females
0–4	2	1	-	1	1	0–4
5–14	2	1	1	2	-	5–14
15–19	4	8	7	4	2	15–19
20–24	17	7	16	11	12	20–24
25–34	27	30	31	21	23	25–34
35–44	31	21	25	25	18	35–44
45–54	32	35	26	24	22	45–54
55–64	9	16	21	14	22	55–64
65–74	17	18	13	9	7	65–74
75+	11	10	10	9	6	75+
KOKKU	152	147	150	120	113	TOTAL

Tabel 12 **Aktiivse tuberkuloosi haigestumuskordajad 100 000 elaniku kohta haige soo ja vanuse järgi, 2003–2007**

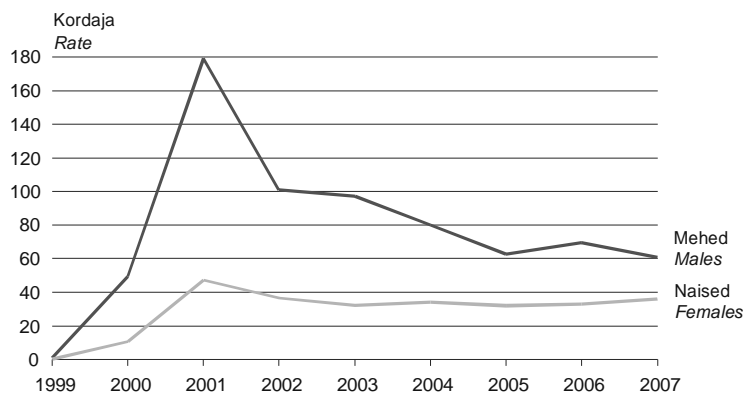
 Table 12 *Incidence rates of active tuberculosis by sex and age of the patient per 100,000 inhabitants, 2003–2007*

Sugu, vanuserühm	2003	2004	2005	2006	2007	Sex, age group
Mehed						Males
0–4	-	-	-	-	-	0–4
5–14	-	-	-	7,3	-	5–14
15–19	7,3	7,3	12,8	11,2	11,7	15–19
20–24	37,5	21,3	17,1	24,5	18,7	20–24
25–34	64,1	57,5	57,3	44,3	63,0	25–34
35–44	91,3	101,2	64,6	69,4	70,7	35–44
45–54	97,5	109,0	86,7	84,1	86,2	45–54
55–64	89,1	65,8	71,8	53,1	71,5	55–64
65–74	52,5	54,4	36,3	26,2	60,7	65–74
75+	27,1	34,2	32,5	23,3	22,4	75+
KOKKU	54,2	53,1	44,2	40,9	47,7	TOTAL
Naised						Females
0–4	6,6	3,2	-	3,0	2,9	0–4
5–14	2,6	1,4	1,5	3,1	-	5–14
15–19	7,6	15,3	13,5	7,9	4,1	15–19
20–24	34,9	14,0	31,4	21,4	23,1	20–24
25–34	28,8	32,0	33,2	22,5	24,5	25–34
35–44	32,0	22,0	26,4	26,7	19,4	35–44
45–54	31,7	34,7	25,8	23,7	21,7	45–54
55–64	10,6	18,9	24,8	16,6	25,9	55–64
65–74	20,6	21,7	15,7	10,8	8,5	65–74
75+	17,6	15,5	15,0	13,1	8,5	75+
KOKKU	20,8	20,2	20,7	16,6	15,6	TOTAL

 Joonis 2 **Aktiivse tuberkuloosi haigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta, 1970–2007**

 Figure 2 *Incidence rate of active tuberculosis per 100,000 inhabitants, 1970–2007*

Joonis 3 HIV-nakkuse esmashaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta, 1999–2007
 Figure 3 Incidence rate of HIV infection status per 100,000 inhabitants, 1999–2007

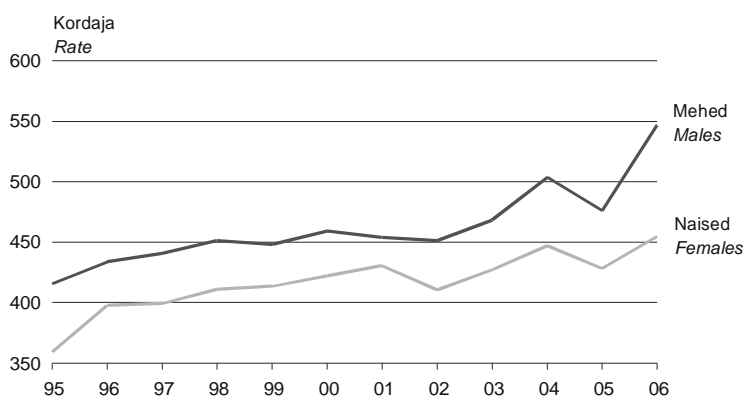

Tabel 13 Pahaloolumulised kasvajakad, 2002–2006^a
 Table 13 Malignant neoplasms (cancer), 2002–2006^a

	2002	2003	2004	2005	2006	
Esmasjuhud	5 833	6 038	6 386	6 061	6 680	New cancer cases
mehed	2 826	2 920	3 132	2 951	3 384	males
naised	3 007	3 118	3 254	3 110	3 296	females
Esmashaigestumus-kordaja 100 000 elaniku kohta	429,3	446,1	473,3	450,3	497,2	Incidence rate per 100,000 inhabitants
mehed	451,2	468,2	503,9	476,0	546,9	males
naised	410,6	427,2	447,1	428,3	454,8	females

^a Esialgsed andmed.
^a Preliminary data.

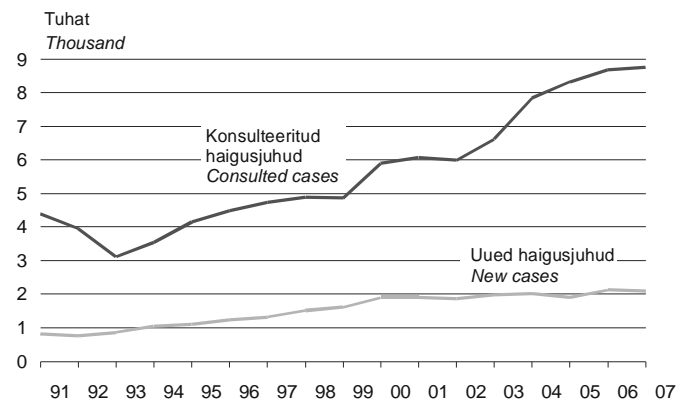
Joonis 4 Pahaloolumuliste kasvajate esmashaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta, 1995–2006
 Figure 4 Incidence rate of malignant neoplasms per 100,000 inhabitants, 1995–2006

Tabel 14 **Psüühika- ja käitumishäired, 2003–2007**
 Table 14 *Mental and behavioural disorders, 2003–2007*
 (psüühiaatri ambulatoorne vastuvõtt — *outpatient psychiatric care*)

	2003	2004	2005	2006	2007	
Aasta jooksul konsulteeritud haigusjuhud	89 639	105 720	112 097	116 536	117 457	Cases consulted during the year
100 000 elaniku kohta	6 622,5	7 835,2	8 327,6	8 673,8	8 754,5	per 100,000 inhabitants
uued haigusjuhud	26 628	27 251	25 585	28 543	28 014	new cases
100 000 elaniku kohta	1 967,3	2 019,7	1 900,7	2 124,5	2 088,0	per 100,000 inhabitants

Joonis 5 **Psüühika- ja käitumishäireid 100 000 elaniku kohta, 1991–2007**
 Figure 5 *Mental and behavioural disorders per 100,000 inhabitants, 1991–2007*

Metoodika

Tervishoiustatistika tegemiseks küsitletakse kõiki tervishoiuteenust osutavaid ambulatoorse ja statsionaarse ravi asutusi ning nende allüksusi. Andmeid kogub ja töötleb Sotsiaalministeerium.

Oma valdkonna andmeid kogub ja töötleb ka Eesti vähiregister, Tuberkuloosiaandmekogu, Tervisekaitseinspeksioon (nakkushaigused), Põhja-Eesti verekeskus jt. Taastusravikeskustelt kogub andmeid Statistikaamet.

Sotsiaalministeeriumi andmekogumissüsteemi reorganiseerimise tõttu 2004. aastal esitatakse tervishoiustatistika andmed aastase nihkega — 2007. aasta andmed 2009. aastal.

Andmete võrdlemisel tuleb silmas pidada, et tervishoiuasutuste ja arstierialade struktuur on aastatega muutunud. 2001. aastast kajastavad tervishoiutöötajate andmed ka Keskvangla haigla ning 2002. aastast taastusravikeskuste ja Eesti Kohtuarstliku Ekspertiisibüroo tervishoiutöötajate andmeid. Tervishoiupersonali arvestusest on välja jäetud piirivalve ja kaitseväge töötajad. Tervishoiuteenust osutavaks ei loeta Tervisekaitseinspeksiooni ja selle talitusi.

Alates 2001. aastast hõlmavad haigestumuse andmed ka vanglates registreeritud haigusjuhte.

2002. aastast kehtiva haridusjärgse arstierialade klassifikatsiooni järgi ei arvestata arstierialade hulka administratiivarste ega tervisekaitsearste — neid käsitletakse tervishoiupersonali all muude kõrgharidusega tervishoiutöötajatena. Näo- ja lõualuukirurgid on arvestatud hambaarsti, internid ja residendid vastavalt arsti või hambaarsti eriala hulka.

2005. aastal korrigeeris Sotsiaalministeerium ravivoodite kasutamise näitajate arvutamise metoodikat. Aastate 2003–2004 andmed on ümber arvutatud. Valemi muutus tõi kaasa voodikoormuse, voodihõive ja voodikäibe väikese kasvu ning keskmise ravikestuse lühenemise.

Pahaloomuliste kasvajate andmed põhinevad Eesti vähiregistri andmebaasil. Aastate 1990–2006 andmeid on täpsustatud (seisuga 16.03.2009). Isikuandmete kaitse seadusest tulenevalt ei saa vähiregister alates 2001. aastast võrrelda andmeid Statistikaameti surmapõhjuste andmebaasiga. Seetõttu on vähenenud pahaloomuliste kasvajate esmasjuhtude statistika usaldusväärsus ja 2002.–2006. aasta andmed avaldatakse esialgsetena. Andmevahetuse probleem laheneb pärast riikliku surmapõhjuste registri kasutuselevõttu.

Haigestumus- ja suremusandmete esitamiseks on Eestis alates 1997. aastast kasutusel rahvusvaheline haiguste ja nendega seotud terviseprobleemide statistiline klassifikatsioon (RHK-10).

Statistikaamet esitab vaid tervishoiu põhiandmeid. Üksikasjalikumad infot saab Statistikaameti andmebaasist, Sotsiaalministeeriumi tervishoiustatistika aastaraamatutest, veebilehelt ja meditsiiniregistrite väljaannetest.

Methodology

All institutions providing health care service and their subdivisions are enumerated to receive statistical data on health care. The data are collected and processed by the Ministry of Social Affairs.

A lot of special data in their field are collected and processed separately by the Estonian Cancer Register, Tuberculosis Database, Health Protection Inspectorate (infectious diseases), North-Estonian Blood Centre, etc. according to the speciality. Statistics Estonia collects data from health resorts.

As a result of reorganisation of the data collection system of the Ministry of Social Affairs in 2004, the health statistics for 2007 are presented one year after the reference year — the data of 2007 are presented in 2009.

When comparing the data, it must be borne in mind that the structures of health care institutions and physicians' professions have changed over years. The staff of the Central Prison Hospital is included in the figures of health care personnel since 2001, and the staff

of health resorts and Estonian Bureau of the Forensic Medical Expertise since 2002. Data on the health care personnel employed by the Border Guard of Estonia and by the Defence Forces of Estonia are excluded. The Health Protection Inspectorate and its health protection offices are excluded from health care providers.

Since 2001, the morbidity registered in prisons is included.

According to the current education-based classification applied since 2002, administrative physicians and physicians for health protection are excluded from the group of physicians and are counted as other health care personnel with higher education. Oral-maxillofacial surgeons are included among dentists, and interns and residents are included among physicians or dentists according to speciality.

In 2005, the Ministry of Social Affairs corrected the methodology for calculation of the hospital bed utilization. Data on 2003–2004 were recalculated. The change in the formula brought about a slight increase in bed occupancy, bed occupancy rate and bed turnover, and a decrease in the average length of stay at hospital.

Data about malignant neoplasms come from the database of the Estonian Cancer Register. The data for the years 1990–2006 were updated (as of 16.03.2009). Due to amendments made in the Personal Data Protection Act, the comparisons of the Cancer Register data and mortality database of Statistics Estonia are no longer available. Therefore, the data on the first registrations of malignant neoplasms is no longer reliable and so the data about malignant neoplasms for 2002–2006 are published as preliminary. The problem of data linkage will be solved after introducing the National Cause of Death Registry.

Since 1997, the International Statistical Classification of Diseases and Health Related Problems (ICD-10) is used in Estonia for reporting morbidity and mortality data.

Statistics Estonia provides only basic data of health statistics. More detailed information can be obtained from the database of Statistics Estonia, from the health care statistics-related yearbooks of the Ministry of Social Affairs and from the publications of special medical registers.

Kirjandust Publications

Maakonnad arvudes. 2004–2008. *Counties in Figures*. (2009). Tallinn: Statistikaamet (ilmub augustis — to be published in August).

SOTSIAALNE KAITSE

Maria Orešina

Tabel 1	Riikliku pensioni saajad pensioni liigi järgi, 2005–2009	154
Tabel 2	Riikliku pensioni saajad pensioni määramise aasta järgi, 2004–2008	155
Tabel 3	Pensionärid ja toitjakaotuspensionini saavad pereliikmed soo ja vanuse järgi, 2005–2009	155
Tabel 4	Riiklikud pensionid, 2005–2009	156
Tabel 5	Ravikindlustus, 2005–2008	156
Tabel 6	Riiklike peretoetuste saajad, 2004–2008	157
Tabel 7	Väljamakstud riiklikud peretoetused, 2004–2008	158
Tabel 8	Sotsiaaltoetused, 2004–2008	159
Tabel 9	Toimetulekutoetused, 2004–2008	160
Tabel 10	Puudega inimeste sotsiaaltoetused, 2006–2008	160
Tabel 11	Arstlik ekspertiis, 2005–2008	161
Tabel 12	Täiskasvanute hoolekanne, 2004–2008	162
Tabel 13	Varjupaigategenust ja vangist vabanenute rehabilitatsiooniteenust kasutanud isikud asutusse pöördumise põhjuse järgi, 2005–2008	162
Tabel 14	Täiskasvanute hooldamisteenuse kasutajad (v.a psüühilise erivajadusega inimesed) soo ja vanuse järgi, 2007, 2008	162
Tabel 15	Psüühiliste erivajadustega täiskasvanute riiklike hoolekandeteenuste kasutajad soo ja vanuse järgi, 2005–2008	163
Tabel 16	Varjupaigategenuse ja vangist vabanenute rehabilitatsiooniteenuse kasutajad, 2006–2008	163
Tabel 17	Vanemliku hoolitsuseta ja abivajavad lapsed, 2004–2008	164
Tabel 18	Töötü sotsiaalne kaitse, 2004–2008	165
Tabel 19	Töötuskindlustus, 2008	166
Joonis 1	Töötuskindlustus, 2006–2008	166

SOCIAL PROTECTION

Table 1	<i>Recipients of state pension by classes of pension, 2005–2009</i>	154
Table 2	<i>Recipients of state pension by year of granting the pension, 2004–2008</i>	155
Table 3	<i>Pensioners and family members receiving survivor's pension by sex and age, 2005–2009</i>	155
Table 4	<i>State pensions, 2005–2009</i>	156
Table 5	<i>Health insurance, 2005–2008</i>	156
Table 6	<i>Recipients of state family benefits, 2004–2008</i>	157
Table 7	<i>Payments of state family benefits, 2004–2008</i>	158
Table 8	<i>Social benefits, 2004–2008</i>	159
Table 9	<i>Subsistence benefits, 2004–2008</i>	160
Table 10	<i>Social benefits for disabled persons, 2006–2008</i>	160
Table 11	<i>Disability assessment, 2005–2008</i>	161
Table 12	<i>Welfare for adults, 2004–2008</i>	162
Table 13	<i>Persons having used shelter service and persons who were released from prison and used rehabilitation service, by the reason of turning to the institution, 2005–2008</i>	162
Table 14	<i>Persons having used services of social welfare institutions for adults (excl. persons with special mental needs) by sex and age, 2007, 2008</i>	162
Table 15	<i>Clients of welfare services for adults with special mental needs, 2005–2008</i>	163
Table 16	<i>Users of shelter service and rehabilitation service to ex-convicts, 2006–2008</i>	163
Table 17	<i>Children without parental care and children who need help, 2004–2008</i>	164
Table 18	<i>Social protection of the unemployed, 2004–2008</i>	165
Table 19	<i>Unemployment insurance, 2008</i>	166
Figure 1	<i>Unemployment insurance, 2006–2008</i>	166

Ülevaade

Sotsiaalne kaitse on avaliku või erasektori rakendatavate sotsiaalkindlustuse ja hoolekande meetmete kogum, mille ülesanne on kergendada üksikisiku või leibkonna toimetulekut sissetuleku osalise või täieliku kaotuse puhul teatud riskide või vajaduste ilmumise korral.

Sotsiaalkaitsekulutuste suurim osa on pensionikulutused.

Pensionäride osatähtsus rahvastikus suureneb endiselt

Pensionäride osatähtsus rahvastikus suureneb pidevalt. 2009. aasta 1. jaanuaril oli Eestis 382 316 riikliku pensioni saajat, neist kolmveerand (76%) olid vanaduspensionärid. Enamik pensionäre olid naised (63%), sest neil on meestest kõrgem elu- ja madalam pensioniiga.

Pensionäride osatähtsus rahvastikus suureneb peamiselt töövõimetuspensionäride arvu pideva kasvu pärast. 2004. aastaga võrreldes on nende arv suurenenud 85%, ulatudes 2008. aastal 70 024-ni. Pensionäride koguhulgast oli töövõimetuspensionäre 2006. aastal 18% (2005. aastal 15%). Kuni 40-aastaste töövõimetuspensionäride seas domineerivad mehed, vanemate hulgas aga naised — jaotus vastab demograafilisele pildile.

Kui rahvapension on viimase viie aastaga suurenenud vaid poolteist korda, siis keskmine vanaduspension on tõusnud kaks korda. Vanaduspension on keskmisest palgast kolmandik (2008. aastal 35%), kuid et palgakasv on olnud pensionitõusust suurem, on vanaduspensionari osatähtsus eelmiste aastatega võrreldes mõnevõrra kahanenud.

Viimase viie aasta jooksul on vähenenud riikliku pensioni saajate arv selliste pensioniilike puhul nagu väljateenitud aastate eest saadav pension, perekondadele määratud toitjakaotuspension, pereliikmetele määratud toitjakaotuspension ja rahvapension.

Hüppeliselt kasvas ravikindlustushüvitise kogukulu

Kõige suuremad ravikindlustuse kuluartiklid on haigus- ja vigastushüvitised ning rasedus- ja sünnitushüvitised. Eelmise aastaga võrreldes aga kasvasid kõige rohkem hambaraviteenuse ja hooldushüvitise kulud.

Veidi üle kümnendiku sotsiaalkulutustest hõlmavad peretoetused. 2008. aastal on väljamakstud riiklike peretoetuste summa üle neljandiku suurem kui aasta varem. Kõige suurema osa nendest hõlmab vanemahüvitis. Peretoetuste kogumaht oli 2008. aastal 3,58 miljardit krooni, millest vanemahüvitisele kulus 1,87 miljardit ehk 52%. 2004. aastal, kui vanemahüvitis kehtestati, oli selle osatähtsus kaks korda väiksem — 21%. Kui muudest hüvitistest on suurenenud vaid vähesed, siis vanemahüvitis on otseselt seotud palgakasvuga. Vanemahüvitise ülempiir oli 2008. aastal 30 729 krooni, alampiir aga 4350 krooni.

Kolmanda ja iga järgmise lapse eest saadava lapsetoetuse määr tõusis juba 2007. aastal 300 kroonist 900 kroonini. See mõjutas ka 2008. aastal tehtud väljamakseid, mis suurenesid poolteist korda, kuigi hüvitise saajate arv väheneb demograafilistel põhjustel — buumi ajal (1980. aastate lõpus ja 1990. aastate alguses) sündinud lapsed kasvavad lapsetoetuse saamise eest välja, uus põlvkond aga on hoolimata sündimuse suurenemisest ikka veel väiksem.

2008. aastal tõsteti eestkostetoetust kahekümnekordses määras varasema kümne asemel. Eestkostetoetuse tõus suurendas omakorda eestkostel oleva lapse toetuse väljamaksete summat peagu kaks korda.

Suurem osa muude sotsiaaltoetuste summast on peamiselt matusetoetused ning kahjuhüvitised töötrauma ja kutsehaiguse korral. Kõige rohkem aga on suurenenud vähemalt 16-aastaste inimeste rehabiliteerimiseenuste ja õppelaenu kustutamise kulu. Kulutused on kasvanud hüvitise saajate arvu suurenemise tõttu.

Nii täiskasvanute hooldamisteenuse kasutajate arv (v.a. psüühilise erivajadusega inimesed) kui ka hoolekandeteenustel viibivate psüühilise erivajadusega täiskasvanute arv oli 2008. aastal suurem kui aasta varem.

Vanemliku hoolitsuseta ja abi vajavaid lapsi on kõige rohkem paigutatud (kasu)perekonda ja laste hoolekandeesutusse.

Toimetulekutoetuse saajate arv väheneb, kuid registreeritud töötute töötajate arv suureneb

Toimetulekutoetuse saajate arv on viimastel aastatel märgatavalt vähenenud tänu palgatõusule ja sellega kaasnevale elujärje paranemisele. Kui 2004. aastal rahuldati toimetulekupiiri tagamiseks ligikaudu 215 000 avaldust ja eluasemekulude katteks umbes 115 000 avaldust, siis 2008. aastal vastavalt 60 000 ja 27 000.

2008. aastal oli tööd otsivate registreeritud töötute arv 21 238 võrra suurem kui aasta varem. Tööturukoolitusel osalenute hulk on samuti vähenenud, kuid karjäärinõustamisteenust saanute arv on alates 2007. aastast märkimisväärselt kasvanud. Lisandunud on kaks töötute sotsiaalkaitseteenust — psühholoogiline nõustamine ja sotsiaalne rehabilitatsioon.

Overview

Social protection encompasses all interventions from public or private bodies intended to relieve households or individuals of the burden of a defined set of risks or needs in case of the full or incomplete loss of income.

Pensions form the largest part of the social protection expenses.

The share of pensioners in the population grows continuously

The proportion of pensioners in the society is continually increasing. As of 1 January 2009, there were 382,316 state pension receivers in Estonia of whom three fourths (76%) were old age pensioners. Most of the pensioners (63%) were women due to their longer lifespan and lower retirement age than that of men's.

The increasing proportion of pensioners in the society is first and foremost based on the steadily increasing number of pensioners who have lost the capacity for work. Compared to 2004, their number has increased by 85% reaching 70,024 persons in 2008. Persons receiving pension for incapacity for work accounted for 3% more of the total number of pension receivers than in 2005 (the increase from 15% to 18%). Men predominate among up to 40-year-old persons receiving pension for incapacity for work. Among older persons receiving pension for incapacity for work mostly women predominate — this is in correlation with the demographic picture.

While the national pension has increased only 1.5 times during the last five years, the rise of the average old-age pension has doubled. The old-age pension makes up about a third of the average wages and salaries (35% in 2008). But, as the increase of wages has been bigger than the increase of pensions, this proportion has decreased to some extent compared to the previous years.

During the last five years the number of recipients of state pension has decreased within classes of pensions as: for full length of service required, persons (families) and family members receiving survivor's pension, national pension.

A sudden jump in the total costs of health insurance

The biggest costs in health care are the compensation for illness or injury and maternity benefits. The biggest increase compared to the previous year was in the adult dental care benefit costs and care allowance costs.

The share of family benefits in social costs is slightly over a tenth. In 2008, the sum of paid family benefits increased by over a fourth compared to the previous year. Parental benefits account for the largest share of family benefits. The total amount of family benefits was 3.58 billion kroons in 2008, of which 1.87 billion kroons or 52% was spent for parental benefits. In 2004, when the parental benefit was introduced, its proportion was two times smaller — 21%. Although only some of the other benefits have increased, the parental benefit is directly related to the increase of wages. In 2008 the maximum limit of parental benefit was 30,729 kroons and the minimum 4,350 kroons.

Payments of child allowance for the 3rd and each subsequent child already increased from 300 kroons to 900 kroons in 2007. This had an impact on payments made in 2008, which have increased 1.5 times, although the number of respective allowance receivers is decreasing because of demographic reasons as the children born during the baby boom (the late 1980s and early 1990s) are outgrowing the age at which child allowance is paid, but the new generation is still smaller despite the growing birth rate.

In 2008, foster care allowance increased till twenty rates instead of the previous ten. This caused enhancing of the foster care allowance payments' sum almost two times.

The amount of other social benefits are mostly formed by funeral benefit and compensations for occupational accidents or occupational diseases. The costs for rehabilitation services of at least 16-year-olds and the costs for the compensations of study loans have increased the most. The costs have grown due to the increased number of persons eligible for these benefits.

The number of persons having used the services of social welfare institutions for adults (excl. persons with special mental needs) as well as the number of clients of welfare services for adults with special mental needs increased in 2008 compared to 2007.

Children left without parental care and children who need help are placed the most often to foster families and shelters.

The number of persons receiving subsistence benefits is decreasing, but the number of registered work seekers is increasing

During the last years the number of persons receiving subsistence benefits has decreased significantly due to the improving living standard (wage increase). While in 2004 nearly 215,000 applications for receiving subsistence benefits and about 115,000 applications for covering housing expenditures were satisfied, then in 2008 the relevant figures were within the range of 60,000 and 27,000, respectively.

In 2008 compared to 2007, the number of registered unemployed work seekers has raised increased by 21,238 persons. The number of people participating in labour market trainings has decreased, but the number of persons who attended vocational guidance has significantly increased since 2007. Two unemployment insurance services were established — psychological consulting and social rehabilitation.

Tabel 1 **Riikliku pensiooni saajad pensiooni liigi järgi, 2005–2009**
Table 1 *Recipients of state pension by classes of pension, 2005–2009*
(aasta alguses — at the beginning of the year)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Vanaduspensionärid	294 736	292 970	291 580	290 903	290 967	Old-age pensioners
ennetähtaegse vanaduspensiooni saajad	9 437	10 704	12 071	13 409	14 639	receiving early retirement old-age pension
soodustatud tingimustel vanaduspensiooni saajad	48 161	49 350	50 381	50 774	51 948	receiving old-age pension under favourable conditions
Väljateenitud aastate eest pensiooni saajad	2 821	2 848	2 908	2 772	2 683	Persons receiving pension for full length of service required
Töövõimetuspensiooni saajad	59 174	61 921	65 497	67 459	70 024	Persons receiving pension for incapacity for work
töövõime kaotus 100%	7 830	8 169	8 620	8 853	9 001	100% loss of capacity for work
töövõime kaotus 80–90%	24 890	25 052	25 466	25 432	25 656	80–90% loss of capacity for work
töövõime kaotus 40–70%	26 454	28 700	31 411	33 174	35 367	40–70% loss of capacity for work
Toitjakaotuspensiooni saajad (perekonnad)	9 312	9 766	9 537	9 126	8 724	Persons (families) receiving survivor's pension
Pereliikmed, kellele on määratud toitjakaotuspension	13 131	13 500	12 982	12 247	11 554	Family members receiving survivor's pension
Rahvapensiooni saajad	9 438	8 110	7 611	7 227	6 708	Persons receiving national pension
Rahvapensiooni saajad (toitjakaotuspensiooni saajate puhul pereliikmed)	11 234	9 184	8 393	7 740	7 087	Persons receiving national pension (in case of persons receiving survivor's pension — family members)
KOKKU	381 096	380 423	381 360	381 121	382 316	TOTAL
mehed	138 480	139 285	140 051	139 663	140 517	males
naised	242 616	241 138	241 309	241 458	241 799	females

Tabel 2 **Riikliku pensioni saajad pensioni määramise aasta järgi, 2004–2008**
 Table 2 *Recipients of state pension by year of granting the pension, 2004–2008*

	2004	2005	2006	2007	2008	
Vanaduspensionärid	10 127	7 877	8 077	9 425	7 583	Old-age pensioners
Väljateenitud aastate eest pensioni saajad	333	279	323	296	251	Persons receiving pension for full length of service required
Töövõimetuspensionisaajad	7 984	7 393	7 511	7 124	6 726	Persons receiving pension for incapacity for work
töövõime kaotus 100%	797	740	695	682	562	100% loss of capacity for work
töövõime kaotus 80–90%	2 276	1 959	2 035	1 796	1 645	80–90% loss of capacity for work
töövõime kaotus 40–70%	4 911	4 694	4 781	4 646	4 519	40–70% loss of capacity for work
Toitjakaotuspensionisaajad (perekonnad)	905	792	699	686	608	Persons (families) receiving survivor's pension
Pereliikmed, kellele on määratud toitjakaotuspension	1 365	1 147	1 060	1 020	892	Family members receiving survivor's pension
Rahvapensionisaajad	599	608	634	637	590	Persons receiving national pension
Rahvapensionisaajad (toitjakaotuspensionisaajate puhul pereliikmed)	611	625	649	648	606	Persons receiving national pension (in case of persons receiving survivor's pension — family members)
KOKKU	20 420	17 321	17 620	18 513	16 058	TOTAL

Tabel 3 **Pensionärid ja toitjakaotuspensionisaavad pereliikmed soo ja vanuse järgi, 2005–2009**
 Table 3 *Pensioners and family members receiving survivor's pension by sex and age, 2005–2009 (aasta alguses — at the beginning of the year)*

Vanuserühm, sugu	2005	2006	2007	2008	2009	Age group, sex
Alla 18	12 949	11 940	10 777	9 623	8 621	Under 18
mehed	6 766	6 251	5 646	4 971	4 453	males
naised	6 183	5 689	5 131	4 652	4 168	females
18–39	21 645	21 708	22 228	22 471	22 660	18–39
mehed	11 295	11 437	11 699	11 856	12 009	males
naised	10 350	10 271	10 529	10 615	10 651	females
40–54	31 197	31 706	32 669	32 933	33 290	40–54
mehed	16 098	16 308	16 639	16 741	16 813	males
naised	15 099	15 398	16 030	16 192	16 477	females
55–59	30 025	29 861	28 926	28 618	27 908	55–59
mehed	10 413	11 218	11 804	12 067	12 192	males
naised	19 612	18 643	17 122	16 551	15 716	females
60–62	31 440	29 528	31 830	34 213	35 567	60–62
mehed	9 366	8 847	9 360	9 893	10 805	males
naised	22 074	20 681	22 470	24 320	24 762	females
63–64	31 671	30 519	25 280	22 894	23 153	63–64
mehed	12 839	12 406	10 445	9 394	9 433	males
naised	18 832	18 113	14 835	13 500	13 720	females
65–69	73 865	74 249	75 556	72 509	68 320	65–69
mehed	28 290	28 489	29 035	28 069	26 550	males
naised	45 575	45 760	46 521	44 440	41 770	females
70+	148 304	150 912	154 094	157 860	162 797	70+
mehed	43 413	44 329	45 423	46 672	48 262	males
naised	104 891	106 583	108 671	111 188	114 535	females
KOKKU	381 096	380 423	381 360	381 121	382 316	TOTAL
mehed	138 480	139 285	140 051	139 663	140 517	males
naised	242 616	241 138	241 309	241 458	241 799	females

Tabel 4 **Riiklikud pensionid, 2005–2009**
 Table 4 **State pensions, 2005–2009**
 (aasta alguses, krooni — at the beginning of the year, kroons)

Liik	2005	2006	2007	2008	2009	Class
Keskmine kuupension ^a	2 041	2 315	2 730	3 188	3 919	Monthly average pension ^a
Keskmine vanaduspension	2 244	2 558	3 027	3 541	4 356	Average old-age pension
Keskmine töövõimetuspension	1 342	1 522	1 791	2 099	2 595	Average pension for incapacity for work
Keskmine rahvapension	989	1 013	1 073	1 207	1 473	Average national pension

^a Pensionikindlustusseadusele vastav arvutuslik pension.

^a The estimated average pension according to the State Pension Insurance Act.

Tabel 5 **Ravikindlustus, 2005–2008**
 Table 5 **Health insurance, 2005–2008**

	2005	2006	2007	2008	
Hüvitise saajad					Recipients of benefit
Ravikindlustushüvitis	533 231	583 962	632 531	601 651	Health insurance benefit
haigus- või vigastushüvitis	433 944	469 274	508 428	470 950	compensation for illness or injury
rasedus- ja sünnitushüvitis	11 441	11 903	12 982	13 229	maternity benefit (compensation for pregnancy or childbirth)
töötraumahüvitis	5 996	6 406	6 472	6 173	compensation for occupational accident
hooldushüvitis	81 850	96 379	104 649	111 299	care allowance
Hambaraviteenuse hüvitis	262 775	233 817	311 237	328 140	Adult dental care benefit
Täiendav ravimihüvitis	1 101	1 252	1 721	1 936	Additional drug benefit
Hüvitatud päevade arv	7 685 148	8 195 320	8 888 700	9 182 077	Number of recompensable days
Haigus- või vigastushüvitis	5 454 390	5 751 163	6 209 512	6 354 414	Compensation for illness or injury
Rasedus- ja sünnitushüvitis	1 414 096	1 515 333	1 676 152	1 742 686	Maternity benefit (compensation for pregnancy or childbirth)
Töötraumahüvitis	125 314	131 508	131 966	135 119	Compensation for occupational accident
Hooldushüvitis	691 348	797 316	871 070	949 676	Care allowance
Väljamaksed, tuhat krooni					Payments, thousand kroons
Ravikindlustushüvitis	1 265 063	1 506 355	1 926 851	2 387 453	Health insurance benefit
haigus- või vigastushüvitis	817 636	957 692	1 222 322	1 474 551	compensation for illness or injury
rasedus- ja sünnitushüvitis	297 413	358 758	459 507	586 209	maternity benefit (compensation for pregnancy or childbirth)
töötraumahüvitis	22 900	27 391	32 748	38 898	compensation for occupational accident
hooldushüvitis	127 114	162 514	212 274	287 795	care allowance
Hambaraviteenuse hüvitis	77 020	73 148	178 361	194 056	Adult dental care benefit
Täiendav ravimihüvitis	2 741	4 023	6 304	7 622	Additional drug benefit

Tabel 6 Riiklike peretoetuste saajad, 2004–2008
Table 6 Recipients of state family benefits, 2004–2008
(aasta lõpus — at end-year)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Lapse sünnitoetus, aastast	14 402	14 245	14 917	15 624	16 070	Childbirth allowance, in a year
esimesele lapsele	7 278	7 099	7 363	7 599	7 820	for the 1st child
igale järgmisele lapsele	6 782	6 823	7 187	7 621	7 760	for the 2nd and each subsequent child
mitmikele	342	323	367	404	490	for multiple births
Lapsetoetus esimesele lapsele	189 007	187 397	180 096	176 512	172 958	Child allowance for the 1st child
Lapsetoetus teisele lapsele	76 872	75 994	72 476	71 571	70 814	Child allowance for the 2nd child
Lapsetoetus kolmandale ja igale järgmisele lapsele	24 402	24 068	22 413	22 004	21 646	Child allowance for the 3rd and each subsequent child
Üksikvanema lapsetoetus						Single parent's child allowance
üksikvanemad	24 332	23 841	23 040	22 145	21 160	single parents
lapsed	28 540	28 126	27 258	26 287	25 188	children
Ajateenija lapse toetus						Conscript's child allowance
pered	11	14	30	25	21	families
lapsed	11	14	30	25	27	children
Vähemalt kolme lapsega pere ning kolmikuid kasvatava pere toetus ^a						Maintenance allowance to a family raising at least three children or raising triplets ^a
pered	20 134	20 961	20 409	18 156	..	families
lapsed	68 061	69 982	69 349	61 468	..	children
Seitsme- ja enamalapselise pere vanema toetus						Parents allowance for families with seven or more children
pered	176	families
lapsed	1 369	children
Lapsehooldustasu kuni 3-aastase lapse eest ^b						Child care allowance for an up to 3-year-old child ^b
pered	27 711	28 756	27 065	28 061	24 410	families
lapsed	28 601	29 628	27 722	28 742	24 823	children
Lapsehooldustasu kuni 3-aastaste lastega peredele 3–8-aastaste laste eest						Child care allowance for each child between 3 and 8 years of age in families with up to 3-year-old children
pered	9 805	9 989	10 670	11 533	12 076	families
lapsed	11 219	11 722	12 076	12 927	13 474	children
Lapsehooldustasu vähemalt kolme lapsega peredele 3–8-aastaste laste eest						Child care allowance for each child between 3 and 8 years of age in families with at least 3 children
pered	6 469	6 453	6 346	6 372	6 319	families
lapsed	8 723	9 167	8 557	8 662	8 692	children
Koolitoetus, üks kord aastas	200 097	190 479	180 594	172 624	165 452	Child's school allowance, once in a year
Eestkostetoetus						Foster care allowance
pered	2 258	2 078	1 859	1 722	1 668	families
lapsed	2 835	2 507	2 262	2 087	2 038	children
Elluastumis- toetus	108	123	110	155	167	Start in independent life allowance
Lapsendamistoetus						Adoption allowance
pered	24	26	36	25	18	families
lapsed	32	29	42	28	20	children
Vanemahüvitis ^c	9 968	9 994	13 579	14 011	19 408	Parental benefit ^c

^a Kuni 2003. aastani (k.a) vähemalt nelja lapsega pere ning kolmikuid kasvatava pere toetus. Kuni 2007. aastani hõlmab seitsme- ja enamalapselise pere vanema toetust.

^b Lapsehooldustasu ei maksta nende laste eest, kelle sünni eest makstakse vanemahüvitiist.

^c Alates 2004. aastast.

^a Until 2003 (included) maintenance allowance to a family raising at least four children or raising triplets. Until 2007 (included) contain parents allowance for families with seven or more children.

^b Child care allowance is not available for the children for whom parental benefit is being paid.

^c Since 2004.

Tabel 7 **Väljamakstud riiklikud peretoetused, 2004–2008**
 Table 7 *Payments of state family benefits, 2004–2008*
 (tuhat krooni — thousand kroons)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Lapse sünnitoetus, aastast	48 922	48 293	72 626	78 132	80 360	Childbirth allowance, in a year
esimesele lapsele	27 293	26 616	36 057	37 994	39 100	for the 1st child
igale järgmisele lapsele	20 346	20 466	34 771	38 118	38 810	for the 2nd and each subsequent child
mitmikele	1 283	1 211	1 798	2 020	2 450	for multiple births
Lapsetoetus esimesele lapsele	686 608	674 643	658 166	642 580	631 294	Child allowance for the 1st child
Lapsetoetus teisele lapsele	281 729	273 591	265 625	259 605	257 168	Child allowance for the 2nd child
Lapsetoetus kolmandale ja igale järgmisele lapsele	89 636	86 646	82 909	157 598	236 806	Child allowance for the 3rd and each subsequent child
Üksikvanema lapsetoetus	103 678	102 586	100 223	96 648	93 159	Single parent's child allowance
Ajateenija lapse toetus	74	103	231	226	244	Conscript's child allowance
Vähemalt kolme lapsega pere ning kolmikuid kasvatava pere toetus ^a	37 310	54 657	86 879	46 456	..	Maintenance allowance to a family raising at least three children or raising triplets ^a
Seitsme- ja enamalapselise pere vanema toetus	5 829	Parents allowance for families with seven or more children
Lapsehooldustasu kuni 3-aastase lapse eest ^b	218 922	211 466	192 558	199 340	172 131	Child care allowance for an up to 3-year-old child ^b
Lapsehooldustasu kuni 3-aastaste lastega peredele 3–8-aastaste laste eest	41 452	42 200	43 780	46 609	49 392	Child care allowance for each child between 3 and 8 years of age in families with up to 3-year-old children
Lapsehooldustasu vähemalt kolme lapsega peredele 3–8-aastaste laste eest	33 151	33 001	32 547	32 440	32 879	Child care allowance for each child between 3 and 8 years of age in families with at least 3 children
Koolitoetus, üks kord aastas	90 476	85 825	81 262	77 678	74 451	Child's school allowance, once in a year
Eestkostetoetus	31 998	29 405	25 963	39 052	75 446	Foster care allowance
Ühekordne elluastumis-toetus	639	712	646	928	1 002	One-time start in independent life allowance
Lapsendamistoetus	96	87	204	140	100	Adoption allowance
Vanemahüvitis ^c	441 325	552 562	897 955	1 113 142	1 866 902	Parental benefit ^f
KOKKU	2 106 015	2 195 777	2 541 575	2 790 573	3 577 163	TOTAL

^a Kuni 2003. aastani (k.a) vähemalt nelja lapsega pere ning kolmikuid kasvatava pere toetus. Kuni 2007. aastani hõlmab seitsme- ja enamalapselise pere vanema toetust.

^b Lapsehooldustasu ei maksta nende laste eest, kelle sünni eest makstakse vanemahüvitist.

^c Alates 2004. aastast.

^d *Until 2003 (included) maintenance allowance to a family raising at least four children or raising triplets. Until 2007 (included) contain parents allowance for families with seven or more children.*

^e *Child care allowance is not available for the children for whom parental benefit is being paid.*

^f *Since 2004.*

Tabel 8 **Sotsiaaltoetused, 2004–2008**
Table 8 **Social benefits, 2004–2008**

	2004	2005	2006	2007	2008	
Toetuse saajad aastas / aasta lõpus						Recipients of benefits in a year / at the end of the year
Matusetoetus	17 626	17 150	17 090	17 152	16 593	Burial benefit
Kahjuhüvitised töötrauma ja kutsehaiguse puhul	1 745	2 216	2 223	2 159	2 217	Compensation for occupational accident or occupational disease
Sanatoorse ravi toetus	0	0	0	0	0	Benefit for medical treatment in health resorts
Alaalistele, vaegurite ja täiendava lapsepuhkuse päevade tasu	42 645	41 650	39 977	41 246	46 159	Payout for additional child care leave for under 18-year-old or disabled children
Lisapuhkepäev puudega lapse vanemale	779	831	983	1 010	1 150	Additional child care leave of one day to a parent of a disabled child
Tasuline lapsetoitmise vaheaeg	196	128	109	100	55	Paid breaks for feeding the child
Muud toetused	14 518	35 779	41 299	47 747	59 565	Other benefits
vähemalt 16-aastaste rehabiliteerimise teenused (sh rehabilitatsiooniplaani koostamine) ^a	6 142	8 119	7 176	10 192	12 110	rehabilitation services for persons of at least 16 years of age (incl. preparation of rehabilitation plan) ^a
õppelaenu kustutamine ^a	2 050	4 364	6 559	8 442	10 712	compensation of study loan ^a
Väljamaksed, tuhat krooni	112 458	149 273	160 103	198 075	332 321	Payout, thousand kroons
Matusetoetus	35 180	37 675	40 948	44 464	49 571	Burial benefit
Kahjuhüvitised töötrauma ja kutsehaiguse puhul	38 302	36 025	34 999	36 748	42 598	Compensation for occupational accident or occupational disease
Sanatoorse ravi toetus	0	0	0	0	0	Benefit for medical treatment in health resorts
Alaalistele, vaegurite ja täiendava lapsepuhkuse päevade tasu	12 902	13 338	14 097	17 476	24 080	Payout for additional child care leave for under 18-year-old or disabled children
Lisapuhkepäev puudega lapse vanemale	1 456	1 839	2 270	3 107	4 463	Additional child care leave of one day to a parent of a disabled child
Tasuline lapsetoitmise vaheaeg	1 036	662	450	635	369	Paid breaks for feeding the child
Muud toetused	23 582	59 736	67 339	95 646	173 767	Other benefits
vähemalt 16-aastaste rehabiliteerimise teenused (sh rehabilitatsiooni- plaani koostamine) ^a	6 939	17 049	15 462	24 169	44 633	rehabilitation services for persons of at least 16 years of age (incl. preparation of rehabilitation plan) ^a
õppelaenu kustutamine ^a	3 819	13 062	20 447	28 164	37 473	compensation of study loan ^a

^a Alates 2004. aastast.

^a Since 2004.

Tabel 9 **Toimetulekutoetused, 2004–2008**
Table 9 *Subsistence benefits, 2004–2008*

	2004	2005	2006	2007	2008	
Rahuldatud taotlused	248 017	279 285	109 698	<i>Applications satisfied</i>
toimetulekupiiri tagamiseks	214 540	174 406	112 990	72 541	59 587	<i>to guarantee the minimum subsistence level</i>
eluasemekulude katteks	115 261	77 107	52 028	30 735	26 657	<i>to cover housing expenditure</i>
täiendava toetuse saamiseks	33 477	104 879	50 111	<i>for supplementary subsistence benefit</i>
Toimetulekutoetuste vahenditest makstud toetus, tuhat krooni	235 023	251 748	192 758	136 953	121 185	<i>Benefits paid from subsistence benefit funds, thousand kroons</i>
toimetulekupiiri tagamiseks	216 794	207 831	135 450	95 207	89 241	<i>to guarantee the minimum subsistence level</i>
eluasemekulude katteks	54 548	36 533	27 374	17 374	18 393	<i>to cover housing expenditure</i>
täiendava toetuse saamiseks	18 229	43 918	57 308	41 745	31 944	<i>supplementary subsistence benefit</i>

Tabel 10 **Puudega inimeste sotsiaaltoetused, 2006–2008**
Table 10 *Social benefits for disabled persons, 2006–2008*

	Toetuse saajad aasta lõpus <i>Recipients of benefit, at the end of the year</i>			Väljamaksed, tuhat krooni <i>Payments, thousand kroons</i>			
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	
Puudega lapse toetus	5 295	5 538	5 745	81 595	84 194	87 190	<i>Disabled child allowance</i>
keskmise puudega lapse toetus	1 782	1 747	1 742	25 188	24 331	24 284	<i>for a child with a moderate disability</i>
raske ja sügava puudega lapse toetus	3 513	3 791	4 003	56 407	59 864	62 907	<i>for a child with a severe or profound disability</i>
Vähemalt 16-aastase puudega inimese toetus	107 431	110 495	110 065	484 874	501 281	561 665	<i>Disability allowance to a person of at least 16 years of age</i>
keskmise puudega inimese toetus	35 058	36 073	24 110	83 589	86 980	80 009	<i>to a person with a moderate disability</i>
raske puudega inimese toetus	58 427	60 306	44 941	292 670	304 109	288 413	<i>to a person with a severe disability</i>
sügava puudega inimese toetus	13 946	14 116	10 142	108 616	110 193	100 455	<i>to a person with a profound disability</i>
Puudega vanema toetus	1 580	1 550	1 414	5 068	4 991	5 468	<i>Disabled parent's allowance</i>
Hooldajatoetus lapse ühele mittetöötavale vanemale või eestkostjale 3–16-aastase lapse eest	1 665	1 441	1 450	6 158	5 554	5 137	<i>Caregiver's allowance to one non-working parent or guardian for a child of 3–16 years of age</i>
Õppetoeetus mittetöötavale puudega õppurile	19	19	22	72	74	82	<i>Education allowance to a non-working disabled student</i>
Ühekordne rehabilitatsioonitoetus	2 274	2 082	2 160	1 794	1 652	1 711	<i>One-time rehabilitation allowance</i>
Ühekordne täiendus-koostistoetus	51	52	71	236	250	363	<i>One-time in-service training allowance</i>
KOKKU	580 340	598 534	662 245	<i>TOTAL</i>

Tabel 11 **Arstlik ekspertiis, 2005–2008**
 Table 11 *Disability assessment, 2005–2008*
 (aasta lõpus — at the end of the year)

	2005	2006	2007	2008	
Arstliku ekspertiisi komisjonid ^a	4	4	4	4	<i>Disability assessment committees^a</i>
Arsti ametikohad arstliku ekspertiisi komisjonides	33	33	33	37	<i>Places for physicians in disability assessment committees</i>
Komisjonis esimest korda läbi vaadatud inimesed	12 644	13 320	13 686	13 147	<i>First-time examinations</i>
tunnistati püsivalt töövõimetuks	11 539	12 034	12 201	11 856	<i>were declared permanently incapacitated for work</i>
mehed	6 182	6 420	6 505	6 486	<i>males</i>
naised	5 357	5 614	5 696	5 370	<i>females</i>
töövõimetus 100%	1 770	1 852	1 762	1 509	<i>100% incapacity for work</i>
mehed	1 133	1 172	1 112	954	<i>males</i>
naised	637	680	650	555	<i>females</i>
töövõimetus 80–90%	3 135	3 469	3 605	3 615	<i>80–90% incapacity for work</i>
mehed	1 835	1 974	2 061	2 136	<i>males</i>
naised	1 300	1 495	1 544	1 479	<i>females</i>
töövõimetus 40–70%	6 059	6 102	6 175	6 080	<i>40–70% incapacity for work</i>
mehed	2 961	3 002	3 070	3 083	<i>males</i>
naised	3 098	3 100	3 105	2 997	<i>females</i>
töövõimetus 10–30%	575	611	659	652	<i>10–30% incapacity for work</i>
mehed	253	272	262	313	<i>males</i>
naised	322	339	397	339	<i>females</i>
tunnistati ajutiselt töövõimetuks	1 041	1 181	1 338	1 196	<i>were declared temporarily incapacitated for work</i>
Taasläbivaadatud vaegurid	31 323	31 838	33 035	33 765	<i>Disabled persons who were re-examined</i>
tunnistati vaeguriks	31 302	31 760	32 959	33 709	<i>were declared disabled</i>
töövõimetus 100%	3 444	3 799	4 020	3 966	<i>100% incapacity for work</i>
töövõimetus 80–90%	12 186	12 168	12 026	11 679	<i>80–90% incapacity for work</i>
töövõimetus 40–70%	15 402	15 202	16 308	17 456	<i>40–70% incapacity for work</i>
töövõimetus 10–30%	291	591	605	608	<i>10–30% incapacity for work</i>
ei tunnistatud vaeguriks / tunnistati töövõimeliseks	21	78	76	56	<i>re-examined persons who were not declared disabled</i>
Esmase puudega vaegurid (kõik vanuserühmad)	17 505	18 313	17 200	14 828	<i>First-time disability (all age groups)</i>
mehed	7 517	8 032	7 619	6 608	<i>males</i>
naised	9 988	10 281	9 581	8 220	<i>females</i>

^a Raviasutuse juurde moodustatud komisjon, mille ülesanne on kindlaks määrata töövõime kaotus ja puude raskusaste.

^a A committee at a health care institution whose task is to determine the degree of the incapacity for work, category and cause of disability.

Tabel 12 Täiskasvanute hoolekanne, 2004–2008^aTable 12 Welfare for adults, 2004–2008^a

(aasta lõpus — at the end of the year)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Asenduskoduteenuse osutajad	38	38	38	39	35	Providers of substitute home service
Asenduskoduteenuse kasutajad	1 549	1 567	1 621	1 493	1 322	Users of substitute home service
Täiskasvanute hoolekandeaasutused (v.a psüühilise erivajadusega inimestele)	112	114	116	118	120	Social welfare institutions for adults (excl. persons with special mental needs)
Täiskasvanute hoolekandeaasutused psüühilise erivajadusega inimestele	81	86	87	90	91	Welfare service to adults with special mental needs
Hooldamisteenuse kasutajad	8 422	8 803	9 062	9 368	9 731	Users of welfare service to adults
täiskasvanud (v.a psüühilise erivajadusega inimesed)	4 175	4 479	4 737	4 970	5 182	adults (except for special mental needs)
psüühilise erivajadusega inimesed	4 247	4 324	4 325	4 398	4 549	adults with special mental needs

^a Hõlmatud on nii ööpäevaringsete hooldusteenuste kui ka toetavate teenuste kasutajad.^a Both 24-hour and supporting welfare services for adults with special mental needs included.

Tabel 13 Varjupaigateenust ja vangist vabanenute rehabilitatsiooniteenust kasutanud isikud asutusse pöördumise põhjuse järgi, 2005–2008

Table 13 Persons having used shelter service and persons who were released from prison and used rehabilitation service, by the reason of turning to the institution, 2005-2008

Põhjus	Teenuse kasutajate arv Number of service users				Reason
	2005	2006	2007	2008	
Vägivald	317	278	383	491	Violence
Hulkurlus	369	216	243	251	Vagrancy
Kodune hoolimatus	204	231	261	194	Negligence at home
Alkoholi kuritarvitamine	148	302	341	813 ^a	Abuse of alcohol
Narkootikumide kuritarvitamine	207	98	139	120	Drug abuse
Elukoha puudumine	414	476	631	970	Lack of dwelling-place
Kinnipidamiskohast vabanemine	579	557	464	64 ^b	Release from prison
Teadmata	314	329	388	377	Unknown
KOKKU	2 606	2 487	2 850	3 280	TOTAL

^a Teenuse kasutajate arvu kasv toimus Tallinnas avatud sotsiaalmajutusüksustes viibinute tõttu.^b 2008. aasta andmetes kajastub ainult varjupaigateenus, varasematel aastatel ka rehabilitatsiooniteenus.^a The number of service users increased on account of persons staying in social housing units in Tallinn.^b In 2008 data there is only shelter service (in previous years also rehabilitation service).

Tabel 14 Täiskasvanute hooldamisteenuse kasutajad (v.a psüühilise erivajadusega inimesed) soo ja vanuse järgi, 2007, 2008

Table 14 Persons having used services of social welfare institutions for adults (excl. persons with special mental needs) by sex and age, 2007, 2008

(aasta lõpus — at the end of the year)

Vanuserühm	2007			2008			Age group
	kokku total	mehed males	naised females	kokku total	mehed males	naised females	
18–24	7	5	2	10	8	2	18–24
25–29	20	10	10	25	15	10	25–29
30–39	53	36	17	50	34	16	30–39
40–49	154	109	45	149	104	45	40–49
50–59	455	311	144	455	309	146	50–59
60–64	314	180	134	318	191	127	60–64
65–74	1 124	604	520	1 152	626	526	65–74
75–79	802	309	493	792	301	491	75–79
80+	2 041	338	1 703	2 231	367	1 864	80+
KOKKU	4 970	1 902	3 068	5 182	1 955	3 227	TOTAL

Tabel 15 Psüühiliste erivajadustega täiskasvanute riiklike hoolekandeteenuste kasutajad soo ja vanuse järgi, 2005–2008^aTable 15 Clients of state welfare services for adults with special mental needs by sex and age, 2005–2008^a

(aasta lõpus — at the end of the year)

Vanuserühm, sugu	2005	2006	2007	2008	Age Group, sex
Kuni 29	877	948	934	1 004	Up to 29
mehed	507	530	520	574	males
naised	370	418	414	430	females
30–39	918	867	912	911	30–39
mehed	510	501	527	519	males
naised	408	366	385	392	females
40–49	897	880	911	937	40–49
mehed	492	463	498	499	males
naised	405	417	413	438	females
50–59	800	815	824	848	50–59
mehed	394	417	417	454	males
naised	406	398	407	394	females
60–64	252	243	298	283	60–64
mehed	134	126	143	143	males
naised	118	117	155	140	females
65–74	394	375	352	387	65–74
mehed	201	185	178	200	males
naised	193	190	174	187	females
75+	186	197	167	179	75+
mehed	50	51	44	40	males
naised	136	146	123	139	females
KOKKU	4 324	4 325	4 398	4 549	TOTAL
mehed	2 288	2 273	2 327	2 429	males
naised	2 036	2 052	2 071	2 120	females

^a Hõlmatud on nii ööpäevaringsetel hooldusteenustel kui ka toetatvatel teenustel viibinud isikud.^a Both 24-hour and supporting welfare services for adults with special mental needs included.Tabel 16 Varjupaigateenuse^a ja vangist vabanenute rehabiliteerimisteenuse kasutajad, 2006–2008Table 16 Users of shelter^a service and rehabilitation service to ex-convicts, 2006–2008

	2006	2007	2008 ^b	
Teenuse saaja vanus				Age of the recipient of service
kuni 6	420	522	576	up to 6
7–17	736	715	755	7–17
18–24	151	194	266	18–24
25–49	741	822	916	25–49
50–64	352	448	588	50–64
65 ja vanemad	87	149	179	65 and older
KOKKU	2 487	2 850	3 280	TOTAL
mehed	1 521	1 696	1 897	males
naised	966	1 154	1 383	females
Ööpäevast teenust kasutanud aasta jooksul	2 050	2 484	3 280	Persons having 24-hour services during a year
kuni 1 nädal	755	676	959	up to 1 week
1–4 nädalat	339	377	585	1–4 weeks
1–3 kuud	463	575	629	1–3 months
3–6 kuud	262	433	468	3–6 months
üle 6 kuu	231	423	639	more than 6 months

^a Varjupaik on asutus, mis pakub isikule ajutist ööpäevast või päevast abi, tuge ja kaitset.^b Ainult varjupaigateenuse kasutajad.^a Shelter is an institution offering a person temporary twenty-four-hour assistance, support and protection.^b Only users of shelter service.

Tabel 17 Vanemliku hoolitsuseta ja abi vajavad lapsed, 2004–2008^a
 Table 17 Children left without parental care and children who need help, 2004–2008^a

	2004	2005	2006	2007	2008	
Vaadeldud aasta alguses paigutamata	230	249	822	1 319	1 984	Children not placed into social welfare institutions by the beginning of the reference year
poisid	151	148	460	742	1 087	boys
tüdrukud	79	101	362	577	897	girls
Aasta jooksul arvele võetud	1 092	858	1 680	1 529	1 732	Children registered during the year
poisid	602	431	913	799	921	boys
tüdrukud	490	427	767	730	811	girls
kuni 3-aastased	192	192	247	258	303	up to 3 years old
poisid	100	92	112	124	173	boys
tüdrukud	92	100	135	134	130	girls
Arvele võetutest paigutatud	1 073	979	654	543	585	Registered children who were placed into social welfare institutions
poisid	606	506	336	271	282	boys
tüdrukud	467	473	318	272	303	girls
perekonda	266	261	231	198	244	to foster families
poisid	136	126	113	84	122	boys
tüdrukud	130	135	118	105	122	girls
bioloogilisse perekonda	371	416	72	91	75	to biological families
poisid	212	224	37	56	38	boys
tüdrukud	159	192	35	35	37	girls
laste hoolekande-asutusse	226	175	160	178	163	to social welfare institution for children
poisid	128	90	92	87	78	boys
tüdrukud	98	85	68	91	85	girls
varjupaika ^b	210	127	191	85	103	to shelter ^b
poisid	130	66	94	44	44	boys
tüdrukud	80	61	97	41	59	girls
Lapsendatud	165	152	158	142	181	Adopted children
ühe bioloogilise vanema juures elavad lapsed, kelle on lapsendanud kasuema või kasuisa	63	121	81	57	85	step-adoptions, one of the parents is a biological parent and stepmother or stepfather adopts the child
välisriigi kodaniku lapsendatud lapsed	28	16	20	31	28	international adoptions
Lapsed, kelle vanematelt on kohus vanemaõigused ära võtnud või kes on kohtuotsusega perekonnast eraldatud	388	236	176	217	225	Children whose parents have been deprived of parental rights by court decision or who have been isolated from family by legal decision
poisid	200	125	101	119	110	boys
tüdrukud	188	111	75	98	115	girls
Lapsed, kelle puhul on kohus või eestkoste-asutus lahendanud lapse kasvatamisega seotud vaidluse	4 049	3 142	2 997	2 624	2 478	Children, in the case of whom a court or supervisory guardian has settled the dispute concerning the raising of the child
poisid	2 275	1 711	1 640	1 433	1 427	boys
tüdrukud	1 774	1 431	1 357	1 191	1 051	girls

^a Kuni 18-aastased, kelle vanemad on kuulutatud teadmata kadunuks, teovõimetuks või kelle vanematelt on vanemaõigused ära võetud; samuti lapsed, kes on jäänud vanemliku hoolitsuseta mõnel muul põhjusel. 2006. aastal täpsustati statistikat ning lisati vanemliku hoolitsuseta lastele ka abi vajavad lapsed. Abi vajava lapse puhul on sotsiaaltöötaja asunud lapsega seotud juhtumit lahendama last perest eraldamata.

^b Asutus, mis pakub isikule ajutist ööpäevast või päevast abi, tuge ja kaitset.

^a Up to 18-year-olds whose parents are declared to be missing, deprived of parental rights or without active legal capacity as well as children who have been left without parental care for any other reason. In 2006 statistics were specified and children without parental care and children who need help were added. In case of a child who needs help the social worker starts to solve the case without separating the child from the family.

^b Institution offering a person temporary twenty-four-hour assistance, support and protection.

Tabel 18 Töötu sotsiaalne kaitse, 2004–2008
Table 18 Social protection of the unemployed, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008 ^c	
Tööturuteenust ja -toetust saanud						Employed with labour market support and benefit
Töötu abiraha saanud aastast	39 338	31 347	20 086	17 769	23 569	Recipients of unemployment benefit in a year
Töötu abiraha saanud keskmiselt kuus	14 417	11 594	6 188	5 934	7 453	Average number of recipients of unemployment benefit per month
Karjäärinõustamisel osalenud	7 877	9 494	8 356	8 272	9 966	Vocational guidance
Töötu väljaõppele suunatud	8 393	13 000	8 905	6 530	6 156	Sent to vocational training
Hädaabitöödel osalenud	353	188	170	231	235	Participants in community placements
Ettevõtluse alustamise toetust saanud	296	320	289	141	162	Recipients of the employment subsidy to start a business
Palgatoetusega töötanud	441	727	238	127	67	Employed with wage subsidy
Tööpraktikal osalenud ^a	-	-	676	792	682	Participants in work practice ^a
Tööharjutusel osalenud ^a	-	-	446	1 208	969	Participants in coaching for working life ^a
Tugiisikuga töötanud ^a	-	-	60	30	25	Employed with working with support person ^a
Töövestlusel abistamise teenust saanud ^a	-	-	43	25	10	Received communication support at interviews ^a
Tehnilise abivahendi tasuta kasutada saanud ^a	-	-	5	3	6	Employed with special aids and equipment ^a
Töökoha kohandamise teenust saanud ^a	-	-	1	2	4	Employed with adaptation of premises and equipment ^a
Psühholoogiline nõustamine	-	-	-	-	295	Psychological consulting
Sotsiaalne rehabilitatsioon	-	-	-	-	22	Social rehabilitation
Kulutused tööturuteenustele ja -toetustele, tuhat krooni						Expenditures on labour market services and support, thousand kroons
Väljamakstud töötu abiraha ^b	55 040	42 522	24 711	52 281	66 135	Unemployment benefit disbursed ^b
Töötu väljaõppe maksumus	41 600	62 730	70 996	40 844	51 228	Expenditure on the training of the unemployed
Stipendium väljaõppes osalenule	5 372	10 241	9 777	4 535	5 961	Grant to unemployed person who participated in the training
Ettevõtluse alustamiseks makstud toetus	5 846	8 916	6 500	2 700	9 561	Employment subsidy disbursed to start a business
Tööandjale makstud palgatoetus	7 173	14 227	7 500	1 681	1 132	Subsidy payment to employer
Sotsiaalmaks töötute eest	9 541	10 199	14 099	31 325	49 942	Social tax for the unemployed
Tööpraktika maksumus	-	-	1 878	5 477	5 062	Expenditure on work practice
Tööharjutuse maksumus	-	-	2 425	9 853	14 168	Expenditure on coaching for working life
Registreeritud tööta töötajaid aastast	88 535	71 735	48 167	40 247	61 485	Registered unemployed job seekers in a year

^a Alates 2006. aastast.

^b Aastatel 1999–2006 oli töötutoetuse suurus 400 krooni kuus, alates 1.01.2007 1000 krooni kuus.

^c 2008. aasta andmed kajastavad nii registreeritud töötutele osutatud tööturuteenuseid kui ka töötuna mitteregeeritud isikutele osutatud teenuseid programmi "Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine 2007–2013" kaudu. Kulutuste pooltel on toodud teenuste puhul kõik kulud kokku (eelarve + sihtfinantseerimine + välisabi vahendid).

^a Since 2006.

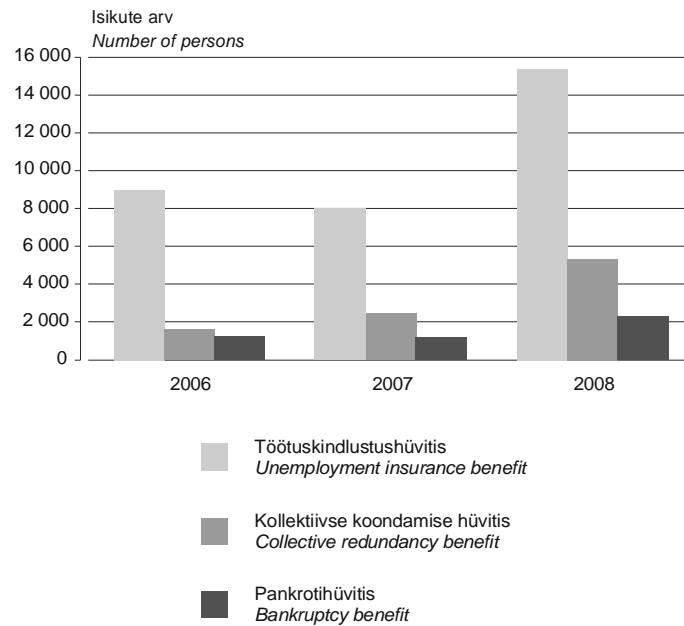
^b In 1999–2006, the amount of unemployment benefit was 400 kroons per month, since 1.01.2007 1,000 kroons per month.

^c The data for 2008 include the labour market services for registered unemployed people as well as services for not registered unemployed people through the programme "Increasing the Availability of Qualified Labour Force 2007–2013". Costs concerning services' costs are pointed out as summary (budget + target financing + external aid resources).

Tabel 19 **Töötuskindlustus, 2008**
 Table 19 *Unemployment insurance, 2008*

Hüvitise liik, sugu	Isikute arv	Keskmine hüvitise suurus, krooni	Juhtumite arv	Type of benefit, sex
	<i>Number of persons</i>	<i>Average amount of benefit, kroons</i>	<i>Number of cases</i>	
Töötuskindlustushüvitis				<i>Unemployment insurance benefit</i>
mehed	6 559	4 452	..	<i>males</i>
naised	8 843	3 017	..	<i>females</i>
kokku	15 402	3 614	..	<i>total</i>
Kollektiivse koondamise hüvitis				<i>Collective redundancy benefit</i>
mehed	2 188	16 634	..	<i>males</i>
naised	3 155	12 349	..	<i>females</i>
kokku	5 343	14 104	209	<i>total</i>
Pankrotihüvitis				<i>Bankruptcy benefit</i>
mehed	1 277	33 070	..	<i>males</i>
naised	1 013	25 108	..	<i>females</i>
kokku	2 292	29 550	177	<i>total</i>

Joonis 1 **Töötuskindlustus, 2006–2008**
 Figure 1 *Unemployment insurance, 2006–2008*

Metoodika

Sotsiaalse kaitse statistika saamiseks küsitletakse kõiki institutsioone, mille tegevusvaldkond on Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi kas sotsiaalkindlustus (pensionid, sotsiaaltoetused, ravikindlustus), sotsiaalhoolekanne (hoolekandeesutused, vanemliku hoolitsuseta lapsed) või muud teenused (arstliku ekspertiisi komisjonid). Sotsiaalkindlustuse statistikat mõjutavad otseselt seadusemuudatused. Niisiis muutuvad sotsiaalkindlustuse näitavad seaduste uuendamise ja parandamise järgi. Seda tuleb esitatud statistikat analüüsides arvestada.

2002. aastal muutus Sotsiaalministeeriumi andmekogumise metoodika. Minki üle asutusekeskselt statistikalt isikukesksele. Sellest tulenevalt jagunevad endiste hoolekandeteenust osutavate asutuste 2003. aasta aruanded kaheks: teenuse ja asutuse omaks. Teenuse aruandega saadakse infot aastaga hoolekandeteenust kasutanute, teenust osutava personali ja teenuse finantseerimise kohta. Asutuse aruanne hõlmab asutuse kogutulude ja -kulude, samuti personali haridustaseme, vanuse ja soo ning asutuse osutatavate lisateenuste andmeid.

2008. aastast hõlmavad muud toetused ka täiendavat isapuhkust, ohvriabiteenust, olümpia-võitjatoetust ja elatisabi.

2003. aasta andmed kajastavad ainult varjupaikade ja vangist vabanenute rehabilitatsiooniteenust. Varasemad andmed hõlmasid ka öömajateenuse ja teiste sotsiaalse rehabilitatsiooniteenuste (peamiselt sõltuvushaigete rehabilitatsiooniteenuse) kasutajaid.

Alates 1994. aastast on pensioniõiguslik isik pensionikindlustusseaduse järgi igal aastal erinevalt määratletud. 2001. aastal jõudsid pensioniikka 58-aastased naised ja 63-aastased mehed. Alates 2000. aasta aprillist määratakse töövõimetuspensionäridele (varem invaliiduspensionärid) vanaduspensionikka jõudmisel vanaduspension või pensionistaaži puudumisel rahvapension.

Vaegurlus/töövõimetus määratakse rahvusvahelise haiguste klassifikaatori RHK-10 alusel. Komisjoni suunatakse tööealsed inimesed. Laste vaegurluse määrab tervishoiuasutus. Alla 40%-se töövõime kaotuse korral töövõimetuspensioni ei määrata.

Methodology

To receive statistics on social protection, all institutions are enumerated whose field of activity according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK) is social insurance (pensions, social insurance benefits, health insurance), social welfare (social welfare institutions, children left without parental care) or other services (disability assessment committees). Statistics of social insurance are directly influenced by changes in the legislation and for that reason the statistical indicators change due to amendments made in laws. This should be taken into account when analysing the data.

Since 2002 there has been a significant change in the data collection methodology of the Ministry of Social Affairs. The main difference is the transition from the institution-based statistics to a person-based statistics. Thus, the 2003 questionnaires submitted by social welfare institutions are divided into two different ones: the services and institutions questionnaires. The services questionnaire collects information about persons who have been provided with social welfare services, about the service-providing personnel and financing the service. The questionnaire of an institution includes information about institution's revenue and expenditure as a whole, about the total personnel, their level of education, age and sex as well as information about incidental services provided in addition to the main activity.

Since 2008 other benefits include also: supplement compensation for fathers' vacation, victim support services, allowances for winners of the Olympic Games and maintenance allowance.

Rehabilitation services for 2003 include only those provided by shelters and to persons released from prison. The relevant data for previous years included also data on persons who had used accommodation and other social rehabilitation services (mainly rehabilitation of addicts).

According to the State Pension Insurance Act, the pensionable age is different for each year starting from 1994. In 2001 the retirement age for women was 58 years, and for men it was 63 years. From April 2000 persons who received the pension for incapacity for work (formerly disability pension) receive old-age pension after having attained the pensionable age or national pension if their years of pensionable service or the accumulation period is not sufficient for the grant of old-age pension.

Disability/incapacity for work is determined according to the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10). The disability assessment committees are intended for working-age (i.e. at least 16 years old) persons. Health care institutions determine the disability category for children. The pension for incapacity for work is not granted if the incapacity for work is less than 40%.

Kirjandust Publications

Linnad ja vallad arvudes. 2008. *Cities and Rural Municipalities in Figures*. (2008). Tallinn: Statistikaamet.

Maakonnad arvudes. 2003–2007. *Counties in Figures*. (2008). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2008. (2008). Tallinn: Statistics Estonia.

TÖÖTURG

Ülle Pettai

Joonis 1	Tööealised hõiveseisundi järgi, 2007, 2008.....	173
Tabel 1	15–74-aastased soo ja hõiveseisundi järgi, 2004–2008	174
Joonis 2	15–74-aastased hõiveseisundi järgi, 2000–2008	174
Tabel 2	15–74-aastased linnalise asula elanikud soo ja hõiveseisundi järgi, 2004–2008	175
Tabel 3	15–74-aastased maa-asula elanikud soo ja hõiveseisundi järgi, 2004–2008	175
Tabel 4	15–74-aastased hariduse ja hõiveseisundi järgi, 2004–2008	176
Tabel 5	Tööjõud soo ja vanuse järgi, 2004–2008	177
Tabel 6	Tööjõus osalemise määr soo ja vanuse järgi, 2004–2008	177
Tabel 7	Hõivatud soo ja vanuse järgi, 2004–2008	178
Tabel 8	Tööhõive määr soo ja vanuse järgi, 2004–2008	178
Tabel 9	Hõivatud tegevusala järgi, 2004–2008	179
Tabel 10	Hõivatud soo ja tegevusala järgi, 2004–2008	180
Tabel 11	Hõivatud soo ja majandussektori järgi, 2004–2008	181
Joonis 3	Hõivatud majandussektori järgi, 1998–2008	181
Tabel 12	Hõivatud elukoha ja majandussektori järgi, 2004–2008	182
Tabel 13	Hõivatud rahvuse ja majandussektori järgi, 2004–2008	182
Tabel 14	Hõivatud soo ja ametiala järgi, 2004–2008	183
Tabel 15	Töötud soo ja vanuse järgi, 2004–2008	184
Joonis 4	Töötud soo järgi, 1998–2008	184
Tabel 16	Töötuse määr soo ja vanuse järgi, 2004–2008	185
Joonis 5	Töötuse määr soo järgi, 1998–2008	185
Joonis 6	Töötuse määr vanuse järgi, 1998–2008	185
Joonis 7	Töötuse määr hariduse järgi, 1998–2008	186
Tabel 17	Töötud soo ja töötuse kestuse järgi, 2004–2008	186
Tabel 18	Töötud soo ja töötuse kestuse järgi, 2004–2008	187
Tabel 19	Mitteaktiivsed soo ja vanuse järgi, 2004–2008	187
Tabel 20	15–74-aastased mitteaktiivsed mitteaktiivsuse põhjuse järgi, 2004–2008	188

LABOUR MARKET

Figure 1	Working-age population by labour status, 2007, 2008.....	173
Table 1	Population aged 15–74 by sex and labour status, 2004–2008	174
Figure 2	Population aged 15–74 by labour status, 2000–2008	174
Table 2	Population aged 15–74 in urban settlements by sex and labour status, 2004–2008	175
Table 3	Population aged 15–74 in rural settlements by sex and labour status, 2004–2008	175
Table 4	Population aged 15–74 by education and labour status, 2004–2008	176
Table 5	Labour force by sex and age, 2004–2008	177
Table 6	Labour force participation rate by sex and age, 2004–2008	177
Table 7	Employed persons by sex and age, 2004–2008	178
Table 8	Employment rate by sex and age, 2004–2008	178
Table 9	Employed persons by economic activity, 2004–2008	179
Table 10	Employed persons by sex and economic activity, 2004–2008	180
Table 11	Employed persons by sex and sector of economy, 2004–2008	181
Figure 3	Employed persons by sector of economy, 1998–2008	181
Table 12	Employed persons by place of residence and sector of economy, 2004–2008	182
Table 13	Employed persons by ethnic nationality and sector of economy, 2004–2008	182
Table 14	Employed persons by sex and occupation, 2004–2008	183
Table 15	Unemployed persons by sex and age, 2004–2008	184
Figure 4	Unemployed persons by sex, 1998–2008	184
Table 16	Unemployment rate by sex and age, 2004–2008	185
Figure 5	Unemployment rate by sex, 1998–2008	185
Figure 6	Unemployment rate by age, 1998–2008	185
Figure 7	Unemployment rate by education, 1998–2008	186
Table 17	Unemployed persons by sex and duration of unemployment, 2004–2008 (annual average, thousands)	186
Table 18	Unemployed persons by sex and duration of unemployment, 2004–2008 (annual average, percentage)	187
Table 19	Inactive population by sex and age, 2004–2008	187
Table 20	Inactive population aged 15–74 by reason of inactivity, 2004–2008	188

Ülevaade

Peatükk käsitleb rahvastiku töökäitumises toimunud muutusi aastatel 1998–2008. Esitatakse rahvastiku hõiveseisundi andmed soo, vanuse, rahvuse, elukoha ja hariduse järgi. Tööhõivet vaadeldakse tegevusala, majandussektori ja ametiala, töötust kestuse ja mitteaktiivsust põhjuse järgi.

Rahvastiku majanduslik aktiivsus kasvas

2008. aastal oli 15–74-aastastest tööga hõivatuid 656 000, töötuid 38 000 ja mitteaktiivseid 348 000. Viimase kolme aastaga on rahvastiku majanduslik aktiivsus märkimisväärselt kasvanud. 15–74-aastaste töøjõus osalemise määr, mis püsis 2000.–2005. aastal 62–63% piires, tõusis 2008. aastal 67%-ni. Võrreldes 2007. aastaga tööhõive ja töötus suurenesid, mitteaktiivsus aga vähenes.

Tööhõive on suurenenud alates 2001. aastast. Aastatel 2001–2007 kasvas tööhõive 1–2% aastas. Erandlik oli 2006. aasta, kui kiire majanduskasvu tingimustes kasvas ka hõivatute arv hüppeliselt — 6,4%. 2008. aastal tööhõive kasv pidurdus — 2007. aastaga võrreldes suurenes hõivatute arv ainult 0,2%. Kasv püsis ainult seetõttu, et 2008. aasta I kvartalis tööga hõivatute arv eelmise aasta sama kvartaliga võrreldes veel kasvas, järgmistes kvartalites aga hakkas tööhõive majanduskriisiga kaasnenud koondamiste ja pankrottide tõttu vähenema.

Tööhõive struktuur muutus

Majandussektoritest kasvas hõive 2008. aastal veidi sekundaarsektoris ja tertsiaarsektoris, primaarsektoris hõivatute arv eelmise aastaga võrreldes kahanes. Aastakeskmised muutused majandussektori olid suhteliselt väikesed, sest suuremad muutused hõive struktuuris toimusid 2008. aasta lõpus, kui majanduskriisi mõju avaldus tööstuses ja ehituses, kust vabanes hulgaliselt töøjõudu. Samal ajal leevenes viimastel aastatel eriti teenindussektoris probleemiks olnud tööjõupuudus. Märkimisväärselt kasvas kaubandus- töötajate arv.

Töötus kasvas pärast seitsmeaastast langust

Töötuse määr oli kõrgeim 2000. aastal (13,6%). Järgmistel aastatel hakkas see langema, kahanes 2007. aastal 4,7%-ni, mis oli viimase 15 aasta madalaim näitaja. 2008. aasta esimesel poolel püsis töötuse määr veel 4% piires, kuid kasvas aasta teisel poolel hüppeliselt ja tõusis viimases kvartalis 7,6%-ni, mistõttu aastakeskmine töötuse määr tõusis 2008. aastal 5,5%-ni.

Töötuse üldise vähenemisega aastatel 2001–2007 kahanes jõudsasti ka pikaajaliste töötute arv. Samal ajal nende osatähtsus töötute hulgas neil aastatel märkimisväärselt ei muutunud. 2008. aastal olukord aga muutus, sest koondamiste, ettevõtete sulgemise või pankroti tõttu hakkas kasvama töö kaotanute arv. Et uusi töötuid tuli järjest juurde, vähenes pikaajalise töötuse osatähtsus. Kui varasematel aastatel oli üle aasta töötute arv osatähtsus 50% piires, siis 2008. aastal kahanes see 31%-ni.

Töötus suurim noorte seas

2008. aastal suurenes töötus kõigis vanuserühmades, kõige rohkem aga noorte hulgas. 15–24-aastaste töötuse määr tõusis 12%-ni. Aasta varem oli noorte töötuse määr 10%. 2008. aastal oli noortel töö leidmisega rohkem raskusi, sest viimastel aastatel valitsenud tööjõupuudus hakkas majanduslanguse tõttu asenduma tööpuudusega. Peale selle on tööturule tulemas arvukas laulva revolutsiooni põlvkond (1980. aastate lõpus sündimus kasvas).

Kutse- või erihariduseta inimestel tööd raskem leida

Töøjõu haridustase^a kasvas aastatel 2000–2005. Kolmanda taseme haridusega töøjõu osatähtsus suurenes 30%-st 2000. aastal 34%-ni 2005. aastal. Esimese taseme haridusega töøjõu osatähtsus vähenes samal ajal 12%-st 10%-ni. 2006.–2008. aastal töøjõu haridustasemes märkimisväärselt muutusi ei olnud, kuid 2008. aastal oli kutse- või erihariduseta inimestel tööd raskem leida.

Töövõimaluste vähenemise tõttu kasvas töötus 2008. aastal nii madalama kui ka kõrgema haridusega inimeste hulgas. Märkimisväärselt raskem on tööd leida siiski neil, kellel on ainult üldharidus või ei ole sedagi. Põhi- või sellest madalama haridusega töøjõust oli töötuid 12% (aasta tagasi 11,2%), mis oli üldisest töötuse tasemest üle kahe korra kõrgem. Märkimisväärselt kasvas üldkeskharidusega inimeste töötuse määr, samal ajal kui

^a Eesti haridustasemed: esimese taseme haridus või madalam — alghariduseta, algharidus, põhiharidus, kutseharidus põhihariduseta noortele; teise taseme haridus — kutseõpe põhihariduse baasil, üldkeskharidus, kutsekeskharidus põhihariduse baasil, keskeriharidus põhihariduse baasil; teise taseme järgne ning kolmanda taseme eelne haridus — kutsekeskharidus keskhariduse baasil; kolmanda taseme haridus — keskeriharidus keskhariduse baasil, kõrgharidus, magistri- ja doktorikraad.

põhihariduse baasil kutsehariduse omandanute töötuse vähenemine jätkus. Kõrg- ja kraadiharidusega inimeste töötuse määr (2,5%) oli jätkuvalt madalaim, kuid võrreldes 2007. aastaga see kasvas.

Töötus suurem mitte-eestlaste hulgas

Aastatel 2001–2007 vähenes eestlaste tööpuudus üsna ühtlaselt. 2007. aastal kahanes see 3,6%-ni. Mitte-eestlaste seas vähenes töötus kiiresti aastatel 2005–2007. Eesti taasiseseisvusajal oli mitte-eestlaste tööpuudus suurim 2000. aastal, ulatudes 18%-ni. 2004. aastal oli see ikka veel ligi 16% ja alles 2007. aastal langes mitte-eestlaste töötuse määr 6,9%-ni. 2008. aastal kasvas mitte-eestlaste töötus taas rohkem kui eestlaste töötus — mitte-eestlaste töötuse määr tõusis 8,2%-ni, eestlastel 4,2%-ni.

Mitteaktiivsete noorte arv vähenes

Viimasel kolmel aastal on majanduslikult mitteaktiivseid tunduvat vähemaks jäänud, sealjuures 2007. ja 2008. aastal kahanes kõige rohkem õpingute tõttu mitteaktiivsete arv. Samal ajal kui laulva revolutsiooni lapsed siirduvad koolist tööturule, on nende asemele tulev õppijate põlvkond juba märksa väiksemaarvulisem. Praegused 15–17-aastased on sündinud 1990. aastate alguses ehk ajal, kui sündide arv oluliselt vähenes.

Rahvastiku mitteaktiivsus vähenes ka heitunute arvu kahanemise tõttu. 2002.–2004. aastal 18 000 juures püsinud heitunute arv vähenes 2006. aastaks 7000-ni ja 2008. aastaks 5500-ni.

Overview

The chapter presents changes in the labour market in the years 1998–2008. The data about labour status of the population are presented by sex, age, ethnic nationality, place of residence and education. Employment is observed by economic activities, sectors of economy and occupations, unemployment — by duration, and inactivity — by respective reasons.

Economic activity of the population increased

In 2008, 656,000 of the population aged 15–74 were employed, 38,000 were unemployed and 348,000 were economically inactive. The economic activity of population has increased remarkably during the last three years. The labour force participation rate for the population aged 15–74, which was around 62–63% in 2000–2005, rose to 67% in 2008. Compared to 2007, the employment but also the unemployment increased, the inactivity decreased.

Employment has increased since 2001. In 2001–2008 the employment growth was 1–2% in a year. Only in 2006, in the conditions of rapid economic growth the number of employed persons also grew rapidly — 6.4%. In 2008, the employment growth slowed down — compared to 2007 the number of employed persons increased only by 0.2%. The growth decelerated only because in the 1st quarter of 2008 the employment still grew compared to the same quarter of the previous year, but in the next quarters the employment started to decrease due to the reductions and bankruptcies accompanying the economic crisis.

The structure of employment changed

In 2008 compared to 2007, employment increased slightly in the secondary and tertiary sectors. The number of persons working in the primary sector decreased. Annual average changes by sector of economy were quite small because larger changes in the structure of employment took place only at the end of the year. Then the influence of economic crisis appeared in manufacturing and construction and a lot of labour force became vacant from these activities. At the same time the alleviation of the lack of labour force of last years especially in services sector could be traced. The number of persons employed in trade increased remarkably.

The unemployment increased after seven years of decrease

The unemployment rate, which was the highest in 2000 (13.6%), decreased in the following years. In 2007, the unemployment rate dropped to 4.7%, which was the smallest of the last 15 years. The unemployment rate still remained within 4% in the first half of 2008, but increased rapidly in the second half of the year and rose to 7.6% in the last quarter, as a result of which the annual average unemployment rate rose to 5.5% in 2008.

Due to the decrease in the overall level of unemployment in 2001–2007, the number of long-term unemployed also decreased, but the share of the long-term unemployed among all unemployed did not remarkably change during these years. In 2008 the situation changed, because the number of people who had lost their jobs due to lay-off, close-down or bankruptcy of enterprises started to increase. As the number of new unemployed people continuously increased, the share of long-term unemployment started to decrease. In earlier

years the share of the unemployed with duration of unemployment for more than a year had been around 50%, but in 2008 it decreased to 31%.

The unemployment higher among the youth

In 2008, the unemployment increased in all age groups, most among the youth. The unemployment rate of persons aged 15–24 rose to 12%. A year earlier it was 10%. In 2008 the young people had more difficulties to find a job because last years' lack of labour force was going to be replaced by lack of work in conditions of declining economy, especially as the numerous generation of singing revolution of Estonia (at the end of eighties birth rates increased) is entering the labour market now.

Persons without vocational or professional education have more problems to find a job

The educational level^a of the labour force grew in 2000–2005. The share of labour force with tertiary education rose from 30% in 2000 to 34% in 2005. At the same time, the share of labour force with below upper secondary education fell from 12% to 10%. In 2006–2008, there were no remarkable changes in the educational level of labour force, but in 2008 finding a job was more difficult for people without vocational or professional education.

Due to decreasing employment possibilities the unemployment increased in 2008 among persons with low educational level as well as among persons with high educational level. Persons who have only general education had remarkably more problems with finding a job. In 2008, 12% of the labour force with up to basic education were unemployed (11.2% a year ago), which is over two times higher compared to the overall unemployment rate. The unemployment rate of persons with general secondary education increased remarkably, at the same time the unemployment rate of persons having attained vocational education after basic education continuously decreased. The unemployment rate of persons with higher education, master's or doctor's degree was still the lowest (2.5%), but compared to 2007 it increased.

The unemployment is higher among non-Estonians

The unemployment among Estonians has decreased quite steadily in 2001–2007, and dropped to 3.6% in 2007. The unemployment rate of non-Estonians has decreased rapidly only in 2005–2007. Regarding the period after the restoration of independence in Estonia, the unemployment rate of non-Estonians was the highest in 2000 reaching 18%. In 2004 it was still nearly 16% and only in 2007 the unemployment rate of non-Estonians dropped to 6.9%. In 2008, the unemployment increased again more among non-Estonians compared to Estonians. The unemployment rate of non-Estonians increased to 8.2%, that of Estonians to 4.2%.

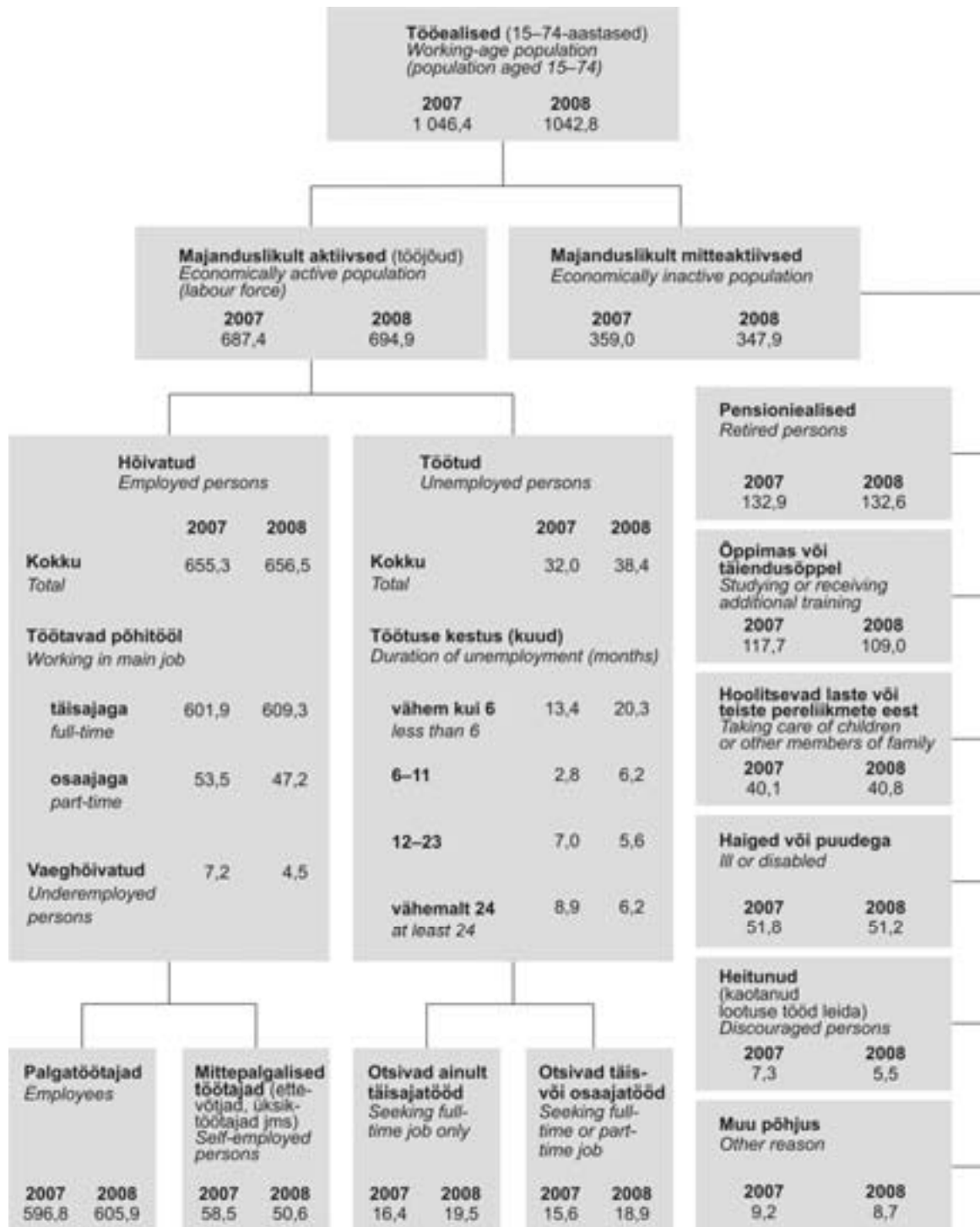
The number of inactive youth decreased

In the last three years, the number of economically inactive persons has decreased remarkably. Thereby, in 2007 and 2008, the number of inactive persons due to studies decreased most. At the same time when the children of the singing revolution are in transition from school to labour market, the generation of students replacing them is already much smaller. Youth aged 15–17 at present are born in years (at the beginning of nineties) when the number of births remarkably decreased.

The inactivity decreased also due to declining number of discouraged persons, which remained around 18,000 in 2002–2004, decreased to 7,000 in 2006 and to 5,500 in 2008.

^a ISCED 97 educational levels: below upper secondary education — less than primary education, primary education, basic education, vocational education for youngsters without basic education; upper secondary education — vocational training based on basic education, general secondary education, vocational secondary education based on basic education, professional secondary education based on basic education; post-secondary non-tertiary education — vocational secondary education based on secondary education; tertiary education — professional secondary education based on secondary education, higher education, master's and doctor's degree.

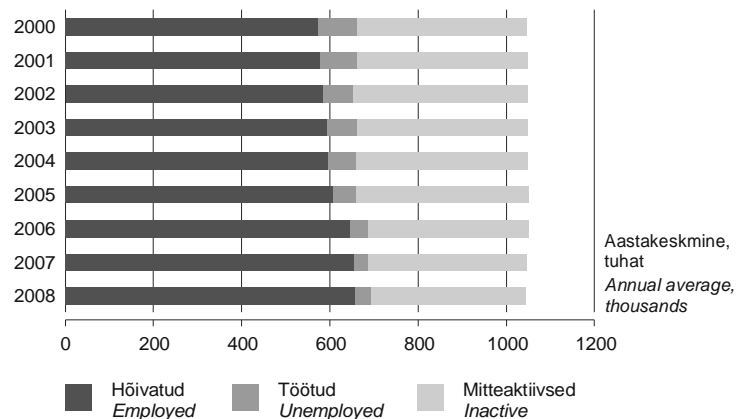
Joonis 1 Tööealised hõiveseisundi järgi, 2007, 2008
 Figure 1 Working-age population by labour status, 2007, 2008
 (aastakeskmine, tuhat — annual average, thousands)

Tabel 1 **15–74-aastased soo ja hõiveseisundi järgi, 2004–2008**
 Table 1 **Population aged 15–74 by sex and labour status, 2004–2008**
 (aastakeskmine — annual average)

Sugu, hõiveseisund	2004	2005	2006	2007	2008	Sex, labour status
Mehed						
Males						
Tööjõud, tuhat	333,9	329,3	344,2	348,9	351,2	Labour force, thousands
hõivatud	299,1	300,5	322,9	330,0	330,9	employed
töötud	34,7	28,9	21,3	18,9	20,2	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	153,8	159,2	145,7	140,3	136,7	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	487,7	488,5	490,0	489,1	487,9	Total, thousands
Tööjõus osalemise määr, %	68,5	67,4	70,3	71,3	72,0	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	61,3	61,5	65,9	67,5	67,8	Employment rate, %
Töötuse määr, %	10,4	8,8	6,2	5,4	5,8	Unemployment rate, %
Naised						
Females						
Tööjõud, tuhat	325,3	330,3	342,6	338,5	343,7	Labour force, thousands
hõivatud	296,4	306,9	323,3	325,4	325,6	employed
töötud	28,9	23,3	19,2	13,1	18,1	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	234,9	229,8	216,5	218,7	211,2	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	560,1	560,0	559,1	557,2	554,9	Total, thousands
Tööjõus osalemise määr, %	58,1	59,0	61,3	60,7	61,9	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	52,9	54,8	57,8	58,4	58,7	Employment rate, %
Töötuse määr, %	8,9	7,1	5,6	3,9	5,3	Unemployment rate, %
Kokku						
Total						
Tööjõud, tuhat	659,1	659,6	686,8	687,4	694,9	Labour force, thousands
hõivatud	595,5	607,4	646,3	655,3	656,5	employed
töötud	63,6	52,2	40,5	32,0	38,4	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	388,7	389,0	362,3	359,0	347,9	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	1 047,8	1 048,6	1 049,1	1 046,4	1042,8	Total, thousands
Tööjõus osalemise määr, %	62,9	62,9	65,5	65,7	66,6	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	56,8	57,9	61,6	62,6	63,0	Employment rate, %
Töötuse määr, %	9,7	7,9	5,9	4,7	5,5	Unemployment rate, %

Joonis 2 **15–74-aastased hõiveseisundi järgi, 2000–2008**
 Figure 2 **Population aged 15–74 by labour status, 2000–2008**

Tabel 2 15–74-aastased linnalise asula elanikud soo ja hõiveseisundi järgi, 2004–2008
Table 2 Population aged 15–74 in urban settlements by sex and labour status, 2004–2008
(aastakeskmine — annual average)

Sugu, hõiveseisund	2004	2005	2006	2007	2008	Sex, labour status
Mehed						
Males						
Tööjõud, tuhat	238,9	236,9	240,1	244,3	246,8	Labour force, thousands
hõivatud	213,1	214,5	225,3	231,6	233,4	employed
töötud	25,8	22,4	14,9	12,7	13,4	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	96,5	98,3	90,4	87,0	85,1	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	335,4	335,3	330,5	331,4	331,9	Total, thousands
Tööjõus osalemise määr, %	71,2	70,7	72,7	73,7	74,4	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	63,5	64,0	68,2	69,9	70,3	Employment rate, %
Töötuse määr, %	10,8	9,5	6,2	5,2	5,4	Unemployment rate, %
Naised						
Females						
Tööjõud, tuhat	243,9	245,9	253,5	248,2	251,3	Labour force, thousands
hõivatud	220,7	229,1	239,7	238,8	237,6	employed
töötud	23,2	16,9	13,8	9,3	13,7	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	158,5	156,4	151,0	151,4	145,2	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	402,4	402,4	404,5	399,6	396,4	Total, thousands
Tööjõus osalemise määr, %	60,6	61,1	62,7	62,1	63,4	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	54,8	56,9	59,3	59,8	59,9	Employment rate, %
Töötuse määr, %	9,5	6,9	5,4	3,8	5,4	Unemployment rate, %
Kokku						
Total						
Tööjõud, tuhat	482,7	482,9	493,6	492,5	498,1	Labour force, thousands
hõivatud	433,8	443,6	465,0	470,5	471,0	employed
töötud	49,0	39,3	28,6	22,0	27,1	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	255,1	254,8	241,4	238,5	230,2	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	737,8	737,6	735,0	731,0	728,3	Total, thousands
Tööjõus osalemise määr, %	65,4	65,5	67,2	67,4	68,4	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	58,8	60,1	63,3	64,4	64,7	Employment rate, %
Töötuse määr, %	10,1	8,1	5,8	4,5	5,4	Unemployment rate, %

Tabel 3 15–74-aastased maa-asula elanikud soo ja hõiveseisundi järgi, 2004–2008
Table 3 Population aged 15–74 in rural settlements by sex and labour status, 2004–2008
(aastakeskmine — annual average)

Sugu, hõiveseisund	2004	2005	2006	2007	2008	Sex, labour status
Mehed						
Males						
Tööjõud, tuhat	95,0	92,4	104,1	104,5	104,4	Labour force, thousands
hõivatud	86,1	86,0	97,7	98,3	97,5	employed
töötud	8,9	6,4	6,4	6,2	6,8	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	57,3	60,9	55,4	53,2	51,6	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	152,3	153,3	159,5	157,8	156,0	Total, thousands
Tööjõus osalemise määr, %	62,4	60,3	65,3	66,3	66,9	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	56,5	56,1	61,2	62,3	62,5	Employment rate, %
Töötuse määr, %	9,4	7,0	6,2	5,9	6,5	Unemployment rate, %
Naised						
Females						
Tööjõud, tuhat	81,4	84,3	89,1	90,3	92,4	Labour force, thousands
hõivatud	75,7	77,9	83,6	86,5	88,0	employed
töötud	5,7	6,5	5,4	3,8	4,5	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	76,3	73,4	65,5	67,3	66,1	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	157,7	157,7	154,6	157,6	158,5	Total, thousands
Tööjõus osalemise määr, %	51,6	53,5	57,6	57,3	58,3	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	48,0	49,4	54,1	54,9	55,5	Employment rate, %
Töötuse määr, %	7,0	7,7	6,1	4,2	4,8	Unemployment rate, %
Kokku						
Total						
Tööjõud, tuhat	176,4	176,7	193,1	194,9	196,8	Labour force, thousands
hõivatud	161,7	163,8	181,3	184,9	185,5	employed
töötud	14,7	12,9	11,9	10,0	11,3	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	133,6	134,2	120,9	120,5	117,7	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	310,0	311,0	314,1	315,4	314,5	Total, thousands
Tööjõus osalemise määr, %	56,9	56,8	61,5	61,8	62,6	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	52,2	52,7	57,7	58,6	59,0	Employment rate, %
Töötuse määr, %	8,3	7,3	6,2	5,1	5,7	Unemployment rate, %

Tabel 4 15–74-aastased hariduse^a ja hõiveseisundi järgi, 2004–2008
 Table 4 Population aged 15–74 by education^a and labour status, 2004–2008
 (aastakeskmine — annual average)

Haridus, hõiveseisund	2004	2005	2006	2007	2008	Education, labour status
Esimese taseme haridus või madalam						
Below upper secondary education						
Tööjõud, tuhat	73,2	65,1	75,3	72,5	76,8	Labour force, thousands
hõivatud	59,8	55,7	65,7	64,4	67,6	employed
töötud	13,4	9,5	9,6	8,1	9,2	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	172,2	170,5	163,2	156,2	152,3	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	245,4	235,7	238,5	228,7	229,2	Total, thousands
Tööjõus osalemise määr, %	29,8	27,6	31,6	31,7	33,5	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	24,4	23,6	27,6	28,1	29,5	Employment rate, %
Töötuse määr, %	18,4	14,5	12,8	11,2	12,0	Unemployment rate, %
Teise taseme haridus, teise taseme järgne ning kolmanda taseme eelne haridus						
Upper secondary education, post-secondary non-tertiary education						
Tööjõud, tuhat	375,6	367,4	376,4	383,4	383,4	Labour force, thousands
hõivatud	336,1	333,8	353,2	364,9	361,2	employed
töötud	39,5	33,7	23,3	18,5	22,2	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	164,3	161,1	148,5	151,1	138,5	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	539,9	528,5	525,0	534,5	522,0	Total, thousands
Tööjõus osalemise määr, %	69,6	69,5	71,7	71,7	73,5	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	62,3	63,2	67,3	68,3	69,2	Employment rate, %
Töötuse määr, %	10,5	9,2	6,2	4,8	5,8	Unemployment rate, %
Kolmanda taseme haridus						
Tertiary education						
Tööjõud, tuhat	210,3	227,0	235,0	231,5	234,6	Labour force, thousands
hõivatud	199,6	218,0	227,4	226,1	227,7	employed
töötud	10,7	9,1	7,6	5,4	6,9	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	52,2	57,4	50,6	51,6	57,0	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	262,5	284,4	285,6	283,1	291,7	Total, thousands
Tööjõus osalemise määr, %	80,1	79,8	82,3	81,8	80,4	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	76,0	76,6	79,6	79,8	78,1	Employment rate, %
Töötuse määr, %	5,1	4,0	3,2	2,3	2,9	Unemployment rate, %
keskeriharidus keskhariduse baasil						
professional secondary education based on secondary education						
Tööjõud, tuhat	70,0	67,6	70,5	70,3	65,0	Labour force, thousands
hõivatud	64,8	64,8	67,0	67,4	62,4	employed
töötud	5,2	2,8	3,4	2,9	2,6	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	21,8	23,2	18,4	19,2	19,5	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	91,8	90,8	88,8	89,5	84,5	Total, thousands
Tööjõus osalemise määr, %	76,2	74,5	79,3	78,5	76,9	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	70,6	71,4	75,5	75,3	73,8	Employment rate, %
Töötuse määr, %	7,4	4,1	4,9	4,1	4,0	Unemployment rate, %
kõrgharidus, magistri- või doktorikraad						
higher education, Master's and Doctor's degree						
Tööjõud, tuhat	140,4	159,5	164,6	161,2	169,6	Labour force, thousands
hõivatud	134,9	153,2	160,4	158,7	165,3	employed
töötud	5,5	6,3	4,2	2,5	4,3	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	30,3	34,2	32,2	32,4	37,5	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	170,7	193,6	196,8	193,6	207,1	Total, thousands
Tööjõus osalemise määr, %	82,2	82,3	83,6	83,2	81,9	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	79,0	79,1	81,5	81,9	79,8	Employment rate, %
Töötuse määr, %	3,9	3,9	2,6	1,6	2,5	Unemployment rate, %
Kokku						
Total						
Tööjõud, tuhat	659,1	659,6	686,8	687,4	694,9	Labour force, thousands
hõivatud	595,5	607,4	646,3	655,3	656,5	employed
töötud	63,6	52,2	40,5	32,0	38,4	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	388,7	389,0	362,3	359,0	347,9	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	1 047,8	1 048,6	1 049,1	1 046,4	1 042,8	Total, thousands
Tööjõus osalemise määr, %	62,9	62,9	65,5	65,7	66,6	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	56,8	57,9	61,6	62,6	63,0	Employment rate, %
Töötuse määr, %	9,7	7,9	5,9	4,7	5,5	Unemployment rate, %

^a Eesti haridustasemed: esimese taseme haridus või madalam — alghariduseta, algharidus, põhiharidus, kutseharidus põhihariduseta noortele; teise taseme haridus — kutseõpe põhihariduse baasil, üldkeskharidus, kutsekeskharidus põhihariduse baasil, keskeriharidus põhihariduse baasil; teise taseme järgne ning kolmanda taseme eelne haridus — kutsekeskharidus keskhariduse baasil; kolmanda taseme haridus — keskeriharidus keskhariduse baasil, kõrgharidus, magistri- ja doktorikraad.

^a ISCED 97 educational level: below upper secondary education — less than primary education, primary education, basic education, vocational education for youngsters without basic education; upper secondary education — vocational training based on basic education, general secondary education, vocational secondary education based on basic education, professional secondary education based on basic education; post-secondary non-tertiary education — vocational secondary education based on secondary education; tertiary education — professional secondary education based on secondary education, higher education, Master's and Doctor's degree.

Tabel 5 Töäjõud soo ja vanuse järgi, 2004–2008
Table 5 Labour force by sex and age, 2004–2008
(aastakeskmise, tuhat — annual average, thousands)

Sugu, vanuserühm	2004	2005	2006	2007	2008	Sex, age group
Mehed						Males
15–24	42,2	40,9	43,2	46,0	45,8	15–24
25–49	206,4	205,5	214,3	215,0	214,7	25–49
50–74	85,2	83,0	86,7	87,9	90,8	50–74
Kokku	333,9	329,3	344,2	348,9	351,2	Total
16 kuni pensioniiga	316,8	312,3	327,7	335,1	337,6	16 until pension age
15–64	322,3	319,3	331,7	337,9	340,4	15–64
Naised						Females
15–24	27,8	29,9	31,5	32,8	37,3	15–24
25–49	199,6	199,1	203,0	197,4	197,5	25–49
50–74	97,9	101,3	108,1	108,3	108,9	50–74
Kokku	325,3	330,3	342,6	338,5	343,7	Total
16 kuni pensioniiga	293,2	300,0	310,6	309,4	318,6	16 until pension age
15–64	314,1	318,5	329,3	324,7	331,0	15–64
Kokku						Total
15–24	70,0	70,7	74,7	78,8	83,1	15–24
25–49	406,0	404,6	417,2	412,4	412,2	25–49
50–74	183,1	184,3	194,8	196,1	199,6	50–74
Kokku	659,1	659,6	686,8	687,4	694,9	Total
16 kuni pensioniiga	610,0	612,3	638,3	644,5	656,2	16 until pension age
15–64	636,4	637,9	661,1	662,6	671,3	15–64

Tabel 6 Töäjõus osalemise määr soo ja vanuse järgi, 2004–2008
Table 6 Labour force participation rate by sex and age, 2004–2008
(aastakeskmise, protsenti — annual average, percentages)

Sugu, vanuserühm	2004	2005	2006	2007	2008	Sex, age group
Mehed						Males
15–24	40,4	38,6	40,3	43,5	44,1	15–24
25–49	90,5	90,1	94,2	94,3	93,9	25–49
50–74	55,0	53,7	55,9	56,6	58,4	50–74
Kokku	68,5	67,4	70,3	71,3	72,0	Total
16 kuni pensioniiga	76,3	75,2	78,1	79,3	80,1	16 until pension age
15–64	73,5	72,8	75,3	76,9	77,6	15–64
15 ja vanemad	65,6	64,4	66,8	67,7	68,2	15 and older
Naised						Females
15–24	27,7	29,3	30,6	32,3	37,5	15–24
25–49	82,5	82,5	85,1	82,9	83,1	25–49
50–74	44,9	46,7	49,7	49,8	50,0	50–74
Kokku	58,1	59,0	61,3	60,7	61,9	Total
16 kuni pensioniiga	70,7	71,1	73,0	71,8	73,5	16 until pension age
15–64	65,8	66,7	69,1	68,5	70,0	15–64
15 ja vanemad	52,3	53,0	54,7	54,0	54,8	15 and older
Kokku						Total
15–24	34,2	34,0	35,5	38,0	40,8	15–24
25–49	86,4	86,2	89,5	88,5	88,4	25–49
50–74	49,1	49,6	52,3	52,6	53,5	50–74
Kokku	62,9	62,9	65,5	65,7	66,6	Total
16 kuni pensioniiga	73,5	73,1	75,5	75,6	76,7	16 until pension age
15–64	69,5	69,6	72,1	72,5	73,6	15–64
15 ja vanemad	58,3	58,1	60,1	60,2	60,8	15 and older

Tabel 7 **Hõivatud soo ja vanuse järgi, 2004–2008**
 Table 7 *Employed persons by sex and age, 2004–2008*
 (aastakeskmine, tuhat — annual average, thousands)

Sugu, vanuserühm	2004	2005	2006	2007	2008	Sex, age group
Mehed						Males
15–24	33,2	34,1	38,9	40,4	40,0	15–24
25–49	187,3	189,2	202,5	206,1	205,4	25–49
50–74	78,6	77,2	81,5	83,4	85,5	50–74
Kokku	299,1	300,5	322,9	330,0	330,9	Total
16 kuni pensioniiga	282,6	284,0	306,8	316,7	317,8	16 until pension age
15–64	287,7	290,7	310,8	319,2	320,2	15–64
Naised						Females
15–24	21,6	25,4	26,8	30,5	33,1	15–24
25–49	183,5	185,0	191,4	188,5	187,2	25–49
50–74	91,3	96,5	105,1	106,4	105,3	50–74
Kokku	296,4	306,9	323,3	325,4	325,6	Total
16 kuni pensioniiga	265,0	277,3	291,9	296,2	301,2	16 until pension age
15–64	285,6	295,5	310,3	311,6	313,2	15–64
Kokku						Total
15–24	54,8	59,5	65,7	70,9	73,1	15–24
25–49	370,7	374,2	393,9	394,6	392,7	25–49
50–74	170,0	173,7	186,6	189,8	190,8	50–74
Kokku	595,5	607,4	646,3	655,3	656,5	Total
16 kuni pensioniiga	547,6	561,4	598,8	613,0	619,0	16 until pension age
15–64	573,3	586,3	621,1	630,7	633,5	15–64

Tabel 8 **Tööhõive määr soo ja vanuse järgi, 2004–2008**
 Table 8 *Employment rate by sex and age, 2004–2008*
 (aastakeskmine, protsenti — annual average, percentages)

Sugu, vanuserühm	2004	2005	2006	2007	2008	Sex, age group
Mehed						Males
15–24	31,8	32,2	36,2	38,2	38,5	15–24
25–49	82,1	83,0	89,0	90,4	89,9	25–49
50–74	50,7	49,9	52,5	53,7	55,0	50–74
Kokku	61,3	61,5	65,9	67,5	67,8	Total
16 kuni pensioniiga	68,1	68,4	73,1	75,0	75,4	16 until pension age
15–64	65,7	66,2	70,5	72,6	73,0	15–64
15 ja vanemad	58,7	58,8	62,7	64,0	64,2	15 and older
Naised						Females
15–24	21,5	25,0	26,1	30,0	33,2	15–24
25–49	75,8	76,7	80,2	79,2	78,8	25–49
50–74	41,9	44,5	48,3	48,9	48,4	50–74
Kokku	52,9	54,8	57,8	58,4	58,7	Total
16 kuni pensioniiga	63,9	65,7	68,7	68,8	69,4	16 until pension age
15–64	59,8	61,9	65,1	65,7	66,3	15–64
15 ja vanemad	47,7	49,2	51,6	51,9	51,9	15 and older
Kokku						Total
15–24	26,8	28,6	31,3	34,2	35,9	15–24
25–49	78,8	79,7	84,5	84,7	84,2	25–49
50–74	45,6	46,7	50,1	50,9	51,1	50–74
Kokku	56,8	57,9	61,6	62,6	63,0	Total
16 kuni pensioniiga	66,0	67,0	70,9	71,9	72,4	16 until pension age
15–64	62,6	64,0	67,7	69,1	69,5	15–64
15 ja vanemad	52,7	53,5	56,6	57,4	57,5	15 and older

Tabel 9 **Hõivatud tegevusala (EMTAK 2008)^a järgi, 2004–2008**
 Table 9 *Employed persons by economic activity (EMTAK 2008)^a, 2004–2008*
 (aastakeskmine, tuhat — annual average, thousands)

Tegevusala	2004	2005	2006	2007	2008	Economic activity
Põllumajandus, metsa- majandus ja kalapüük	34,7	31,3	31,1	30,3	25,3	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	7,9	5,9	5,2	5,5	6,0	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	137,7	135,5	132,9	131,2	135,0	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	9,7	10,6	11,3	8,7	8,2	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	5,3	4,3	2,0	2,1	2,3	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Ehitus	47,8	48,8	63,6	82,1	81,0	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	78,4	80,0	88,1	86,9	92,5	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	46,2	49,2	56,5	52,9	49,9	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	15,8	20,9	22,0	22,3	23,6	Accommodation and food service activities
Info ja side	12,9	14,9	15,2	13,6	15,3	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	7,7	6,9	7,6	9,5	10,4	Financial and insurance activities
Kinnisvaraalaane tegevus	10,1	10,2	10,0	9,7	10,2	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	13,6	16,0	17,3	17,6	20,5	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	14,0	17,4	15,6	18,2	17,3	Administrative and support service activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	37,5	37,8	39,8	39,2	38,4	Public administration and defence, compulsory social security
Haridus	54,7	55,4	58,5	55,0	59,9	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	36,0	33,4	36,4	36,2	31,1	Human health and social work activities
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	14,8	15,0	18,3	17,7	14,8	Arts, entertainment and recreation
Muud tegevusalad	10,6	14,1	14,6	16,8	14,8	Other activities
KOKKU	595,5	607,4	646,3	655,3	656,5	TOTAL

^a Ettevõtte või asutuse allüksuse (toimla) tegevusala. 2008. aastal võeti Euroopa Liidus kasutusele tegevusalade klassifikaatori uus versioon. Andmed on ümber arvatud EMTAK 2008 järgi.

^a Economic activity of the local unit of the enterprise. In 2008 a new version of the classification of economic activities was implemented in the EU. The data are recalculated according to EMTAK 2008 (based on NACE Rev. 2).

Tabel 10 **Hõivatud soo ja tegevusala (EMTAK 2008)^a järgi, 2004–2008**
 Table 10 *Employed persons by sex and economic activity (EMTAK 2008)^a, 2004–2008*
 (aastakeskmise, tuhat — annual average, thousands)

Sugu, tegevusala	2004	2005	2006	2007	2008	Sex, economic activity
Mehed						Males
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	24,0	21,2	21,0	20,7	17,6	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	6,4	5,3	4,7	4,9	5,3	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	73,0	71,0	72,1	71,3	73,2	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	7,1	8,3	9,6	7,6	6,4	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	3,9	2,8	...	1,6	1,3	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Ehitus	42,8	44,5	58,8	74,2	73,5	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	32,0	32,2	35,6	34,9	37,7	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	32,0	35,9	40,1	37,5	36,5	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	4,7	4,5	4,2	3,9	5,0	Accommodation and food service activities
Info ja side	8,2	8,7	9,8	8,1	8,3	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	2,2	...	1,9	2,6	3,2	Financial and insurance activities
Kinnisvaraalaane tegevus	4,7	4,9	4,2	4,0	4,7	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikalaane tegevus	6,0	8,2	7,5	8,1	9,0	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	9,5	11,4	8,9	7,9	8,6	Administrative and support service activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	18,6	17,5	18,9	18,0	17,1	Public administration and defence, compulsory social security
Haridus	10,3	9,3	9,9	9,2	12,2	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	5,0	4,4	4,6	4,3	2,8	Human health and social work activities
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	6,0	4,9	7,2	6,9	4,7	Arts, entertainment and recreation
Muud tegevusalad	2,7	4,3	2,8	4,4	3,9	Other activities
KOKKU	299,1	300,5	322,9	330,0	330,9	TOTAL
Naised						Females
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	10,7	10,1	10,1	9,6	7,7	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	1,5	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	64,7	64,4	60,7	59,8	61,8	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	2,5	2,4	1,6	1,2	1,8	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	1,0	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Ehitus	5,0	4,3	4,8	7,9	7,5	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	46,4	47,7	52,5	52,1	54,8	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	14,2	13,3	16,4	15,4	13,4	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	11,2	16,4	17,8	18,5	18,6	Accommodation and food service activities
Info ja side	4,7	6,2	5,4	5,4	7,0	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	5,5	5,7	5,8	6,9	7,2	Financial and insurance activities
Kinnisvaraalaane tegevus	5,4	5,2	5,8	5,7	5,5	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikalaane tegevus	7,6	7,9	9,9	9,4	11,5	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	4,5	6,0	6,7	10,3	8,6	Administrative and support service activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	19,0	20,3	20,9	21,2	21,3	Public administration and defence, compulsory social security
Haridus	44,4	46,2	48,6	45,8	47,7	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	31,0	29,0	31,8	32,0	28,4	Human health and social work activities
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	8,8	10,1	11,1	10,9	10,1	Arts, entertainment and recreation
Muud tegevusalad	7,9	9,8	11,9	12,4	11,0	Other activities
KOKKU	296,4	306,9	323,3	325,4	325,6	TOTAL

^a Ettevõtte või asutuse allüksuse (toimla) tegevusala. 2008. aastal võeti Euroopa Liidus kasutusele tegevusalade klassifikaatori uus versioon. Andmed on ümber arvutatud EMTAK 2008 järgi.

^a Economic activity of the local unit of the enterprise. In 2008 a new version of the classification of economic activities was implemented in the EU. The data are recalculated according to EMTAK 2008 (based on NACE Rev. 2).

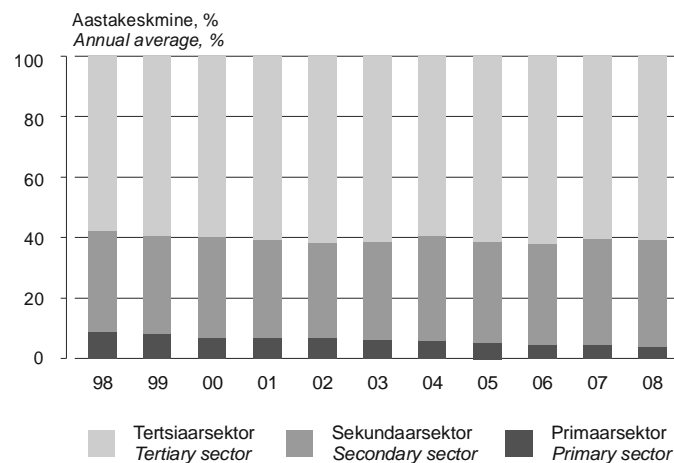
Tabel 11 **Hõivatud soo ja majandussektori^a järgi, 2004–2008**
 Table 11 **Employed persons by sex and sector of economy^a, 2004–2008**
 (aastakeskmine — annual average)

Sugu, aasta Sex, year	Primaarsektor		Sekundaarsektor		Tertsiaarsektor		Kokku	
	tuhat thousands	%	tuhat thousands	%	tuhat thousands	%	tuhat thousands	%
	Primary sector		Secondary sector		Tertiary sector		Total	
	thousands	%	thousands	%	thousands	%	thousands	%
Mehed Males								
2004	24,0	8,0	133,3	44,6	141,8	47,4	299,1	100,0
2005	21,2	7,1	131,8	43,9	147,4	49,1	300,5	100,0
2006	21,0	6,5	146,3	45,3	155,6	48,2	322,9	100,0
2007	20,7	6,3	159,6	48,4	149,7	45,4	330,0	100,0
2008	17,6	5,3	159,7	48,2	153,7	46,4	330,9	100,0
Naised Females								
2004	10,7	3,6	75,1	25,3	210,6	71,1	296,4	100,0
2005	10,1	3,3	73,2	23,9	223,7	72,9	306,9	100,0
2006	10,1	3,1	68,7	21,3	244,5	75,6	323,3	100,0
2007	9,6	3,0	70,0	21,5	245,8	75,5	325,4	100,0
2008	7,7	2,4	72,8	22,4	245,1	75,3	325,6	100,0
Kokku Total								
2004	34,7	5,8	208,3	35,0	352,4	59,2	595,5	100,0
2005	31,3	5,2	205,0	33,8	371,1	61,1	607,4	100,0
2006	31,1	4,8	215,1	33,3	400,1	61,9	646,3	100,0
2007	30,3	4,6	229,6	35,0	395,5	60,4	655,3	100,0
2008	25,3	3,9	232,4	35,4	398,8	60,7	656,5	100,0

^a 2008. aastal võeti Euroopa Liidus kasutusele tegevusalade klassifikaatori uus versioon. Andmed on ümber arvatud EMTAK 2008 järgi.

^a In 2008 a new version of the classification of economic activities was implemented in the EU. The data are recalculated according to EMTAK 2008 (based on NACE Rev. 2).

Joonis 3 **Hõivatud majandussektori^a järgi, 1998–2008**
 Figure 3 **Employed persons by sector of economy^a, 1998–2008**

^a 2008. aastal võeti Euroopa Liidus kasutusele tegevusalade klassifikaatori uus versioon. Andmed ümber arvatud EMTAK 2008 järgi.

^a In 2008 a new version of the classification of economic activities was implemented in the EU. The data are recalculated according to EMTAK 2008 (based on NACE Rev. 2).

Tabel 12 **Hõivatud elukoha ja majandussektori^a järgi, 2004–2008**
 Table 12 **Employed persons by place of residence and sector of economy^a, 2004–2008**
 (aastakeskmine — annual average)

Asula tüüp, aasta	Primaarsektor		Sekundaarsektor		Tertsiaarsektor		Kokku	
	tuhat	%	tuhat	%	tuhat	%	tuhat	%
Type of settlement, year	Primary sector		Secondary sector		Tertiary sector		Total	
	thousands	%	thousands	%	thousands	%	thousands	%
Linnaline asula								
Urban settlement								
2004	6,3	1,5	156,7	36,1	270,7	62,4	433,8	100,0
2005	5,9	1,3	153,8	34,7	283,9	64,0	443,6	100,0
2006	5,4	1,2	153,0	32,9	306,6	65,9	465,0	100,0
2007	6,2	1,3	165,2	35,1	299,0	63,6	470,5	100,0
2008	5,0	1,1	168,3	35,7	297,7	63,2	471,0	100,0
Maa-asula								
Rural settlement								
2004	28,4	17,6	51,6	31,9	81,7	50,5	161,7	100,0
2005	25,4	15,5	51,2	31,2	87,3	53,3	163,8	100,0
2006	25,7	14,2	62,1	34,3	93,4	51,5	181,3	100,0
2007	24,1	13,0	64,3	34,8	96,5	52,2	184,9	100,0
2008	20,3	10,9	64,2	34,6	101,1	54,5	185,5	100,0

^a 2008. aastal võeti Euroopa Liidus kasutusele tegevusalade klassifikaatori uus versioon. Andmed on ümber arvatud EMTAK 2008 järgi.

^a In 2008 a new version of the classification of economic activities was implemented in the EU. The data are recalculated according to EMTAK 2008 (based on NACE Rev. 2).

Tabel 13 **Hõivatud rahvuse ja majandussektori^a järgi, 2004–2008**
 Table 13 **Employed persons by ethnic nationality and sector of economy^a, 2004–2008**
 (aastakeskmine — annual average)

Rahvus, aasta	Primaarsektor		Sekundaarsektor		Tertsiaarsektor		Kokku	
	tuhat	%	tuhat	%	tuhat	%	tuhat	%
Ethnic nationality, year	Primary sector		Secondary sector		Tertiary sector		Total	
	thousands	%	thousands	%	thousands	%	thousands	%
Eestlased								
Estonians								
2004	31,3	7,8	121,4	30,4	246,3	61,7	399,0	100,0
2005	28,2	6,9	121,5	29,6	260,9	63,5	410,6	100,0
2006	28,1	6,4	128,5	29,1	284,8	64,5	441,4	100,0
2007	28,3	6,4	135,8	30,6	279,0	63,0	443,1	100,0
2008	23,8	5,4	138,8	31,3	281,4	63,4	444,0	100,0
Mitte-eestlased								
Non-Estonians								
2004	3,4	1,7	86,9	44,2	106,1	54,0	196,5	100,0
2005	3,1	1,6	83,5	42,4	110,2	56,0	196,8	100,0
2006	3,0	1,5	86,5	42,3	115,2	56,3	204,8	100,0
2007	2,0	0,9	93,7	44,2	116,5	54,9	212,2	100,0
2008	1,5	0,7	93,6	44,1	117,4	55,2	212,6	100,0

^a 2008. aastal võeti Euroopa Liidus kasutusele tegevusalade klassifikaatori uus versioon. Andmed on ümber arvatud EMTAK 2008 järgi.

^a In 2008 a new version of the classification of economic activities was implemented in the EU. The data are recalculated according to EMTAK 2008 (based on NACE Rev. 2).

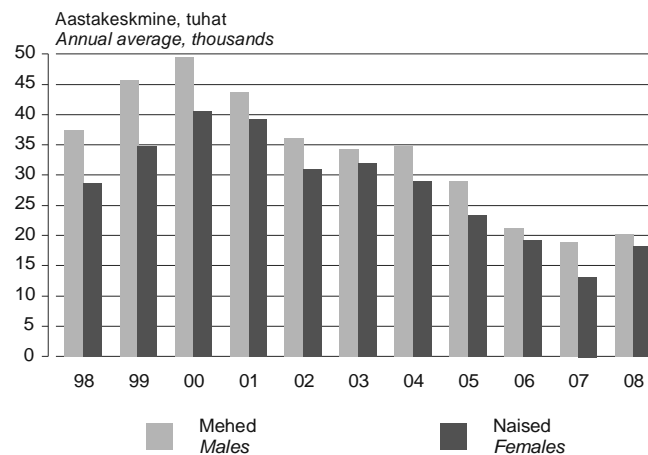
Tabel 14 **Hõivatud soo ja ametiala järgi, 2004–2008**
 Table 14 *Employed persons by sex and occupation, 2004–2008*
 (aastakeskmine, tuhat — annual average, thousands)

Sugu, ametiala	2004	2005	2006	2007	2008	Sex, occupation
Mehed						Males
Seadusandjad, kõrgemad ametnikud ja juhid	47,5	48,5	54,9	54,9	50,7	Legislators, senior officials and managers
Tippspetsialistid	27,9	28,2	30,0	28,8	28,8	Professionals
Keskastme spetsialistid ja tehnikud	23,8	22,3	25,1	27,4	26,8	Technicians and associate professionals
Ametnikud	6,0	9,6	8,7	7,1	9,0	Clerks
Teenindus- ja müügitöötajad	16,4	16,7	15,6	14,2	18,4	Service workers and shop and market sales workers
Põllumajanduse ja kalanduse oskustöölised	9,2	8,4	6,8	7,5	7,2	Skilled agricultural and fishery workers
Oskus- ja käsitöölised	78,8	78,7	88,2	97,8	100,9	Craft and related trades workers
Seadme- ja masinaoperaatorid	59,0	59,5	63,7	62,6	61,7	Plant and machine operators and assemblers
Lihttöölised	27,7	25,1	26,4	26,5	25,0	Elementary occupations
Relvajõud	Armed forces
KOKKU	299,1	300,5	322,9	330,0	330,9	TOTAL
Naised						Females
Seadusandjad, kõrgemad ametnikud ja juhid	26,0	28,4	28,1	28,2	28,8	Legislators, senior officials and managers
Tippspetsialistid	50,9	57,7	64,9	66,4	61,5	Professionals
Keskastme spetsialistid ja tehnikud	54,7	58,4	54,0	55,9	58,1	Technicians and associate professionals
Ametnikud	19,9	19,8	24,1	24,3	26,0	Clerks
Teenindus- ja müügitöötajad	55,3	56,8	65,6	63,7	64,9	Service workers and shop and market sales workers
Põllumajanduse ja kalanduse oskustöölised	6,2	6,0	4,9	4,9	4,8	Skilled agricultural and fishery workers
Oskus- ja käsitöölised	15,3	14,1	12,2	12,3	9,7	Craft and related trades workers
Seadme- ja masinaoperaatorid	24,2	24,6	30,3	27,9	31,8	Plant and machine operators and assemblers
Lihttöölised	43,7	40,8	38,7	41,3	39,3	Elementary occupations
Relvajõud	Armed forces
KOKKU	296,4	306,9	323,3	325,4	325,6	TOTAL
Kokku						Total
Seadusandjad, kõrgemad ametnikud ja juhid	73,6	76,9	83,0	83,1	79,5	Legislators, senior officials and managers
Tippspetsialistid	78,9	85,9	94,8	95,2	90,3	Professionals
Keskastme spetsialistid ja tehnikud	78,5	80,7	79,1	83,3	84,9	Technicians and associate professionals
Ametnikud	25,9	29,4	32,8	31,5	35,0	Clerks
Teenindus- ja müügitöötajad	71,6	73,5	81,2	77,8	83,3	Service workers and shop and market sales workers
Põllumajanduse ja kalanduse oskustöölised	15,4	14,4	11,7	12,4	12,0	Skilled agricultural and fishery workers
Oskus- ja käsitöölised	94,1	92,7	100,4	110,2	110,6	Craft and related trades workers
Seadme- ja masinaoperaatorid	83,2	84,1	94,0	90,5	93,5	Plant and machine operators and assemblers
Lihttöölised	71,4	65,9	65,1	67,8	64,3	Elementary occupations
Relvajõud	Armed forces
KOKKU	595,5	607,4	646,3	655,3	656,5	TOTAL

Tabel 15 **Töötud soo ja vanuse järgi, 2004–2008**
 Table 15 *Unemployed persons by sex and age, 2004–2008*
 (aastakeskmise, tuhat — annual average, thousands)

Sugu, vanuserühm	2004	2005	2006	2007	2008	Sex, age group
Mehed						Males
15–24	9,0	6,8	4,3	5,6	5,7	15–24
25–49	19,2	16,2	11,8	8,9	9,2	25–49
50–74	6,6	5,8	5,2	4,4	5,3	50–74
Kokku	34,7	28,9	21,3	18,9	20,2	Total
16 kuni pensioniiga	34,2	28,3	20,9	18,4	19,8	16 until pension age
15–64	34,5	28,6	21,0	18,8	20,1	15–64
Naised						Females
15–24	6,2	4,4	4,6	2,3	4,2	15–24
25–49	16,1	14,1	11,6	8,9	10,3	25–49
50–74	6,5	4,8	3,0	1,9	3,6	50–74
Kokku	28,9	23,3	19,2	13,1	18,1	Total
16 kuni pensioniiga	28,2	22,7	18,6	13,1	17,4	16 until pension age
15–64	28,6	23,0	19,0	13,1	17,7	15–64
Kokku						Total
15–24	15,2	11,2	9,0	7,9	10,0	15–24
25–49	35,3	30,4	23,3	17,8	19,5	25–49
50–74	13,1	10,6	8,2	6,3	8,9	50–74
Kokku	63,6	52,2	40,5	32,0	38,4	Total
16 kuni pensioniiga	62,4	50,9	39,5	31,5	37,2	16 until pension age
15–64	63,1	51,6	40,0	31,9	37,9	15–64

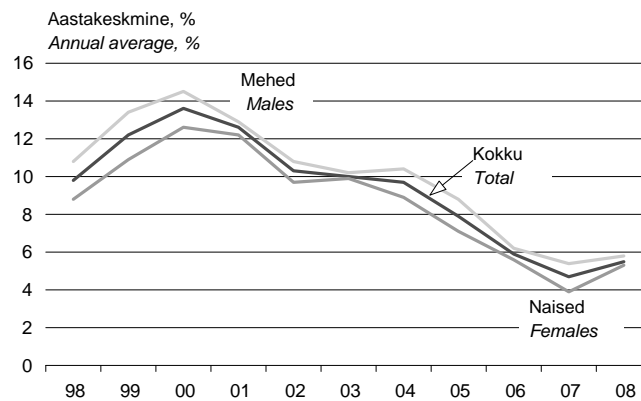
Joonis 4 **Töötud soo järgi, 1998–2008**
 Figure 4 *Unemployed persons by sex, 1998–2008*

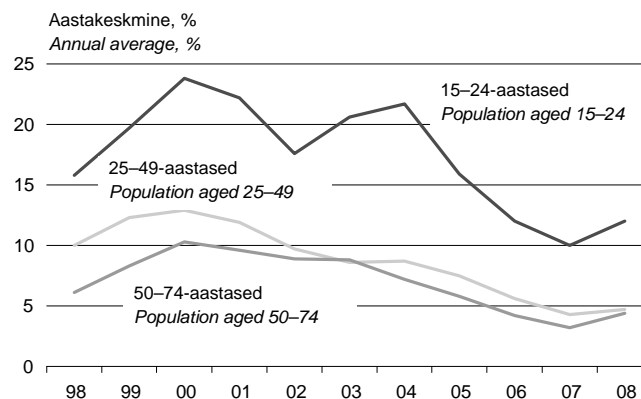
Tabel 16 Töötuse määr soo ja vanuse järgi, 2004–2008
Table 16 Unemployment rate by sex and age, 2004–2008
(aastakeskmise, protsenti — annual average, percentages)

Sugu, vanuserühm	2004	2005	2006	2007	2008	Sex, age group
Mehed						Males
15–24	21,2	16,6	10,0	12,1	12,6	15–24
25–49	9,3	7,9	5,5	4,1	4,3	25–49
50–74	7,7	7,0	6,0	5,1	5,8	50–74
Kokku	10,4	8,8	6,2	5,4	5,8	Total
16 kuni pensioniiga	10,8	9,1	6,4	5,5	5,9	16 until pension age
15–64	10,7	9,0	6,3	5,5	5,9	15–64
Naised						Females
15–24	22,4	14,9	14,7	7,1	11,3	15–24
25–49	8,1	7,1	5,7	4,5	5,2	25–49
50–74	6,7	4,7	2,8	1,8	3,3	50–74
Kokku	8,9	7,1	5,6	3,9	5,3	Total
16 kuni pensioniiga	9,6	7,6	6,0	4,2	5,5	16 until pension age
15–64	9,1	7,2	5,8	4,0	5,4	15–64
Kokku						Total
15–24	21,7	15,9	12,0	10,0	12,0	15–24
25–49	8,7	7,5	5,6	4,3	4,7	25–49
50–74	7,2	5,8	4,2	3,2	4,4	50–74
Kokku	9,7	7,9	5,9	4,7	5,5	Total
16 kuni pensioniiga	10,2	8,3	6,2	4,9	5,7	16 until pension age
15–64	9,9	8,1	6,0	4,8	5,6	15–64

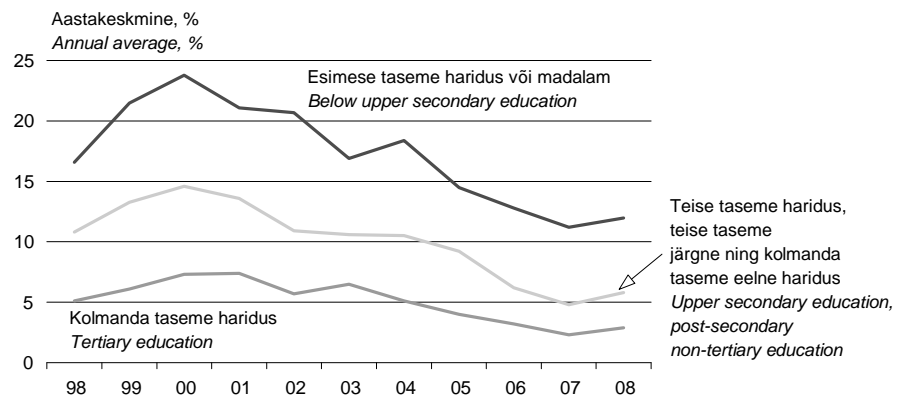
Joonis 5 Töötuse määr soo järgi, 1998–2008
Figure 5 Unemployment rate by sex, 1998–2008

Joonis 6 Töötuse määr vanuse järgi, 1998–2008
Figure 6 Unemployment rate by age, 1998–2008

Joonis 7 **Töötuse määr hariduse^a järgi, 1998–2008**
 Figure 7 **Unemployment rate by education^a, 1998–2008**

^a Eesti haridustasemed: esimese taseme haridus või madalam — alghariduseta, algharidus, põhiharidus, kutseharidus põhihariduseta noortele; teise taseme haridus — kutseõpe põhihariduse baasil, üldkeskharidus, kutsekeskharidus põhihariduse baasil, keskeriharidus põhihariduse baasil; teise taseme järgne ning kolmanda taseme eelne haridus — kutsekeskharidus keskhariduse baasil; kolmanda taseme haridus — keskeriharidus keskhariduse baasil, kõrgharidus, magistri- ja doktorikraad.

^a *ISCED 97 educational level: below upper secondary education — less than primary education, primary education, basic education, vocational education for youngsters without basic education; upper secondary education — vocational training based on basic education, general secondary education, vocational secondary education based on basic education, professional secondary education based on basic education; post-secondary non-tertiary education — vocational secondary education based on secondary education; tertiary education — professional secondary education based on secondary education, higher education, Master's and Doctor's degree.*

Tabel 17 **Töötud soo ja töötuse kestuse järgi, 2004–2008**
 Table 17 **Unemployed persons by sex and duration of unemployment, 2004–2008**
 (aastakeskmine, tuhat — annual average, thousands)

Sugu, töötuse kestus	2004	2005	2006	2007	2008	Sex, duration of unemployment
Mehed						Males
Vähem kui 6 kuud	11,5	11,9	7,6	7,5	10,0	Less than 6 months
6–11 kuud	4,4	3,0	2,9	1,5	3,1	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	18,8	13,9	10,8	10,0	7,2	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	11,8	9,2	6,4	5,7	3,5	at least 24 months
KOKKU	34,7	28,9	21,3	18,9	20,2	TOTAL
Naised						Females
Vähem kui 6 kuud	9,7	6,7	8,1	5,9	10,3	Less than 6 months
6–11 kuud	4,8	2,7	2,3	1,4	3,1	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	14,4	14,0	8,8	5,9	4,7	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	9,7	9,0	5,0	3,2	2,7	at least 24 months
KOKKU	28,9	23,3	19,2	13,1	18,1	TOTAL
Kokku						Total
Vähem kui 6 kuud	21,2	18,6	15,7	13,4	20,3	Less than 6 months
6–11 kuud	9,2	5,7	5,3	2,8	6,2	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	33,2	27,9	19,5	15,8	11,8	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	21,5	18,2	11,4	8,9	6,2	at least 24 months
KOKKU	63,6	52,2	40,5	32,0	38,4	TOTAL

Tabel 18 **Töötud soo ja töötuse kestuse järgi, 2004–2008**
 Table 18 *Unemployed persons by sex and duration of unemployment, 2003–2007*
 (aastakeskmise, protsenti — annual average, percentages)

Sugu, töötuse kestus	2004	2005	2006	2007	2008	Sex, duration of unemployment
Mehed						
Males						
Vähem kui 6 kuud	33,1	41,3	35,6	39,5	49,4	Less than 6 months
6–11 kuud	12,7	10,4	13,9	7,7	15,2	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	54,2	48,2	50,5	52,8	35,3	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	34,1	32,0	30,2	30,2	17,5	at least 24 months
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Naised						
Females						
Vähem kui 6 kuud	33,5	28,6	42,4	44,9	57,1	Less than 6 months
6–11 kuud	16,7	11,5	12,0	10,4	17,0	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	49,7	59,9	45,6	44,7	25,9	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	33,5	38,6	25,8	24,2	14,9	at least 24 months
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Kokku						
Total						
Vähem kui 6 kuud	33,3	35,6	38,8	41,7	53,0	Less than 6 months
6–11 kuud	14,5	10,9	13,0	8,8	16,1	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	52,2	53,4	48,2	49,5	30,9	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	33,8	34,9	28,1	27,7	16,3	at least 24 months
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL

Tabel 19 **Mitteaktiivsed soo ja vanuse järgi, 2004–2008**
 Table 19 *Inactive population by sex and age, 2004–2008*
 (aastakeskmise, tuhat — annual average, thousands)

Sugu, vanuserühm	2004	2005	2006	2007	2008	Sex, age group
Mehed						
Males						
15–24	62,3	65,1	64,1	59,7	58,1	15–24
25–49	21,7	22,6	13,2	13,1	13,8	25–49
50–74	69,8	71,6	68,4	67,5	64,8	50–74
Kokku	153,8	159,2	145,7	140,3	136,7	Total
16 kuni pensioniiga	98,3	103,0	92,0	87,3	83,8	16 until pension age
15–64	116,0	119,6	108,8	101,5	98,4	15–64
15 ja vanemad	175,4	182,0	171,0	166,5	163,9	15 and older
Naised						
Females						
15–24	72,6	72,0	71,4	68,8	62,3	15–24
25–49	42,4	42,1	35,7	40,6	40,1	25–49
50–74	119,9	115,7	109,5	109,4	108,8	50–74
Kokku	234,9	229,8	216,5	218,7	211,2	Total
16 kuni pensioniiga	121,8	122,2	114,7	121,3	115,1	16 until pension age
15–64	163,4	158,9	147,1	149,2	141,8	15–64
15 ja vanemad	296,3	293,4	284,3	288,5	283,2	15 and older
Kokku						
Total						
15–24	134,9	137,0	135,5	128,5	120,4	15–24
25–49	64,1	64,7	48,9	53,7	53,9	25–49
50–74	189,7	187,3	177,9	176,8	173,6	50–74
Kokku	388,7	389,0	362,3	359,0	347,9	Total
16 kuni pensioniiga	220,1	225,2	206,7	208,6	198,9	16 until pension age
15–64	279,4	278,4	255,9	250,7	240,3	15–64
15 ja vanemad	471,7	475,4	455,2	455,1	447,2	15 and older

Tabel 20 **15–74-aastased mitteaktiivsed mitteaktiivsuse põhjuse järgi, 2004–2008**
 Table 20 *Inactive population aged 15–74 by reason of inactivity, 2004–2008*
 (aastakeskmine, tuhat — annual average, thousands)

Mitteaktiivsuse põhjus	2004	2005	2006	2007	2008	Reason of inactivity
Õpingud	123,1	126,1	124,4	117,7	109,0	<i>Studies</i>
Haigus või vigastus	43,3	47,0	51,3	51,8	51,2	<i>Illness or disability</i>
Rasedus-, sünnitus- või lapsehoolduspuhkus	27,2	27,1	23,8	26,5	28,6	<i>Pregnancy, maternity or parental leave</i>
Vajadus hoolitseda laste või teiste pereliikmete eest	13,7	14,0	13,9	13,6	12,2	<i>Need to take care of children or other members of the family</i>
Pensioniiga	149,4	145,4	129,5	132,9	132,6	<i>Pension age</i>
Heitunud (kaotanud lootuse tööd leida)	17,7	14,7	7,2	7,3	5,5	<i>Discouraged persons (lost hope to find work)</i>
Muu	14,4	14,6	12,2	9,2	8,7	<i>Other</i>
KOKKU	388,7	389,0	362,3	359,0	347,9	<i>TOTAL</i>

Metoodika

Statistikaamet korraldas esimese Eesti tööjõu-uuringu (ETU) 1995. aasta alguses. 1997.–1999. aastal toimus küsitlus II kvartalis. Alates 2000. aastast on ETU kvartali- ja aastaväljundiga pidevuuring. Valimisse sattunud leibkondade uuringunädalad on jaotatud ühtlaselt üle kogu aasta, s.t iga nädala kohta korraldatakse võrdne arv küsitlusi.

Kuni 2000. aasta II kvartalini koosnes ETU küsimustik kahest osast:

- uuringunädala osaga koguti tööinfot küsitlusele eelnenud nädala kohta,
- tagasivaatelise osaga koguti töömuutuste andmeid uuringule eelnenud aastatel.

Ehkki kvartalitulemusi saadakse pidevuuringu põhjal alates 2000. aasta I kvartalist, koguti I ja II kvartalis veel tagasivaatelisi andmeid 1999. aasta kohta, sest siis toimus küsitlus vaid II kvartalis. Alates 2000. aasta III kvartalist tagasivaatelisi andmeid enam ei koguta, sest küsitlus toimub pidevalt ja kõik andmed saadakse uuringunädala järgi. Aastakeskmised on kvartalitulemuste aritmeetilised keskmised.

Küsitletavate valiku alus oli 1995. aastal 1989. aasta rahvaloenduse andmebaas, 1997.–2001. aastal AS Andmevara rahvastiku andmebaas (rahvastikuregister), 2002.–2004. aastal 2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse aadressbaas, alates 2005. aastast rahvastikuregister.

ETU-ga kogutakse andmeid tööealistelt isikutelt (15–74-aastased). Enne 2002. aastat arvestati küsitletava vanuse määramisel vaid sünniaastat: tööealisteks loeti inimesed, kes uuringuaasta 1. jaanuaril olid 15–74-aastased. 2002. aastast alates arvestatakse ka sünnikuupäeva: tööealised on isikud, kes uuringunädalal olid 15–74-aastased.

Alates 2002. aastast kasutatakse vanuse arvutamisel sünnikuupäeva, mis võimaldab täpselt arvutada ka vanuserühma “16 kuni pensioniiga” andmeid. Enne 2002. aastat arvestati ETU-s pensioniiga ainult täisaastates.

Tööjõu-uuringus kasutatud pensioniiga, 1989–2008

	Vanus, aastat	
	mehed	naised
1989–1994	60	55
1995–1996	61	56
1997–1998	62	57
1999–2001	63	58
2002–2003	63	58,5
2004	63	59
2005–2006	63	59,5
2007	63	60
2008	63	60,5

ETU andmete laiendamisel on aluseks arvestuslik rahvaarv uuringuaasta 1. jaanuari seisuga. Laiendustegurid arvutatakse maakonna, soo ja viie aasta vanuserühmade järgi.

Valimi laiendamisel üldkogumi kohta saadud andmed on tegelike parameetrite hinnangud. Vähem kui 20 isikul põhinevaid hinnanguid ei ole avaldatud (tabelites tähistus "..."), sest need ei ole usaldusväärsed.

Methodology

Statistics Estonia conducted the first labour force survey (ELFS) at the beginning of 1995. In 1997–1999 the survey was conducted in the 2nd quarter. Starting from the year 2000, the survey is a continuous survey providing quarterly and annual results. The reference weeks for households in the sample are spread evenly throughout the whole year, i.e. the same number of interviews are conducted in every week of the year.

Until the 2nd quarter of 2000, the questionnaire of ELFS consisted of two parts:

- the part of the reference week in which the data were collected about the week preceding the survey;
- the retrospective part in which the data were collected about the changes of work in the years preceding the survey.

The quarterly results are received on the basis of the continuous survey since the 1st quarter of 2000, however, in the 1st and 2nd quarters the retrospective data were collected for the year 1999, as the survey was conducted in the 2nd quarter only. Since the 3rd quarter of 2000, the retrospective data are no longer collected. There is no need for that as the survey is conducted continuously. The annual averages are calculated as an arithmetical mean of quarters.

The 1989 Population Census database served as a sample frame in 1995, in 1997–2001 the population database of Andmevara Ltd (Population Register), in 2002–2004 the 2000 Population and Housing Census database, and since 2005 the Population Register is used.

The target population of the survey are the working-age residents of Estonia (aged 15–74). Up to 2002, the respondents were classified as falling in or out of the working-age population only according to the year of birth: the working-age population is the population between the ages of 15 and 74 on 1 January of the reference year. Since 2002, the date of birth is also taken into account when calculating the age of the respondent: the working-age population is the population between the ages of 15 and 74 in the reference week.

As since 2002 the age of the respondent is calculated according to the date of birth, the data for the age group "16 until pension age" are also much more precise. Before 2002 the pension age was calculated only in full-years.

Pension age used in the ELFS, 1989–2008

	Age, years	
	males	females
1989–1994	60	55
1995–1996	61	56
1997–1998	62	57
1999–2001	63	58
2002–2003	63	58.5
2004	63	59
2005–2006	63	59.5
2007	63	60
2008	63	60.5

The expansion of the data of the Labour Force Survey is based on the estimated population of 1 January of the reference year. The expansion coefficients have been calculated according to county, sex and 5-year age groups.

All the data received through the expansion of the sample are the estimates of actual parameters. The estimates that are based on less than 20 persons of the sample have not been published (in tables, the symbol "...") as they are not reliable.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kuukiri. 2008. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 1, 2, 4, 7, 10.

Pilk tööellu. *A Glimpse into the Working Life*. (2008). Tallinn: Statistikaamet.

PALK

Mare Kusma, Vilma Mere

Tabel 1	Keskmine brutokuupalk tegevusala järgi, 2004–2008.....	192
Joonis 1	Brutopalka kogusumma koostisosad tegevusala järgi, 2008	193
Joonis 2	Keskmine brutokuupalk ja selle muutus võrreldes eelmise aastaga, 1999–2008	193
Joonis 3	Reaalpalka muutus võrreldes eelmise aastaga, 1999–2008	194

WAGES AND SALARIES

Table 1	Average monthly gross wages and salaries by economic activity, 2004–2008.....	192
Figure 1	Amount components of gross wages (salaries) by economic activity, 2008	193
Figure 2	Average monthly gross wages (salaries) and their change over previous year, 1999–2008.....	193
Figure 3	Change of real wages compared to the previous year, 1999–2008.....	194

Ülevaade

Peatükk käsitleb keskmist brutokuupalka, tegevusala keskmist brutokuupalka ja selle muutust.

2008. aastal palgaskasv pidurdus

Aasta keskmist brutokuupalka arvutatakse lühiajastatistika alusel. Ajavahemikul 1999–2008 on brutopalka juurdekasvutempo kõikunud 8,4%-st 20,5%-ni.

Palgatõusu aeglustumine 2003.–2004. aastal on seletatav Eesti liitumisega Euroopa Liiduga ja erasektori ettevaatlikkusega otseste tööjõukulude suurendamisel. 2006. aastal hakkas palk kiiresti tõusma. 2008. aastal palgaskasv pidurdus, keskmise brutokuupalka tõus oli 13,9%.

Keskmine brutopalk tõusis 2008. aastal eelmise aastaga võrreldes kõige rohkem metsamajanduses — 24,2% — ja kõige vähem ehituses — 7,7%.

2008. aastal oli kõige väiksem brutopalk hotellide ja restoranide tegevusalal (2,9 korda väiksem kui finantsvahenduses). Finantsvahenduse palk tõusis järsult 1990. aastate alguses ja kõrgtase on püsinud tänini. 2008. aastal oli finantsvahenduse brutopalk Eesti keskmisest brutopalgast 1,9 korda kõrgem.

Keskmine brutokuupalk on kümne aastaga kasvanud 2,9 korda

Võrreldes 1999. aastaga oli keskmine brutopalk 2008. aastal 2,9 korda suurem. Enim tõusis keskmine brutopalk põllumajanduses ja jahinduses (4,2 korda), kõige vähem finantsvahenduses (2,4 korda).

Reaalpalka muutus, milles on arvesse võetud tarbijahinnaindeksi muutuse mõju, jäi aastatel 1999–2003 6–8% piiridesse. Sel ajavahemikul oli reaalpalka kasv suhteliselt stabiilne, kuid 2004. aastal reaalpalka kasv aeglustus. 2006. aastal algas peamiselt brutopalka muutuse mõjul reaalpalka kiire kasv, mis pidurdus järsult 2008. aastal, jäädes 3,2%-le.

Overview

The chapter presents data on the average monthly gross wages and salaries, average gross wages and salaries and their change by economic activity.

In 2008 the wages' and salaries' growth slowed down

The average annual gross wages and salaries are calculated on the basis of short-term statistics. During the period 1999–2008 the rate of increase in the gross wages and salaries has fluctuated between 8.4%–20.5%.

The slowdown of the wages' and salaries' growth in 2003–2004 was caused by the accession of Estonia to the European Union and cautiousness of the private sector in increasing the direct labour costs. In 2006 a rapid growth of wages and salaries started. In 2008 the wages' and salaries' growth slowed down, the average gross wages (salaries) increased 13.9%.

In 2008 compared to the previous year, the average gross wages and salaries increased the most in forestry — 24.2% and the least in construction — 7.7%.

In 2008 the gross wages and salaries were the lowest in hotels and restaurants (2.9 times lower than in financial intermediation). The steep rise in wages and salaries of financial intermediation occurred at the beginning of the 1990s and high level has been maintained until now. In 2008 the gross wages and salaries in financial intermediation were 1.9 times higher than the country's average gross wages and salaries.

During ten years, the average monthly gross wages and salaries have increased 2.9 times

Compared to 1999, the average gross wages and salaries increased 2.9 times over the last ten years. The average gross wages and salaries increased the most in agriculture and hunting (4.2 times) and the least in financial intermediation (2.4 times).

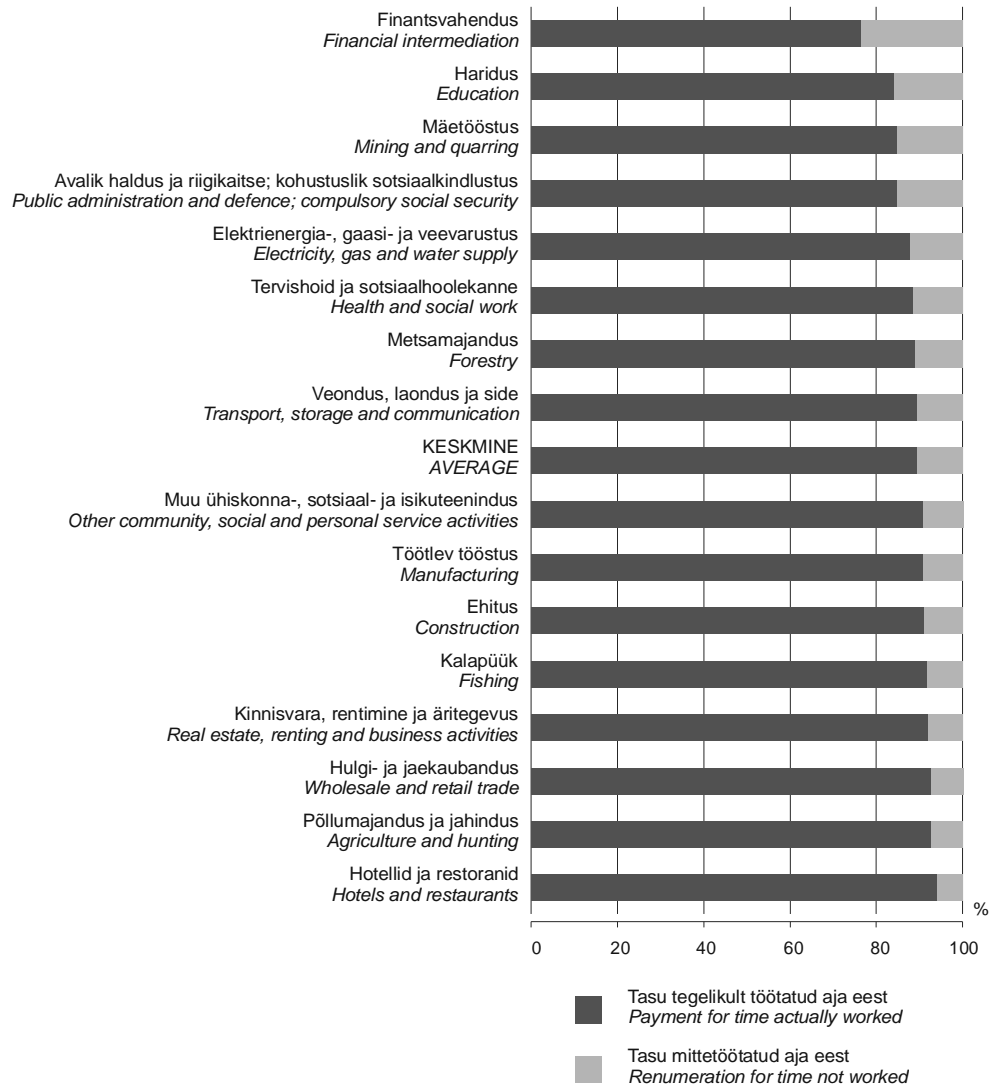
In 1999–2003, the change of real wages, which has taken into account the impact of the change in the consumer price index, was around 6–8%. In this period the growth of real wages was relatively stable. In 2004 the growth of real wages slowed down. Since 2006 the rapid growth of real wages started, mainly influenced by the change of gross wages (salaries), and slowed down steeply in 2008, the real wages increased only 3.2%.

Tabel 1 **Keskmine brutokuupalk tegevusala (EMTAK 2003) järgi, 2004–2008**

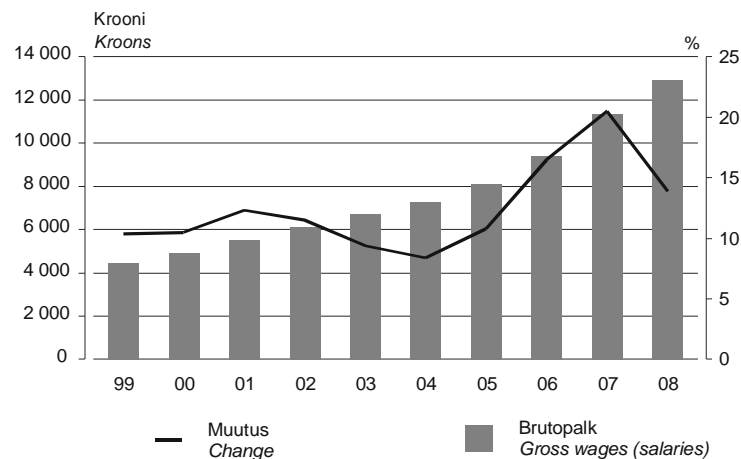
Table 1 *Average monthly gross wages and salaries by economic activity (EMTAK 2003), 2004–2008*

Tegevusala	Brutokuupalk, krooni					Keskmise brutokuupalga muutus võrreldes eelmise aastaga, %				Economic activity
	Monthly gross wages and salaries, kroons					Change in average monthly gross wages and salaries over previous year, %				
	2004	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008	
Põllumajandus ja jahindus	4 799	5 626	6 808	8 609	9 938	17,2	21,0	26,4	15,4	Agriculture and hunting
Metsamajandus	7 267	8 365	9 105	11 014	13 678	15,1	8,8	21,0	24,2	Forestry
Kalapüük	4 430	4 575	7 107	9 212	10 419	3,3	55,4	29,6	13,1	Fishing
Mäetööstus	8 687	8 734	10 070	12 920	14 988	0,5	15,3	28,3	16,0	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	6 696	7 526	8 844	10 651	11 935	12,4	17,5	20,4	12,1	Manufacturing
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	8 482	9 630	10 385	12 560	15 044	13,5	7,8	20,9	19,8	Electricity, gas and water supply
Ehitus	7 468	8 480	10 075	13 020	14 029	13,5	18,8	29,2	7,7	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite, mootorrataste ja isiklike tarbeesemete ning kodumasinade remont	6 915	7 401	9 111	10 961	12 314	7,0	23,1	20,3	12,3	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods
Hotellid ja restoranid	4 535	5 421	6 148	7 146	8 226	19,5	13,4	16,2	15,1	Hotels and restaurants
Veondus, laondus ja side	8 048	8 859	10 126	12 545	13 696	10,1	14,3	23,9	9,2	Transport, storage and communication
Finantsvahendus	14 998	16 384	16 915	21 205	23 899	9,2	3,2	25,4	12,7	Financial intermediation
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	9 332	9 724	11 433	12 248	13 965	4,2	17,6	7,1	14,0	Real estate, renting and business activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	9 224	10 101	11 482	14 301	16 600	9,5	13,7	24,6	16,1	Public administration and defence; compulsory social security
Haridus	6 475	7 219	7 949	9 393	11 319	11,5	10,1	18,2	20,5	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	6 524	7 900	9 026	11 051	13 258	21,1	14,3	22,4	20,0	Health and social work
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	6 244	6 970	7 862	9 556	11 035	11,6	12,8	21,5	15,5	Other community, social and personal service activities
Palgatöötajatega kodumajapidamised	Private households with employed persons
KOKKU	7 287	8 073	9 407	11 336	12 912	10,8	16,5	20,5	13,9	TOTAL

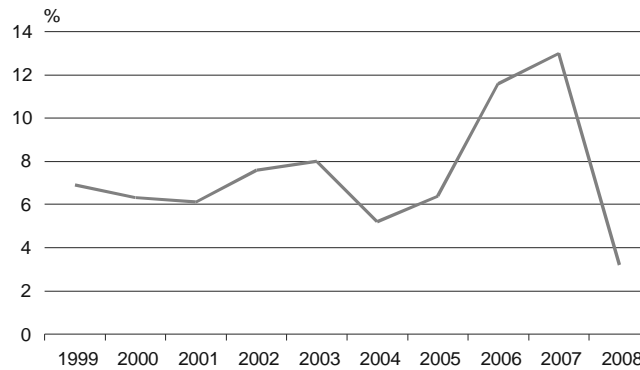
Joonis 1 **Brutopalka kogusumma koostisosad tegevusala (EMTAK 2003) järgi, 2008**
 Figure 1 *Amount components of gross wages (salaries) by economic activity (EMTAK 2003), 2008*

Joonis 2 **Keskmine brutokuupalk ja selle muutus võrreldes eelmise aastaga, 1999–2008**
 Figure 2 *Average monthly gross wages (salaries) and their change over previous year, 1999–2008*

Joonis 3 **Reaalpalka muutus võrreldes eelmise aastaga, 1999–2008**
 Figure 3 *Change of real wages compared to the previous year, 1999–2008*

Metoodika

Palga lühiajastatistika hõlmab Eestis tegutsevaid ettevõtteid, asutusi ja organisatsioone, v.a osa mittetulundusühinguid. Aastatel 1994–1996 küsitleti kord kvartalis kõiki riigi- ja munitsipaalettevõtteid, -asutusi ja -organisatsioone ning peale selle ettevõtteid, kus oli enam kui 19 töötajat. Ülejäänud ettevõtteid uuriti valikuliselt lihtsa juhusliku valiku põhimõttel. 1997. aastal metoodikat muudeti. Nüüd kogutakse palgaandmeid kuu kaupa. Uuritakse kõiki riigi- ja munitsipaalasutusi ning -organisatsioone ja peale selle ettevõtteid, kus on enam kui 49 töötajat. Ülejäänud ettevõtteid uuritakse valikuliselt.

Avaldatavad keskmised brutokuupalgad on taandatud täistööajaga töötaja kohta, et palka oleks võimalik võrrelda töötaja pikkusest olenemata. Keskmise brutokuupalk ei hõlma töövõtulepinguga töötajate töötasu, sest nende töötunde on raske mõõta. Samuti on nende tööaega raske taandada täistööajale, sest Eesti seadused ei nõua töövõtulepinguga töötajate tööaja arvestuse pidamist.

Methodology

The short-term survey population of wages statistics includes all enterprises, institutions and organisations, except some non-profit associations, operating in Estonia. In 1994–1996 the data on wages were collected by quarters. All state and municipal enterprises, institutions, organisations and enterprises with more than 19 employees were enumerated completely. The rest of enterprises were sampled. In 1997 the methodology was changed and the data on wages and salaries are now collected monthly. Since 1997 all state and municipal institutions and organisations and enterprises with more than 49 employees are enumerated completely but the rest of the enterprises are sampled.

The published average monthly gross wages and salaries have been calculated for the number of employees in full-time units, which allows comparing different average wages regardless of the length of working time. The average gross wages and salaries exclude payments to employees with the contract of agreement as it is difficult to measure their working time and the Estonian laws do not require measuring it.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kuukiri. 2008. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 2.

HINNAD

Viktorias Trasanov

Tabel 1	Hinnaindeksite muutus võrreldes eelmise aastaga, 2004–2008	198
Tabel 2	Tarbijahinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2004–2008	198
Tabel 3	Tarbijahinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga kaubagrupi järgi, 2006–2008	198
Tabel 4	Tööstustoodangu tootjahinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2004–2008	199
Tabel 5	Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2004–2008	199
Tabel 6	Ehitushinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2004–2008.....	199

PRICES

Table 1	Price indices, change over previous year, 2004–2008	198
Table 2	Consumer price index, change over previous year, 2004–2008	198
Table 3	Consumer price index by commodity group, change over previous year, 2006–2008	198
Table 4	Producer price index of industrial output, change over previous year, 2004–2008	199
Table 5	Repair and reconstruction work price index, change over previous year, 2004–2008	199
Table 6	Construction price index, change over previous year, 2004–2008	199

Ülevaade

Kõige kiiremini mõjutas muutuv majandus ehitushinnaindeksit

Kui 2007. aastal kiirenes hinnatõus kogu maailmas ning enamiku hinnaindeksite aastakasv oli viimaste aastate suurim, siis 2008. aastal pilt muutus. Majanduse jahtumisele reageeris Eestis kõige kiiremini ehitushinnaindeks, mille puhul kahe viimase aasta üle 10%-ne aastatõus taandus 2008. aastal 3,4%-le. Sealjuures oli 2008. aasta teises kvartalis eelmise kvartaliga võrreldes langusesse pööranud töajookulude indeks neljandas kvartalis langenud juba ka eelmise aasta sama kvartaliga võrreldes. Tööjõu odavnemine oli tihedalt seotud 13,2%-se ehitusmahtude vähenemisega 2008. aastal. 2009. aasta algul on mahtude vähenemine jätkunud ning peale töajõu odavnemise on odavamaks muutunud ka ehitusmasinate kasutamine ja ehitusmaterjalid.

Tööstustoodangu tootjahinnaindeks kasvas 2008. aastal 7,1%, mis jäi küll alla 2007. aastale (8,3%), kuid oli siiski kõrge. Suurem oli tõus energeetikas (19,4%) ja mäetööstuses (11,7%). Töötlevas tööstuses oli tõus 2008. aasta esimeses kvartalis võrreldes eelmise aasta sama kvartaliga 8%, mis neljandaks kvartaliks aga kahanes 3,7%. Alates oktoobrist on tootjahinnaindeks töötlevas tööstuses pidevalt langenud ja sellega on loodud eeldus kodumaiste tarbekaupade odavnemiseks ja jaehindade langetamiseks.

Tarbijahinnaindeks tõusis 2008. aasta jaanuaris detsembriga võrreldes rekordiliselt — 2,2%. Selle peamine põhjus oli aktsiisimuutuse võrra kallinenud mootorikütus ning saartega peetava praamiühenduse, linnatranspordi ja rongipiletite kallinemine. Tarbijahinnaindeksi muutus eelmise aasta sama kuuga jäi 2008. aasta esimeseks üheksaks kuuks 10,5% ja 11,4% vahele, septembris jõudis 10,5%-ni ning seejärel hakkas langema.

2008. aasta algul jätkus toidu kallinemine, mis mõjutas indeksi kogu aasta. Toit oli keskmiselt 14,9% kallim kui aasta varem.

Veebruaris olid mootorikütuse hinnad aasta esimese poole madalaimad, kuid kallinesid 2008. aasta juuliks, kui mootorikütuse hinnad saavutasid oma kõrgeima taseme, 18,4%. Alates augustist kuni aasta lõpuni langesid mootorikütuse hinnad kuust kuusse, olles detsembris 9,8% madalamad kui aasta varem samal ajal. Esimesel poolaastal suure tõusu läbi teinud kütusehinnad kajastusid aasta lõpukuudel soojusenergia hinnatõus ning

**Tarbijahindade
harmoneeritud
indeksi keskmine
tõus EL-is 3,7%**

saavutasid kõrgeima taseme detsembris, kui soojusenergia oli eratarbijale 53,5% kallim kui 2007. aasta detsembris.

2008. aastal mõjutasid tarbijahinnaindeksit võrreldes 2007. aasta keskmisega kõige rohkem eluasemeteenuste, toidu, mootorikütuse, alkohoolsete jookide ja tubakatoodete hinnatõusud. Oma osa oli siin alates jaanuarist energiale ja kütustele sätestatud uutel aktsiisimääradel, samuti aasta jooksul kaks korda, jaanuaris ja juulis tõusnud alkoholi- ja tubakaaktsiisi määradel, kuid mitte ainult. Tarbijahinnaindeksi aastamuutus oli 2008. aastal 10,4%, viimati oli see kõrgem 1997. aastal (11,2%). Vahepealsetel aastatel oli aastane tõus väiksem 2003. aastal (1,3%), millele järgnes kolme protsendiga 2004. aasta.

Võttes aluseks tarbijahindade harmoneeritud indeksi, mida arvutatakse kogu EL-is ühtsete reeglite järgi, oli 27 liikmesriigi 2008. aasta keskmine tõus 3,7% ning eurotsoonis 3,3%. Kõige suurem oli hinnatõus Lätis (15,3%), järgnesid Bulgaaria (12,0%) ja Leedu (11,1%). Kõige väiksem — vaid 2,2% — oli aastane hinnatõus Hollandis, Portugalis oli see 2,7% ja Saksamaal 2,8%.

EL-i keskmine toidu hinnatõus oli 2008. aastal 6,7%. Meist kiiremini kerkisid toidu hinnad möödunud aastal Lätis (18,8%), Bulgaarias (16,6%) ja Leedus (16,4%). Kõige vähem — 3,8% — kallines toit Portugalis.

Alkohoolsete jookide hinnatõus oli meil möödunud aastal EL-i kõrgeim — 14,3%. Tubakatoodete hinnad tõusid kõige rohkem Lätis (76,3%), järgnesid Leedu (21,2%) ja Eesti (20,7%). Keskmist (5,1%) kaugelt ületavad hinnatõusud on seletatavad maksumäärade muutumisega ning sõltuvad ka uute aktsiisimääradega maksustatud sigarettide müügiletuleku ajast. Näiteks Lätis tõusid tubakatoodete hinnad juba jaanuaris detsembriga võrreldes 38%, Eestis aga jõudsid sigarettide hinnatõusud tarbijateni alles augustis-septembris.

Elekter, gaas, soojusenergia ja küte kallinesid EL-is aastaga kokku keskmiselt 11,5%. Kõige suurem oli hinnatõus jällegi Lätis (35,7%), järgnesid Belgia (26,2%) ja Eesti (25,5%). Väikeseks jäi hinnatõus Hollandis (3,0%) ja Slovakkias (4,1%). Soojusenergia kallines EL-is 2008. aastal võrreldes 2007. aastaga 8%. Soojusenergia hinnatõusudega olid teistest pikalt ees Balti riigid, kus aasta keskmine tõus möödunud aastaga võrreldes oli Lätis 44,4%, Eestis 42,9% ja Leedus 26,4%. Neile järgnes Luksemburg 13,4%-ga.

2008. aasta tarbijahindade harmoneeritud indeksi suurematest mõjutajatest on veel nimetamata mootorikütus, mis kallines kogu EL-is keskmiselt 10,1%. Kõige rohkem kallines mootorikütus Eestis (21,4%), järgnesid Austria (16,3%) ja Läti (15,5%). 14% piiri ületas tõus veel Ühendkuningriigis, Leedus ja Bulgaarias. Kõige vähem ehk ainult 4% tõusis mootorikütuse hind Tšehhis.

Overview

**The changing
economy made the
fastest impact on
construction price
index**

In 2007 the price increase picked up speed in the whole world and the annual increase of most price indices was the biggest of the recent years, but the picture changed in 2008. While the economy was cooling down, construction price index was the first to react to this in Estonia, and the annual increase of the index which had been over 10% during the last two years fell back to 3.4% in 2008. Moreover, the index of labour cost had turned into downfall in the 2nd quarter of 2008 in comparison with the previous quarter, but in the 4th quarter it had fallen also in comparison with the same quarter of previous year. Cheapening of labour was closely related to the 13.2% decrease in the construction volumes in 2008. In the beginning of 2009, the volumes kept decreasing and in addition to the cheapening of labour force, the use of building machines and building materials has also become cheaper.

Producer price index of industrial output rose by 7.1% in 2008 which was less than in 2007 (8.3%) but still high. The increase was bigger in energy (19.4%) and mining (11.7%). In the 1st quarter of 2008 compared to the same quarter of the previous year, the rise in manufacturing was 8% and it diminished to 3.7% by the 4th quarter. Starting from October,

the producer price index of manufacturing has continuously been falling, thus creating preconditions for the cheapening of domestic goods and decrease in retail prices.

In January 2008 compared to December 2007, consumer price index rose by a record high 2.2%. The main reason for such a record jump was the price increase of motor fuel due to the risen excise as well as increase in the ticket prices of islands ferry boats, urban transport and trains. The change in consumer price index compared with the same month of the previous year remained between 10.5% and 11.4% for the period of first nine months of 2008, reached 10.5% in September and began to fall after that.

In the beginning of 2008, food prices kept increasing and had an impact on the index over the whole year. On average, food was 14.9% more expensive than a year before.

In February 2008, the prices of motor fuels were lowest of the first half-year, but increased to 18.4% by July reaching their highest level. Since August until the end of the year, the prices of motor fuel fell from month to month and were in December 9.8% lower compared to the same month of the previous year. The big increase in fuel prices in the first half-year was reflected in the price increase of heat energy in the last months of the year achieving the highest level in December when heat energy was 53.5% more expensive for private consumers than in December 2007.

In 2008 compared to the average of 2007, consumer price index was mainly influenced by the increase in the prices of housing services, food, motor fuel, alcoholic beverages and tobacco products. This was caused to a large extent by the new excise duty rates stated from January for energy and fuel, and also by the twice increased (in January and July) excise duty rates for alcohol and tobacco, but these were not the only reasons. In 2008 the annual average rate of change of consumer price index was 10.4%, it was last higher than that in 1997 (11.2%). In the interim years, the annual increase was smallest in 2003 (1.3%), followed by 3% in 2004.

Harmonized index of consumer prices in the EU rose on average 3.7%

On the basis of the harmonized index of consumer prices compiled in the whole EU by common rules, the 2008 annual average rate of change was 3.7% in the EU-27 and 3.3% in the euro zone. Among the Member States, the price increase was the highest in Latvia (15.3%), followed by Bulgaria (12.0%) and Lithuania (11.1%). The annual price increase was the smallest, only 2.2%, in the Netherlands, Portugal with its 2.7% and Germany with its 2.8% followed.

In 2008 the annual average growth in food prices of the EU was 6.7%. Last year the rise of food prices was faster than ours in Latvia (18.8%), Bulgaria (16.6%) and Lithuania (16.4%). The rise was the smallest in Portugal — 3.8%.

Last year, the price increase of alcoholic beverages was 14.3% in Estonia — the highest in the EU. Increase in the prices of tobacco products was again the biggest in Latvia (76.3%), followed by Lithuania (21.2%) and Estonia (20.7%). Price increases, far over the average of EU (5.1%), could be explained by the change of tax rates and depend also on the time when cigarettes, provided with new excise tax labels, were put on the market. For example, in Latvia the prices of tobacco products rose by 38% already in January compared to December. But in Estonia, the price increase of cigarettes reached the consumers only in August–September.

In the EU, the annual average rise in the prices of electricity, gas, heat energy and other fuels was 11.5%. Again, the rise was the highest in Latvia (35.7%), followed by Belgium (26.2%) and Estonia (25.5%). Price rise remained small in the Netherlands (3.0%) and Slovakia (4.1%). In 2008 compared to 2007, the price increase of heat energy in the EU was 8%. Looking at price increases of heat energy, the Baltic countries were far ahead of others as the annual average rise compared to the previous year was 44.4% in Latvia, 42.9% in Estonia and 26.4% in Lithuania. Luxembourg followed them with 13.4%.

Looking at the factors which had big impact on the harmonized index of consumer prices in 2008, motor fuel has not been mentioned yet. The prices thereof regarding the whole EU rose on average 10.1%. Increase in the prices of motor fuel was the largest in Estonia (21.4%), followed by Austria (16.3%) and Latvia (15.5%). The increase was over 14% also in the United Kingdom, Lithuania and Bulgaria. The rise in the prices of motor fuel was the smallest, only 4%, in the Czech Republic.

Tabel 1 **Hinnaindeksite muutus võrreldes eelmise aastaga, 2004–2008**

Table 1 *Price indices, change over previous year, 2004–2008*
(protsenti — percentages)

Indeks	2004	2005	2006	2007	2008	Index
Tarbijahinnaindeks	3,0	4,1	4,4	6,6	10,4	Consumer price index
Tööstustoodangu tootjahinnaindeks	2,9	2,1	4,5	8,3	7,1	Producer price index of industrial output
Ehitushinnaindeks	6,5	7,3	10,3	12,7	3,4	Construction price index
Remondi- ja rekonstrueerimistöõde hinnaindeks	5,6	6,8	11,0	12,8	4,0	Repair and reconstruction work price index
Ekspordihinnaindeks	2,2	2,9	3,9	7,5	4,2	Export price index
Impordihinnaindeks	1,2	3,9	4,1	3,4	5,8	Import price index

Tabel 2 **Tarbijahinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2004–2008**

Table 2 *Consumer price index, change over previous year, 2004–2008*
(protsenti — percentages)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Kaubad	2,9	4,0	3,7	4,8	9,3	Goods
toidukaubad	3,7	3,7	4,6	8,0	14,7	foodstuffs
tööstuskaubad	2,2	4,3	3,0	2,3	5,1	manufactured goods
Teenused	3,3	4,2	5,7	10,0	12,3	Services
KOKKU	3,0	4,1	4,4	6,6	10,4	TOTAL

Tabel 3 **Tarbijahinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga kaubagrupi järgi, 2006–2008**

Table 3 *Consumer price index by commodity group, change over previous year, 2006–2008*
(protsenti — percentages)

Kaubagrupp	2006	2007	2008	Commodity group
Toit ja alkoholita joogid	5,1	9,3	14,2	Food and non-alcoholic beverages
Alkoholjoogid ja tubakatooted	3,4	4,1	15,9	Alcoholic beverages and tobacco
Riietus ja jalatsid	2,6	3,6	3,8	Clothing and footwear
Eluase	10,4	14,6	15,8	Housing
Majapidamine	2,1	3,5	4,4	Household goods
Tervishoid	2,5	7,9	7,6	Health
Transport	4,4	2,7	11,1	Transport
Side	-5,3	-1,2	-0,9	Communication
Vaba aeg	4,2	3,3	2,4	Recreation, entertainment
Haridus ja lasteasutused	3,5	5,4	8,5	Education
Söömine väljaspool kodu, majutus	4,4	10,1	13,3	Hotels, cafés, restaurants
Mitmesugused kaubad ja teenused	4,1	4,7	8,9	Miscellaneous goods and services
KOKKU	4,4	6,6	10,4	TOTAL

Tabel 4 **Tööstustoodangu tootjahinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2004–2008**
 Table 4 *Producer price index of industrial output, change over previous year, 2004–2008*
 (protsenti — percentages)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Energeetika	3,5	-1,5	1,9	7,3	19,4	Energy supply
Mäetööstus	1,6	2,6	5,5	6,7	11,7	Mining
Töötlev tööstus	2,8	2,5	4,7	8,4	6,0	Manufacturing
KOKKU	2,9	2,1	4,5	8,3	7,1	TOTAL

Tabel 5 **Remondi- ja rekonstrueerimistöde hinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2004–2008**

Table 5 *Repair and reconstruction work price index, change over previous year, 2004–2008*
 (protsenti — percentages)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Tööjõud	9,0	10,3	19,3	20,8	4,4	Labour force
Ehitusmasinad	5,7	7,8	8,3	7,1	3,6	Building machines
Ehitusmaterjal	3,6	4,6	6,5	8,8	3,8	Building materials
KOKKU	5,6	6,8	11,0	12,8	4,0	TOTAL

Tabel 6 **Ehitushinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2004–2008**

Table 6 *Construction price index, change over previous year, 2004–2008*
 (protsenti — percentages)

Indeks	2004	2005	2006	2007	2008	Index
Koondindeks	6,5	7,3	10,3	12,7	3,4	Overall index
tööjõud	9,3	10,5	18,7	22,1	4,1	labour force
ehitusmasinad	5,9	10,0	10,4	8,6	5,5	building machines
ehitusmaterjal	5,2	5,5	6,1	8,3	3,0	building materials
Eramuindeks	4,8	5,9	10,4	12,9	3,9	Detached house index
tööjõud	8,4	9,9	18,9	21,5	4,0	labour force
ehitusmasinad	6,0	8,4	9,9	9,7	5,3	building machines
ehitusmaterjal	3,0	3,6	6,0	8,5	3,8	building materials
Korusselamuindeks	5,6	6,5	10,5	12,6	3,4	Apartment building index
tööjõud	8,8	10,2	19,0	21,8	4,1	labour force
ehitusmasinad	5,9	9,7	9,9	8,0	5,9	building machines
ehitusmaterjal	4,1	4,3	6,1	8,2	2,9	building materials
Tööstushooneindeks	7,3	8,4	10,4	13,0	3,7	Industrial building index
tööjõud	10,1	11,0	18,5	22,8	4,6	labour force
ehitusmasinad	5,9	9,8	10,1	9,6	6,2	building machines
ehitusmaterjal	6,2	7,0	6,3	8,2	3,1	building materials
Ametihooneindeks	7,0	7,6	10,2	12,6	3,1	Office building index
tööjõud	9,4	10,6	18,5	22,1	3,7	labour force
ehitusmasinad	6,0	11,1	11,1	7,9	4,9	building machines
ehitusmaterjal	6,1	5,9	6,0	8,2	2,7	building materials

Metoodika

Tarbijahinnaindeks

Tarbijahinnaindeksi kaalusüsteemi ja arvutuste aluseks olevaid baashindu ajakohastab Statistikaamet igal aastal alates 2001. aastast. 2008. aastal olid tarbijahinnaindeksi arvutuste aluseks olevateks baashindadeks 2007. aasta detsembri hinnad. Arvutused tehti baasil detsember 2007 = 100. Kaalusüsteem vastas elanikkonna 2007. aasta keskmisele kulutuste struktuurile. Et võimaldada võrdlusi varasemate perioodidega, jätkati tarbijahinnaindeksi avaldamist baasil 1997 = 100. Ühendav kuu on detsember 2007. Kulutuste grupeerimise alus on rahvusvaheline klassifikaator COICOP (*Classification of Individual Consumption by Purpose*). Kaupade ja teenuste hindu registreeritakse iga kuu kümnes Eesti linnas. Vaatlusperiood on nädal, kuhu jääb 15. kuupäev.

Tarbijahinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu viiendal tööpäeval. Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Tööstustoodangu tootjahinnaindeks

Tööstustoodangu tootjahinnaindeksi kaalusüsteemi ja arvutuste aluseks olevaid baashindu ajakohastab Statistikaamet igal aastal alates 2002. aastast. 2008. aastal olid tootjahinnaindeksi arvutuste aluseks olevateks baashindadeks 2007. aasta detsembri hinnad. Kaalusüsteem vastas ettevõtete 2006. aasta tööstustoodangu müügistruktuurile. Et võimaldada võrdlusi varasemate perioodidega, jätkati tootjahinnaindeksi avaldamist baasil 1995 = 100. Ühendav kuu on detsember 2007.

Tootjahinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Ehitushinnaindeks

Ehitushinnaindeksi kaalusüsteemi ja arvutuste aluseks olevaid baashindu on ajakohastatud 2007. aastast. Indeksi arvutamisel kaasatakse neli ehitisegruppi — eramud, korruselamud, tööstus- ja ametihooned. Otsekuludes arvestatavad ressursid jaotatakse kolme põhigruppi: tööjõud, ehitusmasinad ja -materjal.

Ehitushinnaindeksiga väljendatakse ehitustegevuse maksumuse muutust ehitusplatsi otsekulude tasemel. Alates 2007. aasta esimesest kvartalist vastab ehitushinnaindeksi arvutamisel kasutatav ehitusplatsi otsekulude struktuur 2005. aasta kulude struktuurile ja ehitushinnaindeksis arvesse võetavate ehitisegruppide osatähtsus 2005. aastal kasutusse lubatud pindade osatähtsusele. Indeks arvestamata jäetud ehitiste maht on liidetud olemasolevatele ehitistele, arvestades konstruktsiooni eripära.

Et võimaldada võrdlusi varasemate perioodidega, jätkati ehitushinnaindeksi avaldamist baasil 1994 = 100. Ühendav kuu on detsember 2006.

Hinnainfo kogutakse valikuuringuga, mis hõlmab ehitus- ja hulgimüügi firmasid ning kümne linna jaemüügi ettevõtteid.

Ehitushinnaindeks avaldatakse kord kvartalis kvartalile järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud nelja kvartali keskmisena.

Remondi- ja rekonstrueerimistöde hinnaindeks

Remondi- ja rekonstrueerimistöde hinnaindeksit ajakohastatakse analoogiliselt ehitushinnaindeksiga 2007. aastast.

Remondi- ja rekonstrueerimistöde hinnaindeks avaldatakse kord kvartalis kvartalile järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud nelja kvartali keskmisena.

Ekspordihinnaindeks

Ekspordihinnaindeksit arvutatakse alates 1994. aastast. Baashindadena on kasutusel eelmise aasta detsembri hinnad. Indeksi arvutamisel on aluseks suurematelt eksportijatelt saadud hinnaandmed. Kaaludena kasutatakse üle-eelmise aasta ekspordi mahtusid.

Ekspordihinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Impordihinnaindeks

Impordihinnaindeksit arvutatakse alates 1998. aastast. Baashindadena on kasutusel eelmise aasta detsembri hinnad. Indeksi arvutamisel on aluseks suurematelt importijatelt saadud hinnaandmed. Kaaludena kasutatakse üle-eelmise aasta impordi mahtusid.

Impordihinnaindeks avaldatakse iga kuu vaieldavale kuule järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Methodology

Consumer price index

Since 2001 Statistics Estonia has every year updated the weights system of consumer price index and the base prices for calculation. In 2008 the base prices for the calculation of consumer price index were the December prices of the year 2007. The calculations were made on the base December 2007 = 100. The weights system corresponded to the average expenditure structure of the population in the year 2007. To ensure the comparison with previous periods, consumer price index was continued to be published on the base 1997 = 100. December 2007 was the linking month. The breakdown into the groups of consumption is based on the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP). The prices of goods and services are registered in ten Estonian towns every month. The observation period is the week including the 15th day of the month.

Consumer price index is published monthly on the 5th working day of the month following the end of the reference month.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

Producer price index of industrial output

Since 2002 Statistics Estonia has every year updated the weights system of producer price index of industrial output and the base prices for calculation. In 2008 the base prices for the calculation of producer price index were the December prices of the year 2007. The weights system corresponded to the industrial sales structure of enterprises in the year 2006. To ensure the comparison with previous periods, producer price index was continued to be published on the base 1995 = 100. December 2007 was the linking month.

The producer price index of the industrial output is published monthly on the 20th day of the month following the end of the reference month or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

Construction price index

Since 2007 Statistics Estonia has updated the weights system and base prices for the calculation of construction price index. The calculation of construction price index covers four groups of buildings — detached houses, apartment buildings, industrial buildings and office buildings. Basic inputs are divided into three main groups: labour force, building materials and building machines.

Construction price index expresses the change in the cost of construction taking into consideration the price changes of basic inputs. Starting from the 1st quarter of 2007, the structure of direct expenses at the building site, used in calculating the construction price index, corresponds to the structure of expenses of the year 2005 and the proportions of groups of buildings taken into account in the construction price index correspond to the proportion of buildings completed in 2005. The volume of buildings, which has not been taken into account in the index, has been added to the existing buildings taking into consideration the specific character of the construction.

To ensure the comparison with previous periods, construction price index was continued to be published on the base 1994 = 100. December 2006 is the linking month.

Price information is collected by a sample survey, which includes the Estonian construction and wholesale enterprises and retail trade enterprises of ten towns.

Construction price index is published quarterly on the 20th day of the month following the end of the reference quarter or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of four quarters.

Repair and reconstruction work price index

Repair and reconstruction work price index is updated similarly to the construction price index from 2007.

Repair and reconstruction work price index is published quarterly on the 20th day of the month following the end of the reference quarter or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of four quarters.

**Export
price index**

Export price index has been calculated since 1994. The base prices for calculating the index are the prices of the last December. The price data are collected directly from main exporters. The weight structure of export price index is based on the value of exports of the year t-2.

Export price index is published monthly on the 20th day of the month following the end of the reference month or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

**Import
price index**

Import price index has been calculated since 1998. The base prices in calculating the index are the prices of the last December. The price data are collected directly from main importers. The weights structure of import price index is based on the value of imports of the year t-2.

Import price index is published monthly on the 20th day of the month following the end of the reference month or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

**Kirjandust
Publications**

Eesti Statistika Kuukiri. 2008. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 1–12.

SISEMAJANDUSE KOGUPRODUKT

Tõnu Mertsina

Tabel 1	Sisemajanduse koguprodukt (SKP) institutsionaalse sektori järgi (jooksevhindades), 2004–2008	206
Tabel 2	Lisandväärtus institutsionaalse sektori järgi (jooksevhindades), 2004–2008.....	206
Tabel 3	SKP aheldatud väärtus institutsionaalse sektori järgi (referentsaasta 2000), 2004–2008.....	207
Tabel 4	SKP muutus võrreldes eelmise aastaga institutsionaalse sektori järgi, aheldamise meetodil (referentsaasta 2000), 2004–2008	207
Tabel 5	SKP tegevusala järgi (jooksevhindades), 2004–2008.....	208
Tabel 6	Lisandväärtus tegevusala järgi (jooksevhindades), 2004–2008	209
Tabel 7	SKP aheldatud väärtus tegevusala järgi (referentsaasta 2000), 2004–2008	210
Tabel 8	SKP muutus võrreldes eelmise aastaga tegevusala järgi, aheldamise meetodil (referentsaasta 2000), 2004–2008.....	211
Tabel 9	Tarbimismeetodil SKP (jooksevhindades), 2004–2008	211
Tabel 10	Tarbimismeetodil SKP struktuur (jooksevhindades), 2004–2008.....	212
Tabel 11	Tarbimismeetodil SKP aheldatud väärtus (referentsaasta 2000), 2004–2008.....	213
Tabel 12	Tarbimismeetodil SKP muutus võrreldes eelmise aastaga, aheldamise meetodil (referentsaasta 2000), 2004–2008.....	213
Tabel 13	Sissetulekumeetodil SKP (jooksevhindades), 2004–2008.....	214
Tabel 14	Sissetulekumeetodil SKP struktuur (jooksevhindades), 2004–2008.....	214

GROSS DOMESTIC PRODUCT

Table 1	Gross domestic product (GDP) by institutional sectors (current prices), 2004–2008	206
Table 2	Value added by institutional sectors (current prices), 2004–2008.....	206
Table 3	GDP's chain-linked volume by institutional sector (reference year 2000), 2004–2008.....	207
Table 4	Change in GDP compared to previous year by institutional sectors, chain-linked (reference year 2000), 2004–2008	207
Table 5	GDP by economic activity (current prices), 2004–2008.....	208
Table 6	Value added by economic activity (current prices), 2004–2008.....	209
Table 7	GDP's chain-linked volume by economic activity (reference year 2000), 2004–2008	210
Table 8	Change in GDP compared to previous year by economic activity, chain-linked (reference year 2000), 2004–2008	211
Table 9	GDP by expenditure approach (current prices), 2004–2008.....	211
Table 10	Structure of GDP by expenditure approach (current prices), 2004–2008	212
Table 11	GDP's chain-linked volume by expenditure approach (reference year 2000), 2004–2008.....	213
Table 12	Change in GDP compared to previous year by expenditure approach, chain-linked (reference year 2000), 2004–2008	213
Table 13	GDP by income approach (current prices), 2004–2008.....	214
Table 14	Structure of GDP by income approach (current prices), 2004–2008	214

Ülevaade

2008. aastal oli SKP jooksevhindades 248,1 miljardit krooni. Kogurahvatulu oli esialgsel andmetel 233,8 miljardit krooni. Mitteresidentidele makstavad esmased tulud olid seega ligikaudu 14,4 miljardit krooni suuremad kui mitteresidentidelt saadud esmased tulud. Siiski oli see vahe tunduvalt väiksem kui 2007. aastal.

SKP nominaalkasv aeglustus järsult 3,9%-ni, mis on alates 1995. aastast väiksem tulemus. Hinnamuutuse mõju arvestades vähenes SKP 2008. aastal 3,6%.

SKP reaalkasv vähenes sisemajanduse nõudluse ja ekspordi vähenemise tõttu

SKP vähenemine kiirenes aasta jooksul järk-järgult. Eelkõige mõjutas seda sisemajanduse nõudluse kiire vähenemine (7,4%). Samuti vähenes välisnõudluse kahanemise tõttu kaupade ja teenuste eksport.

Sisemajanduse nõudlust vähendasid kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutused ja kapitali kogumahutus põhivarasse, mis olid II kvartalil kiiresti kahanema hakanud. Kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutused vähenesid aastaga 4%, eelkõige mõjutas seda rõivastele ja jalatsitele, alkoholile ja tubakale, transpordile, majutusele ja väljas söömisele tehtavate kulutuste vähenemine. Toidule ja mittealkohoolsetele jookidele tehtavate kulutuste kasv aga aeglustus ning eluasemele, tervishoiule ja haridusele tehtavad kulutused kasvasid isegi kiiremini kui 2007. aastal.

Kapitali kogumahutus põhivarasse vähenes aastaga 8,6% eelkõige eluruumidesse, masinatesse ja seadmetesse ning transpordivahenditesse tehtavate investeeringute vähenemise tõttu. Tegevusalati vähenes võrreldes varasema aastaga kapitali kogumahutus põhivarasse enim töötlevas tööstuses, ehituses ja kinnisvarategevuses. Seevastu kapitali kogumahutus põhivarasse elektrienergia, gaasi- ja veevarustuse tegevusalal kasvas olulisel määral.

Koos sisemajanduse nõudluse vähenemisega vähenes reaalarvestuses ka kaupade ja teenuste import (7,9%), eelkõige aga kaupade import (9,4%). Kaupade ja teenuste eksport vähenes 1,1%, kusjuures kaupade eksport 0,3%. Kaupade eksport kahanes eelkõige puidu ja puittoodete (v.a mööbli) ning naftatoodete ja kütuse väljaveo vähenemise tõttu. Samal ajal toetas eksporti eelkõige elektrimasinate ja -aparatuuride ning metallide väljaveo kiire kasv. Import kahanes kiiremini kui eksport ja seetõttu vähenes netoekspordi puudujääk SKP suhtes — 2008. aastal oli see -4,4%, 2007. aastal -10,9%.

Sisemajanduse ning välisnõudluse vähenemise tõttu vähenes omakorda ettevõtete sektori lisandväärtus

Enamiku tegevusalade lisandväärtus 2008. aastal vähenes. Lisandväärtuse vähenemisele avaldas tugevat mõju nelja suure osatähtsusega tegevusala — töötleva tööstuse, ehituse, hulgi- ja jaekaubanduse ning veonduse, laonduse ja side — lisandväärtuse vähenemine. Kokku andsid need tegevusalad 49% kogulisandväärtusest. Töötleva tööstuse lisandväärtus vähenes 4%. Enim mõjutas töötleva tööstuse lisandväärtust puidutöötlemises ja puittoodete tootmises ning mittemetallsetest mineraalidest toodete (peamiselt ehitusmaterjalide) tootmises loodud lisandväärtuse vähenemine. Ehituse langus (-6%) oli eelkõige tingitud elamuehitusmahtude vähenemisest kohalikul ehitusturul. Välisriikidesse tehtud ehitustööde mahtude mõju kogu ehitustegevusele on väga väike. Veonduse, laonduse ja side tegevusala lisandväärtuse vähenemist (-5,7%) mõjutas enim maismaaveonduse ja veondusega seotud ning seda abistavates tegevusalades loodud lisandväärtuse kahanemine. Lisandväärtuse vähenemist hulgi- ja jaekaubanduses (-8%) mõjutasid enim mootorsõidukite ja nende osade müügis, kütuse, ehitusmaterjali, keemiatoodete, masinate ja seadmete hulgimüügis ning majatarvete, kodumasinate ja ehitusmaterjalide jaemüügis loodud lisandväärtuse vähenemine.

Finantsvahenduses loodud lisandväärtus, mis kasvas alates 2002. aastast püsivalt väga kiire tempoga, vähenes 2008. aastal järsult (-3,6%) tegevusala ettevõtete teenustasutulude ning finants- ja intressitulude olulise vähenemise tõttu.

Nende tegevusalade osatähtsus, mille lisandväärtus kasvas, oli kogu majanduse lisandväärtuses ligikaudu 21%. Lisandväärtus kasvas primaarsektoris (põllumajandus, jahindus, metsamajandus ja kalandus) ning peamiselt turuvälise toodanguga teenuste-sektoris (avalik haldus ja riigikaitse, haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne). Suurim mõju oli siin avaliku halduse ja riigikaitse tegevusala lisandväärtuse kasvul (6,7%).

Koos tootmis- ja tarbimisaktiivsuse pidurdumisega vähenes 2008. aastal järsult käibemaksu ja aktsiisimaksude laekumine ning seetõttu vähenesid reaalarvestuses ka neto-tootemaksud (-8,1%).

Vaatamata tegevusalade kogulisandväärtuse vähenemisele, püsis tööhõive enam-vähem samal tasemel nagu 2007. aastal, mistõttu tootlikkus töötaja kohta vähenes. Et nii keskmine tööjõukulu kui ka palk töötaja kohta suurenes, kasvas kogumajanduses töötajatele suunatud hüvitiste ja sealhulgas palga osatähtsus lisandväärtuses vastavalt 49%-st 54%-ni ja 37%-st 41%-ni. Samal ajal aeglustus töötajatele suunatud hüvitiste, sealhulgas palga kogusumma kasv: kui 2007. aastal kasvasid töötajate hüvitised ligikaudu 26%, siis 2008. aastal 13,6%.

Overview

In 2008 GDP at current prices was 248.1 billion kroons. According to the preliminary calculations the gross national income (GNI) was 233.8 billion kroons. Thus, primary income payable by resident units to non-resident units was bigger by 14.4 billion kroons than income receivable by resident units from the rest of the world. At the same time, the gap has decreased substantially compared to 2007.

GDP growth in nominal terms decelerated steeply to 3.9%, which is the smallest result since 1995. In 2008 GDP in real terms decreased by 3.6%.

GDP in real terms decreased due to the decrease in domestic demand and exports

The decrease in GDP accelerated gradually in the course of the year, influenced by the fast decrease in domestic demand (7.4%). In addition, exports of goods and services decreased due to the decline of external demand.

The decrease in domestic demand was influenced by households' final consumption expenditures (HFCE) and gross fixed capital formation (GFCF), which started to decrease since the 2nd quarter. HFCE decreased by 4% influenced mainly by the decrease in expenditures on clothes and footwear, alcoholic beverages and tobacco, transport, restaurants and hotels. At the same time, the growth of the expenditures on food and non-alcoholic beverages decelerated, while expenditures on housing, health and education grew even faster than in 2007.

GFCF decreased by 8.6% influenced mainly due to the decrease in investments in dwellings, machinery and equipment and transport equipment. By economic activities, GFCF decreased the most in manufacturing, construction and real estate activities. On the contrary, GFCF grew substantially in the electricity, gas and water supply.

Along with the decrease in domestic demand imports of goods and services, especially in imports of goods decreased as well (by 7.9% and 9.4%, respectively). Exports of goods and services decreased by 1.1%, whereas exports of goods by 0.3%. The decrease in exports of goods was influenced mainly by the decrease in exports of wood and products of wood (except furniture) and refined petroleum products and fuel. At the same time, exports were supported by the fast growth of exports of electrical machinery and apparatus and metals. Due to the faster decrease in imports compared to exports the deficit of net exports in GDP has decreased (in 2008 it was -4.4%, in 2007 -10.9%).

Due to the decrease in both domestic and external demand the value added of corporations decreased in turn

The value added decreased in the majority of economic activities in 2008. The decrease in value added of four bigger economic activities (together 49% of gross value added of economic activities), manufacturing, construction, wholesale and retail trade and transport, storage and communications had a strong impact on the decrease in gross value added. In manufacturing the value added decreased by 4%. The decrease in the value added in manufacture of wood and of products of wood and non-metallic mineral products (i.e. different construction materials) influenced the total result in manufacturing the most. The decrease in the value added of construction (-6%) was caused by the decrease in construction volume of dwellings in the domestic market. At the same time, construction volume of the Estonian enterprises acting abroad increased. However, the effect of the construction volume abroad on the total construction activity of the Estonian enterprises was small. The decrease in value added of transport, storage and communication (-5.7%) was caused primarily by the decrease in the value added of road transport and support activities of transport. The decrease in the value added in wholesale and retail trade (-8%) was mainly influenced by the decrease in the value added of sale and repair of motor vehicles,

wholesale of fuel, construction materials, chemicals and machinery and equipment and retail sale of household equipment and construction materials.

The value added in financial intermediation, which had increased fast and steadily since 2002 decreased steeply in 2008 (by 3.6%) due to the fast deceleration in the growth of financial and interest income, fees and commissions' income.

The share of economic activities with the growth of value added was approximately 21% of the gross value added. Value added grew in the primary sector (agriculture, hunting, forestry and fishing) and in the service sector of non-market production (public administration and defence, education, health and social care). The biggest impact was on the growth of the value added of public administration and defence (6.7%).

In relation with modest production and consumption activity the receipts of value added tax and excise taxes decreased in 2008 and therefore net taxes on products decreased as well in real terms (-8.1%).

In spite of the decrease in the gross value added of the economic activities employment hold roughly the same level as in 2007, on account of which the labour productivity per employee decreased. Since the average labour cost and salary per employee increased, the share of the compensation of employees, including wages and salaries, in the gross value added increased, respectively from 49% to 54% and from 37% to 41%. At the same time the growth rate of the compensations to employees, including wages and salaries decelerated. If compensations to employees increased by approximately 26% in 2007, in 2008 they decelerated to 13.6%.

Tabel 1 **Sisemajanduse koguprodukt (SKP) institutsionaalse sektori järgi (jooksevhindades), 2004–2008**

Table 1 *Gross domestic product (GDP) by institutional sectors (current prices), 2004–2008*
(miljonit krooni — million kroons)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Kaupu ja mittefinantsteenuseid tootvad ettevõtted	94 256,5	109 942,2	131 205,5	150 253,3	154 239,8	Non-financial corporations
Finantsinstitutsioonid	5 131,9	5 550,8	6 862,6	8 441,8	8 695,5	Financial corporations
Valitsemissektor	17 154,0	18 970,3	21 447,8	26 010,8	31 152,3	General government
Kodumajapidamisi teenindavad kasumitaotluseta institutsioonid	1 084,6	1 296,2	1 463,9	1 722,3	2 065,4	Non-profit institutions serving households
Kodumajapidamised	15 892,7	16 958,8	18 769,3	21 294,7	23 964,6	Households
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	133 519,7	152 718,3	179 749,0	207 722,9	220 117,7	VALUE ADDED TOTAL
Neto-tootemaksud	17 492,4	20 811,9	25 289,1	31 206,0	28 031,2	Net taxes on products
SKP TURUHINDADES	151 012,2	173 530,2	205 038,1	238 928,9	248 149,0	GDP AT MARKET PRICES

Tabel 2 **Lisandväärtus institutsionaalse sektori järgi (jooksevhindades), 2004–2008**

Table 2 *Value added by institutional sectors (current prices), 2004–2008*
(protsenti — percentages)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Kaupu ja mittefinantsteenuseid tootvad ettevõtted	70,6	72,0	73,0	72,3	70,1	Non-financial corporations
Finantsinstitutsioonid	3,9	3,6	3,8	4,1	4,0	Financial corporations
Valitsemissektor	12,8	12,4	11,9	12,5	14,2	General government
Kodumajapidamisi teenindavad kasumitaotluseta institutsioonid	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	Non-profit institutions serving households
Kodumajapidamised	11,9	11,1	10,4	10,3	10,9	Households
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	VALUE ADDED TOTAL

Tabel 3 **SKP aheldatud väärtus institutsionaalse sektori järgi (referentsaasta 2000), 2004–2008**
 Table 3 **GDP's chain-linked volume by institutional sector (reference year 2000), 2004–2008**
 (miljonit krooni — million kroons)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Kaupu ja mittefinants-teenuseid tootvad ettevõtted	79 517,4	89 276,9	100 067,8	106 236,2	101 384,3	Non-financial corporations
Finantsinstitutsioonid	6 802,4	8 186,5	10 413,9	12 332,2	11 885,9	Financial corporations
Valitsemissektor	12 907,0	13 033,9	13 408,9	13 692,0	14 130,2	General government
Kodumajapidamisi teenindavad kasumitaotluseta institutsioonid	952,5	1 094,8	1 182,6	1 305,5	1 427,7	Non-profit institutions serving households
Kodumajapidamised	13 128,7	12 770,1	13 148,1	13 256,2	13 262,4	Households
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	112 799,7	123 367,8	136 252,9	143 917,5	139 646,7	VALUE ADDED TOTAL
Neto-tootemaksud	14 914,3	16 037,9	17 622,7	19 625,1	18 038,5	Net taxes on products
SKP TURUHINDADES	127 682,2	139 373,2	153 835,9	163 578,1	157 630,7	GDP AT MARKET PRICES

Tabel 4 **SKP muutus võrreldes eelmise aastaga institutsionaalse sektori järgi, aheldamise meetodil (referentsaasta 2000), 2004–2008**

Table 4 **Change in GDP compared to previous year by institutional sector, chain-linked (reference year 2000), 2004–2008**
 (protsenti — percentages)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Kaupu ja mittefinantsteenuseid tootvad ettevõtted	7,6	12,3	12,1	6,2	-4,6	Non-financial corporations
Finantsinstitutsioonid	27,0	20,3	27,2	18,4	-3,6	Financial corporations
Valitsemissektor	2,0	1,0	2,9	2,1	3,2	General government
Kodumajapidamisi teenindavad kasumitaotluseta institutsioonid	7,0	14,9	8,0	10,4	9,4	Non-profit institutions serving households
Kodumajapidamised	2,7	-2,7	3,0	0,8	0,0	Households
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	7,0	9,4	10,4	5,6	-3,0	VALUE ADDED TOTAL
Neto-tootemaksud	11,7	7,5	9,9	11,4	-8,1	Net taxes on products
SKP TURUHINDADES	7,5	9,2	10,4	6,3	-3,6	GDP AT MARKET PRICES

Tabel 5 **SKP tegevusala (EMTAK 2003) järgi (jooksevhindades), 2004–2008**
 Table 5 **GDP by economic activity (EMTAK 2003) (current prices), 2004–2008**
 (miljonit krooni — million kroons)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Põllumajandus ja jahindus	3 147,0	3 357,5	3 589,0	3 312,8	3 331,7	<i>Agriculture and hunting</i>
Metsamajandus	1 789,8	1 792,9	1 657,2	2 060,6	2 032,9	<i>Forestry</i>
Kalapüük	242,3	293,0	354,7	388,2	392,2	<i>Fishing</i>
Mäetööstus	1 389,1	1 508,1	1 728,9	2 126,5	2 258,1	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	23 491,5	26 263,5	30 937,7	36 506,0	37 091,5	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	4 658,0	5 165,2	5 518,0	5 517,3	6 008,6	<i>Electricity, gas and water supply</i>
Ehitus	8 024,7	11 391,3	15 255,9	18 952,1	18 393,0	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja kodumasinade remont	18 764,4	22 090,1	27 193,8	29 876,8	30 221,4	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles etc.</i>
Hotellid ja restoranid	2 176,9	2 654,7	3 005,1	3 481,0	3 701,3	<i>Hotels and restaurants</i>
Veondus, laondus ja side	16 946,3	17 937,8	20 718,3	22 622,4	22 662,4	<i>Transport, storage and communication</i>
Finantsvahendus	5 166,0	5 584,6	6 900,4	8 485,7	8 741,5	<i>Financial intermediation</i>
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	25 367,1	29 569,5	34 394,1	39 956,0	44 421,0	<i>Real estate, renting and business activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	7 560,1	8 227,5	9 334,6	11 605,9	14 109,7	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	6 354,2	6 986,2	7 717,9	9 059,1	10 689,3	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	3 992,2	4 784,6	5 472,9	6 756,2	8 117,6	<i>Health and social work</i>
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	4 450,1	5 111,6	5 970,4	7 016,1	7 945,7	<i>Other community, social and personal service activities</i>
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	133 519,7	152 718,3	179 749,0	207 722,9	220 117,7	VALUE ADDED TOTAL
Neto-tootemaksud	17 492,4	20 811,9	25 289,1	31 206,0	28 031,2	<i>Net taxes on products</i>
SKP TURUHINDADES	151 012,2	173 530,2	205 038,1	238 928,9	248 149,0	GDP AT MARKET PRICES

Tabel 6 **Lisandväärtus tegevusala (EMTAK 2003) järgi (jooksevhindades), 2004–2008**
 Table 6 *Value added by economic activity (EMTAK 2003) (current prices), 2004–2008*
 (protsenti — percentages)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Põllumajandus ja jahindus	2,4	2,2	2,0	1,6	1,5	<i>Agriculture and hunting</i>
Metsamajandus	1,3	1,2	0,9	1,0	0,9	<i>Forestry</i>
Kalapüük	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	<i>Fishing</i>
Mäetööstus	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	17,2	17,2	17,2	17,6	16,9	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	3,5	3,4	3,1	2,7	2,7	<i>Electricity, gas and water supply</i>
Ehitus	6,0	7,5	8,5	9,1	8,4	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja kodumasinade remont	14,1	14,5	15,1	14,4	13,7	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles etc.</i>
Hotellid ja restoranid	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7	<i>Hotels and restaurants</i>
Veendus, laondus ja side	12,7	11,7	11,5	10,9	10,3	<i>Transport, storage and communication</i>
Finantsvahendus	3,9	3,7	3,8	4,1	4,0	<i>Financial intermediation</i>
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	19,0	19,4	19,1	19,2	20,2	<i>Real estate, renting and business activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	5,7	5,4	5,2	5,6	6,4	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	4,8	4,6	4,3	4,4	4,9	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	3,0	3,1	3,0	3,3	3,7	<i>Health and social work</i>
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	3,3	3,3	3,3	3,4	3,6	<i>Other community, social and personal service activities</i>
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	<i>VALUE ADDED TOTAL</i>

Tabel 7 SKP aheldatud väärtus tegevusala (EMTAK 2003) järgi (referentsaasta 2000), 2004–2008

Table 7 GDP's chain-linked volume by economic activity (EMTAK 2003) (reference year 2000), 2004–2008

(miljonit krooni — million kroons)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Põllumajandus ja jahindus	2 356,4	2 345,3	2 399,0	2 111,6	2 271,3	Agriculture and hunting
Metsamajandus	1 360,3	1 200,3	1 016,8	909,6	948,2	Forestry
Kalapüük	195,5	198,6	206,9	223,7	230,5	Fishing
Mäetööstus	1 212,2	1 337,8	1 383,7	1 548,3	1 442,2	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	22 609,8	25 128,8	28 126,5	30 671,6	29 434,6	Manufacturing
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	3 027,6	3 037,9	3 206,5	3 099,8	2 861,3	Electricity, gas and water supply
Ehitus	6 000,2	7 535,0	8 874,7	9 759,6	9 172,3	Construction
Hulgi- ja jae-kaubandus; mootorsõidukite ja kodumasinat remont	15 618,1	17 511,0	21 013,6	22 335,7	20 551,4	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles etc.
Hotellid ja restoranid	1 903,5	2 110,9	2 292,3	2 430,4	2 320,0	Hotels and restaurants
Veendus, laondus ja side	16 175,3	17 471,6	19 225,9	20 484,3	19 316,1	Transport, storage and communication
Finantsvahendus	6 822,7	8 200,2	10 420,9	12 340,5	11 893,6	Financial intermediation
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	19 597,8	21 341,6	22 369,2	22 921,4	22 803,6	Real estate, renting and business activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	6 228,3	6 167,5	6 254,5	6 433,9	6 862,9	Public administration and defence; compulsory social security
Haridus	4 553,0	4 645,4	4 818,4	4 884,9	4 952,0	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	2 313,3	2 542,4	2 746,9	2 876,4	2 883,3	Health and social work
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isiku-teenindus	3 288,1	3 495,8	3 833,3	4 054,2	4 113,0	Other community, social and personal service activities
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	112 799,7	123 367,8	136 252,9	143 917,5	139 646,7	VALUE ADDED TOTAL
Neto-tootemaksud	14 914,3	16 037,9	17 622,7	19 625,1	18 038,5	Net taxes on products
SKP TURUHINDADES	127 682,2	139 373,2	153 835,9	163 578,1	157 630,7	GDP AT MARKET PRICES

Tabel 8 SKP muutus võrreldes eelmise aastaga tegevusala järgi, aheldamise meetodil (referentsaasta 2000), 2004–2008

Table 8 Change in GDP compared to previous year by economic activity, chain-linked (reference year 2000), 2004–2008 (protsenti — percentages)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Põllumajandus ja jahindus	-9,8	-0,5	2,3	-12,0	7,6	Agriculture and hunting
Metsamajandus	-8,1	-11,8	-15,3	-10,5	4,3	Forestry
Kalapüük	-9,9	1,6	4,2	8,1	3,0	Fishing
Mäetööstus	-5,6	10,4	3,4	11,9	-6,9	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	10,9	11,1	11,9	9,0	-4,0	Manufacturing
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	1,3	0,3	5,6	-3,3	-7,7	Electricity, gas and water supply
Ehitus	9,8	25,6	17,8	10,0	-6,0	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja kodumasinate remont	5,8	12,1	20,0	6,3	-8,0	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles etc.
Hotellid ja restoranid	13,9	10,9	8,6	6,0	-4,5	Hotels and restaurants
Veondus, laondus ja side	8,9	8,0	10,0	6,5	-5,7	Transport, storage and communication
Finantsvahendus	26,8	20,2	27,1	18,4	-3,6	Financial intermediation
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	6,6	8,9	4,8	2,5	-0,5	Real estate, renting and business activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	3,8	-1,0	1,4	2,9	6,7	Public administration and defence; compulsory social security
Haridus	1,7	2,0	3,7	1,4	1,4	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	-2,1	9,9	8,0	4,7	0,2	Health and social work
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	7,0	6,3	9,7	5,8	1,4	Other community, social and personal service activities
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	7,0	9,4	10,4	5,6	-3,0	VALUE ADDED TOTAL
Neto-tootemaksud	11,7	7,5	9,9	11,4	-8,1	Net taxes on products
SKP TURUHINDADES	7,5	9,2	10,4	6,3	-3,6	GDP AT MARKET PRICES

Tabel 9 Tarbimismeetodil SKP (jooksevhindades), 2004–2008

Table 9 GDP by expenditure approach (current prices), 2004–2008 (miljonit krooni — million kroons)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutused	82 867,5	94 112,0	110 497,3	128 532,7	135 973,2	Final consumption expenditure of households
Valitsemis sektori lõpptarbimiskulutused	26 770,1	29 985,8	33 838,7	41 154,3	49 044,8	General government final consumption expenditure
Kodumajapidamisi teenindavate kasumitaotluseta institutsioonide lõpptarbimiskulutused	2 008,9	2 445,0	2 774,7	3 262,6	3 828,2	Final consumption expenditure of non-profit institutions serving households
Kapitali kogumahutus põhivarasse	46 804,6	53 292,8	69 461,8	77 569,7	70 477,1	Gross fixed capital formation
Varude muutus	5 011,7	6 085,5	9 706,4	12 969,4	4 141,9	Change in inventories
SISEMAJANDUSE NÕUDLUS	163 462,8	185 921,1	226 279,0	263 488,6	263 465,3	DOMESTIC DEMAND
Kaupade ja teenuste eksport (FOB)	110 208,3	138 875,4	165 888,6	177 729,9	189 234,8	Exports of goods and services (f.o.b.)
kaubad	74 013,0	98 262,3	121 430,6	126 364,4	133 748,7	goods
teenused	36 195,3	40 613,1	44 458,0	51 365,5	55 486,1	services
Kaupade ja teenuste import (FOB)	122 658,9	149 838,9	189 517,2	203 740,9	200 253,6	Imports of goods and services (f.o.b.)
kaubad	100 198,5	122 397,2	158 946,1	168 386,1	163 201,5	goods
teenused	22 460,4	27 441,7	30 571,1	35 354,8	37 052,1	services
Statistiline vahe	0,0	-1 427,5	2 387,8	1 451,3	-4 297,5	Statistical discrepancy
SKP TURUHINDADES	151 012,2	173 530,2	205 038,1	238 928,9	248 149,0	GDP AT MARKET PRICES

Tabel 10 **Tarbimismeetodil SKP struktuur (jooksevhindades), 2004–2008**
 Table 10 *Structure of GDP by expenditure approach (current prices), 2004–2008*
 (protsenti — percentages)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutused	54,9	54,2	53,9	53,8	54,8	<i>Final consumption expenditure of households</i>
Valitsemissektori lõpptarbimiskulutused	17,7	17,3	16,5	17,2	19,8	<i>General government final consumption expenditure</i>
Kodumajapidamisi teenindavate kasumitaotluseta institutsioonide lõpptarbimiskulutused	1,3	1,4	1,4	1,4	1,5	<i>Final consumption expenditure of non-profit institutions serving households</i>
Kapitali kogumahutus põhivarasse	31,0	30,7	33,9	32,5	28,4	<i>Gross fixed capital formation</i>
Varude muutus	3,3	3,5	4,7	5,4	1,7	<i>Change in inventories</i>
SISEMAJANDUSE NÕUDLUS	108,2	107,1	110,4	110,3	106,2	DOMESTIC DEMAND
Kaupade ja teenuste eksport (FOB)	73,0	80,0	80,9	74,4	76,3	<i>Exports of goods and services (f.o.b.)</i>
kaubad	49,0	56,6	59,2	52,9	53,9	<i>exports of goods</i>
teenused	24,0	23,4	21,7	21,5	22,4	<i>exports of services</i>
Kaupade ja teenuste import (FOB)	81,2	86,3	92,4	85,3	80,7	<i>Imports of goods and services (f.o.b.)</i>
kaubad	66,4	70,5	77,5	70,5	65,8	<i>imports of goods</i>
teenused	14,9	15,8	14,9	14,8	14,9	<i>imports of services</i>
Statistiline vahe	0,0	-0,8	1,2	0,6	-1,7	<i>Statistical discrepancy</i>
SKP TURUHINDADES	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	GDP AT MARKET PRICES

Tabel 11 **Tarbimismeetodil SKP aheldatud väärtus (referentsaasta 2000), 2004–2008**
 Table 11 *GDP's chain-linked volume by expenditure approach (reference year 2000), 2004–2008*
 (miljonit krooni — million kroons)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutused	73 672,9	80 821,6	91 172,8	98 328,2	94 370,9	Final consumption expenditure of households
Valitsemissektori lõpptarbimiskulutused	20 290,3	20 671,1	21 038,9	21 861,0	22 818,1	General government final consumption expenditure
Kodumajapidamisi teenindavate kasumitaotluseta institutsioonide lõpptarbimiskulutused	1 783,7	2 099,5	2 279,1	2 505,2	2 672,7	Final consumption expenditure of non-profit institutions serving households
Kapitali kogumahutus põhivarasse	42 137,8	46 083,2	55 083,3	57 749,3	52 792,1	Gross fixed capital formation
SISEMAJANDUSE NÕUDLUS	141 906,8	154 370,4	175 961,6	189 218,4	175 307,0	DOMESTIC DEMAND
Kaupade ja teenuste eksport (FOB)	99 466,2	120 210,7	134 169,9	134 159,4	132 725,8	Exports of goods and services (f.o.b.)
kaubad	71 031,9	89 851,7	103 170,8	100 695,5	100 431,4	goods
teenused	28 693,0	31 368,8	32 574,3	34 699,4	33 640,2	services
Kaupade ja teenuste import (FOB)	118 854,8	139 666,0	168 141,2	175 276,1	161 403,8	Imports of goods and services (f.o.b.)
kaubad	99 682,6	117 513,3	145 661,7	149 542,1	135 540,9	goods
teenused	19 424,9	22 498,8	23 508,1	26 436,1	26 167,1	services
SKP TURUHINDADES	127 682,2	139 373,2	153 835,9	163 578,1	157 630,7	GDP AT MARKET PRICES

Tabel 12 **Tarbimismeetodil SKP muutus võrreldes eelmise aastaga, aheldamise meetodil (referentsaasta 2000), 2004–2008**
 Table 12 *Change in GDP compared to previous year by expenditure approach, chain-linked (reference year 2000), 2004–2008*
 (protsenti — percentages)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutused	9,6	9,7	12,8	7,8	-4,0	Final consumption expenditure of households
Valitsemissektori lõpptarbimiskulutused	2,3	1,9	1,8	3,9	4,4	General government final consumption expenditure
Kodumajapidamisi teenindavate kasumitaotluseta institutsioonide lõpptarbimiskulutused	3,8	17,7	8,6	9,9	6,7	Final consumption expenditure of non-profit institutions serving households
Kapitali kogumahutus põhivarasse	5,2	9,4	19,5	4,8	-8,6	Gross fixed capital formation
SISEMAJANDUSE NÕUDLUS	7,9	8,8	14,0	7,5	-7,4	DOMESTIC DEMAND
Kaupade ja teenuste eksport (FOB)	14,2	20,9	11,6	0,0	-1,1	Exports of goods and services (f.o.b.)
kaubad	15,2	26,5	14,8	-2,4	-0,3	goods
teenused	12,1	9,3	3,8	6,5	-3,1	services
Kaupade ja teenuste import (FOB)	15,5	17,5	20,4	4,2	-7,9	Imports of goods and services (f.o.b.)
kaubad	16,8	17,9	24,0	2,7	-9,4	goods
teenused	10,1	15,8	4,5	12,5	-1,0	services
SKP TURUHINDADES	7,5	9,2	10,4	6,3	-3,6	GDP AT MARKET PRICES

Tabel 13 Sissetulekumeetodil SKP (jooksevhindades), 2004–2008
 Table 13 GDP by income approach (current prices), 2004–2008
 (miljonit krooni — million kroons)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Hüvitised töötajatele	67 121,0	77 048,0	92 950,9	116 935,1	133 366,7	Compensation to employees
palk	50 943,9	58 532,1	70 639,1	88 751,1	100 832,2	wages and salaries
tööandja sotsiaalmaksed	16 177,1	18 515,9	22 311,8	28 184,0	32 534,6	employers' social contributions
Põhivara kulum	18 712,3	21 385,7	25 089,0	29 469,4	31 655,3	Consumption of fixed capital
Tootmis- ja impordimaksud	19 697,6	23 420,4	28 526,4	34 175,1	31 480,8	Taxes on production and imports
Subsiidiumid (-)	2 062,6	2 815,4	3 307,5	3 273,8	3 591,4	Subsidies (-)
Tegevuse ülejääk ja segatulu	47 543,9	54 491,4	61 779,2	61 623,1	55 237,6	Operating surplus and mixed income
SKP TURUHINDADES	151 012,2	173 530,2	205 038,1	238 928,9	248 149,0	GDP AT MARKET PRICES

Tabel 14 Sissetulekumeetodil SKP struktuur (jooksevhindades), 2004–2008
 Table 14 Structure of GDP by income approach (current prices), 2004–2008
 (protsenti — percentages)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Hüvitised töötajatele	44,4	44,4	45,3	48,9	53,7	Compensation to employees
palk	33,7	33,7	34,5	37,1	40,6	wages and salaries
tööandja sotsiaalmaksed	10,7	10,7	10,9	11,8	13,1	employers' social contributions
Põhivara kulum	12,4	12,3	12,2	12,3	12,8	Consumption of fixed capital
Tootmis- ja impordimaksud	13,0	13,5	13,9	14,3	12,7	Taxes on production and imports
Subsiidiumid (-)	1,4	1,6	1,6	1,4	1,4	Subsidies (-)
Tegevuse ülejääk ja segatulu	31,5	31,4	30,1	25,8	22,3	Operating surplus and mixed income
SKP TURUHINDADES	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	GDP AT MARKET PRICES

Metoodika

Rahvamajanduse arvepidamise süsteemi SNA (*System of National Accounts*) peamine eesmärk on hinnata majanduse arengut riigi majandusterritooriumil. Hinnangu põhiline agregaatnäitaja on sisemajanduse koguprodukt (SKP, ingliskeelne lühend GDP), mis leitakse kolmel viisil:

- tootmismeetodil, mille aluseks on kogutoodangust vahetarbimise mahaarvamine;
- tarbimismeetodil, kus aluseks on lõpptarbimine, investeeringud ja ekspordi-impordi saldo;
- sissetulekumeetodil, mille puhul leitakse SKP järgmiste komponentide summana: hüvitised töötajatele, põhivara kulum, tootmis- ja impordimaksud (neto), tegevuse ülejääk ja segatulu.

Sisemajanduse koguprodukti arvestamisel võetakse arvesse ka varjatud majandustegevus. Statistikaamet annab varimajanduse kohta hinnangu kõikide institutsionaalsete sektorite (v.a valitsemissektori) ja tegevusalade (nt metsamajandus, töötlev tööstus, ehitus, kaubandus, kinnisvara, üürimis- ja äritegevus jne) kaupa.

Tootmismeetodil SKP arvestustes leitakse tegevusalade lisandväärtuste summa, mis ei hõlma neto-tootemakse, mida arvestatakse kogu rahvamajanduse ulatuses. Lisandväärtusele neto-tootemaksude lisamisel saadakse SKP turuhindades.

Kaupade ja teenustega tehtavad tehingud kirjendatakse rahvamajanduse arvepidamises üldjuhul tekkepõhiselt. Turutoodangu puhul ja enda lõpptarbeks tootmisel hinnatakse toodangut ja lisandväärtust alushindades ning vahetarbimist ostjahindades.

Sisemajanduse koguprodukti hinnatakse selle kasutusala järgi jooksev- või eelmise aasta hindades. Eri perioodide võrdlemiseks aheldatakse eelmisa aasta hindades väärtused.

Eelmise aasta hindades tehtud arvestuse puhul üldjuhul eeldatakse, et toodang ja lisandväärtus muutuvad ühtmoodi, mis tähendab ühekordset deflateerimist. See tähendab, et kui hinnaindeksi alusel leitakse toodangu muutus, arvestatakse sama muutust ka lisandväärtuse puhul. Kahekordse deflateerimise puhul kasutatakse toodangu ja vahetarbimise juures eri hinnaindekseid. Sel juhul võib kogutoodangu reaalkasvu dünaamika lisandväärtuse omast erineda, sest vahetarbimise hinnaindeksid muutuvad erinevalt. Kahekordsele deflateerimisele on Statistikaametil rahvamajanduse arvepidamise aasta- ja kvartaliarvestustes plaanis üle minna 2011. aastal.

Methodology

The main object of the System of National Accounts (SNA) is estimating the economic development in the economic territory of the country. The result of the production activity of resident producer units is represented in SNA by the gross domestic product (GDP), which is compiled by three methods:

- *production approach on the basis of excluding intermediate consumption from gross output;*
- *expenditure approach on the basis of final consumption, investments and net value of exports and imports;*
- *income approach on the basis of summing up the following components: compensation to employees, consumption of fixed capital, net taxes on products and imports, operating surplus and mixed income.*

In the GDP calculations the hidden economy is taken into account as well. Statistics Estonia estimates hidden economy in all institutional sectors (except general government sector) and economic activities (e.g. forestry, manufacturing, construction, trade and real estate, renting and business activities etc.).

In calculations of GDP by production approach the value added created by economic activities is calculated first. Value added does not include net taxes on products. By adding net taxes on products to value added, one gets GDP at market prices.

Transactions with goods and services are commonly entered into national accounts by the accrual method of accounting. In case of market output and manufacturing for own end use,

the output and value added are assessed in basic prices and intermediate consumption in purchaser's prices.

GDP is estimated at current and previous year prices. Values at previous year prices are chain-linked for comparing GDP and its components between different periods.

In the previous year price calculations it is assumed that changes in output and value added are in line, which, in essence, implies to the single deflation. This means that if a change in output is estimated on the basis of a price index (comparing to the preceding year according to the chain-linking method), the same change is taken into account also in case of value added. With double deflation, different price indices are applied to output and intermediate consumption. In that case the dynamics of aggregate output real growth differs from that of value added since intermediate consumption price indices change differently. Statistics Estonia has planned to adopt double deflation in annual and quarterly national accounts in 2011.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kuukiri. 2008. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 1.

FINANTSVAHENDUS

Svetlana Ždanova

Tabel 1	Finantsvahenduse koondbilanss, 2004–2008.....	219
Joonis 1	Pankade tulu, 2002–2008.....	219
Tabel 2	Kommertspankade koondbilanss, 2008.....	220
Joonis 2	Pankade turuosa bilansimahu järgi, 2008.....	221
Joonis 3	Liisingufirmade omakapital, bilansimaht ja nõuded, 2006–2008.....	221
Tabel 3	Kindlustuspreemiad ja -nõuded, 2004–2008	222
Joonis 4	Elukindlustuse brutopreemiad ja -nõuded, 1994–2008.....	222
Joonis 5	Kahjukindlustuse brutopreemiad ja -nõuded, 1994–2008.....	223

FINANCIAL INTERMEDIATION

Table 1	Consolidated balance sheet of financial intermediation, 2004–2008.....	219
Figure 1	Income of banks, 2002–2008.....	219
Table 2	Consolidated balance sheet of commercial banks, 2008.....	220
Figure 2	Market share of banks by balance sheet total, 2008.....	221
Figure 3	Balance sheet total, capital and reserves and claims on customers of leasing companies, 2006–2008.....	221
Table 3	Insurance premiums and claims, 2004–2008	222
Figure 4	Life insurance gross premiums and claims, 1994–2008.....	222
Figure 5	Non-life insurance gross premiums and claims, 1994–2008	223

Ülevaade

Peatükk annab ülevaate finantsvahendusega tegelevate ettevõtete koondnäitajatest peamiselt aastatel 2004–2008.

Finantsvahendusega tegelevad kindlustusandjad ja pensionifondid ning finantsvahenduse abiteenuseid osutavad ettevõtted. Finantsvahendajate gruppi kuuluvad kommertspankad, hoiu-laenuühistud, pandimajad, investeerimisfondid, liisingufirmad ja omal riisikol finantsturgudel tegutsejad, kui see on ettevõtte põhitegevusala. Finantsvahenduse abitegevusega tegelevad fondivalitsejad, börsid, valuutavahetajad, kindlustusagendid ja -maaklerid.

Finantsettevõtte on üldjuhul väikeettevõtte

2008. aastal oli vaatluse all 838 ettevõtet, neist 740 andsid oma tegevusest regulaarselt ülevaate statistilise vaatluse "Finantsvahendus ja finantsvahenduse abitegevus" raames. Peagu kõik Eestis tegutsevad finantsettevõtted on rahvusvaheliste standardite järgi väikesed, alla 50 töötajaga ettevõtted. Finantsvahendajad võib üldjoontes jaotada kolme rühma. Esimese ja kõige suurema osatähtsusega rühma (67%) moodustavad ettevõtted, kes on finantsturul tegutsenud juba pikka aega. Teise rühma ettevõtete hulka kuuluvad 2008. aastal registreeritud äriühingud — neid oli ligi veerand kõigist finantsvahendajatest. Kolmandasse rühma kuuluvad ettevõtted ei tegutse turul aktiivselt või on nende kohta väga vähe infot. Selliste ettevõtete osatähtsus oli umbes 6%.

Kõige vähem uusi ettevõtteid oli kindlustuse tegevusalal

Teise rühma kuuluvad ettevõtted positioneerivad end esmalt finantsvahendajatena, kuigi tegelikult ei pruugi olla tegemist finantsteenuste pakkujatega — äriregistri andmetel oli nende ettevõtete kõige populaarsem tegevusala muu finantsvahendus. 2008. aasta jooksul ei hakanud neist ligi 30% üldse tegutsema ja 45% vahetasid oma tegevusala kinnisvarasse investeerimise ja ärinõustamise vastu. Selline ebakindlus tegevusala määramisel võib kaasa tuua olulisi revideerimisi finantssektori statistikas.

2005. aastast hakkasid kommertspankad üha aktiivsemalt laene väljastama

Kõige suuremad finantsvahendusteenuse osutajad on kommertspankad. 2008. aasta lõpus oli Eestis kuus kommertspanka ja üksteist välispanga filiaali. Siinset pangandussektorit iseloomustab järjepidev väljastatud laenude ja kogutud hoiuste mahu kasv. 2008. aasta

lõpus oli kommertspankade koondbilanss 341,5 miljardit krooni — 6,5% suurem kui 2007. aastal.

Elukindlustuse kogutud bruto-preemiate summa on langenud 2005. aasta tasemele

Eestis tegutses 2008. aastal aktiivselt 19 kindlustusandjat, neist viis elukindlustuses. Kogutud brutopreemiate summa vähenes 2007. aastaga võrreldes 4% ja rahuldatud nõuete summa suurenes 30,4%. Kõige populaarsemad kindlustusteenused kahjukindlustuses olid endiselt maismaasõidukite kindlustus, liiklus- ja varakindlustus. Väljamakstud nõuete summad olid samuti seotud liiklus- ja varakindlustusega.

Elukindlustusandjate kogutud preemiast ja väljamakstud nõuetest olid kõige suurema mahuga kapitalikogumis- ja investeerimisriskiga kindlustusmaksed.

Overview

The chapter provides an overview of the main aggregate indicators of the enterprises involved in the financial intermediation during 2004–2008.

The economic activity of financial intermediation comprises enterprises engaged in the financial intermediation, insurance corporations, pension funds and the financial auxiliaries. The financial intermediaries' group includes commercial banks, mutual associations, pawnshops, investment funds, leasing companies and other financial market operators in their own risk, if this is their primary activity. Financial auxiliaries are the holding corporations, stock exchange, currency exchange offices, insurance agents and insurance brokers.

A financial enterprise is mostly a small enterprise

In 2008, the sample included 838 enterprises, 740 of them reported their activities regularly under the statistical survey "Financial intermediation and financial auxiliaries". By the international standards, almost all financial enterprises in Estonia are small, with less than 50 employees. Financial intermediaries can, in general, be divided into three groups. The first and most significant group (67%) is formed of enterprises that have been operating in the market for a long time. The second group is formed of enterprises that were registered in 2008 — they accounted for almost a fourth of all financial intermediaries. Enterprises belonging to the third group do not operate actively in the market or there is very little information about their activities. The proportion of such enterprises was approximately 6%.

Insurance was the most unpopular field of financial intermediation

Enterprises in the second group firstly position themselves as financial intermediaries, although they practically do not offer financial services — according to the Business Register, their most popular activity was other financial intermediation. In 2008, about 30% of them did not start operating at all and 45% switched over from their main activity to real estate investments and business consulting. Such an uncertainty in the determination of activity may bring along significant revisions in the statistics of financial sector.

Starting from 2005, the rate of granting loans at commercial banks increased remarkably

The biggest financial service providers are commercial banks. There were six commercial banks and eleven branches of foreign banks in Estonia at the end of 2008. A consistent growth in the amounts of issued loans and collected deposits of commercial banks is characteristic of our banking sector. At the end of 2008, the consolidated balance sheet of commercial banks amounted to 341,5 billion kroons — 6.5% more than in 2007.

The premiums of life insurance companies have decreased to the level of the year 2005

In 2008, in Estonia, 19 companies were engaged in insurance activities, five of which were life insurance companies. Compared to 2007, the amount of collected gross premiums decreased 4% and the amount of claims paid grew 30.4%. Most popular insurance services of

non-life insurance were insurance of the overland carriers, traffic insurance and property insurance. The amounts of claims paid were also related to traffic and property insurance.

Insurance premiums involving the endowment and unit-linked risks accounted for the largest volume of the premiums and paid claims collected by life insurance companies.

Tabel 1 **Finantsvahenduse koondbilanss, 2004–2008^a**
 Table 1 **Consolidated balance sheet of financial intermediation, 2004–2008^a**
 (tuhat krooni — thousand kroons)

	30.12.2004	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008 ^b	
Vara	37 841	30 477	32 698	41 545	41 560	Assets
Raha ja pangakontod	941	1 327	1 653	3 813	2 690	Currency and deposits
pikaajalised hoiused	1	1	27	118	161	long-term deposits
Aktsiad ja muud väärtpaberid	7 543	4 848	6 179	7 860	9 136	Securities, shares and other equity
aktsiad ja osakud	5 556	2 690	4 000	4 942	5 856	shares and other equity
avatud investeerimisfondi osakud	172	356	548	544	398	mutual funds shares
muud väärtpaberid	1 815	1 802	1 627	2 289	2 859	other securities
Laenud	27 085	22 181	22 798	24 543	25 365	Loans
pikaajalised laenud	3 393	2 841	7 495	16 471	17 559	long-term loans
Varud	61	65	73	198	270	Inventories
Viitlaekumised, ettemakstud kulud ja nõuded	1 675	1 042	1 480	2 695	3 315	Accrued income, prepaid expenses and receivables
Materiaalne ja immateriaalne põhivara	535	1 016	515	2 436	783	Tangible and intangible assets
Kohustused ja omakapital	37 841	30 477	32 698	41 545	41 560	Liabilities and equity
kohustused	27 414	23 384	24 536	28 241	26 528	liabilities
võlakohustused	2 830	3 595	23 933	27 043	25 227	debt obligations
omakapital	10 427	7 094	8 162	13 304	15 032	equity

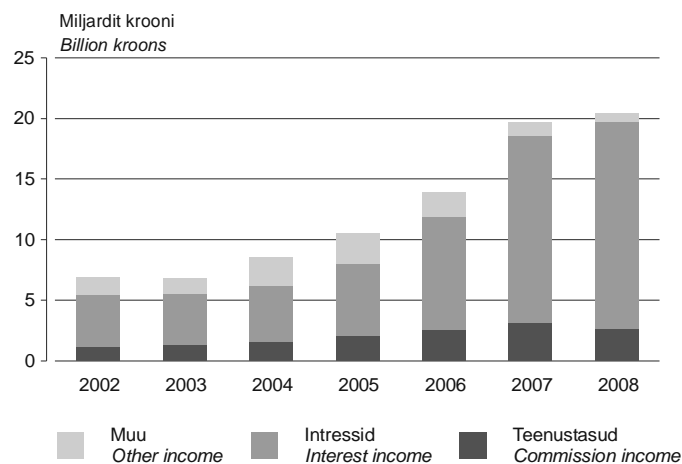
^a V.a kindlustus, kommertspangad ja suured liisingufirmad.

^b Esialgsed andmed.

^a Excl. insurance, commercial banks and big leasing companies.

^b Preliminary data.

Joonis 1 **Pankade tulu, 2002–2008**
 Figure 1 **Income of banks, 2002–2008**

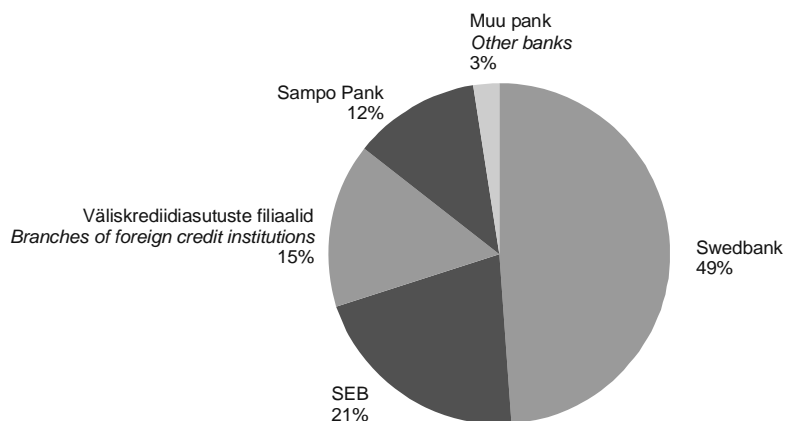
Tabel 2 **Kommertsbankade koondbilanss, 2008**
 Table 2 *Consolidated balance sheet of commercial banks, 2008*
 (miljonit krooni — million kroons)

	31.12.2008 ^a			
	Mitteresidendid Non-residents	Residendid Residents	Kokku Total	
Raha ja nõuded keskpankadele	15 927	28 353	44 280	Cash and cash balances with central banks
Kauplemiseks hoitav finantsvara	11 880	687	12 566	Financial assets held for trading
Finantsvarad õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	312	1	313	Financial assets designated at fair value through profit or loss
Müügivalmis finantsvara	217	178	395	Available-for-sale financial assets
Laenud ja muud sellised nõuded (k.a kapitalirent)	19 621	246 756	266 377	Loans and receivables (incl. financial lease)
Lunastustähtajani hoitavad finantsinvesteeringud	112	68	180	Held-to-maturity investments
Finantsinvesteeringud sidus- ja tütarettevõtjates	13 502	754	14 255	Investments in associates and subsidiaries
Tuletisinstrumendid — riskimaandamise arvestus	285	-	285	Derivatives — hedge accounting
Materiaalne vara	3	669	671	Tangible assets
Immateriaalne vara	7	442	449	Intangible assets
Maksude ettemaksud	-	33	33	Tax assets
Muu vara	743	967	1 710	Other assets
Müügiootel vara	-	21	21	Non-current assets and disposal groups classified as held for sale
AKTIVA (VARAD) KOKKU	62 608	278 928	341 536	TOTAL ASSETS
Kauplemiseks hoitavad finantskohustused	755	405	1 160	Financial liabilities held for trading
Finantskohustused õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	-	29	29	Financial liabilities designated at fair value through profit or loss
Amortiseeritud soetus- maksumuses kajastatavad finantskohustused	138 625	127 616	266 241	Financial liabilities measured at amortised cost
Tuletisinstrumendid — riskimaandamise arvestus	1	-	1	Derivatives — hedge accounting
Eraldised	2	125	127	Provisions
Maksud	0	279	279	Tax liabilities
Muud kohustused	2 833	2 054	4 887	Other liabilities
Peakontor	38 762	-	38 762	Head office
KOHUSTUSED KOKKU	180 978	130 508	311 486	TOTAL LIABILITIES
OMAKAPITAL KOKKU	3 747	26 303	30 051	TOTAL EQUITY
PASSIVA (KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL) KOKKU	184 725	156 811	341 536	TOTAL LIABILITIES AND EQUITY

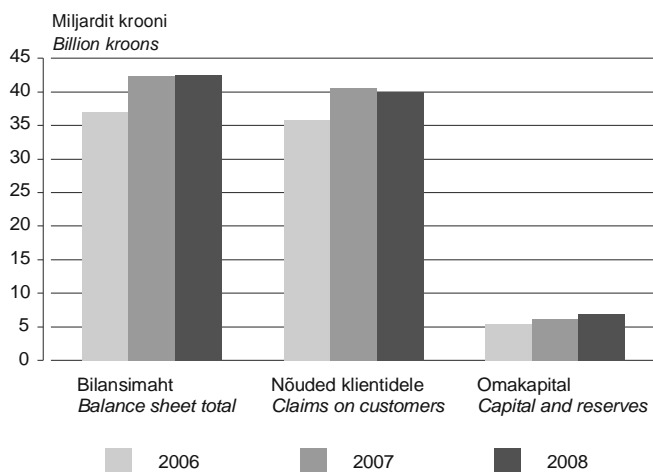
^a Esialgsed andmed.

^a Preliminary data.

Joonis 2 **Pankade turuosa bilansimahu järgi, 2008**
 Figure 2 *Market share of banks by balance sheet total, 2008*

Joonis 3 **Liisingufirmade omakapital, bilansimaht ja nõuded, 2006–2008**
 Figure 3 *Balance sheet total, capital and reserves and claims on customers of leasing companies, 2006–2008*

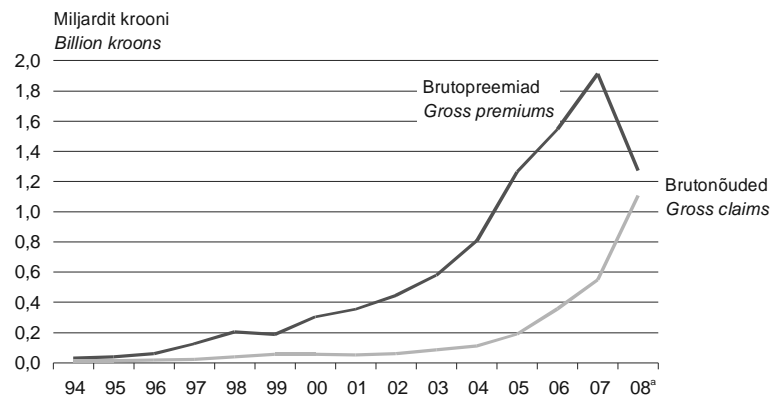
Tabel 3 **Kindlustuspreemiad ja -nõuded, 2004–2008**
 Table 3 *Insurance premiums and claims, 2004–2008*
 (miljonit krooni — million kroons)

Kindlustuse liik	Brutopreemiad Gross premiums									
	2004		2005		2006		2007		2008 ^a	
		%		%		%		%		%
Elukindlustus	806,4	100,0	1 264,9	100,0	1 546,8	100,0	1 913,2	100,0	1 273,9	100,0
surmajuhtumikindlustus	21,4	2,7	27,5	2,1	37,1	2,4	53,4	2,8	83,4	6,5
kapitalikogumiskindlustus	396,1	49,1	458,6	36,3	468,6	30,3	475,3	24,8	473,8	37,2
pensionikindlustus	87,1	10,8	3,6	0,3	90,6	5,9	86,3	4,5	81,8	6,4
sünni- ja abielukindlustus	4,2	0,5	88,4	7,0	3,0	0,2	2,4	0,1	1,9	0,1
investeeringisriskiga elukindlustus	271,2	33,6	656,4	51,9	910,7	58,9	1 249,4	65,3	581,2	45,6
lisakindlustused	26,4	3,3	30,5	2,4	36,8	2,4	46,4	2,4	51,9	4,1
Kahjukindlustus	2 366,5	100,0	2 696,7	100,0	3 130,2	100,0	3 825,0	100,0	4 233,2	100,0
liikluskindlustus	689,0	29,1	797,0	29,6	900,4	28,8	1 033,6	27,0	1 187,1	28,0
õnnetusjuhtumi- ja haigusekindlustus	40,8	1,7	44,0	1,6	47,3	1,5	52,2	1,4	57,6	1,4
reisikindlustus	61,4	2,6	68,9	2,5	74,7	2,4	90,3	2,4	110,7	2,6
maismaasõidukite kindlustus	894,1	37,8	1 031,7	38,3	1 241,9	39,7	1 616,5	42,3	1 738,1	41,1
muude sõidukite kindlustus	12,5	0,5	13,1	0,5	11,6	0,4	10,6	0,3	10,6	0,3
kaupade transpordikindlustus	23,8	1,0	23,6	0,9	24,3	0,8	30,6	0,8	29,2	0,7
varakindlustus	527,9	22,3	603,9	22,4	707,3	22,6	858,2	22,4	928,2	21,9
sõiduki valdaja vastutuskindlustus	26,0	1,1	24,4	0,9	29,6	0,9	30,8	0,8	31,5	0,7
tsiviilvastutuskindlustus	58,5	2,5	60,1	2,2	64,4	2,1	73,1	1,9	80,9	1,9
rahalise kaotuse vastu kindlustamine	32,6	1,4	30,1	1,1	28,7	0,9	29,1	0,8	59,4	1,4
KOKKU	3 195,3	100,0	3 961,7	100,0	4 677,0	100,0	5 738,2	100,0	5 507,2	100,0

^a Esialgsed andmed.

^a Preliminary data.

Joonis 4 **Elukindlustuse brutopreemiad ja -nõuded, 1994–2008**
 Figure 4 *Life insurance gross premiums and claims, 1994–2008*

^a Esialgsed andmed.

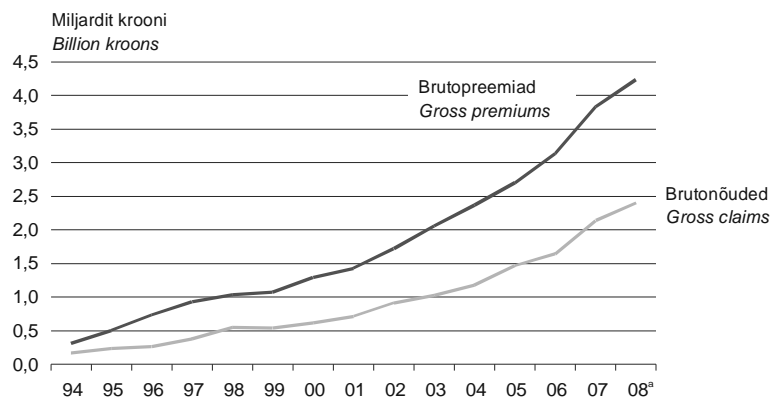
^a Preliminary data.

Brutonõuded Gross claims										Class of insurance
2004		2005		2006		2007		2008 ^a		
	%		%		%		%		%	
112,2	100,0	191,1	100,0	358,4	100,0	549,8	100,0	1 106,1	100,0	Life insurance
2,2	2,0	1,8	0,9	2,8	0,8	10,0	1,8	7,6	0,7	term and whole life assurance
70,5	62,8	102,7	53,8	116,6	32,5	177,3	32,3	315,2	28,5	endowment
5,1	4,6	14,1	7,4	16,6	4,6	25,7	4,7	43,6	3,9	annuity
3,5	3,1	3,9	2,0	4,7	1,3	5,7	1,0	6,4	0,6	birth and marriage
25,3	22,5	61,8	32,3	212,6	59,3	323,9	58,9	723,4	65,4	unit-linked life
5,6	5,0	6,8	3,6	5,3	1,5	7,2	1,3	10,1	0,9	supplementary
1 176,5	100,0	1 466,4	100,0	1 639,3	100,0	2 137,2	100,0	2 397,7	100,0	Non-life insurance
450,7	38,3	484,0	33,0	606,3	37,0	812,0	38,0	811,2	33,8	motor TPL insurance
17,8	1,5	13,4	0,9	19,1	1,2	16,1	0,8	17,4	0,7	accident and sickness
16,7	1,6	20,9	1,4	27,0	1,6	35,2	1,6	47,1	2,0	travel insurance
463,6	39,4	583,3	39,8	685,8	41,8	930,7	43,5	1 146,8	47,8	land vehicles
4,9	0,4	3,7	0,3	2,7	0,2	7,5	0,3	7,5	0,3	other vehicles
14,5	1,2	4,5	0,3	4,8	0,3	5,0	0,2	4,0	0,2	goods in transit
174,5	14,8	321,5	21,9	264,2	16,1	286,9	13,4	305,5	12,7	property insurance
5,9	0,5	12,6	0,9	17,5	1,1	18,7	0,9	17,0	0,7	vehicles liability
14,4	1,2	7,0	0,5	11,9	0,7	16,6	0,8	25,7	1,1	general liability
13,5	1,1	15,3	1,0	-0,2	0,0	8,6	0,4	15,4	0,6	insurance for pecuniary loss
1 311,2	100,0	1 657,5	100,0	1 997,7	100,0	2 687,0	100,0	3 503,8	100,0	TOTAL

^a Esialgsed andmed.

^a Preliminary data.

Joonis 5 **Kahjukindlustuse brutopreemiad ja -nõuded, 1994–2008**
 Figure 5 **Non-life insurance gross premiums and claims, 1994–2008**

^a Esialgsed andmed.

^a Preliminary data.

Metoodika

Finantsvahenduse statistika iseloomustab ettevõtete finantsmajanduslikku tegevust. Finantsettevõtete kohta saadakse info kõiksete vaatlustega ja seda täiendatakse finantssektori üksuste majandusaasta aruannete andmetega. Vaadeldakse ainult tegutsevaid äriühinguid.

Methodology

The financial Intermediation statistics describe the financial activity of financial enterprises. Information about financial enterprises is collected by means of total survey and complemented by the detailed information from annual financial statements of enterprises. The survey covers only economically active commercial organisations.

Kirjandust *Publications*

Eesti Statistika Kuukiri. 2008. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 1–12.

Ettevõtlus. *Business*. (2008). Tallinn: Statistikaamet.

Ettevõtlus Eestis. *Business in Estonia*. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

VALITSEMISSEKTORI RAHANDUS

Agnes Naarits

Tabel 1	Valitsemissektori tulude ja kulude tasakaal sektori järgi, 2007–2008	228
Joonis 1	Valitsemissektori koondelarve üle-/puudujääk, 1995–2008	228
Joonis 2	Valitsemissektori allsektorite eelarvete üle-/puudujääk, 1995–2008	229
Tabel 2	Valitsemissektori konsolideeritud tulud ja kulud, 2004–2008	230
Joonis 3	Valitsemissektori tulude struktuur, 2004–2008	230
Tabel 3	Maksud ja sotsiaalmaksud rahvamajanduse arvepidamises, 2004–2008	231
Joonis 4	Maksukoormus ja maksutulude kasvutempo, 1995–2008	232
Tabel 4	Valitsemissektori kulude struktuur, 2004–2008	232
Tabel 5	Valitsemissektori kulude muutus, 2004–2008	233
Tabel 6	Valitsemissektori kulud valitsemisfunktsiooni järgi, 2004–2007	233
Joonis 5	Kulud valitsemisfunktsiooni järgi, 2004–2007	233
Joonis 6	Valitsemissektori võlatase, 2004–2008	234
Tabel 7	Valitsemissektori võlg, 2004–2008	234
Joonis 7	Võlg valitsemistasandi järgi, 2004–2008	234

GOVERNMENT FINANCE

Table 1	General government balance of revenues and expenditures by sector, 2007–2008	228
Figure 1	Surplus / deficit of general government consolidated budget, 1995–2008	228
Figure 2	Surplus / deficit of general government sub-sectors' budgets, 1995–2008	229
Table 2	General government consolidated revenues and expenditures, 2004–2008	230
Figure 3	Structure of general government revenues, 2004–2008	230
Table 3	Taxes and social contributions in national accounts, 2004–2008	231
Figure 4	Tax burden and tax revenue's growth rate, 1995–2008	232
Table 4	Structure of general government expenditure, 2004–2008	232
Table 5	Change in general government expenditure, 2004–2008	233
Table 6	Expenditure of general government by function, 2004–2007	233
Figure 5	Share of general government expenditure by function, 2004–2007	233
Figure 6	General government debt level, 2004–2008	234
Table 7	General government debt, 2004–2008	234
Figure 7	Debt by government sub-levels, 2004–2008	234

Ülevaade

Peatükk annab ülevaate riigi tuludest, kuludest, võlatasemest ja eelarve tasakaalust eelkõige aastatel 2004–2008.

2008. aasta lõpu seisuga oli valitsemissektori nimekirja arvatud ning arvepidamisse hõlmatud 3107 üksust: 403 keskvalitsuse ja 2702 kohaliku omavalitsuse üksust ning kaks sotsiaalkindlustusfondi. Täpsem ülevaade valitsemissektori üksuste klassifitseerimisest on esitatud peatüki metoodikaosas.

2008. aastal jäi eelarve puudujääk napilt lubatu piiresse

Pärast viis aastat kestnud tõusuperioodi oli finantskriisist välja kasvanud ülemaailmse majanduslanguse mõjul Eestis 2008. aastal riigieelarve tulude laekumine prognoositust 6% väiksem, samal ajal kui kohalike omavalitsuste eelarvetulud maakondade kaupa vaadelduna laekusid prognoosi kohaselt. Valitsemissektori eelarve tulude ja kulude vahe, mis püsis aasta kestel enam-vähem tavapära piirides, suurenes pärast neljandas kvartalis hoogustunud kulutamist aasta lõpuks siiski -7,4 miljardi kroonini. Viimati oli Eestis koondelarve miinuses 2001. aastal, kui kulutusi tehti umbes 70 miljonit krooni rohkem, kui laekus tulusid, ning defitsiidiks mõõdeti 0,1% SKP-st. 2008. aasta valitsemissektori eelarvedefitsiidi suurus oli 2,96% SKP-st, mis jäi napilt Maastrichti lepingu lisas sätestatud ülemäärase eelarvedefitsiidi limiidi (3% SKP-st) piiresse. Eurostati andmetel oli Eesti eelarve

puudujääk Euroopa Liidu riikide (EL-27) seas suuruselt kaheteistkümnes; suurim defitsiit oli Iirimaa — 7,1% SKP-st. Vaid seitsme liikmesriigi eelarve oli 2008. aasta lõpuks ülejäägiga. Kõige paremini valitsesid oma riigi koondelarvet meie põhjanaabrid soomlased, kelle tulude ülejääk oli 4,2% SKP-st.

Kohalike omavalitsuste koondelarve oli 2008. aasta esialgsetel andmetel 1,9 miljardi krooniga endiselt puudujäägis. Sotsiaalkindlustusfondide tulused laekus 535 miljonit krooni rohkem, kui samal perioodil kulutati.

Tulude juurdekasv oli 2008. aastal vaid ligi kolm miljardit krooni

Valitsemissektori konsolideeritud tulude kasv oli vaadeldud perioodil järjepidev — kogutulu suurenes 54 miljardist kroonist 2004. aastal 94 miljardi kroonini 2008. aastal. Esialgsetel andmetel aeglustus kogutulude kasvutempo järsult — 2008. aastal suurenes kogutulu 2007. aastaga võrreldes 3,2%, varasematel aastatel aga oli tulude kasvutempo 20% piires. Põhilised tuluallikad olid endiselt sotsiaalmaks, käibemaks, üksikisiku ja ettevõtte tulumaks ning aktsiisid. Maksutulu osatähtsus kogutulust oli veidi väiksem kui 2007. aastal; maksutulu kogunes 80,3 miljardit krooni ehk 85,3% kogutulust. Maksude laekumine suurenes 4,6 miljardit krooni — 10 miljardit krooni vähem kui aasta varem.

Maksutulude osatähtsus sisemajanduse koguproduktis (SKP) näitab riigi üldist maksukoormust. Eestis on üldine maksukoormus teiste EL-i liikmesriikidega võrreldes suhteliselt madal, jättes meid pingereas viimase viie sekka. Kui 1990. aastate teist poolt iseloomustas maksukoormuse pidev langus (36,4%-st 1995. aastal 30,5%-ni 2001. aastal), siis alates 2002. aastast on see näitaja olnud 31% piires. 2007. aastal aga suurenes maksukoormus poolteist protsendipunkti, jäädes ka 2008. aastal 33% piiresse. 1999. aastast järjest kiiremas tempos kasvanud maksutulud suurenesid ka 2008. aastal, ent kasvutempo pidurdus järsult nii nagu kogutuludki, olles senise 10–20% asemel 2008. aastal vaid 2,4%.

Valitsemissektori kulud kasvasid 2008. aastal 21%

Valitsemissektori konsolideeritud kogukulud olid 2008. aastal 101,5 miljardit krooni — 19,7% suuremad kui aasta varem. Kaupadele ja teenustele tehtud kulutused olid 45,8% kogukuludest ehk 18% rohkem kui 2007. aastal. Valitsemissektorilt ettevõtetele antud subsideerimised suurenesid 30%; sotsiaal- ja muud siirded suurenesid 21,3%, hõlmates 34,2% kogukuludest. Kapitali kogumahutuseks kasutati 13,9 miljardit krooni ehk 12% rohkem kui 2007. aastal. Töötajate hüvitisteks kulutati 2008. aastal 28,6 miljardit krooni ehk 19,7% rohkem raha kui 2007. aastal. Samas oli nende kulude kasv väiksem kui 2007. aastal, kui töötasudeks kulutati 2006. aastal väljamakstust 23,2% rohkem.

Valitsemisfunktsioonide järgi kulutatakse enim sotsiaalsele kaitsele (2007. aastal 27,6% kogukuludest) ja haridusele (17,4%). Sotsiaalsele kaitsele kulutati 2007. aastal 18,8% rohkem kui aasta varem. Kui seni olid üldistele valitsemissektori teenustele tehtavad kulutused 8,4% valitsemissektori kuludest, siis 2007. aastal suurenes nende osatähtsus 9,3%-ni.

Eesti võlg endiselt Euroopa Liidu väiksem

Eesti valitsemissektori koguvõlg kasvas 2007. aastaga võrreldes 3,5 miljardit krooni, jõudes 2008. aasta lõpuks 11,9 miljardi kroonini. Välislaenude maht kasvas 1,5 miljardist kroonist 1,8 miljardi kroonini. Valitsemissektori võlatase oli 4,8% SKP-st ja oli endiselt EL-i madalaim. Välislaenukoormus ulatus 0,7%-ni SKP-st.

Kui keskvalitsuse võlatase on selle sajandi algusest järjest langenud, siis 2008. aastal tõusis see 1,3 miljardi krooni võrra, olles 32,5% koguvõlast. Kohalike omavalitsuste laenusummad on aasta-aastalt aga suurenenud — 2008. aastal laenati 2,2 miljardit krooni rohkem kui aasta varem.

Overview

The chapter provides an overview of the government revenue, expenditure, debt level and budget balance predominantly for 2004–2008.

By the end of 2008, there were 3,107 units involved in the list of units belonging to the general government sector and included in the accounting: 403 central government and 2,702 local government units and two social security funds. More detailed overview concerning the classification of the general government units is presented in the methodology section.

In 2008, the deficit was barely within the allowed limits

After five years of rise, affected by the global economic downturn grown out of the overall financial crisis, the income of Estonian state budgets' revenues remained in 2008 below the forecast by 6%, while the inflow of local governments' budgets, surveyed by the county, was according to the prognosis. Remaining during the year more or less within usual limits the

difference of revenues-expenditures of general government total budget grew after the spending boost in the 4th quarter to -7.4 billion kroons by the end of the year. The Estonian consolidated budget was in deficit last in 2001 when the expenditures were ca 70 million kroons higher than the income and the deficit was sized to 0.1% of GDP. In 2008 the general government budget's deficit was 2.96% of GDP, fitting just barely the budget's excessive deficit limits set out in the annex of Maastricht Treaty (3% of GDP). According to the data of Eurostat, Estonia was, among the Member States of the European Union (EU-27), at the twelfth place with this deficit; the largest deficit — 7.1% of GDP — was recorded in Ireland. Only seven Member States had finished the year 2008 in surplus. Our northern neighbours, the Finns, managed their state's budget best — the surplus was 4.2% of GDP.

By the preliminary data of 2008, the local governments' aggregated budgets ended up in a continuous deficit with 1.9 billion kroons. The revenues of the social security funds were by 535 million kroons higher than the expenditures of the same period.

Revenues increased in 2008 only by about 3 billion kroons

The general government consolidated revenue grew steadily in the years under observation: the total revenue increased from 54 billion kroons in 2004 to 94 billion kroons in 2008. According to preliminary data, the growth of the general government total revenue slowed down steeply; in 2008 compared to the previous year the total revenue increased by 3.2%, whereas in previous years the revenue's growth rate was within 20%. As in previous years, the main sources of revenue were social security contributions, VAT, personal and corporate income taxes and excise duties. Compared to 2007, the share of tax revenue in the total revenue decreased slightly the income from taxes was 80.3 billion kroons, i.e. 85.3% of the total revenue. The income from taxes grew by 4.6 billion kroons — 10 billion kroons less than a year before.

The share of tax revenues in the gross domestic product (GDP) describes the overall tax burden of the state. In Estonia, the overall tax burden is relatively low comparing to other EU Member States, which positions us among the final five countries. While the second half of the 1990s is characterised by a continuous fall in the tax ratios (from 36.4% in 1995 to 30.5% in 2001), then since 2002 the indicator has remained at the level of 31%. In 2007, however, the tax ratio increased altogether by one and a half percentage points, remaining on the level of 33% also in 2008. Continuously fast-growing since 1999, the tax revenues increased also in 2008, but the growth rate slowed down steeply similarly with the total revenues, remaining on the level of 2.4% instead of recent 10–20%.

The general government expenditures increased by 21% in 2008

In 2008, the general government consolidated expenditure was 101.5 billion kroons — 19.7% more than in the previous year. Expenditures on goods and services accounted for 45.8% of the total expenditure, which is 18% more than in 2007. Subsidies directed by the general government to enterprises increased by 30%; the social and other transfers increased by 21.3% and made up 34.2% of total expenditures. 13.9 billion kroons were used for gross capital formations, 12% more than in 2007. In 2008, 19.7% more money was spent on the compensation of employees than in 2007 — 28.6 billion kroons. The growth of these expenditures remained lower than in 2007, but 23.2% more was spent on compensations than in 2006.

Examination of the general government expenditures by functions reveals that most of the general government sector's expenditures are made for social protection (27.6% of total expenditures in 2007) and education (17.4%). In 2007 18.8% more than a year before was spent on social protection. The share of the expenditures on general public services which had remained previously on the level of 8.4%, increased to 9.3% in 2007.

The debt of Estonia remains the lowest in the EU

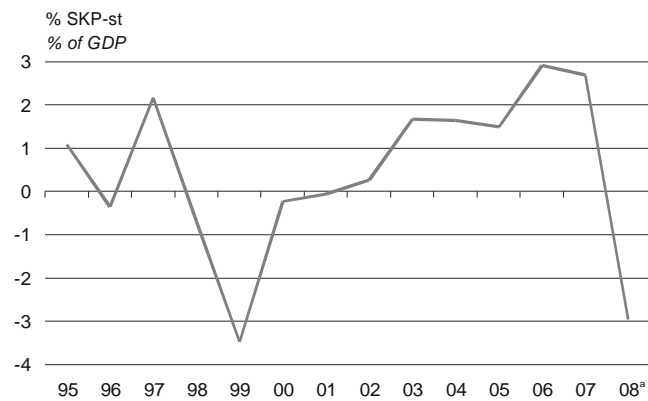
The general government total debt grew by 3.5 billion kroons compared to 2007, accounting for 11.9 billion kroons at the end of 2008. The volume of the foreign loans increased from 1.5 billion kroons to 1.8 billion kroons. The debt ratio of the Estonian general government sector was 4.8% of GDP, being continually the lowest in the EU. The proportion of foreign loans was 0.7% from the gross domestic product.

The central government debt level has fallen continuously since the beginning of this century, but in 2008 it increased by 1.3 billion kroons, accounting for 32.5% of total debt. The borrowing by the local governments has increased year by year. In 2008 it increased by 2.2 billion kroons.

Tabel 1 **Valitsemissektori tulude ja kulude tasakaal sektori järgi, 2007–2008**
 Table 1 *General government balance of revenues and expenditures by sector, 2007–2008*
 (miljonit krooni — million kroons)

	2007			
	valitsemissektor (konsolideeritud)	keskvalitsus	kohalikud omavalitsused	sotsiaal- kindlustus- fondid
	<i>general government (consolidated)</i>	<i>central government (consolidated)</i>	<i>local govern- ments</i>	<i>social security funds</i>
Tulud maksudest	78 319,1	56 141,0	10 580,2	11 597,8
Mittemaksuline tulu	8 925,0	6 607,2	2 174,2	147,7
Toetused	3 980,9	6 279,4	9 561,8	39,9
valitsemissektori teistelt tasanditelt	-	2 836,1	9 033,0	31,3
Tulud ja toetused kokku	91 225,0	69 027,6	22 316,2	11 785,4
Kulud kaupadele ja teenustele	39 427,7	23 199,9	16 063,9	163,9
hüvitised töötajatele	23 881,4	14 224,7	9 552,1	104,6
muud kaupade ja teenuste ostud	15 546,3	8 975,2	6 511,8	59,3
Subsiidiumid ja muud siirded	30 587,5	29 237,5	1 767,8	10 065,2
Kapitali kogumahutus	12 378,4	7 321,2	5 049,7	7,6
Kapitalisiirded	1 935,7	2 823,0	324,9	204,9
Muud kulud	440,8	202,2	241,1	1,5
Kulud kokku	84 770,1	62 783,8	23 447,4	10 443,1
Ülejääk (+) / puudujääk (-)	6 454,9	6 243,8	-1 131,2	1 342,3

Joonis 1 **Valitsemissektori koondeelarve üle-/puudujääk, 1995–2008**
 Figure 1 *Surplus / deficit of general government consolidated budget, 1995–2008*

^a Esialgssed andmed.

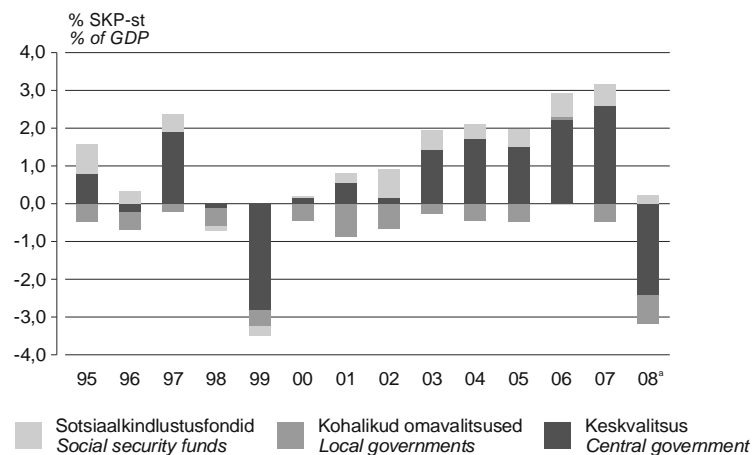
^a Preliminary data.

2008 ^a				
valitsemissektor (konsolideeritud)	keskvalitsus (konsolideeritud)	kohalikud omavalitsused	sotsiaal- kindlustus- fondid	
<i>general government (consolidated)</i>	<i>central government (consolidated)</i>	<i>local governments</i>	<i>social security funds</i>	
80 343,5	54 775,4	12 426,8	13 141,3	Tax revenue
10 037,0	7 223,4	2 606,2	215,8	Nontax revenue
3 710,1	6 622,2	11 002,7	52,4	Grants
-	3 447,3	10 480,1	39,8	from other levels of national government
94 090,6	68 621,0	26 035,7	13 409,5	Total revenue and grants
46 504,1	27 231,5	19 023,0	249,6	Expenditure on goods and services
28 609,7	16 905,6	11 514,7	189,4	compensation of employees
17 894,4	10 325,9	7 508,3	60,2	other purchase of goods and services
37 180,5	34 898,3	2 223,7	12 368,6	Subsidies and other transfers
13 937,4	7 975,4	5 948,9	13,1	Gross capital formation
3 206,5	4 185,9	434,2	243,6	Capital transfers
643,0	343,0	308,1	0,2	Other expenditures
101 471,5	74 634,1	27 937,9	12 875,1	Total expenditure
-7 380,9	-6 013,1	-1 902,2	534,4	Surplus (+) / deficit (-)

^a Esialgsed andmed.

^a Preliminary data.

Joonis 2 Valitsemissektori allsektorite eelarvete üle-/puudujääk, 1995–2008
Figure 2 Surplus / deficit of general government sub-sectors' budgets, 1995–2008

^a Esialgsed andmed.

^a Preliminary data.

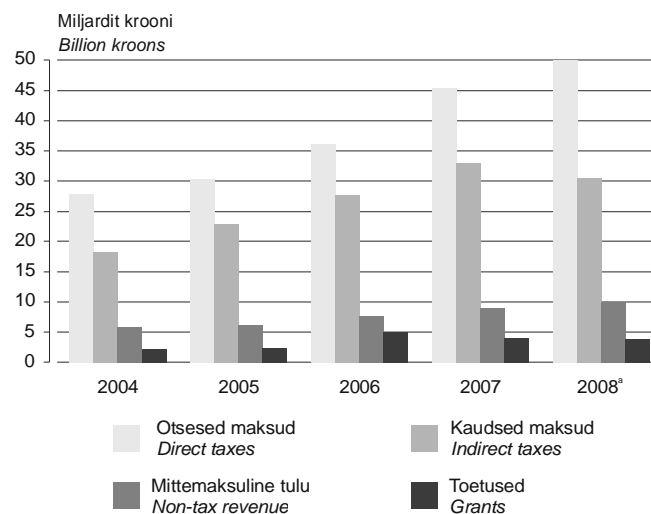
Tabel 2 **Valitsemissektori konsolideeritud tulud ja kulud, 2004–2008**
 Table 2 *General government consolidated revenues and expenditures, 2004–2008*
 (miljonit krooni — million kroons)

	2004	2005	2006	2007	2008 ^a	
Tulud maksudest	46 122,7	53 194,6	63 714,9	78 319,1	80 343,5	Tax revenue
otsesed maksud	27 861,7	30 346,5	36 158,9	45 300,5	49 891,9	direct taxes
maksud tulult, kasumilt ning omandilt	12 037,5	12 232,4	14 803,2	18 724,3	19 980,8	taxes on income, profits and on property
sotsiaalmaksud	15 824,2	18 114,1	21 355,7	26 576,2	29 911,1	social contributions
kaudsed maksud	18 261,0	22 848,1	27 556,0	33 018,6	30 451,6	indirect taxes
käibemaks	11 517,7	14 942,7	18 671,4	21 889,8	19 778,3	VAT
aktsiisimaks	5 498,8	6 424,9	7 137,2	9 021,8	8 397,3	excise duty
hasartmängumaks	204,4	290,8	354,7	466,7	484,1	gambling tax
tollimaks	12,2	0,0	0,0	0,0	0,0	customs duty
Mittemaksuline tulu	5 739,8	6 186,4	7 510,6	8 925,0	10 037,0	Non-tax revenue
tulu varadelt	1 909,5	1 952,5	2 577,3	3 662,1	4 099,3	property income
muu mittemaksuline tulu	3 830,3	4 233,9	4 933,3	5 262,9	5 937,7	other nontax revenue
Toetused	2 107,4	2 273,8	4 864,2	3 980,9	3 710,1	Grants
Tulud kokku	53 969,9	61 654,8	76 089,7	91 225,0	94 090,6	Total revenue
Kulud kaupadele ja teenustele	26 060,7	29 319,8	33 029,2	39 427,7	46 504,0	Expenditure on goods and services
hüvitised töötajatele	15 415,8	17 277,9	19 439,3	23 881,4	28 609,7	compensation of employees
muud kaupade ja teenuste ostud	10 644,9	12 041,9	13 589,9	15 546,3	17 894,3	other purchase of goods and services
Subsiidiumid ja muud siirded	19 229,4	22 297,1	25 512,5	30 587,5	37 180,6	Subsidies and other transfers
subsiidiumid	1 170,6	1 492,3	1 895,9	1 995,0	2 550,7	subsidies
sotsiaalsiirded	16 093,7	18 211,3	20 922,4	24 761,4	30 676,2	social benefits
muud siirded	1 965,1	2 593,5	2 694,2	3 831,1	3 953,7	other transfers
Kapitali kogumatus	5 106,9	6 382,8	9 487,5	12 378,4	13 937,4	Gross capital formation
Kapitalisiirded	675,8	691,7	1 686,4	1 935,7	3 206,5	Capital transfers
Muud kulud	399,5	368,8	399,5	440,8	643,0	Other expenditures
Kulud kokku	51 472,3	59 060,2	70 115,1	84 770,1	101 471,5	Total expenditure
Ülejääk (+) / puudujääk (-)	2 497,6	2 594,6	5 974,6	6 454,9	-7 380,9	Surplus (+) / deficit (-)
Ülejääk (+) / puudujääk (-), % SKP-st	1,7	1,5	2,9	2,7	-3,0	Surplus (+) / deficit (-), % of GDP

^a Esialgsed andmed.

^a Preliminary data.

Joonis 3 **Valitsemissektori tulude struktuur, 2004–2008**
 Figure 3 *Structure of general government revenues, 2004–2008*

^a Esialgsed andmed.

^a Preliminary data.

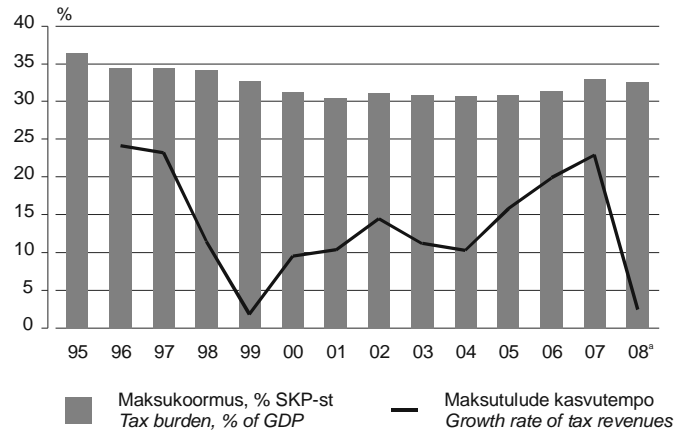
Tabel 3 **Maksud ja sotsiaalmaksud rahvamajanduse arvepidamises, 2004–2008**
 Table 3 **Taxes and social contributions in national accounts, 2004–2008**
 (miljonit krooni — million kroons)

	2004	2005	2006	2007	2008 ^a	
Tootemaksud	17 604,2	22 302,8	26 979,6	32 380,6	29 588,2	Taxes on products
Lisandväärtuse tüüpi maksud: käibemaks (VAT)	11 637,6	15 176,0	19 008,5	22 268,1	20 148,6	Value-added-type taxes (VAT)
Impordimaksud ja -lõivud, v.a VAT	5 711,7	6 772,4	7 538,9	9 571,3	8 906,1	Taxes and duties on imports excl. VAT
Tollimaksud	212,9	347,6	401,7	549,5	508,8	Customs duties
Impordimaksud, v.a VAT ja impordilõivud	5 498,8	6 424,8	7 137,2	9 021,8	8 397,3	Taxes on imports, excl. VAT and import duties
alkoholiaktsiis	1 847,1	1 848,8	2 105,9	2 395,8	2 369,9	alcohol excise
tubakaaktsiis	931,7	1 205,5	1 255,0	2 091,4	1 057,4	tobacco excise
kütuseaktsiis	2 718,9	3 368,4	3 773,2	4 536,0	4 613,7	fuel excise
mootorisõidukiaktsiis	0,1	0,1	0,4	0,1	0,0	motor vehicle excise
pakendiaktsiis	1,0	2,0	2,7	-1,5	1,3	package excise
elektriaktsiis	355,0	energy excise
Tootemaksud, v.a VAT ja impordimaksud	254,9	354,4	432,2	541,2	533,5	Taxes on products, excl. VAT and import taxes
pakendiaktsiis (kohalik)	package excise (domestic)
autode registreerimistasu	47,5	60,6	74,2	72,4	47,4	car registration fee
hasartmängumaks	204,4	290,8	354,7	466,7	484,1	gambling tax
müügimaks	3,0	3,0	3,3	2,1	2,0	sales tax
Tootmismaksud	977,4	1 126,2	1 315,2	1 565,9	1 742,4	Taxes on production
maamaks	475,2	505,8	517,4	552,4	755,1	land tax
raskeveokimaks	57,4	55,6	61,2	65,7	63,1	heavy vehicle tax
litsentsid	44,4	14,0	15,0	34,7	9,9	business and professional licences
saastetasu	247,5	386,9	543,1	688,2	671,4	pollution fee
Muud tootmismaksud	152,9	163,9	178,5	224,9	242,9	Other taxes on production
Tootmis- ja impordimaksud kokku	18 581,6	23 429,0	28 294,8	33 946,5	31 330,6	Taxes on production and imports
Tulumaksud	12 037,3	12 232,2	14 803,1	18 724,2	19 980,7	Income taxes
füüsilise isiku tulumaks	9 515,2	9 735,8	11 679,7	14 640,5	15 814,7	personal income tax
ettevõtte tulumaks	2 522,1	2 496,4	3 123,4	4 083,7	4 166,0	corporate income tax
Muud jooksvad maksud	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	Other current taxes
mootorisõidukimaks	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	tax on motor vehicle
paadimaks	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	boat tax
loomapidamismaks	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	animal tax
Tulu- ja omandimaksud kokku	12 037,6	12 232,3	14 803,2	18 724,3	19 980,8	Current taxes on income and wealth
Tegelikud sotsiaalmaksud	15 684,8	17 943,5	21 170,0	26 328,4	29 586,9	Actual social contributions
töandjate tegelikud kohustuslikud sotsiaalmaksud	15 066,3	17 250,2	20 564,4	25 574,1	28 727,6	employers' actual compulsory social contributions
pensionikindlustus (20%)	9 650,9	11 121,8	13 437,3	16 766,9	18 926,9	pension insurance (20%)
ravikindlustus (13%)	6 074,7	7 040,0	8 493,6	10 614,1	12 019,4	health insurance (13%)
eraldis kogumispensionideks (4%)	-883,0	-1 167,3	-1 549,7	-2 036,3	-2 481,3	allotment for funded pension (4%)
töandjate töötuskindlustusmaks	223,7	255,7	183,2	229,4	262,6	employers' unemployment insurance payment
töötajate töötuskindlustusmaks	420,1	479,8	340,0	426,0	487,6	employees' unemployment insurance payment
mittepalgaliste töötajate ja mittetöötavate isikute sotsiaalmaksud	198,4	213,5	265,6	328,3	371,7	social contributions of self- and non-employed persons
Arvestuslikud sotsiaalmaksud	139,3	170,6	185,6	247,8	324,3	Imputed social contributions
Sotsiaalmaksud kokku	15 824,1	18 114,1	21 355,6	26 576,2	29 911,2	Social contributions
KOKKU	46 443,3	53 775,4	64 453,6	79 247,0	81 222,6	TOTAL

^a Esialgsed andmed.

^a Preliminary data.

Joonis 4 **Maksukoormus ja maksutulude kasvutempo, 1995–2008**
 Figure 4 *Tax burden and tax revenue's growth rate, 1995–2008*

^a Esialgsed andmed.
^a Preliminary data.

Tabel 4 **Valitsemissektori kulude struktuur, 2004–2008**
 Table 4 *Structure of general government expenditure, 2004–2008*
 (protsenti — percentages)

	2004	2005	2006	2007	2008 ^a	
Kulud kaupadele ja teenustele	50,6	49,6	47,1	46,5	45,8	Expenditure on goods and services
hüvitised töötajatele	29,9	29,3	27,7	28,2	28,2	compensation of employees
muud kaupade ja teenuste ostud	20,7	20,4	19,4	18,3	17,6	other purchase of goods and services
Subsiidiumid ja muud siirded	37,4	37,8	36,4	36,1	36,6	Subsidies and other transfers
subsiidiumid	2,3	2,5	2,7	2,4	2,5	subsidies
sotsiaalsiirded	31,3	30,8	29,8	29,2	30,2	social benefits
muud siirded	3,8	4,4	3,8	4,5	3,9	other transfers
Kapitali kogumahutus	9,9	10,8	13,5	14,6	13,8	Gross capital formation
Kapitalisiirded	1,3	1,2	2,4	2,3	3,2	Capital transfers
Muud kulud	0,8	0,6	0,6	0,5	0,6	Other expenditure
Kulud kokku	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	Total expenditure
Ülejääk (+) / puudujääk (-)	4,9	4,4	8,5	7,6	-7,3	Surplus (+) / deficit (-)

^a Esialgsed andmed.
^a Preliminary data.

Tabel 5 **Valitsemissektori kulude muutus, 2004–2008**
 Table 5 **Change in general government expenditure, 2004–2008**
 (võrreldes eelmise aastaga, protsenti — change over previous year, percentages)

	2004	2005	2006	2007	2008 ^a	
Kulud kaupadele ja teenustele	5,7	12,5	12,7	19,4	17,9	Expenditure on goods and services
hüvitised töötajatele	10,9	12,1	12,5	22,9	19,8	compensation of employees
muud kaupade ja teenuste ostud	-1,0	13,1	12,9	14,4	15,1	other purchase of goods and services
Subsidiumid ja muud siirded	19,8	16,0	14,4	19,9	21,6	Subsidies and other transfers
subsidiumid	-0,4	27,5	27,0	5,2	27,9	subsidies
sotsiaalsiirded	16,4	13,2	14,9	18,3	23,9	social benefits
muud siirded	87,7	32,0	3,9	42,2	3,2	other transfers
Kapitali kogumahutus	-12,6	25,0	48,6	30,5	12,6	Gross capital formation
Kapitalisiirded	13,7	2,4	143,8	14,8	65,7	Capital transfers
Muud kulud	16,7	-7,7	8,3	10,3	45,9	Other expenditure
Kulud kokku	8,4	14,7	18,7	20,9	19,7	Total expenditure
Ülejääk (+) / puudujääk (-)	9,5	3,9	130,3	8,0	-214,3	Surplus (+) / deficit (-)

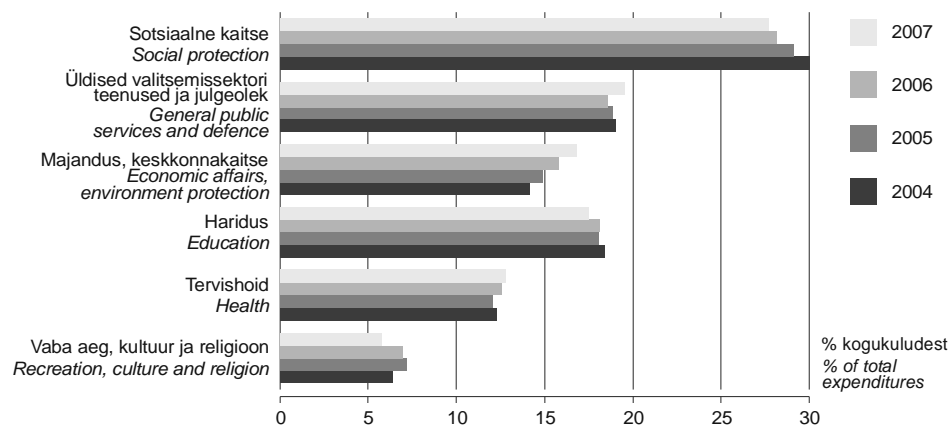
^a Esialgsed andmed.

^a Preliminary data.

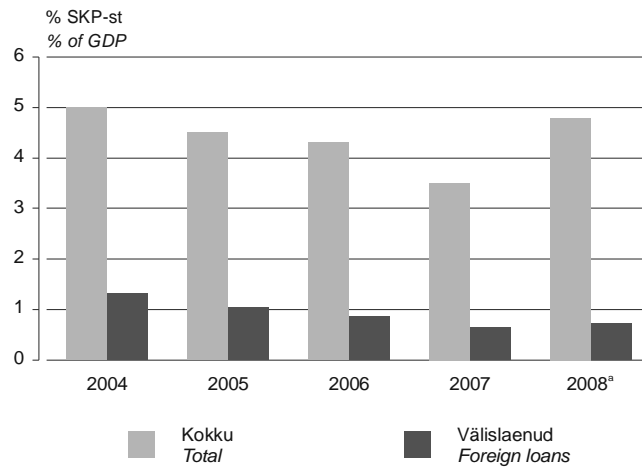
Tabel 6 **Valitsemissektori kulud valitsemisfunktsiooni järgi, 2004–2007**
 Table 6 **Expenditure of general government by function, 2004–2007**
 (miljonit krooni — million kroons)

Funktsioon	2004	2005	2006	2007	Function
Üldised valitsemissektori teenused	4 403,7	4 975,1	5 946,9	7 864,1	General public services
Riigikaitse	2 036,9	2 386,6	2 669,4	3 174,9	Defence
Avalik kord ja julgeolek	3 320,7	3 765,2	4 375,8	5 466,4	Public order and safety
Majandus	5 743,6	6 861,7	9 434,3	10 661,3	Economic affairs
Keskkonnakaitse	1 047,1	1 582,4	1 564,7	2 032,0	Environment protection
Elamu- ja kommunaal-majandus	478,8	318,4	75,6	1 556,1	Housing and community amenities
Tervishoid	6 285,4	7 104,3	8 801,2	10 834,8	Health
Vaba aeg, kultuur ja religioon	3 262,9	4 216,8	4 860,7	4 901,0	Recreation, culture and religion
Haridus	9 462,9	10 654,6	12 664,1	14 834,4	Education
Sotsiaalne kaitse	15 430,3	17 195,1	19 722,4	23 445,1	Social protection
Kulud kokku	51 472,3	59 060,2	70 115,1	84 770,1	Total expenditure

Joonis 5 **Kulud valitsemisfunktsiooni järgi, 2004–2007**
 Figure 5 **Share of general government expenditure by function, 2004–2007**

Joonis 6 **Valitsemissektori võlatase, 2004–2008**
 Figure 6 *General government debt level, 2004–2008*

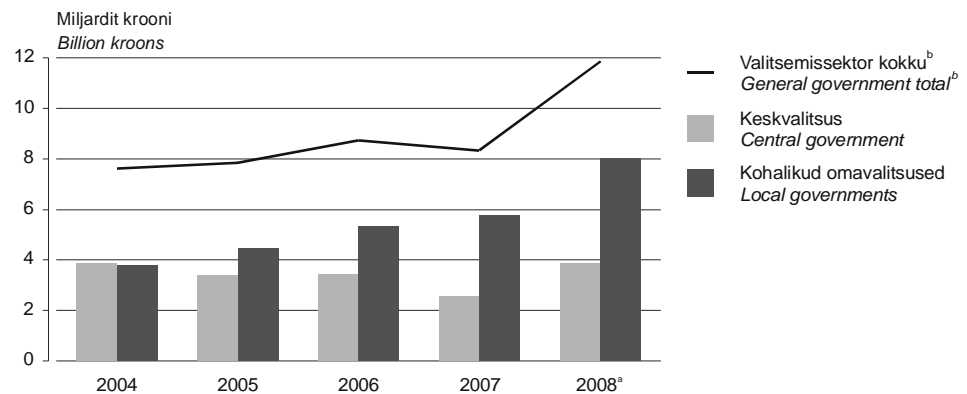
^a Esialgsed andmed.
^a Preliminary data.

Tabel 7 **Valitsemissektori võlg, 2004–2008**
 Table 7 *General government debt, 2004–2008*
 (miljonit krooni — million kroons)

	2004	2005	2006	2007	2008 ^a	
Keskvalitsus	3 992	3 504	3 470	2 635	4 089	Central government
välislaenu	1 687	1 055	1 060	991	820	foreign loans
Kohalikud oma-valitsused	3 775	4 454	5 321	5 788	8 024	Local governments
välislaenu	294	743	696	526	966	foreign loans
Valitsemissektor (konsolideeritud)	7 615	7 845	8 727	8 333	11 874	General government (consolidated)
välislaenu	1 981	1 798	1 756	1 517	1 786	foreign loans
Valitsemissektor, % SKP-st	5,0	4,5	4,3	3,5	4,8	General government, % of GDP
välislaenu	1,3	1,0	0,9	0,6	0,7	foreign loans

^a Esialgsed andmed.
^a Preliminary data.

Joonis 7 **Võlg valitsemistasandi järgi, 2004–2008**
 Figure 7 *Debt by government sub-levels, 2004–2008*

^a Esialgsed andmed.
^b Konsolideeritud.
^a Preliminary data.
^b Consolidated.

Metoodika

Valitsemissektori finantsstatistika on koostatud kooskõlas Euroopa rahvamajanduse arvepidamise süsteemi (ESA95) metoodikaga, tulude ja kulude klassifikatsiooniga ning valitsemisfunktsioonide klassifikaatoriga. Riigi rahandusstatistika koostamise aluseks on riigi- ja kohalike eelarvete täitmise ning muude valitsemissektori üksuste majandusaasta aruannete andmed. Vaadeldud on kõiki valitsemissektori üksusi.

2008. aasta jooksul vaatas Statistikaamet valitsemissektorisse kuuluvad üksused põhjalikult üle. ESA95 definitsiooni järgi koosneb valitsemissektor institutsionaalsetest üksustest, kes on põhitegevusala järgi mitteturutootjad, ja üksustest, kelle põhitegevus on rahvusliku tulu ja rikkuse ümberjagamise. Mitteturutootjad on üksused, kelle toodang on mõeldud individuaalseks või kollektiivseks tarbimiseks. Kui seni ei olnud Eestis valitsemissektorisse arvatud riigi- või kohaliku omavalitsusorgani asutatud äriühinguid, kelle tegevus vastab mitteturutootja mõistele, siis 2008. aastal arvati selle kriteeriumi põhjal valitsemissektori üksuste hulka mitu riigi äriühingut. Korrastati ka valitsemissektorisse kuuluvate sihtasutuste ja mittetulundusühingute nimekirja. Valitsemissektorisse arvati kõik riigi ja kohaliku omavalitsuste omandis olevad raviasutused, sõltumata nende juriidilisest vormist.

Peatükis esitatud maksutulude võrdlemisel tuleb tähelepanu pöörata sellele, et tabelis 2 on ainult valitsemissektorile kuuluvad maksutulud, tabelis 3 aga kõik Eesti territooriumil kogutud maksud. Neis tabelites esitatud maksutulude erinevused tulenevad EL-i kogutud ja edasikantavatest maksudest, nagu tollimaksud ja käibemaksu põhjal arvestatud EL-ile makstav nn liikmemaks, mis eraldatakse käibemaksu tuludest.

Eelmises aastaraamatus avaldatuga võrreldes on täpsustatud aastate 2004–2007 andmeid.

Methodology

General government finance statistics are compiled by Statistics Estonia according to the methodology of the European System of Accounts (ESA95) and the classification of revenue and expenditure and the Classification of the Functions of Government. Government finance statistics are based on the detailed data about the budget execution of central and local governments and the annual financial statements of other general government units. The survey includes all units belonging to the general government sector.

During 2008 Statistics Estonia conducted the major revision of units belonging to the general government sector. By the definition of ESA95, the general government sector includes institutional units which are other non-market producers and all institutional units principally engaged in the redistribution of national income and wealth. Non-market producers are units whose output is intended for individual and collective consumption. If so far there were no commercial organisations founded by the state or local authorities involved in the general government sector, which are other non-market producers, in 2008 several state business associations were classified as general government units, based on this criterion. The list of foundations and non-profit organisations belonging to the general government sector were also revised.

When comparing the taxation data presented in this chapter, one must keep in mind that Table 2 consists only of tax revenue considered as the revenue of the government sector and Table 3 involves all taxes collected in Estonia. Differences in the tax revenues presented in those tables result from the taxes collected in Estonia on behalf of the EU, and transmittable taxes such as customs duties, and the VAT-based fee payable to the EU which is deducted from the VAT revenues.

The data for 2004–2007 are revised compared to the data published in the previous yearbook.

Kirjandust
Publications

Eesti. Arve ja fakte 2009. (2009). Tallinn: Statistikaamet. [E-väljaanne].

Eesti Statistika Kuukiri. 2008. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 1–12.

Eesti Statistika Kvartalikirj. 2009. *Quarterly Bulletin of Statistics Estonia*, nr 1.

Minifacts about Estonia 2009. (2009). Tallinn: Statistics Estonia.

Mini-faits sur l'Estonie 2009. (2009). Tallinn: Statistics Estonia.

ETTEVÖTETE MAJANDUSNÄITAJAD

Reet Nestor

Joonis 1	Ettevõtete põhinäitajad hõivatute arvu järgi, 2007	242
Tabel 1	Ettevõtete tööhõive ja bilansimaht, 2003–2007	243
Tabel 2	Ettevõtete bilansimaht tegevusala järgi, 2003–2007.....	243
Tabel 3	Ettevõtete bilansimahu struktuur tegevusala järgi, 2007.....	244
Tabel 4	Ettevõtete tulu, kulud ja kasum, 2003–2007	245
Tabel 5	Ettevõtete müügitulu tegevusala järgi, 2003–2007	245
Tabel 6	Müügitulu kontsentratsioon tegevusala järgi, 2006, 2007	246
Tabel 7	Ettevõtete kulude, palga ja puhaskasumi osatähtsus müügitulus tegevusala järgi, 2007	248
Tabel 8	Ettevõtete investeeringud põhivarasse tegevusala järgi, 2003–2007	249
Tabel 9	Ettevõtete investeeringud põhivara liigi järgi, 2003–2007	249
Joonis 2	Ettevõtete investeeringud põhivara liigi järgi, 1997–2007	249
Tabel 10	Ettevõtete sõlmitud kapitalirendilepingud tegevusala järgi, 2003–2007.....	250

FINANCIAL STATISTICS OF ENTERPRISES

Figure 1	Enterprises' main indicators by number of persons employed, 2007	242
Table 1	Enterprises' employment and balance sheet total, 2003–2007	243
Table 2	Balance sheet total of enterprises by economic activity, 2003–2007.....	243
Table 3	The structure of enterprises' balance sheet total by economic activity, 2007	244
Table 4	Sales, costs and profit of enterprises, 2003–2007.....	245
Table 5	Net sales of enterprises by economic activity, 2003–2007	245
Table 6	Concentration of net sales by economic activity, 2006, 2007	246
Table 7	Share of costs total, wages and salaries and net profit in net sales by economic activity, 2007.....	248
Table 8	Enterprises' investments in fixed assets by economic activity, 2003–2007	249
Table 9	Enterprises' investments by kind of fixed assets, 2003–2007.....	249
Figure 2	Enterprises' investments by kind of fixed assets, 1997–2007	249
Table 10	Enterprises' financial leasing by economic activity, 2003–2007	250

Ülevaade

Peatükk esitab kaupu ja mittefinantsteenuseid tootvate äriühingute (edaspidi ettevõtted) andmeid vara, kohustuste ja omakapitali ning tulude, kulude ja kasumi kohta, samuti investeeringute ning sõlmitud kapitalirendilepingute andmeid.

Ettevõtete sektor sisemajanduse koguprodukti loomisel suurim lisandväärtuse tootja

2007. aastal ettevõtete kiire areng pidurdus. Ettevõtete sektor on sisemajanduse koguprodukti loomisel suurim lisandväärtuse tootja. Ettevõtete loodud lisandväärtus tegurikuludes oli 2007. aastal ligi 144 miljardit krooni (jooksevhindades). See oli ettevõtete 2006. aasta panusest küll 15% suurem, kuid lisandväärtuse kasv oli aastatagusega võrreldes kümme protsendipunkti aeglasem. Lisandväärtuse juurdekasvu ettevõtete sektoris tagasid neli peamist tegevusala — tööstus, ehitus, kaubandus ning kinnisvara, rentimine ja äriteenindus. Töötlev tööstus andis mittefinantsäriühingute lisandväärtusest veerandi ja säilitas lisandväärtuse kasvutempo 2006. aasta tasemel. Ehitus oli endiselt kõige kiiremini arenev tegevusala, kuigi lisandväärtuse kasv oli tagasihoidlikum kui aasta varem. Enim vähenes lisandväärtus elektrienergia-, gaasi- ja kuumaveearustuses ning veonduse abitegevusaladel.

Ettevõtete juurdekasv endiselt suur

2007. aastal tegutses Eestis 53 000 ettevõtet — üle 5000 rohkem kui aasta varem. Enamik Eesti ettevõtteid on rahvusvahelise klassifikaatori järgi mikroettevõtted, s.t neis on alla

kümne tööga hõivatu. Nende ettevõtete osa on aasta-aastalt suurenenud nii tööhõives kui ka majandustulemustes. Vähemalt 50 hõivatuga ettevõtteid oli vaid 3% ja 10–49 hõivatuga väikeettevõtteid 13%.

Ehitus endiselt suurim uute töökohtade looja

2007. aastal oli ettevõtetes üle 490 000 hõivatu — 20 000 rohkem kui 2006. aastal. Pool hõivatutest jagunevad kahe suurema tegevusala, töötleva tööstuse ja kaubanduse vahel. Kui 2006. aastal kasvas ettevõtete tööhõive hüppeliselt (6%), siis 2007. aastal kasv aeglustus. Uusi töökohti tekkis endiselt enim ehituses, äri- ja arvutiteeninduses ning kinnisvaras. Tööhõive vähenes põllu- ja metsamajanduses, kalanduses, elektrienergia-, gaasi- ja veevarustusettevõtetes, mäetööstuses ning mitmel töötleva tööstuse tegevusalal. Selle põhjustas tootmise efektiivsuse kasv, inimeste suurem rakendatus teeninduses ja muutuv majandusolukord.

Ettevõttes töötas 2007. aastal keskmiselt üheksa inimest. Võrreldes 2003. aastaga on ettevõtte keskmine suurus vähenenud kahe võrra, sest tegevust alustavad peamiselt mikroettevõtted. Suurima töötajaskonnaga äriühingud olid mäetööstuses, enamikul töötleva tööstuse tegevusaladel, energeetikas ja transpordis ning turvatöö alal. Keskmisest kolm korda vähem inimesi oli hõivatud tarbeesemete ja kodumasinat väljauüürimise ning kinnisvararenduse ja müügi tegevusala ettevõttes.

Ettevõtetel vara keskmiselt 12 miljoni krooni väärtuses

Ettevõtetel oli 2007. aasta lõpus vara 634 miljardi krooni väärtuses ehk viiendik rohkem kui aasta alguses. Üle poole varadest oli põhivara, millest omakorda üle poole oli materiaalne põhivara. Käibevara kasvas kiiremini kui põhivara. Käibevara oli aasta algusega võrreldes neljandiku suurem lühiajaliste nõuete ja varude kiire kasvu tõttu. Varud olid ligi kolmandiku suuremad kui aasta algul ja selle põhjus oli peamiselt müügiks ostetud kaubavarude suurenemine. Ettevõtete maksevõime pidev paranemine aeglustus 2007. aastal lühiajaliste kohustuste kiire suurenemise tõttu.

Viimaste aastate suured puhaskasumid on taganud omakapitali suurenemise. Bilansis omakapitali osatähtsust näitav soliiduskindaja oli 2007. aasta lõpus protsendipunkti võrra madalam kui aasta varem kohustuste kiirema suurenemise tõttu. Ettevõtete kasumlikkuse vähenemine mõjutas omakapitali kasvu, mis 2007. aastal oli nii nagu varade kasvgi 21%.

Ettevõtete müügitulu üle 700 miljardi krooni

Ettevõtete müügitulu oli 2007. aastal üle 700 miljardi krooni. Suurima osa (43%) sellest andsid kaubandusettevõtted, osatähtsusest järgnesid töötlev tööstus ning veondus, laondus ja side. Need kolm suurima osatähtsusega tegevusala andsid ettevõtete müügitulust kolmveerandi. Ettevõtete müügitulu kasv oli nii nagu viimasel neljal aastal 20% piirimail. Müügitulu kasvas enamikus tegevusalades, vaid kalandusettevõtete müügitulu oli väiksem kui eelmisel aastal. Müügitulu suurenemist mõjutas enim kaubandus, kuigi vähenenud nõudluse tõttu oli selle kasv aeglasem kui ettevõtetes keskmiselt. Kaubanduse müügitulus on oluline osa ka kaupade hinnatõusul. 2007. aastal oli tarbijahinnaindeksi muutus eelmise aastaga võrreldes viimaste aastate kõrgeim (6,6%). Kaupade hinnad olid keskmiselt 4,8% kallimad kui 2006. aastal ning seda mõjutas peamiselt toidukaupade hinnatõus. Töötleva tööstuse müügitulu kasv aeglustus, sõltudes toodangu müügist nii kohalikul kui ka välisriigis. Pool töötleva tööstuse müügitulust saadi omatoodangu müügist välismaale. Veonduse, laonduse ja side tegevusalal tagasid müügitulu kasvu nii maismaa- ja veetranspordiettevõtted kui ka transpordi abitegevusettevõtted.

Müügitulu kasvas viiendiku

Müügitulu kasvas kiiremini mäetööstuses ja ehituses, kuid ka põllu- ja metsamajanduses. Mäetööstuses tulenes kasv põhiliselt elektrienergia tootmiseks vajaliku põlevkivi kaevandamise mahu suurenemisest ja turbatoodete müügi kasvust nii kohalikul kui ka välisriigis. Ehitusettevõtete müügitulu kasvule avaldasid mõju ehitushinnad, mis peamiselt tööjõukulude kallinemise tõttu kiiresti tõusid. Ehitustööde müügitulu suurenemise tagas eelkõige mittelehoonete ehitus. Elamuehitus pidurdus karmistunud laenuingimustest tulenenud nõudluse vähenemise tõttu. Vaatamata aasta lõpul alanud kinnisvaraturu jahtumisele, mida kinnitas aasta jooksul notariaalselt tõestatud kinnisvara ja hoonestusõiguse ostu-müügi tehingute arvu ja väärtuse kahanemine, kiirenes kinnisvarasettevõtete müügitulu kasv viis protsendipunkti. Müüki jõudis palju uusi kinnisvaraprojekte, kuid et pakkumine ületas nõudlust, pikenesid müügiperioodid. Ka äriteenuseid osutavate ettevõtete müügitulu oli ligi kolmandiku suurem kui aasta varem. Viimaste aastate kiire majanduskasvuga on suurenenud ettevõtete vajadus nii juriidilise kui ka ärinõustamisteenuse, sealhulgas audiitor-, konsultatsiooni- ja raamatupidamisteenuse järele. Senine aktiivne ehitustegevus

<p>Müügitulu kontsentratsioon nelja suurimasse ettevõttesse oli kõrgeim mäetööstuses</p>	<p>andis tööd arhitektuuri- ja inseneribüroodele, kus projekteerimisteenuse müügist saadi poole rohkem tulu kui 2006. aastal.</p>
<p>Tööjõukulud kasvasid kiiremini kui müügitulu</p>	<p>Müügitulu kontsentratsioonitase on aastaid olnud kõrgeim põhiliselt mäetööstuse või elektrienergia-, gaasi- ja veevarustuse tegevusalal. Nimetatud tegevusalade neli suurima müügituluga ettevõtet hõlmasid 2007. aastal tegevusala müügitulust ligi kaks kolmandikku ning kahekümne suurima osatähtsus ulatus vastavalt 88% ja 91%-ni.</p> <p>Müügitulu madalaim kontsentratsioonitase oli kinnisvara, rentimise ja äriteeninduse tegevusalal, kus kakskümmend suurima müügituluga ettevõtet andsid 14% tegevusala müügitulust. Samas suurenes selle tegevusala nelja suurima ettevõtte müügitulu eelmise aastaga võrreldes kõige kiiremini — ligi kolmandiku.</p> <p>Kahekümne suurima müügituluga ettevõtte hulka kuuluvate ettevõtete keskmine müügitulu oli 2007. aastal üle nelja miljardi krooni ehk 18% rohkem kui aasta varem. Keskmine müügitulu oli kõrgeim kaubanduse (3,2 miljardit krooni) ja madalaim hariduse (22 miljonit krooni) tegevusalal.</p> <p>Ettevõtete kulud kasvasid nii nagu tuludki viiendiku, kuid tööjõukulude kasv osutus müügitulu kasvust kiiremaks. 2006. aastaga võrreldes kasvasid tööjõukulud rohkem kui neljandiku ja nende osatähtsus kuludes suurenes 12%-ni.</p> <p>Keskmine tööjõukulu hõivatu kohta oli 2007. aastal viiendiku suurem kui aasta varem — ligi 166 000 krooni. Tööjõukulude kiire kasvu tõttu vähenesid töökulude tootlikkuse näitajad. Tööviljakus lisandväärtuse alusel ühe hõivatu kohta oli 293 000 krooni ehk vaid kümnendik suurem kui aasta varem. Kahel eelmisel aastal kasvas tööviljakus keskmise tööjõukuluga sarnasel tasemel, kuid 2007. aastal oli kasv kümme protsendipunkti aeglasem.</p>
<p>Puhaskasum sama suur kui aasta varem</p>	<p>Kulude kasv ja konkurents turul vähendas ettevõtete kasumlikkust. Ettevõtete 2007. aasta puhaskasum jäi eelmise aasta tasemele, olles üle 62 miljardi krooni. Kõik tegevusalad lõpetasid aasta kasumiga, kuigi kasumikasv aeglustus. Kolmveerand ettevõtetest teenis kasumit ja veerand jäi kahjumisse. Kasumiga lõpetanud ettevõtete osatähtsus oli suurim mäetööstuses ning tervishoius ja sotsiaalhoolekandes, kahjumiga ettevõtete osatähtsus hariduses ning hotellide ja restoranide tegevusalal.</p> <p>Pisut enam kui kolmandiku andsid kõigi ettevõtete puhaskasumist kinnisvara-, rentimis- ja äriteenindusettevõtted, viiendiku kaubandusettevõtted ja 14% tööstusettevõtted. Teiste tegevusalade osatähtsus oli alla 10%.</p>
<p>Investeeringute kasv endiselt suur</p>	<p>Alates 2000. aastast on ettevõtete investeeringud pidevalt suurenenud. Viimaste aastate 11–17%-ne investeeringute kasv kiirenes 2006. aastal 27%-ni. 2007. aastal investeerisid ettevõtted põhivarasse ligi 59 miljardit krooni, säilitades sama kasvutempo kui aasta varem. Ettevõtted investeerisid rohkem kõigisse põhivara liikidesse. Üksnes investeeringud maasse olid väiksemad kui 2006. aastal.</p> <p>Investeeringud suurenesid enamikul tegevusaladel. Vaid kalandus-, haridus- ja tervishoiu-ettevõtted investeerisid vähem kui 2006. aastal. Suurima panuse ettevõtete investeeringute kasvu andsid kinnisvaraettevõtted, kes investeerisid peamiselt ehitistesse. Kinnisvara-, rendi-, arvuti- ja äriteenindusettevõtted tagasid kõigi ettevõtete investeeringute juurdekasvust peagu poole. Tänu transpordi abitegevusettevõtete investeeringutele kinnisvarasse kasvasid kiiremini ka investeeringud veonduse, laonduse ja side tegevusalal.</p>
<p>Vaid transpordivahendeid liisiti rohkem kui mullu</p>	<p>Kapitalirendi kasutamine põhivara soetamiseks pidurdus 2007. aastal. Kapitalirendilepinguid sõlmiti ligi kümne miljardi krooni väärtuses ehk kümnendik rohkem kui aasta varem. Kapitalirendi kasutamine kasvas vaid transpordivahendite soetamiseks. Teiste põhivara-liikide puhul oli kapitalirendilepingute väärtus väiksem kui 2006. aastal. Ka 2007. aastal kasutasid põhivara soetamisel finantsliisingut kõige rohkem veondus-, laondus- ja side-ettevõtted, kelle kapitalirendilepingute väärtus oli kolmandik kõigi ettevõtete omast.</p>

Overview

The chapter presents the main financial data of non-financial corporations (hereinafter enterprises). The data presented cover the assets, liabilities and equity of enterprises as well as their sales, costs, and profit. Also, data on enterprises' investments and financial leasing are published.

Sector of non-financial corporations — the biggest creator of value added in the formation of gross domestic product

The rapid development of enterprises slowed down in 2007. The sector of enterprises creates the biggest value added in the formation of gross domestic product. In 2007, the value added at factor cost amounted to nearly 144 billion kroons (at current prices). It was by 15% bigger than the enterprises' contribution in 2006, but the growth rate of value added was by ten percentage points slower than a year ago. Four main economic activities — manufacturing, construction, trade and real estate, renting and business service ensured the increase in the value added created by enterprises. Manufacturing accounted for a fourth of the value added of non-financial enterprises and maintained the growth rate of value added at the level of 2006. Construction was continually the fastest growing economic activity, although the growth in value added was more modest than a year ago. The value added decreased the most in electricity, gas and hot water supply, and in the activities auxiliary to transport activities.

The increase in the number of enterprises continually large

There were 53,000 enterprises operating in Estonia in 2007 — over 5,000 enterprises more than a year ago. According to the international classification, the majority of Estonian enterprises are micro enterprises, i.e. with less than ten persons employed. Year by year, the importance of micro enterprises has risen in the employment and economic results. The enterprises with at least 50 persons employed accounted for only 3% and small enterprises with 10–49 persons employed for 13%.

Construction — the biggest creator of new jobs as before

There were more than 490,000 persons employed in enterprises in 2007, showing an increase of 20,000 compared to the year 2006. A half of all persons employed in enterprises were employed in the two most large-scale economic activities i.e. manufacturing and trade. In 2007 the growth of employment in enterprises slowed down after the rapid growth (6%) in the previous year. As before, the number of new jobs was biggest in construction enterprises, also in business and computer service activities, and in real estate companies. Employment decreased in agriculture and forestry, fishing, in electricity, gas and water supply, also in mining and in some manufacturing activities due to the growth in the efficiency of production, increase of employment in service activities as well as changes in the state of economy.

In 2007 the average number of employees in an enterprise was nine. In comparison with 2003, the average size of enterprise by employment has decreased by two persons, because the beginners are mostly micro enterprises. By employment, the biggest enterprises were in mining, in most manufacturing activities, electricity, gas and water supply, transport and security activities. The enterprises active in renting of personal and household goods and the enterprises dealing with real estate development and sales had three times fewer employees.

An enterprise had assets on average in the value of 12 million kroons

The balance sheet total of enterprises was at the end of 2007 by a fifth bigger than at the beginning of the year — amounting to 634 billion kroons of assets. Over a half of total assets of enterprises were fixed assets, of which over a half were tangible assets. The growth of current assets was faster than the growth of fixed assets. Compared to the beginning of the year, the current assets were by a fourth bigger due to the fast growth of short-term receivables and inventories. At the end of year inventories were by a third bigger than at the beginning, mostly due to the increase in the inventories of merchandise purchased for resale. A continuous improvement of enterprises' solvency slowed down because of the fast growth of short-term liabilities in 2007.

Large profits of last years have ensured the quick growth of equity. The share of enterprises equity in balance sheet (equity assets ratio) was by a percentage point smaller than a year ago due to the fast growth of liabilities. The decrease in enterprises' profitability had an effect on the growth of equity which in 2007 was 21% like the growth of assets.

Net sales of enterprises were over 700 billion kroons

In 2007, the enterprises' net sales were over 700 billion kroons. Trading enterprises made up the largest proportion (43%) thereof. In terms of share, manufacturing and transport, storage and communication followed. These three economic activities accounted for three

fourths of the total net sales of enterprises. The growth rate of enterprises' net sales was at the same level as during the last four years i.e. about 20%. The growth in net sales was characteristic of the majority of economic activities; only the net sales of fishing enterprises were smaller than in the previous year. Trade had the greatest effect on the growth of net sales, although the growth rate was slower than the enterprises' average value due to a decreased demand. The price rise of goods influenced the increase of trading enterprises' net sales, too. In 2007 the percentage change of the consumer price index compared to the previous year was the highest of last years (6.6%). On average, the prices of goods rose by 4.8% compared to 2006 and this was, first of all, conditioned by the increased prices of foodstuffs. The growth in the net sales of manufacturing slowed down, depending on the sale in the local as well foreign markets. A half of the net sales of manufacturing was the revenue from the sale of own production abroad. The enterprises of road, water as well supporting and auxiliary transport activities ensured the increase in the net sales of transport, storage and communication activity.

Net sales increased by a fifth

The growth of net sales was faster in mining and construction, also in agriculture and forestry. In mining, the growth was mainly caused by the increase in the production of oil shale for the generation of electricity and by the increase in the sale of peat products in the local and foreign markets. Growth in the net sales of construction enterprises was influenced by a rapid rise in construction prices mostly due to the increase of personnel expenses. The growth in the net sales of construction production was mainly caused by the construction of non-residential buildings as the demand for new dwellings decreased due to the increasing interest rates of settlement loans. Despite the "cooling off" in the real estate market that started at the end of the year, which was also confirmed by the decline in the number and value of notarised purchase-sale contracts of real estate and rights of superficies, the growth in the net sales of real estate companies accelerated by five percentage points. A lot of new real estate development projects were put on sale, but the selling period lasted longer as the supply exceeded the demand. Also the net sales of business services enterprises were by nearly a third bigger than a year ago. In connection with the rapid economic growth of recent years, the enterprises' demand for legal and business consulting services has increased, including auditing, consultancy and book-keeping services. The recent active construction activity provided work to architectural and engineering companies, where the revenue from the sale of engineering services was by a half bigger than in 2006.

Concentration of net sales in the four largest enterprises was the highest in mining

The concentration level of net sales has through years been the highest in the economic activities of mining and electricity, gas and water supply. Four enterprises with the largest net sales among these activities accounted for about two thirds of the respective activity's total net sales, and the percentage of the twenty biggest enterprises characterised by the largest net sales amounted to 88% and 91%, respectively.

The lowest concentration rate was in the real estate, renting and business services activity, where twenty enterprises with the biggest net sales gave 14% of the net sales of whole activity. At the same time, the net sales of the first four enterprises with the biggest net sales increased by nearly a third compared to the previous year — faster than in other economic activities.

The average net sales of an enterprise in TOP 20 was over four billion kroons in 2007 — 18% more than in the previous year. The average net sales of the TOP 20 was largest in trade (3.2 billion kroons) and smallest in education (22 million kroons).

Personnel expenses grew faster than net sales

The total costs of enterprises increased like net sales by a fifth, but the growth of personnel expenses was faster than the growth of net sales. Compared to 2006, personnel expenses increased by more than a fourth and their share in total costs rose up to 12%.

In 2007, the personnel expenses per person employed were on average by a fifth bigger than a year ago — almost 166,000 kroons. Due to the rapid growth in personnel expenses, productivity of personnel expenses decreased. The labour productivity (value added per person employed) was 293,000 kroons, showing a growth of only by a tenth compared to the time a year ago. In two previous years, the growth rate of labour productivity was similar to the growth rate of average personnel expenses, but in 2007 the growth was by ten percentage points slower.

Net profit as large as a year ago

The growth of expenses and competition for the market reduced the profitability of enterprises. The enterprises' reported profit remained at the level of the previous year being over 62 billion kroons. All economic activities finished the year with profit, although the growth of net profit slowed down. Three fourths of enterprises made a profit and one fourth of enterprises made a loss. The largest share of enterprises which earned profit was in mining, and health and social work. The largest share of enterprises that made a loss operated in the economic activities of education, and hotels and restaurants.

The real estate, renting and business services enterprises gave a bit more than a third of the net profit of all enterprises, trading enterprises gave a fifth and manufacturing enterprises 14%. The share of other activities remained below 10%.

Growth of investments continually large

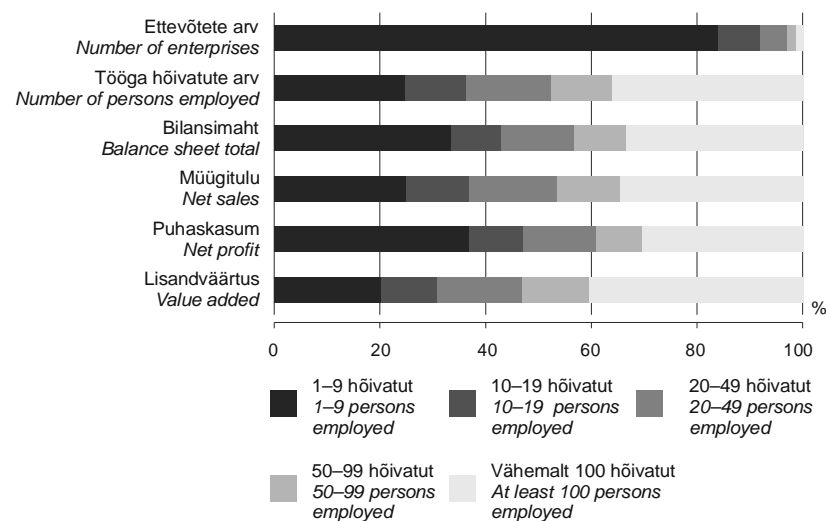
Since 2000 investments in fixed assets have continually increased. The 11%–17% growth of investments of the recent years accelerated up to 27% in 2006. In 2007, enterprises invested 59 billion kroons in fixed assets and the growth rate of investments was the same as a year earlier. The investments increased in all types of fixed assets. The investments in land were only smaller than in 2006.

Investments increased in most activities. Only fishing, education and health and social work enterprises invested less than in 2006. The largest input to the increase of investments was given by the real estate enterprises which invested mostly in buildings. The real estate, renting, computer related and business services enterprises accounted for almost a half of the growth in the total investments of enterprises. Moreover, the growth of investments was more rapid in the transport, storage and communication enterprises thanks to the investments in real estate made by the enterprises of supporting and auxiliary transport services.

Only the value of vehicles acquired through financial leasing increased

Using financial leasing for acquisition of fixed assets slowed down in 2007. Enterprises concluded financial leasing contracts in nearly the value of 10 billion kroons or by a tenth more than in 2006. Enterprises used more financial leasing only for the acquisition of vehicles. The value of other fixed assets acquired through financial leasing remained smaller than in 2006. By activities, also in 2007, the largest number of financial leasing contracts was made by transport, storage and communication enterprises, the respective figure constituted a third of the total value of financial leasing contracts.

Joonis 1 **Ettevõtete põhinäitajad hõivatute arvu järgi, 2007**
Figure 1 **Enterprises' main indicators by the number of persons employed, 2007**

Tabel 1 Ettevõtete tööhõive ja bilansimaht, 2003–2007

 Table 1 Enterprises' employment and balance sheet total, 2003–2007
 (aasta lõpus — at end-year)

	2003	2004	2005	2006	2007	
Ettevõtete arv	36 895	39 623	42 254	47 490	53 066	Number of enterprises
Tööga hõivatud isikute arv	416 954	427 935	441 833	468 662	490 241	Number of persons employed
Töötajate arv	406 964	417 314	429 443	455 131	475 621	Number of employees
Bilansimaht, miljonit krooni	280 025	361 371	421 218	518 835	634 104	Balance sheet total, million kroons
käibevara	110 510	135 334	174 456	224 164	273 601	current assets
põhivara	169 515	226 036	246 762	294 671	360 503	fixed assets
lühiajalised kohustused	83 065	99 170	123 257	146 482	187 655	current liabilities
pikaajalised kohustused	55 359	79 971	84 255	103 033	124 479	long-term liabilities
omakapital	141 601	182 229	213 705	269 319	321 970	equity

Tabel 2 Ettevõtete bilansimaht tegevusala (EMTAK 2003) järgi, 2003–2007

 Table 2 Balance sheet total of enterprises by economic activity (EMTAK 2003), 2003–2007
 (aasta lõpus, protsenti — at end-year, percentages)

Tegevusala	2003	2004	2005	2006	2007	Economic activity
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus	2,8	2,6	3,0	2,8	3,0	Agriculture, hunting and forestry
põllumajandus ja jahindus	1,8	1,7	2,0	1,9	2,0	agriculture and hunting
metsamajandus	1,0	0,8	1,0	0,9	1,0	forestry
Kalapüük	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	Fishing
Mäetööstus	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	Mining
Töötlev tööstus	18,6	17,0	17,1	16,6	15,9	Manufacturing
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	11,9	13,0	12,6	11,1	9,6	Electricity, gas and water supply
Ehitus	4,2	4,0	4,4	5,3	5,7	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite, mootorrataste, isiklike tarbeesemete ning kodumasinade remont	19,6	18,7	19,2	20,0	20,1	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods
mootorsõidukite ja mootorrataste müük	2,8	2,9	2,9	2,9	3,0	sale of motor vehicles and motor-cycles
hulgi- ja vahenduskaubandus	12,5	11,8	12,3	12,9	12,8	wholesale trade and commission trade
jaekaubandus	4,4	4,0	4,0	4,2	4,4	retail trade
Hotellid ja restoranid	1,7	1,2	1,4	1,3	1,4	Hotels and restaurants
Veondus, laondus ja side	14,8	15,5	14,3	12,8	12,0	Transport, storage and communication
maismaaveondus	3,9	4,6	4,4	3,4	3,2	road transport
veetransport	1,7	1,4	1,9	1,6	1,4	water transport
õhustransport	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	air transport
veonduse abitegevused; reisibüroode tegevus	6,3	7,0	5,9	5,5	5,5	supporting and auxiliary transport activities, activities of travel agencies
postside ja telekommunikatsioon	2,6	2,2	2,0	2,1	1,8	post and telecommunications
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	23,3	25,1	25,0	26,9	29,3	Real estate, renting and business activities
kinnisvarategevus	13,0	14,7	14,5	17,1	19,1	real estate activities
arvutid ja nendega seotud tegevus	0,4	0,4	0,8	0,6	0,9	computer services
muu äritegevus	8,9	8,9	8,4	8,2	8,2	other business activities
Haridus	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	0,7	0,7	0,7	0,8	0,7	Health and social work
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	1,2	1,3	1,3	1,4	1,3	Other community, social and personal service activities
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL

Tabel 3 Ettevõtete bilansimahu struktuur tegevusala (EMTAK 2003) järgi, 2007
 Table 3 The structure of enterprises' balance sheet total by economic activity (EMTAK 2003), 2007

Tegevusala	Bilansimaht, miljonit krooni <i>Balance sheet total, million kroons</i>	Osatähtsus bilansimahus				Economic activity
		käibevara	põhivara	kohustused	omakapital	
		Share in balance sheet total				
		current assets	fixed assets	liabilities	equity	
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus	18 916	32,8	67,2	45,9	54,1	Agriculture, hunting and forestry
põllumajandus ja jahindus	12 662	31,2	68,8	49,7	50,3	agriculture and hunting
metsamajandus	6 253	36,0	64,0	38,1	61,9	forestry
Kalapüük	1 109	38,9	61,1	64,1	35,9	Fishing
Mäetööstus	3 644	32,7	67,3	46,1	53,9	Mining
Töötlev tööstus	100 773	50,2	49,8	50,1	49,9	Manufacturing
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	60 771	18,9	81,1	45,1	54,9	Electricity, gas and water supply
Ehitus	36 058	67,4	32,6	51,5	48,5	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite, mootorrataste, isiklike tarbeesemete ning kodumasinade remont	127 516	70,0	30,0	55,9	44,1	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods
mootorsõidukite ja mootorrataste müük	18 773	65,4	34,6	56,9	43,1	sale of motor vehicles and motorcycles
hulgi- ja vahenduskaubandus	81 116	74,0	26,0	56,1	43,9	wholesale trade and commission trade
jaekaubandus	27 627	61,6	38,4	54,4	45,6	retail trade
Hotellid ja restoranid	8 711	27,9	72,1	54,8	45,2	Hotels and restaurants
Veondus, laondus ja side	76 306	31,9	68,1	51,6	48,4	Transport, storage and communication
maismaaveondus	20 411	23,6	76,4	60,4	39,6	road transport
veetransport	8 752	50,6	49,4	49,8	50,2	water transport
õhutransport	614	66,7	33,3	69,1	30,9	air transport
veonduse abitegevused; reisibüroode tegevus	35 161	30,1	69,9	53,5	46,5	supporting and auxiliary transport activities, activities of travel agencies
postside ja telekommunikatsioon	11 367	36,5	63,5	30,1	69,9	post and telecommunications
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	185 970	31,6	68,4	44,7	55,3	Real estate, renting and business activities
kinnisvarategevus	121 162	30,0	70,0	48,8	51,2	real estate activities
arvutid ja nendega seotud tegevus	5 736	62,9	37,1	42,9	57,1	computer services
muu äritegevus	52 187	33,0	67,0	34,0	66,0	other business activities
Haridus	1 477	40,4	59,6	28,9	71,1	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	4 418	25,5	74,5	49,5	50,5	Health and social work
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	8 435	33,9	66,1	42,1	57,9	Other community, social and personal service activities
KOKKU	634 104	43,1	56,9	49,2	50,8	TOTAL

Tabel 4 **Ettevõtete tulu, kulud ja kasum, 2003–2007**
 Table 4 **Sales, costs and profit of enterprises, 2003–2007**
 (miljonit krooni — million kroons)

	2003	2004	2005	2006	2007	
Müügitulu	354 411	417 194	494 086	590 615	701 546	Net sales
Kulud	333 851	393 365	464 403	553 737	658 361	Costs
kaubad	136 082	163 223	196 376	233 897	278 924	merchandise
materjal	59 468	71 328	82 653	97 260	114 095	materials
palk	29 825	33 590	39 013	48 313	60 732	wages and salaries
kulum	12 926	14 524	15 818	17 684	20 158	depreciation
Kogukasum (-kahjum)	20 560	23 828	29 683	36 878	43 184	Total profit (loss)
Ärikasum (-kahjum)	22 749	29 074	37 223	55 877	58 374	Operating profit (loss)
Kasum (kahjum) majandustegevusest	26 487	32 762	41 625	64 333	64 986	Profit (loss) from normal operations
Puhaskasum (-kahjum)	25 107	31 247	39 901	62 325	62 122	Net profit (loss)
Lisandväärtus tegurikuludes	73 731	85 547	99 245	124 804	143 686	Value added at factor cost

Tabel 5 **Ettevõtete müügitulu tegevusala (EMTAK 2003) järgi, 2003–2007**
 Table 5 **Net sales of enterprises by economic activity (EMTAK 2003), 2003–2007**
 (protsenti — percentages)

Tegevusala	2003	2004	2005	2006	2007	Economic activity
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus	2,4	2,3	2,3	1,8	2,0	Agriculture, hunting and forestry
põllumajandus ja jahindus	1,1	1,2	1,2	1,1	1,1	agriculture and hunting
metsamajandus	1,3	1,1	1,1	0,7	0,8	forestry
Kalapüük	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	Fishing
Mäetööstus	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	Mining
Töötlev tööstus	21,2	20,7	20,1	19,7	19,1	Manufacturing
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	4,0	3,9	3,5 ^a	3,2	3,2	Electricity, gas and water supply
Ehitus	7,8	7,9	8,4	9,4	10,2	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite, mootorrataste, isiklike tarbeesemete ning kodumasinade remont	40,9	42,0	42,5	43,6	42,9	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods
mootorsõidukite ja mootorrataste müük	6,4	6,7	6,7	7,4	7,7	sale of motor vehicles and motorcycles
hulgi- ja vahenduskaubandus	24,4	25,3	26,2	26,6	25,8	wholesale trade and commission trade
jaekaubandus	10,0	9,9	9,6	9,6	9,4	retail trade
Hotellid ja restoranid	1,2	1,2	1,2	1,2	1,1	Hotels and restaurants
Veondus, laondus ja side	13,0	12,7	12,5	11,9	11,7	Transport, storage and communication
maismaaveondus	3,5	3,4	3,2	3,2	3,0	road transport
veetransport	1,2	1,2	1,0	1,2	1,1	water transport
õhustransport	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3	air transport
veonduse abitegevused; reisibüroode tegevus	5,5	5,5	5,8	5,2	5,4	supporting and auxiliary transport activities, activities of travel agencies
postside ja telekommunikatsioon	2,4	2,2	2,1	1,9	1,8	post and telecommunications
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	6,4	6,5	6,6	6,6	7,1	Real estate, renting and business activities
kinnisvarategevus	2,7	2,5	2,6	2,5	2,6	real estate activities
arvutid ja nendega seotud tegevus	0,6	0,7	0,6	0,6	0,7	computer activities
muu äritegevus	2,8	2,9	2,9	3,0	3,2	other business activities
Haridus	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	Health and social work
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	Other community, social and personal service activities
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL

^a 2005. aasta andmeid on täpsustatud.

^a Data for 2005 have been adjusted.

Tabel 6 Müügitulu kontsentratsioon^a tegevusala (EMTAK 2003) järgi, 2006, 2007
 Table 6 Concentration of net sales^a by economic activity (EMTAK 2003), 2006, 2007
 (miljonit krooni — million kroons)

Tegevusala	Esimene nelik First four		Teine nelik Second four		Kolmas nelik Third four	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus	3 583	4 468	405	541	294	353
protsent kogu müügitulust	33,8	32,6	3,8	3,9	2,8	2,6
kumulatiivne protsent kogu müügitulust ^b	33,8	32,6	37,7	36,6	40,4	39,2
Kalapüük	382	418	136	88	61	34
protsent kogu müügitulust	47,0	52,2	16,8	11,0	7,5	4,2
kumulatiivne protsent kogu müügitulust ^b	47,0	52,2	63,7	63,2	71,2	67,4
Mäetööstus	2 121	2 735	269	347	218	264
protsent kogu müügitulust	64,9	65,1	8,2	8,3	6,7	6,3
kumulatiivne protsent kogu müügitulust ^b	64,9	65,1	73,2	73,3	79,9	79,6
Töötlev tööstus	6 504	7 470	4 443	5 044	3 708	4 047
protsent kogu müügitulust	5,6	5,6	3,8	3,8	3,2	3,0
kumulatiivne protsent kogu müügitulust ^b	5,6	5,6	9,4	9,3	12,6	12,3
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	11 860	14 606	2 925	3 262	953	1 282
protsent kogu müügitulust	63,2	64,4	15,6	14,4	5,1	5,6
kumulatiivne protsent kogu müügitulust ^b	63,2	64,4	78,8	78,7	83,9	84,4
Ehitus	5 841	6 694	3 338	4 027	2 392	3 042
protsent kogu müügitulust	10,5	9,4	6,0	5,7	4,3	4,3
kumulatiivne protsent kogu müügitulust ^b	10,5	9,4	16,5	15,1	20,8	19,3
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite, mootorrataste, isiklike tarbeesemete ning kodumasinate remont	18 368	22 503	12 285	14 191	9 731	11 381
protsent kogu müügitulust	7,1	7,5	4,8	4,7	3,8	3,8
kumulatiivne protsent kogu müügitulust ^b	7,1	7,5	11,9	12,2	15,7	16,0
Hotellid ja restoranid	845	880	372	472	280	326
protsent kogu müügitulust	12,4	11,0	5,5	5,9	4,1	4,1
kumulatiivne protsent kogu müügitulust ^b	12,4	11,0	17,9	16,9	22,0	20,9
Veondus, laondus ja side	16 012	18 435	6 601	6 782	3 908	4 154
protsent kogu müügitulust	22,8	22,5	9,4	8,3	5,6	5,1
kumulatiivne protsent kogu müügitulust ^b	22,8	22,5	32,3	30,8	37,8	35,9
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	1 981	2 595	1 138	1 407	872	1 231
protsent kogu müügitulust	5,1	5,2	2,9	2,8	2,2	2,5
kumulatiivne protsent kogu müügitulust ^b	5,1	5,2	8,0	8,1	10,2	10,5
Haridus	219	216	72	85	57	66
protsent kogu müügitulust	25,4	20,8	8,4	8,2	6,6	6,3
kumulatiivne protsent kogu müügitulust ^b	25,4	20,8	33,7	29,0	40,3	35,3
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1 176	1 500	357	401	284	326
protsent kogu müügitulust	28,1	28,4	8,5	7,6	6,8	6,2
kumulatiivne protsent kogu müügitulust ^b	28,1	28,4	36,7	36,0	43,5	42,2
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	1 586	2 028	758	961	534	593
protsent kogu müügitulust	23,4	25,6	11,2	12,1	7,9	7,5
kumulatiivne protsent kogu müügitulust ^b	23,4	25,6	34,5	37,7	42,4	45,2
Ettevõtete müügitulu	21 601	25 966	15 068	18 814	12 460	14 191
protsent kogu müügitulust	3,7	3,7	2,6	2,7	2,1	2,0
kumulatiivne protsent kogu müügitulust ^b	3,7	3,7	6,2	6,4	8,3	8,4

^a Igal tabelis esitatud tegevusalalt võeti 20 suurima müügituluga äriühingut. Need jaotati müügitulu suuruse järgi viide rühma, igas neli äriühingut (esimene nelik, teine nelik jne). Näiteks nelja suurima müügituluga ehitusäriühingut (esimene nelik) müügitulu hõlmas kogu ehituse müügitulust 9,4%, pingereas 5.–8. kohal (teine nelik) olnud äriühingute müügitulu osatähtsus oli aga 5,7%. 20 suurima müügituluga ehitusäriühingut andsid 25,2% kogu ehituse müügitulust.

^b Nelikute summeeritud müügitulude osatähtsus kogu müügitulust.

Neljas nelik Fourth four		Viies nelik Fifth four		Müügitulu kokku Net sales total		Economic activity
2006	2007	2006	2007	2006	2007	
233	259	172	223	10 589	13 693	Agriculture, hunting and forestry
2,2	1,9	1,6	1,6	100,0	100,0	percentage of total net sales
42,6	41,0	44,3	42,7	100,0	100,0	cumulative percentage of total net sales ^b
26	20	9	14	813	800	Fishing
3,2	2,5	1,1	1,7	100,0	100,0	percentage of total net sales
74,4	69,9	75,6	71,6	100,0	100,0	cumulative percentage of total net sales ^b
169	199	131	164	3 267	4 204	Mining
5,2	4,7	4,0	3,9	100,0	100,0	percentage of total net sales
85,0	84,3	89,0	88,2	100,0	100,0	cumulative percentage of total net sales ^b
3 228	3 580	2 854	3 370	116 492	134 102	Manufacturing
2,8	2,7	2,4	2,5	100,0	100,0	percentage of total net sales
15,4	15,0	17,8	17,5	100,0	100,0	cumulative percentage of total net sales ^b
662	834	410	597	18 755	22 694	Electricity, gas and water supply
3,5	3,7	2,2	2,6	100,0	100,0	percentage of total net sales
87,4	88,1	89,6	90,7	100,0	100,0	cumulative percentage of total net sales ^b
1 908	2 495	1 644	1 686	55 579	71 219	Construction
3,4	3,5	3,0	2,4	100,0	100,0	percentage of total net sales
24,3	22,8	27,2	25,2	100,0	100,0	cumulative percentage of total net sales ^b
7 639	9 047	6 277	7 059	257 412	301 127	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods
3,0	3,0	2,4	2,3	100,0	100,0	percentage of total net sales
18,7	19,0	21,1	21,3	100,0	100,0	cumulative percentage of total net sales ^b
233	261	196	230	6 798	8 011	Hotels and restaurants
3,4	3,3	2,9	2,9	100,0	100,0	percentage of total net sales
25,5	24,2	28,3	27,1	100,0	100,0	cumulative percentage of total net sales ^b
2 624	2 572	1 940	1 812	70 116	81 772	Transport, storage and communication
3,7	3,1	2,8	2,2	100,0	100,0	percentage of total net sales
41,6	39,1	44,3	41,3	100,0	100,0	cumulative percentage of total net sales ^b
663	859	546	696	38 966	49 676	Real estate, renting and business activities
1,7	1,7	1,4	1,4	100,0	100,0	percentage of total net sales
11,9	12,3	13,3	13,7	100,0	100,0	cumulative percentage of total net sales ^b
43	45	30	34	862	1 039	Education
5,0	4,4	3,5	3,3	100,0	100,0	percentage of total net sales
45,3	39,7	48,8	43,0	100,0	100,0	cumulative percentage of total net sales ^b
199	240	147	188	4 179	5 279	Health and social work
4,8	4,5	3,5	3,6	100,0	100,0	percentage of total net sales
48,2	46,7	51,7	50,3	100,0	100,0	cumulative percentage of total net sales ^b
425	440	318	315	6 787	7 927	Other community, social and personal service activities
6,3	5,6	4,7	4,0	100,0	100,0	percentage of total net sales
48,7	50,8	53,4	54,7	100,0	100,0	cumulative percentage of total net sales ^b
10 460	12 187	9 067	10 139	590 615	701 546	Enterprises total
1,8	1,7	1,5	1,4	100,0	100,0	percentage of total net sales
10,1	10,1	11,6	11,6	100,0	100,0	cumulative percentage of total net sales ^b

^a When drawing up the table on the concentration of net sales, 20 enterprises with the largest net sales were taken from each economic activity presented in the table. These 20 enterprises were in their turn divided into five groups by the amount of net sales, with four enterprises in each group (first four, second four, etc.). For example, four construction enterprises with the largest net sales (first four) accounted for 10.5% of the total net sales of the construction activity. The proportion of the net sales of the second four, i.e. enterprises positioning at the 5th – 8th place in the priority list, was 5.7%. Twenty construction enterprises with the largest net sales accounted for 25.2% of the total net sales of construction activity.

^b The proportion of aggregated net sales of four enterprises in total net sales.

Tabel 7 **Ettevõtete kulude, palga ja puhaskasumi osatähtsus müügitulus tegevusala (EMTAK 2003) järgi, 2007**
 Table 7 *Share of costs total, wages and salaries and net profit in net sales by economic activity (EMTAK 2003), 2007*

Tegevusala	Ettevõtete arv	Müügitulu, miljonit krooni	Osatähtsus müügitulus			Economic activity
			kulud kokku	palk	puhaskasum (-kahjum)	
	<i>Number of enterprises</i>	<i>Net sales, million kroons</i>	<i>Share in net sales costs total</i>	<i>wages and salaries</i>	<i>net profit (loss)</i>	
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus	1 589	13 693	83,4	11,4	16,9	<i>Agriculture, hunting and forestry</i>
põllumajandus ja jahindus	1 072	8 068	85,8	14,0	14,8	<i>agriculture and hunting</i>
metsamajandus	517	5 625	79,9	7,8	20,0	<i>forestry</i>
Kalapüük	97	800	89,2	9,7	12,3	<i>Fishing</i>
Mäetööstus	93	4 204	89,8	18,8	11,3	<i>Mining</i>
Töötlev tööstus	5 875	134 102	93,5	12,1	6,5	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	269	22 694	91,5	5,5	10,2	<i>Electricity, gas and water supply</i>
Ehitus	6 430	71 219	92,9	11,7	7,4	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite, mootorrataste, isiklike tarbeesemete ning kodumasinade remont	14 078	301 127	96,1	4,0	4,3	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods</i>
mootorsõidukite ja mootorrataste müük	1 941	54 065	96,7	3,6	3,4	<i>sale of motor vehicles and motorcycles</i>
hulgi- ja vahenduskaubandus	8 079	180 815	95,9	3,1	4,3	<i>wholesale trade and commission trade</i>
jaekaubandus	4 058	66 247	96,4	6,8	5,0	<i>retail trade</i>
Hotellid ja restoranid	1 809	8 011	96,7	20,0	6,7	<i>Hotels and restaurants</i>
Veondus, laondus ja side	4 137	81 772	94,8	8,1	6,2	<i>Transport, storage and communication</i>
maismaaveondus	2 669	21 039	96,7	13,1	4,0	<i>road transport</i>
veetransport	19	7 712	111,2	3,3	...	<i>water transport</i>
õhustransport	9	1 899	104,3	9,4	...	<i>air transport</i>
veonduse abitegevused; reisibüroode tegevus	1 275	38 176	95,6	5,7	4,9	<i>supporting and auxiliary transport activities, activities of travel agencies</i>
postside ja telekommunikatsioon	165	12 946	78,4	9,7	19,5	<i>post and telecommunications</i>
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	15 408	49 676	85,4	17,4	45,5	<i>Real estate, renting and business activities</i>
kinnisvarategevus	5 074	17 964	81,2	7,0	70,0	<i>real estate activities</i>
arvutid ja nendega seotud tegevus	1 345	5 082	91,9	27,2	18,6	<i>computer services</i>
muu äritegevus	8 220	22 652	87,6	24,9	36,8	<i>other business activities</i>
Haridus	546	1 039	92,4	30,5	20,0	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1 014	5 279	93,5	35,6	6,4	<i>Health and social work</i>
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	1 721	7 927	87,5	15,7	14,2	<i>Other community, social and personal service activities</i>
KOKKU	53 066	701 546	93,8	8,7	8,9	TOTAL

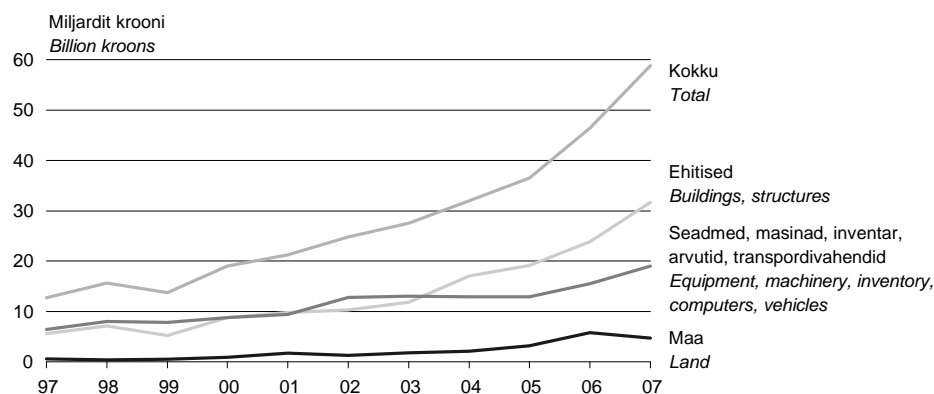
Tabel 8 **Ettevõtete investeeringud põhivarasse tegevusala (EMTAK 2003) järgi, 2003–2007**
 Table 8 *Enterprises' investments in fixed assets by economic activity (EMTAK 2003), 2003–2007*
 (jooksevhinnad, tuhat krooni — current prices, thousand kroons)

Tegevusala	2003	2004	2005	2006	2007	Economic activity
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus	1 040 323	1 235 265	2 035 567	2 199 333	2 556 242	Agriculture, hunting and forestry
Kalapüük	92 245	79 881	38 957	145 323	86 155	Fishing
Mäetööstus	378 842	347 641	450 906	522 237	976 475	Mining
Töötlev tööstus	4 783 622	5 476 052	6 570 289	8 432 856	9 373 869	Manufacturing
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	4 207 612	3 455 210	4 032 244	4 378 714	4 689 857	Electricity, gas and water supply
Ehitus	865 688	1 102 575	1 475 418	2 009 491	2 685 590	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite, mootorrattaste, isiklike tarbeesemete ning kodumasinade remont	3 913 977	4 600 860	5 326 161	6 614 285	8 379 849	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods
Hotellid ja restoranid	772 252	483 891	642 629	704 761	768 836	Hotels and restaurants
Veondus, laondus ja side	5 512 094	6 227 423	4 907 675	5 737 784	7 963 385	Transport, storage and communication
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	5 306 457	8 140 127	9 823 087	13 523 117	19 316 370	Real estate, renting and business activities
Haridus	36 238	41 471	45 167	71 833	64 981	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	219 593	296 484	221 034	709 426	489 431	Health and social work
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	360 264	536 685	912 088	1 328 530	1 487 471	Other community, social and personal service activities
KOKKU	27 489 208	32 023 565	36 481 222	46 377 688	58 838 510	TOTAL

Tabel 9 **Ettevõtete investeeringud põhivara liigi järgi, 2003–2007**
 Table 9 *Enterprises' investments by kind of fixed assets, 2003–2007*
 (jooksevhinnad, tuhat krooni — current prices, thousand kroons)

Põhivara liik	2003	2004	2005	2006	2007	Kind of fixed assets
Ehitised	11 791 588	17 003 533	19 080 482	23 758 183	31 731 503	Buildings and structures
Seadmed, masinad, inventar	9 058 062	8 731 985	9 222 173	10 753 451	13 207 270	Equipment, machinery, inventory
Transpordivahendid	3 243 347	2 560 652	2 871 230	3 690 555	4 744 631	Vehicles
Arvutid ja arvutisüsteemid	713 712	761 072	826 844	1 010 737	1 065 409	Computers
Maa	1 785 735	2 128 646	3 151 526	5 799 665	4 703 016	Land
Muu	896 765	837 677	1 328 968	1 365 097	3 386 681	Other
KOKKU	27 489 208	32 023 565	36 481 222	46 377 688	58 838 510	TOTAL

Joonis 2 **Ettevõtete investeeringud põhivara liigi järgi, 1997–2007**
 Figure 2 *Enterprises' investments by kind of fixed assets, 1997–2007*

Tabel 10 **Ettevõtete sõlmitud kapitalirendilepingud tegevusala (EMTAK 2003) järgi, 2003–2007**
 Table 10 *Enterprises' financial leasing by economic activity (EMTAK 2003), 2003–2007*
 (jooksevhinnad, tuhat krooni — *current prices, thousand kroons*)

Tegevusala	2003	2004	2005	2006	2007	Economic activity
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus	430 253	529 509	721 480	706 812	758 182	Agriculture, hunting and forestry
Kalapüük	2 875	6 003	1 530	2 719	15 784	Fishing
Mäetööstus	61 772	56 435	57 099	70 346	96 298	Mining
Töötlev tööstus	882 362	1 177 798	1 438 545	1 764 614	1 476 001	Manufacturing
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	64 615	1 231 539	316 425	479 216	15 256	Electricity, gas and water supply
Ehitus	435 109	359 610	623 192	1 050 904	1 384 330	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite, mootorrataste, isiklike tarbeesemete ning kodumasinade remont	907 635	631 928	568 960	707 279	1 064 849	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods
Hotellid ja restoranid	77 222	32 179	32 715	47 388	56 459	Hotels and restaurants
Veondus, laondus ja side	2 178 563	2 277 311	2 220 170	3 055 936	3 589 175	Transport, storage and communication
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	542 442	879 180	492 135	723 064	1 114 606	Real estate, renting and business activities
Haridus	8 560	12 436	2 188	6 649	6 192	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	84 147	63 989	54 020	250 725	117 550	Health and social work
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	120 951	153 189	177 298	143 418	174 168	Other community, social and personal service activities
KOKKU	5 796 506	7 411 106	6 705 756	9 009 070	9 868 849	TOTAL

Metoodika

Majandusnäitajate statistika iseloomustab äriühingute finantsmajanduslikku tegevust. Eelarveliste asutuste ja organisatsioonide, füüsilisest isikust ettevõtjate ja talude ega finantsvahendusäriühingute andmeid ei kajastata.

Vaadeldakse tegutsevaid äriühinguid. Küsitletakse kõiki riigi- ja kohaliku omavalitsuse äriühinguid ning vähemalt 20 hõivatuga erasektori äriühinguid. Ülejäänud Eesti ja välismaa eraõiguslikele isikutele kuuluvatest äriühingutest tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Valikuuringuga kogutud andmete põhjal hinnatakse üldkogumi näitajaid.

Äriühingud on jaotatud peamiste tegevusalade kaupa Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2003) järgi. EMTAK on Euroopa Ühenduse majandustegevusalade statistilise klassifikaatori NACE Eesti rahvuslik versioon.

Methodology

Financial statistics characterize the financial activity of non-financial enterprises. Financial statistics do not include the data of budgetary institutions or organisations, sole proprietors, farms and enterprises of financial intermediation.

The survey population consists of economically active enterprises. All state and local government enterprises as well as the private sector enterprises with at least 20 persons employed are completely enumerated. The rest of enterprises belonging to Estonian or foreign persons in private law are sampled. The data collected by a sample survey are expanded to the whole population.

Enterprises have been divided into groups by economic activity according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2003) which is based on the NACE (Statistical Classification of Economic Activities in the European Community).

Kirjandust Publications

Ettevõtlus. *Business.* (2008). Tallinn: Statistikaamet.

MAJANDUSÜKSUSED

Katrin Aasmäe, Marielle Borthwick

Tabel 1	Ettevõtted äriregistris, mittetulundusühingud ja sihtasutused mittetulundusühingute ja sihtasutuste registris maakonna järgi, 1. jaanuar 2009	254
Tabel 2	Ettevõtted äriregistris õigusliku vormi ja maakonna järgi, 1. jaanuar 2009	254
Tabel 3	Ettevõtted äriregistris õigusliku vormi ja tegevusala järgi, 1. jaanuar 2009	255
Tabel 4	Statistilisse profiili kuuluvad üksused õigusliku vormi järgi, 2005–2008	256
Tabel 5	Statistilisse profiili kuuluvad üksused õigusliku vormi ja tegevusala järgi, 2008	256
Tabel 6	Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted tegevusala järgi, 2005–2008	258
Tabel 7	Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted õigusliku vormi ja maakonna järgi, 2008	259
Tabel 8	Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted töötajate arvu järgi, 2005–2008	259
Tabel 9	Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted töötajate arvu ja maakonna järgi, 2008	259
Tabel 10	Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted töötajate arvu ja tegevusala järgi, 2008	260
Tabel 11	Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted omaniku liigi järgi, 2005–2008	260
Tabel 12	Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted omaniku liigi ja tegevusala järgi, 2008	261
Tabel 13	Statistilisse profiili kuuluvad riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutused tegevusala järgi, 2005–2008	262
Tabel 14	Statistilisse profiili kuuluvad kasumitaotluseta üksused õigusliku vormi ja maakonna järgi, 2008	262
Tabel 15	Statistilisse profiili kuuluvad mittetulundusühingud ja sihtasutused tegevusala järgi, 2005–2008	263
Tabel 16	Kontsernid tegevusala ja tüübi järgi, 2005–2008	264

ECONOMIC UNITS

Tabel 1	<i>Enterprises in Commercial Register, non-profit associations and foundations in Non-Profit Associations and Foundations Register by county, 1 January 2009</i>	254
Table 2	<i>Enterprises in Commercial Register by legal form and by county, 1 January 2009</i>	254
Table 3	<i>Enterprises in Commercial Register by legal form and by economic activity, 1 January 2009</i>	255
Table 4	<i>Units in the Statistical Profile by legal form, 2005–2008</i>	256
Table 5	<i>Units in the Statistical Profile by legal form and by economic activity, 2008</i>	256
Table 6	<i>Enterprises in the Statistical Profile by economic activity, 2005–2008</i>	258
Table 7	<i>Enterprises in the Statistical Profile by legal form and by county, 2008</i>	259
Table 8	<i>Enterprises in the Statistical Profile by number of employees, 2005–2008</i>	259
Table 9	<i>Enterprises in the Statistical Profile by number of employees and by county, 2008</i>	259
Table 10	<i>Enterprises in the Statistical Profile by number of employees and by economic activity, 2008</i>	260
Table 11	<i>Enterprises in the Statistical Profile by type of owner, 2005–2008</i>	260
Table 12	<i>Enterprises in the Statistical Profile by type of owner and by economic activity, 2008</i>	261
Table 13	<i>Government and local government institutions in the Statistical Profile by economic activity, 2005–2008</i>	262
Table 14	<i>Non-profit institutions in the Statistical Profile by legal form and by county, 2008</i>	262
Table 15	<i>Non-profit associations and foundations in the Statistical Profile by economic activity, 2005–2008</i>	263
Table 16	<i>Enterprise groups by economic activity and by type of control, 2005–2008</i>	264

Ülevaade

Peatükk annab ülevaate aastatel 2005–2008 statistilisse profiili kuulunud majandusüksustest. Võrdluseks on välja toodud ka juriidilistesse registritesse kantud üksuste andmed. Statistiline profiil hõlmab vaid tegutsevaid üksusi, seetõttu on nende arv selles alati väiksem kui juriidilistes registrites registreeritud üksuste arv.

Nii nagu eelnevatel aastatel oli äriregistris registreeritud äriühingutest ja füüsilisest isikust ettevõtjatest (edaspidi ettevõtted) ka 2008. aastal aktiivseid kaks kolmandikku. Äriregistris on arvel ka tegevuse peatanud või lõpetanud ettevõtted, kes ei ole end juriidiliselt likvideerinud. Euroopa äriühinguid registreeriti äriregistris esimest korda 2007. aastal, kui sinna kanti kaks ettevõtet. 2008. aastal oli neid äriregistris kokku juba kolm ja kõik need on Tallinnas tegutsevad finants- ja kindlustustegevusettevõtted.

Aktiivsete majandusüksuste arv vähenes

Esimest korda alates 2004. aastast vähenes aktiivsete majandusüksuste arv — 2008. aastal oli neid tuhat vähem kui 2007. aastal. Kokku tegutses Eestis 2008. aastal üle 138 000 üksuse.

Kui aastatel 2004–2007 kasvas tegutsevate ettevõtete arv 6–7% aastas, siis 2008. aastal vaid 2%, ulatudes ligi 78 000-ni. Äriühinguid tuli tavapäraselt juurde, kuid nende hulga suurenemine on aeglustunud — 2007. aastal lisandus neid 5000, aga 2008. aastal vaid veidi üle 2000. Füüsilisest isikust ettevõtjate arvu kahanemine on hoogustunud — neid vähenes 4000 üksuse võrra ehk ligi kaks korda rohkem kui 2007. aastal.

Ehituse valdkond tõmbus kokku

Ehitusettevõtete arv kasvas aastatel 2005–2007 kolmandiku aastas, kuid 2008. aastal ehitusega tegelejate hulk vähenes 4%. Samuti tõmbus pärast mitu aastat kestnud kasvu 2% kokku töötleva tööstuse valdkond. Kahel viimasel aastal on hakanud vähenema ka hulgi- ja jaekaubandusettevõtete arv: 2007. aastal vähenes see 9%, 2008. aastal 2%. Enamikus tegevusalades ettevõtete arv siiski endiselt kasvas. Näiteks suurenes taas kinnisvaraettevõtete arv — 2008. aastal 12%. Selle üks põhjuseid on, et hulk ehitusettevõtteid hakkas tegelema valminud kinnisvara rendi või müügiga ning uusi arendusprojekte ei algatanud.

Üle poole ettevõtetest Harju maakonnas

Üle poole ettevõtetest Eestis asub Harju maakonnas, sealjuures tegutseb ainuüksi Tallinnas ligi pool (44%) kõigist ettevõtetest. Tartu maakonnas tegutseb 10%, Pärnu maakonnas 6%, Ida-Viru maakonnas 5,5% ja Lääne-Viru maakonnas 4% ettevõtetest.

Ligi 90% statistilise profiili ettevõtetest on mikroettevõtted ehk alla kümne töötajaga ettevõtted. Suureettevõtteid ehk vähemalt 250 töötajaga ettevõtteid oli 2008. aastal 201 — 14 ettevõtet rohkem kui aasta varem.

Üle 92% ettevõtetest kuulus Eesti eraomanikele ja vaid iga seitsmes ettevõtte sajast kuulus välisomanikele. Kui 2007. aastal kasvas Eesti eraomandis olevate ettevõtete arv 7%, siis 2008. aastal vaid 2%. Ka välisettevõtete arvu kasv on aeglustunud — 2006. aastal oli kasv 12%, viimasel paaril aastal aga on ettevõtete hulk suurenenud vaid 4%.

Statistilises profiilis on mittetulundusühingute ja sihtasutuste hulk pidevalt suurenenud uute registreeritud üksuste tõttu, sest Eestis ei ole nende aktiivsuse kindlakstegemiseks head administratiivset allikat. Peale ettevõtete arvu kasvu aeglustus ka mittetulundusühingute ja sihtasutuste arvu kasv — 2007. aastal lisandus neid 6%, 2008. aastal aga vaid 2%.

Kontsernide arvu kasv aeglustus

Et uurida ettevõtluse üleilmastumise taset Eestis ja ettevõttegruppide, eriti rahvusvaheliste kontsernide rolli majanduses, kogub Statistikaamet alates 2005. aastast regulaarselt andmeid Eestis tegutsevate ettevõttegruppide kohta.

Kontsernide arv on aasta-aastalt küll kasvanud, kuid juurdekasv on aeglustunud. Kui 2006. aastal oli tegutsevaid ettevõttegrupe 13% rohkem kui 2005. aastal, siis 2008. aastal oli nende kasv kahanenud 7%-ni. 2006. aastal algas väliskontsernide osatähtsuse vähenemine, mis jätkus ka möödunud aastal. 2008. aastal tegutses Eestis 4498 ettevõttegruppi, millest Eesti kapitali kontrolli all oli 60%. 2005. aastal oli Eesti kapitali kontrolli all seevastu 55% ettevõttegruppidest.

Nii nagu varasematel aastatel on tegevusala järgi kõige enam kaubandus- ja tööstuskontserne — 2008. aastal oli neid 40% kõigist kontsernidest. Aastate jooksul on ehitus- ja kinnisvaraarenduskontsernide puhul toimunud suured kõikumised: kui 2006. aastal kasvas mainitud tegevusalaga ettevõttegruppide arv 34% ja 2007. aastal 24%, siis 2008. aastal nende arv hoopis vähenes 7%.

Overview

The chapter gives an overview of the units in the Statistical Profile in 2005–2008. For comparison, the data on economic units registered in legal registers is also presented. The Statistical Profile contains only data on units which are economically active, therefore the number of economic units belonging to the Statistical Profile is always smaller compared to the number of units registered in the legal registers.

As in previous years, the number of active companies and sole proprietors (hereinafter enterprises) accounted for two thirds of the enterprises registered in the Commercial Register in 2008. The Commercial Register, in addition to active enterprises, includes also the enterprises which are inactive but have not liquidated themselves legally. European companies were registered in the Commercial Register for the first time in 2007 — two enterprises, in 2008 there were already three, which are all finance and insurance enterprises, located in Tallinn.

The number of active economic units decreased

For the first time since 2004 the number of active economic units decreased — by thousand units compared to the previous year. In 2008, there were over 138, 000 active units in Estonia altogether.

Although in 2004–2007 the number of active enterprises increased by 6–7% a year, in 2008 the growth was just 2%, reaching nearly 78,000. As usual, the number of companies grew, but the growth has slowed down — in 2007 there were 5,000 companies more, whereas in 2008 only slightly over 2,000 had been added. The decrease in the number of sole proprietors has sped up — the number has decreased nearly twice as much as in 2007 — by 4,000 units.

The construction sector is contracting

In 2005–2007, the growth rate of construction enterprises was over 30% a year, however, in 2008, there was a decrease by 4%. After years of growth, the manufacturing sector has also contracted by 2%. Over the last two years the number of wholesale and retail traders has also decreased — 9% in 2007, 2% in 2008. However, in most fields, the growth continued. For example, the number of real estate enterprises continued to grow — 12% in 2008. One reason for this is that former construction companies had started to sell or rent their completed properties and new development projects were not initiated.

Over a half of enterprises are located in Harju county

More than a half of enterprises in Estonia are located in Harju county, moreover, nearly half of all enterprises reside in Tallinn — 44%, followed by Tartu (10%), Pärnu (6%), Ida-Viru (5.5%) and Lääne-Viru (4%) counties.

Nearly 90% of enterprises in the Statistical Profile are micro enterprises (having fewer than 10 persons employed). There were 201 large enterprises (250 and more persons employed) in 2008 — 14 enterprises more than the year before.

Over 92% of enterprises had Estonian private owners, and every seventh enterprise out of hundred belonged to foreign owners. In 2007, the number of Estonian-owned enterprises grew by 7%, but in 2008 only 2%. The increase in the number of foreign enterprises has slowed down — 4% in the last two years, compared to 12% in 2006.

Due to new registered units, the number of non-profit associations and foundations in the Statistical Profile is rising continually as there is currently no good administrative source for verifying their economic activity. Similarly to the enterprises, the increase in the number of non-profit associations and foundations has slowed down — only 2% in 2008, compared to 6% in 2007.

The increase of number of enterprise groups has slowed down

To observe the level of enterprise globalization in Estonia, and the role of enterprise groups — especially that of multinational ones — in economy, Statistics Estonia has been collecting data on enterprise groups operating in Estonia on a regular basis since 2005.

The number of enterprise groups has been increasing year by year, but the growth has slowed down. If in 2006 the number of enterprise groups increased by 13% compared to 2005, then in 2008 the increase was only 7%. The decrease in the proportion of enterprise groups under foreign control, which had started in 2006, continued. In 2008, 4,498 enterprise groups were operating in Estonia, of which 60% were all-resident enterprise groups. In 2005 all-resident groups accounted for 55% of all groups.

By economic activity, in 2008 as in previous years, 40% of all groups were engaged in trade or manufacturing. Noticeable changes can be detected in the dynamics of the number of enterprise groups engaged in construction and real estate development. In 2006 the number of these groups increased by 34% and in 2007 by 24%. In 2008, their number decreased by 7%.

Tabel 1 Ettevõtted äriregistris, mittetulundusühingud ja sihtasutused mittetulundusühingute ja sihtasutuste registris maakonna järgi, 1. jaanuar 2009

Table 1 Enterprises in Commercial Register, non-profit associations and foundations in Non-Profit Associations and Foundations Register by county, 1 January 2009

Maakond County	Ettevõtted Enterprises	Mittetulundusühingud Non-profit associations	Sihtasutused Foundations	Kokku Total
Harju	66 598	12 165	397	79 160
Tallinn	55 073	9 356	340	64 769
Hiiu	964	284	11	1 259
Ida-Viru	6 370	2 759	48	9 177
Jõgeva	2 051	515	22	2 588
Järva	2 008	643	14	2 665
Lääne	2 000	673	22	2 695
Lääne-Viru	4 483	1 257	18	5 758
Põlva	1 755	477	12	2 244
Pärnu	6 985	1 600	42	8 627
Rapla	2 485	685	13	3 183
Saare	3 053	809	25	3 887
Tartu	11 928	3 190	119	15 237
Valga	1 880	603	24	2 507
Viljandi	3 313	848	28	4 189
Võru	2 272	673	14	2 959
KOKKU — TOTAL	118 145	27 181	809	146 135

Tabel 2 Ettevõtted äriregistris õigusliku vormi ja maakonna järgi, 1. jaanuar 2009

Table 2 Enterprises in Commercial Register by legal form and by county, 1 January 2009

Maakond County	Füüsilisest isikust ettevõtjad Sole proprietors	Äriühingud					Välismaa äriühingute filiaalid Branches of foreign companies	Euroopa äriühingud European companies	Kokku Total
		täis- ühingud Companies	usaldus- ühingud limited partner- ships	osa- ühingud private limited companies	aktsia- seeltsid public limited companies	tulundus- ühistud commercial associ- ations			
Harju	3 879	200	438	58 035	3 386	218	439	3	66 598
Tallinn	2 814	169	393	48 251	2 885	151	407	3	55 073
Hiiu	411	1	3	500	36	12	1	0	964
Ida-Viru	1 595	68	78	4 296	242	85	6	0	6 370
Jõgeva	827	4	6	1 132	58	24	0	0	2 051
Järva	734	5	2	1 175	76	16	0	0	2 008
Lääne	688	13	4	1 192	81	19	3	0	2 000
Lääne-Viru	1 493	14	71	2 691	186	27	1	0	4 483
Põlva	602	10	6	1 052	60	25	0	0	1 755
Pärnu	1 614	6	16	5 047	250	44	8	0	6 985
Rapla	723	7	2	1 670	59	24	0	0	2 485
Saare	1 034	15	201	1 674	95	32	2	0	3 053
Tartu	1 641	43	67	9 590	534	36	17	0	11 928
Valga	614	15	7	1 148	78	18	0	0	1 880
Viljandi	1 114	7	27	2 018	122	23	2	0	3 313
Võru	819	9	4	1 334	81	21	4	0	2 272
KOKKU — TOTAL	17 788	417	932	92 554	5 344	624	483	3	118 145

Tabel 3 Ettevõtted äriregistris õigusliku vormi ja tegevusala (EMTAK 2008) järgi, 1. jaanuar 2009

Table 3 Enterprises in Commercial Register by legal form and by economic activity (EMTAK 2008), 1 January 2009

Tegevusala	Füüsilisest isikust ettevõtjad	Äriühingud					Välismaa äriühingute filiaalid	Euroopa äriühingud	Kokku	Economic activity
		täisühingud	usaldusühingud	osaühingud	aktsiaseltsid	tulundusühistud				
	Sole proprietors	Companies				Branches of foreign companies	European companies	Total		
		general partner-ships	limited partner-ships	private limited companies	public limited companies	commercial associations				
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	10 156	13	328	2 852	139	159	1	-	13 648	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	5	-	1	119	35	1	-	-	161	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	491	45	43	7 261	1 004	66	33	-	8 943	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	6	-	3	193	61	4	-	-	267	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	8	1	1	243	59	4	1	-	317	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Ehitus	296	21	82	12 789	522	42	17	-	13 769	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	1 467	116	128	25 245	1 319	140	160	-	28 575	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	3 435	8	12	4 779	473	24	33	-	8 764	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	341	22	11	2 713	121	19	1	-	3 228	Accommodation and food service activities
Info ja side	154	50	60	3 310	177	9	24	-	3 784	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	18	6	10	3 645	327	33	34	3	4 076	Financial and insurance activities
Kinnisvaraalane tegevus	142	14	33	7 050	496	34	14	-	7 783	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	536	66	106	12 562	287	35	99	-	13 691	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	169	18	62	4 533	177	16	55	-	5 030	Administrative and support service activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	1	-	-	20	1	-	1	-	23	Public administration and defence; compulsory social security
Haridus	102	5	20	888	25	9	4	-	1 053	Education
Tervishoid ja sotsiaaltoetamine	138	5	3	1 192	62	4	2	-	1 406	Human health and social work activities
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	94	7	13	1 133	46	6	2	-	1 301	Arts, entertainment and recreation
Muud teenindavad tegevused	228	19	16	2 026	13	19	2	-	2 323	Other service activities
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	1	1	-	1	-	-	-	-	3	Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use
KOKKU	17 788	417	932	92 554	5 344	624	483	3	118 145	TOTAL

Tabel 4 Statistilise profiili kuuluvad üksused õigusliku vormi järgi, 2005–2008
Table 4 Units in the Statistical Profile by legal form, 2005–2008

Õiguslik vorm	2005	2006	2007	2008	Legal form
Füüsilisest isikust ettevõtjad	50 734	51 290	49 319	45 358	Sole proprietors
äriregister ^a	14 886	14 447	14 071	13 526	Commercial Register ^a
Maksu- ja Tolliamet ^b	35 848	36 843			Tax and Customs Board ^b
Äriühingud ja välismaa äriühingute filiaalid	50 476	56 565	62 088	64 422	Companies and branches of foreign companies
täisühingud	135	121	117	126	general partnerships
usaldusühingud	166	184	171	234	limited partnerships
osaühingud	44 893	51 145	56 765	59 192	private limited companies
aktsiaseltsid	4 731	4 582	4 501	4 349	public limited companies
tulundusühistud	371	338	324	317	commercial associations
Euroopa äriühing	-	-	-	3	European companies
välismaa äriühingute filiaalid	180	195	210	201	branches of foreign companies
Kasumitaotluseta üksused	25 635	26 426	27 896	28 511	Non-profit institutions
mittetulundusühingud	21 943	22 815	24 241	24 837	non-profit associations
sihtasutused	633	669	715	761	foundations
riigiasutused	486	394	390	365	government institutions
kohaliku omavalitsuse asutused	2 573	2 548	2 550	2 548	local government institutions
KOKKU	126 845	134 281	139 303	138 291	TOTAL

^a Äriregistris registreeritud tegutsevad füüsilisest isikust ettevõtjad.

^b Maksukohustuslaste registris registreeritud tegutsevad füüsilisest isikust ettevõtjad, kes pole kantud äriregistrisse.

^a Economically active sole proprietors who have been registered in the Commercial Register.

^b Economically active sole proprietors who have been registered in the Register of Taxable Persons and who have not been registered in the Commercial Register.

Tabel 5 Statistilise profiili kuuluvad üksused õigusliku vormi ja tegevusala (EMTAK 2008) järgi, 2008

Table 5 Units in the Statistical Profile by legal form and by economic activity (EMTAK 2008), 2008

Tegevusala	Füüsilisest isikust ettevõtjad		Äriühingud ja välismaa äriühingute filiaalid	Mittetulundusühingud	Sihtasutused	Riigiasutused	Kohaliku omavalitsuse asutused	Kokku	Economic activity
	äriregister ^a	Maksu- ja Tolliamet ^b							
	Sole proprietors	Tax and Customs Board ^b	Companies and branches of foreign companies	Non-profit associations	Foundations	Government institutions	Local government institutions	Total	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	7 545	5 936	2 104	200	2	2	-	15 789	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	1	8	117	-	-	-	1	127	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	389	1 321	6 035	1	-	-	-	7 746	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	2	65	203	1	-	-	3	274	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	2	17	253	13	-	-	8	293	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Ehitus	254	2 011	9 085	2	1	6	-	11 359	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	979	3 099	15 945	3	1	-	1	20 028	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	2 773	1 069	4 061	10	8	-	2	7 923	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	307	252	1 947	9	1	-	2	2 518	Accommodation and food service activities

^a Äriregistris registreeritud tegutsevad füüsilisest isikust ettevõtjad.

^b Maksukohustuslaste registris registreeritud tegutsevad füüsilisest isikust ettevõtjad, kes pole kantud äriregistrisse.

^a Economically active sole proprietors who have been registered in the Commercial Register.

^b Economically active sole proprietors who have been registered in the Register of Taxable Persons and who have not been entered in the Commercial Register.

Tabel 5 Statistilise profiili kuuluvad üksused õigusliku vormi ja tegevusala (EMTAK 2008) järgi, 2008

Table 5 Units in the Statistical Profile by legal form and by economic activity (EMTAK 2008), 2008

Järg — Cont.

Tegevusala	Füüsilisest isikust ettevõtjad		Äriühingud ja välismaa äriühingute filiaalid	Mittetulundusühingud	Sihtasutused	Riigiasutused	Kohaliku omavalitsuse asutused	Kokku	Economic activity
	äriregister	Maksu- ja Tolliamet							
	<i>Sole proprietors</i>	<i>Tax and Customs Board</i>	<i>Companies and branches of foreign companies</i>	<i>Non-profit associations</i>	<i>Foundations</i>	<i>Government institutions</i>	<i>Local government institutions</i>	<i>Total</i>	
Info ja side	118	717	2 521	130	14	4	2	3 506	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	10	289	1 417	2	6	2	-	1 726	Financial and insurance activities
Kinnisvaraalaane tegevus	129	1 015	4 654	11 047	20	-	19	16 884	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus	442	115	8 868	94	39	45	2	9 605	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	106	6 653	3 069	55	13	-	1	9 897	Administrative and support service activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-	-	1	90	7	147	276	521	Public administration and defence; compulsory social security
Haridus	86	551	715	484	34	85	1 214	3 169	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	104	590	1 093	463	105	22	146	2 523	Human health and social work activities
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	91	1 751	880	3 731	106	51	865	7 475	Arts, entertainment and recreation
Muud teenindavad tegevused	187	6 363	1 452	8 502	404	1	6	16 915	Other service activities
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	1	10	2	-	-	-	-	13	Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use
KOKKU	13 526	31 832	64 422	24 837	761	365	2 548	138 291	TOTAL

Tabel 6 **Statistilise profiili kuuluvad ettevõtted tegevusala (EMTAK 2008)^a järgi, 2005–2008^b**
 Table 6 *Enterprises in the Statistical Profile by economic activity (EMTAK 2008)^a, 2005–2008^b*

Tegevusala	2005	2006	2007	2008	Economic activity
Põllumajandus, metsa- ajandus ja kalapüük	10 377	10 119	9 715	9 649	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	81	90	102	118	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	5 895	6 205	6 559	6 424	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	198	197	204	205	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	204	213	222	255	<i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>
Ehitus	5 440	7 133	9 744	9 339	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrattaste remont	18 115	18 940	17 252	16 924	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	5 842	6 084	6 814	6 834	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	2 121	2 208	2 217	2 254	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	1 759	2 028	2 333	2 639	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	750	905	1 306	1 427	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraalane tegevus	3 095	3 805	4 193	4 783	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	6 294	7 144	8 466	9 310	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	2 112	2 563	3 020	3 175	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-	-	-	1	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	541	610	739	801	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	989	1 043	1 139	1 197	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	487	568	723	971	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	1 062	1 157	1 411	1 639	<i>Other service activities</i>
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	-	-	-	3	<i>Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services- producing activities of households for own use</i>
KOKKU	65 362	71 012	76 159	77 948	TOTAL

^a 2008. aastal võeti Euroopa Liidus kasutusele tegevusalade klassifikaatori uus versioon. Andmed on ümber arvutatud EMTAK 2008 järgi.

^b Äriregistris registreeritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed, v.a ainult maksukohustuslaste registrisse kantud andmed.

^a In 2008 a new version of the classification of economic activities was implemented in the European Union. The data have been recalculated according to EMTAK 2008 (based on NACE Rev. 2).

^b Including the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register and excluding the data entered only in the Register of Taxable Persons.

Tabel 7 Statistilise profiili kuuluvad ettevõtted õigusliku vormi ja maakonna järgi, 2008^a
Table 7 Enterprises in the Statistical Profile by legal form and by county, 2008^a

Maakond County	Füüsilisest isikust ettevõtjad Sole proprietors	Ariühingud Companies					Euroopa äriühing European companies	Välismaa äriühingute filiaalid Branches of foreign companies	Kokku Total
		täisühingud general partnerships	usaldusühingud limited partners hips	osaühingud private limited companies	aktsiaseltsid public limited companies	tulundusühistud commercial associations			
Harju	2 808	63	132	35 931	2 791	102	3	183	42 013
Tallinn	2 021	52	114	29 259	2 369	63	3	168	34 049
Hiiu	269	1	1	348	29	7	-	-	655
Ida-Viru	1 169	22	41	2 865	183	38	-	2	4 320
Jõgeva	647	2	1	780	42	16	-	-	1 488
Järva	514	1	1	822	71	11	-	-	1 420
Lääne	541	6	1	753	61	12	-	-	1 374
Lääne-Viru	986	4	4	1 902	142	15	-	1	3 054
Põlva	477	2	4	713	42	13	-	-	1 251
Pärnu	1 459	4	4	3 311	190	20	-	3	4 991
Rapla	610	1	-	1 172	48	14	-	-	1 845
Saare	789	2	3	1 129	78	15	-	-	2 016
Tartu	1 282	10	23	6 341	440	23	-	11	8 130
Valga	457	6	2	764	62	10	-	-	1 301
Viljandi	859	1	13	1 430	108	8	-	-	2 419
Võru	659	1	4	931	62	13	-	1	1 671
KOKKU TOTAL	13 526	126	234	59 192	4 349	317	3	201	77 948

^a Äriregistris registreeritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed, v.a ainult maksukohustuslaste registrisse kantud andmed. Ettevõtted on jaotatud maakondadesse kontaktaadressi järgi.

^a Including the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register and excluding the data entered only in the Register of Taxable Persons. Enterprises have been distributed by counties according to their contact address.

Tabel 8 Statistilise profiili kuuluvad ettevõtted töötajate arvu järgi, 2005–2008^a
Table 8 Enterprises in the Statistical Profile by number of employees, 2005–2008^a

Töötajate arv Number of employees	2005	2006	2007	2008	Number of employees
Vähemalt 250 At least 250	168	179	187	201	At least 250
50–249 50–249	1 288	1 323	1 379	1 376	50–249
10–49 10–49	6 519	6 901	7 187	7 137	10–49
Alla 10 Less than 10	57 387	62 609	67 406	69 234	Less than 10
KOKKU TOTAL	65 362	71 012	76 159	77 948	TOTAL

^a Äriregistris registreeritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed, v.a ainult maksukohustuslaste registrisse kantud andmed.

^a Including the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register and excluding the data entered only in the Register of Taxable Persons.

Tabel 9 Statistilise profiili kuuluvad ettevõtted töötajate arvu ja maakonna järgi, 2008^a
Table 9 Enterprises in the Statistical Profile by number of employees and by county, 2008^a

Maakond County	Vähemalt 250 At least 250	50–249	10–49	Alla 10 Less than 10	Kokku Total
Harju	128	809	3 943	37 133	42 013
Tallinn	111	665	3 236	30 037	34 049
Hiiu	0	10	36	609	655
Ida-Viru	17	111	450	3 742	4 320
Jõgeva	0	22	107	1 359	1 488
Järva	4	29	148	1 239	1 420
Lääne	1	22	111	1 240	1 374
Lääne-Viru	11	41	288	2 714	3 054
Põlva	1	17	87	1 146	1 251
Pärnu	11	56	427	4 497	4 991
Rapla	1	26	146	1 672	1 845
Saare	3	30	145	1 838	2 016
Tartu	17	105	834	7 174	8 130
Valga	3	26	96	1 176	1 301
Viljandi	2	39	203	2 175	2 419
Võru	2	33	116	1 520	1 671
KOKKU — TOTAL	201	1 376	7 137	69 234	77 948

^a Äriregistris registreeritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed, v.a ainult maksukohustuslaste registrisse kantud andmed. Ettevõtted on jaotatud maakondadesse kontaktaadressi järgi.

^a Including the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register and excluding the data entered only in the Register of Taxable Persons. Enterprises have been distributed by counties according to their contact address.

Tabel 10 Statistilise profiili kuuluvad ettevõtted töötajate arvu ja tegevusala (EMTAK 2008) järgi, 2008^aTable 10 Enterprises in the Statistical Profile by number of employees and by economic activity (EMTAK 2008), 2008^a

Tegevusala	Vähemalt 250 At least 250	50–249	10–49	Alla 10 Less than 10	Kokku Total	Economic activity
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	1	44	318	9 286	9 649	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	3	10	36	69	118	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	74	479	1 405	4 466	6 424	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	4	15	47	139	205	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	3	11	79	162	255	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Ehitus	9	159	1 241	7 930	9 339	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	33	212	1 508	15 171	16 924	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	14	107	537	6 176	6 834	Transportation and storage
Majutus ja toidlustus	7	70	430	1 747	2 254	Accommodation and food service activities
Info ja side	10	53	201	2 375	2 639	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	10	17	59	1 341	1 427	Financial and insurance activities
Kinnisvaraalaane tegevus	1	17	183	4 582	4 783	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus	-	37	403	8 870	9 310	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	17	77	309	2 772	3 175	Administrative and support service activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-	-	-	1	1	Public administration and defence; compulsory social security
Haridus	2	7	74	718	801	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	11	39	165	982	1 197	Human health and social work activities
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	2	14	58	897	971	Arts, entertainment and recreation
Muud teenindavad tegevused	-	8	84	1 547	1 639	Other service activities
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	-	-	-	3	3	Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use
KOKKU	201	1 376	7 137	69 234	77 948	TOTAL

^a Äriregistris registreeritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed, v.a ainult maksukohustuslaste registrisse kantud andmed.

^a Including the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register and excluding the data entered only in the Register of Taxable Persons.

Tabel 11 Statistilise profiili kuuluvad ettevõtted omaniku liigi järgi, 2005–2008^aTable 11 Enterprises in the Statistical Profile by type of owner, 2005–2008^a

Omanik	2005	2006	2007	2008	Owner
Riik	74	70	68	66	State
Kohalik omavalitsus	246	243	238	235	Local government
Eesti eraomanik	60 380	65 482	70 450	71 999	Estonian private owner
Välisomanik	4 662	5 217	5 403	5 648	Foreign owner
Muu	-	-	-	-	Other
KOKKU	65 362	71 012	76 159	77 948	TOTAL

^a Äriregistris registreeritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed, v.a ainult maksukohustuslaste registrisse kantud andmed.

^a Including the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register and excluding the data entered only in the Register of Taxable Persons.

Tabel 12 Statistilise profiili kuuluvad ettevõtted omaniku liigi ja tegevusala (EMTAK 2008) järgi, 2008^aTable 12 Enterprises in the Statistical Profile by type of owner and by economic activity (EMTAK 2008), 2008^a

Tegevusala	Riik	Kohalik oma- valitsus	Eesti eraomanik	Välis- omanik	Kokku	Economic activity
	State	Local government	Estonian private owner	Foreign owner	Total	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	2	-	9 529	118	9 649	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	2	-	96	20	118	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	5	-	5 709	710	6 424	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	9	56	118	22	205	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	3	69	167	16	255	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Ehitus	5	8	8 952	374	9 339	Construction
Hulgi- ja jae-kaubandus; mootorsõidukite ja mootor-rataste remont	4	1	15 135	1 784	16 924	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	9	6	6 526	293	6 834	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	1	2	2 143	108	2 254	Accommodation and food service activities
Info ja side	5	4	2 360	270	2 639	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	-	-	1 181	246	1 427	Financial and insurance activities
Kinnisvaraala tegevus	3	43	4 220	517	4 783	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	11	4	8 648	647	9 310	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	4	6	2 784	381	3 175	Administrative and support service activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-	-	1	-	1	Public administration and defence; compulsory social security
Haridus	-	-	771	30	801	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1	24	1 155	17	1 197	Human health and social work activities
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	2	9	925	35	971	Arts, entertainment and recreation
Muud teenindavad tegevused	-	3	1 576	60	1 639	Other service activities
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	-	-	3	-	3	Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use
KOKKU	66	235	71 999	5 648	77 948	TOTAL

^a Äriregistris registreeritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed, v.a ainult maksukohustuslaste registrisse kantud andmed.

^a Including the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register and excluding the data entered only in the Register of Taxable Persons.

Tabel 13 Statistilise profiili kuuluvad riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutused tegevusala (EMTAK 2008)^a järgi, 2005–2008Table 13 Government and local government institutions in the Statistical Profile by economic activity (EMTAK 2008)^a, 2005–2008

Tegevusala	2005	2006	2007	2008	Economic activity
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	3	3	2	2	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	1	1	1	1	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	0	0	0	0	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	2	2	3	3	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	11	11	8	8	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Ehitus	6	6	6	6	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	2	1	2	1	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	2	2	2	2	Transport and storage
Majutus ja toitlustus	1	1	2	2	Accommodation and food service activities
Info ja side	4	4	8	6	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	2	2	2	2	Financial and insurance activities
Kinnisvaraalane tegevus	12	11	19	19	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	33	32	49	47	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	2	2	1	1	Administrative and support service activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	531	454	432	423	Public administration and defence; compulsory social security
Haridus	1 327	1 306	1 304	1 299	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	173	169	178	168	Human health and social work activities
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	932	919	914	916	Arts, entertainment and recreation
Muud teenindavad tegevused	15	16	7	7	Other service activities
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	-	-	-	-	Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use
KOKKU	3 059	2 942	2 940	2 913	TOTAL

^a 2008. aastal võeti Euroopa Liidus kasutusele tegevusalade klassifikaatori uus versioon. Andmed on ümber arvatud EMTAK 2008 järgi.

^a In 2008 a new version of the classification of economic activities was implemented in the European Union. The data have been recalculated according to EMTAK 2008 (based on NACE Rev. 2).

Tabel 14 Statistilise profiili kuuluvad kasumitaotluseta üksused õigusliku vormi ja maakonna^a järgi, 2008Table 14 Non-profit institutions in the Statistical Profile by legal form and by county^a, 2008

Maakond	Mittetulundusühingud	Sihtasutused	Riigiasutused	Kohaliku omavalitsuse asutused	Kokku
County	Non-profit associations	Foundations	Government institutions	Local government institutions	Total
Harju	11 082	369	174	541	12 166
Tallinn	8 502	317	156	277	9 252
Hiiu	275	10	5	41	331
Ida-Viru	2 423	47	22	239	2 731
Jõgeva	489	21	9	117	636
Järva	598	14	9	116	737
Lääne	637	20	11	89	757
Lääne-Viru	1 143	17	14	161	1 335
Põlva	456	12	6	129	603
Pärnu	1491	38	15	226	1 770
Rapla	630	9	9	140	788
Saare	702	25	11	120	858
Tartu	2 958	113	47	230	3 348
Valga	554	24	7	104	689
Viljandi	791	28	13	179	1 011
Võru	608	14	13	116	751
KOKKU — TOTAL	24 837	761	365	2 548	28 511

^a Jaotatud kontaktaadressi järgi.

^a Distributed by contact address.

Tabel 15 Statistilise profiili kuuluvad mittetulundusühingud ja sihtasutused tegevusala (EMTAK 2008)^a järgi, 2005–2008Table 15 Non-profit associations and foundations in the Statistical Profile by economic activity (EMTAK 2008)^a, 2005–2008

Tegevusala	2005	2006	2007	2008	Economic activity
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	151	175	185	202	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	-	-	-	-	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	-	-	-	1	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	2	2	2	1	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	5	8	12	13	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Ehitus	4	1	-	3	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	3	3	3	4	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	6	9	9	18	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	12	12	13	10	Accommodation and food service activities
Info ja side	90	100	115	144	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	7	7	8	8	Financial and insurance activities
Kinnisvaraalaane tegevus	10 836	11 178	11 588	11 067	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikalaane tegevus	120	130	132	133	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	51	58	65	68	Administrative and support service activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	52	54	75	97	Public administration and defence; compulsory social security
Haridus	390	437	489	518	Education
Tervishoid ja sotsiaaltoolekanne	514	516	567	568	Human health and social work activities
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	3 158	3 310	3 562	3 837	Arts, entertainment and recreation
Muud teenindavad tegevused	7 175	7 484	8 131	8 906	Other service activities
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	-	-	-	-	Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use
KOKKU	22 576	23 484	24 956	25 598	TOTAL

^a 2008. aastal võeti Euroopa Liidus kasutusele tegevusalade klassifikaatori uus versioon. Andmed on ümber arvutatud EMTAK 2008 järgi.

^a In 2008 a new version of the classification of economic activities was implemented in the European Union. The data have been recalculated according to EMTAK 2008 (based on NACE Rev. 2).

Tabel 16 **Kontsernid tegevusala (EMTAK 2008)^a ja tüübi järgi, 2005–2008**
 Table 16 *Enterprise groups by economic activity (EMTAK 2008)^a and type of control, 2005–2008*

Tegevusala	2005		2006		2007		2008		Economic activity
	Eesti	välis- maised	Eesti	välis- maised	Eesti	välis- maised	Eesti	välis- maised	
	<i>all- resident groups</i>	<i>foreign controlled groups</i>	<i>all- resident groups</i>	<i>foreign controlled groups</i>	<i>all- resident groups</i>	<i>foreign controlled groups</i>	<i>all- resident groups</i>	<i>foreign controlled groups</i>	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	74	20	83	23	83	22	86	25	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	10	11	11	9	10	9	12	11	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	275	312	292	335	333	352	336	359	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	8	6	11	6	10	10	12	8	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	9	8	16	8	13	8	17	8	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Ehitus	181	62	258	67	331	73	314	60	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	447	569	474	586	477	575	532	568	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	122	99	129	100	152	103	143	110	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	53	27	67	24	84	27	91	29	Accommodation and food service activities
Info ja side	64	81	81	91	102	106	117	114	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	36	31	50	49	62	45	84	66	Financial and insurance activities
Kinnisvaraalaane tegevus	225	75	292	74	294	101	352	114	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	214	159	270	158	309	159	355	176	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	52	74	67	92	99	114	118	113	Administrative and support service activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-	-	-	-	-	-	-	-	Public administration and defence; compulsory social security
Haridus	18	9	27	6	31	9	26	10	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	25	7	23	8	24	6	30	4	Human health and social work activities
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	29	5	32	5	40	8	40	9	Arts, entertainment and recreation
Muud teenindavad tegevused	24	5	26	7	29	5	41	8	Other service activities
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	-	-	-	-	-	-	-	-	Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use
KOKKU	1 866	1 560	2 209	1 648	2 483	1 732	2 706	1 792	TOTAL

^a 2008. aastal võeti Euroopa Liidus kasutusele tegevusalade klassifikaatori uus versioon. Andmed on ümber arvutatud EMTAK 2008 järgi.

^a In 2008 a new version of the classification of economic activities was implemented in the European Union. The data have been recalculated according to EMTAK 2008 (based on NACE Rev. 2).

Metoodika

Statistiline profiil on majanduslikult aktiivsete üksuste kogum, mida Statistikaamet kasutab majandusstatistika üldkogumina 1994. aastast ja mis moodustatakse majandusüksuste statistilise registri andmete põhjal.

Majandusüksuste statistiline register on loodud juriidiliste registrite — äriregistri, mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri, maksukohustuslaste registri ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riikliku registri (RKOARR) — andmete alusel. Tabelite 1–3 ettevõtete, mittetulundusühingute ja sihtasutuste andmed pärinevad Registrite ja Infosüsteemide Keskusest (RIK).

Peale äriregistris registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjate andmete hõlmab majandusüksuste statistiline register maksukohustuslaste registrisse kantud füüsilisest isikust ettevõtjate andmeid.

Statistilist registrit uuendatakse aasta jooksul juriidiliste registrite andmete ning ettevõtetele ja teistele üksustele saadetavate küsitluslehtede põhjal. Kasutatakse ka kõikvõimalikke muid andmeallikaid: statistilised ja raamatupidamise aruanded ning meedia.

Uuendatud statistiline profiil valmib novembriks. Seda kasutatakse sama aasta aasta-statistika ja järgmise aasta lühiajastatistika valimi koostamisel. Sinna kuuluvad kõik vaatlusperioodil tegutsenud üksused, k.a need, mis tegutsesid vaatlusperioodil vaid osa ajast.

Registrite ja Infosüsteemide Keskuse (RIK) ja statistilise profiili andmete võrdlemisel tuleb arvestada järgmist:

- RIK-i andmed juriidilistesse registritesse kantud üksuste kohta on esitatud 2009. aasta alguse seisuga, statistilise profiili andmed 2008. aasta majanduslikult aktiivsete ja 2009. aastal potentsiaalselt aktiivsete üksuste kohta;
- RIK-i ja statistilise profiili üksuste tegevusalade andmed võivad erineda, sest andmebaase uuendatakse eri ajal;
- RIK-i andmed on jaotatud maakonniti juriidiliste aadresside järgi, statistilise profiili maakondlik jaotus põhineb kontaktaadressidel, mis on enamasti üksuste tegelik tegutsemiskoht.

Majandusüksuste statistiline register hõlmab infot kaht tüüpi kontsernide kohta: Eesti territooriumil tegutsevad väliskontsernid, mille peaettevõtted asuvad väljaspool Eestit, ja Eesti kapitali kontrollitavad kontsernid. Viimaste puhul on andmed ainult Eesti territooriumil tegutsevate kontserniliikmete kohta. Andmeallikana kasutatakse eelkõige riiklike ja teiste andmekogude andmeid. Eesti ettevõtete välismaal tegutsevate tütarettevõtete andmed ei ole praegu korralise infoallika puudumise tõttu kättesaadavad.

Kontsernide moodustamise aluseks olevad ettevõtetevahelised omandisuhted on 31. detsembri seisuga.

Methodology

The Statistical Profile is the database of economically active units. Since 1994 Statistics Estonia uses this database as a sampling frame for all economic statistics and it is based on the Business Register for Statistical Purposes.

The Business Register for Statistical Purposes is based on the Commercial Register, the Non-Profit Institutions and Foundations Register, Register of Taxable Persons and the State Register of State and Local Government Agencies. Data of enterprises, non-profit associations and foundations (Tables 1–3) come from the Centre of Registers and Information Systems.

Besides data on sole proprietors registered in the Commercial Register, the Business Register for Statistical Purposes includes data on sole proprietors registered in the Register of Taxable Persons.

During the year, the Business Register for Statistical Purposes is updated on the basis of legal registers, a special annual survey and all the other data sources, such as the statistical surveys, annual bookkeeping accounts, newspapers and Internet are also used.

The updated Statistical Profile is compiled in November every year and it is used for forming samples for the structural statistics of the same year and for the short-term statistics of the next year. All economically active units and all units active during at least a part of the reference period are included in the Statistical Profile.

When comparing the data of the Centre of Registers and Information Systems and the data of Statistical Profile, the following aspects should be taken into account:

- *the data of the Centre of Registers and Information Systems on units registered in legal registers have been presented as at the beginning of 2009 and the data of the Statistical Profile include all units, which were economically active in 2008 and potentially economically active in 2009;*
- *the data on the main economic activities in the Centre of Registers and Information Systems and in the Statistical Profile may be different due to independent updating of those databases;*
- *the data of the Centre of Registers and Information Systems have been distributed by counties by legal addresses, and the data of the Statistical Profile by contact addresses, which are mostly the places where units are situated.*

The Business Register for Statistical Purposes of Statistics Estonia contains information on the two following types of enterprise groups: foreign controlled enterprise groups the group heads of which are situated outside Estonia, and all-resident enterprise groups. The data of public and other databases are used as data sources. The data on foreign subsidiaries of Estonian enterprises are currently not available in any administrative source.

The ownership links between enterprises, which are the basis for the compilation of enterprise groups, are as of 31 December.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kuukiri. 2007. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 3.

Eesti Statistika Kuukiri. 2008. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 3.

VÄLISKAUBANDUS

Dina Kazakova, Riina Kerner

Joonis 1	Eesti väliskaubandus, 2003–2008	273
Joonis 2	Kaupade ekspordi ja impordi muutus, 2001–2008	273
Joonis 3	Kaupade eksport peamistesse partnerriikidesse, 2007, 2008	274
Joonis 4	Kaupade import peamistest partnerriikidest, 2007, 2008	274
Joonis 5	Kaupade eksport ja import elaniku kohta EL-i riikides, 2008	274
Tabel 1	Eksport riigi järgi, 2004–2008	275
Tabel 2	Import riigi järgi, 2004–2008	279
Tabel 3	Eksport kaubagrupi järgi, 2004–2008	283
Tabel 4	Import kaubagrupi järgi, 2004–2008	287

FOREIGN TRADE

Figure 1	Foreign trade of Estonia, 2003–2008.....	273
Figure 2	Change in exports and imports, 2001–2008.....	273
Figure 3	Exports of goods to main partner countries, 2007, 2008	274
Figure 4	Imports of goods from main partner countries, 2007, 2008	274
Figure 5	Exports and imports of goods per capita in EU countries, 2008	274
Table 1	Exports by countries, 2004–2008	275
Table 2	Imports by countries, 2004–2008.....	279
Table 3	Exports by commodity chapters, 2004–2008.....	283
Table 4	Imports by commodity chapters, 2004–2008.....	287

Ülevaade

2008. aastal ekspordi ja impordi kasv aeglustus

Ülemaailmne majanduskliima halvenemine ja sisenõudluse vähenemine mõjutasid 2008. aastal ka Eesti väliskaubandust. Kui pärast Euroopa Liiduga ühinemist 2004. aastal iseloomustas Eesti väliskaubandust kiiresti kasvav eksport ja import ning kaubavahetuse puudujäägi suurenemine, siis 2008. aasta areng näitas vastupidist: Eesti kaubavahetuse puudujääk vähenes 30%, ekspordi kasv aeglustus 5%-ni ja import kahanes 5%. Kuigi kaupade eksport Eestist 2008. aasta kokkuvõttes küll veidi kasvas, pöördus see aasta viimases kvartalis langusesse (IV kvartalis eksporditi kaupu 3% vähem kui 2007. aasta samal perioodil). Kaupade impordikäive hakkas vähenema juba 2008. aasta alguses, jõudes IV kvartalis 12%-se kahanemiseni.

Kaupade kogueksport kasvas peamiselt metallide ja metalltoodete, masinate ja seadmete ning keemiatööstuse tooraine ja toodete väljaveo suurenemise tõttu. Kaupade koguimpordi kahanemise põhjustas eelkõige tarbimise vähenemine Eesti siseturul. Selle tõttu vähenes tunduvalt ka transpordivahendite sissevedu Eestisse.

Väliskaubanduse puudujääk vähenes tunduvalt

2008. aastal eksporditi Eestist kaupu jooksevhindades 132,5 miljardi krooni eest ja imporditi Eestisse 169,9 miljardi krooni eest. Võrreldes 2007. aastaga eksport suurenes 6,8 miljardit krooni ja import vähenes 9,1 miljardit krooni.

Väliskaubanduse puudujääk oli 37,4 miljardit krooni, aastaga vähenes see 15,8 miljardi krooni võrra. Kaubavahetuse puudujääk EL-i riikidega oli 2008. aastal 42,7 miljardit krooni. Kaubavahetus kolmandate ehk EL-i mittekuuluvate riikidega oli 2008. aastal ülejäägis — sinna eksporditi kaupu 5,2 miljardi krooni eest rohkem kui imporditi. 2007. aastal oli kaubavahetuse puudujääk kolmandate riikidega 0,9 miljardit krooni.

Eestist eksporditi kaupu 2008. aastal 167 riiki ning imporditi Eestisse 128 riigist. Väliskaubanduse bilanss oli ülejäägis 106 riigiga. Suurim ülejääk (4,4 miljardit krooni) tekkis

Kõige rohkem suurenes kaupade eksport Venemaale	<p>kaubavahetuses Ameerika Ühendriikidega, suurim puudujääk (15,9 miljardit krooni) aga kaubavahetuses Saksamaaga.</p> <p>2008. aastal eksporditi Eestist kaupu peamiselt Soome (24 miljardi krooni väärtuses, osatähtsusega 18% koguekspordis), Rootsi (18 miljardit krooni ja 14%) ja Venemaale (14 miljardit krooni ja 10%). Kõige rohkem kasvas varasema aastaga võrreldes kaupade eksport Venemaale (2,7 miljardit krooni ehk 24%) ning Venemaa tõusis peamiste sihtriikide seas neljandalt kohalt kolmandale. Eksport Lätisse seevastu vähenes 9% ja Läti langes kolmandalt kohalt neljandaks. Et Eesti on EL-i piiriirik, on kaupade ekspordit kolmandatesse riikidesse (eriti Venemaale) mõjutanud ka re-eksport ja kaupade vahendamine Eesti kaudu.</p> <p>EL-i riikide osatähtsus Eesti koguekspordis oli 2008. aastal 70% nagu ka aasta varem.</p> <p>Kaupade impordis olid 2008. aastal Eesti peamised partnerid samuti EL-i 27 liikmesriiki ja nende osatähtsus Eesti koguimpordis suurenes 2007. aastaga võrreldes 79%-st 80%-ni.</p>
Peamiselt imporditi kaupu Soomest, Saksamaalt ja Rootsist	<p>2008. aastal imporditi Eestisse kaupu peamiselt Soomest (24 miljardi krooni väärtuses, osatähtsusega 14% koguimpordis), Saksamaalt (23 miljardit krooni ja 13%) ja Rootsist (17 miljardit krooni ja 10%). Aasta jooksul vähenes kõige rohkem kaupade import Venemaalt, Soomest ja Rootsist ning suurenes kaupade sissevedu Leedust, Valgevenest ja Lätist.</p>
Kaubavahetuses olid esikohal masinad ja seadmed	<p>Masinad ja seadmed on Eesti kaubavahetuse olulisimad kaubaartiklid, olles viiendik nii Eesti koguekspordist kui ka -impordist. Rahalises arvestuses eksporditi neid tooteid 28,8 miljardi krooni eest ning imporditi 36,7 miljardi krooni eest. Võrreldes varasema aastaga suurenes masinate ja seadmete väljavedu 2,4 miljardi krooni võrra ehk 9%, sissevedu aga vähenes 1,9 miljardit krooni ehk 5%.</p> <p>Masinaid ja seadmeid eksporditi kõige rohkem Rootsi (8 miljardi krooni eest), Soome ja Venemaale. Võrreldes eelmise aastaga suurenes masinate ja seadmete eksport Rootsi 1,4 miljardi krooni võrra ning Venemaale 0,7 miljardi krooni võrra.</p> <p>Selle jaotise kaubaartiklitest eksporditi ja imporditi enim sidevahendeid ning nende osi. Võrreldes 2007. aastaga vähenes mõlema kaubavoo käive 0,3 miljardit krooni: ekspordis 5,6 miljardist kroonist 5,3 miljardi kroonini, impordis 3,2 miljardist kroonist 2,9 miljardi kroonini. Teisel kohal nii ekspordi- kui ka impordikäibes oli kaabel ja isoleeritud traat — nende artiklite käive suurenes mõlemas kaubavoos ligi 0,3 miljardi krooni võrra.</p>
Metallide ja metalltoodete eksport suurenes, import aga vähenes	<p>Metallide ja metalltoodete osatähtsus Eesti koguekspordis oli möödunud aastal 12% ja koguimpordis 11%. Neid eksporditi Eestist 16 miljardi krooni eest ning imporditi Eestisse 18 miljardi krooni eest. Metallide ja metalltoodete eksport kasvas 2007. aastaga võrreldes ligi veerandi ehk 3,1 miljardi krooni võrra. Neid tooteid aga imporditi 0,9 miljardi krooni eest ehk 5% vähem kui aasta varem.</p> <p>Metalle ja metalltooteid eksporditi rahalises väärtuses enim Soome, Türgi ja Rootsi. Kõige rohkem suurenes selle kaubajaotise toodete väljavedu Soome ja Türgi (mõlemasse 0,8 miljardi krooni võrra). Metalle ja metalltooteid imporditi kõige rohkem samuti Soomest, aga ka Saksamaalt ja Rootsist. Võrreldes 2007. aastaga suurenes vaid metalltoodete sissevedu Saksamaalt — 1,2 miljardi krooni võrra.</p> <p>Peamised eksport- ja importartiklid olid raud ja teras (sh vanaraud ja metallijäätmed) ning nendest valmistatud tooted. Võrreldes eelmise perioodiga suurenes tunduvalt just raua ja terase väljavedu (1,8 miljardit krooni), raud- ja terastoodete väljavedu suurenes 0,6 miljardit krooni. Raua ja terase ning nendest valmistatud toodete import aastaga mõnevõrra vähenes.</p>
Suurim puudujääk mineraalsete toodete kaubavahetuses	<p>Mineraalsete toodete osatähtsus koguekspordis oli 12% ja -impordis 16%. 2008. aastal eksporditi neid 16 miljardi krooni eest ehk 2% rohkem kui 2007. aastal. Mineraalseid tooteid imporditi 2008. aastal 27,3 miljardi krooni eest ehk 8% rohkem kui aasta varem. Tähtsamad kaubaartiklid selles jaotises on kütused (sh bensiinid), tsement ja lubi ning elektrienergia.</p> <p>Riigiti eksporditi selle jaotise tooteid enim Ameerika Ühendriikidesse (4,7 miljardi krooni eest), Soome ja Läti. Eksport neisse riikidesse suurenes, kõige rohkem Ameerika Ühendriikidesse ja Soome (mõlemasse ligi miljard krooni). Peamised riigid, kust kütuseid imporditi, olid Leedu, Venemaa ja Valgevene. Kui 2007. aastal imporditi Venemaalt kütust 10,6 miljardi krooni väärtuses, siis 2008. aastal vähenes sissevedu kolme miljardi krooni võrra. Samas suurenes selle tõttu kütuste import Leedust ja Valgevenest (mõlemast 2,5</p>

Suurim ülejääk puidu ja puittoodete kaubavahetuses

miljardi krooni võrra). Mineraalsete toodete kaubavahetus tekitas Eesti väliskaubanduse bilansi kõige suurema puudujäägi — import ületas eksporti 11,2 miljardi krooni võrra.

Puidu ja puittoodete eksport Eesti koguekspordist oli 9% (11,3 miljardit krooni), nende toodete import koguimpordist aga 3% (4,2 miljardit krooni). Selle kaubajaotise puhul on suur just kodumaise tooraine osatähtsus. Puidu ja puittoodete eksport vähenes 2008. aastal 1,5 miljardit krooni ehk 12% ning import vähenes 2,4 miljardit krooni ehk 37%.

Puitu veeti eelmistel aastatel Eestisse sisse ka Venemaalt, kuid pärast kõrgete tollimaksude kehtestamist 2007. aastal vähenes see tunduvalt — 3,5 miljardist kroonist 2007. aastal 1,3 miljardi kroonini 2008. aastal).

Selle jaotise kaubaartikleid eksporditi kõige rohkem Skandinaaviasse (Soome, Rootsi ja Taani) ning eksport püsis väärtuse poolest samal tasemel mis 2007. aastal. Puitu imporditi enim Venemaalt ja Lätist.

Selle kaubajaotise bilanss oli kõige suuremas ülejäägis — puitu ja puittooted eksporditi seitsme miljardi krooni eest rohkem kui imporditi.

Põllumajandus-saaduste ja toidukaupade eksport ning import kasvasid

Põllumajandussaaduste ja toidukaupade osatähtsus oli peagu 10% nii Eesti koguekspordis kui ka -impordis. Kokku eksporditi Eestist põllumajandussaadusi ja toidukaupu 12 miljardi krooni eest ja imporditi 17,6 miljardi krooni eest. Nii eksport kui ka import suurenes varasema perioodiga võrreldes ligi kümnendiku (eksport suurenes 0,9 miljardit ja import miljard krooni).

Selle jaotise kaubaartikleid eksporditi 2008. aastal enim Venemaale (2,7 miljardi krooni eest), järgnesid Läti ja Soome. Samas vähenes eksport Venemaale võrreldes 2007. aastaga 0,3 miljardi krooni võrra, Läti ja Soome aga suurenes, mõlemasse ligi poole miljardi krooni võrra. Kõige rohkem imporditi Eestisse toidukaupu ja põllumajandussaadusi Soomest (2,5 miljardi krooni eest), Leedust ja Lätist. Import Soomest ja Leedust suurenes, Lätist aga mõnevõrra vähenes.

Kaubaartiklitest eksporditi enim kangeid alkohoolseid jooke (1,9 miljardi krooni eest), juustu ja kohupiima (0,8 miljardi krooni eest), kalatooteid ja -konserve (0,5 miljardi krooni eest). Kangete alkohoolsete jookide eksport vähenes 0,2 miljardit krooni, juustu ja kohupiima ning kalatoodete ja -konservide eksport suurenes (mõlemad ligi 0,2 miljardi krooni võrra). Kangete alkohoolsete jookide puhul on enamasti tegemist EL-ist imporditud kauba re-eksportidiga Venemaale.

Toidukaupade impordis olid olulisimad artiklid samuti kanged alkohoolsed joogid (2,5 miljardit krooni), neile järgnesid viinamarjaveinid (0,7 miljardit krooni) ning sealiha (0,6 miljardit krooni). Neid kaubaartikleid veeti Eestisse sisse mõnevõrra rohkem kui 2007. aastal.

Transpordivahendite import vähenes tunduvalt

Transpordivahendite eksport oli 10,3 miljardi krooniga 8% Eesti koguekspordist ja import 18,6 miljardi krooniga 11% koguimpordist. Võrreldes eelmise aastaga vähenes 27% (6,8 miljardit krooni) just import. Impordi vähenemise põhjustas nõudluse kahanemine siseturul. Eksport vähenes aastaga 0,5 miljardi krooni võrra ehk 4%.

Transpordivahendeid eksporditi peamiselt Venemaale ja Balti riikidesse. Osaliselt on transpordivahendite ekspordi puhul tegemist re-eksportidiga kolmandatesse riikidesse (Venemaa) või edasimüügiga Balti riikide turgudel. Transpordivahendite eksport Venemaale suurenes 2008. aastal 1,2 miljardi krooni võrra. Eksport Läti aga kahanes tunduvalt (3,8 miljardilt kroonilt 2007. aastal 2,1 miljardi kroonini 2008. aastal). Transpordivahendeid imporditi 2008. aastal peamiselt Saksamaalt, Rootsist ja Soomest. Võrreldes eelmise aastaga vähenes sissevedu kõigist nendest riikidest.

Kaubaartiklitest eksporditi Eestist enim sõiduautosid (4,6 miljardi krooni väärtuses) ja nende osasid (kahe miljardi krooni eest). Imporditi enim sõiduautosid (9,2 miljardi krooni eest) ja kaubaautosid (1,8 miljardi krooni eest). Kõige rohkem vähenes sõiduautode käive: eksport 0,5 miljardit krooni ja import 4,4 miljardit krooni.

Eesti osatähtsus EL-i väliskaubanduses väga väike

Eesti osatähtsus EL-i väliskaubanduses oli 2008. aastal väga väike: ühendusesiseses kaubavahetuses oli Eesti ekspordi osatähtsus vaid 0,2% ning impordi oma 0,3%. Ühendusevälises kaubavahetuses oli Eesti osatähtsus vastavalt 0,2% ja 0,1%. EL-i riikidest andis suurima panuse nii ühendusesisesesse kui ka -välisesse kaubavahetusse Saksamaa (umbes viiendiku nii kaupade ekspordist kui ka impordist).

Eesti eksport inimese kohta edestas Lätit ja Leedut

Et nii Eesti kui ka naaberriikide Läti ja Leedu osatähtsus EL-i liikmesriikide koguekspordis ja -impordis on marginaalne, on huvitav näitaja eksport ja import inimese kohta. 2008. aastal veeti Eestist kaupu välja üle 6000 euro eest inimese kohta, sisse toodi aga üle 8000 euro eest inimese kohta. See oli ka EL-i riikide keskmine ja selle näitajaga edestas Eesti nii Leedut kui ka Lätit, Lätit isegi peagu kaks korda. 2004. aastal oli Eestis eksport elaniku kohta 3500 eurot ja import ligi 5000 eurot elaniku kohta.

Eesti väliskaubandusel on majanduse edasises arengus täita väga tähtis osa. Meie siseturu väiksuse tõttu on oluline arendada kaubavahetust teiste riikidega. Eesti väliskaubanduse puudujääk vähenes 2008. aastal tunduvalt. EL kui Eesti peamine kaubanduspartner hõlmas 2008. aastal juba ligi kolmveerandi nii ekspordi- kui ka impordikäibest. Samas oli kaubavahetuse puudujääk EL-i riikidega endiselt väga suur. Kaubavahetuses kolmandate riikidega aga tekkis sel aastal esimest korda ülejääk, sest neisse eksporditi Eestist kaupu rohkem, kui sealtp imporditi. Ka 2008. aastal oli Eesti kaubavahetuses paljudel juhtudel vahendajariik, kuid Eesti asukoha tõttu on see paratamatu.

Overview

The growth rate of exports and imports slowed down in 2008

Estonia's foreign trade in 2008 was influenced by the global decline in the world market and the slow-down of the internal market demand. After the accession to the European Union, in 2004 Estonia's foreign trade was described as a country with quickly developing exports and imports and increasing trade balance, then in 2008 the trend was vice versa. Estonia's foreign trade deficit decreased by 30%, the growth rate of exports slowed down to 5% and imports decreased by 5%. Although exports from Estonia in 2008 slightly increased, in the last quarter it started to decline (in the 4th quarter exports of goods were 3% smaller compared to the same period in 2007). The value of imports of goods started to decrease already at the beginning of 2008, reaching the decline of 12% in the 4th quarter.

The increase in total exports of goods was mainly influenced by the increase in the dispatches of metals and products thereof, machinery and equipment and raw materials and products of chemical industry. The decrease of total imports was mainly caused by the decreasing demand in the internal market of Estonia. The decrease in arrivals of transport equipment was mainly caused by that reason.

The trade deficit decreased significantly

In 2008 Estonia's exports of goods at current prices accounted for 132.5 billion kroons and imports for 169.9 billion kroons. Compared to 2007 exports increased by 6.8 billion kroons and imports decreased by 9.1 billion kroons.

The foreign trade deficit accounted for 37.4 billion kroons, and it declined by 15.8 billion kroons compared to the previous year.

The trade deficit with the EU countries in 2008 accounted for 42.7 billion kroons. The trade balance with the third countries or non-EU Member States was positive as the value of exports exceeded the value of imports by 5.2 billion kroons. In 2007, the trade deficit with the third countries was 0.9 billion kroons.

In 2008, goods were exported from Estonia to 167 countries and imported from 128 countries. The trade balance was positive with 106 countries. The largest surplus (4.4 billion kroons) was registered in the trade with the USA, but the largest deficit (15.9 billion kroons) in the trade with Germany.

Exports to Russia increased most

In 2008 the main countries of destination were Finland (24 billion kroons with the share of 18% of the total exports), Sweden (18 billion kroons and 14%) and Russia (14 billion kroons and 10%). Compared to the previous year, exports of goods to Russia increased most (2.7 billion kroons or 24%) and Russia rose to the third place with regard to main destination countries. Exports to Latvia decreased 9% and Latvia fell from the third place to the fourth. As Estonia is the border country of the European Union, the exports of goods to the third countries (especially to Russia) has been influenced also by re-exports and intermediation of goods via Latvia.

In 2008, the share of the EU countries in the total exports of Estonia was 70% as in 2007.

Goods were imported mainly from Finland, Germany and Sweden

In 2008, the main import partners of Estonia were the EU-27 Member States and their share in the total imports of goods increased from 79% to 80% compared to 2007.

Goods were imported mainly from Finland (24 billion kroons with the share of 14% in the total imports), Germany (23 billion kroons and 13%) and Sweden (17 billion kroons and 10%) in 2008. During the year the imports of goods from Russia, Finland and Sweden decreased most. Imports from Lithuania, Belarus and Latvia increased.

The first place in trade of goods was held by machinery and equipment

The commodity articles of machinery and equipment were the main articles in Estonia's foreign trade. Their share accounted for one fifth in Estonia's total exports as well as in total imports, amounting to 28.8 billion kroons in exports and 36.7 billion kroons in imports. There was an increase of 2.4 billion kroons or 9% in dispatches of those articles, but a decrease of 1.9 billion kroons or 5% in arrivals compared to the previous year.

The commodities of that section were mostly exported to Sweden (for 8 billion kroons), Finland and Russia. Compared to the previous year, there was an increase in exports of machinery and equipment to Sweden and Russia (by 1.4 and 0.7 billion kroons, respectively).

The main commodities of that section in both flows were apparatus for communication and their parts. Compared to 2007, the turnover in both flows decreased by 0.3 billion kroons: in exports from 5.6 to 5.3 billion kroons and in imports from 3.2 to 2.9 billion kroons. The second place was held by insulated wire and cable in both flows with the increase of turnover in both flows by nearly 0.3 billion kroons.

Exports of metals and products thereof increased, imports decreased

The share of metals and products thereof accounted for 12% of Estonia's total exports and 11% of total imports. Exports of those articles from Estonia amounted to 16 billion kroons and imports to Estonia to 18 billion kroons. Exports grew nearly by a quarter (3.1 billion kroons) compared to the previous year. Imports of metals and products thereof fell 5% or 0.9 billion kroons compared to the previous year.

By value metals and products thereof were imported mostly to Finland, Turkey and Sweden. The biggest increase in the dispatches of those commodities was recorded to Finland and Turkey (both by 0.8 billion kroons). Metals and products thereof were mostly imported from Finland, but also from Germany and Sweden. Compared to 2007, the increase in imports of metal products was only mentioned from Germany (by 1.2 billion kroons).

The main commodities in exports and imports were iron and steel (incl. "scrap metal") and the products thereof. A significant increase was registered just in the dispatches of iron and steel (1.8 billion kroons) compared to the previous period. In the arrivals there was a small decrease in year-over-year change.

The largest deficit in trade of mineral products

The share of mineral products in total exports was 12% and in total imports 16%. In 2008, exports of mineral products amounted to 16 billion kroons, which was 2% more than in 2007. Imports of mineral products amounted to 27.3 billion kroons, which was 8% more than in 2007. Main commodities in this section were different fuels (incl. petrols), cement, lime and electricity.

By countries those products were imported mostly to the United States of America (4.7 billion kroons), Finland and Latvia. Exports to those countries increased, the biggest increase was in exports to America and Finland (to both around one billion kroons). The main countries of imports of fuels were Lithuania, Russia and Belarus. As the value of imports from Russia was 10.6 billion kroons in 2007, then in 2008 imports decreased by 3 billion kroons. At the same time imports from Lithuania and Belarus increased (from both countries by 2.5 billion kroons). In trade with mineral products the largest deficit was announced in the trade balance. Imports exceeded exports by 11.2 billion kroons.

The largest surplus in trade of wood and products thereof

The articles of wood and products thereof accounted for 9% of Estonia's total exports (11.3 billion kroons), of total imports — 3% (4.2 billion kroons). National raw material accounts for a great share in this section. In 2008, exports of wood and products thereof decreased by 1.5 billion kroons (12%). Imports decreased 2.4 billion kroons (37%).

In the previous years wood and timber was imported also from Russia but imports decreased significantly after imposition of customs duties in 2007 (from 3.5 billion kroons in 2007 to 1.3 billion kroons in 2008).

The commodities in this section were mostly exported to Scandinavia (Finland, Sweden, Denmark). Exports remained on the same level of value as in 2007. Wood was mainly imported from Russia and Latvia.

The largest surplus was registered in trade with those commodities — exports of wood and products thereof exceeded imports by 7 billion kroons.

Exports and imports of agricultural products and food preparations increased

The share of agricultural products and food preparations was nearly 10% in both total exports and imports of Estonia. The articles of agricultural products and food preparations were exported from Estonia for 12 billion kroons and imported to Estonia for 17.6 billion kroons. Both exports and imports increased by nearly 10% compared to the previous period (exports increased by 0.9 and imports by one billion kroons).

The articles of that section were exported mostly to Russia (for 2.7 billion kroons), followed by Latvia and Finland. While exports to Russia decreased by 0.3 billion kroons compared to the previous year, but increased to Latvia and Finland, to both countries by half a billion kroons compared to the previous year. Imports to Estonia were the largest from Finland (2.5 billion kroons), Lithuania and Latvia. Imports from Finland and Lithuania increased, from Latvia slightly decreased.

By commodity articles, alcoholic spirits (for 1.9 billion kroons), cheese and curd (0.8 billion kroons), prepared or preserved fish (0.5 billion kroons) were exported most. There was a decrease in dispatches of alcoholic spirits (by 0.2 billion kroons); dispatches of cheese and curd and prepared and preserved fish increased (both around 0.2 billion kroons). The biggest share in exports of alcoholic spirits takes the imports of those commodities that are re-exported to Russia.

The main commodities imported were also alcoholic spirits (2.5 billion kroons), followed by grape wines (0.7 billion kroons) and pork (0.6 billion kroons). The imports of those commodities slightly increased compared to 2007.

Imports of transport equipment decreased significantly

Transport equipment accounted for 8% of Estonian total exports and 11% of total imports, which amounted to 10.3 and 18.6 billion kroons, respectively. Compared to the previous year the 27% decrease (6.8 billion kroons) was recorded just in imports. The decrease in arrivals was caused by the decrease of demand at internal market. There was a year-over-year decrease of exports by 0.5 billion kroons or 4%.

Transport equipment was mostly exported to Russia and Baltic countries. Partly the meaning of exports of transport equipment is that these commodities are re-exported to the third countries (Russia) or intermediation at the market of Baltic countries. Exports to Latvia decreased significantly in 2008 (from 3.8 billion kroons in 2007 to 2.1 billion kroons in 2008). Exports of transport equipment to Russia increased by 1.2 billion kroons in 2008. In 2008, transport equipment was mainly imported from Germany, Sweden and Finland. Arrivals from all these countries decreased compared to the previous year.

By commodity articles, motor cars and vehicles (for 4.6 billion kroons) and parts thereof (for 2. billion kroons) were exported the most. Motor cars and vehicles (for 9.2 billion kroons) and motor vehicles for the transport of goods (for 1.8 billion kroons) were imported the most. The turnover of motor cars and vehicles decreased the most: exports by 0.5 and imports by 4.4 billion kroons.

The share of Estonia in the total EU foreign trade is marginal

The share of Estonia in the total EU foreign trade was very small in 2008: in Intra-Community it made up only 0.2% of total exports and 0.3 of total imports. The share of Estonia in the trade with the third countries (Extrastat) was 0.2% and 0.1%, respectively. By the EU countries, Germany accounted for the biggest share (about a fifth of both Intra-community and extra-Community trade (in both exports and in imports)).

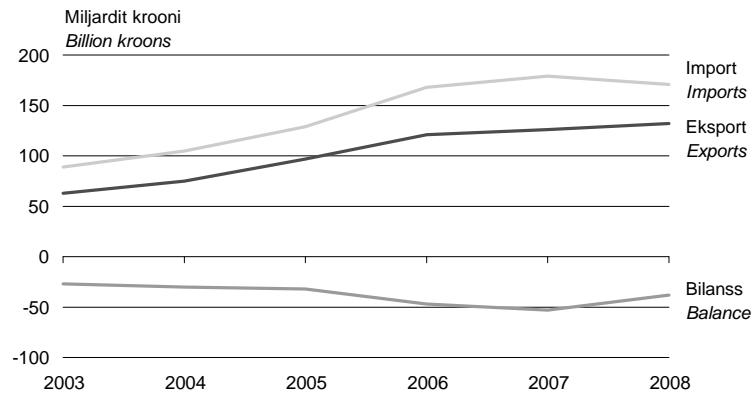
Exports per capita in Estonia larger than in Latvia and Lithuania

As the share of Estonia, as well as Latvia and Lithuania in total EU-27 exports and imports is marginal, exports and imports per capita seem to be a more interesting indicator. Exports per capita in Estonia were 6,000 euros per capita, at the same time imports to Estonia 8,000 euros, which is around the average indicator for the EU countries. Estonia left behind the same indicator of Lithuania and Latvia, the latter even twice. In 2004 the same indicator in Estonia's exports amounted to 3,500 euros and in imports about 5,000 euros per capita.

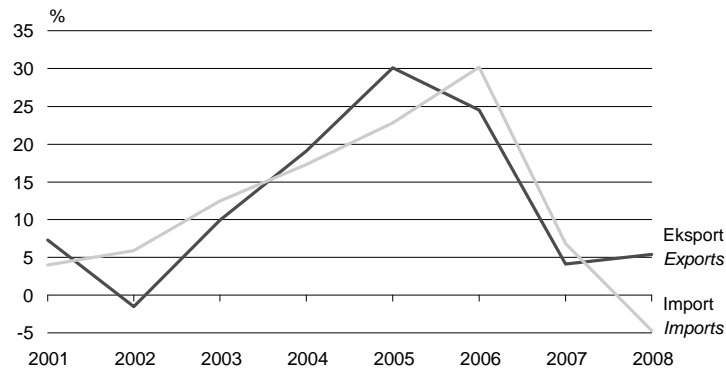
Estonia's foreign trade plays an important role in the further development of economy. Due to the small size of our internal market it is important to develop the trade with other countries. In 2008, Estonia's trade deficit decreased significantly. The European Union as the main trading partner of Estonia accounted for nearly three quarters in both exports and imports in 2008. But the trade deficit with the EU countries remained still very large. The

surplus in trade with the third countries was registered for the first time in those years, as exports from Estonia to these countries was bigger than imports. Also in 2008, Estonia plays a role of the mediator country for a lot of commodities. That is inevitable because of Estonia's location as a border country for the European Union.

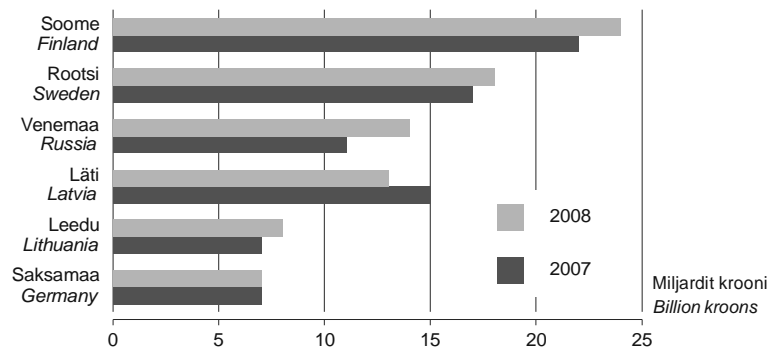
Joonis 1 **Eesti väliskaubandus, 2003–2008**
 Figure 1 *Foreign trade of Estonia, 2003–2008*

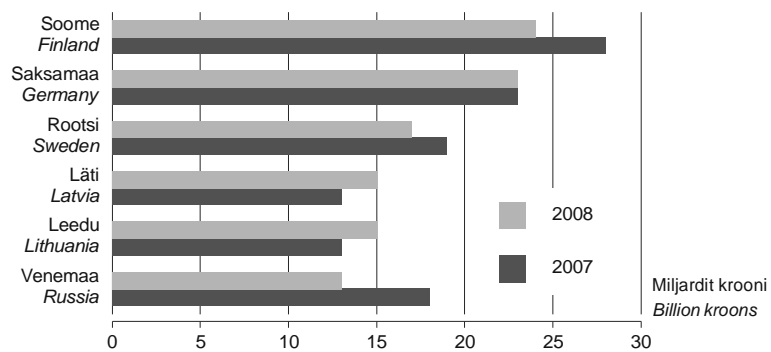
Joonis 2 **Kaupade ekspordi ja impordi muutus, 2001–2008**
 Figure 2 *Change in exports and imports, 2001–2008*

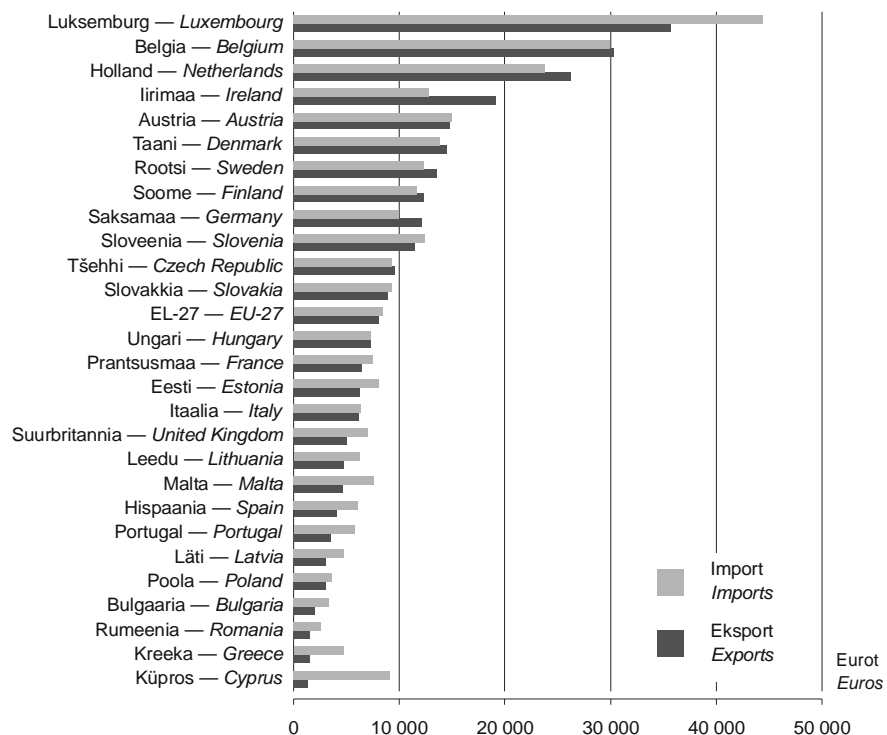
Joonis 3 **Kaupade eksport peamistesse partnerriikidesse, 2007, 2008**
 Figure 3 *Exports of goods to main partner countries, 2007, 2008*

Joonis 4 **Kaupade import peamistest partnerriikidest, 2007, 2008**
 Figure 4 *Imports of goods from main partner countries, 2007, 2008*

Joonis 5 **Kaupade eksport ja import elaniku kohta EL-i riikides, 2008**
 Figure 5 *Exports and imports of goods per capita in EU countries, 2008*

Tabel 1 Eksport riigi järgi, 2004–2008
Table 1 Exports by countries, 2004–2008
(miljonit krooni — million kroons)

Riik	2004	2005	2006	2007	2008	Country
Kokku	74 614,4	97 038,2	120 775,6	125 702,3	132 456,1	Total
Euroopa	69 012,6	89 145,7	101 533,9	108 209,6	116 670,7	Europe
Albaania	0,0	2,2	-	0,5	1,6	Albania
Andorra	-	0,9	-	-	0,4	Andorra
Austria	321,6	446,8	593,4	807,3	593,6	Austria
Belgia	854,5	1 272,7	1 218,8	1 281,6	1 600,6	Belgium
Bosnia ja Hertsegoviina	0,2	4,8	20,9	17,2	28,6	Bosnia and Herzegovina
Bulgaaria	28,4	25,4	43,2	88,3	65,9	Bulgaria
Fääri saared	7,1	9,6	8,9	24,4	22,5	Faroe Islands
Gibraltar	123,0	1 496,6	5 529,5	29,7	0,8	Gibraltar
Hispaania	507,7	716,4	729,5	720,7	914,7	Spain
Holland	2 157,2	2 348,2	2 859,0	3 370,9	3 031,9	Netherlands
Horvaatia	32,1	44,1	47,5	46,9	60,1	Croatia
Iirimaa	451,6	382,0	586,8	454,9	213,9	Ireland
Island	150,5	243,1	286,1	259,0	200,6	Iceland
Itaalia	636,8	767,0	873,4	1 332,9	1 647,8	Italy
Kosovo	-	1,3	-	-	0,2	Kosovo
Kreeka	102,1	258,4	207,8	220,2	224,1	Greece
Küpros	91,8	42,6	39,7	28,7	35,1	Cyprus
Leedu	3 382,8	4 496,8	5 890,0	7 432,9	7 546,7	Lithuania
Liechtenstein	1,4	1,1	4,0	3,3	3,3	Liechtenstein
Luksemburg	5,5	2,6	5,5	25,2	40,8	Luxembourg
Läti	6 348,2	8 831,3	10 945,9	14 525,0	13 207,7	Latvia
Makedoonia	2,1	1,0	0,1	0,9	0,9	Macedonia, FYR of
Malta	18,0	11,7	10,6	15,8	12,2	Malta
Moldova	32,5	46,3	49,7	78,2	80,5	Moldova, Republic of
Vabariik						
Montenegro	-	0,4	2,1	0,6	0,4	Montenegro
Norra	2 429,7	2 789,1	3 198,5	4 239,1	4 380,3	Norway
Poola	787,5	1 138,5	1 428,0	1 831,2	2 499,2	Poland
Portugal	131,6	143,4	88,8	125,5	157,7	Portugal
Prantsusmaa	1 118,1	1 188,9	1 614,6	1 690,3	1 793,1	France
Rootsi	11 386,3	12 687,8	14 803,6	16 677,2	18 325,7	Sweden
Rumeenia	32,4	42,6	80,3	132,2	190,6	Romania
Saksamaa	6 143,8	5 909,5	6 033,1	6 544,5	6 671,2	Germany
San Marino	0,1	0,2	0,9	0,9	5,9	San Marino
Serbia	-	16,4	33,7	51,4	60,9	Serbia
Serbia ja Montenegro	27,0	9,2	-	-	-	Serbia and Montenegro
Slovakkia	65,9	94,0	141,0	283,5	303,7	Slovakia
Sloveenia	22,7	36,2	28,5	81,3	73,1	Slovenia
Soome	16 917,1	25 606,4	21 766,2	22 257,3	24 286,9	Finland
Taani	2 415,0	3 053,6	3 099,7	3 422,2	4 319,6	Denmark
Tšehhi	310,1	361,1	458,0	477,1	726,9	Czech Republic
Vabariik						
Türgi	464,8	790,3	1 295,2	1 606,5	2 410,9	Turkey
Ukraina	1 257,0	1 335,2	1 847,5	1 859,7	2 206,0	Ukraine
Ungari	2 730,2	2 193,7	2 147,0	576,1	268,2	Hungary
Valgevene	172,1	252,7	688,7	564,9	850,2	Belarus
Vatikan	-	0,3	-	-	-	Holy See (Vatican City State)
Venemaa	4 178,3	6 284,0	9 470,4	11 103,1	13 777,0	Russian Federation
Šveits	322,2	327,9	372,4	418,5	317,7	Switzerland
Suurbritannia	2 845,6	3 431,4	2 985,4	3 502,0	3 511,0	United Kingdom
Aasia	1 931,2	2 666,3	5 988,5	4 931,1	3 978,2	Asia
Afganistan	0,1	0,2	12,1	24,4	9,8	Afghanistan
Aomen	-	-	0,2	28,2	0,1	Macao
Araabia Ühendemiraadid	21,5	40,9	74,9	499,9	222,5	United Arab Emirates
Armeenia	5,7	12,3	22,5	15,3	10,9	Armenia

Tabel 1 Eksport riigi järgi, 2004–2008
Table 1 Exports by countries, 2004–2008
(miljonit krooni — million kroons)

Järg — Cont.

Riik	2004	2005	2006	2007	2008	Country
Aserbaidžaan	20,5	72,6	32,9	87,2	121,8	Azerbaijan
Bahrein	0,5	0,5	33,6	1,1	1,6	Bahrain
Bangladesh	1,4	3,2	1,4	0,8	0,0	Bangladesh
Filipiinid	1,2	1,8	6,5	2,2	5,5	Philippines
Gruusia	1,3	12,8	8,8	41,4	21,3	Georgia
Hiina	448,3	528,1	3 308,6	1 013,1	840,5	China
Hongkong	78,6	113,3	94,8	141,3	69,8	Hong Kong
Israael	53,9	40,9	45,9	41,8	44,1	Israel
India	37,1	201,9	183,0	234,3	227,3	India
Indoneesia	7,1	53,7	16,6	59,2	36,5	Indonesia
Iraak	0,1	9,3	2,1	6,8	2,8	Iraq
Iraan	2,2	26,4	12,2	17,6	37,3	Iran
Jaapan	215,7	321,7	693,4	663,2	617,1	Japan
Jeemen	-	2,7	7,2	22,5	9,9	Yemen
Jordania	2,1	8,1	8,6	11,8	12,4	Jordan
Kambodža	0,5	0,3	0,9	0,2	0,6	Cambodia
Kasahstan	71,8	293,6	331,6	433,5	439,5	Kazakhstan
Katar	0,4	0,7	1,7	2,2	6,6	Qatar
Korea RDV (Põhja-Korea)	0,1	-	0,6	-	-	Korea, Democratic People's Republic of
Korea Vabariik (Lõuna-Korea)	636,9	526,4	301,1	301,6	168,6	Korea, Republic of
Kuveit	3,7	3,7	5,6	8,8	94,1	Kuwait
Kõrgõzstan	5,9	12,8	22,4	39,2	37,1	Kyrgyzstan
Laos	1,0	-	-	0,1	-	Lao People's Democratic Republic
Liibanon	1,4	1,2	2,1	2,7	6,5	Lebanon
Malaisia	34,3	39,4	72,8	83,2	88,4	Malaysia
Maldiivid	-	-	0,1	-	0,3	Maldives
Mongoolia	0,3	0,4	0,8	1,5	5,8	Mongolia
Myanmar	0,2	0,1	-	-	-	Myanmar
Nepal	0,2	-	-	-	0,1	Nepal
Omaan	3,4	3,0	4,5	5,0	8,7	Oman
Pakistan	10,6	34,8	92,1	21,8	19,2	Pakistan
Palestiina	1,5	-	0,1	0,4	1,0	Palestinian Territory, occupied
Saudi Araabia	28,0	56,3	154,9	594,2	68,2	Saudi Arabia
Singapur	15,0	61,0	42,6	22,7	346,3	Singapore
Sri Lanka	19,6	5,8	4,6	7,2	8,3	Sri Lanka
Süüria	16,4	0,9	10,4	11,3	77,2	Syrian Arab Republic
Tadžikistan	0,7	0,9	5,0	4,1	7,4	Tajikistan
Tai	50,1	33,7	170,5	26,9	57,7	Thailand
Taiwan	60,4	57,3	91,7	286,6	80,7	Taiwan
Türkmenistan	1,1	3,2	34,4	19,1	42,8	Turkmenistan
Usbekistan	48,8	54,5	53,8	100,1	94,0	Uzbekistan
Vietnam	21,6	25,9	18,9	46,6	27,9	Vietnam
Aafrika	232,7	538,0	2 824,2	4 745,9	2 339,5	Africa
Alžeeria	27,2	44,6	28,7	14,3	28,2	Algeria
Angola	1,8	1,0	3,3	40,7	357,8	Angola
Benin	1,1	26,9	0,4	3,0	4,8	Benin
Botsvana	0,4	0,1	-	-	-	Botswana
Burkina Faso	-	-	0,3	0,5	1,0	Burkina Faso
Ceuta	-	0,9	-	2,3	0,2	Ceuta
Côte d'Ivoire	5,2	5,4	4,2	4,2	1,9	Côte d'Ivoire
Djibouti	-	-	-	-	0,1	Djibouti
Egiptus	87,1	78,6	755,1	206,5	312,0	Egypt
Etiopia	2,7	2,9	0,7	14,5	21,7	Ethiopia
Gambia	0,2	-	-	0,5	0,3	Gambia
Ghana	0,1	7,6	4,0	2,0	2,4	Ghana
Guinea	1,0	0,0	0,4	0,2	1,5	Guinea
Kamerun	7,2	12,2	1,6	1,7	4,7	Cameroon

Tabel 1 Eksport riigi järgi, 2004–2008
Table 1 Exports by countries, 2004–2008
(miljonit krooni — million kroons)

Järg — Cont.

Riik	2004	2005	2006	2007	2008	Country
Kenya	5,9	0,7	1,7	0,1	5,1	Kenya
Kesk-Aafrika Vabariik	0,1	0,0	-	-	0,0	Central African Republic
Komoorid	0,1	0,1	-	-	0,0	Comoros
Kongo	-	-	0,1	0,5	-	Congo
Kongo Demokraatlik Vabariik	-	0,4	-	0,0	0,1	Congo, the Democratic Republic of
Libeeria	8,6	18,9	233,6	1,0	0,1	Liberia
Liibüa	2,2	1,7	1,7	5,1	41,4	Libyan Arab Jamahiriya
Lõuna-Aafrika Vabariik	10,6	23,9	60,0	25,8	24,0	South Africa
Madagaskar	3,5	-	-	0,0	3,4	Madagascar
Malawi	1,3	-	0,2	0,1	-	Malawi
Mali	-	0,1	-	0,4	0,3	Mali
Maroko	18,3	25,2	30,8	61,1	36,0	Morocco
Mauritaania	3,1	1,7	1,8	0,6	90,8	Mauritania
Mauritius	9,3	0,8	0,3	0,3	0,1	Mauritius
Mosambiik	2,0	0,2	0,1	0,1	0,4	Mozambique
Namiibia	0,0	-	-	0,7	1,0	Namibia
Nigeeria	14,8	216,7	443,1	100,4	1 075,3	Nigeria
Niger	0,0	0,8	2,3	0,0	2,3	Niger
Sambia	-	-	-	1,6	-	Zambia
Seišellid	0,4	18,1	1,9	0,4	0,0	Seychelles
Senegal	0,1	2,3	-	3,8	0,9	Senegal
Sierra Leone	0,0	0,5	-	-	13,6	Sierra Leone
Sudaan	5,4	-	0,0	-	0,0	Sudan
Svaasimaa	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	Swaziland
Tansaania	0,7	-	37,6	5,9	5,6	Tanzania, United Republic of
Togo	0,3	25,5	1 182,3	4 244,6	293,3	Togo
Tuneesia	11,9	19,5	27,6	2,9	8,9	Tunisia
Uganda	-	0,5	0,2	-	0,0	Uganda
Zimbabwe	0,0	0,1	0,1	-	0,2	Zimbabwe
Põhja-Ameerika	2 659,8	3 888,7	9 274,5	6 500,7	7 604,4	North America
Ameerika Ühendriigid	2 376,1	2 992,7	7 998,7	5 238,9	6 374,2	United States
Antigua ja Barbuda	1,2	23,8	0,5	0,4	0,4	Antigua and Barbuda
Aruba	2,9	0,0	0,1	0,1	0,1	Aruba
Bahama	1,3	2,4	3,1	0,9	1,5	Bahamas
Barbados	0,8	-	-	-	0,2	Barbados
Belize	28,0	0,8	4,3	11,9	1,6	Belize
Bermuda	34,0	0,0	-	-	-	Bermuda
Briti Neitsisaared	1,2	6,2	16,7	102,6	77,7	Virgin Islands (British)
Costa Rica	1,7	0,4	1,5	1,0	2,3	Costa Rica
Dominica	0,4	0,1	0,1	0,2	0,1	Dominica
Dominikaani Vabariik	2,2	3,1	0,1	0,0	0,0	Dominican Republic
El Salvador	1,1	-	0,1	0,1	-	El Salvador
Gröönimaa	-	-	-	-	4,6	Greenland
Guadeloupe	0,0	-	-	-	-	Guadeloupe
Guatemala	0,1	0,2	3,4	0,6	0,4	Guatemala
Haiti	-	9,6	11,2	0,4	-	Haiti
Hollandi Antillid	0,1	66,4	458,3	0,5	11,8	Netherlands Antilles
Honduras	0,0	-	1,4	0,1	10,0	Honduras
Jamaica	-	0,0	4,1	-	-	Jamaica
Kaimanisaared	0,1	0,0	-	0,2	-	Cayman Islands
Kanada	174,1	696,5	728,3	1 015,0	664,7	Canada
Kuuba	0,7	2,3	7,5	0,1	0,6	Cuba
Mehhiko	15,6	43,5	19,3	101,8	427,4	Mexico
Montserrat	-	0,0	-	-	-	Montserrat
Nicaragua	0,2	19,4	-	0,1	0,2	Nicaragua

Tabel 1 **Eksport riigi järgi, 2004–2008**
 Table 1 *Exports by countries, 2004–2008*
 (miljonit krooni — million kroons)

Järg — Cont.

Riik	2004	2005	2006	2007	2008	Country
Panama	8,6	7,4	2,7	4,1	23,1	<i>Panama</i>
Puerto Rico	4,1	-	-	-	-	<i>Puerto Rico</i>
Saint Vincent ja Grenadiinid	4,5	3,2	0,9	1,8	3,2	<i>Saint Vincent and the Grenadines</i>
Trinidad ja Tobago	0,8	10,7	0,3	-	0,3	<i>Trinidad and Tobago</i>
USA Neitsisaared	0,0	-	11,9	19,9	-	<i>Virgin Islands (U.S.)</i>
Lõuna-Ameerika	152,1	250,2	444,3	406,3	430,1	South America
Argentina	7,1	8,6	6,8	7,9	4,1	<i>Argentina</i>
Boliivia	-	1,5	3,4	4,4	7,7	<i>Bolivia</i>
Brasiilia	123,2	183,4	290,2	315,0	385,6	<i>Brazil</i>
Colombia	1,9	1,8	1,1	0,7	4,5	<i>Colombia</i>
Ecuador	3,1	2,5	0,3	1,1	3,3	<i>Ecuador</i>
Guyana	-	-	-	1,3	-	<i>Guyana</i>
Paraguay	0,1	-	-	1,0	3,0	<i>Paraguay</i>
Peruu	3,9	0,5	3,8	5,9	7,9	<i>Peru</i>
Suriname	-	-	-	0,2	-	<i>Suriname</i>
Tšiili	10,0	50,0	85,7	17,5	3,5	<i>Chile</i>
Uruguay	0,8	0,3	49,2	3,5	0,9	<i>Uruguay</i>
Venezuela	2,0	1,6	3,8	47,8	9,6	<i>Venezuela</i>
Austraalia ja Okeania	124,3	145,5	87,3	71,2	144,8	Australia and Oceania
Austraalia	119,7	141,7	83,8	55,5	140,8	<i>Australia</i>
Fidži	-	-	-	0,1	0,1	<i>Fiji</i>
Marshalli saared	2,0	0,2	0,6	12,9	0,0	<i>Marshall Islands</i>
Paapua Uus-Guinea	-	0,0	-	-	-	<i>Papua New Guinea</i>
Prantsuse Polüneesia	-	0,3	-	0,1	0,2	<i>French Polynesia</i>
Tokelau	-	-	-	0,3	-	<i>Tokelau</i>
Tuvalu	-	0,3	-	-	-	<i>Tuvalu</i>
Uus-Kaledoonia	-	0,2	0,2	0,1	0,1	<i>New Caledonia</i>
Uus-Meremaa	1,7	2,2	2,7	2,2	3,6	<i>New Zealand</i>
Vanuatu	0,2	0,6	-	-	-	<i>Vanuatu</i>
Ühendriikide hajasaared	0,7	-	-	-	-	<i>United States Minor Outlying Islands</i>
Antarktika	-	-	-	-	0,2	Antarctica
Prantsuse Lõunaalad	-	-	-	-	0,2	<i>French Southern Territories</i>
Kontinent määramata	501,7	403,8	622,9	837,5	1 288,2	Continent unspecified

Tabel 2 **Import riigi järgi, 2004–2008^a**
 Table 2 **Imports by countries, 2004–2008^a**
 (miljonit krooni — million kroons)

Riik	2004	2005	2006	2007	2008	Country
Kokku	104 881,7	128 765,4	167 597,2	178 990,4	169 918,7	Total
Euroopa	95 773,5	115 179,4	153 050,3	165 801,1	158 062,0	Europe
Albaania	-	0,0	0,2	-	1,7	Albania
Andorra	-	-	-	4,6	0,0	Andorra
Austria	1 026,8	1 512,3	1 864,1	1 872,7	1 358,6	Austria
Belgia	1 988,8	2 324,9	2 955,8	3 548,2	3 313,2	Belgium
Bosnia ja Hertsegoviina	0,0	0,0	0,6	4,1	1,4	Bosnia and Herzegovina
Bulgaaria	92,9	108,5	91,6	37,8	58,7	Bulgaria
Fääri saared	-	1,1	3,2	4,1	2,2	Faroe Islands
Gibraltar	-	-	0,3	0,1	0,3	Gibraltar
Hispaania	661,6	910,7	1 097,9	1 248,7	1 264,1	Spain
Holland	3 844,0	4 392,7	5 944,5	6 093,6	5 676,9	Netherlands
Horvaatia	34,1	18,0	41,8	14,4	50,4	Croatia
Iirimaa	333,9	320,7	362,9	722,7	777,4	Ireland
Island	22,8	6,9	12,7	15,1	12,2	Iceland
Itaalia	2 611,4	3 286,6	4 222,4	4 921,5	4 387,2	Italy
Kreeka	89,0	99,7	124,0	139,1	135,5	Greece
Küpros	32,0	58,7	78,5	61,4	75,2	Cyprus
Leedu	5 674,5	7 736,1	11 099,1	12 515,2	15 158,5	Lithuania
Liechtenstein	2,4	1,1	1,0	1,4	2,0	Liechtenstein
Luksemburg	79,3	146,1	204,1	198,3	171,2	Luxembourg
Läti	5 106,5	6 232,6	9 524,6	13 310,7	15 225,5	Latvia
Makedoonia	0,5	0,3	0,4	1,7	1,8	Macedonia, FYR of
Malta	51,8	4,1	11,4	3,8	5,2	Malta
Moldova Vabariik	13,8	9,8	9,1	15,1	15,2	Moldova, Republic of
Monaco	0,6	-	-	-	-	Monaco
Montenegro	-	-	-	0,1	-	Montenegro
Norra	816,3	989,2	1 051,9	1 090,3	1 157,7	Norway
Poola	3 357,2	4 712,0	6 414,3	8 093,0	7 744,9	Poland
Portugal	117,0	122,8	130,9	165,5	168,8	Portugal
Prantsusmaa	2 087,5	2 626,5	3 066,0	3 612,6	3 474,2	France
Rootsi	10 270,8	11 320,4	15 168,3	19 004,6	17 002,9	Sweden
Rumeenia	38,7	48,1	75,1	139,5	105,3	Romania
Saksamaa	13 455,9	18 014,6	20 961,3	23 127,4	22 596,2	Germany
San Marino	0,8	3,9	2,9	4,9	0,5	San Marino
Serbia	-	10,4	31,0	34,4	22,2	Serbia
Serbia ja Montenegro	12,8	3,0	-	-	-	Serbia and Montenegro
Slovakkia	189,0	182,1	347,1	532,5	466,6	Slovakia
Sloveenia	128,5	190,4	254,6	311,4	352,1	Slovenia
Soome	22 609,2	25 365,7	30 343,5	27 749,8	24 148,2	Finland
Taani	2 785,7	3 063,4	3 912,7	4 114,7	3 603,9	Denmark
Tšehhi Vabariik	1 076,3	1 094,7	1 585,0	1 865,8	2 102,4	Czech Republic
Türgi	318,5	565,8	1 032,3	840,1	658,6	Turkey
Ukraina	1 414,6	1 154,9	1 297,9	1 740,9	1 829,3	Ukraine
Ungari	1 504,0	1 387,3	1 563,1	1 413,4	1 111,7	Hungary
Valgevene	1 277,1	1 623,8	2 282,8	2 542,0	4 979,5	Belarus
Venemaa	9 658,8	11 809,9	21 739,9	18 112,0	13 024,4	Russian Federation
Šveits	661,4	731,4	749,7	649,1	861,4	Switzerland
Suurbritannia	2 326,7	2 988,2	3 389,8	5 922,8	4 956,8	United Kingdom

^a Impordandmed on esitatud saatjariigi järgi.

^a The data about imports are presented by country of consignment.

Tabel 2 **Import riigi järgi, 2004–2008**
 Table 2 *Imports by countries, 2004–2008*
 (miljonit krooni — million kroons)

Järg — Cont.

Riik	2004	2005	2006	2007	2008	Country
Aasia	6 887,3	10 906,2	11 882,0	10 041,5	8 810,4	Asia
Afganistan	0,2	-	0,0	0,0	-	<i>Afghanistan</i>
Aomen	-	2,1	2,1	0,1	0,7	<i>Macao</i>
Araabia Ühendemiraadid	20,3	24,7	22,2	40,7	40,8	<i>United Arab Emirates</i>
Armeenia	0,1	0,1	0,4	0,7	11,5	<i>Armenia</i>
Aserbaidžaan	2,1	7,7	73,5	8,3	7,2	<i>Azerbaijan</i>
Bahreini	-	1,4	0,8	6,6	4,6	<i>Bahrain</i>
Bangladesh	0,6	3,5	3,2	7,5	9,1	<i>Bangladesh</i>
Bhutan	-	-	-	0,0	-	<i>Bhutan</i>
Filipiinid	11,4	22,4	49,8	27,5	44,6	<i>Philippines</i>
Gruusia	4,1	35,6	27,7	14,4	14,8	<i>Georgia</i>
Hiina	2 000,9	2 677,2	3 437,8	3 715,7	3 634,7	<i>China</i>
Hongkong	1 031,5	2 397,7	2 334,1	1 189,0	1 069,6	<i>Hong Kong</i>
Israael	42,8	52,6	112,4	133,4	89,6	<i>Israel</i>
India	66,0	104,9	128,2	249,2	262,0	<i>India</i>
Indoneesia	36,3	25,3	45,7	90,2	130,5	<i>Indonesia</i>
Iraak	-	0,0	-	-	0,0	<i>Iraq</i>
Iraan	8,1	4,6	3,2	2,2	0,4	<i>Iran</i>
Jaapan	1 439,9	2 502,6	1 734,2	1 399,3	801,2	<i>Japan</i>
Jeemen	-	0,4	-	-	-	<i>Yemen</i>
Jordaania	0,0	0,1	0,1	0,2	0,3	<i>Jordan</i>
Kambodža	0,0	0,1	10,1	7,9	15,1	<i>Cambodia</i>
Kasahstan	187,1	208,8	805,9	617,5	404,9	<i>Kazakhstan</i>
Katar	-	-	-	-	0,3	<i>Qatar</i>
Korea RDV (Põhja-Korea)	0,1	-	-	-	-	<i>Korea, Democratic People's Republic of</i>
Korea Vabariik (Lõuna-Korea)	379,5	606,5	524,3	688,3	427,0	<i>Korea, Republic of</i>
Kuveit	-	0,0	-	-	0,2	<i>Kuwait</i>
Kõrgõzstan	32,1	20,1	3,2	0,2	54,1	<i>Kyrgyzstan</i>
Liibanon	8,2	10,2	2,4	2,2	3,4	<i>Lebanon</i>
Malaisia	97,7	180,0	213,8	211,8	281,1	<i>Malaysia</i>
Maldiivid	0,0	0,0	-	-	0,0	<i>Maldives</i>
Mongoolia	0,1	-	-	-	-	<i>Mongolia</i>
Myanmar	0,0	-	-	0,0	0,0	<i>Myanmar</i>
Nepal	0,1	0,1	0,3	0,2	0,2	<i>Nepal</i>
Omaan	-	-	0,1	0,2	0,0	<i>Oman</i>
Pakistan	144,6	120,5	140,8	116,9	183,1	<i>Pakistan</i>
Saudi Araabia	0,0	3,3	3,2	9,1	8,9	<i>Saudi Arabia</i>
Singapur	457,2	753,5	480,3	209,8	238,2	<i>Singapore</i>
Sri Lanka	7,1	16,3	21,3	21,3	23,5	<i>Sri Lanka</i>
Süüria	-	0,4	-	-	0,0	<i>Syrian Arab Republic</i>
Tadžikistan	88,9	42,4	192,0	124,2	285,4	<i>Tajikistan</i>
Tai	158,5	128,6	148,1	195,6	171,4	<i>Thailand</i>
Taiwan	639,3	890,7	1 192,3	821,5	449,3	<i>Taiwan</i>
Türkmenistan	0,3	3,3	10,4	8,9	8,7	<i>Turkmenistan</i>
Usbekistan	10,2	39,0	112,2	68,8	65,1	<i>Uzbekistan</i>
Vietnam	12,0	19,5	45,9	52,1	68,9	<i>Vietnam</i>
Aafrika	124,3	80,1	104,0	161,7	142,2	Africa
Burundi	-	-	1,0	-	-	<i>Burundi</i>
Ceuta	-	-	24,7	-	0,2	<i>Ceuta</i>

Tabel 2 **Import riigi järgi, 2004–2008**
 Table 2 *Imports by countries, 2004–2008*
 (miljonit krooni — million kroons)

Riik	2004	2005	2006	2007	2008	Country
Côte d'Ivoire	-	6,6	9,5	46,0	18,4	Côte d'Ivoire
Egiptus	2,9	1,5	6,3	29,8	38,7	Egypt
Gambia	-	-	0,0	-	-	Gambia
Ghana	26,5	20,0	22,5	20,4	20,1	Ghana
Guinea	0,1	-	-	-	-	Guinea
Kenya	0,2	0,0	0,3	0,9	0,4	Kenya
Kongo Demokraatlik Vabariik	-	-	-	-	0,6	Congo, the Democratic Republic of
Liberia	-	-	0,0	-	-	Liberia
Lõuna-Aafrika Vabariik	90,4	47,0	30,0	39,5	38,8	South Africa
Madagaskar	0,2	0,1	-	0,1	0,0	Madagascar
Mali	-	-	-	0,0	-	Mali
Maroko	0,6	3,2	5,8	18,7	3,0	Morocco
Mauritaania	1,6	-	1,7	4,8	5,0	Mauritania
Mauritius	0,4	-	-	0,1	-	Mauritius
Namiibia	1,3	1,3	0,1	-	0,2	Namibia
Nigeeria	-	-	0,9	0,2	6,5	Nigeria
Niger	0,0	-	0,9	-	-	Niger
Sambia	-	-	-	0,1	-	Zambia
Seišellid	0,1	0,2	0,3	-	0,0	Seychelles
Senegal	-	-	-	0,0	-	Senegal
Sierra Leone	0,0	-	-	0,4	0,1	Sierra Leone
Sudaan	-	0,2	-	-	-	Sudan
Tansaania	-	-	0,0	0,7	9,1	Tanzania, United Republic of
Tuneesia	-	-	0,0	0,0	1,1	Tunisia
Põhja-Ameerika	1 789,9	2 130,6	2 180,2	2 566,5	2 342,1	North America
Ameerika Ühendriigid	1 244,3	1 848,5	1 919,2	2 204,4	2 011,4	United States
Anguilla	-	-	-	-	0,0	Anguilla
Antigua ja Barbuda	-	-	43,8	-	-	Antigua and Barbuda
Aruba	-	-	-	0,0	0,0	Aruba
Bahama	-	0,1	-	-	-	Bahamas
Barbados	0,5	2,8	0,6	-	-	Barbados
Belize	0,1	0,3	-	2,8	-	Belize
Bermuda	404,4	-	0,6	-	0,0	Bermuda
Briti Neitsisaared	0,6	3,9	9,6	26,0	9,9	Virgin Islands (British)
Costa Rica	13,9	13,4	0,8	2,8	15,1	Costa Rica
Dominica	-	-	0,0	-	-	Dominica
Dominikaani Vabariik	4,2	2,4	0,9	1,1	0,8	Dominican Republic
El Salvador	-	-	0,0	0,0	-	El Salvador
Gröönimaa	-	-	0,5	-	0,0	Greenland
Hollandi Antillid	-	-	-	-	1,2	Netherlands Antilles
Honduras	-	0,0	0,0	-	0,1	Honduras
Jamaica	-	0,0	0,0	0,0	-	Jamaica
Kanada	78,9	195,7	189,8	314,0	273,9	Canada
Kuuba	2,0	3,4	4,1	4,4	3,4	Cuba
Mehhiko	7,6	4,6	8,8	5,8	23,6	Mexico
Nicaragua	-	0,0	-	-	-	Nicaragua
Panama	30,7	53,7	1,4	0,7	2,7	Panama
Saint Vincent ja Grenadiinid	-	-	0,0	0,0	-	Saint Vincent and the Grenadines
Trinidad ja Tobago	-	-	0,1	-	0,0	Trinidad and Tobago
Turks ja Caicos	2,7	-	-	-	-	Turks and Caicos Islands
USA Neitsisaared	0,0	1,8	-	4,5	-	Virgin Islands (U.S.)

Tabel 2 **Import riigi järgi, 2004–2008**
 Table 2 *Imports by countries, 2004–2008*
 (miljonit krooni — million kroons)

Riik	2004	2005	2006	2007	2008	Country
Lõuna-Ameerika	256,6	416,8	309,7	379,1	513,7	South America
Argentina	49,6	52,8	66,6	61,5	52,6	Argentina
Boliivia	0,0	1,1	1,9	1,0	0,6	Bolivia
Brasiilia	153,1	265,5	145,1	216,3	308,1	Brazil
Colombia	3,3	5,7	6,1	2,2	0,1	Colombia
Ecuador	3,2	9,3	1,4	0,2	0,9	Ecuador
Falklandi (Malviini) saared	-	-	-	-	0,6	Falkland Islands (Malvinas)
Guyana	-	-	-	0,2	-	Guyana
Peruu	6,0	8,2	10,1	15,1	18,9	Peru
Tšiili	38,1	68,5	77,7	82,1	124,4	Chile
Uruguay	3,3	5,6	0,7	0,3	7,5	Uruguay
Venezuela	-	0,1	0,1	0,2	0,0	Venezuela
Austraalia ja Okeania	46,0	50,3	70,9	40,5	48,3	Australia and Oceania
Austraalia	14,3	23,7	43,9	22,1	21,8	Australia
Fidži	0,0	-	-	-	-	Fiji
Guam	0,1	-	-	-	-	Guam
Marshalli saared	-	-	0,2	0,3	1,8	Marshall Islands
Niue	1,3	0,5	-	-	-	Niue
Uus-Meremaa	30,3	26,1	26,8	17,6	24,7	New Zealand
Vanuatu	-	-	-	0,5	-	Vanuatu
Ühendriikide hajasaared	0,0	-	-	-	-	United States Minor Outlying Islands
Antarktika	-	0,8	-	-	-	Antarctica
Lõuna-Georgia ja Lõuna-Sandwichi saared	-	0,8	-	-	-	South Georgia and the South Sandwich Islands
Kontinent määramata	4,1	1,2	0,1	-	-	Continent unspecified

Järg — Cont.

Tabel 3 Eksport kaubagrupi järgi, 2004–2008
Table 3 Exports by commodity chapters, 2004–2008
(miljonit krooni — million kroons)

Kaubajaotis ja -grupp KN-i ^a järgi	2004	2005	2006	2007	2008	Commodity section and chapter by CN ^a
KOKKU	74 614,4	97 038,2	120 775,6	125 702,3	132 456,1	TOTAL
I JAOTIS	2 573,9	2 896,4	3 403,9	3 706,7	3 968,8	SECTION I
01 Elusloomad	79,0	84,9	197,4	186,6	296,9	Live animals
02 Liha ja söödav rups	317,5	352,7	352,7	371,5	568,5	Meat and edible meat offal
03 Kalad ja vähid, limused ja muud veeselgrootud	948,1	1 059,5	1 304,7	1 100,9	1 036,1	Fish and crustaceans, molluscs
04 Piim ja piimatooted; linnumunad; naturaalne mesi	1 219,2	1 384,0	1 537,5	2 018,4	2 055,9	Dairy products; bird's eggs; natural honey
05 Mujal nimetamata loomsed tooted	10,1	15,3	11,6	29,3	11,4	Products of animal origin, not elsewhere specified or included
II JAOTIS	430,6	1 051,3	1 290,8	1 773,4	2 009,8	SECTION II
06 Eluspuud ja muud taimed; taimesibulad, -juured jms; lõike- lilled ja dekoratiivne taimmaterjal	14,0	20,6	29,6	22,2	31,5	Live trees and other plants; cut flowers and ornamental foliage
07 Köögivili ning söödavad juured ja mugulad	39,1	52,8	53,6	68,0	77,1	Edible vegetables and certain roots and tubers
08 Söödavad puuviljad, marjad ja pähklid; tsitrusviljade ja melonite koor	86,1	197,7	272,7	264,1	242,0	Edible fruit and nuts; peel of citrus fruit or melons
09 Kohv, tee, mate ja maitseained	161,0	249,0	337,2	440,4	380,3	Coffee, tea, mate, spices
10 Teravili	12,9	181,2	296,9	577,3	712,4	Cereals
11 Jahvatustööstuse tooted; linnased; tärklis; inuliin; nisugluteen	30,9	93,2	85,8	113,8	159,7	Products of the milling industry; malt; starches
12 Õliseemned ja -viljad; muud seemned ja viljad	48,6	209,9	164,0	213,8	360,4	Oil seeds and oleaginous fruits; miscellaneous grains, seeds and fruit
13 Šellak; kummivaigud, vaigud	23,8	37,0	48,4	60,9	45,5	Shellac; gums, resins
14 Taimne punumismaterjal; mujal nimetamata taimsed tooted	14,2	9,9	2,6	12,9	0,9	Vegetable plaiting materials; vegetable products not elsewhere specified or included
III JAOTIS	223,8	265,8	374,8	419,7	640,6	SECTION III
15 Loomsed ja taimsed rasvad ning õlid; loomsed ja taimsed vahad	223,8	265,8	374,8	419,7	640,6	Animal or vegetable fats and oils; animal or vegetable waxes
IV JAOTIS	2 384,5	2 756,8	3 582,0	5 231,1	5 430,3	SECTION IV
16 Lihast, kalast, vähkidest, limustest või muudest veeselgrootutest tooted	675,0	702,9	767,5	779,2	878,0	Preparations of meat, of fish, or of crustaceans
17 Suhkur ja suhkrukondiitritooted	359,4	170,2	116,0	139,9	186,9	Sugar and sugar confectionery
18 Kakao ja kakaotooted	62,3	58,6	127,0	94,3	113,6	Cocoa and cocoa preparations
19 Teravilja-, jahu-, tärklise- või piimatooted; valikpagaritooted	51,7	47,8	128,8	234,8	358,2	Preparations of cereals, flour, starch or milk; pastrycooks' products
20 Köögi- ja puuviljadest, marjadest, pähklitest või muudest taimeosadest tooted	37,2	60,4	52,3	102,6	95,3	Preparations of vegetables, fruit, nuts or other parts of plants
21 Mitmesugused toiduained	270,7	352,7	450,9	636,5	841,1	Miscellaneous edible preparations
22 Joogid, alkohol ja äädikas	781,3	1 201,3	1 827,7	3 080,8	2 792,8	Beverages, spirits and vinegar
23 Toiduainetööstuse jäägid ja jäätmel; tööstuslikult toodetud loomasöödad	86,7	120,4	87,7	141,6	150,0	Residues and waste from the food industries; prepared animal fodder
24 Tubakas ja tööstuslikud tubakaasendajad	60,2	42,5	24,1	21,4	14,4	Tobacco and manufactured tobacco substitutes
V JAOTIS	3 403,6	7 277,6	19 395,2	15 671,3	16 043,7	SECTION V
25 Sool; väävel; mullad ja kivimid, krohvismaterjalid, lubi ja tsement	217,4	254,7	323,5	563,4	909,7	Salt; sulphur; earths and stone, plastering materials, lime and cement
26 Maagid, räbu ja tuhk	2,4	5,2	14,1	5,7	7,1	Ores, slag and ash
27 Mineraalkütused; mineraalõlid ja nende destilleerimis- saadused	3 183,8	7 017,7	19 057,6	15 102,2	15 126,9	Mineral fuels, mineral oils and products of their distillation

^a Kombineeritud nomenklatuur ehk kaupade klassifikaator, mida kasutatakse EL-i väliskaubandusstatistikas ja tollimaksude määramisel. Klassifikaator baseerub harmoneeritud süsteemil (HS — Harmonized System) ja seda uuendatakse igal aastal.

^a Combined Nomenclature or the goods' classification used within the EU for the purposes of foreign trade statistics and for customs duty purposes. The classification is based on the Harmonized System (HS) and is updated every year.

Tabel 3 Eksport kaubagrupi järgi, 2004–2008
Table 3 Exports by commodity chapters, 2004–2008
(miljonit krooni — million kroons)

Järg — Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KNI järgi	2004	2005	2006	2007	2008	Commodity section and chapter by CN
VI JAOTIS	3 537,9	4 116,1	4 901,8	5 729,5	7 079,8	SECTION VI
28 Anorgaanilised kemikaalid; väärismetallide, haruldaste muldmetallide, radioaktiivsete elementide ja isotoopide orgaanilised või anorgaanilised ühendid	393,2	420,1	498,1	504,3	762,3	Inorganic chemicals; organic or inorganic compounds of precious metals, of rare-earth metals, of radioactive elements or of isotopes
29 Orgaanilised kemikaalid	509,5	651,1	835,1	848,4	923,6	Organic chemicals
30 Farmaatsiastooted	417,9	448,1	398,5	458,1	589,8	Pharmaceutical products
31 Väetised	435,7	604,9	551,8	700,0	945,7	Fertilizers
32 Park- ja värvainekstraktid; tanniinid ja nende derivaadid; värvained ja pigmendid; värvid ja lakid; kitt ja muud mastiksid, tint	1 202,5	1 248,9	1 768,8	2 163,2	2 211,6	Tanning or dyeing extracts; tannins and their derivatives; dyes, pigments and other colouring matter; paints and varnishes; putty and other mastics; inks
33 Eeterlikud õlid; parfümeeria- ja kosmeetikatooted ning hügieenivahendid	88,2	119,0	102,7	114,3	109,2	Essential oils and resinoids; perfumery, cosmetic or toilet preparations
34 Seep, orgaanilised pind- aktiivsed ained, pesemis- vahendid, määrdeained, tehisvahad ja vahavalmistised, puhastus- ja poleerimisvahendid, küünlad	143,3	255,4	331,3	396,2	367,1	Soap, organic surface-active agents, washing and lubricating preparations, prepared waxes, polishing preparations, candles
35 Valkained; modifitseeritud tärklis; liimid; ensüümid	103,3	92,2	120,1	163,7	197,3	Albuminoidal substances; modified starches; glues; enzymes
36 Lõhkeained; pürotehnilised tooted; tuletikud	34,5	49,9	37,5	41,6	59,9	Explosives; pyrotechnic products; matches
37 Foto- ja kinokaubad	5,3	14,5	12,9	5,9	11,6	Photographic or cinematographic goods
38 Mitmesugused keemiatooted	204,5	212,0	245,0	333,8	901,7	Miscellaneous chemical products
VII JAOTIS	1 981,2	2 702,5	3 343,6	3 985,2	4 150,6	SECTION VII
39 Plastid ja plasttooted	1 648,0	2 255,6	2 794,9	3 219,4	3 388,3	Plastics and articles thereof
40 Kummi ja kummitooted	333,2	446,9	548,7	765,8	762,3	Rubber and articles thereof
VIII JAOTIS	641,8	747,4	840,0	720,3	730,4	SECTION VIII
41 Toornahk (v.a karusnahk) ja nahk	84,6	85,1	98,8	113,4	88,9	Raw hides and skins (other than furskins) and leather
42 Nahktooted; sadulsepatooted ja rakmed; reisitarbed, käekotid jms tooted	144,5	180,1	156,0	145,0	162,9	Articles of leather; saddlery and harness, travel goods, handbags and similar containers
43 Karusnahk ja tehiskarusnahk; tooted nendest	412,7	482,2	585,2	461,9	478,6	Furskins and artificial fur; manufactures thereof
IX JAOTIS	9 569,7	10 932,4	11 444,5	12 790,5	11 289,0	SECTION IX
44 Puit ja puittooted; puusüsi	9 564,8	10 926,6	11 439,4	12 784,3	11 283,2	Wood and articles of wood; wood charcoal
45 Kork ja korgist tooted	0,4	0,5	0,4	0,6	1,1	Cork and articles of cork
46 Ölgedest, espartost ja muudest punumis- materjalidest tooted; korv- ja vitspunutised	4,5	5,3	4,7	5,6	4,7	Manufactures of straw and of other plaiting materials; basketware and wickerwork
X JAOTIS	1 547,1	1 939,3	2 940,4	3 771,4	3 939,8	SECTION X
47 Puidust vm kiulisest tselluloosmaterjalist kiumass; ringlusse võetud paberi- või papijätmed ja -jäägid	43,8	75,5	394,2	1 026,0	1 034,2	Pulp of wood or of other fibrous cellulosic material; recovered (waste and scrap) of paper or paperboard
48 Paber ja papp; paberimassist, paberist või papist tooted	1 121,0	1 231,6	1 870,0	1 945,8	1 917,4	Paper and paperboard; articles of paper pulp, of paper or of paperboard
49 Raamatud, ajalehed, pildid jm trükitooted; käsikirjad	382,3	632,2	676,2	799,6	988,2	Printed books, newspapers, pictures and other products of the printing industry; manuscripts
XI JAOTIS	6 695,2	6 988,8	6 096,2	5 962,4	5 581,3	SECTION XI
50 Siid	0,1	0,4	0,1	0,2	0,6	Silk
51 Lamba- jt loomade vill ning loomakarvad; hobusejõhvist lõng ja riie	57,1	37,6	41,4	36,0	30,4	Wool, fine or coarse animal hair

Tabel 3 Eksport kaubagrupi järgi, 2004–2008
Table 3 Exports by commodity chapters, 2004–2008
(miljonit krooni — million kroons)

Järg — Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KNi järgi	2004	2005	2006	2007	2008	Commodity section and chapter by CN
52 Puuvill	776,7	695,2	504,5	368,3	226,9	Cotton and articles thereof
53 Muud taimsed tekstiilkiud; paberlõng ja paberlõngast riie	393,3	348,0	228,9	167,9	135,5	Other vegetable fibres; paper yarn and woven fabrics of paperyarn
54 Keemilised filamentkiud	36,6	37,1	46,4	55,9	69,2	Man-made filaments
55 Keemilised staapelkiud	34,1	49,9	47,1	64,0	85,8	Man-made staple fibres
56 Vatt, vilt ja lausriie; erilõngad; nöörid, paelad ja köied	178,2	189,4	202,4	227,8	219,9	Wadding, felt and nonwovens; special yarns; twine, cordage, ropes and cables
57 Vaibad ja muud tekstiilpõrandakatted	211,8	225,5	209,5	230,8	196,7	Carpets and other textile floor coverings
58 Eririie; taftingriie; pits; seinavaibad; posamendid; tikandid	36,1	47,1	65,4	88,7	87,9	Special woven fabrics; tufted textile fabrics; lace; tapestries; trimmings; embroidery
59 Impregneeritud, pealstatud, kaetud või lamineeritud riie; tekstiiltooted tööstuslikuks otstarbeks	49,6	59,0	121,5	159,4	141,1	Impregnated, coated, covered or laminated textile fabrics; textile articles of a kind suitable for industrial use
60 Silmkoelised ja heegeldatud kangad (trikookangad)	76,4	86,5	83,3	80,4	69,7	Knitted or crocheted fabrics
61 Silmkoelised ja heegeldatud rõivad ning rõivamanused (trikootooted)	936,1	960,1	1 031,6	1 104,2	1 009,7	Articles of apparel and clothing accessories; knitted or crocheted
62 Rõivad ja rõivamanused, v.a silmkoelised või heegeldatud	2 702,8	3 066,0	2 589,5	2 545,9	2 450,0	Articles of apparel and clothing accessories, not knitted or crocheted
63 Muud tekstiilist valmistooted; kantud rõivad ja kasutatud tekstiiltooted, kaltsud	1 206,3	1 187,0	924,6	832,9	857,9	Other made-up textile articles; sets; worn clothing and worn textile articles; rags
XII JAOTIS	636,6	793,4	825,5	894,3	870,0	SECTION XII
64 Jalanõud, kedrid jms tooted; nende osad	557,0	708,0	745,4	793,6	787,6	Footwear, gaiters and the like; parts of such articles
65 Peakatted ja nende osad	74,0	80,9	74,7	90,8	72,6	Headgear and parts thereof
66 Vihma- ja päevavarjud, jalutuskepid, piitsad	2,4	1,0	1,8	1,9	3,8	Umbrellas, sun umbrellas, walking- sticks, seat-sticks, whips, riding- crops and parts thereof
67 Töödeldud suled ja udusuled ning tooted nendest; tehisliilled; juustest tooted	3,2	3,5	3,6	8,0	6,0	Prepared feathers and down and articles made of feathers or of down; artificial flowers; articles of human hair
XIII JAOTIS	1 153,7	1 565,4	1 851,9	2 103,5	2 317,0	SECTION XIII
68 Kivist, kipsist, tsemendist, asbestist, vilgust jms materjalist tooted	348,5	499,8	583,1	654,6	715,0	Articles of stone, plaster, cement, asbestos, mica or similar materials
69 Keraamikatooted	97,5	183,5	301,4	341,4	380,0	Ceramic products
70 Klaas ja klaastooted	707,7	882,1	967,4	1 107,5	1 222,0	Glass and glassware
XIV JAOTIS	105,5	96,5	96,8	101,6	110,0	SECTION XIV
71 Looduslikud ja kultiveeritud pärlid, vääris- ja poolvääris- kivid, väärismetallid, juveeltoodete imitatsioonid; mündid	105,5	96,5	96,8	101,6	110,0	Natural or cultured pearls, precious or semi-precious stones, precious metals, metals clad with precious metal, and articles thereof; imitation jewellery; coins
XV JAOTIS	6 385,2	8 827,2	11 370,2	12 942,9	16 014,9	SECTION XV
72 Raud ja teras	2 827,9	4 200,8	5 436,8	5 485,9	7 310,5	Iron and steel
73 Raud- ja terastooted	2 077,9	2 898,5	3 292,1	4 501,7	5 147,6	Articles of iron or steel
74 Vask ja vasktooted	262,6	319,6	623,5	607,8	593,6	Copper and articles thereof
75 Nikkel ja nikkeltooted	38,1	13,0	183,2	225,0	140,2	Nickel and articles thereof
76 Alumiinium ja alumiiniumtooted	574,5	584,9	745,8	1 001,0	1 666,8	Aluminium and articles thereof
78 Plii ja pliitooted	58,8	106,5	137,9	314,6	270,9	Lead and articles thereof
79 Tsink ja tsinktooted	16,0	14,1	228,7	37,7	32,9	Zinc and articles thereof
80 Tina ja tinatooted	0,5	0,9	1,2	2,6	8,7	Tin and articles thereof
81 Muud mitteväärismetallid; metallkeraamika; tooted nendest	193,6	263,5	290,4	256,8	346,3	Other base metals; cermets; articles thereof
82 Mitteväärismetallist tööriistad, terariistad, lusikad ja kahvlid	179,4	210,8	249,1	294,4	308,3	Tools, implements, cutlery, spoons and forks of base metal; parts thereof

Tabel 3 Eksport kaubagrupi järgi, 2004–2008
Table 3 Exports by commodity chapters, 2004–2008
(miljonit krooni — million kroons)

Järg — Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KNi järgi	2004	2005	2006	2007	2008	Commodity section and chapter by CN
83 Mitmesugused mitte- väärismetallist tooted	155,9	214,6	181,5	215,4	189,1	Miscellaneous articles of base metal
XVI JAOTIS	20 045,3	27 376,3	29 596,1	26 388,2	28 815,3	SECTION XVI
84 Tuumareaktorid, katlad, masinad ja mehaanilised seadmed; nende osad	3 280,2	5 009,5	6 302,1	8 822,4	9 154,8	Nuclear reactors, boilers, machinery and mechanical appliances; parts thereof
85 Elektrimasinad ja -seadmed, nende osad; helisalvestus- ja taas- esitusseadmed, telepildi ja -heli salvestus- ja taasesitusseadmed, nende osad ja tarvikud	16 765,1	22 366,8	23 294,0	17 565,8	19 660,5	Electrical machinery and equipment and parts thereof; sound recorders and reproducers, television image and sound recorders and reproducers, and parts and accessories of such articles
XVII JAOTIS	4 584,2	6 622,2	8 019,5	10 788,0	10 322,6	SECTION XVII
86 Raudtee- või trammivedurid, -veerem ning nende osad; raudtee- või trammitee- seadmed ja -tarvikud ning nende osad; mitmesugused mehaanilised (sh elektro- mehaanilised) liiklus- korraldusseadmed	645,0	653,0	496,9	411,4	410,9	Railway and tramway locomotives, rolling-stock and parts thereof; railway or tramway track fixtures and fittings and parts thereof; mechanical traffic signalling equipment of all kinds
87 Sõidukid, v.a raudtee- ja trammiteeveerem, ning nende osad ja tarvikud	3 500,4	5 516,8	7 066,5	9 480,3	9 201,8	Vehicles other than railway or tramway rolling-stock, and parts and accessories
88 Õhusõidukid, kosmoseaparaadid ja nende osad	63,2	25,2	7,9	171,0	121,6	Aircraft, spacecraft and parts thereof
89 Laevad, paadid ja ujukonstruktsioonid	375,6	427,2	448,2	725,3	588,3	Ships, boats and floating structures
XVIII JAOTIS	1 510,1	1 761,4	1 848,2	1 946,3	2 265,3	SECTION XVIII
90 Optika-, foto-, kino-, mõõte-, kontroll-, täppis-, meditsiini- ja kirurgiainstrumendid ning -aparatuur; nende osad ja tarvikud	1 444,6	1 695,4	1 784,4	1 890,9	2 215,5	Optical, photographic, cinematographic, measuring, checking, precision, medical or surgical instruments and apparatus
91 Kellad ja nende osad	11,1	8,9	17,6	13,7	17,9	Clocks and watches and parts thereof
92 Muusikariistad; nende osad ja tarvikud	54,4	57,1	46,2	41,7	31,9	Musical instruments; parts and accessories of such articles
XIX JAOTIS	0,9	7,9	11,8	20,7	8,4	SECTION XIX
93 Relvad ja laskemoon; nende osad ja tarvikud	0,9	7,9	11,8	20,7	8,4	Arms and ammunition; parts and accessories thereof
XX JAOTIS	7 028,0	7 796,2	8 794,8	9 824,7	9 579,7	SECTION XX
94 Mööbel; madratsid, madratsialused, padjad ja muud täistopitud mööblilisandid; mujal nimetamata lambid ja valgustid; sisevalgustusega sildid, valgustablood jms; kokkupandavad ehitised	6 370,9	7 015,9	7 862,8	8 757,3	8 502,1	Furniture; bedding; mattresses, mattress supports, cushions and similar stuffed furnishings; lamps and lighting fittings not elsewhere specified or included; illuminated signs, illuminated nameplates and the like; prefabricated buildings
95 Mänguasjad, mängud ja spordiinventar; nende osad ja tarvikud	446,3	530,9	697,6	824,2	810,0	Toys, games and sports requisites; parts and accessories thereof
96 Mitmesugused tööstustooted	210,8	249,4	234,4	243,2	267,6	Miscellaneous manufactured articles
XXI JAOTIS	16,3	50,0	47,7	17,5	17,7	SECTION XXI
97 Kunstiteosed, kollektsiooniobjektid ja antiikesemed	16,3	50,0	47,7	17,5	17,7	Works of art, collectors' pieces and antiques
XXII JAOTIS	159,3	467,3	699,9	913,1	1 271,1	SECTION XXII
99 Tarned välisriikide laevadele ja muud määramata kaubad	159,3	467,3	699,9	913,1	1 271,1	Supplies for foreign vessels and other unspecified goods

Tabel 4 **Import kaubagrupi järgi, 2004–2008**
 Table 4 *Imports by commodity chapters, 2004–2008*
 (miljonit krooni — million kroons)

Kaubajaotis ja -grupp KN-i ^a järgi	2004	2005	2006	2007	2008	Commodity section and chapter by CN ^b
KOKKU	104 881,7	128 765,4	167 597,2	178 990,4	169 918,7	TOTAL
I JAOTIS	1 781,4	2 169,5	2 403,1	2 690,5	2 934,6	SECTION I
01 Elusloomad	24,5	27,6	21,3	22,3	15,7	Live animals
02 Liha ja söödav rups	678,6	986,6	1 023,5	1 094,9	1 271,7	Meat and edible meat offal
03 Kalad ja vähid, limused ja muud veeselgrootud	632,2	766,7	945,0	980,4	885,3	Fish and crustaceans, molluscs
04 Piim ja piimatooted; linnumunad; naturaalne mesi	369,9	325,5	356,9	541,0	718,0	Dairy products; bird's eggs; natural honey
05 Mujal nimetamata loomsed tooted	76,2	63,1	56,4	51,9	43,9	Products of animal origin, not elsewhere specified or included
II JAOTIS	2 388,3	2 474,1	2 882,5	3 296,0	3 660,8	SECTION II
06 Eluspuud ja muud taimed; taimesibulad, -juured jms; löikelilled ja dekoratiivne taimmaterjal	157,2	200,0	267,5	316,3	317,8	Live trees and other plants; cut flowers and ornamental foliage
07 Köögivili ning söödavad juured ja mugulad	274,1	328,2	403,9	526,3	576,3	Edible vegetables and certain roots and tubers
08 Söödavad puuviljad, marjad ja pähklid; tsitrusviljade ja melonite koor	711,4	769,2	980,9	1 070,7	1 100,5	Edible fruit and nuts; peel of citrus fruit or melons
09 Kohv, tee, mate ja maitseained	467,6	647,4	621,3	684,6	709,3	Coffee, tea, mate, spices
10 Teravili	285,1	144,7	109,2	135,5	311,5	Cereals
11 Jahvatustööstuse tooted; linnased; tärkliis; inuliin; nisugluteen	204,3	217,2	239,3	294,3	418,6	Products of the milling industry; malt; starches
12 Õliseemned ja -viljad; muud seemned ja viljad	260,1	122,7	214,2	208,3	173,1	Oil seeds and oleaginous fruits; miscellaneous grains, seeds and fruit
13 Šellak; kummivaigud, vaigud	27,5	44,0	44,6	52,1	52,7	Shellac; gums, resins
14 Taimne punumismaterjal; mujal nimetamata taimsed tooted	1,0	0,7	1,6	7,9	1,0	Vegetable plaiting materials; vegetable products not elsewhere specified or included
III JAOTIS	364,1	364,9	444,9	557,1	1 017,3	SECTION III
15 Loomsed ja taimsed rasvad ning õlid; loomsed ja taimsed vahad	364,1	364,9	444,9	557,1	1 017,3	Preparations of meat, of fish, or of crustaceans
IV JAOTIS	5 096,8	6 013,2	6 795,2	10 039,2	10 009,3	SECTION IV
16 Lihast, kalast, vähkidest, limustest või muudest veeselgrootutest tooted	181,7	351,9	430,3	643,9	823,0	Preparations of meat, of fish, or of crustaceans
17 Suhkur ja suhkrukondiitritooted	538,1	631,6	766,5	971,8	795,2	Sugar and sugar confectionery
18 Kakao ja kakaotooted	374,3	472,4	474,2	591,3	606,0	Cocoa and cocoa preparations
19 Teravilja-, jahu-, tärklise- või piimatooted; valikpagaritooted	443,5	486,2	635,4	720,4	826,2	Preparations of cereals, flour, starch or milk; pastrycooks' products
20 Köögi- ja puuviljadest, marjadest, pähklitest või muudest taimeosadest tooted	439,7	491,9	595,6	693,0	682,1	Preparations of vegetables, fruit, nuts or other parts of plants
21 Mitmesugused toiduained	731,0	850,0	884,2	1 022,2	1 042,3	Miscellaneous edible preparations

^a Kombineeritud nomenklatuur ehk kaupade klassifikaator, mida kasutatakse EL-i väliskaubandusstatistikas ja tollimaksude määramisel. Klassifikaator baseerub harmoneeritud süsteemil (HS — Harmonized System) ja seda uuendatakse igal aastal.

^b Combined Nomenclature or the goods' classification used within the EU for the purposes of foreign trade statistics and for customs duty purposes. The classification is based on the Harmonized System (HS) and is updated every year.

Tabel 4 **Import kaubagrupi järgi, 2004–2008**
 Table 4 *Imports by commodity chapters, 2004–2008*
 (miljonit krooni — million kroons)

Järg — Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2004	2005	2006	2007	2008	Commodity section and chapter by CN
22 Joogid, alkohol ja äädikas	1 462,8	1 745,3	1 883,9	4 022,0	4 117,6	<i>Beverages, spirits and vinegar</i>
23 Toiduainetööstuse jäägid ja jäätmelised; tööstuslikult toodetud loomasöödad	536,6	554,8	664,5	715,3	781,1	<i>Residues and waste from the food industries; prepared animal fodder</i>
24 Tubakas ja tööstuslikud tubakaasendajad	389,1	429,1	460,6	659,3	335,8	<i>Tobacco and manufactured tobacco substitutes</i>
V JAOTIS	7 217,5	11 800,4	27 301,2	25 173,0	27 251,8	SECTION V
25 Sool; väävel; mullad ja kivimid, krohvimaterjalid, lubj ja tsement	222,1	267,9	373,1	481,5	421,4	<i>Salt; sulphur; earths and stone, lime and cement</i>
26 Maagid, räbu ja tuhk	32,5	75,9	22,8	9,2	31,6	<i>Ores, slag and ash</i>
27 Mineraalkütused; mineraalõlid ja nende destilleerimissaadused	6 962,9	11 456,6	26 905,3	24 682,3	26 798,8	<i>Mineral fuels, mineral oils and products of their distillation</i>
VI JAOTIS	7 452,5	8 712,1	10 825,1	11 841,3	13 585,8	SECTION VI
28 Anorgaanilised kemikaalid; väärismetallide, haruldaste muldmetallide, radioaktiivsete elementide ja isotoopide orgaanilised või anorgaanilised ühendid	261,6	299,4	437,5	514,6	583,7	<i>Inorganic chemicals; organic or inorganic compounds of precious metals</i>
29 Orgaanilised kemikaalid	637,2	745,9	1 456,3	1 282,5	2 268,5	<i>Organic chemicals</i>
30 Farmaatsiatooted	2 205,8	2 466,2	2 779,0	3 237,3	3 826,5	<i>Pharmaceutical products</i>
31 Väetised	571,7	623,1	554,7	677,2	1 151,8	<i>Fertilizers</i>
32 Park- ja värvainekstraktid; tanniinid ja nende derivaadid; värvained ja pigmendid; värvid ja lakid; kitt ja muud mastiksid, tint	1 213,1	1 505,3	1 833,5	2 105,4	1 905,4	<i>Tanning or dyeing extracts; dyes, pigments and other colouring matter; paints and varnishes; putty and other mastics; inks</i>
33 Eeterlikud õlid; parfümeeria- ja kosmeetikatooted ning hügieenivahendid	781,0	926,4	1 109,6	1 190,7	1 134,1	<i>Essential oils and resinoids; perfumery, cosmetic or toilet preparations</i>
34 Seep, orgaanilised pindaktiivsed ained, pesemisvahendid, määrdeained, tehisevahad ja vahavalmistised, puhastus- ja poleerimisvahendid, küünlad	521,9	591,8	659,7	768,9	762,0	<i>Soap, organic surface-active agents, washing and lubricating preparations, prepared waxes, polishing preparations, candles</i>
35 Valkained; modifitseeritud tärklis; liimid; ensüümid	183,7	188,3	223,5	247,4	225,2	<i>Albuminoidal substances; modified starches; glues; enzymes</i>
36 Lõhkeained; pürotehnilised tooted; tuletikud	42,7	51,5	51,1	103,8	100,0	<i>Explosives; pyrotechnic products; matches</i>
37 Foto- ja kinokaubad	140,7	141,2	186,4	128,4	112,7	<i>Photographic or cinematographic goods</i>
38 Mitmesugused keemiatooted	893,1	1 173,0	1 533,8	1 585,1	1 515,9	<i>Miscellaneous chemical products</i>
VII JAOTIS	5 127,1	6 084,5	7 837,9	8 863,1	8 068,4	SECTION VII
39 Plastid ja plasttooted	4 138,2	4 935,6	6 413,1	7 115,4	6 530,9	<i>Plastics and articles thereof</i>
40 Kummi ja kummitooted	988,9	1 148,9	1 424,8	1 747,7	1 537,5	<i>Rubber and articles thereof</i>
VIII JAOTIS	771,7	966,7	1 074,5	1 096,3	1 044,7	SECTION VIII
41 Toornahk (v.a karusnahk) ja nahk	321,8	274,3	297,7	325,6	248,4	<i>Raw hides and skins (other than furskins) and leather</i>
42 Nahktooted; sadulsepatooted ja rakmed; reisitarbed, käekotid jms tooted	255,0	314,9	411,0	491,0	453,5	<i>Articles of leather; saddlery and harness, travel goods, handbags and similar containers</i>
43 Karusnahk ja tehis- karusnahk; tooted nendest	194,9	377,5	365,8	279,7	342,8	<i>Furskins and artificial fur; manufactures thereof</i>

Tabel 4 **Import kaubagrupi järgi, 2004–2008**
 Table 4 *Imports by commodity chapters, 2004–2008*
 (miljonit krooni — million kroons)

						Järg — Cont.
Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2004	2005	2006	2007	2008	Commodity section and chapter by CN
IX JAOTIS	3 512,3	4 482,1	5 276,4	6 646,9	4 222,2	SECTION IX
44 Puit ja puittooted; puusüsi	3 491,1	4 462,6	5 248,4	6 611,8	4 189,5	Wood and articles of wood; wood charcoal
45 Kork ja korgist tooted	6,8	6,5	9,8	9,2	9,9	Cork and articles of cork
46 Õlgedest, espartost ja muudest punumismaterjalidest tooted; korv- ja vitspunutised	14,4	13,0	18,2	25,9	22,8	Manufactures of straw and of other plaiting materials; basketware and wickerwork
X JAOTIS	2 440,7	2 594,1	3 232,6	3 615,8	3 698,3	SECTION X
47 Puidust vm kiulisest tselluloosmaterjalist kiumass; ringlusse võetud paberi- või papijäätmed ja -jäädgid	11,3	11,0	21,7	4,1	4,6	Pulp of wood or of other fibrous cellulosic material; recovered (waste and scrap) paper or paperboard
48 Paber ja papp; paberimassist, paberist või papist tooted	2 116,9	2 291,3	2 908,9	3 190,2	3 283,6	Paper and paperboard; articles of paper pulp, of paper or of paperboard
49 Raamatud, ajalehed, pildid jm trükitooted; käsikirjad	312,5	291,8	302,0	421,5	410,1	Printed books, newspapers, pictures and other products of the printing industry; manuscripts
XI JAOTIS	7 271,0	7 525,5	8 053,0	8 676,6	8 629,6	SECTION XI
50 Siid	8,1	13,0	7,2	9,9	6,2	Silk
51 Lamba- jt loomade vill ning loomakarvad; hobusejõhvist lõng ja riie	195,2	208,3	155,2	158,6	136,6	Wool, fine or coarse animal hair
52 Puuvill	1 278,0	1 043,6	878,8	727,3	582,5	Cotton and articles thereof
53 Muud taimsed tekstiilkiud; paberlõng ja paberlõngast riie	249,5	199,7	141,3	123,6	98,7	Other vegetable fibres; paper yarn and woven fabrics of paperyarn
54 Keemilised filamentkiud	640,4	607,4	553,9	518,8	405,3	Man-made filaments
55 Keemilised staapelkiud	934,6	838,5	864,6	938,9	922,3	Man-made staple fibres
56 Vatt, vilt ja lausrhie; erilõngad; nõõrid, paelad ja köied	297,2	317,5	291,3	284,3	279,2	Wadding, felt and nonwovens; special yarns; twine, cordage, ropes and cables
57 Vaibad ja muud tekstiilpõrandakatted	83,6	86,1	128,7	158,5	141,9	Carpets and other textile floor coverings
58 Eririie; taftingriie; pits; seinavaibad; posamendid; tikandid	357,0	361,6	390,8	386,4	381,3	Special woven fabrics; tufted textile fabrics; lace; tapestries; trimmings; embroidery
59 Impregneeritud, pealistatud, kaetud või lamineeritud riie; tekstiiltooted tööstuslikuks otstarbeks	400,4	421,5	336,8	323,0	302,9	Impregnated, coated, covered or laminated textile fabrics; textile articles of a kind suitable for industrial use
60 Silmkoelised ja heegeldatud kangad (trikookangad)	341,2	336,9	337,8	331,2	284,1	Knitted or crocheted fabrics
61 Silmkoelised ja heegeldatud rõivad ning rõivamanused (trikootooted)	888,9	1 170,5	1 525,0	1 867,0	1 972,3	Articles of apparel and clothing accessories; knitted or crocheted
62 Rõivad ja rõivamanused, v.a silmkoelised või heegeldatud	1 164,4	1 505,5	1 924,5	2 305,7	2 456,6	Articles of apparel and clothing accessories, not knitted or crocheted
63 Muud tekstiilist valmistooted; kantud rõivad ja kasutatud tekstiiltooted, kaltsud	432,5	415,4	517,1	543,4	659,7	Other made-up textile articles; sets; worn clothing and worn textile articles; rags
XII JAOTIS	870,8	994,7	1 268,1	1 443,0	1 438,8	SECTION XII
64 Jalanõud, kedrid jms tooted; nende osad	808,2	929,5	1 169,5	1 336,2	1 337,9	Footwear, gaiters and the like; parts of such articles
65 Peakatted ja nende osad	41,9	45,4	67,4	73,7	69,8	Headgear and parts thereof

Tabel 4 **Import kaubagrupi järgi, 2004–2008**
 Table 4 *Imports by commodity chapters, 2004–2008*
 (miljonit krooni — million kroons)

Järg — Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2004	2005	2006	2007	2008	Commodity section and chapter by CN
66 Vihma- ja päevavarjud, jalutuskepid, piitsad	9,1	7,9	13,2	13,3	15,2	<i>Umbrellas, sun umbrellas, walking-sticks, seat-sticks, whips, riding-crops and parts thereof</i>
67 Töödeldud suled ja udusuled ning tooted nendest; tehislilled; juustest tooted	11,6	11,9	18,0	19,8	15,9	<i>Prepared feathers and down and articles made of feathers or of down; artificial flowers; articles of human hair</i>
XIII JAOTIS	1 824,5	2 371,7	3 169,0	3 667,9	3 122,8	SECTION XIII
68 Kivist, kipsist, tsemendist, asbestist, vilgust jms materjalist tooted	682,6	935,0	1 298,0	1 456,3	1 055,2	<i>Articles of stone, plaster, cement, asbestos, mica or similar materials</i>
69 Keraamikatooted	403,3	512,6	765,6	761,8	704,0	<i>Ceramic products</i>
70 Klaas ja klaastooted	738,6	924,1	1 105,4	1 449,8	1 363,6	<i>Glass and glassware</i>
XIV JAOTIS	159,2	210,0	352,2	513,2	645,2	SECTION XIV
71 Looduslikud ja kultiveeritud pärlid, vääris- ja poolvääris- kivid, väärismetallid, juveeltoodete imitatsioonid; mündid	159,2	210,0	352,2	513,2	645,2	<i>Natural or cultured pearls, precious or semi-precious stones, precious metals, metals clad with precious metal, and articles thereof; imitation jewellery; coins</i>
XV JAOTIS	11 681,7	13 320,2	15 708,5	18 955,6	18 109,4	SECTION XV
72 Raud ja teras	5 204,3	5 753,8	6 483,5	8 680,6	8 296,2	<i>Iron and steel</i>
73 Raud- ja terastooted	3 345,7	4 100,7	4 728,3	5 254,4	4 854,8	<i>Articles of iron or steel</i>
74 Vask ja vasktooted	392,0	368,7	553,7	585,3	583,6	<i>Copper and articles thereof</i>
75 Nikkel ja nikkeltooted	85,5	46,6	63,8	170,5	99,1	<i>Nickel and articles thereof</i>
76 Alumiinium ja alumiiniumtooted	1 093,1	1 239,7	1 733,5	1 880,5	2 189,4	<i>Aluminium and articles thereof</i>
78 Plii ja pliitooted	8,0	13,7	17,5	9,2	5,6	<i>Lead and articles thereof</i>
79 Tsink ja tsinktooted	214,1	203,8	349,4	287,2	266,1	<i>Zinc and articles thereof</i>
80 Tina ja tinatooted	7,8	9,9	11,7	13,1	14,6	<i>Tin and articles thereof</i>
81 Muud mitteväärismetallid; metallkeraamika; tooted nendest	29,4	61,7	31,1	90,1	66,3	<i>Other base metals; cermets; articles thereof</i>
82 Mitteväärismetallist tööriistad, terariistad, lusikad ja kahvlid	523,3	595,6	704,4	839,1	763,1	<i>Tools, implements, cutlery, spoons and forks of base metal; parts thereof</i>
83 Mitmesugused mitte- väärismetallist tooted	778,5	926,0	1 031,6	1 145,6	970,6	<i>Miscellaneous articles of base metal</i>
XVI JAOTIS	29 746,9	39 603,6	42 912,4	38 604,9	36 700,9	SECTION XVI
84 Tuumareaktorid, katlad, masinad ja mehaanilised seadmed; nende osad	10 609,7	13 026,0	16 202,8	17 819,4	16 190,0	<i>Nuclear reactors, boilers, machinery and mechanical appliances; parts thereof</i>
85 Elektrimasinad ja -seadmed, nende osad; helisalvestus- ja taasesitusseadmed, telepildi ja -heli salvestus- ja taasesitusseadmed, nende osad ja tarvikud	19 137,2	26 577,6	26 709,6	20 785,5	20 510,9	<i>Electrical machinery and equipment and parts thereof; sound recorders and reproducers, television image and sound recorders and reproducers, and parts and accessories of such articles</i>
XVII JAOTIS	12 254,7	13 395,8	20 459,1	25 389,4	18 600,2	SECTION XVII
86 Raudtee- või trammivedurid, -veerem ning nende osad; raudtee- või trammitee- seadmed ja -tarvikud ning nende osad; mitmesugused mehaanilised (sh elektro- mehaanilised) liiklus- korraldusseadmed	1 798,3	397,4	610,4	426,5	437,2	<i>Railway and tramway locomotives, rolling-stock and parts thereof; railway or tramway track fixtures and fittings and parts thereof; mechanical traffic signalling equipment of all kinds</i>

Tabel 4 **Import kaubagrupi järgi, 2004–2008**
 Table 4 *Imports by commodity chapters, 2004–2008*
 (miljonit krooni — million kroons)

Järg — Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2004	2005	2006	2007	2008	Commodity section and chapter by CN
87 Sõidukid, v.a raudtee- ja trammiteeveerem, ning nende osad ja tarvikud	10 102,6	12 637,0	18 952,4	23 774,3	17 222,0	<i>Vehicles other than railway or tramway rolling-stock, and parts and accessories</i>
88 Õhusõidukid, kosmoseaparaadid ja nende osad	46,8	127,6	185,6	438,8	335,1	<i>Aircraft, spacecraft and parts thereof</i>
89 Laevad, paadid ja ujukonstruksioonid	307,0	233,8	710,7	749,8	605,9	<i>Ships, boats and floating structures</i>
XVIII JAOTIS	2 325,2	2 577,2	2 912,4	2 731,3	2 649,3	SECTION XVIII
90 Optika-, foto-, kino-, mõõte-, kontroll-, täppis-, meditsiini- ja kirurgiainstrumendid ning -aparatuur; nende osad ja tarvikud	2 223,8	2 464,8	2 773,8	2 573,8	2 511,5	<i>Optical, photographic, cinematographic, measuring, checking, precision, medical or surgical instruments and apparatus</i>
91 Kellad ja nende osad	43,5	46,3	74,0	77,4	71,3	<i>Clocks and watches and parts thereof</i>
92 Muusikariistad; nende osad ja tarvikud	57,9	66,1	64,6	80,1	66,5	<i>Musical instruments; parts and accessories of such articles</i>
XIX JAOTIS	39,8	36,5	142,1	126,9	274,9	SECTION XIX
93 Relvad ja laskemoon; nende osad ja tarvikud	39,8	36,5	142,1	126,9	274,9	<i>Arms and ammunition; parts and accessories thereof</i>
XX JAOTIS	2 488,7	2 941,8	3 799,0	4 474,7	4 024,8	SECTION XX
94 Mööbel; madratsid, madratsialused, padjad ja muud täistopitud mööblilisandid; mujal nimetamata lambid ja valgustid; sisevalgustusega sildid, valgustablood jms; kokkupandavad ehitised	1 674,0	1 928,8	2 473,8	3 084,2	2 742,4	<i>Furniture; bedding; mattresses, mattress supports, cushions and similar stuffed furnishings; lamps and lighting fittings not elsewhere specified or included; illuminated signs, illuminated nameplates and the like; prefabricated buildings</i>
95 Mänguasjad, mängud ja spordiinventar; nende osad ja tarvikud	511,4	688,3	992,5	1 032,1	930,6	<i>Toys, games and sports requisites; parts and accessories thereof</i>
96 Mitmesugused tööstustooted	303,3	324,7	332,7	358,4	351,8	<i>Miscellaneous manufactured articles</i>
XXI JAOTIS	3,8	6,2	8,3	8,1	8,1	SECTION XXI
97 Kunstiteosed, kollektsiooniobjektid ja antiikesemed	3,8	6,2	8,3	8,1	8,1	<i>Works of art, collectors' pieces and antiques</i>
XXII JAOTIS	63,0	120,6	739,7	579,6	221,5	SECTION XXII
99 Tarned välisriikide laevadele ja muud määramata kaubad	63,0	120,6	739,7	579,6	221,5	<i>Supplies for foreign vessels and other unspecified goods</i>

Metoodika

Väliskaubandusstatistika koostamisel kasutatakse EL-i mittekuuluvate riikidega peetava kaubavahetuse puhul andmekogumissüsteemi Extrastat. Tollideklaratsioonidelt kogub andmed Maksu- ja Tolliamet. EL-i riikide vahelise kaubavahetuse korral on kasutusel andmekogumissüsteem Intrastat. Statistilise kuuaruandega "Intrastat" kogub ettevõtetelt andmed Statistikaamet. Aruandeid peavad esitama ainult need ettevõtted, kelle lähetamise või saabumise käive EL-i riikidega oli aruandeperioodile eelnenud aastal üle kahe miljoni krooni. Vaatlusest välja jääv osa lisatakse hinnangute põhjal. Aruannete esitamata jätmisest, puudulikust täitmisest või hilinenud esitamisest tekkinud andmekadu asendatakse samuti hinnangutega. Kaupade väärtuse kohta antakse hinnanguid kahekohaliste kaubakoodide ja riikide tasemel.

Impordiandmed on avaldatud saatjariigi ja ekspordiandmed sihtriigi järgi.

Andmed on esitatud jooksevhindades.

Methodology

For compiling the foreign trade statistics, the data collection system Extrastat is used for the exchange of goods between non-Member States. The Estonian Tax and Customs Board collects data from customs declarations. For the exchange of goods between Member States, the data collection system Intrastat is used. Statistics Estonia collects data from enterprises by monthly statistical reports "Intrastat". The monthly Intrastat reports have to be submitted by only those enterprises whose value of dispatches or arrivals in the trade with Member States exceeded two million kroons in the year preceding the reference period. The data for the remaining enterprises are added by estimates. The data missing due to non-response, insufficient completion of questionnaires and delays in sending the data are also replaced by estimations. Estimations of the values of goods are made at the level of 2-digit codes of goods and countries.

Imports data are presented by the country of consignment, and exports data by the country of destination.

Data are presented at current prices.

Kirjandust Publications

Eesti. Arve ja fakte 2009. (2009). Tallinn: Statistikaamet. [E-väljaanne].

Eesti Statistika Kuukiri. 2008. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 1–12.

Minifacts about Estonia 2009. (2009). Tallinn: Statistics Estonia.

SISEKAUBANDUS

Tatjana Semjonova

Tabel 1	Kaupade hulгимүүк ettevõtte tegevusala järgi, 2003–2007	296
Tabel 2	Kaupade hulгимүүк hulгикаubandusettevõtetes kaubagrupi järgi, 2003–2007	297
Joonis 1	Kaupade hulгимүүк kaubagrupi järgi, 2005–2007	297
Tabel 3	Kaupade jaemүүк ettevõtte tegevusala järgi, 2003–2007	298
Tabel 4	Kaupade jaemүүк jaekaubandusettevõtetes kaubagrupi järgi, 2003–2007.....	299
Joonis 2	Kaupade jaemүүк kaubagrupi järgi, 2005–2007	299
Tabel 5	Kaupade jaemүүgi mahuindeks, 2003–2007.....	299

INTERNAL TRADE

Table 1	Wholesale sales by economic activity of enterprise, 2003–2007.....	296
Table 2	Wholesale sales of wholesale trade enterprises by commodity group, 2003–2007.....	297
Figure 1	Wholesale sales by commodity group, 2005–2007.....	297
Table 3	Retail sales by economic activity of enterprise, 2003–2007	298
Table 4	Retail sales of retail trade enterprises by commodity group, 2003–2007.....	299
Figure 2	Retail sales by commodity group, 2005–2007	299
Table 5	Retail sales volume index, 2003–2007	299

Ülevaade

Peatükk esitab sisekaubanduse andmeid peamiselt aastate 2003–2007 kohta.

Kaubandustegevus on mootorsõidukite ja mootorrataste müük, hooldus ja remont; mootorikütuse jaemүүк; hulgi- ja vahenduskaubandus; jaekaubandus; isiklike tarbeesemete ning kodumasinate parandus.

Kaubandus on müügitulult suurim tegevusala

Kaubandus on müügitulult suurim tegevusala. 2007. aastal tegutses kaubanduses üle neljandiku ettevõtetest ja nende osa oli 43% kõigi ettevõtete müügitulust. Viie aastaga on kaubandusettevõtete müügitulu kahekordistunud. Kaubanduses töötab iga viies ettevõtluses tööga hõivatu.

2007. aastal tegutses kaubanduses 14 100 ettevõtet — 100 vähem kui 2006. aastal. Tegevusalal sai tööd üle 100 000 inimese — 2400 hõivatut rohkem kui aasta varem. Tiheneva konkurentsi tingimustes ja kaubanduskettide laienemisega vähenes tunduvalt alla 10 töötajaga hulгимүүгiettevõtete arv. Kaubanduses on enamasti mikroettevõtted, s.t neis on alla 10 hõivatut. Keskmisi ja suurettevõtteid oli 2007. aastal alla 2%, kuigi nendes töötas üle kolmandiku kaubanduses hõivatud isikutest. Viimastel aastatel on tööhõive kaubanduses suurenenud just tänu keskmiste ja suurte ettevõtete laienemisele. Samuti suurenes nende ettevõtete osatähtsus müügitulus.

Kaubandusettevõtete müügitulu kasv oli ettevõtluse keskmisest aeglasem

Kaubandusettevõtete müügitulu oli 2007. aastal 301 miljardit krooni — 17% suurem kui aasta varem. Vastupidi eelmistele aastatele kasvas kaubanduse müügitulu 2007. aastal aeglasemalt kui ettevõtluses keskmiselt. Müügitulu kasv 2007. aastal aeglustus veidi enamikul kaubandustegevusaladel.

Müügitulu kasv oli suurim sõidukikaubandusettevõtetel (mootorsõidukite ja mootorrataste müügi, hoolduse ja remondi ning mootorikütuse jaemүүgi ettevõtted), kus müügitulu suurenes eelmise aastaga võrreldes peagu neljandiku ja oli kaubandusettevõtete müügitulust 18%. Hulgi- ja jaekaubandusettevõtete müügitulu kasvas vastavalt 15% ja 16%. Suurema osatähtsuse (60%) tõttu hõlmas hulгикаubandus kogu kaubanduse müügitulu kasvust üle poole. Jaekaubandusettevõtete müügitulu oli kaubandusettevõtete müügitulust 22%.

Sõidukikaubandusettevõtete müügitulu oli 2007. aastal 54 miljardit krooni. Sõidukikaubandusettevõtted müüsid kaupu hulgi ja jae ligi 50 miljardi krooni eest ja tegid mootorsõidukite hoolduse ja remondi töid 3,6 miljardi krooni eest. Nii nagu 2006. aastal kasvas müügitulu ka 2007. aastal kõige rohkem automüüjatel — nende müügitulu suurenes 30%, kuid kasv oli aastatagusega võrreldes kaheksa protsendipunkti aeglasem. Mootorsõidukite hoolduse ja remondi ning osade ja lisaseadmete müügiga tegelevate ettevõtete müügitulu kasv jäi samale tasemele mis aasta varem — viiendiku piiresse.

Uute sõiduautode müük kasvas viiendiku

Sõidukikaubandusettevõtete müügitulu suurenemist mõjutas uute autode müügi jätkuv kasv. Autoregistrikeskuse andmetel 2007. aastal esmaste sõiduautode registreerimine võrreldes 2006. aastaga eriti ei muutunud (vähenemine 2%), kuid uute sõiduautode registreerimine suurenes 22%. Uute autode edukale müügile aitasid endiselt kaasa ka soodsad laenu- ja liisingutingimused ning langenud hinnad. Kasutatud sõiduautode registreerimine vähenes 15%.

Mootorikütuse jaemüüjate müügitulu suurenes kümnendiku. Pärast eelmiste aastate kiiret tõusu jäid mootorikütuse hinnad peagu muutumatuks.

Hulgimüügi kasv veidi aeglustus

Hulgikaubandusettevõtete müügitulu oli 2007. aastal 181 miljardit krooni. Hulgikaubandusettevõtted müüsid kaupa hulgi 167 miljardi krooni eest. Hulgimüügi kasv, mis viimastel aastatel ulatus üle 20%, aeglustus mõnevõrra — 17%-ni. Kasvu aeglustas eelkõige metalltoodete ja ehitusmaterjalide hulgimüük, mille osatähtsus kogu hulgimüügis oli suurim. Metalltoodete ja ehitusmaterjalide hulgimüügi kasv vähenes võrreldes 2006. aastaga 25 protsendipunkti. Osalt on kasvutempo aeglustumine seletatav 2006. aasta kõrge võrdlusbasisega. Enim suurenes hulgimüük majatarbeid müüvates hulgikaubandusettevõtetes (29%). Pärast eelmise aasta vähenemist suutsid toidukaupade ning tekstiiltoodete, rõivaste ja jalatsite hulgimüügi ettevõtted oma müügimahtu suurendada viiendiku võrra.

Jaemüügi kasv püsis stabiilsena

Jaekaubandusettevõtete müügitulu oli 2007. aastal 66 miljardit krooni. Jaekaubandusettevõtted müüsid kaupa jae 56 miljardi krooni eest — 18% rohkem kui aasta varem. Jaemüügi kasv püsis inimeste ostujõu kasvu tõttu stabiilsena. Spetsialiseerimata toidukaupluste jaemüük kasvas 2007. aastal 19% ja need andsid ligi poole kogu jaemüügist, spetsialiseeritud toidukaupluste müük aga vähenes üle kümnendiku. Keskmisest kiiremini suurenes müük muudes spetsialiseeritud kauplustes, nagu tekstiiltoodete, rõiva-, ja ehitusmaterjalikauplustes.

Jaemüügi kasvu mõjutas ka hinnatõus. 2007. aastal olid kaupade tarbijahinnad keskmiselt 4,8% kallimad kui aasta varem. Kaupade tarbijahinnaindeksit mõjutas peamiselt toidu- kaupade 8%-ne kallinemine.

Overview

The chapter presents the financial data of statistics on trade activities mainly for the years 2003–2007.

Trade activities are sale, maintenance and repair of motor vehicles and motorcycles; retail sale of automotive fuel; wholesale and intermediate trade; retail sales; repair of personal and household goods.

Trade is the largest economic activity with respect to net sales

Trade is the largest economic activity with respect to net sales. In 2007, over a fourth of all enterprises operated in trade and their share in the net sales of all enterprises accounted for 43%. During five years, the net sales of trading enterprises have doubled. Every fifth person engaged in business is employed in trading.

There were 14,100 operating trading enterprises in 2007 — a 100 enterprises less than a year before. More than 100,000 persons i.e. 2,400 employees more than a year ago were employed in this economic activity. In the conditions of tightening competition and due to the expansion of trading networks, the number of wholesale trading enterprises with less than 10 persons employed decreased essentially. Most of the trading enterprises are micro enterprises, i.e. with less than 10 persons employed. Average and big enterprises accounted for less than 2% in 2007, though over a third of all persons employed in trade worked in them. During recent years, the employment in trade has increased just thanks to

the expansion of average and big enterprises. Their share in the net sales has also increased.

Growth in the net sales of trading enterprises was slower than the average in business

In 2007, the net sales of trading enterprises totalled 301 billion kroons — 17% more than in the previous year. Contrary to the previous years, the net sales of trading enterprises grew more slowly than on average in business in 2007. The growth in net sales slowed down a bit in the majority of branches of trade in 2007.

The increase was the largest for motor trade enterprises (enterprises engaged in the sale, maintenance and repair of motor vehicles and motorcycles; retail sale of automotive fuel) where the net sales grew by almost one fourth in 2007 compared to the previous year, accounting for 18% of the net sales of trading enterprises. The net sales of retail trade and wholesale trade enterprises grew by 15% and 16%, respectively. Because of a bigger share (60%), wholesale trade accounted for more than a half of the growth in the net sales of total trade. 22% of the trade enterprises' net sales were provided by the net sales of retail trade enterprises.

In 2007, the net sales of motor trade enterprises were 54 billion kroons. Motor trade enterprises sold goods by wholesale and by retail sales for nearly 50 billion kroons and did maintenance and repair works of motor vehicles in the value of 3.6 billion kroons. Like in 2006, in 2007 the increase in the net sales was the largest in the sale of motor vehicles that showed a 30% growth, although the growth was by eight percentage points slower in comparison with the previous year. The growth in the net sales of enterprises engaged in the maintenance and repair of motor vehicles and sale of their parts remained at the previous year's level — around a fifth.

Sale of new cars increased by a fifth

Growth in the net sales of motor trade enterprises was influenced by a continuing growth in the sale of new motor vehicles. According to the data of the Estonian Motor Vehicle Registration Centre, the number of first registration of motor vehicles did not change much in 2007 compared to the previous year (decrease by 2%). But the registration of new motor vehicles increased 22%. The successful sale of new motor vehicles was, as before, facilitated by favourable loan and leasing policies and reduced prices. The registration of used motor vehicles decreased by 15%.

The net sales of enterprises whose main activity is retail sales of automotive fuel increased by one tenth. After a fast growth in previous years, the prices of automotive fuel remained almost unchanged.

The growth in wholesale slowed down a little

The net sales of wholesale trade enterprises amounted to 181 billion kroons in 2007. Wholesale trade enterprises sold goods by wholesale for 167 billion kroons. The growth in wholesale which during last years had exceeded 20% slowed down a little — to 17%. The slowdown in growth was mostly influenced by the wholesale trade enterprises of metals and building materials, the share of which in the total wholesale was the largest. Growth in the the wholesale of metals and building materials was by 25 percentage points less in comparison with 2006. Partly, the deceleration in the rate of increase can be explained by a high comparative base of 2006. The increase in wholesale was the largest in enterprises, whose main sales articles were consumer goods (29%). After the previous year's drop, the enterprises of the wholesale of food, textiles, clothing and footwear could increase their sales volume by a fifth.

Growth in the retail trade remained stable

In 2007, the net sales of retail trade enterprises were 66 billion kroons. Retail trade enterprises sold goods by retail for 56 billion kroons — 18% more than in the previous year. The growth in retail trade remained stable due to the increasing purchasing power of people. The retail sale of non-specialized stores with food predominating grew 19% in 2007 and they gave almost a half of total retail sales. At the same time, the sales of food, beverages and tobacco in specialized stores decreased over a tenth. Increase in the sales of other specialized stores such as the stores of textiles, clothes and building materials was faster than the average.

Increase in the retail trade was also influenced by the price rise — in 2007, the consumer prices of goods increased 4.8% in comparison with the previous year. The consumer price index of goods was mainly influenced by the 8% increase of food products.

Tabel 1 **Kaupade hulgemüük ettevõtte tegevusala (EMTAK 2003) järgi, 2003–2007**
 Table 1 **Wholesale sales by economic activity (EMTAK 2003) of enterprise, 2003–2007**
 (jooksehinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

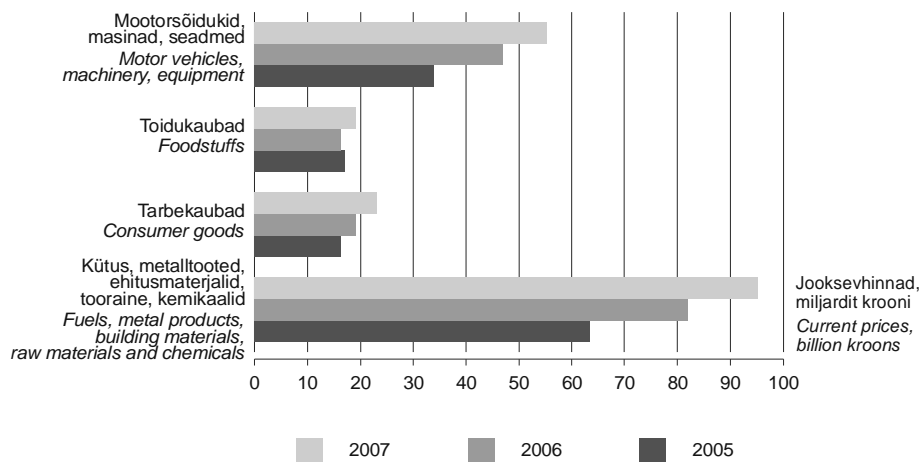
Tegevusala	2003	2004	2005	2006	2007	Economic activity
Hulgi- ja vahendus- kaubandus hulgi- kaubandusettevõtetes (k.a mootorsõidukite ning nende osade ja kütuse müügi ettevõtted)	90 665	110 348	133 738	168 181	197 424	Wholesale and intermediate trade in wholesale trade enterprises (including enterprises engaged in the sale of motor vehicles, their parts and automotive fuel)
Mootorsõidukite müük, hooldus, remont, mootorikütuse jaemüük	12 300	15 010	17 229	25 318	30 795	Sale, maintenance and repair of motor vehicles, retail sale of automotive fuel
mootorsõidukite, nende osade ja lisaseadmete müük	11 118	13 076	15 227	22 271	28 224	sale of motor vehicles and their parts
mootorikütuse jaemüük	1 181	1 935	2 002	3 048	2 572	retail sale of automotive fuel
Hulgi- ja vahendus- kaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	78 365	95 338	116 508	142 863	166 629	Wholesale trade and commission trade except of motor vehicles and motorcycles
hulgikaubandus vahendustasu või lepingute alusel	2 191	3 282	5 851	5 321	4 583	wholesale on a fee or contract basis
põllumajandus- toorme ja elus- loomade hulgemüük	903	1 511	1 639	2 321	2 713	wholesale of agricultural raw materials and live animals
toidukaupade, jookide ja tubaka- toodete hulgemüük	13 050	15 458	15 760	15 248	18 512	wholesale of food, beverages and tobacco products
tekstiiltoodete, rõivaste ja jalatsite hulgemüük	1 230	1 548	2 453	2 134	2 577	wholesale of textiles, clothing and footwear
majatarvete hulgemüük	10 392	10 930	12 498	15 034	19 428	wholesale of household goods
tahke-, vedel- ning gaaskütuse jms toodete hulgemüük	14 173	17 240	25 036	33 839	40 977	wholesale of solid, liquid and gaseous fuels
metallide, ehitusmaterjali, keemiatoodete ja jäätmete hulgemüük	18 539	25 372	29 860	41 784	47 893	wholesale of metals, building materials, chemical products and waste
masinate, seadmete ja lisaseadmete hulgemüük	11 391	13 056	18 352	24 279	26 364	wholesale of machinery, equipment and supplies
muu hulgemüük	6 497	6 940	5 060	2 902	3 580	other wholesale
Hulgemüük jaekaubandus- ettevõtetes	4 632	4 653	5 540	7 895	8 727	Wholesale sales in retail trade enterprises
Hulgemüük teistes ettevõtetes	1 612	1 368	1 655	1 825	2 391	Wholesale sales in other enterprises
KOKKU	96 909	116 369	140 933	177 901	208 542	TOTAL

Tabel 2 **Kaupade hulгимүүк hulгикаubandusettevõtetes kaupagrupi järgi, 2003–2007**
 Table 2 **Wholesale sales of wholesale trade enterprises by commodity group, 2003–2007**
 (jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

Tegevusala (EMTAK 2003)	2003	2004	2005	2006	2007	Economic activity (EMTAK 2003)
Hulgi müüdüd kaubad	90 379	109 836	133 069	167 619	196 808	Goods sold by wholesale
toidukaubad	13 719	16 277	16 954	16 269	19 184	foodstuffs
tarbekaubad	13 106	15 392	16 324	19 155	23 026	consumer goods
põllumajandus- toore ja elusloomad	1 377	2 034	2 526	3 587	4 061	agricultural raw materials and live animals
tahke-, vedel- ja gaaskütus; metalltooted, ehitusmaterjal, tooraine ja kemikaalid	39 998	48 602	63 404	81 784	95 225	solid, liquid and gaseous fuels; metal products, building materials, raw materials and chemicals
mootorsõidukid, masinad ja seadmed ning nende osad ja tarvikud	22 179	27 531	33 861	46 823	55 313	motor vehicles, machinery, equipment, their parts, and accessories
Vahendatud kaubad	286	512	669	562	616	Intermediate goods
KOKKU	90 665	110 348	133 738	168 181	197 424	TOTAL

Joonis 1 **Kaupade hulгимүүк kaupagrupi järgi, 2005–2007^a**
 Figure 1 **Wholesale sales by commodity group, 2005–2007^a**

^a K.a sõidukikaubandusettevõtted.

^a Incl. enterprises engaged in the sale of motor vehicles, their parts and accessories and automotive fuel.

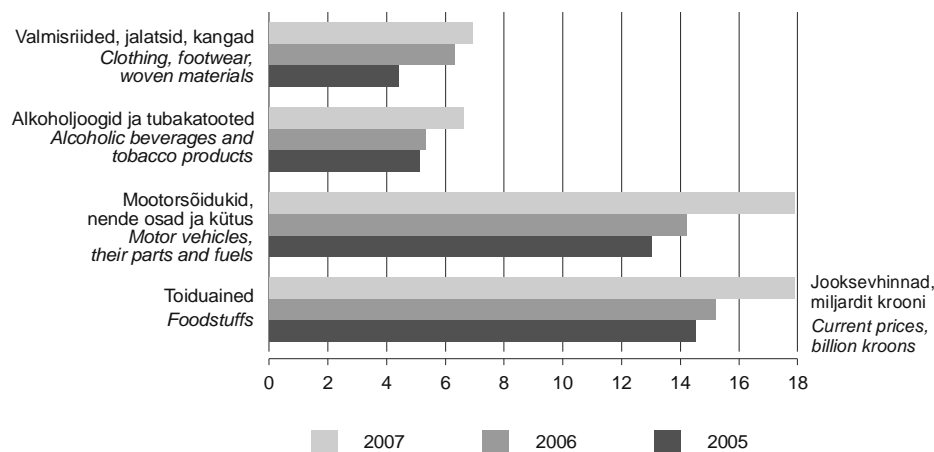
Tabel 3 **Kaupade jaemüük ettevõtte tegevusala (EMTAK 2003) järgi, 2003–2007**
 Table 3 *Retail sales by economic activity (EMTAK 2003) of enterprise, 2003–2007*
 (jooksehinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

Tegevusala	2003	2004	2005	2006	2007	Economic activity
Jaemüük jaekaubandus-ettevõtetes (k.a mootorsõidukite ning nende osade ja kütuse müügi ettevõtted)	38 470	46 481	54 190	62 437	75 093	Retail sales in retail trade enterprises (including enterprises engaged in the sale of motor vehicles, their parts and accessories, and automotive fuel)
Mootorsõidukite müük, hooldus, remont, mootorikütuse jaemüük	8 715	11 139	13 598	14 954	19 181	Sale, maintenance and repair of motor vehicles, retail sale of automotive fuel
mootorsõidukite, nende osade ja lisaseadmete müük	4 257	6 075	7 303	7 913	10 516	sale of motor vehicles and their parts
mootorsõidukite hooldus ja remont	572	383	389	478	445	maintenance and repair of motor vehicles
mootorikütuse jaemüük	3 886	4 681	5 907	6 563	8 220	retail sale of automotive fuel
Jaekaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	29 755	35 342	40 592	47 482	55 912	Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles; repair of personal and household goods
jaemüük spetsialiseerimata kauplustes (ülekaalus toidukaubad)	14 580	17 856	20 594	21 716	25 754	retail sale in non-specialized stores with food predominating
jaemüük spetsialiseerimata kauplustes (ülekaalus tööstuskaubad)	2 338	2 512	2 753	3 572	3 838	retail sale in non-specialized stores with industrial goods predominating
toidukaupade, jookide ja tubakatoodete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	848	921	985	1 198	1 047	retail sale of food, beverages and tobacco in specialised stores
farmaatsiakaupade, kosmeetika ja tualetitarvete jaemüük	2 064	2 501	2 326	2 763	3 257	retail sale of pharmaceutical and medical goods, cosmetics
tekstiiltoodete, rõivaste ja jalatsite jaemüük	1 329	1 535	2 021	3 017	3 540	retail sale of textiles, clothing and footwear
majatarvete, kodumasinade, rauakaupade, ehitusmaterjali jaemüük	4 391	4 969	6 749	8 383	10 329	retail sale of household goods and appliances, hardware and building materials
muu jaemüük	4 205	5 047	5 164	6 833	8 148	other retail sale
Jaemüük hulgikaubandus-ettevõtetes	4 667	4 379	5 180	4 852	6 374	Retail sales in wholesale trade enterprises
Jaemüük teistes ettevõtetes	993	975	968	1 068	999	Retail sales in other enterprises
KOKKU	44 130	51 835	60 338	68 357	82 466	TOTAL

Tabel 4 **Kaupade jaemüük jaekaubandusettevõtetes kaubagrupi järgi, 2003–2007**
 Table 4 **Retail sales of retail trade enterprises by commodity group, 2003–2007**
 (jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

Tegevusala (EMTAK 2003)	2003	2004	2005	2006	2007	Economic activity (EMTAK 2003)
Toidukaubad	14 580	17 381	19 611	20 514	24 497	Food
toiduained	10 801	12 837	14 466	15 222	17 897	foodstuffs
alkoholjooigid ja tubakatooted	3 779	4 544	5 145	5 292	6 600	alcoholic beverages and tobacco products
Tööstuskaubad	23 890	29 100	34 579	41 923	50 596	Manufactured goods
valmisriided, jalatsid, kangad	3 339	3 710	4 393	6 259	6 916	clothing, footwear, woven materials
mootorsõidukid, nende osad ja kütus	8 247	10 459	13 008	14 165	17 863	motor vehicles, their parts and fuel
muud kaubad	12 304	14 931	17 178	21 500	25 817	other goods
KOKKU	38 470	46 481	54 190	62 437	75 093	TOTAL

Joonis 2 **Kaupade jaemüük kaubagrupi järgi, 2005–2007^a**
 Figure 2 **Retail sales by commodity group, 2005–2007^a**

^a K.a sõidukikaubandusettevõtted.

^a Incl. enterprises engaged in the sale of motor vehicles, their parts and accessories and automotive fuel.

Tabel 5 **Kaupade jaemüügi mahuindeks, 2003–2007**
 Table 5 **Retail sales volume index, 2003–2007**
 (püsivhinnad — constant prices; 2000 = 100)

Tegevusala (EMTAK 2003)	2003	2004	2005	2006	2007	Economic activity (EMTAK 2003)
Toidukaubad	146	168	182	182	199	Food
toiduained	146	166	181	181	191	foodstuffs
alkoholjooigid ja tubakatooted	148	174	189	188	225	alcoholic beverages and tobacco products
Tööstuskaubad	136	162	184	217	257	Manufactured goods
valmisriided, jalatsid, kangad	150	168	195	271	289	clothing, footwear, woven materials
mootorsõidukid, nende osad ja kütus	149	179	203	215	272	motor vehicles, their parts and fuel
muud kaubad	124	150	170	206	241	other goods
KOKKU	138	162	182	202	231	TOTAL

Metoodika

Kaubandusstatistika iseloomustab Eestis tegutsevaid kaubandusettevõtteid, s.t ettevõtteid, mille tegevusala kood on Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi 50–52.

Vaadeldakse äriühinguid, mille põhitegevusala on kaubandus. Küsitletakse kõiki riigi ja kohaliku omavalitsuse äriühinguid ning vähemalt 20 tööga hõivatud isikuga erasektori äriühinguid. Erasektorisse kuuluvate väikeste äriühingute (1–19 hõivatut) hulgast tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Valikuuringuga kogutud andmete põhjal hinnatakse üldkogumi näitajaid.

Rahalised näitajad on avaldatud vastaval aastal kehtinud hindades (jooksev hinnad) ilma käibemaksuta.

Methodology

Trade statistics cover all trade enterprises active in Estonia, i.e. the enterprises whose activity code according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK) is 50–52.

The population of survey consists of economically active trade enterprises. All state and municipal enterprises as well as private enterprises with at least 20 persons employed are surveyed totally. Small private enterprises (1–19 persons employed) are sampled. The data collected by sample survey are expanded to the whole population.

All monetary indicators in the tables are expressed in current prices of the reference year with the value added tax excluded.

Kirjandust

Publications

Ettevõtlus. *Business*. (2008). Tallinn: Statistikaamet.

TEENINDUS

Kristi King

Tabel 1	Teenindustevõtete majandusnäitajad tegevusala järgi, 2003–2007	303
Tabel 2	Rendi- ja üürimisteenuste ettevõtete müügitulu, 2003–2007	304
Tabel 3	Arvutiteenuseid osutavate ettevõtete müügitulu, 2003–2007	305
Tabel 4	Äriteenindustevõtete müügitulu, 2003–2007	305
Tabel 5	Isikuteenuseid osutavate ettevõtete müügitulu, 2003–2007	305
Joonis 1	Töövõljalikus hõivatute kohta lisandväärtuse alusel, 2006, 2007	306
Joonis 2	Teenindustevõtete puhaskasum töötaja kohta, 2006, 2007	306

SERVICE ACTIVITIES

Table 1	<i>Financial indicators of service enterprises by economic activity, 2003–2007</i>	303
Table 2	<i>Net sales of renting service enterprises, 2003–2007</i>	304
Table 3	<i>Net sales of computer and related activities' enterprises, 2003–2007</i>	305
Table 4	<i>Net sales of business service activities' enterprises, 2003–2007</i>	305
Table 5	<i>Net sales of personal service activities' enterprises, 2003–2007</i>	305
Figure 1	<i>Labour productivity per person employed on the basis of value added, 2006, 2007</i>	306
Figure 2	<i>Service enterprises' net profit per employee, 2006, 2007</i>	306

Ülevaade

Peatükk käsitleb teenindustevõtete statistikat 2003.–2007. aasta kohta, andes ülevaate rentimis-, arvuti-, äri- ja isikuteenuseid osutavatest äriühingutest.

Teenindustevõtted kasvavad kiiremini kui Eesti ettevõtted keskmiselt

Vaatamata majanduskasvu aeglustumisele, kasvas teenindussektor 2007. aastal endiselt kiiresti. Ettevõtete ja hõivatute arv ning ettevõtete müügitulu suurenesid kiiremini kui Eesti ettevõtetes keskmiselt. Viimase viie aastaga on teenindustevõtete arv kasvanud ligi kaks korda. 2007. aastal lisandus teenindustegevusalaal ettevõtteid keskmiselt 18%. Teenindusvaldkonnas tegutses 11 023 ettevõtet — viiendik kõigist ettevõtetest. 2007. aastal tegevust alustanud või taasalustanud ettevõtetest tegutses teeninduses 31%.

Kõige rohkem teenindustevõtteid osutas äriteenuseid, tegutsedes õigusabi, raamatupidamise, nõustamise ja turu-uuringute, arhitekti- ja inseneritegevuse, teimimise ja analüüsi, reklaami-, tööjõu värbamise, turvatöö, puhastustegevuse ja muu äritegevuse valdkonnas. Äriteenuste tegevusalal tegutses 2007. aastal kolm neljandikku teenindustevõtetest ja nende osa teenindustevõtete käibes oli 70%.

Iga viies uus töökoht teeninduses

Ettevõtete arvu suurenemisega kaasnes tööhõive kasv. 2007. aastal loodi Eestis 21% uutest töökohtadest teenindussektoris, kus keskmine tööga hõivatute arv suurenes 9%. Õigusabi-, raamatupidamis- ja valdusfirmades oli rakendatud viiendik teenindussektori hõivatuid. Tööhõive kasv (29%) oli kiireim teenindustevõtetes, mis üürisid välja muid tarbeesemeid ja kodumasinaid. Hõivatute arv vähenes nii reklaamiettevõtetes kui ka kontorimasinate ning arvutite hoolduse ja remondi ettevõtetes.

Teenindustevõtetes on töötajaid enamasti vähe — ühes teenindustevõttes töötas keskmiselt viis inimest. Turvafirmades oli keskmiselt 101, kontorimasinate ning arvutite hoolduse ja parandamisega tegelevates ettevõtetes kaks töötajat.

Müügitulu kasv viimase viie aasta kiireim

2007. aastal müüdi teenuseid kolmandik rohkem kui aasta varem ja see oli ühtlasi viimase viie aasta kiireim kasv. Müügitulu suurenes peamiselt äriteenindustevõtete käibe kasvu tõttu. Teenindustevõtete müük oli 5% kõigi ettevõtete müügitulust. Kõige kiiremini kasvas müügitulu arvutiteeninduses, kus riistvara- ja tarkvaraalaalase nõustamisega tegelevate ettevõtete müügitulu suurenes 57%. Arhitekti- ja inseneritegevuse valdkonna müügitulu, milles soodustas kasvu aktiivne ehitustegevus, suurenes 55%.

Müük mitteresidentidele oli teenindustevõtete müügitulust 20%. Suurima osatähtsusega oli endiselt personaliettevõtete teenuste müük, millest müük mitteresidentidele oli personali- ettevõtete 2007. aasta müügitulust 57%

2007. aastal oli teenindusettevõtetes loodud lisandväärtus 15,6 miljardit krooni — ligi kolmandik rohkem kui 2006. aastal. Lisandväärtuse juurdekasvu tagasid suurimat lisandväärtust tootvad äriteenindusettevõtted. Kõige kiiremini kasvas lisandväärtus arvuti-teeninduses — 53%. Üks teenindusettevõtte tootis lisandväärtust keskmiselt 1,4 miljonit krooni.

Tegevusala suurim tööviljakus masinaid ja seadmeid rentivate ettevõtetel

Hõivatute arvust kiiremini kasvanud lisandväärtuse tulemusel suurenes tööviljakus teeninduse kõikides allharudes. Töövilkus (lisandväärtus hõivatu kohta) teeninduses suurenes 2007. aastal 20%, ulatudes keskmiselt 264 000 kroonini. Suurim tööviljakus oli muude masinate ja seadmete rentimise tegevusalal — 774 000 krooni — ning väikseim puhastusteenuseid pakkuvatel ettevõtetel — 86 000 krooni.

Puhaskasum sama suur kui aasta tagasi

2007. aasta lõpetas teenindussektor nii nagu 2006. aastagi kümne miljardi kroonise puhaskasumiga. See oli 2,8 korda suurem kui 2003. aastal. Teenindussektori 2007. aasta puhaskasumist 64% oli õigusabi-, raamatupidamis-, turu-uuringu- ja valdusfirmade kasum. Kõik teenindustegevusala lõpetasid aasta kasumiga.

Investeeringud suurenesid peagu kaks korda

Investeeringud olid enamikul tegevusaladel keskmiselt 1,9 korda suuremad kui 2006. aastal ja 2,4 korda suuremad kui 2003. aastal. Suurima panuse andsid õigusabi-, raamatupidamis-, turu-uuringu- ja valdusfirmad, kes investeerisid peamiselt ehitiste soetamiseks ja ehitamiseks. 27% investeeringutest tegid masinate rentimisega tegelevad ettevõtted.

2007. aastal sõlmisid teenindusettevõtted kapitalirendilepinguid 0,8 miljardi krooni eest — 55% rohkem kui aasta varem. Endiselt liisiti enim masinaid, seadmeid ja transpordivahendeid.

Overview

The chapter presents service enterprises' statistics from 2003 until 2007 about the enterprises whose main economic activity is renting, computer and related activities, business or personal services.

Service sector grew faster than the enterprises on average

Despite the overall slowdown in economic growth, the growth of the service sector was still fast in 2007. The number of enterprises, persons employed and net sales grew faster than the Estonian enterprises on average. During the last five years, the number of service enterprises has almost doubled. 11,023 service enterprises were operating in Estonia in 2007 and their share increased in fifth of all enterprises. In 2007, 31% of all new or restarting enterprises were active in the service sector.

Most of the service enterprises were operating in other business activities offering legal, accounting, auditing and consultancy services and operating in the field of market research; architecture and engineering; technical testing and analysis activities; advertising, labour recruitment, security, industrial cleaning and other business activities. Three quarters of service enterprises operated in the field of the above-mentioned activity in 2007, accounting for 70% of the turnover of service enterprises.

Every fifth new work place was created in the service sector

Employment grew in parallel with the increasing number of enterprises. In 2007, 21% of all new work places in Estonia were created in the service sector, where the average number of persons employed grew by 9%. A fifth of the persons employed in service sector were employed in the legal, accounting and auditing services. Employment growth (29%) was the fastest in service sector, which were engaged personal and household goods. The number of persons employed decreased in advertising companies, as well as in computers and office machinery maintenance and repair companies.

Service enterprises have usually small number of employees — on an average five persons worked in a service enterprise. In security companies, there were on an average 101 persons employed and in maintenance and repair of office and computing machinery and other computer related activities there were on an average two persons employed.

Growth of net sales was the fastest over the last five years

In 2007 compared to the previous year, by a third more services were sold, which is the fastest growth during the last five years. In 2007, net sales of this economic activity increased mainly due to the increase in the net sales of other business activities' enterprises. Net sales of service enterprises accounted for 5% of the total net sales. The fastest sales growth was in computer services, where hardware and software consulting and supply company sales grew 57%. Architectural and engineering activities and related technical consultancy sales grew 55% due to the active construction work.

In 2007, the share of sales to non-residents in the service enterprises' net sales accounted for 20%. The share of sales of labour recruitment services' enterprises was continuously the largest, of which sales to non-residents accounted for 57%.

In 2007, the value added created by service enterprises amounted to 15.6 billion kroons — about a third more compared to 2006. The growth of the value added was mostly influenced by other business activities' enterprises which were the creators of the biggest value added. The value added grew most rapidly in computer and related activities (53%). The average value added per service enterprise was 1.4 million kroons.

The biggest labour productivity was in other machinery and equipment renting enterprises

As the value added grew faster than the number of persons employed, labour productivity increased in all service activities. In 2007, labour productivity (value added per person employed) grew 20% amounting to on an average 264,000 kroons. Other machinery and equipment renting enterprises' labour productivity was 774,000 kroons. The smallest labour productivity was in the enterprises providing cleaning services — 86,000 kroons.

Net profit as large as a year ago

In 2007, the service sector finished as in the previous year — with ten billion kroons of net profit, which was 2.8 times more compared to 2003. Legal, accounting, auditing, consultancy; market research and holding companies accounted for 64% of the net profit. All service activities finished the year with profit.

The increase of investments almost doubled

The investments grew in most activities on an average 1.9 times compared to 2006 and 2.4 times compared to 2003. The largest contribution was by legal, accounting, auditing, consultancy, market research, holding companies, which invested mainly in the acquisition of buildings and constructions. 27% of investments were made by machinery renting enterprises.

In 2007, service enterprises concluded financial leasing contracts in the value of 0.8 billion kroons — 55% more compared to the previous year. Continually, mostly vehicles, equipment, machinery and inventory were leased.

Tabel 1 Teenindusettevõtete majandusnäitajad tegevusala (EMTAK 2003) järgi, 2003–2007
Table 1 Financial indicators of service enterprises by economic activity (EMTAK 2003), 2003–2007

Näitaja Indicator	Masinate rentimine operaatoriga ja kodumasinade väljaüürimine Renting of machinery and equipment without operator	Arvutid ja nendega seotud tegevus Computer and related activities	Äriteenindus Business service activities	Isiku- teenindus Personal service activities	Teenindus- ettevõtted kokku Service enterprises total	Teenindusette- võtete osatähtsus kõikide ettevõtete hulgas, % Service enter- prises' share of all enterprises, %
Ettevõtete arv Number of enterprises						
2003	323	738	4 435	501	5 997	16
2004	399	805	4 966	524	6 694	17
2005	502	962	5 849	573	7 886	19
2006	589	1 151	6 963	643	9 346	20
2007	697	1 345	8 220	761	11 023	21
Keskmine tööga hõivatud isikute arv Average number of persons employed						
2003	1 244	3 725	30 101	2 947	38 017	9
2004	1 363	4 306	33 172	3 241	42 082	10
2005	1 693	4 686	36 851	2 922	46 152	10
2006	1 926	5 692	43 403	3 476	54 497	12
2007	2 222	6 894	46 251	3 781	59 148	12
Lisandväärtus, miljonit krooni Value added, million kroons						
2003	470	870	4 329	261	5 930	8
2004	710	1 114	5 614	307	7 744	9
2005	913	1 230	6 952	345	9 440	10
2006	1 196	1 595	8 834	384	12 010	10
2007	1 471	2 446	11 220	477	15 614	11
Müügitulu, miljonit krooni Net sales, million kroons						
2003	1 072	2 187	10 075	638	13 971	4
2004	1 573	2 718	11 999	780	17 070	4
2005	2 243	2 883	14 486	746	20 358	4
2006	2 909	3 334	17 458	929	24 629	4
2007	3 704	5 082	22 652	1 003	32 441	5

Tabel 1 **Teenindusettevõtete majandusnäitajad tegevusala (EMTAK 2003) järgi, 2003–2007**
 Table 1 *Financial indicators of service enterprises by economic activity (EMTAK 2003), 2003–2007*

Järg — Cont.

Näitaja <i>Indicator</i>	Masinate rentimine operaatorita ja kodumasinate väljaüürimine <i>Renting of machinery and equipment without operator</i>	Arvutid ja nendega seotud tegevus <i>Computer and related activities</i>	Äriteenus <i>Business service activities</i>	Isiku- teenus <i>Personal service activities</i>	Teenindus- ettevõtte kokku <i>Service enterprises total</i>	Teenindusette- võtete osatähtsus kõikide ettevõtete hulgas, % <i>Service enter- prises' share of all enterprises, %</i>
Müük mitteresidentidele, miljonit krooni <i>Sale to non-residents, million kroons</i>						
2003	103	424	1 422	70	2 018	2
2004	318	563	1 919	82	2 883	3
2005	710	670	2 948	94	4 422	3
2006	627	1 040	3 653	102	5 422	3
2007	501	1 658	4 187	127	6 473	4
Palgakulu, miljonit krooni <i>Wages and salaries, million kroons</i>						
2003	93	502	2 327	112	3 034	10
2004	122	591	2 729	142	3 585	11
2005	157	690	3 345	144	4 336	11
2006	218	956	4 485	185	5 843	12
2007	281	1 381	5 644	225	7 531	13
Puhaskasum (-kahjum), miljonit krooni <i>Net profit (loss), million kroons</i>						
2003	232	102	3 266	75	3 675	15
2004	324	262	4 186	62	4 834	15
2005	-89	1 931	5 501	93	7 436	19
2006	583	-80	9 456	83	10 042	16
2007	726	948	8 336	91	10 101	17
Bilansimaht, miljonit krooni <i>Balance sheet total, million kroons</i>						
2003	2 677	1 112	25 052	459	29 300	10
2004	3 773	1 529	32 171	595	38 068	11
2005	5 373	3 271	35 558	685	44 887	11
2006	4 633	3 123	42 606	974	51 335	10
2007	6 570	5 736	52 187	1 084	65 577	11
Investeeringud põhivarasse, miljonit krooni <i>Investments in fixed assets, million kroons</i>						
2003	873	81	860	66	1 879	7
2004	548	149	850	95	1 642	5
2005	490	109	1 107	59	1 766	5
2006	458	262	1 521	119	2 361	5
2007	1 215	945	2 061	216	4 437	8

Tabel 2 **Rendi- ja üürimisteenuste ettevõtete müügitulu, 2003–2007**

Table 2 *Net sales of renting service enterprises, 2003–2007*
 (miljonit krooni — million kroons)

	2003	2004	2005	2006	2007	
Tulu kinnisvarateenustest, hoonete ja ruumide rentimisest	17	29	38	32	36	<i>Net sales from real estate activities</i>
Tulu rendi- ja üürimis- teenuste müügist	858	1 260	1 802	2 280	3 056	<i>Net sales from renting activities</i>
Tulu äriteenus- müügist	18	12	54	44	41	<i>Net sales from other business activities</i>
Tulu kaupade edasimüügist	104	186	138	333	328	<i>Net sales from trading activities of purchase and resale</i>
Tulu muudest tegevusaladest	75	86	210	220	243	<i>Net sales from other activities</i>
KOKKU	1 072	1 573	2 242	2 909	3 704	TOTAL

Tabel 3 **Arvutiteenuseid osutavate ettevõtete müügitulu, 2003–2007**
 Table 3 *Net sales of computer and related activities' enterprises, 2003–2007*
 (miljonit krooni — million kroons)

	2003	2004	2005	2006	2007	
Tulu kinnisvarateenustest, hoonete ja ruumide rentimisest	16	17	17	10	24	Net sales from real estate activities
Tulu arvutiteenuste müügist	1 619	1 904	2 229	2 581	3 798	Net sales from computer and related activities
Tulu äriteenuste müügist	10	167	62	100	173	Net sales from other business activities
Tulu kaupade edasimüügist	417	523	516	545	965	Net sales from trading activities of purchase
Tulu muudest tegevusaladest	124	103	56	93	114	Net sales from other activities
KOKKU	2 186	2 714	2 880	3 329	5 074	TOTAL

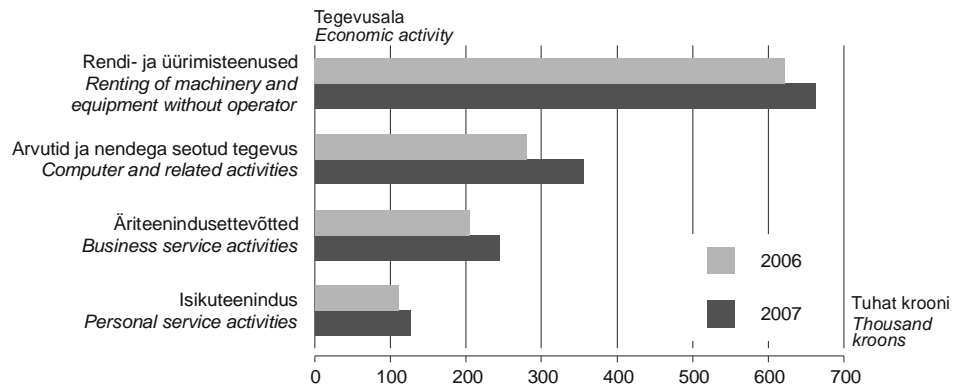
Tabel 4 **Äriteenindusettevõtete müügitulu, 2003–2007**
 Table 4 *Net sales of business service activities' enterprises, 2003–2007*
 (miljonit krooni — million kroons)

	2003	2004	2005	2006	2007	
Tulu kinnisvarateenustest, hoonete ja ruumide rentimisest	207	446	441	568	646	Net sales from real estate activities
Tulu rendi- ja üürimis-teenuste müügist	96	189	300	266	299	Net sales from renting activities
Tulu arvutiteenuste müügist	67	118	139	221	191	Net sales from computer and related activities
Tulu äriteenuste müügist	8 252	9 880	12 156	15 034	19 662	Net sales from other business activities
Tulu kaupade edasimüügist	1 028	689	1 117	595	683	Net sales from trading activities of purchase and resale
Tulu isikuteenuste müügist	9	11	8	7	7	Net sales from personal services
Tulu muudest tegevusaladest	379	643	301	745	1 134	Net sales from other activities
KOKKU	10 038	11 976	14 462	17 436	22 622	TOTAL

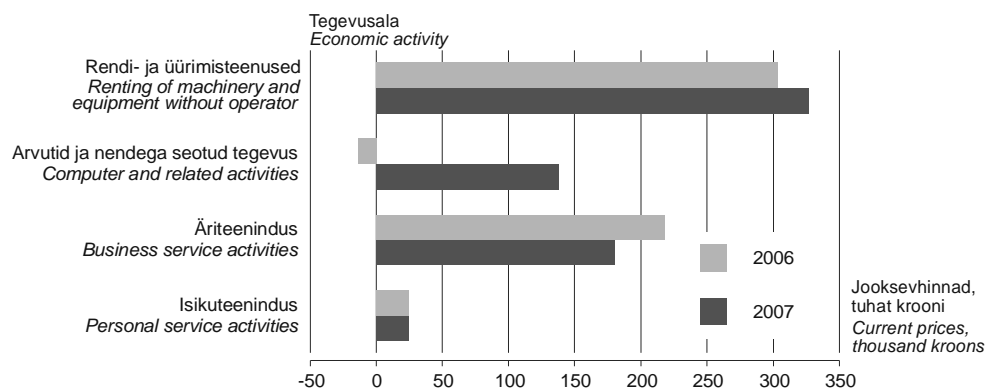
Tabel 5 **Isikuteenuseid osutavate ettevõtete müügitulu, 2003–2007**
 Table 5 *Net sales of personal service activities' enterprises, 2003–2007*
 (miljonit krooni — million kroons)

	2003	2004	2005	2006	2007	
Tulu kinnisvarateenustest, hoonete ja ruumide rentimisest	8	8	8	13	17	Net sales from real estate activities
Tulu äriteenuste müügist	5	38	21	45	28	Net sales from other business activities
Tulu kaupade edasimüügist	62	34	29	82	86	Net sales from trading activities of purchase and resale
Tulu isikuteenuste müügist	493	680	676	767	832	Net sales from personal services
Tulu muudest tegevusaladest	70	20	10	16	33	Net sales from other activities
KOKKU	638	780	744	923	996	TOTAL

Joonis 1 **Töoviljakus hõivatu kohta lisandväärtuse alusel, 2006, 2007**
 Figure 1 **Labour productivity per person employed on the basis of value added, 2006, 2007**

Joonis 2 **Teenindusettevõtete puhaskasum töötaja kohta, 2006, 2007**
 Figure 2 **Service enterprises' net profit per employee, 2006, 2007**

Metoodika

Teenindusstatistika iseloomustab rentimis-, arvuti-, äri- ja isikuteenuseid osutavaid ettevõtteid, mille tegevusala kood on Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2003) järgi 71, 72, 74 ja 93.

Vaadeldakse tegutsevaid ettevõtteid ja küsitletakse kõiki riigi- ja kohaliku omavalitsuse ettevõtteid ning vähemalt 20 hõivatuga eraettevõtteid. Ülejäänud Eesti ja välismaa eraõiguslikele isikutele kuuluvatest ettevõtetest tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Kogutud andmed laiendatakse ettevõtete üldkogumile, s.t arvutatakse üldkogumi näitajate hinnanguline suurus.

Kõik rahalised näitajad on avaldatud vastaval aastal kehtinud hindades (jooksevhinnad) ilma käibemaksuta.

Methodology

Service statistics cover all enterprises providing renting, computer, business and personal services whose activity code according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2003) is 71, 72, 74 or 93.

The survey population consists of economically active enterprises. All state and municipal enterprises as well as private enterprises with at least 20 persons employed are completely enumerated. The rest of enterprises belonging to Estonian and foreign persons in private law are sampled. The data collected by sample survey are expanded to the whole population.

All monetary indicators in the tables are expressed in current prices of the reference year with the value added tax excluded.

Kirjandust Publications

Ettevõtlus. *Business.* (2008). Tallinn: Statistikaamet.

PÕLLUMAJANDUS

Helina Uku

Tabel 1	Kasutatav põllumajandusmaa, 2004–2008.....	310
Tabel 2	Põllukultuuride kasvupind, 2004–2008	310
Tabel 3	Põllukultuuride kogusaak, 2004–2008	311
Tabel 4	Põllukultuuride saagikus, 2004–2008	311
Tabel 5	Põllumajandussaaduste toodang elaniku kohta, 2004–2008.....	312
Tabel 6	Viljapuude ja marjakultuuride istandike pindala, 2004–2008	312
Tabel 7	Puuvilja- ja marjasaak, 2004–2008.....	312
Tabel 8	Viljapuude ja marjakultuuride saagikus, 2004–2008.....	312
Tabel 9	Loomad ja linnud, 2004–2008.....	312
Joonis 1	Loomad, 1991–2008.....	313
Tabel 10	Loomakasvatussaaduste toodang, 2004–2008	313
Tabel 11	Lihatoodang, 2004–2008	313
Tabel 12	Loomade ja lindude produktiivsus, 2004–2008.....	313
Joonis 2	Piimatoodang, 1991–2008.....	314

AGRICULTURE

Table 1	Utilised agricultural land, 2004–2008	310
Table 2	Sown area of field crops, 2004–2008	310
Table 3	Total production of field crops, 2004–2008.....	311
Table 4	Yield of field crops, 2004–2008	311
Table 5	Agricultural production per inhabitant, 2004–2008.....	312
Table 6	Area of orchards and berry plantations, 2004–2008.....	312
Table 7	Production of fruits and berries, 2004–2008.....	312
Table 8	Yield of fruits and berries, 2004–2008	312
Table 9	Livestock and poultry, 2004–2008	312
Figure 1	Livestock, 1991–2008.....	313
Table 10	Livestock production, 2004–2008	313
Table 11	Production of meat, 2004–2008.....	313
Table 12	Livestock and poultry productivity, 2004–2008	313
Figure 2	Milk production, 1991–2008	314

Ülevaade

Peatükk esitab põllumajandusstatistikat peamiselt aastate 2004–2008 kohta.

Kasutatava põllumajandusmaa suurus on aastatel 2004–2008 suurenenud 4% ja põllukultuuride kasvupind 17%. 2008. aastal olid need vastavalt 802 300 ja 577 400 hektarit. Põllumajandusmaa hulka on arvestatud maa, kus toodeti põllumajandussaadusi. Haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaad arvestatakse alates 2003. aastast loodusliku rohumaad hulka.

Kartuli kasvupind on viie aastaga peagu kaks korda vähenenud

Teravilja kasvupind on suurenenud eeskätt tänu juba 2007. aastal populaarsust kogunud talivilja kasvupinna 1,2-kordsele suurenemisele 2008. aastal. Võrreldes 2007. aastaga suurenes rukki kasvupind 1,3 korda ja talinisul 1,2 korda, taliodra kasvupind vähenes veidi. Kuigi teravilja kogusaak oli peagu sama suur kui 2007. aastal, oli taliteravilja kogusaak kümnendiku võrra suurem kui aasta varem. Taliteravilja saagikus (3584 kilogrammi hektarilt) oli siiski 8% väiksem kui aasta varem. Elaniku kohta toodeti 645 kilogrammi teravilja (2007. aastal 656 kilogrammi).

Kartuli kasvupind on pidevalt vähenenud: 2008. aastal oli see viiendiku võrra väiksem kui 2007. aastal ja ligi kaks korda väiksem kui 2004. aastal. 2008. aastal vähenes kogusaak eelmise aastaga võrreldes rohkem kui kolmandiku, olles ühtlasi viimase viie aasta väikseim. 2008. aastal saadi 8700 hektarilt 125 200 tonni kartulit ehk 93 kilogrammi elaniku kohta. Viimase peagu kahe kümnendi jooksul ei ole kartulitoodang langenud kordagi alla 100 kilogrammi elaniku kohta. 1990. aastal oli see üle nelja korda suurem (394 kilogrammi elaniku kohta) ja 2007. aastal 35% suurem (143 kilogrammi elaniku kohta) kui 2008. aastal.

**Viljapuude ja marja-
kultuuride pinna ning
saagi vähenemine
jätkus**

Rapsi kasvupind oli küll veidi suurem kui aasta varem, kuid ligi viiendiku võrra väiksema saagikuse tõttu vähenes sama palju ka kogusaak.

Köögililja kasvupind on vähenenud ja vaatamata veidi suurenenud saagikusele, on vähenenud ka kogusaak. Köögililja toodeti 2008. aastal 48 kilogrammi elaniku kohta (aasta varem 53 kilogrammi).

Ühe- ja mitmeaastastest söödakultuuridest saadud haljasmassisaak oli sama suur kui 2007. aastal, ehkki kasvupind oli väiksem ja saagikus suurem.

Istandike pindala on viimastel aastatel vähenenud — 2008. aastal oli see peagu poole väiksem kui 2004. aastal. Puuvilja- ja marjatoodang oli 2008. aastal neli kilogrammi elaniku kohta — vähem kui aasta varem.

Veiste (sh piimalehmad) arv on aastatel 2004–2008 olnud stabiilne või veidi vähenenud. 2008. aasta lõpus oli Eestis 237 900 veist, neist 100 400 piimalehma. Sigade arv oli 4% väiksem — 2008. aasta lõpus oli sigu ligikaudu 365 000. Lammaste ja kitsede arv on aastatel 2004–2008 peagu kahekordistunud. Lindude arv, mis oli 2007. aastaks märkimisväärselt vähenenud, taastus 2008. aastal uuesti 2005.–2006. aasta tasemele.

Lihatoodang on aastatel 2004–2008 püsinud enam-vähem stabiilne. Üle poole toodetud liha kogusest oli sealihha, järgnesid veise- ja linnuliha. Elaniku kohta toodeti 56 kilogrammi liha.

Piimatoodang on aasta-aastalt suurenenud — 2008. aastal oli see peagu 700 000 tonni. Toodang on kasvanud lüpsitud piima koguse suurenemise tulemusena. Elaniku kohta toodeti 518 kilogrammi piima.

Munatoodang on kahanenud munejate kanade arvu vähenemise tõttu, keskmine muna- toodang kana kohta aga on olnud stabiilne. 2008. aastal toodeti 109 muna elaniku kohta.

Meetoodang oli 2008. aastal vihmase suve tõttu 2004.–2008. aasta väikseim.

Villatoodang on aastatel 2004–2008 lammaste arvu kiire kasvu tõttu peagu kahe- kordistunud.

**Meetoodang viie
aasta väikseim**

**The sown area of
potatoes has
decreased almost
two times during
the five years**

Overview

The chapter provides agricultural statistics mainly for the years 2004–2007.

The size of utilised agricultural land has increased by 4% in 2004–2008 and the sown area of field crops has increased by 17%, accounting for 802,300 and 577,400 hectares in 2008. The area where agricultural products were produced is included in agricultural land. Since 2003, over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.

The sown area of cereals has increased mainly due to the 1.2-fold increase of the sown area of winter crops in 2008, which gained popularity already in 2007. Compared to 2007, the sown area of rye has increased 1.3 times and of winter wheat — 1.2 times; the area of winter barley has slightly decreased. Although in 2008 the total production of cereals was almost the same as in 2007, the production of winter crops increased by a tenth. The yield of winter crops (3,584 kilograms per hectare) decreased by 8% compared to the previous year. The production of cereals per inhabitant was 645 kilograms (656 kilograms in 2007).

The sown area of potatoes has been continuously decreasing — by a fifth compared to 2007 and about two times compared to 2004. In 2008 compared to the previous year, the production of potatoes decreased more than a third, which is the lowest result of the last five years. In 2008 the production of potatoes collected from 8,700 hectares amounted to 125,200 tons, which makes 93 kilograms per inhabitant. During the last two decades the production of potatoes per inhabitant has never fallen below 100 kilograms, in 1990 the respective indicator was more than four times higher (394 kilograms per inhabitant) than in 2008 and in 2007 35% higher (143 kilograms per inhabitant) than in 2008.

**The area of
orchards and berry
plantations is
decreasing
continuously**

The sown area of rape has not changed remarkably compared to the previous year. But as the yield of rape decreased by a fifth, the total production also decreased in the same volume.

The sown area of vegetables has decreased and in spite of the higher productivity, the total production has also decreased. The production of vegetables was 48 kilograms per inhabitant in 2008 (53 kilograms in 2007).

The production of green fodder from annual and multiannual forage crops was on the same level as in 2007, while the sown area has decreased and the yield has increased.

In 2004–2008, the area of plantations decreased almost by a half. In 2008, the production of fruits and berries was four kilograms per inhabitant, less than in the previous year.

The number of cattle (incl. dairy cows) has been stable or slightly decreased in 2004–2008. At the end of 2008, the number of cattle in Estonia amounted to 237,900, of which 100,400 were dairy cows. The number of pigs decreased by 4% compared to 2007 — at the end of the year, the number was around 365,000. In 2004–2008, the number of sheep and goats has almost duplicated. The number of poultry has reached the level of 2005–2006.

Meat production has been more or less stable in 2004–2008. Pork comprised more than a half of produced meat, it is followed by beef and poultry meat. 56 kilograms of meat was produced per inhabitant.

The production of milk has increased from year to year, amounting to almost 700,000 tons in 2008. The growth has taken place on account of the increase in milk yield per cow. 518 kilograms of milk was produced per inhabitant.

The production of eggs has decreased because of the decreased number of laying hens, the average egg production per hen is stable. In 2008, 109 eggs were produced per inhabitant.

In 2008, honey production was the lowest during 2004–2008 due to the wet summer.

In 2004–2008, wool production has increased almost two times due to the rapidly growing number of sheep.

The production of honey was lowest during the last five years

Tabel 1 Kasutatav põllumajandusmaa, 2004–2008

Table 1 Utilised agricultural land, 2004–2008

(tuhat hektarit — thousand hectares)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Põllumajandusmaa ^a	770,5	833,9	761,6	823,3	802,3	Agricultural land ^d
põllumaa (v.a maasikas)	518,3	590,9	558,3	598,7	597,2	arable land (excl. strawberries)
viljapuude ja marja- kultuuride istandikud (k.a maasikas), puukoolid	15,9	12,0	9,7	8,9	8,5	orchards and berry plantations (incl. strawberries), nurseries
looduslik rohumaa ^b	236,3	231,0	193,6	215,7	196,6	permanent grassland ^d

^a Maa, kus toodeti põllumajandussaadusi.^b Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaa loodusliku rohumaa hulka.^a Area where agricultural products were produced.^b Since 2003, over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.

Tabel 2 Põllukultuuride kasvupind, 2004–2008

Table 2 Sown area of field crops, 2004–2008

(tuhat hektarit — thousand hectares)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Teravili	261,0	282,1	280,3	292,3	309,3	Cereals
taliteravili	38,0	33,7	33,9	59,0	70,9	winter crops
rukis	8,1	7,4	7,3	16,8	21,4	rye
nisu	23,2	19,6	23,6	36,9	42,8	wheat
oder	0,2	0,5	0,5	0,9	0,8	barley
tritik	6,5	6,2	2,5	4,4	5,9	triticale
suviteravili	223,0	248,4	246,4	233,3	238,4	spring crops
nisu	55,2	65,8	67,3	62,6	64,8	wheat
oder	127,0	143,7	141,5	135,2	135,7	barley
kaer	35,4	33,7	32,6	31,5	34,2	oats
segavili	5,1	4,5	4,9	3,7	3,3	mixed grain
tatar	0,3	0,7	0,1	0,3	0,4	buckwheat
Kaunvili	4,3	4,4	4,6	5,7	4,8	Legumes
Tehnilised kultuurid	50,6	47,1	62,9	74,7	78,5	Industrial crops
kiulina	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	fibre flax
õilina	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	oil flax
raps	50,4	46,6	62,5	73,6	77,7	rape
Köögivilid	3,5	3,0	2,8	2,8	2,4	Vegetables and greens
Kartul	16,1	14,0	11,5	11,1	8,7	Potatoes
Söödakultuurid	160,1	210,1	176,9	193,0	173,7	Forage crops
söödajuurvili	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	fodder roots
ühe- ja mitmeaastased söödakultuurid ^a	159,9	209,9	176,8	192,8	173,6	annual and multiannual forage crops ^a
seemnekasvatus	2,1	3,0	3,8	5,1	4,8	seeds
KOKKU	495,6	560,7	539,0	579,6	577,4	TOTAL

^a Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaa loodusliku rohumaa hulka.^a Since 2003, over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.

Tabel 3 **Põllukultuuride kogusaak, 2004–2008**
 Table 3 **Total production of field crops, 2004–2008**
 (tuhat tonni — thousand tons)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Teravili	608,1	760,1	619,3	879,5	864,2	Cereals
taliteravili	101,1	107,9	89,6	230,6	254,1	winter crops
rukis	18,1	20,4	17,8	61,0	65,6	rye
nisu	66,4	71,4	65,1	151,4	163,8	wheat
oder	0,6	1,1	1,3	2,8	2,9	barley
trititik	16,0	15,0	5,4	15,4	21,8	triticale
suviteravili	507,0	652,2	529,7	648,9	610,1	spring crops
nisu	130,2	192,0	154,5	194,4	178,7	wheat
oder	292,9	365,6	301,4	359,9	346,2	barley
kaer	72,7	84,2	63,6	85,2	77,5	oats
segavili	11,1	9,9	10,1	9,1	7,5	mixed grain
tatar	0,1	0,5	0,1	0,3	0,2	buckwheat
Kaunvili	3,3	5,7	5,5	9,5	3,3	Legumes
Leotamata linavarred	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Flax stalks
Õililina	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	Oil flax
Raps	68,6	83,1	84,6	133,3	111,1	Rape
Köögivilid	53,6	62,7	61,3	71,6	64,5	Vegetables and greens
avamaaköögivilid	44,1	50,7	48,9	57,4	50,7	open-field vegetables
Kartul	166,5	209,8	152,6	191,8	125,2	Potatoes
Söödajuurvili	6,7	3,1	2,0	3,4	0,4	Forage roots
Ühe- ja mitmeaastaste söödakultuuride haljasmassisaak ^a	1 898,9	2 325,6	1 683,2	2 350,0	2 351,1	Green fodder from annual and multiannual forage crops ^a

^a Alates 2003. aastast arvestatakse haritava maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaaloodusliku rohumaal hulka.

^a Since 2003, over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.

Tabel 4 **Põllukultuuride saagikus, 2004–2008**
 Table 4 **Yield of field crops, 2004–2008**
 (kilogrammi hektarilt — kilograms per hectare)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Teravili	2 330	2 694	2 210	3 009	2 794	Cereals
taliteravili	2 658	3 203	2 645	3 906	3 584	winter crops
rukis	2 228	2 747	2 449	3 620	3 073	rye
nisu	2 869	3 634	2 763	4 105	3 823	wheat
oder	2 867	2 521	2 444	3 018	3 562	barley
trititik	2 439	2 430	2 152	3 521	3 712	triticale
suviteravili	2 274	2 625	2 150	2 782	2 559	spring crops
nisu	2 357	2 917	2 296	3 106	2 759	wheat
oder	2 306	2 544	2 130	2 663	2 551	barley
kaer	2 057	2 496	1 953	2 706	2 263	oats
segavili	2 183	2 222	2 071	2 460	2 257	mixed grain
tatar	623	718	659	1 105	506	buckwheat
Kaunvili	757	1 282	1 198	1 668	691	Legumes
Leotamata linavarred	0	0	0	0	0	Flax stalks
Õililina	831	1 282	676	1 169	960	Oil flax
Raps	1 362	1 781	1 354	1 812	1 431	Rape
Avamaaköögivilid	12 548	16 874	17 283	20 546	20 916	Open-field vegetables
Kartul	10 342	15 028	13 261	17 195	14 315	Potatoes
Söödajuurvili	30 825	19 686	24 650	18 934	12 882	Forage roots
Ühe- ja mitmeaastaste söödakultuuride haljasmassisaak ^a	12 040	11 241	9 731	12 522	13 924	Green fodder from annual and multiannual forage crops ^a

^a Alates 2003. aastast arvestatakse haritava maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaaloodusliku rohumaal hulka.

^a Since 2003, over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.

Tabel 5 Põllumajandussaaduste toodang elaniku kohta, 2004–2008
Table 5 Agricultural production per inhabitant, 2004–2008
(kilogrammi — kilograms)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Teravili	451	565	461	656	645	Cereals
Kartul	123	156	114	143	93	Potatoes
Köögivilid	40	47	46	53	48	Vegetables
Liha	53	50	52	53	56	Meat
Piim	484	498	515	516	518	Milk
Munad, tk	171	155	136	117	109	Eggs, pieces

Tabel 6 Viljapuude ja marjakultuuride istandike pindala, 2004–2008^a
Table 6 Area of orchards and berry plantations, 2004–2008^a
(tuhat hektarit — thousand hectares)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Õuna- ja pirnipuud	8,9	6,5	5,1	4,3	4,0	Apple and pear trees
Kirsi- ja ploomipuud	2,1	1,4	1,0	1,0	0,9	Cherry and plum trees
Marjakultuurid	4,7	3,8	3,3	3,3	3,2	Berries
KOKKU	15,7	11,7	9,4	8,6	8,1	TOTAL

^a K.a maasikas.

^a Incl. strawberries.

Tabel 7 Puuvilja- ja marjasaak, 2004–2008^a
Table 7 Production of fruits and berries, 2004–2008^a
(tuhat tonni — thousand tons)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Õunad ja pirnid	2,2	10,7	2,8	4,1	2,3	Apples and pears
Kirsid ja ploomid	1,0	0,7	0,5	0,1	0,2	Cherries and plums
Marjad	5,0	5,4	2,6	2,4	3,0	Berries
KOKKU	8,2	16,8	5,9	6,6	5,5	TOTAL

^a K.a maasikas.

^a Incl. strawberries.

Tabel 8 Viljapuude ja marjakultuuride saagikus, 2004–2008^a
Table 8 Yield of fruits and berries, 2004–2008^a
(kilogrammi kandeealise istandiku hektarilt — kilograms per one plantation hectare of carrying age)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Õunad ja pirnid	248	1 701	594	972	569	Apples and pears
Kirsid ja ploomid	478	514	473	174	245	Cherries and plums
Marjad	1 169	1 795	998	910	1 233	Berries
KOKKU	541	1 579	703	858	755	TOTAL

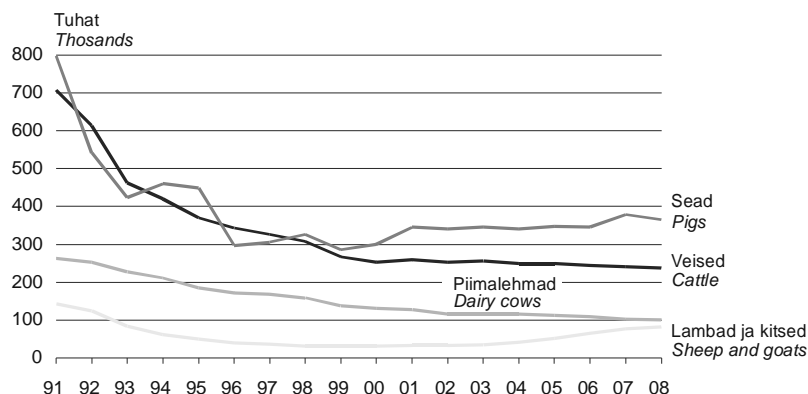
^a K.a maasikas.

^a Incl. strawberries.

Tabel 9 Loomad ja linnud, 2004–2008
Table 9 Livestock and poultry, 2004–2008
(aasta lõpus, tuhat — at end-year, thousands)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Veised	249,8	249,5	244,8	240,5	237,9	Cattle
piimalehmad	116,5	112,8	108,4	103,0	100,4	dairy cows
Sead	340,1	346,5	345,8	379,0	364,9	Pigs
Lambad ja kitsed	41,0	52,4	66,0	76,4	81,8	Sheep and goats
Hobused	5,1	4,8	4,9	5,3	5,3	Horses
Linnud	2 183,0	1 878,7	1 638,7	1 477,6	1 757,3	Poultry

Joonis 1 **Loomad, 1991–2008**
Figure 1 *Livestock, 1991–2008*

Tabel 10 **Loomakasvatussaaduste toodang, 2004–2008**
Table 10 *Livestock production, 2004–2008*

	2004	2005	2006	2007	2008	
Liha eluskaalus, tuhat tonni	109,2	102,3	106,5	106,8	111,3	Meat, live weight, thousand tons
Liha tapakaalus, tuhat tonni	71,3	67,1	69,4	70,5	74,6	Meat, slaughter weight, thousand tons
Piim, tuhat tonni	652,4	670,4	692,0	692,4	694,2	Milk, thousand tons
Munad, mln tk	230,9	209,0	182,6	157,6	146,5	Eggs, million pieces
Vill (füüsilises kaalus), tonni	82	93	120	155	151	Wool, tons
Mesi, tonni	555	638	1 033	756	501	Honey, tons

Tabel 11 **Lihatoodang, 2004–2008**
Table 11 *Production of meat, 2004–2008*
(tapakaalus, tuhat tonni — slaughter weight, thousand tons)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Veiseliha	15,2	13,4	14,8	15,4	14,3	Beef
Sealiha	40,9	39,5	41,6	42,9	46,2	Pork
Lamba- ja kitseliha	0,3	0,3	0,5	0,6	0,9	Lamb and goat meat
Linnuliha	14,8	13,8	12,5	11,5	13,2	Poultry meat
Küüliku- ja nutrialiha	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	Rabbit and coypu meat
KOKKU	71,3	67,1	69,4	70,5	74,6	TOTAL

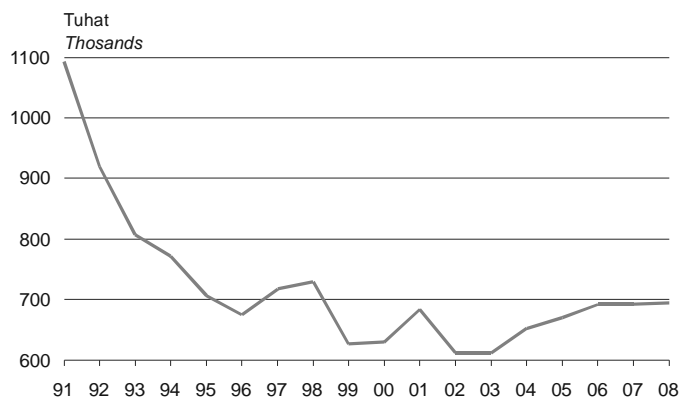
Tabel 12 **Loomade ja lindude produktiivsus, 2004–2008**
Table 12 *Livestock and poultry productivity, 2004–2008*

	2004	2005	2006	2007	2008	
Keskmine piimatoodang lehma kohta, kg	5 528	5 886	6 285	6 484	6 781	Average milk yield per cow, kg
Keskmine villatoodang lamba kohta (füüsilises kaalus), kg	2,1	1,9	1,9	2,1	1,9	Average wool yield per sheep, kg
Keskmine munatoodang kana kohta ^a	275	288	287	276	290	Average egg yield per hen ^a

^a Juriidiliste isikute põllumajanduslikes majapidamistes.

^a In agricultural holdings of legal persons.

Joonis 2 **Piimatoodang, 1991–2008**
 Figure 2 *Milk production, 1991–2008*

Metoodika

Põllumajandusstatistika iseloomustab kõiki põllumajandustootjaid.

Põllumajanduslikelt majapidamistelt koguti andmed valikvaatlustega. Nende andmete alusel arutati kõigi majapidamiste koondnäitajad.

Põllumajanduslike kodumajapidamiste andmed on hinnangulised ning lähtuvad põllumajandusloenduse ja majapidamiste andmetest.

Methodology

Agricultural statistics refer to all agricultural producers.

The data on agricultural holdings were collected by sample survey, which served as a basis for the calculations of the aggregate data about all holdings.

The data on household plots have been estimated based on the Agricultural Census and households' data.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kuukiri. 2008. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 1–12.

Põllumajandus arvudes. 2008. *Agriculture in Figures*. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

JAHINDUS, KALANDUS JA METSAMAJANDUS

Olesja Gaidukova

Tabel 1	Jahimajanduse põhinäitajad, 2004–2008	318
Tabel 2	Jahiulukid, 2006–2008	319
Tabel 3	Kalapüük, 2004–2008	319
Tabel 4	Kaubakala kasvatamine ja müük, 2006, 2007	319
Tabel 5	Kalavarude taastootmine, 2008	320
Tabel 6	Metsavarud, 2003–2007	320
Tabel 7	Puistute pindala, 2003–2007	320
Tabel 8	Hukkunud puistud, 2003–2007	321
Tabel 9	Metsaraie, 2002–2006	321
Tabel 10	Metsa uuendamine, 2004–2008	321
Tabel 11	Metsa juurdekasv enamuspoolsi järgi, 2003–2006	321
Joonis 1	Raie osatähtsus juurdekasvus, 2002–2006	322

HUNTING, FISHING AND FORESTRY

Table 1	Basic indicators of hunting, 2004–2008	318
Table 2	Wild game, 2006–2008	319
Table 3	Nominal catch, 2004–2008	319
Table 4	Aquaculture production and sales, 2006, 2007	319
Table 5	Reproduction on fish stock, 2008	320
Table 6	Growing stock, 2003–2007	320
Table 7	Area of forest stands, 2003–2007	320
Table 8	Destroyed forest stands, 2003–2007	321
Table 9	Gross felling, 2002–2006	321
Table 10	Reforestation, 2004–2008	321
Table 11	Increment of stands volume by predominant type of stand, 2003–2006	321
Figure 1	Share of felling in the increment of stands volume, 2002–2006	322

Ülevaade

Peatükk annab ülevaate jahindusest, kalandusest ja metsamajandusest aastatel 2004–2008.

Eesti jahinduses on aja jooksul välja kujunenud kollektiivse jahipidamise traditsioonid. Moodustatud on suured jahipiirkonnad, kus jahipidamisõigusega jahindusorganisatsioonid tegutsevad pikaajaliste kasutusõiguslubade alusel. 2008. aastal oli Eestis jahipidamiseks kasutatava maa pindala kokku 3,9 miljonit hektarit ja jahimaa jaotatud umbes 330 jahipiirkonnaks.

Jahinduse 2008.–2013. aasta arengukava järgi on suured jahipiirkonnad eelduseks, et ulukiasurkondi kasutatakse mõistlikult ja säilitatakse pikka aega nende soodne seisund. Eesti jahiulukite liigirikkus meelitab siia jahti pidama ka välisriikide kodanikke. 2008. aastal väljastati neile jahipidamiseks 4427 jahitunnistust. Keskkonnaameti andmetel on jahindus Eesti elanike seas küllaltki populaarne. Eestis oli 2008. aastal 16 582 jahimeest.

2008. aasta soodustas loomade arvu kasvu

2008. aasta soe ja lumevaene talv ning hea toidubaas soodustasid loomade arvu kasvu. Ulukipopulatsioonide järelkasv suurenes ja see omakorda andis võimaluse kütida mõningaid liike rohkem. 2008. aastal kütiti hunte 75%, rebaseid 53% ja metssigu 30% rohkem kui 2007. aastal.

2008. aastal suurenes Eesti püük Läänemeres taas

Eesti kalurid püüavad kala Kirde- ja Loode-Atlandilt, Läänemerele ning Eesti sisevetest. Kalaressursside seisundit hindavad ja reguleerivad rahvusvahelised organisatsioonid. Nende hinnangud muutuvad iga aastaga kriitilisemaks ja näitavad, et riikidel on vaja

püügikoormust vähendada. Eesti kalapüügikogused olid 2007. aastani väikesed, kuid rahvusvahelise statistika seisukohalt oli see hea näitaja. 2008. aastal püüti 100 883 tonni kala — 12% rohkem kui 2007. aastal. Eesti peamine püügipiirkond on Läänemeri, sealt saadi 83% püütud kogusest. Koguse osatähtsus oli väiksem kui 2007. aastal, kuid püütud kogus oli 2616 tonni suurem.

2008. aasta kalapüük suurenes tunduvalt Läänemerest püütud räime ja kilu tõttu. Eesti püütud räimekogused on ligikaudu 10% ja kilukogused 11% kogu Euroopa riikide püütud räime- ja kilukogustest.

Sisevetest püüti 2008. aastal 2749 tonni kala ehk veidi rohkem kui aasta varem. 2008. aastal Eesti jõgede ja järvede osatähtsus kogupüügis ei muutunud ja oli endiselt 3%. Kõige rohkem püüti sisevetest ahvenat (759 tonni), koha (668 tonni) ja latikat (768 tonni).

Sisevete kalavarude olukord sõltub väga palju kalavarude taastootmisest. Viimastel aastatel kasvatatakse Eestis veekogude kalavarude taastootmiseks järgmiseid kalaliike: angerjas, haug, meriforell, merisiig, jõevähk, linask jt, kuid peamine kasvatatav liik on haug. 2008. aastal oli kalavarude taastootmismahd 1,7 miljonit isendit, haugi oli sellest 60%.

**Kalakasvatuse
toodang
suurenes 10%**

Kalakasvatuste toodang oli 2007. aastal 81 tonni suurem kui aasta varem. Kalakasvatustes kasvatati 784 tonni kaubakala, peamiselt vikerforelli (79%). Kasvatused müüsid kogu kasvatatud kalakogusest peagu kaks kolmandikku (488 tonni) ehk veidi vähem kui 2006. aastal. Toidukalamarja müüdi kaks tonni rohkem kui 2006. aastal.

Mets on väärtuslik ökosüsteem, mis vajab kaitset ja säästlikku kasutust. Eesti metsamaa pindala on 2,2 miljonit hektarit ja metsatagavara 451 miljonit tihumeetrit. Mets on väga oluline loodusvara: metsast saadavat puitu kasutatakse ehitusmaterjali- ja paberitööstuses ning olulise energiaallikana kodumajapidamistes ja soojusenergia tootmisel. Peale selle, et mets annab majanduslikku kasu, on ta paljude taime- ja loomaliikide kodu. Metsa nimetatakse Maa kopsudeks nii CO₂ sidumise kui ka hapniku tootmise tõttu. Eesti metsad sidusid 2007. aastal 3,7 miljonit tonni CO₂.

Metsal ka teisi väärtusi: Eesti mets on hea puhkekoht, mis aitab maandada stressi ja veeta aega kasulikult. Metsas käiakse jahil, marjul ja seenel, samuti matkamas ja lihtsalt loodust nautimas.

**2006. aasta
raiemahd on vaid
pool optimaalsest**

Metsade säästev majandamine on väga oluline. Metsaressursi säilimise seisukohast on üks suuremaid ohte ülemäärane metsaraie. Eesti metsanduse arengukava aastani 2010 pakub optimaalseks raiemahuks Eestis 12,5 miljonit tihumeetrit. 2006. aasta raiemahud hõlmavad sellest aga vaid ligi pool ehk 5,2 miljonit tihumeetrit, millest 70% on uuendusraie ja 22% hooldusraie.

Metsi istutati ja külvati 2008. aastal 7854 hektarit — veidi rohkem kui 2007. aastal (6815 ha), kuid tunduvalt vähem, kui tehti uuendusraiet. 88% metsaistutusest olid männi- (1055 ha) ja kuusekultuurid (4792 ha). Metsaistutus ja -külv aitab kaasa uue, elujõulise metsapõlve kujundamisele.

**Männikuid kasvas
juurde kõige rohkem**

Viimastel aastatel on metsa juurde kasvanud aeglaselt. 2006. aastal oli juurdekasv 11,9 miljonit tihumeetrit. Mände kasvas aastast juurde 3,7 miljonit tihumeetrit, kuuski 2,7 miljonit tihumeetrit ja kaski 3,1 miljonit tihumeetrit. Raie osatähtsus juurdekasvus vähenes aastatel 2002–2006 kiiresti: kui 2002. aastal oli raie osatähtsus juurdekasvus 97%, siis 2006. aastaks oli see vähenenud 46%-ni.

Overview

The chapter provides an overview about the hunting, fishing and forestry in Estonia in 2004–2008.

In the course of time, traditions of collective hunting have developed in Estonia. Big hunting districts have been formed here in which hunting organisations with the hunting rights operate on the basis of long-term hunting permits. In 2008 the total territory of hunting grounds in Estonia was 3.9 million hectares and the hunting grounds were divided into 330 hunting districts.

According to the 2008–2013 development program of hunting, big hunting districts are more expected, in this case habitats of game species are used in the most rational way and their favourable conditions are maintained for a long time. The diversity of Estonian game species is attractive to citizens of foreign countries, too. In 2008, 4,427 hunting certificates were given out to them. According to the Environmental Board, hunting is quite popular among the citizens of Estonia. In 2008, there were 16,582 registered hunters in Estonia.

2008 was a favourable year for the increase in the number of game species

The year 2008 was favourable for the increase in the populations of game species: the winter was warm and snowless, and the feeding places were good. These factors had a positive effect on the increase in the populations of game species that in turn allowed to hunt more on some species. In comparison with 2007, 75% more wolves, 53% more foxes and 33% more wild boards were hunted in 2008.

Estonia's fish catch in the Baltic Sea increased again in 2008

Estonia uses the fish stocks of Northwest and Northeast Atlantic, Baltic Sea and inland waters. International organisations estimate and regulate the condition of fish resources. Their estimations become more and more critical every year and advise the states to reduce their fishing effort. Volumes of fish catch were small in Estonia till 2007, however, from the perspective of international statistics, it was a good indicator.

In 2008, 100,883 tons of fish were caught i.e. 12% more than in 2007. The Baltic Sea is the basic territory of fishing for Estonia, it gave 83% of the total quantity of caught fish. The share of this volume was less than in 2007, but the actual volume of caught fish was 2,616 tons bigger.

In 2008, fishing quantities increased considerably due to herring and sprat caught in the Baltic Sea. The herring volumes caught in Estonia make approximately 10% and the sprat volumes 11% of the respective total quantities caught by the European countries.

Inland waters gave 2,749 tons of fish in 2008, which is a bit more than in 2007. In 2008 the share of fish caught from the rivers and lakes of Estonia did not change in the total catch and comprised 3% as before. The fish species most caught in inland waters were perch (759 tons), pike (668 tons) and bream (768 tons).

The condition regarding the fish stocks of internal waters depends a lot on reproduction and replenishing. During recent years, the following kinds of fish have been bred for the reproduction and replenishing of fish stocks in Estonian water bodies: eel, pike, sea trout, sea powan, crayfish, tench, etc. However, the basic kind of bred fish species is pike. In 2008, the replenishment volume of fish stocks embraced 1.7 million individuals, the share of pike giving 60% thereof.

Aquaculture production increased by 10%

The aquaculture production increased by 81 tons in 2007 compared with 2006. Fish farms produced 784 tons of fish, basically rainbow trout (79%), for commercial catch. Fish farms sold almost two thirds of all produced fish (488 tons) — a bit less than in 2006. They also sold two tons more caviar than in 2006.

Forest is a valuable ecosystem that needs both protection and sustainable management.

Estonia's forest area is 2.2 million hectares, the growing stock is 451 million cubic metres of solid volume. Forest is an important natural resource: its wood is used in the building materials and paper industry, as an essential source of energy in households and for thermal energy production. Besides the economic advantages that the forest provides, it still is a habitat for many kinds of plants and animals. Forests are called the lungs of the Earth for the absorption of CO₂ and production of oxygen. In 2007, the forests of Estonia absorbed 3.7 million tons of CO₂.

In addition, forest has also other values. Forest in Estonia is a good place for rest which helps to relax and spend time in a positive manner. Forest is attractive for hunters, mushroom pickers and berry gatherers, for campers and for those interested in the nature.

Only a half of optimal felling was realised in 2006

Sustainable management of forests is of great importance. One of the greatest dangers to the preservation of forest resource is excessive felling. The Estonian Forestry Development Plan for the years up to 2010 offers that the optimal volume of felling in Estonia is 12.5 million cubic metres of solid volume. The volume of felling in 2006 was only a half of it — 5.2 million cubic metres of solid volume, 70% of which was regeneration felling and 22% was maintenance felling.

Pine stands increase the most in volume

7,854 hectares of forest was planted in 2008 — a bit more than in 2007 (6,815 hectares), but much less than the area of regeneration felling was. Pine stands and spruce stands accounted for 88% of planted species (1,055 and 4,792 hectares, respectively). The planting and sowing of forest help to create a new viable generation of forest.

During the recent years, increment of stands volume has been slow. In 2006, the increase was 11.9 million cubic metres of solid volume. Increase in the volume of pine stands was 3.7 million cubic metres of solid volume, in case of spruce stands — 2.7 million cubic metres of solid volume, and in case of birch stands — 3.1 million cubic metres of solid volume. The share of felling in the increment of stands volume decreased fast during 2002–2006: if in 2002 the share of felling in the increment of stands volume was 97%, then in 2006 the proportion fell to 46%.

Tabel 1 **Jahimajanduse põhinäitajad, 2004–2008**
Table 1 *Basic indicators of hunting, 2004–2008*

	2004	2005	2006	2007	2008	
Jahipiirkonna pindala, tuhat hektarit	4 106	4 149	3 920	3 766	3 920	Area of hunting district, thousand hectares
Jahindustöötajad	71	67	Employees engaged in hunting
Arvel olevad jahimehed	14 930	14 387	15 158	15 577	16 582 ^a	Registered hunters
Jahimajad ja -baasid	77	81	93	106	117	Hunting houses and hunting bases
Jahitunnistused välisriikide kodanikele	2 400	2 670	3 428	4 048	4 427 ^a	Hunting certificates for the citizens of foreign countries
Jahilasketiirud	40	41	50	47	46	Shooting ranges
Söödasõimed ja söimsöödahoidlad	3 155	3 103	2 928	2 880	2 795	Provender mangers and provender storages
Metssigade söötmise kohad	3 153	3 222	3 884	4 003	4 170	Feeding places for wild boars
Kõrgistmed ja jahikantslid	3 213	3 314	3 763	4 016	4 307	High-seats and hunting pulpits
Muud ulukihoolde-rajatised	6 397	6 705	Number of other game maintenance buildings
Rajatud söödapõldude pindala, hektarit	1 514	1 511	2 513	1 781	1 763	Area of founded deer pastures, hectares
Jahimajanduse tulud kokku, tuhat krooni	22 723	27 725	Total income from hunting, thousand kroons
jahiturism	8 193	11 389	income from hunting tourism
Jahimajanduse kulud kokku, tuhat krooni	20 737	25 182	Total expenditure on hunting, thousand kroons
jahiturism	4 908	7 965	expenditure on hunting tourism
ulukihooldus	4 402	5 842	expenditure on care of game
ulukikaitse	818	1 230	expenditure on game protection

^a Lääne maakonna andmed on ligikaudsed.

^a The data of Lääne county is approximate.

Tabel 2 **Jahiulukid, 2006–2008**
 Table 2 *Wild game, 2006–2008*

Uluk	Loendatud <i>Counted</i>			Kütitud <i>Hunted</i>			Game
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	
Hunt	135	41	39	156	<i>Wolf</i>
Ilves	760	92	77	150	<i>Lynx</i>
Jänes	1 391	1 087	1 093	<i>Hare</i>
Kobras	18 500	19 400	19 400	7 368	6 083	5 631	<i>European beaver</i>
Kährik	5 842	7 994	8 728	<i>Raccoon dog</i>
Metskits	65 000	63 000	63 000	13 833	19 630	18 006	<i>Roe deer</i>
Metsnugis	1 132	1 119	1 225	<i>Pine marten</i>
Metssiga	20 500	21 000	21 000	12 225	13 816	19 757	<i>Wild boar</i>
Mink	367	244	158	<i>American mink</i>
Mäger	125	222	191	<i>Eurasian badger</i>
Ondatra	0	2	0	<i>Muskrat</i>
Punahirv	1 900	2 200	2 200	140	220	300	<i>Red deer</i>
Pruunkaru	620	20	27	37	<i>Brown bear</i>
Pöder	12 000	11 000	11 000	4 931	4 903	4 133	<i>Elk</i>
Rebane	5 856	5 986	12 712	<i>Red fox</i>
Tuhkur	239	163	151	<i>Western polecat</i>
Hani	4 753	3 252	4 929	<i>Goose</i>
Jahifaasan	721	140	56	<i>Pheasant</i>
Kaelustuvi	444	300	317	<i>Woodpigeon</i>
Laanepüü	110	84	57	<i>Hazel grouse</i>
Lauk	47	30	84	<i>Coot</i>
Metskurvits	657	1 192	972	<i>Woodcock</i>
Nurmkana	82	41	46	<i>Partridge</i>
Part	10 757	12 291	9 369	<i>Duck</i>

 Tabel 3 **Kalapüük, 2004–2008**
 Table 3 *Nominal catch, 2004–2008*

(toorkala tonni — live weight in metric tons)

Piirkond	2004	2005	2006	2007	2008	Area
Merepiirkond	81 722	96 300	86 764	86 675	98 134	<i>Marine areas</i>
Atlanti ookean	81 722	96 300	86 764	86 675	98 134	<i>Atlantic Ocean</i>
loodeosa	16 820	14 690	11 623	13 332	13 086	<i>northwest Atlantic</i>
edelaosa	-	1 355	1 469	-	-	<i>southwest Atlantic</i>
kirdeosa	64 902	80 255	73 672	82 859	85 048	<i>northeast Atlantic</i>
Läänemeri	64 902	79 761	73 039	80 959	83 575	<i>Baltic Sea</i>
keskvööndi	-	-	-	-	-	<i>eastern central Atlantic</i>
idaosa	-	-	-	-	-	<i>Atlantic</i>
kaguosa	-	-	-	-	-	<i>southeast Atlantic</i>
Siseveed ^a	2 368	2 400	2 856	2 590	2 749	<i>Inland waters^a</i>
KOKKU	84 090	98 700	89 620	89 265	100 883	<i>TOTAL</i>

^a Ilma kaubakala püügita kalakasvandustest.

^a Excluding commercial catch from aquaculture.

 Tabel 4 **Kaubakala kasvatamine ja müük, 2006, 2007**
 Table 4 *Aquaculture production and sales, 2006, 2007*

Kalaliik	Kalakasvatamine, toorkala tonni		Müük, toorkala tonni		Müük, tuhat krooni		Fish species
	<i>Aquaculture, live weight metric tons</i>		<i>Sales, live weight metric tons</i>		<i>Sales, thousand kroons</i>		
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	
Angerjas	40	45	35	29	4 000	3 875	<i>European eel</i>
Haug	1	0	-	-	1	-	<i>Pike</i>
Jõevähk	1	9	1	1	457	683	<i>Crayfish</i>
Karpkala	80	28	65	28	2 024	1 107	<i>Carp</i>
Vikerforell	520	618	423	414	24 055	23 228	<i>Rainbow trout</i>
Muu	59	75	3	16	310	1 439	<i>Other</i>
KOKKU	703	784	527	488	30 847	30 332	<i>TOTAL</i>
Toidukalamari	5	7	2 081	2 577	<i>Caviar</i>

Tabel 5 **Kalavarude taastootmine, 2008**
Table 5 *Reproduction of fish stock, 2008*
(tuhat — thousands)

Kala liik	Vastsed	Maimud	Sama- suvine kala	Ühe- aastane kala	Kahe- suvine kala	Kahe- aastane kala	Fish species
	Larvae	Fry	Same- summer fish	One- year- old fish	Two- summer old fish	Two-year- old fish	
Angerjas	-	-	195	-	-	-	European eel
Haug	1 000	-	17	-	-	-	Pike
Meriforell	-	-	51	3	-	28	Sea trout
Jõevähk	-	-	4	-	3	15	Crayfish
Karpkala	-	-	-	-	1	-	Carp
Merisiig	-	-	-	-	-	-	Pollan
Linask	-	-	-	-	6	-	Tench
Lõhe	-	-	124	122	-	49	Salmon
Muu	-	8	10	1	2	-	Other
KOKKU	1 000	8	463	126	12	92	TOTAL

Tabel 6 **Metsavaru, 2003–2007^a**
Table 6 *Growing stock, 2003–2007^a*
(aasta alguses — at the beginning of the year)

	2003	2004	2005	2006	2007	
Metsamaa pindala, 1000 ha	2 267	2 285	2 264	2 252	2 213	Area of forest and other wooded land, 1000 ha
Puistute pindala, 1000 ha	2 113	2 139	2 122	2 113	2 079	Area of stands, 1000 ha
Puistute üldvaru, mln m ³	449	453	452	450	449	Total growing stock of stands, million cubic metres
Puistute keskmine hektarivaru, m ³ /ha	212	212	213	213	216	Growing stock of stands per hectare, m ³ /ha
Territooriumi metsasus, %	48,0	48,9	48,6	48,4	47,6	Area covered with forest, %

^a Metsade inventeerimise statistilise valikmeetodi (SMI) alusel.

^a Forest inventory by statistical sampling (FIS) method.

Tabel 7 **Puistute pindala^a, 2003–2007**
Table 7 *Area of forest stands^a, 2003–2007*
(tuhat hektarit — thousand hectares)

Metsa liik	2003	2004	2005	2006	2007	Type of forest
Männikud	674	707	709	724	741	Pine stands
Kuusikud	363	363	361	352	334	Spruce stands
Kaasikud	659	647	650	631	630	Birch stands
Haavikud	115	117	109	109	108	Aspen stands
Sanglepikud	64	68	65	63	62	Black alder stands
Hall-lepikud	198	200	193	195	169	Grey alder stands
Teised	40	39	35	38	37	Other
KOKKU	2 113	2 139	2 122	2 113	2 079	TOTAL

^a Metsade inventeerimise statistilise valikmeetodi (SMI) alusel.

^a Forest inventory by statistical sampling (FIS) method.

Tabel 8 **Hukkunud puistud, 2003–2007**
 Table 8 *Destroyed forest stands, 2003–2007*
 (aasta jooksul, hektarit — annually, hectares)

Põhjus	2003	2004	2005	2006	2007	Reason
Putukakahjustus	7	1	13	4	297	Insect pests
Metsloomakahjustus	391	573	238	389	252	Game damages
Metsahaigus	815	1 028	650	636	726	Forest diseases
Tuuleheide ja -murd	642	673	3 100	1 209	404	Windfall
Metsatulekahju	41	128	25	698	100	Forest fires
Muu ^a	522	396	368	550	394	Other ^a

^a Ebasoodne veerežiim ja muud kahjustused.
^a Unfavourable water conditions and other damages.

Tabel 9 **Metsaraie, 2002–2006^a**
 Table 9 *Gross felling, 2002–2006^a*
 (tuhat tihumeetrit — thousand cubic metres of solid volume)

Liik	2002	2003	2004	2005	2006	Type
Uuendusraie	8 186	6 603	4 575	4 213	3 675	Regeneration felling
Hooldusraie	2 480	2 788	1 948	1 499	1 125	Maintenance felling
Muu raie	859	562	489	668	398	Other felling
Koguraie	11 525	9 953	7 012	6 380	5 198	Total felling

^a Metsade inventeerimise statistilise valikmeetodi (SMI) alusel.
^a Forest inventory by statistical sampling (FIS) method.

Tabel 10 **Metsa uuendamine, 2004–2008**
 Table 10 *Reforestation, 2004–2008*
 (hektarit — hectares)

Viis	2004	2005	2006	2007	2008	Method
Metsakülv	1 304	1 311	1 490	908	1 234	Sowing
Metsaistutus	6 420	6 027	6 219	5 907	6 620	Planting
Metsa looduslikule uuenemisele kaasaaitamine ^a	2 643	845	639	442	512	Contribution to natural forest renewal ^a

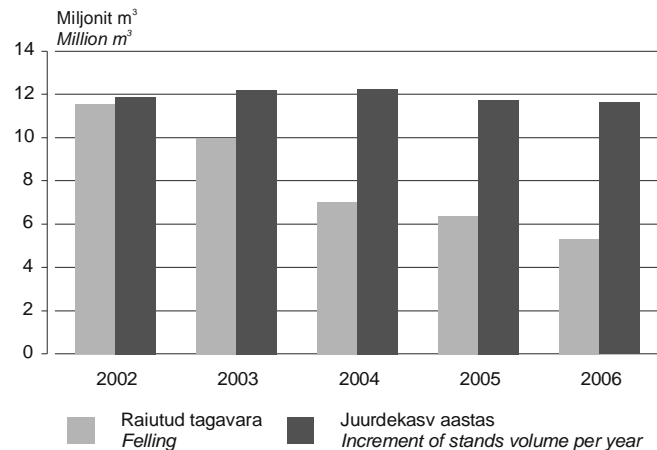
^a Maapinna mineraliseerimine või muu uuenduse teket ja arengut soodustav võte.
^a The mineralisation of forest's soil or any other action directed to the formation and enhancing of the development of new forest.

Tabel 11 **Metsa juurdekasv enamuspuuliigi järgi, 2003–2006^a**
 Table 11 *Increment of stands volume by predominant type of stand, 2003–2006^a*
 (tuhat tihumeetrit — thousand cubic metres of solid volume)

Puuliik	2003	2004	2005	2006	Type of stand
Mänd	3 581	3 516	3 587	3 691	Pine
Kuusk	2 692	2 592	2 499	2 691	Spruce
Kask	3 196	3 104	2 994	3 062	Birch
Haab	773	695	670	707	Aspen
Sanglepp	365	334	327	332	Black alder
Hall-lepp	1 419	1 313	1 347	1 239	Gray alder
Muu	217	192	204	197	Other

^a Metsade inventeerimise statistilise valikmeetodi (SMI) alusel.
^a Forest inventory by statistical sampling (FIS) method.

Joonis 1 **Raie osatähtsus juurdekasvus, 2002–2006**
 Figure 1 *Share of felling in the increment of stands volume, 2002–2006*

Metoodika

Jahindus-, kalandus- ja metsamajandusstatistika tootmiseks kasutatakse nii teiste riigiasutuste kui ka Statistikaameti kogutud andmeid. Jahindusandmed tulevad Keskkonnaministeeriumilt. Metsamajandusandmeid koondab ja analüüsib Eestis Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskus. Kalapüügiandmeid edastab Statistikaametile Põllumajandusministeerium. Kalakasvatuse sektori andmeid kogub Statistikaamet kalakasvandustelt kõigse vaatluse alusel.

Methodology

Statistics Estonia uses the data from other state institutions and its own data for producing statistics on hunting, fishing and forestry. Data on hunting are received from the Ministry of the Environment. Data on forestry are collected and analysed by the Centre of Forest Protection and Silviculture in Estonia. The Ministry of Agriculture provides Statistics Estonia with the data on fish catch. Fish farming data are collected by Statistics Estonia from fish farms by total survey.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kuukiri. 2007. *Estonian Statistics. Monthly bulletin*, nr 5, 6.
 Eesti Statistika Kuukiri. 2008. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 5, 7.
 Keskkond. 2006. *Environment*. (2007). Tallinn: Statistikaamet.
 Keskkond arvudes. 2007. *Environment in Figures*. Tallinn: Statistikaamet.
 Säästva arengu näitajad. *Indicators of Sustainable Development*. (2006). Tallinn: Statistikaamet.

TÖÖSTUS

Ruth Renter

Tabel 1	Tööstustoodang, 2004–2007	329
Joonis 1	Töötleva tööstuse toodang, 1992–2007	330
Joonis 2	Töötleva tööstuse toodangu mahuindeksid, 1992–2007	330
Tabel 2	Tööstustoodangu mahuindeksid, 2004–2007 (eelmine aasta = 100)	331
Tabel 3	Tööstustoodangu mahuindeksid, 2004–2007 (2000 = 100)	332
Tabel 4	Tööstustoodang töötaja kohta, 2004–2007 (jooksevhinnad, krooni)	333
Tabel 5	Tööstustoodang töötaja kohta, 2004–2007 (püsivhinnad, eelmine aasta = 100)	334
Tabel 6	Tööstustoodangu müük, 2004–2007	335
Tabel 7	Tööstustoodangu müügiindeksid, 2004–2007	336
Tabel 8	Tööstustoodangu müük mitteresidentidele, 2004–2007	337
Tabel 9	Müük mitteresidentidele tööstustoodangu müügis, 2004–2007	338
Tabel 10	Materiaalne põhivara soetusmaksumuses, 2004–2007	339
Tabel 11	Materiaalne põhivara jääkmaksumuses, 2004–2007	340
Tabel 12	Toiduainete tootmine, 2003–2007	341
Tabel 13	Arvutite, elektriseadmete ja täppisinstrumentide tootmine, 2003–2007	341
Tabel 14	Kütusetootmine, 2003–2007	342
Tabel 15	Metsa-, puit-, tselluloos- ja pabertoodete tootmine, 2003–2007	342
Tabel 16	Metalltoodete ja masinate tootmine, 2003–2007	342
Tabel 17	Kergetööstustoodete tootmine, 2003–2007	342
Tabel 18	Plasttoodete tootmine, 2003–2007	343
Tabel 19	Kultuuri- ja olmekaupade tootmine, 2003–2007	343
Tabel 20	Ehitusmaterjalide tootmine, 2003–2007	343
Tabel 21	Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine, 2003–2007	343

INDUSTRY

Table 1	Industrial production, 2004–2007	329
Figure 1	Production of manufacturing, 1992–2007	330
Figure 2	Volume indices of manufacturing, 1992–2007	330
Table 2	Volume indices of industrial production, 2004–2007 (previous year = 100)	331
Table 3	Volume indices of industrial production, 2004–2007 (2000 = 100)	332
Table 4	Industrial production per employee, 2004–2007 (current prices, kroons)	333
Table 5	Industrial production per employee, 2004–2007 (constant prices, previous year = 100) ...	334
Table 6	Industrial sales, 2004–2007	335
Table 7	Indices of industrial sales, 2004–2007	336
Table 8	Industrial sales to non-residents, 2004–2007	337
Table 9	Sales to non-residents in industrial sales, 2004–2007	338
Table 10	Tangible fixed assets at acquisition cost, 2004–2007	339
Table 11	Tangible fixed assets at residual cost, 2004–2007	340
Table 12	Manufacture of foodstuffs, 2003–2007	341
Table 13	Manufacture of computers, electrical machinery and precision instruments, 2003–2007 ...	341
Table 14	Manufacture of fuels, 2003–2007	342
Table 15	Manufacture of timber, wood, pulp and paper products, 2003–2007	342
Table 16	Manufacture of metal products and machinery, 2003–2007	342
Table 17	Manufacture of light industry, 2003–2007	342
Table 18	Manufacture of plastic products, 2003–2007	343
Table 19	Manufacture of articles of cultural need and household appliances, 2003–2007	343
Table 20	Manufacture of building materials, 2003–2007	343
Table 21	Manufacture of chemicals and chemical products, 2003–2007	343

Ülevaade

Peatükk keskendub tööstusettevõtete 2003.–2007. aasta statistikale, andes ülevaate elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustuse, mäetööstuse ning töötleva tööstuse ettevõtete tööstustoodangust ja müügist.

Tööstuse kasv pidurdus

Tööstuse tootmismahu viimaste aastate stabiilne, 10% piires toimunud kasv eelmise aasta suhtes pidurdus veidi. 2007. aastal kasvas toodang 2006. aastaga võrreldes ligi 7%. Toodangu kasv vähenes töötleva tööstuse kasvu aeglustumise tõttu. Kui töötleva tööstuse toodang suurenes 2004. aastal võrreldes 2003. aastaga 12%, siis 2007. aastal 2006. aasta suhtes 6%. Samas suurenes tunduvalt energiatoodang — 2007. aastal oli see ligi 16% suurem kui 2006. aastal. Elektrienergia müügi osatähtsus kogu tööstustoodangu müügis mitteresidentidele suurenes 2007. aastal ligi kolm korda. Kasvu mõjutas eelkõige suurenenud elektrienergia eksport Põhjamaadesse merekaabli Estlink kaudu. Elektrienergia toodangu suurenemine mõjutas ka mäetööstuse toodangu kasvu.

Töötleva tööstuse ettevõtteid kõige rohkem puidutööstuses

Tööstuses tegutses 2007. aastal üle 6200 ettevõtte, neist ligi 5900 töötlevas tööstuses. Puidutööstus oli ettevõtete arvult töötleva tööstuse suurim allharu (üle 1100 ettevõtte), järgnes metalltoodete tööstus (ligi 960 ettevõtet).

Töötleva tööstuse allharudest arenes toodangu mahu järgi teistest kiiremini elektri- ja optikaseadmete, pabermassi, paberi ja pabertoodete tootmine, metalli- ja metalltoodete tööstus ning mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste ning muude transpordivahendite tootmine. Puidutöötlemine ja puittoodete tootmine, mis püsis pikka aega kasvutrendis, aeglustus mõnevõrra juba 2006. aastal ning pöördus 2007. aastal langusse. Selle peamine põhjus on, et endiselt nappis toorainet, mille hind jätkas kiiret kasvu ka 2007. aastal.

2007. aastal hõlmas müük mitteresidentidele tööstustoodangu müügist 50%. Suurima osatähtsusega oli endiselt raadio-, televisiooni- ja sideseadmete ning aparatuuri müük, kus ekspordi osa oli 2007. aasta müügitulust 93%.

Toiduainetööstuse hinnad tõusid tooraine kallinemise tõttu

Eesti töötleva tööstuse olulise allharu toiduainetööstuse toodangu kasv, mis püsis eelmistel aastatel stabiilselt 5–6% piires, oli 2007. aastal varasema aastaga võrreldes vaid 0,7%. Tootmismahu kasv suuremates allharudes, nagu liha ja lihatoodete ning piimatoodete tootmine, aeglustus; kala ja kalatoodete ning leiva- ja pagaritoodete tootmises asendus kasv aga langusega. Tootmismahut kasvas üksnes väiksemates allharudes, nagu jahu ja tangainete ning loomasööda tootmine. Samas kasvas müük kõigis toiduainetööstuse allharudes peale kalatööstuse. Toodangu müügi suurenemist mõjutas eelkõige tooraine kallinemisest põhjustatud hindade tõus. Kui 2006. aastal tõusid toiduainetööstuse tootjahinnad 2005. aasta suhtes 3,5%, siis 2007. aastal 2006. aastaga võrreldes ligi 11%. Kõige suurem oli hinnatõus piimatööstuses, kus piimatoodete tootjahinnad tõusid 1%-st 2006. aastal 18%-ni 2007. aastal eelmise aasta suhtes.

2007. aastal tegutses toiduainetööstuses üle 400 ettevõtte. Toiduainetööstuse müük mitteresidentidele on aastatel 2004–2007 püsinud 30% piires. Ekspordi osatähtsus oli 2007. aastal suurim kala ja kalatoodete tootmises, kus eksporditi üle 70% toodangust.

2007. aastal andis toiduainetööstus toodangut 17,8 miljardi krooni eest, mis oli ligi 15% töötleva tööstuse kogutoodangust. Eesti toiduainetööstuse toodangumahust hõlmas piimatoodete tootmine 26%, joogitootmine 19% ning liha ja lihatoodete tootmine, töötlemine ja säilitamine 19%.

Joogi- ja piimatööstuses rõhk tootearendusel

Toiduainetööstuse allharudest on tootearendusel olulisim osa olnud joogitööstuses ja piimatööstuses. Piimatööstuses on edusamme tehtud uudistoodete, näiteks jogurti, kohupiima, juustu ja jäätise turuletoomisel. 2007. aastal toodeti 17 300 tonni juustu ja 10 500 tonni jäätist. Peale kodumaise turu on piimatööstus panustanud ka ekspordile: piimatoodete eksport on viimasel neljal aastal püsinud stabiilselt 30% juures.

2007. aasta oli üsna edukas ka lihatööstusettevõtetele, kuigi kasv aeglustus ka nende puhul. Lihatööstust toetab valdavalt siseturu nõudluse suurenemine, ekspordi osa on siin suhteliselt väike — 10% piires. Samas püsib lihaturul endiselt tihe konkurents. Ostujõu suurenemine aitas kasvatada kallimate kodumaiste lihatoodete müüki.

Joogitööstus on viimastel aastatel olnud üks toiduainetööstuse kiiremini arenevaid allharusid, kuid 2007. aastal pidurdus kasv ka seal. Joogitööstuses pannakse endiselt suurt rõhku nii tootearendusele kui ka jõulisele müügile siseturul. Hoolimata alkoholimüügi

Tooraine hinna tõus ja toorpuidu nappus mõjutasid puidutööstust endiselt	<p>piirangutest, müük siseturul kasvas. Samuti mõjutasid müüki 2008. aasta algul kehtima hakanud aktsiisimäärad, mistõttu osteti rohkem just 2007. aasta lõpus.</p> <p>Kõige kiiremini on kasvanud lahjade alkoholjookide tootmismahd. 2007. aastal toodeti lahjasid alkoholjooke 362 200 hektoliitrit ehk peagu kaks korda rohkem kui 2004. aastal.</p> <p>Peale toiduainetööstuse on üks olulisemaid tööstusharusid Eestis puidutöötlemine ja puittoodete tootmine, kuhu kuulub saematerjali tootmine ja töötlemine ning puitplaatide, puidust uste ja akende ning puidust kokkupandavate ehitiste tootmine. 2006. aastal alanud toodangu kasvu vähenemine puidutööstuses pöördus 2007. aastal langusesse. Jätkus tooraine hinna kasv ja puidutoorme nappus. Eelmise aastaga võrreldes kahanes puidutööstuse tootmismahd ligi 4%. Saematerjali toodang, mis suurenes pidevalt juba 1990. aastate keskpaigas, hakkas alates 2006. aastast vähenema. 2007. aastal toodangu vähenemine materjali nappuse ja toorpuidu kallinemise tõttu jätkus. Endiselt suurenes puidust kokkupandavate ehitiste tootmine. Üle poole puidutööstuse toodangust eksporditi.</p>
Metalli ja metalltoodete tootmine areneb jõudsalt	<p>Metalli ja metalltoodete tootmine on väga jõudsalt arenev tööstusharu. Selle tööstusharu tootmismahd on aasta-aastalt suurenenud peamiselt tänu ekspordile ja siseturu nõudluse kasvule. Müük mitteresidentidele oli ligi pool allharu toodangu müügist.</p> <p>Tootmismahu aastane kasv on püsinud ligikaudu 20% piires, üksnes 2007. aastal oli see veidi aeglasem, kasvades 2006. aastaga võrreldes 11%. Tootmise kasvu vähendas eelkõige siseturu nõudluse langus, mis oli tingitud ehitustegevuse vähenemisest. Olulisemad kaubaartiklid olid konstruktsioonilised metalltooted ning metallist kokkupandavad ehitised.</p>
Elektri- ja optikaseadmete tootmine töötleva tööstuse eesotsas	<p>Elektri- ja optikaseadmete tootmine hõlmab kontorimasinate ja arvutite, elektriseadmete ja -aparatuuri, elektrimootorite ja -komponentide, raadio-, televisiooni- ja sideseadmete, meditsiinitehnika ning optika ja täppisinstrumentide tootmist. Elektri- ja optikaseadmete tootmine on viimastel aastatel kiiresti arenenud ja 2007. aastal oli see töötleva tööstuse kasvu peamisi vedajaid. Ekspordile orienteeritus on taganud elektri- ja optikaseadmete tootmise kiire kasvu, mis 2007. aastal oli 2006. aastaga võrreldes ligi 20%.</p> <p>Ekspordi osa müügist oli 2007. aastal raadio-, televisiooni- ja sideseadmetel 93%, elektriseadmetel ja -aparatuuril 86% ning meditsiinitehnikal, optika- ja täppisinstrumentidel 81%.</p> <p>2007. aastal tegutses elektri- ja optikaseadmete valdkonnas 370 ettevõtet ehk paarkümmend rohkem kui eelmisel aastal. Elektri- ja optikaseadmeid tootvad ettevõtted andsid toodangut 13 miljardi krooni eest, mis oli 11% töötleva tööstuse kogutoodangust. Olulisim oli elektriseadmete ja -aparatuuri tootmine, mis andis valdkonna toodangust poole.</p>
Tekstiilitööstus orienteeritud välisurule	<p>Eesti tekstiilitööstus on põhiliselt välisurule orienteeritud tööstusharu, mistõttu tekstiilitööstuse areng sõltub suuresti konkurentsivõimest välisurul. Tekstiilitööstuse toodangu müük mitteresidentidele on viimasel neljal aastal püsinud stabiilselt 80% piires. Töötleva tööstuse allharudest on tekstiilitööstusest rohkem ekspordile orienteeritud vaid elektroonikasektor.</p> <p>Tekstiilitööstuse kasv, mis 2000. aastate alguses elavnes, aeglustus mõnevõrra aastatel 2004 ja 2005. Suuresti mõjutas seda Aasia riikides valmistatud tekstiiltoodete lihtsustatud juurdepääs Euroopa turule. Olukord paranes mõnevõrra 2006. aastal, kui tootmismahd suurenes eelmise aastaga võrreldes kümnendiku. 1. juulil 2006 jõustus taas kvootide süsteem, mis piirab Hiina ja mitme teise riigi tekstiiltoodete sissevedu EL-i. Tekstiilitööstuse 2007. aasta toodang jäi peagu 2006. aasta tasemele, olles siiski mõne protsendikümnendiku võrra languses. Viimasel neljal aastal on vähenenud puuvillase riide tootmine — toodangu maht on vähenenud 106 569 ruutmeetrist 2004. aastal 42 549 ruutmeetriks 2007. aastal. Samas on kiiresti arenenud õmmeldud tekstiiltoodete ehk kodutekstiilide, tekkide, patjade ja voodikatete tootmine.</p>
Rõivatööstuses raske aasta	<p>2007. aasta oli suhteliselt raske rõivatööstuse jaoks, sest kahanes nii tootmine kui ka müük. Samas kasutab mitu ettevõtet järjest rohkem allhanke sisseostu Aasiast ja lähematest Ida-Euroopa riikidest ning selle võrra toodetakse Eestis vähem. 2007. aastal oli müük mitteresidentidele 64% kogutoodangust.</p> <p>Tootmismahu aeglustumist oli märgata juba 2005. aastal. Seda põhjustas Aasia riikides toodetud rõivaste Euroopasse sisseveo suurenemine. 2006. aastal olukord veidi paranes ja toodangu maht suurenes eelmise aastaga võrreldes 6%, kuid paraku asendus toodangu kasv 2007. aastal 8%-se langusega.</p>

Overview

The chapter focuses on the statistics of manufacturing enterprises in 2003–2007 by providing an overview about the industrial production and sales of electricity, steam and hot water supply, mining industry and manufacturing enterprises.

Growth in industry decelerated

The stable growth in industrial output which was around 10% during the last years decelerated a bit compared with the previous year. In 2007 production increased about 7% compared with 2006. The increase in production decreased due to the slowdown in the growth of manufacturing. The production of manufacturing increased 12% in 2004 compared with 2003, but only 6% in 2007 compared with 2006. At the same time, the production of electric energy grew noticeably — in 2007 it was nearly 16% bigger compared with 2006. In 2007 the percentage of electricity sales increased about three times compared with the total sale of industrial production to non-residents. The growth was mainly influenced by the increased export of electric energy to the Nordic countries through the Estlink underwater cable. Increase in the electric energy production also influenced the growth in the production of mining.

The majority of manufacturing enterprises operated in the manufacture of wood and wood products

There were more than 6,200 operating industrial enterprises in 2007, about 5,900 of them in manufacturing. Regarding the number of enterprises, the manufacture of wood and wood products was the largest branch in manufacturing (more than 1,100 enterprises), followed by the manufacture of metals (about 960 enterprises).

The manufacture of electrical machinery and optical instruments; manufacture of pulp, paper and paper products; manufacture of metals and fabricated metal products; manufacture of motor vehicles, trailers and semitrailers; and manufacture of other transport equipment had the fastest development among the branches of manufacturing regarding the output quantities. Manufacture of wood and wood products, which had been moving uphill for quite a long time, slowed down a little already in 2006 and turned into decline in 2007. The main reason lies in the shortage of raw material, the price of which kept growing quickly also in 2007.

In 2007 the percentage of sale to non-residents comprised 50% of the total industrial sales. The sales of radio, television and communication equipment and apparatus accounted for the largest share. In this sphere 93% of the net sales was exported in 2007.

Manufacture of food products and beverages experienced an increase in prices due to the more expensive raw material

Growth in the most important branch of manufacturing in Estonia — manufacture of food products and beverages — which remained around 5–6% during previous years, was only 0.7% in 2007 compared with 2006. The growth of the production volume in larger branches, such as the manufacture of meat and meat products and milk and dairy products, decreased. The growth in the production of fish and bakery products reversed to decline. Only the smaller branches, like manufacture of grain mill products and animal feeds experienced growth in output. At the same time, sales grew in all branches of the manufacture of food products, except for fish products. The sale of output increased mainly because of the risen prices caused by higher prices of raw material. In 2006 compared with 2005, the producer prices of food products grew 3.5%, but in 2007 compared with the previous year — about 11%. The manufacture of dairy products experienced the utmost rise in prices — the producer prices grew from 1% in 2006 to 18% in 2007 compared with the previous year.

In the manufacture of food products, there were more than 400 operating enterprises in 2007. Sale of food products to non-residents remained close to 30% during 2004–2007. In 2007, the share of exports was the largest in the manufacture of fish and fish products — over 70% of the production.

The yield in the manufacture of food and food products was worth up to 17.8 billion kroons in 2007 — about 15% of the total manufacturing output. Manufacture of dairy products covered 26%, manufacture of beverages 19%, and production, processing and preserving of meat and meat products 19% of the total output volume in the manufacture of food products and beverages.

In the manufacture of beverages and dairy products emphasis is laid on product innovation

Regarding the branches of the manufacture of food products, the manufacture of beverages and the manufacture of dairy products stand out for their important role in product innovation. Achievements have been made in the product innovation of, for example, yogurt, curd, cheese and ice-cream production brought to market. In 2007 the production of cheese was 17,300 tons, production of ice-cream comprised 10,500 tons. Besides the domestic market, the manufacture of dairy products has continually focused on the foreign market. The dairy products export has steadily remained close to 30% during the last four years.

The year 2007 was quite successful for meat processing enterprises as well, though the growth slowed down here, too. Increased domestic demand supports the manufacture of meat products, the share of export is quite small here — close to 10%. At the same time, competition at the meat market is continuously tight. The growing purchasing power helped to increase the sales of more expensive domestic meat products.

During the latest years, the manufacture of beverages has been one of the quickest growing branches of the manufacture of food products. In 2007 the growth slowed down here as well. In the manufacture of beverages, emphasis is continually put on product innovation and strong domestic demand. In spite of different restrictions on the sales of alcohol, sales in the domestic market grew. At the same time, the sale was influenced by the excise rates imposed in 2008, therefore most purchases were made in the end of 2007.

The production volume of light alcoholic drinks has grown most rapidly. In 2007 the production was 362,200 hectolitres or about two times more than in 2004.

Increase in the prices of raw materials and shortage of raw wood influenced the manufacture of wood and wood products as before

The second important branch of industry after the manufacture of food products and beverages is the manufacture of wood and wood products. It covers the production and processing of sawn timber, wood board, doors and windows, dismountable constructions. The slowdown in the production growth, which started in 2006, turned into a fall in 2007. Increase in the prices of raw materials and the shortage thereof continued. Compared with the previous year, the production volume in the manufacture of wood and wood products decreased about 4%. The production of sawn timber which had been steadily growing already since the middle of the 1990s, started to decrease in 2006. In 2007 the decline continued due to the shortage of material and increased prices of raw wood. Growth in the production of dismountable wooden constructions continued. More than a half of the production of the manufacture of wood was exported.

The manufacture of metals and fabricated metal products is developing successfully

The manufacture of metals and fabricated metal products is developing very successfully. Output in this branch of industry has increased yearly mainly due to export, but also due to the increased domestic demand. The sale to non-residents comprised almost a half of the sold production in this branch.

The annual growth of output has remained close to 20%, only in 2007 it was a bit slower — the growth was 11% compared with 2006. The growth in production was influenced by the decrease in the domestic demand caused by the decline in construction activity. The most important articles of trade were metal structures and metal dismountable constructions.

The manufacture of electrical machinery and optical instruments was the leading branch in manufacturing

The manufacture of electrical machinery and optical instruments covers the production of office equipment, computers, electrical machinery and apparatus, electrical motors and components, radio, television and communication apparatus, medical, optical and precision instruments. The manufacture of electrical machinery and optical instruments has developed fast in recent years. In 2007 it was one of the main leading branches of manufacturing. Orientation to export has guaranteed a rapid growth in the field of electrical machinery and optical instruments, which was about 20% in 2007 compared with 2006.

Export in the sales of radio, television and communication apparatus formed 93% in 2007, the respective percentage of electrical machinery and apparatus was 86%, and in the case of medical, optical and precision instruments — 81%.

In 2007, 370 enterprises operated in the field of electrical machinery and optical instruments — about twenty enterprises more than a year before. The enterprises producing electrical machinery and optical instruments gave production in the value of 13 billion kroons or 11% of the total production of manufacturing. Manufacture of electrical machinery and apparatus had the most important part forming a half of the production in this area.

The manufacture of textiles is oriented to foreign market

The manufacture of textiles in Estonia is mainly oriented to foreign market, therefore development in the manufacture of textiles is substantially dependent on the competition in the foreign market. Sale of the production of the manufacture of textiles to non-residents has remained around 80% during the last four years. Among the manufacturing branches, only the sector of electronic engineering is more oriented to export than the manufacture of textiles.

Growth in the manufacture of textiles, in case of which a certain development could be detected in the first years of this decade, slowed down to some extent in 2004 and 2005. This was largely influenced by an easier access of the Asian textile products to the European market. The situation recovered a bit in 2006, when the output compared with the previous year grew by a tenth. On 1 July 2006, the quota system came into force again, which limits the imports of Chinese and some other countries' textile products to the European Union. In 2007 the production of textiles remained close to the production level of 2006, but the downfall was still about a couple of tenths of percents. During the last four years, there has been a decline in the production of cotton fabric, the output of which has fallen from 106,569 square metres in 2004 to 42,549 square metres in 2007. At the same time, the production of stitched textile products — home textile, blankets, pillows and coverlets has shown a quick development.

Manufacture of apparel experienced a difficult year

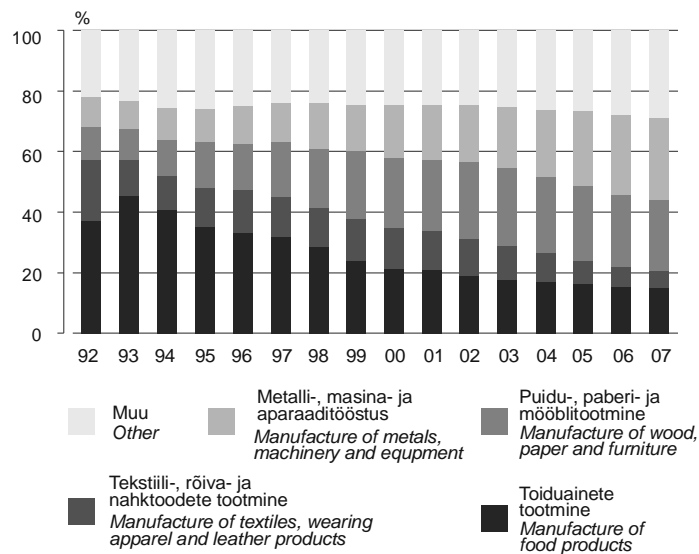
The year 2007 was quite hard for the manufacture of wearing apparel where the production and sale both declined. At the same time, several enterprises use more and more outsourcing purchases from Asian and closer Eastern Europe countries, and hence Estonian production is therefore smaller. In 2007 the sale to non-residents formed 64% of total production.

Decrease in the production volume was noticeable already in 2005, when the import of apparel from Asian countries to Europe grew. In 2006 the situation improved a bit and the rise in production was 6% compared with the previous year, but in 2007 the growth in production was replaced by the 8% decline.

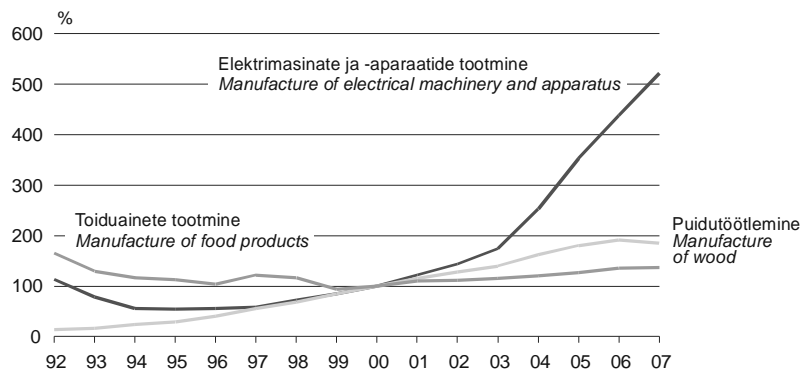
Tabel 1 Tööstustoodang, 2004–2007
 Table 1 Industrial production, 2004–2007
 (jooksehinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

Tegevusala (EMTAK 2003)	2004	2005	2006	2007	Economic activity (EMTAK 2003)
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	6 591	5 732	6 118	7 457	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	2 507	2 731	3 124	4 063	Mining
põlevkivi kaevandamine ja rikastamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	492	528	712	877	extraction of peat
Töötlev tööstus	77 203	88 152	103 696	119 369	Manufacturing
toiduainete ja jookide tootmine	13 268	14 352	15 867	17 777	manufacture of food products and beverages
liha ja lihatoodete tootmine, töötlemine ja säilitamine	2 314	2 651	2 946	3 354	production, processing and preserving of meat and meat products
kala ja kalatoodete töötlemine ja säilitamine	1 381	1 395	1 530	1 372	processing and preserving of fish and fish products
piimatoodete tootmine	3 892	3 924	4 058	4 681	manufacture of dairy products
jahu ja tangainete tootmine	202	177	210	318	manufacture of grain mill products
valmisloomasööda tootmine	358	383	363	443	manufacture of prepared animal feeds
leivatootmine; pagaritoodete tootmine	1 352	1 474	1 638	1 876	manufacture of bakery products
joogitootmine	2 278	2 600	3 074	3 433	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	4 419	4 037	4 180	4 283	manufacture of textiles
rõivatootmine; karusnaha töötlemine ja värvimine	2 471	2 296	2 484	2 462	manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	467	421	436	459	tanning and dressing of leather; manufacture of leather products
jalatsitootmine	294	262	268	284	manufacture of footwear
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	12 877	14 693	16 554	18 826	manufacture of wood and wood products
paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine	1 427	1 654	2 200	3 031	manufacture of pulp, paper and paper products
kirjastamine, trükindus ja salvestiste paljundus	3 404	3 922	4 549	5 074	publishing, printing and reproduction of recorded media
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	3 747	4 729	5 388	5 933	manufacture of chemicals and chemical products
kummi- ja plasttoodete tootmine	3 042	3 500	4 768	5 053	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetalletest mineraalidest toodete tootmine	4 064	5 058	6 747	8 326	manufacture of other non-metallic mineral products
klaasi ja klaastoodete tootmine	1 243	1 405	1 728	1 840	manufacture of glass and glass products
metalli ja metalltoodete tootmine	6 966	9 043	11 963	14 859	manufacture of metals and fabricated metal products
masinate ja seadmete tootmine	2 540	3 085	3 759	4 693	manufacture of machinery and equipment
kontorimasinate ja arvutite tootmine	455	544	605	479	manufacture of office machinery and computers
elektrimasinate ja -aparatuuride tootmine	2 790	3 989	5 372	6 582	manufacture of electrical machinery and apparatus
raadio-, televisiooni- ja side-seadmete ja -aparatuuri tootmine	3 038	3 500	3 715	4 169	manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus
meditsiinitehnika, optikariistade ja täppisinstrumentide tootmine	1 320	1 609	1 555	1 815	manufacture of medical, optical and precision instruments
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	1 727	1 824	2 105	2 588	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	2 317	2 293	2 456	3 191	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine; mujal liigitamata tootmine	5 429	5 863	6 455	6 899	manufacture of furniture; manufacturing not elsewhere classified
mööblitootmine	4 865	5 154	5 699	5 925	manufacture of furniture
muu tootmine	1 255	1 740	2 538	2 870	other manufacturing
KOKKU	86 121	96 615	112 938	130 889	TOTAL

Joonis 1 **Töötleva tööstuse toodang, 1992–2007**
 Figure 1 *Production of manufacturing, 1992–2007*

Joonis 2 **Töötleva tööstuse toodangu mahuindeksid, 1992–2007**
 Figure 2 *Volume indices of manufacturing, 1992–2007*
 (2000 = 100)

Tabel 2 Tööstustoodangu mahuindeksid, 2004–2007
 Table 2 Volume indices of industrial production, 2004–2007
 (eelmine aasta = 100 — previous year = 100)

Tegevusala (EMTAK 2003)	2004	2005	2006	2007	Economic activity (EMTAK 2003)
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	102,1	99,0	96,3	115,9	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	91,2	111,3	109,0	110,5	Mining
põlevkivi kaevandamine ja rikastamine	94,2	104,2	96,1	117,1	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	75,2	116,9	128,3	99,0	extraction of peat
Töötlev tööstus	112,1	111,8	110,9	106,0	Manufacturing
toiduainete ja jookide tootmine	105,1	105,4	106,4	100,7	manufacture of food products and beverages
liha ja lihatoodete tootmine, töötlemine ja säilitamine	109,0	113,6	109,2	104,1	production, processing and preserving of meat and meat products
kala ja kalatoodete töötlemine ja säilitamine	79,4	99,5	103,0	83,9	processing and preserving of fish and fish products
piimatoodete tootmine	116,5	96,2	102,5	102,3	manufacture of dairy products
jahu ja tangainete tootmine	104,2	99,5	105,0	113,5	manufacture of grain mill products
valmisloomasööda tootmine	109,1	93,9	94,2	103,7	manufacture of prepared animal feeds
leivatootmine; pagari- toodete tootmine	103,9	105,2	102,1	94,8	manufacture of bakery products
joogitootmine	106,5	113,5	113,9	105,2	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	100,7	91,8	102,1	99,7	manufacture of textiles
rõivatootmine; karusnaha töötlemine ja värvimine	97,1	94,2	105,4	92,0	manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	59,2	90,4	98,0	95,2	tanning and dressing of leather; manufacture of leather products
jalatsitootmine	46,9	88,0	97,6	98,9	manufacture of footwear
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	116,0	111,6	106,1	96,4	manufacture of wood and wood products
paberimassi, paberi ja papertoodete tootmine	104,3	109,4	125,8	115,3	manufacture of pulp, paper and paper products
kirjastamine, trükindus ja salvestiste paljundus	114,1	110,5	111,9	112,2	publishing, printing and reproduction of recorded media
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	125,4	117,5	107,2	105,7	manufacture of chemicals and chemical products
kummi- ja plasttoodete tootmine	103,5	110,3	132,8	102,1	manufacture of rubber and plastic products
muude mitte-metallsetest mineraalidest toodete tootmine	113,7	123,0	117,6	110,8	manufacture of other non-metallic mineral products
klaasi ja klaastoodete tootmine	105,8	112,0	109,2	98,5	manufacture of glass and glass products
metalli ja metalltoodete tootmine	108,3	124,0	118,5	110,7	manufacture of metals and fabricated metal products
masinate ja seadmete tootmine	105,4	112,1	115,7	113,3	manufacture of machinery and equipment
kontorimasinate ja arvutite tootmine	137,5	136,7	128,5	103,0	manufacture of office machinery and computers
elektrimasinate ja -aparatuuride tootmine	145,4	139,7	124,1	119,1	manufacture of electrical machinery and apparatus
raadio-, televisiooni- ja sideseadmete ja -aparatuuri tootmine	145,0	139,0	108,8	119,1	manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus
meditsiinitehnika, optikariistade ja täppisinstrumentide tootmine	128,9	116,4	93,2	118,0	manufacture of medical, optical and precision instruments
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	107,2	106,7	106,4	119,7	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	144,4	97,5	98,3	120,0	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine; mujal liigitamata tootmine	106,1	106,4	103,8	103,6	manufacture of furniture; manufacturing not elsewhere classified
mööblitootmine	105,2	104,4	104,0	101,1	manufacture of furniture
KOKKU	110,5	111,0	109,9	106,7	TOTAL

Tabel 3 Tööstustoodangu mahuindeksid, 2004–2007
 Table 3 Volume indices of industrial production, 2004–2007
 (2000 = 100)

Tegevusala (EMTAK 2003)	2004	2005	2006	2007	Economic activity (EMTAK 2003)
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	118,7	117,5	113,2	131,2	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	114,7	127,7	139,1	153,8	Mining
põlevkivi kaevandamine ja rikastamine	119,3	124,3	119,4	139,8	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	107,0	125,1	160,5	158,9	extraction of peat
Töötlev tööstus	148,8	166,3	184,5	195,5	Manufacturing
toiduainete ja jookide tootmine	120,7	127,2	135,3	136,3	manufacture of food products and beverages
liha ja lihatoodete tootmine, töötlemine ja säilitamine	142,2	161,5	176,4	183,6	production, processing and preserving of meat and meat products
kala ja kalatoodete töötlemine ja säilitamine	62,5	62,2	64,1	53,8	processing and preserving of fish and fish products
piimatoodete tootmine	112,9	108,6	111,3	113,9	manufacture of dairy products
jahu ja tangainete tootmine	326,1	324,5	340,7	386,7	manufacture of grain mill products
valmisloomasööda tootmine	155,5	146,0	137,6	142,7	manufacture of prepared animal feeds
leivatootmine; pagaritoodete tootmine	120,6	126,9	129,5	122,8	manufacture of bakery products
joogitootmine	137,7	156,3	178,1	187,3	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	142,9	131,2	133,9	133,5	manufacture of textiles
rõivatootmine; karusnaha töötlemine ja värvimine	108,3	102,0	107,5	98,9	manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	53,8	48,6	47,6	45,3	tanning and dressing of leather; manufacture of leather products
jalatsitootmine	42,2	37,1	36,3	35,9	manufacture of footwear
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	161,8	180,6	191,6	184,7	manufacture of wood and wood products
paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine	133,9	146,5	184,3	212,4	manufacture of pulp, paper and paper products
kirjastamine, trükindus ja salvestiste paljundus	172,5	190,6	213,3	239,3	publishing, printing and reproduction of recorded media
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	160,5	188,6	202,1	213,7	manufacture of chemicals and chemical products
kummi- ja plasttoodete tootmine	201,2	222,0	294,8	300,9	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	153,8	189,1	222,4	246,4	manufacture of other non-metallic mineral products
klaasi ja klaastoodete tootmine	157,1	176,0	192,2	189,3	manufacture of glass and glass products
metalli ja metalltoodete tootmine	180,1	223,3	264,6	292,9	manufacture of metals and fabricated metal products
masinate ja seadmete tootmine	177,2	198,6	229,8	260,3	manufacture of machinery and equipment
kontorimasinate ja arvutite tootmine	281,1	384,2	493,7	508,6	manufacture of office machinery and computers
elektrimasinate ja -aparatuuride tootmine	252,9	353,2	438,4	522,1	manufacture of electrical machinery and apparatus
raadio-, televisiooni- ja sideseadmete ja -aparatuuri tootmine	101,7	141,3	153,8	183,1	manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus
meditsiinitehnika, optikariistade ja täppisinstrumentide tootmine	143,7	167,2	155,9	183,9	manufacture of medical, optical and precision instruments
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	151,4	161,6	171,9	205,8	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	259,5	253,0	248,7	298,5	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine; mujal liigitamata tootmine	139,5	148,4	154,1	159,6	manufacture of furniture; manufacturing not elsewhere classified
mööblitootmine	137,9	143,9	149,7	151,3	manufacture of furniture
KOKKU	144,4	160,3	176,1	187,9	TOTAL

Tabel 4 Tööstustoodang töötaja kohta, 2004–2007
 Table 4 Industrial production per employee, 2004–2007
 (jooksevhinnad, krooni — current prices, kroons)

Tegevusala (EMTAK 2003)	2004	2005	2006	2007	Economic activity (EMTAK 2003)
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	1 136 808	1 173 930	1 306 905	1 621 798	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	423 501	480 773	579 862	778 303	Mining
põlevkivi kaevandamine ja rikastamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	330 119	369 977	520 069	638 509	extraction of peat
Töötlev tööstus	605 724	691 356	803 243	928 749	Manufacturing
toiduainete ja jookide tootmine	759 146	839 921	940 528	1 073 471	manufacture of food products and beverages
liha ja lihatoodete tootmine, töötlemine ja säilitamine	847 467	971 698	1 026 896	1 048 360	production, processing and preserving of meat and meat products
kala ja kalatoodete töötlemine ja säilitamine	408 311	546 049	657 645	661 206	processing and preserving of fish and fish products
piimatoodete tootmine	1 445 024	1 509 602	1 567 201	1 892 378	manufacture of dairy products
jahu ja tangainete tootmine	2 122 726	1 799 845	1 690 863	3 881 780	manufacture of grain mill products
valmisloomasööda tootmine	1 592 347	1 352 240	1 562 791	2 771 431	manufacture of prepared animal feeds
leivatootmine; pagaritoodete tootmine	297 360	304 791	345 094	417 728	manufacture of bakery products
joogitootmine	1 096 382	1 259 878	1 465 830	1 622 438	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	404 903	403 021	470 012	518 203	manufacture of textiles
rõivatootmine; karusnaha töötlemine ja värvimine	206 087	210 494	238 599	256 152	manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	223 175	230 114	265 262	307 753	tanning and dressing of leather; manufacture of leather products
jalatsitootmine	213 103	224 904	264 585	301 126	manufacture of footwear
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	707 449	812 398	891 883	1 048 878	manufacture of wood and wood products
paberimassi, paberi ja papertoodete tootmine	860 926	908 893	1 198 380	1 558 985	manufacture of pulp, paper and paper products
kirjastamine, trükindus ja salvestiste paljundus	611 727	671 008	764 370	832 449	publishing, printing and reproduction of recorded media
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	1 377 539	1 686 670	1 883 624	2 189 101	manufacture of chemicals and chemical products
kummi- ja plasttoodete tootmine	725 361	796 266	928 829	1 012 877	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetalletest mineraalidest toodete tootmine	798 104	936 621	1 118 829	1 297 006	manufacture of other non-metallic mineral products
klaasi ja klaastoodete tootmine	1 140 577	1 208 080	1 341 348	1 404 216	manufacture of glass and glass products
metalli ja metalltoodete tootmine	608 010	760 585	921 019	1 097 833	manufacture of metals and fabricated metal products
masinate ja seadmete tootmine	509 239	608 809	701 213	803 369	manufacture of machinery and equipment
kontorimasinate ja arvutite tootmine	1 337 660	1 239 577	2 328 940	1 976 868	manufacture of office machinery and computers
elektrimasinate ja -aparaatide tootmine	648 234	776 021	868 826	924 512	manufacture of electrical machinery and apparatus
raadio-, televisiooni- ja sideseadmete ja -aparatuuri tootmine	524 058	531 984	615 044	759 369	manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus
meditsiinitehnika, optikariistade ja täppisinstrumentide tootmine	797 737	899 007	847 974	889 830	manufacture of medical, optical and precision instruments
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	856 922	885 779	947 796	1 101 666	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	842 863	799 991	886 844	1 092 552	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine; mujal liigitamata tootmine	432 717	490 483	563 446	620 370	manufacture of furniture; manufacturing not elsewhere classified
mööblitootmine	438 275	494 736	569 914	616 738	manufacture of furniture
muu tootmine	927 659	1 236 978	1 573 564	1 698 042	other manufacturing
KOKKU	620 336	699 949	811 771	946 306	TOTAL

Tabel 5 Tööstustoodang töötaja kohta, 2004–2007
 Table 5 Industrial production per employee, 2004–2007
 (püsivhinnad, eelmine aasta = 100 — constant prices, previous year = 100)

Tegevusala (EMTAK 2003)	2004	2005	2006	2007	Economic activity (EMTAK 2003)
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	115,2	117,7	100,4	118,8	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	93,4	116,8	115,9	114,4	Mining
põlevkivi kaevandamine ja rikastamine	95,2	111,8	105,6	124,4	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	81,8	122,4	133,7	98,9	extraction of peat
Töötlev tööstus	110,9	111,7	110,5	106,7	Manufacturing
toiduainete ja jookide tootmine	109,8	107,7	107,8	103,0	manufacture of food products and beverages
liha ja lihatoodete tootmine, töötlemine ja säilitamine	111,5	112,4	103,9	100,7	production, processing and preserving of meat and meat products
kala ja kalatoodete töötlemine ja säilitamine	91,1	128,3	114,4	96,3	processing and preserving of fish and fish products
piimatoodete tootmine	113,0	98,0	102,7	98,5	manufacture of dairy products
jahu ja tangainete tootmine	188,6	96,5	116,1	171,7	manufacture of grain mill products
valmisloomasööda tootmine	118,7	88,9	112,2	151,5	manufacture of prepared animal feeds
leivatootmine; pagaritoodete tootmine	106,1	101,8	103,4	99,7	manufacture of bakery products
joogitootmine	108,8	114,2	112,0	104,3	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	104,7	100,8	115,2	107,3	manufacture of textiles
rõivatootmine; karusnaha töötlemine ja värvimine	101,8	102,1	110,8	99,3	manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	72,0	102,0	109,5	107,8	tanning and dressing of leather; manufacture of leather products
jalatsitootmine	60,6	104,4	112,6	110,3	manufacture of footwear
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	112,3	114,1	103,8	99,8	manufacture of wood and wood products
paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine	107,3	103,0	125,2	112,4	manufacture of pulp, paper and paper products
kirjastamine, trükindus ja salvestiste paljundus	109,0	105,5	110,8	109,4	publishing, printing and reproduction of recorded media
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	125,2	114,0	104,9	107,9	manufacture of chemicals and chemical products
kummi- ja plasttoodete tootmine	91,3	105,1	117,6	105,7	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetalletest mineraalidest toodete tootmine	108,7	114,9	107,5	103,2	manufacture of other non-metallic mineral products
klaasi ja klaastoodete tootmine	101,4	103,8	100,2	93,9	manufacture of glass and glass products
metalli ja metalltoodete tootmine	105,5	119,2	110,2	104,6	manufacture of metals and fabricated metal products
masinate ja seadmete tootmine	105,6	112,1	112,7	112,9	manufacture of machinery and equipment
kontorimasinate ja arvutite tootmine	110,4	110,4	133,4	99,6	manufacture of office machinery and computers
elektrimasinate ja -aparatuuride tootmine	118,0	117,8	117,3	101,7	manufacture of electrical machinery and apparatus
raadio-, televisiooni- ja sideseadmete ja -aparatuuri tootmine	113,0	121,1	106,7	129,0	manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus
meditsiinitehnika, optikariistade ja täppisinstrumentide tootmine	122,2	107,4	90,4	105,4	manufacture of medical, optical and precision instruments
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	98,8	103,3	104,2	113,8	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	133,7	91,5	105,6	113,5	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine; mujal liigitamata tootmine	113,8	111,8	110,9	108,4	manufacture of furniture; manufacturing not elsewhere classified
mööblitootmine	115,1	111,4	112,3	106,0	manufacture of furniture
KOKKU	110,2	111,8	110,0	107,5	TOTAL

Tabel 6 Tööstustoodangu müük, 2004–2007
 Table 6 Industrial sales, 2004–2007
 (jooksehinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

Tegevusala (EMTAK 2003)	2004	2005	2006	2007	Economic activity (EMTAK 2003)
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	6 585	5 713	6 081	7 471	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	2 547	2 687	3 048	4 050	Mining
põlevkivi kaevandamine ja rikastamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	520	482	626	846	extraction of peat
Töötlev tööstus	76 498	87 852	103 173	118 201	Manufacturing
toiduainete ja jookide tootmine	13 158	14 311	15 782	17 691	manufacture of food products and beverages
liha ja lihatoodete tootmine, töötlemine ja säilitamine	2 307	2 635	2 939	3 354	production, processing and preserving of meat and meat products
kala ja kalatoodete töötlemine ja säilitamine	1 372	1 407	1 520	1 376	processing and preserving of fish and fish products
piimatoodete tootmine	3 856	3 894	4 063	4 641	manufacture of dairy products
jahu ja tangainete tootmine	201	178	208	315	manufacture of grain mill products
valmisloomasööda tootmine	339	372	354	467	manufacture of prepared animal feeds
leivatootmine; pagaritoodete tootmine	1 350	1 475	1 635	1 878	manufacture of bakery products
joogitootmine	2 253	2 612	3 028	3 375	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	4 419	4 066	4 125	4 290	manufacture of textiles
rõivatootmine; karusnaha töötlemine ja värvimine	2 475	2 291	2 479	2 453	manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	487	413	434	460	tanning and dressing of leather; manufacture of leather products
jalatsitootmine	306	259	269	283	manufacture of footwear
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	12 717	14 604	16 433	18 253	manufacture of wood and wood products
paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine	1 427	1 663	2 156	3 006	manufacture of pulp, paper and paper products
kirjastamine, trükindus ja salvestiste paljundus	3 390	3 908	4 537	5 041	publishing, printing and reproduction of recorded media
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	3 757	4 668	5 385	5 929	manufacture of chemicals and chemical products
kummi- ja plasttoodete tootmine	3 018	3 479	4 731	5 010	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	4 036	5 026	6 716	8 157	manufacture of other non-metallic mineral products
klaasi ja klaastoodete tootmine	1 249	1 397	1 744	1 830	manufacture of glass and glass products
metalli ja metalltoodete tootmine	6 946	9 014	11 924	14 814	manufacture of metals and fabricated metal products
masinate ja seadmete tootmine	2 521	3 074	3 751	4 694	manufacture of machinery and equipment
kontorimasinate ja arvutite tootmine	455	543	602	481	manufacture of office machinery and computers
elektrimasinate ja -aparaatide tootmine	2 738	3 973	5 355	6 449	manufacture of electrical machinery and apparatus
raadio-, televisiooni- ja sideseadmete ja -aparatuuri tootmine	3 008	3 503	3 690	4 181	manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus
meditsiinitehnika, optikariistade ja täppisinstrumentide tootmine	1 301	1 601	1 530	1 853	manufacture of medical, optical and precision instruments
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	1 713	1 817	2 107	2 557	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	2 267	2 311	2 477	3 177	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine; mujal liigitamata tootmine	5 411	5 855	6 429	6 857	manufacture of furniture; manufacturing not elsewhere classified
mööblitootmine	4 852	5 152	5 673	5 900	manufacture of furniture
muu tootmine	1 254	1 732	2 530	2 848	other manufacturing
KOKKU	85 630	96 252	112 302	129 722	TOTAL

Tabel 7 Tööstustoodangu müügiindeksid, 2004–2007
 Table 7 Indices of industrial sales, 2004–2007
 (eelmine aasta = 100 — previous year = 100)

Tegevusala (EMTAK 2003)	2004	2005	2006	2007	Economic activity (EMTAK 2003)
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveearustus	107,3	106,0	106,4	122,5	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	106,2	105,0	112,4	132,0	Mining
põlevkivi kaevandamine ja rikastamine	107,6	99,4	97,4	133,4	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	95,9	92,6	129,7	134,9	extraction of peat
Töötlev tööstus	114,2	115,2	115,8	114,3	Manufacturing
toiduainete ja jookide tootmine	110,8	108,8	110,3	112,1	manufacture of food products and beverages
liha ja lihatoodete tootmine, töötlemine ja säilitamine	109,2	116,4	111,5	107,7	production, processing and preserving of meat and meat products
kala ja kalatoodete töötlemine ja säilitamine	86,7	103,6	106,9	89,5	processing and preserving of fish and fish products
piimatoodete tootmine	130,4	101,1	104,5	119,4	manufacture of dairy products
jahu ja tangainete tootmine	112,0	89,1	112,3	151,0	manufacture of grain mill products
valmisloomasööda tootmine	109,8	97,3	96,2	131,1	manufacture of prepared animal feeds
leivatootmine; pagaritoodete tootmine	109,0	106,8	111,3	116,5	manufacture of bakery products
joogitootmine	106,1	115,9	115,9	111,5	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	101,3	92,0	101,2	104,4	manufacture of textiles
rõivatootmine; karusnaha töötlemine ja värvimine	99,7	93,5	107,5	98,5	manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	62,6	85,9	103,9	102,2	tanning and dressing of leather; manufacture of leather products
jalatsitootmine	49,2	84,4	103,9	104,3	manufacture of footwear
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	117,2	113,5	112,4	110,6	manufacture of wood and wood products
paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine	97,0	115,5	129,4	136,3	manufacture of pulp, paper and paper products
kirjastamine, trükindus ja salvestiste paljundus	109,2	115,3	113,2	111,6	publishing, printing and reproduction of recorded media
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	130,6	124,2	115,4	112,2	manufacture of chemicals and chemical products
kummi- ja plasttoodete tootmine	103,9	115,5	130,2	105,3	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	117,8	126,6	129,8	121,4	manufacture of other non-metallic mineral products
klaasi ja klaastoodete tootmine	112,1	114,0	122,2	107,9	manufacture of glass and glass products
metalli ja metalltoodete tootmine	112,3	127,7	126,3	123,4	manufacture of metals and fabricated metal products
masinate ja seadmete tootmine	113,6	117,8	119,9	122,4	manufacture of machinery and equipment
kontorimasinate ja arvutite tootmine	116,9	114,6	112,3	87,4	manufacture of office machinery and computers
elektrimasinate ja -aparatuuride tootmine	142,5	143,9	131,3	120,9	manufacture of electrical machinery and apparatus
raadio-, televisiooni- ja sideseadmete ja -aparatuuri tootmine	147,0	140,6	106,3	116,3	manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus
meditsiinitehnika, optikariistade ja täppisinstrumentide tootmine	128,0	123,2	97,3	122,3	manufacture of medical, optical and precision instruments
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	109,3	107,8	112,0	120,5	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	145,6	102,9	103,0	128,4	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine; mujal liigitamata tootmine	105,8	107,5	106,0	106,4	manufacture of furniture; manufacturing not elsewhere classified
mööblitootmine	105,0	105,4	106,0	104,1	manufacture of furniture
KOKKU	113,4	114,3	115,2	115,2	TOTAL

Tabel 8 Tööstustoodangu müük mitteresidentidele, 2004–2007
 Table 8 Industrial sales to non-residents, 2004–2007
 (jooksehinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

Tegevusala (EMTAK 2003)	2004	2005	2006	2007	Economic activity (EMTAK 2003)
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	100	17	4	12	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	426	389	528	727	Mining
põlevkivi kaevandamine ja rikastamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	366	323	451	609	extraction of peat
Töötlev tööstus	40 917	47 412	56 053	64 083	Manufacturing
toiduainete ja jookide tootmine	3 570	3 827	4 346	4 697	manufacture of food products and beverages
liha ja lihatoodete tootmine, töötlemine ja säilitamine	283	341	387	383	production, processing and preserving of meat and meat products
kala ja kalatoodete töötlemine ja säilitamine	930	979	1 146	1 002	processing and preserving of fish and fish products
piimatoodete tootmine	1 415	1 280	1 298	1 532	manufacture of dairy products
jahu ja tangainete tootmine	19	40	59	89	manufacture of grain mill products
valmisloomasööda tootmine	3	6	5	7	manufacture of prepared animal feeds
leivatootmine; pagaritoodete tootmine	26	31	58	93	manufacture of bakery products
joogitootmine	402	505	646	725	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	3 626	3 353	3 301	3 369	manufacture of textiles
rõivatootmine; karusnaha töötlemine ja värvimine	1 745	1 545	1 655	1 574	manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	370	304	317	336	tanning and dressing of leather; manufacture of leather products
jalatsitootmine	237	202	213	231	manufacture of footwear
puidutöötlemine ja puutoodete tootmine	7 449	8 816	9 663	10 322	manufacture of wood and wood products
paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine	934	1 161	1 611	2 293	manufacture of pulp, paper and paper products
kirjastamine, trükindus ja salvestiste paljundus	340	582	709	779	publishing, printing and reproduction of recorded media
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	2 953	3 738	4 412	4 797	manufacture of chemicals and chemical products
kummi- ja plasttoodete tootmine	1 520	1 597	2 220	2 356	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	1 171	1 431	1 672	2 084	manufacture of other non-metallic mineral products
klaasi ja klaastoodete tootmine	633	738	875	874	manufacture of glass and glass products
metalli ja metalltoodete tootmine	3 337	4 026	5 699	7 250	manufacture of metals and fabricated metal products
masinate ja seadmete tootmine	1 515	1 834	2 373	3 106	manufacture of machinery and equipment
kontorimasinate ja arvutite tootmine	4	26	58	31	manufacture of office machinery and computers
elektrimasinate ja -aparaatide tootmine	1 963	3 250	4 475	5 573	manufacture of electrical machinery and apparatus
raadio-, televisiooni- ja sideseadmete ja -aparatuuri tootmine	2 892	3 366	3 497	3 886	manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus
meditsiinitehnika, optikariistade ja täppisinstrumentide tootmine	1 016	1 232	1 224	1 507	manufacture of medical, optical and precision instruments
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	1 492	1 532	1 712	2 098	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	871	1 251	1 595	2 181	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine; mujal liigitamata tootmine	3 477	3 709	3 898	4 219	manufacture of furniture; manufacturing not elsewhere classified
mööblitootmine	3 059	3 175	3 277	3 434	manufacture of furniture
muu tootmine	672	832	1 616	1 625	other manufacturing
KOKKU	41 443	47 818	56 585	64 822	TOTAL

Tabel 9 Müük mitteresidentidele tööstustoodangu müügis, 2004–2007
 Table 9 Sales to non-residents in industrial sales, 2004–2007
 (protsenti — percentages)

Tegevusala (EMTAK 2003)	2004	2005	2006	2007	Economic activity (EMTAK 2003)
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	1,5	0,3	0,1	0,2	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	16,7	14,5	17,3	17,9	Mining
põlevkivi kaevandamine ja rikastamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	70,3	66,9	72,1	71,9	extraction of peat
Töötlev tööstus	53,5	54,0	54,3	54,2	Manufacturing
toiduainete ja jookide tootmine	27,1	26,7	27,5	26,6	manufacture of food products and beverages
liha ja lihatoodete tootmine, töötlemine ja säilitamine	12,3	13,0	13,2	11,4	production, processing and preserving of meat and meat products
kala ja kalatoodete töötlemine ja säilitamine	67,8	69,6	75,4	72,8	processing and preserving of fish and fish products
piimatoodete tootmine	36,7	32,9	32,0	33,0	manufacture of dairy products
jahu ja tangainete tootmine	9,2	22,4	28,1	28,4	manufacture of grain mill products
valmisloomasööda tootmine	1,0	1,7	1,5	1,4	manufacture of prepared animal feeds
leivatootmine; pagaritoodete tootmine	1,9	2,1	3,5	4,9	manufacture of bakery products
joogitootmine	17,8	19,3	21,3	21,5	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	82,1	82,5	80,0	78,5	manufacture of textiles
rõivatootmine; karusnaha töötlemine ja värvimine	70,5	67,4	66,7	64,2	manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	76,0	73,7	73,2	73,0	tanning and dressing of leather; manufacture of leather products
jalatsitootmine	77,5	77,8	79,0	81,5	manufacture of footwear
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	58,6	60,4	58,8	56,5	manufacture of wood and wood products
paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine	65,5	69,8	74,7	76,3	manufacture of pulp, paper and paper products
kirjastamine, trükindus ja salvestiste paljundus	10,0	14,9	15,6	15,5	publishing, printing and reproduction of recorded media
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	78,6	80,1	81,9	80,9	manufacture of chemicals and chemical products
kummi- ja plastitoodete tootmine	50,4	45,9	46,9	47,0	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetalletest mineraalidest toodete tootmine	29,0	28,5	24,9	25,5	manufacture of other non-metallic mineral products
klaasi ja klaastoodete tootmine	50,7	52,8	50,2	47,8	manufacture of glass and glass products
metalli ja metallitoodete tootmine	48,0	44,7	47,8	48,9	manufacture of metals and fabricated metal products
masinate ja seadmete tootmine	60,1	59,7	63,3	66,2	manufacture of machinery and equipment
kontorimasinate ja arvutite tootmine	0,9	4,7	9,6	6,3	manufacture of office machinery and computers
elektrimasinate ja -aparaatide tootmine	71,7	81,8	83,6	86,4	manufacture of electrical machinery and apparatus
raadio-, televisiooni- ja sideseadmete ja -aparatuuri tootmine	96,1	96,1	94,8	92,9	manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus
meditsiinitehnika, optikariistade ja täppisinstrumentide tootmine	78,0	76,9	80,0	81,4	manufacture of medical, optical and precision instruments
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	87,1	84,3	81,3	82,0	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	38,4	54,1	64,4	68,7	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine; mujal liigitamata tootmine	64,3	63,3	60,6	61,5	manufacture of furniture; manufacturing not elsewhere classified
mööblitootmine	63,0	61,6	57,8	58,2	manufacture of furniture
muu tootmine	53,6	48,0	63,9	57,1	other manufacturing
KOKKU	48,4	49,7	50,4	50,0	TOTAL

Tabel 10 **Materiaalne põhivara soetusmaksumuses, 2004–2007**
 Table 10 *Tangible fixed assets at acquisition cost, 2004–2007*
 (aasta lõpus, miljonit krooni — at end-year, million kroons)

Tegevusala (EMTAK 2003)	2004	2005	2006	2007	Economic activity (EMTAK 2003)
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	14 022	15 256	15 642	17 229	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	2 882	3 225	3 727	4 403	Mining
põlevkivi kaevandamine ja rikastamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	645	732	891	986	extraction of peat
Töötlev tööstus	41 595	48 742	56 958	63 047	Manufacturing
toiduainete ja jookide tootmine	8 191	9 149	10 125	11 023	manufacture of food products and beverages
liha ja lihatoodete tootmine, töötlemine ja säilitamine	1 361	1 511	1 647	1 926	production, processing and preserving of meat and meat products
kala ja kalatoodete töötlemine ja säilitamine	825	805	834	952	processing and preserving of fish and fish products
piimatoodete tootmine	1 819	1 933	2 071	2 099	manufacture of dairy products
jahu ja tangainete tootmine	150	172	179	198	manufacture of grain mill products
valmisloomasööda tootmine	163	218	232	224	manufacture of prepared animal feeds
leivatootmine; pagaritoodete tootmine	952	1 283	1 248	1 196	manufacture of bakery products
joogitootmine	2 071	2 213	2 537	2 850	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	2 952	3 169	3 023	2 616	manufacture of textiles
rõivatootmine; karusnaha töötlemine ja värvimine	979	923	956	990	manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	198	161	169	165	tanning and dyeing of leather; manufacture of leather products
jalatsitootmine	136	92	92	92	manufacture of footwear
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	6 884	8 006	10 350	10 574	manufacture of wood and wood products
paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine	2 139	3 387	3 899	4 156	manufacture of pulp, paper and paper products
kirjastamine, trükindus ja salvestiste paljundus	1 858	2 106	2 510	2 937	publishing, printing and reproduction of recorded media
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	1 716	2 295	2 418	2 519	manufacture of chemicals and chemical products
kummi- ja plasttoodete tootmine	1 429	1 779	2 127	2 508	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	3 359	3 797	5 064	6 129	manufacture of other non-metallic mineral products
klaasi ja klaastoodete tootmine	885	921	1 026	1 150	manufacture of glass and glass products
metalli ja metalltoodete tootmine	4 074	4 607	5 570	6 246	manufacture of metals and fabricated metal products
masinate ja seadmete tootmine	1 010	1 361	1 520	2 015	manufacture of machinery and equipment
kontorimasinate ja arvutite tootmine	36	36	25	26	manufacture of office machinery and computers
elektrimasinate ja -aparaatide tootmine	1 028	1 255	1 649	1 952	manufacture of electrical machinery and apparatus
raadio-, televisiooni- ja sideseadmete ja -aparatuuri tootmine	1 182	1 341	1 145	1 053	manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus
meditsiinitehnika, optikariistade ja täppisinstrumentide tootmine	264	401	412	449	manufacture of medical, optical and precision instruments
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	810	913	987	1 152	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	541	625	979	1 035	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine; mujal liigitamata tootmine	2 480	2 669	2 974	3 512	manufacture of furniture; manufacturing not elsewhere classified
mööblitootmine	2 224	2 382	2 689	3 105	manufacture of furniture
muu tootmine	465	762	1 056	1 990	other manufacturing
KOKKU	58 499	67 223	76 327	84 679	TOTAL

Tabel 11 **Materiaalne põhivara jääkmaksumuses, 2004–2007**
 Table 11 *Tangible fixed assets at residual cost, 2004–2007*
 (aasta lõpus, miljonit krooni — at end-year, million kroons)

Tegevusala (EMTAK 2003)	2004	2005	2006	2007	Economic activity (EMTAK 2003)
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	9 495	10 111	10 098	11 034	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	1 334	1 458	1 720	2 106	Mining
põlevkivi kaevandamine ja rikastamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	373	417	538	578	extraction of peat
Töötlev tööstus	27 160	32 413	37 452	41 148	Manufacturing
toiduainete ja jookide tootmine	5 072	5 659	6 266	6 911	manufacture of food products and beverages
liha ja lihatoodete tootmine, töötlemine ja säilitamine	763	864	935	1 140	production, processing and preserving of meat and meat products
kala ja kalatoodete töötlemine ja säilitamine	505	487	484	560	processing and preserving of fish and fish products
piimatoodete tootmine	1 274	1 296	1 343	1 447	manufacture of dairy products
jahu ja tangainete tootmine	102	118	128	132	manufacture of grain mill products
valmisloomasööda tootmine	118	161	169	156	manufacture of prepared animal feeds
leivatootmine; pagaritoodete tootmine	566	848	756	695	manufacture of bakery products
joogitootmine	1 174	1 216	1 403	1 598	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	1 945	2 175	1 874	1 379	manufacture of textiles
rõivatootmine; karusnaha töötlemine ja värvimine	536	507	500	517	manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	101	76	83	74	tanning and dressing of leather; manufacture of leather products
jalatsitootmine	71	42	42	40	manufacture of footwear
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	4 536	5 185	6 510	6 697	manufacture of wood and wood products
paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine	1 804	2 999	3 410	3 435	manufacture of pulp, paper and paper products
kirjastamine, trükindus ja salvestiste paljundus	1 270	1 411	1 657	1 962	publishing, printing and reproduction of recorded media
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	952	1 534	1 496	1 483	manufacture of chemicals and chemical products
kummi- ja plasttoodete tootmine	931	1 184	1 407	1 659	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetalletest mineraalidest toodete tootmine	1 943	2 252	3 267	3 984	manufacture of other non-metallic mineral products
klaasi ja klaastoodete tootmine	545	576	618	662	manufacture of glass and glass products
metalli ja metalltoodete tootmine	3 065	3 373	4 039	4 431	manufacture of metals and fabricated metal products
masinate ja seadmete tootmine	663	928	1 016	1 388	manufacture of machinery and equipment
kontorimasinate ja arvutite tootmine	22	18	12	11	manufacture of office machinery and computers
elektrimasinate ja -aparaatide tootmine	743	890	1 160	1 306	manufacture of electrical machinery and apparatus
raadio-, televisiooni- ja sideseadmete ja -aparatuuri tootmine	768	764	582	492	manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus
meditsiinitehnika, optikariistade ja täppisinstrumentide tootmine	169	291	285	298	manufacture of medical, optical and precision instruments
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	437	493	494	563	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	299	374	687	678	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine; mujal liigitamata tootmine	1 540	1 688	1 865	2 186	manufacture of furniture; manufacturing not elsewhere classified
mööblitootmine	1 359	1 492	1 683	1 932	manufacture of furniture
muu tootmine	364	612	842	1 694	other manufacturing
KOKKU	37 989	43 982	49 270	54 288	TOTAL

Tabel 12 **Toiduainete tootmine, 2003–2007**
Table 12 *Manufacture of foodstuffs, 2003–2007*

Toiduaine	2003	2004	2005	2006	2007	Foodstuff
Liha (k.a toidurupskid), tuhat t	47,2	49,5	45,6	48,3	45,7	Meat (incl. edible offal), thousand t
veise- ja vasikaliha	10,0	10,3	9,7	9,7	9,6	beef and veal
sealiha	30,2	30,7	30,4	33,7	32,3	pork
Vorsttooted, tuhat t	38,7	37,5	34,2	35,1	32,4	Sausages, thousand t
Suitsulihatooted, tuhat t	7,6	8,6	8,9	9,8	10,1	Smoked meat products, thousand t
Kalatooted (v.a konservid), tuhat t	87,6	65,3	76,4	76,8	69,7	Fish products (excl. canned fish), thousand t
Piim, tuhat t	76,2	73,4	79,9	84,6	88,3	Milk, thousand t
Või, tuhat t	9,4	10,7	8,3	7,3	7,7	Butter, thousand t
Lõssi-, vadakupulber, täispiima asendaja, tuhat t	11,1	13,8	16,7	12,2	16,8	Skim milk and whey powder, whole milk replacer, thousand t
Täispiima- ja koorepulber, tuhat t	5,0	8,5	9,7	5,6	3,7	Milk and cream powder, thousand t
Juust, tuhat t	14,1	12,8	15,6	20,5	17,3	Cheese, thousand t
Jäätis, tuhat t	7,5	9,5	9,9	11,2	10,5	Ice-cream, thousand t
Konservid, tuhat t						Canned food, thousand t
kalakonservid	20,5	14,6	9,7	7,4	5,1	canned fish
Mahl, tuhat hl	134,7	136,7	154,6	208,1	217,1	Juices, thousand hl
Pagaritooted, tuhat t	72,4	72,8	72,4	74,4	78,8	Bread and pastry, thousand t
Suhkrukondiitritooted, tuhat t	3,0	2,9	2,6	2,0	2,1	Sugar confectionery, thousand t
Jahu, tuhat t	67,2	63,9	63,3	64,7	71,9	Flour, thousand t
nisujahu	43,3	43,9	43,0	44,4	51,8	wheat flour
rukkijahu	20,0	19,9	20,2	20,1	20,0	rye flour
Tangained, tuhat t	2,4	2,9	2,3	2,4	2,2	Groats, thousand t
Segasööt, tuhat t	199,5	207,3	177,0	208,9	214,2	Concentrated feeding stuffs, thousand t
Makarontooted, tuhat t	0,5	0,4	0,6	0,3	0,0	Pasta products, thousand t
Siirup, tuhat dal	143,7	450,7	673,2	291,9	205,6	Syrup, thousand dal
Majonees, emulgeeritud kastmed, tuhat t	3,6	5,1	8,0	9,2	9,3	Mayonnaise, emulsified sauces, thousand t
Karastusjoogid, tuhat hl	801,6	828,5	1090,3	1 318,1	1 217,7	Soft drinks, thousand hl
Mineraalvesi, tuhat hl	75,5	73,6	72,5	187,0	186,8	Mineral water, thousand hl
Gaseeritud ja gaseerimata vesi, tuhat hl	293,4	313,0	365,0	335,3	369,3	Areated or non-areated water, thousand hl
Viin ja teised piiritusjoogid, tuhat hl	173,1	187,9	167,9	183,1	216,0	Distilled spirits, thousand hl
Puuvilja- ja marjavein, tuhat hl	34,5	60,7	88,8	77,5	53,5	Wine of fruits and berries, thousand hl
Õlu, tuhat hl	1 040,2	1202,8	1 342,5	1 431,1	1 411,6	Beer, thousand hl
Lahjad alkoholjoogid, tuhat hl	111,3	157,8	237,7	343,5	362,2	Light alcoholic drinks, thousand hl

Tabel 13 **Arvutite, elektriseadmete ja täppisinstrumentide tootmine, 2003–2007**
Table 13 *Manufacture of computers, electrical machinery and precision instruments, 2003–2007*

Toode	2003	2004	2005	2006	2007	Product
Arvutid, tuhat tk	52,6	62,0	70,4	57,1	59,3	Computers, thousand units
Trafod, induktiivpoolid jm elektriseadmed, mln tk	15,9	11,4	23,9	16,0	8,4	Transformers, inductors and other electrical machinery, million units
Elektrijaotusseadmed ja juhtaparatuur, mln tk	6,1	11,2	26,9	26,7	29,3	Electricity distribution and control apparatus, million units
Elektronkomponendid, mln tk	1,9	2,6	2,7	3,2	3,6	Electronic components, million units
Mõõte-, kontroll-, katse-, navigatsioon- jms -instrumentid ja -seadmed, mln krooni ^a	479,6	859,2	974,9	905,1	968,3	Instruments and appliances for measuring, checking, testing, navigating and other purposes, million kroons ^a

^a Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.

^a In sale price without VAT and excise duty.

Tabel 14 **Kütusetootmine, 2003–2007**
Table 14 *Manufacture of fuels, 2003–2007*

Kütuse liik	2003	2004	2005	2006	2007	Kind of fuel
Põlevkivi, mln t	14,8	14,0	14,6	14,0	16,5	Oil shale, million t
Põlevkivi- jm kütteõli, tuhat t	317,6	340,0	367,4	389,2	436,6	Fuel oil, thousand t
Turvas, tuhat t	1 088,6	766,8	1 034,0	1 208,2	964,0	Peat, thousand t
Turbabrikett, tuhat t	120,3	67,9	67,6	100,6	128,4	Peat briquette, thousand t
Koks energeetiliseks ja mitteenergeetiliseks otstarbeks, tuhat t	30,0	35,6	38,7	40,0	39,7	Coke for energetic and nonenergetic purpose, thousand t

Tabel 15 **Metsa-, puit-, tselluloos- ja pabertoodete tootmine, 2003–2007**
Table 15 *Manufacture of timber, wood, pulp and paper products, 2003–2007*

Toode	2003	2004	2005	2006	2007	Product
Saematerjal, tuhat m ³	1 954,0	2 029,8	2 062,5	1 958,4	1 583,5	Sawn timber, thousand m ³
Puitkiudplaadid, mln m ²	17,5	20,4	22,4	21,5	5,9	Fibreboard, million m ²
Puitlaastplaadid, tuhat m ³	187,3	217,6	230,6	248,7	275,4	Particle board, thousand m ³
Tselluloos, tuhat t	67,1	68,6	67,1	69,0	64,0	Cellulose, thousand t
Paber, tuhat t	...	69,6	69,6	67,4	61,7	Paper, thousand t
Paberist kantselei- tarbed, mln krooni ^a	323,0	259,5	295,1	384,0	448,1	Paper office supply, million kroons ^a

^a Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.

^a In sale price without VAT and excise duty.

Tabel 16 **Metalltoodete ja masinate tootmine, 2003–2007**
Table 16 *Manufacture of metal products and machinery, 2003–2007*

Toode	2003	2004	2005	2006	2007	Product
Malmivalu, tuhat t	2,4	2,2	2,6	1,9	2,2	Casting of iron, thousand t
Terasevalu, tuhat t	1,3	0,5	0,4	1,1	1,1	Casting of steel, thousand t
Metallist kokkupandavad ehitised, mln krooni ^a	83,3	140,8	220,1	237,4	407,0	Metal dismountable constructions, million kroons ^a
Konstruksioonilised metall- tooted ja nende osad, tuhat t	150,7	158,7	176,4	235,9	319,7	Metal structures and parts of structures, thousand t
Metalluksed, -aknad, -raamid, tuhat t	8,4	7,2	11,5	10,0	9,5	Metal doors, windows, frames, thousand t

^a Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.

^a In sale price without VAT and excise duty.

Tabel 17 **Kergetööstustoodete tootmine, 2003–2007**
Table 17 *Manufacture of light industry, 2003–2007*

Toode	2003	2004	2005	2006	2007	Product
Puuvillane lõng, tuhat t	20	16	13	9	7	Cotton yarn, thousand t
Villane lõng, t	819	978	1 002	1 042	986	Woolen yarn, t
Puuvillane riie, tuhat m ²	115 935	106 569	83 523	58 815	42 549	Cotton fabrics, thousand m ²
Mittekoatud materjal, t	1 558	2 090	1 758	1 424	1 022	Nonwovens, t
Trikootooted, tuhat tk	11 452	9 861	7 761	8 253	7 074	Knitwear, thousand units
Õmmeldud rõivad, miljonit krooni ^a	2 251	2 410	2 211	2 305	2 268	Sewn clothes, million kroons ^a
Õmmeldud tekstiiltooted, miljonit krooni ^a	1 888	2 124	1 981	2 383	2 642	Sewn textile articles, million kroons ^a
Mantlid, poolmantlid, tuhat tk	520	582	465	850	913	Overcoats, thousand units
Kleidid, tuhat tk	298	244	187	194	385	Dresses, thousand units
Suka- ja sokitooted, tuhat paari	7 054	7 997	7 551	7 859	8 126	Hosiery, thousand pairs
Jalatsid, tuhat paari	2 038	1 919	1 702	1 658	1 316	Footwear, thousand pairs
nahkjalsid	1 002	1 222	910	968	1 003	leather footwear
Galanteriitooted, miljonit krooni ^a	87	77	74	80	76	Haberdashery, million kroons ^a
Vaibad ja vaipooted, tuhat m ²	2 572	1 997	2 111	2 335	2 967	Carpets, thousand m ²

^a Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.

^a In sale price without VAT and excise duty.

Tabel 18 **Plasttoodete tootmine, 2003–2007**
Table 18 *Manufacture of plastic products, 2003–2007*

Toode	2003	2004	2005	2006	2007	Product
Plastist torud, voolikud ja liitmikud, tuhat t	2,6	3,4	6,9	9,9	11,2	Tubes, hoses and fittings thereof, of plastic, thousand t
Kile, plastist ribad, tuhat t	3,6	4,1	4,7	6,1	6,6	Film, strips of plastic, thousand t
Soojusisolatsiooni-materjal, tuhat t	4,8	6,6	8,9	11,7	11,7	Thermal insulating materials, thousand t
Plastuksed, -aknad, -raamid, tuhat tk	...	952,6	681,0	684,8	418,6	Plastic doors, windows, frames, thousand units

Tabel 19 **Kultuuri- ja olmekaupade tootmine, 2003–2007**
Table 19 *Manufacture of articles of cultural need and household appliances, 2003–2007*

Toode	2003	2004	2005	2006	2007	Product
Elektriradiaatorid, tuhat tk	68,7	57,6	28,7	24,5	11,8	Electric radiators, thousand units
Lambid ja valgustid, tuhat tk	3 357,0	4 675,2	2 556,7	2 833,0	2 348,1	Lamps and lighting fittings, thousand units
Harja- ja pintslitooted, tuhat tk	1 246,9	1 205,0	1 766,7	2 146,4	2 506,7	Brooms and brushes, thousands units

Tabel 20 **Ehitusmaterjali tootmine, 2003–2007**
Table 20 *Manufacture of building materials, 2003–2007*

Toode	2003	2004	2005	2006	2007	Product
Elamu- ja tsiviilehituse ehitusdetailid, tuhat m ³	211,4	268,2	333,8	384,1	450,0	Prefabricated structural components for civil engineering, thousand m ³
Seinamaterjal, mln tingtelist ^a	325,6	474,7	556,8	718,4	899,3	Wall materials, million conventional bricks ^a
ehitustellised	24,0	24,4	26,0	31,0	53,8	building bricks
Tsement, tuhat t	506,2	614,6	726,0	848,9	937,4	Cement, thousand t
Klinker (kaubaks), tuhat t	157,3	113,1	88,8	65,1	302,7	Clinker (for sale), thousand t
Betoon ja mört, tuhat m ³	517,9	566,9	664,0	691,8	824,0	Concrete and mortar, thousand m ³
Lubi, tuhat t	31,0	34,0	37,0	39,7	43,5	Lime, thousand t

^a 1 m³ plokke = 500–1000 tellist.

^a 1 m³ of blocks = 500–1000 bricks.

Tabel 21 **Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine, 2003–2007**
Table 21 *Manufacture of chemicals and chemical products, 2003–2007*

Toode	2003	2004	2005	2006	2007	Product
Väetisesevad (sisaldavad fosforit, kaaliumi ja lämmastikku), tuhat t	48,8	37,0	53,9	9,0	2,0	Fertilizers (containing nitrogen, phosphorus and potassium), thousand t
Formaliin (37%-ne), tuhat t	15,7	23,4	26,8	19,2	20,2	Formalin 37%, thousand t
Laki- ja värvitooted, tuhat t	18,8	19,9	21,6	24,1	28,7	Paints and varnishes, thousand t
Seep, pesemis-, puhastus- ja poleerimisvahendid, tuhat t	4,0	4,0	4,5	8,0	6,9	Soap, detergents, cleaning and polishing preparations, thousand t
Pesupulber, tuhat t	0,7	0,6	0,5	1,4	1,3	Washing powders, thousand t

Metoodika

Tööstusstatistika iseloomustab Eestis tegutsevaid tööstusettevõtteid, samuti elektri- ja soojusenergiat tootvaid ettevõtteid. Küsitletakse kõiki riigi- ja munitsipaalettevõtteid ning vähemalt 20 töötajaga eraettevõtteid, ülejäänute hulgast tehakse lihtne juhuslik valik.

Valikuuringut kasutatakse 1992. aastast. Toodetud ja müüdud tööstustoodangu andmed on esitatud müügihindades ilma käibe- ja aktsiisimaksuta. 1994. aastast tehakse tööstustoodangu mahuindeksite leidmiseks püsivhindades andmed võrreldavaks tootjahinnaindeksi abil. Varem küsiti püsivhindades toodangu andmeid ettevõtetelt.

Methodology

Industrial statistics characterise all industrial enterprises operating in Estonia as well as enterprises producing electricity and heat. All state and municipal enterprises and private enterprises with at least 20 employees are enumerated completely. The rest of enterprises are sampled.

The method of sample survey has been used since 1992. The data on the produced and sold industrial production have been shown in selling value without the value added tax and excise tax. Since 1994, in order to find the volume index of industrial production, the data are deflated by producer price index. Earlier, the production data at constant prices were collected from enterprises.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kuukiri. 2008. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 1–12.

ENERGEETIKA

Helle Truuts, Tiina Vernik

Tabel 1	Energiabilanss, 2004–2008	348
Tabel 2	Elektrienergia bilanss, 2004–2008.....	349
Joonis 1	Hüdro- ja tuuleenergia tootmine, 2000–2008.....	349
Tabel 3	Energiaseadmed, 2004–2008.....	350
Tabel 4	Kütuse tarbimine, 2004–2008.....	350
Tabel 5	Soojuse bilanss, 2004–2008.....	350
Tabel 6	Energia lõpptarbimine, 2004–2008.....	351
Joonis 2	Kütuse import, 2004–2008.....	351
Joonis 3	Energiatoodete eksport, 2004–2008.....	351

ENERGY

Table 1	Energy balance sheet, 2004–2008.....	348
Table 2	Electricity balance sheet, 2004–2008.....	349
Figure 1	Production of hydro- and wind energy, 2000–2008.....	349
Table 3	Energy equipment, 2004–2008.....	350
Table 4	Consumption of fuels, 2004–2008.....	350
Table 5	Heat balance sheet, 2004–2008.....	350
Table 6	Final energy consumption, 2004–2008.....	351
Figure 2	Imports of fuels, 2004–2008.....	351
Figure 3	Exports of energy products, 2004–2008.....	351

Ülevaade

Kütuse- ja energiamajanduse põhieesmärk on varustada riiki kvaliteetse kütuse, elektrienergia ja soojusega ning tagada kütuse- ja energiamajanduse optimaalne funktsioneerimine ja areng. Peamine ülesanne on vähendada energeetika negatiivset keskkonnamõju, suurendada energia tootmise ja tarbimise efektiivsust ning laiendada taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu. Põlevkivi kui tähtsaim maavara tagab Eestile küll energeetilise sõltumatuse, kuid toob kaasa negatiivse mõju keskkonnale.

Peatükk keskendub kütuse ja energia tootmise ning tarbimise statistikale aastatel 2004–2008.

Primaarenergia tootmine kahanes põlevkivitootangu vähenemise tõttu

Primaarenergia tootmiskõrguse kohta on Eesti Euroopa Liidu riikide seas esikümnes, ületades naaberriikide Läti ja Leedu tootmist peagu kolm korda. 2008. aastal vähenes primaarenergia tootmine eelkõige põlevkivil baseeruva elektritootangu vähenemise tõttu. Samal ajal suurenes põlevkiviõli tootmine — 2000. aastast on see olnud pidevas kasvutrendis. Põlevkiviõli toodeti üle 2% rohkem kui 2007. aastal, sealjuures üle poole tootmiskõrgusest eksporditi — peamiselt Inglismaale, Rootsi, Soome, Belgiasse ja Lätti.

Elektritootangu kahanemise põhjustas ekspordi vähenemine

2008. aastal toodeti elektrienergiat 10 581 GWh — üle 13% vähem kui aasta varem. Tootmise kahanemise põhjus oli ekspordi vähenemine üle 16%, näiteks väljavedu Lätti vähenes eelmise aastaga võrreldes ligi kaks korda. Samal ajal suurenes elektrimport Leedust ligi neli korda.

Eestil on pikaajalised hüdro- ja tuuleenergia kasutamise traditsioonid. Uute tuuleparkide rajamisega on tuuleenergia tootmine alates 2005. aastast jõudsalt suurenenud. 2008. aastal toodeti tuuleenergiat üle kahe korra rohkem kui 2005. aastal ja 43% rohkem kui 2007. aastal. Hüdroenergia tootmiskõrguse kasvutempo on olnud aeglasem, suurenedes 2008. aastal võrreldes 2007. aastaga vaid kolmandiku. Taastuvelektri osatähtsus elektritootmiskõrguses on suurenenud 0,9%-st 2007. aastal 1,5%-ni 2008. aastal.

Elektritootmiskõrguse kohta Euroopa Liidu keskmine

Elektritootmiskõrguse kohta on Eestis Euroopa Liidu keskmisel tasemel (7,4 MWh elaniku kohta). Võrreldes lähinaabritega toodetakse Eestis elaniku kohta rohkem elektrit kui Lätis ja Leedus. Hüdroenergia tootmiskõrguses on Lätis ja Leedul tänu looduslikule veeressursile oluline eelis. Lätis hõlmab hüdroenergia elektritootmiskõrgusest üle poole.

Elektrijaamades kasutatakse kütuseks peamiselt põlevkivi, maagaasi ja põlevkiviõli. Põlevkivi kasutati elektrienergia tootmiseks ligi kümnendiku võrra vähem kui 2007. aastal. Maagaasi ja põlevkiviõli kasutamine eriti ei muutunud.

Elektrijaamades rakendati endiselt keskkonnasäästlikumat elektrienergia ja soojuste koostootmist. 2008. aastal oli Eestis 17 koostootmise printsiibil töötavat elektrijaama, kust saadi ligi 9% elektri- ja 30% soojusenergiast. Energia tootmisel kasutati nii vasturõhuauru- ja kondensatsiooniturbiinil kui ka sisepõlemismootoril põhinevaid tehnoloogiaid. Vasturõhuauruturbiinide elektritoodang oli ligi 5% suurem kui 2007. aastal. Samal ajal vähenes nii kondensatsiooniturbiinidega kui ka sisepõlemismootoriga toodetud elektri kogus.

Kui aastatel 2004–2007 soojuste tootmises suuri muutusi ei olnud, siis 2008. aastal vähenes toodang soojema talve tõttu 9%. Ligi kaks kolmandikku soojusest toodetakse katlamajades ja kolmandik elektrijaamades. Katlamajades kasutati soojuste tootmiseks peamiselt maagaasi, küttepuitu ja põlevkiviõli. Kuigi üle poole katlamajades toodetud soojuste saadi maagaasist, vähenes maagaasist toodetud soojuste hulk 2007. aastaga võrreldes ligi 10%. Soojuse toodang vähenes ka teisi kütuseid põletavates kateldes, olenemata kütuseliigist. Vähenenud on ka kivisöel töötavate katelde arv ja võimsus.

Energiatoodete import ja eksport vähenesid

Energiatoodete koguimport oli 2008. aastal ligi 10% väiksem kui aasta varem. Vedelkütuste impordi vähenemist mõjutas 2007. aasta lõpul soodsatel varumistingimustel soetatud mootorikütus. Maagaasi import kahanes varasema aastaga võrreldes ligi 6%.

Kodumaistest energiatoodetest eksporditi 2008. aastal põlevkiviõli, elektrienergiat ning turba- ja puidutooteid. Maailmamajanduse ja energiaturu muutused avaldasid energiatoodete ekspordile negatiivset mõju — energiatoodete kogueksport vähenes 2007. aastaga võrreldes ligi viiendiku.

Overview

The main purpose of the fuel and energy sector is to supply the country with a high-quality fuels, electricity and heat and to ensure the optimal functioning and development of fuel and energy sector. The main task is to reduce the negative environmental impact of energy, to enhance the efficiency of energy production and consumption and to increase the use of renewable energy sources. Oil shale as a main natural resource ensures for Estonia the independence but has a negative impact on the environment.

The chapter presents statistics on the fuel and energy production and consumption for 2004–2008.

The production of primary energy decreased due to the decline in the production of oil shale

Estonia is situated among the first ten EU countries with the primary energy production per capita, exceeding the other Baltic states' production about three times. In 2008 the primary energy production of Estonia decreased mainly due to the fall in oil shale production used as a fuel in electricity production. At the same time, the production of shale oil increased — since 2000, it has been increasing continuously. Compared to 2007, 2% more shale oil was produced. More than half of the production was exported — mainly to the United Kingdom, Sweden, Finland, Belgium and Latvia.

Exports brought along the decrease in the electricity generation

In 2008, the production of electricity totalled 10,581 GWh — 13% less compared to 2007. The fall in electricity generation was caused by 16% smaller exports. Exports to Latvia decreased nearly two times compared to 2007. At the same time, the imports from Lithuania increased about four times.

Estonia has a long-time tradition for using hydro and wind power. Since 2005, electricity production from renewable energy sources has increased. In 2008 compared to 2007, the wind energy production increased 43% and hydroenergy production nearly a third — both together still accounted for only 1.5% of the total electricity production.

Electricity production per capita is the average of the EU

Estonia is on the average level among the EU states with the generation of electricity per capita (7.4 MWh per capita). In comparison with Baltic countries this indicator is the biggest. Due to natural hydroresources, Latvia and Lithuania have a significant advantage in the generation of hydroenergy. In Latvia, hydroenergy accounts for more than a half of electricity production.

Oil shale, natural gas, and shale oil serve as primary fuels for power plants. Compared to 2007, nearly a tenth less oil shale was used for electricity production. At the same time, the use of natural gas and shale oil did not change significantly.

Power plants continued the application of combined heat and power (CHP) generation, which is cleaner in terms of the environment. Combined heat and power plants can be operated on the basis of different fuels, but at a stable thermal load. In 2008, there were 17 CHP-plants in Estonia which gave 9% of electricity and 30% of heat energy. Technologies based on the back-pressure steam turbine, on the condensation turbine as well as internal combustion engine turbine were used in energy production. Compared to 2007, the electricity production of back-pressure steam turbines increased about 5%. At the same time, the production of internal combustion engine turbines decreased.

There were no great changes in heat production in 2003–2007, but in 2008 the production of heat decreased 9% due to warmer winter. Mainly natural gas, firewood and shale oil were used in heating plants. About half of generated heat is based using natural gas.

Imports and exports of energy products decreased

In 2008 compared to 2007, the imports of energy products have decreased about 10% — mainly due to the decrease in the imports of motor fuel. Imports of natural gas decreased about 6%.

Domestic products of energy which were produced for external market in 2008 were shale oil electricity, peat and wood products. Changes in world economy and energy market brought along negative impact on exports. Compared to 2007, the total exports of energy products have decreased about a fifth with respect to all products.

Tabel 1 **Energiabilanss, 2004–2008**
 Table 1 *Energy balance sheet, 2004–2008*
 (teradžauli — terajoules)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Varu aasta alguses	19 289	15 074	15 250	19 565	20 517	<i>In stocks at beginning of year</i>
Primaarenergia tootmine	154 123	160 563	155 265	180 852	173 462	<i>Production of primary energy</i>
põlevkivi	124 121	129 423	125 022	146 747	142 956	<i>oil shale</i>
turvas	2 678	3 550	4 726	4 405	2 174	<i>peat</i>
küttepuu ^a	27 132	27 170	25 044	29 119	27 646	<i>firewood^a</i>
muu kütus	84	150	150	176	117	<i>other fuels</i>
hüdro- ja tuuleenergia	108	270	323	405	569	<i>hydro- and wind energy</i>
Import	88 500	81 113	87 238	96 036	86 487	<i>Imports</i>
kivisüsi ja koks	1 210	1 457	2 589	4 782	3 360	<i>coal and coke</i>
põlevkivi	9 597	1 443	0	1	253	<i>oil shale</i>
maagaas	32 458	33 481	33 895	33 715	32 310	<i>natural gas</i>
vedelgaas	296	286	298	317	358	<i>liquefied gas</i>
raske kütteõli	4 513	3 534	7 269	9 311	9 276	<i>heavy fuel oil</i>
kerge kütteõli	5 948	4 125	3 639	4 006	2 039	<i>light fuel oil</i>
diislikütus	19 585	20 814	23 091	25 414	19 126	<i>gas-diesel oil</i>
autobensiin	12 495	12 691	14 094	15 056	13 614	<i>motor gasoline</i>
lennukikütus	1 149	2 041	1 461	2 192	1 223	<i>aviation fuels</i>
elektrienergia	1 249	1 241	902	1 242	4 928	<i>electricity</i>
Ekspord	21 650	21 917	21 160	33 460	26 728	<i>Exports</i>
põlevkivi	77	39	74	52	0	<i>oil shale</i>
põlevkivikoks	989	1 050	944	1 127	805	<i>oil shale coke</i>
turvas ja turbabrikett	1 566	703	1 655	2 278	1 776	<i>peat and peat briquette</i>
küttepuu	3 399	4 401	5 231	5 916	4 342	<i>firewood</i>
põlevkiviõli	7 913	8 693	9 652	14 133	11 489	<i>shale oil</i>
elektrienergia	7 706	7 031	3 604	9 954	8 316	<i>electricity</i>
Merelaevade punkerdamine ^b	6 249	5 004	8 825	10 193	10 374	<i>Marine bunkering^b</i>
Varu aasta lõpus	15 074	15 250	19 565	20 517	21 259	<i>In stock at end-year</i>
Primaarenergiaga varustatus	218 939	214 579	208 203	232 283	222 105	<i>Supply of primary energy</i>
Tarbitud muundamiseks teisteks energialiikideks ^c	178 640	174 356	167 134	186 250	175 003	<i>Consumption for conversion to other forms of energy^f</i>
Muundatud energia tootmine ^d	96 317	96 867	96 216	105 832	96 205	<i>Production of converted energy^d</i>
Energiasectori omatarve	8 274	8 209	7 419	9 191	8 724	<i>Own use by energy sector</i>
Tarbitud tooraineks ^e	8 526	8 180	7 310	7 061	7 314	<i>Consumption for non-energy purposes^e</i>
Kütuse ja energia kadu ^f	8 856	8 188	7 863	8 806	7 588	<i>Losses of fuels and energy^f</i>
Lõpptarbimine ^g	110 960	112 513	114 693	126 807	119 681	<i>Final consumption^g</i>

^a K. a puiduhake ja -jätmed.

^b Laevade kütusetarbimine välisvetes.

^c Elektrienergia, soojuste, põlevkivikoksi, -õli ja -gaasi ning turbabriketi tootmiseks.

^d Elektrienergia, soojuste, põlevkivikoksi, -õli, ja -gaasi ning turbabriketi tootmine.

^e Keemiatoodete ja mittekütteõli tootmiseks.

^f Elektrienergia, soojuste ja kütuse kadu transportimisel, hoidmisel ja jaotamisel.

^g Tarbitud vahetult, muundamata teisteks energialiikideks (elektrienergia, soojuste, kütus).

^a Including wood chips and wood waste.

^b Fuel consumption of vessels in foreign waters.

^c For the production of electricity, heat, oil shale coke, shale oil, oil shale gas and peat briquette.

^d Production of electricity, heat, oil shale coke, shale oil, oil shale gas and peat briquette.

^e For the production of chemical products and non-fuel oils.

^f Losses of electricity, heat and fuels in transport, preservation and distribution.

^g Immediate consumption without conversion into other forms of energy (electricity, heat, fuels).

Tabel 2 **Elektrienergia bilanss, 2004–2008**
 Table 2 *Electricity balance sheet, 2004–2008*
 (gigavatt-tundi — gigawatt hours)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Tootmine						<i>Production</i>
bruto ^a	10 304	10 205	9 731	12 189	10 581	<i>gross^a</i>
neto ^b	9 232	9 114	8 728	10 954	9 498	<i>net^b</i>
Import	347	345	251	345	1 369	<i>Imports</i>
Läti	297	165	152	36	83	<i>Latvia</i>
Leedu	50	180	99	309	1 207	<i>Lithuania</i>
Soome	-	-	-	-	79	<i>Finland</i>
Tarbimine	6 326	6 403	6 901	7 180	7 427	<i>Consumption</i>
tööstus ^c	2 460	2 434	2 640	2 668	2 741	<i>industry^c</i>
ehitus	96	97	107	106	102	<i>construction</i>
põllumajandus	224	222	219	196	191	<i>agriculture</i>
transport	101	103	83	77	80	<i>transport</i>
kodumajapidamine	1 618	1 620	1 675	1 773	1 845	<i>households</i>
muu	1 827	1 927	2 177	2 359	2 468	<i>other</i>
Elektrijaamade omatarve	1 072	1 091	1 003	1 235	1 083	<i>Own use by power plants</i>
Kadu elektrivõrkudes ja ettevõtete seadmetes	1 112	1 103	1 077	1 354	1 130	<i>Losses in electric networks and equipment</i>
Eksport	2 141	1 953	1 001	2 765	2 310	<i>Exports</i>
Venemaa	713	172	-	-	-	<i>Russia</i>
Läti	1 428	1 565	797	1 207	572	<i>Latvia</i>
Leedu	-	216	204	-	-	<i>Lithuania</i>
Soome	-	-	-	1 558	1 738	<i>Finland</i>

^a K.a elektrijaamade omatarve.

^b Kogutoodang (brutotootmine), v.a elektrijaamade omatarve.

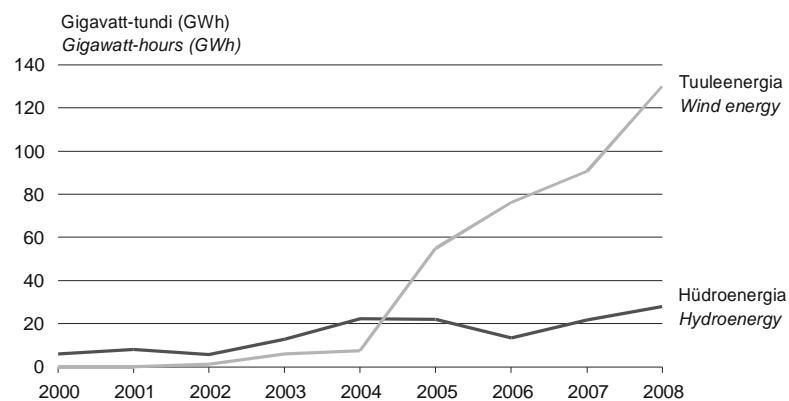
^c K.a mäetööstus, v.a elektrijaamade omatarve.

^a Including own use by power plants.

^b Gross production, excl. own use by power plants.

^c Including mining industry, excluding own use by power plants.

Joonis 1 **Hüdro- ja tuuleenergia tootmine, 2000–2008**
 Figure 1 *Production of hydro- and wind energy, 2000–2008*

Tabel 3 **Energiaseadmed, 2004–2008**
Table 3 **Energy equipment, 2004–2008**
(aasta lõpus — at end-year)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Elektrijaamade võimsus, MW ^a						Capacity of powerplants, MW ^a
elektrivõimsus ^b	3 051	2 733	2 733	2 760	2 779	electrical ^b
soojusvõimsus ^b	2 655	2 593	2 566	2 542	2 421	thermal ^b
Katlamajad, MW ^b	5 440	5 439	5 510	5 521	5 564	Heating plants, MW ^b
tahkekütusel	993	973	983	872	882	working with solid fuels
vedelkütusel	1 580	1 516	1 513	1 530	1 544	working with liquid fuels
gaaskütusel	2 845	2 928	2 988	3 096	3 115	working with gaseous fuels
elektrienergia	22	22	26	23	23	working with electricity
Gaasitorustiku pikkus, km	2 175	2 194	2 270	2 285	2 285	Pipelines for gas transport, km
ülekandeorustik ^c	830	830	878	878	878	transmission pipelines ^c
jaotustorustik ^d	1 345	1 364	1 392	1 407	1 407	distribution systems ^d

^a Paigaldatud võimsus.

^b Põhi- ja kõrvaltegevusega energiatootjad.

^c D-kategooria jaotustorustik (töörõhk üle 16 baari).

^d A-kategooria (töörõhk kuni 0,01 baari), B-kategooria (töörõhk 0,01–5 baari) ja C-kategooria (töörõhk 5–16 baari) jaotustorustikud.

^a Installed capacity.

^b Public plants and auto producers.

^c Distribution systems of category D (working pressure is above 16 bars).

^d Distribution systems of category A (working pressure is below 0.01 bars), category B (working pressure is 0.01–5 bars), and category C (working pressure is 5–16 bars).

Tabel 4 **Kütuse tarbimine, 2004–2008^a**
Table 4 **Consumption of fuels, 2004–2008^a**
(tuhat tonni — thousand tons)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Kivisüsi ja koks	58	56	70	130	129	Coal and coke
Põlevkivi	15 501	14 804	14 028	16 810	15 704	Oil shale
Turvas	299	289	371	455	294	Peat
Turbabrikett	14	14	12	13	17	Peat briquette
Küttepuit, 1000 tm ^b	3 463	3 338	3 081	3 325	3 294	Firewood, 1000 m ³ of solid volume ^b
Maagaas, mln m ³	966	997	1 009	1 003	961	Natural gas, million m ³
Vedelgaas	6	7	6	8	8	Liquefied gas
Raske kütteõli	17	13	6	6	7	Heavy fuel oil
Põlevkiviõli	130	121	101	77	76	Shale oil
Kerge kütteõli	141	131	106	110	104	Light fuel oil
Diislikütus	417	447	480	528	500	Gas-diesel oil
Autobensiin	288	290	308	323	320	Motor gasoline
Lennukikütus	29	47	31	49	28	Aviation fuels
Muu kütus, 1000 tce ^c	195	204	229	260	228	Other fuels, 1000 tce ^c

^a Elektrienergia ja soojustootmiseks, muundamiseks teisteks kütuseliikideks, tooraineks, vahetuks tootmistarbeks, ettevõtete transpordivajaduseks, ka elanike tarbimine. Naturaalühikutes arvestatud kütusetarbimine ei hõlma kadu.

^b K.a puiduhake ja -jätmed.

^c Põlevkivi- ja biogaas, must leelis ning biokütus; tonni kivisöe ekvivalendis.

^a Consumption for electricity and heat generation, for conversion to other forms of fuels, for non-energy purposes, for production needs, for transport in enterprises and private consumption in households. Consumption of fuels in natural units does not include losses.

^b Including wood chips and wood waste.

^c Shale oil gas and biogas, black liquor, biofuel; tonnes in coal equivalent.

Tabel 5 **Soojuse bilanss, 2004–2008**
Table 5 **Heat balance sheet, 2004–2008**
(gigavatt-tundi — gigawatt hours)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Tootmine	10 617	10 514	10 335	10 147	9 240	Production
elektrijaamad ^a	3 809	3 750	3 835	3 570	3 391	power plants ^a
katlamajad	6 808	6 764	6 500	6 577	5 849	heating plants
Kaugküte ^b	7 491	7 638	7 497	7 234	6 985	District heating ^b
Tarbimine	9 282	9 351	9 233	9 068	8 284	Consumption
tööstus ^c	3 013	3 004	2 893	2 866	2 534	industry ^c
ehitus	52	50	64	65	64	construction
põllumajandus	128	133	121	123	116	agriculture
kodumajapidamine	4 320	4 389	4 345	4 215	3 883	households
muu	1 770	1 775	1 810	1 799	1 687	other
Kadu soojusvõrgus	1 335	1 163	1 102	1 079	956	Losses in transmission networks

^a V.a omatarve elektrienergia tootmiseks.

^b Toodangu üldkogusest tarbijatele müüdüd soojus.

^c K.a mäetööstus ja energeetika.

^a Excluding own use for electricity generation.

^b Heat sold to consumers out of total production.

^c Including mining industry and energy sector.

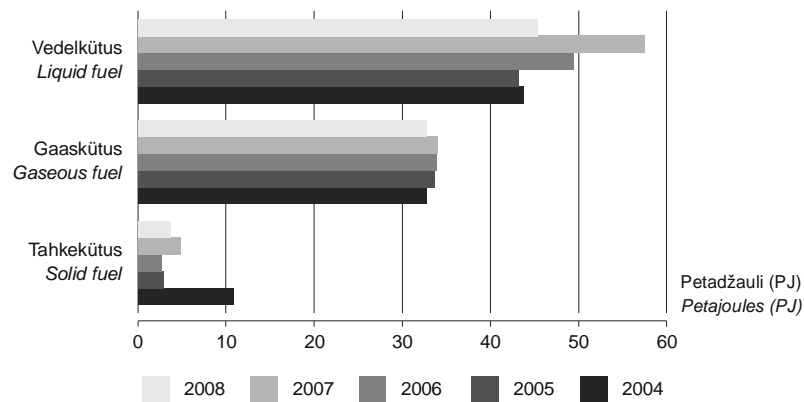
Tabel 6 **Energia lõpptarbimine, 2004–2008^a**
 Table 6 *Final energy consumption, 2004–2008^a*

	2004	2005	2006	2007	2008	
Teradžauli						Terajoules
Tahkekütus	18 094	16 814	16 478	24 318	22 895	Solid fuels
Vedelkütus	35 813	37 511	38 188	41 122	37 977	Liquid fuels
Gaaskütus	3 920	4 291	4 933	5 845	5 667	Gaseous fuels
Elektrienergia	21 212	21 680	23 302	24 395	24 859	Electricity
Soojus	31 921	32 217	31 792	31 127	28 283	Heat
KOKKU	110 960	112 513	114 693	126 807	119 681	TOTAL
Protsenti						Percentages
Tahkekütus	16	15	15	19	19	Solid fuels
Vedelkütus	33	33	33	32	32	Liquid fuels
Gaaskütus	3	4	4	5	5	Gaseous fuels
Elektrienergia	19	20	20	19	21	Electricity
Soojus	29	28	28	25	24	Heat
KOKKU	100	100	100	100	100	TOTAL

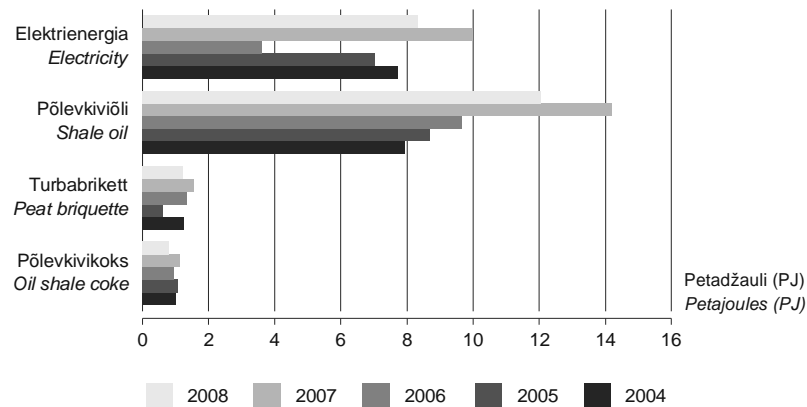
^a V.a kütuse tarbimine mitteenergeetiliseks vajaduseks, kadu transportimisel, hoidmisel ja jaotamisel.

^a Excl. consumption of fuels for non-energy use, losses in transport, preservation and distribution.

Joonis 2 **Kütuse import, 2004–2008**
 Figure 2 *Imports of fuels, 2004–2008*

Joonis 3 **Energiatoodete eksport, 2004–2008**
 Figure 3 *Exports of energy products, 2004–2008*

Metoodika

Energia tootmise andmete saamiseks küsitletakse kõiki primaar- ja muundatud energiat tootvaid ettevõtteid.

Energia ja kütuse tarbimise andmed kogutakse valikuuringuga. Vaatluse all on kõik energiat tootvad ettevõtted ja vähemalt 50 töötajaga ettevõtted. Ülejäänutest tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik.

Elanike energiatarbimise andmed on kogutud kütust müüvatelt ettevõtetelt ja leibkondadelt leibkonna eelarve uuringu energiakulutuste mooduliga. Talude kütusetarbimine põllutöödel on saadud arvutuslikult, lähtudes põllukultuuride külvipindadest.

Kütuse ja energia impordi ning ekspordi 1992.–2004. aasta andmed on saadud Tolliametist. Eesti ühinemisel EL-iga 1. mail 2004 võeti kasutusele liikmesriikidevahelise kaubavahetuse andmekogumise süsteem Intrastat. Vedelkütuse andmeid on täpsustatud, kasutades Maksu- ja Tolliameti aktsiisiga maksustatud ja tarbimisse lubatud vedelkütuse koguseid. EL-i mittekuuluvate riikidega peetava kaubavahetuse andmed põhinevad tolli-deklaratsioonidel.

Naturaalkütuse kogused on teradžaulidesse ümber arvatud kütust tootvatelt ja sisse-vedavatelt ettevõtetelt saadud keskmiste kütteväärtuste alusel.

Methodology

All enterprises, which produce primary or converted energy, are enumerated completely.

Data on the energy and fuels consumption are received by sample survey. All enterprises, which produce energy and the enterprises with at least 50 employees are enumerated completely. The rest of enterprises are sampled.

Data on household consumption of energy and fuels are collected from energy sale enterprises and households and are adjusted using the data of energy consumption module of the household budget survey. The consumption of fuels on farms is calculated based on the sown area of different kinds of crop.

For 1992–2004, data regarding the imports and exports of fuels and energy have been received from the Customs Board. Intrastat, the system for collecting statistics in relation to the trading of goods between the Member States of the European Union has been applied after Estonia's accession to the EU on 1 May 2004. The data of liquid fuels are adjusted using the data of the Tax and Customs Board on levying the excise tax. The data on imports and exports for non-EU countries are based on customs declarations.

The quantity of fuels in natural units has been recalculated into terajoules by average calorific values obtained from the producers and importers of fuels.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kuukiri. 2008. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 1–12.

Eesti Statistika Kvartalikirj. 2009. *Quartely Bulletin of Estonian Statistics*, nr 1

EHITUS

Reet Nestor, Merike Sinisaar

Tabel 1	Ehitustööd, 2003–2007.....	356
Tabel 2	Omajärgel Eestis tehtud ehitustööd, 2003–2007.....	356
Joonis 1	Omajärgel Eestis tehtud ehitustööd, 1994–2007.....	357
Tabel 3	Omajärgel Eestis tehtud ehitustööd ehitise tüübi järgi, 2003–2007.....	357
Joonis 2	Omajärgel Eestis tehtud ehitustööd ehitise tüübi järgi, 2003–2007.....	358
Joonis 3	Ehitatud eluruumid, 1950–2008	358
Tabel 4	Kasutusse lubatud eluruumid elamu tüübi järgi, 2004–2008	358
Tabel 5	Kasutusse lubatud eluruumide pind elamu tüübi järgi, 2004–2008.....	359
Tabel 6	Kasutusse lubatud eluruumid, 2004–2008.....	359
Tabel 7	Kasutusse lubatud eluruumid tubade arvu, asukoha, omaniku ja tehnovarustuse järgi, 2004–2008.....	359
Tabel 8	Ehitusloa saanud eluruumid, 2004–2008.....	360
Tabel 9	Kasutusse lubatud mitteeluhooned, 2004–2008.....	360
Tabel 10	Ehitusloa saanud mitteeluhooned, 2004–2008.....	361

CONSTRUCTION

Table 1	Construction activities, 2003–2007.....	356
Table 2	Construction production in Estonia, 2003–2007	356
Figure 1	Construction production in Estonia, 1994–2007	357
Table 3	Construction production in Estonia by type of construction, 2003–2007.....	357
Figure 2	Construction production in Estonia by type of construction, 2003–2007.....	358
Figure 3	Construction of new dwellings, 1950–2008	358
Table 4	Dwelling completions by type of residential building, 2004–2008	358
Table 5	Floor area of dwelling completions by type of residential building, 2004–2008	359
Table 6	Dwelling completions, 2004–2008.....	359
Table 7	Dwelling completions by number of rooms, by location, by owner and by facilities, 2004–2008.....	359
Table 8	Building permits granted for construction of dwellings, 2004–2008.....	360
Table 9	Non-residential building completions, 2004–2008	360
Table 10	Building permits granted for construction of non-residential buildings, 2004–2008	361

Ülevaade

Peatükk esitab ehitusettevõtete 2003.–2007. aasta statistikat. Avaldatud on ka aastatel 2004–2008 kasutusse lubatud eluruumide ja mitteeluhoonete ning ehituslubade andmed.

Ehituse kiire kasv aeglustus

Viimastele aastatele iseloomulik olnud ehituse kiire kasv aeglustus 2007. aastal. Kasvu tempo aeglustus ennekõike uute eluhoonete vähenenud nõudluse tõttu. Peale pankade laenuitingimuste karmistumise avaldas ehitusturu kasvule negatiivset mõju ka ehitustegevuse jätkuv kallinemine ja muutunud majanduslik olukord. Seetõttu vähenes nii elanike kui ka ettevõtete investeerimisaktiivsus ja ehitustellimuste arv.

Ehitusettevõtete kasv jätkus

Ehitusturu eelmiste aastate hoogsale arengule tuginedes jätkus uute ehitusettevõtete loomine ka 2007. aastal. Peamiselt loodi juurde mikroettevõtteid. Ehitusettevõtteid tegutses üle 6400 — kolmandik rohkem kui aasta varem. Põhitegevusena ehitusega tegelejaid oli 12% kõigist ettevõtetest, 2003. aastal oli ehitusettevõtete osa 7%. Ehitus on viimastel aastatel olnud üks edukaimaid tegevusalasid uute töökohtade loomisel: 2007. aastal sai ehitussektoris tööd ligi 60 000 inimest, kuid tööhõive kasv oli aeglasem kui aasta varem.

Ehituse kasvu taga ehitushindade tõus

2007. aastal suurenes Eesti ehitusettevõtete tegevus nii kohalikul ehitusturul kui ka välisriikides. Ehitusettevõtete müügitulu oli 28% suurem kui 2006. aastal, ületades 70 miljardit krooni. Müügitulu kasvu toetas ehitushindade jätkuv tõus. Ehitushinnaindeksi kasv kiirenes varasema aastaga võrreldes veelgi — keskmiselt 12,7% —, aasta varem oli see 10,3%.

Ehitustööde hinnatõusu mõjutas peamiselt tööjõud, mis osutus keskmiselt 22% kallimaks kui 2006. aastal. Nii tööjõukulude kui ka müügitulu kasvutempo aeglustus pisut 2006. aastaga võrreldes, kuid tööjõukulud suurenesid müügitulust endiselt kiiremini. Seetõttu vähenesid töökulude tootlikkuse näitajad. Ehitusettevõtete tootlikkusanäitajad on ettevõtete keskmistest enamasti madalamad. Vaid kogutootlikkuse näitajad ja tööviljakus lisandväärtuse alusel olid 2007. aastal ettevõtete keskmisest paremad, sest ehitusettevõtete tulud kasvasid kuludest kiiremini.

Põhiosa müügitulust saadi ehitustööde müügist kohalikul turul. Eesti ettevõtete ehitustegevus välismaal suurenes, kuid oli vaid 6% kõigist ehitustöödest. 2007. aastal müüdi välisriikides ehitustöid rohkem kui nelja miljardi krooni eest ehk 76% enam kui aasta varem.

Ehitustoodang kasvas püsivhindades 12%

2007. aastal ehitasid ehitusettevõtted omal jõul ligi 43 miljardi krooni eest — püsivhindades 12% rohkem kui aasta varem ja 2,7 korda rohkem kui 2000. aastal. Ehitustoodangu kasv oli 18 protsendipunkti aeglasem kui 2006. aastal.

Ehitustegevuse kasvu mõjutas oluliselt elamuehituse pidurdumine. Karmistunud laenuitingimused piirasid elanike võimalusi elamistingimusi parandada ja vähendasid uute eluhoonete tellimusi. Eluhoonete ehituse kasv aeglustus 2006. aastaga võrreldes uute eluhoonete ehituse vähenemise tõttu. Eluhoonetes tehti ehitustöid 10 miljardi krooni väärtuses — püsivhindades 5% vähem kui aasta varem. Kõige kiiremini kasvas sotsiaalrajade ehitus, kuid nende osatähtsus eluhoonete ehituses oli vaid 5%. Ehitustoodangu kasvu tagas mitteiluhoonete, peamiselt büroo- ja haldushoonete ning kaubandus- ja teeninduspindade ehitus. Mitteiluhooneid ehitati ligi kaks korda rohkem kui eluhooneid ja nende ehituse kasv püsivhindades ulatus 2006. aastaga võrreldes 31%-ni. Peagu kolmandik ehitustöödest tehti rajatiste ehitusel. 2007. aastal oli rajatiste ehituse kasv tagasihoidlik — püsivhindades vaid 2% suurem kui 2006. aastal. Peagu poole rajatiste ehitustöödest hõlmas transpordirajatiste ehitus, kolmandiku torujuhtmete ning side- ja elektriliinide paigaldamistööd.

Nõudlus uute eluruumide järele väheneb

Elamuehitusturu langustrend jätkus ka 2008. aastal. Uusi arendusprojekte lisandus võrreldes eelmiste aastatega vähe, pigem lõpetati juba varem alustatud. Eluruumi valikul on endiselt määrav argument eluruumi asukoht ja kvaliteet. Nõudlust uute eluruumide järele kahandas peale klientide äraootava seisukoha ka pankade karmistunud laenuitingimused. 2008. aastal anti ehitusluba ligi 5500 eluruumi ehitamiseks — kolmandik vähem kui aasta varem ja rohkem kui kaks korda vähem kui rekordilisel 2006. aastal.

Ühepereelamute osatähtsus suureneb

Ehitisregistri andmetel lubati 2008. aastal kasutusse 5300 uut eluruumi — neljandik vähem kui 2007. aastal. Kuigi ka 2008. aastal paiknes peagu kolmveerand valminud eluruumidest korterelamutes ja iga teine neist oli kahe- või kolmetoaline, on eelistused elamu tüübi ja tubade arvu suhtes muutunud. Viimastel aastatel enim eelistatud 3–5-korruselistes korterelamutes asuvate eluruumide osatähtsus vähenes võrreldes 2007. aastaga rohkem kui kümnendiku ja samal ajal vähenes ka 2–3-toaliste eluruumide osatähtsus. Ühepereelamute osatähtsus oli kasvutrendis ja seetõttu suurenes ka eluruumi keskmine pind. Enim valmis uusi elurume Tallinnas, järgnesid Tallinna lähiümbruse vallad ja Tartu linn.

Mitteiluhoonetest valmis 2008. aastal kõige rohkem uusi kaubandus- ning põllu-, kala-, jahija metsamajandushooneid. 2007. aastaga võrreldes suurenes nii kasutusse lubatud mitteiluhoonete pind kui ka kubatuur. Viimastel aastatel on lisandunud enim uut kaubandus-, tööstus- ja büroopinda.

Eestis elurume 1000 elaniku kohta rohkem kui Lätis ja Leedus

Aastaid on elamuehituses kõige stabiilsem olnud Leedu. Leedu oli ainus Balti riik, kus uute eluruumide arvu kasv jätkus ka jaheneva majanduse tingimustes. 2008. aastal valmis Leedus uusi elurume neljandik rohkem kui 2007. aastal, Eestis ja Lätis uute eluruumide arv aga vähenes. Arvestades elanike arvu, oli Eestil elamuehituses lõunanaabrite ees endiselt edumaa: Eestis valmis 2008. aastal neli uut eluruumi 1000 elaniku kohta, Lätis^a 3,6 ja Leedus^b 3,5.

^a Lāti Statistika keskbüroo andmebaas.

^b Leedu Statistikaameti andmebaas.

Overview

The chapter presents statistics on construction enterprises during 2003–2007. Data on dwelling completions and new non-residential buildings as well as building permits granted in 2004–2008 have been presented.

The rapid growth of construction slowed down

The rapid development of construction sector characteristic of the previous years slowed down in 2007. Primarily, the retardation of growth rate was caused by decreased demand on new dwellings. In addition to strict loan terms, a continuous rise in construction prices and changes in economic situation in general had a negative impact on the construction market. Due to the above mentioned reasons the investment activity of the population as well as of enterprises decreased, which caused the decrease in the number of construction orders.

The growth of construction enterprises continued

The increase in the number of construction enterprises continued in 2007. Newly born enterprises were mostly micro-enterprises. There were over 6,400 enterprises operating in construction, a third more than a year before. Construction enterprises accounted for 12% of all enterprises, in 2003 their share was only 7%. Construction has been one of the biggest creators of new work places during last years. In 2007, about 60,000 persons were employed in construction, but the growth of employment decreased compared to the previous year.

Growth in the net sales of construction was influenced by price increase

In 2007, the construction works of the Estonian enterprises increased in local market as well abroad. The net sales of construction enterprises were by 28% bigger than in 2006 — over 70 billion kroons. The growth in the net sales of construction was influenced by the rise of construction prices. The prices of construction production rose significantly compared to the previous year — 12.7% on average (10.3% in 2006). The price rise was mainly influenced by the increase in labour costs which rose 22% on average. The growth rate of personnel expenses as well net sales slightly slowed down compared to the previous year, but the personnel expenses increased more rapidly than net sales as a year before. It caused the decline in the productivity measures of personnel expenses compared to the previous year. The productivity measures of construction enterprises have been lower than the enterprises' average. Only total productivity and productivity of labour by value added were higher than the enterprises' average due to the fact that the growth of revenue exceeded the increase of costs.

The basic share of net sales was received from the construction activities' sales on the local market. The Estonian enterprises' revenue from construction activities in foreign countries increased and accounted for only 6% of construction activities. In 2007, the sales of construction activities in foreign countries totalled over 4 billion kroons — by 76% more than a year ago.

Construction production grew by 12% in constant prices

In 2007, the construction enterprises' production amounted to the value of almost 43 billion kroons — in constant prices 12% more than in 2006 and 2.7 times more than in 2000. The growth in construction production was by 18 percentage points slower than a year ago.

The slowdown in construction of dwellings influenced the growth of construction work. Tight loan conditions of banks restricted inhabitants' possibilities to improve the living conditions and decreased orders on construction of residential buildings. The growth of construction of residential buildings slowed down because of the decline of new dwellings' construction. In 2007, the construction of residential buildings accounted for 10 billion kroons, showing a decrease of 5% in constant prices compared to the previous year. The increase in the construction of social welfare institutions was the quickest, but it accounted for only 5% of the total construction production. The construction of non-residential buildings ensured the increase of construction production, mostly thanks to the construction of office, commercial and service buildings. The construction of non-residential buildings was twice as big as the construction of residential buildings and their growth was up to 31% in constant prices compared to the previous year. The construction of civil engineering production accounted for almost a third of construction production. In comparison with 2006 the growth of construction of civil engineering was marginal, in constant prices only 2%. The proportion of roads, streets and other constructions for transport services accounted for almost a half, installation of pipelines, communication and electricity lines for a third of the total construction.

The demand for new dwellings decreased continually

The decline on the dwelling construction market continued in 2008. Compared to the previous years a few new development projects were started, more often the previous objects were finished. The habitation and quality of dwellings became increasingly more significant. The demand for new dwellings decreased also due to restricted loan terms as well as due to the wait-and-see attitude of buyers. In 2008, building permits were granted for the construction of nearly 5,500 dwellings — about a third less than a year ago and more than two times less than in record-high year 2006.

The share of one-family houses is increasing

According to the data of the Register of Construction Works, the number of dwelling completions in 2008 was 5,300 — a fourth less than in 2007. Although in 2008, three quarters of completed dwellings were situated in blocks of flats and every second dwelling had two or three rooms, the priorities had changed. The share of dwellings situated in 3–5 storeyed blocks of flats, which was the most popular type of building of the last years, has decreased by more than a tenth compared to the previous year. At the same time the share of one-family houses showed the growth trend while the average floor area per dwelling had increased too. The majority of completed dwellings were situated in Tallinn, the neighbouring rural municipalities of Tallinn and the city of Tartu followed.

With regard to non-residential buildings, the majority of completed buildings were commercial and agriculture, forestry, fishing and hunting buildings in 2008. Compared to 2007, the useful floor area as well as the cubic capacity of completed non-residential buildings increased. During the last years, the floor area of commercial, industrial and office buildings has increased the most.

Dwelling construction in Estonia, Latvia and Lithuania

Among the Baltic States, dwelling construction has been most stable in Lithuania. Compared to 2007 the dwelling completion increased by a fourth there. In Estonia and in Latvia the dwelling construction decreased. Considered the population, Estonia has kept a lead in dwelling construction over Latvia and Lithuania. 4 new dwellings per 1,000 inhabitants were built in Estonia in 2008 — in Latvia^a and Lithuania^b — 3.6 and 3.5, respectively.

Tabel 1 **Ehitustööd, 2003–2007**
Table 1 **Construction activities, 2003–2007**
(jooksevhinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

	2003	2004	2005	2006	2007	
Ehitusettevõtete ehitustööd	25 946	31 057	39 423	52 851	67 812	Construction enterprises' construction activities
Eestis	24 793	29 877	37 093	50 470	63 603	in Estonia
välisriikides	1 152	1 180	2 330	2 381	4 209	in foreign countries
Ehitustoimlate ehitustööd	192	242	289	285	316	Construction activities of construction establishments

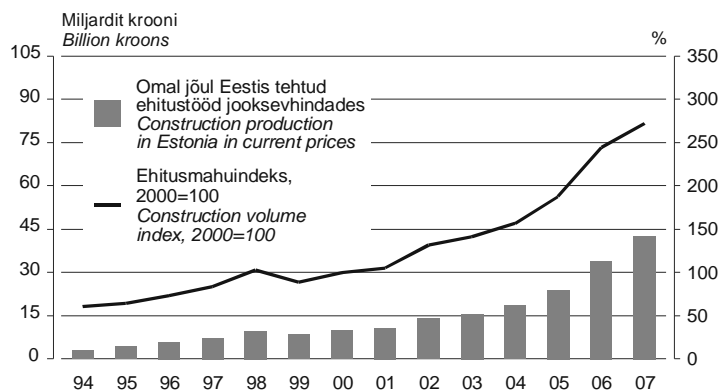
Tabel 2 **Omal jõul Eestis tehtud ehitustööd, 2003–2007**
Table 2 **Construction production in Estonia, 2003–2007**

	2003	2004	2005	2006	2007	
Jooksevhindades, miljonit krooni	15 595	18 430	23 684	33 970	42 713	Current prices, million kroons
Ehitusmahuindeks (2000 = 100), %	141	157	187	244	272	Construction volume index (2000 = 100), %
Ehitusmahuindeksi muutus eelmise aastaga võrreldes, %	8	11	20	30	12	Change in construction volume index over previous year, %

^a Statistical database of the Central Statistical Bureau of Latvia.

^b Statistical database of Statistics Lithuania.

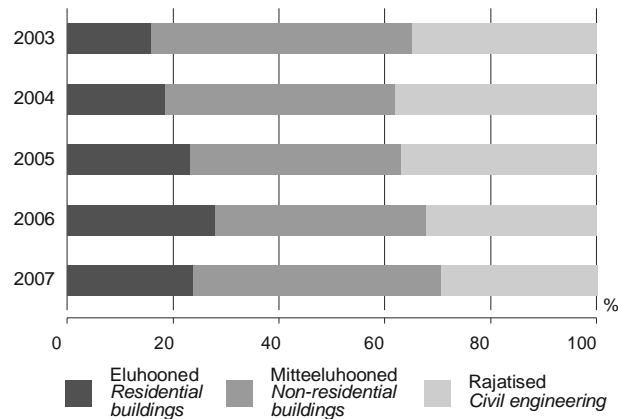
Joonis 1 **Omal jõul Eestis tehtud ehitustööd, 1994–2007**
Figure 1 **Construction production in Estonia, 1994–2007**

Tabel 3 **Omal jõul Eestis tehtud ehitustööd ehitise tüübi järgi, 2003–2007**
Table 3 **Construction production in Estonia by type of construction, 2003–2007**
(jooksehinnad, miljonit krooni — current prices, million kroons)

Ehitise tüüp	2003	2004	2005	2006	2007	Type of construction
KOKKU	15 595	18 430	23 684	33 970	42 713	TOTAL
remont	8 764	9 887	11 932	16 695	20 975	repair work
Eluhooned						Residential buildings
Ühe- ja kahe-pereelamud	777	801	1 225	2 091	2 702	One- and two-family houses
Ridaelamud	137	166	263	776	587	Terraced houses
Korterelamud	1 423	2 315	3 813	6 366	6 378	Blocks of flats
Sotsiaalhoolekande-asutused ja ajutise elamise majad	150	128	225	256	501	Social welfare institutions and premises for temporary accommodation
KOKKU	2 487	3 410	5 527	9 489	10 168	TOTAL
remont	979	1 246	2 247	3 023	3 991	repair work
Mitteeluhooned						Non-residential buildings
Büroohooned	1 362	1 336	1 742	2 409	4 265	Office buildings
Kaubandus- ja teenindushooned	1 492	1 282	1 061	1 924	3 656	Commercial and service buildings
Hotellid, sarnalaadsed majutus- ja toitlustushooned	603	445	553	1 091	1 404	Hotels and similar buildings for accommodation and catering services
Transpordi- ja sidehooned	373	330	344	286	721	Transport and communication buildings
Tööstus- ja laohooned	2 107	2 251	2 370	4 059	4 396	Industrial buildings and warehouses
Meelelahutus-, haridus-, tervishoiu- jm ühiskondlikud hooned	1 243	1 720	2 134	2 235	2 931	Public entertainment, educational, hospital and institutional care buildings
Muud mitte-eluhooned	501	661	1 202	1 527	2 591	Other non-residential buildings
KOKKU	7 680	8 025	9 405	13 530	19 964	TOTAL
remont	4 407	4 451	4 699	6 862	9 218	repair work
Rajatised						Civil engineering works
Torujuhtmed, side- ja elektriliinid	2 073	2 583	3 465	3 627	3 913	Pipelines, communication and electricity lines
Heitvee- ja jäätmekäitlus-rajatised	310	380	518	643	881	Constructions for sewerage and waste treatment
Transpordi-rajatised	2 423	3 283	3 732	5 385	6 176	Roads, streets and other constructions for transport services
Muud rajatised	621	749	1 037	1 296	1 612	Other civil engineering works
KOKKU	5 428	6 995	8 752	10 951	12 581	TOTAL
remont	3 378	4 190	4 986	6 810	7 766	repair work

Joonis 2 **Omajõul Eestis tehtud ehitustööd ehitise tüübi järgi, 2003–2007**
 Figure 2 *Construction production in Estonia by type of construction, 2003–2007*

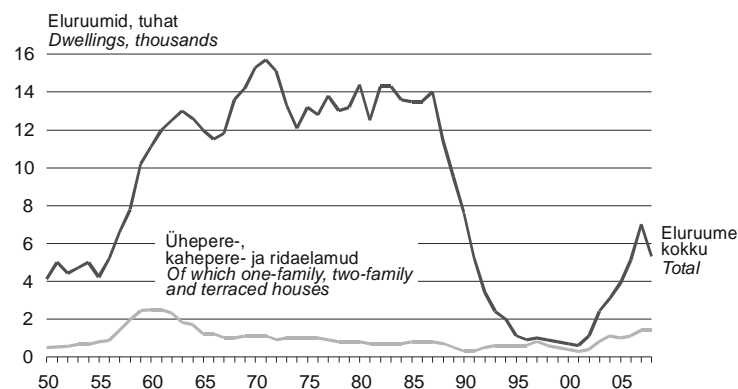
Tabel 4 **Kasutusse lubatud eluruumid elamu tüübi järgi, 2004–2008**
 Table 4 *Dwelling completions by type of residential building, 2004–2008*

Elamu tüüp	2004	2005	2006	2007 ^a	2008	Type of residential building
Ühepereelamud	918	790	760	904	932	One-family houses
Kahepereelamud	87	145	170	254	199	Two-family houses
Ridaelamud	93	84	168	254	253	Terraced houses
Korterelamud						Blocks of flats
1–2-korruselised	183	185	251	263	348	1–2-storeyed
3–5-korruselised	1 229	1 645	3 180	3 421	1 862	3–5-storeyed
6–8-korruselised	595	1 022	463	1 659	1 348	6–8-storeyed
vähemalt 9-korruselised	-	57	76	318	358	At least 9-storeyed
KOKKU	3 105	3 928	5 068	7 073	5 300	TOTAL

^a 2007. aasta andmeid on täpsustatud.

^a The data for 2007 have been adjusted.

Joonis 3 **Ehitatud eluruumid, 1950–2008**
 Figure 3 *Construction of new dwellings, 1950–2008*

Tabel 5 **Kasutusse lubatud eluruumide pind elamu tüübi järgi, 2004–2008**
 Table 5 **Floor area of dwelling completions by type of residential building, 2004–2008**
 (tuhat ruutmeetrit — thousand m²)

Elamu tüüp	2004	2005	2006	2007 ^a	2008	Type of residential building
Ühepereelamud	130,3	120,5	118,9	146,4	153,6	One-family houses
Kahepereelamud	12,1	18,4	21,5	34,4	27,0	Two-family houses
Ridaelamud	11,5	10,2	19,2	29,5	30,0	Terraced houses
Korterelamud						Blocks of flats
1–2-korruselised	11,1	11,2	16,1	17,9	24,4	1–2-storeyed
3–5-korruselised	73,4	102,8	183,3	217,4	117,6	3–5-storeyed
6–8-korruselised	38,7	59,3	29,1	103,6	79,7	6–8-storeyed
vähemalt 9-korruselised	-	3,1	3,9	17,5	26,1	At least 9-storeyed
KOKKU	277,1	325,6	392,0	566,7	458,4	TOTAL

^a 2007. aasta andmeid on täpsustatud.

^a The data for 2007 have been adjusted.

Tabel 6 **Kasutusse lubatud eluruumid, 2004–2008**
 Table 6 **Dwelling completions, 2004–2008**

	2004	2005	2006	2007 ^a	2008	
Arv 1000 inimese kohta	2,3	2,9	3,8	5,3	4,0	Number per 1000 inhabitants
Pind 1000 inimese kohta, m ²	205,4	241,9	291,8	422,4	341,9	Floor area per 1000 inhabitants, m ²
Keskmine suurus, m ²	89,2	82,9	77,3	80,1	86,5	Average floor area, m ²

^a 2007. aasta andmeid on täpsustatud.

^a The data for 2007 have been adjusted.

Tabel 7 **Kasutusse lubatud eluruumid tubade arvu, asukoha, omaniku ja tehovarustuse järgi, 2004–2008**

Table 7 **Dwelling completions by number of rooms, by location, by owner and by facilities, 2004–2008**
 (protsenti — percentages)

	2004	2005	2006	2007 ^a	2008	
Tubade arv						Number of rooms
1 tuba	10	10	14	11	12	1 room and kitchen
2 tuba	34	39	36	36	33	2 rooms and kitchen
3 tuba	24	25	26	27	24	3 rooms and kitchen
4 tuba	17	14	15	16	18	4 rooms and kitchen
5 tuba	10	7	6	7	9	5 rooms and kitchen
Vähemalt 6 tuba	5	5	3	3	4	At least 6 rooms and kitchen
Asukoht						Location
Linn ja vallasisene linn	71	67	66	64	74	Urban area
Alev, alevik ja küla	29	33	34	36	26	Rural area
Omanik						Owner
Kohalik omavalitsus	5	0	4	0	0	Local government
Eraisik	46	39	40	35	36	Private person
Muu	49	61	56	65	74	Other
Tehovarustus						Facilities
Veevärk	96	98	99	99	99	Water supply system
Keskkuite	88	94	96	97	97	Central heating
Vann (dušš) ja/või saun	94	98	98	99	99	Fixed bath, shower and/or sauna
Kasutusse lubatud eluruumide arv	3 105	3 928	5 068	7 073	5 300	Number of dwelling completions

^a 2007. aasta andmeid on täpsustatud.

^a The data for 2007 have been adjusted.

Tabel 8 **Ehitusloa saanud eluruumid, 2004–2008**
Table 8 *Building permits granted for construction of dwellings, 2004–2008*

	2004	2005	2006	2007	2008	
Arv	9 447	9 151	12 863	8 925	5 468	Number
Pind, 1000 m ²	943,6	918,7	1 311,1	1 004,4	608,1	Floor area, 1000 m ²
Keskmine suurus, m ²	99,9	100,4	101,9	112,5	111,2	Average floor area, m ²

Tabel 9 **Kasutusse lubatud mitteeluhooned, 2004–2008**
Table 9 *Non-residential building completions, 2004–2008*

	2004	2005	2006	2007 ^a	2008	
Arv						Number
Kaubandus- ja toitlustushooned	149	137	87	129	125	Buildings for catering facilities and commercial buildings
Tööstushooned	80	69	75	72	61	Industrial buildings
Büroohooned	40	32	40	35	38	Office buildings
Kultuuri-, spordi- ja meelelahutushooned	23	24	26	15	22	Cultural, entertainment and sports buildings
Haridushooned	13	10	19	16	20	Educational buildings
Tervishoiu- ja hooldus-asutuste hooned	7	4	7	1	7	Buildings for hospital and institutional care
Põllu-, kala-, jahi- ja metsamajandushooned	180	133	136	53	78	Buildings for agriculture, forestry, fishing and hunting
Hoidlad ja laohooned	78	55	30	46	48	Buildings for storage
Transpordihooned	101	84	154	71	48	Buildings for transport
Muu ^b	878	734	996	657	546	Other ^b
KOKKU	1 549	1 282	1 570	1 095	993	TOTAL
Kasulik pind, 1000 m²						Useful floor area, 1000 m²
Kaubandus- ja toitlustushooned	267,6	142,1	192,0	193,3	254,2	Buildings for catering facilities and commercial buildings
Tööstushooned	130,6	108,6	182,6	178,5	128,1	Industrial buildings
Büroohooned	66,1	104,4	63,6	69,6	166,3	Office buildings
Kultuuri-, spordi- ja meelelahutushooned	41,8	54,3	37,9	21,7	55,9	Cultural, entertainment and sports buildings
Haridushooned	26,1	12,0	59,0	21,3	26,4	Educational buildings
Tervishoiu- ja hooldus-asutuste hooned	40,8	5,3	3,9	0,4	8,6	Buildings for hospital and institutional care
Põllu-, kala-, jahi- ja metsamajandushooned	88,8	118,5	95,4	34,4	78,4	Buildings for agriculture, forestry, fishing and hunting
Hoidlad ja laohooned	121,2	75,4	27,9	155,2	103,7	Buildings for storage
Transpordihooned	21,1	27,0	59,5	66,9	25,7	Buildings for transport
Muu ^b	148,4	96,3	174,8	179,5	157,3	Other ^b
KOKKU	952,5	743,9	896,6	920,8	1 004,6	TOTAL
Kubatuur, 1000 m³						Cubic capacity, 1000 m³
Kaubandus- ja toitlustushooned	1 656,4	834,0	1 375,0	1 090,7	1 796,6	Buildings for catering facilities and commercial buildings
Tööstushooned	1 147,8	772,4	1 737,3	1 541,0	975,6	Industrial buildings
Büroohooned	340,2	425,4	282,0	409,2	770,0	Office buildings
Kultuuri-, spordi- ja meelelahutushooned	307,0	400,0	321,9	123,9	358,3	Cultural, entertainment and sports buildings
Haridushooned	115,7	54,1	307,2	98,7	120,0	Educational buildings
Tervishoiu- ja hooldus-asutuste hooned	204,0	23,0	15,5	1,9	36,1	Buildings for hospital and institutional care
Põllu-, kala-, jahi- ja metsamajandushooned	485,8	681,6	554,6	230,5	460,8	Buildings for agriculture, forestry, fishing and hunting
Hoidlad ja laohooned	829,7	602,0	200,7	1 369,5	765,3	Buildings for storage
Transpordihooned	86,3	91,6	205,4	245,9	97,3	Buildings for transport
Muu ^b	701,6	481,8	798,1	833,8	760,4	Other ^b
KOKKU	5 874,5	4 365,9	5 797,7	5 945,1	6 140,4	TOTAL

^a 2007. aasta andmeid on täpsustatud.

^b Teenindus-, majutus-, kultus- ja sidehooned jm.

^a The data for 2007 have been adjusted.

^b Buildings for service, accommodation, worship, communications, etc.

Tabel 10 **Ehitusloa saanud mitteiluhooned, 2004–2008**
 Table 10 *Building permits granted for construction of non-residential buildings, 2004–2008*

	2004	2005	2006	2007	2008	
Arv						Number
Kaubandus- ja toitlustushooned	102	312	101	117	110	<i>Buildings for catering facilities and commercial buildings</i>
Tööstushooned	88	90	115	89	112	<i>Industrial buildings</i>
Büroohooned	36	40	49	65	51	<i>Office buildings</i>
Kultuuri-, spordi- ja meelelahutushooned	34	32	40	26	39	<i>Cultural, entertainment and sports buildings</i>
Haridushooned	15	17	15	12	20	<i>Educational buildings</i>
Tervishoiu- ja hooldus-asutuste hooned	3	10	3	10	16	<i>Buildings for hospital and institutional care</i>
Põllu-, kala-, jahi- ja metsamajandushooned	142	256	107	116	250	<i>Buildings for agriculture, forestry, fishing and hunting</i>
Hoidlad ja laohooned	82	48	68	85	73	<i>Buildings for storage</i>
Transpordihooned	46	49	62	59	65	<i>Buildings for transport</i>
Muu ^a	1 368	1 563	2 032	1 975	2 326	<i>Other^a</i>
KOKKU	1 916	2 417	2 592	2 554	3 062	TOTAL
Kasulik pind, 1000 m²						Useful floor area, 1000 m²
Kaubandus- ja toitlustushooned	112,1	141,3	170,7	263,7	315,9	<i>Buildings for catering facilities and commercial buildings</i>
Tööstushooned	137,5	138,7	265,3	149,7	134,2	<i>Industrial buildings</i>
Büroohooned	76,2	64,4	159,2	275,7	113,3	<i>Office buildings</i>
Kultuuri-, spordi- ja meelelahutushooned	49,3	38,6	41,8	33,1	61,9	<i>Cultural, entertainment and sports buildings</i>
Haridushooned	46,6	29,8	29,2	26,1	50,2	<i>Educational buildings</i>
Tervishoiu- ja hooldus-asutuste hooned	0,9	5,8	6,6	3,5	15,9	<i>Buildings for hospital and institutional care</i>
Põllu-, kala-, jahi- ja metsamajandushooned	96,3	184,1	47,3	89,9	227,1	<i>Buildings for agriculture, forestry, fishing and hunting</i>
Hoidlad ja laohooned	85,2	116,5	120,5	158,3	113,2	<i>Buildings for storage</i>
Transpordihooned	9,5	22,6	15,2	65,1	54,0	<i>Buildings for transport</i>
Muu ^a	244,0	234,7	329,4	253,6	218,0	<i>Other^a</i>
KOKKU	857,6	976,5	1 185,2	1 318,7	1 303,7	TOTAL
Kubatuur, 1000 m³						Cubic capacity, 1000 m³
Kaubandus- ja toitlustushooned	652,5	952,1	1 262,6	1 848,8	2 367,5	<i>Buildings for catering facilities and commercial buildings</i>
Tööstushooned	1 050,0	1 112,6	2 156,4	1 064,0	898,6	<i>Industrial buildings</i>
Büroohooned	356,1	287,2	777,4	1 514,9	477,0	<i>Office buildings</i>
Kultuuri-, spordi- ja meelelahutushooned	378,9	245,3	277,7	219,6	469,4	<i>Cultural, entertainment and sports buildings</i>
Haridushooned	229,8	144,3	127,3	140,0	249,8	<i>Educational buildings</i>
Tervishoiu- ja hooldus-asutuste hooned	4,2	21,3	27,2	15,3	63,1	<i>Buildings for hospital and institutional care</i>
Põllu-, kala-, jahi- ja metsamajandushooned	591,1	1 093,9	293,1	511,1	1 452,0	<i>Buildings for agriculture, forestry, fishing and hunting</i>
Hoidlad ja laohooned	670,9	782,8	984,6	1 442,2	1 016,0	<i>Buildings for storage</i>
Transpordihooned	42,3	110,1	74,1	351,0	196,4	<i>Buildings for transport</i>
Muu ^a	1 084,2	1 710,2	1 431,2	1 059,6	978,5	<i>Other^a</i>
KOKKU	5 060,0	6 459,8	7 411,6	8 166,5	8 168,3	TOTAL

^a Teenindus-, majutus-, kultus- ja sidehooned jm.

^a *Buildings for service, accommodation, worship, communication, etc.*

Metoodika

Ehitusstatistika iseloomustab kõiki Eestis tegutsevaid ehitusettevõtteid ja neid mitteehitusettevõtete struktuuriüksusi, mis tegelevad ehitusega.

Vaadeldakse äriühinguid, mille põhitegevusala on ehitus Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori EMTAK 2003 järgi (jagu F). Küsitletakse kõiki riigi ja kohaliku omavalitsuse äriühinguid ning vähemalt 20 tööga hõivatud isikuga erasektori äriühinguid. Erasektoris kuuluvate väikeste äriühingute (1–19 tööga hõivatut) hulgast tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Valikuuringuga kogutud andmete põhjal hinnatakse üldkogumi näitajaid.

Rahalised näitajad on esitatud jooksevhindades. Eri aastatel omal jõul Eestis tehtud ehitustööde maksumust aitab võrrelda ehitusmahuindeks.

Eluruumide ja mitteleluhoonete arvu ning struktuuri andmed on aastatel 1995–2002 saadud ehitusregistrist, 2003. aastast ehitus- ja hooneregistri baasil loodud ehitisregistrist.

Ehitusstatistika ja ehitisregistrist saadud andmete võrdlemisel tuleb arvestada järgmist:

- ehitisregistri andmed kajastavad peale ehitusettevõtete ehitatud hoonete ka eraisikute ehitatud hooneid;
- ehitusettevõtete tehtud ehitustöödest ligi 50% on remonttööd. Ehitisregistri andmed hõlmavad ainult uusehitust.

Methodology

Construction statistics cover all construction enterprises and the structural units of non-construction enterprises which carry out construction works, operating in Estonia.

The population of survey consists of economically active construction enterprises. Enterprises have been classified to the construction activity (section F) according to the Estonian Classification of Economic Activities EMTAK 2003. All state and municipal enterprises as well as private enterprises with at least 20 persons employed are surveyed totally. Small private enterprises (1–19 persons employed) are sampled. The data collected by sample survey are expanded to the whole population.

The financial data in tables are given in current prices. To compare the construction activities sales in Estonia in different years, the construction volume index is used.

The data on the number and structure of building completions for 1995–2002 have been received from the Construction Register. Since 2003, the data are received from the Register of Construction Works established on the basis of Construction Register and Building Register.

When comparing construction statistics with the data of the Register of Construction Works, the following should be taken into account:

- *the data of the Register of Construction Works include, in addition to buildings built by construction enterprises, also those built by private persons;*
- *repair work accounts for around 50% of the construction undertaken by construction enterprises. The data received from the Register of Construction Works represent only new construction.*

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kuukiri. 2008. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 2–6, 8–9, 11–12. Ettevõtlus. *Business*. (2008). Tallinn: Statistikaamet.

ELAMUMAJANDUS

Marin Randoja

Tabel 1	Eluruumid asukoha järgi, 2005–2009	364
Tabel 2	Elamufond, 2005–2009.....	365
Tabel 3	Eluruumid omaniku järgi, 2005–2009	365
Joonis 1	Eluruumide arv ja keskmine pind, 1994–2009	365
Tabel 4	Eluruumide pind omaniku järgi, 2005–2009.....	365
Tabel 5	Eluruumid ehitamisaasta järgi, 2005–2009.....	365
Tabel 6	Eluruumid tubade arvu järgi, 2005–2009.....	366

HOUSING

Table 1	<i>Dwellings by location, 2005–2009</i>	364
Table 2	<i>Dwelling stock, 2005–2009.....</i>	365
Table 3	<i>Dwellings by type of ownership, 2005–2009.....</i>	365
Figure 1	<i>Number of dwellings and average floor area, 1994–2009</i>	365
Table 4	<i>Floor area of dwellings by type of ownership, 2005–2009.....</i>	365
Table 5	<i>Dwellings by period of construction, 2005–2009</i>	365
Table 6	<i>Dwellings by number of rooms, 2005–2009.....</i>	366

Ülevaade

Peatükk esitab 2005.–2009. aasta elamufondi statistikat (andmed on aasta alguse seisuga).

2009. aasta alguses oli Eestis 650 550 eluruumi — avalikus sektoris 26 020 ja erasektoris 624 530. Eluruumide teadaolev pind oli 39,8 miljonit ruutmeetrit.

Vaadeldud aastatel on eluruumide jaotus asukoha järgi püsinud enam-vähem muutumatu: kaks kolmandikku eluruumidest asub linnas ja kolmandik maapiirkonnas. Kui varasematel aastatel on maal kasutusele võetud uute eluruumide osatähtsus järjest suurenenud (2007. aastal asus üle kolmandiku uutest eluruumidest maal), siis 2008. aasta jooksul lubati seal kasutusse vaid neljandik uutest eluruumidest. Selle tulemusena vähenes 2009. aasta alguses veidi maapiirkondades asuvate eluruumide osatähtsus.

Elamistingimused paranesid

Elamistingimuste paranemist näitab stabiilselt kasvav keskmine eluruumi pind elaniku kohta ja eluruumide arv 1000 elaniku kohta. 2009. aasta alguses oli elaniku kohta 29,7 ruutmeetrit pinda ja 1000 elaniku kohta oli 485 eluruumi. Võrreldes 2005. aastaga on keskmine eluruumi pind suurenenud 5% ja eluruumide arv 4%. Selle põhjus on eluruumide arvu kasv ja teataval määral ka järjest vähenev rahvastik — võrreldes 2005. aastaga on Eesti rahvaarv vähenenud 0,5%.

Uute eluruumide arv vähenes

2008. aastal kasutusele võetud uute eluruumide arv ei küündinud 2007. aasta tasemeni — juurde tuli 5300 uut eluruumi. Võrreldes 2007. aastaga vähenes kasutusele võetud eluruumide arv neljandiku võrra. 2008. aastal ületas uusehitiste arv veidi 2006. aasta arvu ja oli 2005. aastal kasutusele lubatud eluruumide arvust kolmandiku võrra suurem.

Lätis ja Leedus on eluruumide kasutuselevõtt samuti märgatavalt vähenenud. Eestis on langus olnud kõige suurem, Lätis^a on uute eluruumide arv vähenenud 13% ja Leedus^b 7%. Samas on uute eluruumide osatähtsus riigi eluruumide koguarvus jätkuvalt kõige suurem Eestis. Siin võetakse uusi elurume kasutusele kõige rohkem — 2008. aastal 0,8% eluruumide koguarvust. Kuigi Leedus oli uute eluruumide arv Baltimaade suurim — 8190 eluruumi —, siis eluruumide koguarvust oli neid väikseim osa.

Põhiosa eluruumidest on endiselt kahetoalised (36%) ja kolmetoalised (31%). Tubade arvust hoolimata kahanes 2008. aastal kõigi uute eluruumide kasutuselevõtt. Võrreldes eelmise aastaga kahanes uute kahetoaliste korterite kasutuselevõtt 31%, kolmetoalistel 33%,

^a Läti statistika keskbüroo andmebaas.

^b Leedu statistikaameti andmebaas.

ühetoalistel 18% ja vähemalt neljatoalistel 11%. Võrreldes nelja aasta taguse ajaga võeti 2008. aastal ligi kahe kolmaniku võrra rohkem kasutusele ühetoalisi ja vähemalt neljatoalisi kortereid. Kõige vähem ehk 14% on suurenenud kahetoaliste korterite kasutuselevõtt.

Overview

This chapter provides statistics on dwelling stock for the years 2005–2009 (data are provided as of the beginning of the year).

At the beginning of 2009, the total dwelling stock in Estonia included 650,550 dwellings — 26,020 in public dwelling stock and 624,530 in private dwelling stock. The known total floor area of dwellings was 39.8 million square metres.

During the years under observation, the distribution of dwellings by location has been more or less stable: two thirds of dwellings are situated in urban areas and one third in rural areas. During previous years, more and more of the new dwellings were taken into use in rural areas (more than one third of the new dwellings were situated in rural areas in 2007). However, in 2008 only one fourth of new dwellings were taken into use in rural areas. As a result, the proportion of rural dwellings decreased slightly at the beginning of 2009.

Living conditions improved

A constant increase in the average floor area per inhabitant and in the number of dwellings per 1,000 inhabitants refers to the improvement in living conditions. At the beginning of 2009, the floor area per inhabitant was 29.7 square metres, and the number of dwellings per 1,000 inhabitants was 485. Compared to 2005, the average floor area of dwelling has increased by 5% and the number of dwellings by 4%. The reason thereof is the increase in the number of dwellings and to some extent also the continually decreasing number of population. Compared to 2005, the population of Estonia has decreased by 0.5%.

The number of new dwellings decreased

The amount of new dwellings taken into use in 2008 did not reach the level of 2007 — 5,300 new dwellings were taken into use. Compared to 2007, the number of new dwellings decreased by a fourth. In 2008, the number of new dwellings slightly exceeded the respective number of 2006 and was by a third bigger than the number of dwellings taken into use in 2005.

Dwellings taken into use in Latvia and Lithuania have also noticeably decreased in number. The decrease has been largest in Estonia, the number of new dwellings has decreased by 13% in Latvia^a and by 7% in Lithuania^b. But, the percentage of new inhabited dwellings in the total number of dwellings of the state is continually the largest in Estonia. The number of new dwellings taken into use is the biggest in Estonia — 0.8% of the total number of dwellings in 2008. Although the number of new dwellings taken into use in Lithuania was largest of the Baltic Republics (8,190 dwellings) — they still accounted for the smallest part of the total number of dwellings.

As earlier, the majority of dwellings have two (36%) or three rooms (31%). Despite the number of rooms, the number of all types of new dwellings taken into use decreased in 2008. Compared to the previous year, the number of new 2-room dwellings taken into use decreased by 31%, the number of 3-room dwellings taken into use — by 33%, and that of one-room dwellings — by 18%, and the number of new dwellings with at least four rooms decreased by 11%. Compared to the time four years ago, the number of new dwellings with one room and with at least four rooms increased by nearly two thirds in 2008. The number of new two-room dwellings has increased the least or by 14%.

Tabel 1 **Eluruumid asukoha järgi, 2005–2009**
Table 1 **Dwellings by location, 2005–2009**
(aasta alguses — at the beginning of the year)

Asukoht	2005	2006	2007	2008 ^c	2009	Location
Linn	413 560	416 190	419 530	424 060	427 980	Urban area
Maapiirkond	215 630	216 930	218 650	221 190	222 570	Rural area
KOKKU	629 190	633 110	638 180	645 250	650 550	TOTAL

^c 2008. aasta andmeid on täpsustatud.

^c Data of 2008 have been revised.

^a Statistical database of the Central Statistical Bureau of Latvia.

^b Statistical database of Statistics Lithuania.

Tabel 2 **Elamufond, 2005–2009**
Table 2 **Dwelling stock, 2005–2009**
(aasta alguses — at the beginning of the year)

	2005	2006	2007	2008 ^a	2009	
Eluruumid	629 190	633 110	638 180	645 250	650 550	Dwellings
Eluruume 1000 elaniku kohta	467	471	475	481	485 ^b	Dwellings per 1000 inhabitants
Eluruumide pind, 1000 m ²	38 040	38 370	38 760	39 320	39 780	Floor area, 1000 m ²
Keskmiselt eluruumi pinda elaniku kohta, m ²	28,2	28,5	28,9	29,3	29,7	Average floor area per inhabitant, m ²

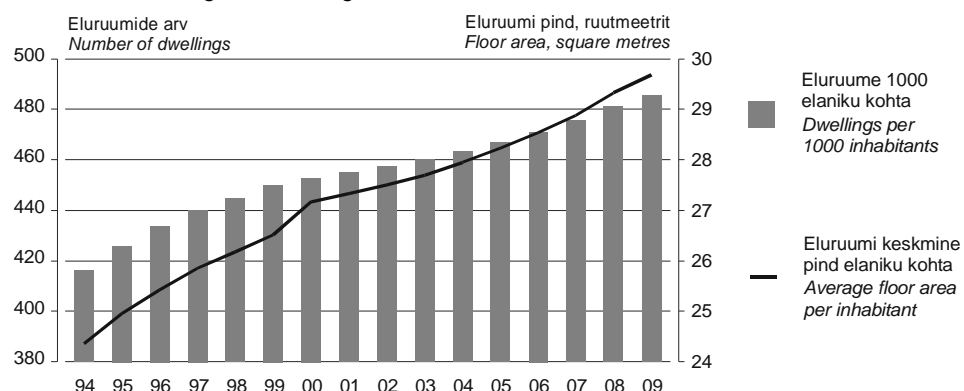
^a 2008. aasta andmeid on täpsustatud.

^b Arvutustes on kasutatud 2009. aasta alguse hinnangulist rahvaarvu.

^a Data of 2008 have been revised.

^b In calculations the estimate population data as at the beginning of 2009 have been used.

Joonis 1 **Eluruumide arv ja keskmine pind, 1994–2009**
Figure 1 **Number of dwellings and average floor area, 1994–2009**

Tabel 3 **Eluruumid omaniku järgi, 2005–2009**
Table 3 **Dwellings by type of ownership, 2005–2009**
(aasta alguses — at the beginning of the year)

Omanik	2005	2006	2007	2008 ^a	2009	Ownership
Erasektor	604 020	607 790	612 650	619 440	624 530	Private dwelling stock
Avalik sektor						Public dwelling stock
riik	6 290	6 330	6 380	6 450	6 510	state
kohalik omavalitsus	18 880	18 990	19 150	19 360	19 520	local government
KOKKU	629 190	633 110	638 180	645 250	650 550	TOTAL

^a 2008. aasta andmeid on täpsustatud.

^a Data of 2008 have been revised.

Tabel 4 **Eluruumide pind omaniku järgi, 2005–2009**
Table 4 **Floor area of dwellings by type of ownership, 2005–2009**
(aasta alguses, 1000 m² — at the beginning of the year, 1000 m²)

Omanik	2005	2006	2007	2008 ^a	2009	Ownership
Erasektor	36 980	37 300	37 680	38 230	38 680	Private dwelling stock
Avalik sektor						Public dwelling stock
riik	180	180	180	180	180	state
kohalik omavalitsus	880	890	900	910	920	local government
KOKKU	38 040	38 370	38 760	39 320	39 780	TOTAL

^a 2008. aasta andmeid on täpsustatud.

^a Data of 2008 have been revised.

Tabel 5 **Eluruumid ehitamisaasta järgi, 2005–2009**
Table 5 **Dwellings by period of construction, 2005–2009**
(aasta alguses — at the beginning of the year)

Ehitamisaasta	2005	2006	2007	2008 ^a	2009	Period of construction
Enne 1919	59 180	59 550	60 030	60 690	61 190	Before 1919
1919–1945	89 570	90 130	90 850	91 860	92 610	1919–1945
1946–1960	64 770	65 180	65 700	66 430	66 970	1946–1960
1961–1970	124 110	124 880	125 880	127 270	128 320	1961–1970
1971–1980	134 960	135 790	136 880	138 400	139 540	1971–1980
1981–1990	123 350	124 120	125 110	126 500	127 540	1981–1990
1991–1995	17 700	17 810	17 960	18 160	18 310	1991–1995
1996 ja hiljem	7 290	7 340	7 400	7 480	7 540	1996 and later
Ehitus pooleli	8 260	8 310	8 370	8 470	8 540	Under construction
KOKKU	629 190	633 110	638 180	645 250	650 550	TOTAL

^a 2008. aasta andmeid on täpsustatud.

^a Data of 2008 have been revised.

Tabel 6 **Eluruumid tubade arvu järgi, 2005–2009**
 Table 6 *Dwellings by number of rooms, 2005–2009*
 (aasta alguses — at the beginning of the year)

Tubade arv	2005	2006	2007	2008 ^a	2009	Number of rooms
1 tuba	94 340	94 730	95 440	96 220	96 860	1 room and kitchen
2 tuba	226 510	228 040	229 860	232 410	234 160	2 rooms and kitchen
3 tuba	194 020	195 010	196 320	198 230	199 500	3 rooms and kitchen
4 tuba	72 390	72 930	73 700	74 830	75 780	4 rooms and kitchen
5 tuba	27 330	27 610	27 910	28 410	28 880	5 rooms and kitchen
Vähemalt 6 tuba	14 600	14 790	14 950	15 160	15 370	At least 6 rooms and kitchen
KOKKU	629 190	633 110	638 180	645 250	650 550	TOTAL

^a 2008. aasta andmeid on täpsustatud.

^a Data of 2008 have been revised.

Metoodika

Kuni 1. jaanuarini 2001 küsitleti kõiki riigi- ja munitsipaalurume omavaid või haldavaid/hooldavaid ettevõtteid ja asutusi, elurume omavaid või haldavaid/hooldavaid eraõiguslikke juriidilisi isikuid ning korteri- ja elamuühistuid.

Füüsilistele isikutele kuuluvate ühepereelamute, kahepere- ja ridaelamusektsioonide andmeid ei kogutud. Nende eluruumide andmed olid arvestuslikud. Arvestuse aluseks olid eelmiste aastate näitajad ja aasta jooksul kasutusse lubatud eluruumide andmed.

Alates 1. jaanuarist 2001 kasutatakse elamufondi andmebaasina 2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse tulemusi, millele on lisatud aasta jooksul kasutusse lubatud eluruumide arv (ehitisregistri andmetel).

Tabelites, mis kajastavad elurume omaniku liigi järgi, on 2005.–2009. aasta era- ja avaliku sektori andmed leitud 2001. aasta jaotuse alusel. Tabelis "Eluruumid ehitamisaasta järgi" on 2005.–2009. aasta andmete aluseks 2000. aasta jaotus.

Methodology

Until 1 January 2001, all enterprises and institutions who owned or managed/maintained state or municipal dwellings, all legal persons in private law who owned or managed/maintained dwellings, and dwelling and apartment associations were completely enumerated.

Data were not collected about one-family houses, sections of two-family or terraced houses owned by natural persons. Data about these dwellings were estimated on the basis of the number of dwellings in previous years and data on dwellings completed during the year.

Starting from 1 January 2001, data about dwelling stock are based on the results of the 2000 Population and Housing Census which are supplemented by the number of dwellings completed during the year (data received from the Register of Construction Works).

In the tables covering dwellings by type of ownership, the data for private and public dwelling stocks for the years 2005–2009 are based on the distribution of the year 2001. In the table Dwellings by Period of Construction, the data for the years 2005–2009 are based on the distribution of the year 2000.

Kirjandust Publications

Sotsiaaltrendid 4. (2007). Tallinn: Statistikaamet.

Social Trends 4. (2007). Tallinn: Statistics Estonia.

Leibkondade elamistingimused. (2009). Tallinn: Statistikaamet (*only in Estonian*).

KINNISVARA

Olga Smirnova

Tabel 1	Notariaalselt tõestatud ostu-müügilepingud, 2004–2008	369
Joonis 1	Notariaalselt tõestatud ostu-müügilepingud, 1998–2008	370
Tabel 2	Kinnisvarabüroode vahendusel ostetud-müüdnud korterite ruutmeetri keskmine hind, 2004–2008.....	370
Tabel 3	Kinnisvarabüroode vahendusel ostetud-müüdnud korterite ruutmeetri keskmine hind kvaliteedi järgi, 2004–2008	370
Joonis 2	Kinnisvarabüroode vahendusel ostetud-müüdnud korterid tubade arvu järgi, 2008	371
Tabel 4	Kinnisvarabüroode vahendusel üüritud korterite ruutmeetri keskmine hind, 2004–2008	371
Joonis 3	Kinnisvarabüroode vahendusel üüritud mitteeluhoonete ruutmeetri keskmine hind Tallinnas, 2004–2008	371

REAL ESTATE

Tabel 1	Notarised purchase-sale contracts, 2004–2008	369
Figure 1	Notarised purchase-sale contracts, 1998–2008	370
Table 2	Average purchase-sale prices per square metre of dwellings intermediated by real estate agencies, 2004–2008.....	370
Table 3	Average purchase-sale prices per square metre of dwellings intermediated by real estate agencies, by quality, 2004–2008.....	370
Figure 2	Purchase-sale contracts of dwellings intermediated by real estate agencies, by number of rooms, 2008.....	371
Table 4	Average renting prices per square metre of dwellings intermediated by real estate agencies, 2004–2008	371
Figure 3	Average renting prices per square metre of non-residential buildings in Tallinn intermediated by real estate agencies, 2004–2008	371

Ülevaade

Kinnisvaratehingute arvu vähenemine püsis

2008. aastal jätkus kinnisvaraturul kaks aastat varem alanud langustrend. Tehingute vähenemine oli tingitud majanduslangusest, kõrgetest laenuintressidest ja ostjate ebakindlustundest. 2008. aastal tõestati notariaalselt 34 400 kinnisvara ja hoonestusõiguse ostu-müügilepingut koguväärtusega 34 miljardit krooni. Aastaga vähenes tehingute arv ligi kolmandiku ja väärtus 43%.

Korterite ost-müük hõlmas ostu-müügitehingutest 54%, hoonestamata kinnistute ost-müük 26%, eluhoonete ost-müük 13% ja mitteeluhoonete ost-müük 7%.

Võrreldes 2007. aastaga vähenes kõige rohkem ehk kolmandiku võrra korterite ja eluhoonetega hoonestatud kinnisasjade ostu-müügitehingute arv. Samal ajal väärtuse poolest vähenes kõige enam ehk ligi poole võrra hoonestamata kinnisasja ostu-müügitehingute väärtus.

Notariaalselt tõestatud kinnisvaralepingu keskmine väärtus langes aastaga 986 000 kroonini ehk peagu viiendiku.

Korterite ja elamute hinnad langesid

Kinnisvarabürood vahendasid kinnisvara ostu-müügitehingutest kümnendiku — enamik neist olid eluhoone- ja korteritehingud. 44% vahendatud eluhoonetest ja korteritest asus Tallinnas. Kinnisvarana ostetud-müüdnud ühetoalise korteri ruutmeetri keskmine hind 2008. aastal oli 19 300 krooni, kahetoalisel 20 100 krooni ja kolmetoalisel 19 000 krooni. Tallinna korterid olid Eesti keskmisest neljandiku kallimad — vastavalt 25 000, 25 200 ja 23 800 krooni. Aastaga langesid korterite hinnad üle kümnendiku. 2007. aastal oli ühetoalise korteri ruutmeetri keskmine hind 22 500 krooni, kahetoalisel 22 200 krooni ja kolmetoalisel 21 800 krooni, Tallinnas vastavalt 27 800, 28 100 ja 27 800 krooni. Kõige rohkem ehk 45% ostu-müügitehingutest tehti kahetoaliste korteritega. 60% korteritest oli rahuldavas või heas seisukorras.

Kinnisvarabüroode vahendusel ostetud-müüdnud korteri keskmine väärtus 2008. aastal oli miljon krooni ehk 15% kallim kui notariaalselt tõestatud korteri tehingu keskmine väärtus. Aastaga vähenes kinnisvarabüroode vahendusel ostetud-müüdnud korteri tehingu keskmine hind 12% ja notariaalselt tõestatud korteri tehingu keskmine hind 9%.

2008. aastal oli kinnisvarabüroode kinnisvarana vahendatud ühepereelamu ruutmeetri keskmine maksumus 11 500 krooni ja elamu keskmine suurus 140 ruutmeetrit. 2007. aastal maksis ühepereelamu ruutmeeter kolmandiku rohkem.

Üürihinnad langesid

2008. aastal hoogustus üüritehingute sõlmimine — üürivahendus hõlmas kinnisvarabüroode vahendustehingutest 48% ehk ligi kolmandiku rohkem kui aasta varem. Rohkem kui pool üürivahendustehingutest tehti Tallinnas. 2008. aastal langesid Tallinna üürihinnad 2006. aasta tasemele. 2008. aastal oli ühetoalise korteri keskmine üürihind (kommunaalteenusteta) Tallinnas 129 krooni, kahetoalise 115 krooni ja kolmetoalise 108 krooni ruutmeeter, seevastu 2007. aastal vastavalt 143, 134 ja 132 krooni. Ka üüritehingute puhul olid nõutavamad kahetoalised korterid, mis hõlmasid eluruumide üürivahendusest ligi poole.

2008. aastal tehti 43% kinnisvarabüroode vahendatud üüritehingutest heas seisukorras ja 36% rahuldavas seisukorras eluruumide ja -hoonetega. Uute eluruumide ja -hoonetega tehti 14% üüritehingutest ning remonti vajavate elamispindadega 7% tehingutest.

Kolmandik kinnisvarabüroode rendivahendusest olid mitteiluruumide rendilepingud, millest kaks kolmandikku sõlmiti Tallinnas. Büroorumide ja -hoonete rent hõlmas mitteiluruumide rendivahendusest üle poole, neist 76% oli Tallinnas. Tallinnas asuvad bürood enamjaolt kesklinnas — ligi kahe kolmandiku büroorumide tehingute puhul vahendati pindu just sinna. 2008. aastal oli büroorumide ruutmeetri keskmine üürihind (kommunaalteenusteta) Eestis 116 krooni, Tallinnas 128 kr. Aastaga langesid büroorumide rendihinnad Eestis keskmiselt neljandiku võrra.

Overview

The constant decline in the number of real estate transactions

The downward trend in the number of real estate purchase-sale transactions that had started two years earlier continued in 2008. The economic recession, high loan interests and the buyers' feeling of insecurity supported the decrease in the number of transactions. In 2008, 34,400 purchase-sale contracts of real estate and contracts of right of superficies were notarised in the total contractual value of 34 billion kroons. The number of transactions decreased by about a third during the year and the total value of transactions by 43%.

54% of the purchase-sale contracts were concluded for the transfer of dwellings, 26% for unimproved registered immovables, 13% for residential buildings and 7% for non-residential buildings.

Compared to 2007, the number of transactions with dwellings and residential buildings decreased most — by a third. At the same time the average value of transactions with immovables decreased the most (by about a half).

In 2008, the average value of a purchase-sale transaction decreased up to 986,000 kroons or by about a fifth.

The prices of dwellings and apartments decreased

One tenth of notarised purchase-sale contracts of real estate were intermediated by real estate agencies — the most of them were dwelling contracts. 44% of dwellings and apartments intermediated by real estate agencies were located in Tallinn. The average price per square metre of a one-roomed apartment as real estate was 19,300 kroons, of a two-roomed apartment — 20,100 kroons, and of a three-roomed apartment — 19,000 kroons. In Tallinn, the apartments were a quarter more expensive than the Estonian average — 25,000 kroons, 25,200 kroons and 23,800 kroons, respectively. During the year, the prices of apartments decreased more than a tenth. In 2007, the average price per square metre of a one-roomed apartment was 22,500 kroons, of a two-roomed apartment — 22,200 kroons, and of a three-roomed apartment — 21,800 kroons; in Tallinn — 27,800 kroons, 28,100 kroons and 27,800 kroons, respectively. The most demanded apartments were two-roomed apartments, accounting for 45% of the purchase-sale contracts. 60% of apartments were in good or satisfactory condition.

In 2008, the average price of an apartment intermediated by real estate agencies was a million kroons, which is 15% more than the average value of a notarised purchase-sale contract of an apartment. During the year the average price of apartments intermediated by

real estate agencies and the average price of notarised purchase-sale contract of an apartment decreased by 12% and 9%, respectively.

In 2008, the average price per square metre of a one-family dwelling as real estate, intermediated by real estate agencies, was 11,500 kroons, and the average size of the dwelling was 140 square metres. In 2007 the price of a one-family dwelling as real estate was higher by one third.

Renting prices decreased

In 2008, the number of renting transactions grew significantly. The share of renting contracts accounted for 48% of transactions intermediated by real estate agencies, which is about one third less than a year ago. More than a half of renting transactions were concluded in Tallinn. In 2008, the average rent (without public utilities) per square metre of a one-roomed apartment in Tallinn was 129 kroons, of a two-roomed apartment — 115 kroons, and of a three-roomed apartment — 108 kroons. In 2007, the figures were respectively 143 kroons, 134 kroons, and 132 kroons. The demand was higher for two-roomed apartments accounting for almost a half of the renting of dwellings.

In 2008, 43% of tenancy contracts of real estate were made for the dwellings and residential buildings which were in good condition, 36% for those in satisfactory condition, 14% for new dwellings and 7% for the dwellings in need of repair.

Contracts of tenancy of non-residential buildings accounted for one third of intermediary activities of real estate agencies, two thirds of contracts were concluded in Tallinn. Renting of office premises accounted for more than a half of the renting contracts of non-residential premises. 76% of them were in Tallinn. The most popular place in Tallinn was city centre, almost two thirds of transactions with office premises were concluded there. In 2008, the average rent per square metre (without public utilities) in Estonia was 116 kroons and in Tallinn — 128 kroons. During the year the prices of office premises decreased on an average by a fourth in Estonia.

Tabel 1 Notariaalselt tõestatud ostu-müügilepingud, 2004–2008
Table 1 Notarised purchase-sale contracts, 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008 ^c	
Lepingute arv						Number of contracts
Hoonestamata kinnistu ^a	11 505	11 721	13 647	12 060	8 982	Unimproved registered immovable ^a
Eluhoonetega hoonestatud kinnistu	7 155	9 517	10 070	6 256	4 275	Registered immovable with residential buildings
Eluruumide omand ^b	22 602	32 304	33 274	27 915	18 252	Ownership of dwellings ^b
Mitteeluhonetega (-ruumidega) kinnistu	1 677	2 589	3 217	3 233	2 478	Registered immovable with non-residential buildings (premises)
Hoonestusõigus	207	226	373	324	444	Right to superficies
Vallasvara ^d	7 443	6 548	2 243	Movable assets ^d
KOKKU	50 589	62 905	62 824	49 788	34 431	Total
Lepingute väärtus, miljonit krooni						Value, million kroons
Hoonestamata kinnistu ^a	7 491	9 971	17 239	10 372	5 280	Unimproved registered immovable ^a
Eluhoonetega hoonestatud kinnistu	4 682	9 350	13 061	8 787	5 265	Registered immovable with residential buildings
Eluruumide omand ^b	11 837	21 664	30 617	25 722	14 735	Ownership of dwellings ^b
Mitteeluhonetega (-ruumidega) kinnistu	2 279	6 497	12 873	12 744	7 558	Registered immovable with non-residential buildings (premises)
Hoonestusõigus	922	753	609	847	1 107	Right to superficies
Vallasvara ^d	2 066	2 097	962	Movable assets ^d
KOKKU	29 277	50 332	75 362	58 472	33 945	Total

^a Võib hõlmata eluhoonetega hoonestatud kinnistuid.

^b Erinevalt "Ehituse" ja "Elamumajanduse" peatükist käsitatakse siin eluruumina vaid korterit.

^c Maa-ameti andmed.

^d 1. märtsil 2006 lõpetati ostu-müügitehingud vallasvaraga, seetõttu 1. jaanuarist 2007 vallasvara tehingute andmeid ei koguta.

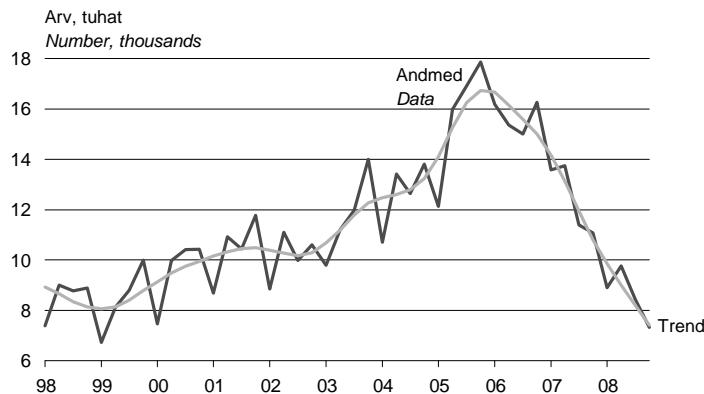
^a May include registered immovables with residential buildings.

^b Differently from the chapters "Construction" and "Housing" the dwelling here bears only the meaning of an apartment.

^c Data of Estonian Land Board.

^d As of 1 March 2006, purchase-sale transactions with movable assets were ended. Since 1 January 2007, data on movable assets are not collected.

Joonis 1 **Notariaalselt tõestatud ostu-müügilepingud, 1998–2008**
 Figure 1 *Notarised purchase-sale contracts, 1998–2008*

Tabel 2 **Kinnisvarabüroode vahendusel ostetud-müüdüd korterite ruutmeetri keskmine hind, 2004–2008**

Table 2 *Average purchase-sale prices per square metre of dwellings intermediated by real estate agencies, 2004–2008*
 (krooni — kroons)

Korteri suurus	2004	2005	2006	2007	2008	Size of apartment
1-toalised	10 400	13 100	20 400	22 500	19 300	1-roomed
2-toalised	12 200	15 000	20 600	22 200	20 100	2-roomed
3-toalised	11 700	14 700	18 600	21 800	19 000	3-roomed
4-toalised	11 600	15 100	17 900	21 300	18 500	4-roomed
5-toalised	10 900	15 300	21 400	22 000	19 300	5-roomed

Tabel 3 **Kinnisvarabüroode vahendusel ostetud-müüdüd korterite ruutmeetri keskmine hind kvaliteedi^a järgi, 2004–2008**

Table 3 *Average purchase-sale prices per square metre of dwellings intermediated by real estate agencies, by quality^a, 2004–2008*
 (krooni — kroons)

Kvaliteediklass	2004	2005	2006	2007	2008	Quality class
Kolmas^b						3rd quality^b
1-toalised	8 720	9 710	15 300	18 200	14 100	1-roomed
2-toalised	8 050	9 940	14 300	15 500	13 800	2-roomed
3-toalised	7 760	10 200	12 800	15 100	13 200	3-roomed
4-toalised	9 390	10 200	11 100	15 800	11 300	4-roomed
Neljas^c						4th quality^c
1-toalised	9 090	10 400	19 600	20 500	18 300	1-roomed
2-toalised	10 400	10 700	17 900	19 000	18 000	2-roomed
3-toalised	9 840	10 600	17 100	18 400	15 700	3-roomed
4-toalised	10 300	10 500	14 200	17 200	17 000	4-roomed
Viies^d						5th quality^d
1-toalised	11 400	15 500	23 600	24 500	19 900	1-roomed
2-toalised	11 000	16 800	24 200	24 500	21 400	2-roomed
3-toalised	12 600	15 500	22 100	22 800	19 800	3-roomed
4-toalised	11 200	13 900	20 200	20 700	18 500	4-roomed
Kuues^e						6th quality^e
1-toalised	15 800	18 100	22 600	28 200	27 200	1-roomed
2-toalised	15 900	18 100	21 800	26 700	24 800	2-roomed
3-toalised	15 400	17 300	19 100	27 100	24 500	3-roomed
4-toalised	18 700	19 700	20 700	28 000	22 900	4-roomed

^a Esimese ja teise kvaliteediklassi ning viie toaga korterite andmeid ei ole avaldatud tehingute vähesuse tõttu.

^b Remonti vajavad hooned ja ruumid.

^c Rahuldavas seisukorras hooned ja ruumid.

^d Heas seisukorras hooned ja ruumid.

^e Uued hooned ja ruumid.

^a Data of the 1st and 2nd quality class and 5-roomed apartments are not published due to the lack of contracts.

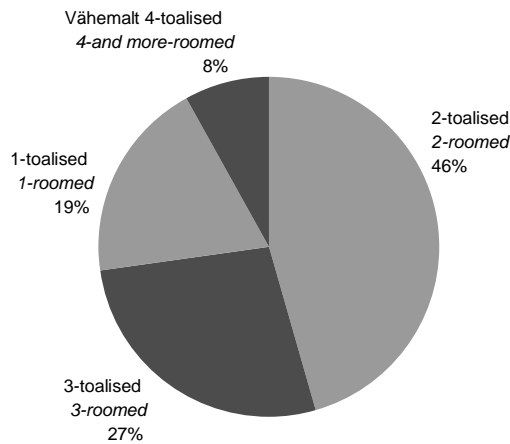
^b Buildings and premises in need of repair.

^c Buildings and premises in satisfactory condition.

^d Buildings and premises in good condition.

^e New buildings and premises.

Joonis 2 **Kinnisvarabüroode vahendusel ostetud-müüdnud korterid tubade arvu järgi, 2008**
 Figure 2 *Purchase-sale contracts of dwellings intermediated by real estate agencies by number of rooms, 2008*

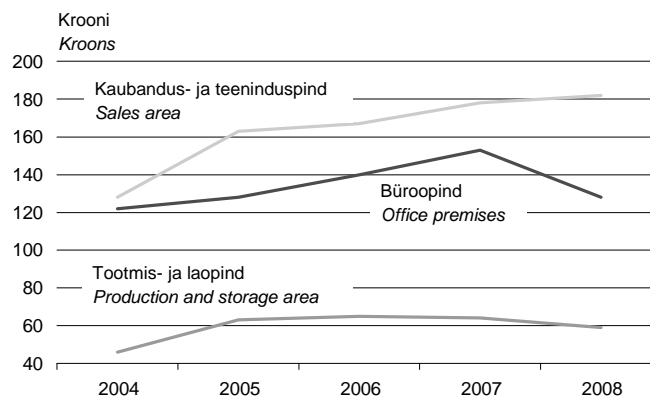

Tabel 4 **Kinnisvarabüroode vahendusel üüritud korterite ruutmeetri keskmine hind, 2004–2008**
 Table 4 *Average renting prices per square metre of dwellings intermediated by real estate agencies, 2004–2008*
 (krooni — kroons)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Tallinn						Tallinn
1-toalised	104	113	125	143	129	1-roomed
2-toalised	109	106	121	134	115	2-roomed
3-toalised	113	106	127	132	108	3-roomed
Pärnu						Pärnu
1-toalised	x	85	68	92	93	1-roomed
2-toalised	62	72	73	89	82	2-roomed
3-toalised	x	71	73	70	68	3-roomed
Tartu						Tartu
1-toalised	68	78	92	116	112	1-roomed
2-toalised	68	69	82	108	100	2-roomed
3-toalised	55	74	76	91	92	3-roomed

Joonis 3 **Kinnisvarabüroode vahendusel üüritud mitteeluhoonete ruutmeetri keskmine hind Tallinnas, 2004–2008**

Figure 3 *Average renting prices per square metre of non-residential buildings in Tallinn intermediated by real estate agencies, 2004–2008*

Metoodika

Kinnisvara ostu-müügitehingute arvu ja väärtuse andmed kogutakse kõikse vaatlusega. Alates 2008. aastast tehakse kinnisvara ostu-müügitehingute riiklikku statistikat Maa-ameti andmete alusel. Varasematel aastatel kogus Statistikaamet andmeid notaritelt.

Andmeid vahendatud ostu-müügi- ja üüritehingute keskmiste ruutmeetrihindade kohta kogutakse kõikse vaatlusega majanduslikult aktiivsetelt ettevõtetelt ehk kinnisvarabüroodelt, kelle põhitegevusala on kinnisvara ostu, müügi ja üürileandmise vahendamine.

Methodology

Data about the number and values of the real estate purchase-sale transactions are collected by the total survey. Since 2008 the data of the Estonian Land Board serve as a basis for the production of official statistics on purchase-sale contracts. During the previous years Statistics Estonia collected the data from notaries.

Data about the average prices (rent) per square metre of intermediated purchase-sale and rent transactions are collected by the total survey from active enterprises whose main activity is intermediation of buying and selling and letting of real estate, i. e. real estate agencies.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kuukiri. 2008. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 5, 8, 11.

TRANSPORT

Sirle Antov, Piret Pukk

Tabel 1	Veondusettevõtete sõitjatevedu, 2004–2008.....	376
Tabel 2	Veondusettevõtete sõitjakäive, 2004–2008.....	376
Tabel 3	Veondusettevõtete kaubavedu, 2004–2008.....	376
Tabel 4	Veondusettevõtete veosekäive, 2004–2008.....	377
Tabel 5	Kaubavedu raudteel, 2005–2008.....	377
Joonis 1	Raudteeveosed avalikul raudteel, 2007–2008.....	377
Tabel 6	Raudteeveosed avalikul raudteel kaubagrupi järgi, 2007, 2008.....	378
Tabel 7	Laevaliiklus, 2005–2008.....	378
Tabel 8	Rahvusvaheline reisiliiklus sadamate kaudu, 2005–2008.....	379
Tabel 9	Kaubavedu sadamate kaudu, 2004–2008.....	379
Joonis 2	Kaubavedu sadamate kaudu, 1998–2008.....	379
Tabel 10	Kaubavedu sadamate kaudu kaubagrupi järgi, 2005–2008.....	380
Tabel 11	Lennuliiklus, 2004–2008.....	380
Tabel 12	Sõidukid, 2005–2008.....	380
Joonis 3	Esmaselt registreeritud sõiduautod, 1998–2008.....	381
Tabel 13	Esmaselt registreeritud sõidukid, 2005–2008.....	381
Tabel 14	Traktorid ja liikurmasinad, 2005–2008.....	382
Tabel 15	Õhusõidukid, 2004–2008.....	382
Tabel 16	Merelaevad, 2004–2008.....	382
Tabel 17	Trammid ja trollid, 2005–2008.....	383
Tabel 18	Avalik raudtee, 2005–2008.....	383
Tabel 19	Inimkannatanutega liiklusõnnetused teedel, 2004–2008.....	383
Joonis 4	Inimkannatanutega liiklusõnnetused teedel, 1998–2008.....	384
Tabel 20	Liiklusteede pikkus, 2004–2008.....	384
Tabel 21	Jaotustorustiku pikkus, 2005–2008.....	384

TRANSPORT

Table 1	Passenger transport of transport enterprises, 2004–2008.....	376
Table 2	Passenger traffic volume of transport enterprises, 2004–2008.....	376
Table 3	Transport of goods by transport enterprises, 2004–2008.....	376
Table 4	Freight turnover of transport enterprises, 2004–2008.....	377
Table 5	Freight carried by railway, 2005–2008.....	377
Figure 1	Freight carried by public railway, 2007–2008.....	377
Table 6	Freight carried by public railway by group of goods, 2007, 2008.....	378
Table 7	Shipping traffic, 2005–2008.....	378
Table 8	International passenger traffic through ports, 2005–2008.....	379
Table 9	Transport of goods through ports, 2004–2008.....	379
Figure 2	Transport of goods through ports, 1998–2008.....	379
Table 10	Transport of goods through ports by group of goods, 2005–2008.....	380
Table 11	Air traffic, 2004–2008.....	380
Table 12	Vehicles, 2005–2008.....	380
Figure 3	First registrations of passenger cars, 1998–2008.....	381
Table 13	Vehicles registered for the first time, 2005–2008.....	381
Table 14	Tractors and motor driven machines, 2005–2008.....	382
Table 15	Aircraft, 2004–2008.....	382
Table 16	Sea ships, 2004–2008.....	382
Table 17	Trams and trolley buses, 2005–2008.....	383
Table 18	Public railway, 2005–2008.....	383
Table 19	Road traffic accidents with casualties, 2004–2008.....	383
Figure 4	Road traffic accidents with casualties, 1998–2008.....	384
Table 20	Length of transport routes, 2004–2008.....	384
Table 21	Length of pipelines, 2005–2008.....	384

Ülevaade

Peatükk keskendub 2004.–2008. aasta transpordistatistikale. Esitatakse sõitjate- ja kauba-veo, lennujaamade ja sadamate töö, registrisse kantud sõidukite, liiklusõnnetuste ning liiklusteede andmeid.

Veondusettevõtete kaubaveo maht vähenes endiselt

2008. aastal jätkus Eesti transpordiettevõtete veomahu vähenemine. 2007. aastal alanud raudteekaubavedude vähenemine on viinud veosekäibe kümne aasta tagusele tasemele. Transiitkauba vedu (tonnides) vähenes aastaga 29%. Eesti maanteetranspordiettevõtete veosekäive oli 8,3 miljardit tonnkilomeetrit — viiendik väiksem kui 2007. aastal. Maanteetranspordiettevõtted vedasid 2008. aastal 35,8 miljonit tonni kaupa ehk 7% vähem kui 2007. aastal. Vedajate tegevusele avaldas mõju 2008. aastal tõusnud kütusehind ja tihe konkurents veondusturul.

Ühistranspordi kasutajaid järjest vähem

Ühistranspordi puhul on enamikus Euroopa riikides olulisim bussitransport, millele järgneb raudteetransport. Bussiga veeti 2008. aastal liini- ja juhuveol kokku ligikaudu 122 miljonit sõitjat — 12% vähem kui 2007. aastal. Linnades sõitis ühissõidukiga (bussi, trammii ja trolliga) vähem inimesi kui aasta varem. Vähenes ka maakonna- ja vallasiseste ning maakondadevaheliste kaugbussiliinide sõitjate arv. Sõitjate arvu kahanemisele avaldas mõju ühissõidukipiletite kallinemine 2008. aasta alguses, samuti maakonna- ja kaugliinide arvu vähenemine. Sõitjate vedu raudteel ei ole Eestis nii populaarne kui teistes Euroopa riikides. Peale selle raskendas 2008. aastal sõitjateveo olukorda raudteede remont. Sõitjaid veeti Eesti-sisestel raudteevedudel 3% vähem kui 2007. aastal.

Sadamate kaudu veeti vähem kaupa, kuid rohkem reisijaid

Eesti sadamatele on viimasel paaril aastal mõju avaldanud rahvusvaheliste transiitvedude vähenemine ja maailmakaubanduse mahu langus. Sadamates lastiti ja lossiti 2008. aastal 36,2 miljonit tonni kaupa — ligi viiendik vähem kui 2007. aastal ja üle neljandiku vähem kui 2006. aastal, kui kaupade lastimise ja lossimise maht Eesti sadamates oli kõrgeimal tasemel, ulatudes ligi 50 miljoni tonnini. Sellegipoolest paistab Eesti Euroopa Liidu riikide hulgas silma sadamates käideldud kauba (tonnides) hulgaga ühe elaniku kohta — 2008. aastal ulatus see 27 tonnini.

Eesti sadamates teenindatakse iga aastaga üha enam laevareisijaid. 2008. aastal läbis Eesti sadamaid rahvusvaheliste vedudega 7,4 miljonit merereisijat — rohkem kui kunagi varem. Eesti meretranspordiettevõtete veetud laevasõitjate arv on aasta-aastalt kasvanud ja regulaarreiside arvu vähenemisele vaatamata suurenes laevasõitjate arv ka 2008. aastal.

Lennureisijaid rohkem kui kunagi varem

2008. aastal kasutas Eesti lennujaamade teenuseid ligi 1,9 miljonit lennureisijat ehk 6% rohkem kui 2007. aastal ja ühtlasi rohkem kui kunagi varem. Tallinna lennujaama läbis aasta jooksul üle 1,8 miljoni lennureisija ehk 5% enam kui aasta varem.

Esmaselt registreeritud sõiduautode arv vähenes

Eesti Riikliku Autoregistriskuse andmetel kasvas mootorsõidukite arv liiklusregistris 2008. aastal võrreldes 2007. aastaga 5%. Esmaselt registreeritud mootorsõidukite arv on alates 2007. aastast vähenenud. 2008. aastal kahanemine jätkus ning esmaselt registreeriti 47 402 sõiduautot ehk 24 971 sõidukit vähem kui 2007. aastal. Populaarseim esmaselt registreeritud sõiduautomark oli Toyota, järgnesid Honda, Volkswagen ja Mazda. Esmaste registreerimiste hulgas on viimastel aastatel aga kiiresti kasvanud uute mootorsõidukite arv. 2008. aastal registreeriti 24 590 uut sõiduautot, mis on ühtlasi 52% kõigist esmaselt registreeritud sõiduautodest.

Riiklikus raudteeliiklusregistris oli 2008. aasta lõpus kokku 309 diiselveurit, 25 elektrimootorvagunit, 34 diiselmootorvagunit, 191 reisivagunit ja 19 643 kaubavagunit. Eesti laevaregistris oli 2008. aasta lõpus 119 merelaeva (kogumahutavusega 100 või üle selle) ja 29 siseveelaeva. Laevapereta prahitud laevade registris oli 13 laeva (kogumahutavusega 100 või üle selle). Eesti tsiviilõhusõidukite registris oli aastavahetuse seisuga 161 õhusõidukit.

Teedel oli 582 kannatanutega liiklusõnnetust vähem kui 2007. aastal

Maanteeameti liiklusohutusosakonna andmetel toimus Eesti teedel 1868 kannatanutega liiklusõnnetust — 582 õnnetust vähem kui 2007. aastal. Liikluses sai vigastada veerandi võrra vähem inimesi ja hukkunute arv vähenes koguni kolmandiku võrra.

2008. aastal registreeriti raudteel 42 õnnetusjuhtumit, milles hukkus üheksa ja sai raskelt vigi viis inimest. Veeteede Ametis registreeriti 2008. aastal Eesti laevadega neli õnnetust. 2008. aastal Eestis registreeritud õhusõidukitega õnnetusi ei juhtunud.

Overview

The chapter presents transport statistics for 2004–2008. Data have been provided about transport of passengers and goods, about operation of airports and ports, vehicles that have been entered in the register as well as information about traffic accidents and roads.

The volume of goods carried by transport enterprises kept decreasing

The amount of goods carried by Estonian transport enterprises decreased continually during 2008. The decrease in the goods transport by rail that started in 2007 has kept falling and the freight turnover is now at the same level as it was ten years ago. The volume of transit goods (in tonnes) decreased by 29% during 2008. The freight turnover of Estonian road transport enterprises was 8.3 million tonne-kilometres, i.e. a fifth less compared to 2007. In 2008, the Estonian road transport enterprises carried 35.8 million tonnes of goods or 7% less compared to 2007. The price of automotive fuel that increased in 2008 and an intense competition in the transport market had negative impact on the transportation activity.

The use of public transport has continuously decreased

In most European countries, mainly buses are used by the passengers using public transport, rail transport follows. In 2008 the bus transport performance was about 122 million passengers — 12% less than in 2007. Less passengers used city transport (buses, trams and trolley buses) compared to 2007. Bus lines within counties and rural municipalities and long-distance lines between counties transported less passengers than in 2007. Increase in the prices of public road transport fares at the beginning of 2008 as well as the decrease in the number of county lines and national long-distance lines contributed to the decreasing number of passengers. Compared to other European countries, rail transport is seldom used in Estonia. Besides, the rail passenger traffic was disturbed due to capital repair of railways in 2008. 3% less passengers were carried by rail in domestic trips compared to 2007.

Less goods were carried through ports, but more passengers visited ports

During the last couple of years, the international transit transport has faced recession influenced by the decrease in the volume of foreign trade. In 2008, 36.2 million tonnes of goods were transported through Estonian ports — nearly a fifth less than in 2007 and over a fourth less than in 2006 when the total amount of loaded and unloaded goods in Estonian ports was at its highest level — around 50 million tonnes. Nevertheless, Estonia stands out among the European Union Member States due to the quantity of loaded and unloaded goods (in tonnes) in ports per capita — in 2008 the relevant indicator reached 27 tonnes.

Year by year, more passengers visit Estonia by sea. In 2008, 7.4 million passengers visited Estonian ports in international traffic. This is more than ever. The number of passengers using services of Estonian sea transport enterprises has increased year by year. Regardless of less regular sea trips performed by Estonian maritime enterprises, the number of passengers using ships increased also in 2008.

More passengers were served in Estonian airports than ever

In 2008, about 1.9 million passengers were served in Estonian airports. It is 6% more than in 2007 and also more than ever. Over 1.8 million passengers were served in Tallinn Airport during 2008. This is 5% more than in 2007.

First registration of passenger cars decreased

According to the Estonian Motor Vehicle Registration Centre, the number of motor vehicles registered in the traffic register increased by 5% in 2008 compared to 2007. Decline in the number of first registered motor vehicles started in 2007 and continued in 2008 when the number of first registrations of passenger cars in Estonia was 47,402 or 24,971 passenger cars less than in 2007. The most popular first registered passenger car was Toyota, followed by Honda, Volkswagen and Mazda. Among first registrations, the share of new motor vehicles has been rapidly increasing during last years. In 2008 the number of first registrations of new passenger cars was 24,590 — 52% of all first registrations of passenger cars.

There were 309 diesel locomotives, 25 rolling stock units of electric trains, 34 rolling stock units of diesel trains, 191 passenger wagons and 19,643 freight wagons registered in the Railway Traffic Register at the end of 2008. In the Estonian register of ships, 119 sea craft (gross tonnage of 100 or more) and 29 inland waterway vessels were registered at the end of 2008. 13 ships were entered into the register of bareboat chartered ships (gross tonnage of 100 or more). According to the data of the Civil Aviation Administration, the Register of Estonian Civil Aircraft included 161 units at the end of 2008.

There were 582 less road traffic accidents with casualties

According to the Traffic Safety Department of the Estonian Road Administration, the number of registered casualties in the road traffic accidents was 1,868 — 582 accidents less than in 2007. The number of persons injured in traffic accidents decreased by a quarter and the number of persons killed decreased by even a third.

In 2008, the number of railway traffic accidents amounted to 42, in which nine persons were killed and five injured. In 2008, four accidents with the Estonian ships were registered in the Estonian Maritime Administration. There was no aircraft accidents in the Estonian territory in 2008 with Estonian aircraft.

Tabel 1 Veondusettevõtete sõitjatevedu, 2004–2008
Table 1 Passenger transport of transport enterprises, 2004–2008
 (miljonit sõitjat — million passengers)

Transpordi liik	2004	2005	2006	2007	2008	Type of transport
Maanteetransport (bussid)	149,6	139,9	141,6	139,6	122,4	Road transport (buses)
linnasisene	114,2	105,2	107,5	105,4	91,1	urban
Trammi- ja trollitransport	63,7	57,6	60,0	60,4	57,9	Electric transport
Raudteetransport	5,3	5,2	5,3	5,4	5,3	Railway transport
Meretransport	5,4	5,5	5,9	6,4	7,0	Sea transport
Siseveetransport	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Inland waterways transport
Õhutransport	1,0	1,5	1,5	1,1	0,8	Air transport

Tabel 2 Veondusettevõtete sõitjakäive, 2004–2008
Table 2 Passenger traffic volume of transport enterprises, 2004–2008
 (miljonit sõitjakilomeetrit — million passenger-kilometres)

Transpordi liik	2004	2005	2006	2007	2008	Type of transport
Maanteetransport (bussid)	2 468,9	2 716,0	2 880,6	2 676,8	2 452,7	Road transport (buses)
linnasisene	511,3	474,6	506,0	513,5	458,6	urban
Trammi- ja trollitransport	245,3	221,8	231,1	232,6	222,8	Electric transport
Raudteetransport	193,1	247,9	256,8	273,6	273,7	Railway transport
Meretransport	555,9	540,8	637,3	722,3	843,7	Sea transport
Siseveetransport	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0	Inland waterways transport
Õhutransport	725,5	1 105,9	1 133,0	1 106,5	979,7	Air transport

Tabel 3 Veondusettevõtete kaubavedu, 2004–2008
Table 3 Transport of goods by transport enterprises, 2004–2008
 (miljonit tonni — million tonnes)

Transpordi liik	2004	2005	2006	2007	2008	Type of transport
Maanteetransport	28,1	27,4	30,3	38,5	35,8	Road transport
Raudteetransport	65,6	68,2	61,3	68,5	52,8	Railway transport
avalik raudtee	43,3	44,9	45,1	37,0	26,2	public railway
Meretransport	1,4	0,8	1,0	1,2	1,1	Sea transport
Siseveetransport	-	-	-	-	-	Inland waterways transport
Õhutransport	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Air transport

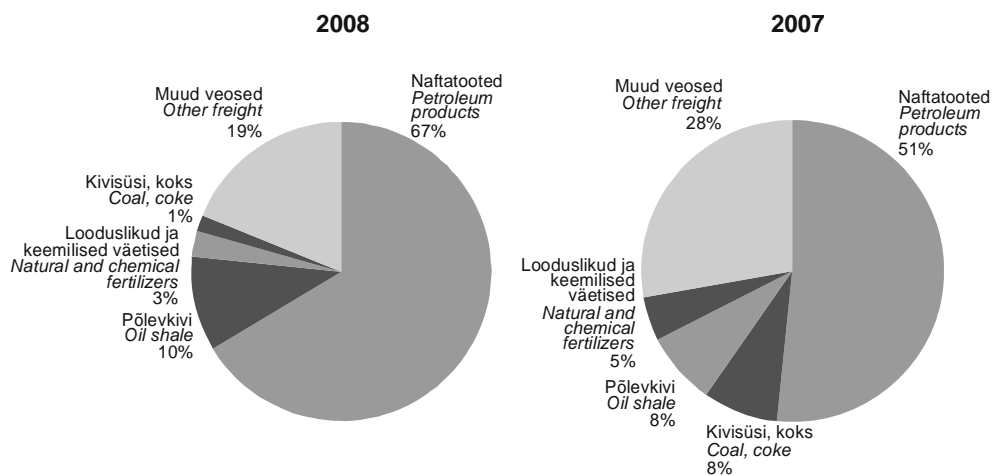
Tabel 4 **Veondusettevõtete veosekäive, 2004–2008**
 Table 4 **Freight turnover of transport enterprises, 2004–2008**
 (miljonit tonnkilomeetrit — million tonne-kilometres)

Transpordi liik	2004	2005	2006	2007	2008	Type of transport
Maanteetransport	6 836,6	7 641,3	8 857,2	10 659,8	8 279,3	Road transport
Raudteetransport	10 487,9	10 639,1	10 418,4	8 430,0	5 942,9	Railway transport
avalik raudtee	9 566,5	10 246,8	10 048,8	7 975,8	5 525,9	public railway
Meretransport	1 927,2	1 218,4	1 300,8	1 254,8	1 127,9	Sea transport
Siseveetransport	-	-	-	-	-	Inland waterways transport
Õhustransport	3,3	3,7	2,8	2,4	1,6	Air transport

Tabel 5 **Kaubavedu raudteel, 2005–2008**
 Table 5 **Freight carried by railway, 2005–2008**
 (tuhat tonni — thousand tonnes)

	2005	2006	2007	2008	Type of transport
Veetud kaubad	68 187	61 284	68 538	52 752	Freight carried
Eestis	26 992	19 323	36 239	30 337	in Estonia
Eestist välismaale	1 190	1 216	1 537	1 289	outgoing goods
välismaalt Eestisse	3 664	4 245	3 280	1 696	incoming goods
transiitkaup	36 341	36 500	27 482	19 431	transit goods
väljavedu	255	367	464	635	outgoing
sissevedu	36 086	36 133	27 019	18 796	incoming
Avalikul raudteel veetud kaubad	44 926	45 069	36 966	26 237	Freight carried by public railway
Eestis	4 040	3 473	5 108	4 199	in Estonia
Eestist välismaale	942	1 006	1 151	979	outgoing goods
välismaalt Eestisse	3 603	4 090	3 224	1 628	incoming goods
transiitkaup	36 341	36 500	27 483	19 431	transit goods
väljavedu	255	367	464	635	outgoing
sissevedu	36 086	36 133	27 019	18 796	incoming

Joonis 1 **Raudteeveosed avalikul raudteel, 2007–2008**
 Figure 1 **Freight carried by public railway, 2007–2008**

Tabel 6 **Raudteeveosed avalikul raudteel kaubagrupi järgi, 2007, 2008**
 Table 6 *Freight carried by public railway by group of goods, 2007, 2008*
 (miljonit tonni — million tonnes)

Kaubagrupp	2007	2008	Group of goods
Teravili	0,8	0,2	Cereals
Puit, kork	1,2	0,4	Wood, cork
Kivisüsi, koks	3,5	0,4	Coal, coke
Põlevkivi	3,3	2,8	Oil shale
Naftatooted	21,9	18,2	Petroleum products
Rauamaak, raua- ja terasejätmed ning kõrgahjutolm	0,0	0,0	Iron ore, iron and steel waste, and blast furnace dust
Metalle sisaldavad tooted	0,9	0,5	Metal products
Tsement, lubi, valmis ehitusmaterjal	1,2	1,0	Cement, lime, manufactured building materials
Looduslikud ja keemilised väetised	2,0	0,8	Natural and chemical fertilizers
Muud kemikaalid, v.a kivisöe-kemikaalid ja tõrv	0,9	0,6	Chemicals other than coal chemicals and tar
Muu	1,3	1,3	Other
KOKKU	37,0	26,2	TOTAL

Tabel 7 **Laevaliiklus, 2005–2008**
 Table 7 *Shipping traffic, 2005–2008*

	2005	2006	2007	2008	
Välismaalt saabunud laevad	15 540	15 240	14 443	12 237	Vessels coming from foreign countries
Vedellastilaevad	961	1 121	1 004	753	Tankers
Puistlastilaevad	2 026	2 017	2 061	1 910	Dry bulk vessels
Konteinerilaevad	495	444	435	428	Container ships
Erilaevad	4	2	1	0	Specialised vessels
Üldotstarbelised laevad	1 284	1 487	1 555	1 563	Non-specialised vessels
Kuivlastipraamid	182	237	270	224	Dry cargo barges
Reisilaevad	10 581	9 632	8 817	7 020	Passenger ships
Ristluslaevad	..	299	271	303	Cruise ships
Kalalaevad	2	0	0	27	Fishing vessels
Muud laevad	5	1	29	9	Other vessels
Välismaale sõitnud laevad	15 584	15 243	14 375	12 192	Vessels going to foreign countries
Vedellastilaevad	958	1 136	1 012	757	Tankers
Puistlastilaevad	2 059	1 996	1 978	1 889	Dry bulk vessels
Konteinerilaevad	494	443	435	427	Container ships
Erilaevad	4	1	1	0	Specialised vessels
Üldotstarbelised laevad	1 290	1 489	1 552	1 534	Non-specialised vessels
Kuivlastipraamid	185	240	267	221	Dry cargo barges
Reisilaevad	10 587	9 635	8 819	7 022	Passenger ships
Ristluslaevad	..	298	271	303	Cruise ships
Kalalaevad	2	1	0	27	Fishing vessels
Muud laevad	5	4	40	12	Other vessels

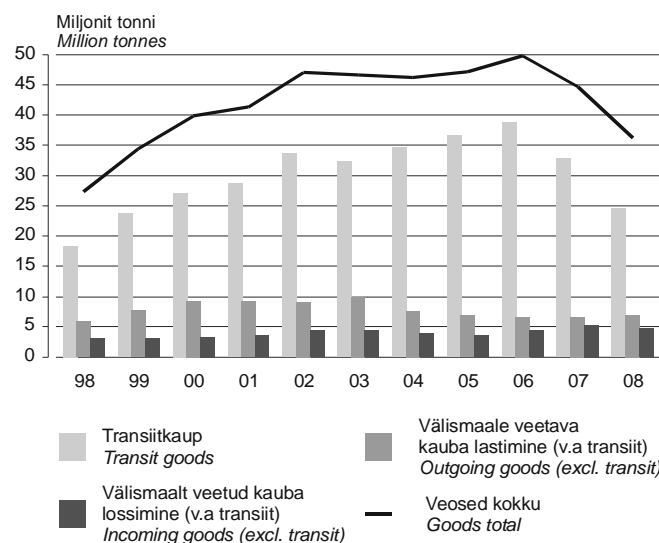
Tabel 8 **Rahvusvaheline reisiliiklus sadamate kaudu, 2005–2008**
 Table 8 *International passenger traffic through ports, 2005–2008*

Sõitjad	2005	2006	2007	2008	Passengers
Välismaalt saabunud	3 760 531	3 678 905	3 558 180	3 921 154	Passengers coming from foreign countries
Rootsist	448 703	442 418	424 624	477 307	from Sweden
Soomest	3 052 264	2 976 246	2 898 581	3 137 599	from Finland
Saksamaalt	53 620	56 629	45 185	61 425	from Germany
mujalt	205 944	203 612	189 790	244 823	from other countries
Välismaalt ristluslaevaga saabunud	307 289	312 999	294 753	377 522	Cruise passengers coming from foreign countries
Välismaale sõitjad	3 431 528	3 337 784	3 283 140	3 563 447	Passengers going to foreign countries
Rootsi	358 650	382 917	368 326	401 927	to Sweden
Soome	3 031 987	2 944 814	2 904 393	3 151 771	to Finland
Saksamaale	12 542	456	111	92	to Germany
mujale	28 349	9 597	10 310	9 657	to other countries
KOKKU	7 192 059	7 016 689	6 841 320	7 484 601	TOTAL

Tabel 9 **Kaubavedu sadamate kaudu, 2004–2008**
 Table 9 *Transport of goods through ports, 2004–2008*
 (tuhat tonni — thousand tonnes)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Välismaale veetava kauba lastimine	7 571	6 794	6 568	6 671	6 888	Outgoing goods
Välismaalt veetud kauba lossimine	3 885	3 644	4 390	5 213	4 670	Incoming goods
Transiitkauba lastimine	34 315	35 856	37 032	30 292	21 312	Outgoing transit goods
Transiitkauba lossimine	309	811	1 734	2 524	3 247	Incoming transit goods
KOKKU	46 246	47 115	49 742	44 715	36 217	TOTAL

Joonis 2 **Kaubavedu sadamate kaudu, 1998–2008**
 Figure 2 *Transport of goods through ports, 1998–2008*

Tabel 10 **Kaubavedu sadamate kaudu kaubagrupi järgi, 2005–2008**
 Table 10 *Transport of goods through ports by group of goods, 2005–2008*
 (tuhat tonni — thousand tonnes)

Kaubagrupp	2005	2006	2007	2008	Group of goods
Teravili	232,2	389,3	1 046,1	598,7	Cereals
Puit, kork	3 264,8	2 695,7	2 897,0	2 212,6	Wood, cork
Tahke mineraalkütus	4 420,5	7 916,9	4 419,5	1 006,9	Solid mineral fuels
Toornafta	2 580,7	325,5	690,4	232,7	Crude petroleum
Naftatooted	26 410,7	27 358,2	24 628,5	21 721,4	Petroleum products
Rauamaak, raua- ja terasejäätmel ning kõrgahjutolm	784,6	971,8	765,8	871,8	Iron ore, iron and steel waste, and blast furnace dust
Metalle sisaldavad tooted	589,7	572,0	450,0	451,1	Metal products
Toor- ja töödeldud mineraalid	1 167,0	1 489,3	1 617,1	1 809,7	Crude and manufactured minerals
Looduslikud ja keemilised väetised	2 748,2	2 521,4	1 980,1	874,9	Natural and chemical fertilizers
Muud kemikaalid, v.a kiviõökemikaalid ja tõrv	260,9	270,3	399,4	528,1	Chemicals other than coal chemicals and tar
Konteinerikaup	1 119,3	1 323,4	1 370,4	1 367,0	Container goods
Treilerikaup	3 009,7	3 234,2	3 468,3	3 391,1	Goods on trailers
Muu	527,2	673,9	982,0	1 151,3	Other
KOKKU	47 115,5	49 741,9	44 714,6	36 217,3	TOTAL

Tabel 11 **Lennuliiklus, 2004–2008**
 Table 11 *Air traffic, 2004–2008*

	2004	2005	2006	2007	2008	
Lennuoperatsioonid ^a	44 222	51 292	45 357	50 070	57 425	Aircraft movements ^a
Regulaarlennud nädalas	318	339	319	328	422	Regular flights per week
Lennuliinid	27	29	27	30	32	Regular lines
Sõitjad	1 091 706	1 475 841	1 577 648	1 755 877	1 866 460	Passengers
siselendudel	43 770	49 910	48 359	46 045	48 034	on domestic flights
Kaup (k.a postivedu), tonni	5 241	9 941	10 811	22 812	42 104	Freight (incl. mail), tonnes

^a Maandumine ja õhkutõusmine.

^a Arrivals and departures.

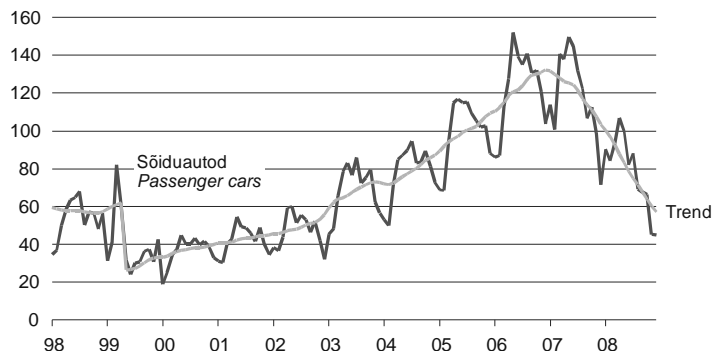
Tabel 12 **Sõidukid, 2005–2008^a**
 Table 12 *Vehicles, 2005–2008^a*
 (aasta lõpus, tuhat — at end-year, thousands)

Liik	2005	2006	2007	2008	Type
Sõidua autod	493 780	554 012	523 766	551 830	Passenger cars
eravalduses	369 041	399 349	377 311	393 809	private
Veoa autod	86 201	92 860	80 280	83 350	Lorries
eravalduses	30 866	30 833	23 589	24 912	private
Bussid	5 194	5 378	4 310	4 292	Buses
eravalduses	1 047	1 036	612	607	private
Mootorrattad	10 234	12 594	14 780	17 622	Motorcycles
Haagised	46 325	52 754	53 349	60 108	Trailers
Väikelaevad	15 896	17 178	18 906	20 738	Recreational craft
Jetid	50	183	302	389	Personal watercraft

^a Alates 1. juulist 2005 kantakse liiklusregistrisse ka väikelaevad ja jetid.

^a Since 1 July 2005, recreational craft and personal watercraft are also registered in the traffic register.

Joonis 3 **Esmaselt registreeritud sõiduaudod, 1998–2008^a**
 Figure 3 **First registrations of passenger cars, 1998–2008^a**
 (2005 = 100)

^a 1999. aasta 1. aprillil jõustus mootorsõidukiaktsiisi seaduse muutmise seadus, mis suurendas aktsiisimäära. Seadus muudeti leebemaks 1. juulist 1999, kui sõidukeid hakati jälle enam arvele võtma.

^a The Motor Vehicle Excise Duty Act Amendment Act entered into force on 1 April 1999 due to which the excise duty increased. The regulation was modified, i.e. became more lenient, on 1 July 1999, when the number of first registrations started to grow again.

Tabel 13 **Esmaselt registreeritud sõidukid, 2005–2008**
 Table 13 **Vehicles registered for the first time, 2005–2008**

Liik	2005	2006	2007	2008	Type
Sõiduaudod	60 626	74 212	72 373	47 402	Passenger cars
eravalduses	36 101	41 730	33 327	18 608	private
uued	19 643	25 372	30 916	24 590	new
eravalduses	1 673	2 468	3 227	2 565	private
Veoaudod	7 451	9 933	10 184	6 459	Lorries
eravalduses	864	997	918	614	private
uued	3 775	5 231	6 329	4 277	new
eravalduses	23	51	68	50	private
Bussid	450	455	533	363	Buses
eravalduses	28	31	13	16	private
uued	96	160	240	144	new
eravalduses	1	1	5	-	private
Mootorrattad	1 456	2 521	3 729	2 944	Motorcycles
eravalduses	private
uued	319	771	1 254	1 186	new
eravalduses	private
Mootorsõidukid	69 983	87 121	86 819	57 168	Motor vehicles
eravalduses	36 993	42 758	34 258	19 238	private
uued	23 833	31 534	38 739	30 197	new
eravalduses	1 697	2 520	3 300	2 615	private
Haagised	5 005	7 469	8 902	7 201	Trailers
uued	3 634	5 751	6 902	5 768	new
Maastikusõidukid	211	234	178	79	Land rovers
uued	166	158	130	52	new
Traktorid	811	1 365	2 052	1 766	Tractors
uued	625	1 163	1 845	1 539	new
Liikurmasinad	765	864	861	591	Travellers
uued	609	702	738	500	new
Väikelaevad	389	1 284	1 751	1 853	Recreational craft
uued	234	832	1 232	1 273	new
Jetid	50	133	119	91	Personal watercraft
uued	21	39	74	44	new

Tabel 14 **Traktorid ja liikurmasinad, 2005–2008**
 Table 14 *Tractors and motor driven machines, 2005–2008*
 (aasta lõpus — at end-year)

Liik	2005	2006	2007	2008	Type
Traktorid	32 281	33 744	20 591	22 718	Tractors
eravalduses	21 161	21 863	10 251	10 639	private
Ekskavaatorid	2 885	3 167	2 368	2 202	Excavators
eravalduses	320	358	426	457	private
Traktorihaagised	11 020	11 396	5 727	6 223	Tractor (semi)-trailers
eravalduses	4 793	4 839	2 222	2 127	private
Kombainid	1 134	1 235	753	977	Combines
eravalduses	403	414	137	158	private
Laadurid	1 480	1 755	1 692	1 807	Loaders
eravalduses	89	97	65	77	private
Metsatöomasinad	588	612	496	493	Forestry vehicles
eravalduses	91	91	44	48	private
Teetöomasinad	518	539	412	397	Roadwork machinery
eravalduses	32	37	23	30	private

Tabel 15 **Õhusõidukid, 2004–2008**
 Table 15 *Aircraft, 2004–2008*

Liik	2004	2005	2006	2007	2008	Type
Lennukid	25	33	30	26	25	Aircraft
Väikelennukid	..	68	69	66	77	Small aircraft
Helikopterid	6	5	6	7	7	Helicopters
Õhupallid	4	4	4	5	5	Free balloons
Purilennukid	..	28	28	28	28	Sailplanes
Motodeltaplaanid	..	15	16	19	19	Powered hang gliders
KOKKU	148	153	152	150	161	TOTAL

Tabel 16 **Merelaevad, 2004–2008^a**
 Table 16 *Sea ships, 2004–2008^a*
 (aasta lõpus — at end-year)

Liik	2004	2005	2006	2007	2008	Type
Laevaregistrisse kantud merelaevad	133	123	126	120	119	Entered in the register of sea ships
reisilaevad	17	19	19	18	16	passenger ships
kaubalaevad	14	11	14	17	20	merchant ships
kalalaevad	57	51	49	45	46	fishery vessels
tehnilised ja abilaevad	45	42	44	40	37	technical and auxiliary ships
Laevapereta prahitud laevade ^b registrisse kantud merelaevad	24	16	18	13	13	Entered in the register of bareboat chartered sea ships ^b
reisilaevad	12	13	15	11	10	passenger ships
kaubalaevad	12	3	3	2	2	merchant ships
kalalaevad	-	-	0	0	0	fishery vessels
tehnilised ja abilaevad	-	-	0	0	1	technical and auxiliary ships

^a Laevade kogumahutavus oli vähemalt 100.

^b Prahitud laev on renditud laev.

^a Ships with the gross tonnage of at least 100.

^b Freight means renting of a ship.

Tabel 17 **Tramidid ja trollid, 2005–2008**
 Table 17 *Trams and trolley buses, 2005–2008*
 (aasta lõpus — at end-year)

	2005	2006	2007	2008	
Tramidid					
Ekspluateeritava tee pikkus, km	39	39	39	39	<i>Length of lines, km</i>
Trammide arv	89	95	95	88	<i>Number of trams</i>
Sõitjad (tinglikult), mln ^a	25,1	26,2	26,3	25,3	<i>Conventional number of passenger trips, millions^a</i>
Trollid					
Ekspluateeritava liini pikkus, km	76,5	76,5	76,5	76,5	<i>Length of lines, km</i>
Trollide arv	125	123	121	120	<i>Trolley buses</i>
Sõitjad (tinglikult), mln ^a	32,5	33,9	34,0	32,6	<i>Conventional number of passenger trips, millions^a</i>

^a Ühe kuukaardi kohta arvestatakse 75 sõitu.
^a 75 passenger trips are registered per monthly travel card.

Tabel 18 **Avalik raudtee, 2005–2008**
 Table 18 *Public railway, 2005–2008*
 (aasta lõpus — at end-year)

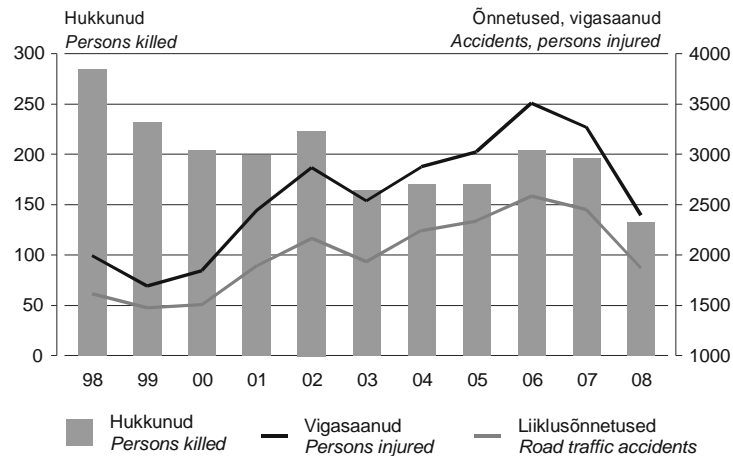
	2005	2006	2007	2008	
Peateede pikkus, km	968	968	816	919	<i>Length of running track, km</i>
elektrifitseeritud	131	131	131	131	<i>electrified</i>
Raudteejaamad	73	73	76	76	<i>Railway stations</i>
veoste veoks	44	71	33	33	<i>for freight traffic</i>
sõitjate veoks	68	67	73	73	<i>for passenger traffic</i>
Peatuskohad	67	65	68	71	<i>Unmanned stopping-places</i>
Raudteeületuskohad	263	251	249	246	<i>Level crossings</i>

Tabel 19 **Inimkannatanutega liiklusõnnetused teedel, 2004–2008**
 Table 19 *Road traffic accidents with casualties, 2004–2008*

	2004	2005	2006	2007	2008 ^a	
Liiklus-õnnetused	2 244	2 341	2 585	2 450	1 868	<i>Road traffic accidents</i>
Hukkunud	170	170	204	196	132	<i>Persons killed</i>
Vigasaanud	2 875	3 027	3 508	3 271	2 398	<i>Persons injured</i>

^a Esialgsed andmed.
^a Preliminary data.

Joonis 4 **Inimkannatanutega liiklusõnnetused teedel, 1998–2008**
 Figure 4 **Road traffic accidents with casualties, 1998–2008**

Tabel 20 **Liiklusteede pikkus, 2004–2008**
 Table 20 **Length of transport routes, 2004–2008**
 (aasta lõpus, kilomeetrit — at end-year, kilometres)

Liik	2004	2005	2006	2007	2008	Type
Riigimaanteed	16 459	16 470	16 479	16 465	16 487	National roads, length
põhimaanteed	1 601	1 601	1 601	1 601	1 602	main roads
Kohalikud maanteed	17 145	16 834	16 021	15 578	15 685	Local roads
Avaliku raudtee eksploatatsiooniline pikkus	971	968	968	816	919	Public railways, length of lines operated
Laevatavad siseveed	320	320	320	320	320	Navigable inland waterways
Lennumarsruutide pikkus	3 524	5 611	6 278	6 278	6 422	Flight roads

Tabel 21 **Jaotustorustiku pikkus, 2004–2008**
 Table 21 **Length of pipelines, 2004–2008**
 (kilomeetrit — kilometres)

Torustiku kategooria ^a	2004	2005	2006	2007	2008	Category of pipeline ^a
A	537	546	559	532	562	A
B	629	638	652	588	660	B
C	179	180	181	208	185	C
D	830	830	878	820	878	D
KOKKU	2 175	2 194	2 270	2 285	2 285	TOTAL

^a A-kategooria: töö rõhk on kuni 0,01 baari. B-kategooria: töö rõhk on 0,01–5 baari. C-kategooria: töö rõhk on 5–16 baari. D-kategooria: töö rõhk on üle 16 baari.

^a Category A: working pressure is up to 0.01 bars. Category B: working pressure is 0.01–5 bars. Category C: working pressure is 5–16 bars. Category D: working pressure is more than 16 bars.

Metoodika

Üldkogumisse kuuluvad tegutsevad veondusettevõtted, mis on kantud äriregistri baasil moodustatud majanduslikult aktiivsete üksuste statistilisse registrisse.

Transpordistatistikas rakendatakse kõikset vaatlust nende ettevõtete puhul, mille põhi-tegevusala on raudtee-, vee- ja õhustransport, sadamate ja lennujaamade töö ning sõitjate-vedu teedel. Maanteetranspordistatistika kaubaveo andmeid kogutakse kõikidelt ettevõtelt, kus on vähemalt 20 tööga hõivatut. Ülejäänud ettevõtete hulgast tehakse lihtne juhuslik valik. Valikuliselt kogutud andmete põhjal arvutatakse üldkogumi näitajate hinnanguline suurus.

Liiklusregistri andmed pärinevad Eesti Riiklikust Autoregistrikeskusest, tsiviilõhusõidukite registri andmed Lennuametist ja Eesti laevaregistri andmed Veeteede Ametist. Liiklusõnnetuste andmed on saadud Maanteeameti liiklusohutusosakonnalt, raudteeõnnetuste ja raudtee ning veeremi olemi andmed Tehnilise Järelevalve Ametilt, laevaõnnetuste andmed Veeteede Ametilt.

Enne 2006. aastat esitasid raudteeõnnetuste ja raudtee ning veeremi olemi andmeid raudteeinfrastruktuuri ettevõtjad, 2006. aastal Raudteeinspeksioon ning 2007. aastal Tehnilise Järelevalve Amet.

Kaubad on liigitatud transpordistatistika kaubagruppide klassifikaatori järgi, mille alus on EL-i transpordistatistika standardne kaupade klassifikaator (TSK 2000).

Raudteeveoste kogus tonnides võib olla kirjeldatud topelt, sest riigisisestel vedudel võib ühte ja sedasama kaubakogust sihtpunkti vedada mitu raudtee-ettevõtet juhul, kui üks vedaja veab kaupa avalikul raudteel ja teine mitteavalikul raudteel. Seepärast on veetud kauba mahu iseloomustamiseks soovitatav kasutada näitajat "veosekäive", mis väljendab kauba-veol tehtud tööde mahtu tonn-kilomeetrites.

Methodology

The survey population consists of economically active transport enterprises which have been included in the statistical register of economically active units compiled on the basis of commercial register.

Complete enumeration is applied in the case of enterprises whose main activities are railway transport, water and air transport services as well as passenger transport by road. Also seaports and airports are included. In the transport of goods by road, all enterprises with at least 20 employees are enumerated completely. The rest of enterprises have been sampled. The population totals are estimated on the basis of the sample data.

The data of traffic register are reported by the Estonian Motor Vehicle Registration Centre, the data about civil aircrafts — by the Estonian Civil Aviation Administration, the data of Estonian Ship Register — by the Estonian Maritime Administration. The data of road casualties are reported by the Traffic Safety Department of the Estonian Road Administration, the data of railway accidents and railway infrastructure and vehicles — by the Estonian Technical Surveillance Authority, the data of ship accidents — by the Estonian Maritime Administration.

Before 2006, the data of railway accidents and railway infrastructure and vehicles were reported by railway infrastructure managers, in 2006 — by the Estonian Railway Inspectorate, and in 2007 the data were reported by the Estonian Technical Surveillance Authority.

Goods are classified according to the Goods Classification of Transport Statistics, which is based on the Standard Goods Classification for Transport Statistics/Revised (NST/R 2000).

The quantity of freight in tonnes may be double as in case of domestic freight the same quantity of freight may be carried to the destination by several railway enterprises if one of them carries the freight on the public railway and the other on non-public railway. That is the reason why it is recommended, in order to characterise the quantity of the freight carried, to use the indicator "freight turnover" which indicates the volume of work done while carrying the freight in tonne-kilometres.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kuukiri. 2008. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 1–12.

Eesti Statistika Kvartalikirj. 2009. *Quarterly Bulletin of Statistics Estonia*, nr 2.

SIDE

Liivi Adamson

Joonis 1	Mobiiltelefonivõrgu kliendid, 2005–2008.....	389
Tabel 1	Kõned püsivõrgus ja telegrammid, 2004–2008.....	389
Tabel 2	Kõned ja lühisõnumid mobiiltelefonivõrgus, 2004–2008.....	390
Joonis 2	Kõnede kestus, 2002–2008	390
Tabel 3	Elektroonilise side teenused, 2004–2008	390
Joonis 3	xDSL-liinid, 2003–2008.....	391
Joonis 4	Telefoniliini kaudu Interneti-ühenduse kliendid, 2003–2008	391
Tabel 4	Postiteenused, 2004–2008.....	391

COMMUNICATIONS

Figure 1	Mobile network users, 2005–2008.....	389
Table 1	Calls in permanent network and telegrams, 2004–2008.....	389
Table 2	Calls and short messages in mobile network, 2004–2008.....	390
Figure 2	Duration of calls, 2002–2008	390
Table 3	Telecommunication services, 2004–2008	390
Figure 3	xDSL lines, 2003–2008.....	391
Figure 4	Internet connection by telephone lines users, 2003–2008.....	391
Table 4	Postal services, 2004–2008	391

Ülevaade

Peatükk käsitleb peamiselt 2004.–2008. aasta sidestatistikat. Esitatakse andmeid posti- ja elektroonilise side teenuste kohta.

2008. aastal iseloomustas elektroonilise side teenuste turgu kõnede arvu ja kestuse vähenemine püsivõrgus, kõnede arvu ja kestuse suurenemine mobiiltelefonivõrgus, mobiiltelefonivõrgu klientide arvu stabiliseerumine ning kaabelvivõrgu ja Interneti-ühenduse klientide arvu suurenemine.

2008. aastal vähenes postiteenuste, v.a lähetatud ja väljastatud postipakkide arv, mis hoopis suurenes veidi.

Mobiiltelefonivõrgu klientide arv stabiliseerus

Mobiiltelefonivõrgu klientide arv kasvas 2008. aastal vaid ligi 1%. Selline areng näitab, et mobiiltelefoniteenuse turg on jõudnud arenenud turu staadiumisse, kus hakkab tihenema konkurents mobiiltelefonivõrgu teenuse osutajate vahel. Kuigi klientide arv muutus 2008. aastal väga vähe, toimusid muudatused eri kliendirühmades — lepinguliste klientide arv suurenes ja kõnekaardi kasutajate arv vähenes. Lepingulisi kliente oli mobiiltelefonivõrgu klientide hulgas kaks kolmandikku ja kõnekaardi kasutajaid üks kolmandik.

Kõnede kestus mobiiltelefonivõrgus ligi kaks korda suurem kui püsivõrgus

2008. aastal jätkus viimastel aastatel alanud püsivõrgu kõnede arvu ja kestuse vähenemise trend. Endiselt eelistatakse suhtlemisel mobiiltelefonivõrgu kõnesid, mis kõneminutite kestuselt ületavad püsivõrgus tehtud kõnesid ligi kaks korda. Kõige rohkem ehk poole võrra vähenes *dial-up*-kõnede arv. Võrreldes 2007. aastaga suurenes veidi sissetulnud rahvusvaheliste kõnede arv ja kestus.

2008. aastal suurenes mobiiltelefonivõrgu kõnede arv 2% ja kestus 7%. Kõige rohkem suurenes rahvusvaheliste kõnede arv ja kestus. Tekstisõnumeid (SMS) saadeti 9% rohkem ja multimeediasõnumeid (MMS) 21% vähem kui 2007. aastal.

Taksofonide arv vähenes neljandiku võrra

2008. aastal oli Eestis 1383 taksofoni ja nende arv vähenes neljandiku ehk 469 võrra. Taksofonide esialgne eesmärk oli lihtsustada suhtlemist ajastul, kus eratööstuses olevate

telefonide hulk oli piiratud. Praeguseks on vajadus selle teenuse järele mobiiltelefonide laialdase leviku tõttu esialgse eesmärgi kaotanud.

Kaabeltelevisiooni klientide arv kasvas

Kaabeltelevisiooni teenuse kasutamine on viimastel aastatel stabiilselt kasvanud. 2008. aastal suurenes kaabeltelevisiooni klientide arv aastaga 25 458 võrra ehk 9%. Üle poole kaabeltelevisiooni klientidest kasutasid ka Interneti kaabelmodemit.

Üha rohkem kasutatakse suhtlemiseks ja andmesideks elektroonilisi kanaleid. Aastatel 2004–2008 on xDSL-liinide arv kiiresti kasvanud ja võrreldes 2004. aastaga kahekordistunud. 2008. aastal oli xDSL-liine 181 568 ehk 18% rohkem kui 2007. aastal.

Telefoniliini kaudu Interneti kasutajaid 17 000 võrra rohkem

2008. aastal suurenes telefoniliini kaudu Interneti-ühendust kasutavate klientide arv 17 409 võrra ehk 8%. Samuti kasvas Interneti püsiühendust kasutavate klientide arv, sissehelistamisteenust kasutas vaid ligi 2% klientidest.

Kirjade saatmine vähenes

2008. aastal vähenes peagu kõikide postiteenuste arv, vaid postipakke saadeti veidi rohkem kui aasta varem. 2008. aastal saadeti kirju ligi 10% vähem kui 2007. aastal — üha enam vahetatakse elektroonilisi kirju ja suheldakse Internetis. Pensioneid ja toetusi maksti välja viiendiku võrra vähem. Vähenemise põhjus oli 2008. aasta oktoobris vastu võetud seadusemuudatus, millega piirati pensionite ja toetuste kättetoimetamist riigi kulul alates 1. veebruarist 2009. Juba detsembrist hakkasid paljud kliendid pensioni ja toetuse väljamaksete viisi muutma, et saada edaspidi pension ja toetus kätte arvelduskontolt.

Overview

The chapter primarily provides communication statistics for 2004–2008. The data are presented on postal and telecommunication services.

The number of contractual mobile phone customers stabilizes

In 2008 the market of telecommunication services was characterised by the decrease in the number and duration of calls in permanent network and by the increase in the number and duration of calls in mobile network. The number of mobile subscriptions stabilised, the number of cable-TV users and the number of Internet connection by telephone lines users increased.

In 2008 the number of postal services decreased, only the number of sent packages increased.

In 2008 the number of mobile subscriptions increased only 1% compared to the previous year. This development show that the mobile network market has reached the stage of advanced market, where competition between mobile network operators increases. Although the number of clients did not change much in 2008, changes occurred in groups of clients — the number of contractual mobile phone customers increased and the number of prepaid card users decreased. The number of contractual mobile phone customers accounted for two thirds and the number of prepaid card users one third of the total number of customers.

The duration of calls in mobile network was nearly two times longer than in permanent network

In 2008 the trend that had started in the previous years continued — the number and duration of calls in permanent network decreased. The end-user clearly prefers the mobile phone service, the duration of calls in the mobile network surpassed the duration of calls in the permanent network nearly two times. The number of dial up calls decreased most —by a half.. Compared to 2007, the number and duration of incoming international calls slightly increased.

In 2008, the number of calls in mobile network increased 2% and their duration 7%. The number and duration of international calls increased the most. Sending of SMSs increased 9% and sending of MMSs decreased 21% compared to 2007.

The number of public phones decreased by a quarter

In 2008 there were 1,383 public phones in Estonia and their number decreased by a quarter or by 469. The initial aim of public phones was to simplify communication in the period when the number of phones in private use was limited. At present time there is no need for this service due to the extensive spread of mobile network .

The number of cable-TV users increased

During last years the number of cable-TV users continuously increased. In 2008, the number of cable-TV users grew by 25,458 or by 9% compared to the previous year. Over a half of the cable-TV users had also Internet cable modem.

Electronic channels are more and more widely used for communication and data exchange. During 2004–2008 the number of xDSL lines increased rapidly and doubled compared to 2004. In 2008 there were 181,568 xDSL lines — 18% more than in 2007.

The number of users of Internet connection by telephone lines increased by 17,000

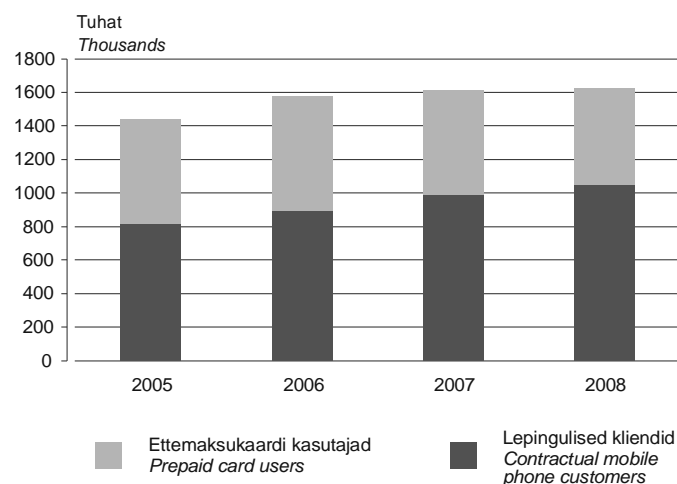
In 2008, the number of users of Internet connection by telephone lines increased by 17,409 — 18% more than in the previous year. The number of clients using permanent connection also increased. Only about 2% of customers used dial-up connection.

The sending of letters increased

In 2008 the number of almost all postal services decreased, only sending of packages slightly increased. In 2008 compared to 2007, sending of letters decreased 10%. People use e-mails more and more widely and also use the Internet for communication. Paying of pensions and benefits decreased by a fifth. The reason was amendment of the law in October 2008, which restricted paying of pensions and benefits in post offices since 1 February 2009. Since December 2008 many clients changed the way of paying pensions and benefits and receive their pensions through bank account.

Joonis 1 **Mobiiltelefonivõrgu kliendid, 2005–2008**

Figure 1 *Mobile network users, 2005–2008*

Tabel 1 **Kõned püsivõrgus ja telegrammid, 2004–2008**

Table 1 *Calls in permanent network and telegrams, 2004–2008*

	2004	2005	2006	2007	2008	
Riigisisesed kõned, mln	361,4	325,0	289,5	274,4	244,6	Domestic calls, millions
soodustariifiga	101,8	94,1	76,9	68,1	58,1	cheap rate
öötariifiga	4,8	5,1	5,2	5,1	5,1	night rate
Rahvusvahelised kõned, mln	39,9	38,8	31,9	26,9	25,6	International calls, millions
väljaläinud	21,2	20,7	18,2	16,0	13,7	outgoing
sissetulnud	18,7	18,2	12,8	11,0	11,9	incoming
Kõned mobiiltelefonivõrku, mln	84,3	73,0	69,3	61,5	56,8	Calls into mobile network, millions
Dial-up-kõned ^a , mln	9,7	5,9	3,6	1,5	0,7	Dial-up calls ^a , millions
Telegrammid, tuhat	13	13	8	7	4	Telegrams, thousands
välismaale	12	11	8	4	4	to foreign countries

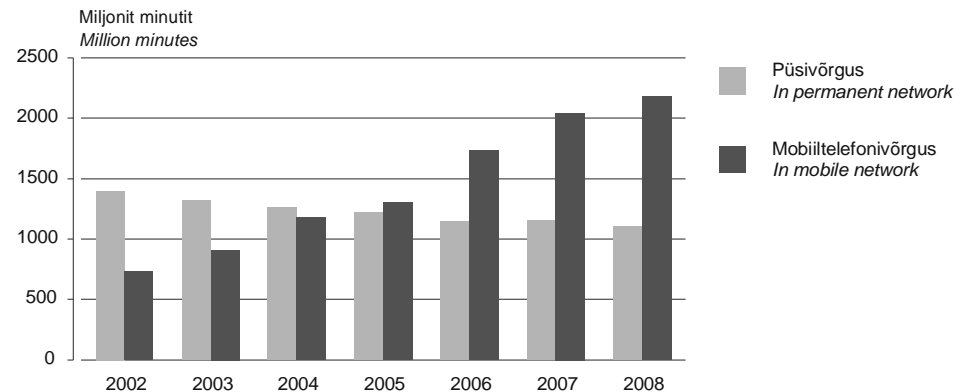
^a Internetti saamiseks kasutatakse arvutiga ühendatud välist või integreeritud analoogmodemi ning telefoniliini, et teha nn sissehelistamine teenusepakkujale. Teenusepakkuja ja kasutaja modemi vahel tekitatakse ühendus, mis omakorda suunatakse Internetti.

^a For getting Internet access, an external or integrated analogue modem connected to a computer and a telephone line are used to dial into an Internet service provider's (ISP) node. A modem-to-modem link is established between the ISP and user's modems, which is then routed to the Internet.

Tabel 2 **Kõned ja lühisõnumid mobiiltelefonivõrgus, 2004–2008**
 Table 2 **Calls and short messages in mobile network, 2004–2008**
 (miljonit — million)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Kõned Eesti mobiiltelefonivõrkudesse	1 055,8	1 021,8	1 220,7	1 305,2	1 285,0	Calls into Estonian mobile networks
võrgusisesed	680,2	601,2	727,2	761,5	753,2	inside one mobile network
teistesse telefonivõrkudesse	375,6	420,6	493,5	543,7	531,8	into other mobile networks
Kõned püsivõrku	70,1	71,1	78,4	91,2	101,1	Calls into permanent network
Kõned Eestist välismaale	12,1	14,7	16,8	17,6	22,2	Calls to foreign countries
Kõned välismaalt Eestisse	15,9	20,3	19,6	17,3	24,3	Calls from foreign countries
Kõned välismaal	13,8	18,0	23,6	35,3	49,5	Calls in foreign countries
Lühisõnumid	112,4	144,8	216,3	214,2	233,0	Short messages
SMS	...	143,6	214,5	212,3	231,7	SMS
MMS	...	1,2	1,8	1,9	1,5	MMS
KOKKU	1 280,1	1 290,7	1 575,4	1 680,8	1 715,1	TOTAL

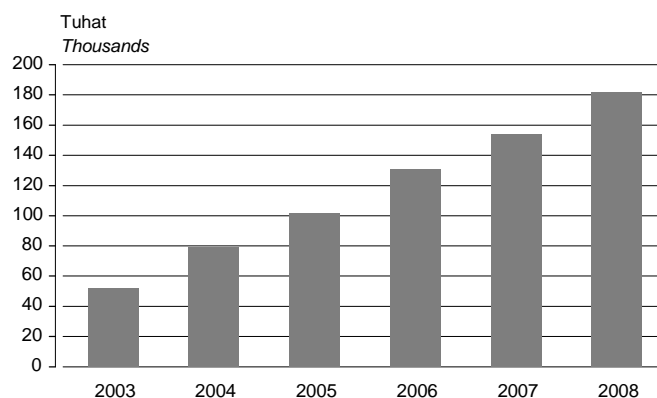
Joonis 2 **Kõnede kestus, 2002–2008**
 Figure 2 **Duration of calls, 2002–2008**

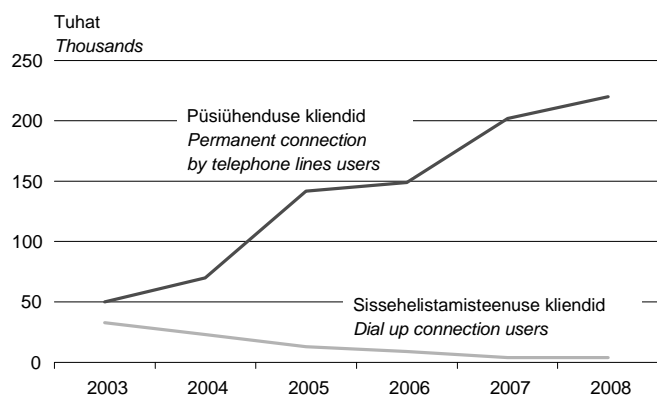
Tabel 3 **Elektronilise side teenused, 2004–2008**
 Table 3 **Telecommunication services, 2004–2008**

	2004	2005	2006	2007	2008	
Põhitelefoniiniid, tuhat	462	455	472	490	501	Main telephone lines, thousands
linnatelefonivõrgus	373	369	385	403	415	in urban areas
maatelefonivõrgus	89	86	87	86	85	in rural areas
Erakliente teenindavad liinid, tuhat	343	326	329	331	337	Private telephone lines, thousands
Kaarditaksofonid	2 268	2 112	1 979	1 852	1 383	Public phones
Mobiiltelefonivõrgu kliendid, tuhat	1 257	1 444	1 579	1 611	1 625	Mobile network users, thousands
lepingulised	...	820	899	991	1 052	contractual mobile phone customers
ettemaksukaardi (kõnekaardi) kasutajad	445	624	680	621	573	prepaid card users
Kaabel-TV kliendid, tuhat	203	211	243	279	304	Cable-TV users, thousands
Interneti kaabelmodemi kliendid	52	53	91	132	153	Internet connection users
Telefoniini kaudu Interneti-ühenduse kliendid, tuhat	93	155	158	207	224	Internet connection by telephone lines users, thousands
püsiühenduse kliendid	70	142	149	202	220	permanent connection by telephone lines users
sissehelistamisteenuse kliendid	23	13	9	4	4	dial-up connection users
ISDN-liinid	48 114	50 846	50 534	55 207	56 319	ISDN lines
xDSL-liinid	78 765	101 543	130 565	153 857	181 568	xDSL lines

Joonis 3 **xDSL-liinid, 2003–2008**
Figure 3 **xDSL lines, 2003–2008**

Joonis 4 **Telefoniliini kaudu Interneti-ühenduse kliendid, 2003–2008**
Figure 4 **Internet connection by telephone lines users, 2003–2008**

Tabel 4 **Postiteenused, 2004–2008**
Table 4 **Postal services, 2004–2008**

	2004	2005	2006	2007	2008	
Lähetatud, mln						Outgoing, millions
kirikorrespondents	59,0	57,2	53,3	54,8	49,6	letters
postipakid	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	packages
Kättetoimetatud perioodikaväljaanded, mln	73,6	71,7	78,2	82,1	79,6	Delivered periodicals, millions
Väljamakstud pensionid ja toetused, mln	2,9	2,6	2,4	2,1	1,7	Paid pensions and benefits, millions
Väljasaadetud rahakaardid, mln	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	Postal money orders, millions
Postkontorid	395	389	386	381	354	Post offices
Tühjendatavad kirjastid	3 741	3 785	3 623	3 136	3 193	Emptiable post boxes

Metoodika

Sidestatistikas küsitatakse kõiki ettevõtteid, mille põhitegevusala on posti- või elektroonilise side teenused.

1994. aastal muutus postiteenuste andmete esitus — lähetatud perioodikaväljaannete asemel hakati koguma kättetoimetatud perioodikaväljaannete andmeid.

Alates 1995. aastast kogutakse põhitelefoniliinide andmeid, varem olid aluseks põhitelefoniparaadid.

Methodology

Communication statistics cover all enterprises whose main activities include postal, courier and telecommunication services.

The reports presented on postal services changed in 1994 — instead of the data about sent periodicals, data are now collected about delivered periodicals.

Starting from 1995, data are collected about the main telephone lines in operation, previously the data were based on main telephones.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kuukiri. 2007. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 1–12.

Eesti Statistika Kuukiri. 2008. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 1–12.

Transport. Side. 2006. *Transport. Communications*. (2007). Tallinn: Statistikaamet.

INFOTEHNOLOOGIA

Mari Soiela

Tabel 1	Interneti-ühenduse ja veebilehega ettevõtte tegevusala ja suuruse järgi, 2007, 2008.....	396
Joonis 1	Interneti-ühendus ettevõtetes liigi järgi, 2005–2008.....	396
Tabel 2	ID-kaarti kasutavad ettevõtte tegevusala ja suuruse järgi, 2008.....	397
Joonis 2	E-arveid saanud ja saatnud ettevõtte, 2007, 2008.....	397
Joonis 3	Kodune Interneti-ühendus leibkonna tüübi järgi, 2005–2008.....	398
Tabel 3	Arvuti ja Interneti kasutamine soo, elukoha, vanuse, hariduse ja hõiveseisundi järgi, 2007, 2008.....	398
Joonis 4	16–74-aastased arvuti kasutamise koha ja soo järgi, 2007, 2008	399
Joonis 5	16–74-aastased Interneti kasutamise koha ja soo järgi, 2007, 2008	399

INFORMATION TECHNOLOGY

Table 1	Enterprises with Internet connection and website by economic activity and size of enterprise, 2007, 2008.....	396
Figure 1	Types of Internet connection in enterprises, 2005–2008	396
Table 2	Enterprises using ID cards by economic activity and size of enterprise, 2008.....	397
Figure 2	Enterprises received and sent e-invoices, 2007, 2008	397
Figure 3	Internet connection at home by type of household, 2005–2008.....	398
Table 3	Use of computers and Internet by sex, place of residence, age, educational level and labour status, 2007, 2008	398
Figure 4	Computer users aged 16–74 by location of using computer and sex, 2007, 2008.....	399
Figure 5	Internet users aged 16–74 by location of using Internet and sex, 2007, 2008.....	399

Ülevaade

Peatükk esitab eelkõige 2007. ja 2008. aasta infotehnoloogiastatistikat ettevõtete ja leibkondade kohta. Statistikaamet korraldab infotehnoloogia kasutamise uuringut vähemalt kümne töötajaga ettevõtetes alates 2001. aastast, leibkondades 2005. aastast. Sama uuringut korraldavad statistikaorganisatsioonid ühtse metoodika alusel kõigis Euroopa Liidu (EL) riikides.

Levinuim Interneti-ühenduse liik DSL-tüüpi püsiühendus

2008. aastal kasutas igapäevatoös arvutit 97% ettevõtetest, neist 99% ka Internetti. Kumbki näitaja ei ole viimase viie aasta jooksul eriti muutunud. Interneti kasutamise levinuim eesmärk oli endiselt panga- ja finantsteenuste kasutamine, vähem oli neid ettevõtteid, kes kasutasid Internetti koolituseks ja hariduse omandamiseks või pakkumiseks. Levinuim Interneti-ühenduse liik oli DSL-tüüpi püsiühendus, mida kasutas kolmveerand ettevõtetest. Muid püsiühenduse liike, nagu kaabel-TV, liisitud liinid jne, kasutas kaks ettevõtet kümnest. Teisi Interneti-ühenduse liike (sissehelistamine, ISDN, mobiilne ühendus) kasutati vähem ja püsiühendusega kombineeritult.

Eurostati andmetel oli 2008. aastal EL-i 27 riigi ettevõtetest Interneti-ühendus 93%-l, sealjuures 81%-l püsiühendus. Interneti-ühendusega ettevõtete osatähtsus oli suurim Islandil (100%), Soomes, Hollandis (kummaski 99%) ja Taanis (98%). Püsiühenduse kasutajaid oli kõige rohkem Islandil (99%), Soomes, Hispaanias ja Prantsusmaal (kõigis kolmes 92%). EL-iga võrreldavate tegevusalade puhul oli Interneti-ühendus 96%-l Eesti ettevõtetest ja püsiühendus 88%-l.

Huvi avaliku sektori veebilehete vastu on suurenenud

Üldine trend vähendada paberajasajamist on suurendanud ka ettevõtete huvi avaliku sektori veebilehete vastu. Üha enam laadivad ettevõtteid blankette alla ja tagastavad neid Interneti teel. Blankette oli avaliku sektori veebilehetele alla laadinud üle kolmveerandi Interneti-ühendusega ettevõtetest ja kaks kolmandikku oli blankette ka tagastanud Interneti teel. Kahel kolmandikul Interneti-ühendusega ettevõtetest oli ka oma firmat tutvustav veebileht.

ID-kaarti kasutas neli ettevõtet kümnest

2008. aasta jaanuaris oli automaattöötlust võimaldavaid e-arveid saanud kümnest Interneti-ühendusega ettevõttest neli ja ise neid välja saatnud kümnest kolm, 2007. aastal vastavalt kümnest kaks ja kümnest üks. ID-kaarti kasutas kümnest Interneti-ühendusega ettevõttest neli. Kõige rohkem kasutatakse seda digitaalallkirja andmiseks ja kasutajate tuvastamiseks infosüsteemides. Kõige usinamad ID-kaardi kasutajad olid finantsvahendus-ettevõtted, kus ID-kaarti kasutatakse kahes kolmandikus Interneti-ühendusega ettevõtetest.

Rohkem kui pooltel leibkondadel kodus Interneti-ühendus

2008. aasta I kvartalis oli 58%-l leibkondadest kodus Interneti-ühendus, 2007. aastal 53%-l. Levinum oli Interneti-ühendus lastega leibkondade ja vähemalt kolme täiskasvanuga leibkondade seas. Peamised põhjused, miks leibkondades Interneti-ühendust ei olnud, olid puudulik Interneti kasutamise oskus ning liiga suured seadme- ja ühenduskulud. Maaleibkondade hulgas oli palju ka neid, kes väitsid, et ei vaja Interneti-ühendust. Peamiselt kasutatakse arvutit ja Internetit kodus.

Arvutit ja Internetit kasutas kaks kolmandikku Eesti elanikest

2008. aasta I kvartalis kasutas nii nagu varasemal aastalgi 16–74-aastastest arvutit ja Internetit kaks kolmandikku. Arvuti ja Interneti kasutajaid oli rohkem nooremate hulgas. Mehed ja naised kasutasid arvutit enam-vähem võrdselt. Kõige rohkem kasutasid arvutit ja Internetit üliõpilased ja õpilased, kelle hulgas neid, kes arvutit ja Internetit ei kasutanud, peagu ei olnudki.

16–74-aastaste hulgas on sagenenud arvuti kasutamine kodus ja vähenenud arvuti kasutamine kellegi teise juures. Internetit kasutati peamiselt Interneti-panga teenusteks, ajalehtede ja ajakirjade lugemiseks, toodete ja teenuste kohta info otsimiseks ning elektronpostiks. Interneti kaudu peab kõnesid kolm linnaelanikku kümnest ja kaks maaelanikku kümnest. Interneti kasutamise oskustest olid kõige levinumad otsingumootori kasutamine ja e-posti saatmine koos failiga. Noorte hulgas on levinud ka teate postitamine foorumisse.

Overview

The chapter provides an overview about information technology statistics for 2007 and 2008 in enterprises and households. Statistics Estonia conducts the survey of information technology in the enterprises with at least 10 employees since 2001, and in households since 2005. The same survey is conducted by statistical organisations on the basis of uniform methodology in all European Union Member States.

The most popular type of Internet connection — DSL connection

97% of enterprises used computers in their day-to-day work in 2008, 99% of them used also the Internet. Neither of these indicators has changed much during the last five years. As before, most of the enterprises needed the Internet for banking and financial services; fewer enterprises used the Internet for training and education purposes. The most popular type of Internet connection was DSL broadband connection, used by three quarters of enterprises. Other types of broadband connection, such as cable TV, leased lines, etc., were used by two out of ten enterprises. Non-broadband connections (dial up, ISDN, mobile Internet) were used less and often in combination with broadband connection.

According to the data of Eurostat, 93% of enterprises in EU-27 Member States had access to the Internet in 2008, 81% had broadband connection. The biggest share of enterprises with Internet connection was in Island (100%), Finland and Netherlands (99%) and Denmark (98%). The share of broadband connection users was the largest in Island (99%), Finland, Spain and France (in all three countries 92%). Regarding the economic activities surveyed in the EU, 96% of Estonian enterprises had access to the Internet, 88% had broadband connection.

The interest in websites of the public sector has increased

The general trend of reducing the paperwork has increased the interest of public authorities in websites. The enterprises download more and more forms and return them via Internet. Over three quarters of enterprises downloaded forms and two thirds returned them via Internet. Two thirds of enterprises had their own websites.

ID-card was used by four out of ten enterprises

In January 2008 four out of ten enterprises with Internet connection had received e-invoices, three out of ten had sent out e-invoices, in 2007 accordingly two out of ten and one out of ten. ID-card was used by four out of ten enterprises with Internet connection. ID card was used mostly for giving digital signature and for authorising users in information systems. The

most active users of ID-card were the enterprises of financial intermediation; two thirds of them used ID-card.

More than a half of households had Internet connection at home

In the 1st quarter of 2008, 58% of Estonian households had access to the Internet at home, in 2007 — 53%. Internet connection at home was more popular among households with children and households with three or more adults. Estonian households pointed out as main reasons for not having the Internet connection at home the lack of skills and the high costs of equipment and access. Many of rural households also pointed out no need for the Internet.

Two thirds of Estonian population used the computer and the Internet

In the 1st quarter of 2008, two thirds of Estonian population aged 16–74 used computers and the Internet, as in the previous year. Men and women used computers almost equally. Students and pupils were the most eager users of computers and the Internet; practically all of them used computers and the Internet. By age groups most computer and Internet users are among younger ones.

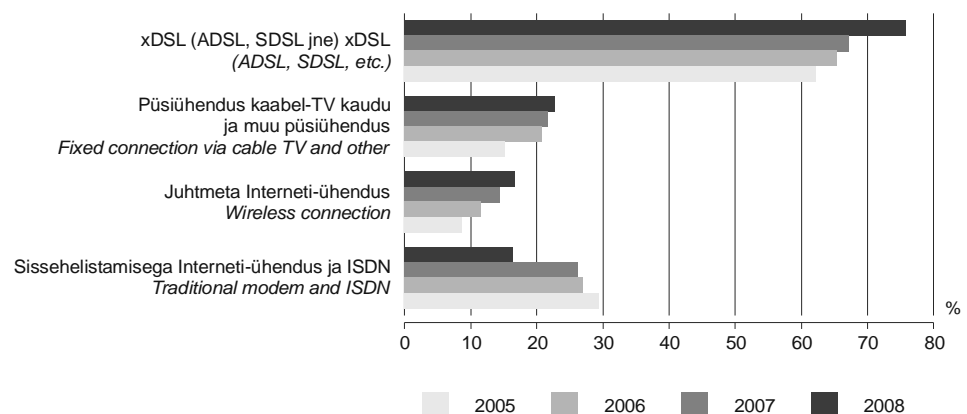
Among population aged 16–74 the use of computers at home has increased and the use of computers at another person's home has decreased. The most popular activities by using the Internet were Internet banking, reading newspapers/magazines, finding information about goods or services and sending/receiving e-mails. If three out of ten urban residents use telephoning over the Internet, then among rural residents two out of ten. From skills of using the Internet, most common were using a search engine to find information and sending e-mails with attached files. Among younger persons also posting messages to chat-rooms is widespread.

Tabel 1 **Interneti-ühenduse ja veebilehega ettevõtte tegevusala (EMTAK 2003) ja suuruse järgi, 2007, 2008**

Table 1 *Enterprises with Internet connection and website by economic activity (EMTAK 2003) and size of enterprise, 2007, 2008*
(protsenti — percentages)

	Interneti-ühendusega ettevõtte		Veebilehega ettevõtte		
	<i>Enterprises with Internet connection</i>		<i>Enterprises with website</i>		
	2007	2008	2007	2008	
Tegevusala					Economic activity
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus	90	90	24	22	<i>Agriculture, hunting and forestry</i>
Kalapüük	96	100	4	18	<i>Fishing</i>
Mäetööstus	87	98	43	49	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	94	96	65	66	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	100	100	44	53	<i>Electricity, gas and water supply</i>
Ehitus	90	95	46	53	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja kodumasinate remont	95	98	63	72	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles etc.</i>
Hotellid ja restoranid	87	96	67	69	<i>Hotels and restaurants</i>
Veondus, laondus ja side	96	96	60	63	<i>Transport, storage and communication</i>
Finantsvahendus	96	99	84	90	<i>Financial intermediation</i>
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	92	95	67	72	<i>Real estate, renting and business activities</i>
Haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, muu teenindus	95	97	67	71	<i>Education, health and social work, other community, social and personal service activities</i>
Tööga hõivatuid ettevõttes					Persons employed in the enterprise
10–19	88	94	50	55	<i>10–19</i>
20–49	96	97	63	68	<i>20–49</i>
50–99	98	100	74	78	<i>50–99</i>
100–249	100	99	85	86	<i>100–249</i>
250+	100	99	89	94	<i>250+</i>
KOKKU 10+	93	96	60	64	<i>TOTAL 10+</i>

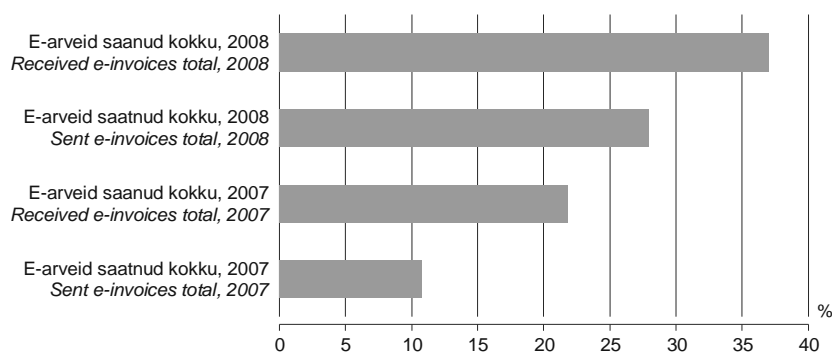
Joonis 1 **Interneti-ühendus ettevõtetes liigi järgi, 2005–2008**
Figure 1 *Types of Internet connection in enterprises, 2005–2008*

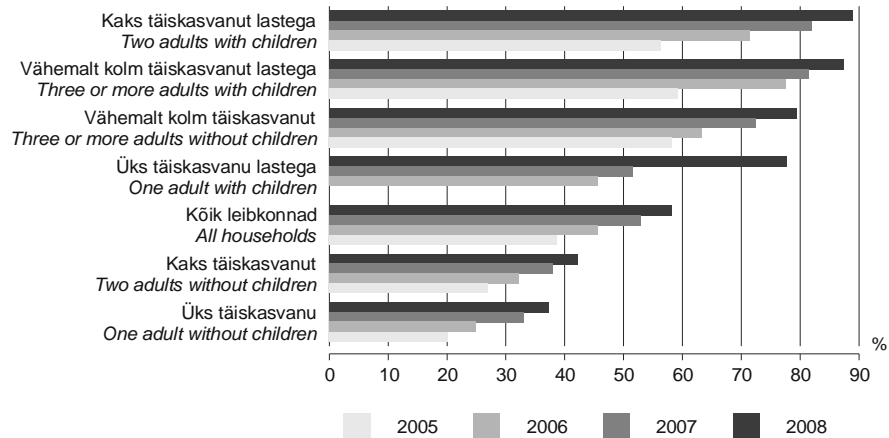
Tabel 2 **ID-kaarti kasutavad ettevõtted tegevusala (EMTAK 2003) ja suuruse järgi, 2008**
 Table 2 *Enterprises using ID cards by economic activity (EMTAK 2003) and size of enterprise, 2008*
 (protsenti — percentages)

	ID-kaardi kasutajad	Kasutaja tuvastamine infosüsteemides	Digitaal-allkirjandamine	Töötajate tuvastamine muul moel	
	<i>Users of ID card</i>	<i>Identification of the user in information systems</i>	<i>Giving the digital signature</i>	<i>Identification of employees in other ways</i>	
Tegevusala					Economic activity
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus	36,1	72,0	64,4	3,8	<i>Agriculture, hunting and forestry</i>
Kalapüük	0,0	<i>Fishing</i>
Mäetööstus	33,3	86,7	60,0	13,3	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	28,1	62,5	69,2	8,7	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	52,3	63,8	77,6	1,7	<i>Electricity, gas and water supply</i>
Ehitus	29,4	77,4	76,4	7,6	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja kodumasinade remont	36,5	67,4	73,4	11,1	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles etc.</i>
Hotellid ja restoranid	21,7	72,4	64,8	1,0	<i>Hotels and restaurants</i>
Veondus, laondus ja side	33,9	68,5	73,7	13,8	<i>Transport, storage and communication</i>
Finantsvahendus	65,7	60,9	87,0	0,0	<i>Financial intermediation</i>
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	48,5	65,2	78,5	11,3	<i>Real estate, renting and business activities</i>
Haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, muu teenindus	52,7	75,0	68,4	10,9	<i>Education, health and social work, other community, social and personal service activities</i>
Tööga hõivatuid ettevõttes					Persons employed in the enterprise
10–19	31,0	70,1	71,0	10,6	<i>10–19</i>
20–49	34,6	69,8	73,5	6,7	<i>20–49</i>
50–99	42,5	66,8	75,5	10,4	<i>50–99</i>
100–249	47,5	62,8	75,6	10,3	<i>100–249</i>
250+	65,4	54,5	76,0	10,7	<i>250+</i>
KOKKU 10+	35,0	68,4	72,9	9,3	<i>TOTAL 10+</i>

Joonis 2 **E-arveid saanud ja saatnud ettevõtted, 2007, 2008**
 Figure 2 *Enterprises received and sent e-invoices, 2007, 2008*

Joonis 3 **Kodune Interneti-ühendus leibkonna tüübi järgi, 2005–2008**
 Figure 3 **Internet connection at home by type of household, 2005–2008**

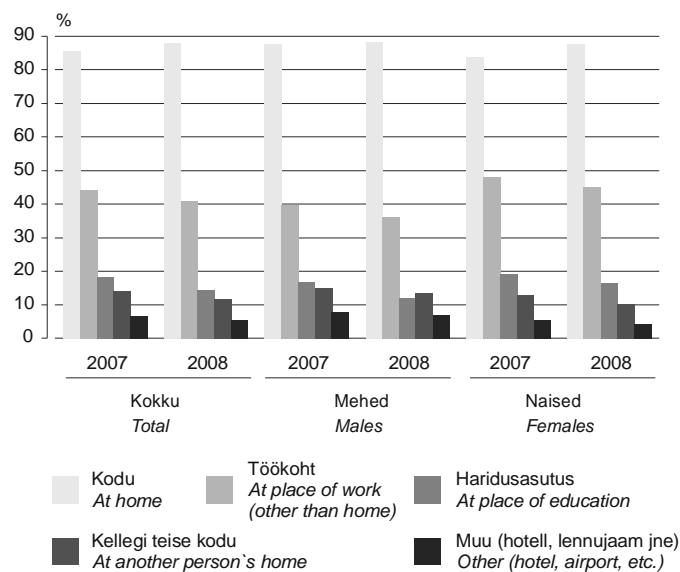

Tabel 3 **Arvuti ja Interneti kasutamine soo, elukohta, vanuse, hariduse ja hõiveseisundi järgi, 2007, 2008**

Table 3 **Use of computers and Internet by sex, place of residence, age, educational level and labour status, 2007, 2008**
 (protsenti — percentages)

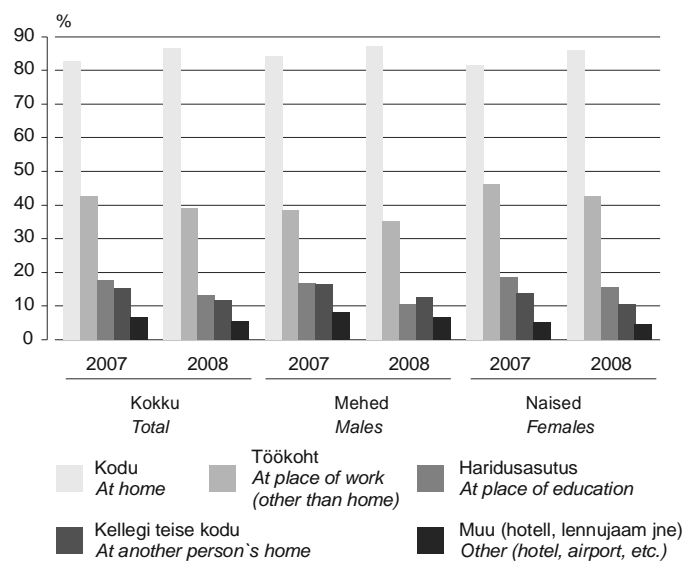
	Arvuti kasutamine Use of computer		Interneti kasutamine Use of Internet		
	2007	2008	2007	2008	
Sugu					Sex
Kokku	65,2	66,3	63,6	66,2	Total
Mehed	65,4	66,6	63,7	66,5	Males
Naised	65,2	65,9	63,5	65,9	Females
Elukoht					Place of residence
Linnaline asula	66,7	67,8	65,2	67,9	Urban settlement
Maa-asula	61,9	62,7	59,9	62,4	Rural settlement
Vanuserühm					Age group
16–24	93,8	95,0	93,0	94,7	16–24
25–34	88,4	89,4	86,3	89,4	25–34
35–44	79,7	79,5	77,8	80,0	35–44
45–54	59,0	60,2	56,9	60,3	45–54
55–64	34,3	36,8	32,3	36,6	55–64
65–74	14,8	16,0	13,8	15,6	65–74
Haridus					Educational level
Esimene või madalam tase	53,3	55,7	52,0	55,7	Below upper secondary education
Teine tase	61,7	63,1	59,8	62,8	Upper secondary education
Kolmas tase	80,8	80,4	79,4	80,9	Tertiary education
Hõiveseisund					Labour status
Töötajad ehk (tööga) hõivatud	75,0	75,8	73,0	75,7	Employed persons
Töötud	58,7	69,2	59,3	71,1	Unemployed persons
Mittetöötavad (üli)õpilased	99,2	99,3	98,4	99,4	Students (not in the labour force)
Mittetöötavad pensionärid jt mitteaktiivsed	24,5	27,1	23,2	27,0	Retired (not in the labour force) and other inactive

Joonis 4 **16–74-aastased arvuti kasutamise koha ja soo järgi, 2007, 2008^a**
 Figure 4 **Computer users aged 16–74 by location of using computer and sex, 2007, 2008^a**

^a Arvutit võis kasutada mitmes kohas.
^a One person could use the computer at multiple places.

Joonis 5 **16–74-aastased Interneti kasutamise koha ja soo järgi, 2007, 2008^a**
 Figure 5 **Internet users aged 16–74 by location of using Internet and sex, 2007, 2008^a**

^a Interneti võis kasutada mitmes kohas.
^a One person could use the Internet at multiple places.

Metoodika

Infotehnoloogia vaatluste aluseks olid Eurostati küsimustikud "Community Survey on ICT usage in enterprises (e-commerce)" ja "Community Survey on ICT usage in households and by individuals", millele tuginedes koostati küsimustikud "Infotehnoloogia ettevõttes" ja "Infotehnoloogia leibkonnas". Eesmärk oli saada üldinfot infotehnoloogia vahendite, Interneti kasutamise, e-kaubanduse ja mitmesuguste Interneti- või arvutikasutusoskuste kohta nii ettevõtetes, leibkondades kui ka isikute järgi.

Vaatlus hõlmas ettevõtteid, kus oli vähemalt 10 hõivatut. Andmeid koguti valikuuringuga. Küsitleti kõiki ettevõtteid, kus oli vähemalt 50 hõivatut. 10–49 hõivatuga ettevõtete hulgast tehti lihtne juhuslik valik. Kogutud andmed laiendati vastavale vähemalt 10 hõivatuga ettevõtete üldkogumile, s.t arvutati üldkogumi näitajate hinnanguline suurus. Ettevõtted jaotati põhitegevusalade kaupa Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi.

Vaatlus "Infotehnoloogia leibkonnas" korraldati tööjõu-uuringu lisana ja see hõlmas vähemalt ühe 16–74-aastase liikmega leibkondi ja 16–74-aastaseid üksikisikuid. Leibkonnad jaotati koosseisu ja tüübi, üksikisikud aga vanuserühma, soo, haridustaseme, hõiveseisundi ja piirkonna järgi. Vaatlust korraldati valikuuringuna. Küsitletavate valiku alus oli AS Andmevara rahvastiku andmebaas (rahvastikuregister). Küsitlus korraldati teises kvartalis, uuringuperiood oli esimene kvartal.

Andmete laiendamisel oli aluseks uuringuaasta 1. jaanuari arvestuslik rahvaarv. Laiendus-tegurid arvutati maakonna, soo ja viie aasta vanuserühmade järgi. Valimi laiendamisel üldkogumi kohta saadud andmed on tegelike parameetrite hinnangud. Vähem kui 20 isikul põhinevaid hinnanguid ei ole avaldatud.

Methodology

The questionnaires of the Statistical Office of the European Communities (Eurostat) "Community Survey on ICT usage in enterprises (e-commerce)" and "Community Survey on ICT usage in households and by individuals" serve as a basis for information technology surveys. On the basis of these questionnaires the surveys "Information technology in enterprises" and "Information technology in households" were compiled. The aim was to obtain general information on information technology equipment, use of the Internet, e-commerce and various skills in using the Internet for the computer in enterprises, households and by persons.

The survey covered enterprises where there are at least 10 persons employed. The data were collected by sample survey. All enterprises with at least 50 persons employed were included. Simple random sample was made among enterprises with 10–49 persons employed. The data were expanded to the population of enterprises with at least 10 persons employed, i.e. the estimates of the parameters were computed. The enterprises were distributed by main economic activities according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK).

The survey "Information technology in households" was conducted as an appendix to the Labour Force Survey and covered households with at least one person aged 16–74 and individuals aged 16–74. Households were distributed by composition and type of household. Individuals were distributed by age group, sex, educational level, labour status and region. The Population Register was used for sampling frame. The survey was conducted in the 2nd quarter and the survey period was the 1st quarter.

The expansion of the data is based on the estimated population of 1 January of the reference year. The expansion coefficients have been calculated according to county, sex and 5-year age groups. All the data received through the expansion of the sample are the estimates of actual parameters. The estimates that are based on less than 20 persons of the sample have not been published.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kuukiri. 2008. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 10.
Ettevõtlus Eestis. *Business in Estonia*. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

TURISM JA MAJUTUS

Helga Laurmaa

Tabel 1	Majutustevõtete mahutavus, 2005–2008	404
Tabel 2	Majutamine, 2005–2008	404
Joonis 1	Majutatud, 1998–2008	404
Tabel 3	Majutatud reisi eesmärgi järgi, 2005–2008	405
Tabel 4	Majutatud elukohariigi järgi, 2005–2008	405
Tabel 5	Ööbimised majutatute elukohariigi järgi, 2005–2008	406
Tabel 6	Reisifirmade vastuvõtu-, lähetus- ja siseturism, 2005–2008	406
Tabel 7	Väliskülastajad elukohariigi ja reisile lähetatud sihtriigi järgi, 2008	407
Joonis 2	Reisifirmade kaudu reisile lähetatud, 1998–2008	408
Joonis 3	Reisifirmade teenindatud sisekülastajad, 1998–2008	408

TOURISM AND ACCOMMODATION

Table 1	Capacity of accommodation establishments, 2005–2008	404
Table 2	Accommodation, 2005–2008	404
Figure 1	Accommodated tourists, 1998–2008	404
Table 3	Accommodated tourists by purpose of trip, 2005–2008	405
Table 4	Accommodated tourists by country of residence, 2005–2008	405
Table 5	Nights spent by country of residence of accommodated tourists, 2005–2008	406
Table 6	Inbound, outbound and domestic tourism organized by travel agencies and tour operators, 2005–2008	406
Table 7	Foreign visitors by country of residence and outgoing visitors by country of destination, 2008	407
Figure 2	Estonian residents sent to trips by travel agencies and tour operators, 1998–2008	408
Figure 3	Domestic visitors served by travel agencies and tour operators, 1998–2008	408

Ülevaade

Peatükk esitab majutus- ja turismistatistikat eelkõige 2005.–2008. aasta kohta.

Majutusteenuste nõudlus suurenes

Aasta-aastalt on suurenenud nõudlus majutusteenuste järele. 2008. aastal oli turistidele avatud 1048 majutustevõtet 47 000 voodikohaga. Aasta ringi oli saadaval 18 000 tuba 39 000 voodikohaga, hooajal lisandus sellele 15% tube ja 22% voodikohti. Enamik tubadest (73%) olid kahekohalised. Varasema aastaga võrreldes tuli juurde üle 2000 voodikoha, voodikohtade täitumus aga vähenes neli protsendipunkti.

2008. aastal oli majutustevõtetes külastajate jaoks 521 toitlustuskohta, 334 spordisaali ja -väljakut, 868 sauna ning 72 valuutavahetuspunkti. 248 majutustevõttes olid avatud Interneti-punktid ja rohkem kui pooltes majutustevõtetes oli traadita andmeside võimalus. 494 majutustevõttes olid mittesuitsetajate toad ja 130-s invatoad. Külastajad said kasutada 479 konverentsisaali. Tööga hõivatuid oli majutustevõtetes üle 9000.

Majutustevõtetes rohkem välis- ja vähem siseturiste

Aastad 2005–2007 olid maailma turismis tänu majanduskasvule väga head. See kajastus ka Eesti majutustevõtete tegevuses. Majutatud turistide arv kasvas 4–9% aastas, kuid seda peamiselt just tänu siseturistidele. 2008. aasta tulemused olid tagasihoidlikumad. Majutustevõtete teenuseid kasutas 2008. aastal 2,4 miljonit turisti — 35 000 rohkem kui 2007. aastal. Erinevalt eelmistest aastatest, kus siseturistide arvu kasv kompenseeris välis- turistide arvu vähenemise majutustevõtetes, 2008. aastal siseturistide arv vähenes, kuid välis- turistide arv suurenes. Majutuskohtades ööbis 944 000 siseturisti (vähenemine 2%) ja 1,43 miljonit välis- turistit. Välis- turistide arv suurenes 2007. aastaga võrreldes 4% ehk 53 000 turisti võrra ja nad veetsid majutustevõtetes 2,9 miljonit ööd — 1% ehk 17 000 ööd rohkem kui 2007. aastal.

Rohkem välis- turistide saabus peamiselt partnerriikidest

2008. aastal suurenes Eesti tähtsaima partnerriigi Soome turistide arv majutustevõtetes. Hästi mõjus tänu soojale talvele varasemast kauem kestnud kiir- laevahooaeg ja uute suurte kiir- laevade liinile tulek. 70% Soome turistidest jäi Tallinnasse. Meie suvepealinnas Pärnus, kus peatus 13% majutatud Soome turistidest, on naaberriigi turistide arv olnud langustrendis

juba 2005. aastast alates. Teise naabერიიgi, Läti turistide peatus majutusettevõtetes 7% rohkem kui aasta varem. Il poolaastast hakkas Läti turistide arv mõnevõrra vähenema. Venemaa turistide käis 2008. aastal majutusettevõtetes 46% rohkem kui aasta tagasi, kui Venemaa turistide arv oli aprillisündmuste tõttu suures languses. Pärast Eesti liitumist Schengeni viisaruumiga 2007. ja 2008. aasta vahetusel hakkas Venemaa turistide arv hoogsalt suurenema, ületades ka languseelse, 2006. aasta taset rohkem kui viiendikuga. Saksamaa turistide arv suurenes 2008. aastal 6%. Turistide arvu kasvu peamine põhjus oli 2008. aasta kevadel avatud lennuühendus Müncheniga ja juba 2007/2008. aasta talvehooajal avatud Tallinna-Hamburgi lennuliin. 2008. aasta novembris lennuühendus Saksamaaga hõrenes ja Saksamaa turistide arv majutusettevõtetes võrreldes 2007. aasta kahe viimase kuuga vähenes 17%. Lõuna-Euroopa riikide Hispaania, Itaalia ja Prantsusmaa turistide peatus majutusettevõtetes rohkem kui 2007. aastal, kuid nendest riikidest saabunud turistide osatähtsus majutusettevõtete klientide hulgas oli endiselt üsna väike.

Vähem turiste Rootsist ja Norrast

Turistide arv Eestile olulistest partnerriikidest Rootsist ja Norrast vähenes vastavalt 4% ja 16%. Rootsi turistide arv majutusettevõtetes on olnud langustrendis alates 2006. aastast. Rootsi turistid käisid 2008. aastal nii spaades kui ka teistes majutusettevõtetes vähem kui aasta varem. Norra turistide arv on viimastel aastatel kiiresti suurenenud. Esimesed languse märgid ilmsid 2007. aasta lõpus ja jätkusid 2008. aastal. Norra reisifirmade seas 2007. aastal korraldatud küsitlusest selgus, et paljude Norra elanike silmis paistavad kõik kolm Balti riiki enam-vähem ühesugused sihtkohad ja seetõttu tehakse reisiotsus ühe Balti riigi kasuks tihti kas soodsama pakkumise või mugavama lennuühenduse järgi^a.

Majutusettevõtetes peatunud turistidest 474 000 kasutas majutusteenust pakkuvate spaade teenuseid, 59% neist olid väliskülalastajad. Kui eestimaalane peatus spaas keskmiselt pisut üle kahe ööpäeva, siis välismaalased jäid kauemaks — keskmiselt ligi kolmeks ööpäevaks.

Turist maksis majutusettevõttes keskmiselt 490 krooni ööpäeva eest. Ööpäeva keskmine maksumus oli 2% kallim kui 2007. aastal.

Majutusettevõtete koostööpartnerid on reisifirmad. Reisifirmade vahendusel saabus 2008. aastal Eestisse 181 000 välituristi (13% majutusasutuste teenuseid kasutanud turistidest) ja 774 000 ühepäevakülalastajat. Enim turiste tuli Soomest, Rootsist ja Saksamaalt, enamik ühepäevakülalastajatest saabus Soomest (57%).

Eestimaalased reisid rohkem

2008. aastal läks reisifirmade kaudu välisriikidesse 542 000 Eesti elanikku ehk 5% rohkem kui aasta varem. Piiri taha reisimiseks kasutas kohaliku reisifirma teenuseid vähemalt iga kolmas eestimaalane. Lemmiksihtkoht on endiselt Soome (17% kõigist reisisajatest), millele järgnevad Egiptus (10%), Hispaania (6%) ja Rootsi (5%). Meelsasti käiakse ka Itaalias, Türgis, Kreekas, Saksamaal, Ameerika Ühendriikides ja Venemaal (kõik 4%).

Eesti piires reisivõtte reisibüroo vahendusel vähem kui välismaal. 2008. aastal kasutas kodumaal reisimiseks reisifirma teenuseid 94 000 Eesti elanikku. 2008. aastal oli reisibüroo kaudu välismaale reisinute arv sisekülalastajate arvust peagu kuus korda suurem. Soosituim aeg Eestis reisimiseks on traditsiooniliselt suvi.

2008. aastal osutas turismiteenuseid 325 reisifirmat. Väliskülalastajate vastuvõtmise ja Eesti elanike välisreisidele lähetamisega tegeles 252 reisifirmat ehk kolmveerand firmadest.

Overview

The chapter presents accommodation and tourism statistics predominantly for 2005–2008.

The demand for accommodation services increased

The demand for accommodation services has increased year by year. In 2008, 1,048 accommodation establishments with 47,000 bed places were available for tourists. All the year round 18,000 rooms with 39,000 bed places were available, 15% of rooms and 22% of bed places were additionally available during tourist seasons. Most of the rooms (73%) were double rooms. Compared to the previous year, the number of bed places increased by 2,000 but the average use of bed places decreased by four percentage points.

In 2008, 521 catering establishments, 334 sports fields and gymnasiums, 868 saunas, 72 currency exchange offices served visitors in accommodation establishments. 248 accommodation establishments had Internet access points and more than half of accommodation establishments had a possibility of wireless data communication (WiFi). 494 accommodation establishments had rooms for non-smokers and 130 had rooms for

^a Kallas, P. (2008). Eesti ja maailma turism 2008, lk 4.
[www] http://public.visitestonia.com/files/statistika/Eesti_turism_2008.pdf (19.05.2009).

persons with special needs. Visitors could use 479 conference rooms. More than 9,000 persons were employed in accommodation establishments.

More foreign tourists and less domestic tourists in accommodation establishments

The years 2005–2007 were very good for the world's tourism due to the economic growth. This was also reflected in the activities of the accommodation establishments. The number of accommodated tourists increased by 4–9% a year, but mainly on account of domestic tourists. The results of 2008 were more modest. In 2008, 2.4 million tourists used the services of accommodation establishments — 35,000 tourists more than in 2007. Unlike previous years, where the growth in the number of domestic tourists was compensated by a decrease in the number of foreign tourists in accommodation establishments, in 2008, the number of domestic tourists decreased and the number of foreign tourists increased. The number of domestic tourists spending nights in accommodation establishments was 944,000 (the decrease was 2%) and the respective number of foreign tourists was 1.43 million. Compared to 2007, the number of foreign tourists increased 4% or by 53,000 tourists. The number of nights spent in accommodation establishments by foreign tourists was 2.9 million — 1% or by 17,000 nights more than in 2007.

More foreign tourists came from the main partner countries

In 2008, the number of tourists from Finland, from the most important partner country in tourism of Estonia, increased in accommodation establishments. Longer season of the catamarans thanks to the warm winter and also new types of big fast ferries had a positive impact on tourism. 70% of tourists who came from Finland stayed in Tallinn. The number of tourists from Finland has already been in decline since 2005 in our summer capital Pärnu, where 13% of accommodated Finnish tourists stayed. The number of tourists from the other neighbouring country Latvia increased 7% compared to the previous year. The number of tourists from Latvia started to decrease slightly in the 2nd half of the year. 46% more tourists from Russia stayed in accommodation establishments compared to the previous year. The number of tourists from Russia were in a remarkable decline connected with the political tensions in April 2007. After Estonia's accession to the Schengen area at the end of 2007 and at the beginning of 2008 the number of tourists from Russia began to increase, surpassing significantly also the level of 2006 by a fifth. In 2008, the number of tourists from Germany increased 6% compared to 2007. The main reason for the increase in the number of tourists from Germany was the opening of a new airline from Munich in spring 2008, and the Tallinn-Hamburg route opened already in the winter season of 2007/2008. In November 2008 the number of flights between Estonia and Germany decreased. The number of tourists from Germany in accommodation establishments of Estonia decreased by 17% in the last two months of 2008 compared to the same period of the previous year. Compared to 2007, more tourists from Southern European countries — Spain, Italy and France — stayed in accommodation establishments, but the share of tourists coming from these countries was not high among the customers using accommodation services.

Fewer tourists from Sweden and Norway

The number of tourists from important partner countries for Estonia, from Sweden and Norway decreased (4% and 16%, respectively). The number of tourists from Sweden in accommodation establishments of Estonia has been in a downward trend since 2006. In 2008, Swedish tourists visited spas and other accommodation establishments less than in the previous year. The number of tourists from Norway increased rapidly in recent years. The first signs of decline occurred at the end of 2007 and continued throughout 2008. The travel survey conducted in Norway in 2007 showed that for the residents of Norway, all the three Baltic countries seemed more or less the same destinations and therefore the tourists decided in favor of one of the Baltic countries on the basis of special offers or more convenient air services^a.

474,000 of accommodated tourists stayed in health spas, 59% of them were foreign visitors. Estonian residents stayed in health spas on average for more than two nights, but foreign tourists stayed there on average for about three nights.

The average cost of a guest night in an accommodation establishment was 490 kroons. The average cost of a guest night was 2% more expensive than in 2007.

Accommodation establishments co-operate with travel agencies and tour operators. In 2008, 181,000 foreign tourists arrived in Estonia through travel agencies and tour operators (13% of the tourists who used the services of accommodation establishments) and also 774,000 of the same-day visitors. The majority of tourists came from Finland, Sweden and Germany, most same-day visitors came from Finland (57%).

^a Kallas, P. (2008). *Tourism in Estonia in 2008*, p 1
[www] http://public.visitestonia.com/files/statistika/Tourism_in_Estonia2008.pdf (19.05.2009).

More Estonian residents went to tours

In 2008, 542,000 Estonian residents were sent to tours to foreign countries, which is 5% more than a year earlier. More than every third Estonian resident used the services of local travel agencies and tour operators for organised foreign trips. The most favourite destination is continually Finland (17% of all travellers), followed by Egypt (10%), Spain (6%) and Sweden (5%). Italy, Turkey, Greece, Germany and the United States were also preferred by tourists (4% each).

Estonian residents used the services of travel agencies for travels within Estonia less than for travelling abroad. In 2008, 94,000 Estonian residents used the services of travel agencies and tour operators for domestic trips. In 2008, the number of Estonian residents who travelled to foreign countries exceeded the number of domestic visitors six times. Summer is traditionally the most favourite period for travelling in Estonia.

In 2008, 325 travel agencies and tour operators rendered tourist services. 252 travel agencies and tour operators, or three fourths of all respective companies were engaged in receiving foreign visitors and sending Estonian residents to foreign tours.

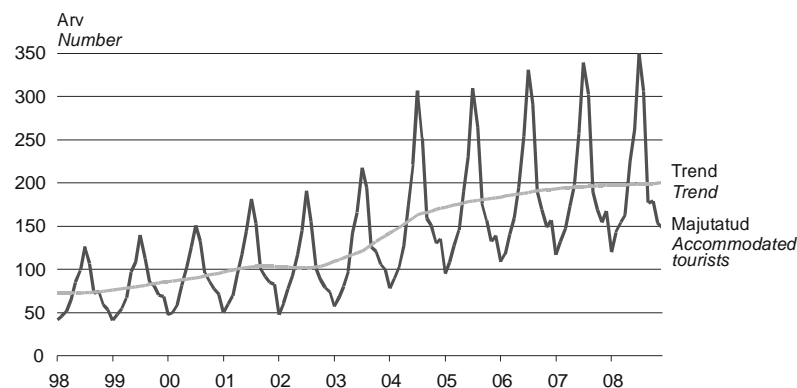
Tabel 1 **Majutusettevõtete mahutavus, 2005–2008**
Table 1 *Capacity of accommodation establishments, 2005–2008*

	2005	2006	2007	2008	
Majutusettevõtted	784	951	984	1 048	<i>Establishments</i>
Toad	16 610	17 811	19 303	20 542	<i>Rooms</i>
Voodikohad	38 088	40 850	44 611	46 940	<i>Bed places</i>
Keskmiselt voodikohti toas	2,29	2,29	2,31	2,29	<i>Average number of bed places per room</i>

Tabel 2 **Majutamine, 2005–2008**
Table 2 *Accommodation, 2005–2008*

	2005	2006	2007	2008	
Majutatud, tuhat	2 073	2 259	2 343	2 378	<i>Accommodated tourists, thousands</i>
Majutatud välismaalased, tuhat	1 453	1 428	1 380	1 433	<i>Accommodated foreign tourists, thousands</i>
Välismaalaste osatähtsus	70	63	59	60	<i>Proportion of foreign tourists</i>
Ööbimised, tuhat	4 112	4 543	4 675	4 602	<i>Nights spent, thousands</i>
Keskmiselt ööbimisi ühe majutatu kohta	1,98	2,01	2,00	1,94	<i>Average number of nights spent per tourist</i>

Joonis 1 **Majutatud, 1998–2008**
Figure 1 *Accommodated tourists, 1998–2008*

Tabel 3 **Majutatud reisi eesmärgi järgi, 2005–2008**
 Table 3 *Accommodated tourists by purpose of trip, 2005–2008*
 (protsenti — percentages)

Eesmärk	2005	2006	2007	2008	Purpose
Puhkusereis	62	62	61	64	Holiday trip
Tööreis	25	25	25	24	Business trip
osavõtt konverentsist, koolitusest, seminarist	21	21	20	22	participation in a conference, seminar
Muu reis	13	13	14	12	Other trip
Majutatud	100	100	100	100	Accommodated tourists

Tabel 4 **Majutatud elukohariigi järgi, 2005–2008**
 Table 4 *Accommodated tourists by country of residence, 2005–2008*

Riik	2005	2006	2007	2008	Country
Albaania	141	92	113	159	Albania
Austria	9 368	9 559	6 085	8 561	Austria
Belgia	4 940	5 886	6 094	6 860	Belgium
Bulgaaria	688	913	847	993	Bulgaria
Eesti	619 168	831 504	962 721	944 325	Estonia
Hispaania	15 533	15 148	17 454	17 844	Spain
Holland	12 714	13 688	12 229	12 533	Netherlands
Horvaatia	416	573	944	660	Croatia
Iirimaa	4 841	4 179	3 699	3 129	Ireland
Island	2 209	1 742	2 159	1 082	Iceland
Itaalia	26 712	26 753	24 901	26 280	Italy
Kreeka	1 696	1 731	2 712	2 535	Greece
Küpros	223	251	549	580	Cyprus
Leedu	24 703	29 889	35 561	41 396	Lithuania
Luksemburg	561	584	590	779	Luxembourg
Läti	51 558	65 559	74 667	79 527	Latvia
Malta	169	127	118	271	Malta
Norra	41 273	48 863	55 999	47 240	Norway
Poola	14 194	14 240	18 555	20 859	Poland
Portugal	3 488	2 697	2 763	2 644	Portugal
Prantsusmaa	16 921	16 510	17 813	18 522	France
Rootsi	108 234	105 939	90 221	86 308	Sweden
Rumeenia	800	708	1 033	1 136	Romania
Saksamaa	109 346	90 073	87 109	91 915	Germany
Slovakkia	1 255	830	909	1 362	Slovakia
Sloveenia	1 298	2 206	1 171	1 262	Slovenia
Soome	799 139	749 132	707 124	728 181	Finland
Suurbritannia	62 926	61 393	56 113	46 575	United Kingdom
Šveits	5 258	5 202	5 364	6 680	Switzerland
Taani	15 407	16 206	14 053	14 281	Denmark
Tšehhi	5 046	4 696	5 465	5 113	Czech Republic
Türgi	475	579	980	2 861	Turkey
Ukraina	1 861	3 192	3 648	4 919	Ukraine
Ungari	3 464	3 322	3 638	3 648	Hungary
Venemaa	53 427	67 201	56 407	82 280	Russia
Muud	10 778	12 480	15 711	15 705	Other European countries
Euroopa riigid					
Ameerika Ühendriigid	19 506	19 856	22 169	19 185	United States
Jaapan	8 066	8 093	6 799	6 862	Japan
Kanada	3 254	2 931	3 677	3 347	Canada
Muud riigid	11 530	14 560	14 880	19 272	Other countries
KOKKU	2 072 586	2 259 087	2 343 044	2 377 671	TOTAL

Tabel 5 **Ööbimised majutatute elukohariigi järgi, 2005–2008**
 Table 5 *Nights spent by country of residence of accommodated tourists, 2005–2008*

Riik	2005	2006	2007	2008	Country
Albaania	374	238	315	413	Albania
Austria	22 543	22 128	14 034	19 219	Austria
Belgia	10 269	13 303	11 839	14 237	Belgium
Bulgaaria	1 851	3 365	2 272	2 399	Bulgaria
Eesti	1 129 118	1 522 963	1 759 045	1 669 550	Estonia
Hispaania	28 634	29 362	35 442	38 510	Spain
Holland	26 095	29 145	26 873	27 662	Netherlands
Horvaatia	1 152	1 670	2 067	1 500	Croatia
Iirimaa	12 053	11 400	10 339	8 342	Ireland
Island	5 953	4 965	6 347	2 547	Iceland
Itaalia	59 553	61 348	60 393	60 692	Italy
Kreeka	4 669	4 347	6 451	6 027	Greece
Küpros	782	668	1 448	1 550	Cyprus
Leedu	40 925	52 202	61 207	69 555	Lithuania
Luksemburg	1 269	1 478	1 257	1 670	Luxembourg
Läti	74 880	101 300	119 429	123 299	Latvia
Malta	493	317	312	948	Malta
Norra	105 432	134 741	148 254	125 683	Norway
Poola	26 459	31 802	38 274	48 254	Poland
Portugal	6 745	5 637	6 201	6 487	Portugal
Prantsusmaa	33 990	35 817	37 791	38 416	France
Rootsi	235 202	236 998	195 748	185 592	Sweden
Rumeenia	1 926	2 380	2 955	2 801	Romania
Saksamaa	215 892	185 550	177 355	187 665	Germany
Slovakkia	3 230	2 320	2 461	4 020	Slovakia
Sloveenia	2 685	3 520	2 634	2 744	Slovenia
Suome	1 581 685	1 501 481	1 425 926	1 415 884	Finland
Suurbritannia	159 141	155 667	140 230	112 423	United Kingdom
Šveits	10 697	11 058	11 019	12 607	Switzerland
Taani	32 445	34 358	30 946	31 684	Denmark
Tšehhi	8 183	9 065	10 859	11 223	Czech Republic
Türgi	1 098	1 911	2 779	5 877	Turkey
Ukraina	4 492	7 482	10 079	13 361	Ukraine
Ungari	8 063	8 842	15 442	9 205	Hungary
Venemaa	138 508	176 862	149 663	198 319	Russia
Muud Euroopa riigid	22 495	30 872	37 487	41 160	Other European countries
Ameerika Ühendriigid	44 349	49 460	53 599	46 014	United States
Jaapan	15 350	15 516	12 246	12 143	Japan
Kanada	8 352	7 563	8 982	7 849	Canada
Muud riigid	24 545	34 229	34 501	34 681	Other countries
KOKKU	4 111 577	4 543 330	4 674 501	4 602 212	TOTAL

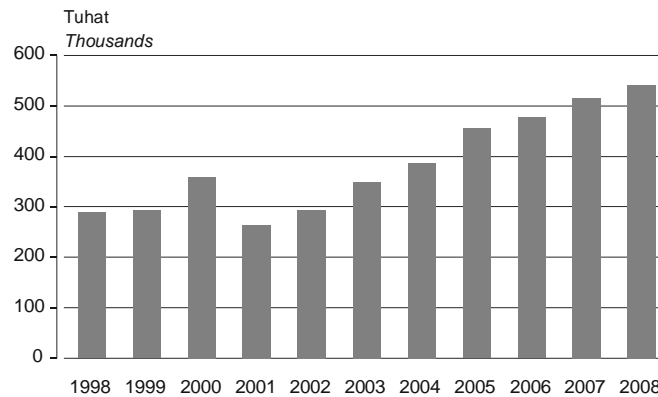
Tabel 6 **Reisifirmade vastuvõtu-, lähetus- ja siseturism, 2005–2008**
 Table 6 *Inbound, outbound and domestic tourism organized by travel agencies and tour operators, 2005–2008*

Külastajad	2005	2006	2007	2008	Visitors
Väliskülastajad	1 824 162	1 689 874	1 845 170	954 617	International visitors
ööbivad külastajad	349 045	287 263	284 850	180 753	overnight visitors
ühapäevakülastajad	1 475 117	1 402 611	1 560 320	773 864	same-day visitors
Reisile lähetatud	454 814	477 363	515 592	541 916	Outgoing visitors
Sisekülastajad	164 210	129 185	127 452	94 212	Domestic tourists
ööbivad külastajad	91 376	62 551	58 389	30 639	overnight visitors
ühapäevakülastajad	72 834	66 634	69 063	63 573	same-day visitors

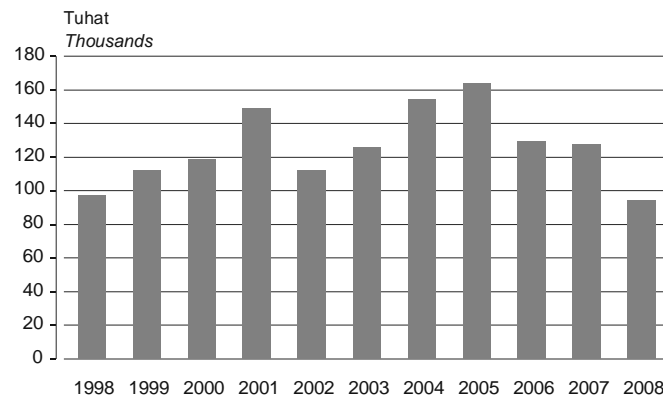
Tabel 7 **Väliskülastajad elukohariigi ja reisile lähetatud sihtriigi järgi, 2008**
 Table 7 *Foreign visitors by country of residence and outgoing visitors by country of destination, 2008*

Riik	Ööbivad külastajad <i>Overnight visitors</i>	Ühepäeva- külastajad <i>Same-day visitors</i>	Kokku <i>Total</i>	Lähetatud <i>Outgoing visitors</i>	Country
Ameerika Ühendriigid	2 720	58 669	61 389	19 706	<i>United States</i>
Araabia Ühend- emiraadid	911	133	1 044	1 333	<i>United Arab Emirates</i>
Austria	2 170	260	2 430	11 421	<i>Austria</i>
Belgia	379	726	1 105	10 783	<i>Belgium</i>
Bulgaaria	114	3	117	7 116	<i>Bulgaria</i>
Egiptus	14	0	14	51 295	<i>Egypt</i>
Hispaania	14 900	14 065	28 965	33 208	<i>Spain</i>
Holland	1 184	444	1 628	6 529	<i>Netherlands</i>
Horvaatia	115	152	267	3 369	<i>Croatia</i>
Iirimaa	183	150	333	2 172	<i>Ireland</i>
israel	149	119	268	1 291	<i>Israel</i>
Indoneesia	12	0	12	397	<i>Indonesia</i>
Island	93	1	94	2 130	<i>Iceland</i>
Itaalia	6 868	30 695	37 563	23 425	<i>Italy</i>
Jaapan	294	625	919	1 114	<i>Japan</i>
Kanada	265	346	611	1 826	<i>Canada</i>
Kreeka	275	1 664	1 939	21 340	<i>Greece</i>
Küpros	115	1	116	2 990	<i>Cyprus</i>
Leedu	1 503	227	1 730	17 717	<i>Lithuania</i>
Luksemburg	97	3	100	1 321	<i>Luxembourg</i>
Läti	4 959	1 088	6 047	17 832	<i>Latvia</i>
Malta	4	85	89	602	<i>Malta</i>
Maroko	20	0	20	967	<i>Morocco</i>
Norra	9 241	1 707	10 948	6 859	<i>Norway</i>
Poola	1 672	566	2 238	4 783	<i>Poland</i>
Portugal	551	88	639	9 445	<i>Portugal</i>
Prantsusmaa	2 093	1 929	4 022	18 560	<i>France</i>
Rootsi	10 266	175 835	186 101	28 069	<i>Sweden</i>
Rumeenia	47	29	76	2 192	<i>Romania</i>
Saksamaa	18 022	19 261	37 283	23 198	<i>Germany</i>
Slovakkia	7	5	12	2 577	<i>Slovakia</i>
Sloveenia	205	10	215	2 885	<i>Slovenia</i>
Soome	78 129	440 169	518 298	90 863	<i>Finland</i>
Suurbritannia	3 348	18 369	21 717	14 326	<i>United Kingdom</i>
Šveits	1 083	318	1 401	4 455	<i>Switzerland</i>
Taani	2 196	1 085	3 281	6 602	<i>Denmark</i>
Tai	11	122	133	6 173	<i>Thailand</i>
Tšehhi	300	330	630	7 884	<i>Czech Republic</i>
Tuneesia	0	0	0	3 525	<i>Tunisia</i>
Türgi	489	83	572	22 003	<i>Turkey</i>
Ukraina	966	74	1 040	6 704	<i>Ukraine</i>
Ungari	321	80	401	3 077	<i>Hungary</i>
Venemaa	8 761	1 348	10 109	19 711	<i>Russia</i>
Muud riigid	5 701	3 000	8 701	18 141	<i>Other countries</i>
KOKKU	180 753	773 864	954 617	541 916	<i>TOTAL</i>

Joonis 2 **Reisifirmade kaudu reisile lähetatud, 1998–2008**
 Figure 2 *Estonian residents sent to trips by travel agencies and tour operators, 1998–2008*

Joonis 3 **Reisifirmade teenindatud sisekülastajad, 1998–2008**
 Figure 3 *Domestic visitors served by travel agencies and tour operators, 1998–2008*

Metoodika

Turismi- ja majutusstatistika iseloomustab kõiki Eestis tegutsevaid üksusi, kes osutavad turismi- ja majutusteenust. Nende tegevusala kood Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi on 633, 551 või 552. Turismistatistikas küsitletakse kõiki üksusi, majutusstatistikas vähemalt viie voodikohaga üksusi.

Methodology

Tourism and accommodation statistics cover all entities in Estonia that provide tourism and accommodation services. The activity code of these enterprises by the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK) is either 633, 551 or 552. In tourism statistics entities are enumerated completely, but in accommodation statistics — the entities with at least five bed places.

Kirjandust Publications

Eesti. Arve ja fakte 2009. (2009). Tallinn: Statistikaamet. [E-väljaanne].
 Eesti Statistika Kvartalikirj. 2009. *Quarterly Bulletin of Statistics Estonia*, nr 3 (ilmub septembris — to be published in September).
 Minifacts about Estonia 2009. (2009). Tallinn: Statistics Estonia.
 Turism. Majutus. 2007. *Tourism. Accommodation*. (2008). Tallinn: Statistikaamet.

TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS

Aavo Heinlo

Tabel 1	Teadus- ja arendustegevuse töötajad institutsionaalse sektori järgi, 2003–2008	412
Tabel 2	Teadus- ja arendustegevuse töötajad teadusvaldkonna järgi, 2008	412
Tabel 3	Teadlased ja insenerid teadusvaldkonna järgi, 2003–2008	412
Tabel 4	Teadus- ja arendustegevuse töötajad ettevõtlussektoris tegevusala järgi, 2007	413
Joonis 1	Teaduse ja tehnoloogia inimressurs, 1998–2008.....	414
Joonis 2	Teadus- ja arendustegevuse kulutused, 1998–2007	414
Tabel 5	Asutuse- ja ettevõttesisese teadus- ja arendustegevuse kulutused institutsionaalse sektori järgi, 2003–2008	414
Tabel 6	Ettevõttesisese teadus- ja arendustegevuse kulutused ettevõtlussektoris rahastamisallika ja tegevusala järgi, 2007	415
Tabel 7	Ettevõttesisese teadus- ja arendustegevuse kulutused ettevõtlussektoris liigi ja tegevusala järgi, 2007.....	416
Tabel 8	Teadus- ja arendustegevuse kulutused ettevõtlussektoris rahastamisallika ja töötajate arvu järgi, 2007	417
Tabel 9	Asutusesisese teadus- ja arendustegevuse kulutused rahastamisallika järgi, 2003–2008.....	417
Tabel 10	Asutusesisese teadus- ja arendustegevuse kulutused teadusvaldkonna järgi, 2003–2008.....	417
Tabel 11	Patenditaotlused ja kasuliku mudeli registreerimise taotlused, 2006–2008	418
Tabel 12	Tööstusomandi õiguskaitse, 2004–2008	418
Tabel 13	Tööstusomandi õiguskaitse taotlused riigi järgi, 2008.....	419
Joonis 3	Kõrgtehnoloogiliste toodete eksport, 1999–2006.....	419

RESEARCH AND DEVELOPMENT

Table 1	Personnel engaged in research and development by institutional sector, 2003–2008	412
Table 2	Personnel engaged in research and development by field of science, 2008	412
Table 3	Researchers by field of science, 2003–2008	412
Table 4	Personnel engaged in research and development in business enterprise sector by economic activity, 2007.....	413
Figure 1	Human resources devoted to science and technology, 1998–2008.....	414
Figure 2	Expenditure on R&D, 1998–2007	414
Table 5	Intramural research and development expenditure by institutional sector, 2003–2008	414
Table 6	Intramural research and development expenditure in business enterprise sector by source of funds and economic activity, 2007	415
Table 7	Intramural research and development expenditure in business enterprise sector by type and economic activity, 2007.....	416
Table 8	Research and development expenditure in business enterprise sector by source of funds and number of employees, 2007	417
Table 9	Intramural research and development expenditure by source of funds, 2003–2008	417
Table 10	Intramural research and development expenditure by field of science, 2003–2008	417
Table 11	Filed patent applications and utility model registration applications, 2006–2008.....	418
Table 12	Legal protection of industrial property, 2004–2008.....	418
Table 13	Applications for legal protection of industrial property by country, 2008.....	419
Figure 3	Export of high-tech products, 1999–2006.....	419

Ülevaade

T&A intensiivsus jäi 2007. aastal eelmise aasta tasemele

Peatükk esitab teadus- ja arendustegevuse (T&A) statistikat aastate 1998–2008 kohta. Oluline teadmuspõhise majanduse poole liikumist iseloomustav näitaja on T&A kogukulutuste suhe sisemajanduse koguprodukti (SKP) ehk T&A intensiivsus. Eestis on T&A intensiivsus alates 2001. aastast pidevalt suurenenud ja 2006. aastal ületas see esimest korda ühe protsendi piiri, ulatudes 1,15%-ni. 2007. aastal jäi T&A kulutuste juurdekasv SKP omaga samale tasemele ja T&A intensiivsus muutus väga vähe — 1,14%.

T&A kasvutempo poolest Eesti EL-i juhtriikide hulgas

Eesti T&A intensiivsus kasvas aastatel 2001–2007 keskmiselt 8% aastas ja see paigutas Eesti Euroopa Liidu riikide hulgas Küprose järel teisele kohale. Eesti T&A intensiivsuse silmapaistev kasv on seda hinnatavam, et see toimus riigi SKP kiire kasvuga ühel ajal. Mitmes arenenud tööstusriigis ja ka kogu EL-is T&A intensiivsus samas ajavahemikus aga vähenes, hoolimata sealse SKP tagasihoidlikust kasvust.

2007. aastal kasvas T&A rahastamine kuuendiku võrra

Ettevõtted on T&A rahastamisel riigist kiiremat kasvutempot hoidnud juba mitu aastat. Ka 2007. aasta ei olnud erand: riigi rahastatud T&A kulutused kasvasid 18%, ettevõtete rahastatud kulutused aga 26%. Aastaraamatu ilmumise ajaks ei ole ettevõtlussektori värsked andmeid veel käepärast, kuid kasumitaotluseta institutsionaalsetes sektorites kasvasid T&A kulutused 2008. aastal 29% ja riigi rahastatud kulutused koguni 36%, mis veel kord tõestab T&A suurt prioriteeti riigi tehtavates valikutes.

T&A-le kulutatud tööaeg pikeneb, kallinedes rahastamisest aeglasemalt

T&A töötajate hulk ei kasva kulutustega samas tempos — 2006. aastaga võrreldes suurenes 2007. aastal nii töötajate arv kui ka T&A-le kulutatud tööaeg 6%. T&A tööjõukulud kasvasid samal ajal 29%, võimaldades palgatõusu ligi veerandi võrra.

Teadlaste ja inseneride keskmine vanus on juba aastaid olnud umbes 46 aastat. Doktorikraadiga teadlasi ja inseneri oli 2007. aastal 182 võrra ja magistrikraadiga 406 võrra rohkem kui aasta varem. Akadeemilise kraadiga teadlaste ja inseneride osatähtsus jõudis 69%-ni.

Katse- ja arendustööde osatähtsus suureneb pidevalt

Ettevõtete üha suurenev osatähtsus nii T&A tegemisel kui ka rahastamisel on muutnud T&A laadi. 1998. aastal, kui ettevõtete T&A-d mõõdeti Eestis esimest korda, hõlmasid alusuuringud T&A kogukulutustest 40% ning katse- ja arendustööd vaid veerandi, 2007. aastal aga oli katse- ja arendustööde osatähtsus esimest korda üle poole — 52%. Ettevõtlussektoris endas tehtava T&A kulutustest olid katse- ja arendustööd 2007. aastal 87%. Kasumitaotluseta institutsionaalsetes sektorites on seni olnud suurem osa küll alusuuringutel, kuid ka seal toimus 2008. aastal tähelepanuväärne nihe — katse- ja arendustööde osatähtsus, mis 2007. aastal oli 19%, suurenes 2008. aastal 26%-ni.

Riigi panus sotsiaalteadustesse väiksem

Kasumitaotluseta institutsionaalsete sektorite andmeid on võimalik analüüsida ka teadusvaldkonniti. Riigi prioriteedid on aastati mõnevõrra erinenud. 2008. aastal oli riigi rahastamise osatähtsus suurim humanitaar- (88%) ja põllumajandusteadustes (87%) ning väiksem sotsiaalteadustes (72%). 2007. aastal rahastas riik T&A-d sotsiaalteadustes vaid 63% ulatuses.

Ettevõtted rahastavad kasumitaotluseta institutsionaalsete sektorite T&A-st vaid 5%. Nende osatähtsus rahastamisel on suurim tehnikateadustes, kuid nende roll on märgatav ka loodus- ja põllumajandusteadustes. 2008. aastal rahastasid ettevõtted loodusteadusi 37 miljoni ja tehnikateadusi 27 miljoni krooniga. Välismaise rahastamise osatähtsus oli 20%-ga suurim sotsiaalteadustes, loodus- ja arstiteaduses ulatus see 2008. aastal 12%-ni.

Kõrgharidussektor on suurim T&A-ga seotud institutsionaalne sektor: 2008. aasta lõpus töötas seal 4357 teadlast ja inseneri, kes kulutasid aasta jooksul T&A-le 2126 inimtööaastat. Riiklikus sektoris olid need arvud mitu korda väiksemad — vastavalt 754 ja 571 — ning väikseimas, põhiliselt mittetulundusühingutest koosnevas kasumitaotluseta erasektoris omakorda vastavalt 204 ja 114.

Nais- ja meesteadlaste arv peagu võrdne

Alates 1996. aastast on naiste osatähtsus kasumitaotluseta institutsionaalsete sektorite teadlaste ja inseneride üldarvus pidevalt suurenenud ning nais- ja meesteadlaste arv on peagu võrdsustunud. 2008. aastal oli naiste osatähtsus 48% (1996. aastal 42%). Naiste osatähtsus prevaleerivad humanitaarteadustes (65%) ja arstiteaduses (64%), mees- teadlased seevastu tehnikateadustes (72%) ja loodusteadustes (62%).

Väliteadlaste arv kasvab

Teadustöö rahvusvahelistumist iseloomustab nii väliteadlaste arvu kasv (aastaga 153-st 179-ni) kui ka riikide suur esindatus (33 asemel 42). Enamikust riikidest töötas 2008. aastal Eestis vaid 1–3 teadlast, kuid näiteks Saksamaalt oli neid 32, Venemaalt 19 ja Ameerika Ühendriikidest 14. Naisi oli nende hulgas 47 ehk pisut üle veerandi.

Overview

R&D intensity remained at previous year level in 2007

The chapter presents statistics on research and development activities (R&D) for the years 1998–2008. The ratio of the total expenditure on research and development to gross domestic product (GDP) or the R&D intensity is one of important indicators of the progress towards the knowledge-based economy. For Estonia, this indicator has been continuously growing since 2001, and in 2006 the R&D intensity for the first time crossed the 1% line reaching 1.15%. In 2007 the surplus in the R&D expenditure did not exceed the growth rate of GDP and so the R&D intensity remained at the same level — 1.14%

Estonia belongs by R&D growth rate to the EU leader countries

During 2001–2007 the average growth rate of the R&D for Estonia was 8%, which places Estonia to the second position after Cyprus among the European Union countries. The spectacular growth of Estonian R&D intensity is more valuable taking into account that it came about in the background of the high growth of Estonia's GDP. In several developed industrial countries and in the European Union as total the back gear was switched on for the indicator under consideration despite the moderate GDP growth there.

The R&D financing rose by 1/6 in 2007

Enterprises as the financiers of R&D have maintained a rapid growth for several years already — the year 2007 was not an exception: the increment for state financed R&D was 18%, one for enterprise financed 26%. The fresh data for business enterprise sector (BES) are not available yet to the date of this yearbook publication but in non-profit institutional sectors R&D expenditure grew 29% in 2008 and state financed expenditure even more — 36%. Once again it shows the high priority of R&D among options confronting the state.

Becoming more expensive the work-time spent on R&D is growing slower than financing

The number of R&D personnel is not growing at the same pace with expenditure — the increase in the number of R&D personnel and the working time spent on R&D was 6% in 2007 compared with 2006. At the same time, labour costs in R&D grew by 29% leaving a quarter for a raise in salary.

The mean age of researchers has remained around 46 years. There were 182 holders of PhD degree and 406 holders of Master degree more among researchers in 2007 compared with the previous year. The share of degree holders among researchers reached 69%.

Share of experimental development is continuously increasing

The rising importance of enterprises as performers and financiers of R&D has changed the R&D breakdown by type. If in 1998 (when the R&D expenditure of enterprises was measured in Estonia for the first time) the basic research accounted for 40% and the experimental development only for a quarter of the total expenditure, by 2007 the roles had changed: the experimental development made up over half for the first time — 52%. For business enterprise sector itself the share of experimental development was 87%. In non-profit institutional institutions the basic research is still holding the lion's share but even there a remarkable shift took place in 2008 — the share of experimental development grew from 19% in 2006 to 26% in 2008.

The share of state funding to social sciences was the lowest

The data on non-profit institutional sectors can also be analysed by fields of science. The priorities of the state by field of science differ somewhat from year to year. In 2008 the share of state funding was the highest in humanities (88%) and agricultural sciences (87%) and the lowest in social sciences (72%). It must be added that the government funding of social sciences accounted only for 63% in 2007.

Only 5% of R&D activities in non-profit institutional sectors are financed by enterprises. Their financing role is highest in engineering, but it is also visible in natural and agricultural sciences. The enterprises financed natural sciences by 37 million and engineering by 27 million kroons in 2008. The highest share of foreign funds was measured for social sciences — 20%, for natural and medical sciences it accounted for 12% in 2008.

The higher education sector is the largest R&D performing institutional sector. At the end of 2008, 4,357 researchers worked there and during 2008 their working time in man years spent on R&D amounted to 2,126. The figures for government sector were many times less — 754 and 572, respectively — and for the smallest private non-profit sector mainly composed of associations correspondingly 204 and 114.

The number of female and male researchers is almost equal

From 1996, the share of female researchers in non-profit institutional sectors has continuously been increasing, and their number is nearly equal to that of male researchers. In 2008 the share of female researchers was 48% (in 1996 — 42%). Female researchers prevail in humanities (65%) and medical sciences (64%), male researchers conversely in engineering (72%) and natural sciences (62%).

The number of foreign researchers is mounting up

The internalisation of science is characterised by the increase in the number of foreign researchers (from 153 to 179 during the year) and by the number of countries represented (42 instead of 33). From most countries there were only 1–3 researchers present in Estonia, but there worked, for example, 32 researchers from Germany, 19 from Russia and 14 from the USA. The number of female researchers amounted to 47 or slightly more than a quarter.

Tabel 1 **Teadus- ja arendustegevuse töötajad institutsionaalse sektori järgi, 2003–2008**
Table 1 *Personnel engaged in research and development by institutional sector, 2003–2008*

	Riiklik sektor <i>Government sector</i>	Kõrgharidus-sektor <i>Higher education sector</i>	Kasumitaotluseta erasektor <i>Private non-profit sector</i>	Ettevõtlussektor <i>Business enterprise sector</i>	Kokku <i>Total</i>
Töötajad <i>Personnel</i>					
2003	1 145	4 813	113	1 529	7 600
2004	1 099	4 894	154	1 735	7 882
2005	991	4 591	124	2 249	7 955
2006	1 080	4 949	177	2 586	8 792
2007	1 097	5 303	190	2 686	9 276
2008	1 108	5 338	152
T&A-le kulutatud tööaastad (nn täistööaja ekvivalent) <i>Working years spent on research and development (the so-called full-time equivalent)</i>					
2003	829	2 585	97	763	4 274
2004	810	2 752	90	1 084	4 736
2005	696	2 176	92	1 398	4 362
2006	714	2 290	106	1 631	4 741
2007	782	2 405	125	1 689	5 002
2008	747	2 390	105

Tabel 2 **Teadus- ja arendustegevuse töötajad teadusvaldkonna järgi, 2008^a**
Table 2 *Personnel engaged in research and development by field of science, 2008^a*

Teadus-valdkond	Teadlased ja insenerid <i>Researchers</i>			Tehnikud <i>Technicians</i>			Abipersonal <i>Supporting staff</i>			Field of science
	K/T	N/F	M/M	K/T	N/F	M/M	K/T	N/F	M/M	
Loodusteadused	1 772	1 099	673	409	150	259	Natural sciences
Tehnikateadused	806	582	224	90	64	26	Engineering
Arstiteadus	424	153	271	125	27	98	Medical sciences
Põllumajandus-teadused	278	142	136	67	21	46	Agricultural sciences
Sotsiaalteadused	925	379	546	63	17	46	Social sciences
Humanitaar-teadused	1 035	367	668	134	40	94	Humanities
KOKKU	5 240	2 722	2 518	888	319	569	470	116	354	TOTAL

^a Ei hõlma ettevõtlussektorit.

^a *Business enterprise sector excluded.*

Tabel 3 **Teadlased ja insenerid teadusvaldkonna järgi, 2003–2008^a**
Table 3 *Researchers by field of science, 2003–2008^a*

Teadusvaldkond	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Field of science
Loodusteadused	1 307	1 399	1 415	1 604	1 717	1 772	Natural sciences
Tehnikateadused	784	722	719	790	861	806	Engineering
Arstiteadus	427	401	394	404	425	424	Medical sciences
Põllumajandus-teadused	260	257	223	238	231	278	Agricultural sciences
Sotsiaalteadused	823	946	795	826	840	925	Social sciences
Humanitaar-teadused	870	850	786	959	1 126	1 035	Humanities
KOKKU	4 471	4 575	4 332	4 821	5 200	5 240	TOTAL

^a Ei hõlma ettevõtlussektorit.

^a *Business enterprise sector excluded.*

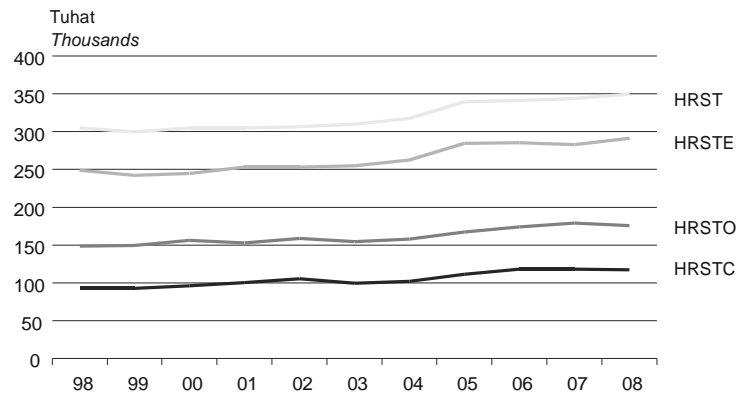
Tabel 4 Teadus- ja arendustegevuse töötajad ettevõtlussektoris tegevusala (EMTAK 2003) järgi, 2007

Table 4 Personnel engaged in research and development in business enterprise sector by economic activity (EMTAK 2003), 2007

Tegevusala	T&A töötajate arv Number of personnel engaged in R&D							T&A-le kulutatud tööaastad Working years spent on R&D	Kind of activity
	kokku total	teadlased ja insenerid researchers		tehnikud technicians		abipersonal supporting staff			
		N/F	M/M	N/F	M/M	N/F	M/M		
Mäetööstus	x	x	x	x	x	x	x	x	Mining
Töötlev tööstus	899	164	341	89	135	101	69	530,7	Manufacturing
toiduainete ja jookide tootmine	83	23	14	29	16	-	1	42,4	manufacture of food products and beverages
tekstiili ja tekstiiltoodete tootmine	46	8	2	13	9	14	-	26,9	manufacture of textiles and textile products
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine, paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine	45	6	15	2	9	-	13	11	manufacture of wood and wood products, manufacture of pulp, paper and paper products
puhastatud nafta- toodete, kemikaalide, keemiatoodete ja keemiliste kiudude tootmine	225	61	68	19	18	46	13	104,9	manufacture of coke, oil shale, nuclear fuel and chemicals and chemical products
kummi- ja plasttoodete tootmine	29	-	13	2	4	4	6	15,1	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetalletest mineraalidest toodete tootmine	20	4	7	2	3	2	2	5,4	manufacture of other non- metallic mineral products
metalli ja metalltoodete tootmine, mujal liigitamata masinate ja seadmete tootmine	75	3	42	1	16	9	4	41,4	manufacture of metals and metal products, manufacture of machinery and equipment not elsewhere classified
elektri- ja optikasead- mete tootmine	272	40	140	19	36	23	14	194,9	manufacture of electrical and optical instruments
transpordivahendite tootmine	64	6	22	-	21	1	14	61,0	manufacture of transport equipment
mööblitootmine; mujal liigitamata tootmine	40	13	18	2	3	2	2	27,7	manufacture of furniture; other manufacturing not elsewhere classified
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	89	21	59	2	5	2	-	41,8	Electricity, gas and water supply
Ehitus	x	x	x	x	x	x	x	x	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite, mootorrataste, isiklike tarbeesemete ning kodumasinade remont	67	9	28	10	16	4	-	53,8	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods
Veondus, laondus ja side	168	15	92	8	36	2	15	79,0	Transport, storage, communication
Finantsvahendus	129	28	48	13	30	6	4	93,9	Financial intermediation
Arvutid ja nendega seotud tegevus	714	60	247	42	189	45	131	553,4	Computer and related activities
Teadus- ja arendustegevus	262	79	123	30	15	9	6	176,7	Research and development
Muu äritegevus	325	144	149	4	18	8	2	143,1	Other business activities
Muu tegevusala ^a	18	5	4	3	2	1	3	5,9	Other activity ^a
KOKKU	2 686	527	1 099	202	449	178	231	1 688,9	TOTAL

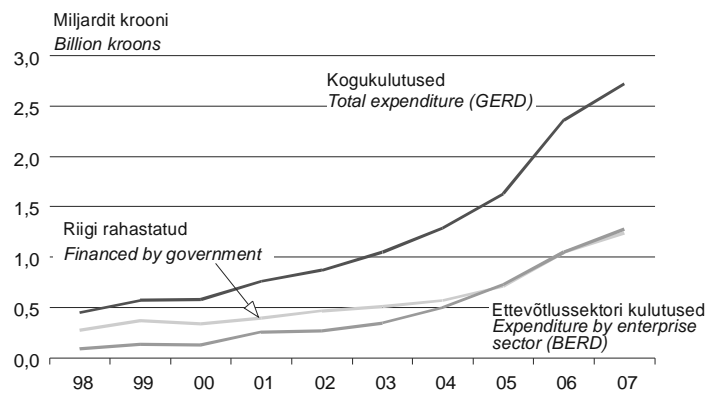
^a Kinnisvara, haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus.^a Real estate, education, health and social work, other community, social and personal service activities.

Joonis 1 **Teaduse ja tehnoloogia inimressurs, 1998–2008^a**
 Figure 1 *Human resources devoted to science and technology, 1998–2008^a*

^a HRST — kolmanda taseme haridusega või spetsialistidena töötavad 15–74-aastased; HRSTE — kolmanda taseme haridusega isikud; HRSTO — spetsialistidena töötavad isikud; HRSTC — kolmanda taseme haridusega spetsialistid.
^a *HRST — persons aged 15–74 with tertiary level educational attainment or occupied as specialists; HRSTE — persons with tertiary education; HRSTO — persons occupied as specialists; HRSTC — specialists with tertiary education.*

Joonis 2 **Teadus- ja arendustegevuse kulutused, 1998–2007**
 Figure 2 *Expenditure on R&D, 1998–2007*

Tabel 5 **Asutuse- ja ettevõttesisesese teadus- ja arendustegevuse kulutused institutsionaalse sektori järgi, 2003–2008**

Table 5 *Intramural research and development expenditure by institutional sector, 2003–2008*

	Riiklik sektor <i>Government sector</i>	Kõrgharidussektor <i>Higher education sector</i>	Kasumitaotluseta erasektor <i>Private non-profit sector</i>	Ettevõtlussektor <i>Business enterprise sector</i>	Kokku <i>Total</i>
<i>Kulutused, miljonit krooni</i> <i>Expenditure, million kroons</i>					
2003	164,9	494,4	32,4	354,5	1 046,2
2004	171,6	588,5	29,7	504,2	1 294,0
2005	183,7	674,3	35,7	733,8	1 627,6
2006	310,2	959,6	42,9	1 049,8	2 362,5
2007	235,3	1 135,6	64,9	1 281,1	2 717,0
2008	383,2	1 397,8	67,8
<i>riigi rahastatud, %</i> <i>financed by government, %</i>					
2003	79	71	17	6	49
2004	82	69	22	4	44
2005	80	73	43	7	44
2006	63	80	28	8	45
2007	92	77	52	9	46
2008	91	82	52

Tabel 6 Ettevõttesisese teadus- ja arendustegevuse kulutused ettevõtlussektoris rahastamisallika ja tegevusala (EMTAK 2003) järgi, 2007

Table 6 Intramural research and development expenditure in business enterprise sector by source of funds and economic activity (EMTAK 2003), 2007

Tegevusala	Kulutused, tuhat krooni	Rahastamisallikad, %				Kind of activity
		riik	ette- võtted	kõrg- haridus- sektor	välis- allikad	
	Expenditure, thousand kroons	govern- ment	enter- prises	higher education sector	foreign funds	
Mäetööstus	x	x	x	x	x	Mining
Töötlev tööstus	431 091	2,7	87,5	0,1	9,7	Manufacturing
toiduainete ja jookide tootmine	58 869	-	100,0	-	-	manufacture of food products and beverages
tekstiili ja tekstiiltoodete tootmine	7 847	-	100,0	-	-	manufacture of textiles and textile products
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine, paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine	31 584	5,3	94,7	-	-	manufacture of wood and wood products, manufacture of pulp, paper and paper products
puhastatud naftatoodete, kemikaalide, keemiatoodete ja keemiliste kiudude tootmine	141 130	3,1	96,9	-	-	manufacture of coke, oil shale, nuclear fuel and chemicals and chemical products
kummi- ja plasttoodete tootmine	9 078	2,2	97,8	-	-	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	3 555	-	100,0	-	-	manufacture of other non-metallic mineral products
metalli ja metalltoodete tootmine, mujal liigitamata masinate ja seadmete tootmine	42 611	1,8	98,2	-	-	manufacture of metals and metal products, manufacture of machinery and equipment not elsewhere classified
elektri- ja optikaseadmete tootmine	102 942	3,1	56,1	0,3	40,5	manufacture of electrical and optical instruments
transpordivahendite tootmine	25 256	6,6	93,4	-	-	manufacture of transport equipment
mööblitootmine; mujal liigitamata tootmine	8 219	-	100,0	-	-	manufacture of furniture; other manufacturing not elsewhere classified
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	27 249	-	100,0	-	-	Electricity, gas and water supply
Ehitus	x	x	x	x	x	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite, mootorrattaste ja isiklike tarbeesemete ning kodumasinade remont	41 204	-	100,0	-	-	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods
Veondus, laondus ja side	138 415	1,3	97,7	-	0,9	Transport, storage and communication
Finantsvahendus	97 502	-	99,9	-	0,1	Financial intermediation
Arvutid ja nendega seotud tegevus	361 022	10,4	80,2	-	9,4	Computer and related activities
Teadus- ja arendustegevus	107 339	50,9	34,6	0,6	13,9	Research and development
Muu äritegevus	65 916	22,4	64,5	2,3	10,8	Other business activities
Muu tegevusala ^a	6 591	8,4	91,6	-	-	Other activity ^a
KOKKU	1 281 094	9,5	82,6	0,2	7,7	TOTAL

^a Kinnisvara, haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus.^a Real estate, education, health and social work, other community, social and personal service activities.

Tabel 7 Ettevõttesisese teadus- ja arendustegevuse kulutused ettevõtlussektoris liigi ja tegevusala (EMTAK 2003) järgi, 2007

Table 7 Intramural research and development expenditure in business enterprise sector by type and economic activity (EMTAK 2003), 2007 (protsenti — percentages)

Tegevusala	Alus-uuringud <i>Basic research</i>	Rakendus-uuringud <i>Applied research</i>	Katse- ja arendustöö			<i>Economic activity</i>
			toode, materjal, teenus <i>Experimental development product, material, service</i>	tehnoloogiline protsess või süsteem <i>technological process or system</i>	muu <i>other</i>	
Mäetööstus	x	x	x	x	x	<i>Mining</i>
Töötlev tööstus	0,5	1,6	40,4	53,1	4,3	<i>Manufacturing</i>
toiduainete ja jookide tootmine	0,1	1,3	58,9	39,0	0,7	<i>manufacture of food products and beverages</i>
tekstiili ja tekstiiltoodete tootmine	1,3	-	72,0	26,8	0,0	<i>manufacture of textiles and textile products</i>
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine, paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine	-	-	4,3	93,8	1,9	<i>manufacture of wood and wood products, manufacture of pulp, paper and paper products</i>
puhastatud naftatoodete, kemikaalide, keemiatoodete ja keemiliste kiudude tootmine	1,3	1,3	24,1	64,6	8,8	<i>manufacture of coke, oil shale, nuclear fuel and chemicals and chemical products</i>
kummi- ja plasttoodete tootmine	1,2	3,3	65,6	15,6	14,4	<i>manufacture of rubber and plastic products</i>
muude mittemetalletest mineraalidest toodete tootmine	2,2	12,0	45,7	27,1	13,0	<i>manufacture of other non-metallic mineral products</i>
metalli ja metalltoodete tootmine, mujal liigitamata masinate ja seadmete tootmine	-	0,2	61,2	38,3	0,3	<i>manufacture of metals and metal products, manufacture of machinery and equipment not elsewhere classified</i>
elektri- ja optika-seadmete tootmine	-	2,8	38,4	56,6	2,3	<i>manufacture of electrical and optical instruments</i>
transpordivahendite tootmine	-	3,2	80,9	15,9	-	<i>manufacture of transport equipment</i>
mööblitootmine; mujal liigitamata tootmine	0,2	1,2	60,9	24,7	12,9	<i>manufacture of furniture; other manufacturing not elsewhere classified</i>
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	-	7,3	15,4	76,5	0,9	<i>Electricity, gas and water supply</i>
Ehitus	x	x	x	x	x	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite, mootorrataste ja isiklike tarbeesemete ning kodumasinade remont	2,0	38,8	25,0	34,1	-	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods</i>
Veondus, laondus ja side	-	3,5	32,8	63,5	0,2	<i>Transport, storage and communication</i>
Finantsvahendus	-	0,3	40,5	59,2	-	<i>Financial intermediation</i>
Arvutid ja nendega seotud tegevus	0,3	3,2	71,1	17,4	8,1	<i>Computer and related activities</i>
Teadus- ja arendustegevus	12,4	53,0	5,7	14,0	14,9	<i>Research and development</i>
Muu äritegevus	4,4	38,1	30,1	23,5	3,8	<i>Other business activities</i>
Muu tegevusala ^a	-	23,7	49,2	27,1	-	<i>Other activity^a</i>
KOKKU	1,6	9,8	44,0	39,5	5,2	<i>TOTAL</i>

^a Kinnisvara, haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus.^a Real estate, education, health and social work, other community, social and personal service activities.

Tabel 8 Teadus- ja arendustegevuse kulutused ettevõtlussektoris rahastamisallika ja töötajate arvu järgi, 2007

Table 8 Research and development expenditure in business enterprise sector by source of funds and number of employees, 2007

Töötajate arv <i>Number of employees</i>	Kulutused, tuhat krooni <i>Expenditure, thousand kroons</i>	Rahastamisallikas, % <i>Source of funds, %</i>			
		riik <i>government</i>	ettevõtted <i>enterprises</i>	kõrgharidussektor <i>higher education sector</i>	välisallikad <i>foreign funds</i>
Ettevõttesisese teadus- ja arendustegevuse kulutused <i>Intramural research and development expenditure</i>					
0–19	148 463	28	65	1	6
20–49	269 537	20	63	-	17
50–199	158 975	13	84	-	3
>199	704 119	1	93	-	6
KOKKU TOTAL	1 281 094	9	83	-	8
Ettevõttevälise teadus- ja arendustegevuse kulutused ^a <i>Extramural research and development expenditure^a</i>					
0–19	29 924	19	35	1	45
20–49	49 920	20	62	1	17
50–199	45 730	4	96	-	-
>199	54 813	-	100	-	-
KOKKU TOTAL	180 387	10	78	-	12

^a Ainult sisemise teadus- ja arendustegevusega ettevõtete kulutused.^a Only enterprises with intramural research and development activities included.Tabel 9 Asutusesisese teadus- ja arendustegevuse kulutused rahastamisallika järgi, 2003–2008^aTable 9 Intramural research and development expenditure by source of funds, 2002–2007^a (tuhat krooni — thousand kroons)

Rahastamisallikas	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Source of funds
Riik	488 549	550 473	657 102	972 658	1 120 740	1 527 962	Government
Ettevõtted	36 442	42 078	36 992	49 886	73 408	79 018	Enterprises
Kasumitaotluseta organisatsioonid	4 128	8 352	3 024	3 281	2 712	3 209	Non-profit organisations
Kõrgharidussektor	29 800	21 698	12 317	20 747	20 784	15 858	Higher education sector
Välisallikad	132 817	167 163	184 315	266 139	218 244	222 747	Foreign funds
KOKKU	691 736	789 764	893 750	1 312 711	1 435 888	1 848 799	TOTAL

^a Ei hõlma ettevõtlussektorit.^a Business enterprise sector excluded.Tabel 10 Asutusesisese teadus- ja arendustegevuse kulutused teadusvaldkonna järgi, 2003–2008^aTable 10 Intramural research and development expenditure by field of science, 2003–2008^a (tuhat krooni — thousand kroons)

Teadusvaldkond	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Field of science
Loodus-teadused	234 239	251 237	336 728	554 877	590 510	724 271	Natural sciences
Tehnika-teadused	144 501	163 422	174 744	272 315	288 989	351 969	Engineering
Arstiteadus	77 755	83 485	95 208	143 800	129 904	271 389	Medical sciences
Põllumajandus-teadused	62 847	97 923	76 792	87 529	106 351	102 708	Agricultural sciences
Sotsiaal-teadused	82 028	86 261	107 022	111 590	153 339	168 426	Social sciences
Humanitaar-teadused	90 366	107 436	103 256	142 600	166 795	230 036	Humanities
KOKKU	691 736	789 764	893 750	1 312 711	1 435 888	1 848 799	TOTAL

^a Ei hõlma ettevõtlussektorit.^a Business enterprise sector excluded.

Tabel 11 **Patenditaotlused ja kasuliku mudeli registreerimise taotlused, 2006–2008^a**
 Table 11 **Filed patent applications and utility model registration applications, 2006–2008^a**
 (protsenti — percentages)

	Patendid Patents			Kasulikud mudelid Utility models			
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	
Inimeste eluliste vajaduste rahuldamine	20,0	11,1	9,7	23,9	9,7	7,1	Human necessities
Tehnoloogilised protsessid; transport	6,7	9,5	1,4	13,4	13,7	5,7	Performing operations; transporting
Keemia; metallurgia	17,8	15,9	1,4	4,5	3,2	0,7	Chemistry; metallurgy
Tekstiil; paber	-	-	-	-	-	-	Textiles; paper
Püsi-konstruktsioonid	11,1	7,9	1,4	4,5	5,6	11,4	Fixed constructions
Mehaanika; valgustus; kütmine; relvad; lõhkimine	4,4	4,8	4,2	11,9	8,9	5,0	Mechanical engineering; lighting; heating; weapons; blasting
Füüsika	11,1	11,1	1,4	11,9	6,5	9,3	Physics
Elekter	2,2	1,6	-	-	-	0,7	Electricity
Liigitamata taotlused	26,7	38,1	80,6	29,9	50,8	60,0	Applications not classified

^a Patendiamet (andmed rahvusvahelise patendiklassifikatsiooni järgi, osad A–H).

^a Estonian Patent Office (data by International Patent Classification, parts A–H).

Tabel 12 **Tööstusomandi õiguskaitse, 2004–2008^a**
 Table 12 **Legal protection of industrial property, 2004–2008^a**

	2004	2005	2006	2007	2008	
Saabunud rahvusvahelisi registreeringuid						Received international registrations
kaubamärgid	4 460	3 447	3 430	3 199	2 917	trade marks
tööstusdisainilahendused	..	181	192	70	45	industrial designs
Esitatud taotlusi						Filed applications
kaubamärgid	1 824	1 737	1 704	1 980	1 800	trade marks
patendid	124	38	45	63	72	patents
kasulikud mudelid	85	87	75	124	140	utility models
tööstusdisainilahendused	151	93	137	121	94	industrial designs
mikrolülituste topoloogiad	-	-	-	-	-	layout designs of integrated circuits
geograafilised tähised	-	-	-	-	1	geographical indications
Eesti taotlejatelt						from Estonian applicants
kaubamärgid	1 241	1 266	1 284	1 537	1 426	trade marks
patendid	27	27	36	44	62	patents
kasulikud mudelid	78	74	67	117	132	utility models
tööstusdisainilahendused	71	47	91	62	84	industrial designs
mikrolülituste topoloogiad	-	-	-	-	-	layout designs of integrated circuits
geograafilised tähised	-	-	-	-	1	geographical indications
Registrisse kantud						Registered
kaubamärgid	1 784	1 620	1 379	1 178	1 238	trade marks
patendid	198	163	189	185	172	patents
kasulikud mudelid	78	81	69	61	65	utility models
tööstusdisainilahendused	129	114	81	157	134	industrial designs
mikrolülituste topoloogiad	-	-	-	-	-	layout designs of integrated circuits
geograafilised tähised	-	-	-	-	-	geographical indications

^a Patendiamet.

^a Estonian Patent Office.

Tabel 13 Tööstusomandi õiguskaitse taotlused riigi järgi, 2008^a
 Table 13 Applications for legal protection of industrial property by country, 2008^a
 (protsenti — percentages)

	Kauba- ja teenindusmärgid ^b Trade and service marks ^b	Patendid Patents	Kasulikud mudelid Utility models	Tööstusdisainilahendused ^b Industrial designs ^b	
Euroopa Liit	72,1	95,8	96,4	89,2	European Union
Ameerika Ühendriigid	3,0	1,4	0,7	-	United States
Jaapan	0,7	-	-	-	Japan
Venemaa	6,7	2,8	2,9	-	Russia
Norra	0,6	-	-	-	Norway
Rootsi	1,2	1,4	-	-	Sweden
Soome	1,6	1,4	0,7	5,0	Finland
Taani	0,8	-	1,4	-	Denmark
Eesti	30,2	86,1	94,3	60,4	Estonia

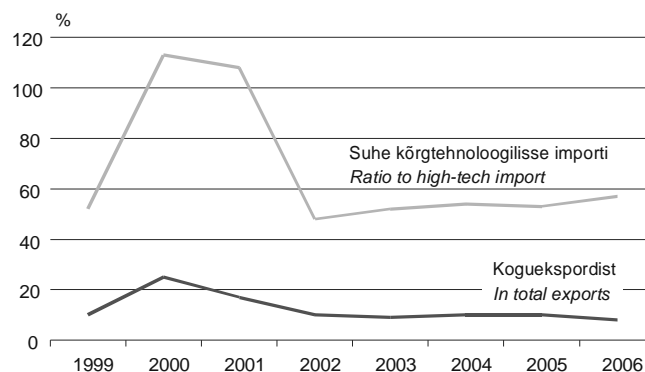
^a Patendiamet.

^b K.a saabunud rahvusvahelised registreeringud.

^a Estonian Patent Office.

^b Incl. received international registrations.

Joonis 3 Kõrgtehnoloogiliste toodete eksport, 1999–2006
 Figure 3 Export of high-tech products, 1999–2006

Metoodika

Teadus- ja arendustegevuse (T&A) üksused (asutused ja ettevõtted) jagatakse rahvusvahelise metoodika järgi nelja sektori vahel (vt mõisted): kõrgharidussektor, riiklik sektor, kasumitaotluseta erasektor ja ettevõtlussektor. Kolme esimese sektori andmete saamiseks küsitletakse kõiki T&A-ga seotud teadus-, haridus- jt asutusi (haiglad, muuseumid jms) ning -seltse ja -ühinguid. Rahvusvaheliselt võrreldavad andmed on olemas alates 1993. aastast.

Ettevõtlussektori andmed koguti nendelt ettevõtetest, kes eelmistel aastatel olid aastaaruannetes näidanud arengu- ja uurimiskulusid. Peale selle kaasati kõik ettevõtted, kelle põhitegevus on T&A, ja ka ettevõtted, keda on T&A sihtotstarbega rahastanud mitmesugused sihtasutused ja fondid. Ettevõtete andmeid koguti esimest korda 1998. aasta kohta. Statistika kajastab T&A töötajaid, tehtud kulutusi ja nende rahastamisallikaid.

T&A kulutused seostatakse üksusega (asutuse- või ettevõttesisesed kulutused). Arvesse ei võeta väljastpoolt üksust tellitud või ostenud tegevuse kogukulutusi — vastasel juhul tekiks dubleerimine kulutuste summeerimisel. Ettevõtlussektori puhul kogutakse siiski ka üksuseväliste kulutuste andmeid, sest üksusesiseste ja -väliste kulutuste summa võrdlemine müügituluga lubab hinnata nende innovaatsilisust ja tehnoloogilist taset.

Methodology

According to the international methodology, every statistical unit engaged in R&D is linked with one of the following four sectors (see definitions): higher education sector, government sector, private non-profit sector and business enterprise sector. To receive data about the first three sectors, all scientific, educational and other institutions (hospitals, museums, etc.), societies and associations performing R&D activities are completely enumerated. Internationally comparable data are available starting from 1993.

The data about business enterprise sector were collected from enterprises who had reported R&D costs in the previous years and also from all enterprises whose main activity was R&D as well as enterprises who had been financed by different foundations and funds. Data on enterprises were first collected for 1998. Data are collected regarding employees engaged in R&D, expenditures on R&D and sources of funds.

Expenditure on R&D is connected to the unit performing the R&D activity (the so-called intramural expenditure). Expenditure on purchased or ordered R&D activity which is performed outside the unit is not taken into account to avoid duplication when calculating the total expenditure. However, business enterprise sector units submit also data on extramural expenditure as the comparison of the total intramural and extramural expenditure with the net sales allows evaluate their innovativeness and technological level.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kuukiri. 2008. *Monthly Bulletin of Estonian Statistics*, nr 5.

Teadus- ja arendustegevus. 2006. *Research and Development*. (2008). Tallinn: Statistikaamet.

RIIKIDE VÖRDLUS

Marika Kivilaid

Teemakaart 1	Olmejäätmete teke, 2007.....	424
Tabel 1	Rahvastiku tihedus ja struktuur, 1. jaanuar 2008.....	425
Tabel 2	Sündimus, 2003–2007.....	426
Tabel 3	Suremus, 2004–2007.....	427
Joonis 1	Loomuliku iibe kordaja, 2007.....	428
Joonis 2	Summaarne sündimuskordaja, 2007.....	429
Tabel 4	Abielud ja lahutused, 2004–2007.....	430
Tabel 5	Töötuse määr haridustaseme järgi, 2008.....	431
Joonis 3	Teadus- ja arendustegevuse intensiivsus, 2007.....	432
Joonis 4	Suhtelise vaesuse määr, 2006.....	433
Teemakaart 2	Oodatav eluiga ja eluea lühenemine, 2006.....	434
Tabel 6	Tööhõive määr, 2006–2008.....	435
Teemakaart 3	Vähemalt 15-aastased naised tööhõives, 2008.....	436
Tabel 7	Hõivatud soo ja majandussektori järgi, 2008.....	437
Tabel 8	Töötus, 2005–2008.....	438
Joonis 5	Alla 25-aastaste töötuse määr, 2008.....	439
Tabel 9	Tarbijahindade harmoneeritud indeksi aastamuutus, 2004–2008.....	440
Tabel 10	Sisemajanduse koguprodukt (SKP), 2004–2008.....	441
Joonis 6	SKP elaniku kohta ostujõu standardi järgi, 2008.....	442
Tabel 11	Tarbimismeetodil SKP struktuur jooksevhindades, 2008.....	443
Tabel 12	Jooksevkonto, 2004–2007.....	444
Joonis 7	Valitsemissektori konsolideeritud koguvõla osatähtsus SKP-s, 2008.....	445
Tabel 13	Töviljakus hõivatu kohta, 2004–2008.....	446
Tabel 14	Ekspord, import ja kaubavahetuse bilanss, 2008.....	447
Tabel 15	Teravili, 2007–2008.....	448
Tabel 16	Veised ja sead, detsember, 2007–2008.....	449
Joonis 8	Koduse Interneti-ühendusega leibkonnad, 2008.....	450
Tabel 17	Majutus, 2007.....	451

COMPARISON OF COUNTRIES

Thematic map 1	Municipal waste generated, 2007.....	424
Table 1	Population density and structure, 1 January 2008.....	425
Table 2	Fertility, 2003–2007.....	426
Table 3	Mortality, 2004–2007.....	427
Figure 1	Natural increase rate, 2007.....	428
Figure 2	Total fertility rate, 2007.....	429
Table 4	Marriages and divorces, 2004–2007.....	430
Table 5	Unemployment rate by educational level, 2008.....	431
Figure 3	Intensity of research and development, 2007.....	432
Figure 4	At-risk-of-poverty rate, 2006.....	433
Thematic map 2	Life expectancy and reduction of life expectancy, 2006.....	434
Table 6	Employment rate, 2006–2008.....	435
Thematic map 3	At least 15-year-old women in employment, 2008.....	436
Table 7	Employed persons by sex and sector of economy, 2008.....	437
Table 8	Unemployment, 2005–2008.....	438
Figure 5	Unemployment rate of persons aged less than 25, 2008.....	439
Table 9	Annual change of harmonised index of consumer prices, 2004–2008.....	440
Table 10	Gross domestic product (GDP), 2004–2008.....	441
Figure 6	GDP per capita in PPS, 2008.....	442
Table 11	Structure of GDP by expenditure approach at current prices, 2008.....	443
Table 12	Current account, 2004–2007.....	444
Figure 7	General government consolidated gross debt as a percentage of GDP, 2008.....	445
Table 13	Labour productivity per person employed, 2004–2008.....	446
Table 14	Exports, imports and trade balance, 2008.....	447
Table 15	Cereals, 2007–2008.....	448
Table 16	Cattle and pigs, December, 2007–2008.....	449
Figure 8	Households that have Internet access at home, 2008.....	450
Table 17	Accommodation, 2007.....	451

Ülevaade

Peatükk esitab olulisemat sotsiaal- ja majandusstatistikat peamiselt Euroopa riikide kohta.

**Sündimuse
suurenemine
üks kiiremaid
Euroopa Liidus**

2007. aastal jätkus Euroopa Liidu (EL) elanike arvu kasv ja 2008. aasta alguses oli hinnanguline rahvaarv 497 miljonit. Üle poole EL-i rahvastikust elas neljas rahvaarvult suurimas riigis: Saksamaal, Prantsusmaal, Suurbritannias ja Itaalias. Elanike arv kasvas 2007. aastal 19-s ja kahanes kaheksas EL-i riigis, sh Eestis. 80% EL-i rahvaarvu kasvust tulenes rändest, 20% loomulikust iibest (aasta jooksul sündinute ja surnute arvu vahe). Kuigi Eesti rahvastiku loomuliku iibe kordaja oli 2007. aastal endiselt negatiivne, oli sündimuse üldkordaja Eestis (11,8) üks kõrgemaid EL-is (10,6). Võrreldes 2006. aastaga oli 2007. aastal elussünde Eestis 6% rohkem. Sündimuse suurenemise poolest oli Eesti EL-i riikidest lirimaa ja Tšehhi järel kolmas. Madala summaarse sündimuskordaja kõrval iseloomustab EL-i riike väljaspool abielu sündinute arvu kasv. Viies EL-i riigis sündis 2007. aastal väljaspool abielu juba üle poole lastest, Eestis 58%. Abielude arv Eestis jätkas 2007. aastal kasvutrendi.

Suhtelises vaesuses elavate inimeste määr Euroopa Liidu riikides oli 2006. aastal 10% ja 21% vahel. Eestis oli vaeste osatähtsus rahvastikus 19%, s.o kolm protsendipunkti EL-i keskmisest rohkem. Et hinnata sotsiaalkulutuste mõju vaesuse vähendamisele, võrreldakse vaesuse määrasid enne ja pärast sotsiaalseid siirdeid. 2006. aastal oli Eesti suhtelise vaesuse määr enne sotsiaalseid siirdeid (v.a pensionid) 25%, s.t sotsiaaltoetused (v.a pensionid) vähendasid suhtelise vaesuse määra kuue protsendipunkti võrra. Sotsiaaltoetuste mõju vaesuse vähendamisel oli EL-i riikidest suurim Rootsis ja Ungaris, kus vaesuse määra vahe enne ja pärast siirdeid oli 17 protsendipunkti.

2008. aastal kerkis 15–64-aastaste tööhõive määr Eestis 69,8%-ni (EL-i keskmine oli 65,9%). EL-i suurima tööhõivega riik oli endiselt Taani (78,1%), väikseimaga Malta (55,2%). Eesti 15–64-aastaste naiste tööhõive määr ulatus 2008. aastal 66,3%-ni (EL-i keskmine oli 59,1%). Vanemaealiste (55–64-aastaste) tööhõive määr oli Eestis 62,4% (EL-i keskmine 45,6%). Vanemaealiste tööhõive määr oli kõrgeim Rootsis (70,1%) ja madalaim Maltal (29,1%).

Võrreldes 2007. aastaga kahanes 2008. aastal hõivatute osatähtsus Eestis nii primaar- kui ka sekundaarsektoris. Eesti hõivatute osatähtsus sekundaarsektoris oli siiski üks suuremaid EL-is, ulatudes 34,7%-ni. Kõrgem oli see vaid Tšehhis.

**Töötuse määr
Euroopa Liidu
keskmisest
madalam**

Eesti oli üks kümnest EL-i riigist, kus töötuse määr 2008. aastal võrreldes 2007. aastaga kasvas, ulatudes 5,5%-ni. Möödunud aastal oli EL-i töötuse määr 7%. Kõrgeim oli see Hispaanias (11,1%) ja madalaim Hollandis (2,8%). Pikaajalise töötuse määr on Eestis viimastel aastatel langenud, olles EL-i keskmisest madalam — Eestis 1,7% ja EL-is 2,6%.

2008. aastal oli EL-is esimese taseme või madalama haridusega tööjõu hulgas töötuid keskmiselt 11,3%. Eestis oli see näitaja 12% — töötuse tasemest (5,5%) üle kahe korra kõrgem. Nii Eestis kui ka EL-is keskmiselt oli töötuse määr kõrgeim madalama haridusega naiste hulgas.

2008. aastal jätkus hinnatõus kogu maailmas. Eestis oli 2008. aasta tarbijahindade harmoneeritud indeksi muutus eelmise aastaga võrreldes 10,6%. Sellest kõrgem oli näitaja Lättil, Bulgaarial ja Leedul — vastavalt 15,3%, 12% ja 11,1%. EL-is keskmiselt inflatsioon veidi suurenes (2,3%-st 3,7%-ni). EL-i riikidest pidurdus 2008. aastal hinnatõus pisut vaid Ungaris.

Maailmamajanduse olukorra halvenemine 2008. aastal kajastus kõigi EL-i liikmesriikide majandusnäitajates. Eesti majandus langes 2008. aastal 3,6%. Eestist suurem majanduslangus oli vaid Lätis (4,6%). EL-i keskmine majanduskasv 2008. aastal oli 0,9%. EL-i liikmesriikidest kiirenes majanduse kasvutempo vaid Rumeenias. 2008. aastal oli sise-majanduse koguprodukt (SKP) elaniku kohta ostujõu standardi järgi suurim Luksemburgis (258%, EL = 100), Eestis hõlmas SKP elaniku kohta 65%. 2007. aastal kasvas Eesti jooksevkonto puudujääk SKP suhtes 18,1%-ni, suurim defitsiit EL-is oli Bulgaarial ja Lätil — vastavalt 25,2% ja 22,5%.

EL-i riikide valitsemissektori võlakoormus oli 2008. aastal 62% SKP-st. Eesti laenukoormus kasvas aastaga 4,8%-ni, kuid oli vaadeldavate riikide hulgas endiselt väikseim. Suurima võlakoormusega olid Itaalia (105,8%) ja Kreeka (97,6%).

**Tööviljakus hõivatu
kohta pöördus
langusse**

Tööviljakus hõivatu kohta, mis siiani oli pidevalt kasvanud, kahanes Eestis 2008. aastal 61,6%-ni EL-i keskmisest (EL = 100). Tööviljakus oli suurim Luksemburgis — EL-i keskmisest 64% suurem — ja väikseim Bulgaarias — 35,7% EL-i keskmisest.

2008. aastal oli Eestis 58%-l leibkondadest kodune Interneti-ühendus ja 54%-l püsiühendus (EL-is vastavalt 60% ja 49%). EL-i riikide parim näitaja oli Hollandil, kus 86%-l leibkondadest oli kodune Interneti-ühendus ja 74%-l püsiühendus.

Overview

The chapter presents some more important social and economic indicators mainly for the European countries.

The growth in fertility one of fastest in the European Union

In 2007, the total population of the European Union (EU) continued to increase and at the beginning of 2008, the estimated size of population was 497 million. More than half of population lived in four countries with the largest population: Germany, France, the United Kingdom and Italy. In 2007, the population increased in 19 and decreased in eight EU Member States, incl. Estonia. The population growth was 80% due to migration and 20% due to natural increase (live births minus deaths). Even though the natural increase rate in Estonia in 2007 was continually negative, the crude birth rate in Estonia (11.8) was one of the highest in the EU (10.6). In 2007 compared to 2006, the number of live births increased by 6% in Estonia. Estonia was the third by the growth of fertility in the EU (after Ireland and Czech Republic). Besides the low level of fertility rates the EU countries are characterised by the growing percentage of live births outside marriages. In five EU countries this indicator accounted for already more than half of live births, in Estonia 58%. In Estonia, the number of marriages continued to increase in 2007.

In 2006, the at-risk-of-poverty rate in the European Union stayed between 10% and 21%. The share of the poor in Estonia was 19%, three percentage points more than the average of the EU. To estimate the impact of social protection expenditure on reducing the poverty, the poverty rates before and after social transfers are compared. In 2006, Estonia's at-risk-of-poverty rate before social transfers (excl. pensions) was 25%, i.e. social benefits (excl. pensions) reduced the overall at-risk-of-poverty rate by six percentage points. The influence of social benefits on reducing the poverty was the highest of the EU in Sweden and Hungary where the difference between at-risk-of-poverty rate before and after social transfers was 17 percentage points.

In 2008, the employment rate of population aged 15–64 increased to 69.8% in Estonia (the average of the EU was 65.9%). The highest employment rate among the EU countries was continually in Denmark — 78.1%, the lowest in Malta — 55.2%. The employment rate of Estonia's women aged 15–64 increased to 66.3% in 2008 (the EU average was 59.1%). The employment rate for persons aged 55–64 was 62.4% in Estonia (the EU average was 45.6%) The highest employment rate for persons aged 55–64 was in Sweden (70.1%) and the lowest in Malta (29.1%).

In 2008 compared to 2007, the share of employed persons in the primary and secondary sector decreased. But the share of employed persons in the secondary sector in Estonia was one of the highest in the EU, amounting to 34.7%. The employment rate was higher in Czech Republic only .

The unemployment rate was smaller than the average of the European Union

Estonia was one of ten countries of the EU where the unemployment rate increased in 2008 compared to 2007, amounting to 5.5%. In 2008 the unemployment rate in the EU was 7%, the highest in Spain (11.1%) and the smallest in the Netherlands (2.8%). The long-term unemployment rate in Estonia has decreased during last years, being also smaller than the average of the EU — 1.7% and 2.6%, respectively.

In 2008, the share of the unemployed with below upper secondary education in the labour force of the EU was 11.3%. The corresponding indicator of Estonia was 12%, over two times higher compared to the overall unemployment rate (5.5%). The unemployment rate in Estonia and the European Union was the highest among the women with the lowest level of education.

In 2008, rise of prices continued all over the world. In Estonia, the change in the harmonised index of consumer prices was 10.6% in 2008 compared to the previous year. The respective indicator was higher only in Latvia, Bulgaria and Lithuania — correspondingly 15.3%, 12% and 11.1%. On average, the inflation in the EU slightly increased — from 2.3% to 3.7%. Hungary was the only EU country where the change in the consumer price index decreased in 2008.

The decline of the world economy's situation in 2008 was reflected in the economic indicators of all EU Member States. In 2008, the decline in Estonia's economy was 3.6%. The rate of economic decline was higher only in Latvia (4.6%). In 2008, the economic growth of the EU was 0.9%. Romania was the only EU country where the economic growth accelerated.

In 2008, the gross domestic product (GDP) per capita in purchasing power standard (PPS) was the largest in Luxembourg (258%, EU = 100). In Estonia, the GDP per capita was 65%. In 2007, the current account deficit in relation to the GDP of Estonia increased up to 18.1%, of the EU countries the biggest deficit was in Bulgaria and Latvia —25.2 and 22.5%, respectively.

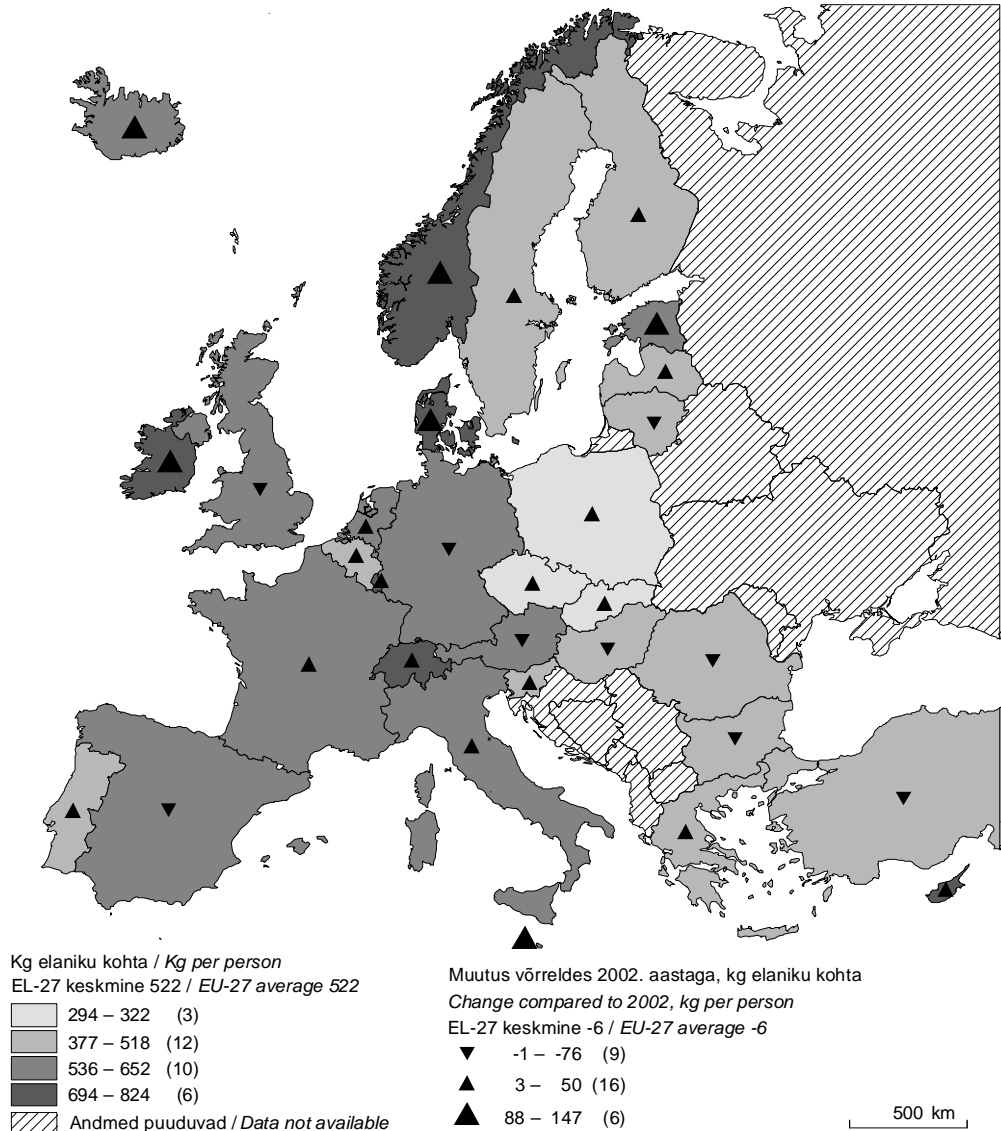
In 2008, the general government gross debt in the EU countries was 62% as a percentage of GDP. Estonia's debt burden increased during the year to 4.8%, but as previously, was the smallest among the countries under observation. Italy (105.8%) and Greece (97.6%) had the largest loan burdens.

Labour productivity started to decrease

Labour productivity per person employed which had increased for several years decreased in Estonia in 2008 to 61.6% of the EU average (EU = 100). The highest labour productivity was in Luxembourg where it was 64% bigger than the EU average and the lowest in Bulgaria — 35.7% of the EU average.

In 2008, 58% of households in Estonia had the Internet access at home, 54% had broadband Internet connection (in the EU 60% and 49%, respectively). The Netherlands had the best position among the EU Member States with 86% of households having the Internet access at home and 74% of households having broadband Internet connection.

Teemakaart 1 Olmejäätmete teke, 2007^a
Thematic map 1 Municipal waste generated, 2007^a

^a Belgia, Taani, Saksamaa, Eesti, Iirimaa, Hispaania, Prantsusmaa, Luksemburgi, Poola, Portugali, Rumeenia, Türgi ja Islandi andmed on hinnangulised.

^a Estimated values: Belgium, Denmark, Germany, Estonia, Ireland, Spain, France, Luxembourg, Poland, Portugal, Romania, Turkey and Iceland.

Allikas — Source: Eurostat (13.04.2009).

Tabel 1 **Rahvastiku tihedus ja struktuur, 1. jaanuar 2008**
 Table 1 *Population density and structure, 1 January 2008*

Riik	Pindala, km ² <i>Total area, km²</i>	Rahvaarv, tuhat <i>Population, thousands</i>	Elanikke km ² kohta <i>Inhabitants per km²</i>	Rahvastiku vanus- koosseis, % <i>Population by major age groups, %</i>				Country
				0–14	15–64	65+	80+	
Eesti	45 227	1 340,9	31	14,8	68,0	17,2	3,7	Estonia
Austria	83 879	8 331,9	100	15,3	67,5	17,1	4,6	Austria
Belgia	30 528	10 666,9	349	16,9	66,0	17,1	4,7	Belgium
Bulgaaria	111 002	7 640,2	69	13,4	69,4	17,3	3,6	Bulgaria
Hispaania	505 987	45 283,3	89	14,6	68,8	16,6	4,6	Spain
Holland	41 543	16 405,4	486	17,9	67,4	14,7	3,8	Netherlands
Iirimaa	69 797	4 401,3	64	20,6	68,5	10,9	2,7	Ireland
Itaalia	301 336	59 619,3	202	14,0	66,0	20,0	5,5	Italy
Kreeka	131 957	11 213,8	86	14,3	67,2	18,6	4,1	Greece
Küpros	9 250	789,3	85	17,4	70,1	12,5	2,8	Cyprus
Leedu	65 300	3 366,4	54	15,4	68,8	15,8	3,3	Lithuania
Luksemburg	2 586	483,8	187	18,2	67,8	14,0	3,4	Luxembourg
Läti	64 559	2 270,9	36	13,8	69,1	17,2	3,5	Latvia
Malta	316	410,3	1 298	16,2	69,9	13,8	3,1	Malta
Poola	312 685	38 115,6	122	15,5	71,0	13,5	3,0	Poland
Portugal	92 090	10 617,6	115	15,3	67,2	17,4	4,2	Portugal
Prantsusmaa	632 834	63 753,1	101	18,5	65,3	16,3	4,9	France
Rootsi	441 370	9 182,9	22	16,8	65,7	17,5	5,3	Sweden
Rumeenia	238 391	21 528,6	94	15,2	69,8	14,9	2,8	Romania
Saksamaa	357 108	82 217,8	230	13,7	66,2	20,1	4,8	Germany
Slovakkia	49 035	5 401,0	110	15,8	72,2	12,0	2,6	Slovakia
Sloveenia	20 273	2 025,9	101	13,9	70,1	16,1	3,6	Slovenia
Soome	338 419	5 300,5	17	16,9	66,6	16,5	4,3	Finland
Suurbritannia	243 069	61 186,0	252	17,6	66,3	16,1	4,5	United Kingdom
Taani	43 098	5 475,8	127	18,4	66,1	15,6	4,1	Denmark
Tšehhi	78 867	10 381,1	134	14,2	71,2	14,6	3,4	Czech Republic
Ungari	93 028	10 045,4	108	15,0	68,8	16,2	3,7	Hungary
EL-27	4 403 534	497 455,0	116	15,7	67,2	17,0	4,4	EU-27
Horvaatia	56 594	4 436,4	78	15,4	67,0	17,2	3,2	Croatia
Island	103 000	313,4	3	20,9	67,6	11,5	3,2	Iceland
Liechtenstein	160	35,4	221	16,8	70,9	12,4	3,1	Liechtenstein
Makedoonia	25 713	2 045,2	82	18,5	70,1	11,4	1,7	Macedonia
Norra	323 802	4 737,2	16	19,2	66,2	14,6	4,6	Norway
Šveits	41 285	7 593,5	190	15,5	68,1	16,4	4,7	Switzerland
Türgi	783 562	70 586,3	92	27,9	66,1	6,6	...	Turkey
Ameerika Ühendriigid ^a	9 631 418	304 059,7	32	20,1	67,1	12,8	3,8	United States ^a
Jaapan ^b	377 930	127 692,0	338	13,5	64,5	22,1	5,9	Japan ^b
Kanada ^a	9 984 670	33 311,4	3	16,8	69,7	13,7	3,8	Canada ^a

^a 1. juuli 2008.

^b 1. oktoober 2008.

^a 1 July 2008.

^b 1 October 2008.

Allikad: Eurostat (15.05.2009) ja riiklikud allikad.
 Sources: Eurostat (15.05.2009) and national sources.

Tabel 2 **Sündimus, 2003–2007**
Table 2 **Fertility, 2003–2007**

Riik	Üldkordaja					Väljaspool abielu sündi- nud, %	Country
	Crude birth rate					Births outside marriage, %	
	2003	2004	2005	2006	2007	2007	
Eesti	9,6	10,4	10,7	11,1	11,8	57,8	Estonia
Austria	9,5	9,7	9,5	9,4	9,2	38,3	Austria
Belgia	10,8	11,1	11,3	11,5	11,4	39,0	Belgium
Bulgaaria	8,6	9,0	9,2	9,6	9,8	50,2	Bulgaria
Hispaania	10,5	10,6	10,7	10,9	11,0	28,4 ^a	Spain
Holland	12,3	11,9	11,5	11,3	11,1	39,5	Netherlands
Iirimaa	15,4	15,2	14,7	15,1	16,2	33,2 ^a	Ireland
Itaalia	9,4	9,7	9,5	9,5	9,5	20,7	Italy
Kreeka	9,5	9,6	9,7	10,1	10,0	5,8	Greece
Küpros	11,2	11,2	10,9	11,3	10,9	8,7	Cyprus
Leedu	8,9	8,9	8,9	9,2	9,6	29,2	Lithuania
Luksemburg	11,7	11,9	11,5	11,7	11,4	29,2	Luxembourg
Läti	9,0	8,8	9,3	9,7	10,2	43,0	Latvia
Malta	10,2	9,7	9,6	9,6	9,5	24,9	Malta
Poola	9,2	9,3	9,5	9,8	10,2	19,5	Poland
Portugal	10,8	10,4	10,4	10,0	9,7	33,6	Portugal
Prantsusmaa	12,8	12,8	12,9	13,1	12,9	51,7	France
Rootsi	11,1	11,2	11,2	11,7	11,7	54,8	Sweden
Rumeenia	9,8	10,0	10,2	10,2	10,0	26,7	Romania
Saksamaa	8,6	8,6	8,3	8,2	8,3	30,8	Germany
Slovakkia	9,6	10,0	10,1	10,0	10,1	28,8	Slovakia
Sloveenia	8,7	9,0	9,1	9,4	9,8	50,8	Slovenia
Soome	10,9	11,0	11,0	11,2	11,1	40,6	Finland
Suurbritannia	11,7	12,0	12,0	12,4	12,7	43,7 ^a	United Kingdom
Taani	12,0	12,0	11,9	12,0	11,7	46,1	Denmark
Tšehhi	9,2	9,6	10,0	10,3	11,1	34,5	Czech Republic
Ungari	9,3	9,4	9,7	9,9	9,7	37,5	Hungary
EL-27	10,3	10,4	10,4	10,6	10,6	...	EU-27
Horvaatia	8,9	9,1	9,6	9,3	9,4	11,5	Croatia
Island	14,3	14,5	14,4	14,5	14,7	63,8	Iceland
Liechtenstein	10,2	10,8	11,0	10,3	10,0	17,1	Liechtenstein
Makedoonia	13,3	11,5	11,0	11,1	11,1	12,6	Macedonia
Norra	12,4	12,4	12,3	12,6	12,4	54,5	Norway
Šveits	9,8	9,9	9,8	9,8	9,9	16,2	Switzerland
Türgi	19,4	19,1	18,9	18,7 ^c	19,4	...	Turkey
Ameerika Ühendriigid ^b	14,0	14,0	13,9	14,3	14,3	...	United States ^b
Jaapan	8,9	8,8	8,4	8,7	8,6	...	Japan
Kanada ^b	10,6	10,6	10,7	10,9	11,1	...	Canada ^b

^a 2006. aasta andmed.

^b Päises oleva aasta 1. juulist kuni järgmise aasta 30. juunini.

^c Esialgsed andmed.

^a Data from 2006.

^b From 1 July of the year in the heading to 30 June of the next year.

^c Preliminary data.

Allikad: Eurostat (15.05.2009) ja riiklikud allikad.

Sources: Eurostat (15.05.2009) and national sources.

Tabel 3 Suremus, 2004–2007
Table 3 Mortality, 2004–2007

Riik	Üldkordaja <i>Crude death rate</i>				Imikusuremuskordaja <i>Infant mortality rate</i>				Country
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	
Eesti	13,1	12,9	12,9	13,0	6,4	5,4	4,4	5,0	Estonia
Austria	9,1	9,1	9,0	9,0	4,5	4,2	3,6	3,7	Austria
Belgia	9,8	9,9	9,6	9,5	3,8	3,7	4,0	4,0	Belgium
Bulgaaria	14,2	14,6	14,7	14,8	11,6	10,4	9,7	9,2	Bulgaria
Hispaania	8,7	8,9	8,4	8,6	4,0	3,8	3,8	3,7	Spain
Holland	8,4	8,4	8,3	8,1	4,4	4,9	4,4	4,1	Netherlands
Iirimaa	6,9	6,6	6,4	6,4	4,8	4,0	3,7	3,1	Ireland
Itaalia	9,4	10,0	9,5	9,7	3,9	...	4,2	3,7	Italy
Kreeka	9,5	9,5	9,5	9,8	4,1	3,8	3,7	3,5	Greece
Küpros	7,1	7,2	6,6	6,9	3,5	4,6	3,1	3,7	Cyprus
Leedu	12,0	12,8	13,2	13,5	7,9	6,8	6,8	5,9	Lithuania
Luksemburg	7,8	7,8	8,0	8,1	3,9	2,6	2,5	1,8	Luxembourg
Läti	13,8	14,2	14,5	14,5	9,4	7,8	7,6	8,7	Latvia
Malta	7,5	7,8	7,9	7,6	5,9	6,0	3,6	6,5	Malta
Poola	9,5	9,7	9,7	9,9	6,8	6,4	6,0	6,0	Poland
Portugal	9,7	10,2	9,6	9,8	3,8	3,5	3,3	3,4	Portugal
Prantsusmaa	8,3	8,6	8,3	8,4	4,0	3,8	3,8	...	France
Rootsi	10,1	10,2	10,0	10,0	3,1	2,4	2,8	2,5	Sweden
Rumeenia	11,9	12,1	12,0	11,7	16,8	15,0	13,9	12,0	Romania
Saksamaa	9,9	10,1	10,0	10,1	4,1	3,9	3,8	3,9	Germany
Slovakkia	9,6	9,9	9,9	10,0	6,8	7,2	6,6	6,1	Slovakia
Sloveenia	9,3	9,4	9,1	9,2	3,7	4,1	3,4	2,8	Slovenia
Soome	9,1	9,1	9,1	9,3	3,3	3,0	2,8	2,7	Finland
Suurbritannia	9,7	9,7	9,4	9,4	5,0	5,1	4,5	...	United Kingdom
Taani	10,3	10,1	10,2	10,2	4,4	4,4	3,8	4,0	Denmark
Tšehhi	10,5	10,5	10,2	10,1	3,7	3,4	3,3	3,1	Czech Republic
Ungari	13,1	13,5	13,1	13,2	6,6	6,2	5,7	5,9	Hungary
EL-27	9,6	9,8	9,6	9,7	4,7	...	EU-27
Horvaatia	11,2	11,7	11,3	11,8	6,1	5,7	5,2	5,6	Croatia
Island	6,2	6,2	6,3	6,3	2,8	2,3	1,4	2,0	Iceland
Liechtenstein	5,7	6,2	6,3	6,4	2,7	2,6	5,5	0,0	Liechtenstein
Makedoonia	8,8	9,0	9,1	9,6	13,2	12,8	11,5	10,3	Macedonia
Norra	9,0	8,9	8,9	8,9	3,2	3,1	3,2	3,1	Norway
Šveits	8,1	8,2	8,1	8,1	4,2	4,2	4,4	3,9	Switzerland
Türgi	6,2	6,2	6,2 ^a	6,6	24,6	23,6	22,6	21,7	Turkey
Ameerika Ühendriigid ^b	8,2	8,3	8,2	8,1	6,8	United States ^b
Jaapan	8,2	8,6	8,6	8,8	2,8	2,8	2,6	2,6	Japan
Kanada ^b	7,2	7,0	7,1	7,2	5,3	5,4	5,0	...	Canada ^b

^a Esialgsed andmed.

^b Päises oleva aasta 1. juulist kuni järgmise aasta 30. juunini.

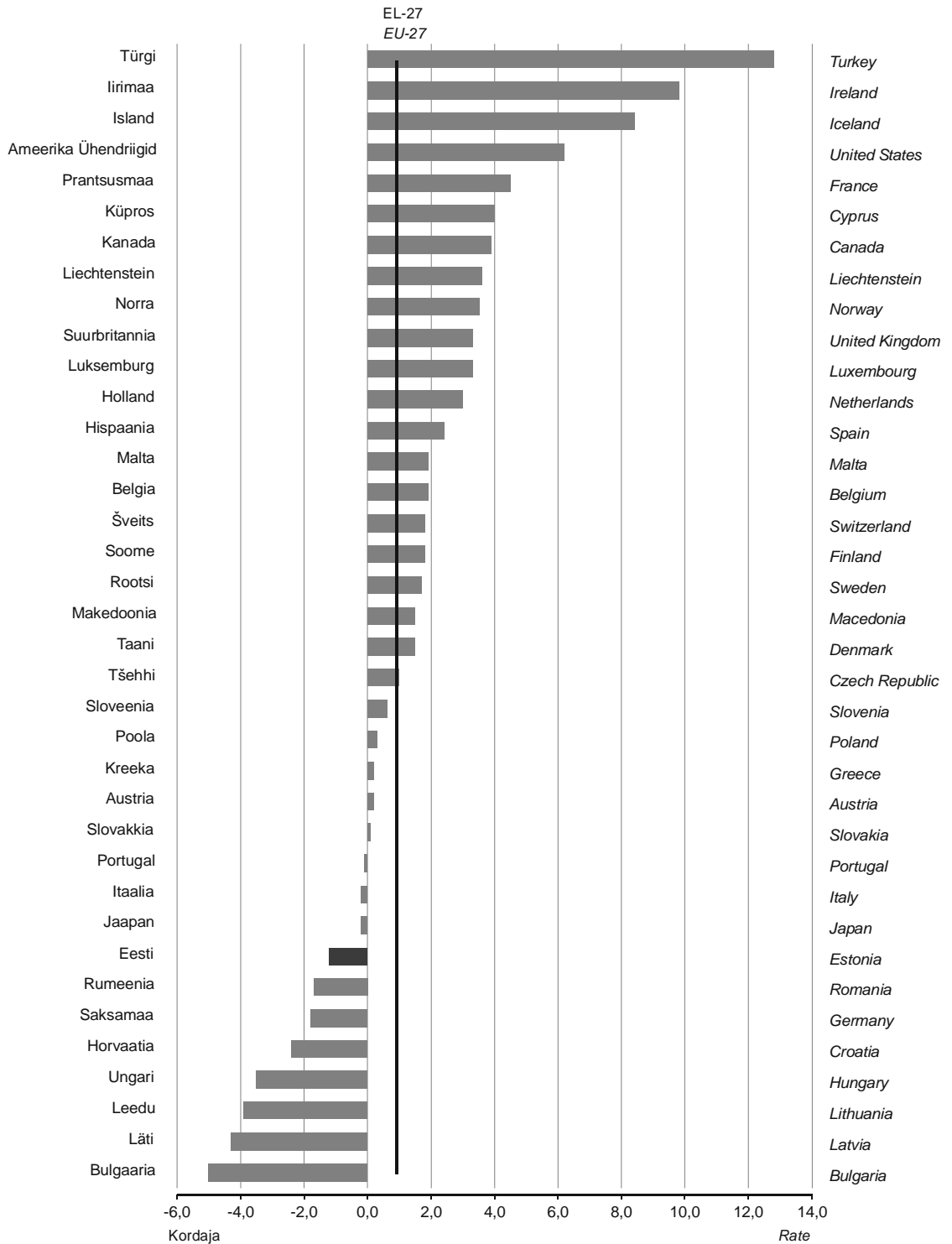
^a Preliminary data.

^b From 1 July of the year in the heading to June 30 of the next year.

Allikad: Eurostat (13.05.2009) ja riiklikud allikad.

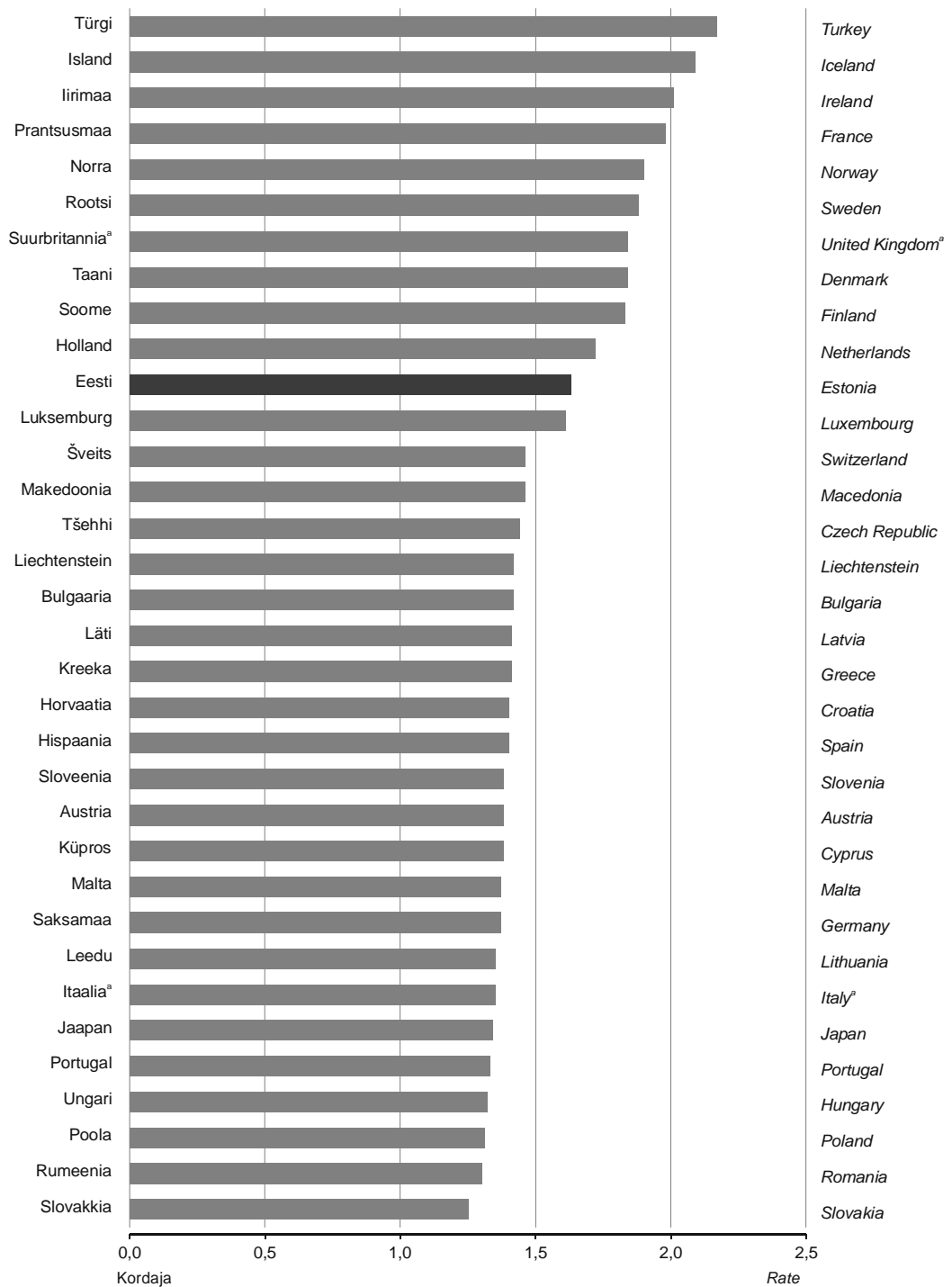
Sources: Eurostat (13.05.2009) and national sources.

Joonis 1 **Loomuliku iibe kordaja, 2007**
 Figure 1 *Natural increase rate, 2007*

Allikad: Eurostat (13.05.2009) ja riiklikud allikad.
 Sources: Eurostat (13.05.2009) and national sources.

Joonis 2 **Summaarne sündimuskordaja, 2007**
 Figure 2 **Total fertility rate, 2007**

^a 2006. aasta andmed.

^a Data from 2006.

Allikas — Source: Eurostat (13.05.2009).

Tabel 4 **Abielud ja lahutused, 2004–2007**
Table 4 *Marriages and divorces, 2004–2007*

Riik	Abiellumuse üldkordaja				Lahutumuse üldkordaja				Country
	Crude marriage rate				Crude divorce rate				
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	
Eesti	4,45	4,55	5,18	5,23	3,1	3,0	2,8	2,8	Estonia
Austria	4,71	4,75	4,46	4,33	2,4	2,4	2,5	2,4 ^a	Austria
Belgia	4,15	4,12	4,25	4,28 ^a	3,0	2,9	2,8	2,9 ^a	Belgium
Bulgaaria	3,99	4,33	4,26	3,87	1,9	1,9	1,9	2,1	Bulgaria
Hispaania	5,06	4,83	4,61	...	1,2	1,7	Spain
Holland	4,51	4,52	4,35	4,49	1,9	2,0	1,9	2,0	Netherlands
Iirimaa	5,07	5,13	5,13	...	0,8	0,8	Ireland
Itaalia	4,28	4,23	4,13	4,21 ^a	0,8	0,8	...	0,8 ^a	Italy
Kreeka	4,64	5,50	5,18	5,16 ^a	1,1	1,2	1,3	1,2 ^a	Greece
Küpros	7,23	7,76	6,80	7,50 ^a	2,2	2,0	2,3	2,1 ^a	Cyprus
Leedu	5,57	5,84	6,26	6,83	3,2	3,3	3,3	3,4	Lithuania
Luksemburg	4,36	4,41	4,16	4,10	2,3	2,3	2,5	2,3	Luxembourg
Läti	4,48	5,45	6,39	6,80	2,3	2,8	3,2	3,3	Latvia
Malta	5,99	5,88	6,25	6,06	0,0	0,0	Malta
Poola	5,02	5,42	5,93	6,52	1,5	1,8	1,9	1,7	Poland
Portugal	4,68	4,61	4,52	4,37 ^a	2,2	2,2	2,3	2,4	Portugal
Prantsusmaa	4,46	4,51	4,34	4,19 ^a	2,2	2,5	2,2	...	France
Rootsi	4,79	4,92	5,02	5,24	2,2	2,2	2,2	2,3	Sweden
Rumeenia	6,61	6,56	6,79	8,78 ^a	1,6	1,5	1,5	1,7 ^a	Romania
Saksamaa	4,80	4,71	4,54	4,48 ^a	2,6	2,4	2,3	...	Germany
Slovakkia	5,18	4,85	4,81	5,08	2,0	2,1	2,4	2,3	Slovakia
Sloveenia	3,28	2,88	3,17	3,17 ^a	1,2	1,3	1,2	1,4 ^a	Slovenia
Soome	5,61	5,58	5,36	5,58	2,5	2,6	2,5	2,5	Finland
Suurbritannia	5,20	5,23	2,8	2,6	United Kingdom
Taani	6,98	6,67	6,71	6,70	2,9	2,8	2,6	2,6	Denmark
Tšehhi	5,04	5,06	5,15	5,53	3,2	3,1	3,1	3,0	Czech Republic
Ungari	4,33	4,39	4,42	4,06 ^a	2,4	2,5	2,5	2,5 ^a	Hungary
EL-27	4,86	4,88	2,0	2,0	EU-27
Horvaatia	5,11	4,98	4,97	...	1,1	1,1	1,1	...	Croatia
Island	5,19	5,42	5,53	...	1,9	1,9	1,6	...	Iceland
Liechtenstein	4,76	5,38	4,31	5,10 ^a	2,9	2,7	2,3	2,8 ^a	Liechtenstein
Makedoonia	6,92	7,12	7,31	7,58 ^a	0,8	0,8	0,7	0,7 ^a	Macedonia
Norra	4,06	4,84	4,66	4,98	2,4	2,4	2,3	2,2	Norway
Šveits	5,34	5,40	5,32	5,34	2,4	2,9	2,8	2,6	Switzerland
Türgi	8,75	9,05	8,91	...	1,3	1,3	1,3	...	Turkey
Jaapan	5,70	5,70	5,80	5,70	2,2	2,1	2,0	2,0	Japan

^a Esialgsed andmed.

^a Preliminary data.

Allikad: Eurostat (13.05.2009) ja riiklik allikas.

Sources: Eurostat (13.05.2009) and national source.

Tabel 5 Töötuse määr haridustaseme järgi, 2008
 Table 5 Unemployment rate by educational level, 2008
 (aastakeskmise, protsenti — annual average, percentages)

Riik	M/M			N/F			K/T			Country
	I	II	III	I	II	III	I	II	III	
Eesti	11,5	5,6	3,0	12,9	6,0	2,9	12,0	5,8	2,9	Estonia
Austria	7,9	3,1	1,5	7,8	3,4	2,0	7,8	3,3	1,7	Austria
Belgia	11,5	5,7	3,6	13,9	8,6	3,7	12,4	6,9	3,6	Belgium
Bulgaaria	13,4	4,3	2,0	16,3	4,8	2,5	14,6	4,5	2,3	Bulgaria
Hispaania	13,6	8,8	5,1	18,3	12,7	7,6	15,3	10,6	6,3	Spain
Holland	4,1	2,1	1,7	5,2	2,7	1,7	4,6	2,4	1,7	Netherlands
Iirimaa	10,8	6,9	3,7	6,9	5,0	3,2	9,6	6,1	3,4	Ireland
Itaalia	6,9	4,9	3,3	11,6	7,8	5,8	8,4	6,1	4,6	Italy
Kreeka	5,1	5,4	4,4	12,1	13,2	8,3	7,4	8,8	6,3	Greece
Küpros	4,2	3,1	2,5	5,9	4,4	3,4	4,9	3,6	3,0	Cyprus
Leedu	12,8	6,5	2,9	...	6,8	3,1	12,9	6,7	3,0	Lithuania
Luksemburg	5,4	5,5	...	8,2	6,4	...	6,6	5,9	2,5	Luxembourg
Läti	14,2	7,6	3,3	13,4	7,4	4,4	13,9	7,5	4,0	Latvia
Malta	7,5	10,8	8,5	Malta
Poola	11,8	6,4	3,3	12,6	9,0	4,2	12,1	7,5	3,8	Poland
Portugal	6,9	6,3	5,0	9,1	9,5	8,2	7,9	7,9	6,9	Portugal
Prantsusmaa	11,3	6,0	4,3	12,3	8,0	4,6	11,8	6,9	4,5	France
Rootsi	11,6	4,8	3,6	16,1	5,7	3,2	13,4	5,2	3,4	Sweden
Rumeenia	10,0	6,3	2,6	4,0	5,5	2,9	7,1	6,0	2,7	Romania
Saksamaa	16,1	7,2	2,8	14,0	7,1	3,8	15,1	7,1	3,2	Germany
Slovakkia	41,6	6,9	2,8	37,2	9,7	4,3	39,3	8,1	3,5	Slovakia
Sloveenia	6,1	3,8	3,0	6,2	5,1	3,6	6,2	4,4	3,4	Slovenia
Soome	11,6	5,8	2,8	13,7	7,1	3,6	12,5	6,4	3,3	Finland
Suurbritannia	11,5	5,8	3,0	8,5	5,2	2,7	10,1	5,5	2,8	United Kingdom
Taani	4,9	2,3	2,2	5,6	3,5	2,1	5,2	2,8	2,2	Denmark
Tšehhi	19,9	2,8	1,5	18,5	4,8	1,8	19,1	3,7	1,7	Czech Republic
Ungari	19,8	6,7	2,3	17,5	7,8	3,2	18,7	7,1	2,8	Hungary
EL-27	10,7	5,9	3,3	12,1	7,1	4,3	11,3	6,5	3,8	EU-27
Horvaatia ^b	10,6	8,5	5,5	11,3	12,6	6,8	11,0	10,2	6,2	Croatia ^b
Norra	6,6	1,8	1,3	5,3	1,8	1,3	6,0	1,8	1,3	Norway
Šveits ^b	6,0	2,8	1,8	7,8	4,1	3,0	7,0	3,5	2,2	Switzerland ^b
Türgi	9,9	9,2	7,1	6,1	17,8	12,5	8,9	11,2	9,0	Turkey

^a Haridustasemed on tähistatud järgmiselt:

I — esimese taseme haridus või madalam ehk 0.–2. aste (ISCED-97); II — teise taseme haridus, teise taseme järgne ning kolmanda taseme eelne haridus ehk 3.–4. aste (ISCED-97); III — kolmanda taseme haridus ehk 5.–6. aste (ISCED-97).

^b 2007. aasta andmed.

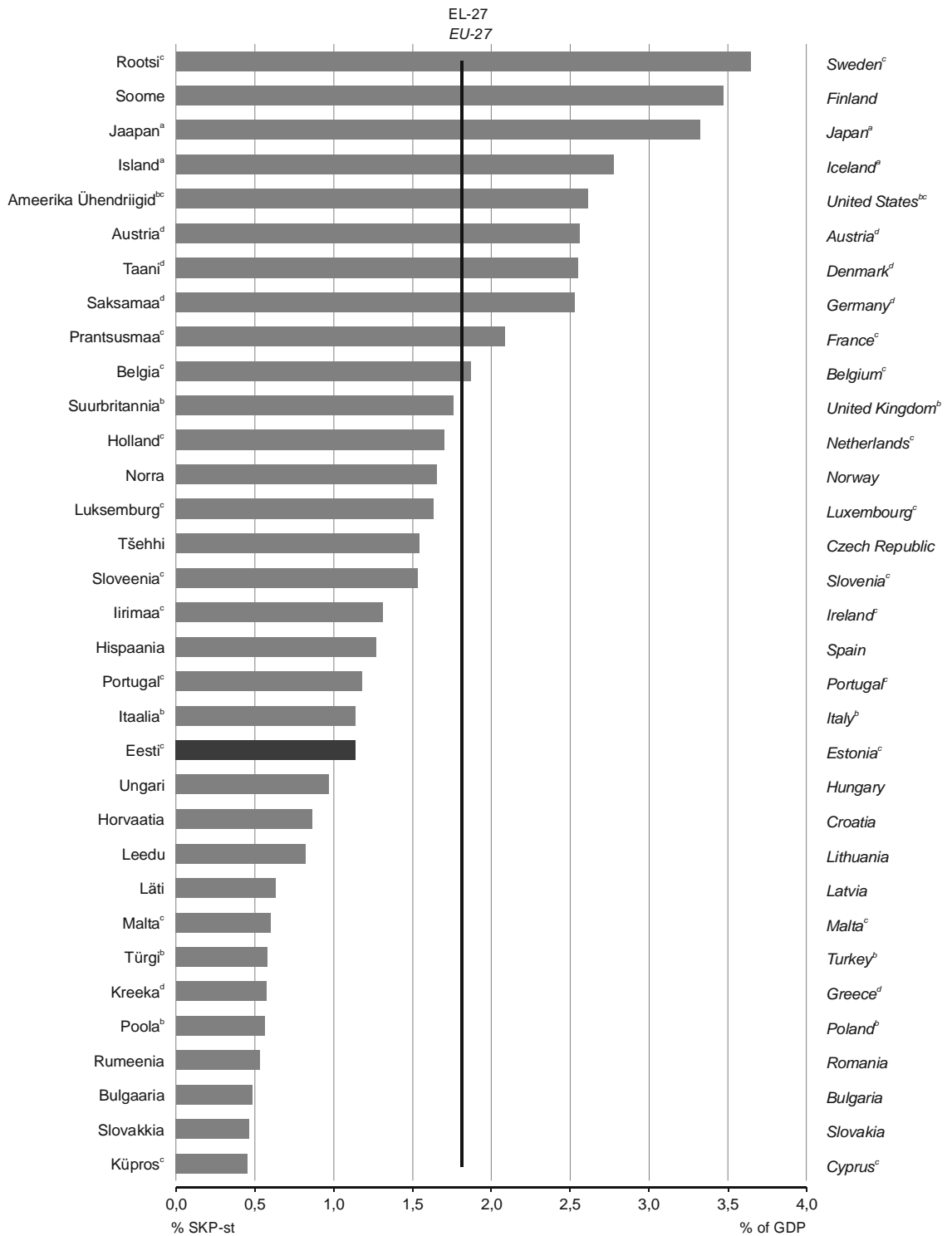
^a Educational levels are marked as follows: Below upper secondary education — levels 0–2 (ISCED 1997); Upper secondary education = Upper secondary education, post-secondary non-tertiary education — levels 3–4 (ISCED 1997); Tertiary education — levels 5–6 (ISCED 1997).

^b Data from 2007.

Allikad: Eurostat (18.05.2009) ja riiklik allikas.

Sources: Eurostat (18.05.2009) and national source.

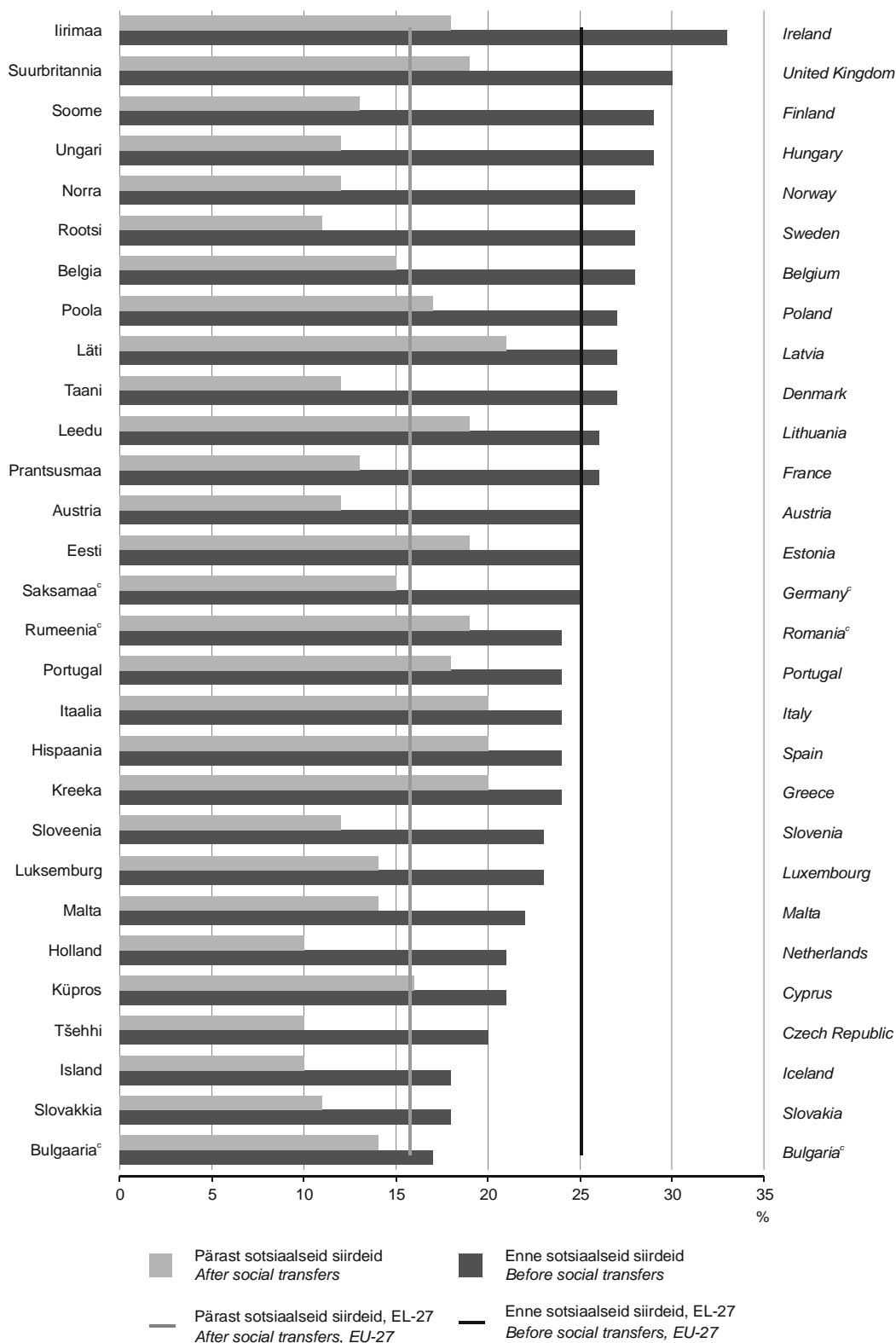
Joonis 3 **Teadus- ja arendustegevuse intensiivsus, 2007**
 Figure 3 *Intensity of research and development, 2007*

^a 2005. aasta andmed.
^b 2006. aasta andmed.
^c Esialgsed andmed.
^d Hinnanguline.
^e Eurostati hinnang.
^f Data from 2005.
^b Data from 2006.
^c Preliminary data.
^d Estimate.
^e Eurostat estimate.

Allikas — Source: Eurostat (12.05.2009).

Joonis 4 Suhtelise vaesuse määr, 2006^a
Figure 4 At-risk-of-poverty rate, 2006^a

^a Sissetulekuaasta.

^b Eurostati hinnang enne sotsiaalseid siirdeid.

^c Esialgsed andmed.

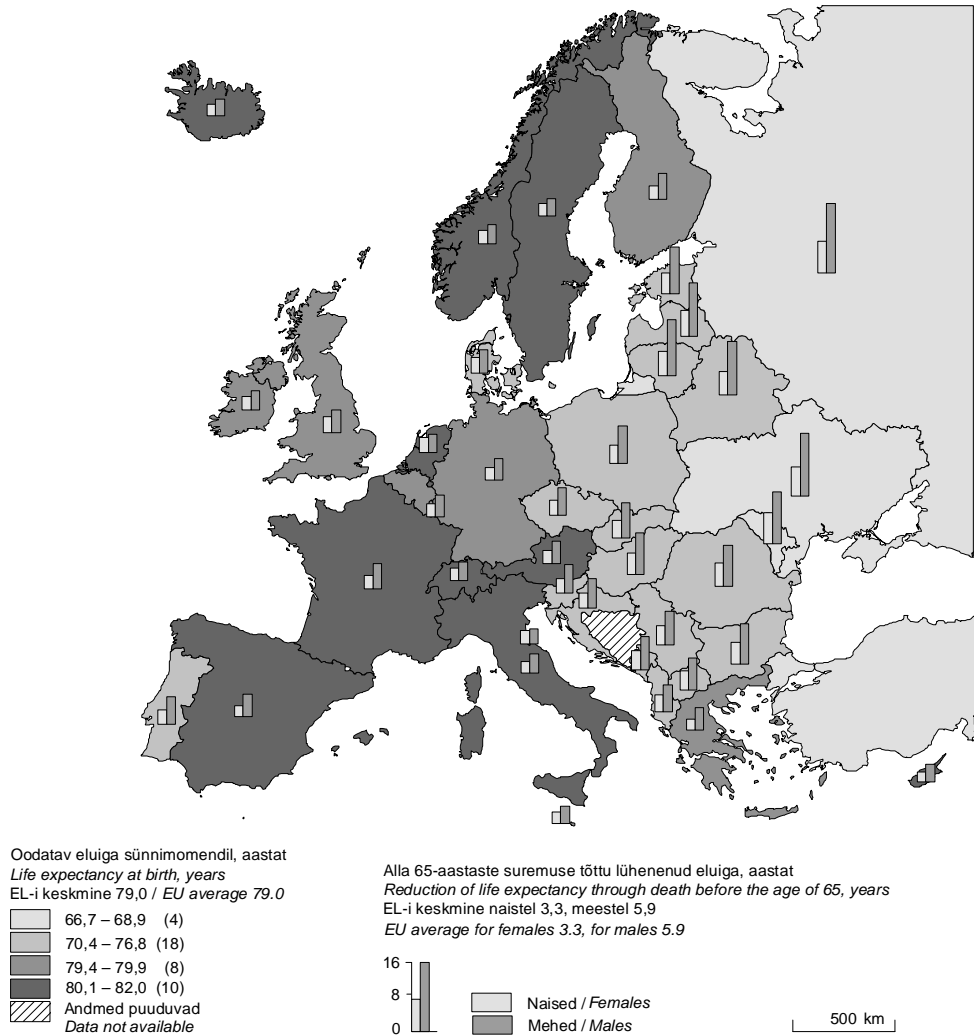
^a Income year.

^b Eurostat estimate, before social transfers.

^c Preliminary data.

Allikas — Source: Eurostat (12.05.2009).

Teemakaart 2 Oodatav eluiga ja eluea lühenemine, 2006^a
 Thematic map 2 Life expectancy and reduction of life expectancy, 2006^a

^a Maailma Tervishoiuorganisatsioon (WHO) käsitleb surma enne 65. eluaastat varajase ehk vältitava suremusena. Varajase suremuse tõttu lühenenud eluiga näitab, mitme aasta võrra pikeneks oodatav eluiga juhul, kui alla 65-aastaste suremus oleks 0. Alla 65-aastaste suremuse tõttu on meeste oodatav eluiga naiste omast lühem kõigis Euroopa riikides. 2006. aasta või viimased võimalikud andmed.

^a According to the World Health Organization's (WHO) definition, death before the age of 65 is treated as premature or avoidable mortality. The reduction of life expectancy through death before the age of 65 shows by how many years life expectancy would become longer if mortality before the age of 65 were 0. Through death before the age of 65, the life expectancy of men is shorter than that of women in all countries of Europe. Data from 2006 or latest available.

Allikad — Sources: WHO, Eurostat (5.05.2009).

Tabel 6 Tööhõive määr, 2006–2008
Table 6 Employment rate, 2006–2008
(aastakeskmine, protsenti — annual average, percentages)

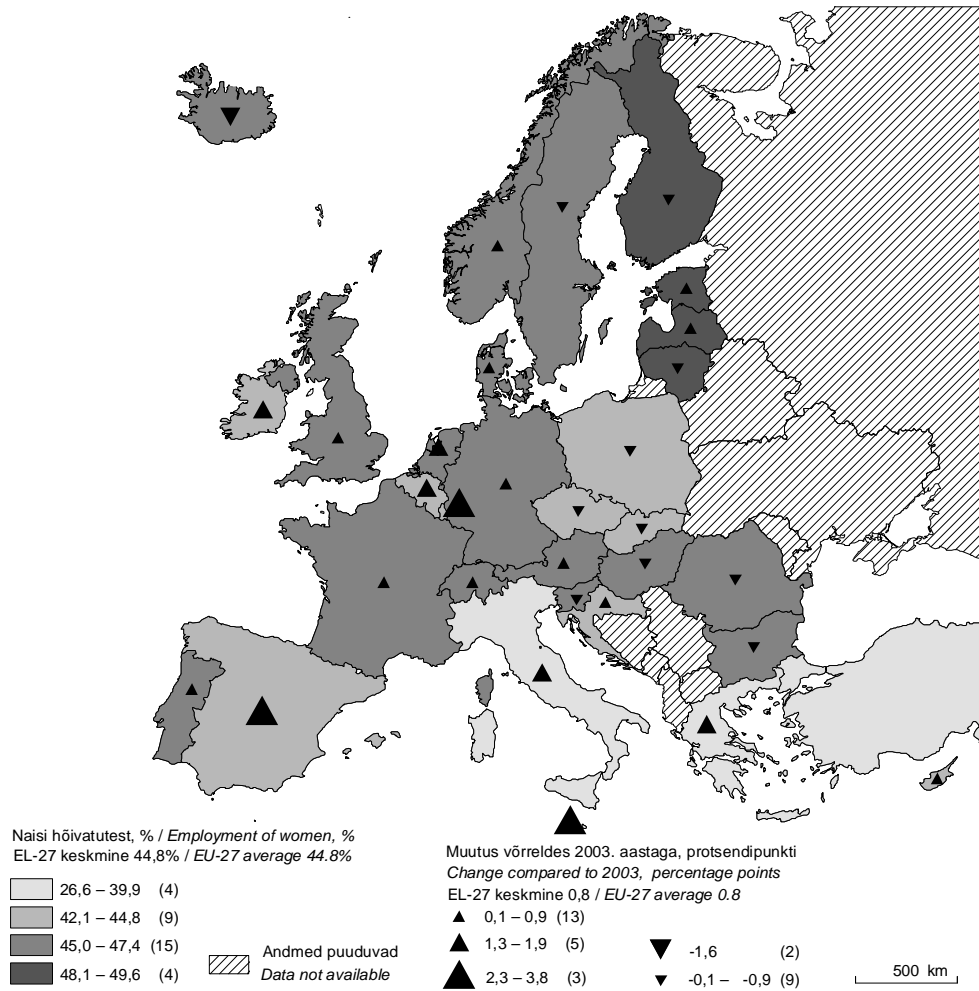
Riik	Kokku ^a Total ^a			Naised Females			55–64-aastased Persons aged 55–64			Country
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	
Eesti	68,1	69,4	69,8	65,3	65,9	66,3	58,5	60,0	62,4	Estonia
Austria	70,2	71,4	72,1	63,5	64,4	65,8	35,5	38,6	41,0	Austria
Belgia	61,0	62,0	62,4	54,0	55,3	56,2	32,0	34,4	34,5	Belgium
Bulgaaria	58,6	61,7	64,0	54,6	57,6	59,5	39,6	42,6	46,0	Bulgaria
Hispaania	64,8	65,6	64,3	53,2	54,7	54,9	44,1	44,6	45,6	Spain
Holland	74,3	76,0	77,2	67,7	69,6	71,1	47,7	50,9	53,0	Netherlands
Iirimaa	68,6	69,1	67,6	59,3	60,6	60,2	53,1	53,8	53,6	Ireland
Itaalia	58,4	58,7	58,7	46,3	46,6	47,2	32,5	33,8	34,4	Italy
Kreeka	61,0	61,4	61,9	47,4	47,9	48,7	42,3	42,4	42,8	Greece
Küpros	69,6	71,0	70,9	60,3	62,4	62,9	53,6	55,9	54,8	Cyprus
Leedu	63,6	64,9	64,3	61,0	62,2	61,8	49,6	53,4	53,1	Lithuania
Luksemburg	63,6	64,2	63,4	54,6	56,1	55,1	33,2	32,0	34,1	Luxembourg
Läti	66,3	68,3	68,6	62,4	64,4	65,4	53,3	57,7	59,4	Latvia
Malta	53,6	54,6	55,2	33,4	35,7	37,4	29,8	28,5	29,1	Malta
Poola	54,5	57,0	59,2	48,2	50,6	52,4	28,1	29,7	31,6	Poland
Portugal	67,9	67,8	68,2	62,0	61,9	62,5	50,1	50,9	50,8	Portugal
Prantsusmaa	63,8	64,6	65,2	58,8	60,0	60,7	38,1	38,3	38,3	France
Rootsi	73,1	74,2	74,3	70,7	71,8	71,8	69,6	70,0	70,1	Sweden
Rumeenia	58,8	58,8	59,0	53,0	52,8	52,5	41,7	41,4	43,1	Romania
Saksamaa	67,5	69,4	70,7	62,2	64,0	65,4	48,4	51,5	53,8	Germany
Slovakkia	59,4	60,7	62,3	51,9	53,0	54,6	33,1	35,6	39,2	Slovakia
Sloveenia	66,6	67,8	68,6	61,8	62,6	64,2	32,6	33,5	32,8	Slovenia
Soome	69,3	70,3	71,1	67,3	68,5	69,0	54,5	55,0	56,5	Finland
Suurbritannia	71,6	71,5	71,5	65,8	65,5	65,8	57,3	57,4	58,0	United Kingdom
Taani	77,4	77,1	78,1	73,4	73,2	74,3	60,7	58,6	57,0	Denmark
Tšehhi	65,3	66,1	66,6	56,8	57,3	57,6	45,2	46,0	47,6	Czech Republic
Ungari	57,3	57,3	56,7	51,1	50,9	50,6	33,6	33,1	31,4	Hungary
EL-27	64,5	65,4	65,9	57,3	58,3	59,1	43,5	44,7	45,6	EU-27
Horvaatia	55,6	57,1	...	49,4	50,0	...	34,3	35,8	...	Croatia
Island	84,6	85,1	...	80,8	80,8	...	84,3	84,7	...	Iceland
Norra	75,4	76,8	78,0	72,2	74,0	75,4	67,4	69,0	69,2	Norway
Šveits	77,9	78,6	79,5	71,1	71,6	73,5	65,7	67,2	68,4	Switzerland
Türgi	45,9	45,8	45,9	23,9	23,8	24,3	30,1	29,5	29,5	Turkey
Ameerika Ühendriigid	71,9	71,7	...	66,0	65,9	...	61,7	61,8	...	United States
Jaapan	69,9	70,6	...	58,8	59,4	...	64,7	66,1	...	Japan

^a 15–64-aastaste hõivatute osatähtsus samas vanuses rahvastikus.

^a The share of persons aged 15 to 64 in employment in the total population of the same age group.

Allikas — Source: Eurostat (12.05.2009).

Teemakaart 3 **Vähemalt 15-aastased naised tööhõives, 2008^a**
 Thematic map 3 **At least 15-year-old women in employment, 2008^a**

^a Horvaatia, Islandi ja Šveitsi andmed on aastast 2007.

^a Data of Croatia, Iceland and Switzerland are from 2007.

Allikas — Source: Eurostat (13.05.2009).

Tabel 7 **Hõivatud soo ja majandussektori^a (EMTAK 2003) järgi, 2008**
 Table 7 **Employed persons by sex and sector of economy^a (EMTAK 2003), 2008**
 (aastakeskmise, protsenti — annual average, percentages)

Riik	M/M			N/F			K/T			Country
	I	II	III	I	II	III	I	II	III	
Eesti	5,4	47,2	47,4	2,4	22,4	75,3	3,9	34,7	61,4	Estonia
Austria	6,5	34,2	59,3	6,3	11,2	82,5	6,4	23,5	70,1	Austria
Belgia	2,5	29,5	68,0	1,0	8,4	90,6	1,8	19,9	78,2	Belgium
Bulgaaria ^b	23,6	32,1	44,3	15,1	23,9	61,0	19,7	28,3	52,0	Bulgaria ^b
Hispaania	5,5	39,4	55,1	2,6	10,9	86,5	4,3	27,3	68,5	Spain
Holland	3,8	24,8	71,4	1,9	7,1	91,0	3,0	16,7	80,3	Netherlands
Iirimaa	9,0	37,7	53,3	1,5	10,3	88,2	5,7	25,7	68,6	Ireland
Itaalia	4,6	37,1	58,3	2,9	15,2	81,9	3,9	28,2	67,9	Italy
Kreeka	11,2	27,1	61,8	11,7	8,0	80,2	11,4	19,5	69,1	Greece
Küpros ^b	6,2	29,6	64,2	2,5	9,0	88,5	4,5	20,3	75,1	Cyprus ^b
Leedu	9,9	41,4	48,7	5,8	19,2	75,0	7,9	30,4	61,7	Lithuania
Luksemburg ^b	1,8	31,6	66,6	1,0	8,0	91,0	1,5	22,2	76,3	Luxembourg ^b
Läti	10,1	39,3	50,6	5,6	16,2	78,2	7,9	28,0	64,1	Latvia
Malta ^b	2,5	32,4	65,1	...	13,3	86,3	1,8	26,2	72,0	Malta ^b
Poola ^b	15,2	41,1	43,7	14,2	17,8	68,0	14,7	30,6	54,6	Poland ^b
Portugal	11,1	37,8	51,1	12,2	16,3	71,5	11,6	27,9	60,5	Portugal
Prantsusmaa ^b	4,6	33,6	61,7	2,1	11,5	86,2	3,4	23,2	73,2	France ^b
Rootsi ^b	3,4	34,5	62,1	0,9	9,8	89,3	2,2	22,7	75,1	Sweden ^b
Rumeenia ^b	28,3	37,0	34,7	31,0	24,7	44,3	29,5	31,4	39,1	Romania ^b
Saksamaa	2,7	35,9	61,4	1,5	13,3	85,2	2,1	25,3	72,5	Germany
Slovakkia	5,0	45,5	49,6	1,9	21,0	77,1	3,6	34,4	62,0	Slovakia
Sloveenia ^b	8,7	45,1	46,2	9,5	21,6	68,9	9,0	34,7	56,3	Slovenia ^b
Soome	6,8	38,8	54,4	2,9	10,7	86,3	4,9	25,3	69,8	Finland
Suurbritannia	2,1	26,6	71,3	0,9	7,4	91,8	1,5	17,7	80,7	United Kingdom
Taani	4,3	29,0	66,8	1,2	10,9	87,9	2,9	20,6	76,5	Denmark
Tšehhi	4,1	47,6	48,3	2,4	25,2	72,4	3,4	38,0	58,6	Czech Republic
Ungari	6,3	41,3	52,4	2,4	20,8	76,8	4,5	32,0	63,5	Hungary
EL-27	6,5	34,7	58,8	4,6	12,8	82,5	5,7	24,8	69,5	EU-27
Norra	4,1	32,1	63,8	1,3	8,3	90,4	2,8	21,0	76,2	Norway
Jaapan	4,2	34,4	61,4	4,2	16,3	79,5	4,2	26,9	68,9	Japan
Kanada	5,7	29,0	65,4	1,9	9,1	88,9	3,9	19,6	76,5	Canada

^a Majandussektorid on tähistatud järgmiselt:

I — primaarsektor; II — sekundaarsektor; III — tertsiaarsektor.

^b 2007. aasta andmed.

^a The sectors of economy are marked as follows:

I — primary sector; II — secondary sector; III — tertiary sector.

^b Data from 2007.

Allikad: Eurostat (12.05.2009) ja riiklikud allikad.

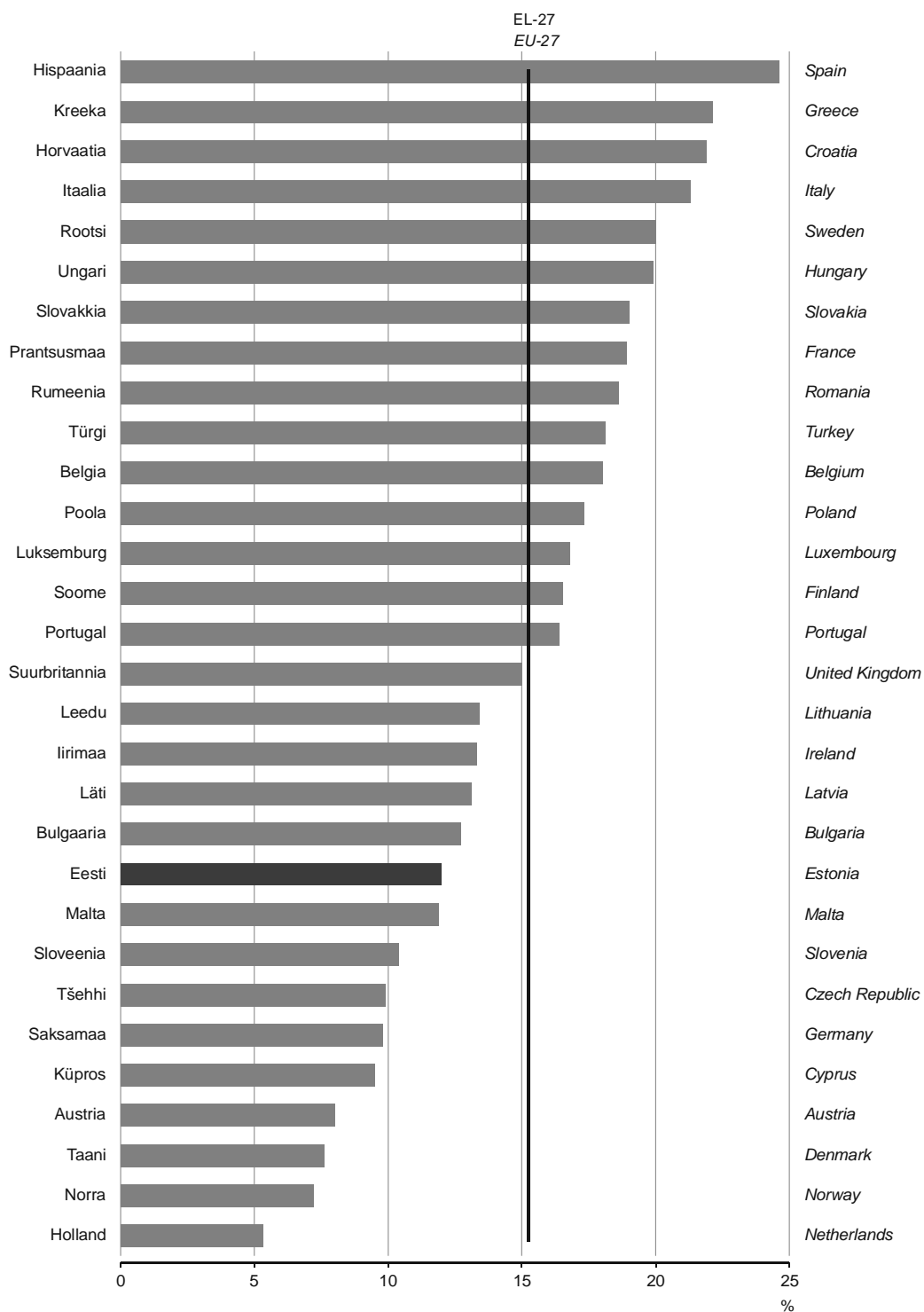
Sources: Eurostat (12.05.2009) and national sources.

Tabel 8 **Töötus, 2005–2008**
 Table 8 *Unemployment, 2005–2008*
 (aastakeskmise, protsenti — annual average, percentages)

Riik	Töötuse määr				Pikaajalise töötuse määr				Country
	Unemployment rate				Long-term unemployment rate				
	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008	
Eesti	7,9	5,9	4,7	5,5	4,2	2,9	2,3	1,7	Estonia
Austria	5,2	4,8	4,4	3,8	1,3	1,3	1,2	0,9	Austria
Belgia	8,5	8,3	7,5	7,0	4,4	4,2	3,8	3,3	Belgium
Bulgaaria	10,1	9,0	6,9	5,6	6,0	5,0	4,1	2,9	Bulgaria
Hispaania	9,2	8,5	8,3	11,3	2,2	1,8	1,7	2,0	Spain
Holland	4,7	3,9	3,2	2,8	1,9	1,7	1,3	1,0	Netherlands
Iirimaa	4,4	4,5	4,6	6,3	1,5	1,4	1,4	1,7	Ireland
Itaalia	7,7	6,8	6,1	6,8	3,9	3,4	2,9	3,1	Italy
Kreeka	9,9	8,9	8,3	7,7	5,1	4,8	4,1	3,6	Greece
Küpros	5,3	4,6	4,0	3,8	1,2	0,9	0,7	0,5	Cyprus
Leedu	8,3	5,6	4,3	5,8	4,3	2,5	1,4	1,2	Lithuania
Luksemburg	4,6	4,6	4,2	4,9	1,2	1,4	1,2	1,6	Luxembourg
Läti	8,9	6,8	6,0	7,5	4,1	2,5	1,6	1,9	Latvia
Malta	7,2	7,1	6,4	5,9	3,3	2,8	2,7	2,5	Malta
Poola	17,8	13,9	9,6	7,1	10,3	7,8	4,9	2,4	Poland
Portugal	7,7	7,8	8,1	7,7	3,7	3,9	3,8	3,7	Portugal
Prantsusmaa	9,2	9,2	8,3	7,8	3,8	3,9	3,3	2,9	France
Rootsi	7,4	7,0	6,1	6,2	...	1,1	0,8	0,8	Sweden
Rumeenia	7,2	7,3	6,4	5,8	4,0	4,2	3,2	2,4	Romania
Saksamaa	10,7	9,8	8,4	7,3	5,7	5,5	4,7	3,8	Germany
Slovakkia	16,3	13,4	11,1	9,5	11,7	10,2	8,3	6,6	Slovakia
Sloveenia	6,5	6,0	4,9	4,4	3,1	2,9	2,2	1,9	Slovenia
Soome	8,4	7,7	6,9	6,4	2,2	1,9	1,6	1,2	Finland
Suurbritannia	4,8	5,4	5,3	5,6	1,0	1,2	1,3	1,4	United Kingdom
Taani	4,8	3,9	3,8	3,3	1,1	0,8	0,6	0,5	Denmark
Tšehhi	7,9	7,2	5,3	4,4	4,2	3,9	2,8	2,2	Czech Republic
Ungari	7,2	7,5	7,4	7,8	3,2	3,4	3,4	3,6	Hungary
EL-27	8,9	8,2	7,1	7,0	...	3,7	3,0	2,6	EU-27
Horvaatia	12,7	11,2	9,6	8,4	7,4	6,7	5,9	...	Croatia
Island	0,3	0,2	0,2	...	Iceland
Norra	4,5	3,4	2,5	2,5	0,9	0,8	0,5	0,3	Norway
Türgi	...	8,4	8,5	9,4	3,5	2,5	2,2	2,2	Turkey
Ameerika Ühendriigid	5,1	4,6	4,6	5,8	0,6	0,5	0,5	...	United States
Jaapan	4,4	4,1	3,9	4,0	1,5	1,4	1,2	...	Japan

Allikas — Source: Eurostat (12.05.2009).

Joonis 5 **Alla 25-aastaste töötuse määr, 2008**
 Figure 5 *Unemployment rate of persons aged less than 25, 2008*
 (aastakeskmine — annual average)

Allikas — Source: Eurostat (12.05.2009).

Tabel 9 **Tarbijahindade harmoneeritud indeksi aastamuutus, 2004–2008**
 Table 9 *Annual change of harmonised index of consumer prices, 2004–2008*
 (protsenti — percentages)

Riik	2004	2005	2006	2007	2008	Country
Eesti	3,0	4,1	4,4	6,7	10,6	Estonia
Austria	2,0	2,1	1,7	2,2	3,2	Austria
Belgia	1,9	2,5	2,3	1,8	4,5	Belgium
Bulgaaria	6,1	6,0	7,4	7,6	12,0	Bulgaria
Hispaania	3,1	3,4	3,6	2,8	4,1	Spain
Holland	1,4	1,5	1,7	1,6	2,2	Netherlands
Iirimaa	2,3	2,2	2,7	2,9	3,1	Ireland
Itaalia	2,3	2,2	2,2	2,0	3,5	Italy
Kreeka	3,0	3,5	3,3	3,0	4,2	Greece
Küpros	1,9	2,0	2,2	2,2	4,4	Cyprus
Leedu	1,2	2,7	3,8	5,8	11,1	Lithuania
Luksemburg	3,2	3,8	3,0	2,7	4,1	Luxembourg
Läti	6,2	6,9	6,6	10,1	15,3	Latvia
Malta	2,7	2,5	2,6	0,7	4,7	Malta
Poola	3,6	2,2	1,3	2,6	4,2	Poland
Portugal	2,5	2,1	3,0	2,4	2,7	Portugal
Prantsusmaa	2,3	1,9	1,9	1,6	3,2	France
Rootsi	1,0	0,8	1,5	1,7	3,3	Sweden
Rumeenia	11,9	9,1	6,6	4,9	7,9	Romania
Saksamaa	1,8	1,9	1,8	2,3	2,8	Germany
Slovakkia	7,5	2,8	4,3	1,9	3,9	Slovakia
Sloveenia	3,7	2,5	2,5	3,8	5,5	Slovenia
Soome	0,1	0,8	1,3	1,6	3,9	Finland
Suurbritannia	1,3	2,1	2,3	2,3	3,6	United Kingdom
Taani	0,9	1,7	1,9	1,7	3,6	Denmark
Tšehhi	2,6	1,6	2,1	3,0	6,3	Czech Republic
Ungari	6,8	3,5	4,0	7,9	6,0	Hungary
EL	2,0	2,2	2,2	2,3	3,7	EU
Island	2,3	1,4	4,6	3,6	12,8	Iceland
Norra	0,6	1,5	2,5	0,7	3,4	Norway
Türgi	10,1	8,1	9,3	8,8	10,4	Turkey
Ameerika Ühendriigid	2,7	3,4	3,2	2,8	3,8	United States
Jaapan	0,0	-0,3	0,3	0,0	1,4	Japan

Allikas — Source: Eurostat (12.05.2009).

Tabel 10 Sisemajanduse koguprodukt (SKP), 2004–2008
Table 10 Gross domestic product (GDP), 2004–2008

Riik	Elaniku kohta jooksevhindades, 2008		Muutus püsivhindades eelmise aastaga võrreldes, %					Country
	Per capita at current prices, 2008		Change at constant prices over previous year, %					
	EUR	PPS ^a	2004	2005	2006	2007	2008	
Eesti	11 800	16 300	7,5	9,2	10,4	6,3	-3,6	Estonia
Austria	33 800 ^b	31 300	2,5	2,9	3,4	3,1	1,8	Austria
Belgia	32 400	29 700	3,0	1,8	3,0	2,8	1,1	Belgium
Bulgaaria	4 400	9 800	6,6	6,2	6,3	6,2	6,0	Bulgaria
Hispaania	24 000	26 200	3,3	3,6	3,9	3,7	1,2	Spain
Holland	36 200	33 200	2,2	2,0	3,4	3,5	2,1	Netherlands
Iirimaa	41 800	35 900	4,7	6,4	5,7	6,0	-2,3	Ireland
Itaalia	26 300	24 900	1,5	0,7	2,0	1,6	-1,0	Italy
Kreeka	21 600 ^b	24 200	4,9	2,9	4,5	4,0	2,9	Greece
Küpros	21 400	23 200	4,2	3,9	4,1	4,4	3,7	Cyprus
Leedu	9 600	15 200	7,4	7,8	7,8	8,9	3,0	Lithuania
Luksemburg	75 100	64 900	4,5	5,2	6,4	5,2	-0,9	Luxembourg
Läti	10 200	13 800	8,7	10,6	12,2	10,0	-4,6	Latvia
Malta	13 900	19 800	1,2	3,8	3,3	3,9	2,7	Malta
Poola	9 500 ^b	14 100	5,3	3,6	6,2	6,6	5,0	Poland
Portugal	15 600 ^c	19 000	1,5	0,9	1,4	1,9	0,0	Portugal
Prantsusmaa	29 800 ^d	27 200 ^d	2,5	1,9	2,2	2,2	...	France
Rootsi	35 600	30 200	4,1	3,3	4,2	2,6	-0,2	Sweden
Rumeenia	6 400 ^b	11 300	8,5	4,2	7,9	6,2	7,1	Romania
Saksamaa	30 300	29 000	1,2	0,8	3,0	2,5	1,3	Germany
Slovakkia	12 000 ^c	17 700 ^c	5,2	6,5	8,5	10,4	6,4 ^c	Slovakia
Sloveenia	18 200	22 800	4,3	4,3	5,9	6,8	3,5	Slovenia
Soome	35 000	29 000	3,7	2,8	4,9	4,2	0,9	Finland
Suurbritannia	29 700 ^b	29 700	2,8	2,1	2,8	3,0	0,7	United Kingdom
Taani	42 500	29 400	2,3	2,4	3,3	1,6	-1,1	Denmark
Tšehhi	14 200	20 400	4,5	6,3	6,8	6,0	3,2	Czech Republic
Ungari	10 500	15 700	4,8	4,0	4,1	1,1	0,5	Hungary
EL-27	25 100	25 100	2,5	2,0	3,1	2,9	0,9	EU-27
Horvaatia	10 800	15 800	4,2	4,2	4,7	5,5	2,4	Croatia
Island	31 900 ^b	29 500	7,7	7,5	4,4	3,8	0,3 ^b	Iceland
Makedoonia	3 200 ^b	8 200	4,1	4,1 ^b	4,0 ^b	5,9 ^b	5,0 ^b	Macedonia
Norra	64 700	44 800	3,9	2,7	2,3	3,1	2,0	Norway
Šveits	44 600 ^b	34 700	2,5	2,5	3,4	3,3	1,6	Switzerland
Türgi	7 000 ^b	11 100	9,4	8,4	6,9	4,5	1,1 ^b	Turkey
Ameerika Ühendriigid	31 800	38 100	3,6	2,9	2,8	2,0	1,1	United States
Jaapan	26 000 ^b	27 800	2,7	1,9	2,0	2,4	-0,6	Japan

^a Ostujõu standard. Andmed põhinevad prognoosil.

^b Prognoos.

^c Hinnanguline.

^d 2007. aasta andmed.

^a Purchasing power standard. Data are forecasted.

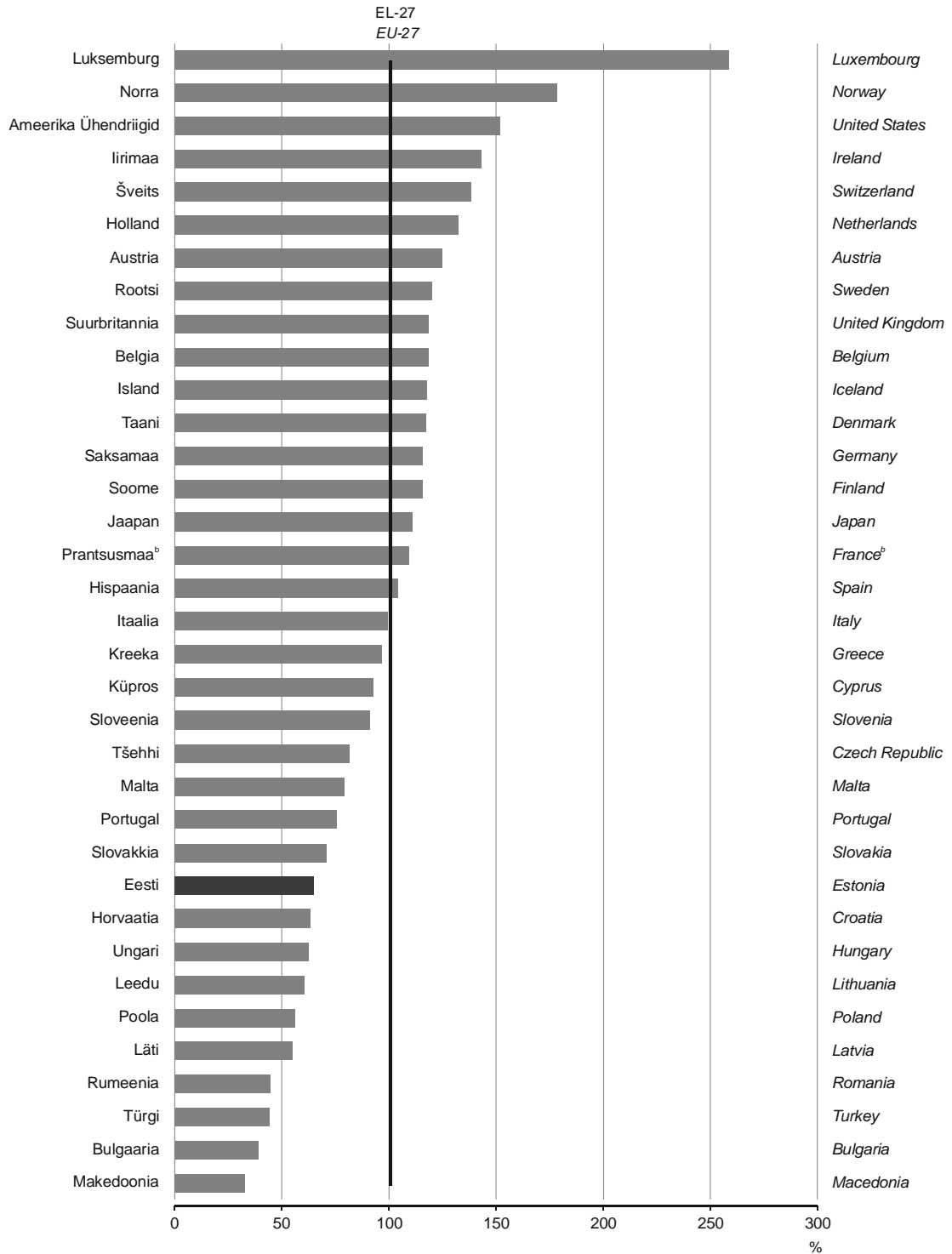
^b Forecast.

^c Estimate.

^d Data from 2007.

Allikas — Source: Eurostat (7.05.2009).

Joonis 6 **SKP elaniku kohta ostujõu standardi järgi, 2008^a**
 Figure 6 *GDP per capita in PPS, 2008^a*
 (EL-27 — EU-27 = 100)

^a Prognosis.
^b 2007. aasta andmed.
^a Forecast.
^b Data from 2007.

Allikas — Source: Eurostat (7.05.2009).

Tabel 11 **Tarbimismeetodil SKP struktuur jooksevhindades, 2008**
 Table 11 **Structure of GDP by expenditure approach at current prices, 2008**
 (protsenti — percentages)

Riik	Eratarbimis- kulutused ^a	Valitsemissektori lõpptarbimis- kulutused	Kapitali kogumahu- tus	sh kapitali kogu- mahutus põhivarasse ja vääris- esemed	Sisemajan- duse nõud- lus	Kaupade ja teenuste eksport	Kaupade ja teenuste import	Country
	<i>Private con- sumption expenditure^a</i>	<i>Final consump- tion expenditure of general gov- ernment</i>	<i>Gross capi- tal formation</i>	<i>incl. gross fixed capital formation and valu- ables</i>	<i>Domestic demand</i>	<i>Exports of goods and services</i>	<i>Imports of goods and services</i>	
Eesti	56,3	19,8	30,1	28,4	106,2	76,3	80,7	Estonia
Austria	52,9	18,0	23,7	22,9	94,6	59,0	53,6	Austria
Belgia	53,5	23,1	23,9	22,7	100,5	92,1	92,6	Belgium
Bulgaaria	68,2	16,3	38,3	33,4	122,8	60,5	83,3	Bulgaria
Hispaania	57,2	19,1	29,5	29,4	105,8	26,4	32,2	Spain
Holland	46,2	25,1	20,7	20,5	92,0	76,9	68,8	Netherlands
Iirimaa	48,5	17,2	21,3	21,1	87,0	81,0	69,0	Ireland
Itaalia	59,1	20,2	21,2	21,1	100,5	28,8	29,3	Italy
Kreeka	71,2	16,8	20,8	19,3	108,8	23,1	31,9	Greece
Küpros	68,4	18,7	24,3	23,3	111,4	47,1	58,4	Cyprus
Leedu	65,4	19,1	26,6	24,9	111,2	59,8	71,0	Lithuania
Luksemburg	34,2	16,0	21,3	20,1	71,5	179,3	150,7	Luxembourg
Läti	58,4	20,0	34,7	30,2	113,1	41,8	54,9	Latvia
Malta	62,2	21,2	20,4	16,0	103,7	80,1	83,9	Malta
Poola	61,3	18,5	23,9	22,0	103,7	39,8	43,5	Poland
Portugal	66,5	20,7	22,2	21,8	109,5	32,8	42,2	Portugal
Prantsusmaa ^b	56,7	23,1	22,1	21,6	101,9	26,5	28,4	France ^b
Rootsi	46,5	26,4	19,8	19,6	92,6	54,1	46,8	Sweden
Rumeenia	65,6	15,6	31,4	33,3	112,6	30,9	43,5	Romania
Saksamaa	56,3	18,1	19,3	19,2	93,7	47,2	40,9	Germany
Slovakkia ^c	56,5	17,2	28,8	26,0	102,5	82,6	85,0	Slovakia ^c
Sloveenia	52,7	17,9	32,2	28,0	102,9	68,6	71,4	Slovenia
Soome	51,4	22,1	21,5	20,6	95,0	44,2	40,3	Finland
Suurbritannia	64,4	21,9	16,8	16,7	103,0	28,9	32,0	United Kingdom
Taani	48,9	26,5	22,4	21,6	97,8	54,7	52,5	Denmark
Tšehhi	49,7	20,3	25,0	24,1	95,0	76,8	71,8	Czech Republic
Ungari	54,0	21,5	23,1	20,2	98,5	81,4	79,9	Hungary
EL-27	57,5	20,7	21,6	21,1	99,8	41,1	40,9	EU-27
Horvaatia	48,5 ^d	18,6	30,7	27,6 ^d	108,4	41,9	50,3	Croatia
Island ^d	54,5	24,8	23,5	23,5	102,7	45,7	48,2	Iceland ^d
Makedoonia ^d	79,3	19,0	27,7	23,7	126,0	52,6	78,6	Macedonia ^d
Norra	39,1	19,3	23,3	20,8	81,7	47,1	28,8	Norway
Šveits	57,6	10,7	21,4	21,4	89,6	56,2	45,9	Switzerland
Türgi	69,7	12,8	22,1	20,3	104,6	23,9	28,5	Turkey
Ameerika Ühendriigid	70,5	16,7	17,8 ^d	17,8	104,7	13,0	17,7	United States
Jaapan	57,8	18,5	23,5 ^d	23,1	99,9	17,4	17,3	Japan

^a K.a kodumajapidamiste ja neid teenindavate kasumitaotluseta institutsioonide lõpptarbimiskulutused.

^b 2007. aasta andmed.

^c Hinnanguline.

^d Prognosis.

^a Incl. final consumption expenditure of households and non-profit institutions serving households.

^b Data from 2007.

^c Estimate.

^d Forecast.

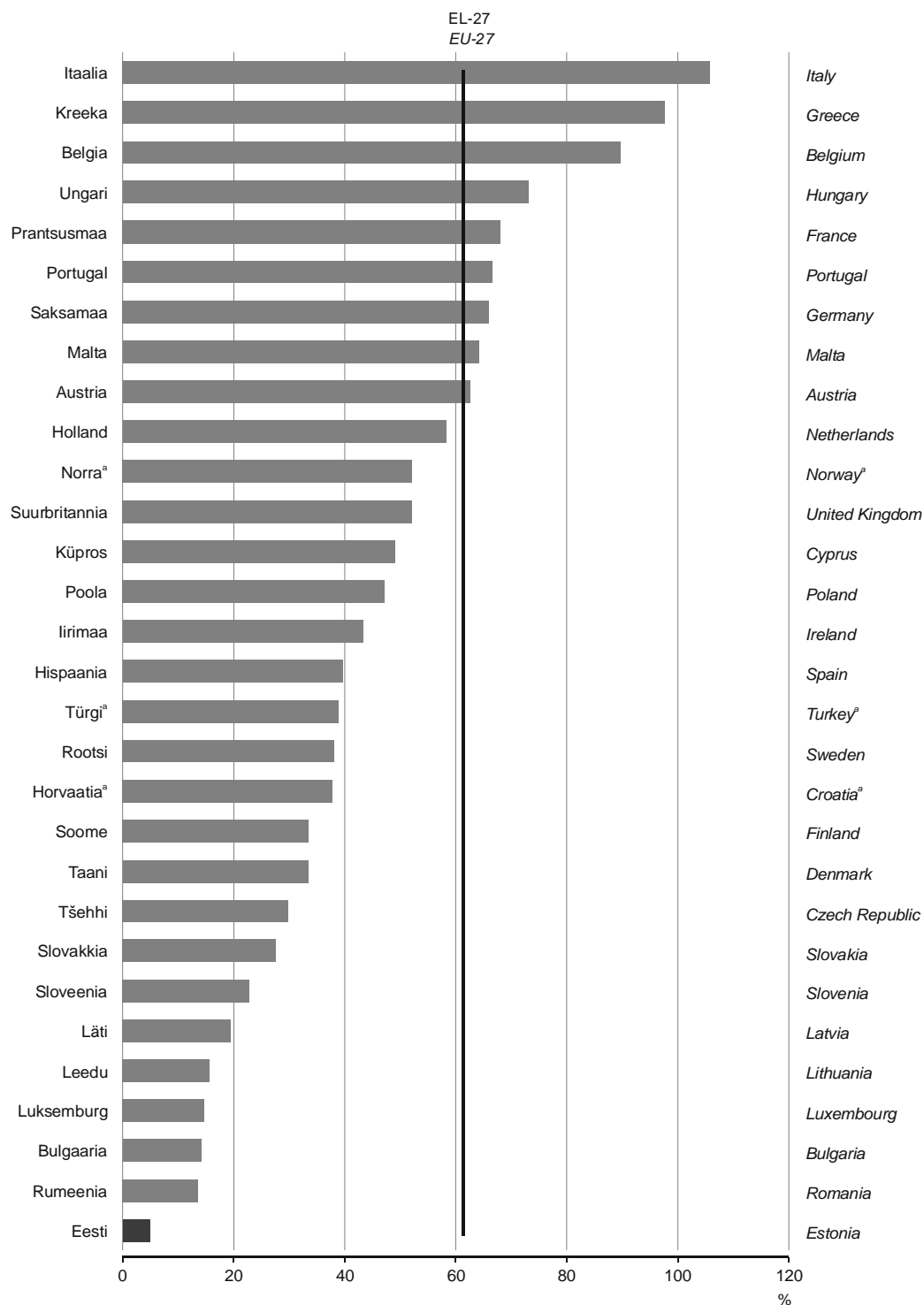
Allikas — Source: Eurostat (11.05.2009).

Tabel 12 **Jooksevkonto, 2004–2007**
Table 12 **Current account, 2004–2007**

Riik	Saldo, miljardit eurot Current account balance, billion euros				Saldo, % SKP-st Current account balance as a percentage of GDP				Country
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	
Eesti	-1,1	-1,1	-2,2	-2,8	-11,7	-10,0	-16,7	-18,1	Estonia
Austria	4,8	4,9	7,1	8,4	2,1	2,0	2,8	3,1	Austria
Belgia	19,1	7,9	6,3	5,7	6,6	2,6	2,0	1,7	Belgium
Bulgaaria	-1,3	-2,7	-4,7	-7,3	-6,6	-12,4	-18,4	-25,2	Bulgaria
Hispaania	-44,2	-66,9	-88,3	-105,4	-5,3	-7,4	-9,0	-10,0	Spain
Holland	36,9	37,3	50,4	43,5	7,5	7,3	9,3	7,7	Netherlands
Iirimaa	-0,9	-5,7	-6,3	-10,3	-0,6	-3,5	-3,6	-5,4	Ireland
Itaalia	-13,0	-23,6	-38,5	-37,4	-0,9	-1,7	-2,6	-2,4	Italy
Kreeka	-10,7	-14,7	-23,7	-32,4	-5,8	-7,5	-11,1	-14,2	Greece
Küpros	-0,6	-0,8	-1,0	-1,8	-5,0	-5,9	-6,9	-11,7	Cyprus
Leedu	-1,4	-1,5	-2,6	-4,1	-7,7	-7,1	-10,6	-14,6	Lithuania
Luksemburg	3,3	3,3	3,5	3,6	11,8	11,0	10,4	9,8	Luxembourg
Läti	-1,4	-1,6	-3,6	-4,8	-12,9	-12,5	-22,5	-22,5	Latvia
Malta	-0,3	-0,4	-0,5	-0,3	-6,0	-8,8	-9,2	-6,1	Malta
Poola	-8,2	-3,0	-7,4	-14,6	-4,0	-1,2	-2,7	-4,7	Poland
Portugal	-10,9	-14,1	-15,6	-15,4	-7,6	-9,5	-10,0	-9,4	Portugal
Prantsusmaa	10,0	-10,9	-10,2	-19,6	0,6	-0,6	-0,6	-1,0	France
Rootsi	21,1	20,4	26,4	28,6	7,3	6,9	8,4	8,6	Sweden
Rumeenia	-5,1	-6,9	-10,2	-16,7	-8,4	-8,6	-10,5	-13,5	Romania
Saksamaa	102,9	114,7	150,9	191,3	4,7	5,1	6,5	7,9	Germany
Slovakkia	-1,2	-3,2	-3,6	-3,1	-3,4	-8,4	-8,2	-5,7	Slovakia
Sloveenia	-0,7	-0,5	-0,8	-1,5	-2,6	-1,7	-2,5	-4,2	Slovenia
Soome	10,0	5,7	7,6	7,5	6,6	3,6	4,5	4,1	Finland
Suurbritannia	-37,4	-47,8	-66,1	-59,0	-2,1	-2,6	-3,4	-2,9	United Kingdom
Taani	5,9	9,0	6,3	1,6	3,0	4,3	2,9	0,7	Denmark
Tšehhi	-4,7	-1,3	-2,9	-4,0	-5,3	-1,3	-2,6	-3,2	Czech Republic
Ungari	-7,1	-6,7	-6,9	-6,5	-8,6	-7,5	-7,6	-6,4	Hungary
EL-27	-37,2	-83,8	-148,5	-140,4	-0,4	-0,8	-1,3	-1,1	EU-27
Norra	28,3	39,7	46,2	45,3	13,6	16,3	17,2	16,0	Norway
Türgi	-11,5	-17,8	-25,6	-27,8	-3,7	-4,6	-6,1	-5,8	Turkey
Ameerika Ühendriigid	-502,6	-588,5	-627,3	-534,7	-5,3	-5,9	-6,0	-5,3	United States
Jaapan	138,5	133,3	136,0	154,0	3,7	3,6	3,9	4,8	Japan

Allikas — Source: Eurostat (6.05.2009).

Joonis 7 Valitsemissektori konsolideeritud koguvõla osatähtsus SKP-s, 2008
 Figure 7 General government consolidated gross debt as a percentage of GDP, 2008

^a 2007. aasta andmed.

^a Data from 2007.

Allikas — Source: Eurostat (6.05.2009).

Table 13 Töövõljalikus hõivatatu kohta, 2004–2008^a
 Table 13 Labour productivity per person employed, 2004–2008^a
 (EL-27 — EU-27 = 100)

Riik	2004	2005	2006	2007	2008 ^b	Country
Eesti	57,2	60,0	61,4	64,2	61,6	Estonia
Austria	117,5	115,4	115,4	115,0	114,8	Austria
Belgia	131,9	130,2	129,8	129,8	128,8	Belgium
Bulgaria	33,7	33,5	34,7	34,9	35,7	Bulgaria
Hispaania	102,0	101,1	102,0	103,6	105,1	Spain
Holland	112,2	113,8	113,4	112,4	112,9	Netherlands
Iirimaa	135,0	134,4	136,7	139,8	137,6	Ireland
Itaalia	112,1	110,9	109,6	108,5	106,9	Italy
Kreeka	101,2	99,8	100,7	102,0	103,5	Greece
Küpros	82,8	82,8	83,4	83,6	84,2	Cyprus
Leedu	53,3	54,4	56,4	59,4	60,8	Lithuania
Luksemburg	170,0	169,0	176,2	173,9	164,3	Luxembourg
Läti	45,9	48,0	49,9	53,5	50,6	Latvia
Malta	90,1	91,1	90,2	90,5	90,5	Malta
Poola	61,5	61,3	61,2	60,9	61,5	Poland
Portugal	67,1	70,1	70,2	71,2 ^c	70,8	Portugal
Prantsusmaa	120,6	122,1	121,6	121,6	...	France
Rootsi	113,3	109,9	111,1	111,8	110,3	Sweden
Rumeenia	34,4	35,9	39,5	43,7 ^b	46,6	Romania
Saksamaa	108,1	109,2	108,6	107,2	106,9	Germany
Slovakkia	65,5	68,6	71,6	75,0	77,5	Slovakia
Sloveenia	81,9	83,5	83,9	84,6	84,9	Slovenia
Soome	112,4	109,9	110,4	111,0	110,2	Finland
Suurbritannia	113,6	112,2	111,9	111,8	113,1	United Kingdom
Taani	108,6	106,6	105,5	102,1	99,7	Denmark
Tšehhi	68,0	68,5	69,8	71,8	73,1	Czech Republic
Ungari	72,0	72,3	73,0	72,9	74,0	Hungary
Horvaatia	69,5	70,4 ^b	73,8 ^b	75,7 ^b	76,5	Croatia
Island	107,5	105,3	98,9 ^b	94,5 ^b	96,7	Iceland
Makedoonia	51,4	54,4	55,1	57,0	57,9	Macedonia
Norra	142,3	152,5	156,5	149,5	147,5	Norway
Šveits	105,0	103,8	105,3	107,0 ^b	107,8	Switzerland
Türgi	53,8 ^b	57,9 ^b	61,8 ^b	62,9 ^b	62,4	Turkey
Ameerika Ühendriigid	140,6	141,4	141,1	140,4 ^b	142,3	United States
Jaapan	99,3	99,3	99,8	100,4 ^b	99,9	Japan

^a Ostujõu standard (PPS) hõivatatu kohta EL-27-ga võrreldes.

^b Prognosis.

^c Hinnanguiline.

^a GDP in Purchasing Power Standards (PPS) per person employed relative to EU-27.

^b Forecast.

^c Estimate.

Allikas — Source: Eurostat (6.05.2009).

Tabel 14 **Eksport, import ja kaubavahetuse bilanss, 2008**
Table 14 *Exports, imports and trade balance, 2008*

Riik	Miljardit eurot			Elaniku kohta, eurot ^a		Country
	eksport	import	kauba- vahetuse bilanss	eksport	import	
	<i>Billion euros</i> exports	<i>imports</i>	<i>trade</i> <i>balance</i>	<i>Per capita, euros^a</i> exports	<i>imports</i>	
Eesti	8,40	10,88	-2,48	6 264	8 114	Estonia
Austria	123,04	124,72	-1,68	14 767	14 969	Austria
Belgia	323,33	319,2	4,12	30 312	29 924	Belgium
Bulgaaria	15,28	25,33	-10,06	2 000	3 315	Bulgaria
Hispaania	182,44	272,90	-90,46	4 029	6 027	Spain
Holland	430,35	389,81	40,54	26 232	23 761	Netherlands
Iirimaa	84,46	56,44	28,01	19 190	12 823	Ireland
Itaalia	365,81	377,28	-11,48	6 136	6 328	Italy
Kreeka	17,16	52,9	-35,73	1 530	4 717	Greece
Küpros	1,09	7,20	-6,11	1 381	9 122	Cyprus
Leedu	16,07	21,02	-4,96	4 774	6 244	Lithuania
Luksemburg	17,25	21,48	-4,23	35 655	44 399	Luxembourg
Läti	6,86	10,90	-4,04	3 021	4 800	Latvia
Malta	1,90	3,12	-1,22	4 631	7 604	Malta
Poola	114,25	138,89	-24,64	2 997	3 644	Poland
Portugal	37,96	61,17	-23,21	3 575	5 761	Portugal
Prantsusmaa	411,70	479,65	-67,94	6 458	7 524	France
Rootsi	124,63	113,48	11,16	13 572	12 358	Sweden
Rumeenia	33,58	56,24	-22,66	1 560	2 612	Romania
Saksamaa	993,92	818,46	175,46	12 089	9 955	Germany
Slovakkia	48,24	49,82	-1,57	8 932	9 224	Slovakia
Sloveenia	23,19	25,14	-1,95	11 447	12 410	Slovenia
Soome	65,49	61,67	3,81	12 355	11 635	Finland
Suurbritannia	311,71	429,73	-118,02	5 094	7 023	United Kingdom
Taani	79,51	75,61	3,90	14 520	13 808	Denmark
Tšehhi	99,43	96,19	3,24	9 578	9 266	Czech Republic
Ungari	73,23	73,37	-0,14	7 290	7 304	Hungary
EL-27	4 010,29	4 172,61	-162,33	8 062	8 388	EU-27
Island ^b	3,48	4,88	-1,4	11 310	15 860	Iceland ^b
Norra	113,57	60,45	53,12	23 974	12 761	Norway
Šveits	136,32	124,44	11,88	17 952	16 388	Switzerland
Ameerika Ühendriigid ^b	848,26	1 471,81	-623,56	2 813	4 880	United States ^b
Jaapan ^b	521,22	454,03	67,19	4 079	3 554	Japan ^b
Kanada ^b	306,38	277,28	29,1	9 291	8 409	Canada ^b

^a Euroopa riikide rahvaarv 1.01.2008, Jaapanil 1.10.2007, Kanadal ja Ameerika Ühendriikidel 1.07.2007.

^b 2007. aasta andmed.

^a Population of the countries of Europe as of 1 January 2008, Japan as of 1 October 2007, Canada and the United States as of 1 July 2007.

^b Data from 2007.

Allikas — Source: Eurostat (9.05.2008).

Tabel 15 **Teravili, 2007–2008**
Table 15 **Cereals, 2007–2008**

Riik	Kasvupind, tuhat hektarit		Saak, tuhat tonni		100 kg/ha		Country
	Area of production, thousand ha		Production, thousand tons		100 kg per ha		
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	
Eesti	292,3	309,1	879,5	862,3	34,8	31,7	Estonia
Austria	811,2	841,0	4 757,9	5 747,8	47,8	56,9	Austria
Belgia	329,9	362,7	2 786,8	3 109,1	78,3	83,6	Belgium
Bulgaaria	1 533,1	1 715,0	3 171,3	6 976,0	22,0	41,7	Bulgaria
Hispaania	6 244,3	6 705,4	23 820,3	23 269,1	35,7	32,5	Spain
Holland	222,1	243,3	1 622,6	2 062,6	72,1	87,3	Netherlands
Iirimaa	278,9	313,8	2 006,0	2 364,0	84,7	90,9	Ireland
Itaalia	3 933,3	4 018,5	18 810,5	20 201,4	34,1	38,8	Italy
Kreeka	1 043,9	1 192,0	3 762,0	5 042,8	22,2	29,5	Greece
Küpros	43,6	43,2	63,5	57,2 ^a	20,3	18,3 ^a	Cyprus
Leedu	1 003,3	1 022,0 ^a	3 017,0	3 421,9 ^a	39,2	42,7 ^a	Lithuania
Luksemburg	28,5	31,2 ^a	148,4	190,7 ^a	56,0	66,6 ^a	Luxembourg
Läti	521,9	544,2	1 535,2	1 689,0	35,9	38,6	Latvia
Malta	Malta
Poola	8 352,9	8 598,8	27 142,8	27 664,3	39,4	40,7	Poland
Portugal	310,8	362,7	897,5	1 089,5	18,6	21,9	Portugal
Prantsusmaa	9 089,5	9 678,1	59 382,2	70 377,9	62,6	71,1	France
Rootsi	981,8	1 081,5	5 057,6	5 211,3	62,6	61,1	Sweden
Rumeenia	5 108,7	5 184,3 ^a	7 788,6	16 750,3 ^a	15,4	33,8 ^a	Romania
Saksamaa	6 571,7	7 038,5	40 632,1	50 104,9	69,6	80,9	Germany
Slovakkia	784,4	799,4	2 793,2	4 077,6	38,2	48,8	Slovakia
Sloveenia	99,3	105,6	531,9	579,6	41,7	45,4	Slovenia
Soome	1 168,4	1 251,3	4 137,3	4 229,1	39,1	35,9	Finland
Suurbritannia	2 860,0	...	19 354,0	...	73,5	77,8	United Kingdom
Taani	1 448,3	1 497,7	8 220,2	9 041,2	65,6	78,9	Denmark
Tšehhi	1 579,8	1 558,6	7 152,9	8 369,5	48,6	57,7	Czech Republic
Ungari	2 765,0	2 917,7	9 643,0	16 938,3	35,9	50,2	Hungary
EL-27	57 406,8	...	259 114,2	...	48,5	56,3 ^a	EU-27
Horvaatia	555,7	555,2	2 534,2	3 680,3 ^a	46,4	54,7 ^a	Croatia
Makedoonia	178,5	173,5	453,3	599,0	24,0	34,1	Macedonia
Norra	311,9	308,7	1 202,4	1 347,0	44,0	49,3	Norway
Šveits	157,6	153,3 ^a	1 011,5	1 017,7 ^a	59,6	63,1 ^a	Switzerland

^a Esialgsed andmed.

^a Preliminary data.

Allikas — Source: Eurostat (6.05.2009).

Tabel 16 **Veised ja sead, detsember, 2007–2008**
 Table 16 **Cattle and pigs, December, 2007–2008**
 (tuhat — thousands)

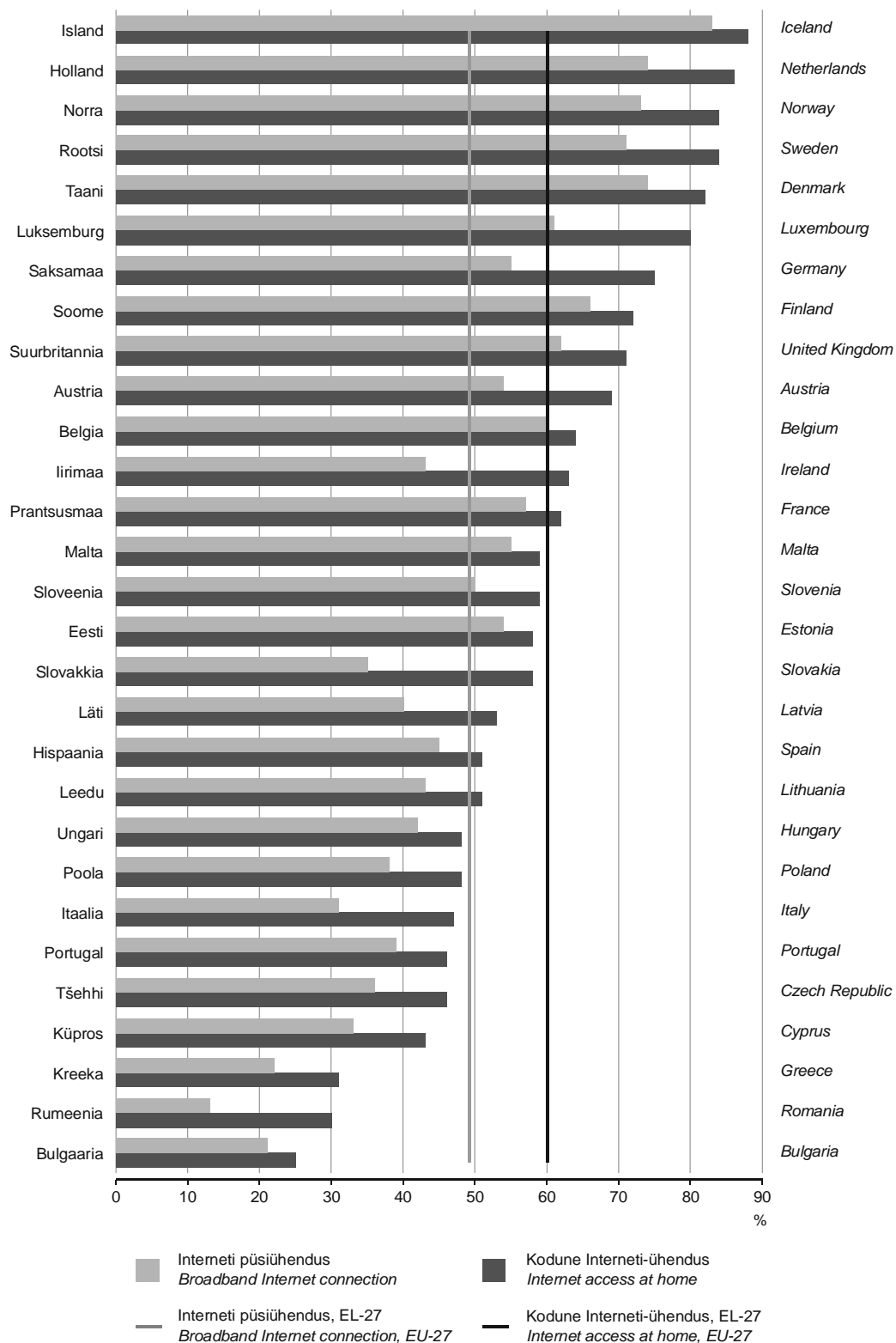
Riik	Veised kokku		Piimalehmad		Sead		Country
	Cattle, total		Dairy cows		Pigs		
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	
Eesti	242,0	238,0	104,1	100,6	374,7	364,1	Estonia
Austria	2 000,2	1 997,2	524,5	530,2	3 286,3	3 064,2	Austria
Belgia	2 573,3	...	524,3	...	6 200,3	...	Belgium
Bulgaaria	611,0	574,1	335,9	314,7	888,6	783,7	Bulgaria
Hispaania	6 585,0	6 020,2	903,3	888,3	26 061,2	26 289,6 ^a	Spain
Holland	3 820,0	3 996,0 ^a	1 490,0	1 587,0 ^a	11 710,0	11 735,0	Netherlands
Iirimaa	5 902,2	5 934,7	1 087,5	1 104,8	1 574,6	1 604,6	Ireland
Itaalia	6 577,0	6 486,3	1 839,0	1 830,7	9 273,0	9 252,4	Italy
Kreeka	682,0 ^a	682,0 ^a	150,0 ^a	154,0 ^a	1 038,0 ^a	1 061,0 ^a	Greece
Küpros	55,9	55,6	23,7	23,6	467,1	464,9	Cyprus
Leedu	787,9	770,9 ^a	404,5	394,7 ^a	923,2	897,1 ^a	Lithuania
Luksemburg	193,1	196,6	40,2	45,9	86,4	77,8	Luxembourg
Läti	398,7	380,2	180,4	170,4	414,4	383,7	Latvia
Malta	19,4	17,8	7,5	7,2	76,9	65,5	Malta
Poola	5 405,5	5 563,6 ^a	2 677,3	2 696,9 ^a	17 621,2	14 242,3 ^a	Poland
Portugal	1 442,8	1 437,5 ^a	305,7	300,7 ^a	2 373,8	2 338,7 ^a	Portugal
Prantsusmaa	19 123,7	19 366,2 ^a	3 758,5	3 793,6 ^a	14 969,0	14 796,0 ^a	France
Rootsi	1 516,6 ^a	1 505,4	365,7 ^a	365,6	1 727,5	1 702,6	Sweden
Rumeenia	2 819,0	2 683,6	1 572,9	1 483,3	6 564,9	6 173,7	Romania
Saksamaa	12 707,3	12 987,5	4 087,3	4 229,1	27 113,0	26 718,6	Germany
Slovakkia	501,8	488,4	180,2	173,9	951,9	748,5	Slovakia
Sloveenia	479,5 ^a	470,0 ^a	117,2 ^a	113,4 ^a	542,6	432,0 ^a	Slovenia
Soome	902,7	906,9	296,1	288,4	1 426,8	1 399,5	Finland
Suurbritannia	10 068,0	9 913,0 ^a	1 977,0	1 903,0 ^a	4 671,0	4 550,0 ^a	United Kingdom
Taani	1 545,0	1 570,0	551,0 ^a	568,0 ^a	13 170,0	12 195,0	Denmark
Tšehhi	1 366,7	1 357,8	407,4	399,7	2 661,8	2 135,0	Czech Republic
Ungari	705,0	701,0	266,0	263,0	3 871,0	3 383,0	Hungary
EL-27	89 031,7 ^a	...	24 177,2 ^a	...	160 039,2 ^a	...	EU-27
Horvaatia	467,1	453,6	225,4	212,6	1 348,3	1 103,9	Croatia

^a Esialgsed andmed.

^a Preliminary data.

Allikas — Source: Eurostat (5.05.2009).

Joonis 8 **Koduse Interneti-ühendusega leibkonnad, 2008**
 Figure 8 *Households that have Internet access at home, 2008*

Allikas — Source: Eurostat (5.05.2009).

Tabel 17 **Majutus, 2007**
Table 17 **Accommodation, 2007**

Riik	Majutus-ettevõtted	Voodikohad, tuhat	Majutatud, tuhat	Ööbimised, tuhat	Välismaalaste osatähtsus ööbimistes	Country
	Accommodation establishments	Bed places, thousands	Accommodated tourists, thousands	Nights spent, thousands	Nights spent by non-residents as percentage of all nights	
Eesti	984	45	2 343	4 675	62,4	Estonia
Austria	20 730	949	27 563	100 664	71,0	Austria
Belgia	3 516	373	12 112	29 850	54,5	Belgium
Bulgaaria	2 018	266	4 764	17 977	66,8	Bulgaria
Hispaania	37 523	3 117	101 781	381 912	59,0	Spain
Holland	7 268	1 212	30 260	88 268	31,7	Netherlands
Iirimaa	8 977	217	...	35 993	...	Ireland
Itaalia	131 049	4 486	96 150	376 642	43,4	Italy
Kreeka	9 531	791	16 038	65 421	73,5	Greece
Küpros	902	93	2 325	14 377	91,8	Cyprus
Leedu	529	33	1 551	3 263	49,3	Lithuania
Luksemburg	508	67	980	2 528	92,1	Luxembourg
Läti	400	26	1 487	3 325	58,2	Latvia
Malta	166	41	1 234	8 083	95,8	Malta
Poola	6 718	582	18 948	54 954	19,9	Poland
Portugal	2 339	459	14 044	47 965	59,8	Portugal
Prantsusmaa	28 778	5 737	127 005	301 963	36,0	France
Rootsi	3 976	752	23 089	48 605	23,0	Sweden
Rumeenia	4 694	284	6 972	20 593	17,4	Romania
Saksamaa	53 758	3 211	127 674	317 305	17,2	Germany
Slovakkia	2 675	161	3 739	11 423	44,8	Slovakia
Sloveenia	819	68	2 604	7 993	58,9	Slovenia
Soome	1 358	221	10 099	19 037	28,0	Finland
Suurbritannia	81 848	3 046	85 486	261 885	32,3	United Kingdom
Taani	1 075	378	6 083	28 068	33,2	Denmark
Tšehhi	7 845	452	12 961	40 832	50,5	Czech Republic
Ungari	2 956	315	7 475	20 128	50,5	Hungary
EL-27	422 940	27 379	...	2 313 725	42,1	EU-27
Horvaatia	1 811	482	8 620	38 319	88,0	Croatia
Island	580	18	1 518	2 602	70,6	Iceland
Liechtenstein	160	1	78	184	91,3	Liechtenstein
Norra	2 265	498	11 345	28 643	29,0	Norway
Šveits	5 635	270	15 633	36 365	57,5	Switzerland

Allikas — Source: Eurostat (13.04.2009).

Metoodika

Peatüki koostamisel oli riikide ja teemade valiku põhikriteeriume andmete võrreldavus.

Riikide võrdlemise teeb keeruliseks metoodika ja mõistete erinev kasutamine. Et vähendada andmete kokkusobimatust metoodiliste erinevuste tõttu, on iga tabel koostatud peamiselt Eurostati andmebaasi põhjal ning võimaluse ja vajaduse korral täiendatud riiklikest allikatest (aastaraamatud, veebilehed) saadud andmetega.

Rahvusvaheliste statistikaorganisatsioonide andmete aeganõudva kogumise ja töötlemise tõttu on osa selle peatüki andmeid aastaraamatu ülejäänud andmetest varasemad. Eurostatis esialgsetena tähistatud Eesti andmed võivad Statistikaameti jaoks olla lõplikud — erinevus on seotud Eurostati andmeedastuse ja andmebaasi uuendamise tähtaegadega. Üldjuhul on uusimad andmed 2008. aasta kohta.

Vaatluse all on peamiselt EL-i riigid. Prantsusmaa andmed on esitatud koos nelja meretaguse departemanguga (Guadeloupe, Martinique, Prantsuse Guajaana ja Réunion). Endiselt on esitatud andmeid kandidaatriikide (Horvaatia, Türgi ja endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik — tabelites ja joonistel lühendatult Makedoonia) ja Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) kuuluvate riikide (Island, Liechtenstein, Norra ja Šveits) kohta. Mõne näita- ja puhul on võrdluseks lisatud ka Ameerika Ühendriikide, Jaapani ja Kanada andmed.

Eesti andmete allikas on enamasti Statistikaamet.

Methodology

The choice of countries and statistical indicators is primarily determined by the comparability of data.

It is complicated to compare the data of countries, which use different methodologies and definitions. To reduce the incompliance of data resulting from differences in methodology, each table is compiled mainly on the basis of Eurostat database which is updated and supplemented, wherever possible or needed, by figures taken from national sources (yearbooks, Internet web sites).

As the data collection and processing by international statistical organizations is fairly time-consuming, a part of the data in this chapter originate from a year earlier than those of the other chapters of the yearbook. Data for Estonia indicated as preliminary data from Eurostat can be final data for Statistics Estonia — the difference is connected to deadlines given by Eurostat for transmission of data and updating the database. In general, the most recent data are for the year 2008.

The data have been presented mainly for the Member States of the European Union. For France, the data are presented on the whole France, including four overseas departments (Guadeloupe, Martinique, French Guiana and Reunion). Continually the yearbook presents data on acceding countries (Croatia, Turkey and the former Yugoslav Republic of Macedonia — in tables and diagrams shortly as Macedonia) and on the countries of European Free Trade Association (Iceland, Liechtenstein, Norway and Switzerland). In case of some indicators, data for the United States of America, Japan and Canada have been added for comparison purposes.

The data for Estonia were mainly provided by Statistics Estonia.

MÕISTED

- A Aastakeskmise rahvaarv** — pool elanike aasta alguse ja lõpu arvu summast.
- Abiellumuse üldkordaja** — aastaga registreeritud abielude arv 1000 aastakeskmise elaniku kohta.
- Aheldamine** — referentsaasta baasil ning eri baasperioodide järgi arvestatud indeksite kumuleeruv ühendamine vastavate ahelindeksite abil.
- Ajas ankurdatud vaesuse määr** — nende isikute osatähtsus, kelle aasta ekvivalentnetosissetulek on väiksem kui inflatsiooni võrra korrigeeritud kolme aasta tagune suhtelise vaesuse piir.
- Alaealine** — alla 18-aastane isik.
- Alusuuring** — teoreetiline ja eksperimentaalne uuring uute teadmiste saamiseks nähtuste ja sündmuste põhialuste kohta, seadmata eesmärgiks nende teadmiste kohest rakendamist.
- Ambulatoorne arstiabi** — mittestatsionaarne tervishoiuteenus, mille korral patsiendi visiit tervishoiuasutusse kestab mõni tund, ööpäevaringne haiglas viibimine ei ole vajalik.
- Ambulatoorne vastuvõtt** — meditsiiniabi (tervishoiuteenust) vajava isiku pöördumine arsti poole vastuvõtuajal.
- Arendustegevus** — teadustegevuse tulemuste rakendamine, et lahendada praktilisi probleeme, rajada uusi või täiustatud süsteeme, valmistada seadmeid või tooteid, käivitada protsesse jms.
- Arvutite arv** — personaalarvutid, serverid, pihuarvutid, arvutitöökohad (terminalid).
- Avalik raudtee** — raudteeinfrastruktuur, mille kasutamine raudteeveoteenuse osutamiseks peab olema ühtviisi tagatud (juurdepääsu tagavad põhi- ja lisateenused ning tasu, aeg ja muud kasutustingimused) kõigile raudtee-ettevõtjatele raudteeseaduses sätestatud alustel ja korras.
- Avaliku sektori elamufond** — riigi ja munitsipaalomanduses eluruumid.
- Avastatud kuritegu** — kuritegu, mille toime pannud isik(ud) on välja selgitatud.
- B Bilansimaht** — ettevõtete vara (käibe- ja põhivara), kohustused ja omakapital. Põhivara hõlmab finantsvara, nii materiaalsel kui ka immateriaalsel põhivara, kinnisvarainvesteeringuid ja bioloogilisi (tootvaid) varasid.
- Brutopremia** — summa, mida kindlustusvõtja maksab kindlustuse eest.
- D Defineerimata baasharidusega kutseõpe** — kutseharidus erivajadustega noortele ja ilma põhihariduseta noortele, kutseõpe koolikohustuse ea ületanud põhihariduseta isikutele.
- Desikant** — taimede koristuseelseks närvutamiseks kasutatav taimekaitsevahend, mis kiirendab taime kuivamisprotsessi ja kergendab seega saagikoristust.
- E E-arve** — saatja infosüsteemist elektroonilisel kujul ja elektroonilisi kanaleid pidi vastuvõtja infosüsteemile (XML, EDI vms abil) väljastatud arve, mis võimaldab automaattöötlust ja/või väljatrükki.
- Eelmise aasta hind** — mahunäitaja, mis on kaalutud eelmise aasta hindade järgi.
- Ehitushinnaindeks** — indeks, mis väljendab baasaastale iseloomuliku ehitustegevuse maksumuse muutust ehitusplatsi otsekulude tasemel. Otsekuludes arvestatavad ressursid hõlmavad kolme põhi gruppi — tööjõud, ehitusmasinad ja -materjal.
- Ehitusmahuindeks** — omal jõul Eestis tehtud ehitustööde maksumuse muutus püsivhindades.
- Ehitustoimla** — mitteehitusettevõtte ehitusega tegelev struktuuriüksus.
- Ehitustööd** — ehitusplatside ettevalmistamine; hoonete, rajatiste või nende osade ehitamine ja remont; ehitistesse seadmete paigaldamine; välis- ja siseviimistlus; ehitus- ja lammutusseadmete rentimine koos operaatoriga.
- Ehitustööde maksumus** — tellijale müüdüd ja oma tarbeks tehtud ehitustööde maksumus, mis alltöövõtutööde puhul hõlmab topeltarvestust.
- Ekspordihinnaindeks** — indeks, mis iseloomustab eksporditud kaupade hindade arengut.
- Ekspord** — Eestis toodetud ja välismaalt sisse toodud kaupade väljavedu, ajutiseks töötlemiseks sisse toodud kaupade taasväljavedu ning välisriikide vee- ja õhusõidukite varude tarned. Ei hõlma transiiti ega teenuseid.
- Ekvivalentsissetulek** — leibkonna sissetulek, mis on jagatud leibkonnaliikmete tarbimiskaalude summaga.
- Eluhoone** — ühepere-, kahepere- või ridaelamu või mõni muu mitmepereelamu.

Eluruum — alaliseks elamiseks sobiv ühepereelamu, kahepere- ja ridaelamusektsioon või vähemalt ühe toaga korter, mis vastab sanitaartechnilistele nõuetele.

Eluruumi pind — elamiseks vajaliku ja sobiva kompaktsed, funktsionaalselt ühendatud elamispinna (tubade pind) ja abiruumide (kööök, esik, WC, pesemisruum, vannituba, hall, garderoob, panipaik, sisseehitatud seinakapp, veranda, sahv, vaheruum jm) pindala summa.

Elussünd — elusalt sündinud lapse ilmaletoomine, s.t elutunnustega lapse sünd, sõltumata raseduse kestusest.

Energia lõpptarbimine — energia, mis on saadud ja tarbitud pärast kõiki vahepealseid muundamisi teisteks energialiikideks (elektrienergia, soojus, kütus). Lõpptarbimine ei hõlma energia kasutamist tooraineks, elektrienergia omatarvet ega kadu. Energiabilansis on lõpptarbimine primaarenergia varustatus, millele on lisatud muundatud energia tootmine ja millest on maha arvatud tarbimine muundamiseks teisteks energialiikideks, energiasektori omatarve, tarbimine tooraineks ja kadu.

Energiabilans — energiaga varustuse ja tarbimise tasakaalustatus.

Erasektori elamufond — füüsilistele isikutele ja erakapitalil põhinevatele juriidilistele isikutele (sh korteriühistu liikmed ja elamuühistud) kuuluvad eluruumid.

Esimese astme kohus — maa-, linna- ja halduskohus.

Esimese astme kuritegu — süütegu, mille eest on karistusseadustikus raskeima karistusena ette nähtud tähtajaline vangistus üle viie aasta, eluagene vangistus või sundlõpetamine (kriminaalkodeksis üle kaheksa aasta).

Esmaselt registreeritud sõiduk — Eestis esmaselt registreeritud maanteetranspordivahend.

(Esmas)haigestumus ja esmashaigestumuskordaja — protsess, mis näitab haiguse tekkimise kiirust rahvastikus; seda mõõdetakse absoluutarvuga (uute haigusjuhtude ehk esmasjuhtude arv mingil ajavahemikul) ja suhtarvuga (haigestumuskordaja, mis väljendab haigusjuhtude arvu rahvaarvu suhtes mingil ajavahemikul). Nakkushaiguste puhul registreeritakse iga haigusjuht kui esmasjuht.

Etendus — lavastuse avalik ettekanne.

Ettevõtte — äriühing, füüsilisest isikust ettevõtja.

Ettevõtete arv — tegutsevate ettevõtete arv ehk ettevõtted, kellel oli aruandeperioodil finantsmajanduslik tegevus (müügitulu, kulud jne).

Ettevõtlussektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) — ettevõtted, organisatsioonid ja institutsioonid, mille põhitegevus on kaupade või teenuste tootmine müügiks majanduslikult tasuva hinna eest (v.a kõrgharidus), ning peamiselt ettevõtlust teenindavad kasumitaotluseta erainstitutsioonid.

F Finantssektor — institutsionaalsed üksused, mille põhitegevusala on finantsvahendus, finantsvahenduse abitegevus või kindlustus.

Finantsvahendus — tegevus, mille käigus ettevõtte omandab finantsvara ja võtab samal ajal endale kohustusi omal vastutusel.

FOB-väärtus — kauba maksumus, mis hõlmab tootmishinda ja neid kulusi, mis on seotud kauba veoga eksportiva maa riigipiirini.

G Gini koefitsient — ekvivalentsissetuleku taseme järgi reastatud rahvastiku kumulatiivse osatähtsuse ja nende poolt saadud kumulatiivse ekvivalentsissetuleku seos. Näitaja varieerub 0-st 1-ni — mida suurem on selle väärtus, seda ebavõrdsem on tulude jaotus. Kui koefitsient on 1, saab üks inimene kogu sissetuleku, kui 0, jaotuvad tulud ühiskonnas kõigi vahel võrdselt.

H Haigla — ööpäevast statsionaarset arstiabi osutav meditsiini-asutus, mille asukohta, ehitise, administratiivse korralduse ja personali suhtes on kehtestatud erinõuded. Haiglad võivad anda ka ambulatoorset ja päevastatsionaarset arstiabi.

Heitunu — mittetöötav isik, kes sooviks töötada ja oleks valmis töö olemasolu korral ka kohe tööle asuma, kuid ei otsi aktiivselt tööd, sest on kaotanud lootuse seda leida.

Hiline lootesurm (surnultsünd) — vähemalt 500-grammise sünnikaaluga loote üsasine surm pärast 22. rasedusnädalat. Kuni 1992. aastani arvestati surnultsünniks sünnid, mille puhul kestis ema rasedus kuni 28 rasedusnädalat, vastsündinu sünnikaal oli alla 1000 g või pikkus kuni 35 cm ja vastsündinu suri esimesel elunädalal.

Hoolekandeaustus — ööpäev läbi hoolekandeteenuseid osutav asutus, kus viibivad isikud ei ole erivajaduse või sotsiaalse olukorra tõttu suutelised iseseisvalt elama ja nende toimetulekut ei ole võimalik tagada teiste sotsiaalteenuste või muu abi osutamisega. Eristatakse laste ja täiskasvanute hoolekandeaustusi.

Hoone — maapinnaga püsikindlalt ühendatud katuse, välispiirete ja siseruumi(de)ga ehitis.

Hukkunu — inimene, kes suri liiklusõnnetuse kohas või liiklusõnnetuses saadud vigastuse tõttu 30 päeva jooksul pärast õnnetust (v.a suitsiid).

Hulgikaubandusettevõte — ettevõte, mille põhitegevus on kauba edasimüük ja vahendus (v.a mootorsõidukid ja mootorrattad) tööstus- ja kaubanduslikele tarbijatele, asutustele ja organisatsioonidele (k.a liisinguettevõtted).

Hõivatu — isik, kes uuritaval perioodil töötas ja sai selle eest tasu kas palgatöötaja, ettevõtja või vabakutselisena; töötas otsese tasuta pereettevõttes või oma talus; ajutiselt ei töötanud.

Hüvitised töötajatele — töötasu, töötaja eest tasutav sotsiaalmaks ja töötus-kindlustusmaksed.

I Imikusuremuskordaja — imikusurmade (alla aastaste laste surmad) arv 1000 sama aasta elussündinu kohta.

Imikusurm — alla aastase elusalt sündinud lapse surm.

Impordihinnaindeks — indeks, mis iseloomustab imporditud kaupade hindade arengut.

Import — kaupade sissevedu Eestisse sisetarbimiseks ja välismaale edasimüügiks, taasväljaveo kohustusega ajutine sissevedu töötlemise eesmärgil ning taassissevedu pärast töötlemist väljaspool Eestit. Ei hõlma transiiti ega teenuseid.

Internet — ülemaailmne arvuteid ühendav andmesidevõrk, mis võimaldab kasutada selliseid teenuseid nagu kaugsisselogimine, failiedastus, elektronpost jms. Internetil põhineb ka veeb.

Invaliidsuspension — vt töövõimetuspension.

Investeeringud põhivarasse — aruandeperioodil soetatud ehitiste, maa, masinate, seadmete, transpordivahendite, sisseseade ja muu inventari maksumus; uusehituse ning olemasoleva põhivara laiendamise, rekonstrueerimise ja renoveerimise puhul ka tehtud tööde maksumus; investeeringud immateriaalsesse põhivarasse ja väärisesemetesse. Siin näidatakse ka kinnisvarainvesteeringuna klassifitseeritud kinnisvaraobjektide soetamine.

ISDN — integreeritud teenuste digitaalvõrk; rahvusvaheline sidestandard mitme andmevoo (heli, pilt jm) samaaegseks edastamiseks telefoniliinide kaudu (*Integrated Services Digital Network*).

J Jaekaubandusettevõte — ettevõte, mille põhitegevus on kauba müümine (v.a mootorsõidukid ja mootorrattad) peamiselt kodumajapidamises kasutamiseks.

Jahipiirkond — jahimaa, mille pindala on ühes ringpiiris vähemalt 5000 hektarit.

Jooksevhinnad — vaadeldud ajavahemikul kehtinud hinnad.

Jooksevkonto — maksebilansi osa, mis jaguneb kaupadeks, teenusteks, sissetulekuks ja jooksevülekanneteks. Selles registreeritakse eksport (kreedit) ja import (deebet). Ekspordi ja impordi väärtuste vahe on jääk.

Juriidiline isik — täis-, usaldus- või osaühing, aktsiaselts, tulundusühistu, mittetulundusühing, avalik-õiguslik juriidiline isik.

Jõustunud kohtuotsus — kui apellatsioonkaebust või protesti ei esitatud, jõustub kohtuotsus nende esitamise tähtaja möödumisel. Apellatsioonkaebuse või protesti esitamisel jõustub kohtuotsus pärast kriminaalaja läbivaatamist kõrgemalseisvas kohtus (kui otsust ei tühistata).

K Kahjunõue — lepingu täitmise kohustuse sissenõudmine kindlustusandjalt.

Kapitali kogumahutus — põhivara soetamiseks tehtud kulu ja põhivara müügist saadud tulu vahe ning varude muutus. Varude muutust mõõdetakse lisandunud ja kasutatud varude ning varuna hoitud kaupadega seotud kahju väärtuse vahena.

Kapitalirent — rendileping, mille kõik põhivara omandiõigusega seotud tulud ja riskid kanduvad olulises osas rentnikule. Aruandeperioodil sõlmitud kapitalirendilepinguga omandatud põhivara lepingujärgne koguväärtus ilma intressita.

Kapitalisiirded — rahalised ja mitterahalised siirded, mis on seotud vara soetamise või käsutamisega.

Kasum majandustegevusest — ärikasum, millele on liidetud finantstulud ja maha arvatud finantskulud.

Kasumitaotluseta erasektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) — avalikke teenuseid osutavad ja riigi poolt mittekontrollitavad kasumitaotluseta erainstituutsioonid (seltsid, ühingud, tarbijate ühendused jms).

Kasumitaotluseta institutsionaalne sektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) — riiklik sektor, kõrgharidussektor ja kasumitaotluseta erasektor.

- Kõrgharidussektor** (teadus- ja arendustegevuse statistikas) — ülikoolid, tehnikakolledžid ja muud kõrgemad õppeasutused, nende kontrollitavad uurimisinstituudid, katsejaamad ning kliinikud.
- Kõrgtehnoloogilised tooted** — lennu- ja kosmosetehnika, arvutid ja kontorimasinad, elektroonika ja sidetehnika, farmaatsiatooted, teadusinstrumendid, elektrimasinad, keemia- tooted, mitteelektrilised masinad ning relvad.
- Külastaja** — isik, kes reisib tavakeskkonnast välja kuni 12 järjestikuseks kuuks ja kelle reisi põhieesmärk ei ole sihtkohas tasustatav tegevus. Külastajad jagunevad turistideks ehk ööbivateks külastajateks ja ühepäevakülastajateks. Igapäevane elukeskkond ehk tavakeskkond on isiku elu- ja töö- või õppimiskoha ning muude tihti (vähemalt kord nädalas) külastatavate kohtade (kirik, kauplus, polikliinik) vahetus läheduses asuv ala. Igapäevane elukeskkond hõlmab ka suvilaid ja maakodusid, kui neid külastatakse vähemalt kord nädalas.
- L Lahendatud kuritegu** — kohtusse saadetud kuritegu ja kuritegu, mille menetlemine on kohtueelses menetluses kriminaalmenetluse seadustiku §-de 201–205 alusel lõpetatud.
- Lahutumuse üldkordaja** — aastaga registreeritud abielulahutuste arv 1000 elaniku kohta.
- Lavastus** — lavastaja, näitlejate, teatrikunstnike, heliloojate ja teiste teatritöötajate koostöös sündiv, peamiselt mõnel näitekirjaniku lool põhinev loometeos, mille valmistamiseks loetakse avalikku esmaettekannet — esietendust.
- Legaalselt indutseeritud abort** (meditsiiniline abort) — jaguneb legaalseks ja terapeutiliseks abordiks.
- Leibkond** — ühises põhieluruumis (ühisel aadressil) elavate isikute rühm, kes kasutab ühiseid raha- ja/või toiduressursse ja kelle liikmed ka ise tunnistavad end ühes leibkonnas olevaks. Leibkonna võib moodustada ka üksik elav isik.
- Lepingu väärtus** — ostu-müügilepinguga võõrandatud kinnisvara lepingujärgne maksumus.
- Liiklusõnnetus** — juhtum, kus vähemalt ühe sõiduki teel liikumise või teelt väljasõidu tagajärjel saab inimene vigastada või surma või tekib varaline kahju.
- Linnaline asula** — linn, vallasisene linn ja alev.
- Lisandväärtus** — toodang rahalises väärtuses, millest on maha arvatud vahetarbimine; tootmisprotsessis lisandunud väärtus, mis on kirjendatud kas tegevusala järgi või kõigi residentide ulatuses.
- Lisandväärtus tegurikuludes** — toodang rahalises väärtuses, millest on maha arvatud toodangu valmistamise kulud. Lisandväärtuse arvutamisel liidetakse müügitulu, lõpetamata ja valmistoodangu varude muutus (aruandeaasta lõpu ja alguse vahe), oma tarbeks valmistatud põhivara ja muud äritulud (v.a kasum põhivara müügist) ning lahutatakse kaupade, materjalide, ostetud toodete ja teenuste, elektri- ja soojusenergia, kütuse-, toote- ja tootmismaksude kulud, samuti muud ärikulud (v.a kahjum põhivara müügist).
- Loomulik iive** — aasta jooksul sündinute ja surnute arvu vahe. Positiivne loomulik iive näitab sündide, negatiivne surmade ülekaalu.
- Loomuliku iibe üldkordaja** — aasta elussündide ja surmajuhtude arvu vahe 1000 aastakeskmise elaniku kohta.
- Lähetusturism** — Eesti püsielanike reisimine Eestist välja ja väljaspool tavakeskkonda viibimine.
- M Maa-asula** — alevik ja küla.
- Mahuindeks** — kaupade müügi mahu muutus püsivhindades võrreldes mingi eelmise perioodi müügiga. Indeksi arvutamisel on kasutatud kaupade hinnaindekseid.
- Majanduslikult aktiivsed ehk tööjõud** — isikud, kes soovivad töötada ja on võimelised seda tegema (hõivatute ja töötute summa).
- Majanduslikult mitteaktiivsed** — isikud, kes ei soovi töötada või ei ole selleks võimelised.
- Majutatu** — turist ehk ööbiv külastaja, kes veedab vähemalt ühe öö majutusteevõttes.
- Majutusteevõte** — majandusüksus, mille kaudu osutab ettevõtja oma majandus- või kutsetegevusega majutusteenust. Majutusteevõtte liigid on järgmised: hotell, motell, külalistemaja, hostel, puhkeküla ja -laager, puhkemaja, külaliskorter ning kodumajutus. Turistide majutusüksused on jaotatud kahte põhigruppi: kollektiivmajutus (teenindavad turistide äriüksustena) ja eramajutus. Majutusstatistika kajastab ainult kollektiivmajutuskohtade andmeid.
- Majutusteenus** — regulaarse või ajutise ööbimisvõimaluse ning sellega kaasneva kauba või teenuse pakkumine ja müük.

Maksudkohustuslaste register — Maksu- ja Tolliameti peetav register, kuhu alates 1999. aastast kantakse kõik maksudkohustuslased.

Materiaalne põhivara jääkmaksumuses — soetusmaksumus, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum.

Materiaalne põhivara soetusmaksumuses — maa, ehitised (hooned ja rajatised), masinad ja seadmed, tööriistad, sisseseade jm inventar, lõpetamata ehitised ning ettemaksed materiaalse põhivara eest (arvestades ümberhindlusi).

Mitteeluhuone — hoone, mis ei ole mõeldud alaliseks elamiseks.

Mittemaksuline tulu — teenuste osutamisest või kaupade müügist saadud tulu.

Mittetulundusühingute ja sihtasutuste register — Tallinna ja Tartu linnakohtu ning Pärnu ja Lääne-Viru maakohtu peetav register, kuhu alates 1. oktoobrist 1996 registreeritakse mittetulundusühinguid ja sihtasutusi.

Muud siirded — siirded, mis tehakse teistele valitsemissektori tasanditele, rahvusvahelise koostöö raames välismaailma valitsustele või rahvusvahelistele organisatsioonidele, mittetulundusorganisatsioonidele või kodumajapidamistele (v.a sotsiaalsiirded).

Müügitulu (varem realiseerimise netokäive) — nii põhi- kui ka kõrvaltegevusena valmistatud toodete, teenuste ja kaupade müügist saadud või saadaolev tulu, mis ei hõlma käibemaksu ega aktsiise. Müügitulu võrdub saadud või saadaoleva tasuga ja seda arvestatakse tekkepõhiselt. Ettevõtete majandusnäitajate tabelites esitatud müügitulu hõlmab dotatsioone, s.o riigi- ja kohalikust eelarvest või EL-i institutsioonidelt saadud tegevuskulude sihtfinantseerimist ja finantsabi.

Müük mitteresidentidele — müügitulus sisalduv toodete, kaupade ja teenuste müük välismaal registreeritud juriidilistele isikutele või alaliselt väljaspool Eestit elavatele füüsilistele isikutele. Omatoodetud tööstustoodangu ja osutatud tööstusteenuste müük mitteresidentidele ei hõlma materjali maksumust tagasimüügi (reeksporti) puhul, kui töötamiseks sisetoodud materjali kuludes ei sisaldu (kajastatakse ainult saadud teenustasu).

Neonataalsurm — imiku surm nelja esimese elunädala jooksul.

Netosissetulek — palgatöö eest ja individuaalsest teisest tegevusest saadud sissetuleku, omanditulu, sotsiaalsete siirete, teistelt leibkondadelt saadud regulaarsete rahaliste maksete ja enamakstud tulumaksu tagastuse summa, kust on maha arvatud leibkonna tehtud regulaarsed rahalised maksed teistele leibkondadele, varalt tasutud maksud ja tulumaksu juurdemaksed.

N Neto-tootemaksud — tootemaksud, millest on maha arvatud tootesubsiidiumid.

Näitus — muuseumi püsiekspositsioonidele lisaks korraldatav lühemaajaline väljapanek.

O Omal jõul Eestis tehtud ehitustööd — ehitustööde maksumus ilma Eestis ostetud alltöövõtutööde ja välisriikidesse tehtud ehitustööde maksumuseta, millele on liidetud või millest on maha arvatud lõpetamata ehituse varude muutus.

Omaniku liik — ettevõtjate klassifitseerimise alus, lähtudes nende kapitaliosalusest (häälteenamuse kuuluvusest) äriühingus.

Oodatav eluiga — mingis vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv elutabeli järgi, kui suremus ei muutuks. 0 aasta vanuses — oodatav eluiga sünnimomendil.

Oodatav õpiaeg — vanuselisest määrast tulenev elaniku keskmine formaalharidussüsteemis viibimise aeg aastates. Leitakse õppijate vanuseliste määrade summamana üle kõikide tasemehariduse liikide üheaastase sammuga.

Osakoormusega õpe — õppekoormus, mille puhul täidab õpilane iga õppeaasta lõpuks õppekavaga sätestatud õppe mahust kumulatiivselt vähem kui 75%.

Ostujõu standard (PPS) — Eurostati arvatav ühik, mis elimineerib riikide hinnataseme erinevused.

P Palk — tasu, mida tööandja arvestab töötajatele aruandeperioodil tehtud töö eest.

Perinataalsurm — surnultsünd või surmajuht perinataalperioodil (algab 22. rasedusnädala möödumisel ja lõpeb 0–6 päeva pärast sündi).

Pikaajalise töötuse määr — vähemalt aasta töötähtsust olnud töötute osatähtsus tööhõlmes.

Primaarenergia — naturaalsest allikast saadud energia, mida tarbitakse teisteks energialiikideks muundamata. Eestis toodetavast kütusest on hõlmatud põlevkivi, küttureturvas ja -puud, puidujäätmed ning biogaas; imporditavast kütusest kivisüsi, maa- ja vedelgaas, raske ja kerge kütteeõli, diislikütus, autobensiin ning lennukipetrol.

Primaarenergiaga varustatus — kogutarbimine, k.a kadu hoidmisel ja jaotamisel. Energiabilansis on primaarenergiaga varustatus aasta alguse varu, millele on lisatud

primaarenergia tootmine ja import ning millest on maha arvatud eksport, merelaevade punkerdamine ja aasta lõpu varu.

Primaarsektor — põllumajandus, jahindus, metsamajandus ja kalapüük.

Puhaskasum (-kahjum) — aruandeaasta kõigi tulu- ja kulusummade vahe.

Puhtimispreparaat — taimekaitsevahend, mida kasutatakse seemnete, sibulate ja mugulate külvielseks töötlemiseks kahjustajate vastu seemnetel või mullas.

Puue — inimese anatoomilise, füsioloogilise või psüühilise struktuuri või funktsiooni kaotus või kõrvalekalle. Eristatakse kolme puudeastet:

- keskmine — isik vajab regulaarselt kõrvalabi või juhendamist vähemalt kord kuus;
- raske — isik vajab kõrvalabi, juhendamist või järelevalvet igal ööpäeval;
- sügav — isik vajab pidevat kõrvalabi, juhendamist või järelevalvet ööpäev läbi.

Põhiharidusel baseeruv kutseõpe — põhiharidust eeldav kutseharidus, kutseõpe põhihariduse baasil, põhiharidust eeldav kutse- ja keskharidus, kutsekeskharidus põhihariduse baasil, kutsekeskharidusõpe, põhiharidust eeldav keskeri-/tehnikumiharidus.

Põllumajanduslik kodumajapidamine — majandusüksus, kus põllumajandusmaad on vähem kui üks hektar, kuid on vähemalt 50 ruutmeetrit köögiviljamaad või kolm viljapuud või kuus marjapõõsast või kümme küülikut või kümme kodulindu või teisi põllumajandusloomi või kolm mesipuud ja kus toodetakse põllumajandussaadusi peamiselt oma tarbeks.

Põllumajanduslik majapidamine — ühtse tehnilise ja majandusliku juhtimisega üksus, kus on vähemalt üks hektar põllumajandusmaad või kus toodetakse põllumajandussaadusi peamiselt müügiks (olenemata maa suurusest). Alates 2007. aastast loetakse põllumajanduslike majapidamiste hulka ka üksused, kus põllumajandussaadusi ei toodeta, kuid maad säilitatakse heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes.

Päevastatsiooniar — haigla või ambulatoorse arstiabiasutuse juures asuv tervishoiuasutuse allüksus, kus antakse arstiabi haigetele, kes vajavad terviseuuringuid, raviprotseduure (sh operatsioone) ja pärastist jälgimist. Haige viibib päevaravil rohkem kui kuus tundi päevas.

Püsivhinnad — kauba või teenuse väärtus võrdlusperioodi keskmistes hindades. Kaupade ja teenuste väärtused arvutatakse püsivhindadesse kas mahu- või hinnaindeksitega.

Püsiühendus — pidev Interneti-ühendus (ADSL, kaabelmodem jne). Vastupidi sissehelistamisteenusele on lairiba- ehk püsiühenduse korral ka infoedastuskiirus suurem.

R **Rahvapension** — pension, mis on määratud sellisele isikule, kellel ei ole nõutava pensioniõigusliku või pensionikindlustusstaaži puudumise tõttu õigust vanadus-, töövõimetus- või toitjakaotuspensionile.

Rahvus — andmed tuginevad isiku enesemääratlemisele. Lapse rahvuse määramise alus on ema rahvus.

Rakendusuuring — algupärane uuring uute teadmiste saamiseks esmase eesmärgiga leida neile teadmistele kindel rakendusvaldkond või -eesmärk.

Ravikindlustus — riiklikult tagatud süsteem, mille eesmärk on tervise säilitamine, haigusest või vigastusest tingitud ajutise töövõimetus- ja ravikulude tasumine ning raseduse ja sünnituse korral hüvitise maksmine.

Referentsaasta — tinglik aasta, mida kasutatakse aheldatud näitajate esitamiseks. Indeksit seerias on selle aasta väärtus 100.

Registreeritud kuritegu — karistusseadustiku eriosas kirjeldatud tegu, mille suhtes on alustatud kriminaalmenetlust või mis registreeritakse kriminaalmenetluses.

Registrite ja Infosüsteemide Keskus — Justiitsministeeriumi valitsemisalas töötav riigiasutus, mille ülesanne on arendada ja hallata valitsemisala registreid ja infosüsteeme ning pakkuda side- ja infotehnoloogiateenuseid.

Rehabilitatsioonikeskus — erivajadustega isikutele ööpäevast või päevast aktiivset rehabiliteerimist osutav asutus.

Reisifirma — äriregistrisse kantud ettevõtja, kelle põhi- või kõrvaltegevusala on Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi reisibüroode ja reiskorraldajate tegevus või kes on kantud majandustegevuse registris turismi tegevusalale.

Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeks — indeks, mis iseloomustab nimetatud töödele iseloomuliku ehitustegevuse maksumuse muutust ametihoonete puhul ehitusplatsi otsekulude tasemel.

Remonttööd — ehitustööd hoone/rajatise või selle konstruktsiooni (alus, kande- ja piirdekonstruktsioon, tehnosüsteem jms) taastamiseks. Selle tulemusena pikeneb remonditud põhivara eluiga ja/või suureneb selle väärtus.

Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklik register — Rahandusministeeriumi peetav register, kuhu alates 1999. aastast registreeritakse valitsusasutused ja nende hallatavad riigiasutused.

Riigikohus — kõrgeima astme kohus.

Riiklik sektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) — ühiskonnale üldteenuseid (v.a kõrgharidus) osutavad riigi tegevusüksused ning riigi rahastatavad ja kontrollitavad kasumitaotluseta institutsioonid.

Ränne — elukoha muutus üle asustusüksuse piiri.

S Sekundaarsektor — mäetööstus, töötlev tööstus, elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus ning ehitus.

Siirded — riigi või kohaliku omavalitsuse poolt vastavalt sotsiaalkaitse skeemidele üksikisikule/leibkonnale makstud hüvitised (pensionid, töötü abiraha, lastetoetus, töövõimetushüvitis jms), mille eesmärk on kergendada üksikisiku/leibkonna toimetulekut sissetuleku osalise või täieliku kaotuse puhul. Leibkonna eelarve uuringus kajastatakse siiretena ka eraomandisse kuuluvate vahendite ümberjaotamist (alimendid, elatusrahad, kingitud raha jms).

Siseküllastaja — Eesti püsielanik, kes reisib Eesti piires, kuid viibib väljaspool tavakeskkonda.

Sisemajanduse koguprodukt (SKP) turuhindades — residentide toodetud lisandväärtuste summa kogurahvamajanduse ulatuses, millele on lisatud neto-tootemaksud.

Siseränne — elukohavahetused Eesti ühest asustusüksusest teise. Sama maakonna asustusüksuste vahelisi elukohavahetusi nimetatakse maakonnasiseseks rändeks ja elukohavahetusi ühe maakonna asustusüksusest teise maakonna asustusüksusesse maakondadevaheliseks rändeks.

Sissehelistamisteenus — Interneti-ühendus luuakse modemiga tavalise telefoniliini kaudu, mis on ühenduse ajal hõivatud.

Sisseränne — tegevus, mille käigus isik asub alaliselt elama uude asustusüksusesse perioodiks, mis on või eeldatavalt on vähemalt 12 kuud, olles eelnevalt alaliselt elanud teises asustusüksuses.

Sissetulekukvintiiil — viiendik aasta ekvivalentnetosissetuleku alusel järjestatud elanikkonnast. Esimesse ehk madalaimasse kvintiiili kuulub kõige väiksemat ekvivalentnetosissetulekut saav viiendik elanikkonnast, teise järgmine viiendik jne.

SKP nominaalkasv — SKP kasv jooksevhindades.

SKP reaalkasv — SKP muutus hinnamõjusid arvestades; samuti SKP muutus aheldatud meetodil.

Sotsiaalmaksud — sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaksed.

Sotsiaalne kaitse — avaliku või erasektori rakendatavate sotsiaalkindlustuse ja hoolekande meetmete kogum, mille ülesanne on kergendada üksikisiku või leibkonna toimetulekut sissetuleku osalise või täieliku kaotuse puhul teatud riskide või vajaduste ilmnemisel.

Sotsiaalsiirded — kodumajapidamistele makstavad rahalised või mitterahalised siirded, et vabastada nad sotsiaalsete riskide või vajadustega seotud rahalisest koormusest.

Standarditud suremuskordaja — rahvastiku suremuse võrdlemiseks kasutatav suhtarv, kõrvaldamaks soo-vanuskooosseisu erinevuse mõju. Arvutatud 1976. aastal avaldatud Euroopa standardrahvastiku vanusjaotuse alusel, et võrrelda, milline oleks suremus juhul, kui Eesti rahvastiku vanusjaotus oleks samasugune kui standardrahvastikul. Kordaja arvutamisel on teadmata vanusega surnud liidetud vähemalt 85-aastaste hulka.

Statistiline profiil — majanduslikult aktiivsete üksuste (äriühingute, füüsilisest isikust ettevõtjate, asutuste, mittetulundusühingute) kogum, mida Statistikaamet kasutab majandusstatistika üldkogumina 1994. aastast.

Subsiidiumid — maksed, mida valitsemissektor teeb tootjatele eesmärgiga mõjutada nende tootmistaset, hindu või kompenseerida tootmisteguritega seotud kulusid.

Suhtelise vaesuse määr — nende isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam.

Suhtelise vaesuse piir — 60% leibkonnaliikmete aasta ekvivalentnetosissetuleku mediaanist.

Suhtelise vaesuse süvik — suhtelises vaesuses olevate isikute mediaansissetuleku kaugus vaesuse piirist protsentides.

Summaarne sündimuskordaja — keskmine elussündinud laste arv naise kohta tema elu jooksul, kui kehtiksid konkreetse aasta sündimuse vanuskordajad. Arvutatakse vaadeldud ajavahemiku sündimuse vanuskordajate alusel.

Suremuse soo-vanuskordaja — surmajuhtude arv aastas 1000 sama vanuserühma aastakeskmise elaniku kohta.

Suremuse üldkordaja — surmajuhtude arv aastas 1000 aastakeskmise elaniku kohta.

Sõidukikaubandusettevõte — ettevõtte, mille põhitegevus on mootorsõidukite ja mootorrataste müük, hooldus ja remont, mootorikütuse jaemüük.

Sõitjakäive — sõitjate veol tehtud töö maht, mida mõõdetakse sõitjakilomeetrites. Ühele sõitjakilomeetrile vastab ühe sõitja vedu ühe kilomeetri kaugusele.

Sündimuse vanuskordaja — elussündide arv aastas 1000 sama vanuserühma naise kohta. Mõõdab sündimust vanuserühmades.

Sündimuse üldkordaja — elussündide arv aastas 1000 elaniku kohta.

Sünnijärjekord — näitab, mitmes elussündinu on vastsündinu emale, arvestamata seda, kas eelmised lapsed on sünni registreerimisel elus või mitte.

Sünnituste arv — sünnituste koguarv aastas, k.a surnultsünnid. Mitmikesünnitus loetakse üheks sünnituseks.

Süütegu — kuritegu ja väärtegu, mis on karistatav.

T Taaste brutokordaja — elu jooksul sünnitatud tütarde keskmine arv naise kohta. Arvutatakse vaadeldud ajavahemiku sündimuse vanuskordajate alusel.

Tarbijahindade harmoneeritud indeks — Eurostatis koostatud indeks, võrdlemaks tarbijahinnaindekseid ja iseloomustamaks tarbekaupade ning tasuliste teenuste hindade muutust.

Tarbijahinnaindeks — indeks, mis iseloomustab tarbekaupade ja tasuliste teenuste hindade muutust.

Tarbimiskaal — leibkonnaliikmele tema vanuse järgi määratud kaal, mis võtab arvesse leibkonna ühist tarbimist.

Tasu mittetöötatud aja eest — puhkusetasud (kompensatsioonid) ja toetused, tööseisakutasud, streigi ja töösulu ajal makstavad tasud, osaliselt tasustatava puhkuse tasud töömahu või tellimuse ajutisel vähenemisel, tasemekoolitusel või tööalasel koolitusel viibimise ajal makstud tasud. Siia kuuluvad ka lisatasud ja toetused (jõulutoetus, kvartali ja aasta lisatasu, elukalliduse kompensatsioon jms), kui nende arvestamise aluseks ei ole töötatud aeg, ja mitterahaline tasu (loonustasu).

Tasu tegelikult töötatud aja eest — ajatööpalgad ja tükitööpalgad, lisatasud ületundide, öhtuse töö, öötöö ja puhkepäevadel töötamise eest, samuti rasketes ja tervisekahjulikes tingimustes töötamise eest, kvalifikatsiooni-, keele- ja staažitasu jt regulaarselt makstavad preemiad ja lisatasud. Siia kuuluvad ka ebaregulaarsed lisatasud ja preemiad (kvartali- ja aastapremia, jõulutoetus, elukalliduse kompensatsioon jms), kui nende arvestamise alus on töötatud aeg.

Teadlased ja insenerid (teadus- ja arendustegevuse statistikas) — teaduskraadi või kõrgharidusdiplomiga isikud, kes tegelevad professionaalidena alus- ja rakendusuuringutega või teevad katse- ja arendustöid uute teadmiste, toodete, protsesside, meetodite ja süsteemide loomiseks; teadus- ja arendustegevusega seotud õppejõud, samuti teadusasutuste ja nende allüksuste juhid, kes kavandavad või korraldavad teaduslik-tehnilisi projekte; algupäraste uuringutega tegelevad doktorandid ja magistrandid.

Teadus- ja arendustegevus — loov süstemaatiline töö, mille eesmärk on uute teadmiste saamine (k.a inimest, kultuuri ja ühiskonda puudutavad teadmised) ning nende teadmiste rakendamine.

Teadus- ja arendustegevuse töötajad — teadlased ja insenerid, tehnikud ning abipersonal, kelle tööajast vähemalt 10% kulub teadus- ja arendustegevusele.

Teadustegevus — isiku loomevabadusel põhinev tegevus, mille eesmärk on saada teaduslike uuringutega uusi teadmisi inimese, looduse ja ühiskonna ning nende vastastikuse toime kohta.

Teenindav personal (teadus- ja arendustegevuse statistikas) — abitööjõud (töölised, ametnikud, sekretärid), kes osaleb teadus- ja arendustegevuse projektides või on otseselt nendega seotud.

Teenindustevõte — ettevõtlusega tegelev äriühing, mille põhitegevusala on rentimis-, arvuti-, äri- või isikuteenuste osutamine. Siia kuuluvad järgmised tegevusalad:

- masinate rentimine ilma operaatorita ja kodumasinate väljaüürimine — autode väljaüürimine, muude transpordivahendite ning masinate ja seadmete rentimine; tarbeesemete ja kodumasinate väljaüürimine;
- arvutid ja nendega seotud tegevus — nõustamine riistvara ja tarkvara alal, andmetöötlus, andmebaasiteenused, arvutite hooldus ja remont;
- äriteenindus — õigusabi, raamatupidamine, nõustamine ja turu-uuringud; arhitekti- ja inseneritegevus, teimimine ja analüüs; reklaamindus; töõjõu värbamine; turvatõõ ja puhastustegevus;
- isikuteenindus — tekstiil- ja karusnahktoodete pesu ja keemiline puhastus; juuksuri- ja muu iluteenindus; matuseteenindus; füüsilise heaoluga seotud teenindus ja muud isikuteenused.

Tehnikud (teadus- ja arendustegevuse statistikas) — teadus- ja arendustegevusega seotud isikud, kellel on kutseharidust või tehnilist ettevalmistust kinnitav dokument ja kes töötavad teadlaste või inseneride juhtimisel. Tehnikutega samaväärsed on sotsiaal- ja humanitaarteaduste valdkonnas teadlaste ja inseneride juhendamisel oma tööülesandeid täitvad töötajad.

Teise astme kohus — ringkonnakohus.

Teise astme kuritegu — süütegu, mille eest on karistusseadustikus karistusena ette nähtud tähtjaline vangistus kuni viis aastat või rahaline karistus (kriminaalkodeksis vabadusekaotus mitte üle kaheksa aasta).

Tertsiaarsektor — kaubandus, teenindus jms.

Tervishoiutöötajad (praktiseeriv tervishoiupersonal) — tervishoiuteenust osutavad eriharidusega töötajad.

Toetused — rahvusvahelise koostöö raames välismaailma valitsustelt ja rahvusvahelistelt organisatsioonidelt saadud abi, teistelt sektoritelt saadud toetused ja annetused ning mitteelukindlustuse netopreemiad.

Toitjakaotuspension — töövõimetute perekonnaliikmete ja nendega võrdsustatud isikute pension ajal, mil nad vastavad selle pensioni saamiseks ettenähtud tingimustele.

Toodang — residentide toodetud kaupade ja teenuste väärtus. Hõlmab turutoodangut, enda tarbeks toodetud toodangut, valitsemissektori turuvälisist toodangut ja kasumitaotluseta institutsioonide teenuseid kodumajapidamistele.

Transiit — kaubavedu, mille puhul peale- ja mahalaadimisriik on välisriik. Eesti on transiitriik. Transiitkaubaks loetakse ka riigipiiril raudteetranspordivahendilt teisele transpordiliigile või teiselt transpordiliigilt raudteetranspordivahendile laaditud kaup.

Trükitoodang — kõik kirjastatavad raamatud, brošüürid ja perioodikaväljaanded.

Tulu varadelt — intressitulu, dividendid ning maa- ja maavarade kasutamise tasu.

Tulude ja kulude tasakaal — tulud ja toetused kokku, millest on maha arvatud kulud ja antud netolaenu. Tulude ülekaal kuludest väljendab ülejääki, kulude ülekaal tuludest puudujääki.

Turism — reisimine väljapoole tavakeskkonda ja seal puhkuse, äri või muul eesmärgil viibimine kuni 12 järjestikust kuud.

Turist ehk ööbiv külastaja — isik, kelle reis tavakeskkonnast välja hõlmab vähemalt üht ööbimist sihtkohas, v.a sihtriigi sadamas seisvas laevas.

Täiskoormusega õpe — õppekoormus, mille puhul täidab õpilane iga õppeaasta lõpuks õppekavaga sätestatud õppe mahust kumulatiivselt vähemalt 75%.

Töö intensiivsus leibkonnas — leibkonna tööealiste (16–64-aastaste) liikmete töötatud kuude arv sissetuleku viiteperioodil suhestatuna kuude arvu, mida leibkonnal oli maksimaalselt võimalik töötamisele kulutada. Näitaja varieerub nullist (ükski tööealine liige ei töötanud) üheni (kõik tööealsed liikmed töötasid kogu sissetuleku viiteperioodi).

Leibkonna tööintensiivsus võib olla

- suur (0,5–1),
- väike (0–0,5),
- maksimaalne (1),
- minimaalne (0),
- mõningane (0–1).

Tööealised — rahvastiku majandusliku aktiivsuse uurimise aluseks võetav rahvastik vanuses 15–74 ehk tööjõu-uuringu objekt.

Tööga hõivatud isikud — ettevõttes töötavad isikud, olenemata nende töönädala pikkusest. Tööga hõivatute arvu mõõdetakse aastakeskmisena. Tööga hõivatud isikute hulka kuuluvad

- ettevõttes töötavad omanikud ja nende tasuta töötavad pereliikmed;
- täis- või osatööajaga töötajad, kes on töö eest tasu saajate nimekirjas;
- väljaspool ettevõtet töötavad isikud (turustuspõhised jt), kes kuuluvad ettevõtte töötajate koosseisu ja on töö eest tasu saajate nimekirjas;
- ajutiselt töölt puuduvad isikud (haiguslehel, tasulisel puhkusel või õppepuhkusel olijad, streikijad jt);
- hooajatöötajad, praktikandid (õpipoisid) ja kodustöötajad, kes on töö eest tasu saajate nimekirjas;
- töövõtulepinguga töötavad isikud.

Tööhõive määr — hõivatute osatähtsus tööealises rahvastikus.

Tööjõus osalemise määr ehk aktiivsuse määr — tööjõu osatähtsus tööealises rahvastikus.

Tööstustoodang — tööstustoodangu müük, millele on liidetud või millest on maha arvatud valmistooodangu laojääkide muutus.

Tööstustoodangu mahuindeks — vaadeldud aasta toodang võrreldes baasperioodi toodanguga protsentides.

Tööstustoodangu müük — ettevõttes valmistatud ja arvestusperioodil realiseeritud (müüdud) ning ostjale üle antud või talle lähetatud toodangu ning tööstuslikku laadi teenuste maksumus, sõltumata raha laekumise ajast.

Tööstustoodangu tootjahinnaindeks — indeks, mis iseloomustab Eestis valmistatud tööstustoodete hindade muutust. Tootjahinnaindeks hõlmab nii kodumaisele kui ka mittekodumaisele turule valmistatud tööstustooteid.

Töötaja — ettevõttes tööandjaga kokkuleppe (lepingu) alusel töötav isik, kes saab töö eest rahalist tasu (palk, töötasu, honorar, tänuraha, tükitöötasu, kompensatsioon). Töötajate arvu mõõdetakse aastakeskmisena.

Töötu — isik, kelle puhul on samal ajal täidetud kolm tingimust: on ilma tööta (ei tööta mitte kusagil ega puudu ajutiselt töölt); on töö leidmisel valmis kohe (kahe nädala jooksul) tööd alustama; otsib aktiivselt tööd.

Töötuse määr ehk tööpuuduse määr — töötute osatähtsus tööjõus.

Töövõimetuspension — 16-aastaste kuni vanaduspensioniealiste püsivalt töövõimetuks tunnistatud isikute pension.

U **Uuendusraie** — uue metsapõlve tekkeks vajalike tingimuste loomiseks tehtav raie puistutes, mis tagavara vähese juurdekasvu, halva terviseseisundi, madala täiuse, ebasobiva koosseisu või halbade pärilike omaduste tõttu ei vasta kasutuseesmärgile.

V **Vahetarbimine** — kaupade ja teenuste tootmiseks kulunud ja tootmisprotsessi sisendina kasutatud kaupade ja turuteenuste väärtus, v.a põhikapital, mille tarbimine on kirjendatud kui põhivara kulum.

Valitsemissektor — institutsionaalsed üksused, mis on põhitegevusala järgi mitteturutootjad. Valitsemissektor jagatakse allsektoriteks järgmiselt: keskvalitsus (riigieelarvelised asutused ja eelarvevälised fondid, sihtasutused, avalik-õiguslikud juriidilised isikud), kohalikud omavalitsused (linna- ja vallavalitsusasutused koos allasutustega, sihtasutused) ja sotsiaalkindlustusfondid (Haigekassa ja Töötukassa). Sii kuuluvad ka mitteturutootjatest ettevõtted.

Vanaduspension — vähemalt 15-aastase Eestis omandatud pensionistaažiga vanaduspensioniealiste isikute pension.

Vanus — eluaastate arv täisaastates vaadeldud ajahetkel, s.t vanus viimasel sünnipäeval.

Vastuvõteturism — väliskülastajate reisimine Eestisse ja Eestis viibimine.

Veebileht — veebis (WWW) asuv dokument. Veebilehtede koostamiseks kasutatakse HTML-märgistuskeelt, mis määrab kindlaks veebilehe sisu (kujutised, tekst, hüpertekst, video- ja audiofailid) ja kujunduse.

Veosekäive — kaubaveol tehtud töö maht, mida mõõdetakse tonnkilomeetrites. Ühele tonnkilomeetrile vastab ühe tonni kauba vedu ühe kilomeetri kaugusele.

Vere- ja plasmadoonor — oma verd vabatahtlikult ja tasuta loovutav inimene. Plasma on verekomponent.

Vereteenistus — haiglate õigeaegne varustamine kvaliteetsete verekomponentidega.

Vigasaanu — inimene, kes viibis liiklusõnnetuse tagajärjel haiglaravil üle 24 tunni (v.a suitsiidikatse).

Voodihõive — ravivoodi aasta jooksul kasutusel olnud päevade osatähtsus aasta päevade arvus.

Voodikoormus — ravivoodi kasutamispäevade arv aastas.

Voodikäive — hospitaliseeritud haigeid ravivoodi kohta aastas.

Väliskaubanduse bilanss — riiki sisseveetavate (import) ja riigist väljaveetavate (eksport) kaupade maksumuse vahe. Sisse- ja väljaveo tasakaalustab väliskaubanduse saldo, mis loetakse positiivseks, kui eksport ületab impordi — vastupidisel juhul on saldo negatiivne.

Väliskaubanduse puudujääk ehk defitsiit — summa, mille võrra kaupade impordi maksumus ületab ekspordi oma.

Väliskülastaja — välisriigi püsielanik, kes reisib Eesti piires.

Välisränne — elukohavahetused üle riigipiiri.

Väljaränne — tegevus, mille käigus varem alaliselt ühes asustusüksuses elanud isik lõpetab alalise elamise selles asustusüksuses perioodiks, mis on või eeldatavalt on vähemalt 12 kuud.

Väljateenitud aastate pension — nende kutsealade töötajate pension, kes teevad sellist tööd, millega kaasneb enne vanaduspensioniiikka jõudmist tööväime kaotus või vähenemine, mis takistab vastaval kutsealal või ametikohal edasitöötamist.

Väärtegu — süütegu, mille eest on põhikaristusena ette nähtud rahatrahv või arest.

Õ **Õendustöötaja** — õde, ämmaemand ja velsker ehk isik, kes on läbinud vähemalt kolmeaastase õenduse baaskursuse.

Ä **Ärikasum** — kogukasumile on liidetud muud äritulud ja maha arvatud ärikulud.

Äriregister — Tallinna ja Tartu linnakohtu ning Pärnu ja Lääne-Viru maakohtu peetav register, kuhu alates 1. septembrist 1995 registreeritakse äriühingud, füüsilisest isikust ettevõtjad ning välismaa äriühingu filiaalid.

Ü **Ühepäevakülastaja** — isik, kes külastab väljaspool tavakeskkonda asuvat paika seal ööbimata.

Ülalpeetav laps — 0–17-aastane leibkonnaliige (uuringuaasta 1. jaanuari seisuga), samuti 18–24-aastane leibkonnaliige, kes elab vähemalt ühe vanemaga ning kelle peamine sotsiaalne seisund on mitteaktiivne.

X **xDSL** — asümmeetriline, sümmeetriline jne digitaalne abonentliin; tehnoloogiaperekond, mis võimaldab pakkuda telefoniliinide kaudu suurt ülekandekiirust nõudvaid teenuseid (*Digital Subscriber Line*: ADSL, SDSL jms).

DEFINITIONS

A Accommodated tourist — a tourist or overnight visitor who stays at least one night in a hotel, motel or any other kind of collective accommodation establishment.

Accommodation establishment — a business entity through which an undertaking provides accommodation services within the framework of its economic or professional activity. Accommodation establishments can be classified as follows: hotels, motels, guesthouses, hostels, holiday camps, cottages, flats, bed-and-breakfast. Tourism accommodation has been divided into two main groups: collective accommodation establishments (serve tourists as business entities) and private tourist accommodation. The accommodation statistics take into account only the data of collective accommodation.

Accommodation service — the offer or sale of regular or occasional sleeping accommodation and goods or services supplementary thereto.

Age — the age of the person concerned in full years at the time of the event, i.e. the age at the last birthday.

Age-specific death rate — the number of deaths (specified by sex) in one age group during a year per 1,000 mean annual population in the same age group in the same year.

Age-specific fertility rate — annual number of live births per 1,000 women of specific age. Measures fertility in age groups.

Agricultural holding — a single unit both technically and economically, which has single management and where there is at least one hectare of agricultural land or where agricultural products are produced mainly for sale (irrespective of the size of land). Since 2007, the units where agricultural products are not produced, but only land is maintained in good agricultural and environmental condition, are included.

Applied research — original investigation undertaken in order to acquire new knowledge directed primarily towards a specific practical aim or objective.

At-risk-of-poverty rate — a share of persons with an equalised yearly disposable income lower than the at-risk-of-poverty threshold.

At-risk-of-poverty rate anchored in time — a share of persons with an equalised yearly disposable income lower than the at-risk-of-poverty threshold from three years ago adjusted for inflation.

At-risk-of-poverty threshold — 60% of the equalised yearly disposable income of household members.

Average monthly gross wages (salaries) — payments to employees for time actually worked and remuneration to employees for time not worked divided by the average number of employees converted to full-time units.

Average ticket price — estimated cost of a cinema or theatre admission, which is calculated by dividing the gross box income by the total number of fee-charging admissions.

B Balance of revenues and expenditures — revenue and grants minus expenditure and net lending. The excess of revenue over expenditure means surplus and the excess of expenditure over revenue means deficit.

Balance sheet total — current assets + fixed assets = current liabilities + long-term liabilities + equity. Fixed assets contain financial assets, both non-current tangible assets and intangible assets, investment properties, and also biological assets.

Basic research — theoretical or experimental work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundations of phenomena and observable facts, without any particular application or use in view.

Bed occupancy rate — the number of days when the hospital bed was occupied as percentage of available bed days (utilised bed days during the calendar year).

Bed occupancy — the number of days a bed is in use per year.

Bed turnover — the number of hospital admissions per hospital bed per year.

Birth order — the biological live-birth order of children to the mother, not taking into account the fact whether the previous children are alive or not at the moment of registering the birth.

Blood and plasma donor — a person, who gives his/her blood voluntarily and for free. Plasma is a blood component.

Blood service — a timely supply of hospitals with high quality blood components.

Broadband — high-quality communication connection with the Internet such as cable, ADSL and other kinds of DSL connections.

Building — a construction firmly attached to the ground, covered by a roof, surrounded by walls and containing interior room(s).

Business enterprise sector (in the research and development activities statistics) — enterprises, organisations and institutions, whose primary activity is the production of goods or services (other than higher education) for sale at an economically rational price, and private non-profit institutions mainly serving enterprises.

C Capital transfers — transfers in cash or in kind which involve the acquisition or disposal of an asset, or assets, by at least one of the parties to the transaction.

Centre of Registers and Information Systems — a state agency working under the Ministry of Justice, whose main function is to develop and administrate the registers and information systems in the government area of the Ministry of Justice and provide communication and information technology services.

Chain-linking — linking of the indices calculated for different base years and based on a reference year by chain-linked indices.

Cinema — a stationary motion-picture theatre.

Claim — a demand made by the insured, or the insured's beneficiary, for payment of the benefits provided by the contract.

Cleared offence — the offence sent to the court and the offence the proceedings of which have been terminated in pre-trial procedure pursuant to § 201–205 of the Code of Criminal Procedure.

Commercial Register — a register maintained in the register departments of the Tallinn City Court, the Tartu County Court, the Pärnu County Court and the Lääne-Viru County Court, in which since 1 September 1995 all companies (general partnerships, limited partnerships, private limited companies, public limited companies and commercial associations), sole proprietors and branches of foreign companies are registered.

Compensation of employees — wages and salaries, social tax and unemployment insurance tax.

Consolidated budget — social security contributions and other intragovernmental transfers have been eliminated from the budget revenue and expenditure.

Constant prices — value of goods or services at average prices of a base period. Values of goods and services are calculated into constant prices with specific volume or price indices.

Construction activities — site preparation; construction or repair work of buildings and civil engineering constructions or parts thereof; installation of equipment into buildings; exterior and interior finishing; renting of construction or demolition equipment with operator.

Construction activities sales — the revenue from construction activities and construction for own use. There is double-account in the part of sub-contracting work.

Construction establishment — structural unit of non-construction enterprise which carries out construction work.

Construction price index — index that expresses the change in the cost of construction characteristic of the base year, taking into consideration the price changes of basic inputs (labour force, building materials and building machines).

Construction production in Estonia — sales of construction activities without the cost of sub-contracting work purchased in Estonia and construction activities in foreign countries, to which the changes in work in progress have been added or respectively deducted from.

Construction volume index — the change in the production value of construction in Estonia in constant prices.

Consumer price index — index that expresses the changes in the prices of consumer goods and paid services.

Court of 1st instance — the county, city or administrative court.

Court of 2nd instance — circuit court.

Criminal offence — an offence that is provided for in the Penal Code and the principal punishment prescribed for which in the case of natural persons is a pecuniary punishment or imprisonment and in the case of legal persons, a pecuniary punishment or compulsory dissolution. The court can also impose the following principal penalties: deprivation of the right to be employed in a particular position or to operate in a particular area of activity, and arrest. The criminal offence can be unintended or intended. Intent is deliberate intent, direct intent or indirect intent. A person is deemed to have committed an act with deliberate intent if the aim of the person is to create circumstances that belong to the necessary elements of an offence and is aware that such circumstances occur or if he or she at least foresees the occurrence of such circumstances. A person is also deemed to have committed an act with

deliberate intent if the person assumes that the circumstances that constitute the necessary elements of an offence are an essential prerequisite for the achievement of the aim. A person is deemed to have committed an act with direct intent if the person knowingly creates circumstances that belong to the necessary elements of an offence and wants or at least tacitly accepts the creation of the circumstances.

Crude birth rate — annual number of live-born persons per 1,000 of mean annual population.

Crude death rate — the annual number of dead persons per 1,000 of mean annual population.

Crude divorce rate — the number of registered divorces per 1,000 of mean annual population.

Crude marriage rate — the number of registered marriages per 1,000 of mean annual population.

Crude rate of natural increase — annual natural increase per 1,000 of mean annual population.

Crude rate of natural increase — the annual natural increase per 1,000 of mean annual population. It has been calculated as the difference between crude rates of birth and death.

Current account — part of the balance of payments, subdivided into goods, services, income and current transfers; it registers the value of exports (credits) and imports (debits). The difference between these two values is the balance.

Current prices — prices in the reference period.

D Day care department — a department located by an inpatient or outpatient health care institution, where the patient has to stay for treatment or examination for more than six hours.

Definitively sentenced — if an appeal or protest was not filed, the court judgment enters into force upon the expiry of the time limit established for filing the appeal or protest. In case the appeal or protest was filed, the court judgment enters into force, unless it is disaffirmed, after the criminal case having been examined by the court of higher instance.

Dependent child — a household member aged 0–17 (as of 1 January of the reference year) or a household member aged 18–24 who is economically inactive and living with at least one parent.

Desiccant — pesticide, which is used for plant drying before crop gathering. Desiccants accelerate the drying process of plants and help to gather crop faster.

Development activities — the application of research results to solve practical problems, to create new or improved systems, to design equipment or a product, to set processes going, etc.

Disability — the loss of or an abnormality in an anatomical, physiological or mental structure or function of a person. There are three different disability types:

- moderate — the person needs regular personal assistance or guidance at least once a week;
- severe — the person needs personal assistance, guidance or supervision in every twenty-four-hour period;
- profound — the person needs constant personal assistance, guidance or supervision twenty-four hours a day.

Disability pension — see: pension for incapacity for work.

Discouraged person — non-working person who would like to work and would be available for work as soon as there was work, but who is not actively seeking work because he / she does not believe in the chance of finding any.

Domestic visitor — a resident of Estonia who travels within Estonia and visits places outside his/her usual environment.

Dwelling — a one-family house, a section of a two-family or a terraced house, or an apartment consisting of at least one room, which meets sanitary engineering requirements and is suitable for permanent residence.

E Economically active population / labour force — persons who wish and are able to work (total of employed and unemployed persons).

Economically inactive population — persons who do not wish or are not able to work.

E-invoice — the invoice information is conveyed from the invoice issuer's invoicing system directly to the recipient's financial administration IT system (using XML, EDI, etc.), enabling automatic processing and/or printing.

Emigration — the action in the course of which a person having lived permanently in one settlement unit suspends permanent residence in the respective settlement unit for a period which is or which is expected to be of at least 12 months.

Employed — a person who during the reference period: worked and was paid as a wage earner, an entrepreneur or a free-lancer; worked without direct payment in a family enterprise or on his / her own farm; was temporarily absent from work.

Employment rate — the share of the employed in the working-age population.

Energy balance — equilibrium between the supply and consumption of energy.

Enterprise — company, sole proprietor

Enterprise group — an association of enterprises bound together by legal or financial ties. An enterprise group is formed by a parent undertaking with its subsidiaries.

Environmental investment — investment the main purpose of which is to prevent or reduce pollutants and pollution or any other degradation of the environment.

Equalised income — the total household income, which is divided by a sum of equivalence scales of all household members.

Equivalence scale — a weight designated to a household member depending on his/her age to reflect the joint consumption of a household.

Ethnic nationality — the data are based on self-determination. The ethnic nationality of the mother is taken as a basis for determining the ethnic nationality of the child.

Exhibition — a public showing in museums which lasts shorter than main exposition.

Experimental development — systematic work based on existing knowledge gained from basic or applied research which is directed to producing new or substantially improved materials, products, devices, to installing new or substantially improved processes, systems and services.

Export price index — index that expresses the development in the prices of exported goods.

Exports — exportation of goods produced in Estonia and imported from a foreign country, re-exportation after inward processing and supplies for foreign vessels and aircraft stores. Exports exclude transit and services.

External migration — a cross-border change of the place of residence from one settlement unit to another.

F F.o.b. value — the cost of commodity, which includes the production and transportation costs up to the border of the exporting country.

Final consumption expenditure of households — the expenditure of residents (including estimated) on goods and services for final consumption, including the expenditure on those goods and services, which have been sold for economically irrelevant prices.

Final consumption of energy — energy, which is received and consumed after conversion into other forms of energy (electricity, heat, fuel). Final consumption excludes the use of energy for non-energy purposes, own use by power plants and losses. On the energy balance sheet, final consumption = supply of primary energy + production of converted energy – consumption for conversion into other forms of energy own use by energy sector – consumption for non-energy purposes – losses.

Financial intermediation — the activity in which an institutional unit acquires financial assets and at the same time incurs liabilities on its own account by engaging in financial transactions on the market.

Financial leasing — a lease contract by which risks and rewards of ownership are transferred from lessor to lessee. In case of a financial lease the total value of the contract object is to be shown by the lessee without interest.

Financial sector — all corporations which are principally engaged in financial intermediation and in auxiliary financial activities.

First degree offence — an offence the maximum punishment prescribed for which in the Penal Code is imprisonment for a term of more than five years, life imprisonment or compulsory dissolution (the Criminal Code — imprisonment for a term exceeding eight years).

Floor area of dwellings — the total floor area of functionally united rooms (bedrooms, dining rooms, living rooms, etc.) and secondary rooms (kitchen, hall, bathroom, toilet, pantry, storage room, built-in cupboards, etc.) necessary and suitable for living in.

Foreign or international visitor — a non-resident of Estonia who travels within Estonia and visits places outside his/her usual environment.

Foreign trade balance — the balance between the imported and exported commodities in value. It is balanced by the foreign trade balance, that is positive (active) if exports of goods are bigger than imports and negative (or passive) if imports is bigger than exports.

Foreign trade deficit — the value of the commodities by which the value of imports exceeds exports.

Freight turnover — the volume of work done in transporting goods and measured in tonne-kilometres. One tonne-kilometre is the transport of one tonne of goods across the distance of one kilometre.

Full-time study — study load that necessitates completing cumulatively at least 75% of the studies, which, according to the curriculum, must be completed by the end of each academic year.

G GDP growth in nominal terms — GDP growth at current prices.

GDP growth in real terms — GDP growth in consideration of price effects; also, GDP growth with chain-linked method.

General government — the institutional units, which, in addition to fulfilling their political responsibilities and their role of economic regulation, principally produce non-market goods or services. The general government sector comprises the following sub-sectors: the central government (state budget units and extra-budgetary funds, foundations, public-legal institutions), local governments (city and commune administrations with their subsidiary units, foundations) and the social security funds (Health Insurance Fund, Unemployment Insurance Fund). The non-market producer enterprises also belong to the general government sector.

Gini coefficient — the relationship of cumulative shares of the population arranged according to the level of equalised disposable income to the cumulative share of the equalised total disposable income received by them. The coefficient varies from 0 to 1. The higher value the Gini coefficient gets, the more unequally the income is distributed. By value 1, one person gets the whole income, by 0 the income of all income recipients in the society is equal.

Government sector (in the research and development activities statistics) — departments, offices and other bodies which furnish the community with common services (other than higher education), including non-profit institutions controlled and financed mainly by the government.

Grants — aid received from foreign governments and international organisations, grants and donations from other sectors and net non-life insurance premiums.

Gross capital formation — acquisitions, less disposals, of fixed assets and changes in inventories. Changes in inventories are measured by the value of the entries into inventories less the value of withdrawals and the value of any recurrent losses of goods held in inventories.

Gross domestic product (GDP) at market prices — the sum of the gross value added of all resident producers at basic prices, plus taxes less subsidies on products.

Gross premium — the price of the insurance protection for a specified risk for a specified period of time.

Gross reproduction rate — the average number of daughters born to a woman during her lifetime if she passed through her childbearing years conforming to the age-specific fertility rates of a given year.

H Harmonised index of consumer prices — index that has been worked out at Eurostat for receiving internationally comparable consumer price indices and which shows the change in the prices of consumer goods and paid services.

Health care personnel — active health care professionals providing health care services.

Health insurance — a state warranty system for paying compensation to the residents of the Republic of Estonia for retaining health, paying the expenses of temporary incapacity for work and costs of medical treatment, and pregnancy and maternity benefits.

Higher education sector (in the research and development activities statistics) — universities, technical colleges and other higher education institutions; research institutes, experimental stations and clinics operating under their direct control.

High-tech products — aerospace, computers-office machines, electronics-telecommunications, pharmacy, scientific instruments, electrical machinery, chemistry, non-electrical machinery and armament.

Hospital — a residential establishment equipped with inpatient facilities (administration, location, specially trained medical personnel) according to requirements. A hospital may also provide services on the outpatient basis.

Household — a group of persons living in the common main dwelling (at the same address), who share joint financial and/or food resources and whose members consider themselves to belong to the same household. A household can also consist of one member only.

Household plot — a production unit, where there is less than one hectare of agricultural land, but at least 50 square metres of a kitchen garden or at least three fruit trees or six berry bushes or ten rabbits, ten domestic fowls or other farm animals or at least three beehives, and where agricultural products are produced mainly for own use.

Hunting district — hunting ground with an area of at least 5,000 hectares within a circular boundary.

I Immigration — the action by which a person, having previously been a permanent resident in one settlement unit, moves to reside permanently in another settlement unit for a period which is or which is expected to be of at least 12 months.

Import price index — index that expresses the development in the prices of imported goods.

Imports — imports of goods into Estonia for domestic consumption and for resale to a foreign country, imports for inward processing with notification of intended return and re-exports after processing outside of Estonia. Imports excludes transit and services.

Inbound tourism — the activities of non-residents of Estonia travelling to and staying in Estonia and outside their usual environment.

Incidence — the occurrence of new cases indicative of a specified disease during a specified period of time (normally per one year). **Incidence rate** — the occurrence of new cases of a specified disease among the population during a specified period of time. All infectious diseases are registered as incidence.

Income quintile — one fifth of the population ordered by equalised yearly disposable income. The first or the lowest quintile contains one fifth of the population receiving the lowest income, the second quintile contains the next fifth and so on.

Industrial production — industrial sales with inventory change added or deducted.

Industrial sales — the cost of production and services of industrial type which were produced in an enterprise and which had been realized (sold) and delivered to the purchaser in the reference period regardless of the time when the payment for the production was received.

Infant death — the death of an up to one-year-old live-born child.

Infant mortality rate — infant (under one-year-old children) deaths per 1,000 live births in the same year.

Infant mortality rate — the number of infant deaths per 1,000 live births in the same year.

Intermediate consumption — the value of the goods and services consumed as inputs by a process of production, excluding fixed assets whose consumption is recorded as the consumption of fixed capital.

Internal migration — changes of residence from one settlement unit to another within Estonia. A change of residence from one settlement unit to another within the same county is called intra-county migration, and a change of residence from a settlement unit of one county to a settlement unit of another county is called inter-county migration.

Internet — a global system of linked computer networks that allows data communication services such as remote log in, file transfer, electronic mail, etc. The Internet is also the foundation for the World Wide Web.

Investments in fixed assets — the cost of buildings, land, equipment, machinery, vehicles, installation, etc. purchased in the reference period; in the case of construction and reconstruction of the existing fixed assets, it also includes the cost of work done; investments in intangible fixed assets and valuables. The acquisition of property classified as investment property is also included.

Investments in fixed assets — the cost of buildings, land, equipment, machinery, vehicles, installation, etc. purchased in the reference period; in the case of construction and reconstruction of the existing fixed assets, it also includes the cost of work done; investments in intangible fixed assets and valuables. The acquisition of property classified as investment property is also included.

ISDN — an international telecommunications standard that allows a communications channel to carry several data streams simultaneously (Integrated Services Digital Network).

J Juvenile — an under 18 year-old person.

- L Labour force participation rate / activity rate** — the share of the labour force in the working-age population.
- Late foetal death (stillbirth)** — the intra-uterine death of a foetus weighing at least 500 grams at birth, which took place after the 22nd week of pregnancy. Until 1992 all births with extremely low birth weight (less than 1000 grams), gestational age less than 28 weeks and baby's height less than 35 cm who die within the first week were considered stillbirths.
- Legal person** — a general partnership, a limited partnership, a private limited company, a public limited company, a commercial association, a non-profit organisation, legal person in public law.
- Legally induced abortion (or medical abortion)** — divides into legal and therapeutic abortion.
- Life expectancy at certain age** — the average remaining lifetime in years for persons who attain a given age if mortality remains unchanged. At the age of 0 — the life expectancy at birth.
- Live birth** — the delivery of a live-born child, i.e. child showing evidence of life irrespective of the duration of pregnancy.
- Long-term unemployment rate** — the share of people who have been unemployed for at least a year of the total labour force.
- M Mean annual population** — half the sum number of the population at the beginning and end of the year.
- Migration** — the change of place of residence over settlement border.
- Misdemeanour** — an offence which is provided for principal punishment prescribed for which is a fine or detention.
- Motor trade enterprise** — enterprise the main activity of which is sale, maintenance and repair of motor vehicles and motorcycles; retail sale of motor fuel.
- N National pension** — the pension granted to a person who does not have the right to receive the old-age pension, the pension for incapacity for work or the survivor's pension because he / she has not completed a sufficient number of years of pensionable service or his / her accumulation period is insufficient.
- Natural increase** — the difference between the number of births and deaths in a certain year. The positive natural increase shows the excess of live births over deaths, the negative one shows the excess of deaths over live births.
- Neonatal death** — the death of infant during the first four weeks of his/her life.
- Net profit (loss)** — net sales + other revenue + financial income + extraordinary income – costs total – other expenses – financial costs – extraordinary costs – provision for taxes.
- Net sales** — the revenue from the sale of goods and services, which does not include VAT and excises. The net sales are equal with the pay received or to be received and are calculated on the accrual basis of accounting. Income classified as other revenue, financial income and extra-ordinary income in company accounts is excluded from net sales. Reduction in prices, rebates and discounts must be deducted. In the tables of financial statistics of enterprises, the indicator 'Net sales' generally includes subsidies.
- Net taxes on products** — taxes on products less subsidies on products.
- Non-profit association, foundation and institution** — non-profit association, foundation, government institution, local government institution.
- Non-profit institutional sector** (in the research and development activities statistics) — the government, the higher education and the private non-profit sectors.
- Non-Profit Institutions and Associations Register** — a register maintained in the register departments of the Tallinn City Court, the Tartu County Court, the Pärnu County Court and the Lääne-Viru County Court, in which since 1 October 1996 all non-profit institutions and foundations are registered.
- Non-residential building** — a building not intended for permanent habitation.
- Number of computers** — PCs, servers, handheld computers, computer stations.
- Number of deliveries** — total number of deliveries, including stillbirths. Multiple births are taken into account as one delivery, irrespective of the number of children born.
- Number of employees** — persons who work for an employer, have a contract of employment and receive compensation in the form of wages, salaries, fees, gratuities, piecework pay or remuneration in kind. The number of employees is measured as an annual average.

Number of enterprises — the number of active enterprises or enterprises, which were economically active in the reference period (net sales, expenditure, etc.).

Number of persons employed — persons who work for the enterprise, irrespective of the length of their working week. The number of persons employed is measured as an annual average. Employed persons include:

- working proprietors and their unpaid family members;
- full- and part-time employees who are on the pay-roll;
- persons who work outside the unit (sales representatives, delivery personnel, repair and maintenance teams, etc.) but who are on the staff list and the pay-roll of the enterprise;
- persons temporarily absent from work (persons on sick leave, paid leave, study leave, on strike, etc.)
- seasonal workers, trainees (apprentices) and home-workers who are on the pay-roll;
- persons employed under the contract for services.

Nursing staff — a nurse, medical assistant or midwife, i.e. a person who has covered at least a 3-year base course in nursery).

O Offence — criminal offence and misdemeanour, which is punishable act.

Old-age pension — the pension granted to persons who have attained the pensionable age and who have completed at least 15 years of pensionable service.

Operating profit — total profit plus other revenue from business minus business expenses.

Other non-tax revenue — revenue received from sale of goods and services.

Other transfers — transfers given to other levels of government, to foreign governments and international organisations, to non-profit institutions or households (except social benefits).

Outbound tourism — the activities of the residents of Estonia travelling to and staying in places outside the country and outside their usual environment.

Outpatient medical care — a health care service when a patient's visit to a health care institution is confined only to a few hours, and accommodation and overnight in an inpatient facility is not needed.

Outpatient visit (in doctor's office) — an outpatient contact of a person who needs medical consultation (health care service) in the doctor's working time.

Output — the value of goods or services produced by a resident. Comprises market production, production for own use, general government's non-market production and services rendered by non-profit institutions to private households.

P Part-time study — study load that permits completing cumulatively less than 75% of the studies, which, according to the curriculum, must be completed by the end of each academic year.

Passenger traffic volume — the volume of work done in transporting passengers and measured in passenger-kilometres. One passenger-kilometre is the transport of one person across a distance of one kilometre.

Payments to employees for time actually worked — the time-rated and piece-rated payments; premium pay for overtime, shift work, night work and holiday work; premium pay for unhealthy conditions of work, length of service, qualifications and special knowledge. This also includes irregular premiums and premium pay if the calculation of these payments is based on the time actually worked.

Pension for full length of service required — the pension granted to persons in such professions that bring about the loss of or reduction in the professional capacity for work before attaining the pensionable age and thus persons cannot continue work in that profession.

Pension for incapacity for work — the pension granted to persons from 16 years of age until attaining the pensionable age if he or she is declared permanently incapacitated for work.

Performance — a public presentation of play.

Perinatal death — all foetuses and infants who died within the perinatal period (commences at 22 completed weeks and ends 0–6 days after birth).

Person injured — any person injured who was hospitalised for more than 24 hours as a result of an accident, excluding attempted suicides.

Person killed — person who died at the place of the traffic accident immediately or within 30 days following the traffic accident because of an injury received in the traffic accident (excl. suicide).

Play — a creative product by the director, actors, artists, composers and other theatre personnel which is based mostly on a playwright's story, and which completes mostly with the public stage representation, i.e. premiere.

Previous year price — volume, weighted based on the prices of the previous year.

Primary energy — energy, which is consumed directly without converting it previously into other forms of energy. Primary energy sources in Estonia are oil shale, peat, firewood, wood chips, wood waste and biogas, but also coal, natural gas, liquefied gas, heavy fuel oil, light fuel oil, diesel oil, motor gasoline and aviation gasoline, which are imported.

Primary sector — agriculture, hunting, forestry, and fishing.

Printed matter — all printed books, pamphlets and periodicals.

Private dwelling stock — dwellings owned by private persons or private property based legal persons (incl. the members of apartment and dwelling associations).

Private non-profit sector (in the research and development activities statistics) — private non-profit institutions serving the general public (societies, unions, consumers' associations, etc.) non-controlled by the state.

Probationer — a convicted offender who has been given a conditional sentence or released on parole and whom a court has placed under the supervision of a probation supervisor for a probationary period pursuant to the procedure provided for in the Criminal Code.

Producer price index of industrial output — index that expresses the development in the producer prices of goods manufactured in Estonia. Producer price index of industrial output includes both goods manufactured for domestic market and for non-domestic market.

Profit from normal operations — operating profit plus financial revenue minus financial expenses.

Property income — income from interests, dividends and rents on land and sub-soil assets.

Public dwelling stock — dwellings in state or municipal ownership.

Public railway — the railway infrastructure of a railway undertaking, the use of which, with regard to basic and extra services ensuring access, fees, time and other conditions of use, is ensured without discrimination to all railway undertakings for the provision of rail transport services on the basis of and pursuant to the procedure provided for in the Railways Act.

Purchase-sale contract of real estate — a purchase-sale contract the object of which (plot of land or right of superficies) has been entered into the land register.

Purchasing power standard (PPS) — a unit, which is based on the Eurostat estimates and eliminates the differences in price levels between countries.

Q Quality class — there are different quality classes depending on a level of real estate preparation at the moment of a contract conclusion:

- buildings and premises in the construction phase where decoration works have not been started,
- buildings and premises in the decoration phase,
- buildings and premises in need of repair,
- buildings and premises in satisfactory condition,
- buildings and premises in good condition,
- new buildings and premises.

R Recorded criminal offence — the act defined in the special part of the Penal Code with regard to which criminal proceedings have been initiated or which is recorded in criminal proceedings.

Reference year — a conditional year for presenting chain-linked figures. In the row of chain-linked indexes the year = 100.

Regeneration felling — cutting of the forest stand, which does not correspond to the purpose of use as it has little growth of forest stock, unwanted structure, bad genetic qualities or is in bad condition, with the aim of creating conditions for the formation of new generation of forest.

Register of Taxable Persons — a register maintained by the Tax and Customs Board in which since 1999 all taxable persons are registered.

Relative median at-risk-of-poverty gap — distance of the mean income of persons at-risk-of-poverty from the at-risk-of-poverty threshold in percentages.

Remuneration to employees for time not worked — vacation pay, compensation and pay for the stoppage of work, pay for the time periods during strikes and lockouts, pay for short-time working, pay for the assimilated leave in the event of vocational training and obtaining formal education. This also includes benefits and premiums (quarterly and annual bonuses,

Christmas bonuses, inflation compensation etc.) if the calculation of these payments is not based on the time actually worked and payments in kind.

Repair and reconstruction work price index — index that expresses the change in the cost of expressed kinds of works for office buildings taking into consideration the price changes of basic inputs.

Repair works — construction works by which the utility of the building and/or its structures (load-bearing structures, enclosing structures, engineering and utility networks, etc.) are increased or at least renewed, i.e. a construction work which materially extends the normal life of fixed assets and/or increases their value.

Research activities — work based on personal freedom of creativity, aiming to increase the stock of knowledge (incl. the knowledge of man, culture, society) and their mutual influence, by scientific research.

Research and development activities — the creative work undertaken on a systematic basis in order to increase the stock of knowledge, including the knowledge of man, culture and society, and the use of this stock of knowledge to devise new applications.

Research and development personnel — researchers, technicians and supporting staff who spend at least 10% of their working time on research and development activities.

Researchers (in the research and development activities statistics) — all professionals with an academic degree or higher education diploma engaged in basic or applied research or experimental development to create new knowledge, products, processes, methods and systems; all academic staff engaged in research and development activities, as well as managers and administrators engaged in planning and management of the scientific and technical aspects; postgraduate students performing original research.

Residential building — a one-family dwelling, a two-family dwelling, a terraced house or any other multifamily house.

Retail sales — reselling of new and second-hand goods in stores, kiosks, sell counters, mail order sale stores, the Internet and public sale to people for their private consumption and housekeeping. Retail sales do not include sales of durable goods (cars, furniture, household appliances, home electronics, etc.) to people through leasing enterprises, if the leasing enterprise becomes the owner of goods.

Retail sales volume index — change in the sales at constant prices compared to the sales of some previous period. The index is calculated on the basis of the price indices of respective commodities.

Retail trade enterprise — enterprise whose main activity is first and foremost selling of goods (excl. motor vehicles and motorcycles) mainly for use in households.

Retardant — pesticide, which effects a plant's physiologic and biochemical processes and makes a plant tougher.

Road traffic accident — an event in which an individual is injured or killed or proprietary damage is caused as a result of at least one vehicle moving on or leaving a road.

Rural settlement — small town and village.

S Sale to non-residents — the revenue from the sale of goods and services to legal persons registered or natural persons residing abroad i.e. outside Estonia. Sale of own manufacturing production and provided manufacturing services to non-residents does not include the cost of materials in case of re-export if the materials imported for processing purposes were not shown in costs (only the commission for services is included).

Same-day visitor — a person who visits places outside his/her usual environment and does not spend the night in the place visited.

School life expectancy — the expected number of years of schooling in formal education system. The total number of years of schooling which a child can expect to receive, assuming that the probability of his or her being enrolled in school at any particular future age is equal to the current enrolment ratio at that age. The school life expectancy is calculated as the sum of enrolment rates of pupils that is divided by 100.

Second degree offence — an offence for which the punishment prescribed in the Penal Code is imprisonment for a term of up to five years or a pecuniary punishment (the Criminal Code — imprisonment for a term not exceeding eight years).

Secondary sector — mining, manufacturing, electricity, gas and water supply, and construction.

Seed treatment preparation — pesticide, which is used for treating seeds, corms and tuber before planting against the soil pests.

Service enterprise — enterprise, which main economic activity is renting, computer, business or personal services. Service enterprises include:

- *renting activities* — renting of machinery and equipment without operator and of personal and household goods;
- *computer and related activities* — hardware and software consultancy; data processing; database activities; maintenance and repair of computing machinery;
- *business service activities* — legal, accounting, and auditing activities; consultancy; market research; advertising; security activities, labour recruitment and industrial cleaning;
- *personal service activities* — washing and dry-cleaning of textile and fur products; hairdressing and other beauty treatment; funeral and related activities; physical well-being activities; other personal service activities.

Social benefits — transfers to households, in cash or in kind, intended to relieve them from the financial burden or a number of social risks or needs.

Social contributions — social tax and unemployment insurance tax.

Social protection — all interventions from public or private bodies intended to relieve households or individuals of the burden of a defined set of risks or needs in case of the full or incomplete loss of income.

Social rehabilitation centre — institution established for intensive rehabilitation of persons with special needs.

Social welfare institution — a twenty-four-hour institution providing social welfare services where the persons stay who are not capable of living independently due to their special needs or social situation and if their ability to cope cannot be guaranteed by the provision of other social services or assistance. There are social welfare institutions for children and adults.

Standardised death rate — the ratio which shows how high the mortality would be for the Estonian population with defined age-specific death rates if the age distribution of the Estonian population were the same as that of the European standard population. In calculations, the deaths of persons whose age was unknown have been included in the age group of at least 85-year-olds.

State Register of State and Local Government Agencies — a register maintained by the Ministry of Finance, in which since 1999 all state and local government agencies and state agencies administered by government agencies are registered.

Statistical Profile — the database of economically active units (companies, sole proprietors, institutions, non-profit associations). Since 1994 Statistics Estonia uses this database as a sampling frame for all economic statistics.

Subsidies — payments which general government makes to producers, with the objective of influencing their levels of production and prices or the remuneration of the factors of production.

Supply of primary energy — equivalent to the total consumption including losses in transport and distribution. On the energy balance sheet, the supply of primary energy = in stocks at the beginning of the year + production of primary energy + imports – exports – marine bunkering – in stocks at the end of the year.

Supporting staff (in the research and development activities statistics) — craftsmen, secretarial and clerical staff participating in research and development projects or directly associated with such projects.

Survivor's pension — upon the death of a provider, a survivor's pension shall be granted to family members who were maintained by him/her and are incapacitated for work.

T Tangible fixed assets at acquisition cost — land, constructions (buildings and structures), machinery and equipment, tools, installations and other inventory, uncompleted constructions, and prepayments for fixed assets taking into consideration reassessments.

Tangible fixed assets at residual cost — the acquisition cost of fixed assets from which accumulated depreciation is deducted.

Technicians (in the research and development activities statistics) — persons with vocational or technical education engaged in R&D activities and performing tasks under the supervision of researchers; the same applies to persons who perform their research and development tasks under the supervision of researchers in the field of social sciences and humanities.

Tertiary sector — trade, services, etc.

The Supreme Court — the court of higher instance.

Total fertility rate (TFR) — the average number of children that would be born alive to woman during her lifetime if she passed through all her childbearing years conforming to the

age-specific fertility rates of a given year. The TFR is calculated based on the birth rates by age of mother.

Total profit — net sales minus total costs (costs of goods sold and operating expenses).

Tourism — the activities of persons travelling to and staying in places outside their usual environment for not more than 12 consecutive months for leisure, business or other purposes.

Traditional modem — dial-up access over the normal telephone line, i.e. the telephone is busy during the Internet connection.

Transfers — payments (pensions, unemployment benefits, child benefits, sick payments, etc.) made by the state or local governments to individuals/households according to social protection schemes with the intension to relieve individuals/households of the financial burden in case of partial or complete absence of income. In household budget survey, transfers also include reallocation of private resources (alimonies, subsistence allowance, money donated, etc.).

Transit — the country of loading and unloading of goods is a foreign country. Estonia is a transit country. Transit is also goods loaded/unloaded at the frontier of the country onto/from another mode of transport.

Travel agency — the enterprise as a legal person entered in the Commercial Register, whose main activity is defined by the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK) as services of travel agencies and tour operators and who has been entered in the Register of Economic Activities in the areas of tourism activity.

Type of owner — a basis for the classification of entrepreneurs on the assumption of their capital involvement (majority of votes) in the company.

U Unemployed — a person who fulfils the following three conditions at the same time: he or she is without work (does not work anywhere at the moment and is not temporarily absent from work); he or she is currently (in the course of two weeks) available for work if there should be work; he or she is actively seeking work.

Unemployment rate — the share of the unemployed in the labour force.

Urban settlement — city, city without municipal status and town.

V Value added — the value of output less the value of intermediate consumption; the measure of the contribution to GDP made by an individual producer, industry or sector.

Value added at factor cost — the gross income from operating activities after adjusting for operating subsidies and indirect taxes. It can be calculated from net sales (without subsidies) + change in stocks of work-in-progress and finished goods (stocks at the end minus stocks at the beginning of the reference year) + capitalized self-constructed assets + other revenue (without profit from the sale of tangible assets) – other expenses (without loss from the sale of tangible assets) – costs of merchandise, materials, supplies, intermediate goods, electricity, fuel, power, laid-out work – duties and taxes linked to the production – taxes on products.

Value of contract — the contractual value of real estate or movable assets transferred by purchase-sale contract.

Vehicle registered for the first time — first registration of road transport vehicle in Estonia.

Visitor — a person travelling to a place other than that of his/her usual environment for not more than 12 consecutive months and whose main purpose of visit is other than exercise of an activity remunerated from within the place visited. Visitors include tourists or overnight visitors and same-day visitors. The usual environment is an area in the close vicinity of a person's home and place of work or study, or other places visited (at least once a week) on a routine basis (churches, shops and clinics). Summer homes are excluded from the usual environment if they are not visited at least once a week.

Vocational courses after secondary education — vocational secondary education based on secondary education, vocational courses based on secondary education, professional secondary education based on secondary education.

Vocational courses with non-defined basic education — vocational education for young people with special needs and without basic education, vocational training for persons beyond minimum school-leaving age who lack basic education.

Volume index of industrial production — the production of the reference year compared to the production of the base period in percentages.

Volume of goods carried — to estimate the volume of transport of goods, the variables — the amount of goods in tonnes and freight turnover in tonne-kilometres — are used.

W Wages and salaries — remuneration paid by the employer to all persons for work done in the reference period.

Web site — a document located in (WWW). Information is enclosed with specific languages HTML, which will define the content of the web site (images, text, hyper text, video and audio files) and the design.

Weight of goods — the tonnage of goods carried, including packaging but excluding the tare weight of containers or ro-ro units.

Wholesale enterprise — enterprise whose main activity is reselling and mediation of goods (excl. motor vehicles and motorcycles) to industrial and trade consumers, institutions and organisations, (incl. leasing enterprises).

Wholesale sales — reselling and mediation of goods to industrial and trade consumers, institutions and organisations (incl. leasing enterprises).

Work intensity of household — the total number of months spent by working-age household members (aged 16–64) in employment or self-employment during the income reference period relative to the maximum number of months the household members could have spent in employment or self-employment. The indicator ranges from zero (no working-age member worked) to one (all working-age members worked throughout the income reference period). Work intensity of household can be:

- high (0.5–1);
- low (0–0.5);
- maximal (1);
- minimal (0);
- partial (0–1).

Working-age population — population aged 15–74 that is used as a basis when examining the economic activity of the population, or in other words, the object of the labour force survey.

X xDSL — a range of technologies which allows high bandwidth services to be carried over traditional telephone lines (Digital Subscriber Line: ADSL, SDSL, etc.).

Y Yearly disposable income — a sum of income from wage labour, benefits and losses from self-employment, property income, social transfers, regular inter-household cash transfers received and receipts for tax adjustment of which inter-household cash transfers paid, taxes on wealth and repayments for tax adjustment have been subtracted.

SISUJUHT

A	abielu	45, 47, 48, 56–58, 65–67, 222, 421, 422, 426, 430
	abort	45, 47, 58, 59, 67
	aids	138, 144
	ajaleht, vt ka periodikaväljaanne	94, 102, 284, 289, 394
	aktsia	219, 254–256, 259
	aktsiis	21, 33, 38, 43, 195, 196, 205, 226, 230, 231, 325, 341, 342, 344, 352, 381
	algharidus	170, 176, 186
	algkool	72, 76
	alkohol	21, 162, 196, 198, 204, 231, 269, 283, 288, 299, 324, 325, 341
	alusharidus	69, 71, 90, 91
	ametiala	169, 170, 183
	arst	24, 137–139, 141–143, 149, 151, 161, 167, 410, 412, 417
	arvuti	23, 24, 79, 83–86, 88, 89, 238, 239, 243–245, 248, 249, 301–306, 323, 325, 329, 331–341, 389, 393, 394, 398–400, 413, 415, 416
	auto	231, 269, 294, 348, 350, 373, 374, 380, 381, 385
	avalik haldus	179, 180, 192, 193, 204, 208–211, 255, 257, 258, 260–264
	avalik kord	118, 233
	avalik sektor	363, 365, 366, 393
B	bakalaureuseõpe	23, 70, 74–77, 80, 81, 83, 85, 87, 88, 90, 91
	bensiin	268, 348, 350
	bilansimaht	217, 221, 237, 242–244, 304
	bilanss	217–221, 237, 238, 243, 244, 267, 269, 273, 304, 345, 348–350, 421, 447
	brutopalk	22, 23, 191–194
	brutopremia	217, 218, 222, 223
	buss	374, 376, 380, 381
	börs	217
D	diplomiõpe	74–77, 80–82, 85, 87, 88, 91
	doktoriõpe	70, 74–76, 80, 81, 84, 86, 87, 89–91
	doonor	137, 142
E	ebavõrdsus	123, 125, 126, 133, 135, 136
	Eesti eraomanik	252, 260
	eeslane	45, 47, 51, 53, 54, 56, 60, 118, 120, 125, 126, 134, 135, 138, 171, 182
	ehitis	200, 239, 249, 286, 291, 302, 325, 342, 353, 354, 357, 358, 362, 363, 366
	ehitus	5, 22, 32, 35, 36, 39, 79, 83–89, 170, 179, 180, 191–193, 195, 198–200, 204, 208–211, 215, 237, 238, 243–246, 248–250, 252, 255, 256, 258, 260–264, 294, 296–298, 301, 316, 323, 325, 343, 349, 350, 353, 354, 356–358, 360–362, 365, 369, 378, 396, 397, 413, 415, 416
	ehitushinnaindeks	195, 198–200, 353
	ehitusluba	353, 354, 360, 361
	ehitusmahuindeks	356, 357, 362
	ehitusmaterjal	32, 195, 199, 204, 294, 296–298, 316, 323, 343, 378
	ehitustöö	204, 238, 353, 354, 356–358, 362
	ekspordihinnaindeks	198, 200
	eksport, vt ka väljavedu	21, 22, 198, 200, 204, 211–213, 215, 267–270, 273–278, 283–286, 292, 324, 325, 345, 346, 348, 349, 351, 352, 409, 419, 421, 443, 447
	ekvivalentsissetulek	24, 123, 124, 129, 133, 135
	elamu	5, 199, 200, 204, 233, 238, 343, 353, 354, 357–359, 363, 365, 366, 368, 369
	elamufond	363, 365, 366
	elamumajandus	5, 363, 369
	elekter	20, 32, 33, 39, 179, 180, 192, 196, 204, 208–211, 231, 237–239, 243–246, 248–250, 255, 256, 258, 260–264, 268, 286, 290, 323–325, 329, 330–341, 343–346, 348–351, 354, 357, 374, 383, 396, 397, 413, 415, 416, 418
	elektrienergia	20, 32, 179, 180, 192, 193, 204, 208–211, 237–239, 243–246, 248–250, 255, 256, 258, 260–264, 268, 324, 329, 331–340, 344–346, 348–351, 396, 397, 413, 415, 416
	elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	193, 208, 210, 237–239, 243–246, 248–250, 324, 329, 331–340, 413, 415, 416
	elektrooniline side	387, 390, 392
	eluase	21, 124, 152, 160, 196, 198, 204

eluhoone	353, 354, 357, 358, 367–369
elukindlustus	217, 218, 222
eluruum	67, 124, 188, 204, 353, 354, 358–360, 362–366, 368, 369
eluruumi ehitamisaasta	363, 365, 366
eluruumi pind	353, 359, 363, 365, 368
eluruumi tubade arv	353, 354, 359, 363, 366, 367, 370, 371
elussünd	45, 47, 53–60, 67, 422
energeetika	5, 31, 32, 37, 41, 195, 199, 238, 345, 350
energia	20, 31, 32, 43, 179, 180, 192, 195, 196, 204, 208–211, 237–239, 243–246, 248–250, 255, 256, 258, 260–264, 268, 316, 324, 329, 331–340, 344–346, 348–352, 396, 397, 413, 415, 416
eraettevõte	306, 344
eraisik	21, 359, 362
erakool, -õppeasutus	69, 76, 78, 80, 82
erasektor	152, 191, 250, 300, 362, 363, 365, 410, 412, 414, 420
eratarbimiskulutused	21, 443
eraõiguslik isik	98, 250, 306, 366
erilasteaed	72
erivajadusega inimene (isik)	151, 152, 162
erivajadustega laste kool	16, 76
etendus	93, 99–101
ettevõte	5, 17, 18, 21–23, 31, 33, 36, 39–41, 43, 107, 170, 179, 180, 194, 200, 206, 207, 217, 224, 226, 231, 237–239, 242–246, 248–252, 254, 255, 258–261, 265, 292–294, 296–306, 324, 325, 344, 349, 350, 352–354, 356, 362, 366, 372–374, 376, 377, 385, 392–394, 396, 397, 400–402, 404, 409, 410, 414–417, 420, 451
ettevõtete majandusnäitajad	5, 237, 301, 303, 304
ettevõtja	19, 130, 220, 250, 252, 254–261, 265, 385
ettevõtlus	165, 224, 250, 252, 293, 300, 306, 362, 400, 409, 410, 412–417, 420
ettevõttegrupp	252
Euroopa Liit (EL)	3, 9, 21–25, 32, 119, 124, 125, 135, 179–182, 191, 196, 226, 235, 258, 262–264, 267–270, 274, 283, 287, 292, 325, 345, 352, 374, 385, 393, 410, 419, 422–428, 430–439, 441–452
Euroopa äriühing	252, 254–256, 259
Extrastat	272, 292
F finantsinstitutsioon	206, 207
finantssektor	217, 224
finantsvahendus	5, 191, 192, 193, 204, 208–211, 217, 219, 224, 250, 394, 396, 397, 413, 415, 416
fond	94, 96–98, 217, 219, 225, 226, 228, 229, 363, 365, 366, 420
G gaas	20, 32, 36, 39, 43, 179, 180, 192, 196, 204, 208–211, 237–239, 243–246, 248–250, 255, 256, 258, 260–264, 296, 297, 346, 348, 350, 351, 396, 397, 413, 415, 416
gümnaasium	16, 70, 76, 77, 91
H haige, vt ka patsient	137, 138, 142, 145, 146, 167, 173
haigestumuskordaja	137, 138, 144–147
haigla	17, 24, 138, 141, 142, 149, 420
haigus	40, 47, 48, 64, 67, 119, 137, 138, 144–149, 152, 156, 159, 167, 188, 222, 321
haldusasi	110, 117, 121, 179, 180, 255, 257, 258, 260–264
haridus	5, 22–24, 45, 58, 69–71, 73–88, 90–92, 94, 103, 104, 123–125, 133, 135, 138, 149, 167, 169–171, 176, 179, 180, 186, 192, 198, 204, 208–211, 226, 233, 239, 243–246, 248–250, 255, 257, 258, 260–264, 357, 360, 361, 393, 396–398, 400, 410, 412–417, 420–422, 431
haridusaste	69, 70, 73–76, 87
haridusasutus	69, 70, 73, 399, 420
haridustase	23, 24, 58, 123, 125, 133, 167, 170, 176, 186, 400, 421, 431
heitgaas	32, 43
heitunu	171, 173, 188
heitvesi	31, 39, 40–43, 357

hind	5, 21, 22, 32, 93, 99, 100, 191, 195, 196, 198–201, 203, 204, 206–215, 237, 238, 249, 250, 267, 292, 294, 296–300, 306, 323–325, 329, 334, 335, 337, 341, 342, 344, 353, 354, 356, 357, 362, 367, 368, 370–372, 374, 421, 422, 440, 441, 443
hinnaindeks	21, 191, 195, 196, 198–201, 215, 238, 294, 344, 353
HIV	137, 144, 147
hobune	284, 289, 312
hoius	217, 219
hoolekanne	151, 152, 162–164, 167, 179, 180, 192, 204, 208–211, 239, 243–246, 248–250, 257, 258, 260–264, 357, 396, 397, 413, 415, 416
hoone	16, 199, 200, 238, 304, 305, 353, 354, 357, 360–362, 367–371
hotell	191–193, 208–211, 239, 243–246, 248–250, 357, 396, 397, 399
hulgikaubandus	179, 180, 192, 193, 204, 208–211, 243–246, 248–250, 255, 256, 258, 260–264, 293, 294, 296–298, 396, 413, 415, 416
hulgimüük	39, 200, 204, 293, 294, 296, 297
hõivatu, vt ka töötaja	21, 23, 24, 169, 170, 173–176, 178–183, 237–239, 242, 243, 250, 293, 300–303, 306, 362, 385, 396–398, 400, 401, 421, 422, 435–437, 446
hõiveseisund	123, 130, 169, 170, 173–176, 393, 398, 400
hüdroenergia	345, 349
hüvitis	24, 125, 152, 156–159, 166, 205, 214, 215, 226, 228, 230, 232, 233
imikusuremus	45, 48, 60, 427
import, vt ka sissevedu	22, 93, 99, 107, 198, 200, 201, 204, 211–215, 231, 267–270, 273, 274, 279–282, 287–292, 345, 346, 348, 349, 251, 352, 421, 443, 447
impordihinnaindeks	198, 200, 201
inflatsioon	21, 22, 125, 422
infotehnoloogia	5, 24, 393, 400
insener	239, 301, 409, 410, 412, 413
institutsionaalne sektor	203, 206, 207, 215, 409, 410, 412, 414
integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	70, 74–77, 80, 81, 84, 86, 87, 89, 90
Internet	3, 23–25, 94, 387–391, 393, 394, 396, 398–401, 421, 423, 450
Intrastat	292, 352
intress	21, 204, 219, 367
invaliidsuspension, vt töövõimetus	167
investeering	21–23, 31, 33, 39, 40, 94, 204, 215, 217–220, 222, 237, 239, 249, 302, 304, 353
istandik	307, 308, 310, 312
jaekaubandus	179, 180, 192, 193, 204, 208–211, 243–246, 248–250, 252, 255, 256, 258, 260–264, 293, 294, 296, 298, 299, 396, 397, 413, 415, 416
jaemüük	22, 200, 204, 293, 294, 296, 298, 299
jahindus	5, 36, 191–193, 204, 208–211, 243–246, 248–250, 315, 318, 322, 396, 397
jahipiirkond	38, 315, 318
jooksevhinnad	203, 204, 206, 208, 209, 211, 212, 214, 237, 249, 250, 267, 292, 296–300, 306, 323, 329, 333, 335, 337, 356, 357, 362, 421, 441, 443
jooksevkonto	22, 421, 422, 444
julgeolek	112, 118, 233
juriidiline register	252, 265
jäätmed	31–33, 35, 36, 38–40, 42, 43, 179, 180, 255, 256, 258, 260–264, 268, 283, 284, 288, 289, 296, 348, 350, 357, 378, 380, 421, 424
Kahjukindlustus	217, 218, 222, 223
kahjum	239, 245, 248, 304
kaitseala	11, 31, 32, 34, 39, 43
kala	5, 36, 38, 39, 41, 79, 83–89, 179, 180, 183, 192, 204, 208–211, 238, 239, 243–246, 248–250, 255, 256, 258, 260–264, 269, 283, 287, 315, 316, 319, 320, 322, 324, 329, 331–341, 354, 360, 361, 378, 382, 396, 397
kalakasvatus	41, 315, 316, 319, 322
kalandus, kalapüük	5, 36, 38, 39, 79, 83–89, 179, 180, 183, 192, 193, 204, 208–211, 238, 239, 243–246, 248–250, 255, 256, 258, 260–264, 315, 316, 319, 322, 396, 397
kapital	21, 204, 211–213, 217–222, 226, 228, 230, 232, 233, 237–239, 243, 244, 250, 252, 265, 302, 443
kapitalirent	220, 237, 239, 250, 302
karistus	113, 114, 118–121

kartul	307, 310–312
kasulik mudel	409, 418
kasum	21, 22, 230, 237–239, 242, 245, 248, 301, 302, 304, 306
kasumitaotluseta üksus (institutsioon)	206, 207, 211–213, 251, 256, 262, 443
kasvaja, vt ka vähk	47, 64, 137, 138, 147, 149
kasvupind	307, 308, 310, 448
kaubamärk	418
kaubandus	5, 22, 170, 179, 180, 192, 204, 208–211, 215, 237–239, 243–246, 248–250, 252, 255, 256, 258, 260–264, 267, 269, 270, 273, 283, 287, 292–294, 296–300, 354, 357, 360, 361, 371, 374, 396, 397, 400, 413, 415, 416, 452
kaubavedu	373, 374, 376, 377, 379, 380, 385
kaugõpe	69, 73–77, 80, 81
kaup	5, 17–19, 22, 48, 121, 125, 170, 179, 180, 192, 194, 195, 198, 200, 204, 206–213, 215, 220, 222, 225, 226, 228, 230, 232, 233, 237–239, 243–246, 248–250, 252, 255–258, 260–264, 267–270, 273, 274, 283–294, 296–300, 304, 305, 315, 316, 319, 323, 343, 352, 354, 357, 360, 361, 373, 374, 376–380, 385, 396, 397, 400, 413, 415, 416, 419, 421, 443, 447, 452
keskeriõpe	91
keskharidus	23, 58, 70, 73–76, 78, 91, 170, 176, 186
keskkond	3, 5, 11, 21, 31–33, 38–40, 43, 44, 79, 83–89, 112, 144, 233, 315, 322, 345, 346
keskkonnakaitse	31, 33, 39, 40, 43, 79, 83–89, 233
keskkonnamaks	31–33, 38, 43
keskkool	16, 69, 76, 77
keskvalitsus	225, 226, 228, 229, 234
kiirabi	137, 143
kindlustus	125, 151, 152, 156, 166, 167, 179, 180, 192, 208–211, 217–219, 222, 223, 225, 226, 228, 229, 231, 252, 255, 257, 258, 260–264
kinnipeetav	109, 110, 119
kinnistu	367, 369
kinnisvara	5, 21, 22, 179, 180, 192, 193, 204, 208–211, 215, 217, 237–239, 243–246, 248–250, 252, 255, 257, 258, 260–264, 304, 305, 367, 368, 370–372, 396, 397, 413, 415, 416
kinnisvarabüroo	367, 368, 370–372
kino	93, 94, 98, 100, 101, 284, 286, 288, 291
klaas	42, 285, 290, 329, 331–340
kodakondsus	45, 52, 67, 120, 123, 125, 126, 134, 135
kodumajapidamine	21, 32, 192, 204, 206, 207, 211–213, 255, 257, 258, 260–264, 314, 316, 349, 350, 443
kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutused	204, 211–213
kohalik omavalitsus	34, 94, 98, 225, 226, 228, 229, 234, 235, 250, 251, 256, 257, 260–262, 265, 300, 306, 359, 362, 365
kohaliku omavalitsuse asutus	251, 256, 262, 265
kohus	164
kohustused	219, 220, 237, 238, 243, 244
kontsern	251, 252, 264, 265
koolieelne lasteasutus	69, 71, 72
koolitusala	69, 79, 83–89, 91
korter	354, 357–359, 363, 364, 366–371
kriminaalasi	110, 117, 119–121
kriminaalhooldus	109, 110, 120, 121
kultuur	5, 15, 93, 95, 99, 100, 103, 104, 107, 108, 233, 323, 343, 360, 361
kulum	214, 215, 245
kulutused	21–24, 32, 43, 70, 94, 125, 152, 160, 165, 167, 191, 195, 200, 204, 205, 211–215, 219, 225, 226, 228, 230, 232, 233, 235, 237–239, 245, 248, 304, 318, 352, 354, 388, 394, 409, 410, 412–417, 420, 422, 443
kuritegu	109, 110, 112–118, 120, 121
kutseharidus	23, 69, 70, 73–77, 78, 79, 92, 171, 176, 186
kutsekeskharidus	77, 91, 176, 186
kutsekõrgharidus	74–77, 80–83, 85, 87–91
kutseõpe	16, 69, 70, 73–76, 78–80, 83, 91, 176, 186

kutseõppeasutus	16, 69, 79, 80, 83
kõne	387, 389, 390, 394
kõrgharidus	23, 58, 69, 70, 74–76, 80–88, 91, 94, 149, 176, 186, 410, 412, 414, 415, 417, 420
kõrgharidussektor	410, 412, 414, 415, 417, 420
käibevara	238, 243, 244
köögivilj	283, 287, 308, 310–312
külastaja	97, 98, 401, 402, 406–408
külvipind	352
küte	196, 342, 346, 348, 350, 352, 359
kütus	20, 21, 32, 33, 36, 38, 39, 43, 195, 196, 204, 231, 268, 283, 288, 293, 294, 296–299, 323, 342, 345, 346, 348, 350–352, 374, 380
L laen	21, 152, 159, 217, 219, 220, 226, 234, 238, 294, 353, 354, 367, 422
laev	38, 286, 291, 348, 373, 374, 378–382, 384, 385, 401
laevaliiklus	373, 378
lahutus	45, 47, 48, 65–67, 421, 430
lammas	284, 289, 308, 312, 313
laondus	179, 180, 192, 193, 204, 208–211, 238, 239, 243–246, 248–250, 255, 256, 258, 260–264, 396, 397, 413, 415, 416
lapsehooldustasu	157, 158
lapsetoetus	152, 157, 158
lasteaed	72
lavastus	99–101, 103
leibkond	24, 123–125, 129, 131, 133, 135, 152, 188, 352, 366, 393, 394, 398, 400, 421, 423, 450
leibkonna eelarve	135, 352
leibkonna tüüp	24, 123, 124, 131, 393, 398
lennujaam	374, 385
lennuk	32, 348, 350, 382
lennuliiklus, vt ka õhutransport	373, 380
liiklus	31, 37, 38, 112, 218, 222, 286, 290, 373, 374, 378–380, 383–385
liiklusõnnetus	373, 374, 383–385
liising	217, 219, 221, 239, 294, 302, 393
lind	283, 287, 307, 308, 312, 313
linn	7, 10, 14, 68, 71, 93, 100, 101, 107, 108, 168, 169, 175, 182, 195, 200, 354, 359, 363, 364, 376, 390, 398
linnaline asula	14, 169, 175, 182, 398
lisandväärtus	21, 22, 203–211, 215, 231, 237, 239, 242, 245, 301–303, 306, 354
litsents	82, 231
loom	36, 144, 231, 283, 284, 287–289, 296, 297, 307, 312, 313, 315, 316, 321, 324
loomakasvatussaadus	307, 313
loomulik iive	24, 45, 47, 53, 421, 422, 428
lõpptarbimine	204, 211–213, 215, 345, 348, 351, 443
lähetusturism	401, 406
M maa-asula	169, 175, 182, 398
maakond	7, 10, 14–20, 108, 122, 123, 125, 134, 150, 168, 189, 225, 251, 252, 254, 259, 262, 265, 318, 374, 400
maanteetransport	374, 376, 377, 385
maapiirkond	359, 363, 364
maavara	31, 32, 35, 36, 38, 43, 345
magistriõpe	70, 74–76, 78, 80–82, 84, 86, 89–91
mahuindeks	293, 299, 323, 330–332, 344, 356, 362
majanduslik aktiivsus, vt ka töäjõud, vrd mitteaktiivsus	170, 173, 258–261, 265, 372, 385
majandussektor	169, 170, 181, 182, 421, 437
majandusüksus	5, 251, 252, 265
majandusüksuste statistiline register	265
majutatu	17, 143, 401, 404–406, 451

majutus	5, 17, 162, 179, 180, 198, 204, 255, 256, 258, 260–264, 357, 360, 361, 401, 402, 404, 408, 421, 451
maksed	156, 159, 160, 214, 218, 220, 225, 230, 231
maksud	22, 31–33, 38, 43, 205–208, 210, 211, 214, 215, 220, 225, 226, 228, 230, 231, 235, 269, 283, 287
maksukohustuslaste register	256, 258–261, 265
maksukoormus	225, 226, 232
marjakultuur	307, 308, 310, 312
meditsiin, vt ka tervishoid	47, 67, 138, 141, 149, 286, 291, 325, 329, 331–340
meelelahutus	103, 104, 179, 180, 255, 257, 258, 260–264, 357, 360, 361
meretransport	374, 376, 377
metall	36, 43, 204, 267, 268, 284–286, 288, 290, 294, 296, 297, 323–325, 329, 330–340, 342, 378, 380, 413, 415, 416, 418
mets	5, 32, 38, 39, 79, 83–89, 179, 180, 191–193, 204, 208–211, 215, 238, 243–246, 248–250, 255, 256, 258, 260–264, 315, 316, 318–323, 342, 354, 360, 361, 382, 396, 397
metsaistutus	316, 321
metsamajandus	5, 39, 79, 83–89, 179, 180, 191–193, 204, 208–211, 215, 238, 243–246, 248–250, 255, 256, 260–264, 315, 316, 322, 354, 360, 361, 396, 397
metsauuendus	315, 321, 322
mikroettevõte	237, 238, 252, 293, 353
mitmikesünnitus	45, 54
mitteaktiivsus, vrd majanduslik aktiivsus	58, 130, 169–171, 174–176, 187, 188, 398
mitteeluhoone	238, 353, 354, 357, 358, 360–362, 367, 369, 371
mitteeluruum	368, 369
mittepalgaline töötaja	231
mitteresident	204, 220, 301, 304, 323–325, 337, 338
mittetulundusühing	18, 194, 235, 251, 252, 254, 256, 257, 262, 263, 265, 410
mittetulundusühingute ja sihtasutuste register	254, 265
mobiiltelefon	387–390
muuseum	15, 25, 93, 94, 97, 98, 101, 107, 420
muusika	100, 101, 103, 104, 286, 291
mäetööstus	39, 179, 180, 192, 195, 199, 208–211, 238, 239, 243–246, 248–250, 255, 256, 258, 260–264, 324, 329, 331–340, 349, 350, 396, 397, 413, 415, 416
mööbel	36, 204, 286, 291, 329, 330–340, 413, 415, 416
müügiindeks	323, 336
müügitulu	237–239, 242, 245–248, 293, 294, 301, 303–305, 324, 353, 354, 420
müük	22, 39, 183, 196, 200, 204, 220, 231, 237–239, 242–248, 252, 269, 293, 294, 296–299, 301, 303–305, 315, 319, 323–325, 335–338, 341, 342, 344, 353, 354, 367, 369, 370, 372, 420
N nafta	21, 36, 41, 204, 377, 378, 380, 413, 415, 416
nakkushaigus	137, 138, 144, 149
narkootikum	112, 118, 162
neonataalsurm	59, 67
netosissetulek	123, 124, 129, 133, 135
nõue	217–223, 238
näitus	97, 98
O omakapital	217, 219–221, 237, 238, 243, 244
omal jõul tehtud ehitustööd	353, 354, 356–358, 362
omand	18, 91, 110, 112, 230, 231, 235, 252, 265, 409, 418, 419
omanik	93, 98, 103, 104, 251, 252, 260, 261, 353, 359, 363, 365, 366
oodatav eluiga	45, 59, 421, 434
osakoormusega õpe	73–75, 78, 80, 81
P palgatöötaja	97, 98, 130, 192
palk	5, 21–23, 97, 98, 124, 152, 165, 173, 191–194, 205, 214, 231, 237, 245, 248, 304, 410
pank	7, 21, 217–221, 353, 354, 393, 394
patent	409, 418, 419
patsient, vt ka haige	138
pedagoog	69, 78, 79

pension	24, 25, 120, 123–125, 130, 132, 151, 152, 154–156, 167, 173, 177, 178, 184, 185, 187, 188, 217, 222, 231, 388, 391, 398, 422
pensioniealine	24, 124
pensionär	124, 130, 151, 152, 154, 155, 167, 398
peretoetus	24, 151, 152, 157, 158
perinataalsurm	45, 59
perioodikaväljaanne, vt ka ajaleht	102, 391, 392
pikaajaline töötus	123, 125, 132, 170, 422, 438
pindala	7, 307, 308, 312, 315, 316, 318, 320, 425
politsei	121
post	243–245, 248, 380, 387, 388, 391, 392, 394
preemia	217, 218, 222, 223
primaarenergia	345, 348
primaarsektor	170, 181, 182, 204, 437
puhaskasum	237–239, 242, 245, 248, 301, 302, 304, 306
puistu	32, 315, 320, 321
puit	20, 22, 36, 204, 269, 284, 289, 316, 323–325, 329–340, 342, 346, 348, 350, 378, 380, 413, 415, 416
puue	151, 159–161, 173
põhiharidus	58, 70, 73–76, 78, 91, 125, 133, 171, 176, 186
põhikool	69, 70, 72, 76, 77, 91
põhivara	204, 211–215, 219, 237–239, 243, 244, 249, 304, 323, 339, 340, 443
põlevkivi	20, 31, 32, 35–37, 238, 329, 331–340, 342, 345, 346, 348, 350, 351, 377, 378
põllukultuur	307, 310, 311, 352
põllumajandus	5, 31, 36, 39–41, 43, 79, 83–89, 179, 180, 183, 191–193, 204, 208–211, 243–246, 248–250, 255, 256, 258, 260–264, 269, 296, 297, 307, 310, 312–314, 322, 349, 350, 396, 397, 410, 412, 417
põllumajandusmaa	307, 310
põllumajandussaadus	269, 307, 310, 312
päevaõpe	69, 70, 73, 75–77
püsihinnad	299, 323, 334, 344, 354, 441
püsiühendus	388, 390, 391, 393, 396, 423, 450
R raadio	93–95, 104, 324, 325, 329, 331–340
raamat	3, 25, 65, 93, 94, 96, 97, 102, 107, 149, 235, 238, 265, 284, 289, 301, 302, 410, 452
raamatukogu	25, 93, 94, 96, 97, 107
rahandus	5, 225, 235
rahvaarv	24, 45, 47, 50, 73, 91, 107, 135, 138, 189, 363, 365, 400, 422, 425, 447
rahvamajanduse arvepidamine	215, 225, 231, 235
rahvapension	152, 154–156, 167
rahvastik	3, 5, 7, 23, 24, 45, 47, 50–52, 65, 67, 68, 91, 123, 125, 135, 145, 152, 170, 171, 188, 363, 400, 421, 422, 425, 435
rahvus	32, 34, 45, 51, 54, 60, 95, 104, 107, 123, 134, 135, 169, 170, 182, 235, 250
raie	38, 315, 316, 321, 322
rajatis	318, 354, 357, 358
rakenduskõrgharidus	70, 74–78, 80–83, 85, 88–91
rakenduskõrgkool	69, 80, 82
raps	308, 310, 311
raudtee	286, 290, 291, 373, 374, 376–378, 383–385
raudteetransport	374, 376, 377
ravi	17, 24, 137, 138, 141–143, 149, 151, 152, 156, 159, 161, 167, 231, 235
ravikindlustus	151, 152, 156, 167, 231
reaalpalk	191, 194
Registrite ja Infosüsteemide Keskus	265
rehabilitatsioon	151–153, 159, 160, 162, 163, 165, 167
reis	39, 222, 243–245, 248, 284, 288, 373, 374, 378, 379, 382, 401, 402, 405–408
reisibüroo, -firma	39, 243–245, 248, 401, 402, 406, 408
reklaam	103, 104, 301

religioon (usk)	103, 104, 233
relv	112, 183, 286, 291, 418
remont	39, 179, 180, 192, 195, 198–200, 208–211, 243–246, 248–250, 255, 256, 258, 260–264, 293, 294, 296, 298, 301, 357, 362, 368, 370, 374, 396, 397, 413, 415, 416
rent, vt ka üür	94, 95, 192, 193, 208–211, 220, 237, 239, 243–246, 248–250, 252, 253, 301–306, 323, 368, 369, 372, 382, 396, 397
reostus	31, 41, 42
resident	149, 220
riigiasutus	43, 194, 256, 257, 262, 322
riigikaitse	179, 180, 192, 193, 204, 208–211, 233, 255, 257, 258, 260–264
riik	3, 5, 9, 21–25, 38, 43, 45, 47, 52, 69, 80, 82, 91, 93–95, 98–101, 103, 104, 107, 109, 110, 112–114, 117, 121, 124–126, 134, 135, 149, 151, 152, 154–158, 163, 164, 179, 180, 192–194, 196, 204, 208–211, 215, 225, 226, 233, 235, 250, 251, 255–258, 260–265, 267–270, 274–282, 286, 291, 292, 300, 306, 315, 316, 318, 322, 325, 344, 345, 352–354, 356, 362, 363, 365, 366, 372, 374, 384, 385, 388, 389, 393, 401, 402, 405–407, 409, 410, 412, 414, 415, 417, 419–423, 425–428, 430, 431, 434, 435, 437, 438, 440, 441, 443, 444, 446–449, 451, 452
riikide võrdlus	5, 110, 421
riiklik sektor	410, 412, 414, 420
rohumaa	307, 310, 311
ränne	24, 45, 47, 52, 53, 67, 68, 422
S saade	93, 95, 103, 104
saagikus	307, 308, 311, 312
saak	307, 308, 311, 312, 448
saaste	31–33, 37, 38, 41, 43, 179, 180, 231, 255, 256, 258, 260–264
sadam	373, 374, 379, 380, 385
sekundaarsektor	170, 181, 182, 422, 437
side	5, 179, 180, 192, 193, 198, 204, 208–211, 238, 239, 243–246, 248–250, 255, 257, 258, 260–264, 324, 325, 329, 331–340, 354, 357, 360, 361, 387, 388, 390, 392, 396, 397, 401, 413, 415, 416
sideteenus	387, 390, 392
signa	308, 312, 313, 318, 319, 421, 449
sihtasutus	235, 251, 252, 254, 256, 257, 262, 263, 265, 420
siirded	24, 25, 123, 125, 132, 226, 228, 230, 232, 233, 422, 433
sisekaubandus	5, 293
sisekülastaja	401, 402, 406, 408
sisemajanduse koguprodukt (SKP)	5, 21–25, 203, 204, 206–208, 210–215, 225, 226, 228–230, 232, 234, 237, 410, 421, 422, 441–445
sisemajanduse nõudlus	204, 211–213, 443
siseturism	401, 406
siseturist	17, 401
siseveetransport	376, 377
sissetulek palgatööst	125
sissetulek, vt ka tulu	21, 22, 24, 25, 123–126, 129, 133–135, 152, 203, 214, 215, 433
sissevedu, vt ka import	267–269, 325, 352, 377
SKP (sisemajanduse koguprodukt)	5, 21–25, 203, 204, 206–208, 210–215, 225, 226, 230, 234, 237, 410, 421, 422, 441–445
soojus	20, 195, 196, 316, 343–346, 348, 350, 351
sotsiaalhoolekanne	167, 179, 180, 192, 193, 204, 208–211, 239, 243–246, 248–250, 257, 258, 260–264, 357, 396, 397, 413, 415, 416
sotsiaalkindlustus	152, 167, 179, 180, 192, 193, 208–211, 225, 226, 228, 229, 255, 257, 258, 260–264
sotsiaalmaksud	214, 225, 230, 231
sotsiaalne kaitse	5, 24, 125, 151–153, 165, 167, 226, 233
sotsiaalne tõrjutus	5, 24, 25, 123–125, 135
sotsiaaltoetus	25, 124, 125, 151, 152, 159, 160, 167, 422
spetsialist	183, 414
sport	93, 94, 103–107, 286, 291, 360, 361, 401
statistiline profiil	251, 252, 256–263, 265
statistiline register	265, 385
statsioonarne õpe	74, 75, 80, 81
subsiidium	214, 226, 228, 230, 232, 233

suremus	45, 47, 48, 53, 60, 62–64, 149, 421, 427, 434
surm	24, 45, 47, 48, 53, 54, 59–64, 67, 119, 125, 142, 149, 222, 421, 422, 427, 433, 434
surnultsünd	48, 54, 59, 60, 67
sõiduk, vt ka transpordivahend	33, 38, 39, 43, 110, 112, 179, 180, 192, 204, 208–211, 218, 222, 231, 243–246, 248–250, 255, 256, 258, 260–264, 286, 291, 293, 294, 296–299, 324, 329, 331–340, 373, 374, 380–382, 385, 396, 397, 413, 415, 416
sõidukikaubandus	293, 294, 297, 299
sõitja	373, 374, 376, 379, 380, 383, 385
sõitjakäive	373, 376
sõitjatevedu	373, 374, 376, 385
söödakultuur	308, 310, 311
sünd	22, 24, 45, 47, 48, 52–60, 64, 67, 70, 152, 156–158, 170, 171, 188, 222, 421, 422, 426, 429, 433
sündimus	22, 24, 45, 47, 53–55, 70, 152, 170, 421, 422, 426, 429
sünnitoetus	157, 158
sünnitus	45, 47, 54, 64, 67, 152, 156, 188
süüdimõistetud	110, 118, 119, 121
taastusravikeskus	137, 138, 143, 149
taimekaitsevahend	31, 40, 43
tarbijahind	21, 191, 195, 196, 198, 200, 238, 294, 421, 422, 440
tarbijahinnaindeks	21, 191, 195, 196, 198, 200, 238, 294, 421, 422, 440
tarbimiskaal	124
teadlane	409, 410, 412, 413
teadus	5, 23, 79, 83–86, 88, 89, 91, 93, 94, 97, 103, 104, 179, 180, 255, 257, 258, 260–264, 409, 410, 412–417, 420, 421, 432
teadus- ja arendustegevus	5, 23, 409, 410, 412–417, 420, 421, 432
teater	93, 94, 99–101, 107
teenindus	5, 79, 83–89, 170, 183, 192, 193, 208–211, 237–239, 243–246, 248–250, 301–306, 354, 357, 360, 361, 371, 396, 397, 413, 415, 416, 419
teenus	21, 22, 25, 32, 79, 83–89, 94, 149, 151–153, 156, 159, 162, 163, 165, 167, 196, 198, 200, 204, 206, 207, 211–213, 215, 217–219, 226, 228, 230, 232, 233, 237–239, 255, 257, 258, 260–264, 301, 302, 304–306, 374, 387–394, 401, 402, 408, 416, 443
tegevusala	22, 31, 39, 167, 169, 170, 179–182, 191–193, 203–205, 208–211, 215, 217, 235, 237–239, 243–246, 248–252, 255–258, 260–265, 293, 296–306, 329, 331–340, 353, 362, 372, 385, 392, 393, 396, 397, 400, 408, 409, 413, 415, 416
tehnoloogia	33, 35, 346, 409, 414, 416, 418–420
telefon	387–392
televisioon (TV)	93–95, 103, 107, 324, 325, 329, 331–340, 388, 390, 393, 396
teravili	283, 287, 307, 310–312, 378, 380, 421, 448
tertsiaarsektor	170, 181, 182, 437
tervis	5, 17, 24, 32, 36, 64, 79, 83–89, 112, 123–125, 134, 135, 137, 138, 141, 149, 167, 179, 180, 192, 198, 204, 208–211, 233, 239, 243–246, 248–250, 255, 257, 258, 260–264, 357, 360, 361, 396, 397, 413, 415, 416, 434
tervishoid, vt ka meditsiin	5, 24, 36, 64, 137, 138, 141, 149, 167, 179, 180, 192, 193, 198, 204, 208–211, 233, 239, 243–246, 248–250, 255, 257, 258, 260–264, 357, 360, 361, 396, 397, 413, 415, 416, 434
tervishoiuasutus	137, 141, 149, 167
toetus	24, 25, 99, 100, 107, 124, 125, 151, 152, 157–160, 165, 167, 228, 230, 388, 391, 422
toimetulekutoetus	151, 152, 160
toit	21, 36, 144, 179, 180, 195, 196, 198, 204, 238, 255, 256, 258, 260–264, 269, 283, 287, 288, 294, 296–299, 315, 316, 319, 323–325, 329, 330–341, 357, 360, 361, 401, 413, 415, 416
toitjakaotuspension	151, 152, 154, 155
toll	43, 121, 230, 231, 235, 256, 257, 269, 283, 287, 292, 352
toodang	22, 93, 94, 98, 102, 195, 198–200, 204, 215, 235, 238, 307, 308, 312–314, 316, 323–325, 329–338, 344–346, 349, 350, 354
toode	21, 22, 32, 42, 196, 198, 204–208, 210, 211, 215, 231, 267–269, 283–291, 294, 296–299, 323–325, 329, 330–343, 345, 346, 348, 351, 377, 378, 380, 394, 409, 413, 415, 416, 419
tootjahind	195, 198–200, 324, 344
tootjahinnaindeks	195, 198–200, 344

tootmine	20, 22, 31–33, 36, 37, 39, 41, 43, 47, 79, 83–89, 94, 204, 205, 214, 215, 231, 238, 255, 257, 258, 260–264, 315, 316, 320, 322–325, 329, 330–343, 345, 346, 348–350, 352, 371, 413, 415, 416
trammi- ja trollitransport	376
transiit	374, 377, 379
transpordivahend, vt ka sõiduk	204, 239, 249, 267, 269, 302, 324, 331–340, 413, 415, 416
transport, vt ka veondus	43, 79, 83–89, 195, 204, 222, 238, 239, 243–245, 248, 249, 267, 269, 302, 324, 329, 331–340, 348, 350, 351, 354, 357, 360, 361, 374, 376, 377, 385, 413, 415, 416, 418
trükis	107
trükitoodang	93, 94, 102
tsiviilasi	110, 117, 121
tubakas	21, 196, 198, 204, 231, 283, 288, 296, 298, 299
tuberkuloos	137, 138, 144–146, 149
tulu, vt ka sissetulek	22, 25, 94, 125, 133, 135, 167, 204, 214, 215, 217, 219, 225, 226, 228, 230–232, 235, 237–239, 245–248, 254–256, 259, 293, 294, 301, 303–305, 318, 324, 353, 354, 420
tulude ja kulude tasakaal	225
turism	5, 318, 401, 402, 406, 408
turist e ööbiv külastaja	17, 401, 402
turvas	20, 35, 238, 329, 331–340, 342, 346, 348, 350, 351
tuuleenergia	345, 348, 349
täiskoormusega õpe	73–75, 78, 80, 81
tööealine	124, 167, 169, 173, 188
tööhõive	21–24, 125, 169, 170, 174–176, 178, 205, 237, 238, 243, 293, 301, 353, 421, 422, 435, 436
tööhõive määr	21–23, 125, 169, 174–176, 178, 421, 422, 435
töäjõud, vt ka majanduslik aktiivsus	21–23, 94, 125, 132, 135, 165, 169, 170, 174–177, 188, 191, 195, 199, 200, 205, 238, 239, 301, 354, 400, 410, 422
töäjõukulu	21, 94, 191, 195, 205, 238, 239, 354, 410
töäjõus osalemise määr	169, 170, 174–177
tööstus	5, 22, 32, 36, 39, 41, 170, 179, 180, 192, 193, 195, 198–200, 204, 208–211, 215, 237–239, 243–246, 248–250, 252, 255, 256, 258, 260–264, 267, 283, 285–289, 291, 298, 299, 316, 323–325, 329–340, 342, 344, 349, 350, 354, 357, 360, 361, 396, 397, 409, 410, 413, 415, 416, 418, 419
tööstusdisainilahendus	418, 419
tööstusomand	409, 418, 419
tööstustoodete, -toodang	195, 198–200, 286, 291, 323, 324, 329, 331–338, 342, 344
töötaja, vt ka hõivatu	24, 94, 96–98, 103, 104, 124, 130, 137, 138, 141, 143, 149, 164, 170, 173, 183, 192, 194, 205, 214, 215, 217, 226, 228, 230–233, 238, 243, 251, 252, 259, 260, 293, 301, 306, 318, 323, 333, 334, 344, 352, 393, 397, 398, 409, 410, 412, 413, 417, 420
töötu	22, 24, 25, 58, 120, 123–125, 130–132, 151–153, 165, 169, 170, 173–176, 184, 186, 187, 398, 422,
töötu abiraha	165
tööturg	5, 22–25, 135, 153, 165, 169–171
töötus	22–25, 58, 120, 123–125, 130–132, 135, 151, 153, 165, 166, 169–171, 173–176, 184–187, 231, 398, 421, 422, 431, 438, 439
töötuse kestus	169, 186, 187
töötuse määr	22, 123, 169–171, 174–176, 185, 186, 421, 422, 431, 438, 439
töötuskindlustus	125, 151, 166, 231
tööviljakus	21, 23, 239, 301, 302, 306, 354, 421, 422, 446
töövõimetus	152, 154–156, 161, 167
töövõimetuspension	152, 154–156, 167
tütarettevõtte	220, 265
U uluk	315, 318, 319
uuring	3, 36, 135, 188, 189, 200, 250, 300–302, 344, 352, 362, 393, 400, 410, 416
V vaesus	24, 25, 123–126, 129–135, 421, 422, 433
vaesuse määr	24, 25, 123, 125, 129–134, 421, 422, 433
vaesuse piir	24, 25, 123–126, 129
vaesuse süvik	123–125, 130, 134
vahenduskaubandus	243, 244, 248, 293, 296
vahetarbimine	215

valitsemissektor	5, 22, 206, 207, 211–213, 215, 225, 226, 228–230, 232–235, 421, 422, 443, 445
valitsemissektori võlg	22, 225, 226, 234, 421, 422, 445
valuuta	217, 401
vanaduspension	24, 124, 130, 152, 154–156, 167
vanemahüvitis	24, 125, 152, 157, 158
vanemliku hoolitsuseta laps	151, 152, 164, 167
vangla	109, 110, 118, 119, 121, 149
vanuskordaja	45, 55, 62, 63
vanuspüramiid	45, 51
vara	5, 21, 22, 118, 120, 179, 180, 192, 204, 208–215, 217–220, 222, 230, 237–239, 243–246, 248–250, 252, 255, 257, 258, 260–264, 304, 305, 323, 339, 340, 367–372, 396, 397, 413, 415, 416, 443
varimajandus	215
varjupaik	151, 162–164, 167
vastuvõtuturism	401, 406
veebileht	149, 393, 396, 452
veeheid	31, 41
veekasutus	31, 41, 43
veevõtt	31, 40
veis	308, 312, 313, 341, 421, 449
veondus, vt ka transport	39, 179, 180, 192, 193, 204, 208–211, 237–239, 243–246, 248–250, 255, 256, 258, 260–264, 373, 374, 376, 377, 385, 396, 397, 413, 415, 416
veos	373, 374, 377, 378, 379, 383, 385
veosekäive	373, 374, 377, 385
viljapuu	307, 310, 312
võlg	22, 219, 225, 226, 234, 421, 422, 445
vägivald	64, 162
vähk, vt ka kasvaja	149
välisabi	165
välisallikas	415, 417
väliskaubandus	5, 22, 267, 269, 270, 273, 283, 287, 292
väliskaubanduse puudujääk	267, 270
väliskülastaja	401, 402, 406, 407
välislaen	226, 234
välismaalane	138, 143, 402, 404, 451
välisomanik	252, 260, 261
välisurist	17, 401, 402
väljaanne	25, 67, 94, 102, 149, 236, 292, 391, 392, 408
väljavedu, vt ka eksport	204, 267, 268, 345, 377
väärtegu	117, 121
väärtpaber	112, 219
Õ õhtuõpe	69, 73, 75–77
õhusaaste	31, 37, 38, 43
õhusõiduk	38, 286, 291, 373, 374, 382, 385
õhutransport, vt ka lennuliiklus	243–245, 248, 376, 377, 385
õigus	5, 38, 67, 80, 83–86, 88, 89, 91, 98, 103, 104, 109, 110, 112, 118, 121, 164, 167, 238, 250, 251, 254–257, 259, 262, 301, 302, 306, 315, 366, 367, 369, 409, 418, 419
õpilane, õppija	16, 23, 58, 69, 70, 73–78, 80–83, 171, 394, 398
õppekava	69, 83, 91
õppekeel	69, 70, 87
õppekoormus	69, 73–75
õppelaen	152, 159
õppevorm	69, 73–76
Ä äriregister	217, 251, 252, 254–261, 265, 385
äritegevus	192, 193, 208–211, 215, 243–246, 248–250, 301, 396, 397, 413, 415, 416
äriühing	217, 224, 235, 237, 238, 246, 250, 252, 254–257, 259, 300, 301, 362
Ü ühepereelamu	354, 358, 359, 366, 368
ühapäevakülastaja	402, 406, 407

	ühistransport	374
	üldharidus	22, 69, 73–78, 170
	üldhariduskool	76–78
	üldkeskharidus	76, 170, 176, 186
	ülikool	69, 80–82
	üliõpilane	69, 70, 87–90, 394
X	üür, vt ka rent	215, 238, 301, 303–306, 367, 368, 371, 372
	xDSL	387, 388, 390, 391

INDEX

A	<i>abort</i>	45, 47, 58, 59, 67
	<i>abortion</i>	46, 48, 49, 58, 59, 68
	<i>accommodated tourist</i>	17, 402, 404–407, 452
	<i>accommodation</i>	6, 17, 143, 167, 179, 180, 255, 256, 258, 260–264, 358, 361, 362, 402–407, 409, 422, 452
	<i>addict</i>	167
	<i>administrative case</i>	111, 117
	<i>advertising</i>	103, 104, 302
	<i>age-pyramid</i>	46, 51
	<i>age-specific rate</i>	46, 55, 62, 63
	<i>agricultural land</i>	307, 308, 310
	<i>agricultural product</i>	272, 308, 310
	<i>agricultural production</i>	307, 312
	<i>agriculture</i>	6, 31, 36, 39–41, 43, 79, 83–89, 179, 180, 183, 192, 206, 208–211, 240, 243–245, 247–250, 255, 256, 258, 260–264, 272, 296, 297, 307, 308, 310, 312–314, 322, 350, 351, 357, 361, 362, 397, 398, 412, 413, 418
	AIDS	138, 140, 144, 165
	<i>air emission, see also:</i>	37
	<i>air pollution</i>	
	<i>air pollution, see also:</i>	37, 38, 43
	<i>air emission</i>	
	<i>air traffic, see also:</i>	374, 381
	<i>air transport</i>	
	<i>air transport, see also:</i>	243–245, 248, 377, 378, 386
	<i>air traffic</i>	
	<i>aircraft, see also: plane</i>	38, 286, 291, 374, 376, 377, 381, 383, 386
	<i>airport</i>	376, 386, 399
	<i>alcohol</i>	27, 162, 197, 198, 205, 231, 272, 299, 327, 342
	<i>allowance</i>	127, 153, 156–158, 160, 167
	<i>apartment</i>	199, 201, 367, 369–371
	<i>aquaculture, see also:</i>	36, 41, 315, 317, 319
	<i>fish farming</i>	
	<i>area</i>	4, 8, 11, 27, 28, 30, 31, 33, 34, 41–44, 48, 71, 96, 286, 290, 307–310, 312, 315, 317–320, 327, 342, 353, 354, 357, 360–362, 364–366, 371, 391, 404, 426, 449
	<i>assets</i>	219, 220, 237, 240, 242–244, 249, 304, 323, 339, 341, 370
	<i>at-risk-of-poverty rate</i>	29, 123, 126–134, 422, 424, 434
	<i>at-risk-of-poverty threshold</i>	123, 126–129
B	<i>bachelor courses</i>	28, 71, 74–76, 77, 80, 81, 83–87, 88, 89, 90, 92
	<i>balance</i>	26, 27, 127, 217–221, 225, 226, 228, 237, 240, 243, 244, 270, 271, 273, 304, 346, 349–351, 422, 445, 448
	<i>balance of revenues and expenditures</i>	225, 228
	<i>balance sheet total</i>	217–221, 237, 240, 242, 243, 244, 304, 346, 349–351
	<i>bank</i>	8, 26, 166, 171, 217–221, 356, 390, 395, 396
	<i>basic education</i>	58, 71, 73–76, 78, 92, 133, 172, 176, 186
	<i>basic school</i>	69, 72, 76, 77, 92
	<i>benefit</i>	27, 29, 126, 127, 151, 153, 154, 156–160, 165–167, 230, 232, 233, 390, 392, 424
	<i>berry</i>	307, 309, 310, 312, 318, 342, 402, 403
	<i>birth</i>	28, 29, 46, 48, 49, 52–59, 60, 64, 67, 71, 153, 156–158, 172, 189, 223, 424, 427
	<i>book</i>	4, 30, 65, 91, 93, 96, 97, 102, 150, 235, 241, 284, 289, 412, 453
	<i>broadband</i>	395, 425, 450
	<i>broadcast</i>	93, 96, 103, 104, 107
	<i>building</i>	16, 79, 83–89, 196, 199, 201, 241, 242, 249, 286, 291, 295–298, 303, 317, 318, 323, 344, 354, 356–363, 368–371, 379
	<i>building permit</i>	354, 356, 357, 361, 362
	<i>bus</i>	374, 376, 377, 381, 382, 384
	<i>business activities</i>	192, 193, 208–211, 215, 243–245, 247–250, 302–305, 397, 398, 414, 416, 417

	<i>business enterprise sector</i>	410, 412–418, 421
	<i>Business Register for Statistical Purposes</i>	265, 266
C	<i>call</i>	143, 388–391
	<i>cancer, see also: neoplasm</i>	137, 147, 149, 150
	<i>capital</i>	26, 205, 211–215, 217, 221, 227, 229, 230, 232, 233, 376, 404, 444
	<i>car</i>	231, 272, 374, 376, 381, 382
	<i>cattle</i>	309, 312, 313, 422, 450
	<i>central government</i>	226–229, 234, 235
	<i>Centre of Registers and Information Systems</i>	265, 266
	<i>cereals</i>	283, 287, 308, 310–312, 379, 381, 422, 449
	<i>child left without parental care</i>	154, 164, 167
	<i>childbirth</i>	46, 49, 54, 55, 64, 156–158
	<i>cigarettes, see also: tobacco</i>	197
	<i>cinema</i>	93, 95, 96, 100, 101
	<i>citizenship</i>	46, 52, 67, 123, 128, 134, 135
	<i>civil case</i>	117
	<i>civil engineering work</i>	344, 356, 358
	<i>claim</i>	217, 218, 221–223
	<i>commercial</i>	26, 217–220, 224, 235, 251, 253–261, 265, 317, 319, 356–358, 361, 362, 386
	<i>Commercial Register</i>	251, 253–261, 265, 386
	<i>commodity, see also: goods</i>	195, 198, 267, 271–273, 283–291, 293, 297, 299
	<i>communication</i>	6, 165, 179, 180, 192, 193, 198, 205, 208–211, 240–245, 247–250, 255, 257, 258, 260–264, 271, 326, 327, 329, 331–339, 341, 356, 358, 361, 362, 388–390, 393, 397, 398, 403, 414, 416, 417
	<i>communication service</i>	388, 389, 391, 393
	<i>comparison of countries</i>	6, 111, 422
	<i>compulsory expenditure</i>	107, 116, 179, 180, 192, 208–211, 231, 255, 258, 260–264
	<i>computer</i>	28, 95, 240, 242–245, 248, 249, 301–306, 323, 327, 329, 331–339, 341, 342, 390, 394–396, 399–401, 414, 416, 417
	<i>construction</i>	6, 27, 34–36, 39, 171, 179, 180, 192, 193, 195, 196, 198, 199, 201, 205, 206, 208–211, 215, 240, 241, 243–245, 247–250, 253–256, 258, 260–264, 302, 303, 327, 343, 350, 351, 354, 356–359, 361–364, 366, 367, 370, 397, 398, 414, 416, 417, 419
	<i>construction activity</i>	205, 241, 247, 327, 354, 356, 357, 363
	<i>construction material</i>	205, 206
	<i>construction price index</i>	195, 196, 198, 199, 201
	<i>construction production</i>	241, 354, 356–359
	<i>construction volume index</i>	357, 363
	<i>consumer price</i>	27, 192, 195, 197, 198, 201, 241, 295, 422, 424, 441
	<i>consumer price index</i>	27, 192, 195, 197, 198, 201, 241, 295, 424
	<i>convicted offender</i>	111, 118, 119
	<i>correspondence courses</i>	69, 73–77, 80, 81, 92
	<i>costs</i>	26, 27, 34, 153, 165, 191, 237, 240, 241, 245, 248, 356, 396, 412, 421
	<i>costs, see also: expenditure</i>	26, 27, 34, 153, 165, 191, 237, 240, 241, 245, 248, 356, 396, 412, 421
	<i>country</i>	6, 26, 28, 29, 46, 48, 52, 99, 105, 106, 111, 126–128, 134, 192, 197, 215, 227, 267, 270–282, 292, 317, 318, 326, 328, 347, 353, 356, 357, 376, 379, 380, 390, 391, 395, 402, 404–408, 410, 412, 420, 422, 424–428, 431, 432, 435, 436, 438, 439, 441, 442, 444, 445, 447–450, 452, 453
	<i>county</i>	8, 10, 15, 17–20, 108, 122, 123, 128, 134, 150, 168, 190, 226, 251, 253, 254, 259, 262, 266, 318, 376, 401
	<i>court</i>	67, 109–111, 116, 117, 119, 122, 164
	<i>criminal case</i>	110, 111, 117, 119, 122
	<i>criminal offence</i>	109–118, 120–122
	<i>culture</i>	6, 15, 93, 96, 99, 100, 103, 104, 107, 108, 233, 323, 344, 361, 362
	<i>currency</i>	8, 218, 219, 403
	<i>current account</i>	27, 422, 425, 445

	<i>customs</i>	44, 121, 122, 230, 231, 235, 256, 257, 271, 283, 287, 292, 353
	<i>cutting</i>	38, 283, 287
D	<i>dead</i>	142
	<i>death</i>	29, 46, 48, 49, 53, 59–62, 64, 67, 150, 424, 428, 435
	<i>debt</i>	27, 219, 225–227, 234, 425, 446
	<i>defence</i>	112, 121, 150, 179, 180, 192, 193, 206, 208–211, 233, 255, 257, 258, 260–264
	<i>delivery</i>	46, 54, 67, 392, 393
	<i>deposit</i>	42, 218, 219
	<i>depreciation</i>	245
	<i>diploma courses</i>	74–77, 80–82, 85, 87, 88, 92
	<i>disability</i>	58, 151, 159–161, 167, 168, 188
	<i>disability pension</i>	168
	<i>discouraged person</i>	172, 173, 188
	<i>disease</i>	49, 64, 67, 137, 139, 144, 145, 149, 150, 153, 159, 168, 321
	<i>disposable income</i>	29, 123, 126, 129, 133, 135
	<i>diurnal study</i>	69, 73, 75, 76
	<i>divorce</i>	46, 48–50, 65–67, 422, 431
	<i>doctoral courses</i>	71, 74–76, 80, 81, 84, 86, 87, 89, 90, 92
	<i>domestic demand</i>	26, 27, 205, 211–213, 327, 444
	<i>domestic tourism</i>	402, 407
	<i>domestic tourist</i>	17, 404, 407
	<i>domestic visitor</i>	402, 405, 409
	<i>donor</i>	137, 142
	<i>drug</i>	156, 162
	<i>duration of unemployment</i>	169, 172, 186, 187
	<i>dwelling</i>	199, 201, 367, 369–371
	<i>dwelling stock</i>	364–367
E	<i>economic activity</i>	27, 31, 39, 167, 169, 171, 179–182, 191–193, 203, 205, 206, 208–211, 215, 218, 237, 240–251, 253–258, 260–264, 266, 293, 294, 296–304, 306, 329, 331–339, 341, 363, 394, 395, 397, 398, 401, 409, 410, 414, 416, 417
	<i>economic unit</i>	6, 251, 253
	<i>economically active</i>	173, 250, 253, 256, 258–261, 265, 266, 300, 306, 363, 386
	<i>economically inactive</i>	171–173
	<i>edition</i>	102
	<i>education</i>	6, 16, 28, 46, 58, 69–71, 73–92, 95, 103, 104, 123, 126–128, 133, 136, 150, 160, 167, 169, 171, 172, 176, 179, 180, 186, 192, 193, 198, 205, 206, 208–211, 227, 233, 241–245, 247–250, 255, 257, 258, 260–264, 358, 361, 362, 394, 395, 397–399, 401, 412–418, 421, 422, 424, 432
	<i>educational institution</i>	69, 71, 73, 76, 78, 80, 91
	<i>educational level</i>	28, 58, 69, 71, 73–76, 87, 123, 133, 172, 176, 186, 394, 399, 401, 422, 432
	<i>electric transport</i>	377
	<i>electricity</i>	33, 34, 39, 179, 180, 192, 197, 205, 208–211, 240, 241, 243–245, 247–250, 255, 256, 258, 260–264, 271, 326, 329, 331–339, 341, 342, 345–352, 356, 358, 397, 398, 414, 416, 417, 419
	<i>electricity, gas and water supply</i>	39, 192, 193, 205, 208–211, 240, 241, 243–245, 247–250, 397, 398, 414, 416, 417
	<i>emergency care</i>	137, 143
	<i>employed, see also:</i>	26, 28, 29, 58, 111, 120, 126, 127, 130, 150, 165, 169, 171, 173–176,
	<i>employee</i>	178–183, 192, 231, 237, 240–243, 250, 253, 294, 300–303, 306, 356, 363, 397–399, 401, 404, 422, 424, 425, 438, 447
	<i>employee, see also:</i>	28, 95–98, 103, 104, 127, 130, 173–174, 194, 206, 214, 215, 218, 227,
	<i>employed</i>	229–233, 240, 243, 251, 259, 260, 294, 301, 302, 306, 318, 323, 333, 334, 345, 353, 386, 395, 398, 410, 418, 421
	<i>employment</i>	23, 26–28, 104, 127, 165, 169, 171, 172, 174–176, 178, 206, 237, 240, 243, 294, 302, 356, 422, 424, 436, 437
	<i>employment rate</i>	23, 26, 27, 127, 169, 174–176, 178, 422, 424, 436
	<i>energy</i>	6, 31, 33, 37, 41, 43, 192, 196, 197, 199, 205, 208–211, 231, 240, 241, 243–245, 247–250, 317, 326, 346–353, 397, 398, 414, 416, 417
	<i>enterprise</i>	6, 18, 26, 28, 31, 33, 34, 39–41, 43, 171, 179, 180, 194, 201, 205, 218, 224, 227, 237, 240–245, 247–251, 253–255, 258–261, 264–266, 292–306, 326–328, 345, 351, 353, 356, 357, 363, 367, 373, 374, 376–378, 386, 387, 393–398, 401, 409, 410, 412–418, 421
	<i>enterprise group</i>	251, 253, 254, 264, 266

entertainment	103, 104, 179, 180, 198, 255, 257, 258, 260–264, 358, 361, 362
environment	4, 6, 31, 33, 34, 38–40, 43, 44, 79, 83–89, 112, 144, 233, 317, 322, 347, 348
environmental protection	31, 34, 39, 40, 79, 83–89, 233
environmental tax	31, 34, 38
equity	219, 220, 240, 243, 244
equivalence scale	29, 126
Estonian	8, 26–28, 43, 44, 46, 48, 49, 51, 53, 54, 56, 60, 67, 68, 71, 87, 91, 92, 95, 96, 102, 104, 107, 118, 120, 122, 126–128, 134–136, 139, 149, 150, 167, 172, 182, 190, 194, 201, 202, 205, 216, 224, 226, 227, 236, 240, 250, 253, 260, 261, 266, 272, 292, 295, 300, 302, 306, 314, 317, 318, 322, 328, 345, 353, 356, 363, 367, 369, 370, 373, 376, 377, 386, 387, 391, 393, 395, 396, 401, 402, 404, 405, 409, 412, 419–421
ethnic nationality	46, 51, 54, 60, 123, 134, 135, 169, 171, 182
EU	9, 27–29, 119, 126, 127, 135, 136, 179–182, 197, 198, 227, 235, 267, 270, 272, 274, 283, 287, 347, 353, 395, 424–428, 431, 432, 434, 436, 438, 439, 441–445, 447–450, 452
European company	253, 254–256, 259
European Union	4, 26, 27, 29, 34, 126, 127, 135, 136, 191, 227, 258, 262–264, 270, 272, 273, 328, 353, 376, 395, 412, 420, 424, 453
evening study (school)	69, 73, 75–77
excise	27, 34, 38, 44, 197, 206, 227, 230, 231, 327, 342, 343, 345, 353, 382
exhibition	97, 98
expenditure	153, 201, 219, 241, 242, 356, 414
expenditure, see also: costs	26, 28, 29, 43, 95, 127, 154, 160, 165, 167, 201, 203, 205, 211–213, 215, 225–230, 232, 233, 235, 318, 410, 412, 415–418, 421, 422, 424, 444
export price index	198, 202
exports	27, 198, 202, 205, 211–213, 215, 267, 270–278, 283–286, 292, 326–328, 346–350, 352, 353, 410, 420, 422, 444, 448
Extrastat	272, 292
F felling	315, 318, 321, 322
fertility	46, 49, 54, 55, 322, 422, 424, 427, 430
field of study	69, 70, 79, 83–89
film	93, 95, 96, 98, 99, 103, 107
final consumption	26, 205, 211–213, 215, 349, 444
final consumption expenditure of households	211–213, 444
finance	6, 127, 225, 235, 253, 412, 415, 421
financial corporation	206, 207, 240
financial intermediation	6, 192, 193, 206, 208–211, 217–219, 224, 250, 396–398, 414, 416, 417
financial leasing	237, 240, 242, 250, 303
financial sector	218
finantsvahendus	5, 191, 192, 204, 208–211, 217, 219, 224, 250, 395, 397, 398, 414, 416, 417
fish	6, 36, 38, 39, 41, 79, 83–89, 179, 180, 183, 192, 206, 208–211, 240–245, 247–250, 255, 256, 258, 260–264, 272, 283, 287, 315, 317, 319, 320, 322, 326, 329, 331–339, 341, 342, 357, 361, 362, 379, 383, 397, 398
fish catch	317, 322
fish farming, see also: aquaculture	41, 322
fishery	79, 83–89, 183
fishing	6, 36, 38, 39, 179, 180, 192, 193, 206, 208–211, 240–245, 247–250, 255, 256, 258, 260–264, 315, 317, 322, 357, 361, 362, 379, 383, 397, 398
food	27, 36, 144, 179, 180, 197, 198, 205, 241, 255, 256, 258, 260–264, 272, 283, 288, 295–299, 323, 326, 327, 329, 330–339, 341, 342, 414, 416, 417
foreign fund	416, 418
foreign loan	227, 234
foreign owner	253, 260
foreign tourist	17, 404, 405
foreign trade	6, 27, 267, 270–273, 283, 287, 292, 376
foreign trade deficit	270, 272
foreign visitor, see also: international visitor	402, 404, 405, 408
foreigner	143

<i>forest</i>	6, 33, 38, 39, 79, 83–89, 179, 180, 192, 206, 208–211, 215, 240, 241, 243–245, 247–250, 255, 256, 258, 260–264, 315, 317, 318, 320–322, 357, 361, 362, 383, 397, 398
<i>forest stand</i>	33, 38, 315, 318, 320–322, 376
<i>forestry</i>	6, 39, 79, 83–89, 179, 180, 192, 193, 206, 208–211, 215, 240, 241, 243–245, 247–250, 255, 256, 258, 260–264, 315, 317, 318, 322, 357, 361, 362, 383, 397, 398
<i>foundation</i>	95, 235, 251, 253, 254, 256, 257, 262, 263, 265, 421
<i>freight</i>	374, 376–378, 379, 381, 383, 384, 387
<i>freight carried, see also: goods carried, transport of goods</i>	374, 378, 379, 387
<i>freight turnover</i>	374, 376, 378, 387
<i>fruit</i>	283, 287, 307, 309, 312, 342
<i>fuel</i>	20, 27, 33, 34, 36, 38, 39, 43, 44, 197, 198, 205, 206, 231, 271, 283, 288, 294–299, 323, 343, 346–349, 351–353, 376, 381, 414, 416, 417
<i>full-time study</i>	95
<i>fund</i>	160, 218, 219, 226–229, 231, 410, 412, 416, 418, 421
<i>furniture</i>	36, 205, 286, 291, 329, 330–339, 341, 414, 416, 417
G <i>game</i>	315, 317–319, 321
<i>gas</i>	20, 23, 33, 36, 39, 121, 179, 180, 191, 192, 197, 205, 208–211, 232, 234, 237–241, 243–245, 247–250, 252, 255, 256, 258, 260–264, 296, 297, 302, 325, 348, 349, 351, 352, 394, 397, 398, 402, 411, 414, 416, 417
<i>GDP (gross domestic product)</i>	6, 26–28, 203, 205–208, 210–216, 227–230, 234, 240, 412, 422, 425, 442–447
<i>general government</i>	206, 207, 211–213, 215, 225–230, 232–235, 422, 425, 444, 446
<i>glass</i>	42, 285, 290, 329, 331–339, 341
<i>goods carried, see also: freight carried</i>	376
<i>goods, see also: commodity</i>	27, 34, 38, 44, 192, 197, 198, 201, 205, 211–213, 215, 223, 227, 229, 230, 232, 233, 240, 241, 243–245, 247–250, 255, 257, 258, 260–264, 267, 270–272, 274, 283, 284, 286–288, 291, 292, 294–299, 302, 353, 374, 376–381, 386, 396, 414, 416, 417, 444
<i>government institution</i>	43, 194, 250, 251, 256, 257, 262, 265, 300, 306, 345, 363
<i>government sector</i>	215, 226, 227, 235, 412, 421
<i>grassland</i>	308, 310, 311
<i>green fodder</i>	309, 311
<i>gross domestic product (GDP)</i>	6, 26–28, 203, 205–208, 210–216, 227, 230, 234, 240, 412, 422, 425, 442–447
<i>gross fixed capital formation</i>	205, 211–213, 444
<i>gross premium</i>	217, 218, 222, 223
<i>gymnasium</i>	16, 71, 76, 77, 92, 403
H <i>health</i>	6, 29, 34, 36, 79, 83–89, 112, 123, 126–128, 134, 136, 137, 139, 141, 143, 149–151, 153, 156, 159, 161, 167, 168, 179, 180, 192, 193, 198, 205, 206, 208–211, 231, 233, 242–245, 247–250, 255, 257, 258, 260–264, 397, 398, 404, 414, 416, 417, 435
<i>health care institution</i>	137, 141, 149, 161, 168
<i>health care, see also: medical care</i>	29, 36, 137, 139, 141, 149, 150, 153, 161, 168
<i>health insurance</i>	151, 156, 167, 231
<i>health resort</i>	137, 139, 143, 149, 150, 159
<i>heat</i>	20, 197, 345–349, 351, 352, 360, 419
<i>hidden economy</i>	215
<i>HIV</i>	137, 138, 140, 144, 147
<i>horse</i>	312
<i>hospital</i>	17, 29, 139, 141, 142, 149, 150, 358, 361, 362, 421
<i>hotel</i>	192, 193, 198, 205, 208–211, 242–245, 247–250, 358, 397–399
<i>household</i>	26, 28, 29, 33, 34, 123, 126, 127, 129, 131, 133, 135, 136, 153, 189, 192, 198, 205–207, 211–213, 240, 243–245, 247–250, 255, 257, 258, 260–264, 294, 296, 298, 302, 314, 317, 323, 344, 350, 351, 353, 394–396, 398, 399, 401, 414, 416, 417, 422, 425, 444, 451
<i>household budget</i>	136, 353
<i>housing</i>	6, 26, 27, 67, 126, 154, 160, 162, 189, 197, 198, 205, 233, 364, 367, 370
<i>hunting</i>	6, 36, 38, 192, 206, 208–211, 243–245, 247–250, 315, 317, 318, 322, 357,

	361, 362, 397, 398
<i>hunting district</i>	317, 318
<i>hunting ground</i>	317
<i>hydro energy</i>	20, 36, 346, 347, 349, 350
I <i>import price index</i>	198, 202
<i>imports</i>	27, 93, 99, 198, 202, 204, 205, 211–215, 231, 267–274, 279–282, 287–292, 328, 346–350, 352, 353, 419, 422, 444, 448
<i>inactivity</i>	58, 130, 169, 171, 172, 174–176, 187, 188, 253, 399
<i>inbound tourism</i>	402, 407
<i>incapacity for work</i>	153–156, 161, 168
<i>incidence rate (of diseases)</i>	137, 139, 140, 144–147
<i>income</i>	26, 27, 29, 30, 95, 96, 123, 126–129, 133–136, 153, 203, 205, 206, 214, 215, 217, 219, 226, 227, 230, 231, 235, 318, 434
<i>index of sales</i>	323, 336
<i>industrial design</i>	419, 420
<i>industrial property</i>	410, 419, 420
<i>industry</i>	6, 34, 36, 41, 270, 283, 284, 287, 289, 317, 323, 326, 327, 343, 350, 351
<i>inequality</i>	123, 128, 133, 135, 136
<i>infant mortality</i>	46, 49, 60, 428
<i>inflation</i>	26, 27, 127, 424
<i>information technology</i>	6, 394, 395, 401
<i>inland waterways</i>	377, 378, 385
<i>institutional sector</i>	203, 206, 207, 215, 410, 412, 413, 415
<i>insurance</i>	127, 151, 154, 156, 166–168, 179, 180, 217–219, 222, 223, 231, 253, 255, 257, 258, 260–264
<i>interest</i>	26, 103, 113, 114, 206, 219, 241, 318, 369, 395
<i>intermediate consumption</i>	215, 216
<i>intermediate trade</i>	294, 296
<i>internal trade</i>	6, 293
<i>international visitor, see also: foreign visitor</i>	407
<i>Internet</i>	4, 28, 29, 95, 265, 388–392, 394–397, 399–401, 403, 422, 425, 450, 451, 453
<i>Intrastat</i>	292, 353
<i>investment</i>	26–28, 31, 34, 39, 40, 95, 205, 215, 218, 220, 237, 240, 242, 249, 303, 304, 356
<i>ISDN</i>	391, 394–396
J <i>justice</i>	6, 109, 112, 122
K <i>kind of crop</i>	353
<i>kindergarten</i>	72
<i>kindergarten for children with special needs</i>	72
L <i>labour cost</i>	196, 206
<i>labour force</i>	28, 127, 132, 136, 165, 169, 171, 172, 174–177, 189, 190, 196, 199, 201, 399, 401, 424
<i>labour force participation rate</i>	169, 171, 174–177
<i>labour market</i>	6, 27, 28, 30, 136, 154, 165, 169, 171, 172
<i>labour productivity</i>	26, 28, 206, 241, 301, 303, 306, 422, 425, 447
<i>labour status</i>	123, 130, 169, 171, 173–176, 394, 399, 401
<i>language of instruction</i>	70, 71, 87
<i>leasing</i>	217–221, 237, 240, 242, 250, 295, 303, 395
<i>legal register</i>	253, 265, 266
<i>liability</i>	219, 220, 223, 240, 243, 244
<i>library</i>	29, 93, 95–97, 107
<i>licence</i>	37, 38, 231
<i>life expectancy</i>	46, 49, 59, 70, 90, 126, 422, 434, 435
<i>livestock</i>	307, 312, 313
<i>livestock production</i>	307, 313
<i>load of study</i>	69, 73–75
<i>loan</i>	26, 29, 95, 153, 159, 218–220, 227, 234, 241, 295, 356, 357, 369, 425
<i>local government</i>	8, 95, 98, 226, 227, 229, 234, 235, 250, 260, 265, 366

	<i>long-term unemployment</i>	123, 127, 132, 171, 424, 439
	<i>loss</i>	27, 153–155, 220, 223, 242, 245, 248, 304, 349–352, 375, 380
M	<i>manufactured article</i>	286, 291
	<i>manufacturing</i>	27, 36, 39, 79, 83–89, 171, 179, 180, 192, 193, 196–199, 205, 208–211, 215, 240–245, 247–250, 253–256, 258, 260–264, 283, 284, 286, 288, 289, 291, 299, 323, 326–339, 341–344, 379, 381, 397, 398, 414, 416, 417
	<i>marriage</i>	46, 48–50, 58, 65–67, 223, 422, 424, 427, 431
	<i>master courses</i>	71, 74–77, 80–82, 84, 86–90, 92, 172, 176, 186, 412
	<i>medical care, see also: health care</i>	137, 142
	<i>metal</i>	36, 42, 43, 205, 268, 270, 271, 284–286, 288, 290, 295–297, 323, 326, 327, 329, 331–339, 341, 343, 379, 381, 414, 416, 417, 419
	<i>migration</i>	28, 46, 48, 52, 53, 67, 68, 424
	<i>mineral resource</i>	31, 35, 38, 43, 44
	<i>mining</i>	29, 33, 36, 39, 126, 179, 180, 192, 193, 196, 199, 208–211, 240–245, 247–250, 255, 256, 258, 260–264, 326, 329, 331–339, 341, 350, 351, 397, 398, 414, 416, 417
	<i>misdeemeanour</i>	121
	<i>mobile telephone</i>	389, 391
	<i>monthly gross wages (salaries)</i>	191, 192, 194
	<i>morbidity</i>	139, 150
	<i>mortality</i>	46, 48, 49, 60, 62–64, 150, 422, 428, 435
	<i>motor gasoline</i>	349, 351
	<i>motor trade</i>	295
	<i>motor vehicle</i>	34, 38, 39, 44, 179, 180, 192, 205, 208–211, 223, 231, 242–245, 247–250, 255, 256, 258, 260–264, 272, 286, 291, 294–299, 303, 326, 329, 331–339, 341, 374, 376, 381–383, 386, 397, 398, 414, 416, 417
	<i>museum</i>	15, 30, 93, 95, 97, 98, 101, 107, 421
	<i>music</i>	100, 101, 103, 104, 286, 291
N	<i>national accounts</i>	215, 216, 225, 231
	<i>national pension</i>	153–156, 168
	<i>natural increase</i>	28, 29, 46, 48, 53, 422, 424, 429
	<i>neonatal death</i>	59
	<i>neoplasm, see also: cancer</i>	49, 64, 137, 140, 147, 150
	<i>net profit</i>	237, 242, 245, 248, 301, 303, 304, 306
	<i>net sales</i>	237, 240–242, 245–248, 294, 295, 301–305, 326, 356, 421
	<i>net taxes on products</i>	206–208, 210, 211, 215
	<i>newborn</i>	49, 153, 172, 356
	<i>newspaper, see also: periodical</i>	96, 102, 265, 284, 289, 396
	<i>non-profit association</i>	18, 194, 251, 253, 254, 256, 262, 263, 265
	<i>non-profit association and foundation</i>	251, 253, 254, 263, 265
	<i>non-resident</i>	220, 303, 304, 323, 326–328, 337, 338, 452
	<i>non-residential building</i>	241, 354, 356–358, 361, 362, 368–370
	<i>non-residential premises</i>	370
	<i>number of rooms</i>	354, 360, 364, 365, 367, 372
O	<i>occupation</i>	153, 156, 159, 169, 171, 183
	<i>occupational accident</i>	153, 156, 159
	<i>offence</i>	109–118, 120–122
	<i>oil shale</i>	20, 31, 33, 35–37, 241, 329, 331–339, 341, 343, 347–349, 351, 377, 379, 414, 416, 417
	<i>old-age pension</i>	29, 126, 153–156, 168
	<i>one-family dwelling</i>	370
	<i>one-family house</i>	357, 359, 360, 367
	<i>orchard, see also: plantation</i>	307, 310, 312
	<i>outbound tourism</i>	402, 407
	<i>overnight visitor, see also: tourist</i>	407, 408
	<i>owner</i>	37, 38, 91, 93, 98, 103, 104, 251, 253, 260, 261, 266, 354, 360, 364, 366, 367, 370

	<i>ownership</i>	91, 103, 104, 266, 364, 366, 367, 370
P	<i>part-time study</i>	73–75, 78, 80, 81
	<i>passenger</i>	374, 376, 377, 379–384, 386
	<i>passenger traffic volume</i>	374, 377
	<i>passenger transport</i>	374, 377, 386
	<i>patient</i>	29, 137, 139, 141–143, 145, 146, 148
	<i>peat</i>	20, 35, 241, 329, 331–339, 341, 343, 348, 349, 351
	<i>pedagogue</i>	69, 70, 78, 79
	<i>penal institution, see also:</i>	109, 111, 118, 119
	<i>prison</i>	
	<i>pension</i>	24, 25, 29, 120, 123–127, 130, 132, 151–156, 167, 168, 177, 178, 184, 185, 187–189, 217, 218, 222, 231, 389, 390, 392, 399, 423, 424
	<i>pension for full length of service required</i>	154, 155
	<i>pensioner</i>	126, 151, 153–155
	<i>performance</i>	93, 99–101, 376
	<i>perinatal death</i>	46, 59, 60, 64, 67
	<i>periodical, see also:</i>	102, 392, 393
	<i>newspaper</i>	
	<i>person in penal institutions</i>	109, 111, 119
	<i>person incarcerated</i>	109, 111, 118, 119, 122
	<i>person with special needs</i>	151, 154, 162, 404
	<i>pesticide</i>	31, 40, 43
	<i>petroleum</i>	36, 205, 377, 379, 381
	<i>phone</i>	388–393
	<i>physician</i>	29, 139, 141, 143, 149, 150, 161
	<i>pig</i>	309, 312, 313, 422, 450
	<i>plane, see also: aircraft</i>	33, 383
	<i>plantation, see also:</i>	307, 309, 310, 312
	<i>orchard</i>	
	<i>planting</i>	318, 321
	<i>police</i>	121, 122
	<i>pollution</i>	31, 33, 34, 37, 38, 41–43, 231
	<i>population</i>	4, 6, 14, 28, 46, 48–52, 65, 67, 68, 73, 91, 92, 107, 111, 123, 127, 128, 133, 136, 139, 169, 171, 173–176, 185, 187–190, 194, 201, 250, 300, 306, 317, 356, 357, 363, 365–367, 386, 396, 401, 422, 424, 426, 436, 448
	<i>pork</i>	272, 309, 313, 342
	<i>port</i>	374, 376, 380, 381, 386
	<i>post</i>	243–245, 248, 381, 388, 389, 392, 393, 395
	<i>postal service</i>	92, 176, 186, 243–245, 248, 388–390, 392, 393, 395, 396, 432
	<i>potatoes</i>	308, 310–312
	<i>poultry</i>	307, 309, 312, 313
	<i>poverty</i>	29, 123, 126–134, 136, 422, 424, 434
	<i>poverty gap</i>	123, 126, 128, 130, 134
	<i>premium</i>	217, 218, 222, 223
	<i>preprimary education</i>	69, 71, 72, 90–92
	<i>preschool institution</i>	69, 71, 72
	<i>price index</i>	27, 192, 195–199, 201, 202, 216, 241, 295, 345, 424
	<i>price</i>	6, 26, 27, 34, 93, 99, 100, 192, 195–197, 198, 199, 201–203, 205–216, 240, 241, 249, 250, 270, 292, 295–300, 306, 323, 326, 327, 329, 333–335, 337, 341–345, 355–358, 367–373, 375, 421, 423, 440, 441, 443
	<i>primary school</i>	72, 76
	<i>primary sector</i>	171, 181, 182, 206, 438
	<i>printed matter</i>	30, 36, 93, 96, 102, 107, 284, 289, 329, 331–339, 341
	<i>prison, see also: penal institution</i>	111, 118, 121, 122, 149–151, 162, 167
	<i>private non-profit sector</i>	412, 415, 421
	<i>private person</i>	360, 363
	<i>private school</i>	70, 76, 82
	<i>probation</i>	109, 111, 120, 122
	<i>product</i>	6, 27, 34, 40–42, 197, 203, 205–208, 210, 211, 215, 227, 231, 240, 241, 270–272, 283–285, 287–290, 295–297, 299, 308, 310, 323, 326–329, 331–339, 341–344, 346, 348, 349, 352, 379, 381, 410, 412, 414, 416, 417, 420, 422, 425, 442

<i>production</i>	27, 31, 33, 36, 37, 39, 43, 93, 95, 98–101, 103, 104, 107, 206, 214, 215, 231, 240, 241, 307–309, 311–315, 317, 319, 323, 326–339, 341, 345–351, 354, 356–359, 371, 373, 449
<i>productivity</i>	26, 28, 206, 241, 301, 303, 306–308, 313, 356, 422, 425, 447
<i>professional higher school</i>	70, 80, 82
<i>profit</i>	18, 26, 27, 194, 206, 207, 211–213, 220, 230, 235, 237, 240, 242, 245, 248, 251, 253, 254, 256, 257, 262, 263, 265, 301, 303, 304, 306, 412, 413, 415, 418, 421, 444
<i>programme</i>	70, 83, 96, 103, 104, 107, 165
<i>property</i>	110, 112, 118, 120, 218, 223, 230, 410, 419, 420
<i>public administration</i>	179, 180, 192, 193, 206, 208–211, 255, 257, 258, 260–264
<i>public authorities</i>	395
<i>public order</i>	118, 233
<i>public services</i>	227, 233
<i>public transport</i>	376
<i>punishment</i>	113, 114, 121, 122
<i>pupil</i>	69, 74–77, 396
<i>purchase-sale contract</i>	241, 368–373
<i>purchase-sale contract of real estate</i>	241, 369
R <i>radio</i>	93, 96, 104, 326, 327, 329, 331–339, 341
<i>rail transport, see also: railway transport</i>	376–378, 386
<i>rail, see also: railway</i>	286, 290, 291, 374, 376–379, 384–387
<i>railway transport, see also: rail transport</i>	377, 378, 386
<i>railway, see also: rail</i>	286, 290, 291, 374, 376–379, 384–387
<i>rape</i>	112, 118, 308, 310, 311
<i>real estate</i>	6, 27, 179, 180, 192, 193, 205, 208–211, 215, 218, 240–245, 247–250, 253–255, 257, 258, 260–264, 304, 305, 368–373, 397, 398, 414, 416, 417
<i>real estate agency</i>	368–373
<i>real wages</i>	26, 191, 192, 194
<i>reforestation</i>	315, 321
<i>Register of Taxable Persons</i>	256, 258–261, 265
<i>registered immovable</i>	369, 370
<i>rehabilitation</i>	122, 151, 153, 154, 159, 160, 162, 163, 165, 167
<i>religion</i>	67, 103, 104, 233
<i>rent, see also: tenancy</i>	95, 192, 208–211, 215, 240–245, 247–250, 253, 301–306, 368–370, 372, 373, 383, 397, 398
<i>repair</i>	39, 179, 180, 192, 195, 198, 199, 201, 205, 208–211, 243–245, 247–250, 255, 256, 258, 260–264, 294–296, 298, 302, 358, 363, 370, 371, 376, 397, 398, 414, 416, 417
<i>research</i>	6, 28, 91, 95, 302, 303, 410, 412–418, 421, 422, 433
<i>research and development</i>	6, 28, 410, 412–418, 421, 422, 433
<i>researcher</i>	410, 412–414
<i>resident</i>	28, 143, 149, 150, 189, 205, 215, 220, 253, 264, 266, 303, 304, 323, 326–328, 337, 338, 396, 402, 404, 405, 409, 452
<i>retail sales</i>	27, 179, 180, 192, 197, 201, 205, 206, 208–211, 243–245, 247–250, 253, 255, 256, 258, 260–264, 293–296, 298, 299, 397, 398, 414, 416, 417
<i>retail trade</i>	27, 179, 180, 192, 193, 197, 201, 205, 206, 208–211, 243–245, 247–250, 253, 255, 256, 258, 260–264, 293–296, 298, 299, 397, 398, 414, 416, 417
<i>road transport</i>	205, 243–245, 248, 376–378, 386
<i>rural settlement</i>	169, 175, 182, 399
S <i>safety</i>	233, 377, 386
<i>sales</i>	27, 183, 201, 231, 237, 240, 241, 245–248, 293–299, 301–305, 315, 319, 323, 326, 327, 335–338, 356, 363, 371, 421
<i>same-day visitor</i>	404, 407, 408
<i>school for children with special needs</i>	16, 76
<i>science</i>	83–86, 88, 89, 103, 104, 410, 412, 413, 415, 418
<i>sea transport</i>	376–378
<i>secondary school</i>	16, 69, 76, 77
<i>secondary sector</i>	181, 182, 424, 438
<i>sector of economy</i>	169, 171, 181, 182, 422, 438

security	79, 83–89, 112, 118, 121, 179, 180, 192, 208–211, 226–229, 240, 255, 257, 258, 260–264, 302, 369
service	6, 27, 29, 34, 79, 83–89, 95, 112, 120, 137, 139, 142, 149, 151, 153–155, 159, 160, 162, 163, 165, 167, 168, 171, 179, 180, 183, 192, 197, 198, 201, 205, 206, 208–213, 215, 218, 227, 229, 230, 232, 233, 240–245, 247–250, 255–258, 260–264, 301–306, 356, 358, 361, 362, 376, 386, 388–393, 395–398, 403–405, 409, 414, 416, 417, 420, 444
service activity	6, 179, 180, 192, 208–211, 240, 241, 243–245, 247–250, 255–258, 260–264, 301, 303–305, 397, 398, 414, 416, 417
sheep	309, 312, 313
shelter	151, 154, 162–164, 167
ship, see also: vessel	286, 291, 374, 376, 377, 379, 383, 386
shipping traffic	374, 379
social contributions	214, 225, 230, 231
social exclusion	6, 29, 123, 126, 127, 136
social protection	6, 29, 127, 151, 153, 165, 167, 227, 233, 424
sole proprietor	19, 250, 253–261, 265
sowing	19, 318, 321
specialist	415
sport	93, 94, 103–107, 286, 291, 361, 362, 402
sports	93, 95, 103–107, 286, 291, 361, 362, 403
state	4, 27, 34, 38, 43, 44, 52, 70, 80, 82, 93, 95, 98–101, 107, 112–114, 126, 127, 136, 151, 153–158, 163, 168, 194, 197, 226, 227, 235, 240, 250, 260, 261, 265, 270, 271, 275, 277, 278, 281, 282, 292, 300, 306, 317, 322, 345, 347, 353, 357, 363, 365–367, 376, 395, 405–408, 412, 420, 424–428, 436, 439, 441, 442, 444, 445, 447, 448, 453
Statistical Profile	251, 253, 256–263, 265, 266
stillbirth	49, 54, 59, 60, 67
stock exchange	218
storage	179, 180, 192, 193, 205, 208–211, 240–245, 247–250, 255, 256, 258, 260–264, 318, 361, 362, 371, 397, 398, 414, 416, 417
structure	4, 149, 171, 201–203, 212, 214, 225, 230, 232, 237, 244, 249, 286, 291, 327, 343, 363, 422, 426, 444
student	16, 58, 69–71, 74, 75, 78, 87–90, 160, 172, 396, 399
subsidiary	220, 266
subsidy	165, 214, 227, 229, 230, 232, 233
subsidium	214, 226, 228, 230, 232, 233
T tax burden	225, 227, 232
taxes	27, 31, 34, 38, 44, 121, 122, 165, 197, 206–208, 210, 211, 214, 215, 220, 225, 227, 229–232, 235, 256–261, 265, 292, 300, 306, 345, 353
technology	6, 31, 34, 35, 39, 348, 394, 395, 401, 410, 415, 417, 421
telecommunication	243–245, 248, 388, 389, 391, 393
tenancy, see also: rent	370
theatre	93, 95, 99–101, 107
tobacco, see also: cigarettes	27, 197, 198, 205, 231, 283, 288, 295, 296, 298, 299
tour	402, 404, 405, 407, 409
tour operator	402, 404, 405, 407, 409
tourism	6, 318, 402–404, 407, 409
tourist, see also: overnight visitor	17, 139, 402–407, 452
trade	6, 27, 79, 83–89, 171, 179, 180, 183, 192, 201, 205, 208–211, 215, 220, 240–245, 247–250, 253–256, 258, 260–264, 267, 270–273, 283, 287, 292–300, 304, 305, 327, 353, 376, 397, 398, 414, 416, 417, 419, 420, 422, 448, 453
trade mark	419
traffic	112, 218, 286, 290, 374, 376, 377, 379–381, 384–386
traffic accident	153, 156, 159, 223, 374, 376, 377, 384–386
transfers	29, 123, 126, 127, 132, 227, 229, 230, 232, 233, 424, 434
transit	223, 376, 378–380
transport	6, 39, 44, 79, 83–89, 179, 180, 192, 193, 197, 198, 205, 208–211, 240–245, 247–250, 255, 256, 258, 260–264, 270, 272, 326, 329, 331–339, 341, 349–352, 356, 358, 361, 362, 373, 374, 376–380, 381, 385, 386, 393, 397, 398, 414, 416, 417, 419
transport equipment	205, 270, 272, 326, 329, 331–339, 341, 414, 416, 417
travel	39, 223, 243–245, 248, 284, 288, 382, 384, 402, 404, 405, 407, 409
travel agency	39, 243–245, 248, 402, 404, 405, 407, 409

	<i>traveller</i>	382, 405
	<i>treatment</i>	31, 34, 36, 40, 42, 43, 116, 139, 143, 159, 227, 358, 435
	<i>trip</i>	376, 384, 402, 405, 406, 409
	<i>tuberculosis</i>	137, 140, 144–146, 149
	<i>type of household</i>	29, 123, 126, 131
	<i>type of study</i>	76
U	<i>unemployed</i>	29, 58, 120, 123, 126, 127, 130–132, 151, 154, 165, 169, 171, 172–176, 184, 186, 187, 399, 424
	<i>unemployment</i>	23, 27, 28, 123, 126, 127, 132, 136, 151, 154, 165, 166, 169, 171, 172–176, 185–187, 231, 422, 424, 432, 439, 440
	<i>unemployment rate</i>	23, 27, 28, 123, 169, 171, 172, 174–176, 185, 186, 422, 424, 432, 439, 440
	<i>university</i>	70, 80–82
	<i>urban settlement</i>	14, 169, 175, 182, 399
	<i>utility model</i>	410, 419, 420
V	<i>value added</i>	26, 27, 107, 203, 205–211, 215, 216, 227, 230, 231, 235, 240–242, 245, 300, 301, 303, 306, 342, 343, 345, 356
	<i>vegetables</i>	283, 287, 308, 310–312
	<i>vehicle</i>	34, 38, 39, 44, 179, 180, 192, 205, 208–211, 223, 231, 242–245, 247–250, 255, 256, 258, 260–264, 272, 286, 291, 294–299, 303, 326, 329, 331–339, 341, 374, 376, 381–383, 386, 397, 398, 414, 416, 417
	<i>vessel, see also: ship</i>	38, 286, 291, 349, 376, 379, 383
	<i>violence</i>	162
	<i>visitor</i>	30, 402–405, 407–409
	<i>vocational courses</i>	73–76, 78, 92
	<i>volume index</i>	293, 299, 345, 357, 363
W	<i>wages and salaries</i>	6, 23, 27, 153, 191, 192–194, 206, 214, 237, 245, 248, 304
	<i>waste</i>	31, 33–36, 38–40, 42, 43, 179, 180, 255, 256, 258, 260–264, 283, 284, 288, 289, 296, 349, 351, 358, 379, 381, 422, 425
	<i>wastewater</i>	31, 36, 39–43
	<i>water discharge</i>	31, 41
	<i>water extraction</i>	31, 40
	<i>water use</i>	31, 41
	<i>web site</i>	394, 395, 397, 453
	<i>welfare</i>	127, 151, 154, 162–164, 167, 356, 358
	<i>wholesale</i>	39, 179, 180, 192, 193, 201, 205, 206, 208–211, 243–245, 247–250, 253, 255, 256, 258, 260–264, 293–298, 397, 398, 414, 416, 417
	<i>wind energy</i>	20, 346, 347, 349, 350
	<i>wood</i>	27, 36, 205, 271, 272, 284, 289, 317, 320, 323, 326, 327, 329, 331–339, 341, 343, 348, 349, 351, 379, 381, 414, 416, 417
X	<i>xDSL</i>	388–392, 396
Y	<i>yield</i>	307–309, 311–313, 326